Gilibertus.

Monasterij Mellicensis

K. 187.

1

Capitula primi libri

Capitula 2i libri

Capitula 3i libri

Capitula 4i libri

Capitula 4i libri

Capitula 6ti libri

Capitula 7i libri

Capitula table sunt 272

L.

H[illegible] morbis universalibus proprium unum ... [illegible]

Cap. I.

... continentium secundum ... morborum quibus ... [illegible] ... incipientes ... sermonem ... constituentes ... deo adiuvante ... invenimus. De diffinitione febris et divisionibus eius.

Febris ut ait Iohannicius est calor innaturalis ... [illegible]

[illegible]

f[ebr]es p[er]t[ur]bat duplice calorem

est cal' nat' g[o] fe. est cal' nat' / h aut contendit quida[m] no[n] n[on] unu[m] e[st] cal' ee in cor[pore] s[ed] p[ro]b[ant] qm michi e[st] ceu de fumo
[illegible] eis obviat q[uod] dicit gal[ienus] in libro g[rad]u[um]
ca' in p[ri]mo gradu. e[st] q[uod] e[st] co[m]plone calid[um] e[st] minus u[ero]
calidum calidum calore illius g[o] e[st] complo in membris
est m[inus] ca. calor aut[em] e[st] mag[is] calidus q[uam] calor in p[ri]mo g[radu]
duo sunt calores in corpore / h[oc] dicit ph[ilosophus] dig[esti]o est co[m]
plexio a calore [illegible] aut[em] g[o] duplex est calor aut
[illegible] tedingintur / h[oc] calor accensus in corde a[ut]
est in[naturale] aut est divisus [illegible] g[o] fe. est calor in[naturale]
si divisus g[o] cum ille accensus [illegible] dividitur
p[er] membra cum calore [illegible] g[o] duo erunt calores actuales
divisi in eodem. q[uo]m dicit constantinus s[ed] q[uod] dividit
se p[er] membra ut vitam tribuat et calefaciat et adiu
vet ea. aut necesse est cal' sit depressus h arbitrantur
quidam no[n] ee conveniens dice ee duos calores actu i[n]
corpore divisos quos dicunt ee actuale s[ed] qui e[st] febri
lis et potentiale qui est vitalis cum sola po[tentia] n[on] calefa
ciat actu. aut digerat nisi in actu preocupatur. sta
te aut cal' febrili in corpore dig[esti]o celebratur et re
lique op[er]ationes cal' nat' ut monstr[atum] et in[natural]e co[m]plentur
quare ass[er]ere cal' nat' nichil est. aut g[o] necesse e[st] duos cal'
actuales procedere a corde [per] arterias et venas. aut
[illegible] duos calores unu[m] ee. s[ed] ille quo corpore stante
vitam recede in p[ro]p[ri]o le[illegible] aut istam op[ini]o
nem exponunt sic dist[inctio]nem iohannici fe. e[st] calor
calor [illegible] loco g[rad]us [et] no[n] [illegible] p[er] causam que dicit. s[ed]
membrorum calditate [illegible] exponit [illegible]
[illegible] a calliditate. In in[naturale] post ad dictam tempati
cal' e[st] et dica. sed q[uod] dicit in in[naturale] exced[illegible] q[uod] n[on] ee nat'.
Dicit cursum s[ed] egrediens nature. In naturalis est sunt
duobus modis sicut [illegible] Dr ei in[naturale] [illegible] consumitur s[ed]
s[ed] naturam debitam et [illegible] in corpore. [illegible]
[illegible] dicitur febris calor [illegible] qm excedens modum
et temperiem nature. alio modo d[icitur] in[naturale] [illegible]
provenientis sic no[n] d[icitur] fe. cal' in in[naturale] [illegible] p[ri]mo mo
do calor in in[naturale] [illegible] in esse ut eius calefactione [illegible]
similiter [illegible] procedens a corde [per] arterias [illegible]
h [illegible] no[n] febricitat / [illegible] q[uod] ex distemperan
tia epatis principaliter [illegible] nisi adveniat calor
cordis in nato non sit fe. sed q[uod] [illegible] calor n[on]
s[ed] egritudo [et] procedit a corde [per] arterias [illegible] q[uod] le
dens effectu [illegible] e[st] maiore [et] mansuete
complexiva est dicta p[er]notatam g[o] e[st] fe. n[on] cal' nat' [et] in
natus s[ed] in calore distemperatus actionem [illegible] impedi
mentum [illegible] suo p[ro]stans effectum. **Que ratione q[uod] n[on] e[st] calor natalis**

Alii aut[em] ratio nituntur probare
fe. ee in[naturale] [et] contra [illegible] et no[n] [illegible] distempera
[illegible] ledens sensibili actionem [illegible] in [illegible] g[o] qm
[illegible] gradus est sensibilis lesio. Sed fe est distempera
tia ledens manifeste naturalem actionem in [illegible] g[o]
est fe. [illegible] Sed in[naturale] calor no[n] est [illegible] g[o] fe. no[n] e[st]
cal' nat' / [illegible] fe. est morbus [illegible] Si omnis morbus
est [illegible] g[o] omnis fe. e[st] contra [illegible] Sed fe est calor
distemperatus [et] in eo q[uod] est distemperatus nocet membris
g[o] in hoc q[uod] est calor distemperatus est [contra] naturam g[o]
fe. e[st] calor [contra] naturam / h[oc] dicit const[antinus] fe. e[st] calor ex
[illegible] a membris separabilis. Sed calor in[naturale] no[n] e[st] a membris
separabilis [illegible] g[o] cal' fe. no[n] est naturalis
[illegible] dicit gal[ienus] fe. e[st] calor in in[naturale] a corde exiens [et] [per] arterias

ad omnia membra corporis eius q[uod] [illegible] actione[m]
g[o] est innaturalis / h[oc] dicit [illegible] plane fe. est calor in[naturale] [illegible]
in eo q[uod] est cal' in [illegible] distemperatus [et] ledens g[o] in [illegible] q[uod] est
innaturalis est morbus g[o] [illegible] / [illegible] p[ro] [illegible] glosa
innaturalis est excedens modum et temperiem nature
[illegible] h ledit / [illegible] q[uod] est [contra] [naturam] g[o] [illegible] q[uod] est calor in[naturale]
nullo modo est naturalis [illegible] in[naturale] [et] in [illegible] opponuntur.
g[o] in[naturale] fe. erit duo opposita in[naturale] no[n] erit cal' nat' / h[oc] dicit
const[antinus] ut supradictum est extraneus cal' cordi adveniente in
egritudine a suo temperamento [illegible] si egritudo a temperamento e[st] in[naturale]
g[o] fe. calor innaturalis / [illegible] p[er] ph[ilosophum] q[uod] dicit. q[uod] extraneus
calor advenit. Sed in[naturale] non advenit nec recedit g[o] fe.
non est cal' in[naturale] nec fe. cal' naturalis / [illegible] s[ed] const[antinus]
fe. mutatus in ignem. Sed quod mutatur no[n] est id a q[uo]
mutatur g[o] fe. non e[st] cal' naturalis / [illegible] ex illa
diffinitione fe. e[st] cal' ex cursum nature [illegible] / h[oc] fe. s[ed]
ysaac est calor [contra] naturam cor [illegible] petens g[o] fe.
no[n] est calor in[naturale] [illegible] videntur sufficere ad probandum
fe. non ee calorem naturale[m] in[naturale] ee in[naturale]. **Solutiones diverse**

Dicu[n]t g[o] ratio[n]ibus diversi diversa senciunt. Dicunt e[ni]m
quidam calorem naturale[m] [et] [illegible] differre subiecto [et] [illegible]
accidente. Caloris naturalis subiectum e[st] vapor cordis subiectum
in[naturale] calo[ris] e[st] vapor [illegible] putridus [illegible]
[illegible] Calores aut[em] h[oc] [illegible] si
quis apponat picem [et] ceram [et] sulph[ur] alicui inflam[matio]
no statim inflammantur [illegible] [et] [illegible] flamma una [illegible]
flammato [et] inflammabili effectu [illegible] tales no[n] videntur
ponere diversitatem in cal' [illegible] qm omnes calores sunt
eiusdem generis proximi. Resolutio aut[em] [illegible] cal'
in in[naturale] resolvitur cal' [et] fe. [illegible] adveniente fe. ad e[st] qm
distemperantia [et] mala complexio [illegible] que est fe. que
recipitur [illegible] cal' in[naturale] illa adveniente [et] recedente [illegible] tunc
videtur idem ee in diversis q[uod] est impossibile. alii aut[em]
dicunt ide[m] ee [illegible] [et] differunt solo accidente [et] hec
auctoritate const[antini] in libro febrium dicentis extraneus
calor ad cor accedente [illegible] spargat se p[er] me[m]
bra [et] dividat [et] ledat ea. [illegible] erit calor naturalis
[et] in[naturale] [illegible] [et] h[oc] videtur [illegible] p[er] [illegible] diffi
nitiones dicunt calorem naturale[m] mutatu[m] in igne
um [et] suscipere distemperantiam [et] accensionem. Sed cu[m]
calor naturalis [et] innaturalis sint contraria ut sani
tas [et] egritudo sicut duo calores no[n] possunt ee in eod[em]
s[ub]iecto nec duo calores possunt ee in eode[m] s[ub]iecto [et] re
spondent ad h[oc] q[uod] h[oc] verum est [illegible] accidentali [illegible]
[illegible] unu[m] [illegible] [et] alterum naturalis / ut in manu callefac
ta contingit. [et] h[oc] [illegible] invenit ysaac in libro feb[rium]
[illegible] dicens fe. e[st] calor contra naturam in [illegible] cor
petens p[er] mediocritatem arteriarum [illegible] subito se dif
fundens cum [illegible] actionem protinus actionem nature
nocens / [et] nihil [illegible] quis [illegible] quid posset dubitari
[illegible] disputatione discuciendo supersedemus. **Questiones diverse**

Hec q[uo]d tum [illegible] dicat [illegible] d[icitur] ee s[ub]i[ectu]m. cal' s[ed] va
pore [et] spiritus / [illegible] naturalis [illegible] subtilioris [illegible] [et] calo
ris [illegible] vapor qui est cal' in natus [illegible] distemperancia
spiritus non sit fe. sicut caloris in nati / [et] dico q[uod] ca
lor in spiritu acquisitus no[n] habet p[er]manencia[m] [illegible] sub
tilitatem [illegible] est generatio [et] corporis [illegible]
[illegible] [et] evanescit. verum cor distemperancia
[illegible] distemperat cal' innaturalem qui est grosse
substancie respectu [illegible] calor mora[tur] i[n] [illegible]

et facit diuturnam continuationem febris est causa. Item quando
ex uentuositate membrorum distemperetur calor et fiat febris
et dico quod uentuositas sanguinis in corde non fit febris quia illa
est eius instrumentum et pabulum caloris innati. Ventuo
sitas autem membrorum est ei contraria et ideo ea calefit sicut sine
[illegible] potest. Item queritur quibus operationibus [illegible]
dicatur inferre lesionem. Et dico quod non solum hoc genere in
quibus destruuntur operationes naturales sed aliis [illegible]
[illegible] duobus generibus. Sicut enim uirtutes exeunt ad sui
as operationes immediate per debitam naturam consilium
ex parte motus per [illegible] officialium ex parte receptionis et
adaptationis, que hec sunt ex parte materie per continuitatem
utriusque. Ex parte motus et receptionis similiter ex [illegible]
[illegible] consilium impediuntur ex parte motus per [illegible]
officialium ex parte receptionis et adaptationis ex solu
tione continuitatis ex parte utriusque. Sic ergo impediunt
sic hec impedimenta uirtutes naturales spirituales et
animales.

De diuisione febris

De diuisione febris consequenter dicendum est. Sic. Cum forma
in se diuisionem non suscipiat ergo [illegible] quod se habet
ad modum forme quod [illegible] febris. Et dico quod febris formaliter
[illegible] est, prout species specialissima. Sed quia est calor ac
census in corde uel flamma [illegible] a pectore in totum
corpus non est diuisibilis in species, prout autem est calor ex
tendens super membra acquisitus a uaporibus [illegible]
[illegible] et humorum spirituum diuiditur febris ergo materialis in
primam diuisionem. Sic solum diuiditur febris in effimeram [illegible]
[illegible] et putridam. Per hanc diuisionem reprobamus
quod dicit [illegible] quia febris est que non est effimera que non
est in spiritu in putrida que non est ex putredine in [illegible]
ca que non est in humiditate ut est sinocha [illegible]
[illegible] que est ex sanguine non putrescente et ut est [illegible]
[illegible] de eo non putrescente. Dico ergo talis primum diui
sio: alia in spiritu, alia in humore, alia in materia humidi
tatis que dicitur esse in membro quod est in eius principio
materia. Sed in spiritu est effimera febris, in humore alia putrida,
alia non. [illegible] autem de febre continua apostemata ut
pleuresis et de peripleumonia. Non enim uidetur conueniens
subdiuisione dicendum quidam effimera, quidam putridam.
[illegible] contra hec est que est continua [illegible] de continuis esse
non potest quam esse [illegible] est et [illegible] quidam ad hoc [illegible]
febris que est ex apostemate est effimera [illegible]
ad locum et calefiant et distemperati inducunt effimeram.
[illegible] habet in passionario quod effimera non permittit quar
tum diem, nisi ex impericia medici. Sed constat quod quandoque [illegible]
permittit, unde non uidetur quod fit effimera et dicit quod effimera quandoque est
morbus per se non permittit quartum diem. Quando autem est
accidens diu protenditur usque ad solutionem morbi [illegible]
Dicit tamen G. [illegible] effimeram durare per iiii dies per se.
[illegible] contingit a [illegible] grossitie spi
rituum et [illegible] et clausione pororum et tunc a uulgo in
flatio uocatur et leuiter [illegible] in putridam [illegible]
[illegible] omnium dicere [illegible] in [illegible] omnis febris ma
le excepta effimera male ergo diuisisset nisi apos
tematibus alia febris supponi posset. In [illegible]
autem non loquitur in genere exemplum dicitur ibi effimera
[illegible] ut [illegible] eius uocabulo. [illegible] ut [illegible]
[illegible] diei est [illegible] accipitur effimera
[illegible] diei uel ii uel trium. Tunc enim de [illegible] esse de
uentuositate uel pauca materia de facili consumptibili.

Cum uero effimera uel febris est prolixa testatur ma
teriam multam et grossam et ineptam consump
tioni, que [illegible] de leui in putridam possit conuerti [illegible]
accipitur [illegible] non prouocetur
in aliquo genere morbi in [illegible] quod [illegible]
non fit effimera. [illegible]
febris [illegible] effimera [illegible]
tam uel continuam de facili. In apostematibus ergo [illegible]
ta materia non est [illegible] in loco ipso collectionis. Si
quedam est [illegible] ut dicit G. [illegible] capitulo [illegible]
[illegible] est receptiua et [illegible] capitulum febris quod in [illegible]
[illegible] in parte ponitur putredo uel fumus quod
ponitur fumus est cum putredinali caliditate et
uapor inde resolutus est calidus et inflammabilis unde
per continuitatem uenarum penetrant ad cor et calore cor
dis inflammatur in effectu et corrumpit complexionem
cordis unde fit sicut [illegible] et hec complexio talis est
febris. Secundum sententiam sic inuenimus in [illegible] ut cera
sulphur et pice que cum obuiant alicui inflamma
to in effectu continuantur inflammatione. [illegible] ergo [illegible]
motu ad fumositatem cum sit in parte generata fu
mositas ex uapore resoluto fit febris. Completa uero
fumositatis generatione cum tota materia ponitur
fumus tamen non fit [illegible] non fit dissolutio
in [illegible] uapore in febre [illegible] generationem fu
mi colores fiunt et febris magis quam facta fumi [illegible]
quod [illegible] resolutione [illegible] cessatque non pot
est nisi effimera nisi alia materia [illegible] ad putres
cendum.

De causis propter quas febres accidunt generaliter

Cause autem propter quas accidunt hec febris sunt obuia
tio caloris extrinseci ut calor solis aut aeris aut ig
nis aut [illegible] distemperantis spiritus. Et si materia
parata sit putredini introducitur putrida. Si nulla
aut pauca sit materia introducitur effimera. Et
si membra reparantur exsiccata si [illegible]
continuatio de facili potest introduci ethica. Et hec est ge
neralis in omnibus causis. Secunda est causa [illegible] caliditas po
tus et cibus actu et potentia. Tertia medicina sicut
caliditatis. Quarta est exercitium superfluum et motus
nimius. Quinta est commotio accidentium anime ut est
ira tristicia aut angustia spei aut desperatio. Similiter so
llicitudo et cogitatio superflua ut in [illegible]. Sexta est
ex defectu nutrimenti ut in ieiunio. Vnde [illegible]
[illegible] spiritus sicut [illegible] est alia causa [illegible]
et [illegible] sollicitudo. Septima est [illegible]
[illegible] et pluribus [illegible] eius quod [illegible]
corporibus [illegible] ex frigiditate [illegible]
obuiante aut [illegible] aut opilatione que [illegible]
uapor et calefit sicut [illegible] actiue et introdu
ctiue. Octaua est [illegible] et subtilitas corpo
ris de facili calorem suscipiens et hec est causa passiua.

Opilatio autem fit multis de causis aut [illegible]
[illegible] aut a grossitudine [illegible] aut [illegible]
[illegible] aut a [illegible] aut constrictione uirtute
frigoris aut medicine [illegible]
[illegible] aut ligamenti aut [illegible]
aut debilitate expulsiue aut [illegible] re
tentiue aut debilitate digestionis [illegible]
[illegible] aut angustia [illegible] debilitate [illegible]
quod non mouentur membra que non sentiunt ut [illegible]

ca aut ex cursu aliarum virtutum ad alias proca. unde denegatur in materia mensi. Omnis cause possunt introducere febrem diversam modo quo supra diximus. et tercio omnis causa sepe est opilacio. et contrariis causis retentionem expulsio fit. Medium una febris causa est alius. Effimera sepe est causa putredinis materialis sinsa per calefaccionem et ebullicionem et movetur motu putrefactorio et tamen febris effimera quam putrida potest esse causa ethice per multam moram in membris consuptis quare effimera causa sine medio utriusque feris iracundis et sollicitis et tristibus. Effimera enim fit aut ex distemperancia animalis spiritus aut vitalis aut naturalis et dico primo vel principaliter et dico hoc quia distemperato spiritu animali statim distemperatur spiritus vitalis. Similiter dico de spirituali. ad hoc enim ut fit febris ex vitali distemperantia animalis spiritus primo distemperatur a calore subintrante vel frigore. Spiritualis ab anime accidentibus vel a cibis et potibus. vitalis autem et spiritualis sepissime in libris pro eodem confunduntur, pro eo quod cor generacio et processus sunt. ergo eodem auctores hiis indifferenter usi sunt. Causa autem quare una febris ex alia generatur est quoniam in uno quoque genere febris distemperantur spiritus humores et membra. sed quoniam distemperancia in humoribus et membris nullam facit impressionem. sed non enim si calefiunt humores semper moventur motu putrefactorio. nisi calefiant membra radicantur in eis calor. Ideo exponenda est febris putrida est que fit ex principali distemperancia humorum. ethica ex distemperancia membrorum principalium. effimera ex principali distemperancia spiritus. Non intelligatur principali i. loco tali nullo medio quoniam membra calefacta aut humores calefactus a spiritu non indicant febrem. nisi distemperancia adveniat calori naturali mediantibus spiritibus. Ideo glosant principali i. primo loco vel causate. Sunt enim cause materiales febris formaliter in effectu. est enim ethica fundata in substantia humiditatis tercie. putrida in humoribus. effimera in spiritibus. Cum autem cum sint animales vitales naturales ubique sint quare prius distemperentur unus quam alius. Et est responsio ad hoc quod unus plus habundat in uno loco quam alius. et magis exponitur alio superfluo calido advenienti. pro hoc primo generatur effimera ex distemperancia spiritus animalis. Similiter in cerebro magis habundant animalis et magis exponuntur aeri quare citius recipit calorem extrinsecus. unde patimur in arboribus bene movere capud incedentibus ad solem ut [illegible] a calore. Simile est de pectore ut de vitalis. Non autem quod ex omnibus febris [illegible] non illud debite febribus possunt fieri effimera. hoc dico ut dixerunt [illegible] medicina ut tuo [illegible] et ne contingant methodica vel putridam ut predictum est. Deduxit predictis quod sit.

Febris putrida generalior est omnibus est speculacionis. quare in communibus una maior. ideo inter febres de putrida prius est agendum. In inveniendo a putredine quoniam [illegible]. putredo est causa de [illegible] febris. ab sine medio. Diffinitur autem putredo [illegible] secundum latissimam accepcionem [illegible] latitudine sunt disposicionis vel consistencie. stricte accipitur multis modis. Et unus modus ut sit [illegible]

rupcionis que est secundum illum. hec est autem disposicio relicta in materia exeunte ea. et hoc dico secundum naturam ad differentiam illius disposicionis que relinquitur in ea per unctionem violentam ea. et hoc ut in ligno combusto ex quo remanet cinis etc. et sic patet quod est exemplum in ligno putrido ex quo generatur [illegible] exhibitur eius caliditas et humiditas et secundum hoc differunt ab aliis. In quarto meth. putrefaccio est corrupcio in unoquoque humide et secundum naturam caliditatis ab aliena caliditate extrinsece continente eum. ipso calido simul equalat [illegible].

Alio modo dicitur putredo saniacio vel sanies que in apostematibus generantur et in vulneribus que fit per a calore in illa a calore illi primo albedo quod est intrinsecum [illegible] alteratur per calorem [illegible] in [illegible] humoris advenientem humiditatem per [illegible] a calore quia defundatur a termino convenienti quia cum deleretur generatur tercia humiditas generatur sanies et fit albedo quoniam est ex calore membrorum commovet materiam et dividit et resolvit in ultimam naporem convenientem ad cor non tamen ad horribilem. In motu generaliter locali defundatur partim non quia defundatur a termino convenienti non tamen omnino [illegible] ex toto genere [illegible] nec albedo nec aliquid acquiritur [illegible] generatur sanies [illegible]. autem de putredo horribilitas sine sursum ascensio et distemperancia et hoc putrefaccio fit per versionem caloris et humiditatis naturalis. hec patet quoniam completa est putrefaccio. per [illegible] funditur membra et tamen putrescit in fine [illegible] ca. et hoc. naturalis extrahitur ab humoribus tamen multum habundat accidentali et est [illegible] non defatur et ideo fit horribilitas quia est calor fortiter agens de [illegible] et paulatim sine sursum ascensione in humido viscoso et fit putrefaccio in visceribus in carne. quoniam sunt relinquitur siccitas dissipantis membra de separacione. [illegible] est cum eius que est secundum naturam corrupcio putrefaccio.

Est autem necessario putredo ebullicio sine perturbacio nature moventis localiter et permiscentis. Secundum non potentis depurare permiscentur grosse primum cum impuris et fit totum horribile. nec tamen sic intensus est calor ut fiat sursum ascensio. hoc est quod fit in synocha [illegible] ubi multitudo humorum et materia in collabitur naturam affligit. [illegible] non potest depurare. Unde in vitali est ebullicio et perturbacio [illegible] ut fiat superascensio. Unde sepe fit synochus ex synocha putridus propter oppilacionem pororum et retentionem fumorum et conculcacionem. Sic enim acquiritur calor et sursum ascensio in humoribus. Differt autem putredo multa sursum ascensio et fumorum retencione ignitarum et sic est corrupcio humorum liquidorum per ebullicionem et perturbacionem caloris naturalis. est tamen vel febris est ebullicio facta in humoribus putridis per calorem extraneum generata. Est ergo putredo sursum ascensio fumorum cum horribilitate. Cum enim multitudinem non posset regere natura ipsam destituit. movet tamen. sed motum non perficit. Unde humor corrumpitur quoniam est non depuratur. In motu enim calor sursum resolvitur in ipsum inflectitur. unde totum sursum ascendit sic per [illegible] humido vel in se ex corpore humido [illegible] que fit in corporibus retentis a calore naturali que nominatur digestio separans purum

febris. enim humorum

Similiter naturali distemperato distemperatur vitalis.

dat plura cum quoniam una febris ex alia

quod fit hoc quod non obstante quia effimera [illegible] humores et membra distemperet non tamen putrida nec ethica generatur

40

[illegible] magis stomacho habundat

6

ex toto

de differencia putredinis et febris

ab in principio. ita actio que fit a calore extraneo tamen in
corpore modo prohibeat ultima prima actione putri in princi
pio ita quod prius omnino corrumpitur ab in principio et nominatur
putrefactio. Et hoc intendit ysaac in libro feb. cum dicit
quoniam oportet ut sit id quod putrefit fluidum liquidum cuius
partes recipere possint extensionem et dilatationem
hoc autem fit cum coartata est materia sicut in apostemate
ut predicimus. **De causis putrefactionis et de quibusdam ca**

Causa prima putredinis est multitudo [illegible] quoniam
cum sit habundantia humorum quos natura movet ut
corrigat et rectificet [illegible] propter nimiam quantitatem
rectificare non possit affluxa succumbit et deficit a
rectificatione et propria in retentione fit et putrefactio pu
ri cum in principio quare multiplicatur et coacervatur
materia propter eam et calorem accidentalem concipiunt
ut patet in feno et igniuntur. fimum [illegible] propter
diocritatem venarum et arteriarum et distentionem [illegible] ipsum
Sed hoc opponitur de hoc quod dicit Aristoteles quod multum minus
putrefit pauco quia propter mare divisum per partes putrefit.
fluminosum vero nequaquam. Item in simile prima degeneratio
ne multum pauco tardius operatur. Et dico ad hoc quod re
rum quedam creatae sunt imperfecte speciei propter se tamen non quod
inde aliud generetur [illegible] in talibus est virtus intrin
seca per quam salvantur in suo esse. ut reptilia quibus est fi
nis et terminus ultimus est ibi status. Sunt alia que
non per se sed propter alia sunt creata ut inde alia generen
tur sicut sunt humores. et alia non habent virtu
tem sufficientem per quam salvantur in esse. unde indigent
exteriori motore et conservante quo destituta corrum
puntur. Aliud dicit quod multitudo que non potest regi a natura
citius putrefit pauco. simpliciter autem magis sub regimine [illegible]
minus putrefit pauco. Et enim quod in que dirigi a
natura sit adequata in qualitate et quantitate. Causa
secunda est grossitudo materie quoniam hoc non potest subtilia
ri [illegible] impedit in depuratione. et statim corrumpitur et putres
cit. Et tertia causa viscositas in qua natura non potest
agere motu divisionis nec sequestrationis [illegible]
consulenda [illegible] calor fit non perveniret putrefit.
Et est quarta causa pororum constrictio et fumorum retentio
quando consulentur fumi et redeunt super materiam quare
acquiritur calor accidentalis quemadmodum in omni putrefactio
ne. unde fit humorum [illegible] maior in corde quam natura
lis. cum ex eo non videatur posse contrahi nec evapo
rare [illegible]. Et sic
[illegible] ex cristallo madefacto aqua calida in sole posito
accenditur stupha [illegible] sol ex opposito retenta. Sed
sicut videmus in igne exteriori quod triplex est causa ge
nerativa conservativa et augmentativa. Generativa
est ut confricatio corporum et percussio et putredo quemadmo
dum dicit G. in tercia particula complexionum de fimo
columbino quod in civitate misie regionis asie fi
mus columbinus putrefactus cum resolverentur in
vapores. vapores illi tenebantur multe caliditatis.
et cum radius solaris caderet super fimum tempore estivo
flammabantur vapores et ita fenestreque illumi
nant per accendebantur vapores et sic ignis [illegible]
billabat totam domum. Hoc autem erat quoniam calor radii
solaris inflammativus obvians inflammabili inflamma
bat [illegible] et fiebat ignis [illegible] non fit ig
nis. Sed cum res que sunt in proxima potentia ig

nis obviant calori excitatur caliditas a calore mul
tiplicatur et fit flamma [illegible] sicut in radiis solis [illegible]
tur virtus ignea in potentia que cum obviat suo
contrario excitatur ad actum et fit flamma. sicut
venit [illegible] inflammabilem. et sic vapor pu
tridus cum resolvitur [illegible] fumus qui cum obviat
in corde calori [illegible] est virtus ignis [illegible] inflammat
ab eo et acquiritur [illegible] quoniam fit in actu [illegible]
In radiis autem solis est multa caliditas propter vir
tutem et potentiam quam forte acquisiverunt [illegible]
situ [illegible] ignis aut a sole [illegible] principio. Sed est
[illegible] per modum forme [illegible] potentie qui [illegible]
[illegible]
[illegible] in materia. **C**onservativa autem causa [illegible]
exterioris est que prohibet [illegible] a continua [illegible]
[illegible] cooperiens et cooptum [illegible]
[illegible] aer conservans ignem [illegible]
[illegible] contactus aeris [illegible]
[illegible] Causa augmentativa [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] natura [illegible] putrefactio. [illegible]
[illegible]
[illegible] corruptibilis [illegible]
[illegible] materiam [illegible] causa est conservativa
[illegible] materie
[illegible]
Causa autem [illegible]
[illegible]
[illegible] autem convicta est putrefactio [illegible]
[illegible] causa [illegible] augmen
tativa est vehementer [illegible] inflammativa ut cali
ditates [illegible] inconvenientes et obviantia
[illegible] Et causa revocativa est ut
balneum [illegible]
[illegible] calorem et malam [illegible] post [illegible]
[illegible] ab [illegible]
constituntur et una causa sufficit ab aliis [illegible]
conservandas et revocandas. et iste sunt cause pu
tredinis in corporibus nostris. Cause autem putrefactio
nis [illegible] sunt caliditas et humiditas. [illegible]
autem est causa dispositionis quoniam humectat et dilatat et
facit fluxum [illegible] et emollit et facit obedientem
[illegible] calori agenti et introducit dispositionem in ea. Ca
lor vero movet materiam [illegible]
et dilatat et [illegible] et resolvit humidum. unde [illegible]
et facit ebullitionem. unde dicit ysaac quod cum
dilatantur et ebulliunt ut aqua [illegible] non [illegible]
[illegible] est putrefieri. Ca
lor autem hoc est extraneus resolvens humidum naturam
[illegible] exalat quoniam naturam [illegible]
[illegible] naturalis. Calor autem extraneus [illegible]
[illegible] cum caliditas [illegible]
[illegible] quoniam ut dicit [illegible] secundo indigentia
[illegible] indigens [illegible]
[illegible] cum calor alienus sit [illegible]
humorem [illegible] sunt universa putrefacta [illegible]

ut dicit Constantinus. Tertia atque similis est cum calor sit adherens et educit humorem. Sed humida primum ut dixit deinceps. Circa adultimum fuit putrefactum quia exalavit calor iste et remansit gelidus propria [illegible] et calitas introducta aliena. Quemadmodum autem cause generales caliditas et humiditas sunt introducentes putrefactionem sic frigiditas et siccitas sunt impedientes. Siccitas enim coadunat et desiccat et prohibet dissolutionem. Frigiditas enim congelat et ingrossat et prohibet ebullitionem et calorem conservat et exhalationem et resolutioni resistit. Unde quia calitas movet et humiditas disponit, frigiditas [illegible] et concludit et siccitas de aptitudine et passibilitati contradicit et inobedientiam prestat cum sit fortior passivarum. Ad autem causas resistentes putrefactionem determinat et est prima firmitas fortis et circumstantia in naturali. Secunda est coagulatio ad ultimata frigiditate. Tertia est fervor et ebullitio actualis et quanta motus multus et fluxus et est quanta infinitudo eo modo quo predixi. Simile est multitudine partium cum calore [illegible] partibus dissgregans sic calor naturalis facit constare dissgregata humida suscipientia materiales dispositiones quare cum natura sit similia de similibus procreans, alia non nascuntur putrefacta. Unde sciendum quod cause putrefacientes tam naturales quam [illegible] universales et particulares et eas impedientes. Secundum est quod putrefactio [illegible] status considerare vel quod destituitur humore actualis et moventur talis et [illegible] et ebullit motu putrefactorio. Secundo talis causa antecedens post subcommixta nec [illegible] fumus putridus ad cor nec fit in effectu. De hac intendit Ysaac ibi: Cum dicit putrefactio est corruptio humidi et liquidi [illegible] quia resolvitur materia et vapor putrefactus respirat ad cor et introducit horribilitatem et tenebrositatem et inflammatur inde et tunc est febris effectum et sic diffinivit [illegible] febris est flamma concendens a pectore interius corporis. Tertio modo consideratur accensa cum dispositio febris radicata est in membris ut multiplicetur et fiat reditus secundum periodos et ita est febris actualem [illegible] diffinivit ac putrefactio est corruptio [illegible] tertio modo dicitur putrefactio est corruptio [illegible] eo modo de putredo ad quantum causa essentialis febris absque medio et per tertium statim dicitur amphimerina. Quicumque rigores sunt [illegible] ut inferius manifestabitur. De divisionibus febrium putridi[narum].

Febres putredinales diversimode diversantur multa secundum generalior quoniam febris putride materia quedam est coartata, quedam sparsa. Que est coartata est materia coadunata in membris sicut sunt apostemata, opilationes et vulnera saniosa. Vapor enim qui resolvitur a sanie in apostematibus et vulneribus et a materia putrida opilante per continuitatem artiarum [illegible] ad cor inflammatur et febrem inducit putridam. Alia autem est que est sparsa diversantur. Quoniam quedam est sparsa in venis et arteriis et ibi putrescit et ita inducit continuam, et quedam est sparsa extra [illegible] membrorum sicut in carne et similibus et sic inducit febrem putridam interpolatam.

Et quia causa interpolationis est sparsio materie in cavitate membrorum, facilis est eius dissolutio et evacuatio. Sed quoniam continuitatis quia causa est coartatio vaporis inflamati et materie putredinalis manentis sicut videmus in artificio humano, fiunt autem domus artificiales retinentes calorem per clausuram fenestrarum et prohibitionem evaporationis sicut fit in stupha. Unde dico quod continuatur febris sive fuit coartata in venis et arteriis sive in membro per apostemationem. Patet ex hiis quod febris quedam est continua, quedam interpolata. Continua est que continue affligit nec dimittit a principio febris usque ad terminum sue determinationis. Interpolata est que non continue affligit sed dimittit et invadit usque ad sui determinationem. Sed intelligendum quod nulla sit interpolata proprie hoc quod dicit Ypocras, quibus cotidie fiunt rigores cotidie solvuntur. Ergo talis non cessat affligere. Dimittuntur enim tibi rigores per quorum tempus est liber. Interpolate cum de die in diem vel de tertio in tertium diem solvuntur. Tempus quo illi sunt rigores non quia est talis interpolata et dicitur quod est febris actus et febris habitus, et est febris actualis distemperantia in corpore; febris habitualis dispositio relicta in corpore secundum quam habet redire in actum distemperantie febris. Quia habitus continua est interpolata sed febris actus nequaquam. Item interpolatarum alia periodica, alia non periodica. Periodica dicitur que certas horas habet affligendi et cessandi, non periodica quando non. Item tam periodicarum alia simplex alia composita. Et dicitur hic simplex duobus modis: vel quia est de uno humore simplici incommixto, vel quia est ex aliquo humore composito et commixto ut pro [illegible] vel intelligas vel falso flegmate. De compositione dicemus inferius. Item simplicium interpolatarum periodicarum [illegible] tur divisio comparatione ad materiam, scilicet alia vera alia non vera sive notha. Vera est in qua conveniunt omnia particularia, scilicet virtus, dieta, tempus, locus, etas, complexio, regio, consuetudo et alia. Non vera sive notha est in qua non omnia particularia sed pauca vel plura conveniunt. Notha vero dicitur ut pluribus placet de innaturali humore. Unde solet talis divisio interpolata periodica simplex: alia vera, alia verior, alia verissima. Verissima est illa in qua omnia particularia conveniunt et de humore naturali. Vera est de humore naturali in qua pauca particularia conveniunt. Verior in qua plura conveniunt et sunt omnes hee de humore naturali. Notha sunt de humore innaturali sicut de salso flegmate. Item simplicium interpolatarum periodicarum alia tertiana, alia cotidiana, alia quartana. Tertiana est alia vera, alia notha. Item vera: vera, alia verior, alia verissima. Verissima in qua conveniunt omnia particularia ut que est de colera naturali in iuvene colerico estate regione calida usu calido dieta. Verior in qua particularia plura. Vera in qua pauca. De verissima intellexit Ypocras: tertiana vera septimo periodo longissima. Quoniam in morbis vero iudicantur egrotantes et Galienus de cotidiana intelligit et quartana. Notha autem semper fit de humore innaturali. De autem intelligit de maioribus nothis ut quintanis et sextanis. De compositis interpolatis.

Febris composita duobus modis dicitur. Primus triplex dicitur: vel quia est de humoribus solo numero diversis locis putrefactis ut si una colera putrefiat in brachio alia

de diversis febrium putridi[narum]

de compositis interpolatis

p[ar]s 2a. de febr[ibus] ex(s)al(ter)nate & putride compositione

menta[ri]u[m]/ vel q[ui]a fit de diu[er]sis humoribus [ta]m[en] i[n] diu[er]sis
locis putrefactis non commixtis. Et p[er] simplicem ac-
cessionem commixtis no[n] fc[t]is in unam p[er]mixtionem & iste
tres s[unt] p[r]imus modus fe[bris] composite/ Et e[st] s[e]c[un]d[u]s modus
atte[n]ditur s[e]c[un]d[u]m modum affligendi q[ui]a vel d[icitu]r coalternans
vel i[n]stans vel continens/ Coalternans q[ua]n[do] una fe[bris] de-
sinit affligere alia statim arripit cum ia[m] p[r]ima ex toto
affligere desierit co[n]tinuo sequitur reliqua/ Instans
e[st] q[ua]n[do] s[ecund]a incipit p[r]ima no[n]d[u]m cessante s[e]d in p[r]i[n]cipio de-
clinacio[n]is arripit. Continens vero d[icitu]r composita due
pariles fe[bres] s[imu]l incipiunt & simul desinunt/ et hec q[ui]dam
dicuntur due cotidiane/ quedam due t[er]tiane. quedam q[ua]r-
tane sive due q[ua]rtane. Unde d[icitu]r a[u]t[em] decipitur medi-
cus putans e[ss]e continuam p[ro]pter modum affligendi vel pu-
tat tertianam e[ss]e cotidianam vel q[ua]rtanam e[ss]e t[er]tia-
nam/ Sint due t[er]tiane ut hodie incipit col[er]a mo-
veri motu putrefactionis in p[r]ima hora diei & p[er] totu[m]
diem affligit/ & cras alia col[er]a in alio loco contenta i[n]-
cipiet moveri & p[er] totum diem movebitur & ita
putatur e[ss]e continua. fit aut[em] de duab[us] colis diu[er]sis
mixte & non nimio [illegible] ut quidam dicu[n]t Sed
cu[m] ille cole sol[a] differentes numero posset si co[n]signa
te co[lere] ut si co[lera] ex hodie in uno loco putrefiat et alias
eiusd[em] locum alia co[lera] moveretur & putrefieret p[er] t[er]-
consimile locu[m] putrefactionis & ita fit cotidiana de
co[lera] Sed g[ratia] q[ue] h[ec] sit de una colera naturali & de alia in-
naturali citrina. s[ed] vel intellina/ s[ed] dico de vitellina illi
& alia de in illi nu[n]q[uam] de eade[m] in sp[eci]e q[ui]a si h[oc] posset p[ro]-
bari q[uod] de vitellina indiget moveretur t[er]tiana & dicta
tertia[na] vel cum a[u]t[em] tu[n]c t[er]tiana maximus e[ss]et error
in p[r]incipio. Diximus de febrib[us] interpolatis compositis
que non vero nomine duplices dicuntur Sed due.
Dicamus de vero nomine duplicib[us] fiunt aut[em] de
diu[er]sis humorib[us] diu[er]sis mixte no[n] numero solo in diu[er]-
sis simul locis putrefactis/ vel de diu[er]sis in uno loco
commixtis non p[er] co[m]mixtionem in aliud s[ed] p[er] simplicem
accessionem/ aliter e[ss]et fiet simplex interpolata/ aut fit
de eode[m] humore mixte diu[er]sis numero in diu[er]sis locis
putrefactis. talium quedam d[icitu]r duplex tertiana q[ue]d[am] d[icitu]r
duplex q[ua]rtana/ Dico aut[em] hic q[uod] fe[bris] composita di[c]ge-
mus est ad duplicem & ad alias omnis e[st] fe[bris] composita d[icitu]r
que est de humoribus aliquo modo diu[er]sis sive sit interpo-
lata sive sit continua/ Continua no[n] d[icitu]r duplex fe[bris] n[isi]
ra[ti]o[n]e afflic[ti]o[n]is & fo[r]te fe[bris] non ra[ti]o[n]e materie. fe[bris] en[im]
d[icitu]r duplex q[ui]a accessio duplicatur vel sex q[ua]rtanu[m] vel
sex q[ua]rtanarum ad suam simplicem & ita no[n] p[ro]pter materia[m].
Si diu[er]se e[ni]m materie e[ss]ent due e[ss]ent fe[bres] diu[er]se & nu[m]q[ua]m
una duplex vel triplex de simplici t[er]tiana fiunt di-
ct constantinus duplex t[er]tiana incipit affligere in p[r]i-
ma hora diei n[on] cessat affligere usq[ue] ad fine[m] diei Sed
s[ed] h[ic] videtur q[uod] nulla sit d[iffer]e[nti]a int[er] simplicem & duplicem
simplex e[ni]m ut apparebit non h[abe]t n[isi] decem horas i[n] sum-
mo labore. Sed duplex no[n] h[abe]t simile p[ro]p[ter] h[oc] q[uod] dicat n[on] m[ai]g[is]
n[ec]. q[ui]a spatiu[m] diei sunt s[ecundu]m xii hore nec plus neq[ue] minus
sive in estate sive in yeme/ & dico q[uod] ad h[oc] q[uod] co[n]st[antinus] locu-
tus est in co[n]pa[ra]tione ad tempus q[uo] frequentius accid[it]
duplex tertiana ut in estate/ s[ecundu]m [quod] loquitur s[e]c[un]d[u]m p[ro]p[or]-
tionem ad totum spatiu[m] diei [et] n[octi]s no[n] ad mensura[m] hora-
rum & in estate spatiu[m] diei e[st] amplius q[uam] ad spatium
noctis licet tot sint hic hore quot i[bi]. Sed n[on] reg[u]les

q[ui]a h[ec] longiores i[n] hec minores & ita p[er] multo pl[us]
affligit & diutius q[ua]m simplex/ Quod aut[em] dicit
q[uod] duplex tertiana singulis dieb[us] affligit s[ed] de-
ced[it] interrum q[ue]rimus. Sed h[ic] ex auctoritate in-
venimus/ Sepius t[ame]n h[abe]t h[oc] s[ecundu]m anteriu[s] iste
recessit/ Sic aut[em] se h[abe]t duplex tertiana ad sua[m] sim-
plicem. ita duplex conti[nua] & dup[lex] q[ua]rtana ad suas sim-
plices/ Dic aut[em] co[n]st[antinus] q[uod] simplices duplices p[er]i-
culose sunt p[ro]pter acerbitate[m] affligendi & materie
multitudine[m]. Unde sepe incurru[n]t alienaciones & fre-
nesim p[ro]pter acumen materie & fumor[um] ascensu[m]. **De**
(S)equit[ur] ut dicamus de continuis q[ue] s[unt] **divise** **q**[uod]
due sp[eci]es p[r]ime & univ[er]sales/ alia e[st] s[ecundu]m car**di-**
nal & principal alia cardinal. Sed s[ecundu]m cardi-
nal q[uod] duplex est s[ecundu]m iiii. humores s[cilicet] sanguis
fl[egm]a. col[er]a. m[e]l[anconi]a. naturales dico no[n] q[ui]a maneant i[n]
sua n[atu]r[a]litate d[e] fit fe[bris] immo convertuntur in id
q[uod] est p[re]ter n[atura]m. Sed q[ui]a ex eis non generat[ur] aliq[ui]d
humor i[n]naturalis ex q[ui]o postea generato fit fe[bris] ut
fl[egm]a i[n]n[atura]l[e] vel col[er]a i[n]n[atura]l[is] & similes/ humores e[ni]m in-
naturales p[er] i[m]m[utationem] fit no[n] q[uod] i[n]n[atura]l[i]s tal[is] ergo h[umo]r
n[atur]al[is] s[ed] se corrumpitur no[n] q[uod] transierit in aliud/ Co[n]-
tinuar[um] aut[em] quedam simplex quedam composita. Si[m]-
plex est que fit de unico simplici vel com[positi]o sine
commixto ut de humore innaturali/ Composita e[st]
que fit de diu[er]sis humorib[us] in diu[er]sis locis & e[ss]e[ntialiter] in
commixtis no[n] co[n]v[er]sis in aliquid unu[m]. Sed manentib[us] i[n]
continuas simplices/ p[r]imo agendu[m] e[st] de ea q[ue] fit de
sanguine. Dicat aut[em] aliq[ui]s. nulla fe[bris] e[st] sic continua q[ue]
fiat de sanguine/ omnis e[nim] alia continua h[abe]t aliq[ua]l[e] re-
quie[m]/ h[oc] intellige q[uan]tu[m] ad plures materie
vel ad modum putrefactionis. Vapor tam[en] contin-
uus inflammatus est int[er] venas/ In sanguine a[u]t[em]
continua est putrefactio & motus. q[ui]a sanguis s[ecundu]m
q[uod] h[abe]t sui p[ro]prietatem facit ad putrefactionem s[ed]
e[st] humidus unde putrefactibil[is] & conv[er]tibil[is] fe[bris] ca-
lidus unde inflammabil[is]. est untuosus unde i[ta]
q[ue] fit. unde d[icitu]r fe[bris] ex eo nascens synochus & co[n]tinens
i[d est] continue manens/ **(C)**ollegit a[utem] s[ecundu]m singulare[m]
fe[bris] ex sanguine s[ed] Sanguis e[nim] suscepit putrefactio[nem]
in s[ua] q[uan]titate sola **De diu[er]sis op[er]ationib[us] et putrefactio[n]is**
sanguis p[ro]hibeatur e[nim] a regi[mi]ne nature. complexio
e[ius] sua vel temp[er]ata est. Si aut[em] complexio sua h[abe]t tam
tertiam ut calefiat ex se ipso & in se ipso generat fe[bris]
c[on]tinua que parat e[st] putrefieri q[ua] subtile ip[s]i co[n]tinu-
tur in eo & grossum i[n] aliam/ q[ua]n[do] aut[em] no[n] sequi-
tur s[ed] plus fe[bris] ex sanguine putrescente posse generari s[ed]
cum exalus h[umo]r[e]s simil[ite]r eni[m] fe[bres] singulares
continuas. s[ecundu]m iiii. h[umores] sequens mag[is] ut singulum
sensus videtu[r] q[uod] in utute/ & forsitan usu[m] fit. S[ed]
q[uod] sanguis d[ictu]s est in p[ro]p[r]iis t[er]minis no[n] corrumpitur. s[ed]
aut excedit q[ua]litatem s[ed] excedit p[ro]porc[ionem] sum-
m[am] & generatur alius h[umo]r q[ua]litatis s[ed] humores
e[nim] sunt in propriis terminis diu[er]si sunt in debita
temp[er]ancia qualitate & recta p[ro]porc[io]ne q[ua]ntitatis.
Sanguis e[nim] no[n] inde p[e]ccat[ur] qualitate i[n] sua
e[nim] complexione temp[er]anciam h[abe]t/ l[icet] aut[em] ali h[umo]r[e]s in
sui cum sanguine sint inveniens s[ecundu]m i[n] unitate
& s[ecundu]m sui commixtione[m] alit[er] no[n] e[ss]et continua simp[lex].
(S)i[m]p[lici]t[er] existimant quidam putrefactionem unam

mon accidere non posse nisi quantitate porosa acci
dit aliis. Videbatur ab aliis auctoribus sanguinem
esse extra cursum nature tamen esse similem et in specie huius
modi. Visum fuit igitur quod si est extra cursum na
ture, in naturalis et non specie humoris et esse corpus. Propos
suimus autem dicere quod elementa dum sunt in pro
priis terminis non corrumpuntur extra proprios terminos
transeuncia corrumpuntur. Ita eciam humores sunt in
propriis terminis non corrumpuntur. Sed tamen mixti per
miscentur cum sanguine humores corrumpuntur. Verum
sanguis simpliciter non corrumpitur propter suam temperanciam
ceteri humores corrumpuntur propter duas causas. Unde sanguis
non peccat nisi quantitative dum est in propriis ter
minis. Unde quando sanguinem peccare quantitative
et nimis concalescit et calefit propter suam multitudinem quia
non habet evaporacionem. Unde ebullit et distendit venas
a quo fumus dissolutus perveniens ad cor inflam
atur non tamen multum distemperat et hec vocatur si
nocha inflativa. Item potest peccare qualitative ab
alio humore distemperante ipsum ut colera que facit
ipsum exire a cursu naturali vel sanguis nimis [illegible]
calefactus aquarum causa extra necessitatem fit. Quod aliqui
dicunt non moveri quod sanguis nimis solo tamen possit calefi
ut putrescat. Et si accidit est quia nimis non habet contradiccionem
contradiccionem nec resistenciam calori putredinali
subtile ipsius fit colera et grossum melancolia per adusti
onem quod accidit propter multam terrestreitatem ipsius et ae
reitatem. Aer enim resolvitur in igne terrestre in me
lancoliam et hoc ipsum. G. quod ut dicit avicenna in illo capi
tulo [illegible]. G. quod visum fuit quod sanguis cum
calefit primum putredinem generatur ex se ipso in
se ipso extrinseca sibi que cum putrescit [illegible] est
[illegible] sic [illegible] dicit subtile sanguinis cum calefit convertitur
ad coleram et grossum ad melancoliam. Secundum aucto
res alios sanguis non habet evenitacionem et cum ar
tatur nimis calefit et putrescit et inde generatur
febris putrida simplex continua ut ex aliis humoribus.
Unde secundum G. tamen sunt tria genera febrium singularium
secundum alios sunt .iiii. Omnes autem preter istas sunt com
posite secundum aliquem modum composicionis. **De speciebus synochi putride**
In primum quoniam materia composita commixta est
per confusionem ut in cotidiana vel in [illegible]. Simplex dicitur
sed alio modo ut hec dicitur simplex distinguitur febris
que nascitur ex superascensione sanguinis fit sino
chus et dividitur in epaugmasticum, omotenum et
epacmasticum. Et est epacmastica que a suo principio
statim semper decrescit usque in finem. Augmastica est
que semper a suo principio augetur usque in finem
suum. Omotenus que a suo principio usque in finem
equaliter tenetur. Hec autem diversitas est quia prius in princi
pio vel multum putrefit et crescit vel decrescit
vel equaliter putrescit. Et queritur quare non accidit
ista diversitas in aliis humoribus. Et dico propter habilitatem san
guinis et eius multitudinem. Alii humores habent aliquam
resistenciam et minori quantitate sunt respectu san
guinis. Et queritur cum omnis continua habeat .iiii. tempora
scilicet principium augmentum statum et declinacionem et
non hec febris. Solo augmastica principium et augmentum
tamen habet manifesta, statum et declinacionem occulta.
Epacmastica statum et augmentum valde habet tempora
occulta; reliqua manifesta. Omotenus omnia
habet occulta. Dicit autem consequenter quod in augmastica est timor
magis propter debilitatem virtutis et multitudinem materie
que paulatim invalescit super naturam. Sed non autem
in hac crisis ad bonum est. In epacmastica est spes salu
tis propter fortitudinem virtutis et paucitatem materie et ex
habilitate et consumpcionem quod paulatim confortatur na
tura super morbum ut expellatur. In omotheno non est timor
nec spes tamen, sed utrumque, sed propter parem resistenciam
et equalem pugnam morbi et nature. Comparat autem
G. has febres rogo et lignis. Si enim ligna arida in fer
ti foco proiciantur vel stipula statim accenditur nec
cessat ignis nimium quousque totum consumatur. Si
vero lignorum congeries viridium in rogo nimis fer
ti proiciantur paulatim ignis super materiam et con
tinue augmentatur et crescit usque in finem. Si vero
ignis et ligna equaliter proporcionentur in fortitudine
ita est proporcionem in eodem tenore. Videtur autem quod hec febres
potius debeant fieri ex flegmate et colera quam de sanguine. Colera
enim valde habilis est consumpcioni; ergo postquam incipit in
flammari continue deberet decrescere usque in finem. Et e converso
flegma est viscosum; ergo paulatim deberet accendi non sub
ito propter resistenciam materialis disposicionis. Unde colera com
parabilis est ignis aridis, flegma viridibus. Teneo autem
concedo quod in duplici terciana et in aliis duplicibus
tales incidunt febres. Frequencius quia sunt de sangui
ne et quia frequencius contingunt in sinocho exemplificavit.
De differencia [illegible] De continuis autem compo
sitis licet plures sint species non habemus nisi pauca no
mina sin quod equaliter conveniunt ad febres sanguinis et colere habe
mus hanc appellacionem causon sinochi. Et sic quod plus est
de sanguine de causon sinochides. Et quod plus est de colera
sinochus causonides. Sunt enim multa genera commix
tionum intra vasa ut unius humoris scilicet naturalis vel innaturalis
cum alio naturali vel innaturali. Sed hec nomina non habemus
et medicus non curat nisi de famosis. Hec autem cum cura
eius simplicium dependeat ut per composicionem materie
componantur medicine et ideo de talibus tractatum preter
mittimus. **De alia divisione febrium**
Componuntur autem febres alio genere composicionis ut ex
diversis locis singularis putrefaccionis quorum unius putre
fit intra vasa et reliquus extra. Quorum utrumque sufficit ad febrem
inducendam per se. Et quamvis in hac composicione multe
species febrium diverse reperiantur illos tamen non nisi de tribus non co
[illegible] de quibus practici [illegible].
Emitriteus est febris composita ex diversis humoribus in [illegible]
quorum unus putrefit intra vasa et alius extra. Itaque
uterque sufficeret ad faciendam febrem per se et est febris continua
[illegible] materie putrefacte extra vasa [illegible] solam
tamen febris [illegible] semper sit [illegible]. Dicitur emitriteus ab
emi quod est dimidium et triteus quod est terciana et hoc duabus
[illegible] habet alternam materiam tertiane [illegible]
mediam vel quasi mediam. Alia racio est [illegible] habet medioc
ritatem [illegible]
[illegible] declinacio [illegible]
[illegible]
[illegible] xii horas [illegible] xxiiii. Sunt autem
tres species emitritei determinate ab auctoribus quamvis mul
to plures sint ut diximus. Sed quod [illegible] potest intelli
gi et alie [illegible] designantur autem

p illas appellationes · minor continue(tur) medius maior · et de diuisitate illar(um) et de oppinionib(us) diuisis circa eas · et de morbis et eor(um) curis exequemur · inferius de eis ab in(itio). De aut(em) ist(is) diuisitatib(us) febrium ut q(ua)n aliquis humor putrefit aut p(er)s dissoluitur e(t) infrigdat · e(t) inca(le)scit · liqua fierit in fiora et inducit fe(brem) · in(tra)ffar(i)s aut(em) cum duob(us) humores conti(n)ue(s) q(ui) misceantur in lo(co) p(er)terite in fiora · et reliquo petente ex(teri)ora · accidu(n)t diuisis in du(as) tunc · in capl(o) de epiala manifestabi(tur). **De causis interpolantis**

Interpolacionis · iiij · sunt cause · fluxus ma(teri)e ad (paroxismi) locum putrefaccionis paulatim et incontinus · libera fumor(um) euentacio · remoc(i)o ma(teri)e a corde · f(ebr)is dime(n)c(i)onem non s(ecundum) localem distantiam aut impedita fumor(um) respiracio ad cor paulatim · fluxus est q(ua)n aliquis locus est infectus non cessat humores attrahere ad se et attractos inficit et corrumpit · fluxus aut(em) e(st) ma(teri)a non collecta in aliquo membro · de prima accessione non pot(est) illam tollere · operatur in ip(s)am resoluendo in fumos ut sic exalet · remanente aut(em) aliqua p(ar)te ma(teri)e · membr(um) infectum ab illa trahit ad se humore(s) donec it(eru)m non possit tollere quantitate(m) materie · d(e)i(n)de aut(em) membr(um) resoluit materiam infectam · a fumis (qu)i p(ro)tr(a)h(u)ntur · et tunc non indicat sensus · (et) habe(n)t ip(s)am · cum tamen at(tra)hatur · libera euentacio q(ua)n fumi non co(m)partentur a uenis uel arteria que sunt solita corpora · s(ed) cum membra spon(gi)ositate et raritate continuantur de facili p(er)porantur et exeunt et ex(tr)a cessat afflicc(i)o · Remoc(i)o m(ateri)e aut(em) a corde s(ecundu)m directionem et continuum · q(ui)a ma(teri)a contenta in membris p(ro)pinquior est cordi s(ecundu)m continuum et directu(m) q(uam) ma(teri)a contenta in ore stomachi membra aut(em) directe tam (con)tinuantur uene ad cor · ut ab ore stomachi ad cor · in istis sunt istis · anfractus respiracio fumor(um) ad cor manifesta et sensibilis uel q(ui)a fortis continue respirant fumi ad cor. Se non sic sensibilis ut sensibiliter et manifesta(m) inducat lesionem donec multum de ma(teri)a aggregatum uel cumul(atum) sit et corruptum · s(e)c(un)d(u)m p(ro)p(ter) e(ius) et confusio (m)i(ni)m(a) q(ue) est p(re)ter naturam fit in humoribus attractis ad locu(m) infectum continue sic attrahuntur · s(ed) non est (sic) ascensio et e(b)ullic(i)o donec multiplicac(i)o et conculcac(i)o fiat in ea · et in fumis continuac(i)o e(s) cause sunt hui(us) (con)t(r)a · s(cilicet) co(n)tinua inueni(e)s putrefaccio fumor(um) contrac(i)o respiracionis et p(ro)hibic(i)o directa ad cor ascensio · et quidam dicunt quod est impuritatem sanguinis et eius defectus q(ui)a impurum sanguinem membra respuunt · unde accidit calor et putrefaccio · et d(icu)nt sanguis impurus aut generac(i)one mali humoris in ip(s)o aut mali [illegible] aut infec(ti)o uaso(rum) · s(ed) h(oc) pot(est) e(ss)e putrefccionis · (con)tinue hic aut(em) quidam as(si)gnant · iiij · causas quar(um) una mag(is) interpol(ationis) q(ua)m alia · s(cilicet) aptitudo humoris ad putredinem et p(er) contrarium repugnantia s(ecundu)m uelocitas uel tarditas ma(teri)e ad locum putredinis et cum tentis (ut) uelox uel tarda putre(fa)ccio humor(um) corp(o)r(is) (con)sump(ti)o · alii aut(em) tam duas ca(usa)s uelocitatis uel tarditatis assignant · s(cilicet) subtilitate(m) habilitate(m) fluendi ad locum putrefaccionis et habilitate(m) putre(fa)ciendi · sic p(ro)p(ter) q(uo)d in unoquoque corpore plus est de san(guine) q(ua)m de alio humore · (et) iterum plus de fle(gmate) q(ua)m de colera · et plus q(ua)m de melancolia · (tum) g(ene)r(aliter) sicut p(ro)p(ter) in fle(gmate) multitudo et hu(mi)ditas sunt causa quare cito fluat ad locu(m) putrefccionis · s(ed) quia humiditas sit plus passibilis cito putrefit · et p(ro)p(ter) (hoc) interpolatur · cum paruus sit de melancolia et multum

sit compacta non est apta ad fluxum · et cum sit fri(gida) et s(icca) · repugnat putrefaccioni · et ideo multum interpolat · colera q(ui)a media q(ua)ntitate et sua dispositione nec ita cito ut fle(gma) nec ita tarde ut melancolia · sciendum est g(ener)aliter q(uod) uirtus ac(tiua) capitur penes qualitates quia calor cito mouet · fri(gi)ditas cito contradicit · humid(um) cito passibile · quia aptitudo penes qualitates eius sumitur · penes eas · et hui(us) in ep(ti)tudo penes contraria · s(cilicet) fri(gidum) et s(iccum) · q(ui)a si contingant(ur) erit contradiccio ex p(ar)te utriusque qualitatis. Omnis aut(em) qualitatis e(ffe)c(tu)s est sub humido et accidit cum fle(gmate) eo g(rad)u fortius resistit cal(ori) naturali melancolia · in fle(gmate) min(us) e(st) s(ecundu)m hui(us) d(icte) dispo(sitio)nem naturalem · alia ca(usa) accipitur penes accidens ipsius · q(ui)a (est) penes aptitudinem habilitatem fluendi que est liquiditas uel spissitudo et multitudo uel paucitas et alia · (et) (est) penes consump(ti)onem humor(is) qui est uiscositas et subtilitas · unde dico q(uod) cum tam tres fe(bres) interpolent · s(cilicet) terciana uel cotidiana que sui sunt uere sui nothe naturalis · aut in illis que ex (hu)moris hiis sunt composite ut parte quartana et e(ius) eo q(uod) resistencia putrefaccionis in fle(gmate) an(te) e(st) · et ratio ipsius ab humiditate uiscosa q(uia) non uidetur uel (de) fle(gmate) cum humid(um) faciat ad facilem dispositionem · et non ad retencionem hu(m)iditas ei facile recipit et facile deponit · hui(us) omnis dispositionis recipiens nullam retinet · et dicimus ad hoc q(uod) sicut in igne ex(teri)ore saluatur ignis dum humiditas est in lignis · et destruitur ignis cum humiditas ip(s)orum destruitur et inceneantur ligna · sic est in interioribus membris corporis · s(cilicet) q(uod) dum stat humiditas uiscosa fle(gmatis) et saluatur ignis putredinalis · (et) h(ec) humiditas cum finitur et incineratur fle(gma) · separatur ignis · q(ui)a (ipse) est · et q(ui)a est humiditas multa fle(gmatis) ideo maius t(em)p(u)s requirit in affligendo anteq(ua)m dissoluatur (et) p(ro)p(ter) retencionem aut(em) uiscositate et impedimentum a multitudine · p(ro)p(ter) (hoc) g(ener)aliter e(st) tempus resistencie et quietis p(ro)p(ter) h(oc) h(abe)t · xviij · horas in labore et sex in quiete. **De quantitate paroxismorum interpolantis ueris.**

Cum p(ro)p(ter) paucitatem quiescis non in(du)dificat(ur) et t(em)p(or)e aliquo omnis (dies) ab acc(essi)onibus fe(bris) diuis(us) · p(ro)p(ter) (quod) possum est (e) uiscositate m(ateri)e et multitudine · s(ed) s(ecundu)m const(antinum) cum cotidiana h(abe)t · xviij · horas in labore · xij · h(abe)t in summo · sex h(abe)t in fle(gmate) la(bore) sui fle(gmatis) quiete · et sex in uera quiete · se(cundu)m h(abe)t fle(gmatis) quiete · q(ui)a sic remoto igne ascendit tam ut calor consumptis lignis · sic in fe(bre) assumpta (et) incinerata remanet calor in cor(de) et affligitur cor(pus) · q(ui)a tam plus q(ua)m minus in summo labore ut in summo (labo)r(e) diu(er)si · labor summus uel non summus magis uel minus comp(et)itur disp(osicio) m(ateri)e dispo(sicio) uirtutis et dispo(sicio) m(em)br(orum) · dispo(sicio) m(ateri)e ut sit hu(mi)d(a) consump(ti)oni · uel ut sit multa uel pauca uiscosa uel non uiscosa · subtilis uel grossa dis(posita) qualitate exigente ad unum uel (con)tinente · se(cundu)m dispositio(nem) uirtutis q(ui)a fortis uirtus cito terminat labo(rem) · et sic disp(osicio) membr(orum) · q(ui)a sunt situata e(t) in in(feri)o(r)ib(us) cito euaporat · si (ho)c diu durans · in fe(bre) aut(em) colerica resistencia putrefaccioni est a siccitate et q(ui)a siccitas a (cali)ditate calitas cito finitur putredo · p(ro)p(ter) subtilitatem colere que hu(mi)d(a) est consumpcioni · p(ro)p(ter) h(oc) h(ec) e(st) huius t(em)p(u)s labore h(abe)t e(ius) · xij · horas in summo labore in fle(gmate) quiete · et in uera quiete · xxiiij · (et) multiplicat terciana horas quietis laboris ad horas · Quartana procedit medio modo duplicat e(nim) t(em)p(u)s quietis ad

horas laboris. Item habet .xviii. horas inquietis .xviii.
in labore. Sed uidetur quod deberet triplicare quietem ad [illegible]
[illegible] habet enim duplicatam cum resistentia [illegible] et tertiam
tantum siccitatem. Item grossissima est in mole
[illegible] putrefactionem [illegible] dicunt
ad hoc quod grossities uel est causa quod in materia uel
[illegible] grossa cum incineretur hic calor [illegible]
remanet aliquid de calore [illegible] in materiam non
omnino mundificatur a calore qui accelerat uelocitatem
[illegible] putrefactionis super materiam [illegible] uasa fortius
[illegible] accelerat [illegible] hic non [illegible]
tempus quietis ad tempus laboris sed duplicatur [illegible]
debet quod dicit [illegible] cum condicione [illegible]
condicione soluitur [illegible] quidam ponunt
causam in [illegible] corporum [illegible]
[illegible] in corporum naturam [illegible]
[illegible] infirmitas uasa que infecta infirmantur quasi
fiat plenaria mundificatio sufficientis [illegible]
[illegible] dicit quod [illegible] constipata humiditate rema-
net tantum in [illegible]
constipata humiditate remanet [illegible]
[illegible] ad locum putrefactionis [illegible]
[illegible] non omnino
sicut in [illegible] Aliter autem [illegible]
quod [illegible] sanguinis putredinalis [illegible]
[illegible] constipata consumitur
[illegible] remanet uentuositas autem que dissol
[illegible] fumus constituitur que adheret partibus ue
[illegible] materiam aduenientem sua [illegible]
[illegible] dicunt quod [illegible]
[illegible] commouetur a suo motore et
[illegible] mouetur [illegible]
[illegible] per se [illegible]
[illegible] sensibilia membra que [illegible]
[illegible] putrefiat [illegible]
[illegible] Calor
[illegible] soluitur [illegible]
[illegible] que quiescit [illegible] aduenientem
[illegible] dicunt quod [illegible] calor
[illegible] agens in materiam putredinalem
[illegible] materiam putredinalem debilis resol
uit et non [illegible] soluit [illegible]
[illegible] peruenit ad [illegible]
[illegible] non expellitur [illegible] debilitatem
[illegible] Calor
naturalis non euacuat [illegible] nisi [illegible]
[illegible] sicut [illegible] in particularibus [illegible] materia
remanet [illegible] multiplicatur [illegible] uentuosi
tate sanguinis [illegible] naturalis [illegible] mouen
te motore extrinseco mouetur [illegible]
[illegible] patet [illegible]
[illegible] interpolatis [illegible]
[illegible] et est multum in corpore plus [illegible]
alio humore [illegible] de sanguine uelociter [illegible]
ad locum putrefactionis [illegible] putrescit. Et
non uelociter consumitur. Colera autem sicca [illegible] tarde
fluit ad locum putrefactionis [illegible] non multa [illegible]
[illegible] leuitatem et subtilitatem [illegible] sub pu
tredine [illegible] uelocius consumitur. [illegible] autem [illegible]
[illegible] fluit ad locum [illegible] grossa [illegible]

repugnat unde putrescit propter grossitiem tarde dimit
tit et tarde consumitur. De causis maioris interpolatio
nis quintane. [illegible] Sunt et alie febres maioris interpola
tionis ut quando aliqua species febris componitur cum alia
talia per commixtionem et commissionem unius in alio
[illegible] unius humoris innaturalis. Sed cum certa
commixtio per simplicem accessum non certe simplices
febres sed composite et ex nouo sunt quintana et sextana et c.
de quibus inferius declarabitur. Sunt preterea febres interpolate
[illegible] ex materia simplici [illegible] ex materia composita que
dicuntur erratice ab inordinato modo affligendi.
modo affligit ad similitudinem [illegible] modo ad simili
tudinem [illegible] aut cotidiane aut affligit circulari
ter anticipando aut subcontinuando quousque redeant
ad punctum quo inceperunt et anticipatio a quibusdam
comprobatur esse signum digestionis ut in pluribus quia
multotiens uidemus materiam in digestam [illegible] mouet
naturam contra morbum et fortius ut materiam com
plete expellat et mundificet [illegible] totaliter aut partim
relinquit de materia. Est tamen signum curationis. Si autem ac
cidit materia indigesta significat [illegible] nature et
[illegible] egritudinis [illegible] aut est signum
malum. Si tamen accidit materia indigesta in uirtute debili
[illegible] spes salutis post longum tempus. De
febre autem erratica plene suo loco dicemus. Preterea cum omne
mobile habeat [illegible] sicut patet [illegible] qui
non durat nisi .x. annis. oliua .c. [illegible] .v. annis [illegible]
quod hoc est secundum diuersas qualitates moti et fortitudinem mo
uentis et secundum diuersas [illegible] moti [illegible]. De motu humorum in
uestigatio. [illegible] motu autem humorum ad huc est plenius in
uestigandum aut [illegible] rei intrinsece aut extrinse
ce aut aliunde. Dicunt autem auctores quod humores sunt ho
ris naturalibus mouentur ut sanguis ab ora nona
noctis usque ad tertiam diei. Sed si mouetur quo mo
uetur simplici motu uel composito. Si simplici quo lo
cali uel conuertibili. Sed humores locali non mouentur [illegible]
[illegible] cum ex eis non fiunt alii humores [illegible]
[illegible] alterationem. Sanguis enim uitali motu nec alterat
de qualitate in qualitatem nec de substantia in substantiam que
sunt species conuertibilis motus. Item nec motu composito
non enim mittuntur generatio et corruptio uel augmentum et di
minutio que sunt species motus compositi quoniam in tali mo
tu [illegible] generatur uel corrumpitur uel augetur nec dimi
nuitur. Motus enim compositus fit ex duobus motibus sim
plicibus scilicet locali et conuertibili uel eorum speciebus que ibi repe
riri non possunt. Queritur quomodo operetur talem motum.
Si in membra [illegible] que fit illa. Si intus regitur corporis
[illegible] uirtus [illegible] debitis horis [illegible]
[illegible] ad [illegible] post horam sanguis
et mouebit [illegible] hora sanguinis [illegible] non impedi
atur [illegible] motus digestionis in eo mutatur ab
essentia sua [illegible] qualitate [illegible] locali [illegible] motus com
positus reperitur in digestione. Dicimus ergo quod mouentur hu
mores [illegible] extra. Omnis
enim humor .iiii. qualitatibus [illegible] componuntur quarum due
mouentur ad extra due ad intra. Ad extra [illegible]
ad intra [illegible] composite sunt qualitates in humori
bus [illegible] motus [illegible] autem quod iste motus
non localis est quoniam non est [illegible] nec alteratio quoniam non fit in
[illegible] nec conuertibilis [illegible]

autem divisio data est de motu cum simpliciter fit ab eo quod est minimum vel extra, et dico quod iste motus qui est anatinum intrinsecum causatur a natura extrinseca scilicet a dispositione aeris similiter non accidentali secundum quod disponitur a motu solis vel planetarum aut aliorum vel a medio differente virtute a superioribus vel fit in mutatione inferioribus scilicet si hora sine medio et dico quod sole redeunte scilicet ambitum sui circuli usque matutinalem horam quia eius recessu a nostro emisperio et eo recedente recedit calefactio ab aere ex medio multiplicatione generata succedit frigus congregans humiditatem resolutam a partibus terreis et aqueis et ipsa natura aeris quasi multiplicabatur humiditate multa humiditate disponitur aer et calescit. Continuo autem in mutatur contentum ad suam essentiam. Unde dico quod tali dispositione aeris disponitur sanguis simili affectione et scilicet quod disponitur natura sicut aer a sole disponitur humor in corpore et non accidentaliter quando enim aer in mane disponitur frigiditate congelante et siccitate. Dico enim hoc advenire non naturali quantum relata caliditate naturali intrinseca secundum comparationem ad reliquas horas disponentur et similiter humiditate. Secundo dico de dispositione accidentali adveniente intrinseca non tamen mutabitur dispositio naturalis quam recipit a sole. Unde hic est dispositio occulta et recepta per medium aliquod deferens vel sine medio quia dubitatio est de medio quomodo virtutes deferantur vel fiat immutatio sine dilatione et dicitur autem quod humores habent causas sui motus. Quod probatur, ne patiens fluxum sanguinis a naribus respiciat in rubeas. Quidam movens cappam rubeam incedebat iuxta fontem in fundo harenas rubeas habentem et turbata et diatim tonem quam affectio fit ex parte similiter. Unde species in sanguinem movent sanguinem ad exitum propter affectionem similem et aliud inficiuntur per medium ab inficiente quare ex presentia ipsius movetur quare sanguinat vulneratum interfecti presente interfectore vel inimico quo medio secundum fuit occisio. Et hoc dico si adhuc fuit in corpore relictus de calore similiter actualis. Dico autem quod inter similia non est infectio nisi forte sit inficiens et dicitur quid hic est motum tamquam imperfectum vel perficiatur quare trahitur colera a reubarbaro et ferrum a magnete et palea a gagate. Sed ista virtus est omnino specifica que dicta est a quinto et in talibus non ... in natura. Sed virtus ultra naturam et innata est naturalis insita et occulta. Hic autem videtur cuidam quod aer calidus in mane et humidus inducat caliditatem et humiditatem in sanguine ut fiat alteratio quod motus alteratus et si opponatur quod si disponatur frigiditate et sic videatur motus sanguinis dicitur aerem retinere naturam suam intrinsecam scilicet quod ... quemadmodum accidit in caniculanibus diebus. Quod quamvis aer disponatur in frigiditate naturam in canis ... autem intelligo in horis flegmatis colere et melancolie. Est ergo alteratio in humoribus scilicet qualitatum intensiones a qualitatibus comparate natura intrinseca. Sed dicunt auctores quod crescente luna omne humidum habet incrementum. Unde per primam etas lune de calido et humido. Unde crescente medulle in animalibus quod quomodo luna consequitur hunc effectum. Sed dicitur quod hoc habet a sole contra dictum maurorum quod luna solam claritatem recipit a sole et non caliditatem. Ergo vel aliud effectum habet a sole. Et dico quod in natura loquuntur per manifestiorem effectum quod luna habet a sole scilicet claritatem sicut dicitur quod medius ordo non percipitur manifeste sicut alii ordines. **De motu humorum et sanguinis.** Cum ergo de motu innaturali humorum in qua hora debeat moveri, naturaliter inficientis scilicet colere quia pura debet moveri hora colere secundum vim inficienti quam debet moveri hora flegmatis ex quo naturaliter est generativus. Secundum queritur utrum motus ipsi sit a natura quod sit inde quam ad destructionem res non est ad eam que est cum res innaturalis et enim motus contra naturam. Et dico quod isti motus dicuntur de rebus innaturalibus tamen quod tamen admotus humores vero innaturales quia dupliciter habent violenciam diversis horis moventur quando enim moventur flegma salsum in hora colere quod trahitur ad motum colere per infectionem quam habet a colera quia ad motum flegmatis per intrinsecam in sui ... Sed quod cum eo movetur certo motuum dierum an habeat hoc a natura an a morbo. Si esset an esset motus naturalis si a causa morbi. Ergo motus iste est innaturalis. Si abiurior ergo habet causas contrarias sui motus. Et concedo quod talis motus est a morbo vel ab aliqua causa faciente ad morbum. Et sic est localis et innaturalis scilicet quod movetur certo motu tamen naturalis quantum ad motum quod facit natura intrinseca humoris scilicet quod movetur hora scilicet hora tertia. Cum ergo moveatur naturali motu motus naturalis ita contingit ut est quod vel fere imperceptibilis est. Per autem per superius dicta quod colera quia prima est in quantitate respectu aliorum humorum quantum ad resistenciam quam habet acuitate non tamen fluit ad locum hora colere quod sufficiat se inducere cotidie. Similiter dico de melancolia. **De differentiis et signis febrium et typis.**

Differencias febrium generalium et hic differentias per suas significationes, que quidem signa sunt medico, accidencia vero egroto. Et primo febrium significationes putridarum ponamus distinctionis ad alias febres ii. et sunt quidem ut sub brevi meto comprehendamus generalia x. Et est prima quam febris putredinalis habet causam antecedentem que longo tempore stat in corpore. Superveniente autem causa extrinseca calefit et putrefit in effectu. Secunda autem significatio est quia febrem putredinalem antecedit rigor vel frigus maxime si materia fuerit cum vasa insensibilibus membris. Sed tamen non est necesse quod omnis febris habens rigorem sit putrida quia aliquando rigor accidit in ... per accessionem. Est enim causa si malos humores in corpore invenerint calefaciunt eos et moventur et fumum generant quo sensibilia membra pungente rigor innascitur. Sed talis rigor non diu permanet immo cito finitur. Differentia autem inter rigorem et frigus haec est quia in rigore sentit pacientes punctiones acuas vel spine carnem penetrantes. Sed non permanet hec dispositio diu cum hoc sunt calidi humores et acuti facilis dissolucionis. In frigore autem sentiunt egri quasi ut aut aliqua res frigida esset congelans et coartans in membra et hec dispositio est diuturnioris more quia eius causa sunt humores graves et tardi ad dissolvendum sicut flegma et melancolia. De hiis dicemus statim. Tercia significatio est quia febris putredinalis in interpolacionem habet terminum quantum ad interpolare febribus vel declinacionem manifestam quantum ad paroxismos in continuis. Quarta significatio est quia calor qui est febris putride est fortissimus et pungitivus ita ut si manus sua super corpus infirmi ponatur sentit quasi admodum scintille ignis in volam manus tenere.

tem. Nona autem est quod febris putrida ingreviam generat angustiam propter grossitudinem fumi de putredine generati, propter quod fit coadunatio caloris et virtutis ad interiora donec natura expediat se a fumo illo. Et hec quidem tempus expeditionis diversatur secundum diversitatem materie in subtilitate et grossitudine. Si enim materia fuerit subtilis et fortis virtus cum velocitate dissolvitur et spargitur per corpus et redit virtus ad membra ut prius. Sed si fuerit materia grossa et tarda ad commovendum aggravat naturam et tardatur eius dissolutio. Unde cum tarditate redit virtus ad membra. Sextum signum est quod in fine febris accidunt accidentia significantia complementum putredinis sicut dolor capitis, malicia anhelitus et similia. Septima est quod corpus in febre putrida non mundificatur omnino apud quietem febrilem, sed remanent in corpore qualitates male propter quas iterato redeunt accessiones. Octavum est quod cum hec febris non permanet in uniformitate ad solutionem si quiescit ad sanitatem quiescit sicut in interpolatis omnino et declinat sicut in continuis in paroxismis. Nonum sumitur ex urine dispositione ut ipsius odore et colore et similia que putredinem ostendunt. Decima sumitur a pulsu cuius maioratur constrictio super dilatationem sicut prediximus.

De differentia inter putridam et effimeram.

Differentia autem inter putridam et effimeram est ut signa que iam diximus super putridis non contingunt tempore nec secundum pulsum nec in tactu nec in urina nec in declinatione. Cum in pulsu in effimera maior reperitur dilatatio et velocior scilicet diastole quam sistole ad mitigationem caloris innati et spiritus, maior enim necessitas attractionis aeris quam expulsionis cum sit sine materia. In putridis maioratur sistole propter necessitatem expulsionis vaporis putridi. Item in tactu effimere calor comparatus excedit calorem naturalem et cito transit a principio ad augmentum, ab augmento ad statum nec continua modo habet tempora illa sine angustia et labore. Item in putrida autem multum excedit naturalem nec in colore nec in substantia. Item non habet causam antecedentem sicut putrida non est. Rigor autem de signis est quia nocens si accidat rigor in corpore non mundificato in corpore vel purgato presumendum est de rigore de effimera. Quoniam autem omnia predicta signa occultantur ut possit constare medico de effimera vel putrida et tunc oportet expectare crisim vel motum nature usque ad diem tertium vel quartum vel quintum et tunc apparebunt signa putride vel effimere, unde precipit Constantinus quod differatur balneum usque ad declinationem.

De ethica.

Febris ethica manifestas habet differentias ab aliis febribus in omnibus suis dispositionibus nec hic eas differre quia inferius explenarie explicabuntur. Sed putridarum ab invicem signanter interpolatarum scilicet que diversificantur per typorum diversitates hic non in eodem incipiente atque tercia a generalibus. Typus generaliter accipitur et communiter et proprie et specialiter et propriissime. Generaliter accipitur et largissime secundum quod complectitur omnes typos scilicet qui accidunt febribus et hiis quoniam in continuis quam interpolatis ut causon, terciana, quartana et aliis egritudinibus ut ignito apostemate vel debilitate radicalium et insensibilibus et etiam quoniam in sanis et fit generaliter ex distinctione caloris naturalis in insensibilibus tamen levis

Communiter autem generaliter et communiter et proprie accipitur secundum quod dividitur in typos in frigus, rigorem et horripilationem secundum quod sic describitur. Typus autem est actio febris in tempore interpolatarum continuationis secundum adventum vel secundum moram vel recessum. Unde ex eo quod frigiditate et tremore in principio paroxismi typus dicitur. Indicat enim utrum materia sit calida vel frigida, utrum paroxismus sit diuturne more secundum eius moram, utrum sit materia multa vel non, vel dicitur typus a batumine vel secundum maliciam vel dicitur a figura eo quod unum premittit et aliud solvit. Typus alius est cum frigore ut in cotidiana, quartana, alius cum calore submerso id est sine frigore. Item alius est cum tremore, alius sine tremore. Sine tremore aliud est cum frigore et aliud cum panico. Tremor enim communiter accidens est typorum particularium et est aliud cum calore ut in causone. Typi particulares nominantur specialiter et propriissime sunt tres: frigus scilicet quod est proprius typus cotidiane, rigor terciane et horripilatio quartane. De frigore. Frigus autem fit vel propter dissolutionem et fluxum humorum super membra sensibilia id est nervos et lacertos vel propter contractionem vel caloris a membris ad cor in adventu fumi horribilis quo nisi expediatur vel propter acumen materie spissamentis in interiora. Unde exteriora calore naturali depauperantur. Putrefiens enim materia resolvit a se fumum horribilem unde in eius adventu obtenebratur sensus et turbatur ratio. Statim igitur fugit precipue ut potest omni incommoditati obvians prout potest. Transmittit humorem a membris vel calorem inflammatum mitigandum. Item transmittit spiritus a membris ad cor et cor ad se contrahit spiritum et calorem et clarificante spiritum suum dispergat tenebrositatem fumi horribilis subtilitate ipsorum et caloris dissiper et dispergat grossitudinem materie fugiendo et expellendo a se. Membra igitur depauperantur calore naturali quare frigescunt. Item calor innaturalis cum dissolvit putridam materiam quedam pars spargitur super membra sensibilia que ex adventu eius frigescunt. Item calor innaturalis et spiritus fugiunt materiam putridam, obviant sibi et coadunantur in corde quare frigescunt membra. Item dico quod causa antecedens que est in venis movetur et putrefit ut dictum est ante extra vel intra insensibiliter. Dico quod movetur cum putrefit a loco suo. Sed natura expellit extra ne materia inobediens nature attingat sed se totam ad radicalia et corrumpat virtutem cordis. Inde expellit a se quantum potest ad cutem et membra sensibilia vel ante etc. Spargitur et situatur inter cutem et carnem. Unde in principio dicitur ante frigus. Est ex eo quod non putruit et calor ex eo quod putruit. Quarta vero ipse dicit humor crudus primus effunditur ad lacertos quos ledit propter frigiditatem, post putrescit et induat calorem. Et est differentia inter frigus et calorem. Frigus est cum sentit frigus spiritus et protinus corpus.

De horripilatione.

Horripilatio est dispositio in qua invenit corpus diversitatem in frigore et punctionem in cute et lacertis. Accidit enim punctura et fractio et dicitur horror pilorum propter frigiditatem et siccitatem materie contrahentis radices pilorum in cute et quoniam interiora ossium sunt frigida cum ... redeat calor et invalescat et calefaciat membra. Fortiter autem indiget calore ad resolvendum materiam contrahentem utriusque qualitatis

& compactam dispositione membra simul disponere [illegible] tacto est ad hoc quam ubi utraque qualitas [illegible] habet motum ad centrum sive vertabitur calor ab exterioribus quia constringunt poros subcute & constituunt ad radicem fit tamen dilatatio super superficiem unde minuitur pili stantes. Est enim frigus intentum propter quantitatem materie in fine & primum ex dispositione materie putride super membra & item ex fuga caloris & spiritus [illegible] frigore quia materia disponitur in qualitate ad frigiditatem non tamen intenditur frigus nec tamen retinetur quia disponit membra humida & mollia super quod cadit frigus [illegible] membra ad dissolutionem materie fit & [illegible] cone [illegible] tertiane [illegible] rigor [illegible] in omnino [illegible] causone [illegible] Ex humoribus colericis velociter se moventibus in membris sensibilibus que quia pa[illegible] necesse est ut veniat sudor [illegible] mente vel colico [illegible] solvatur quia humores colligunt [illegible] sunt in se [illegible] corpus & [illegible] [illegible] ypo. causone [illegible] que et humores [illegible] sibi [illegible] de colico generi [illegible] rigor [illegible] non est tertiane [illegible] acuta materia ut causonis & tertiane. propter hoc [illegible] quia rigor [illegible] largissime accipitur [illegible] quia rigor est dissolutio [illegible] [illegible] mordicantium [illegible] moventium motu [illegible] amplius [illegible] rigores cotidie & rigores sunt cum colera movetur & protinus corporis effluens [illegible] interpolatione purgantur unde necesse est ut [illegible] solvantur hic ypo. intendit similiter tertiane [illegible] sic solvitur [illegible] in interpolationibus [illegible] solent [illegible] in interpolationibus aliis [illegible] solvantur quod tamen male qualitates remanent intra corpus [illegible] cause sunt [illegible] [illegible] Large autem accipitur pro ut [illegible] dissolutio [illegible] rigor accidit acutis [illegible] accipitur [illegible] tertiane [illegible] Rigores sunt cum colera moventur & protinus [illegible] effluens [illegible] interpolatione purgantur. Rigor [illegible] large accipitur [illegible] humoribus colericis velociter se moventibus [illegible] tertiane [illegible] accipitur. Alius est [illegible] [illegible] dissolvente & non consumente & materie [illegible] [illegible] expulsio [illegible] est [illegible] expulsio [illegible] est sepe [illegible] [illegible] est rigor [illegible] status post [illegible] expulsio laudabilis [illegible] ypo. [illegible] [illegible] membra [illegible] pungens & mordicans [illegible] [illegible] [illegible] rigor [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] solutione humorum & vaporum. De causa tremoris.

Tremor autem est [illegible] accidens ex motibus contrariis [illegible] ex motu morbi & nature [illegible] materia [illegible] similiter [illegible] [illegible] morbus [illegible] elevat natura [illegible] [illegible] [illegible] materia aggravat naturam [illegible] movet ad expellendum morbum [illegible] elevat stimulando [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] debilitate [illegible] [illegible] oppositus [illegible] fit ex sola debilitate [illegible] [illegible] membra continere [illegible] debilitate fit motus contrarius [illegible] [illegible] [illegible] ex motibus qualitatum [illegible] movent [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] motum [illegible] ad extrema frigus [illegible] [illegible] ad medium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] humido exhalat [illegible] [illegible] calor [illegible] natural [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] contrarie [illegible] causis [illegible] generatur motus contrarius qui est tremor [illegible] tremor fit cum frigore [illegible] [illegible] ostendit [illegible] [illegible] tremor fit sine frigore [illegible] [illegible] [illegible] tremor [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ita ut [illegible] dicatur [illegible] nullum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nature [illegible] [illegible] [illegible] nature [illegible] [illegible] tremore [illegible] fit necessitate [illegible] evidenter [illegible] rigor [illegible] frigus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] rigore manifestum est [illegible] [illegible] [illegible] causam [illegible] de febribus pro ut sunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] composita producendo per ordinem. De tertiana interpolata.

Tertiana vera inter omnes interpolatas [illegible] [illegible] triplici de causa [illegible] est brevitas egritudinis [illegible] dicit ypo. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] causa [illegible] est efficiens [illegible] [illegible] confert [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nature forma que est [illegible] materia que est [illegible] Dicimus de causis [illegible] [illegible] [illegible] dicamus de signis. [illegible] egritudo [illegible] signa propria [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] debilitatem que cito [illegible] ad magnitudinem & velocitatem [illegible] rigor & rigor nil aliud est [illegible] membrorum sensibilium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] calor [illegible] [illegible] extrema [illegible] & debilis fit motus cordis & debilis pulsus [illegible] [illegible] colicus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] rigor cito [illegible] [illegible] calor [illegible] & magnificatur pulsus [illegible] calores [illegible] velox [illegible] [illegible] [illegible] rigorem [illegible] signum [illegible] [illegible] malus egritudinibus ut in [illegible] [illegible] Est [illegible] rigor signum huius tertiane [illegible] [illegible] eius materia est colica [illegible] [illegible] accidit [illegible] frigus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] calor [illegible] pulsus [illegible] [illegible] velox & spissus & durus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in eius principio [illegible] pulsus

prius et profundius in augmento addit in magni-
tudine fortitudinem velocitatem et frequenciam
nec addit aliquo modo in inequalitatem vel inordinacio-
nem nec in una passione nec in pluribus nec rece-
dit multum a pulsu sani qui currit multum et differ-
pulsus hic a pulsu febris ethice secundum equalitatem et ordina-
cionem que non sunt in febre ethica sed tamen semper augentur
et forcior et velocior est in augmento et statu quam in declina-
cione. Sed in manie inequalitas et inordinacio in porcione
augmento quod non contingit in terciana et fit ista in-
equalitas pulsus ab eo a quo fit inequalitas caloris
per totum corpus quia accidit ex [illegible] materie que
non potest equaliter resolvi et dispergi. Unde magis currit
et refluit de uno ad locum et a loco putrefaccionis
ad cor et in arterias. Similiter de signis comitantibus
et post recessionem in tantum hora accessionis. **De signis significativis membris.**

Signa significancia sunt dolor capitis fortis,
amaritudo oris, instancia vigiliarum, urina subrufa
rubea et valde fusca natura, cum macula et particula
magis minus conveniunt cum tenuitate. Sed
variantur autem signa secundum porcionem materie. Si enim ma-
teria fuerit prope os stomachi dolor frontis est maior, sitis cum
asperitate gutturis et siccitate lingue et ipsius
adustione quia intus accidit et si accidat fit sepe infusi-
one eius ad ipsum et tunc fit voluntas vomendi.
Urina est minus colorata. Si fuerit in intestinis non
est tantus dolor capitis nec sitis nec voluntas
vomendi. Sed dolor est in intestinis in loco ubi est
materia et interdum fluxus ventris et ergo colica.
Si autem iuxta epar vel cistifellis coloracior est urina
quam in precedentibus cum spuma crocea quia est [illegible]
aliquantulum excedens ad spissitudinem, calor acutus
per totum. Si iuxta spiritualia sitis est maxima que po-
tu aque mitigari non potest cum calore pecto-
ris. Si in est membris dolor est in porcione ubi [illegible]
dolor comitatur longum passionis et magis tamen secundo
materia propinquior est [illegible] tanto coloracior
urina et citrina et quia urina non est specificum alicuius
egritudinis nec morbos significat. **De signis urine.**

Si in membris secundum complexionem materie et eius disposicionem ve-
rum maturitatem in urina nullam propter hoc in hac egritu-
dine diffinio nisi comparacione facta ad complexionem cor-
poris. Accidit autem in colico sano [illegible]
rubea et subrubea in egritudine apparebit rubicun-
dissima. Quandoque in aliquo corpore significat [illegible] In qua-
dam sano eius urina pallida vel subpallida. Ipsa urina appa-
rebit citrina. Sed non contingit iudicium infalli-
bile nisi complexione considerata quia tunc sequitur
forsan iudicium absque errore et falsitate. **Quomodo materia febris continue in stomacho.**

Sed quia diximus materiam in stomacho vel intes-
tinis oportet attendere quod nulla materia febris continetur
in stomacho quia cum putrescit in febre et fluit ut antecedens
ponatur sub coniuncta per dissolucionem caloris natura
eligit viam propinquiorem per quam se potest exhone-
rare. Unde quando est prope stomachum in vivis pororum ve-
narum oris stomachi refundit eum in ipsum et sic dico
quando materia situatur prope intestina et inter splenem
vel fel vel in eorum poris refundit materiam ad intestina.
Medicus autem sequitur iudicium nature et cum fit minis-
ter nature minimus sequi naturam in expellendo
per ypo. Unde eumque recipit naturam et per convenientes regiones
invenit utilitatem magnam quando approximo tribuitur il-
lud quando fit refusio in febre ad stomachum dat medicinam evacu-
antem stomachum ab illo humore [illegible] materiam ex-
tra. Et enim causa decepcionis Mauri et Salernitanorum sed refusio
materie et fumus ipsius per eundem locum non accedens
cum febre in interpolacione [illegible] in prius venit et ab eis refundi-
tur sed nervos et lacertos cum tota [illegible] corrumpitur materia in in-
testinis et fortassis generantur vermes et lumbrici
tamen ex tali putrefaccione non generantur febres. Quare autem in-
cipiatur cum acetum antecedente que est colera [illegible]
que fit subtilis valde liquida et imbibitur in membris
et inspissari per frigidum ut adequetur et redeat ad disposicionem
convenientem et huius generis sunt semina frigida et hec
sunt diuretice ex aqua decoccione cum zucaro addito
sandalis rubeis et albis et spodio ad confortandum epar convenienter
fit sirupus. Si tamen colera est valde subtilis capillis venarum in-
[illegible] subtiliantur quia prohibentur et si sit constipacio
apponatur viole et non rose et si fluat venter apponan-
tur rose et non viole non multum assuescende quia compri-
mit stomachum et in hac casu apponendum est acetum ut eius subtili-
tate forcius penetret in venas et alteret et resistat fe-
brili discrasie quia si non apponatur [illegible]
rupus in venas calore stomachi resolvitur in vaporem
[illegible] qui rediens sed materiam colericam calefacit et desic-
cat et maiorem [illegible] inducit precipue in omne dulce fit ca-
lidum et inflamabile dico gratia quia error est in hac febre di-
gerere materiam cum sirupo violarum vel [illegible] utiliter autem dige-
ritur cum sirupo acetoso vel orizacio malorum granatorum et sic venit
firmius. Sed cum sensit oportet cavere ab aceto et acetosis
nisi parum et cum zucaro. Oportet autem cavere ne res dentur
calide ne forte [illegible] cum acuitate suo cerebrum ascendat
et apostemata faciat et in frenesim infirmus incurrat que
febre timidior et molestior est [illegible] non patitur
ex mobilitate sua peccare infirmum quia superioris
dicatur consistenciam nec credit medicum qui in-
currit infamiam et lucri detrimentum. Quando indicante
apoplexia invenit ex parte colerico vel pletorico in principio
flebotomia et bene ut alibi dicitur ad ignicionem eius extingu-
endam et fumositatem evitandam et dico quod competen-
ter fit in die interpolacionis cum non commiscentur humo-
res boni cum malis quia non evacuabuntur boni in quan-
titate multa quia humor non [illegible] in uno loco clauditur et
sine bonis humoribus virtute et sensu nature meli-
us educitur. Preterea non fiat tanta debilitacio nature
sicut in die afflictionis quia non tamen affligitur. Sed in-
crementum et prohibitur forcius resistere morbo die seque-
nti cum alleviabit ponere [illegible] et dico sic si non
tamen ita bene in die afflictionis quia tunc natura laborat circa
expulsionem materie nocive quare invalide natura
per flebotomiam. Preterea tunc magis movetur humor. Unde debilior
efficitur educcioni. Et multi per minucionem ante [illegible]
cam accessionis curati sunt eo quod tamen materia
fluxa quando fluens educta est. **De signis digestionis.**

Digestionis que sunt remissionem caloris in urina et ac-
cessum sic ad mediocritatem et spissitudinem laborandum
est circa evacuacionem. **Utrum evacuacio debeat fieri in die afflictionis vel interpolacionis.** Sed hic est dubitacio
est utrum evacuacio debeat fieri in die afflictionis vel
interpolacionis. Quod in die afflictionis non debeat

dam dicit ysaac quia debilitaretur natura et forsitan succumberet in affligendo et adiuvaret hoste invadente unde non possunt intendere in utrisque et oportet intendere in malo et relinquere operationem in qua possunt esse cum periculo morbi, vel si in utrisque intenderet duplicaretur debilitatio. Preterea cum in illo non oportet refici sequeretur contraria debilitas. Item in die interpolationis potest vel melius refici et confortari natura quare plus competit in die interpolationis. Item contra est quia natura magis laborat in die afflictionis circa expulsionem ergo per eam operatio [illegible] pit natura iuvanda est sed non melius iuvatur quam per medicinam laxativam ergo medicina laxativa competit in die afflictionis. Item humores magis moventur in die afflictionis ergo habiliores sunt purgandi. Sed contra hoc est quod purgantes in die afflictionis magnum iuvamentum inveniunt et contrarium. Item multi doctores in hoc conveniunt et hoc dico quod de [illegible] consilio est ut fiat in die interpolationis sicut actores rationibus predictis ne debilitetur natura et succumbat morbo et quia tempore quieto adunatur materia quare facilius educetur quam dispersa. Nec valent argumentationes. Natura magis laborat in die afflictionis vel magis moventur humores vel magis est digesta materia ergo potius debent purgari. Huiusmodi argumenta deficiunt ab insufficientia et de [illegible] contrarium [illegible] procedat quia est [illegible]. Item si magis movetur natura et humores et magis est digesta materia magis debemus [illegible] ti operis nature et non impediri. Nec intellexerit actor iuvandam nisi est in die interpolationis (accessionis) per medicinam laxativam. Sed per confortativam eius de ut per sirupos electuaria et similia.

De medicis evacuantibus.

Evacuetur ergo materia cum medicinis simplicibus seu compositis. Simplicibus sicut tamarindis [illegible] [illegible] et positis in aqua [illegible] sub divo per noctem et exbibeatur colatura [illegible] in fortibus vel post ablatam in aqua decoctionis [illegible] [illegible] accatur medulla cassiae et tamarindorum mane vel detur colagogum ut [illegible] capitis [illegible] detur reubarbarum cum succo plantaginis aut [illegible] et lactucis post competenter exiberi aqua decoctionis ipsius. Composite medicine ad hanc sunt trifera sarracenica quia laxativa vel simplex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] imperiale. dosis ʒ. s. cum ʒ. i. reubarbari vel ʒ [illegible] [illegible] cum folio plantaginis vel etiam de succo [illegible] [illegible] cum [illegible] post potationem autem medicine abluat os cum aceto bis vel ter ante potationem ablu[at] autem os cum aceto post et ablutionem et potationem accipiat haustum ptisane. Hanc autem [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] ysophagi post haustum de aceto ut rigidum fiat os stomachi [illegible] post detur aliquod electuarium saporis [illegible] ab [illegible] et si facilis sit ad vomendum [illegible] [illegible] et fumus pannus assi [illegible] in aceto applicetur naribus et [illegible] stomachi et [illegible] succo [illegible] et absinthii et reliqua auxilia [illegible] vomitum.

Splendidio vomitum.

Splendidio in manu teneatur [illegible] [illegible] [illegible] mala granata aut [illegible] in manu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aut [illegible] [illegible] et [illegible] aqua [illegible] aut [illegible] aqua frigida in [illegible] [illegible] atur et [illegible] fiant [illegible] [illegible] [illegible]. Si in

sit [illegible] os stomachi et vomat libenter faciente [illegible] provocetur vomitus cum aqua salsa et dulci [illegible] [illegible] vel cum decoctione atriplicis et [illegible] et cum decoctione atriplicum malve et [illegible] vel cum [illegible] acc. vel aceto vel aqua tepida vel cum colatura [illegible]. Si autem non consueverit vomere vel materia sit in fundo stomachi vel inferius detur medicina laxativa inferius. Et nota quod [illegible] [illegible] accessionem non debet dari medicina laxativa. Electuaria competentia in hac egritudine sunt [illegible] [illegible] si laxativa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nisi ante medicinam que supponitur confert [illegible] [illegible] autem que fit ex foliis [illegible] et [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible] modo [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] quod optimum quod optimum est et eius aqua distillata et [illegible] [illegible] valde ei [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Si materia est in epate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cassiae et si [illegible] sit reubarbarum detur. Sed cum succo aliquo infrigidativo purgatur cum calefaciendo [illegible] non debet dare in calefactione epatis nec in continuo. Item [illegible] ventrem flexibilem non detur cassia magis enim flexibilem faceret et [illegible] [illegible] calore vero extra [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non detur [illegible] [illegible] [illegible]. Si autem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] trifera sarracenica. Si materia [illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum reubarbaro [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] detur oxizaccara vel [illegible] [illegible] cum aqua [illegible] [illegible] cum [illegible] in passionibus pectoris vel splenis non competit [illegible] aut [illegible] [illegible] pectoris et epatis [illegible] cum decoctione [illegible] [illegible] que sunt scolopendria ceterac politricum adiantos capillus veneris [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] materia existit in pectore purgetur cum vomitu. Si autem sunt delicatius purgentur cum decoctione colagogi et [illegible] ponatur reubarbarum vel fiat sirupus de reubarbaro cum decoctione herbarum bulliat in fine decoctionis. Post autem purgari competenter cum oxilacratio vel squillitico vel electuario de succo [illegible] et post hec medicine [illegible] sic ut [illegible] [illegible] ponatur in aqua [illegible] et post bulliat donec aqua consumatur et [illegible] medicina [illegible] vel detur aqua reubarbari cum [illegible] [illegible] [illegible] quod materia existit digestionem a principio fiat purgatio et si expedit non differatur. Item dico quod si cognoscas pacientem non esse pletoricum vel non multum per se natura potest expedire non detur medicina. Sed cum aliis [illegible] medicinalibus [illegible] [illegible] et electuariis et sirupis et similibus est [illegible]. Optima [illegible] cautela ut si paciens [illegible] [illegible] [illegible] fortis multum sitit in ipsa accessione [illegible] [illegible] detur de aqua frigida ad satietatem et fastidium et cooperiatur optime ut calefiat fortiter. Tunc digitis vel penna in ore [illegible] provocetur vomitus et reiciatur tota aqua et colera si poterit. Sic enim sepius solvitur accedens causa et convicta. Sed hoc non debet fieri nisi [illegible] cessante vel calore forti [illegible] [illegible] in statu egritudinis vel [illegible] extenuatis et debilibus [illegible] [illegible] [illegible]. Et post purgationem si remanserit [illegible] de materia detur opiata ante horam accessionis [illegible] [illegible] ad modum [illegible] vel [illegible] vel v.

cum aqua tepida quia cosis opilatas non excedit. Et si post opiatam. Si distulerit sompna si potest ante siccitatem porum ut in die interpolacionis. Extenuatur de debilitate ad sanguinis evacuacionem et adiutionis phlebotomiam. Et si decepatur si est ut ex pur materia detur medicina. Si est impunabilis et statim post minucionem detur aliquid electuarium frigidum cum sirupo violarum vel nenufaris vel aqua ad alteracionem et conformacionem nature.

Quid autem operandum est in ipsa paroxismi. Sed in ante tempora egritudinis variantur. Ita quod alii imperio alii extra. Ante porum aut dico quod nichil debet fieri nisi indigeant. Mane dari omnia aut inunccio stomachi ut sic in manito non impediatur natura circa expulsionem insistat magis de materia ad locum putrefactionis et non incendat circa digestionem et prolongetur accessio et intendatur acumen. Quidam autem dant fatue siccum apii ante accessionem et phlebotomiam ne accendatur furia. Et quia contingit quod fortificatur natura et fortius excepellat. Dicunt autem quidam quod apium minimum ligatum super pulsus preservat a febre. Sed hic erit aut disgregando colera aut denigrando calore febris. Quia ad dictum podinos dolor etiam fiat inunccio circa tempora et volas manuum et plantas pedum et circa pulsus cum aceto ad apicem porum et altitudinem et fatuliorem evapora coctionem.

Accedente autem rigore sisit sine tremore forti fiat inunccio cum oleo communi masticis et ... thuris et bulliant et inde spina dorsi inungatur cum oleo moll. et ro. mirtis vel populeon tamen si multam habet siccitatem non fiat nisi cum masticeleo et ... caveatur in rigore ab omni potu per duo ante accessionem si possit tamen ante horam accessionis fiat emplastrum ex farina siliginis et radice raphani optime contusa et melle simul mixtis ad spissitudinem. Ut in yphano autem ponetur ut odor ipsius fortis non persentiatur illud emplastrum inducatur panno ad longitudinem et latitudinem palme et ii horis ante accessionem pectori. Nullo vero modo ... fiat in statu materia digesta et maneat in prothoacessionem accessione finita removeatur. Aliud agendum post typum.

Post accessionem autem typi et calore iam aliquantulum invadente fiant provocativa sudoris ut fomentaciones circa pedes et tibias cum aqua decoctionis ubi cocte fuerint viole ro. et folia salicis vitis solatri populi et similium vel aqua simplici calida et bene fricentur plante pedum cum sale. Deinde bene cooperiatur ut sudet. Inungatur etiam regio ... populeon et aliquantulum dialtea mixtis et cum succo lactuce portulace linatur frons et timpora panno lineo superposito et ... madefiat sepius et supponatur. Quidam eciam utile operari credentes ut coerceant egrotantem vero ut et non sine angustia tollerare queat ... provocant et naturam impediunt hoc utique fieri prohibemus moderate cooperiatur et si lactaverit brachia huc et illuc linthcaminibus duplicatis vel triplicatis cooperiantur et sic in obscuro et silencio et quiete locetur. In tempore omnium potum inhibemus si sit pot. si non detur aqua ... nunquam fiat splenem ei in hac egritudine precipue opilat et magnificat. Sustinere autem siccitatis potest concedi sirupus aliquis alterativus et conformativus ut masticeleon maiorum ... acetosorum et hor

est regimen quod est celebre ad hiben circa porum. Quidam autem potius credentes naturam huius medicaminibus quam iuvari omnino inhibent. Sed turpe est medicum a calidissimum esse ociosum circa egrotum afflictum. Semper medicus ex officio suo agere tenetur et si non possit ad nature profectum vel nesciat numquam operetur ad eius detrimentum. Quidam autem in summo fervore faciunt emplastrum ex succis frigidissimis ut solatri spini mussule et sandali et similibus ut febrem extingant et minutatem mitigant. Sed post invalescunt gravius et propter (?) calorem ipsius naturalem suffocant et quod ... non sanitur nec naturam nisi fortissima potest tollerare potest. Hoc prohibemus. Evacuata cum antecedenti ut predocuimus exibeantur et sit omni mane inspicere et in die. Est ei operandum contra febrem quam in acubis quam nunc dicimus. De dyeta.

Cibi vero medicinales sunt hic et fructus qui conveniunt ut portulace lactuce cucurbite cucumeres melones palestini non cocti cum aceto vel agresta si non tussit vel cum succo limonum. Cassia pennina magis aqua infusa prunella silene egit. Frigidiorum passe lac amigdal. vel firmy sc. condita cum farina avene vel ordei. Iusselium malve ... condita cum dicto lacte et mercurial ... Sed non si in digestione primo bene coctus et fermentatus. Et competit cum aqua lotus. Potus sit ptisana vel ius ciceris vel aqua decoctionis pirorum vel pomorum et ipsorum pomorum coctorum et pirorum comedat. Dentur et malagranata. Bonum est et in ea regionibus ab omni nutrimento cavere. Hic enim deficiente causa cause deficit et consumitur causa et eius effectus. Quamvis quidam per abstinentiam colam augmentari contendant quod non esse eum febr. asserimus. Sed eius causa destructionis et consumptionis per ... In plectorico autem id non contingit et per eo egritudini ... febr. Hic ei per abstinentiam ad sui putrefactionem. Hii vero sunt convenientes tamen in die interpolacionis quam in die afflictionis s. post pos. cum ... typo ... calcaneum descenderit. Tunc ei hora prandendi omni febricitanti precipue debili in diebus autem interpolacionis si debilis est valde et sit in regione frigida detur pulla galline nigre pedes porci vel aures vel rostrum cum agresta vel cum aceto et minus sit album debile summe limphatum et ... nigra quia est utile et occultum medico quod est manifestum vulgo. Sicut ei anceps experimento si gallina alba vel pulla alba detur ancipiti quod mane non digeritur ... pericolosum valde suspicabitur. Opiata autem de facto in ... post exiberi. Nichil autem aliquo tempore ... detur nisi summa instet necessitas et tunc levissimum ut lac amigdalarum cum paucis ... diligenciam autem non minimam circa egritudinem adhibeantur ... ultra vii periodos non invadit si regimen conveniens impendatur. De medicinalibus accidentium.

Accidencia autem insurgencia hoc modo repellantur et est primum dolor capitis. Fomententur vero pedes et crura et brachia et frons in aqua decoctionis malve bismalve foliorum salicis solatri plantaginis psilii plantani iunce cucurb. cucum. et aliarum herbarum frigidarum et arborum et apponantur fenicullum et petrosillinum. Post inungatur frons et timpora cum populeon et pulsus vel ex oleo ro. vel

De ... hora accessionis ...

Quibus sunt inuntis.

mol' simul mixtis et fiat emplastrum ex prescriptis al.
et furno ipsum solatri misceantur cum far' ordei et opio sa
tum si uere est, uel ex oleo mol' uel ro. cum lacte. cuul
distemperatis contra uigilias ca... fiant et p... h... de
decocto se. papaueris et se. lact. et port. cum al. pro sic...
constipatione uentris detur lotum cassiae. et serum
caprinum. sed ex fecem apte qua est geniculum nec
fe. detur cum aq. decoctionis prunorum. Item diaprunis
... mol' epithimetur uenter cum radice bismal
ue decocta et cum maluis et mercuriali et ex ... dio
et fiat lotum ex maluis et mercuriali. Al' sino ...
... fiant suppositoria ex ... uel ... slou
... huius non conferentibus fiat clistere ex deco
ctione malue. bismalue. mercuriali. oleo et sale. pum
et aqua furfuris. Item detur electuarium diaprunis
dragantum. penidii. uel candi in ore teneantur. fiat sir.
ex dragaganto gummar. et gum. prunorum et ... que innabi
lia sunt in hoc opere. Item semen citoniorum. bombacis.
malue. portulace. lact. papaueris et musillagine psilli
ualde infrigidat et humectat. Item detur aq. decocti
... papaueris al. et se. ... et lact. cum lacte mulieris q.
... prodest in uigiliis. Item pro siti detur uinum malg. cum
multa aqua et in mane si non tussit. et h... amantu
dinem tollunt. detur ... aq. musillaginis psilli
... uel ... uel uinum malg. cum sir. ro. et mol'
... Pro adustione lingue. lauetur lingua cum aq. ... prius
et cum ... al. abstergatur et ungatur cum cultel
lo ligneo. et fricetur ... opt... cum
aq. ... et aceto pro ... commixtionis ... post candi in
ore teneantur et penidii sub lingua et multotiens la
uetur cum aq. ... et uino ... contingit quod os
non obseruet ... in caueatur a fumo adusto. musilla
go ... more teneatur cum pauco uino malg. et
... uel sir. ... prosit. ... si causa fuit in
... uel sir. ... plus competit aq. psilli cum zucco. ...
... spiritualium plus competit aq. decoctionis
... scolop. capill. ue. se. ... et gummar. et
mol. et prunorum ... ex fumo ...
... ualent ... zucc. et amigd. puluerizentur
et puluis temperetur cum sir. mol. et aq. ro. et ... ungatur
locus pustulatus et ulceratus. Item ... ualet multum si
... intellum ... inde ungatur. ...
... de freneseo fiat ... cum oleo mol. et lacte
mulieris et caput ... infundatur lac mulieris. aq.
... ubi lact. et papaueris sint cocta. et mol. pecto foueant
... et post calcanei et plante cum oleo mol' in
ungantur et sunt cetera ... contra freneseon
... nota quod omne me... ... tempore ... ... ceter
... calm. **De terciana notha ex co. citrina uel intellina.**

T Erciana notha fit de co. ... que ... duisificantur duobus modis. aut enim ...
... naturalitate sua propter extraneum calorem ei aduenien
... propter extraneam causam ex qua generatur. que est pr...
... naturalem calorem aduenientem duobus modis est. ...
... est propter admixtionem ... colere naturalis ...
... fuerit ... grossum fit cola intellina. si subtile aq
... citrina. et hae duae rememorantur ... aliae
... colere naturalis ... a
... suo subtili et non separatur ab ipso et ad hunc ...
que generantur cum aduenitur ... ipsius et cum

... aduenit extrinsecus ... et conuertitur cola
in natural' propter extraneam causam ex qua generatur et
diuiditur in prassinam et eruginosam ...
... generantur ex cibis calidioribus ... sicut a
... quam ipsam generari per adustionem
... prassinam et eruginosam ... generantur ... prassina ...
intellina cum aduritur. Eruginosa autem ex prassina
generatur per adustionem adultiorem donec eius
humiditas siccatur in albedinem quemadmodum ...
ex carbone ... et propter ... generari ...
... propter carbonizationem et ... horum humor
... humiditatis ... ultimatam ... fit ...
Auctores autem non rememorant de causis ...
dentibus cole nisi intelline uel citrine. Omnes autem ...
colere ... semper in effectu ... egritudines. Ter
ciana notha que fit ... ex co. cit. uel intellina ...
... sunt cum signis terciane. ... tamen ... qui ...
... accessio ... rigorem et semper cum ...
et frigore et accessiones modo anticipant modo ...
... et accessionis remissiones. Urina ualde colorata
... naturam ... uel citrina uel subcitrina cum medi
... tenui ... circulo grosso et obtenebrato ...
In citrina tamen ... intensiora omnia accidentia
quam in intellina. ... urinis est ... notabi
lis ... urinam ... fe. ad eam que ...
ex fle. accroso cum fe. **De digestione ... ...**

Urina enim citrina uel subcitrina mediocriter tenuis et
magis accedens ad mediocritatem uel ad spissitudinem
uel ... mediocris cotidianam de fle accroso sig... que ex
fe. ... uel sub... ... cum fe. Citrina uero
intensa et prorsus tenuis uel mediocris magis accedens
ad mediocritatem ... terciam ex co. cit.
signat. Urina autem subcitrina ... mediocriter te
nuis magis accedens ad tenuitatem in superficie ...
terciam ... de co. intellina signat. Assignant
autem alii aliam ... quotiens ... ex fle. ...
... uel minus tenuis uel spissior ...
... ex co. ... uniformiter est prorsus uel medio
criter tenuis uel mediocris cola accedente ad digestionem ...
... circa superficiem ... ex fle ...
... grossa uiscositas que humores grossos ...
... extollit ... in tali urine ... co. intellina ...
... grossitie plumam et grossam
... generat uentositatem ...
... distinguere ...
ad alia signa ... recurrere. Colere autem ... sig
sunt dolor capitis acutus ... dextre ...
... oris. sitis. ... dolor ...
... terciana ... co. intellina ... signa ...
... colere ... **De cognitione**
Et autem cognoscere ... sit adusta uel ... **uoi**
... modis. primus modus est per habitum patientis **...de**
... colicus uel ... est colic... **...**
... complexione ... est a calore ... **...**
... clarus ... non generetur ...
... refusionem. Tertius sumitur a qualitate ...
... tota cola refunditur per ... nichil ad
... digestionem ... digestionem ...
... et bona digestio inde significantur ...
... inferioris. ... sumitur ... dispositione oris ...

stoi q2 si uomit colam / bene digeritur grossa et corpu
tur subtilia in ipso sign spm generantur cole q si uo
mit colam et male digerit signum eo. aliunde refun
di ad stom. s. propter oppilacionem cistis ul pori inferioris ven
te aune color citrinus oppilacionem intrinsece sign. Cum
tus sumitur ab ora eritus et si post commixtionem cibi
in stomacho euomat signum est stomachi generantis colam. Si alio
tempore accidat signum est aliunde refundi. Ex
tum sumitur a qualitate assumptorum s. generancium
eo ut porrorum et generancium alios humores ut allium
nasturtium cepe que generant perimam et erugi
nosam eo. tunc signum a stomacho non est sed a minuere colla
tum inimicus et ipse non habet signare utrum sit a stomacho ul aliunde
. s. istud cognoscere utile est in medicacione. De spa
cie materie. Ad redicacionem istam primum diuisifica
mus acciane ueie medicacione. Quidam autem prepar
materiam terciane uere ~~cum electuariis~~ et electu
ariis digestiuis prouitiuis ut diantos diarrodon
abbatis diasandali. diarrodon communis duobus simul ut
diantos cum zucco uiol et diaprunis et similibus fre
quente usu. sir ro. ul uiol. Et quidam ad digerendum
oximel diureticum cum aqua diuretica que fit
ad composicionem oximel diur. simile est nidam posito. In
lis autem aqua ex decoccione portulace endiuie. sem
one ut quemadmodum componuntur materia componitur
et instrumentum. Et quidam componunt oximel cum
sir acetoso ul orizace. cum aqua decoccionis feniculi
petrosillum api. tam se. quam radicum. Et dico quod opa
co quod fit per commixtionem oximel et sir. est inconueniens quia
in commixtione tali est complo flam. et necesse in omni
complone secundum quam est accio ut sit ibi dominans aliqua
qualitas et si una qualitas sit dominans secundum eam erit
accio. Si uero due erunt compossibiles et non opposi
te. quando fiet accio inter oppositas medicinas. Et propter hoc
quidam in mane dant sirupum acetosum cum aqua
frigida in estate. in hyeme cum ca. uiii post aliam
post moram et hic quidam faciunt sirupum compo
situm de herbis fr. et se. fr. et radicibus calidis. et etiam
seminibus mixtum unum componunt et simile arbitra
tur de medicacio compositus. quam compositio medicinarum non
est ad hunc inhibita. quam inter se sunt compositas eligit
medicinas sig rasas et melius prohibens eas simul tradi
intrinsecus ul utralius placet unam post aliam ut
mente pr eductione. et non est uidere in composicione oxi
mil et sir. quam unitur complexio diuisarum. Sumptum si
multa fuit fe. discrasia et paciens ualde constitutus
inno terciane uere cura subuenire. Digo autem mate
rie cogs. nunc per colorem ipsius remissionem et accessum
sium ad mediocritatem subtilem ul spissitudinem. cum
flam subtiliatur et dissoluitur fortius cole commixtum
et sic remittit colorem. et in spissitudine suam cognoscit
per tipi immoracionem et anticipacionem. sit sig dige
nis materie nomini fe. putrida et inpolata pinget
cum inter composita. ut trifera inquinitate maio
ri et benedicta in minori mixtis. et acuentur atiam
in hoc compositis ut reub induplo. et esula in triplo.
ul cum semine cocta. ul ex oxi. ul sir. cop bonis
cum benedicta ut ambra uoluit. in tam ineccam
catarticum est compositum. ul cum colagogo ul
cum flagogo cum decoccione addito polipodio. agar.

mane. petro. se. ul cum decoccione ut addito reub
sufficienter. ul cum solo reub. ul colagogo solo si mi
tum febricitet cum in illa discrasia eo. ul mirab
cit. et reub per ii. ut in dolore capitis inuicem. Si autem est
in ore stomachi detur uolens. ut predictum est. Si autem sunt de
licatis ul puer potest purgari cum aqua reub. De opo
nibus precedentium. Cum ista competenter purgati dentur
ribea modicum cum aurea parum ul cum musa
enea ante accessionem et post fiat flori et si adhuc fe non
soluitur detur opiata ante accessionem. post autem ma
ri purgo. de. x. in xv. diebus si tempore fiant ac
fomentaciones circa superius pedum et tibiarum et super
cum herbis predictis insuper cum addito camo. hb. mol
frondibus lauri. etc. Si excedit calor calida attrahan
tur. post fomentacionem fricentur plante pedum cum
sale. Et si multum insistet quod solet contingere in hac
fe. tunc fiat fomentacio cum herbis ca. dictis et fris. et post fo
mentacionem detur ribea cum musa ut paulisper si per
seuerat multum fiat mixto cum ungito ca. et olis et spu
max. Et est dico intr. de sua materia et sequantur opia
ta. Si materia est in pectore utatur ptisana ubi bul
lierint caricae nuc passe ysopus pulegium capill. ue
ligne draggan. et si sit cum siti magna fiant dicta superius
sufficiat ut insimplici. Si autem sit in regione frig
possint carnibus leuioribus ut pull. perdicibus et piscibus
scamosis et hoc dico in die inspolacionis quam in die ac
cessionis non dare conuenit preter ea que dicta sunt in ipso
porio. Dicit ypo. in poris subtrahere oportet. Ideo est acci
in instrumentum corporis. Si moribus sicut tamen si de
fectum patitur ut quia sincoptum ex leuissimum
datis. in di sincopi accidere in porissimo frequenter
ex replecione ex dissolucione multi nutrimenti et ratio
nem qui solebat ante porism repleri. In diebus abstinen
ciam et cuitus sunt. Sunt autem carnes fasiani. edi. tur
turtes. in minori anni. rostra porci cum aceto ul agresta
ul aqua limonum. olia autem spagus. brusius. marcia
blitus. uinum al. debile limpidum ualde. dico ante
statim tanceantur cibi calidi et replentes ne impedi
atur natura. De medicacionibus accidentium.
Accidencia supueniencia curantur in hac fe. ut in popon
Quidam autem post hanc egritudinem et alias egritudi
nes in quibus usi sunt multum acetosis. unde mal
et medium intussim cuiuntur aut cum papi fr
ciae. ptisane de frumento mane et sero oblata.
Reuinto aut in his morbis empli dicti superius est
maxime efficatie. Quidam alio modo conficiunt ex
radice raphani puretti. an. 3. m. farine siliginis
pulegii. 4. 3. i. mill q. sufficit. Et si senserit dolo
rem aut torsionem circa uiscera aut assellaint cu
ratus pone ut superius aut est multum insanetur.
Cum g. de cola intellina eade est que est de citri
na. Sed in citrina per superiora. In intellina per inferiora
et ideo inclinat intenderit uirtute farmacie cole
terciana que est de eo. et fle sunt mixtis ut qui
eo. inficit fla et secundum motum cole et eius dominium fit
fe. cum eius erit eade cum predictis et est hec materia
diuisa a prioribus. quam priores secundum generaciones fi
unt. et si dicam cola flica. i. declinans ad naturam
fleis. si uero per inferioracionem et alii fit per commixtionem.

et datur contra diuisi[illegible] colere colere modo curatur. **De signis per urinam**

De colera precarina et eruginosa dicimus [illegible] non posse sibi [illegible] et eruginosa [illegible] attendebant [illegible] non impossibilitatem [illegible] dico quod urina [illegible] tenuis [illegible] cum incolare [illegible] subrubea [illegible] habundantiam colere [illegible] eruginose [illegible] signa eo apparent longe [illegible] intensiora [illegible] primo [illegible] eruginosa [illegible] eodem modo ut uera terciana. **De duplici terciana et duabus tercianis**

Duplicem tercianam et duas tercianas [illegible] differunt media moderni [illegible] modo differunt duabus [illegible] [illegible] sunt duo parosismi ut diximus [illegible] per eundem terminum singulis diebus [illegible] duos [illegible] nominant duas tercianas [illegible] diuisos [illegible] singulis diebus [illegible] nominant duplicem tercianam [illegible] hanc eandem [illegible] multiplicantur [illegible] tres tercianas [illegible] diuisos [illegible] nunquam [illegible] corpus [illegible] dicit G. in libro de crisi de adolescente qui passus est tercianas [illegible] sunt media [illegible] [illegible] G. [illegible] parosismos qui [illegible] cognouit quod tres erant

Cum enim terciane [illegible] eandem [illegible] dico de quartana [illegible]

[illegible]

Duplicem tercianam [illegible] declarant rigor [illegible] **plurimis** [illegible] bis [illegible] die [illegible] rigor est [illegible] calor **autem** [illegible] magnus et acutus maxime si duplicetur [illegible] putrefactio [illegible] colere [illegible] sunt [illegible] [illegible] secundum [illegible] et complexionem etatem et regionem et tempus [illegible] continua [illegible] per urinam [illegible] subrubea [illegible] spissa [illegible] ad nigredinem [illegible] duplicem tercianam [illegible] dico de duabus [illegible] colera [illegible] diuisis putrefiat [illegible] materia fiat ebullitio [illegible]

[illegible]

mag. invenimus de virtute debili et cognovimus adde de virtutum intente per casum ipsius nec dicamus de ... hominem ... carnes pulli ex ... cum vino debilissimo maris commixtionis aque et fiat sophisticatio ut per ... magis aut acetum aut carnes ... animi. Sed non fiat nisi cogat necessitas et si magis desideretur detur per ... et coquinentur cum lacte amigdal. et agresta. Stante autem virtute utendum est in frigidativis et humectativis tam in medicaminibus quam in nutrimentis. De medicaminibus autem sunt ... nenuf. orizace ... mal. g. aq. ordei. penid. diacitoniton. diamenisfaraton. zucc. viol. ro. diadragagantum frig. Sitientibus autem fiant malva lactuca. portul. melonibus. pallestrinis. citruli. cucumer. Et ex his fiant olea vel per se comedantur. De fructibus prunum nigra. cassia aq. frigida infusa et reliqua ut in tertiana vera dicta sunt. Et si timeatur de calefactione epatis adequentur sui aqua de decoctionis solat. endivie. scariol. plantag. et acetose vel apposito zucco. fiat sirup. vel cum aliis herbis frig. et seminibus .iiii. frig. Autem maxima cautela debent attendi a medico et in dietando et in curando maxime ei errore et decepto tota die ... co q. per modum affligendi communiter medicus credit ex intra vasa et continuam. Cum causa sit extra, et sint due in ... late vel tres ... ad materiam vel composita ex duabus vel tribus ... dicta in dietando. ... tertium ... si sit composita de materiis contentis extra vasa ... dum debilitatur digestio. Unde gravissimus est reficiendum ... continua magis digestio debilitatur. Unde ... est reficiendus. In curando autem ... quasi sit de materiis contentis extra digerendi potius per fomentationes emplacones et apientia ... cognoscitur autem ... infirmus fatetur se habere ... vel in capite vel in renibus vel in costis vel alibi ... apparere materiam ... materia per ... qui euolant per poros de ... Cavendum est ut statim apponantur confortativa ... materia ... quam ... quidam sunt qui ... aliquid possunt reperire ... subvenire ... cum ... accipiatur calamentum. pulegium mentastrum ... in vino et super materiam ... apponantur ... et ... caque in ... vino ... ... evaporet. Sic ... et a loco evaporat. Si autem paciens sit ... et carnosus sanguineus vel colericus ... materia ... ad ... aliquis ... ad ... decoctionem sit ad ... commixtionem et recte ... mal. g. ... acetosis ... ex ...

De evacuatione.

Contra ... ad ... et ... ... minorationem ... ... in illo ... et ... medium ... ...

... medium vel morbus acutior salus est propinquior. ... materia per se ex ... purgare quam non laudamus ante septimum diem. Sed aqua ... aut colagog. in ... aliqua medicina ... vena ... aut ... fluxus ventris colicus vel dissintericus ... vomitus colicus superfluus. Item constipatio. Plura de quibus omnibus sufficienter diximus ... tamen hic aliqua ... annotabimus. Fluxu autem ... colico intendimus tollere materiam ad ... et resolvere cum in vaporem. Decoquatur ... furfur tritici ... aceto et cimino et in sacculo ventri ... actualiter calidi ... patientis. Ad stringendum autem accipiantur rose. sumac. mirtilli. plantago ... et distemperentur cum aceto vel aqua pluvie et ventri ... Cave autem ne ... inde malo ut ... hominum fluxus et cum ... in septimo. Contra vomitum colericum intendimus ... confortare cum spongia aceto ... infusa ... applicata et cum ... et pane tritico cocto et ... et rosis cum aceto distemperatis. Contra constipationem ... vel supppositoriis ut ... fiat suppositorium de ... et sale vel sale ... melle decocto cum sale ...

De medicationibus accidentium

Contra accidentia ... fiat ... sanguis ... calefactione et ebullitione ... sanguis ... frequenter ... in locis frigidis ... ne calefiant ... facies ... dieta frigida ... et ... cum ... aceto ... et omnia calefacientia superflua ... materia ... repleat splenem et ... ipsum egrotum. De medicinis ... et opiatis et ... ut fiant ...

Frigidum opii

Cum opium valet contra ... et ... Constituitur sic. ℞. ... [illegible]

Katartice imperiale

[illegible]

... modum ... ante ... medullam

calidas · et addidi secundum fiunt liquidiores ... confert cum

incisivo. De causon et tertiana continua

Tertiana continua et causon identitate sunt. Fiunt enim ex materia distante in loco et forti a colera autem putrefacta. Et ita vasa utriusque est materia. Sed causon est febris acuta ex eo quod putrefacta invenitur infra vasa et venas proximas cordi ut diafragmatis circa stomachum et epatis unde est acutissima tum propter adustionem et inflammationem tum propter positionem materie inquantum ardorem et incensionem . . . putredo invenitur stricturis. Unde de nomine dicitur, tum quia putredo invenitur ... quidam nominatur ardor quasi incendium ut quidam volunt. Fit autem ex sanguine adusto et colera autem quando putrefit in maioribus venis [illegible] apertis. Et tertiana continua [illegible] nominatur. Et est quedam [illegible] quedam non, vera sunt minus pro latis.

De accidentibus in causon

Causon molestissima habet accidentia sicut vehementem stomachi [illegible] et lingue asperitatem ... dolorem capitis et frenesim ... [illegible] ... oculi et ... [illegible] vigiliam ... [illegible] ... sitim ... desiccationem palati ... adustionem cordis ... putredinem ... continuam ... calorem ... habundancia ... fit fluxus ... colericus ... fastidium et nauseam ... magnus ... frequens et frequenter alienationem patitur et angustias ... statim.

De signis tertiane continue.

Tertiana continua ... cum complexione ... et dominium etate ... temperamento ... naturali sicut tempore regione dieta etc. ... natura corporis acuitia et pulsu ... frequentiori ... patientia que veniunt in causon ... remissiora ... maliciis ... tertiana continua affligit ... rigore ... in causone autem pauca re ... est in mane et ut plurimum in frenesim terminatur.

De signis dilectis in causon et tertiana continua per urinam

Discernuntur autem per urinam ... ex eo quod putrefactio ... fit urina rubicunda vel ... et tenuis. Cum enim putrefit in subtilissimis venis ... et pulmonis et inducit causon a causone acutissima ... erit urina intensa valde et subtilis ... et scintillans velud ignis ... autem putrefit in maioribus venis et inducit tertianam ... turbida urina et tenuis ... perturbatam ... in causon ex nimio incendio ... insensibili parte quam ingreditur tertiana non continua ... tenuis debent apparere tamen quia ... est ebullicio fit maxima fit genera... urina egrediens ... perturbatur ... quidam autem sunt qui dicunt quod ex ... ebullicionis perturbatur urina sicut aqua ebulliens ... tenuis vel mediocriter tenuis fiunt ... ebullicio duabus modis non ... perturbari vel quia ... luciditate aufert perturbacio vel quia ... calore ventositatis que plurimum ad ...

... turbacionem facit extenuatur et cum in subtilissimis venis fit materia ... ad urinam et consumit ... in fumum vel ... resolvatur ... valeat perturbare. ... de materia resolvitur quod admisceatur. Unde tenuis et lucens valde velud ignis apparet. ... tertiane vero non continue ... amplius venis et maioribus ... non ... resolvitur ... cum urina ... inmutat. Unde videmus eam sepe inspissari et ex fumo et ventositate ... perturbatur ... et tales urine ... sanguinis incendium ... melancolicam naturam et habuit ... nigrum vel obscuram alienacionem significant ... urina rubicunda vel subrubicunda et tenuis precedente spissa augmentatum significat ... si nigrum ... et obscurum habuit. Dicunt autem quod urina in causon est in principio rubea in augmento et statu subrubea ... spissa. De signis autem ... in causon est alienacio et frenesis ad malum ... vel ante ... dentibus.

Significat enim ... materie ... quod significat materiam dissolvi ... nervos et lacertos ... materia ... fuit ... loco stricto ... materia ... resolvitur et respirat significat eius dissolucionem. Unde ypocras ... causone ... Ibi dicit G. ... de rigore disputavit in eodem libro ... dixit quia rigor fit ... velociter se moventibus in membris ... quia qui ... necesse est ut veniat sudor ... fluente vel colico vomitu solvatur ... qui sunt in febris acute ... mundificant corpus. Unde febris solvitur. Unde ypocras ... acute febris ... est desiccacio ... humores ... ex colico ... Tertiane vero continue materia est in maioribus venis ... quare ... pluritudine et spissitudine ... grossior est ... in causon non fiunt ... in aliis continuis fit rigor. Sed distinguendum ... sit ad bonum ... indigestionis ... modo habet ... tertiana continua aliquando ... grossior dieta ... est patiens.

De dieta in hiis morbis

Causon autem febris est periculosa ... circa eius regimen ... adhibenda ... precipue circa dietam.

Communiter dicit ex auctoritate G. ... in nutriendo infirmo considerari ... quantitas virtutis ... tempus infirmitatis et qualitas morbi. Quantitas virtutis ut bene custodiatur quia repugnat morbo. Unde ... virtutis ... deficit ambiguimus ... consideravimus. Unde dicit ... si ... virtutem ... morbo ... temporis ... status ... ordinemus ... subtilissima dieta est ... dieta subtilior erit ... grossior ... qualitas morbi quia omnis febricitans liquida indiget dieta ... febricitantes habent ... consuetudinem ... alio tempore accessionis

manifestum ei est quod omnis febris est egritudo calida et sicca. unde oportet eius medicinam tale sit frigida et humida. sed in hoc megategni multi ignorant medicorum rudium quod febris in eo quod febris est non convenit frigida esse et humida. unde dicimus dieta febricitantis debet esse declinans ad hanc complexionem. verumptamen sunt quedam nutrientia frigida et humida. que nimio oriuntur in febre sicut herbe et fructibus repleant enim venas aquoso sanguine scilicet dicit avicenna. omne quod dat aquositatem sanguini dat eius putrefactionem. quia propter suam receptibilitatem cito putrescat. unde febris prolongatur et fit febris simplex febris composita. Cum tamen conveniunt omnia particularia ad acuitatem et brevitatem febris colerice verbi gratia tempus etas complexio regio hora presentis et dietantes huius conveniunt nutrientia ut in media vero propter calorem consumentem et celeritatem et dico quod sint febris interpolatis ut prolongetur sermo et non vera terciana meliora sunt nutrientia in die quietis ea que digestibilia sunt et laudabilis substantie sicut pulli gallinacei perdices aves minores laudabiles pisces petrosi fluminum tamen fluviales. Vinum inquantum possumus caveamus ab omnibus quia contrarii sunt in continuis autem non sic. Sed ab omnibus viciosis carnibus et piscibus et oleis cavendum et cibo convenienti utendum et refrigeranti humido sorbili secundum ypocratem. interrumpenda autem consuetudo et calor infirmi et sui ipsius insanitate indecoctum ut ei proportionetur cibus et talis proportio ne ministretur nutrimentum corpori remittendo ad eo febris egritudinis intensione et maliciam. et si febris non quiescat ad principium nutritionis dabitur hora qua solebat comedere et convenienter tribuatur vel in aurora vel in prandium. autem hec egritudo in omnibus temporibus est periculosa. dicitur esse valde subtilem ut mica panis magis lota ter vel quater cum aqua. magis regimen maximum est in dieta tamen propter suam acuitatem et materie fumositatem et circumstanciam in siccitas cum vigilanti cautela insistendum est. ut secundum consuetudinem etiam regimen competens adhibeatur ut meliorationem regimini omnibus fames pro dieta et aqua simplex. et aqua simplex adhibeatur secundum ypocratem. nullum iuvamentum aqua fuerit nisi quia in acutis morbis. Sed quia incomoda parit interim in potum noctivum convenientem est in omnibus morbi temporibus ut non detur cibus nisi necessitate cogente et tamen pro cibo detur mica panis lota in vespere cum succo malorum granatorum et non detur cibus sanguinem nisi ex necessitate maxima. De medicationibus artificialibus. Dico autem ut ordinem prediximus quoniam in primis oportet mediari hanc egritudinem cum causa eius et accidentis eius sit eiusdem nature. eadem erit forma medicationis et est illa scilicet quod infrigidet et humectet sicut de nutrientibus sive de medicamentibus. De medicamentibus autem sic est sirupus violarum rosarum vel plebe sirupus scolopendria epatica cicorea. adiantos scilicet diureticum frigidum. iiii. semina citruli melonis cucumeris cucurbite scilicet lactuce portulace et si multum sitit addatur semen bonbacis citoniorum. mucillago psillii. dragaganti gummi arabici. nenufar. ut de sirupus nenufar precedente electuario aliquo decto in terciana vera et addantur sirupus si timeatur de cale

factione epatis sandalorum albi et rubei. et camphora et nenufar et morella endivia. cicorea scariola. vel fiat ex aqua cucurbite cocte in furno. vel cucumeris in pasta. vel melonum palestinorum et in horum aqua decoquitur herbe et semina et fiat sirupus. et detur precedente aliquo electuario ut diacitoreato vel triasandali pro epate qua hora voluntis. nutrientia autem sunt que diximus et urgente aliqua necessitate est de nutrientibus lactuca. portulaca. casia magis et prunia suis temporibus fructus et que frigidiora et ad quod satisfacere voluntati in hac egritudine. Quoniam egritudo hec est velocis solutionis secundum ypocratem. terciana autem vera in vii. periodis longissima. Idem facit in continua vero in vii. diebus periodis longissima. Idem facit in continua dies quartadecima. interpolata vero et terciana continua vero in vii. diebus sicut terciana vera in vii. periodis terminatur. Si autem non fuit vera. sed maior longior et tardior eius solutio secundum dispositionem infirmi et dispositionem virtutis. Debemus ergo augmentare dietam ut in medio cibetur amicis micam panis ter lotam in aqua. In medio autem lac amigdalarum. et alia nutrientia frigidiora ut cicorea scariola portulaca et similia. Quidam affirmant hic valere usum electuariorum simplicium ut est festucata diaprunis et similium quod omnes philosophi negant eum in hibere digestionem non artificio. et enim impedire naturam non digestionis eius. magis tamen talia in summo fervore adminiuntur et adiuvant. De medicationibus cause antecedentis ceterum. Accidentia autem in hac egritudine multum consideranda sunt ut fervor summus frenesis. dolor capitis. adustio lingue. et excoriatio in gutture gingiuis. lingue. et strictura pectoris et tussis et sitis et tremor cordis. et quoniam tussis in fine ex solutione contingit. Contra fervorem autem fiat remedia extrinsecus in domo ut sternentur flores et herbe frigide super pavimentum ut rose nenufar. circa lectum ponantur et aqua si fieri potest ducatur circa lectum vel cadat ab alto quoniam ex eius casu duplex acquiritur iuvamentum scilicet infrigidat aerem et delectando somnum inducit. In rore cum fasciis frontis et tempora cum aqua rosarum et violarum manuum et plante pedum vel ex aqua decoctionis nenufar. violarum. rosarum. et similium et mitigatur frons et tempora cum populeon oleo rosarum et violarum et nenufar simplicibus seu compositis. fomententur etiam maxime decoctione lactuce. psillii. mirtillorum. spinia. pentafilon. arnoglossa. decoctarum. Deinde pedes poplites et ascelle circa vesperum fomententur et super frontem panni in hoc succo intincti sepius iterentur. et nares sepius aqua rosarum vel nenufar. sepius liniantur. et panni in ea infusi sepius naribus applicentur. sed autem in tempore potum vel in die crastina ne calore intimendo vel alterando natura in suo motu impediatur. hec autem quia celebrans detur sirupus predictus ex psillio musillagine sandali albi. rubei. et rosarum. violarum. nenufar. gummi arabici. dragaganti. semen portulace. lactuce. scariole. berberis. malue. psillii citoniorum. bombacis. et fiunt semina. iiii. addita ʒ. i. vel ii. pro ferta decoctione camphora. iste sirupus mitigat calorem et alterat. Quidam autem inferunt et summo in principio citam asseram usque ad. iiii. diem non ultra de epatica vel de media. Sed si sit in iuvene carnoso pletorico bona est. Si autem sit in contrario ma

Sed acuto fit et humus oportet cavere quod fuit aut acuit

Concedit quod illa quod habuit fit et humida posuit admixta

Docet regimen conveniens in febribus interpollatis et magis in die interpollationis

De regimine quod est in continuis

Docet regimen fervoris morbi et est fuit hic tercio

Est optima cautela in dictando

artificiali

I

malum et etiam si est ungo ... sic nec in aliqua alia acuta non fiat flo[bot]ia ... in amito suppositorio vel clisteri vel ... post flo[bot]iam aut ... sic ... vel orizacea lac amigd. vel sc. frig. prima in ... cocta lact. portul. ... ordei cocti ... vel ... no aq. cocta vel fontana infusionis ... vel ... ...cei cali et infusi.

Oleum frigidum cophonis.

[I]nfrigorare aut est optimum olm frm cophonis ... fronti et temporibus ... maioris ... bilicum ... iusquiami ... folia mandragore ... ... omnium succum exprime olm ... commisce ... ad consumptionem succi ad ultimum adde aqu ro. ... consumpta olm reserva.

De medicinis acutarum.

[M]aior aut difficultas in curacione acutarum ... morbi est ... frenesis et eius curacio sequitur ... vinum ... ad inferiora per ea que leniunt solum sic est cassiafistula ... prima ... per clistere vel suppositoria et per ... pedis ... et fricacionem ... aceto et sale et precipue plante pedis ... dignoscitur ... apparuerint ... ... capud et inungere ... ... actualiter et fomentare cum succo ... portul. lact. et similibus dolorem expellentibus ... oleo mandragorato ... et quidam ... succo ... aceto et oleo ro. et ... (sigil. ... c. de regimine ...) ... vaporem et faciat ... sup se ... brachia in ... cum ... vel ... humidum relaxans poros vel lac mulieris vel sanguis ... vel galli vel populeon et ...

[C]ontra dolorem aut capitis et vigilias fiant fomentaciones ... et fricaciones ... et plantarum pedum et decoquatur ... lacte ... bullitis bullicione ... in flammacione ... vigilias ... fiat aut emplastrum narcoticum fronti ... lact. portul. sc. iusquiami ... cum ... ordei et succo ... cum modico aceto. Contra asperitatem lingue ... fiant ... vena ... pectoris ... non ponatur in ablucione lingue vel acetum vel ... quia ... nocet pectori ... siccitas fiat ... cum ... et citoniorum ...

[C]ontra tussim siccam exhibeatur sir. viol. diapenidion et diadragagantum ... et ... aut ... liquiricia ... succo eiusdem vel decoccione sc. citoniorum et ... tenentur ... valent ... et si non est tussis ... acetosis ... pomo citrino ... ... acetosis ... acetositas ... pulmonis ... addit ... pectoris ... nocet ... parte ... sua subtilitate ... offendit ... ab equalitate ... commovet tussim ... sequitur tussis ... consumptiua humiditatis pectoris ... frumenti ... eius pinguedo ... potest ...

[C]ontra asperitatem trachee fiat emplastrum ... malue bismal...

... et ... cum dialtea vel ... succus ... et ... decoque cum ... in ... ad ... consumptionem succi et ... resoluatur cera ... et fiat emplastrum vel ... precedente in ... cum olo. viol. et supponatur. ... tremorem cordis et ... cor ... et ... fiat emplastrum de ro. viol. spodio et omnibus sandalis ... media farine ordei ... ... confectis cum succo plantaginis vel solatri et ... ponatur ... de succo ... et aceto. detur psillium cum succo ... et ... viol. et cataplasma cum sandalis ... farina ordei et succo ... vel aqua ro. ... supponatur ... et post ... de corde ... Si aut id accedat ex debilitate vel dieta ... ingrossetur cum ... portul. lac amigd. ... multum ... refrigerat ... contrahit et confortat.

[P]ro constipacione ventris fiant suppositoria et clisteria. Si necesse sit ... sir. viol. et ... viol. ... dant ... vel cassiafistula ... fiat emplastrum ... ex ... resoluatur ... addatur acetum ... coque ad spissitudinem ... formantur ... suppositoria et in ... suppositoriis ... ex malua et ... olo. viol. et simplex.

[I]llo aut ... sufficit ... cum ... aceto ...

[C]ommento aut ... compatitur illa egritudo ad alias ... et replicatur ... ... maioris malicie et ... ablatum sit maioris humiditatis et frigiditatis. In reliquis ... de sanguine ... est ... et ... antecedens ... in ... in ... ad hec ... in ... aut adhuc ... in dieta ... ... aut ... precipue ... cum ... et causa antecedens ... salubre requirit ... alia causa antecedens. In ... aut ... intendi ... et ... frm. ... ad ... conuenientem ... vel ... In ... ad ... attende in principio ... detur ... conueniens subtilior vel grossior ... statim ... in augmento ... subtiliatur et sit ... ...

[H]ora aut statim subtiliatur et hora crisis ... detur ad sorbile ... amigdalarum ... cum lacte amigd. ... post sudorem ... ... dies ... in dieta ... post ... ventris ... detur ... cum lacte amigdal. et post sanguinis fluxum ... portul. ... acetum et sic ... eligat medicus conuenientes medicacionis ... in medicacione ...

De fluxu naris per sinthomaticis.

[S]uperueniunt aute ... huic egritudini fluxus ... sinthomaticus ... non ... cohibere ... sua ...

q. timore cor. et ... cor ... et ...

... maiore ... opinionem aliquorum

q. ventris constipacionem

... post ... medicam ... calido ... valde ... bonum ... dieta ... in hac ...

... diem ... subtiliare ... morbi

... diebus ... morbi ...

... sic fiat ... fluxu ventris ... nares ... quando ... nocet ...

q. frenesi ... modo ... ; contra dolorem capitis ; q. vigilias ; q. asperitatem linguae ; q. tussi sicca ; q. asperitate trachee

[marg.] Sequitur de fluxu sinthomatico uel flor' et capitulo. Flomia ut dicitur in capitulo de uisu

ositate aut prolixitate naturam debilitat. De sinthomatico autem dubium est utrum debeat incipi aliter modo. Quoniam uidetur magis competere flebotomia quoniam si natura est fortis, cum materia sit minuta et propinquior et proprior est educatio per uasa inde fluentia. Sed si sic incipiatur et retineatur in corpore, timendum est nec dominata sit natura et omnino expellenda expellatur ad membra principalia et ita peius sinthoma introducetur. Eodem modo potest obici si incipiatur in natura. Dicendum quod non debere incipi per ea quae sunt prius, ideo in continuatis. Dico quod secundum ipso unicuique recipit natura. Potest flebotomia incipi partibus conuenientibus et natura existente forti et post flebotomiam in sinthomatico ut in colico autem fluxu detur zuccarum rosaceum cum siropo uiolaceo et similia. In flico cum sirupo rosaceo detur decoctio mirabolanorum. Cogitandum autem per impetum et funositatem et quanto magis fluit magis debilitat. Si autem sit in natura fluxus aut secundum quantitatem materiae uel nimis si sit secundum quantitatem materiae sufficit et non dari flebotomia. Quantum dico quod debet confortari natura ut fiat expulsio per conuenientem regionem. Si impetum si opponatur quod in naturali expulsione non accidit cum uim et dico si natura sibi sufficiat. Cum autem non ut quando debilis est et pigritat iuuanda est aquis decoctionis prouocatiuis uel magis resolutiuis medulla cassiae fistulae, tamarindorum et sirupi rubi uel aqua decoctionis rubi uel aqua mirobolanorum citrinorum stantium in nocte subdiuo et competenciis. Cogitandum fluxus in natura, fiunt quoniam suauiter et paulatim fluunt et eo alleuiatur et fortior fit paciens.

[marg.] Sequitur de fluxu in natura facto

In ipso ... dico ut in materia si fiat fluxus in natura et non sufficiat sed non iuuetur cum colagogo et hoc dico omni tempore, dico tamen non existente forti potest fieri flebotomia corpore existente pleno sanguine. Si autem fiat in sinthomaticis competentius fiet flebotomia quam ducto cola gogo et labuntur in incipientia fluxuum alimentalium. In aliis autem in ipso latis non fiat flebotomia sed incipiatur fluxus et alteretur materia.

[marg.] Docet quod fiat in ipso ... si ... fluxus ... sinthomaticus ut natura

Illo autem in hac egritudine sicut aliquod sinthoma frenesis appareant et tamen aliquo modo contendat ad digestionem aliqua digestionis apparuerint signa non pigritetur inducendo sompnum. Nubes quod familiare sinthoma est frenesis et occurrat cum infusione capitis decoctionibus factis tempore actuali et fricationibus tepidis sompnum inducentibus et fricationibus in fio nibus dolorentibus materiam ad inferiora ut in capitulo de frenesi patebit.

[marg.] Docet aperire quod sit de digestionis ... ut ... signa sacrum

[marg.] ad superflue

[marg.] Expellentibus et ...

[marg.] 1A

De synocho et synocha.

Synochus autem et sinocha multum inter se uidentur distare. Sinochus enim nascitur ex sanguine putrefacto intra uasa unde est febris continua. Sinocha autem fit ex sanguine superhabundante et calefaciente de quo satis patebit inferius. Ut autem dictum superius uidebatur sed quod sanguis cum sit amicus naturae non posset putrefieri in coadiutum atregie ... manens sanguis. Sed si accidat in eo debilitas ut propter admixtionem colerae depascentis eum et sic accidat ei putrefactio, subtile ipsius conuertitur in colam et grossum in meliam et hinc uidebatur autem quod sanguis in ipso et ex se ipso putrefit et febris generat manens sanguis et magnum absentium non inmundi ... litem tantorum maiorum. Sed sopite et cum honore sepeli re. Dicimus autem quod sanguis cum inter se habet inuenis et maturus regitur natura et ei mixto quod est calor naturalis. Cum autem penetratur ipsum colera eicit ipsum

[marg.] Sequitur ... de opere ... sanguine ... regimine destituit

a temperamento naturali quoniam ex se ipso calefit et corrumpitur quoniam aduenitur subtile prius et destituitur a natura. Sed respondetur quoniam natura uincit sed ipsum et expellit sanguinem crisis uel fluxum sanguinis a naribus uel per emorroydas uel per menstrua. Contingit autem naturam non sufficit ad expellendum extra uenas sed situat et contrahit malicies ad generandum apostema quod flegmon uocatur. Quoniam non maior potest facere in superpermanens in uenis et ipso conculcatur et calefactus uel ab extranea causa accensus, uel quod ex nimia sui aquositate inflatus et calore non debilitatus corrumpitur et acquirit dispositionem extraneam caloris amare putrefit et fit febris acuta secundum speciem quam per diuinus tripartita scilicet anmastiticus epaumasticus et homotenus et est anmasticus stans in augmento.

[marg.] Dicitur de ... spe... se... stans ... augmento

Epaumasticus stans in decrementto. Homotenus stans in eodem tenore. In anmastico est calor dissolutiuus et non consumens unde portendit quod sit debilis. In epaumastico fortis consumens unde portendit calor fortis unde tendit ad declinationem secundum consumptionem materiae. In homotheno equalis est consumptio et dissolutio et ideo equalis tenor et equum iudicium de morte et uita. Ideo dicit ysaac in febribus si id quod putrefit proportionale est ei quod dissolutum est febris in eodem statu manens et est media inter speciales uitis et timoris. Sed non autem est plus quod dissoluitur quam quod putrefit et tunc declinat et est species salutis quia cum peruentum fuit ad crisim pauca est materia. Si non autem est maior putrefactio quam resolutio et tunc augmentatur et est pessima timoris inicians.

[marg.] De modo generationis sinoche

Synocha fit ex sanguine peccante quantitatiue id est superhabundante et quia non habet euentationem conculcatur in se et calefit et resoluit multam fumositatem aeream quae inflat uenas et praecipue pectoris et pulmonis et ideo inflatiua dicitur. Cuius fumositas accendit in corde ideo fit febris, non tamen reddit naturae horribilis cum non peccet qualitatiue nec sic attendit quia stat in temperamenti latitudine sanguinis quia quamuis conculcatur sanguis calefiunt spiritus et humores a quibus fumositas resoluta distemperat spiritum uitalem et sic fit febris. Signa autem synochi quaedam sunt antecedentia, quaedam concomitantia, quaedam subsequentia.

Signa synoche putride.

Antecedentia sunt sicut pigricia et tibicia ad motum, plenitudo uenarum, dolor frontis intollerabilis, rubor faciei. Concomitantia: rubor corporis, scilicet ampullarum, ardentia, rubor et eminentia oculorum, oris dulcedo, mollicies membrorum, pulsus magnus et uelox et inordinatus et constrictio maior dilatatione. Concomitantia sunt sicut dolor capitis uehemens, praecipue frontis, rubor faciei, pectoris inflatio, malefactio totius corporis, pulsus magnus et uelox et frequens et mollis, magnitudo propter habilitatem uirtutis ad motum et ex mollicie, uelox propter necessitatem attrahendi aerem. Signa consequentia sicut urina, sicut et de apparentibus post ut quemadmodum spiritum in plectorico.

[marg.] Post signa antecedencia sinochi

[marg.] Post signa ... mitencia

[marg.] ... signa ... consequencia

De synocha.

Sunt et spiritum et urinae et egestionis apparentia post egritudinis generationem et non precedentia cum egritudine id est non est generata cum egritudine ipsa. Est et urina intensa ualde et febris rubea et subrubea, rubicunda uel subrubicunda, et hic dicunt quidam clarum, alii tenuem, alii spissam et alii turbidam. Et quia clara sit patet quia cum sanguis sit aquosus et parum putredinis propter superfluam humiditatem uel cum uincit super ipsum superfluae colera apparentur.

putredinem propter superfluam. Cognoscitur autem augmentum inflammationis et augmentum liuoris in urina et declinatio per eius declinationem. In homotheno autem cum urina celerius apparet naturali clara et remissior quia spissa ex eo perturbante ipsam et liquefactione in breui. Ex sanguine non putrefacto fit sepe color rubicundus uel subrubeus et solo quantitate peccat et febrem inducit. Si tamen nulla sanguinis corruptio nec liuiditas nec fetor urinam percipitur ut in sinocha inflatiua. Et si spissa fuerint in summo penetrabilis et fit claritas media. Ex sanguine putrefacto talis fit urina cum liuiditate et fetore propter corruptionem sanguinis. Sanguis enim cum putrescit fetidas a se fumositates emittit. Unde patientes sinocham fetidos egestiones habent. Et illi qui superfluitatem sanguinis indigent ex superabundantia sanguinis. Similiter qui cibis utuntur dulcioribus ut dimittes fetentiores habent egestiones quia ad dulcibus facile fumositates generantur corrupte. In sinocho autem propter nimium calorem insufficienter reddi urina in oppositione tamen quod omnis sinocha quanto intensiorem habet urinam tanto apta nata est abbreuiare remisso colore prolongari. Consideratis tamen omnibus circumstantiis proprie complexione sexu etate. Alii quando in complexione sua et etate significat maximum calorem. Que urina in dissimili etate et complexione remissior. Oportet et alia bona signa considerare ut breuis et euicta est. Si urina minimum intensa albam habeat ypostasim et est urina breuis et euicta est egritudo. Si habet ypostasim rubeam et leuem continuam longior est egritudo sed euicta. Unde Ypocras in pronosticis: Urina in qua rubea cum sua ypostasi est simili diuturnam egritudinem significat magis securior est tamen minus certa et fidelis salutis. Si autem nubes rubea appareat cum melior sit ypostasis maiorem salutem demonstrat. Unde Ypocras: quibus septimus dies habet nubes rubea quarta die existente et alia secundum eandem inconuenientiam sicut facilis respiratio bonum habentibus facultas motiis et similia. Diligenter autem notandum est quod quantum est a principio morbi usque ad primam apparentiam signorum digestionis tantum est a prima apparentia signorum usque ad crisim. Ut si in quarto die appareant signa digestionis in septimo die fit crisis. Si autem septima appareant signa digestionis in xiiii terminabitur egritudo. Si undecima signa apparueant xx impossibile est crisim compleri ante xl. Ypocras in epidimia quidam infirmus fuit cui in urina vii die apparuit ypostasis alba et sanatus est in xiiii. Impossibile est enim in xi propter puritatem ypostasis. Et quod uerificamus in sinocho et omnibus acutis. Si autem tertia urina nullam habet ypostasim sed in sua turbiditate permaneat timorem a longe portendit quia turbiditas illa et spissitudo ex agitato est caloris urina inspissante et perturbante sanguinem et eum ad inmi significat. Unde Ypocras in epidimia: Urina rubea si ypostasim habet est certa salutis sicut in liquore turbido et grosso illa quia grossum sanguinem significat urinam habere uentositatem quam calor dissoluit morbi non calor uel. Si autem illaudabilia adsunt significat cum urina intensa ualde breuem esse egritudinem et discrimen ut si nigredo lingue uel eius asperitas sit uel tremor cordis uomitus eruginosus hec omnia inminentem timorem nuntiant. Si autem post predictam grossitiem urina subtilietur incensionem significat augmentatam et si fuerit cum nigredine et obscura ypostasi uel mentis alienationem significat frenesim aut mortem ex calore i-

motam fumantem ad caput. Unde urina remissior in sinocho fuerit ut si fuerint nubes longiorem morbum significat uel ostendit et si cum laudabilibus signis fuerit longam egritudinem et euictam significat. Si cum malis longam et discrimen egritudinem significat. Alii autem in febribus acutis et paucis urine apparent hauste spisse et turbulente in principio ex forti calore permiscente humores cum multa uentositate inclusa et resident post horam et quarta die uel quinta liberatur uel vii ab egritudine ut alias dictum est. De albiditate per accidens urine. Liuiditatis cum oportet discernere. Cum autem liuiditas v sint cause. Prima est calor et tribus modis. Primo modo deficiente calore naturali et extinguente corporis quo deficiente inualescente liuescit urina et sic accidentali. Quando autem per frigiditatem liuescat alibi patet. Dirrecte autem liuescit urina duobus modis. Primo dum calor superabundans humiditatem plus dissoluit quam consumit. Quod de unctuositate scilicet sanguinis innatis contentum et quando per urinam egrediens liuidam uel oleaginem reddit urinam. Unde si urina fuerit liuida uel oleaginosa multo tempore perimet apparet etica uidetur et membrorum liquefactio. Si autem paruo tempore liuida uel oleaginosa multo tempore apposita manu appareat continua cum quasi calore fuerit portendit intentionem. Et cum materia sit in uenis magis unctuositas sanguinis et humiditas membrorum quam intemperatis resoluntur et urine admiscentur. Secundo modo urina liuescit per calorem aereas et aquosas partes ut fortiores consumit terrestribus remanentibus quorum laborat consumere resoluit in aquosas. Ex commixtione uero terrestrium et aquosarum pertinens liuidus color in nascitur. Si autem contingit cum ignee partes euaporant aquosis consumptis non liuidus. Sed uiridis color innascetur. Ita si calor terrestris in aquosas resoluet partes et euaporauerit ignee partes. Quod si fuerit calor resoluit aereas partes in igneas ita quod non resoluit aquosas in aereas. Deficientibus autem aereis partibus ignee cum aquosis sine medio non commiscentur. Sed ei euaporant. Unde fit quod uino soli uel fumo apposito in quo est calor non potest soluere propter siccitatem aquosas in aereas sed aereas tamen in igneas ignee euaporant et fit acetum. Maior enim calor necessarius est ad resoluendum aquosas in aereas quam aereas in igneas. Unde uinum cum decapitur non acescit. Quod fortis est calor qui sufficit resoluere aquosas in aereas. Sed cum calor in materia urine consumpserit aquosas et aereas et resoluerit terrestres in aquosas ex aquosis aeree generantur ignee euaporant. Quando autem calor ita agit adurendo ut quod cito resoluit terrestres in aquosas aut resoluit easdem aquosas in aereas et inde inducit calorem. Si autem calor non sufficit tamen resoluere terrestres in aquosas sic in fine adustionis solum remanentibus terrestribus partibus fit nigredo. Hec autem in mutationes in suo tribus perpatiuntur quia semper a partibus ad liuidum habilioribus requiem in urina egressi sua leuitate petentes superiora sunt se superficiem immutant. Urine unde immutatio cum resoluitur cum eius coloris sunt fine respectum.

Unde hanc incipiente ad umiditate superficie urine efficiunt. Si per forte ad ista ingrum spiritus. Si autem cum aquosas partes et aereas calor consumpserit terrestres in aquosas incipiat resolvere igneis partibus quasi desiccant aereas ex adustis superficie urine lividorem inducet. Quando in continuis calor fortior et magis consumptivus semper est quam in interpolatis. Superficies urine vel livida vel spissa est immediate vel ingressu reperitur cum appositione manus vel sine appositione. Si vero livor vel immediate vel ingredio vel distincte in appositione magna appareat maiorem effectum portendit egritudine acutiorem. Si vero non sine appositione manus per dictam colores appareant minus periculosum putabis nominantam acutam iudicabis. Si autem in contrario nullus livor appareat in urina longam egritudinem quasi defectum caloris in vasis ostendit. Nam plurima signa laudabilia appareant et tunc certam sanitatem spirabis quia temperamentum humorum in corpore significat et calorem fuerit secundum naturam agentem. Debes autem intelligere quod apponitur manus urine ne aeris nimia claritate lucidi quia uter visus disgregatus in subtilissimis contentis comprehendendis deficiat vel in coloribus qui a fumositatibus circa superficiem inducuntur. Si autem per appositionem particularem livorem tota urina livescat distincte alienationem significat. Si perturbata fuerit et colore quod livida dominium melancholici humoris ostendit quia perturbata et spissa est multam et grossam ventositatem que accedens ad caput cerebrum inficit et adunationales operationes perficiendas ineptum reddit. Urina livida et pinguis in febribus non residens per augmasticam significat alibi pacti ustione vel sanguis calor in causon venientis sanguinariam significat. Sola pro calore consumptis aquosis et aereis partibus et igneis vaporantibus terrestres remanent que sua grossitie meatus opilant et sanguinariam inducunt. In sinocho quando fortis calor igneis et aereis partibus consumptis resolvit terrestres in aquosas livet urina in superficie. Synocha in synocha putrida secundum quosdam vel xi. non portendit secundum quosdam potest portendi usque ad xix. sed non plus. Stilla autem in hac egritudine est quies vera vel falsa. Nisi perfectus medicus potest percipere declinationem inter duos paroxismos cum possit fieri pene inreliquis continuis et si percipit non percipiet nisi parvulum in matutinali hora. Sed contrarium videtur quia tunc magis movetur sanguis. Omnis autem sanguis hora matutina habet motum putrefiendi magis. Quare cum commoveatur illa motu putrefactorio magis exacuitur morbus. Dico quod cum sanguis ab hora nona noctis usque ad tertiam diei qui ius mitis qualitate pati sit putredinem tamen quia membra commoventur magis in cuius motu delectantur et attractu quasi dulcedine et restauratione virtutis fortificantur et melius resistit motui putrefactionis. Ex parte igitur delectationis et confortationis quasi non est reperire immo aliorum humorum est resistentia putrefiendi. Alii autem humores debitis moventur ad putrefiendum a natura intrinseca et extrinseca. Et alius horis quiescunt propter horribilitatem suam et conveniencia. Sanguis autem quia mitis est et consimilitate patius est putredini et ex passibilitate sive

non percipitur quies per illa post confortationem a natura in matutinali hora et etiam propter aggravationem caloris naturalis a simili circumstante impeditur motus putrefactionis in sanguine in aurora et quasi imperceptibilis. Et ideo nominatur synochus a sin quod est cum et ochos quod est labor quasi cum labore continuo et nulla quiete. **De signis discretis synochi et synoche.** Differunt igitur iste egritudines quoniam in synocha inflativa pulsus dicebatur quamvis sit fortis et utrobique sit plenus velox et latus non tamen ut in causon. In synocho est pulsus inordinatus et contractus in dilatatione velocioris dilatatione propter desiderium expellendi fumum putridum. Secundum quosdam urina est differentia quoniam in urina synoche inflative non apparet livor nec fetor quia sanguis non putrefit. In synocho vero livet et dimittit et fetet ex putrefactione sanguinis. Unde urina rubea vel subrubea spissa et clara per totum sine lividitate et fetore synocham inflativam significat. Urina autem eadem in colore et protum spissa et lucida apposita manui et fetens putridum significat synochum secundum quosdam vel in principio apparet tenuis ex indigestione que post modum inspissatur et ideo quod semper videtur spissa est secundum suam substantiam sed propter claritatem quam accipit ex ignitione videtur esse tenuis cum non sit. **De cura synoche inflative.** Synocha inflativa cum causa ipsius antecedens medietate per sanguinis fit habundantiis detractionem usque ad sincopim. Sed qui cum reprehenderetur quod homines occidisset minuendo sanguinem usque ad sincopim, respondit se non occidisse homines sed morbum quia in sincopi totius calor et spiritus aggregatur unde infrigidantur membra et sanguis extinguitur scilicet hic calor. Si in principio fiat et solutio fit quia multitudine vaporis calidi superflue resoluti a multo sangui ... non habet evaporationem vel respirationem in per mediocritatem venarum ad cor ut dictum est. In statu tamen et augmento flobotomia facienda non est propter timorem virtutis. Nutritus sublimatur sanguine inveniatur fiat aqua rosarum vel nenufaris. Detur sirupus violarum vel nenufaris vel rosarum ad confortationem cum succo malorum granatorum vel oxizacharum. Quidam autem respicientes cum coniuncta minuunt de mediana. Alii antecedentem tribuunt de epica et brachii. Electuaria sunt sucus violarum rosarum diasandali et frena sanguinis. Hic non debet dare electuaria humida infusiva ut diaggregantum quia sitis quia sitis non est impossibilis quasi humiditatem sanguinis procedente tamen tempore fit ex consumptione scilicet et tunc sufficiunt ista electuaria cum succis acetosus vel oxizacharum sirupus cum humido spirale est vel talis sirupus humidum spirale est vel talis sirupus refrigerans purium. Recipe granatorum ... scilicet ... plantaginis ... violarum sandali ... pruna xx. bulliant cum aqua sufficienter et coletur. Postea mittatur ... violarum non fiat ... quia nimium humectant et stomachum infundunt et fastidium generant quia os stomachi desiccant. **De utroque cura.** In utroque autem eadem est cura in paucis variantibus scilicet magis et minus. Quoniam in synocho cum sanguis celerius detrahi non in tanta copia detrahitur ut in synocha. Et idem sirupus et eadem electuaria utrobique conveniunt. Dieta autem bona debet esse tenuissima non excedens in cum panis et ptisana quoniam ad ultimam tales egritudines ultimate adveniendi sunt cum convenit item quibus continuus est status tenuitatis

refitiendus est. Si autem necesse est post ingrossationem cum scariola vel cicorea cum aqua sua lactuca et aceto. tucicum omfacio. i. cum succo agreste parato. Similiter pertinent medulle citruli melonis palestini post extrem[?] potus sit aqua melonis palestini in eo perforetur. et zuccarum intromittatur et moveantur usque ad liquefactionem zuccarum et cum medulla melonis resoluti incorporetur. Iste liquor colatus propinetur. Detur etiam lac amigdalarum prima cruda et cassia infusa propinetur et lac semenum frigidorum decorticatorum. Detur olus cucurbitarum sea[?] riole vel alie [illegible] ble coquinate cum lacte amigdalarum. Si autem grossetur nisi virtus indeficiendo requirat frigefiat aer artificialiter per discursum aque et casum et irroracionem et ut paciens ex tactu delectetur. Spargantur folia rosarum et viole. et pavimentum et rami arborum frigidorum. Sint astantes cauti et docti ad respondendum administrandum et adaptandum lectum. et cooperiendum et tacendum inquietem illum tedium inferendo vel iram vel rumores et abertuntur[?] quibus posset calefieri paciens et precipue consideranda sunt ista circa crisim et medicus sit cautus et assiduus precipiendo et que oportet faciendo et ab omni errore cavendo ut non intuperet ministerium. Sic pro eo dignum premium adhibeatur. Si autem in istis egritudinibus primi sint pro adsopimentum plurimum propter nimiam humiditatem sanguinis cum sit stupor et elevendo sensuum. et oculos vix possit erigere paciens studendum est ut vapores trahantur inferius per frictionem pedum maxime autem si cocta sint nisi lotis camomilla fricentur cum sale implantis et si necesse est adhibeantur localia ut in stupore mentis et lingua cum fecerint. Si autem vigilie nimie adsint et dolor capitis que familiares sunt fiant fomenta ut in frenesi et in causon. et locciones manuum pedum eorum in decoctione frigidarum herbarum mollium caslidarum mandragora salicis. morelle. plantaginis. ungule caballine agrestis. rosarum. arborum frigidarum loco ne fiant accipiatur omfacium. oleum mollis lac amigdalarum et succum caslidarum que panno madefacto fronti imponantur. Si sic non convenerit accipe se. papaveris albi et nigri corticis vel succum mandragore. apii. iuniperi vel rebanci omnia pulverizata misceantur cum lacte mulieris et albumine ovi et cum plagella fronti et temporibus imponitur. et post addatur oleum mollis. Si dolor capitis vel vigilie per hoc non cessaverint intelligendum est hoc ex fumis colericis replentibus caput. scilicet vel ex nimia multitudine fumi et tunc oportet insistere fricacionibus extremitatum suavibus ut predximus. Si non desinit ex remanentia causa omnia que diximus evenenda sunt si cum constrictione frigidis consistendum est.

De officio ventris provocando. Si autem cum hiis constipatus fuerit intelligendum est constipacionem fieri cum eo laborandum circa inductionem et suavem laxacionem. addantur decoctionem seminum et herbarum frigidarum prima mollis maxime colatura resolvatur pulpa cassiafistule. medulle tamarindorum et mane et post cenam de .vii. in .vii. et ante .viii. diem in magna necessitate. Si autem non est molesta. Si suaviter mollificando educat. Si autem addunt in lb. i. succi. addunt ℥ i. reubarbari ℥ s. cassiafistule. ℥ iii. tamarindorum. et post quartum vel v diem in digestione post datur de isto sic mane quantum capit testa ovi cum tribus partibus aque in summa necessitate. Si autem addunt

de decoctionem centaurea quando pro habeo nisi sanguinis sit fluens. Si vulvis[?] autem solvitur venter per clistere vel malve decoctionis scilicet lini. canabi bullitis in aqua salsa cuius colature admisceantur oleum ro. vel mollis vel communis. succum mercurialis et malve et totum per clistere. Detur decoctio prunorum et aqua mollis ad potandum. Fiant suppositoria ex zuccaro et sale. vel zuccarum et sal cum mixtico et sale et melle et de felle tauri. Tempore[?] vel de malo terrestri si nullo istorum modo venter assellatur signum expulsive defectum et sensus dolegative virtutis mortificacionem. et ita mortem.

Contra dolorem oris stomachi. Contra dolorem oris stomachi accipe se. feni. apii. petro. ani. cimini. ro. ana. cassie[?] ... semina et cum ro. ponantur in sacco et decoquantur in aqua et ponatur super os stomachi ita quod unum caput tangat os stomachi et regionem epatis splenis dolorem removet et festinat ad crisim. et sudorem provocat si ca[?] ue autem ne instante crisi si fiat expulsio per aliam regionem et si invenit aliquis dolor ne apponas repercussivum emplastrum alicubi fieret cum forsitan causa maioris morbi et opilacionis infracte quod si statius est [illegible] minus quod cogitur ut predximus per infusam ut detur lac amigdalarum et nebule.

Divisio medicaminis synochi secundum acutum acumen. Item dico quod synochus putridus fit interdum ex sanguine colerico acuto interdum flegmatico et interdum medioc. et in omnibus hiis incendum est prius in incisione cum tollancia virtutis non tamen ut in synocha inflativa. Deinde fiat subtilis collacius[?] vicendum est infrigidativis et additis hiis que ventrem molliunt leviter sic sirupus mollis cum cassiafistula tamarindo et prunis. Si fuerit flegmaticus grossius attenuanda subtilianda cum sirupo acetoso scilicet se. marat. ani. Si autem fuerit medius cum sirupo dentur simile. Item mamma[?] observetur dieta de qua magis tamen tenuis cum fuerit sanguis colericus minus tenuis et flegmaticus. mediocris est et mediocris. Quidam mittunt curam synochi et causonis differenciam non ponunt nisi quod synocho eule colagogum faciunt prima mollis mollis centaurea minor. umbe. absinthii. dimittunt maxime vel melius infero tertio bulliant colature addunt cassiafistule ℥ i. tamarindorum ℥ s. et quantum potest manus quibus solutis addatur zuccarum cum colatura maxime et cum tepidum est autem cum est de sanguine flegmatico. Et oportet minus autem ut semper sit medicus attentus et diligens circa emergentia signa salutis vel mortis in scia[?] pronosticacionis. gloriam et famam acquirit per mortem pervenientem denunciet per lacrimarum effusionem involuntariam pulsum deficientem vena pauca et limida. aut subea. aut nigra. aut similibus.

De cotidiana vera interpolata.

Cotidiana vera interpolata est febris facta ex fleumate putrefacto et flegma putrescens spargitur sum tota habitudine carnis. antecedens autem est quod est flegma salsum putrescens et vasa emittit fumum putridum corpentemque naturale complexionem cordis et inflammante calor nature quia virtus cordis nititur repellere quod est ad membra que nocet ad membra ea inflammat et ideo quedam accidentia propria sequntur ut pulsus cordis inviru[?] et spiritus debiles et timere

moll'. Sed in principio debilis quia post addit infortitudinem et magnitudinem non tam absolute sed relative respectu motuum posteriorum et fit frequens propter virtutis debilitatem cum non sufficiat semel attrahere ideo cogitur plures se movere ad attrahendum et est inordinatus et quanto debilior tanto magis est inordinatus. Et designans propter quod est frigus in principio in spuma tertiane quia in hora motus materie putrefacte flegmatice resolvitur ipsa materia putrefacta qui procedens ad cor inflammatur totum corpus et fit febris calore igitur febrili resolvitur flegma in vaporem et non solum flegma putrefactum sed etiam non putrefactum. Unde sunt vapores quidam calidi quidam frigidi et utrique penetrant tam ad membra interiora quam exteriora. Sed differt quia ad membra penetrant interiora plures calidi et ad exteriora plures frigidi quia hec membra sunt illis proportionalia in frigiditate. Vapores igitur frigidi cum calidis penetrantes ad cor impediunt motum cordis et debilitant ipsum et per consequens arteriam et sic fit pulsus tardus et debilis et minus et diu perseverat in hac dispositione quia illi vapores frigidi sunt difficilis resolutionis. Vapores autem frigidi qui penetrant ad membra exteriora in maiori quantitate refrigerant ipsa superflue et sic fit frigus et quia cum illo penetrant quidam vapores calidi putredinales qui pungunt membra sensibilia et inde rigorem faciunt et sic ex rigore et frigore fit motus compositus qui est tremor. Materia autem huius febris est frigida et humida et humiditas viscosa retentiva ignis intrinseci quemadmodum humiditas exterius in lignis ignis exterioris sunt retentiva et per viscositatem huius humiditatis opilat flegma quia ad sanguinis grossitiem sua opilat et ideo fit additio in magnitudine et fortitudine in pulsu. Colera autem naturaliter opilationem non facit diuturnam propter suam subtilitatem. Unde afflictio in hac febre habet xii horas in summo labore et sex in aliqua quiete. Quemadmodum tertiana habet xii horas in labore et xii in aliqua quiete. Febris continua interpolatur tamen quam per sex horas tantum. Tertiana per xxiiii scilicet xii in alia et xii in vera quiete. Unde comparatione quietis plus affligit continua quam tertiana et est tamen minus interpolata quia licet inveniatur flegma et ideo consumptionem humiditatis cessat calor qui est febris tamen non ita finitur febris quam maneant accidentia febris et quod disponatur corpus ut febris iterato cito redeat sicut ipsum. Et est una causa viscositas humoris quia hec febris fit difficilioris curationis quam tertiana et est alia efficacior quia cum ante eas est contraria egritudo. Cum egritudo sit calida et sicca illa frigida et humida unde quicquid uni confert nocet alii et econtra. **De signis sumptis ab accidentibus.** Accidentia autem quedam sunt ut calor et sudor et similia et quedam accidentia cave ut oris insipiditas et sompnolentia ineptitudo ad motum et quedam sunt supervenientia ut dolor capitis cum gravitate et precipue occipitii, oris insipiditas, salive habundantia, sensuum stupor et hebetudo et indigestio, gravitudo maior post cibi acceptionem, color stomachi et tensio laterum, ructuationes et emunctiones plurime sine causa, facilis desudatio, fastidium cibi et potus quia facile saturatur et fluctuat in stomacho. Sompnia aquarum et balneorum, maxime cum yeme flegmatico sene usu frigidorum dieta et huiusmodi et ceteris particularibus convenientibus et hec signa ut plurimum signa sunt cause. Pro causis autem est insipiditas quia flegma dissolutum quod est insipidum. Sompnolentia et ineptitudo ad motum fit quia frigiditate innatentem sunt membra et quia vapores frigidi ingrossantes spiritus animales et ideo tarde moventur ad organa sensibilia et inde fit sompnolentia. Infestatur autem omnis flegmaticus cum longo et lento frigore deinde cum longo et lento calore sicut diximus et tandem quod adultimum cum multo sudore quia materiam multam dissolutam subtiliatam ad evaporandum et fit semper fere cum dolore stomachi eo quod stomachus est locus flegmatis multi. **De urina.** Et est urina eius subcitrina spissa protinus inglaudam pallida quia flegma vel in frigidis est karapos. Inglaudam pallida igitur est ... Interdum quandoque mediocriter spissa et in loco materie est dolor quia si minor tamen est in dolore. Sed in spiritualibus sitis maior et urina colorata magis et quedam ampulle minute in superficie et si in capite ibi est dolor quod est proprium in nothis. Urine autem mulierum minus colorate sunt quoniam sunt albe vel karopos et spisse et impure et turbide. Impuritas et decet motum urina febris quia dissolucionem vaporum putredinalium spirituum facientium a calore putredinali. Sed de urina prius exequamur. Adsunt preterea ego liquida flegmatis salinis ut diximus sicut habundantia materia augmento et status lividitas labiorum pallor faciei nulla pinguedo vel lividitas corporis. Sed tarditas in omnibus poris et corporibus secundum magis febris, indigestio autem et ventositas ructuatio acida et torsiones invenitur quoniam ex summa frigiditate contingunt. **De signis sumptis ab urina.** Diximus urinam in comparatione febris naturali esse pallidam vel subpallidam vel subcitrinam. In mulieribus albam vel karopos cum mediocri spissitudine. Sed hoc unum quia albedo significat cruditatem et grossitiem humoris et defectum caloris vel nichil resolvere potentis. Grossitudo vero significat materiam digestionem incipientem et cum urina expellitur humiditas vero per se sine admixtione humoris urinam non valet inspissare relaxando poros humidus quidem per laxatos poros egredientibus cum urina inspissant vel cum humidus multiplicatur humores qui sua admixtione urinam inspissant accidentaliter igitur ideo invenitur spissa cum flegma ... sum in corpore continuatur et natura per urinam expellit. Unde si talis complexio constat et significat crudum humorem habundare invenitur vel vasis ut flegma vitreum et salsum et sine qualitate. De variis eius speciebus flegmatis exemplificat quia raro contingit flegma naturale habundare in venis vel vasis quin aliqua alia species humoris flegma salsum et dulce qualitatibus suis coloratam reddunt urinam. Sed cum mediocre resolvuntur et per urinam purgantur possunt spissam accidentaliter et albam reddere urinam. Cum non resolutus fuerit humor tenuis et alba fit urina ut prediximus. Urina igitur alba et spissa cum mediocri et non pura sua flegma habundare significat. Inequalitas intelligitur cum spissior inferius vel superius invenitur et perturbationem in corpore significat. Unde ypo. **Cur ut dicatur distantes.** Quibus urine distantes fiunt his perturbatio valida in corpore fit. Nam intendit ypo-

Per urinas distantes diversitates urinarum secundum colorem diversarum ut sanguinea media nocte micta sit pallida, in mane micta citrina, hoc enim in corpore sine nulla perturbatione significatur. Contingit enim in corpore sano bene. Impinguitas est quedam perturbatio urine ob inmilatio qua visus levius penetrare non potest. Causa autem quod flegma quam nominatur naturalis humor quoniam superfluitas parata fit, quoniam superfluum putrefactum parum aut putrefit in diversis locis diversa inducit similitudine, mata et vario modo immutat urinam. Flegma in spiritualibus humidans urinam facit superius spissam maxime quod flegma spiritualia nutriens cum sit levius superiora petit in maiori inferius existens circa superiora totam spissiorem reddit urinam. In inferiore quidem si aliquis fuerit flegma lapsum materie sepe operatur in dolore. Sed ante fuit viscosum retentionem mestruorum operatur et urina apparet in bus livida. **De lividitate urine in veteribus infirmitatibus.**

Quia humores consueti purgari per mestrua redeuntes ad epar et cum urina exeuntes cum naturalis calor sint lividam reddunt urinam et in fundo magis spissam. In veteris autem habundans corpus virtute digestiva valde debilitatur unde longo tempore ydrops innascitur et tunc suremissa fuit et spissa cum quadam lividitate protum leucoflamaciam significat longo tempore precedente. Lividitas enim illa ex mortificatione caloris naturalis procedit. Qualiter anasarcam aut aliquam materiam significet in propriis capitulis ostendetur. Flegma quoniam superfluum in corpore aliquando delinquitur et cum non habeat euentationem a natura sese concalcando putrefit et sic generatur urina grossa et alcum gravitate capitis sic. Fumum significat. Grossitudo enim semper multitudinem materie significat. Quia ebullitionem per capitis colorem suscepisse cognoscitur. Citrina vero subcenta materia sic incipit significat putrefactionem autem flegma inducit sic urina colorata ergo urina in propolam. Citrini vero significat pallida vel subpallida et sepe citrina vel subcitrina propter ebullitionem caloris naturalis et cum levius sic morbi diuturnitatem ostendit. Sed autem in diuturna sic in die tertia vel in tercia appareat maxime in die quarta cum septimane significatur apostema et in membris inbacionibus vnde etc. quibus species est ad articulos commovet abapostasim. Urina grossa et altera multa sed velud in laboriosis febribus. Sed de his alibi manifestabitur. Per autem quomodo urina secundum cotidiane aliquantulum colorata debeat apparere secundum proportionem complexionis corporis. Cum autem flegma naturale sit sic non ultimate viscose nec carentis viscositate ut calor sufficiat mediocriter resolvere et commiscere mediocris sunt nec spissa nec tenuis apparebit. Humor enim est in se adequatius et humiditas et ideo magis obedit resolutioni et magis in spissam mediocriter urinam portendit. Si autem sicciter materia dominaretur magis tenuem urinam indicaret. **De digerenda materia.**

Oportet autem ponere medicationis principium in hac egritudine a causa antecedente que preambula est ad facilem expulsionem cum ipsa sit viscosa et de proprietate materie viscose est ut ipsa sit adherens sufficienter et ut sit viscosa et de proprietate materie viscose ut ipsa sit adhereat membris cui adiungitur vel obviat. Ideo in eius preparatione duplex est intentio una sequitur materia viscosa astringe membris cui adheret alia est ut auferatur illa viscositas et primum fit per medicinam incisivam ut dicatur autem medicina incisiva est que propter acuitatem ut subtilitate sue substantie penetret inter superficiem humoris et membra cui adheret. Unde talis medicina non habet operationem in substantia humoris. Sed quia habet operationem hanc, oportet ut sit medicina subtiliativa ponens substantiam humoris subtiliorem et huius virtus subtiliativa est caliditate cum sit non est quod materia flegmatica cum sit excellentis viscositatis oportet ut medicinam separans et digerens ipsa sit minoris caliditatis. Aliter enim augmentaretur viscositas. Sed enim videmus in innatis quando admovemus ipsum ad augendam viscositatem econtra cum intendimus stringere neutrum. Oportet ut digeratur materia viscosa cum oximelle simplici quod est compositum ex aqua et melle et aceto tantum. Cum autem fuerit magis grossa et minus viscosa materia et possumus addere radices diureticas calidas. Viscositas materie cognoscitur per permanentiam spume et eius adherentiam vasi urinali. Cum enim incipitur vapor imbibendo viscoso elevat ipsum et non perforat quia fiunt ampulle permanentes et ex ampullis permanentibus spuma permanens et quia materia est viscosa adheret superficiem vasis urinalis cui obviat. Grossitudo vero cognoscitur per multam inspissationem. Flegma non tanto spissius quanto grossius et magis urinam inspissans. Grossitudo enim est multa materie inspissatio et eius partium condensatio. Viscositas adherentia partium sine interruptione quemadmodum viscoso opponitur incisio, sic grosso subtiliatio que est partium multiplicatarum et inspissatarum attenuatio. Incisio divisio partium. Digeratur igitur materia cum oximelle ut dictum est precedente diagalanga, dianiso, diaroma et his dicis in regione temperata. In calida cum oxizacara distemperata cum aqua decoctionis malve, feniculi, petroselini, liquiricie. Precedentibus electuariis dianiso etc. In regione frigida cum oximelle diuretico precedentibus electuariis diacalamento, diacalamintu, diacuminu, diatriom piperon. Et si tempus est calidum detur aliquid frigidum. Si frigidum detur actualiter calidum. Si flegmatica est in spiritualibus membris detur cum decoctione ysopi pulegii, capilli veneris, et sicut in estate detur cum decoctione etc. sic et similiter fiet in yeme cum semine eorum simul si in renibus. Et si materia est in spiritualibus in calida regione vel estate detur cum ptisana in decoctione fuerint sic dicta et eorum semina. Et adeo quod si materia est in renibus quod cognoscitur eorum in poris apponatur emplastrum super mollificativum et multum attenuativum ut ex malva et sic dicta quia humor evaporat siccatum non sine medio. **De expulsione materie.**

Urina autem tendente ad maiorem calorem aliquantulum et ad sui spissitudinem et in quosdam ad mediocritatem si spissa fuerit prius. Digestio enim est adequatio humorum. Per quantitatis ipsius augmentationem et accessio in sui anticipationem et intercisionem digestio satis evidenter apparet. Et oportet enim antecedentem diligenter et non violenter evacuare nisi fortior fortis ei evacuatio sive flue calefacerec corpus et adderet sic. Quando autem separat materiam cum oximelle ut primo detur oximel simplex aut compositum

& b p tres dies vel iiii. post fiat compositum ex
radice feni. petros. spigi. bruscu. bene mundatis in
tus & ext dimissio p unum diem in aceto vel p. iii.
b acetum bulliat ad medietatem & addita tanta
mellis fiat oximel & si patitur in splene addantur
thimi. squinant. capparis q. cambar vocat. sene
xilobalsami. & hinc in fine lapide lazuli & tri
buitur colativa omni mane cum ca. vel sine in sto
oximel detur epythimi. Competit et b tussien
tibus ex flā. Evacuatio eadem est fore. Signis
g. digestionis apparentibus s. multa urine q̄ titas
& spissitudo & mitigatio rigoris inmoracio & caloris
augmentacio accessionis prolongacio purgetur
si m. est mixtu cum psillio vel simplici yeralogo.
si sufficit vel cum flagogo s. nō q. yeralogo. G. ma
gis purgat flā in epe. yera pi. galieni mag in celeb.
& si inveniet cum benedicta & cogat multitudo vel
ut aliqs acuatur cum pta q̄titate esule ut m
ʒ. s. sit ad pondus ʒ. ii. esule vel m. vel delicatis
convenienti pondere coquitur cum oximelle in
fine. sc. laxativa in mixtum coquendo amittit
virtutem laxativam ut nisi flua decoctione ac
quirant virtutem constipativam laxativa
evaporante. bulliant g. cum oximelle sed exse
dum. polip. ciperi. esule. an. ʒ. s. & fiat aliquantum
quadetur. vel potest decoquere polip. agarici
turbith. cum seibz dum. mag. & cum hac aqua
dare oximel delicatis. & si fortes fuerint potest ad
dere decoctio pl. agar. & turbith & citrate & ye
ne potest dare delicatis. Dulcorari aut possunt
cum zucc. & dari. s. pl. & decocto sine oximelle.
hec medicine flā educunt p secessum & urinam.
Gemma aute resolvunt magnositatem & mo
vet ad vias urine. Qz aut flā resolvatur in a
quositate manifestum est ex eo q. dicit ysaac
in urinis qui resolvitur flā ponit in ypm al. & re
mouet. b aut non fit dum p manet in sua spe.
Fit at apozima conveniens tale. R. polip. agar.
asar. baccare. cortic. sambuci. ebuli. turbith. an.
ʒ. i. cum mag vis redeant ad terciam & colatur
quantam mellis adde. & coquendo incorpora & tep
prima hora tm ante accessionem. Et volunt
hic fi stupham precedente exibicionem decocto
nis ex mentastro. pul. apio. albo. rute. feni. in
vino forti. vel levino. & dimittitur opiata. Qui
tiam no possunt suscipere medicinas & tm tales
oz ut invigilans studeat ingenium quocumque possit
si purgo tante. talibus fiat pul. vel mastice. se.
feniculi. an. cinamomi. addita esula sufficienti
& zucc. detur in brodio vel cum ovo vel quocumque m
alio. Claretum. Fiat at eis claretum q. vz flicis
ad conservacionem. polipodii in multa quantitate mun
dat & tritum & in vino infundatur p duos dies vel iii.
& bulliat aliquantulum cui addatur mel ut dulcorere.
& his adde pul. cinamomi. zzbis. galange. & sc
tum in vinis talicaria & sacco suspenso intus sup
pulveres sepius vinum aspge & colatum recolli
ge. Convenient aut addatur pe aliq. in ca
thap. mundatar & ps unum smeceri & colati ex
ibeatur. & sunt ut mag laxet potest adde aga

ricum esulam. Et si vis trahere flā accipe pulve
rem sambuci ebuli radic. cassia lig. squinanti. Et
cum flā est in intestinis accipe colloquintid. turbith
agaric. Et si in splene sene epithimi. poit aut ex
his de foetri pille ut de aloe ponatur ad pondus om
nium & conficiuntur cum succo absinthii vel de aloe
cum medicinis flicis & in quibus dam confortativis
fiant pille ex mastice & aloe. purgatur aut com
petenter cum cathapu. olo. vel illis corticibus
ebuli & sambuci pulverizatis. aut cum pulvere
laureole i. espurge aut lacte titimalli. pul. et cor
ticis radic. ipsius bene purgat rusticos a flē. ac
mēto at. regere experimentum in corpore debili
aut multa discrasia fe. temperare et oz ca. frig
ne ex cura in morbus generetur. Quidam autem
laudant gencianam ante decoctionem accessione
& alii apponunt centauream maiorem & galban.
sap. & dant in modum pillarum. materia at ex
istente in ore stom. confert vomitus quia et confert
colatum paratche resoluta cum aqua ca. & nō q
nō da tam fim q. ex in epatis fieret ad provocan
dum vomitum. nec post vomitum da cum aliq.
stim q. de levi sequeretur spasmus. Si vis qd
mag ducat inferius qm supius acuetur cum
esula. asara bacc. multum confert in vomitu st
co provocando & mag viridis qm sicca vel succ
ipsius. sil fit vomitus ex succo mediam corticis
ebuli & sambucus. vel ex cathapucia cortic. & ducit
inferius & supius. G. lac titimalli cum oximelle
rustic. vomitus in feriana & condiana compete
R. tapsie. lib. s. catapuce. ʒ. i. & s. in pe. ʒ. i. asa
re baccare. ʒ. i. cinamomi. ʒ. s. et ozenses ʒ. i.
mel q. sufficiat. Celebratis evacuationibus fiat bonum
condimentum cum brodio gall. debilibus & delica
tis valde. & detur. Et nō q. delicati qui abhorrent
medicinas possunt decipi cum brodio galline si cum
eo coquatur polipod. vel esula. Sz apponatur acc
tum & cinamum ne senciatur sapor polipod. Qui
dam post purgacionem laudant bal. m. aut inde
tur ex vini unica. q. balnea renovant fe. Silr si
stuphe q. supflue & i addunt in egritudinis discra
siam. Si tm materia est compacta dicunt eam
p bal. & stuphas potentissime resolvi. fiunt aut
de foliis petrosillii. feni. absinthii. rute. lauri. Ex
euntis a stupha an horam accessionis vel si non
fiat stuph. eade hora detur musce enee. ʒ. iii.
vel. v. aut aut aloe. vel utris. an. ʒ. ii. cum aqua
ca. vel esdra vel cum vino calido multum limphato.
Rufa magna. Rufina mag a multis pba
ta medicis antiquis & modernis tussientibus
asmaticis peculiare est. stomatic. piple. empicis
cardiacis probata. dissinteriam sistit. cotidianos
tercianos nothos & quartanos typos sine mora tol
lit. R. ec. opii. an. ʒ. xii. cinamomi. cassiae.
euforb. castor. mirre. olibani. mastic. corimbi
.i. storac. m. piretri. celtice. aristol. genciane.
yrei peucedani. pipis al. an. nisquini. dauci.
se. lini. se. pet. smorn. olium an. ʒ. ii. mel q.
sufficiat detur in modum avellane cum tepida.
Opiata ista dissintericis supponatur cotidianaris

Rubea flascam rocana pbata R. opii ʒ. i. et an.
cardamomi. stor. ru. squini. bacca lauri an. ʒ. iii. cofice
cum melle da ii. horas an accessionem in modum fabe et cetera.

detur post. Si autem per exhibitionem opiate semel vel iterum detur bis vel ter ante accessiones singulas. Si adhuc de reliquiis remanserint, fiat fomentum ante accessionem cum decoctione pulegii calamenti po[...] litricie [illegible] savine origani frondibus lauri roris marini et in [illegible] fomententur brachia crura pedes vel sudet ex suffumigatione horum in fumo. et imminente hora accessionis detur opiata vel pigra ante accessionem sed immissa [illegible] vel suppleatur in balneo sicco [illegible] contra frigus [illegible]. Quidam autem dant succum apii ante horam accessionis dissolutum cum flegmate. **De medicatione egritudinis alterius** Ablata causa antecedente [illegible] endum est ad egritudinem in qua medicatione operandum est per contraria alterancia et infrigidancia si non per [illegible] sufficiencia cum medicinalia contra febrem que est [illegible] sunt sicut lactuca portulaca [illegible] [illegible] in tercia non videntur convenire quia adhuc permanet calor extraneus in membris cum ex [illegible] generetur sanguis aquosus a calore extraneo movente et sanguine et sanguine aquoso corruptibili addicio fiet [illegible] antecedente et causis influet materia ad locum putrefactionis et fortificabitur febrilis calor. Convenienius medicinale est quod infrigidat ut [illegible] sine [illegible] et [illegible] convertibile ad equalem sanguinem ut est ptisana [illegible] virtute constipandi tamen [illegible] in egritudine hac quia plurimum eius humectat eius [illegible] [illegible] flegma quod huius desiccat aut primum ad equalitatem reducit convenienter. **De dieta ante evacuacionem** De dieta autem dico quod ante abscisionem cause antecedentis debet esse declivis ad caliditatem sicut sunt pulli gallinacei cocti in duabus partibus aque et tercia agreste vel aceti addito cinamomo [illegible] [illegible] infusione decoctionis iste medicine calefaciunt [illegible] digerunt et non addunt in causam antecedentem de qua sit curandum. post autem dari si oportet elargare per dietas phasianos carnes minorum avium non degencium in paludibus edulorum agni annualis pedes porci vel rostrum in hyeme regione frigida. Carnes arietis castrati et porci saliti cum petrosilino et borago aut piper et eruca distemperata cum aceto aut salsa et sinapi cum [illegible] petrosilino salvie mente cum aceto et detur post accessionem non ante per [illegible] horas et cenam fugiant et sompnos plures et multum usum ostrarum quia humectant nimium et humidam dietam et nimiam repletionem cibi et potus omni tempore et precipue [illegible] hora cum advenerit febris. est hora adventus flegmatis et eciam hora noctis quando frigus constat huius dissolutionem et ipsum congregat cum virtute. pisces autem convenientiores eligantur ut sunt perche lucii. Darsi [illegible] omnes pisces videntur accedere in causam. olera sint nasturcium sinapis eruca urtica tenera. [illegible] tamen autem est convenientius salsis et elixacionibus contrarium ex parte qua prohibet ab opilacione et subtiliat et dividit viscosum adherens. **De dieta post evacuacionem** Ablata autem causa antecedente dieta eorum magis debet esse declivis ad frigiditatem sicut est pullus gallinaceus coctus in duabus partibus aque et eciam aceti sic [illegible] cibo addatur de frigido secundum hunc modum. Vinum autem eorum sit limphatum multum secundum excellenciam fortitudinis debite regioni ita ut si

aqua est dupla ad vinum ante ablacionem cause antecedentis. post ablacionem cause antecedentis [illegible] ducetur ad minimum et vitatur dulcis carnibus et [illegible] [illegible] tempore frigido. calido non abstineat [illegible] [illegible] simplicioribus et precipue si sit iuvenis et eius complexio nisi debilitas virtutis impediat. **Medicatio accidentium superveniencium** Stomacus eorum fomentetur [illegible] ut oleo eo in quo decocta sunt absinthium [illegible] [illegible] et anetum et [illegible]. Post magis cura stomachi adhibeatur principium eius flegmatis est et receptaculum. Comedent autem quando salsa quando eruca [illegible] medicos et ut sudent in cosmo sedeant et recipiant fumum decoctionis [illegible] pulegii mente. debent autem sepe et paulatim purgari et non nisi in digestione et si faciles sunt ad vomendum vel provocatur [illegible] [illegible] cenam comedant diversa ut acetosa scilicet [illegible] [illegible] porros cepas et salsa et [illegible] post provocetur vomitus vel cum oximelle et aqua decoctionis aneti et radicis et [illegible]. **De medicatione frigoris** Accidens autem quod est frigus medicale per [illegible] spine dorsi cum mixtura unguentorum calorem [illegible] [illegible] agrippe dialtee oleum laurinum. unguentum autem acuatorum cum euforbio si necesse sit. hoc enim [illegible] resolvit humores et calefacit membra et per consequens aufert in [illegible] motus que est ex frigore vel fiat [illegible] cum oleo in quo decocta sunt savina ruta marrubium [illegible] [illegible] et [illegible] vel cum oleo [illegible] et zinzibere [illegible] [illegible] et addatur et accipe de unguento quod fit [illegible] membrorum ad confortandum ex mastice [illegible] [illegible] [illegible] decoquitur in [illegible] olei communis usque ad consumptionem medie partis coletur et cum colatura [illegible]. Istud unguentum stomachum [illegible] et retentivam confortat. [illegible] [illegible] prohibet debilitati [illegible] virtute assimilativam ut [illegible] et [illegible] confortat spiritum et stomachum [illegible]. In continuis loco olei [illegible] ponatur oleum [illegible] quod fit de rosis coctis in oleo ad solem vel super lentos carbones in [illegible] et sic fit [illegible] et a quibusdam [illegible] notatur. De sompno dico quod maxime incipiente paroxismo prohibendi sunt a [illegible] quia tempore sompni pori clauduntur exteriores et coartantur vapores intus putredinales et ita augmentatur febris et prolongatur [illegible] prohibendi sunt a sompno et non solum per excitationem. Si possibile est [illegible] [illegible] confert calefaciendo membra que [illegible] infrigidantur resolvendo vapores putredinales et non putredinales. **De cotidianis nothis et primo de**

19

Cotidiana notha est febris ex flegmate **extra naturali** generata. calor autem vel unus [illegible] uniformiter agens in materia [illegible] separans materias [illegible] homogeneas reducens potencias ad actum [illegible] [illegible] naturalis [illegible] generat sanguinem. flegma [illegible] naturales [illegible] naturalis autem [illegible] ad latus excessus [illegible] et [illegible] [illegible] colera generat excedente [illegible] melancoliam [illegible] declinans [illegible] ad latus frigiditatis per congelacionem [illegible] sic dicitur indigencia caloris [illegible] generat flegma excedens [illegible] et [illegible] tritate et [illegible] quemadmodum senectus frigida et sicca ge

nemit fla ꝓ debilitatem digestionis quadmodum g[?] per cedentem caliditatem generatur cola excedens. Alii fla ꝓ suam passibilitatem facile a calore adu ritur, sicut ex excellenti frigiditate fla remissum concre atur ex naturalitate declinans. Inueniuntur autem quidam ponere plures quam pauciores species fleumatis in ista uia que fuit secundum diuersitatem ponunt iiii. species quarum pri ma est illud fla quod insipidum est diuise essentie et hec nominatur autem fla mussillaginosum. Secunda species est cum fla est diuise essentie secundum uirtutem licet non sensibiliter et hec nominatur autem fla crudum quando possi bile ut crudum sit eius essentie cum calor equalis non sit operatus in omnem partem. et sub hac specie dico quod comprehendatur fla uocatur uitreum. Tercia species est fla quod est fluidum liquidum naturale et subtile et propter hoc imbibitum est in membris et difficilis dissolu cionis ab eis cum imbibitur multo et illius ipsius mi nimo est nausea absque nomine. Colligit enim se stom achus ut expellat. Sed quia humor est imbibitus non potest expel lere et hic nausea non fit propter cibum quia natura stomachi et non est intenta ad digerendum cibum. Quarta species est fla grossum diu in uisceribus retentum cuius humidum fumosum est et est illud quo fumant ut plurimum arthetice diuturne.

De diuersitate fleumatis ex parte saporis.

Alii auctores inueniuntur ponere quatuor species ex parte saporis. salsum. acetosum. dulce. ponticum. Generacio autem fleumatis salsi in duobus mo dis. primo modo cum siccitas commiscetur cum fleumate naturali compositione equali. Alio modo cum aduruntur terrestres partes fleumatis naturalis et commiscentur tempe ramento equali cum partibus aquosis insipidis. Est ergo prior modus cum fla commiscetur cole conuer tenti fla in suam naturam et saporem. Et secundus est cum calor intendatur in fleumate et incendit et adurit quas dam partes ipsius. Unde in eis acquiritur amaritudo que cum parte reliqua commixta conuertit id in saporem salsum. Dic autem omnis salsedinis causa est cum humores insipi di uel parui saporis partibus terreis adustis siccis com plexionis et amari saporis commiscentur equali tem peramento. equali dico quoniam si partes amari saporis exce derent in quantitate sua fieret amarum tempore in illo cum deccquitur s[illegible] fleumatis. Dulce. Generacio autem fleumatis dulcis est similiter duobus modis. aut acquirit fla caliditatem innaturalem et ebullit ebullicione et sic adipiscitur putredinalem dulcedinem prout fructi bus putridis. aut quando admiscetur sanguinis corpo ris calefacientis fla superfluum et conuertenti ad suam naturam et saporem. Unde hec dulcedo magis attestatur putredini quam equalitati. Acetosum. Fla acetosum duobus modis fit primo modo cum fla acquirit cali ditatem et ebullit et fla ebullientem cum debili ca complementum quoniam omnia que naturaliter dul cia sunt cum ebulliunt ebullicione debili et eodem modo est uilia. acetosi saporis commiscetur fla uili. Ponticum. Eodem modo dico de pontico uel est per ad mixtionem illic pontici saporis uel per intensionem frigiditatis quasdam partes ipsius fleumatis in grossitudine que commixte cum aliis partibus fleumatis totum conuertunt in ponti citatem. Non inuenimus auctores rememorantes co tidianam que fit ex fleumate uitreo naturali ex parte

fle nisi in specie crudi fleumatis quod est uitreum. Si uolunt quidem cognoscere hanc speciem fleumatis ex parte tenuitatis urine et coloris tenuis quod est contra auctores in morbo. Dicatur enim quoniam aqua congelata cum gelu soluitur non redditur priorem subtilitatem. assimili fla congelatum quod est ui treum cum calore dissoluitur. esse istud cum urina ponat eam spissiorem quoniam fla naturale cum fla naturale ponat eam spissam sic concedunt magistri quidam magni dicentes quod fla uitreum non ponit eam spissam urinam. Sed clarum fla facit spissam et turbidam. Tur bulencia non est spissitudo. in claritas subtilitas. Tur bulencia enim fit ex commixtione uaporum. phlegmatis uapo rum penetracionem usus in urina enim claritas est per ua cione corporum in urina spissa et clara cum gleba in fundo residente colore karopos uel glauca dissolucionem fleumatis uitrei significat et fit glebu propter frigiditates que non potuit po ni aquosum fluidum currens [illegible]

Color autem ipsius eius de urina est color pallidus subpal lidus. aut pallidus si matur[illegible] Sed in quo sunt fla uitre um nichil enim calorem potest inducere putrescens quod ut ex distemperancia membrorum urina fiat subpallida frigi dum enim proprium fleumatis. Unde reddit urinam discoloratam tal dem non putrescentem faciat urinam albam. putrescentem autem glaucam uel karopos seu aliquantulum in ista mo tur quidam a pars diuersa dicentes sic. Cum frigiditas motum habeat ad centrum et prohibere dissolucionem. ad humiditas eo quod habeat motum ad centrum mittitur enim dere gl cum ex parte frigiditatis fit condensacio et dissolu cionis prohibicio. Et ex parte humiditatis fluxus et relax acio et ita condensacionem educto. quare cum ex contrariis causis medioter producatur ex fleumate naturali enim iste cause replantur continue ex contrariis causis producetur mediocritas fleumatis in urina. Sed cum humidus ex nimia frigiditate condensatum est debeat inspissa re. et quod ex frigiditate uitrea condensatum est et congelatum ut potest enim nichil actualis frigiditatem in corpore replatur prout fla uitreum. uir aliquid ab eo post dissolui. subti liores partes resoluit in uir et intra ad uesicam uenientes. Rursus frigiditate uesice et potenciali frigiditate immo et actuali forsan ipsius fleumatis congelantur et per frustra actuali caliditate urine diuise egredientes quam glebr tumulosam reddunt urinam et mediocriter spissam.

Non enim mediocrem possumus arbitrari si propter excel lentem condensacionem nec omnino spissam cum dis solucio prohibeatur et non contrahit spissitudine non ex se. multo magis quam reddit urinam discoloratam quam fla acetosum ut apparebit in suo capitulo nec po terit inducere aliquem generis pallons. Cum autem dissoluitur tale fla per se reddit urinam tenuem et al[illegible] quibus urine globose et c. Quia uel enim species fleumatis cum plenaria fiat eius resolucio urinam red dat tenuem et albam. Unde theophilus urina tenuis et alba et mul tum mixta urine. est fluxum deficiente significat. Quam uis quidam de solo fleumate uitreo hoc fieri asserunt cum quelibet species fleumatis per corrupcionem generatam calorem non omnino amittit sicut saporem. Unde in qualibet specie potest si consecuta eo calore sint plenaria resolucio et albicacio eius ac tenuacio. materiam namque cuiuslibet cotidiane albus humor quo in natura resolucio per urinam exeunte albescit urina. Nota quod in qualibet cotidiana ex quacumque specie

flis urina in principio apparet tenuis. Longam egritudinem significat. Inde est quod tenuis urina est significat quod debilis calor nichil de materia cruda possit resolvere. Cum autem incipit inspissari significatum est quod materia possit resolvi et cum urina emittitur. Cum vero spissa est maior dissolutio et digestio significatur istarum urinarum. Cum vero post subtiliatur plenariam resolucionem ostendit et declinacionem quod purima materia purgatur. Inchoata ergo resolucione flis mediocriter reddit urinam mediata vero spissam plenariam et consummatam tenuem et albam. Set adhuc obicitur cum omne fla humidum et sui substancia et qualitate videtur quod urinam debeat inspissare. Solucio. Dicendum quod quedam sunt spisse ex aquosarum partium accumulacione et quedam ex partium spissitudine. Que vero ex aquosarum partium accumulacione spisse sunt, ut glacies et nix, cum plenarie resoluta attenuantur. Que vero ex partium condensacione spissa sunt resoluta remanent spissa ut cola pulmonalia et ingrossiate pseucrantur. Fla vero per caput intrat eum ex aquosarum partium congelacione spissum si plenarie resolutum attenuat urinam. Colla vero et cola inspissatur, et ex iam dictis patet. Potest quod cum frigus contradicunt accioni caloris et eius dissolucioni. Spissitudo vero conveniunt cum albedine in urina naturali. Set cum tenui. Set mediocris substancia ex causis tenuitatis et spissitudinis est insimul convenientibus. Habeat si non videtur quod mediocris substancia cum albo colore conveniat fili. Nec mediocriter tenuis nec mediocriter spissa et si verum est. Set accidentali convenientia cum aliquid de ipsis resolvitur et urine admiscetur. Fla vero naturale habundans in corpore cum non adeo viscosum sit quin plurimum ex eo resolvatur inspissat urinam. Obediens enim est ut plurimum calori quod patitur dissolucionem ab eo, at si in fle acetoso vel vitreo non posse fieri videtur. Dissolucioni enim magis contradicunt ex parte frigiditatis intense et in acetoso ex parte illic admixte aut siccitatis meo adgenerante. In vitreo ex parte frigiditatis et coagulacionis intensi et caloris prostrati. Cum ergo non possint ad tantam resolucionem pertingere circa medium spissitudinis et tenuitatis disposiciones acquirunt. Causa ergo mediocris urine est fla acetosum et vitreum. Set fla vitreum facit urinam mediocrem cum gleba humoris et turbis. Acetosum sine gleba et turbis. Urina ergo in colore alba et mediocriter tenuis vel mediocriter spissa gleba humoris fla vitreum habundare significat non putrefactum. Urina autem lactea vel glauca vel karopos mediocriter spissa cum gleba humoris infimo cotidianam de fle vitreo significat putrefacto. Hec nego quin urina in aliquo corpore possit indicari pallida vel subpallida ut in corpore colico infrigidato extrinsecus per nivem aut simile. Intrinsecus per cibum frigidum cum caseo pingui ultra modum assumpto et ex dolore acuto et torcione generetur urina pallida. Immo et vidi incontinente frigescenti urinam et quendam yliaca paciente dolorem intolerabilem ex fle vitreo in intestinis fine febre erat urina tenuis intensa et quam post dolorem turba igitur anaquam policaria sola omnibus medicinis minus et curatis et nichil profi-

-ventibus curatur omnino in balneo. Et idem vidi in quadam nobili summo dolore intestinorum per dierum continuum ab omni motu corporis destituente et constituente et sincopizante ex fle vitreo urina intensa citrina apparebat. Ergo circa medium urinam flis vitrei vero erit accipienda nisi ex parte glebe et turbulenti et residentie spisse que non contingit ex fle naturali non residet aliquid propter viscositatem materie ex cola propter eius subtilitatem et motum. De signis discernentibus flatis vitrei ad alias species flamatis. Ad aliam ergo ei recurrere quia talis residencia ex fle coagulato invenien solet ergo contingere. Pulsus tardus debilis et rarius maior quam in ceteris febribus cum maiori mora et universaliter omnia accidencia frigoris intensiora et caloris remissiora. Unde in hac febre est frigus fortis summum paulatim tamen crescens et post paulatim decrescit et advenit calor debilissime et accensius caloris est primus non ad metam aliarum febrium. Speciale ei est in hac febre quod magis sentitur frigus in statu quam in aliis temporibus. Fit rigor cum maximo frigore post autem horam noctis invadit. Dolor maximus est circa locum ubi continetur materia et in egestione apparent mussillagines in modum vitri vel albuginis ovi. Est ei gravedo capitis et corporis in dorso ventris et laterum et viscerum in flaccidolore. Similiter est intestinorum gravedo et torcionem gravedo renum et inferiorum partium et dorsi malefacto multum autem habent frigus et parum caloris tam in accessione quam extra. Et super omnia est dolor in intestinis intolerabilis et ut videbatur in intestina quasi terebello perforari et disterizatus enim fla quod custodientis vitreum appellatur. De purgatione materie. Oportet autem quod preparacio huius materie ad evacuandum sit subtiliativum excellentis caliditatis ut est oximel squilliticum vel salis quod fit ex herbis diureticis calidioribus ut enula campana, iusquiamo, calamento, origano et radicibus petrosillini, feniculi, apii, affodilli. Et quia hec materia plurimum continetur in membris a calore naturali remocioribus sicut intestinis convenienter evacuatur per forcia clisteria precedentibus lenioribus mollitivis sicut decoquantur in aqua malva, coriandri folia, caulis et ebuli, apii, addito in fine furfure, colentur, colature addatur mel, sal et aliud vel unctuosum. Et post fiatur per clistere post fiat forcius ut cum parte posita liquoris distemperetur ʒ. i. benedicte esulate et inciatur per clistere vel blance vel ieral. Et hoc dico cognito quod sunt materia in intestinis ut diximus ad fortem ventositatem torciones et tensiones et dolores. De evacuatione materie. Cum autem hec materia avenis egreditur et putrefactio spargitur et situatur aliquid in distar febrem interpolatam materia ut diximus digesta que cognoscitur per intensionem coloris et multitudinem urine et turbulentiam et a spissitudine recedente propter liquefaccionem ipsius materie precedenti tamen diuretico oximelle ut quibusdam placet post digestionem evacuabitur medicinis fortibus attribuentibus in bonis quantitatibus cum benedicta esulata vel melius cum ierapigra vel aliqua recenti vel cum hac decoccione scilicet fe. pe. poli. agar. squinanti. turbith minor. coloquintida. vel purgetur cum diacodorito cum epitimo vel

Nota propter opere de policaria experta

alia reliqua competenti medicina. Sat inferius est dicenda. Facta competenti evacuatione fiat stupha vel enematisma ex herbis competentibus ut salvia serpillo calamento origano satureia policaria urtica menta ... affodillo marrubio nepita ebulo sambuci foliis. Exterius detur mirsa vel melius trypheram cum decoctione se. feni. an. anet. mente. salvie.

De dieta. Ablata causa antecedenti obviandum est febri ut docuimus quia causa febris in eo quod est febris curande pertinet ... Et dico quod dicimus cor ante ablationem cause antecedentis sit declivis ad caliditatem ut pulli gallinacei decocti cum pulegio et origano et menta et croco et pippere vel piperis vel utriusque. Item perdices fasiani sturni coturnices et minores aves quadam modum mixtiori cura. Vinum eorum sit cum pura aqua mixtum. Set post ablationem cause antecedentis stante calore febrili in membris sit dieta frigida sicut in causa febris declinante tamen aliquantulum ad caliditatem proficere. Aut fiat inunctio spine cum unguento dicto in superiori capitulo aciatis cum euforbio. Febres autem que fiunt ex flegmate in illa ex parte subtile sunt ille que nominantur ab auctoribus septane quintane et similes que ex proxima resistentia putrefactionis plurimum interpolantur et vocantur ut quartana notha ut dicetur inferius. Febris in diuturna continuacione timendum ibi consistit ydropisis.

De cotidiana notha interpolata ex flegmate salso.

Cotidiana notha interpolata ex flegmate salso prima est inter cotidianas ex flegmate in naturali ex parte saporis quando ex flegmate et eo congenerat cum est per commixtionem duobus modis. Et est unus modus quando flegma naturale et eo commiscentur commixtione inequalitatis et si species mixtorum manent. Et huius signum est quando in hora motus eius urina apparet intensior et tenuior. In hora motus febris remissior et spissior. Et hac de causa inventum est a medicis inspicere urinas effusas diversis horis scilicet horis principii diei. Et cum reperiunt diversitates inter istas consueti sunt vacare eas distantes quod longinquum est ab intencione ut propositum perdiximus. Et est alius modus cum fit commixtio flegmatis naturalis ita quod species non manent in commixtione sed transeunt et fit species nova innaturalis humoris. Nec accidit diversitas in urina in horis diversis propter motum eius in principio. Et species sui principalis generationis flegmatis salsi est non commixtione aliqua colerica. Sed flegma calefit nisi ipso adiuvantur partes ipsius per resolutionem aeree et aquose. Si sunt terrestribus remanentibus adustis et exiguis partibus depascentibus ipsas. Sed cum eo magis sit ea leccibilis et visibilis et agente calore extraneo acuius passibilis magis. Quomodo potest adunari flegma colerica stante in naturalitate sua. Et ideo quibusdam videtur quod ista dictio multum longe recedit a veritate nec cum adveniunt.

De diversa opinione generationis flegmatis salsi...

Opinio enim videtur eis quod flegma salsificatur nisi ex eo convertente ad suam naturam vel vincente super flegma ita quod adunant partes ipsius ex flegmate et eo stantibus in naturalitate sua salsum generaretur. Set cum in sipidum aqueum admiscetur adusto amaro grosso generatur salsum ab utro-

que compositum. Set contrarium videtur esse quod dicit quia in mechanicis. Dico ergo quod invenimus superfluitatem que pervenit ad fel et vesicam amaram et salsam. Et cibus ex quo egreditur superfluitas hec amara et salsa est dulcis. Et sic invenitur aqua colata salsa amara. Sic invenitur superfluitas descendens ad aquas salsas. Ergo urina est superfluitas salsa ex cibo generata dulci. Et quod fit ex caliditate adurente et non admixtione laborat ipse probare. Dicit enim causam autem propter quam fit salsitudo et amaritudo in aqua maris est quod vapores duo vapores vapor humidus et vapor siccus. Vapor autem subtilis aquosus ascendit ex maribus per motum et remanet grossus calidus. Cuius exemplum est quoniam a ... bus est humidis grossa remanet ex eo superfluitas in digesta propter grossitudinem suam. Cum ergo inceratur in ... permiscetur ei caliditas et fit salsus similiter. Nam si additur ei ex caliditate aliquid plus intensiva sed quam est ex eo salsedinis fit illa superfluitas amara et similiter ad aquas maris. Et illius quidem demonstratio est quod sudor et urina in quibus agit caliditas inveniuntur salsi. Cum additur caliditas in urina super illam intensitatem inveniuntur amari. Ergo cum calor penetrat insipidum aquosum seu fit caliditas nisi intensiva ad ... causa sine ex eo adherente potest generari flegma salsum quod plenius disputacioni dimittendo relinquimus.

De signis flegmatis salsi.

Flegma autem salsum cum fit propter quantitatem aut qualitatem derelinquitur autem et nisi continuetur acquirit caliditatem extraneam quare putrescat cum hic humidus a calore extraneo ebullicionem sustineat. Fumus ergo ab eo resolutus distemperat spiritum vitalem et febris fit in effectu. Signum autem huius humoris sunt cum putrescit dispositiones paciencie media in dispositione sua que est inter cotidianam veram et cotidianam ... Tempus autem afflictionis inter horam motus colerice et inter horam motus flegmatis vera hora diei nona incipit afflictio sine porismus quemadmodum prius species paciuntur in horis eo quem in horis flegmatis. Lingua autem salsum saporem reddit quod quemcumque saporem sibi obiungit. Sitis est pulsus velox et spissus. Capitis gravitas intensa autem frigus parum. Calor magnus cum sudore multo sunt ex calore forti et frigore parvo. Cogitatur quidam dicere esse duplicem tertianam. Sed differunt cotidiana ex flegmate salso breviori tempore affligerentur scilicet tamen xii horis in summo labore. Set duplici terciana parvam aut nullam habet requiem. Videtur autem contrarium quam salsedo non addit in subtilitatem flegmatis sed in eius grossitudinem ... quare cum in cotidiana prolongatur accessio ex flegmate naturali magis quam ex eo multo magis quam ex flegmate salso. Ambiguum ergo videtur superius esse a tempore prolongacionis porismum et est hec contrarietas inter magistros nec auctoritas solvitur ex materialibus autem non potest accipi diversitas ut ex sapore et urina. Nam urina rufa vel subrufa cum mediocri substantia reddit ex flegmate salso scilicet ex duplici materia flegmate et co...

De urina flegmatis salsi.

Nam cum flegma salsum sit ei mediocre colorem reddit mediocrem rufam vel subrufam. Et sic citrinitate reddit tenuem ex humiditate quam habet a sua natura reddit aliquid etiam spissam. Quod vero non ... quia potius inferiora ex sui gravitate dirimuntur

re/ ad quod dicimus quod per urinam emittitur quedam
fumositas non multum subtilis que tamen pereuns inse-
riora quam subtilius in urina [illegible] excedit quod humi-
ditate ei repugnat et levitate quasi fumi ascendentis
ipsumque impellentis ad superiora reddit in superficie uri-
nam spissiorem. Fumositates enim a colore ligate in fumosita-
tibus talis continuantur in ista et in eius superficie urinam ad-
clarant. **Que inspissat fetorem** Urina quasi russa vel sub-
russa in subtili mediocriter tenuis in superficie accedens
ad spissitudinem continuam de flegmate salso putrefacto
significat cum talibus simptomatibus cum salsedine oris capitis
siti fastidio abhominatione gravitate lumborum
et totius corporis cum pruritu continuo maxime inci-
piente a meridie cum parvo frigore vel nullo quibus cum
reperimus quin non addamus. Quoniam autem salsum flegma
longo tempore non putrefactum in corpore dominatur
et scabiem et sincopim solet inducere et ita uri-
nam disponere. Si tamen magis reddit obscuram. Obs-
curitas enim significat debilitatem caloris virtus non vale-
ns de putride urinam. Flegma enim salsum tamquam in membris
abhominabile non recipit nutrimentum membra.
Cum autem membra sint debilitata et virtus expul-
siva debilis et non a toto corpore expellitur reten-
tum circa cutem scabiem inducit. Ab eo etiam
maior et abhominabilis fumositas resolvitur
pectus et cor ipsum pungit et mordicat et sincopim
facit. Si autem flegma salsum in spiritualibus vel similiter
putrefactum sit similimodo disponit urinam insup-
er et pectorum facit lucere. [illegible] assignabimus.
[illegible] quasi russa vel subrussa inferius tenuis superius spis-
sa cum obscura sit a longo tempore sincopim vel
scabiem significat in simptomatibus scilicet pruritus toti-
us corporis ex scabie et pustulis. Cum autem putrefit
in spiritualibus [illegible] eiusdem coloris inferius tenuis superius
spissa et apposita manus per totum lucidi non multo te-
mpore precedente flegma salsum contentum in spiritualibus
sive in matrice. Si enim est in spiritualibus adest con-
strictio pectoris tussis difficultas inspirandi. Si in
matrice subumbilico et in hanchis gravitas genu-
um debilitas fastidium. **Quare urina in flegmate salso vel dulci magis intendatur quam citrina.**

Querit autem hic quare flegma salsum vel dulce intensi-
orem reddat urinam quam eo citrina vel vitellina.
Sic enim flegma salsum cum siccum sit ex parte eo ex humidita-
te quam contrahit a natura flegmatis reddit aliquan-
tulum tenuissimam spissam. Sed ex siccitate quam habet
a natura reddit aliquantulum tenuissimam. Et sic
eo citrina ex siccitate reddit magis tenuiorem quam
flegma salsum ita ex suo naturali calore dare debet
magis urinam colloratam quam salsum flegma. Ad quod
dicit quidam quod eo citrina vel vitellina licet sint
intensiorem reddant urinam quam flegma salsum. Flegma
tamen quia reddit tenuiorem non ita intensum sed
color apparet sicut in grossiori substantia urine flegmatis
salsi vel dulcis. Simile ostenditur quia in spissiori
aere magis color solet comprehendi quam in subtili.
Huic solutioni obicitur quia sicut citrina eiusdem
flegmatis urinam reddant in spissitudine subtilem cum
flegmate salso. Si enim digeritur et inspissatur numquam tamen ea
urinam colorabit ut flegma salsum. Propterea flegma salsum
ex sui admixtione in urinam inspissat. Sed cum
medicina licet album sit potius ex sui albedine dele-
re materiam ab intenso colore remittit cum urine
admiscetur quam colorationem sui admixtione red-
deret. Ad quod dicimus quod flegma salsum vel dulce calidius
est colera citrina vel vitellina. Quoniam ad hoc flegma natu-
rale frigidum et insipidum mutatur in salsedinem
aut per infectionem qualitatum aut per commix-
tionem humorum. Oportet ut intense qualitates scilicet cali-
ditas et siccitas loco frigiditatis et humiditatis eius hu-
miditatisque succedant. Quia salsus sapor habet fieri ex
calido et sicco. Complexionem oportet enim eo citrina vel vitelli-
na fiat ex commixtione humorum medicatum sive co-
rumpatur sive non. Flegma album insipidum sui
colorem sui et saporem facile ex sui commixti-
one potest immutare quod optime patet in melle
in quo si modicum fellis imponatur totum mel
infectum reddet amaritudine. Tamen istud ex fel-
le et melle compositum non multum [illegible] inten-
detur nec ad tertium gradum transsilibit. Si vero
per decoctionem nimiam mel ad amaritudinem
transeat calor eius et siccitas usque ad tertium gra-
dum accenderetur. Sic quasi flegma per mutationem quali-
tatis sine commiscendo seu alio modo per intensio-
nem salsum fit necesse est ut caliditas et siccitas
in eo intendantur. Cum autem colera citrina vel
vitellina ex commixtione eo et flegmatis fiat compositum
saporem facile potest suscipere non tamen necesse est ut in
eo qualitates plurimum intendantur. **De separatione humorum** In hac quasi sic erit cura ordinanda
ut in salso flegmate in quo commixtio sui nigritate
quin species mixtorum manent in mixto et corpus [illegible]
tunc dico quod obviandum est utrique materie. Sed autem
acetosum dabimus in mane in hyeme cum aqua
calida in estate cum frigida. Et oximel simplex
eodem modo post digestionem materie que cogit per
anticipationem accessionis que cogit per anticipatio-
nem accessionis et augmentationem caloris
spissitudinis urine. Scilicet magis augmentum u-
rinam cum spissitudine contendunt et cum colericis
purgamus humores cum medicina composita
evacuante eo et flegma ut predicimus. Quoniam autem ex flegmate
et eo et sit salsum flegma ita quod corrumpuntur species in mix-
to et faciunt novam speciem humoris in naturales
scilicet salsum flegma. Tamen ad illum humorem innatura-
lem digerendum et evacuandum non intendimus sed ad
humores ipsum componentes. Quoniam species humoris posi-
tus est extra speciem humorum ad quos medicina habet aspec-
tum. Nec tamen est diversitas aliorum modo ex parte
digestionis et evacuationis. Quemadmodum dicimus non
laudamus digestivum mixtum ex compositis di-
gestionis et ut oximel et sirupus [illegible] quod in omni mix-
to per minima necesse est resultare virtutem unam
et non diversam quia non indiget oppositis humoribus quod non
est reperire in medicina composita. Quoniam species et medicina [illegible]
operatur secundum aspectum. Sed ex compositis medicinis non
fit una virtus unica sed diverse. Et ideo dico quod sirupo
composito et oximelle quoniam virtutes habeat vel species
remaneant diverse penitus et cum suscipitur
sirupus talis fruitur virtutibus talibus secundum compacta

tem minus cum aqua. **De medicis evacuantibus** [E]rgo in
estate digeratur materia cum sirupo frigido. simplici acetoso
vel oxizacara. et in tempore frigido et humidis frigidis, prius
cum eo. et indivia etc. per infusionem fleumatis. apposito aceto
et zuccaro. et hic componunt oximel et sirupum acetosum
vel oxizacaram. Digestis autem digestionis accidentibus ut dic-
timus purgamus in horis quietis cum oxi. vel be-
nedicta et electuario frigido etc. vel yera pigra. et con-
vel trifera. aut catarticum et benedicta. et si purga-
tum insufficientis addatur si evacuacionem in fecit,
vel purgetur cum decoctione viol. prun. tamarindorum
etc. et reub. bdell. et omnibus vel mixtura colagogi
et ydrogogi. vel cum reub. et addatur in decoctione.
Si materia est in spiritualibus membris ordeum mundatum
et m. se. fru. mundata que non excoriata magis
purgant et competit purgacioni putridam. Vel cum
materia est in epate et renum tussim provocant et ...
dacione multum competit serum caprinum non
timeatur consuetibilitas ipsius a fe[bre] secundum digam in
si facilis sit ad vomendum et paciatur nauseam pro-
cedit vomitus cum decoctione se. atriplici indici
et rape sive cum colatura putarche. et si fortes
sint in estate detur sirupus vomitus. Si non sirupus
detur cum colatura. provocatur quod vomitus
sine angustia cum apozimate aneti vel oxizacar.
Os stomaci non est in ore stomaci aut eger non facile
vomit dicitur prohibere vomitum precipue si paciens
est debilis aut extenuatus vel gracilis aut ve-
ne aut cum mulier laboret. Isti enim prohibiti sunt a vo-
mitu si multum consueti ad vomendum in usu
ducti sunt in consuetudine.

[P]ost
vomitum autem competentem purgacione ablaco-
nem cause sive antecedentis obviandum est cum frigidis
et humidis. sicut in questione fe. Et medicaciones accidentium
medie sunt inter illas quas diximus in fe. terciana
et cotidiana vera. hora autem cibandi eos est
in mane. Et dieta eorum sit media inter omnino
frigida et declivia ad caliditatem sicut pulli gallinacei
et farina avene vel ordei minute cocta et ...
dio cum limphatum. Secundo autem die post purgacio-
nem potest fieri levius stupha de foliis salicis plan-
taginis. quinquefolii. tormentille. solatri. portulace
lactuce. fol. se. et fx. Et cum ista stupha offerunt
equaliter mixtura rub. tro. et aus. aloe. vel mise.
vel cum rube in ea. tempore et hec fiat bis vel ter si p-
severet fe. Sequenti die fiat flebotomia de epi ...
docuimus posse fieri in principio corpore existente ple-
torico ad preservacionem. Incipiente itaque fri-
gore pedes ponantur in aqua calida. in qua cocta sint
camomilla. viol. et anetum et fricentur plante
cum oleo viol. et sale. et ... ut ista fe. non negli-
gatur quia commixtio contrariorum difficilis est dissolu-
cionis et curacionis. Potus autem in hora ...
sit ptisana dum stat causa antecedens in corpo-
re. in tempore calidiori aut complexione calida

superflue. **De cotidiana notha ex fleumate salso** et ...

[C]otidiana notha interpolata ex fleumate dulci ...
fe. fit ex fleumate innaturali in quo acquisita
est dulcedo aut per ebullicionem putrefacientem
ipsum aut per sanguinem corruptum commixtum

fleumati ipsi naturali ipsum corrumpentem ut diximus. con-
vertentes partes grossas terrestres et aquosas mate-
rie assumere ebullicione intensa remittuntur frigiditas et inten-
ditur caliditas. calore autem decoquente et deprimente
substantiam aeream introducitur dulcedo et ita fit fleuma
dulce. in quo si acquiratur calor extraneus faciens
ipsum ebullire motu putrefactionis permiscente et
perturbante et inducente horribilitatem et resol-
vente fumum putridum ad cor fit febris in esta-
tis. quia potest habundare non putrefactum quod ge-
neretur per quandam putrefaccionem ut in pomis cum
maturitate acquirunt dulcedinem. Si vero putrefaccio
dissimilis est putredini febrili. quia putredo nimia fic-
tis non est ex toto genere preter naturam. **De
signis ex plusu supra s.** [E]ger autem ex pulsus plenitu-
dine cum pulsu febricitantis. fleuma dulce non
putrefactum facit urinam spissam utraque hu-
miditate sanguinis et fleumatis est color eius vel subcitr. pu-
trefactum vero facit rufam vel subru. et spissam non
distincte lividam. subrufa est etc. cum spissa sit
fit ex fleumate innaturali putrefacto et aquoso sanguine et ex a-
postemate pulmonis. ex fleumate naturali fit putrefac-
tio intra vasa. ex fleumate dulci extra. ex sanguine aq-
uoso inveniens non putrefacto. [F]leuma enim non putrefit
in venis. ex discrasia membrorum. Urina sic colorata
ex eius admixtione inspissatur. et quia multum dis-
solvitur et cum urina expellitur quod perturbatam
et feculentam reddit urinam et lividam insuppi-
ne. ergo talis urina continua cotidiana de fleumate
innaturali significat. Fleuma autem dulce quando putrefit in spiritua-
libus et in matrice aut in aliis locis. Si putrefiat in
aliis locis reddit urinam rufam vel subrufam et p-
totum spissam cum equali et non pura substantia rufa
ex calore intenso vel subru. spissam quia per poros sua
humiditate relaxatos eius pars cum urina egre-
ditur et eam inspissat. Si autem fuit in spiritualibus vel matri-
ce reddit urinam spissam et apposita manu per totum
lividam. Cum autem livida sit alibi patet. Unde si rufa
vel subrufa per totum spissa et apposita manu per
totum livens cum equali et non pura substantia cotidi-
anam de fleumate dulci significat cum accidentibus
caloris remissiora sunt quam in terciana et frigoris
mediocris. ita tamen quod accidentia caloris remissiora sunt
quam in terciana vel continua de fleumate salso. Si vero accidentia
frigoris remissiora quam in cotidiana alia preter sal-
sum fleuma. dolor capitis gravativus. oris dulcedo. E-
ructuaciones fetide quales veniunt ex ovis corruptis
fastidium et abhominacio sine siti nimia fetor ...
inflacio laterum. post intra horas sanguinis et ... autem
in ipsis cum frigore pauco aut nullo cotidiano
deinde cum forti calore de ... et multo sudore et dolore
capitis precipue et frontis. [U]rina autem rufa vel
subrufa per totum spissa apposita manu per totum
livida pauco tempore precedente fleuma dulce vel in
spiritualibus vel in matrice significat. Et si est in spiritualibus
est gravitas pectoris cum quadam constriccio-
ne tussis aliquando sicca cum angustia pectoris calor
cotidianus. Si fuit in matrice dolor sub umbili-
co cum quadam inflacione gravitas genuum
et coxarum quandoque inflacio ad preservacionem accessionem fiat hic

minucō fm virtutem 7 etatem. Accēm dig' antimo ponentes .s. cum siruppo composito vl' orizacē cum sir' acē: vl' cum aqua decoctionis radic' ca-dim' vel oxi' cum aqua decoctionis viol' primor' herbar' fiunt vl' fiat sirupus .2. viol' cetras. politricum. capill' ve. fiūt. yperico. radic' feni. petro. api. ay. 7 pan nos inluile. ex. sebestem ā. addito zucco fiat sirupus. Justo tempore commiscent quidam oximel 7 orizacē vl' siropum [illegible] signis digestionis vt ac cessio: fecitor 7 prolixior. maior grauitas capitis in ne maior grauitas spissitudo. addatur decoctionem cassiaf. 7 manna tamarindo. ad inuidificationem sanguinis. post purgetur cum flagogo vl' cum his que docuimus in salso fle. v' eruptam nō laudatur hic lenedictam nisi sit in hyeme 7 materia inuenibus aut in flite post dietur rubea si remansent aliquid de materia inuenibus aut in flico post detur rubea si aliquid remansent de materia cum pua quantitate de mirsa enca quarto die fiat minucō. sbin nao ei gda est euacuacō sanguinis. Dieta sit simil' cotidiane pcedenti 7 cetera eadem sit obseruatio nisi q. hic tā mā ut ibi nec tam calida ut in cotidiana de fle naturali.

De quartana ex fleumate acetoso.

Cotidiane ex fle acetoso vl' pontico. **acetoso.** Cura eadem est flis acetosi vl' pontici generationem narrauimus supra.
Dicitur q' p pallorem vrine in quibusdam 7 in quibusdam est subpall' 7 in aliis ci tina vl' subcitrina cum fla acetosum putrefactum fu erit. ut successiuum ut fe. sit in cibaū est cit'. vl' fo cit' pallida vero vl' subpall' sit in munlieribus 7 fri gidis natura. In omnibus si sit indigestum reddit vrinam mediocriter tenuem si accedit ad digestionem 7 mediocrem. Si vero digestum reddit vrinam mediocriter spissam pallida aut fit ppter defectum caloris. Nam sine ebulliat fla calore debili agente sine admis ceatur mīa semp debil' caliditas que innuente fri giditas appellatur. cum agat condensando mon abeentiemus ad mod'. que ptes igneas commiscet cum terrestribus 7 aquosis 7 in eas conuertit 7 condensat agente autem debili caliditate dissoluendo 7 nō con sumendo grossiores partes subtiliat in ebulliendo debilis est fug' q. debil' est ad uppilia [illegible] sicut q. redit in naturam fri. Dominatur g' frigitas remanente subtilitate acetū. 7 cum siccitate age nata dissolucōne. q g' calitas debilis mouet debi liter spē 7 humores aliquid dissoluit 7 ideo fit te nuis mediocriter.

De generatione aceti.

Dic q' quomodo acetum generatur ex uino vtrum p ac cōnem directam cali vl' indirectam. nō p directam quando calor nō introducit frm̄ directe si indirecte si erit p materie ingrossacōem vl' putrefaccōnem per ingrossacōnem non inde quando relinquitur post se subtiliacōnem si per putrefaccōnem Q' putrefac cō est aptacō ad caliditatem g° est aptacō ad fri giditatem. Item si est i directa accō caloris in uino forti fortis calor cum sit potius deleret in modicum acetositatem forte q. a forti calore fi nō potest nisi debili. 7 dicunt quidam q. acetum generatur p exalacōem parum ignearum 7 aerearum 7 c relinquuntur ptes terrestres 7 aqueae q. relinq

tur exit frm̄ quemadmodum contingit in lacte in quo p separacōnem eorum que sunt in potencia 7 reduccōnem eorum ad actum p accōnem calidi generatur frm̄ .s. calm. caseus q' [illegible] ex compo nitur potenciali ex subtili. Et g' ilo g' exalan te subtili id q. relinquitur erit g' grossius. g' g' sius in sīa est acetum quam uinum. Dico q. gen accō aceti ex uino non est p directam accōnem sz indirectam. Dico etiam q. uinum quidam etheo genum est in potencia licet non actu homoge neum sicut lac. Sz 7 h' dcā est q. uinum ex sub tili 7 grosso componitur potenciali lac autem sol' ex grossis generatur g' ex uino acetum per subtilis euaporacōnem. Uino aut' subtile est sit acetum facit in uino dulcedinē. Item cum sit igneum in eadem introducit acuitatē. grossum aut' remanet frm̄ in potencia 7 ita cum ad ac tum reducatur frm̄ 7 siccum fit actu. Conce do g' q. siccus potencial' est lactis ita ac tum vini. Est g' indirecta accō cali. q. d' cōg' git homogenea 7 sic introducitur frm̄ p acci dens. Est g' acetum subtile in sūa. sz hanc sub tilitatem non contraxit ex frm̄tate 7 siccitate actualibus. sz ex frm̄te 7 siccitate prius in materia dominantibus. Concedo quidē q. grossioris substancie est acetum q' uinum q. patet q. non pt q. maior obscuritas relinquatur in ace to cum nō relinquatur depuratur. tali accōne sz potius turbetur. Item uinus penetrat in uinum quam acetum q. in uino q. in uino penetracō reperitur ppt' humiditatē aeream admixtam. Item dico q. penetracō ista non solum ex subti litate sz 7 racōne [illegible] sic ei contigit in accōne aceti exius q. quadam ptes constringit q. da separat. ita 7 intus quasdam constringendo et q'da quasi separando sibi viam parat. Qd' 7 dicit G. omnia diaforetica sunt calida virtutibus intellec it debilis que directa accōne diaforetica sunt 7 nō i directa. Item queritur q' acetum effusum sup terram ebulliat 7 non uinum cum sit calidius. Di co ad h' ita accidit hic sicut in uaporibus. Vapores ei humidi cum ad mediam aeris puenerint superfi cum ibidem frigiditate 7 siccitate exprimitur qd' subtilius est q. grossius est condensatur i pluuiam. Ita 7 acetum cum intra funditur exprimitur q. subtilius est 7 illud ascendens [illegible] ptes aeris 7 ita fit ebullicō. Sm aut' uidetur q. terra nimium poro sa est acetum aut' effusum diffundit se p poros sua subtilitate 7 replet que expellit aerem stantem in poris. Aer aut' expressus nō pot' lib' exire [illegible] ptes acetosum humidum q. inuenit in superficie generatur 7 ex grossitudine terre [illegible] aceto facit spumam 7 cum mittitur exire 7 cum laborat inexiit 7 uisco sum contundit fit ebullicō. Quoniam pars sup' terram euaporant. sz q. uino iter in diaforesi facte do [illegible] sicut in emplis 7 fomentacōnibus sicut ace to. Quibus aut' solo aceto 7 nō uino. Clarum ei ppt' immutabilitatem suam attrahere uinum in sui nutrimentum 7 uertitur eo omnis p' calo p' me. acetum ppt' inmutabilitatem suam respuit

Marginalia:
- solū q' solo
- solū p oppositum
- [illegible] actu
- 7 sicū
- separat homogenea
- q' sola separat
- est bona expositio. G.
- q' acetum effusum sup terram ebulliat
- solū uino nō
- solū a' nō
- nō obstat
- p' sit digestio
- omagaga
- nō apparet
- .22.
- dicit [illegible] late actum
- sit nō us
- solū p oppositum ad
- ad q' [illegible]

et ad locum lesionis transmittitur ad diaforesim
faciendā. ¶ Item dico q̄ q̄uis generetur acetū
per putrefactionem et separationem partium ppter h̄ nō
minorem locum occupat q̄ vinū immo potius
videtur q̄ maiorem rarefactiōe debet occupare
et dico q̄ inde fit de sua grossa subtile tanquā
stante in poris et si forsan inveniatur dico q̄ imp
ceptibilis est ut patet in sero extracto caseo serū fere
tantū occupat locum q̄ tunc lac. ¶ Quenit q̄re
acetum aq̄uū nō possit congelari cum sit frigidum
et frigus faciat ad congelationem. Et dico q̄ nō ē coge
labile nisi humidū unde sanguis qui minimū h̄et
frigiditatis non coagulatur hanc et animalis frigore arcidunt.
quā sanguis premitus non congelatur q̄ retentat
ysaac in libro elementorum. Cum g̊ acetū h̄at
intensam siccitatem sine admixtione humidi nō
contingit illud coagulari et ita nō congelari.
Sed contra h' est q̄ dicit ar. in iiij. Coagulabili
a uero communiter nō h̄nt humiditatem aquosam in aq̄ua
sunt uero plus tali et terre sicut mel et mustū et ce-
terum in coagulabilia sunt. precipue aq̄ precipit.
et item dicit plus in capitulo conglutinatōnis.
Quecunq̄ non coagulantur uelut frigida aque
magis sunt frigida illa qua de re non h̄nt mas. et sa-
nie terre sunt et solidorum quare sublatis nō coa-
gulantur. h' aūt est quā non desiccatur aq̄. Sed
quod id q̄ reliq̄ est uelut lac caseo excepto signū
est q̄ in oculis sanguines nequeunt coagulari.
et famosa inventum. h' aūt frigida et aq̄. eo q̄ indiget
tum sit et separabile anatum. immo expressius uidetur
dicere sic. Quecunq̄ impigantur ita et gelido immo
coagulantur aq̄ sunt magis quemadmodum uinū
et ur. et acetum collectum et ferrum et uiusq̄ ceteri patet
contrarietas que dispositiō relinquatur cum ē
artem est. **Quomodo frigida fit acetosum. —** ¶ Quo
modo aūt fiat frigida acetosum cum sit frigidum et humi-
dum et quomodo subtiliatur dubitatio est. Et dico q̄ ca-
lor debilis soluit humid' ipsius acetum et ignem.
Exalante aūtem humido exalat sal' qui in natura ē
calor q̄ succedit frigus condensans in partes te
restres et siccas que recedente dulcedine et insipi
ditate introducitur acetositas et fit subtile ex
subtiliatione cal' agentis et natura aq̄ dū est
grossissimum ē in vino. Exitu autem humidorum
subtilius magis exitu inactum magis grossa q̄
g̊ ignis et aer in cōmixtione subtiliauerint eis
dem abeuntibus remanet subtilitas magis et
terrestrius ppter h' subtile est. Diximus de urina q̄
uix pallida uel subpallida est. uel subcitrina est signa
bilis materie et dico q̄ est tenuis insulin et q̄ to
magis indiga tanto magis tenuis. et quanto mag
digitur magis inspissatur. Fit aūt cum multo
cibi appetitu et cibo assumpto secundum q̄ntitatē appeti
tus adē indigestio et ructus acetose eructuationes
grauitas capitis et mar similiter pro... Sed in dula
posterioris in falso dextre partis sepe more ac
tosus et maximus appetitus. Constipatio uentr
sine siti cum dol' sinistri ypocondrii et inflatio
ne post cibum cum dolore ex grossa uentositate
te generata per indigestionem affligitur magis

antequam pro. quia bona frigidis. quia bonis mulie. in capite
infestari cum multo frigore lento calore adiun
ctum cum multo sudore. **De digerenda materia et e
uacuanda.** ¶ Cuius materia est digerenda cum fortiter
calida quemadmodum in nitreo sicut cum oximelle squil
litico uel radicibus calidis digesta materia quia coq̄tur per sig-
num prius dictum euacuanda est euacuatiuis frigidis et mulie
commixtis sicut ex hiera diacastoreo et theodoritō. uel cum peristip:
uel yeral. uel cum equali mixtura yerologodii. uel ex
mirab. cit. et ind. uel decoctione epithimi et utilis q̄
calidorum decoctione ponatur pulvis mirab. indorum
et lapidis lazuli. uel lapidis ar. prius bene abluti no
uem uel x aquis uel inerea colloquintidae. uel kebuli.
ppter frigida ppter mediam. sene epithimi. mirab. indorum. Et nō
q̄ in condicione de frigida nitreo uel acetoso nō cōmu
nē. uel uomitus cum q̄rtam uel quintam accessi
onē. ¶ Vomitus aūt si competat fiat ex. q̄z
succi mediam cortic' ebuli. uel sambuci cū aq̄
calida. ¶ Et si adhuc fe. non cessauit purget
hoc modo. succi mediam corticis sambuci
semis. et similiter ebuli an. ʒ. s. castor. ʒ. iij. pul.
esule. ʒ. j. bulliant in pomo colloquintide. uel ci
clamini addito succo feniculi uel aq̄ si succus
non sufficit ad copiam tunc hac decoctione purget
q̄ si adhuc fe. perseuerauit ante horam accessio
nis detur mulsa cum aq̄ ca. uel inebriati
et not' q̄ tantum frigus in istis duabus est q̄ cum
q̄ manus ponantur in aq̄ ca. uel leuino. uel in
uino. et quandoq̄ in balneo. cum medicus operatur cont̄
typum magis q̄ contra causam uel morbum. Fiat
autem in hac egritudine emplastrum acercula prox
ima ad iuncta cum succo absinthii. et farina tritu
ci. et de puluere. se. calor. ¶ Eod aūt obuiandum
est accessionibus frigoris quemadmodum docuimus
de frigida nitreo. et dicta sit prima decliuis ad ca
liditatem ut induximus. et post potum ē hora
abundi debita quemadmodum in ōni fe. **Ierologodi
on menphiatum.** ¶ Ierologodios. in phisicum. ueni
.i. sacra. logos. i. sermo uel ro. inphisicum. i. impedi
mentum cum locutionem impeditam ex quacumq̄
ca. simpler uel laxatiuum datum purgat frigida intrin
secus et mulsa cum aq̄ ca. dat. epilemie cum co.
aq̄ sale et mulsa curat sciaticos et spumantes uer
tiginosos caducos et qui ē linguam mordent
cephalargicos cinanticos. et qui ita uexant
ex capitis moribus ut uideantur q̄i demoni
um h'ēc singulis mensibus data. ʒij. colloquintidae
interioris polip. an. ʒ. ij. poli. coronidon. an. ʒ.
ij. ʒ s. et g̊. vi. absinthii. marrub. an. ʒ. j. et g̊. xij.
centaurii agarici armoniaci timiamatis. i. cor-
tex. turbit. folij. squille. diagridij. an. ʒ. j. aloes. epi.
tamarisci. cassie ligneae. bdellij. an. ʒ. ij. et g̊.
viij. cinamomi. opopo. castor. aristol. lo. piperis
albi. et in. et lo. cc. serap. petro. an. ʒ. s. cell. in.
et al. an. g̊. vi. ... datur in mane in modum
auell. in sero cum ui. in modum castanearum nō est
unos modernorum cum medicinas elleboratas ex
ello al. ppter periculum eminens subtrahunt ergo
et conficiatur modo debito medicina. **De fe
bribus interpolatis continuis compositis. —**

Febris continua composita que habet fieri ex du-
plici fleumate ex vasa putrefacto separatur a simplici
duobus per diuturniorem et forciorem afflictionem et
maiorem caloris intensionem et quia per similiorem
continuacionem et quia hec (?) typum paciuntur aut
continuam aut diuturnam et nulla est quies. Ite-
rum in urine perturbacionem que semper obumbra-
ta superius sub circulo fit. talis enim ut cotidia-
na simplex sine continua febre. et est cum ipsa con-
tinua valde. **De continua ex flemate naturali**

Cotidiana continua fit ex fleumate putrefacto intra
vasa ut superius sufficienter diximus de cau-
sis et signis ac de ea dicamus et primo de urina di-
ximus supra quod ut rufa vel subrufa per totum spis-
sa et feculenta et quasi perturbata et insufficienter lucida
continuam cotidianam ex fleumate naturali. per dis-
tancia membrorum vero sic coloratur ex fleumatis admix-
tione inspissatur quia multum ex ipso dissolutum
et cum urina expellitur et quasi perturbatam et fe-
culentam reddit urinam. **De urina spissa et
turbida.** In capitulo autem sinochi sufficienter
dictum est quomodo urina ex calore liquescat. sed quoniam in
acutis urine sepissime spisse effunduntur et non
residentes. quedam autem spisse residentes de causis et sig-
nificacionibus earum videamus. Frequenter ex caloris appa-
rente remissione propter caliditatem humoris perturbantis
et remittentis et urine per turbacionem et lividitate ter-
retur medicus et turbide non efficitur. Dico quod
spissitudo significat calorem agentem in materia et inspissante fe-
ces in quibus fecit ebullicionem quibus egredientibus
urina inspissatur. In omni autem ebullicione cum sep-
tiat levium partium dissolucio et quia gravitati fe-
tis existat ebullicio semper fumus et quia ventosita-
tes generantur que mediata est in corpore aut gros-
sa et impetuosa fumositas quod patet quia candela ad
fumum applicata extinguitur. Fumus et vento-
sitas cum ex necessitate in corpore ebullicione humoris
generentur quia expelluntur a corpore quia mate-
ria consumuntur. quia vero ventositas est secundum grossi-
ciem nequeat aspirare tunc consumitur in corpore per-
manens perturbacione et dolore facit. Quando vero
ventositas cum fecibus per ebullicionem dissolu-
tis cum urina expelli. Quando igitur fuerit grossa et fe-
ces grosse vel viscose eas extollit et subtilibus
partibus admiscens eam inspissat et cum propter sing-
nitatem vel fecis viscositatem nequeat exalare
eam in turbiditatem conservat. Cum subtilis
fuerit ventositas et humor digeritur vel consumatur
ventositas vel exalat et urina attenuatur. humo-
ribus in fundo residentibus quod patet in musto quod cum diu
grossa ventositas feces nondum bene coctas per sub-
tiles musti partes extollit in sua turbulencia mus-
tum perseverat. Ubi vero ventositas diminuta
et caloris subtiliata evanescit grossis partibus in fundo
residentibus et subtilibus suum locum occupantibus mustum
clarum efficitur. quod autem humor crudus est urina ex-
iens inspissatur et gravitate sua fundo petente sub-
tiliatur. Quando igitur mingitur spissa et manet spissa sig-
nificat nativam perturbacionem in corpore secundum in-
ter morbi materiam et naturam. Cum enim natura

superata materia ostendit quod humores dissolvit
se et commiscuisse et quodam modo digestum incoas-
se et talis sine febre fuerit et dolorem capitis asserit
futurum. et febre presidente venturam. maxime si
pluries dico in sua turbiditate permaneat. Si vero
fuerit cum febre dolor capitis presente vel futurum denun-
ciat vel ... quibus cumque urine sunt iuste. vel do-
lor singularium huius dolor capitis aut adest aut ade-
rit. Significatur enim grossa ventositas ex talis
turbiditate et colore obscuro multa debili calo-
re resoluta et confundente per eos intime ...
gas cerebri eius ascensum distendendo presentem
dolorem inducere si enim febre fuerit. Si vero spiritus
nec multa fuerit ascensa calore multiplicata fu-
turum inducet. Si autem non manifestatur talis
turbiditas interim mingitur aut corpore pertur-
bata sepe mingatur spissa et attenuatur sive
turbata mixta fuerit sive non ut dicit theophilus. ma-
nifestatur exterior igne perturbata. calefacta enim in
exteriori igne vel aqua ampullas insufficienter demon-
strabit. Calore enim ignis vel ventositas aliqua re-
soluta ab humiditate urine subtiliori quam aque
solventur in acra ad superficiem urine venientis
humidum grossiorem impellit. Contradicente hu-
miditate et non prebente exitum multiplicatur et quod
ventus non stat sub humido erigit in ampulla.
Sic igitur ampulle significant turbacionis acciden-
tis non naturalis in urina. secundum partes urine conden-
sate et ex frigiditate ingrossate actuali et sub-
tiliate et refacte leviguntur ut quod ex frigidi-
tate turbidum fuit dissolutum subtiliatum
claruerit. Quando igitur urina artificialis et ex claritate in spu-
ma grossa seu ampulla erigit. Sed tamen accidit quod
cum urinas turbatas accidentaliter non igne vel
aqua calefieri significatur ex hoc crudissimam
urine materiam nichil de actione caloris naturalis sus-
cepisse. Quando autem perturbata mixta fuerit et reddit eam
omnigene calefacta non facit ampullas quod per-
turbacio hec fit in urina ex multa grossa ven-
tositate. Multa autem et grossa ventositas non
fit nisi calore ut predictum est mixta materia acce-
sa. Quando autem perturbata mixta est quod vis hoc ve-
tositatem que eam inspissaret non tamen hu-
militatem et grossam que eam perturbaret. Et ideo
enim humiditatem grossam humiditatem viscosam ex qua
ventositas multa et grossa generetur. Quando vero
igitur mingitur spissa sine pinguis et post attenu-
atur significat perturbacionem terminari quod significat
naturam in subtiliandis fecibus specialiter et ma-
teriam esse digestam maxime si omni tempore post emis-
sionem subtilietur et inquantum subtiliatio
urine differt tantum inobediencia et repugnancia
materie ostenditur. viscositas enim ... ...
...nal infectionem et in urina multe spu-
me generacionem et permanenciam non ex impe-
tu ... ... nec talis propter ... nisi viscosita-
tis retinencia. Et ideo autem quod urina mingitur pin-
guis et spissa et mutatur ex grossitudine in
subtilitatem et remanet albedo et cruditas mon-
strat turbiditatem et grossitudinem hanc ...

de actione vel natiue factum. Si de cruceo et igneo quam natura non dissoluit hu. nec admiscet urine nisi prius digerat et mutet, unde sibi natiue fiat dissolucio materie et urina debet apparere maior decocto. Si autem color urine non mutatur signum est eternum calorem dissoluere humorem crudum et indigestum qui admiscetur urine et inspissat, qui postea sua grauitate descendit et urina clarificatur. Illa autem urina que nuncta est pinguis quia natura inseuit et dissoluit humores et subtiliter infra permanet subtilitate humor et digestus et urinam expulsiuis urine non habet materiam uentositatis ut cum uentositate in natura urina turbetur. Cum igitur mingitur pinguis et turbida natura subtiliante et residente et sitiante grossos humores in fundo subtiliatio et calorem conuenienter decoctum uigorem esse ostendit et crisim accelerari. Si materia ta appareat ex quacumque materia reliquas diuersitates urine mutantes et eius significaciones prius alibi habeant ostensiones euidentes. Set de signis cotidiane contin. exequamur ordine premisso. **De signis cotidiane continue.** Signa quidem ipsius calor continuus in nocte quidem maior ... sine typo cum capitis grauedine et totius corporis. Facies et tuta est et subalbida, sitis modica aut nulla, insipiditas oris, xviii horas in summo labore sex in stillicidio te sine rigore et frigore, pulsus mollis latus et tardus et inequalis et que fortis quam debilis. Et etiam garrulitas est signum colere et taciturnitas ... stupor est signum fleumatis, palpebrarum et compressio, color turbatus et subuiuiditas color in facie, uentris inflacio et nausea, urina liuens, et pinguis uel citrina uel obumbrata. Et quia in quibusdam corporibus frigidis est ualde remissa ut quandoque per urinam aut calorem febrilem distinguere anceps sit signo. **De istis medianalibus.** Hic placet quibusdam ut faciente cel. carnoso pleno constante etate et uirtute et reliquis particularibus conuenientibus flometur longa incisione per apposorem sim ut grossus sanguis per amplam uiam exitum habeat et uentositas euaporet et uena euentetur aliquid confortatiuum ut triasandali cum sirupo acetoso uel oriza cum aqua decoctionis anisi, maratri, feniculi, uel zuccarum ro. cum eiusdem. Quacumque autem hora uoluerint accipiant siropum mol. pro potu cum aqua decoctionis se. fen. mane et sero detur sir. acetosus. Si uero est fluxibilis detur sir. ro. in uel tamen cum zuccaro ro. Item scolopendrie, endiuie, capilli ueneris, ceterac, politrici, adianti, rad. feni., pet., prima mol. vel iv. sine quod competunt simulentur addito zuccaro et detur. Et si necesse est fiant suppositoria uel clisteria de maluis, se. lini, furfure, polip. et agrimon. coctis cum aqua salsa addito melle et oleo. Nota quod in nulla continua de digestione materia cum oximelle si cum pectoribus et herbis uel cum sirupis competentibus. In hac autem egritudine dicunt plures magistri materiam digestam esse purgandam in parte ut minuetur natura ne minimum infatigetur natura et moretur melius expulsione expellenda. Autem est in omni similiter continua materia digesta. **De purgacione si competat.**

Cum in his digestio cum pro prime augmentationem quantitatiue esse exacerbacionem maiorem et acuciorem et dolor capitis augmentationem. In quarto uel quinto die accipiatur de liquore predicto si et apponatur puluis mirab. kebli. et prim. cit. et detur uel detur decocto polip., agarici uel cum colatura cassie fist. uel si fortis fuerit apponatur primum de turbith. Et fricentur pulueres moto mol. et ponantur in decoctione primum de semine feni. conficit. Fiat autem tal decoctio mol. prima et aliquantulum polipodii. Tamarindi feniculi bulliant magis in cuius colatura resoluantur ʒ ii mirab. keb. et cit. et manne et imposito zuccaro detur fortioribus uel colatura debili uel cum sir. mol. et si fuerit constipatus addantur turbith et agarici. Si sicca uel minima est distemperancia laborant inserantur cassia uel tamarindus. Et quidam purgant cum oximelle laxatiuo aut diaprunis aut diacatholicon sarracenica et purgare nolunt cum antecedente intencione mediante et quid intendunt ignorant. Ideo eorum doctrinam refutamus. **Dieta** fiat ordei sit condita cum lacte amigdalarum uel mica panis cum eodem. Si nimis debilis sit brodium pulli cocti cum agresta uel cum aceto detur uel ipsius carnem in coacti. Et si uiderimus ipsum debilitari in septimo uel multum debilitatus fuerit dabimus brodium galline cum agresta. Caueamus autem conseruare infirmum prolongando morbum quam ipsum abreuiando uirtutem extenuatam in defectus suspicionem inducere et infamiam detractionis incurrere. Unde principio urine nimis intensa et calore nimis acuto nec brodium nec carnes nisi in mutatione ... de meo consilio ... potu ptisana post datur. Si subegerit in quo decoquantur ... et ysopus si calor non sit intensus. Opiatam autem omnem in omni conti. exiberi prohibemus et quia ista continua protrahit crisim usque xiiii et xvii et xx diem. Dietetur in principio non tenuit sed ut sufficiat. In aliis autem continuis de aliis speciebus fluis ordinetur eodem modo. Et dieta ut semper remittatur et de elinocsit ad siccitatem et humiditatem aut in ensiua amedio competenti et conuenienti et irreprehensibili ... primam instaurationem ministretur. **De accidentium medicatione.** Accidencia si superuenerint curantur ut supius dictum est. Que sunt capitis dol., asperitas lingue, dolor uentris et constipatio. Contra defectum appetitus qui sol. superuenire huic egritudini prune assum in aceto infusum more teneant sine sic cum mente. Et ex ipsis fricemus plantas pedum et manuum uel bulliat oleum ro. cum costo ... et unguatur stomacus. Confortantur sicce dactili, mala citonia, et ... cinamomi ... et gariof. et cathaplasmetur stomacus. Similibus que dicuntur inferius in defectione appetitus et alibi satis. Si sint stupidi uel si uel litargia fricentur plante pedum et manuum cum aceto et sale et cum aqua salsa et fetida naribus apponantur et fumus lini extincti et similia que admodum dicitur in litargia. Si autem perseuerat usque ad xiiii

diem adhuc in urina parum est cocta tunc potes
dare vinum multum limphatum. **De quartana**

Quartana vero pura interpolata **vera intrinseca** fit de melancolia naturali putrefacta extra **vasa** et per carnem aspersa et intelligo putrefactam quam particularia conveniunt in materia. Unde propter si etas convenit scilicet senectus et non curatur propter debilitatem infirmi. Item ille ypocras: quecumque senibus fiant egritudines cum moriuntur terminatur sed egritudo et vita. Naturalis autem est melancolia que generatur ex sanguine per residentiam terrestritatis sue. Terrestre quod residet in sanguine est melancolia naturalis et vocatur ypostasis melancolia que residet in sanguine de complexione frigida et sicca. Siccitate in chili residet terrestre propter firmitatem suam et parum coherent. Coleram autem naturalem in chili propter sui subtilitatem. Manifestum est ergo quod febris quartana ex melancolia naturali convenit in hoc cum febre continua quod causa antecedens contraria nature egritudinis cum materia sit frigida et egritudo calida et quemadmodum febris naturale est retentivum putrefactionis cum viscositate similiter et melancolia ex grossitie. Habet autem febris quartana xxiiii horas per in labore et xlviii in quiete. Interpolat enim ii dies. **Quomodo urina significat quartanam.** Et mirum cum febris sit res contra naturam quid ait naturali egritudine dubium est. Et dupliciter dicitur naturale aut quia moderatum aut temperatum et sic regitur a natura aut quia a re intra egressum debitum temperamentum et moderationem tu non servans ab eius qualitate et quantitate non recedens donec per exercitium curatur et in naturale efficiatur per spoliationem complexionis naturalis aut compositionis. Item alio modo dicitur quod naturale licet immoderatum sit a re naturali et sic melancolia naturalis quamvis immoderata naturalis est sub specie in hac sit in suo quam excedat. Item omne genus per differentiam. Sic ergo febris trahitur ad speciem per differentiam sic ergo febris quartana per hoc quod dico quod quartana discernitur ab aliis speciebus. Sed quia est differentia sumpta a materia. Unde nulla differentia specificat speciem formalem quartanam febris quartana non est species formalis. Item sic quartana est differentia specifica et omnis differentia specifica est formalis aut erit sumpta ex formalibus inherentibus complexioni aut compositioni que continuitati. Et dico quod quartana est species materialis et non dicitur de forma. Sed de accidentibus evenientibus materie. Item cum corporis et signum causa sunt proportionata et continuata cum sanitate egritudine neutralitate signum est proportionatum continuatum est cum quartana cum sit morbus. In pulsu autem non videtur signum accipi discretivum specificum huius febris. Velocitas enim aut consimile accidens aliud non distinguit ut videtur nec inmutat formam nec de claritate nec ab hoc sumitur quam tale signum est sumptum ab operationibus et corporis accidentibus. Quare non significat speciem. Item urina non significat nisi super dispositionem epatis et venarum sed materia quartane interpolate eo non continetur nec in epate nec in venis nec in eius vasis. Ergo urina non significat super quartanam. Item omne signum signum specificum est per ordinem cum specie. Unde est perdiens et generata post speciem ergo urina non est signum specificum. Item nullum signum est specificum quod variabile. Sed urina est variabilis quoniam una die magis apparet colorata quam alia ergo urina non est signum specificum. Sicut dicit G. qui cognoscit egritudinem per urinam cognoscet per ficum ficulneam ergo precessit cognitio ficus quam ficulnee ergo eius cognitio est per posteriora quare non erit signum specificum quia urina non demonstrabit quartanam. Similiter nec aliam speciem egritudinis et hoc dico esse verum. Non enim urina significat morbos sed materiales minores dispositiones. Dicit autem G. qui nesciat distinguere species egritudinum simplicium putridarum febrium interpolatarum per pulsum non est dignus stare in gradu medicine dans intelligere quod omnes species egritudinis tales possunt distingui per pulsum. Est enim de apparentibus cum egritudine que est febris. Pulsus enim vere indicat certitudinem febris scilicet frequentiam velocitatis ex parte febris. Sed cum dicat quod dicitur in lecam debetur signum materiale. Unde signa melancolia addiga super frequentiam et velocitatem dicunt febris quartana in siccitate duritiem et frigiditate parvitatem et caliditate magnitudinem et humiditate mollitiem. **De signis quartane.**

Signum ergo primum huius egritudinis est pulsus tardus parvus debilis et occultus in principio accessionis. Deinde vero magnus et plenus fit pulsus cordis quam in cotidiana quia vapores resoluti a materia melancolica non putrefacta cum pervenerint ad cor magis debilitant eius motum quam vapores flegmatici. Sunt tardiores resolutionis. Ex eadem causa est frigus fortius quam quia pervenit ad hoc ut interficiat pattinationem ossium spondilium et spondilium et spinalis medulle circa omnem. Unde est frigus frangitivum ossium. Et dico quod si cognoveris pulsum sanum ipsius non oportet te inquirere de signum quam per pulsum. Excedit pulsum sanum quibusdam dictis ut diximus. In principio accessionis adest oscitatio post horripilatio ex qua ratione fiat diximus in principio. Post rigor frigus in accessione est debile in principio post invalescat et frigor fit in mentibus extremorum constitutione. Dolor in profundo membrorum ac si ossa deberent confringi maxime circa spinam. Deinde frigus et tremor. Post succedit calor non fortis. Unde est inventa horripilatio. Sudor non est si nisi in augmento forte vel statu. Totius corporis est pigritia indigestio inflatio laterum gravitas cutium et cordis. Et si diu perseverat splen et cis nascitur cum pallore et quasi quadam tumore in facie et inflatione pedum sepe. Unde frequenter finis eius est ydropisis. Sepe fit cum vigiliis et timore in sompno et visiones terribiles ymaginationes eis apparent. Unde consequenter non est mirum si melancolici timeant quia causam timoris secum portant. Eis frequenter adest acetositas lividitas in extremitatibus scilicet manuum et pedum et labiorum magis. In principio autem post quam est ante lumborum dolor vel sinistri ypocondrii. Appetitus fortis quamvis cum constipatione ventris. Et quando cadit eis in principio incipit ab hora ix affligens usque ad mediam noctem cum intensissimo frigore frigitivo ossium ut dictum est et tremore. Deinde calore

Deinde frigus et tremor.

multo et post a media nocte cum sudore et capitis dolore et multa urine frequentia usque in mane. Vt autem in quartana diuiditur quia altius collocata est post diem accessionis quoniam scilicet colorata diebus aliis aliquando tenuior. **De residentia urine in quartana**

Cumque magister autem Ricardus omnium doctorum doctissimus et expertissimus garrulos iudices urinarum gloriosos et multiloquos secundos in ratione garrulos et mutos in urinarum suarum excellentissimo tractatu suam doctrinam singularem et nulli comparabilem impleuit, quem simul secuti hiis uerbis probatissimis reprehenduntur dicens quod quidam garruli et arrogantes ultra metam debitam excedunt uariantque doctrinam et regulas ex propria actoritate, quod deum testor et numina celi quia nec cum nec arte de concoctione mulier in quartana potuit inuenire etiam digestionem. Urina enim fallax est inuentu et equiuocus. Supra tamen in urina ipsius contingit demonstrare ut uel alba uel glauca et tenuis. Cum digestionem tenuis est propter uictoriam super materie in humoribus. Vnde ingrossantur humores quare non fit resolutio aliqua de humoribus que egrediens urinam possit inspissare. Alia fit propter grossiciem humorum oppilantur enim urine meatus ut egredi possit sed tingere cum urinam. Cum uero confortatur calor et agit in materiam ut dissoluit ad de humoribus mutat urinam ad tincturam et mediocritatem et cognoscitur materia esse digesta. Et huius signa decem plurima sunt significantia supra materiam antecedentem et omnem materiam antecedentem que est melancolia in qua accidit digestio et diuisio et expulsio a natura tunc redditur urina nigra ex admixtione melancolie aut cum sedimine multo nigro fundum petente. Vnde talis urina expulsiua cum niger sit spissam et nigram reddit urinam. Vnde similiter tales apparent solucionem melancolie egritudinis significant ut notatur in quartana. Vnde theophilus quartanario soluto tempore lancolico huius cum urina exeunte urine apparent pingues et nigre. Similiter et egritudo cum urina erit causa tali ut solum ostenditur. Vnde non rite ypocras melior impossibile est sanari infirmos in quorum urinis dominatur nigredo nisi secundum essentiam urine exeunt. Vnde mulieribus menstruis ablatis urina erit nigra et sine precedenti causa sanantur, quando secundum essentiam urine exeunt ab ipsis. Intelligendum est ypocras non dixisse sine causa precedente, id est sine febribus uel aliis rebus egritudini pertinentibus, sed sine causa, id est sine accidentibus menstrua semper precedente solo uentibus uel comitantibus. Vnde ypocras medicinam sed autem mittunt menstrua feminis nigris superuenientibus urinis cito sanantur, quia per urinam nigram significatur sanguinis commixtione melancolie ad inferiora et per urinam egredi solucionem fieri et similiter retentione emorroidarum sumitur urina nigra precedente. **De signis distinctiuis huius ad alias.** Accipiuntur signa distinctiua hec et notata, partim ex urina, partim ex complexione, partim ex aliis, ut regione etate et dieta, quia urina est colorata magis quam in cotidiana uel ut in ea est sic fallo ... et aliquando tenuis

sior sicut in ea que est de acetoso flegmate nigra ista est mediocris. In nocte est accessio et fortior et signa que coniuncta eius. Scire autem quod materia est quando in intestinis quando multo dolor est ubi situatur et si est in intestinis ergo est sicca. Si in corpore urina accedit ad spissitudinem et obscuritatem si cum in superficialibus ampulle in superficie multe apparent et sitis non facile mitigatur ex potu. Si in splene ad est durities splenis. **De oximelle raphanino et squillitico.** In primo autem in medicanda est causa antecedens per ablacionem sue grossitiei per medicinam subtiliatiuam cuius uirtus subtiliatiua sit acuitate excellenti sicut est oximel factum ex hiis dumtaxat additis raphano et squilla. Et hec est certe dum hora quietis raphanus eius conueniens est materie antequam digeratur et non digeratur. Habet enim partes terrestres prohibentes resolucionem sui a calore corporis quibus commiscentur partes caliditer digerentes et ex earum mixtione prohibetur calor resoluere partem et diuturna accione, unde iussu illa iam confert diebus quietis commesta. Confert electuaria ad id diazinziberis, diatrionpipereon, diacalamentum, diaziziberis, aleeandri.

De cura in quartana ... Regule autem in medicatione quartane omnes uniuersales sunt hee. Nunquam ante accessionem uel in die cum medicina laxatiua uel opiata. Similiter non detur cum hic uel materia prolixa egritudine fortis medicina nisi materia bene digesta. Si debilis et paulatim medicina similiter nunquam detur medicina nisi materia bene digesta. Similiter opiata non detur nisi materia pro maiori parte purgata. **De digestione urine**

Huius materie considerantis digeratur prius materia cum oximelle post composito. Oximel enim simplex ante oximel compositum et medicina simplex ante medicinam dare est hiis propter facilius medicine digestionem reducere communem.

Digeratur igitur materia cum dialagine uel diacalamento uel electuariis prius dictis. Sequenter usque ordine simplices usque ad terciam accessionem. Deinde cum oximel squilliticum uel raphaninum uel compositum cum eisdem electuariis raphaninum sic fit. Radix raphani trahatur a terra lauetur cum cultello in quemadmodum lepus cum lardo post item plantetur in terra post mensem extrahatur a terra et cum cultello rotule fiant et raphano decoquatur cum aliis herbis compositis et fiat. Oximel squilliticum sic fit. Squilla per medium diuidatur et ab interiori parte probiciatur quod ab exteriori media reseruetur. Exteriores pro nimia caliditate sunt mortifere, interiores pro nimia frigiditate temperate medie. Istam fiat decoccio in furno postea in aceto colatur addito melle fiat oximel squilliticum uel ut fortius operetur non decoquatur nisi in aceto. **Oximel compositum**

Oximel compositum sic fit quod diuretice digerit attenuat mundificat, uias splenis et epatis aperit radicum, ind., api, fe., pe., spage, brusci, calamenti, quod longo usu soluit quartanam et ypericon similiter semen trium camedreos, origani, bulliant, colature mel addatur circa finem appositis ...

Contra quartanam [illegible] ... ana ʒ i. [illegible] ... ʒ [illegible] ... et post colacionem ... ad ʒ iiii. [illegible] ... ʒ i. [illegible] ... una hora ante accessionem ... tempore ... ʒ. Ad curationem de febre ... accipe [illegible] ... et ... per ... et ...

cure. epith. sene. Et si fortius volueris facere addantur xilobalsami. lapis lazuli. ana ʒ. ii. pulvis anacardi ʒ. i. bulliant ad perfectam decoctionem si ista additio non fiat ante vii. accessionem. illud oximel detur post electuaria predicta. Sirupus contra quartanam veram. Rx. flor. borag. foliorum gariofil. sufficienter absinthii. pontici. capilli veneris maioris et minoris. thimi. epi. sticados. utriusque lingue avis. citrini. squinanti. yperici. scolopendrie cum succo borag.

Claretum. Claretum est sicut ad ingenerationem virtutis animalis debilis est. quia in virtute debili omnis medicina a confortatione requirit principium operationis. Rx. ʒ. ʒ. cinamomi. galange. spice. gariofili. sene. cuscute. macis. epi. omnium istorum quantum indiget medico expedire.

Pulvis ad quartanam digerens materiam. Rx. gentiane. enule. yreos. thimi. ʒ. piretri. cuscute. piretri. in tice. se. camedreos. fenugreci. iunipi. mirre. grani. ede. pemd. quod sufficit ad dulcedinem in cibis mag.

De purgatione materie. Cognita in eius cognitione est accessionis anticipatio. urine coloratio et inspissatio. accessionis fortitudo et prolixitas typi cessatio. purget cum medicinis simplicibus vel compositis. simplicibus ut sene. mirab. indi. epithimo. vel compositis ut yera simplici vel aciaro cum scamonea vel diasene bulliant in aqua in qua resolvatur ʒ. i. rete sancta. vel quod melius est diasene simplici. addito pulvere mirab. Fiat decoctio post quartanam vel etiam sellam detur pulvis lapidis lazuli. vel lapidis lazuli. vel lapidis armeni. loti cum aqua calida. ad pondus iiii. siliquarum. vel si delicatus vel debilis fuerit fiat sirupus talis laxativus et diureticus in die. fe. fe. apii. raphani. thimi. et epi. quercula minor et maior. sene. polip. bulliant in aceto fortissimo et addito zucco. Rx. fiat sirupus. qui quolibet die cum aqua calida vel cum hac decoctione mediatum. fe. fe. apii. brus. spa. cum seminibus suis bulliant in aqua et colature addatur pulvis lapidis lazuli ʒ. ii. in rab. c. ʒ. i. et aliorum mirab. stent in nocte sub dio mane colatura detur cum zucco vel sirupus viol. propter amaritudinem. iste purgationes magis competunt secundum quosdam in die afflictionis in quo invenimus profectum.

De sulphur. Post purgatione quoniam non est multum nec quanolentam sed paulatinam supplicentur cum aqua calida. orig. rute. germandree. fol. lauri. s. pill. policari. yperico. saturea et similibus. Eo enim simplicia offeruntur tyriaca cum vino decoctionis germandree vel gentiane ad pondus i. den. vel meditrati.

Opiata optima. Item opiata. Rx. seminis. ʒ. ii. lupini. opii. melanop. ʒ. iii. spice. croci. cassie. xilobalsami. cuscute. castor. piretri. yris. celtice. ana ʒ. fer. smnoi. dauci. alex. ʒ. i. et ʒ. gariof. vi. conficiantur cum melle. detur in modum avell. cum tep. huic addunt gentiane. aristol. centaurie. mandragore. frinc. porc.

Alia opiata. Ista opiata detur in stupha vel fomentatione pedes ad genua cum in uctione spine dorsi cum ungis ca. ut sudet. Rx. sulphuris. iii. apii. piperis. ana ʒ. ii. spice. croci. cassie. xilobalsami. castor. piretri. yris. celtice. ana. fer. dauci. apii. misquini. alexandri. ana ʒ. i. et ʒ. i. galange. centaurie. gentiane. cortic. mandragore. ana ʒ. iv. mel quod sufficit detur cum ca. in modum avellane. Gradet post modo artificio. utilis. idem est effectus. Exceptio et iste opiate semper dentur ante accessionem quousque curatus fuerit. purgentur tamen de vii. in vii. accessionem vel infra secundum quod tibi visum fuerit omnibus predictis observatis et convenienter cetibus.

Confert sicetur succus rute ante accessionem quantum testa ovi potest capere. in stupha vel balneo. Item mirra cum succo camedreos vel centaurie cum vino decoctionis grani ede. et camedreos cum succo diptami vel cum decoctione radicis fraxini. propter hoc curam fiat minutio de salvatella sinistre manus. vel fiat ventosa in scapulis subtus ante accessionem. in principio autem utilis datur. Ante horam accessionis mirra et grani ede cum succo vel vino decoctionis camedreos cum succo rute vel semine ipsius piganum provocat enim appetitum valde et destruit iliam.

De cura puerili. Et de multum iuvantibus et communibus rebus in quartana. hoc est ut in invadente accessione collocetur patiens iuxta ignem magnum et fricetur dorsum cum ungis. m. ca. iniret accius cum eufor. elleb. frigore cessante collocetur lecto et olla iuxta iniecto ad provocandum sudorem in qua decoctione sit blux. ca. thimi. toris marrubii. camedreos. camepi. gariof. marrub. nepite. orig. calamint. et sudantem fortiter et sicuti cum bene fortiter sudaverit tegatur. predicta opiata cum mirra. aloe. et grani ede. cum succis predictis vel et medicinis vel tiriaca. cum eius acuitatibus usus quedam absque omni purgatione et potatione audivi postquam ex longa egritudine ad ydropisim.

Inde ante accessionis vitari debet omnis cibus et potus et ante accessionem et in accessione si potius sine mendico autem quod sic docuimus aliud genus cibi salubrium debetur esse antecedenti. Re. fe. enim cum sit discrasia calida et sicca. enim salubre firmum et humidam requirit. ablata quoque causa antecedenti obviando est discrasie ca. per frigiditatem et humiditatem et per sirupos frigidos ut sirupus acetosum. vel cibos declinos ad frigiditatem et alia similia. post absissionem cause antecedentis quod dieta sit declivis ad caliditatem quantum plurimum. cum sit generans equalem sanguinem non grossum sicut sunt pulli gallinacei perdices fasiani. et similia in quorum decoctione addatur mediocriter ca. s. salvia. origanum. puleg. nepita. cc. ʒ. epith. et piper piperis. piper dico propter additam siccitatem. omnis autem aves possunt exhiberi exceptis in paludibus degentibus et stagnis. Item caro porcellina et agni annual. et porci eliri et aeplices. Item carnes arietinas castratas recentes et porcellinas salsatas edulinas vitulinas capreolinas. vel quod ad ignem suspensas. bene omnino cibum masticet. nec plus quam bis in die comedat. mane plus. in sero parum. nec in sero prima retia nec oneret per cibo gravatus nec assimilari in una vice

℞ ... ana ʒ ii ... cinamomi spice nardi piperis cassie ... costi leucopiperis macropiperis ... ana ʒ iii

plus quam de duobus ferculis nisi appetitus deficiat. prodest autem mane comedere et omnem replecionem vitare maxime nocturnam. Inter cibaria vitentur carnes bovinas leporinas parvum porcellum anserem aves de aquis pisces sine squamis et capita aliorum animalium et pisces porcos et non quod provocacionem appetitus et tunc sint optime conditi et caulles simul preter brodium et ... et omne genus ceparum. Item gruem et pavonem et ardeam et agnum omnis pisces et carnes induratos per salem preter carnes baconis lardo. vinum vero rubeum sit vinum album non dulce aromaticum et clarum et conditum cum speciebus et herbis ... destruentibus et confortantibus. omnia viscosa vitentur et opilancia ut frumentum coctum dactili ficus panis azimus mel crudum et mustum et farina tritici. Quoniam autem cura quartane difficilis est et aplimus ignorata per eam clausis oculis transeuntibus multas consideraciones adhibere oportet et multum cavere in principio ne detur medicina nisi digesta materia et signis digestionis permanentibus sine mutacione quia signa digestionis in quartana fallacia sunt et medicum decipiencia. et purgatur sepius subtilius et indurantur grossius de materia et prolongatur sepe egritudo et de curabili fit incurabilis. Cavendum autem est ne adunetur materia per unius calefacti. Unde caveantur calida et hec frequenter ad diffusionem materie. et similiter quartane maxime post accessionem competunt borago et atriplices et spinarchie cum lacte amigdalarum vel uve vel avellanarum et sit potum de feniculo petrosilino vel menta vel salvia vel ysopus cum malva et in calidum. Quando autem vero declinaverit ad calida dentur frigida et econverso. De .xv. autem in .xv. celebrentur purgaciones et opiate. De flebotomia dico quod cum flebotomia sit evacuacio solvens plenitudinem et non qualitatem. Et sanguis non videtur flebotomia esse facienda nisi in eius multitudine vel quod alius in ipsum penetrat ut ipsum corrumpat vel inadustione vel in evenitacione fumositatum. In omni enim materia competit si adiunctur et post medicinam ut evenetur fumus medicine remanens timeamus ne reddat sanguis hebitem et citius corrumpatur. Unde post medicinam per stipham et opiatam die sequenti vel in fine immacionis detrahatur sanguis de sophena vel de salvatella sinistre manus. Singulis quidem diebus inter purgaciones detur diasene simplex vel aciatum lapis lazuli ita quod in libra diasene ponantur ʒ ii lapis lazuli et ʒ s mirabolanorum indorum et post usum huius electuarii sequatur vinum decoccionis germandree et urtice vel sequatur ista pocio. ℞ aristologie rotunde baccarum lauri centauree minoris genciane ana coquantur in vino albo et detur post usum eiusdem ʒ ii. ℞ sene thimi epithimi cuscute germandree plantaginis scolopendrie abrotani conficiatur cum melle ... in uncia libre ponantur ferruginis ʒ iii et mirabolanorum indorum ʒ vi et sequatur vinum et singulis xv diebus post purgacionem detur tyriaca ad pondus ... cum vino decoccionis germandree vel genciane.

vel detur opiata ista. ℞ melanopiperis ana ʒ iii coccomidii lapidis armeni scilicet sulphuris vivi ana ʒ ii mel quod sufficit. Item fiant trocisci ℞ origani ysopi pigani mirre colloquintide agarici polipodii coccomidii ana ʒ vi piperis albi et longi granorum spice lapidis lazuli ana ʒ iii ... zinziberis muscati ana ʒ i ossis de corde cervi ʒ ii margaritarum perforatarum ʒ i conficiatur cum succo pentafilon vel petro... ʒ ii ante horam accessionis cum vino decoccionis ... precedente tamen universali purgacione. Item probatum ... ana ʒ ... distemperatum vino decoccionis urtice et absinthii ante horam accessionis dabis vel ter et procul dubio curat.

De pillulis bonis.

Pillule probatissime ad quartanam. ℞ ... origani ysopi pigani mirre epithimi ... colloquintide polipodii agarici squinanti coccomidii ... ana conficiatur cum succo caulis agrestis vel urtice ... probatum quod multi homines una vel duabus ... sanati sunt ... cum aceto ante horam accessionis. ℞ opii ʒ i foliorum rute ... ʒ i ... ʒ iii cassie ʒ ii ... sulphuris vivi ʒ i fac trociscos cum succo rute ... Omnia autem opiata dare ante accessionem ... in balneo ... frigora ... sunt in balneo ... supinus ... Memento autem quod splene ... vel epate vel quocumque membro confortativa propria ... illius membri ... apponantur.

De accidentium medicacione. Accidencia autem supervenientia ut vehemens incepcio ad motum et sopno lencia et frigus curentur ut in cotidiana est dictum excepto quod unguentum quo ungitur spina dorsi ... est cum incipit accessio scilicet hora nona diei et non solum spina dorsi immo quelibet ... ubi mordicaciones et punctiture continentur. Item ungatur ... colloquintide vel ... ʒ ... remove interiora ... pulverem piperis piretri castorei euforbii et repleatur oleo et coquatur diu et cum ... oleum ad imponatur ... colatur per pannum et cum oleo ungatur ad ... Item ... rute ʒ vi foliorum ... ʒ iii sinapis ʒ s euforbii ʒ s omnia terantur et bulliantur in oleo ... ad consumpcionem tercie partis cola et inunge nolae manum et pedum ... ventrem et spinam. caveas tamen ne tangat regionem epatis et per duas horas facias ante horam accessionis et tunc ... ambulet ut sudet et bene cooperiatur in lecto. Caveantur medicine scripte in practicis in hac specie febris quarum est in permixtione que docent commiscere ... ita ut cum frigus noceat plus quam calor addatur plus calidi ... plus frigidi. Istud enim est confundere et commiscere medicacionem cause antecedentis ... Ubi autem commixte sunt egritudines commixte sunt medicine ut demonstratum est.

De duplici quartana.

Duplex quartana que fit ... in duobus locis ... separatur a simplici per duracionem et maiorem afflictionem et per hoc quod ipsa duobus diebus continuas ...

24

frigor in horis illis et in ista in tempore calor entur uel si
plex eciam tamen quantum et durum. De quartana no
Quartana autem que fit de melancholia in natura tha
li per adustionem generatur ideo et per eam notha nominatur cum sit sicut singularis humoris ea que fit
is que est de melancholia innaturali. Et hec generatio ex eo
non est per modum opositionis uel residentie. Sed adeo
per modum adustionis. Quod enim reficere de sanguine
melancholia est naturalis cum uero resoluitur subtile
humoris et aduritur eius grossum et terrestre isto
est melancholia innaturalis. Eius sunt .iiii. species. quedam enim
generantur per adustionem sanguinis. quedam fleumatis
quedam colere. quedam melancholie naturalis. et actores
non inueniuntur rememorari quartanam generatam
tantum ex speciebus humorum simplicium nec commixtorum
cum omnes species humorum fere possit aduri et materie adm
iscere et quartanam generari. Sed eas non simplicium
ex cunctis istarum .iiii. et simplicium diligenter inno
tescit. Quod quartana adustiuam que generatum est ex
sanguine est salsum cum pauca dulcedine et ad
ponticitatem. Quod autem fit ex fleumate si sunt fleumatis sub
tilioris siccitate trahit ad salsedinem. Si uero
sunt uiscide spissioris trahit ad acredinem et ad
ponticitatem. Quod autem generatum est adustione
ex eo differt aceto adusto quoniam eius subtile aquo
sum quod est fumum inde quod adustum terrestre e
admixtum sue aquositati. Quod autem generatum
est ex melancholia naturali si illa sunt subtilioris uiscide
et acre sicut acetum unde proiectum super faciem terre
ebullit sicut acetum et musce fugiunt illud propter horri
bilitatem sue saporis et odoris. Hic humor est uelo
cis penetrationis in membris dissipans membrum
sicut gladius. Si uero melancholia sunt innaturalis spissio
ris uiscide sunt aduritur adustione generatur
ex ea de minori malicie et minoris acetositatis
et minus bullit proiectum super terram ut testan
tur actores. Ex quibus istorum modorum humorum adustorum quod
sunt melancholia in illis fit quartana. Sed quod hoc uidetur quartanum ad cau
sam antecedentem. Cum quare non differt coti[diane]
uel terciane uel fere sanguinee uel melancholie si est causa an
tecedens sit eadem. Et dicimus quod causa proxima non est
eadem quia nothe in quantum notha semper est causa ante
cedens humor adustus in ceteris fere non adustus.
Quartana igitur quedam est magis salua sicut illa que
liberat ab egritudinibus malis melancholie sicut mania
passione et epilencia et quedam est magis timoro
sa et periculosa sicut est illa que est cum apostemate
splenis et quedam media que est deterior sine uero
istorum duorum modorum. Item quartana propter siccitatem sue ma
teriam facit asperitatem et propter hanc eciam con
trahit pulsus per organum consistencias ad duritie
et fiunt plus et minus in diuisio. Quia tamen cum melancholia in
naturalis sit quidam humor terrestris et aquosum
solutum et non dissiminatur nec soluitur ab ea aq
sa superfluitas que est uel propter hoc secundum dispositionem uel
non cognoscitur dispositio humoris adusti quare oportet inuestiga
re per aliqua signa que sunt quartana ex causa eo uel
alterius humoris. Et dico quod si cognoscitur ex rebus preteritis et presen
tibus et accidentibus egritudinem concomitantibus verbi gratia
si quis extenuate habitudinis complexionis et sicce
etatis iuuentutis in regione calida passus fuit
terciana et cum uero succedat quartana signum est quod
est ex genere colico. Si uero aliquis senex com
plexione frigidus et humidus habitudine pinguis
in regione frigida et humida passus fuit coti[dianam] fle
ticam et sequatur fere quartana signum est mani
festum quod ex genere fleumatico est. Si uero aliquis
carnosus calidus et humidus cum plenitudine uena
rum tempore uernali cum oris dulcedine melancholica
sompnolentia passus fuit fere sanguineas sicut
sinocham manifestum est quod ex genere sanguinis.
Si quis habitudine extenuatus complexione frigida
et sicca tempore autumpnali regione boreali pas
sus fuit quartanam et cum succedat quartana notha
manifestum est quod ex causa melancholie innaturalis est. Ex hiis
euidens signum est quod semper commiscetur corpus
aliquid illius quod dissipat hec materia ex typo sequitur
si species quod colica que habet horripilacionem frig
incarne et cute et est breuis more. Cum succe
dit sudor et calefactio superflua ualde. Sicut frigi
ca frigus minus quam in flica continua et calefac
tio subsequens longe maior. In sanguinea uero
est horripilacio maior quam in eo. De quartana notha.
Exequuta igitur nothe generatione et differentiis
ad minutem prosecutis. Consequenter ad
causas singulariter accedamus et primo de quartana
notha colica. Hec ut dictum est generata est ex eo.
per adustionem et mediam uel infime etatis quidam
ex terciana precedente et adurere eo. Cum ex proprie
tate temporis eius et aeris facile aduritur
colera cum calefit et ipsius euaporare non pot
fumus fetidens super ipsum et corporis et putrefac
tionis dispositionem indicat. Sepe autem fit
in autumpno ex colera in estate generata et
autumpno adusta. Signa hec sunt urina post di
em accessionis subrubea uel rubea uel [illegible]
in die quietis est uel subcitrina. tenuis. quod semper
post diem accessionis urina recedit coloracior
et in hoc omnibus quartanam propter discrasiam eius et sic
febrilis multum de speciebus et de eo. cum urina dis
soluente non sublimi admixtione eo adusto que
te uel redderentur magis unde fit ut infine quasi ur
nemens multa et nigra et spissa solucionem in
fere. Et hoc quartani significat. Hic autem quando non in toto que
in accessionibus infine urine apparent remis
siores que est accione eius eo et ipsius ebullicione
et admixtione et qualitatem intensione colorate
beret intendi et soluuntur quidam quod in accione
febris dissoluuntur colera per corpus et spargitur
calor unde aperiuntur corporis pori et inde fit sta
epis et [illegible]. Unde euaporat colera et eius fumus
debilitatur calor uel et languit et cadit digestio
unde ypostasis potens subtrahere. Ergo ut cumple
nam decoctionem habere non potest in fine re
mittitur. Post accessionem uero confortatur
calor et aduniatur et digestio uigoratur unde mai
tingit modica digestio minor quam multa colera ebul
lientes. Sed obicitur ubi eadem causa idem effectus.
Cum igitur talis dispositio et euaporacio calor uel resta
te inueniatur multo magis deberet tingi[illegible]

me quam in estate / sed solummodo per exalacionem ca
loris in estate et cibi paucitas et aeris caliditas
disponentis corporis et humores secundum suas dispositiones
faciunt ad augmentum caloris et colere / et digestionis
que fit debilis proporcionatur ei cibo et cibus appe
titum unde fiat digestio que cadit in porosis. In
yeme autem quamvis sit calor et cetera multum intendatur
tamen ex multiplicacione aliorum humorum
et larga cibi assumpcione per aeris frigitate obtundi
tur et sic remittitur / nam videtur autem quod quam
uis remittitur quod non. quia si multa fuit
massa prisanaria in sto adveniente fe. ape
riuntur pori epatis et capillarum venarum et renum
et dilatacio magna et ipsorum distemperancia vel ex
nimio tractu et discrasia sepe dolent renes in
terciana. multitudine igitur masse prisanarie per
epar et renes primum recte distantentis adveni
entem emittitur urina remissa. vel igitur ex acces
sione colorata valde apparet et maxime post nec
tem paroxismum ex confortacione caloris et diu
turna accione et mora caloris acquisiti in membris
post autem hec fe. proprie acuitur / sed cum magis distem
pa et acumine inquibusdam contrariis cont co
adurentem vel sicut ex succo factus est zucc
vel cum decoccione. scariole portul. et iiij se. fri
gidorum addito aceto zuccaro vel melius ex tridi
cibus et prius et mitius de fris his et se. sic fiat
post vii accessionem / digeratur materia. secundum ysaac in his
diebus interpolatis neque secundum .r. et alios multos in die
accessionis purgamus cum tribus partibus cum
tia sui et quarta yerap. vel yeral. cum aliqua
leni evacuacione. sene. thimi. epithimi
cuscute. se. iiij. frigidorum. viol. capillorum colature
addatur cassiafistula. tamarindi manna et resolu
tum addantur mirob. cit. vel reub. lap. lazuli
vel lap. arme. aceto zuccaro colatum in mane detur
/ possunt autem purgari cum oxilacarino diapru
ni. elco de succo ro. esula sarra / si autem in an
tiquus fuit vel yeme comperit kataractica
que utramque co. purgant. Si facile sit ad vo
mendum et in estate sit purgetur cum fri
marchi aqua se. atplici. vnd. et rape / et eadem die
fiat sirupus de foliis salicis viney lactuce. por
tul. plantag. toronsull. quinquefolium et apponantur
quarta pars de his calido in politan a serpillo sa
tureia / Exeunti a sirupo offerunt iij. partes
rubee trocisci et quarta ypiate maioris cum de
coccione scolop. endi. yperico. Sequenti die par
tibus convenit. fiat flebotomia de epatica vel salua
tella / Et si sic non solvitur iteretur opiata an
accessionem. Exeunti a balneo vel sine balneo / si sudat
et iterum quousque curetur et purgetur paulatim
ne et sirupetur deinde opiate. et minuatur
singulis mensibus de saluatella sinistre manus
/ Item singulis diebus accipiat mane et sero de eo
ii iiij cum de tribus partibus diasene ad quarta
te maioris castanee. et sequatur usus isti
sir. zu. epatice. scolop. capill. ve. cetrac. hbam
viol. sandal. apponatur tercia pars de ypiro
policaria. aug. puleg. serpill. saturreia ad

dito zuccaro fiat sirupus detur ad quantitatem teste ovi.
Car. sy. rad. fe. spa. brus. capill. cetrac. politrici. epa
tice. ana. manipulum i. flor. borag. basilicon. an
nior. ana. ʒ s. spie. capparis. azar. liquir. epith. tama
rindi. sandal. al. et ru. nuce. ana. ʒ ij. zuccari lb. ij.
succi mal. gra. ʒ i. detur cum aqua decoccionis primo
/ Sudet autem laboris si sic potest intibi comedant et
si mister necessitas prius edant et valde digestibile
et a vino abstineant et hoc summo mane / diebus
quietis utantur carnibus digestibilibus sicut minor
animal. gall. fasian. perdic. et vino claro. et bene lympha
to. et generaliter dietam in hac specie fe. et nomini quod non
detur nutriens sed nutriens non per se plus vel paucitati
tum evacuent ventris feces. De medicacione
accidentium. Accidencia seu vemencia huic fe. sunt
constipacio ventris quod potest ei solum confirmari epate
et splenis rigor acutissimi / hoc detur est constipacio
ventris quod potest ei solum cum iure vetussimi galli
/ Cum venter repleatur sale erectis intestinis
sicut docet ysaac in dietis universalibus / vel secundum suppo
convenienti lavando suppositoriis et cetera / trahendi autem
sunt vapores inferius per impositionem pedum in aqua
ca. in qua cocta sunt camomilla et mellilot. Co
tra eius rigorem epatis detur diaqilon quod fit de succo
apii fe. sem. apposito zuccaro bulliat ad dissolucio
nem zuccari et exibeatur omni mane et cetera. fiant
que docentur in opilacione epatis / Similiter et si
opilerur splen detur grana ede in potu et emplas
tra et detur porcio caulis fraxini. scolop. epi. ta
marisci / per nimio frigore in ungatur spina cum
unguentis calidis / pro calore cum oleo ro. et pro eo ad
iacentes spine. De quarta notha ex sanguine
adusto.
Quartana notha sanguinea
fit ex sanguine adusto et cetera
post fe. sanguineam precedente sicut sinocha vel in
eius sua multitudine habundans in splene depu
rari non potest / sed eius fumus et acuitas et calor quod
in corpore et putrescat. Intendo sanguis existens
collectis per calorem ei advenientem agente in ipsum
aduritur et ideo corrumpitur et putrescit et in meliam
et colerem adustam transmutatur et eius genera
cionem prius assignavimus. et signa eius / et urina ei
est subrufa vel rufa. et spissa. et quantum cum ea
lividitate et nigredine et precipue in superficie / fri
gus primum aut ullum. et in hac calor maior circa
matutinalem horam. Item in eo fe. est sin
cocionem huius aquo generata est / inflacio
sinistri ypocondrii. cum gravitate et dol. maxime
post cibum splenis duricies est / gravitas ca
pitis et precipue anterioris partis. s. frontis. Verno
tempore habet iteme evenire et certis est peri
culosior et vero infirmius ex ea sanatur. In cura
tione antecedentis hic in primis debet fieri minucio
de epatica vel saluatella sinistra et pauca et sepe de
fieri propter grossitudinem / et cautius sit medicus
in subtiliacione ne irrotetur vena aqua, tep / tem
hac precipua est cura de tineco sanguis per cor
ruficacionem inter scapulas in augmento mor
bi in principio accessionis. post minucionem digeratur mate
ria cum sirupo vel oxizacre in yeme vel in estate cum ca. / an

Paulus de balneo

nup no ul' yeme cum oximelle ꝫ sir' acet' ul oxizacc' cum aq' decoc' sene epi cuscute et mel. ꝫ se. diur' / Incip' colatura resoluantur ꝫ. ii. cassiaf. ꝫ ꝫ. i. manne ꝫ appo͡ito zucc° detur cum sir' uiol. Si apposi͡co calidor respectu frig' sit minima / post ꝫ tam que supra cum diureti͡ conueniet ꝫ eis ad purgari / s͡m quosdam tn͡ refrigerentibus purganda est materia / q͡m autē sanguis cum putrefit ꝫ corrumpitur subtile eius conuertitur ad co. r. ꝫ terrestre ad m͡liam in naturalem oz uti euacuante co. r. ad ustos hu. cum supradictis ul' cum m͡lli decoctione prior sili. ꝫ. capill' ue. scolo pend. epi͡te. uiol. ꝫ prunor. se. citrul' melonis cucu. sene. thimi. epithimi. ꝫ rad. se. diur. bulliant mag' in cuius colatura resoluantur. ꝫ cas siaf. ꝫ. ii. ꝫ detur cum sir' uiol. post purgacō͡em detur rubea ꝫ opiate conuenientes ꝫ super acet ante horam access. / Nota nō q' hic nō habet lo cum ex ibico opiate tōne sanguinis. Sz tōne mlie nec in aliqua egritudine de sanguine. Sed si ipsi h' nō deesset fe. in capitis prim fomentum fiat cui fumum recipiat ul' in eius lauetur aq' salsa / inungatur olo laurino ꝫ inde fuge fumarium ꝫ recipiatur in lecto ꝫ sudet Et si no huic obtinent prior cum adibeatur. Di eta sit ut supra. Sz borago plim hic ualet quo modo sum cum fēt nota q' frequens nimi eius m͡ltum ualet ꝫ in omni quartana cum larga mansione ne liquidiores ptes exeant ꝫ grossio res remaneant. Et sed fiant semper ante horam accessionis ¶ In purgacōne autē utiliter dantur emagoga ꝫ colagoga mixtim. quam enim dand' e inde in quali spē quartan. / Emagoga sunt uiol. prun. a. casia. cassiaf. tamarindi ꝫ manna. / Cola goga sunt thimi. epith. utraque germandrea ꝫ se ne. Et h' fiat sir' ul' decoccio addīs nimb' cit. ꝫ mō.

De quartana notha ex fleumate salso

Quartana notha ex fle salso. fit cum aduritur subtile fle ui' ipsi acumen colere ingre penetrantis in ipsam aut ipsi acuitatem ei mixtam. Dicitur ei autē fla salsum aliis spēbus fle acutius ꝫ sicci us est. sō͡mnis ei salsuginis cum sit ē aquosa humiditas pauca saporis uel omnino insipida. Et ꝫ ptib' adustis complonu siccitas ꝫ saporis amari equali temperamento misceantur. Si enī multe ptes flis sal. fiunt aduste amar' puenit sapor. / Sic ei fiunt sales ꝫ aque salse que prius bulliuntur post acrescunt. Sic enī sal ex cinere ꝫ alcali ꝫ sal de colaticis ꝫ coctis mixtim sil' fit. / Similr est cum fla insipidum ꝫ colera equali coniunguntur ipsum calefaciendo facit salsum. Et dicit ipsum salsum fl ipsi ei putredinem aut acuitatē ei mixtam consonat ar. in meth. de salsedine maris dicit ei. Dico q' inuenimus superfluitatem que puenit ad fel ꝫ uesicam amaram ꝫ salsam. Et cib' ex quo egredi hec superfluitas amara ꝫ salsa est dua bus / et sicut inueniuntur aq' amara salsa. Similr in ueniuntur superfluitas descendentes ad aquas salsas. Causa autē ipsi q' fit salsedo ꝫ amaritudo in aqua maris est q' uapor est. duo uapores. uapor humid' ꝫ uapor siccus. Vapor autem subtilis aquosus ascendit ex maribus p motum sol' ꝫ remanet grossius calidum eius exemplum est q' cibus est humus grossa re manet ꝫ superfluitas indigna ipsi grossitudinem sui cum. Cum g° moratur ita pmiscetur ei calitas. ꝫ fit salsus. / Et ille qui ad demonstracō est q' sub terrina in quibus agit caliditas inueniuntur amarisse similr terrenū res adusta fit amara p adustionē ipsi sicut eius que ei assimulatur ex rebus adustis ꝯtingit et ex dictis autē q' fla duobus modis salsificat aut qui superfluitas colere commiscetur fle uel ꝯ mixtione aut cum uniuntur ptes terrestres flis natural. ꝫ commiscetur temperamento equali ꝫ ptib' aquosis insipidis / equali q̄m si ptes ad uste uicerent in mixtione fieret amar. Quare uero que sit dca in tractatu anticedentiē cotid'ne de fle salso ꝫ quartane de eodem. ꝫ dico q' cum fla fuerit subtilis essencie ualde sī mlia in natural' i. de co. ad usta. penetret in ipsum equali commixtione fit sal salsum fla mlicum. Si autē cola adustis ipsum fla salsum colicum. Quartana g° notha ex fle sal salso fit cum fla salsum subtilioris essentie. Colem pingit adusta aduritur ꝫ fit co. r. Dicit ei autē. q' est colera in naturales cum flio adusti ꝫ fla est ualde subtile ꝫ aquosum eius cum sit salsum. ꝫ non tendit ad acredinem ꝫ ponticitatem. Signa demonstratiua h' egritudinis sunt ut sunt ue coti'ne. de fle salso ut multum / disponitur tn͡ mag' ab humore m͡lico ꝫ apparet in die bus quietis disco lorata / in die paroxi sub. fal. post paroxim. citrina. / ꝫ primum rotundus / materia incipiente digeri in spissatur / q̄m ab ipso principio fit frigus magnum ꝫ calor' diste inpemncia pua hu. m͡lico sup habundante mutrimque mediocritas / materia in cipiente digeri ex aduersario magna / Signa ē repi untur alia communia ut in habundancia flis salsi ut dolor capitis ꝫc. / ¶ Curatur hec quartana ut cotidiana de fle salso. h ē excepto q' melago ga ad iungenda sunt colagogis ꝫ flagogis / Dige ratur materia cum sir. ul' oximelle composito ex de coccōne se. frig. ꝫ herbar. ꝫ addas. se. maratri pe. an. ꝫ prim apii. ul' sir' acet. ul' oxizacc' cum aqua decoccōnis masticis. se. feni. an. thi. epi. sene cuscute. usque ad quartam access. minuetur diges tum ꝫ detur squilliticum ul' raphaninum. ut in cura uere cotidiane. Digā materia purgetur ex decoccōne. thi. ephi. esule. poli. pod. h modact ul' detur decoccio ul' me que m͡lica ꝫ flica pur getur. q' inducitur prim media relinquimus Si nō fuerit inmoderata se. discreta sua purgetur cum theodoritō. eup. ul' anacardino. ul' yink. ul' paulino ul' pigra adimixta pro scamō. lap la zuli ꝫ i. armenici ꝫ ii. ul' purgetur cum bene dca p fle. theodoritō. anacardino. pmlia diasce ne. ꝫ catarticū impiale. p colera iniratus amus cum esula. lap lazuli ꝫ armenici. Si p purga cōnem fe. nō soluitur. fiant stuphe. lauacio. unccōnes ut in coti'na. de fle salso ul' ut prius diximus in quartana notha de co. ad usta. ꝫ simi

les opiate et minucones. De dieta dico q in
hac spe fe. copiosius reficere qm in prioribus
qm est diuturnior pp uiscosam humiditatem sui
que est reteniatiua ex timore caloris. Vinum
detur eis limphatum cum aqua prius scripta
uel detur eis eadem aqua frigida quociens bibere volu
erint. Nullo autem modo maligna quartana detur
aqua simplex frigida actuali frigiditate inconueniens esset
splenis claudens orificia meliam in ipso retinens
ipsum indurat et sclirosum facit. Sed uel detur cale
facta uel infrigidata. in omnibus autem confert ui
num limphatum cum aqua decoctionis sene.

29

De quartana notha de flate acetoso.

Quartana de flate acetoso fit cum flatum acetosum uise
aduritur pp calorem ei aduenientem uel toto.
inse ipso generatum uel cum melia acetosi uapo
risei commiscetur eam corrumpit et putrefaciat pp pre
cedentem fe. uel aliam causam. h autem curari debet sicut
ista de flate acetoso aliquantum demtis melie.

30

De quartana notha ex melia naturali adusta.

Quartana melia fit pp adusti onem melie hu. naturali. oppo
nitur unde eius sedes causa est minima quali
tatem ... fit p admixtionem ea. mel.
Et de medicacione huius non rememorentur me
dici. et h conuenit cum dispositione membri et prim
est euidens in sensu. Cum enim huius materia
sit eius primum est mea que recipiat dilatacionem
extensionem et putrefaccionem. Nil enim putre
fit nisi possit extendi et dilatari ut dicit ysaac
in libro febrium. Reliqua autem que fit ex mix
tione colere in naturali colere exeuntis temp
anciam suam et melie uel curari debet cum colago
gis et menagogis simul mixtis. Unde mensu
ra omnium sit uel oxi. fomentaciones purga
ciones opiate sm compositionem materie com
poni debent medicine. Ex melia in naturali
que habet sicut ex cola ... propter intensionem
... qualitatum fe. si non potest nec de prima
pp intensam siccitatem et talis sic fluit cal ...
tatem fimentem.

31

De quartana nota duppli.

Quartana notha duplex fit ...
ex duobus modis uel una materia in diuersis
locis ex uasa putrefacta et in una die dupliciter affli
git uel duobus sequentibus et non interpolatis sicut
simplex. Iam de colera adusta magis interia
et magis uersus horam .ix. Que de sanguine adusto
magis mane ora uel primum post. De de fle salso uersus
mediam noctem. Et omnis augmentata melia
trahunt uisus uespertinis afflictionem. Duplex quartana
cum suis simplicibus suscipit medicacionem.

32

De quartana notha continua.

Quartana continua fit
pp putrefaccionem melie in uenis
et contingit ut pp opilacionem inter epar et sple
nem. Cum gratia non mundificatur sanguis
a melia superfluitate currit cum sanguine per
uenas et ... sinaturam uirtus super eam expellit
eam ad uenas superficiales et ad cutem generat
yctericiam nigram et interdum expellit ex uenas
et concluditur in uno membro et generat apa
... cancer appellatur. et quum deficit natura abundi

ndor et nunc putrescit in uenis et fit quartana continua
et dicitur quartana. quia uidimus sui porum est de quarto
in quartum conti. ar pp calore continuum leuiter ...
ebullientem. Indicium autem multiplicatur melia
in uenis et putrescit et eius multiplicacio est ex cibis
generantibus meliam sicut leguminibus carnibus
bouinis et bubalinis. et consimilibus. et caseo uetere.
et maxime in conuenientibus ad hoc particularibus ut
tempore. etate. complexione. et similibus. Quartana
autem continua quedam uera quedam non uera. ve
ra que fit ex melia illi est specie prius diximus. uel
particularibus conuenientibus et discernitur. Vera non
uera sicut diximus in terciana rebus naturalibus et non
naturalibus et contra naturam. Similibus sit etate com
plexione habitudine. fit enim in sene frigide et sicce complexio
nis habitudinis extenuate gracilibus existentibus
et profundis uenis colore liuidi et plumbei. Similiter
de non naturalibus sicut in regione frigida et sic. au
tumpno tempore. quum sm ypo. autumpnales sunt
longe. Rebus contra naturam sic inflamacio
ne. dispositione urine. dispositione pulsus. ... est
uehemens ualde. inflammacio sic in tertis con
tinuis. facit in poris melie. viii. horas in sum
mo aliter in summo labore. xl. vii. in ualsa que
te. habet enim horas in summo labore. quartana quar
tana interpolat in summo. et nouissimo nec ad eum
rigor uel frigus. Vigilie ad est instancia ni
gror corporis in sompnis apparicio. Facies et labiorum
color quasi plumbeus. lingue siccitas et asperitas
uentris constipacio. pulsus debilis et paruus tar
dus et occultus comparacione pulsus malignis fe.
et est causa pp inflamacionum p intrate pp quam
non est necia aeris multa attraccio tamen quia ipsa
origana. s. artie inapcuntur ad motum postea
frequenter et frequenciores efficitur. Ex dispositione urine
quam a principio remissa est et tenuis quia subest.
Et sm diuersitatem speciei diuersificatur medicacio. Quar
tana est enim conti. ex melia naturali or. pp eg
ritudinem que est fe. que est ca. et sic. uti mun
dantibus et pp causam antecedentem subtiliantibus
Sumptum quartana ista curatur ut conti. conti. addi
to aceto et raphano et ... non q opiate non
habent locum in continuis. Fiat eis sirupus diagragantis
cal. quam oximel non datur in continuis. R. fe. pe.
scolop. cetrac. politricum. adiantos. thi. epitimi
sene. flor borag. cuscute. et prima de ... quassentur
et siruppentur et addantur huius iiii. se.
fist. et se. diur. ut se. fe. apii. iste sirupus detur ma
ne et sero cum aqua ca. Caueatur a principio
euacuacio et numquam purgetur nisi bene digesta.
Quidam in principio ante omnem medicacio
nem flobiam faciunt quod non laudo nisi in carno
so et repleto. et ceteris conuenientibus. et post minu
tionem dant diarodon abbatis rosatum no. si autem
sit extenuate habitudinis minucio non fiat p
minucionem potest dari confortatiuum ut dixi ter
cia die sirupus aceto. uel oxizacc. Digesta materia que
cognoscitur p urine spissitudinem et multitudinem. calo
ris intensionis diminucione fe. et aliorum sintomatum
augmenti. purgetur cum aliqua purgacione leni.

ul' pāā· additis mirab' indis/ et melius erit
si digō nichil addatur de laxatiuis· si enim
laxare uolueris in tia pte sir' bulliant lax
atiua pum· ℸ addantur mirab' indi debito mod
/ul' detur hic sir' sene· lap̄· lazuli· centaur· prima
mol· bulliant in aqua ℸ in colatura addatur zuc
/sil' post· iii· diem· coquat polip· sene· epi· lap̄ la
zuli centaur' iii· ℸ ma· agar· in aqua coquatur
ℸ in colatura ponatur· ℥· s· pil· mirab· ind· con
fert autem decoctio prunorum post aut' purgari
cum catartico impiat q purgat utrumque co·
/ul' laxatiuo· ul' squillitico ul' cum melagogo·
/si materia sit in epate detur diaquilon septimum
in q̄rtana notha· similiter fiant constipatiōis
fiant suppositoria ℸ clisteria in potus insuam pur
gantib· ℸ post clisteria cum benedicta ℸ aqua
salsa. Emplastrum laxatiuū fiat sic· Recipe· iii· cen
taur· absinth· gith· farina lupinor ℸ mastic
ℸ aloe confice cum succo absinth/ Contra colo
rem capitis ℸ alia similia ut asperitatem lin
gue fiat ut dictum est in causon/ Dieta sit in
motu continua diximus ul' in aliis continuis
/post purgacionem aut' ppr debilitatem uirtutis
fiat sorbicio cum uino galline ex farina ordei et
auene ul' conteratur pullus ul' gallina cum ossi
bus et detur colatura/ qr autem egritudo usque ad
·xx· ul' ·xl· dies consueuit ptendi· Dieta magis
in hac quam in aliis continuis ingrossanda est/ post
·xx· diem pedes fomentandi sunt in aq̄ decoctio
nis sisimbrii· marru· uiol· ro· ℸ absinth ℸ nastur
cii· ℸ contra tumorem operand' est/ uitatur autem
ptisana in toto maxime usque ad ·xx· post· si tocte sit
mod'· sc· pc· ℸ similia/ in q̄rtana autē conti· non
uera· sm q inflammacio fit maior ℸ terrestritas m
aterie minor augeantur frigida ℸ minuantur cal'a
ℸ attenuetur dieta/ si uero eo· si terrestritas sit
sp̄s ℸ inflammacio minor augeantur calida et
minuantur frigida ℸ addatur in dieta/ maior autē
est talefactio cum admittitur colera ℸ cum admit
titur sanguis/ ℸ grossities materie minor/ Calefactio
autē minor ℸ grossicies sic maior cum admittitur
fla qr unaut uno· ul' nunquam contingit q fit
q̄rtana continua ppr admixtionem mlie naturalis
illa cum dissipat membra ℸ inficit pacientem quod
alius uideatur· Continuam notham omnium de q̄
quibus materia pdicta in his patet medicacio· De
quintana sextana septimana quintanis ℸ sex
tanis
Quintana sextana septimana
nona decima maioris sunt in tpo
acionis cum pdce sequidam testificantur
se uidisse arrepciones de anno in annum/ alii
de septennio in septennium de quibus sic sedemus ad
no dicendo de currentes/ fiant autē hee sc· pcomix
tionem hu· natural' alt'ius· ul' in nl· cum mlia
de quarum uno commixtio sit local' sol' ℸ per
simplicem accessum/ ul' fit commixtio confusio
nius· ℸ diximus qr est commixtio ℸ confusio
fit una spes huiusmodi ī nl· si cum composita
fit/ fit g° quintana h modo commiscetur fla n
cum mlia· Et cum fla sit uiscosum mlia
dura ℸ grossa generatur quedam uiscosit

interiori obediens motui locali compactum ma
gis· inde natura plus moratur ad aliud resoluē
dū ℸ plus interpollatur na dic quartam qr· sic ex
uisco ℸ duro productum est uiscosius ℸ duri
ℸ compacci reddit/ unde non ut · quintana
componitur ex materia que affligit de q̄rto ī
q̄rtum ℸ de die in diem· Sz compositum ē int'
naturas componentium ergo cum sit mediū
int' alias naturas tardius ht moueri fle ℸ
acius mlia· ℸ sic ad modum accidentis/ Sz ad hac
solet q quintana nō medium in eius materia
illor/ Sz cum ex fle habet uiscositatem ℸ mlia
siccitatem que operatur cohesionem/ contrum patum
medium erit conserta uiscositas sunt mag'
impedit motus ad putrefaccōem ℸ tardius ebl
lit id qr est pter naturam ppr uiscositatē ℸ siccita
tem ī tardius resoluitur· Sic g° accipitur
una racō ex uiscositate ℸ consertiō· alia ex sic
tate multiplicata/ unde pz tarditas collectōis
materie ad locum putrefaccōis· ℸ tarditas pu
trefaccōis/ ℸ putrefacti resolucionis/ Sexta
na hac rōne tardius affligit de sexto ī sextū
Inea commiscentur fla acetosum ℸ mlia ℸ ideo
frigidior ℸ compaccior in quintum fla acetosum fri
gidius est fle naturali· unde in compaccōi
ℸ mag' in obediens ℸ ideo tardius mouetur
Septimana sine ebdomana surgit ex composicio
ne flis uitri ℸ mlie/ ℸ in quintum fla acetosū
excedit fla naturale/ uitrū excedit fla aceto
sum ex fle uitreo· ℸ io est materia frigid' ℸ com
paccior ℸ ideo tardius mouetur de sep
in septimum· Nona consiciatur ex commixtiōe
flis uitrei ℸ naturalis ℸ mlie· ℸ quanto ex frigid
tibus fit commixtio tanto maior compaccio de
cima fit ex commixtione flis uitrei ℸ acetosi et
mlie ℸ h qr summe compactum ℸ summe uisco
diosum tardissime mouetur/ Hic est questio
quare non fit sc· octaua sicut reliquie/ Solo
ab qr· in meth· heremus q stelle sunt subor
dinantes inmundum· unde corpora supra celestia
in mutant corpora inferiora· Sz solet luna
pape ℸ mag' manifeste sic ppr fortitudinē
impressionis· Sz ppr frequenciam sunt tot in
anno a sole mutacōnes a luna ca· fit sic ℸ
huiusmodi· in mense quot in anno a sole· Sic g° sol
facit iiii· in nouacōnes in anno sm quas iiii
anni tempora distinguuntur ℸ ita luna singulis
mensibus sm quatuor quadras qr in prima q̄
dra in nouat cor· sc· ca· ℸ hu· In sa· fri· ca· ℸ sic
unde fit ebullicio in corporibus a calitate ℸ sicci
tate/ ī ē infir ℸ sic simultuma fri· ℸ hu· Sz tuc ē
tempus lune/ Sol autē h potenciam in ea sol
q̄titate diuiacōne· luna uero frequencia· unde
q amittit intensione sol consequitur ī fre
quencia ℸ ē plus forte/ g° sic quadras nos ino
uat ℸ in mutat/ unde cum in singulis septi
manis sit motus sm ipam naturam mouet
forcius ab exteriori seco forcius mouetur unde
in septimana forcior fit eius aspectus for
cius mouet naturam· unde in septimana

De sextana ℸ motu eius ℸ sua compocione

De septimana ℸ sua compocione

De nona ℸ sua compocione

De decima ℸ eius compocione

Maior quam quare non sit octaua

Solucio per pteritum deductam

manifestat

mag' manifestat suos motus et effectus. sic g' in septenario motum suum expellere non possit naturam qui inedia eadit et fatigata in .viii. et non movetur. si iacet et propter hoc non continuatur usque ad .vii. diem cum .viii. propter discontinuacionem operacionis nature unde non refert G. se vidisse crisim ad bonum in octava. Sed de sexta refert se vidisse crisim ad bonum et non recidivasse quia non dicit de octavo. Dies enim non creticus non dicitur a privacione crisis sed a privacione frequencie crisis. Propter quod quia natura non movet materiam in octava die nec fit febris octava. Et non quod dicuntur distinctos febris, attendendo potius secundum frequenciam quam secundum necessitatem sicut pluria in membris a quibus iste febres solent compungi in erraticas eum excedunt febrium regulam interpolatam et magis frequentem. Sed hec esse male modum affligendi debitis temporibus horis diebus observant secundum regulas febris interpolatam motus suos ordinatum. Cum istarum hec est consideracio materia secundum materie composicionem componantur et misceantur et secundum maiorem composicionem et fortiorem subtilia et calidiora et fortiora in virtute competenciora adhibeantur que prius remedia relinquimus. De erratica febre

Erratica febris inter interpolatas computatur et fit quando ex composicione materie quando ex simplici putrefiunt et quando non diverse que succedunt .vii. ter in die quando paciuntur ad modum tercianae continue quartanae ... de die in diem diversimode interpolant secundum naturam filio ... semel quando bis quando ter quando mane quando aliis temporibus secundum naturam humoris vel humorum possunt enim diverse materie commisceri ut flegma et colera vel flegma et melancolia aut colera et melancolia et ista composicio est secundum diversas partes composicionem diversis locis putrefactis quia una adiungitur in colam nigrum adiungitur alia apostemati in omnibus similiter et in aliqua parte corporis sunt congestio et maxime in mancipio .vii. in quartanis mittantur vel bis adiungitur et in melancolia nimis tantum in melancolia eos in assunt bitudine alie enim humor sua spissitudine omnes vincit et in suam naturam convertit. unde ex febribus in ordinate vagantibus quartane fiunt futurae accidit ante ut una in .f. flegma vel colera adiungatur in fine autumpnum et convertitur a sua specie in speciem melancolie. Unde fit quod magis a sua specie recedit magis interpolat et tardius affligit. nec certas horas servat quoniam inequalis fuit. unde dicuntur febres erratice duobus modis quia errant in modum affligendi faciendo saltum sicut accidit cum affligit de tercio in tercium vel cotidie vel de quarto in quartum comes et postmodum interpolat per aliquot dies saltando de modo tercianae ad quartanam vel econverso vel de quartana ad cotidianam vel tercianam vel econverso vel magis interpolet et retardetur. Secundum motus ad motus diversarum materiarum contingit maxime in mancipio vel dicuntur erratice quia circulando affligunt subocupando vel anticipando ut si hodie arripiant in mane et in tercia post in nona et quia circulando redeunt

usque ad quartanam terminantur. Generaliter quia febris usque ad certam sui determinacionem nec certis temporibus affligit nec certis temporibus affligere promittit in dicto planeticea aplanos quod est error seu aplaneta saturno quiescit principium melancolie in hiis per adustionem consumuntur seu aliis hiis consumptis remanet melia materia quartane super quam planeta saturnus proprium habet aspectum.

Causa salubris in hiis est ut secundum composicionem cause antecedentis vel simplicitatem competentem apponatur medicina et melius talis danda est cum. Sed magis melie. Digeratur igitur materia cum diamtos et diasene et ro. no. et equatur usus oximel et sir. ace. vel orizacc. aut sir. compositi secundum proprietatem materie vel materiarum vel orizacc. vel oxi. diur. vel squillitica. et a principio danda sunt diuretica in cibis. Sed simplicia non opus commixtione. Sed primo dentur diuretica post digestiva. materia digesta purgetur secundum materie proprietatem cum flagogo melagogo. colagogo. Sed plus de melagogis quam de aliquo aliarum. Sed medicina ista sit composita cum ... impleat. et yerap. et ytrul. vel cum decoccione. th. epi. centaur. lap. lazuli. polip. agar. mol. pannorum additis colatur ... mirab. cit. et indor. et hiis si triplex est materia. Sed duplex adde secundum duplicitatem. Sed simplex adde secundum suam materiam. Et semper plus pro melia purgata in secundum composicionem materiei medicinarum succedat simplicia et eveniunt offerantur equaliter mixtura cum tro. et aure alexandr. et tyr. vel infunde cum vino et aqua decoccionis endi. et yperici. secundum proprietatem materie vel nuise enee vel alie opiate in antecedenti vel conficiatur apparitur. Sed simplicia non dicit fi vel tercia die sequenti die post simplicam si color est plectoricum sequatur flobo de epatica. si non est plectorica aptatur una sophenae vel saluatella similiter. Sed si non solvatur iteretur medicina vel opiata cum predicta decoccione ante accessionem quam unguentis incipiunt linire et occitaciones et allicos superiori in dictis opiata. s. ru. tro. musam eneam. metridat. vel tyr. esdram. oppopuium secundum proprietatem materie vel materiei. Sed nisi sic solvatur recitentur electuaria digestiva pingones et fiat talis sir. rad. scolop. endi. epitec. mol. ans. a. r. I. propter co. rad. fe. petr. simul balsamite. pulleg. ... bone flatis. herbe sancti iohannis saturee. serpilli. pomarie. etiam pretem. Contra inviam qualiantur colentur coquitur colature admisceantur zuccarum et sirupetur et detur post electuaria. Sed accidencia se evenientia fiant remedia sanis supius dicta. dieta sit carnes pedito. gall. minor. ovum. vinum vetus clarum et bene lymphatum. lac amigdalarum cicium avena et triticum. De epyala et lipa

Epialam et lipariam multi magis ... ria. admiracionem discordantes subclinis palpole videntur pertinuisse. Sed consuetudo nostra est ex datis meliora aggravare et non dubitacio est oppinionis diversas inquirere ut quisque eligat quam velit retinere. Sed nota quod febris de composita aut

propter compositionem febris. Composita autem est secundum com
mixtionem / aut secundum intimitatem. Commixtio autem
aut est secundum accessum diversarum materierum una
febrem inducentium ut in flegmatica falso secundum unum illius
/ aut per accessum et confusionem ut in febre duplici / vi
cinitas materierum autem est earum in diversis locis ut in
.ii. tertianis / aut earum in diversis locis quarum una putrescit
et reliqua non. / aut est diversarum in uno
loco putrefactarum ut in sinoco. et flegma putrefiant in eodem
/ aut diversis locis / ut si una intus reliqua extra
ut in hemitriteis / aut est intimitas particularum
materiei. quarum una putrescit reliqua non. ut tertiana epi
ala de qua diversi diversa senserunt / Dicunt quidam
sic quod aliquando flegma et colera putrefiunt intus extra quibus
fumi resoluti distemperant cor et fit febris et
calor intus. et postmodum per venas suas ad exteriora
et ibi dissolvitur flegma vitreum subcutaneum ex
cuius dissolutione infrigidantur exteriora / Exemplum tamen
o fit in lipparia que fit de colera putrefacta subcu
te que dum putrescit resolvitur fumus ad cor
distemperans ipsum et inducens febrem cuius distem
perantiam dum dispergitur per interiora secundum necessitatem
flegma vitreum in solidis intus dissolvit ipsum ex
cuius dissolutione infrigidantur interiora / Alii sic
dicunt quoniam una materia putrefit nimio calor po
non putrescit. Sed dissoluta in vaporem infrigidat
corpus quoniam secundum aliquam partem quoniam accidit id secundum diver
sas materias primum contingit in febre epiala
in qua putrescit flegma secundum partem sui sub
tiliorem / pars autem grossior eius dum dissol
vitur in vapores frigidos que infrigidant exte
riora corporis. et pars calefacta calefacit inte
riora corporis. Unde inflammantur interiora
et infrigidantur exteriora / In lipparia eodem accidit sed
cum lipparia ex colera putrefacta et flegmate non pu
trefacto vel melancolia non putrefacta. ¶ Colera
autem cum sit levis in exterioribus dominatur et ca
lefacit ea. Melancolia et flegma cum sint humores graves
dominantur secundum interioribus et infrigidant ea / Unde
ysaac movet obiectionem quare si accidit contrarium
eo cum ibi sit materia colica et flegmatica vel melancolica
/ et solvit quia in contrario putrescit utrumque et ideo u
traque calefacit / In lipparia putrescit altera tantum / Ite
movet obiectionem cum materia putredinalis
colica sit eadem in tertiana et lipparia quare in tertiana
calefiunt interiora et exteriora / In lipparia tantum ex
teriora / Et solvit quoniam non aliud infrigidans in
tertiana calidatem colere propter illud diffundit se
uniformiter intus et extra hac opinione possimus
probare ab ysaac in febribus dicit enim quoniam putrescit flegma
vitreum intus et dissolvuntur extra non putre
factum. extra calefiunt interiora et frigescunt exte
riora. interiora propter ascensionem materie exteriora propter
dissolutionem et dispersionem materie frigide dissolu
te. et non putrefacte. in calefactione sicut contin
git quod glacies resoluta magis vel nix per momen
tum infrigidat propter facilem pororum submissionem
nem magis quam dissolutione. Unde rustici sum
unt quod nix dum liquescit cum ipsam tangentes
magis infrigidantur / Est alia diversitas febrium.

que habet fieri ex colera commixta cum melancolia vel
vitreo flegmate / colera tamen putrefacta petente exte
riora. Unde calefiunt exteriora / et interiora infrigidan
tur propter coadunacionem frigidorum humorum et gravium
ad interiora / et est simile in nube que est congre
gatio multarum guttarum que in conclusione levium
corporum in alto detinetur. dum fit dissolutio accidit
frequenter levia corpora ascendunt et gravia
descendunt et fit pluvia et infrigidantur inferiora
ex dispersione aque diffundentis eas / Sunt autem
infirmitates inponit in. diversitates dicens sic. Est
febris in qua infrigidantur exteriora ex flegmate non putre
facto et calefiunt interiora ex flegmate putrefacto et
vocatur epialis / Est et in qua sentit minimum
calorem infirmus et tepiditatem in exterioribus
bus quod fit ex grossitie et viscositate humoris propter quas
non potest calor exire a partibus interioribus ad exteriora et hec febris
vocatur lipparia / Est autem in qua minima est
frigiditas in exterioribus corporis quod de flegmate contingit
frigidissimo. Et non immoderatus febrilis calor
interioribus et vocatur timodos / Est in qua habet
minimus calor interioribus et de calore illo ascendit
fumus calidissimus in corporis extremitatibus quod
consequitur quia non est viscosa materia unde effici
tur cito dissolubilis fumus exit / Epiala quoniam
infestat de die in diem quoniam de cito incipit
et evidenter ex se ipsa cognoscitur / Lipparia quoniam
infestat tercio initium primo frequenter alliteres
et oscitaciones. Deinde rigor postea deinde calor vel
in medio caloris frequenter frigus intollerabile in
exterioribus ex dissolutione flegmatis vel melancolie interioris
et tamen ipsum calefacit circumstantiis ut apparet in
glacie et sole / Cum ergo istarum diversatur secundum diver
sitatem causarum in epiala. digeratur materia cum
oximelle squillitico et purgetur cum peral vel
yeralogodion. tercia die fiat sibi potio de calamento o
rigano. mentastro ruta. foliis lauri. et similibus
Exeunti accessione detur equalis mixtura aure
vel tyriace vel metridati cum vino decoctionis sal
vie rute / postquam desiccatus fuerit inungatur
circa spinam renes collum stomachum. brachia ty
bias et cetera cum hoc unguento. accipe. succi febrifugi. absin
thii. balsamite. agrimonie. ana. decoquitur modo
cum vino vel mixto usque ad consumptionem succi.
Si autem sic non curetur detur post opiata ter
vel quater ante horas accessionis cum supervenerint
allitres et oscitationes iterentur predicta medica
mina / dentur electuaria calida sicut diantos dia
calamentum et usus vini clari vel similiter de mediocriter
naltrum fiant scarificationes in tibiis et ven
tose in spatulas ponantur vel super renes comme
dant. pullos. perdices. gallinas bibant vinum
mediocriter et fiant que diximus in eadem cotidiana vel
quartana / In lipparia fiat stupha vel balneum de fo
liis salvias. malve plantaginis. solatri. tormentille se
parium. absinthii. ad aperiendos poros et bene fricetur
totum corpus cum herbis et tunc recipiatur in lecto
ut sudet / Item corpore adhuc existente adhuc calo
re poris apertis inungantur corpus cum unguento quod fit
de morelle succo et aceto ana. cum oleo bullitis

[Marginalia:]
propter alia superiore seu opiniones
quod dicitur solus fe
propter opiniones quarum propter priorum
propter primam
propter secundam
propter tertiam
propter quartam
propter sexta unus affligit
propter earum singula
propter cura
propter unguentum ad digestionem

ad sui consumptionem et ex alio cera et fiat unguentum
et hoc fiat ter vel quater donec solvatur febris. Fiant
scarificationes in anterioribus et posterioribus tibi-
arum et apponantur ventose inter scapulas et supra
renes. Cum autem soluta fuerit febris digeratur
materia scilicet flica vel unica cum oximelle purgetur
cum yera pigra vel yerali. Secundo die fiat balneum deinde
cum alexandrina. Si etiam remanserit materia
unctio vel intestinis posita est cum colice vel yliace pas-
sionis. Et curatur ut vera continua. Cum in yppo-
na deleantur fomentaciones ut in causone ad co-
lere mitigacionem addita balsamita pulegium
basilicon et folia lauri et fiat unctio cum ... ut oleo
mol. vo. et lacte. gr. populeon. et similibus delen-
dum calcaneum ... et hoc dividatur a cura speciali.

De sinocho causonide et causone sinochide.

Sinochus causonides fit ex compositione
duarum materiarum in specie earundem febrem co-
tinuam inducencium. Hec autem compositio materie dua-
rum aut equalis aut est inequalis. Si est equalis co-
lera cum sanguine dicitur causo sinochus. Si inequa-
lis aut plus de colera quam de sanguine et dicitur
causon sinochides. Si econverso plus de sanguine quam
de colera dicitur sinochus causonides. Quamvis autem
multe sunt alie febres composite de diversis humo-
ribus continue in venis commixtis per simplicem
accessum putrefactis tamen non habuit nomina nisi iste tamen
que sunt ex colera et sanguine. Sinochus ergo causonides
vel sinochides est febris principaliter facta ex sanguine
et colera in minori quantitate. Causon sinochides
est febris facta principaliter ex colera in maiori et sanguine
in minori quantitate intra vasis putrefactis. Quoniam si-
miles sunt materie et similia sunt signa. Sed in sino-
chide habundant magis signa sui sanguinis. In
causonide plus habundant colere. Urina apparet rubea
vel subrubea et non equaliter per totum spissa et pertur-
bata. Et si ad spissitudinem magis accesserit si-
nochidem insinuat. Si plus ad tenuitatem cau-
sonidem. Sitis adest cum lingue asperitate et medi-
ocriter maxime pulsus magnus et frequens et ve-
lox dolor capitis et hec omnia intensiora sunt in
causonide. Symptomata in causonide magis habent ... quotidie
matutinalem paciuntur non tamen plenam quod fit
per rigorem completam tepitem in membris
propter humectacionem nutrimenti. Unde membra
magis resistunt febrili discrasie. Fit autem paroxismo
in acerbitate comprehendente calorem natura-
lem et frigente ipsum vincente calorem accidentalem
propter dominium sanguinis. quod est una de causis quia
sanguis illa hora dominans spiritus per illa membra
humectat humectata confortat calorem naturalem au-
mentat accidentalem superat. Unde minus et infestan-
tur pacientes. Quamvis quibusdam videatur quod non
sit aliqua vera continua nisi ex sanguine ... so-
rum febris curaciones ex precedentibus scilicet febribus
ex colera sanguinis continue assumende. Sumptum quod dupli-
catur febris ... in virtute medicaminum debet augeri
et intendi et si nimia sit debilitas multum con-
fortare cum sirupis et electuariis et unguentis. Insiste
et cum hiis mediocriter ut natura in nullo

in vernat contrarium ut crisim effugiat. Dicimus
multum debet esse alteratio ut in causon et subtilis et
tenuis et in hoc vel matutinis in quibus quiescat ex-
hibenda et contra accidentia scilicet vehementia ut ibi docuimus
vel alibi competencius hic precipimus diligenter
observare.

De emitriteis et divisionibus earum et curis

Emitriteus est febris composita ex duabus materiis quarum
una putrescit extra vasa reliqua intra unam febrem
inducentibus. Dicunt nam de colera cum putrescat extra
et flegma intra. non tamen sunt due febres continue et cotidiana ex
hiis composita ut quidam obiciunt quia non est nisi
una febris formalis. Cum enim ex materia intra et extra non
nascatur nisi unica distemperancia cordis que est
febrilis discrasia utraque enim materia simul putres-
cens scilicet materia dissoluta et resolvens alie fu-
mum petente cor ponens se insimul que resolvun-
tur a materia intus simul et semel inflammatur in cor-
de. Unde licet duplicetur materia et augeatur discra-
sia non tamen sunt due febres. Sed in aliis licet sint due
materie quarum utraque sufficit ad inducendum febrem per se.
Est tamen unica febris continua racione materie putre-
facte intra vasa non dicitur interpolata cum febris sit so-
lis ... sive utraque putrescat intra seu alia
tamen intra. Et istud habetur ab ypocrate in libro epi-
demiarum(?) ... in febribus. Et quamvis intendamus
de febribus ex compositione materiarum duarum quarum quedam
putrescunt ambe intra. Non tamen de omnibus ta-
libus intendimus propter earum multitudinem vel infinita-
tem nisi de frequencioribus scilicet de sanguine et colera sino-
chides causonides sicut infinite possunt esse fe-
bres diversis materiis quarum una putrescit intus et reliqua
extra non intendimus de omnibus secundum unam composi-
cionem omnium nisi tantum de tribus notabilibus et fre-
quencioribus. De emitriteis magna controversia inter magi-
stros habetur. Sunt quidam qui dixerunt in omni e-
mitriteo putrescit flegma intus et colera. quorum opinio
ab aula recessit eo quod non consonat nomini. Dicitur
enim emitriteus ab emi quod est dimidium et triteus
quod est terciana. Est autem semper una materiarum ma-
teria terciane. Et ita uno modo dicitur terciana me-
dia propter materiam. Alia vero est que habet medietatem
...nere vel flegmatice declinacionis accidentium suo labori
... Vera declinacio terciane dicitur interpolacionis
Declinacio flegmatice de tempore laboris non sunt nimis sed
medietas afflictionis. Vera enim declinacio est .xxiiii.
horarum flegmatice .xii. ut superius dictum est. Emitriteus
sic diffinitur a quibusdam emitriteus est febris facta
ex uno humore intus et alio extra. quorum alter semper
est colera. Sed tres species habentur nominate auctori-
bus scilicet minor emitriteus. medius. maior. Hic
oritur dubitacio quis humor putrefiat extra
et quis intra in hiis.

Opiniones salernitanorum

Salernitani enim ponunt in minori coleram putre-
scere intus et flegma extra. In medio econverso. In maiori fit de
malancolia extra et colera intus. Et hac opinione sunt pla-
tearius et Jo. de sancto paulo et ferarius et dicunt sic
In omni emitriteo alter putrescit intra vasa quia
materia illius febris interpolate cum adiungitur huic.
Hic est quod minor emitriteus qui continue coniungitur
habet flegma putrefactum extra et cotidianam [illegible]

⁊ tipum. Medius quartane coniungitur cotiam
habet putrefactam extra ⁊ porisimum intra uasa ⁊ typum
maior quartane comparatur uiliam habet putrefac
tam extra ⁊ porum quartanum ⁊ typum. ⁊ h[illegible] fallaciam
actorum consequentia insuper intergis. qui dicitur continuus est
media tertiana. h[illegible] est febris componitur ex febre fle
gmatica continua ⁊ tertiana prodicta si sit uera. ⁊ alio lo
co post dicit febris inquam composita ex flegmate ⁊ colera
[illegible] quam uocatur emitriteus. Si uera sit habet sig
[illegible] una que est continua propter flegmatam continu
itatem. Secunda que cotidie interpolat una die le
uius accipit ⁊ facilius altera diuinus ⁊ moles
tius ⁊ leuitas eius est propter flegmam febris omni die in
uadentem rigorem non habet propter materiam in ua
sis contentam. Molestacio eius ⁊ diuiticies in al
tera die est quia in die tertiane cum facti uenit rigo
re quod in tertiana solet euenire ⁊ mouetur febris fle
gmaticaque omni die solet inuadere. Unde die illa mo
lesta est ⁊ dum ⁊ in illico febris id fere per eadem uerba
dicit ⁊ ponit questionem dicens. Si dixerit quomodo pos
sumus noscere tertiane materiam an sit extra
uasa uel amphimerine intra est uasa dicimus quod
cum fortitudo que solet in amphimerina eue
nire non apparet intelligitur tunc esse amphime
rine materiam intra uasa esse ⁊ alibi in eodem
libro continetur materia que est intra uasa non fa
cit rigorem eo quod clausa est in uasis. Illud autem
probant actores. G. in passionibus emitritei tres sunt me
dius maior ⁊ minor. medius est quartane
coniungitur maior uero quartane ⁊ minor cotidiane ⁊ item
si minor est emitriteus mouetur xviii horis ⁊ quiescat
vi. medius uero mouetur xxxvi ⁊ quiescit ho
ris xii. maior mouetur horis xl ⁊ quiescat ho
ris xii. non tamen omnis quiescunt sine febre fere.
Item dicit consequentia insuper inter quod est emitriteus uerus ⁊ non
uerus. Verus est ille qui est medius. Si dicitur
alter uerus emitriteus est qui componitur ex
continua cotidiana ⁊ tertiana prodicta ⁊ ita habitum propositum.
positum. Item dicit G. in passionibus quod minor habet tipum
cotidiane. medius tertiane. maior quartane. Sed ut di
cit constantinus tipus est materie que putrefit extra
uenas ergo in minori putrefacit extra uenas ma
teria cotidiane scilicet flegma in medio tertiane scilicet colera in maiori
quartane scilicet melancolia. Opinio contraria. Alii magi
stri temporis fouentes contrariam opinionem
dicentes quod in minori putrefacit flegma intra ⁊ co-
lera extra. In medio econtra. In maiori melancolia intra ⁊ colera extra
predictam sectam triplici ratione infirmant ⁊
destruunt. Et est una sumpta a ratione determinacio-
nis emitritei. Secunda a ratione afflictionis. Tertia
a ratione in me. A ratione determinacionis emitri
tei sic ⁊ auctoritate. G. in passionibus dicentis quod
minor emitriteus determinatur per litargi
am medius per frenesim. Litargia autem est
apostema flegmaticum in posteriori parte cerebri per ebul
licionem raptam a uenas ad locum illum. Litar
gia est autem. Frenesis fit per ebullicionem
colere in anteriori parte cerebri. Sed non rapit
materia nisi in continuum ergo in minori est contra
de flegmate ⁊ in medio de colera. Ratione afflictionis

idem probatur ad quod intelligendum ratione sunt due
regule scilicet quot horas habet humor putrefactus extra uasa
in summo labore ⁊ non summo labore tot habet
horas ut putrefactus intra uasa in summo labo
re. Item alia regula quot horas habet humor pu
trefactus extra uasa in quieta quiete tot habet horas
id est flegma putrefactus in quiete. Minor emitriteus
dicitur minor uel ratione remissionis uel ratione bre
uitatis. Sed cum acucior est afflictio in minori
quam in medio. Quanto enim materia est putrefacta
intra uasa calidior tanto afflictio est acucior. Unde ⁊
cum qualis continua possit dici acuta. Illa tamen que
est de co. precipue dicitur acuta. non ergo minor dicitur mi
nor ratione remissionis afflictionis. Item colera
putrefacta intra uasa habet tot horas in summo la
bore quot habet in summo ⁊ non summo putrefacta extra.
Sed sic habet xviii horas ergo in minori emitriteo
sunt xviii hore extra eo ⁊ extra flegmatis putrefa
cti habet xii ergo minor emitriteus habet xxxvi horas
in summo labore. Sed plures non habet medius minor
[illegible] non potest dici nec ratione remissionis afflic
tionis nisi racione breuitatis. Ratione dispositionis
urine sic quoniam secundum eos. Cum colera putrescat
in uenis flegma in medio cum sit acucior in mino
ri deberet esse intensior urina ad quod plateariis
sic consueuit respondere quod non solum ex ma
iori uel minori intensione caloris urina mag
uel minus redditur colorata sed est ex natura membri
in quo generatur ⁊ ex diuturnitate uel bre
uitate more in ipsa decoctione ut inquit ⁊ di
abete. uel ex proprietate materie ex qua gene
ratur est eo. sic. Ex ruinitate materie egri
tudinis circa locum decoctionis uel ex remocio-
ne eiusdem ab eodem actu contentiuum. quia ergo
in minori emitriteo colera intra uasa putres-
cens remota est a loco decoctionis urinam non ua
let perfecte tingere. Et causa potissima flegma quod
uasa putrescens quod frigiditate sua reddit urinam
crudam cuius contradictione colera non potest uri
nam multum colorare. Ideo ergo remittitur urina
in minori. In medio uero quia flegma putrescit in
tra uasa putrefactio autem a calore ⁊ calor a
putrefactione augeatur quia color urine in
tendit. Colera uero extra uasa putrescens sine
contradictione fortius sufficit urinam colo
rare. ⁊ ob hoc uero coloracior apparet in medio
quam in minori cui tamen sic falsificatur quia co
lera putrescens quia non est remota a loco deco
ctionis cum uasa sint secundaria loca decoc
tionis propter quod est ut habeat significare supra
dispositionem epatis ⁊ uenarum in eo contentorum ⁊
uiarum per quas transit. Colera ergo in uasis putres
cens semper intensiorem reddit urinam quam extra
uasa putrescens quod patet experimento ergo colorat
urina magis in tertiana continua quam in simpli
ci tertiana. Item magis coloratur in tertiana quam in co
tinua cotidiana cum hic colera in flegma intra pu
trefiant. Ideo si putrefactio ad auget pu
tredinem ergo putrefactio ⁊ calor colere minuitur
natura a calore putrefactionis flegmatis extra ⁊ augetur

Marginalia:

A.
flica
at [illegible]
reptat opinio; sequitur [illegible] una in ea pro dictis [illegible]
fli[illegible] inp[illegible]
Sed in expte afflictionis
In [illegible] pluribus duabus [illegible]
Sed pro prima
Sed pro secunda
Sine remissionis non [illegible]
Sed de minori non [illegible] afflictionis [illegible]
uasa
Sed pro tertia ipsa experte [illegible]
Sed post responsio plateariis
[illegible] pigens
Sed pro replicatio [illegible]
in uasa

adhuc esset brevius in respondendo quam medio ...
et esse medio ... cum medio ... in tercia ... includit et minor ... maiorem et medium

non g° remittitur col extra · sed augetur
mam si fleuma est putrefactum frigitate sua remit
tit citrinitatem urine et calorem colere putre
centis intra multo forcius ipsum fleuma putre
factum intra et sua frigitate et sua admixtio
ne colere putrescentis est et urine colorem de
beret remittere, Colera g° in vasis putrescens
semper intensiorem reddit urinam quam ex vasa
ut fleuma extra putrescens impedit actionem
caloris intra operantis · sed augere · Cum igitur
sit color colorationem ut sit in medio quam in minori
in medio fleuma est · in minori colera est et facile
est inde quod fleuma putrescens est augeat calorem
in medio vero emitriteo cum diutur non
magis faciat afflictiones · Cum enim me
bra · xxxvi · horis in summo labore affligantur
in medio in minori tamen · xviii · diuturnas af
flictiones discrasia membrorum et distempera
cia calorem augmentant que discrasia per similem ad
colorem urine operatur sicut videmus in quartana si
quis ex fleumate materia sit s. melancolia et ex proprietate
reddit urinam intensam remissam tamen
ex discrasia membrorum que contrahitur ex
diuturnitate afflictionis · per · xx · iiii · horas red
ditur urina colorata et semper post diem ac
cessionis · Coloratio autem est in medio quam in mi
nori · Etiam urina rub · vel subru · superius distincte
lineas non tamen usque ad mediam regionem superius
spissa, inferius tenuis significat minorem emitrite
um · Urina autem rub · vel subru · superius distincte
lineas non tamen usque ad mediam regionem
tumescens aliquantulum circa circulum et superius
spissa inferius tenuis significat medium emitrite
um · unde ex dispositione urine manifeste patet cum co
lor effectus sit caloris colera putrefacta intra
maiorem inducit colorem et intensiorem quam
in minori · ubi fleuma putrescat intra · Sed inquirend
est que substancia debeat in eius esse · Etiam ex
siccitate colere deberet urina reddi tenuis ·
Ex humiditate fleumatis spissa · sicut mutuo reddit
inequalis mediocriter tenuis in minori
mediocriter spissa in maiori · Sed superius magis
spissa · Etiam ex maiori diuturnitate afflic
tionis et successionis ebullitione in materia fit
adustio propter quam per urinam emissa lividam in
minori · viridem in medio vel est lividam vel
viridem per maiori vel minori adustione dis
ponit urinam · Et quia pauca est et manifesti
apponere ut discernatur · Maioris autem
emitritei signum per urinam certa no habetur ·
Etiam urina nec alba nec nigra nec livida per morti
ficationem et adustionem apparet · Alia opi
nio · Opinionem ultimam foventes fe
ioribus actibus ita respondent primo auctoritati
G · minor emitriteus intelligitur cotidiane intel
ligunt continue · quia alii intelligunt inter
polate, vel alio modo coniungitur cotidiana sum
per in equalitate materie · Etiam materia licet due
sint materie in emitriteis principalior materia
est materia cotidiana et ita minor coniungitur co

tidiane contra sum materiam et medius terciane
contra sum materiam colericam putrefactam
intra et maior quantum ad racionem · Et ad id quod
dicit · G · quod minor habet typum cotidiane intelli
git non de typo generali nomine de parti
culari qui est ex multis causis quando ei sit ex de
fectu caloris naturalis ut in membris in quibus impotens
est virtus transmittere sanguinem et calorem
ad extrema · Unde frigescunt extrema maxime
in tempore frigido · Quandoque est ex ignito aparatu in
honore · Quandoque autem ex debilitate membrorum
radicalium sicut venarum · unde cum humor putre
fit inveniuntur et de tali typo est quod minor habet
typum cotidiane medius terciane maior quartane.
Ad hoc tamen quod obicitur quod hic fe. componitur ex
in flica et quod et terciana peri. sicut vera dicet
alex · Verus emitriteus est ille qui est me
dius · Intelligit enim ille qui est medius emitri
teus · i · prima species veri emitritei · et propter hoc
non excludit quin minor sit verus emitriteus
ut sic notetur · Verus emitriteus cuius pars ma
terie est pars terciana sive continua sive in
terpolata · inde alex · emitriteus est quam medium
tritei · i · est cuius eo quod partem mediam sum materia
terciane · Non verius dicatur cuius non pars
materie terciane ut si fleuma putresceret minus
vel gressus vel co · ut melancolia fleuma intus et melancolia extra
et econverso · Reputantur igitur ad signa minus
antiqui · Unde videndum est quot horas habet minus
quia cum minor emitriteus et minor dicatur
de · non solum racione acuminis quia maius acumen
inducit colera putrefacta intra et fleuma extra
quam econverso · Sed etiam minor dicitur racione plu
ralitatis horarum que sunt in medio magis
afflictione ut prius ostensum est · non habet mi
nor · i · xviii · horas · s · in vehementissimo la
bore propter motum eius · et fleumatis vehementem · vi ·
in minori labore magno tamen ex solius fleuma
tis infestatione · Solet tamen dici quod non habet · i ·
· xii · in labore summo quia fleuma putrefactum intra
· xviii · habet horas in summo labore ut continua
continua abreviatur tamen labor cum fleuma sit sal
se evaporabile propter fervorem intus et extra · Quoniam
minus est per se habere · xviii · horas · Racione sue
passibilitatis tamen consumitur et non infer
tur summus labor nisi diutur utriusque tamen
sunt · Sed videtur secundum hoc quod non habet appellacionis
minor emitriteus frivola sit et falso appositum
tum cotidiana continua · xviii · horas in summo la
bore · et · vi · in falsa quiete · et sic summo labori
non addatur medietas fleumatis vel vere declina
tionis tritei · quod est consonat dictis priorum quidi
cunt quod sunt · xviii · hore in summo labore · et
· vi · in falsa quiete licet ex alia causa · ad hoc
dicitur quod concedunt quod frivola est illa racio
assignata et falso appositum cum declinatione tamen dici
potest quod addicio est fleumatis declinacionis in tri
tissimo laboris comparacione ad fervorem ex
parte fleumatis pro ut velocissime sumitur · eva
poratur ex duplici calore et ex accessu motus

I

De cura supius satis dcm est. [illegible] addo q in puis ci. ul subit pulsus est plenus et uelox
lingua apparet nigra aliquantulum et limosa. Sepe
fit cum fluxu uentris in die tercia. [illegible]
.vij. ul .xi. non tamen per hoc liberatur. Similiter eodem
capitis et aliorum membrorum et oculorum conclusio
ita q non loquuntur si grauiter eum uocant
et membra eorum fortiter comprimuntur et
oculos non aperiunt sed qui grauiter dormientes
existunt. Frequenter autem tali egritudini [illegible]
gia sequitur [illegible] continuam [illegible]
materie contente intra uasa q si non accide
ret si extra esset. Jam de sententiis dua
setarum medicorum et earum [illegible] dicimus q auctores
in compositione [illegible] nolo querere nisi
exempli ut per illud perueniam momen
cognitionem eius compositionis [illegible]
specierum compositionem non est [illegible] dicitur secte
[illegible] sed magis illa [illegible] dicit [illegible] de eis que
est per cognitionem cum [illegible] et facilitate.
Cum ei parte cognoscat [illegible] singillatim
cum facilitate perueniet in cognitione com
positionis. ut predicimus cognitio signorum sim
plicium scrutanda est ex rebus naturalibus et
non naturalibus et contra naturam. Medius enim
[illegible] habet .xxxvi. horas in summo labore et in
[illegible] quiete ex parte eo .xxiiii. intra putrefac
te [illegible] materia putrefacta intra
habet tot horas in summo labore quot habet materia
putrefacta est in summo et non summo. Sed cola
putrefacta est habet .xxiiii. in summo et non sum
mo. ergo intra putrefacta tot in summo et si
non impediatur. Sed non impediatur immo ma
gis augetur et multiplicetur ex sanguine
ratione furoris sanguinis [illegible] intra ue
nas quod non contingit in [illegible] ratione [illegible].
[illegible] .xii. hore attribuuntur [illegible] dico putre
facti et magis habundantis est uenas. magis
habundantis est dico. quia natura duplici de ca
indiget ipso est uenas ad concatenationes
remolliendas et uirtute expulsiuam innata
Sed post quietem cum in duobus diebus per tantum tempus
quiescat natura [illegible] quiete in medio [illegible]
quam in minori quare medius periculosior
est quam minor quia minor quies per .xii. horas
Solucio in minori pausat singulis diebus [illegible]
aliquantulum per .vi. horas [illegible] talem quiete
sit forcior in minori. In medio cum labor conti
nuetur per diem et dimidium ualde debilitatur
natura [illegible] licet aliquantulum quies sequatur
longa tamen quia in tantum longus labor continu
atur parum proficit talis quies. Item obicitur
q dicit constantinus q si cola fuit maior
facilior et leuior est [illegible]. Si autem [illegible] uidetur
dominari fit [illegible] molestior. Sed materia
putrefacta intra dominatur respectu materie
putrefacte [illegible] ergo minor [illegible] molestior
est quam medius cum materia [illegible] putrescat
intra. Solucio molestior est quo ad digestionem [illegible]
non tamen quo ad debilitatem uirtutis. alia

leuior quo ad debilitatem [illegible] non tamen quoad
tolerantiam uirtutis ul debilitatem. Interdum
[illegible] fluxus [illegible] per uomitum ul
secessum ex quo non sequitur aliqua determi
natio egritudinis [illegible] non et [illegible]. Sed si mini
mus fluxus superuenerit debili existente uir
tute mortale. Item ul [illegible] signum adustione
et casum uirtutis mortal. Item pulsus inequalis
et inordinatus et spes [illegible] periculum imminere
Respondit maior [illegible] habet .xlviii. horas
in summo labore et .xii. in falsa quiete. In [illegible]
diebus non pausat natura nisi per .vii. horas
et [illegible] grauissima et [illegible] cura .x.
[illegible] hore attribuuntur ratione [illegible] intra .xii. in
ratione eo putrescere est et .xii. ratione [illegible]
ac caloris intensi et ratione [illegible] materie [illegible]
principaliter ratione soliditatis materie [illegible]
da est corpora tarde ei suscipiunt [illegible]
et tarde relinquunt. Sunt ei tempus ut ad curam
redeamus. Sed [illegible] ratione [illegible]
solucio relinquatur. Medius autem et minor non
sine magna difficultate curantur. Statim [illegible]
eo diuina [illegible] humana manus [illegible]
autem multa consideracione que materia putre
fiat intra que materia est secundum omnia accidentia
et pulsum et urinam et [illegible] et motum [illegible].
[illegible] in ipsum semper est insistendum [illegible] circa in
[illegible] intra [illegible] que ipsa [illegible] putrefactionis
[illegible] omnis medicine debeant omnes esse com
posite. plus addendum est contra [illegible] intra
et si crisis acciderit in septimo et sit [illegible]
purgetur in octauo. Sic dico de aliis diebus
creticis in quibus si non eueniat crisis potest fieri in
die sequenti et non die crisis. et si [illegible] habundat
sanguine et uirtus sit ualida potest fieri [illegible]
ad tertium diem [illegible] et post detur sir
[illegible] ul [illegible] ad confortacionem post minucionem
Quidam nolunt post tercium diem detur
sir acc. ul oxizacc. ul succus malorum granatorum acc. et
reliqua sir. alterati [illegible] ad digestionem materie.
Die tamen minucionis post non detur sir. acc.
post .vii. diem purganda est materia cum
[illegible] simplicibus et compositis. apparentibus
signis digestionis que sunt maior [illegible] urine [illegible]
et maior [illegible] uacuanda ergo erit materia
cum hiis que dicuntur in [illegible]. aliqui
faciunt potionem talem. polipod [illegible] bulliant in
aqua cum [illegible] mol. [illegible] colatum
resoluatur puluis [illegible] .3.i. [illegible] mane
coletur et colatura cum [illegible] ul sir. mol. ex
[illegible] ul si fuit nimis debilis ul nimia
febris [illegible] detur decoctio mol. ul [illegible]
[illegible] in eius colatura resoluantur .ii. 3. cassiafistule.
3.ii.3. tamarindorum. et ita [illegible] puluis [illegible]
[illegible] fortibus tota [illegible] dari potest. Sed colatum
solum detur debilibus ul pueris. Sed pueris
ualde [illegible] detur [illegible] sir. mol. ul
ro. [illegible] bis ul ter ul q
ter in autumpno ul in yeme possunt tales
purgari cum oxilaxatiuo [illegible].

VI

⁊ similib;. Et si materia sit in ore stoi ⁊ semp
demus medicinam que utrumq; h'u. purget/ ne
si una materia purgata remaneat reliqua h'
se simplr remanentis matie incendatur et
ut ne picm inducat destruatur/ ⁊ proven
datur passio ult' xx. dies mbos quietis. conce
datur ius galline/ Sz nota q in omnib; cottidia
nis sepe tamde fiunt purgaciones in interuallo. q
tuor aut v. dier sinirtus possit tolare. Si non
da tm diurecua/ singulis dieb; dentur diarrodo
rosata ⁊ sequatur usus sir' diur'. ce incondia.
Si laborat constipacione uentris. fiant supposito
ria clisteria ⁊ cetera leuia officium uentris
prouocancia/ ⁊ detur zuc' uiol' ⁊ sir' uiol' cu
aqua decoctionis radic' fe. pet. liquir' ⁊ simi
lia alibi scripsi dcm/ pro dolore capitis ⁊ co
clusione oculor fiat loco frontis ⁊ tempor
⁊ ped ⁊ tibiar cum aceto tep ⁊ sale grosso i
quo fricantur plante ped/ ⁊ si nimius fiunt
stupor fiant locones ⁊ sternutamenta ⁊ in
uncones ⁊ empla scripta in litargia ⁊ rada
tur caput ⁊ in ungatur cum succo apii ⁊
agrestis/ ⁊ superponatur catulus p medium pme
dium dorsi fixus/ ⁊ gallus ul' pecoris ⁊ similia
/ ⁊ si lingua fiunt mg' fiat ut in eo uso uel i
alius dcm est Sz patitur uigilias in modera
te fiat loco l dca ⁊ in uncco cum eisde succis
⁊ olis frig fronti ⁊ temporib; ⁊ dormis eode
modo alecetur pro omnib; alius sinthoatib;
Similr ē ut patebit fiat/ Dieta eor sit pti
sana farma ordei bene cocta ⁊ condita cum
lacte amigd' ul' auene. lactuce cum aceto
cucur asse. prima cocta ⁊ cruda in fine ifusa
/ ayat f. portul. ola. borag. in alua. morella.
ela. pulpa citruli/ agresta p fusci mue pas
zucc' pernd'. si fiunt ualde debiles mis pulli op
time cocti cum far' ordei ⁊ post pistati ⁊ colati
detur/ omnia localia ⁊ fiant que dca sunt inter
ciana sinocha ⁊ causone/ Emitriteo g' mino
ri competunt mag' que dantur contra coti
dianam continuam ⁊ tercianam intpolatam
inter tum in pocoib;/ Sz ex localia mag' fiat
ut dcm est nisi timeatur litargia/ ⁊ scias
q in minori emitriteo paciuntur rigore ⁊
tercianu in quibuzdam ptib; corporis ubi
sita est materia colica ⁊ tantam sepm copres
sione paciuntur que no nisi pprio noie uoce
tur respondent p q differunt alterigico.
⁊ no q a principio in medio usq; ad tercium ul' q'rtu
diem paciuntur sepissime frig' cotidiane
⁊ p totum corpus aqua at die frig' im
minuit ita q non est ibi nisi q'dam frigus in
extremitatib; manuu ⁊ ped ⁊ nasi/ ⁊ diuisem
triteus eode modo curatur. Sz q tercianam
tinua est nisi ⁊ cont' extra. frigidiora da
da sunt aliq'tulum cum far' de medicab; diur
cali ul' sir' uiol. ⁊ zucc. uiol' cum eisde ta
dieib; materia tendente ad dig'one detur sir'
uerb' ut in causon/ ul' colagog'. compositu
ubi magis opponuntur de purgantibus

co. ul' mixtura colagogi in plus ⁊ flagogi m
mi'. q admod in minori est/ Dieta aute ⁊ ce
similis dr ee ⁊ contin'. Sz aliq'tulm grossior sit
scdum pprinquitatem ul' remotionem/ ma
ior emitriteus curatur ut quartana conti
Sz ad adtend' est pro cola. istu p nos no curabi
tur uerruptu ne oio uidea mus ignorantes
potest si flema ubi ad q'rtum. ⁊ cotidie offera
sir' acetosus cum aq' decoctionis scolopendrie
epi ⁊ rad' fe. tm si i die flemme ⁊ quaciis horaui
luerint. ul' ⁊ de simplici sir' dco in q'rtana con
tinua. Similr sir' uiol' ⁊ zucc' uiol. contra
constipacionem; digesta materia detur sir' laxati
uus ut in q'rtana continua ⁊ omnia fiat re
media tam in similib; q in dieta/ Quia
autem fe. emitriteus est fe. diu sor generis
et contrarietate matier difficilious medi
cacionis est ⁊ maiorem requirit in medica
cone sollicitudinem ⁊ forma medicacionis q
ad modum materia sic coniuncta est diuersa ha
bita semper consideracione que modo putrescat
intra uasa q'm maior est sollicitudo ⁊ medi
cacionis diligencia est ei adhibenda/ ⁊ h ergo
p typum q materia putrefaca extra fiant typum
intra negamus sig' fiunt ne. s. rigor sicut cum
colera putrescat extra/ sicut pius cont'. s. frigus
ul' inde horripilacio materiam cum est typus ex
putrefactam fieri ⁊ no q quicq no uera de
ee hic cum collat porisimus matie extra put
fca q'm matie intra putrefacte affluco conti
esti ⁊ cum materia uera affligit dr labor sunnis
⁊ dic aute q quidam nominant ueru ee cum
titeum in quo putrescat cola extra ⁊ fla intra.
⁊ omnem aliu reputant no uerum. ⁊ addit q
h relacio est in qua no est multa sollicitudo ad
hibenda o modo sciamus q fe. flica porissimum
h' tercane longioris more ⁊ maioris spacij.
fe. at colica porissimu flice minoris more ⁊
brevioris. Sic intelligatur de eo. ⁊ in sua cu
associantur/ Colera est ca. subtilis ⁊ tenuis
⁊ fla fm ⁊ grossum / ⁊ sp' unu eor ex contra
rietate sua est repressiuu alterius unde q'to
mag' alta sr habundat tanto mag' alteru re
primit ⁊ min' est piculum q'to mag' adeq't
tanto mag' est piculum sm potencias/ et
q'n medio modo adequantur mediu e piculu
⁊ q'n materia mouetur ut uera. ⁊ q'n ut no
tha/ at q'n una est uera ⁊ alia est notha q'n
utraq; uera ⁊ utraq; notha. ⁊ cc mouentur
in debitis temporib; ⁊ in h' est consideraco mag'
⁊ quidam in medicacione composita fe. com
ponunt oximel ex rad' diur'. pp fla cum sir' ro.
ul' uiol'. pp coleram humectandam ⁊ infrigi
dandum ⁊ dico q no debet comisceri ubi potius
q illo loco macoib; dcis. immo separari cu oximel
le prius dand' p se. post. i. horam ul' duas ce
strup' ut q'ntu ad eu fiunt p uirtute oximel
lis i ca' uirtute sir' stringatur/ Et si fla putre
at or uel subtiliatius acioris caliditatis s
impissionem sic potu fco ex decoctione. fe.

dum ca. sicut fe. maciam. causis prec. apparet addita
ruere. et secundum quod in maiori vel minori grossicie im
minatur quantitas fe. Et cum materia que erit
nenas fuit digesta levi evacuatione est evacu
anda. et si est fixa evacuatur cum decoctione
agarici vel polip. vel esule. si colera cum cassia
tamarindis. manna. iuiub. miol. et similia. cum decoc
tione. tri. cpi. absin. camedr. camepi. et inter
dum cum mirab. indis. et ista cum diversatur ab aliis
et dico quod intencio dicta est ultime de mutacio ipsius
continuitate fe. ympeti quam mutatur ethimi
teus in ectoniacam velud ethicam et mutatur
forma regiminis ad formam. **De fe. effimera et diversitatibus eius**

Effimera est fe. proveniens
ex distemperancia principali
spirituum. unde effimera est fe. non in uno gradu
mod. ethica. non quod effimera et ethica sint sine
materia vel quod ipse non sit substancia cuius calitas
distemperatur. sed eo quod effimera non habet cum humora
lem antecedentem sibi sicut nec ethica in eo
quod ethica vel effimera. solus est calor excedens cursum
naturalem in spiritu facit. in membris ethicam. Sed
nisi putrescat humor vel distemperetur vel preter
ter quantitative in consimilibus vel officialibus
vel venis. morbum materialem non potest facere. humor
est materia et spiritus et membrorum. effimera spiri
tuum nulla fe. fiat formalis nisi ex distempa
ncia spirituum quia membra distemperantur spiritu in ethi
ca humores putridis in putridis quod spiritus distempe
rantur. et ita omnis fe. fit ex distemperancia spiritus prin
cipali. Sed intelligo principali duobus modis. id est
sine medio non est verum in ethica et putri
da. hunc modum principalis habemus integ
ri. magnitudo vocis fit ex caliditate me
diante amplitudine trachee. alio modo di
principalis. id est primo loco et ita accipitur hic ef
fimera principale fit in eo spirituum id est primo loco
distemperantur spiritus in effimera qui distempe
rati distemperant humores et membra. In pu
trida primo loco humores. unde hoc modo fe.
in sinocha est effimera ex multitudine sanguinis
et spirituum non habencium eventacionem moven
cium et calefaciencium fe. ex inclusione videli
cet super materiam. Similiter fe. concomitans apostema
pleuresim et pipleumoniam racione est doloris commu
nit et calefaciunt cum cogitantur et distem
ri inducunt effimeram. Ex dictis patet quod cum
spiritus digmor humore secundum cum efficiente sint et
humor potest esse digmor racione cause materialis
spiritus est ex humore subtili generantur. unde quem
ad modum effimera potest esse causa introducens pu
tridam. Sic et humor calefactus vel membra
distemperata inducunt effimeram. hac racione
quod putrida tamen in ut antecedit effimeram.
In omni est fe. omnis spiritus distemperantur. scilicet alis
vital sit. Sed magis putrida. unde putride
acuciores et periculosiores sunt communius
accidunt. reliquie racius et securius et obtu
sius. et interius vita fuit de periculosioribus
periculosioribus premisit sermonem egredi ris

prius de putridis sequitur ut de putridis se
quitur ut dicatur de effimera secundum suas causas
antecedentes. Est est effimera calor in substancia spiritus
acquisitus. Sed acquisicio caloris aut est ab intrinse
cis aut ab extrinsecis. Sed ista acquisicio cum fit
in corpore subtili multam moram non susti
net. unde denominatur ab effimere quod est ma
rino quam eodem modo die quo nascitur moritur
vel effimeron quod est simplex. quia fundatur vel
generatur in spiritu simplici. vel ex. quod est unum
et fi. quod est fervor et mera quod est dies quasi fer
vor unius diei. quia ut plurimum terminatur
una die. vel cum augmentatur eius prolonga
tio extenditur ad duas et cum adulterinatur ad
tertium. et G. refert se vidisse usque ad iiii.
Sed hoc contingit propter spirituum grossiciem et fumo
rum et pororum clausionem. et propter hoc esse in putridam
vel ethicam convertitur. Item alia effimera est
fe. per se cum antecedit putridam vel ethicam. alia
est sinochotica ut dictum est. Item cum in effimera omnes
spiritus distemperantur. scilicet animalis vitalis naturalis tamen
alia fit ex prima distemperancia primo alius
spiritus. alia ex distemperancia vitalis spiritus. alia ex
distemperancia spiritus primo naturalis. primo
dico quia ad distemperanciam unius sequitur distem
temperancia aliorum. Sed non est distemperancia
que est fe. donec distemperetur vitalis spiritus
animalis spiritus primo distemperatur a calore
subintrante vel a frigore. vitalis animi ac
cidentibus. vel ab actibus vel potibus. hinc patet quod
effimera est ab accidentibus anime. alia acciden
tibus corporis. Item cum vitales animales naturales
ubicumque sint quod est unius cordis prius distempe
rari et post hoc esse cum plus habundant de spiritibus
vel in aliquo loco et magis exponitur ex tali
disposicione quam alius. **E**ffimera cum est mor
bus per se. interdum est a causa exteriore. interdum
a causa interiori. ab exteriore duobus modis. aut
est ex obviacione contrarii. aut ab exteriore
suscepto intra. et hoc aut cibis et potibus aut
medicinis. aut venenis. a causa interiore aut
ab accidentibus anime. labore exercicio. ab obviacione
contrarii extra. aut a caliditate aut a fri
gitate a calitate aut solis aut aeris aut bal
nei et similia. Ex calore est radiorum solis
reverberancium sit capud calefit spiritus animalis. sicut
a quo calefit vitalis. et calefactione spiritus
vitalis et inflamatur cor. Item et a calido a
ere inspirato inflammatur spiritus vitalis et dis
temperatur cor. Similiter ex obviacione rei
ca. ut balnei aque vel sic. vel sulphuree dis
temperantur spiritus et cor. et hec quidem dispo
nes caliditatis imprimitur aliquando velocius
vel tardius secundum maiorem vel minorem moram
secundum eam complexionem ca. et fri. et
signa aut in hiis diversantur. In effimera
est propter calorem fe. solis maior est calor in capite
quam in residuo corporis et dolor maior. et vene
in temporibus plene tota facies in circuitu
rubet et calefit quia cerebrum magis calefit

uocatur a baume cerebralis & hanc sepius co
comitatur reuma incidens quasi admodum na
res reuma. sed in ea que est ex calitate aeris
magis calescit corpus ratione qua caput & in
flammat totum cor & sic totum corpus unde
dicitur a baume cordialis. Sed in priori pulsus est par
uus & velox propter virtutis defectum propter dis
solucionem vel propter nimiam necessitatem at
trahendi aerem frigidum. Sed in calore ex aere uel
balneo pulsus est maior & velocior quam in
priore & sitis magna cum desiderio aeris attra
hendi frigidi nec sedatur potu frigido. potus enim frigido
non peruenit ad membra pectoris quare non
repleat uenas cordis frigiditate. Calor enim pecto
ris extraneus vadiens propter vicinitatem ad os
frigidi desiccant & inflammant & inde sitis. Urina est parum
colorata quia color in urina ex humoribus & non
ex spiritibus. Ex frigore prouenit effimera
cum frigus opilat poros & prohibet disso
lucionem a corpore. Unde calescit spiritus & mou
et febris effimera. Sed ea diuersificatur secundum ha
bitudinem extenuatam & repletam. Et frigidum
quod dissoluitur a corpore cum in extenuatis cor
poribus & nimis velocius penetrat frigus ad
interiora & extinguitur calor & moritur.
In carnosa vero habitudine & repleta fit
minor constipacio per frigus & inde fit effim
era & hoc dico si fiat equalis constipacio calo
ris naturalis quam qui ultimitate repleti
sunt & impingati per nimiam pororum consti
pacionem suffocantur sicut dicit Galenus super
illum amforismum: grassi valde. Galenus illud quod dissol
uitur a corpore dissoluitur fumus ... ag
madinit inde effimeram. & fit interdum ab ob
uiacione vel actu frigidi sicut balnei aque frigide.
Interdum ab obuiacione vel fit potencialiter sicut
balnei aque gipsee & aluminose & consimilium sophi
sticorum. Obuiacionis signa sunt: cutis est sicca
& corrugata & color cutis plumbeus & liui
dus vel obscurus. Oculi & facies parum tumet
propter pororum opilacionem. Unde fit fumorum rece
ptio de naribus aut parum aut non exit & si aliquid
illorum fit est & viscosum. Constringitur etiam
cerebrum & meatus opilantur. Sed si meatus
non opilantur exit catarrus per expressionem
cerebri extrinsecum cor refrigescit & desiccat.
Pulsum breuem paruum velocem tamen propter caloris coartatio
nem. Urina est cruda vel plumbea vel plubea vel
alba propter duas causas ut dicit auicenna. quia fumi re
tinentur qui per compressiones deallant san
guinem & quia humiditas corporis ad inferiora
reducitur. In proprie ... ex balneo stipti
cis argillosis gipseis aluminosis fit cutis
sicca magis & frigida & parum sentitur calor. Si
fit quasi infusa & si manus imposita diutius di
uenis sentitur fumus acutus a toto corpo
re exiens. Pulsus paruus est & velox. Urina
multum turbida quia humiditas magis pro
fundatur que auget urinam. A causis in
terioribus intus susceptis sicut ex cibis calidi

oribus uel alliatis piperatis vino forciori. fit autem
... quasi in tanto quam spiritus sanguinis calescit &
incendit spiritum naturalem epatis & inde ca
lor augmentatur in epate & dispergitur per
totum corpus. Incenditur sanguis & sentit
calor in epate. & prima eius mutacio nota
bilis est circa epar unde dicitur epatica. Unde
in hac urina rubicundior est quam in aliis
effimeris. Unde & pulsus velocior & maior
effimere ex calore & exercicio cum fatigan
tur corpora & consumuntur membra & cale
fiunt spiritus omnes plus tamen animales & incepit
calefiunt lacerti & nerui qui sunt instrumenta mo
tus quare calescit cerebrum duplici calore & cor
corpora sunt debilia & sicca propter multum ex
acuum & consumpcionem humiditatis & ideo est si
tis paruus aut nullus propter resolucionem spiritus
& defectum qui est instrumentum in expulsione super
fluitatum. Pulsus est paruus propter casum vir
tutis subtilis propter resolucionem substancie spiritus
& in amicionem arterie. Velox duplex in di
latacione propter multam necessitatem attrahendi ae
ris. Interdum fit effimera ex ieiunio defi
ciente ei nutrimento calor interior agit in spiritum
& superflue calefiunt spiritus. Unde facies infirmi
apparet macilenta citrina propter multitudinem
colere egredientis ad exteriora ... propter
consumpcionem humiditatis & multiplicacionem
colere & spiritus resolucionem macilenta propter caren
ciam nutrimenti. Pulsus debilis propter debilitatem
virtutis. Subtilis propter ... in amicione arterie.
Velox propter necessitatem attrahendi aeris. Urina est
subrubicunda propter consumpcionem aeris humidi
tatis & multiplicacionem colere. Unde cum totus
sanguis fiat colericus fit urina colerica. Aliquando accidit
effimera propter bubones que sunt apostemata in carne
nascencia glandulosa que sunt post aures & in
in faucibus & subassellis & inguinibus. Ad has enim carnes
superfluitates membrorum nobilium expelluntur
& inde dum propter tales accidit febris putrida. Sed non in
omni tempore. Sed in hora generacionis sanies
te resoluitur a materia saniosa vapor putredinalis
& febris putrida & fit effimera cum compu
nuntur arterie propter apostema & calescit spiritus vitalis
incipit & fit effimera. Inter hanc & priorem
febrem ponit ypocras differenciam in afforismo cum dicit in
bubonibus omnis febris mala exceptis effimeris. Ysaac
autem distinguit quod causa huius febris est aliquando est in
propatulo sicut quando latet materia intus quia
ergo multitudo sanguinis & spiritus exit
ad exteriora membra propter apostema fit pul
sus eorum maius & velox & frequens magnus
propter necessitatem attrahendi aerem. Urina est cruda
quia locus coccionis vacuus est a sibi calore. Fa
cies rubea & inflata propter multitudinem sang
uinis & in exterioribus corporis. Interdum fit effimera
propter vigilias & accidit nocumentum magis spi
ritui animali quia sompnus & vigilie sunt disposiciones
ei aduenientes. Unde eueniunt pessima egritu
do. Galenus: superflue eueniunt vigilie in cerebro ...

illud ypo. In vigiliis desipientie et spasmi mali.
Si inveniuntur spiritus animales ex vigiliis superfluis
quare superflue calefiunt et fit effimera tocius
corporis maxime et facies attenuatur propter coleram que
movetur ad exteriora tempore vigiliarum. oculi concavan-
tur duobus de causis scilicet quia spiritus resolvuntur qui
consueverunt implere oculos et facere iminentes
tum quia carent nutrimento. facies fit citrina
quia calor currit ad exteriora quare debilitatur vir-
tus digestiva et fit generatio grosse fumositatis que ci-
trinescit facies. pulsus fit parvus propter casum vir-
tutis. Urina subtilis et alba. subtilis propter solutio-
nem in vigiliis. unde desiccantur humores. al-
ba propter debilitatem digestionis. tamen hec fit cum ultima-
tur vigilie quoniam in principio vigiliarum cale-
fiunt superflue spiritus et aspiritus humores a quibus incen-
ditur urina unde theofilus dicit quod vigilie fa-
ciunt urinam rubeas vel ypostantes in urinam
vel subrubeas accidit ergo effimera propter iram et sic
ira nocet tribus virtutibus animali spirituali natur-
animali propter comprehensionem in anima. spirituali
propter accensionem sanguinis circa cor. naturali propter
extremum colere scilicet que est hinc ad exteriora. ocu-
li autem in hac sunt rubicundi foras emi-
nentes et mobiles pulsus est magnus et for-
tis et facies rubicunda. ut dictum est. Interdum
autem cum oculi non sunt eminentes exterius et
color faciei pallidus. hec autem diversantur secundum hec
quod ira fit in principio fit propter subitum mo-
tum sublevatum ad exteriora rubescit facies
rubent oculi et quia multitudo spirituum venit ad
eos elevantur et fiunt eminentes exterius et
propter eam cum mobiles. pulsus est magnus et for-
tis quia virtus est salva et necessitas est addita in
attractione aeris propter illud quod sanguis attrahitur
circa cor. cum tamen fiunt permixta ira timori
quia natura movetur ad interiora ut custodiat cor
fit facies pallida pulsus parvus oculi non sic fo-
ras eminentes nec rubicundi. In hac spe-
cie effimere que est propter iram permixtam timori et plu-
rimum est virtus deiecta et propter illud fit pulsus
fortis et magnus et quia locus rectionis non omnino
est vacuus a calore ut dictum est. Et sciendum est quod
quoniam diffinitur ira materialiter quod ira est ebul-
litio sanguinis natura ad exteriora tendente propter a-
nimam vindicare se volente. quoniam formaliter vel generaliter
sicut ira est appetitus doloris contrarii. Sequi-
tur secundum effimera propter tristitiam et angustiam
animi. Si adsint cause spei desperationis fit motus
nature cum calido suo ad opposita et diversa interius
et exterius cum committuntur ad causas spei fit mo-
tus exterius cum desperatione interius et propter vehemen-
tiam et impetuositatem istius motus acquiritur calor
extraneus in illis spiritibus et fit sic effimera. In effi-
Diversitas est inter angustiam et tristitiam quia
angustia magis spectat ad virtutem spiritualem
que est in corde. tristitia vero animali que
est in cerebro et propter hoc fit causa extra corporis
sis tam angustia quam tristitia propter calefactionem
et desiccationem cordis et per consequens totius

corporis quoniam causa est una et cura est una et ideo
de hiis fit unus tractatus. In hac effimera o-
culi interdum quandoque foras eminent et sunt ve-
locis motus. Interdum autem sunt concavi
et difficilis motus. Interdum autem sunt medio-
cris dispositionis. color faciei interdum est rubeus
et interdum pallidus. pulsus interdum magnus
et interdum parvus. Causa huius diversitatis est secundum
sollicitudinis diversitatem et cogitationis que fit
propter res letificantes vel propter amicos et parentes
quia tunc egreditur natura ad exteriora et intelligo
naturam scilicet calorem naturalem que est humor et spiritus et fiunt
oculi rubei et facies rubea et pulsus magnus
et interdum est sollicitudo et cogitatio de rebus
que timentur et tunc movetur natura ad interiora
propter custodiam cordis. et fit tunc facies pallida
et oculi concavi difficilis motus. Interdum autem
est sollicitudo et cogitatio de rebus indifferentibus
et est dispositio mediocris. diversantur iterum tristitia
et angustia alio modo quoniam fit cogitatio et sollici-
tudo de rebus laudabilibus in honestis sicut dicitur
de amore qui dicitur hereos et carnali concupiscen-
tia et hec secundum animam non sunt acceptabilia quare
provocantur tales ad proferendum in mundo ver-
ba et cum sit vicium anime corrumpit quoniam secundum Avicennam vi-
cium anime sequitur corporis vicium et econverso. alii di-
cunt sic quod in hiis sunt pulsus veloces parvi
debiles propter in tristitia tamen pulsus est duplex
quia secundum operationem ad spem pulsus est fortis et
magnus secundum comparationem ad desperationem
parvus est et debilis. tristitia enim pertinet ad virtu-
tem animalem in cerebro existentem. angustia
ad spiritualem existentem in corde ut diximus. hec
autem effimere cognitionem tactu pulsu et urina
preter ea que diximus specialiter secundum generalem pro-
missionem quoniam secundum tactum aut par aut nichil
naturalem excedit calor. a manu autem corpore
tacto transit calor a principio ad augmentum
et ab augmento ad statum et contra non videtur
habere tempora et hec presentia manus discernit.
pulsus autem cognoscitur quia aut par aut nichil exce-
dit ipsum ut preostensum est in febribus et maior
et velocior est semper diastole quam sistole ad re-
pressionem caloris innati. et eodem spiritui. Urina et
cognoscitur quia parum aut nichil excedit a co-
lore sanitatis. Et hee sunt cognitiones generales
et accipiuntur fere per remotionem aliorum sig-
norum que accidunt in putrida. Interdum autem
tamen occultantur ut relinquatur medicus
in dubio et incertus an sit putrida aut effimera
Unde oportet expectare crisim usque ad quarti-
num et abstinere ab omni opere medicinali. Die
autem sequenti certa signa putride vel effime-
re natura ostendit. Unde constantinus monet
differre balneum usque ad declinationem. ¶ Discretive
autem cognitiones effimere a putrida accipiuntur ex
pulsu et urina et caloris dispositione. In putrida enim ca-
lor acutior apparet circa statum effimere. ut infra dicemus.
In ethica primo sentitur calor debilis tactu et
statim acuitur ut videatur manum urere ex diu-

pone in me / qr urina p[ri]us est in ei si muta-
tur paru[m] ad innaturalitatem nisi fuit p[ri]-
ma hora conversionis eius ad putridam / h[oc] ei
est utilitas inspicienda urinas in effimera
et caveatur ne mutetur in putridam / Ex dispo-
ne pulsus pt[er] qr in putrida maior est constric-
tio quam dilatatio pp[ter] necessitate[m] expellendi fu-
mosas superfluitates in effi[mer]a e[st] maior dilataco
pp[ter] necessitate[m] attrahendi aeris / Differt a ethi-
ca q[uonia]m in ethica est inequalitas eius ante pa-
dium vel post / eius ethica indiga est s[ed] colore
et subtili et actuosa continuas resolutiones sual
de quibus l[ater] dicetur sufficienter / Inter apparen-
tiam quedam p[ro]nominanda inferius · s[cilicet] utrum
corpus sit plectoricum vel non · Item utrum cau-
sa sit reuma vel non · q[uia] corpore existente plec-
torico non reumatico nec indigestione fiat flebo[tomia]
Item distingue q[uia] si reuma est de ca[pite] causa p[o]-
test si flebotomia · si non fiat augmentaretur ei
reuma / Item si sit indigo ex fri[gi]da causa q[uod] cog[noscitur]
ex fri[gi]dis eructuacionibus non fiat flebotomia / Item
si fiat indigo ex calida q[uod] discernitur p[er] fumo-
sas et ca[lidas] eructuaciones pot[est] fi[eri] flebotomia et d[ebet] ne
dum est / Item si est effi[mer]a cum reumate non con-
fieri balneum · nec fomentatio aliculi infuso-
rum in aceto circa tempora / Item si est effimera
cum reumate vel indigestione et corpore plecto-
rico non fiat bal[neum] · ne convertatur in putridam.
Item si fiat effimera ex distemperancia spec[iali] alic[ui]
in principali fiat infuso circa tempora univer-
saliter bal[neum] · competit si effi[mer]a fuit ex fricatione l[oci]
ca · aeris vel labore vel ieiunio · vel ira vel cor-
tu vel gaudio vel medicina laxativa · Item sicut
ca · bal[neum] · fuerit effimera provocetur sudor in
balneo / Item omnis effimera · ex ieiunio p[er] reple-
tionem solvitur · Item omnis effi[mer]a ex passionibus
anime curatur contrariis / Item omnis reple-
tio abor et potum p[er] vomitum et clistere · et bona
abstinencia post solvitur · Similiter a studio vel
ingenii p[er] sompnum / Item effimera ex replecione
sanguinis p[er] flebotomiam solvitur / Item omnis effi[mer]a
sintomatica solvitur modo solvitur / febris ef-
fimera pp[ter] calore[m] sol[is] vel aeris curantur p[er] infri-
gidacionem aeris p[er] stramenta foliorum salicis
ro[sarum] · viol[arum] · nenuf[aris] · psillii · spin[acie] · et basilicon insu-
cum sit calide nature fr[agi]tum completum intro-
ducat ad cerebrum p[er] nares · et fomitand[um] e[st] cap[ut]
aqua decoctionis earundem herbarum / Infundend[um]
est cap[ut] oleis frig[idis] ut olo viol[arum] · ro[sarum] · nenuf[aris] · et
similibus · Emplastrentur tempora ex sandal[is]
camph[ora] · ro[sarum] · nenuf[aris] · distemperatis cum aceto
et cum aliquo oleo frig[ido] · et hoc dico si non sit reu-
matismus q[uia] si sit omnia h[ec] caveantur / et sufficit
solo odore fumum p[er] nares aque decoctionis
herbarum dictarum vel alicuius earum / Instante fe[bre] · abo[rt]
nutriente · Abstineant / et si necessitas instet
medicinalibus alletur infrigidativis et humecta-
tivus et humectativus ut lactuca · portulac[a] ·
cassia / Declinante fe[bre] mica panis cum ptisa-
na / si consisteretur humectetur venter et ...

viol[arum] et aqua resolucionis cassie fist[ule] tamarind[orum] · et
si nece[ssitas] fuit fri[gidum] et clisteri / Fe[bre] in termino declina-
te balneandi sunt aqua temperata / Cibo autem
declinante et stomacho mundificato / detur pull[us] gal-
linaceus et vino limphato · et paulatim ad con-
suetam dietam revertatur / Effimere ex fri-
giditate causas assignaverunt · si singula ali-
tulum exequantur que sumuntur ex parte colo-
ris dirivatis faciei que convertitur in liuidum vel plum-
beum pp[ter] frigiditatem corrigentem sanguinem sangui-
nem in maioribus venis que ad cutem terminantur
unde facies fit subtinnida pp[ter] retentione[m] super-
fluitatis que prohiberetur evenari p[er] poros cutis
pulsus parvus est pp[ter] coartacionem pororum
velox pp[ter] coadunacionem cal[oris] intus / Sed contra
in pantegni dicit q[uod] pulsus in hac fe[bre] est magnus
et velox / nec dicendum est q[uod] est maioris quantitatis
in hac effi[mer]a · q[uia] in effi[mer]a ex cal[ore] q[uia] ibi cal[or] continu-
bitur et dissolvitur virtus · In hac coadunatur
interius · Unde comparatus ad illum pulsus est
magnus · et velox / comparatus ad equale est
parvus et velox / ex parte urine · Alba est et spis-
sa pp[ter] superfluitates interius retentas currentes
p[er] viam evacuacionis cum urina que inspis-
sant / Hec d[ici]t aut ad mixte humoribus infrant
et humectant superflue ante · q[uia] ut est aquo-
sa superfluitas decisa ab humoribus pp[ter] necessi-
tatem in humoribus ponitur al[iter] / pp[ter] humidita-
tem que est in facil[itate] dissolucionis · ponitur spis-
sa cum ei viget humiditas sed humores faci-
le currunt cum vi / enim siccitas difficile · Et
est q[uod] auctores dicunt pessimas qualitates dis-
ponere substanciam urine / In hac spec[ie] fe[bris] g[enerali] in primis ca-
vendum est omne q[uod] exhibit cal[orem] ad exteriora aut
bal[neum] · aque temperate declinantis aliquantulum
ad caliditatem ut possit exhibere si q[uod] residuum
est de materia / et post bal[neum] · aque post vini balneo
simplex · si virtus omnis / postea erit et nutri-
ens sufficiens panis cum ptisana donec omnino
declinaverit fe[bris] et tunc pot[est] uti carne digestibili
ut sunt pull[i] et p[er]dices · et avibus minoribus / Vinum
sit artificialiter preparatum ad provocandum
sudorem ut vinum in quo decoquatur cuminum
superfluitates interius resolvit et est unde h[uius] fe[bris] · q[uia]
caliditate interius confortat et naturam exim
hit ad exteriora / Effi[mer]a accidens ex re · que est
ca[lida] et sicca · sicut ex balneo aque sulphuree a
luminose · inspissat cutem exterius p[er] siccitates
et claudit poros / et retinentur superflua intus
et calefit superflua spec[ie] et inde fit effi[mer]a / cutis est dura
et tensa ad similitudinem corior[um] positorum i[n] corti-
cibus malorum gra[natorum] · pulsus coartatur / pulsus est e-
tiam q[uam] in effimera ex frigiditate · q[uia]
siccitas magis penetrat in profundum quam
frigiditas sola / et pp[ter] illud magis coartetur
arterie · Sed largus est pp[ter] multas superfluita-
tes retentas · urina est multa grossa alba
et multa / q[uia] prohibentur respirare superflui-
tes grossas · Alba q[uia] superfluitates sanguinis
admiscentur humoribus et remittunt ...

tam cor. Manifestum est ergo q ista q
ad modum sudor ex siccitate utrumq fiant ex
opilacone pororum. Sz fm plus et minus haec
est cura ut phibeatur a bal. et omni nitente
et uino nec cum uelocitate trahatur indig
estum aduenas et coopitur ut sudet ut p
nec oio detur oio nutriens donec sudet. Fe
declinante omio aletur primo cibo pue qn
titatis. Uene et siccitate contrante no cape
rent multum sanguinem primo g aletur
sola ptisana. post mica panis cum ptisana p
micam panis cum ptisana. deinde carnibz sub
tilioribz minor auium et tandem potentur uio
Effimere prouenientis ex multitudine
cibi et potus qui ppt sui qntitatem ponunt
no cibz. Sign est eructuaco et intensio sb
ypocondriis et inflaco et rugitus uentris et
interius dolor stoi cum nausea. qn spontanea
euacuaco accit per uomitum uel secessum no
indiget euacuacone artificiali qm p se re
soluitur. Sz in medium no accit uomitus
sz constipaco uentris fortis et dz euacuare
p suppositoria l clistere. al si tensio et in
gitus et materia declinet ad inferiora. mag
p uomitum medicinam. si fuit nausea que
no sit fortis uino sufficit decocco sal mag
et addito oleo cum bibitur ad fastidium et pro
uocetur cum penna uomitus. Contingit at
sanguinem generari in hac dispone studio
rem expte cibi q si fuit p moram l ucis
corrumpitur et putrescit et ppt illud conuenit flebo
que tamen est cauenda nisi euacuato stomag
nim euacuatonis est reditus appetitus cibi
et manifestum est qm a principio oz esse multa
abstinencia cibi et potus. Effe si sit ppt ci
bos et potus calidior sentitur et cal plurimum
dextro latere et fit ut plurimum intensa et conti
nua ppt continuitate doloris. et tc oportet exti
guere calore infrigidantibz nutrientibz sicut
lactuce portul. medicaminibz sicut succo ma
lor g. orizacc. sir. iulep. q fit ex aq et zuc
et trias sandal. et generalr ea que fuit in calo
faccone epatis ex apostemate et opilacone
ephimiata. et in uccones fiant frc. sz nich
fiat nisi digone completa de his In effimera
ppt extricia superflua fricentur extrema cu
sale et aceto fricacone pua si calor fuit sup
fluus. Jn ualde exfortiore fricacone sz si mi
nus superfluitatens In primis tamen deduce
n sunt ad quietem. balneantur g in bal
temperato et cum corpus incipit sudare p
hibeantur a sudore p inunccone cum oleo uio
lato ut claudantur pori cutis ne sdal hu
ditas egrediatur et medici inebriat et oz
ut dieta cor no sit subtil. et tenuis. Ex
citantes aut habent profundum sopnu
quare melius digerunt melius cibos no
copiosus sunt reficiendi sicut de se refert.
G. qui eibauit in augmento p omnibus illius
qui incidebat infe ex labore ejusmodi

in nixerant ieiunium p iiii dies accipiant
ergo pullos gallinaceos pdices edulos agnos
pisces laudabiles. uinum eorum sit multum intr
tum ut multum humectet corpora eorum
tantur et fructibz. mal g. prunis. uuis pas
sis. In effimera ex ieiunio stante fe. oz
omnino prohiberi nutriens qm contracta et de
siccata in dicalibus et calor in nat est debilis
unde cibus traheretur in uenas et suffocaret
calor. hys g qui sustinuerunt diu ieiuniu
ante si nimis affligit fames potest dari 1
mica panis cum sir simplici. post et dari pti
sana calida. que cum fuit digta primo poni
debent in balneo temperato in tm ut cu ca
lefiat corpus et incipiat sudare prohibeat
a sudore p inunccone ut prius intenco nra
in balneo est ut dilatentur membra ra
dicalia et humectentur que fame erant co
tracta et desiccata postea dentur cibi digibi
les generantes subtilem sanguinem sicut ca
ro minor auium laudabilium. pull gall. pis
cium petrosorum et similium et uinum subtile
et clarum. In effimera ex bubone manifes
tum qm oz prius curare bubonem cui ma
teria si fuit ca. intendemus resoluere eam
uapores et sic extrahere. in ungatur apa co
dialtea postea fiat emplm tale. accipiatur
farina tritici et succus mel in duplo ad suc
cum et totum misceatur et supponatur. Si uero
materia no fuit ca. oz ut intendamus ad ge
neracionem saniei. tc fiat emplm ex de
coccone axungia por. fenug. se. lini. et sup
ponatur. et si apostema sit ualde durum tc
oportebit uti calidis ualde dissolutiuis ac
cipiatur radix lapacii acuti. coteratur et se
ponatur. cepa concauetur et impleatur dial
tea post ea decoquatur sub cinere calo dein
ceps cotundatur et supponatur. Interdum gene
ratur sanies no tamen erumpitur extra et
h contingit ex pte saniei et interdum ex pte
cutis qr uel sanies est grossa uel cutis est spis
sa. Jnf illo ypo. quibz sanies no manifes
tatur et c. tc oportebit aperire apa cum ali
qua re aperiente subtili ne sanies corrum
pat membra et tc emplm pmus dco de suc
co apii mundificetur supposito. uulnus eni
cum ibit pfte et forsitan cessabit fe. oio n in
digens alia cura. et forsita fe pseueret sa
as q no est effimera q no extenditur ult
tercium diem. mittatur infirmus in balneo
et prouocetur sudare ut extrahatur totum
putridum et dicetentur cum cibis subtilibz
supradicis. In effimera ppt uigilias oz prouocare
sopnum cum leui fricacone pedum ut p hi
beatur accessus humor caueant a forti uino
qm desiccat cerebrum et in edu uigilias pre
tuas facit sicut refert. G. de seruo nota
rii qui hausit uinum forte exitu bal. et in
currit ppetuas uigilias. Caue et a coitu co
medant ea que ingrossant stum sz alu

medant sicut sunt lactuce semol' et similia g
fert diaspuer decoquitur se. lactuc. portul. sa
riol. in lacte mulieris et spuer et ceteratur code
aria duo in sero sin ungantur tempora cum spur
ne. Caueantur medicine narcotice ut sic opium
et similia facilite etiam. ppter ruum a ut auferatur
causa prima retentiua egritudinis .s. ira et h
non est in sola medicinali compuelensium .s. quo
modo auferatur. Sz est iusfermociacone et sanis
faccone eius q liquefit. Interdo est ab humec
tacone et infusione corporis eor et humectaco
et infusio sit cum rebus infusiuis et humectati
uis sicut est portulace et similia. et de medica
minibus zucc. uiol. diagg. fini et similia et o
ut abstineant ab omnibus desiccantibus sic sun
sessua exercicia tam animalia q corporea et po
tus uini fortis nõ mixti immo oz ut bibant ui
num nimis limphatum ut ysaac de zeno
ne sicut lupinor amaritudo et c. abstineant
a coitu magis eo desiccat cor et commouet hu
mores motu inordinato ut putrefiant. et sic
inducat putridam et interdum mouet hu
c ad membra inferiora et sic est causa apos
tematis membrorum inferiorum et minorum. Conueni
ente est inuenire post tristiciam et angustiam
oz ut auferatur cogitaco et sollicitudo cum
rebus rectificantibus sicut genera musicorum in
strumentorum et uniuersaliter cum omnibus lenifican
tibus et refrigerantibus sic aque dulcis balne
um temperatum in specombus cum olis sicut sic
olo ro. uiol. nenuf. et cum medicaminibus nu
trientibus sic est ptisana de fructibus cassia. pr
una. de herbis lactuca. portul. scar. atriplia.
cucur. de carnibus edulina et sicut diximus de
prioribus oio caueantur a desiccantibus et calefa
cientibus. De ethica et speciebus eius

39 Ethica est fe. ex principali distemperancia
membrorum principalium. Tenendum eo quia p
causa distemperata distemperet spiritus et ita cor
et inde fit fe. in effectu sic siccitas est prin
cipium retencionis quemadmodum humiditas recep
cionis membra cum sit sicca et solida impres
sionem cal' fortiter retinent. solid eo tarde re
cipit in mutacionem. Sz susceptam tarde
deponit. et ppter h dicitur ethica habitudinalis
egritudo .i. confirmata. quasi habitus fir
matus. Dicitur eo ab ethicos q aliquid idem sonat
at q mos inde ethica moralis scientia uel ab ethi
cis q est habitudo uel habitus sm q hic acci
pitur que eo sunt dispo sm causam antece
dentem hic fit habitus. Est autem ethica de
numero eorum que multipliciter dicuntur uno
modo dr in desiccacone scilicet que occurrit in di
uisione phie sm q diuiditur in theoricam
logicam et ethicam. In sa accipitur in desig
nacone defectus corporis nõ tamen ex calore p
ueniencis. Sz ex defectu subministracionis
nutrimenti uel uirtutis. Vñ const° in libro
febrium ostendit q talis desiccaco hr prouenire
tribus modis primo modo p desiccaco

nem scilicet a calore ut uidemus in arboribus
et plantis in estate sm comparacone ad statum
q habent in uere. Alio modo ex priuacone hu
miditatis sicut contingit in hyeme nõ plu
uiosa cum deberent attrahere nutrimentum
et non subministratur eis non frondescunt. Sz
harescunt. Tercio modo fit defectus ex mu
tacone nutrimenti in malas qualitates ut qñ
humiditas mutatur in acetosam sulphuream
non tamen attrahit arbor ad sui nutrimentum
et h contingit in corpore humano q ex defectu
subministracionis naturalis humidi fit defectio
sm corporibus senum. Vñ senes dicuntur ptisici
aliquando accidit q sanguis conuertitur in salsedinem
inde uidemus q licet splendide comedant tñ
sunt scabiosi et dicuntur ptisici. et sic sm istas
tres dispones sumitur ethica. In prima g sig
nificacone dr fe. fundata in tercia humitate
ut in causa efficiente. Quod ethica sit penes
humitatem. De ista tercia humiditate di
uersi diuersa senciunt ponentes diuersitatem
int auic. et alios ponentes triplicem humiditatem
auic. quadruplicem. Sz male arbitrati sunt
quoniam alius posuit .iii. humiditates extra uenas
et quartam intra in qua nõ est mutacio aliqua.
Sz est inma immutacionis et ex illa sm quosdam
fit putridus sm constantinum .iii. digones .s.
massa ptisanaria in stomacho. massa sanguinaria in epate
et tercia que est humiditas ut dem est. Vñ Galienus
ad certificacionem cum dicit intenso masticacone
digeritur in ore. Ad est eo uirtus digestiua et
saliua operatur ad conuertendum. Vnde triticum
masticatum maturat apostemata. Sz ista digo q
ponit nõ est digo. Sz alteracio siue praparaco ad
digestiuam ex admixtione spirituum cum saliua.
Vnde dicit q argumentum est q cibus digeritur
in ore aliquantulum q saporem et colorem amittit
postea ubi recipitur ut compleatur digo prima
dehinc dicit in decoccone epatis quedam res
est ut spuma colera ru. quedam ut yposiasis et
est mellia quedam que bene coquuntur ut sa
guis quedam imperfecte ut fla. etiam secunda. Item
post dicit sanguis autem bonus p magnam uenam
in gibbo epatis remificatam ascendit deinde
transit in parvas uenas in quas magis albescit
inde deinde in tercias uenas in quas secundo. de
inde in quartas in quas tercio se diuidit q sunt
ad modum capillorum a quarum orificiis sanguis
resudans in membra labitur ut deus uoluit.
Item dicit post sanguis cum ab epate labitur
terciam habet in uenis digonem. Sz cum per
membra diuiditur ut quodlibet membrum suum recipi
at nutrimentum. hr quartam digonem. Patet g tres
sm const. q sm auic. q digo in quatuor
diuiditur et quarta sub tercia continetur. tercia
g digo diuiditur in quatuor sm auic. prima est
in forammibus extremitatum paruarum uenarum con
tenta in membris simplicibus propinquarum
et ibi tenetur et intellige q est hoc in foraminibus
.i. locis spongiosis que sunt in capitibus paruarum

uenarum suscipit tamen aliquam in mutacionem
quantum ad albacionem. Unde proprie uocatur de albacio.
Secunda est humor per omnia simplicia membra
transiens sicut ros qui inutrimentum conuerti est
aptus, tamen non compaibilis quia in parum per superficie di
spergitur nec imprimitur in soliditatem. Sic
ista humiditas resudat a uenis ad modum roris
membra solida humectans nec in profundita
tem imprimitur. Tercia est humor qui cum
parum coagulatur iam est inutrimentum quod in me
brorum substantia ex parte complexionis conuersum est, sed
ex parte essencie complexionis et similitudinis non
dum est conuersum. Unde materia est membrum
sed non forma et ideo dicitur uere inutrimentum sed cambium.
Quarta est humor in membris a principio
natiuitatis per quam partium est continuitas
et principium continuitatis, scilicet est ex spermate.
Sperma uero ex humoribus. Sed quod intelligendum
solum quod agente scilicet calore naturali in matrice in
spermate quedam partes spermatis ex disgregacio
ne caloris ponuntur grossiores quedam liquidiores
et ex grossiori coagulantur membra prima, ex parte
liquidiore euadente a digestione est gluten ligans
membra simplicia et ista humiditas patitur
desiccacionem et adnutrimentum huius humidita
tis prime spermatice. Unde ex ista nutritur sper
matica humiditas sine substancia quemadmodum ex
cambio membra. Alia opinio. Et sunt quedam di
uersa opinio. Volunt enim quidam quod cum calor con
sumit primam humiditatem est prima species ethice,
et cum secundam scilicet rorem secunda, cum terciam scilicet cambi
um tercia. Alii uolunt quod cum putrescit hu
miditas que est in uenis fit febris putrida et non
ethica et est ad hoc argumentum quia putrefaccio
non est sine ebullicione, ebullicio non est sine
dilatacione et extensione secundum ysaac in febribus, sed cum
transierit per uenas non potest fieri putre
faccio. Aut ergo putrefaccio fit in paruis uenis
aut extra paruas uenas. Vene enim sunt quedam
maiores quedam minime subtiles fugientes sensum
quedam medie. In maioribus est humor,
in medius humiditas prima. In minimis hu
miditates relique. Ad quod non humiditas humec
tans est ut olim in latitudine ros in uenis. Et est
humiditas fomentans ut humiditas suspensa
in ipso licinio ut est oleum quod est humiditas
suspensa in cauitate uenarum et arteriarum. Et est
humiditas substancialis licinii que est ligans partes
ipsius sed ex hac si nutritur ignis ut est sperma
tica in membris sine strat ex cuius consumpcione
sequitur mors illi. Unde et illi dicitur mores
sunt in quibus humiditatis maior est ut sa
guines. Alia opinio. Secundum quod istas tres hu
miditates distinguntur tres species ethice
dicunt quod prima species ethice est in qua consu
mitur pars maior humiditatis prime. Secunda
in qua consumitur maior pars humiditatis secunde,
tercia quod tercie, sed ex hoc uidetur quod qui habet terciam
speciem ethice habeat primam et secundam et iam idem quod
potest plus quam minus et iam constat quod prima

humiditas et secunda sunt liquidiores et passibi
liores, tercia uero solidior est et robustior. Pro
pria opinio. Si ergo sufficit consumere
terciam humiditatem secundum primam et secundam ut
eius partes, sed sicut diximus aliter quod calor distempe
ratus in membris agit equaliter in quantum libet
trium humiditatum et aliquid consumit de
prima aliquid de secunda aliquid de tercia hu
miditate, sed maiorem partem consumit
de prima respectu sue residue nec tamen
de tercia aut secunda respectu sue residue propter
facilitatem materie resolubilis quia tamen in secunda
et tercia est materia magis resistens, sed in
secunda minus quam in tercia. Unde calor multipli
catur secundum species. In secunda specie calor agens in hu
miditatibus resoluendo maiorem partem consumit
de prima respectu sue residue et de secunda similiter,
non tamen tercia sed equaliter. In tercia specie calor agens
secundum equalitatem consumit maiorem partem prime et
secunde et tercie respectu suarum residuarum. Sed adhuc
uidetur sequi idem quod prius, sed propter hoc quidam dis
tinguunt species ethice non solum secundum humidita
tes sed penes resolucionem membrorum et facilem
diuisionem uel difficilem. Nam in prima specie re
soluitur pinguedo que est debilis coagulacio
nis et ponitur in aliquantum unctuosa. De diui
sitate penes pinguedinem. Nota quod in ista dissol
uitur pinguedine fortis coagulacionis et ap
paret unctuositas uelans totam superficiem urine
quasi tela aranee. In tercia specie et decime resoluitur
humiditas membrorum totius corporis et substancialis
humiditatis et fit urina in colore et in substancia uelud
oleum et secundum in triplicem dimensionem resolucionis
a calore tria corpora notabilia apparent in urina scilicet
petaloides a petalo quod est cortex tritici et ydos
quod est forma quasi forma tritica et contrarium hec
a quibusdam uocantur scamose eo quod assimula
tur scamis piscium. De diuersis resolucionibus et a
lia mortificacione. Furfuree resoluciones sunt
in modum furfuris disposite petaloidibus gros
siores. Crinoides dicuntur ab ydos quod est for
ma uel crinium grossior pars crinis. Granum
scilicet in uel in partes diuiditur. Unde theofilus sa
ys at hic caleos fi ut si aliquis sublenans
molam triticum molentem in grossiores p
tes triticum partes et hanc triplex est re
solucio. Item tribus dimensionibus comparantur
prima prime secunda secunde tercia tercie. Sed uidetur quod
incompetenter prima dimensio corporis est
longitudo secunda latitudo tercia profunditas,
cum petaloides habeant formam latitudinis secundum
formam profunditatis ut ipse qui dixit sed
occupat profunda uasorum ypostases fiunt
furfure grossiores petaloidibus. Crinoy
des autem grossiores sunt et habent dimensionem
latitudinis et profunditatis quare triplex
dimensio in hiis non reperitur. Ad hoc dicunt
quidam quod quodam modo comparat tribus
dimensionibus scilicet per consequenciam. Sequitur
enim si igitur est latitudo est longitudo et non econtra.

L

furfurea dr mag

oppio alia

Ex ista opione et p'pt d'ta tc
per hec q' crinoydes p'posita
sint furfureis et petaloy
dibus leniores aut deteriores.
ad decep'a claracom' huius fuat
s' sep's opio

et si profund' est latum et non econuerso. Dim
siones enim sequentes priores continent. vnde
petaloides longitudini comparantur q' longitu
dinem non habent mag' habet notabilem
et p' h' a quibusdam nominantur tanquam sic ab
aliis epimanis. q' latinos capillositas potest
nominari que latitudini mag' comparatur eo q' per
latitudinem mag' notatur. Crinoides vero ter
ne dimensionem comparantur et mag' profu
ditati q' mag' uidetur habere notabilem. Sec
dum autem nos formantes notabilia apo
sima uidentur discrepare dicentes in prima
spe ethice fit resolucio carnis. s. lonei liquefit ca
lo ardore q' eam coagulauit. Sed hoc modo
caro resoluitur, untuositas uiculas carnis
ptes liquefit, et ponitur nisu' ut dicit .G. in
comento sup pronostica cum calent cadunt
carnis ptes ulcerantur et corrumpunt sic forte
fit ad infusorio et fiunt grosse resoluciones
ad modum q'ite ptes gram tenui unde di
cuntur resoluciones crinoides. Sed cum caro
corrumpit extra uenas non uidetur ut ing
diatur uenas. Et si h' no euacuabuntur cum
urina nec apparebunt in urina. et p' illo
dico q' est varium valde ut egrediantur et
appareant cum urina. vnde resoluciones q'
apparent in urina ut plurimum sunt ab interiorib'
grossis. Interius tamen euacuantur resoluciones
carnee cum urina quoniam urina est sibi liquida flu
ida et fluit in uenas sm foramina sm q' egredi
tur humiditas prima et attrahit secum re
soluciones illas et sic euacuantur cum urina
quoniam urina est sibi liquida. Cum autem aug
mentetur calor ethice tunc accidit resolui vide
membra panniculosa. i. uenas. et arterias. si
fiat resolucio superficial' non valde profunda fit
laminosa resolucio que nominatur petaloi
des. Si uero profundentur in membra pa
niculosa tunc fit laminosa res maioris spis
situdinis ad modum furfuris et furfurea re
solucio. Sed cum a membris in hac fit laminosa
fiat resolucio. Manifestum est in tertia ethica.
Cum enim resoluitur eadem lamina ab illa. et sic
manifestum est q' omnium mali sunt crinoides
deteriores sunt petaloydes pessime furfuree
Si autem inueniatur scriptum q' crinoydes sunt
deteriores omnibus intelliguntur crinoydes i
furfuree profunditate valde q' tertium est
ap' omis q' peius est dissolui membra quam
carnem. Videmus enim in fe' simplici terciana
carnem resolui et macrescere infirmum. Sed n'
p'uenit ad membra radicalia panniculosa tamen
calor febris sit ut ethice. **Alia opinio**

Alii autem istas resoluciones ex sanguine adusto
fieri ostendunt. Damnum autem tb. crinoydes
resoluciones fiunt. aut p' liquefactione solu
tor membrorum uehementem. aut p' adusti
onem sanguinis. Si quidem fiunt albe solucio
tunc est passio. Si autem fuerint rubee ex
sanguinis adustione. Membra enim nalit

sunt al. ut patet in carne cocta. vnde cor re
soluciones albe sunt. Sed q' que membra intel
liguntur quorum sunt hee resoluciones utrum
vasorum. s. uenarum q' uidetur uelle ch' dicens.
Si fe. occupat profunda profunda uasorum et c.
Sed cum uene non sunt albe earum resoluciones
non possunt esse albe. Item cum uena sit cor
ima tunica subtili contentiua. Si ab ea cu
na resoluerentur fieret corrosio et ulceratio
et ita dolor q' no contingit et no esset resolu
tiones albe. ab aliis aut' corporis partibus ut
in carne ceteris q' fontibus resoluciones fi
no uidetur tam grossas eo q' tam grosse per
angustos poros uenarum p' quas sanguis resu
dat ad fontes a fontibus ad concauitates ue
nearum non possunt transmitti. Item et ut arbi
tranatur q' fluxus est extra uenas impos' le est
int' redire. Dicimus g' ex sanguine adusto he re
soluciones fi. Sed duplex sanguis continetur i
tra uasa. Quidam. s. cetrinus et de albatus et i
transmutacionem membrorum uicinus. et est
alius rubeus et ad incorporans remotus nec
uenit coagulacionem ut patet in locone sanguis
in aqua. Aquosus enim sanguis aque commiscetur
de cetrinus q' alba lana subsistit. Citra g' san
guinem ut dicunt cal' febril' diuersimode p
fundus agens diuersas facit resoluciones nunc
petaloydes nunc furfureas nunc crinoydes. dicunt
aut' h' resoluciones significare liquefaccionem
membrorum quoniam dissolucionem propinquam
neuti ostendunt. Membra autem dissoluuntur
et consumuntur cum nutrimentum ab eis sub
trahitur. **Alia opinio** — Alius autem ueri
uidetur q' a fontibus emittantur et no tamen
auenis q' t's membra uasa uocauit largo
modo et poros uenarum licet sint insensibiles
infra fundi. grossi enim lapides a membris descendunt
max' cum calore febrili poros uenarum et tunc pli
mum est possi'le apiri. Sed album h' latitudi
nem. Item resolucio alba citrina liquefactio
nem membrorum solutorum signat. Signat enim consumpcio
nem uene carnis que diu no coagulata fue
rit. Item ex diuturnitate accionis caloris ab
albedine coagulacionis remittitur. Et etiam
deus patet q' furfuree resoluciones peiores
petaloidibus q' maiorem liquefaccionem ex ma
iori calore ostendunt. hinc uidetur ysaac esse
contrarius dicens ypostasis alba. que est
granosa et inparcibus dispersa ut est cum fe. acu
ta consolida et contin'. Si autem acuta hic filios
calore febrili incensos signat. Quo consolida et
conti. est ut est in ecentia sua scamosa h' pis
cium squamis signat dissolucionem membrorum
durorum exteriorum subtilium. ut est furfurea que
dissolucionem humide et noue coagulate ptis
membrorum designat. ut est sicut farina grossa du
rorum membrorum diu coagulatorum consumpcio. Cum
dicat ysaac q' resolucio scamosa quam petaloides
uocamus signat dissolucionem durorum membrorum fur. et
furfurees uero dissolucionem humide et noue

mem' dr
et tra'
p'quid'

a q'fp'
greta
ur'p'
vpid ea'

sic di'
la' bn

obne dr
ysaac

et s'olui

I

coagulate carnis. Sed maior calor exigitur ad dissolutionem duriorum membrorum quam carnis noviter coagulate. ergo petaloides cum maiori calore procedunt quam furfuree. Sed intellexit ysaac dissolutionem membrorum duriorum et subtilium. i. membrorum subtiliter tendentium per calorem induratorum. calor ut apparet in parva aliquantulum intensior est superficiem subtiliter a reliqua massa dissolvit et separat et indurat. Si vero intensior fuerit et profundius penetrans grossiorem crustam a massa divellit. Si calor febrilis non multum intensus superficiem coagulate carnis subtilem indurat et separat et squamosa generatur resolutio. Si intensior fuerit profundius penetrando non solum tenuem particulam induratam dissolvit. Sed cum ea pinguedinem et humiditatem noviter coagulatam particulam. Si autem intensius valde fuerit ut carnem quasi grossam farinam resolvat que cruina vocatur mortem significat. Unde ypo. in fe. acu. Urina colica cum ypostases sicut habens malum. Omnia que diximus de dispositione urine ethicorum possibile est evenire in habentibus ethicam propter renes et vesicam. Renes enim victuositatem habent que potest resolvi et ponere in urinam victuosam et carneam substantiam unde potest furfureis resolutio secundum quosdam priorum opinionem. Vesica enim est membrum panniculosum unde ab ea potest fieri petaloides resolutio et furfurea et cruinoides secundum alios quod non recipiunt aliis rationibus quam de membris panniculosis. Et propter hoc monet nos ypo. in pronosticis dicens cavendum est ne vesice vitio capiatis ut quod est ab ea. alienum deiudices. Adipsa divisio tribus modis manifestatur. De discretione victuositatis pene. Unctuositatis quantitate cita vel tarda eius apparitione post exitum colore urine et substantia eius victuositatis quantitate distinguuntur quam multa est pinguedo fit a renibus et lumbis. quia pinguedo urinalibus meatibus vicinaque resoluta tota cum urina egreditur. si fiat a toto corpore. longinquitatem maior resolvitur et consumitur et plurimum respirat nec tota erit cum urina si pauca. Sed contrarium videtur quia si resolvitur pinguedo a toto corpore et a renibus ergo in quantum resolutio totius addit supra resolutionem tanto magis debet in urina dispositionem pinguis in resolutione a toto. Sed ad hoc dicendum resolutionem pinguedinis totius corporis et renum ponit finitum et vaporem et consumit totam vel fere totam. Cum vero resolvitur a lumbis et renibus quamvis calor sit sufficiens resolvere pinguedinem non tamen sufficit consumere tamen unde est quod moveas quam quod mota complexio non est calor fortis minuens victuositatem. Sed moderatius ideo tota egreditur. Unde ypo.

Cuius ypostasis conglobata sicut vermicularis significat acutam egritudinem fore. per pinguedinem victuosum per conglobatam grossam resolutionem pinguedinis a renibus quia nulla pinguedo adeo grossa est in corpore sicut pinguedo renum. et si a remotis partibus esset in via disglobaretur. Resolutio victuositatis calor esse acutum ostendit. Unde et acuta egritudo monstratur. non secundum citam vel tardam apparitionem pinguedinis quam que est a toto corpore plurimum in sua corporis communiscet propter longos amfractus et propter hoc cum urina effunditur non cito. sed tarde ab urina pinguedo separatur et locum optinet supremum. Cum vero a renibus propter brevitatem vie inter renes et cursum urine non commiscetur. unde ypo. quibuscumque pinguedo super urinam apparet subita calorem renum significat. Colore vero discernitur quia si fuerit color urine laudabilis et digestus cum laudabili substantia particularis est resolutio quia moderatus est calor et sufficiat laudabilem colorem prestare urine et pinguedinem ex una parte resolvere. Si autem urine color sit intensus et substantia laudabilis pinguedo a toto corpore resolvitur. et per hoc via patet quod resolutio pinguedinis quedam est universalis quedam particularis. universalis a toto. est particularis a renibus et lumbis. Et notantur carnes molles cum pinguedine ad iacentes spine et renibus ibi. Quidam autem quartum modum discretionis apponunt. s. si paciens est pinguis de renibus est resolutio. Si extenuatus est toto corpore fauttum potest tamen extenuatus aliquis aliis causis esse et liquefactionem renum habere. unde per solam corporis habitudinem non bene discernitur nisi longo tempore resolutio appareat et pinguis extiterit alio modo liquefactionem a toto corpore sed tamen a renibus iudicabitur. Resolutio a renibus non multum periculum secum adducit. a toto corpore facta mortem minatur. Unde the. in cautionibus. unde pinguem ypostasim mortem significat. et non solum in causon sed in qualibet febre intensione. vel adustionem monstrantem cerebrem timorem demonstrant. Guaro the. si inflammatione hoc tale factum pasigniam significat. per particularem resolutionem quantum in renibus ex forti calore magis delet fieri resolutio renum. et in renibus ipse fine fumo dissolutionis sui corporis fuit incitum. Unde mens fit dissolutio maior periculum vollume ut potest pinguedine renum quam aliis etatibus licet in aliis etatibus fortior calor existat. De petholoyda resolutione. Quod diximus de pinguedine accidit de resolutionibus scilicet petaloides resolutiones similes pilares fiunt a renibus et vesica aut a toto corpore dinoscuntur per colorem carnium quod fit ex colore urine et multitudine resolutionis. Nam a renibus fiunt rubee et car

Nota hic quartum

Quod quartum modum discretionis ponit Ysaac, sicut fecit de uerito sitatis, et de petaloyde.

nec ut ypo. quibus in urina pinguis existente carne aut modica ut pili exeunt ex renibus egreditur. Nam sicut renum rubea est et carnea, ita eorum resolutiones rubee aut fusca albe a toto corpore fiunt. Unde theophilus si fuerit et urina petaloidas scilicet habeat, similiter fine fe. uesice sunt aut renum. colore determinatur quia si color laudabilis particularis est resolo. Si intensus uniuersalis et totius corporis. multitudine quoniam si multe sunt a lumbis et a uesica descendunt. Si pauce totius corporis in alium ostendunt. **De furfureis resolucionibus**

Item dico de furfureis resolucionibus quoniam aut renibus aut a toto corpore procedunt aut ex dissolucione renum aut desiccacione. Illa quidem discernuntur quia si fricentur tales resolucio nes et appareant quasi substancia carnis secundum fricando in substancia renum fiunt signum est dolor renum et lumborum ex acumine caloris solent apparere tales in diabetes et tunc digestis constricta cedunt compressioni ut probentur de humoribus siccitate in diuinatis uni signum. oppilaciones renum eodem modo fiunt a uesica. Inter eas et quando a toto corpore sunt discernuntur presencia scilicet multitudine et paucitate et digestione aut indigestione. Nam si scilicet adest uel pauce sunt uel urina indigesta est a toto corpore fiunt. Nam ut ait theophilus si quidem indigesta fuerit totius corporis si scilicet adest uel multa sit uel digesta sunt uesice aut ait ypo. Quibus pinguis existente in urina furfurea continentur his uesica scabit. Sed oportet intelligere digestionem dupliciter aut priuatiue in indigestio digestio indigesta mala et hoc uult ypo caloris excessum cum predictis resolucionibus totius corporis est malum. Similiter digesta fuit uel indigesta premissionem caloris uesice uicium iudicatur. Sed cum nec sola pinguis absolute nec relatiue dicatur digesta cum omnis sua digestia sit mediocris maxime cum theophilus digestum dicat a uesica nichil inde dictum ypo. quibus cum urine pinguis et c. Set ypo. dicit pinguem esse cum mingitur. theophilus digestum post moram cum residet paruam quia si non residet post longam moram uicium totius est. uel possimus dicere si fuit indigesta per caloris excessum ut diximus non per silentium cum totius est. Si digestum per colorem uidetur excedens qualiscumque sit sua uicium uesice est. Scabies uesice sporosis quidem cum dicit ex cognitione urine spissitudine et furfuribus admixtis fedum in unfallento cum quadam sua uitate prius impulsu et post est signum lapidis in uesica uel maceris. Nam furfures nascuntur de lapide urinales meatus claudit et per confricacionem parietum intus reiectus fuerit ex ipsa confricacione scabiose resolo nes tam de uesica quam de scabie resoluuntur unde ypo. discernas nigat et urina quod

cedat sit uesice ulceracionem significat. **De crinoidibus resolucionibus**

Crinoides resoluciones quidem renum et interdum solius epatis. Si a renibus fuerint per precedencia scilicet absencia coloris urine laudabilis et resolucionum multitudine et eorum carnositate. Quando autem fiunt ab epate scilicet ad est plurique. Color urine liuidus uel alius color et calor debilitatem epatis demonstrans et aliorum signorum calorem epatis protendencium pre inocionem horum signorum a toto corpore resolucio facta ostenditur. Fiunt autem crinoide resoluciones ex sanguine adusto et ita grossam materiam. Et si enorrima fuerint in uentositatem et materie cruditatem significant quare longa erit egritudo. Et si in diuturnis scilicet appareant uel aliis cum bonis signis. descensum scilicet significant. Sed cum grossam significant materiam licet uero conetur ipsam expellere. Unde signa bona cognoscamus tamen non ex toto propter urine grauitatem expellere unde aposteme siccitatem expectabis. Unde ypo. In laboriosis febribus a postases fiunt. Unde quia quidem fiant tales resolu ciones semper longam egritudinem ostendunt. **De dicione ethice.**

Ethica quidem est morbus per se quando est accidens alterius morbi. Morbus per se est sicut ex calidis et siccis et propter cibaria calida sicut studium et uigilie quibus calefit ipsum animal et consumitur in talis et minuitur humiditas naturalis et inducitur scilicet ethica et fit propter quedam accidentia ammirescorem quod est morbi alterius accidens quod introducitur effimera. Similiter est accidens putridam consequens interpolatam interdum putridam acutam et interdum apostemata causa propter effimeram fit quod extenditur ultra tercium diem consistens in una quantitate et apparet in urine infirmum humiditas obscuritas citrinitas consumpcio in toto corpore et tunc sunt hec eius signa et magis fit ex una angustia et similiter fiat et scilicet interpolata quoniam calor innaturalis et humidus committentur et mutant interpo laciones suas tunc calor innaturalis calefacit et desiccat membra et inde fit ethica. Nam ex effimera acuta magis que fit propter ammirescorem accidencia et alia propter alia accidencia que calefaciunt et desiccant et subtiliant sanguinem et consumunt eius substanciale humiditatem. Unde non est nutrimentum conueniens membris et inde sequitur consumpcio in toto corpore quemadmodum fit consumpcio in lucernali tribus tribus modis aut caliditate desiccante aut nutrimenti ablacione. Aut item aut nutrimenti corrupcione conuersione in malas qualitates ut patet est et propter appropriata corporis calefaciencia et consumentia et consumencia fit ethica. Aliquando autem calor extraneus dominatur cordi et fuit humiditatem et desiccat et fit ethica sic ex se.

ponitur signa generalia ethice

acuta. **Signa generalia ethice.** Sunt autem ethice signa generalia. Inprimum est quoniam calor est equalis et in quali parte corporis. Unde hanc febrem assimulaverunt antiqui calori naturali quia est sicut naturalis in omnibus membris. Secundum quia calor est lenis non pungitivus non acutus. Unde infirmi non existimant se febricitare. Et causa huius existimacionis est quia non sentiunt doloris nisi ethica sit cum malicia complexionis diverse et subita mutacione. Unde quando ista accidit est plurimus sentitur doloris in interiore terciana simplici interpolata. Quando quidem sunt in dispositione naturali quamdiu ethica et non cessat ipsa pro se agere malitiam donec reducat ad suam disposicionem sicut patet in calce viva cum superponitur aqua. Et dicunt quod calor actualis quiescens propter obviacionem oppositi insurgit forcius et se attenditur. Sed non est verum. In extinctione enim ignee partis fit resolucio aque sublimantis corpus subtile igneum. Unde partes ignee movent alias partes donec redeant ad disposicionem suam. Signum autem tercium est quod color eorum est plumbeus aut lividus aut citrinus. Quartum autem signum est quod tempora sunt aspera o[culi] concavi habentes habitudinem siccam. Sternutatio enim humiditas est ab eis ablata multociens autem propter minimam spiritualium siccitatem et motum aliqua vena rumpitur et sanguis emittitur post cum tussi. Item dolor est quandoque in sinistra parte spatula pungitivus propter colligantiam quam habet cum spiritualibus. Fit et quandoque tussis levis et sicca quandoque humectativa superfluitate aliquando collecta in mirach. Septimum autem membrorum ariditas est et siccitas membrorum acuminis et rubor genarum, calefaccio frontis continua, accensio caloris in volis manuum et plantis pedum. Et causa huius est resolucio caloris humoris et grossioris ad has partes ascendentium et retencio grossiorum fumorum. Color lividus est et plumbeus et magis interius vel secundum speciem. Pulsus distemperatus est et frequens. Continua sitis. Urina autem diversis modis apparet ut dictum est nec cum resolucione pinguedinis nec oleagina nec cum dicis resolucionibus nec tenuis nec spissa nec colorata nec discolorata. Certissima autem urina est que est rubea et livida ex dissolucione pinguedinis superiora petens. Fit enim pinguedo resoluta a pectore valde in urina cum extra vitium propter suam lenitatem vel propter forte commixtionem ipsi cum parte decisa a pectore livida est et superius spumosa quandoque quasi gutte olei supernatant quandoque quasi tela quandoque cum parte loricibus vel furfur vel crinoidibus. Et magis si huius fuerit cum calore continuo et lento et rubore genarum et calore in volis manuum et pedum et constrictione pectoris et dolore utriusque spatule et elevacione mamille sinistre cum hu-

morum in cavacione et unguium constrictione et musculorum et ... ginglacione et oculorum infossacione. Quedam tamen ethice sunt signa ad alias passiones ut in digestione ... vel emoroidarum et huiusmodi. Unde quedam mulieres vel viri iudicantur ethici cum non sint. In omnibus tamen sunt signa communia asperitas et durities cutis, calefaccio et formicacio volarum et frontis. Non omnibus communia ut eminencia spatularum colli et musculorum et ... gracilitacio et oculorum infossacio tempororum planicies.

De signis discretis et specialibus. Signa autem discretiva et specialia huius speciei cognoscere discrecione et dicit autem quod ethica non est preter alium morbum. Est cum calefit humiditas in concavitate cordis inhabitans in venis et arteriis que cum a sua natura in caliditatem et siccitatem convertitur et fit sicca et est prima species. Cuius ethice in principio oportet subtilius investigare per calorem augmentetur ante prandium vel post. Verbi gratia ut ponamus exemplum in ethica quando cum febre permanet interemptum die nec calor augetur nec declinat et apparet in cute durities obscuritas lividitas vel citrinitas et consumitur corpus et tunc sentitur calor acutus et pungitivus. Dicunt quod est prima species. Secundo debemus advertere per sentencionem prospicere si calefiat magis ante prandium quam post quia ipsa est prima species. Si magis post prandium quam ante ipsa est secunda species. Si equaliter tercia est. Sed oportet illum tribus diebus continuis equali tempore in diversis horis, prima in mane, secunda in ... tercia in vesperis. Et si augeatur calor post cibum est secunda species. Si minuitur est prima species. Si vero hec diversi diversas reddunt racciones. Quidam enim comparant humiditatem prime sepo quia sepum antequam bene coquatur igne ut aquee partes consumantur sed propter ... dem partes combustioni repugnantes. Unde humiditas in qua est prima species temperat a priore vel forte fumositas resoluta a massa ... temperat calorem in naturalem eius. Cambium quod est materia secunde convenit oleo ab aqueis partibus bene depurato. Unde sicut tale oleum facile cedit flamme ita et cambium. Quomodo autem tercie species indifferenter se habet. Comparant tamen alii istam humiditatem calci quando dicitur esse viva actu. Unde si sine natura adveniat aliquid sibi oppositum forcius insurgit et se ascenditur. Sed hec racio nulla est quia hec fit in calce per subtraccionem corporum subtilium calidorum unde extinguuntur ut cinis. In cambio vero nulla fit extraccio sed potius se ascensio. Ideo priores approbantur raciones. In prima enim specie ros est materia. Ros enim est liquida materia fluida passibilis valde. Unde facile ... in ... a fumis spiritibus et humiditate a prima et secunda specie digestione resolutis et ab assumptis generatis temperatur. Cambium est in

sole speciei solidata nec potest esse suffocatiua
quia calor per prime speciei humiditas accenditur. Sed
hec duo suffocatiua sequuntur et simul accenduntur.
Generatiuum et resolutiuum ex prima et secunda. Sed
tertia digestione et ita quantitate calor augetur
sua non ad augmentum et natiuum magis fatigata di-
minuitur digestio et fumi grossiores fiunt. Aliam
tamen reddit rationem ysaac dicens quod humi-
ditas contraria est in naturali calori unde omnino suf-
focat ipsum si sit debilis sicut in prima specie ethice.
Unde quia calor suffocatur post prandium minor
est quam ante. Interdum non sufficit ipsum
suffocare et extinguere sed saltem cum excita-
natur calor qui erat quasi sopitus et fugiens
suum contrarium exit ad exteriora et fit sensibilis
in exterioribus membris et post in manibus quia cutis
manuum est magis temperata ut in secunda specie
apparet. Vel potest dici alia ratione quod licet
humiditas illa non possit suffocare ca-
lorem extraneum tamen suffocat naturalem in quibusdam
partibus unde ponitur per eos contrariam dispo-
sitionem et sic fit sensus doloris quemadmodum diximus de
calore urine. Ex predictis igitur patet quod cum in secunda specie
manebit sit calor ex susceptione humiditatis calorum
et potius post prandium quia suffocatur et minuitur.
In secunda specie calor fortis et multa est membrorum siccitas
unde cum nutrimentum aduenerit calor non suf-
focat cum ex parte multa exsiccat consumptum
et non sit proportionalis calor potius quam post pran-
dium accenditur suscepto fomento et fortior est.
Sed hac ratione cum in tertia specie fortior calor
sit quam in secunda nutrimentum magis consumptum
videtur quod in tertia specie ethice calor deberet esse fortior post
prandium quam ante cum multa maior sit mem-
brorum siccitas quam in secunda et ex hoc quidem uerum est.
Sed non est sensu perceptibilis propter fortitudinem
suam vel propter imperceptibilitatem augmenti calor
dicunt aliquam equalitatem esse ante et post. Qui-
dam autem dicunt contrarium quod nos diximus cum Ar-
chi... proferentes contra nostris opinionibus solli-
citum esse stultum est. Tertia species ethice secundum
quod dicit ysaac per se est manifesta in sensu. Potest
enim faciem medicus disponere mortem signantem.
Dicit enim quod mutata est in plumbeum uel
luteum propter subtilis humiditatis desiccationem et hu-
moris defectum. Flauos sunt acute oculi concaui
siccam habentes lippitudinem. Sed lippitudo est nutrimen-
tum ueniens ad oculos non est bone qualitatis
vel virtus digestiua conuertens est et defecta et nu-
me non potens digerere, permanet et clausura
in angulis oculorum calore acuto et sic desiccantur.
Tempora ut dicit ysaac sunt aspera. Ypocras in li-
bro pronosticorum dicit esse plana et huius causa in
corporibus sunt lacerti quibus mouentur tempora et
super hos lacertos sequitur humiditas carnea
propter quam habent eminentiam respectu frontis.
Cum ergo finitur humiditas adequantur et
planificantur tempora. Et cum in hac specie
ethice consumitur ipsa lacertosa humidi-
tas ut [?] apparent ossium compositionem sit aspe-
ris palpebrarum et superciliorum grauitas propter siccitatem
oculorum. Unde et uigilantes claudunt oculos
uolentes propter defectum uirtutis. In tactu se-
cundum sentitur sicut et sicut in primo. Sed per moram ma-
nus calorem sentit ascendere et penetra-
re manum. Venter discoopertus apparet non ha-
bentes [?] et quasi coniunguntur spine et
uentri. Et cum tangitur sentitur ut esset tabula
lignea. Si cutis eleuetur cum duobus digitis
et constringatur manet non descendens in-
ferius propter defectum humiditatis. **De pulsu.**

Pulsus est paruus et debilis et interius spissus
siue frequens et est durus et cum tangitur
est quasi corda tensa. **De urina.** Prima in colo-
re instabilis est quasi olei et stomachus est semper
debilis et deterior est cum apparet supra corpus
infirmi quasi puluis aspersus uel minuta habun-
dantia pediculorum preter solitum. Et cum ungues
curuantur propter quod ut medium eleuetur et extre-
ma deprimuntur. Et tunc dicit auicenna certus est car-
tilagines dissolui et mortem esse propinquam.
Et huius signum est sputum fetens supra carbo-
nes proiectum. Item diarria capillorum. Item sputum
impetu receptum aqua calida plena. Si autem
per se aut cum baculo motum supernatat quasi
oleum mortale est ut in ptisicis. **De speciebus e-
thice que sunt cronice et que non.** Prima species ethi-
calis est ad curandum tribus de causis precipue
scilicet propter debilitatem caloris et passibilitatem hu-
miditatis in qua fundatur et etiam restauratio-
nem quia pars excedit calorem naturalem. Sunt
enim quasi inequali pugna difficilior tamen ad
curandum quam putrida et hoc quia putrida est
in humore. Unde cum humor putrescat re-
soluit a se fumum horribilem qui inflammat
in corde fugit se. Cum igitur humor sit causa an-
tecedens que est facilis extinctionis et conuersio-
nis ad naturam faciliter curatur putrida.
Sed quoniam ethica non procedat fumus qui ue-
nit ad cor nisi secundum malam complexionem
eius. Tamen quia hec mala complexio fundata in mem-
bris solidis et eorum nutrimento et membra ca-
lefaciunt humiditatem et desiccant et calor
fundatus in humiditate distemperata in-
propter circulationem grauis est cura. Verum secundum maio-
ritatem profundationis eius est cura facilior uel
difficilior. In prima quod species non est fortis ca-
lor nec fortiter desiccat humorem cum sit
fragilitate alteratur. Item humor ipse naturalis
est passibile et obediens calori naturali. Un-
de cito alteratur ad calorem naturalem et est
temperamentum et recipit humorem nisi in-
mentum. Est enim liquidus fluidus et adhuc in
membris alienum cum sit ros. Tertia cu-
ra est facilius restaurationis quia non ex multum
tum consumatur de leui restauratur. Unde
cito ab humiditate prima recedunt ab hu-
moribus et cum generatione humiditatis et
magis cum sit generata in membris et elongatum
hec humiditas nec ab eis minus consumatur

de facili reparatur. Secunda species difficilioris est curationis tribus de causis oppositis. Propter fortitudinem caloris consumentis fundati in cambio tertio, per quam consumitur pars totalis humiditatis prioris. Secunda causa est soliditas materie difficiliter incipientis in se humiditatem advenientem. Tercia causa est propinquitas membri ubi consumitur humiditas antequam adveniat ei. Membra enim et humiditas que est cambium sunt accensa igne sine humiditate advenientem. Unde quantitative et qualitative augetur calor innata dancta. Unde consumitur antequam adveniat ad membra et natura est fatigata ex indigestione humidi non incorporat. Unde cadit et accenditur calor magis. Tercia vero species omnino incurabilis est tribus de causis. Propter calorem ultimate consumentem et propter siccitatem firmiorem substantialem humiditatem inspiratam humiditate que est vinculum membrorum radicalium et aliorum. Unde non potest ei advenire nutrimentum. Est ergo prima causa calor ultimate accensus qui nullo alterativo extinguitur. Secunda causa est consumptio substancialis humiditatis que restaurari non potest. Tercia causa elongatio nutrimenti quia ante adventum in ultimo consumptionis termino positum est. Patet ex hiis quod prima species facilis est ad curandum sed difficilis ad cognoscendum. Secunda est difficilis curationis facilis ad cognoscendum. Tercia facillima ad cognoscendum impossibilis ad curandum. Ista scilicet duplex est modus curationis considerandus. Interdum enim est materia humoralis in corpore parata putrefieri, interdum non. Si sit primus oportet ut inducatur oppositum cause egritudinis sicut contra tristitiam letitiam et gaudium et contra laborem quietem, et sic de ceteris. Post modum autem evacuanda est in parata putrefieri cum debili evacuatione. Ut si fuerit colica evacuetur cum decoctione prunorum mollium cassiafistule tamarindorum addito modico reubarbari. Si fuerit flaua cum esula pulverizata cum decoctione polipodii. Si fuerit nulla cum lapide lazuli vel lapide armenico vel mirobolanis indorum. Post modum ordinandum est regimen infirmi in aere et indumentis et odoriferis, in cibis et potibus, ut sit locus in dispositione frigida et humida et indumenta vestra linea et aspergantur ypericon. **De regimine ethicorum.** Et post est ideo regimen si non sit materia parata ad putrefiendum. Competunt ergo sola alterativa vel resumptiva. Et oportet infirmum cavere ab extrinsecis nocumentis ut a calido aere multum et frigido nisi sanguinatione et sicco valde. Et oportet esse in humido et humectato naturali vel artificialiter iuxta fluvium aquarum dulcium securosa superflua caliditate et frigiditate. Item humectetur pavimentum sed aspergantur folia salicis odorifera nenufaris, rosarum, sandali. Sed oportet spargere

campsorum super vestes sicut sandali quia nimis frigiditatem attineat non est odoranda nisi cerebrum fuerit valde repletum humido actuali quia propter siccitatem suam duplex efficit nocumentum. Primum quia propter siccitatem ingrossat materiam rematis. Item desiccat totum. Cum autem cerebrum fuerit repletum actuali humiditate valde humiditate sua resistere potest siccitati campsori. Non tamen prohibetur campsora in caliditate extrinsecus quam epar humiditate sua resistit siccitati campsori. Et tamen non competit cerebro. Unde ysaac reddit rationem quod cerebrum actuale est sicut quam epar propter continuitatem motus virtutis principalis sicut ymaginationis rationis memorie vel virtutis animalis motiue voluntarie. Et quia de aere ingreditur adipsum et desiccat eum. Oportet autem ministrare medicinalia et nutrimentia infrigidantia et alterantia humectantia et resumentia et hoc cotidie in modo quam in prima specie ethice. Nutrimentia copiosius quam alius medicinalia uberius et hoc tam in sirupis quam in electuariis unguentis, vaporationibus, balneis competentibus. Sunt medicinalia sicut borago, acetosa, sandali, rosarum, violarum. Decoquitur in optima pluvia. Cuius quantitas decoctionis in quidem pla proportione ad herbas coletur et addita zuccara. Si conficietur, in bulliendo infundatur sac(?) ... huius libris amidi ana ʒ. s. sandali albi, citrini, et tamarindorum ℥ spodii, granorum, iure(?) iusquiami, ana ʒ. i. semen frigidorum ℥ i. Decoquantur ad consumptionem tercie partis et detur cum decoctione librarum sirupi et semen iiij. conquassatur et sunt due partes sirupi et tercia huius et sirupus vivum. Usus electuariorum .iiij. dragaganti frigidi et diapenidion, triasandali et electuaria ad restaurandum humiditatem et commisceatur equaliter et detur coclearium vinum ... succedat sirupus. Aliud. Recipe testudines que reperiuntur in nemoribus et preparantur magis fervescentissima et de illis accipiantur pulsi(?) crurium vel et lacertorum lavetur cum vino et aqua et ponantur in olla rudi plena aqua pluviali et tamen bene quassentur in mortario et cum illis ad inviscatur liquiritia, rosarum, gummi arabici, dragaganti, albi ana ℥ i. semen papaveris albi, lactuce, portulace, amidi ana ℥ i. semen melonum, cucurbite, citruli ana ʒ i. semen citoniorum, bombacis ana ʒ iiij. penidiorum ℥ s. amigdalarum nucum passularum, sebesten, iuiubarum, seminis malue, violarum ana ℥ ii. spodii ℥ i. ordei excorticati lb. s. et oristinum cum pasta obtinetur ne fiat extra et decoquatur usque ad tercie partis consumptionem et coletur et ... bacillos ... et colature ad miscentur zuccarum et sirupus detur et sit exsiccato et cocta ... in furno in pasta coctarum in quo decoquuntur semen papaveris albi, citoniorum, portulace, lactuce, malue, rosarum, sandali albi et rubei, dragaganti, gummi arabici, calami ... semen reparat corpus humectat detur sirupus rosarum violarum ... et sit optimus in hac cum ex lacrodio testudinis sed quia per se bibitur, cicatricem lavat quod educat intestina aptum. Oportet constrictiva ad frenandum ut sanguis draconis, boli armeni ...

Marginalia: de medicina ethicis (?) · vel anguilla

Re de alteratione aeris ... (footnote at bottom of left column)

nia ⁊ consolidatur ul' lap. emat. aio. ⁊ de si in
aq. pluviali ut io. que melius est. Ne sit
mas impingat. Similiter cancri fluviales
cocti cum sumac comesti. Item galline pas
cantur ex granis ordei [illegible] quibus fuerint
cocte. v. uel. vii. iune fontine multu
impingant. Limaces que sup malvas
inveniuntur cocte ⁊ comeste multum im
pingant. Detur diaspi. q. constituitur in
mavis [illegible] capitulo de tussi ul' alius q. R.
se. spinis al. se. portul. lact. pinee. amig
dale mundate. gu. ar. an. ʒ. v. Sandal. al.
ei. se. citrul. io. se. cucumeris. melonis
citrul. cinam. an. ʒ. ii. confice cum sir. viol.
ul' io. dragagantum fiant pastelli. Ita sandal.
ne epar calefiat. ul' in autumno ad. yrdeo pi
sum. ⁊ succ. io. pro fluxu eius ventris ⁊ ne eam
inveniat qui mag. timetur in hac causa. Si
est enim constipatione detur ⁊ succ. viol. ⁊ si in
ma fiunt consumptio membrorum magnis suo
rum apponatur gum. amb. dragagantum. liquir. ⁊
sucus eius ⁊ si in spiritualibus multum accenda
tur. admisceantur se. fin. excorticata. se. mel
onis ⁊ eruce ⁊ citrul. ⁊ cum ante elem. ʒ. suc
ci liquir. dragag. gum. amb. bombac. malve
portul. viol. io. an. ʒ. iii. cinamomum v. lob.
gariofil. psilli. spodii. cancror. fluvialium
assator. se. citoniorum. anulor. i. ce. ⁊ c. la
siliconis boring. an. ʒ. ii. ʒʒ. ce. sandal. al.
⁊ rub. an. ʒ. i. camph. sir. viol. q. sufficiat. De

Balneis. Balneum fiat tale viole folia
salicis. malva solatrum. decoquantur mag.
depesta ita frangantur. c. ova. in quo bal. se
deat ter in die ethicus. nec tantam faciat
moram in balneo quousque pulpe digitorum in
cipiant corrugari. Vel aliud bal. fiat ex ca
pite vervecis ⁊ pedibus ferinis cum avena
excorticata tam diu bulliant donec resolva
tur ⁊ in decoctione balneetur ter in die. Inge
itu[?] cuiusque balnei cum desiccatus fuerit inungat
se spinam ⁊ [illegible] ad os. stomachi supra pec
tus ⁊ toracem circa brachia ⁊ latera ⁊ tybi
as cum unguentis fris ut oleo viol. io. ul' h
unguento. ʒ. axungie porcine recentis. an
serine. anatine. gallinacee. butiri recentis
sepi. recenti. oli viol. omnium liquefactorum an.
ʒ. i. ⁊ cum bis liquefiat. ʒ. cere albe nove
le. ⁊ sic deponatur ab igne. ⁊ [illegible] gum. amb.
⁊ dragag. al. an. ʒ. ii. apponantur ⁊ incorpo
rentur ⁊ fiat ungm. Item c. ova frangantur
in aliquo vase ⁊ suspendantur [illegible] ⁊ sug
gat posteriora. Illud est optimum contra spas
mum exinanitione. Et nota quod si ethica sit cum
retentione ul' putrida ⁊ [illegible] reu p[illegible]
⁊ [illegible] tunc non debet balneari ul' si ad
sit indigentia. Cum autem in nutrientibus sit de
clinans ad humiditatem ⁊ sit copiosus spma
spe sicut caro edum. pull. [illegible] lumphatum.
In fi autem spe [illegible] convenit lactuca portul.
semen [illegible] sar. avene ul' ordei coquinam

insorbitione cum lacte amigd. potius sit ptisana
ul' lac. in. se. fri. ul' spin. se. conveniunt cum
lacte amigd. q. risum ⁊ farina tritici ⁊ in prima spe
condiantur cum lacte amigd. ul' cum colatura
furfuris pariter condiatur quod optima est. Sed
in prima spe lac caprarum ul' asininum utilissimum
est. Habet et tres subas complentes vicem tri
electuariorum s. humiditatem que supplet
vicem electuarii restaurativi. Acrositatem que
supplet vicem draggi. [illegible] ⁊ caseita
tem que supplet vicem ⁊ succi io. Et si venter
fluxibilis est extinguantur in eo lapides flu
viales candentes. Si autem multum febricitet
ethicus ul' ptisicus. lac dandum non est propter buti
sitatem que est fomentum cal. Lumplemi[?]
unum cum aqua decoctionis draggi. gum. amb.
mag. per noctem infusi. Item in secunda spe fiat un
guentum [illegible] olim viol. ⁊ mel. ⁊ lac. ar. mas
culum [illegible] ⁊ mussilagine dragg.
per noctem aq. io. infusi omnia misceantur quibus
addantur pul. [illegible] al. ⁊ mussilago
psillii. ⁊ succus spin. [illegible] ⁊ fiat un
guentum cerolo viol. io. albumine om.
lacte. ar. ⁊ [illegible] confert ptisicis. Flor. ⁊ ad
[illegible] sit ethica defini. ⁊ i. distemperantia ⁊
exfrigiditate impediente digestionem ⁊ siccitate
consumente nutrimentum quod cogitur per dissolu
tionem urine ⁊ totius corporis debilitatem.
⁊ per [illegible] exuberationes ⁊ ptisis absinam
curetur sal. per calida ⁊ hu. medio citer. [illegible]

[illegible] electis ⁊ dulcibus fructibus. **De ethica duplici ⁊ composita**

Ethica interdum est duplex [illegible]
⁊ composita ⁊ intelligo com[posita]
solitam cum associata est se. putredinalis
dico ab ea introductam. Et aquacumque causa
introducta h. testatur G. se vidisse ⁊ dicit
ysaac quod antiqui de hi se. curationem non du
plicabant. quum eius cum difficilis sit contra
rietatem. cum se. ethica indiget eo quod repleat
⁊ humectat se. autem putrida indiget eo quod
evacuat in aliquo ⁊ desiccat. **Signa ethice composite.**
Signum h. se. duplicis est cum
cessante post interpolare permanent continue
signa ethice predicta ⁊ oportet agnoscere ethicam
cuius spei sunt per eadem signa dicta ⁊ cum mai
sunt interpolata ⁊ oportet hic in immediatione
omnis error ⁊ fallacia caveatur. **De cura**

Oportet igitur primum de hac curatione continuum
monere ethicum ut contra tristitiam ul' an
gustiam gaudium ul' leticiam contra laborem
quietem ⁊ similia. Post modum sunt habende
iii. considerationes. Una est consideratio sub
stantialis humiditatis. Alia est evacuatio ni.
putredinal. tertia extinctio caloris extra
nei. Prima autem in ethicis ⁊ tertia complet
per nutriens materiale. V. g. eius modi est
ptisana infrigidat ⁊ humectat. ⁊ sicut dum
ypo. cum facilitate convertitur ad formam
laudabilem sanguinis. ⁊ per illam quod intendo
completur per omnia que facile digeruntur et

generant laudabilem sanguinem sicut ca
ro edulina et pullina. et intencio tercia comple
tur per medicinalia nutrientia que magis sunt
medicinalia sicut sunt portul. lactuce et ce fruc
tibus cetrasa penna. Intencio autem media
completur per euacuatiuas. Sed oportet ut e
uacuans sit debilis uirtutis in euacuando. In
terdum eciam euacuant per uomitum et interdum
per clisteris. et oportebit ut uarietur intencio e
uacuacionum secundum diuersitates materiarum pu
tredinalium sicut postea dicetur in in habuimus
sicut diuersatur in febre putredinalibus quia materia
interdum est colerica naturalis et ipsa febre sicut tercia
tiana et illa est facilis cure. et interdum ma
teria est commixta egritudini quare est febris
interpolata et illa difficilis cure. Et autem dico de colera
composita cum putrida. Interdum fit colera natural
ex ea sicut est terciana et tunc est facilior ea
tu cum forma medicacionis utriusque sit ea
dem excepta euacuacione. Interdum febris est
secundum suam causam antecedentem commixta
et ex ea sicut continua assidua et ex ea terciane
insistendum est cum medicinalibus et nutrientibus
infrigidantibus et humectantibus sicut est cum
zucaro uiol. et sirupus simplex. et ptisana cum electu
ario ad restinguendum humiditatem. portul.
lactuce. scar. prunis. cetrasa. et similia. Sed
autem prius debilis euacuacione cole cum
decoccione prunorum. uiol. manne. tamarindi.
cassiafistule. addita modica quantitate reub. Cum
autem assignatur continua considerandum est dilige
ter que sit species ex ea quia prima aut secunda aut
tercia in eo quibus praesignia que praemisimus.
Si ergo fuit prima species ex ea. accipiatur
succus scar. lactuce. inequalitate succus in e
te in subduplo ad unum eorum. succus apii
in subduplo ad succum mente bulliant parum
addito zucaro. et ponatur illud et cum uolue
ris soluere adde de puluere esule uel polipodii.
Si autem sit secunda species ex ea oportet caueatur a
primum uehementer calefiat et dupliceatur
succus mente iterum zucaro ro. uiol. mir
tini. omnino autem caueatur ne detur cibus
infirmo stante post maxime in principio et sta
tu. quia iste hore sunt nequiores. et ut sin
horarum euentus possunt diuisificentur ho
re abundancia. in enim cibat in post. maxime in
hora nequiore triplex inducit nocumentum.
Primum est angustia. Secundum nocumentum quod
eueniet cordi et stomacho in quo corrumpitur cibus.
Tercium est prolongacio paroxismi. quia illud impedi
tur cum digestio uel regimina corporis a regione
egritudinis. Tercia est prolongacio egritu
dinis totius quia ex eo cito generatur ma
teria corrupta augens materiam egritudi
nis. Si ergo uenit paroxismus in mane
primo detur aqua ca. in mane [illegible] sic
prouocetur uomitus et si incipiente post
post paroxismum detur ptisana. primo digesta
detur cibus qualis dictum est. Verbi gracia. ut si fuerint

febris putrida cibus declinet aliquantulum in calidi
tatem. Quia cum sit digestiue generatiue equa
lis sanguinis sicut pulli galli. temperatus salsa
to ex pipere sale timino. uel minores aues l
uinum lymphatum bonum. Si autem terciana
putrida detur ptisana. lactuce. portul. farina
ordei uel olera ex maluis facta in aqua decocti
onis pulli galli. uel galli ablata pinguedine. de
fructibus cetrasa infusa maxime. pruna. coctana.
Si autem accessio in mane in medio die in mane
detur ptisana. incipiente autem rigore aqua cali
detur ut prouocetur uomitus. post accessionem da
mus cibum quia oportet dare. Sed in parua quantitate ual
de ut possit digeri ante aduentum paroxismi. Incipiente
autem rigore damus calami aquam. ad p
uocandum uomitum. Si autem fuit aspirata in
dum frangitur calor febris. Si autem aspirata non
fuit calidum aqua frigida prouenies ad cor extin
guit calorem innatum et interficit. Illos quibus
arbitrantur harenas rubeas in fundo urina
lis residentes et quibus humiditatis albe continue
tis in residencia suprema species apparere. Sed in
species magis in infimo residere exadustione san
guinis et colere quas estimo magis accidere in cardi
ca aduenientes quam simplici. De accidentibus syn

thomaticis. Accidencia sinthomatica interdum
nocent magis egritudinibus ipsis et in firmi
in manus periculum et medici in maiorem in
ducunt sollicitudinem et timorem nec non angus
tiam et laborem. Et ista sunt cardiaci et sudor
diaforeticus. fluxus uentris et sanguinis. do
lor capitis. et singultus et sincopis. asperitas lin
gue. et excoriacio trachee. et uigiliae insom
nia. et membrorum tremor. Quia est aliud a ... co
de cardiaca diaforetica sufficienter dicetur
loco suo. et differt ab eo sudor diaforeticus quia
sudor fit ex fumositate humorum. Vnde est
impetu uenit quarter uel pluries in die et per
dinatur. Sed cito cessat. quia incipit a capite.
quandoque a spina. quandoque a stomacho. quandoque ab aliis partibus
corporis. et iste sudor ducit pacientem in mar
inum defectum et extenuacionem. si non in
terapiatur in eum debilitatur paciens quod
non poterit crisim expectare. Nam iste su
dor fit a principio morbi et acutis et paciantis
et cronicis. Cardiacus uero semper fit de calore
cordis. Vnde semper incipit a cordis regione.
Dubitacio autem est utrum diaforeticus su
dor debeat interapi. quia si interapiatur time
dum est ne materia currat ad aliquod me
brum nobile cum sit natura furiosa. Dico autem
quod dato intercipi febrile et unguento ut eo quod fit
de tribus partibus oui et quarta aqua ro. et fiat in
uiccio supra spinam et tempora et super os stomachi.
et sirupus et emplastra et alia ut in diaforetica car
diaca. De fluxu sinthomatico.

Fluxus uentris sinthomaticus interdum
accidit. Sed dubitacio est utrum debeat in
terapi febrili quia si natura est fortis et
materia est in uasis propinquior est educ

cio p nasa acute materie frauentes fluxum. Sz contra si fiat flo(bo)tomia timend' est ne materia trahatur ad membra principalia & ita introducatur periculosissima eodem modo obviatur si fiat in nature. quando est (ital) in vasis & natura est fortis. ergo p flo(bo)tomiam pot' educi. g(rati)a lene fit flobotomia. commu lene fit anatura g(rati)a dz incipi cum dicat ypo. vñ cumq; repit natura &c. & dicend' ad hoc q' sintomatice p tibz convenientibz potest flobotomia incipi & si materia est colica deturs sir' ro. & zucc ro. si flica cum sir' ro. apponatur menta & cognoscat p impetu & ru(bi)nositatem & q(uan)to mag' fluit mag' debilitatur pa. si fluit in nature aut fluit s(ecundu)m q(uan)titatem materie sufficit & nõ dz fi flobotomia .i. si minus hoc continuatur. ypo. G. dicit corpore existente plectorico si creticus fluxus fiat nõ dz fieri alia purgatio nec p flobotomiam nec p medicinam. & dico q' hunc respectu ad fortitudinem nature a principio unde l' paru(m) expellat poterit tam(en) confortari & iterum expellere p convenientem regionem s(ecundu)m illud undecu(m)q; repit natura. Cog(nosci)t(ur) si sit in nature q' suaviter & paulatim fluit & eo allevatur & fortior efficitur patiens potent aute(m) iuvari natura pigtans cum aq(ua) decoctionis viol. in q(ua) resolvat(ur) cassia f. tamarind'. Item detur convenienter sir' laxativus in causon. In terciana et in interpolata si non sufficiat [illegible] natura si fiat in nature. iuvetur cum colagogo & in omni tempore terciane vel saltem in principio vere terciane forti existente natura pot' fi in hoc ca(su) flobotomia. Sz si fiat in sinthomatis nõ dabz colagogum sz p tibz convenientibz flobotomia fiat & dabuntur incipientia fluxum & alterantia sibi. Si aut' fiat in aliis interpolatis nõ fiat flobotomia. sz interapiatur fluxus & alteretur materia. De purgatione dico p secessum cum G. in passionario q' si corp' est plectoricum nõ s(ecundu)m q(uan)titatem materie dz fi purgatio. sz relinquend' aliquid sinthomati quemadmod' in terciana ps p sudorem consumitur vel pars p calorem resolvitur pos'. & ps p medicinam. totum tam(en) est si tota nociva materia p medicinam possit educi & est multu(m) considanda consuetudo & virtus. q' si purgatio pcessit vel si virtus debilis paulatina debet ee purgatio. dico & q' in diebz canicularibz dz fieri flobotomia. quia ut dicit G. qui facit inter [illegible] sibi poti(us) q' venenosus aer subintrat loca sanguis id dico de yeme & q' dico de flobotomia id dico de cauteriis & aliis operationibus cirurgicis & de farmaciis nisi flobotomia inferet necitas sicut in continuis nisi in canicularibz fit flobotomia & simplici tasyca & duplici fiat flobotomia & detur colagogum extinctum cas. & purgativum paulatine. De diebz egipciacis dicunt in illis nõ

dz fi flobotomia q' luna in ascensu suo & defectu acquirit non(ulla)m mutationem ab aliquo maliuolo planeta qui alterat corpora. Similiter dico de coniunctione lune usq; ad v. post reintegrationem ipsius. nec xv. nec xvi. nec. xxv. nec. xxvi. nec xxviii. nec' aliquibz .v. debet vena aperiri. nec opus incidendi nec comburendi cirurgice exterii. De fluxu sanguis p nares aliis de sintomaticis & non sintomaticis & col' capitis & singultu. & sincopi & inguinis. **De fluxu & p potidas venas**

Per potidas venas vel p potidas venas post aures interd' fluit materia a sursum ad collum ad nares. unde comprimitur neque nervis & cibi & potus. vñ timend' est de suffocatione. vñ nõ dz repelli materia ne currat ad cor. Sz insistend' est cum mollitivis sicut butiro dialtea. & dissolutivis sicut ysopo aceto & p(ost) inunctionem ponatur lana succida q' fortiter dissolvit & appet de &c. q' dicit G. q' dz apponi contra asp(er)itatem lingue & manibus q' aperit poros. & facit exprimere fumos aderentes qui eiunt cu(m) sudoribus. & ex actore q' folia menta viridi solum asperitate lingue. Item fac' ordei cum succo mente mover asperitate illorum membrorum cui adheret. **De ifiore**

Inflatio vesice & dolor ipsius interd' **vesice** sunt sintomata fe. acu. quia in die critico quia in die non critico descendunt humores ad vesicam & replent. vñ constringitur vesica ex pondere & suffocatur urina ut provocatur mat & p(ro)pter naturam inflari dolor g(rati)a est p(ri)mus eo q' nõ s(upe)rgatur opar. si fit peditus sup ipsm ab urina. Item ip(se) passibilitatem vesice & sensibilitatem. Item q(uan)do & tam(en) repletur q' ex urina sua intensione comprimit diafragma q' compressum comprimit sp(irit)ualia unde sequitur suffocatio. Differt autem iste dolor a dolore intestinorum q' intestina non sunt ita sensibilia ut vesica. Item intestina purgant stom. et epar. vesica. Sz retentio sup fluitatis in nobiliori mal' inducat nocumentu(m) & dolorem ergo in vesica ex retentione maior erit dolor. Si g(rati)a in interpolata balneetur pa. in aq(ua) decoctionis p(ar)itarie usq; ad umbilicum & efficiat urinam si continua balneetur in aq(ua) decoctionis absinthii. & cataplasmentur virilia & regio vesice et [illegible] inget. & ide(m) fiat de lenticula. si fiat cataplasma ex fo. fe. pe. api. in aq(ua) decoct(ion)is eorum. Item decoquantur apii & furfur tritici in aqua usq; ad spissitudinem & fiat cataplasma & idem valet in apparentibz sanie & simili causa. Item existentibz in balneo p(ro)pter interpolata dentur nuclei cerasorum cum aq(ua) decoctionis [illegible] fluxe. **De excoriatione trachearterie.**

Excoriatio trachee arterie & lingue. & palati accidit fe. ex calore adurente & corium dissolvente in tm q' efficitur pa. raucus & intelligibilis. vñ fiat gargarismus cum aq(ua) decoctionis ordei excorticati liquiricie apium

de zuccaro fiat declinicco circa palatum et circa linguam cum sir. viol. et aqua infusionis dragagan. al. pendie. in ore teneantur et cum lingua ducantur sed excoriacionem. Idem fiat cum sirupo dco et fiat inunccio a umbilico usque ad furcellam pectoris cum equali mixtura oli. viol. et butiri et superponatur emplastrum dictum in causone et sinocho.

De tremore membrorum

Tremor membrorum frequenter accidit febricitantibus ex calore febrili et calore consumente humiditatem nervorum. Exhalante autem humido exalat quod est naturam est calor. Ex debilitate quoque caloris refrigerantur nervi quoque cum motus caloris contrarius sit motui frigiditatis quia contrariorum contrarie sunt cause ex causis contrariis generatur motus contrarius qui est tremor. Inungantur quoque tales super spinam a summo usque deorsum et circa genua et cubitos cum oleo masticelleo quod sic fit. mastic. ℥ i. et s. thuris ℥ i. pulverizata decoquantur in vi ℥ oli [illegible] ad consumpcionem partis medie. coletur et cum colatura inungatur in modo sto. virtute confert nauseam vomitum debilitati subvenit virtutem assimilativam in consumptis et ethicis confortat. Super spinam et stomachum et fauces inunctum. et nota quod in eo loco oli. communis ponatur oleum ro. et fit de rosis decoctis ad solem vel super lentos carbones in stagnato et sic dicitur contra ethicam.

De typis

Typus accidit febribus et aliis egritudinibus et vocatur febribus quae continue ut causon quae interpolatae ut cotidiana tertiana quartana et aliis egritudinibus ut in igneo a parte vel debilitate individualium. In nervis vero ut in sciendis et fit generaliter ex destitucione caloris naturalis et in sensibilibus membris et sic nomine generaliori vocatur typus. Generaliter accipitur typus [illegible] specialiter secundum quod comprehendit iii. scilicet frigus rigorem. orripilacionem. et sic accipitur communiter et proprie generali autem nomine dividitur in tres typos frigus in rigorem orripilacionem. Secundum quod describitur typus autem accessio fe. interpol. communicans secundum adventum non secundum moram vel recessum. Unde ex eo quod figurat in principio paroxismi typus nominatur typicam est fe. vel eo quod unum figurat. aliud autem simulat. Frigus est et tremor materiam fe. frigidam ostendunt. Et tremor est sine frigore vel pauco calidam. tremor est accidens est commune certorum particularium. Symptoma est tremor sine frigore. ut patet cum est in causon et dicitur rigor. Symptoma aliud est tremor cum frigore et hoc ex frigida materia flegmatica vel melancolica. Flegmatica ut in cotidiana. melancolica ut in quartana. Et est tremor cum frigore ex ca. materia ut in tertiana et dicitur rigor et quandoque accidit in tertiana sine frigore. Frigus autem fit vel propter dissolucionem et fluxum materie frigide supra membra sensibilia. i. nervos et lacertos vel contraccionem cal. nat. et spirituum a membris ad cor in adventu fumi [illegible] quousque expellatur vel propter acumen materie spasmantis interiora unde exteriora calore nat. vili deprimuntur putrefiens est materia resolvit a se fumum nature horribilem unde in eius adventu obtenebratur sensus et turbatur racio. Flatum quoque sagax omni incomoditati obvians prout potest calorem mitigat transmittendo humorem tenebrositatem fumi horribilis dissipat claritatem. sperma grossitudinem materie attenuat et spargit subtilitatem ipsius humiditas quoque humorum temperata calorem frigidientem ad temperamentum revocat frangendo eius excellenciam. sperma sua claritate depellit tenebrositatem sua subtilitate materiam consumit et vaporat. Tremor autem fit ex motibus ut dictum est contrariis ex calore elevante movente ad extrema. Ex frigore autem deprimente movente ad media. Proprius autem typus cot. frigus vocatur quia accidit ex dissolucione materie frigide et hu. disponit membra frigida et humida mollia sicut quia cadit et frigidum duplex. scilicet propter dissolucionem materie frigide et propter perpacionem spe.

Typus quartane vocatur horripilacio et quia accidit ex putrefaccione materie frigide et sicce et disponit membra frigida et dura et frigidum duplex ut dictum est et quia utraque qualitas motum habet ad centrum summe trahitur calor intus et iste qualitates habundant exterius sub cute autem contrahunt secundum radices pilorum et fit dilatacio in superficie unde inveniuntur pili stantes et pilorum horror. Typus tertiane vocatur rigor et fit secundum G. in comento illo sed afor. illum a causone habito ex humoribus colericis velociter se moventibus in membris sensibilibus unde dicit sed illum afor. quibuscumque in febre continua rigor etc. Rigores fiunt cum colera movetur protinus ad effluens et minuatur in interpolacione purgatur. et de hoc rigore distinguendum est quia alius concomitans quemadmodum in tertiana. alius cadens ut qui accidit in augmento vel statu unde signat debilitatem nature dissolventem et non consumentem. magis si frequenter accidat vel si sequitur expulsio allevians et in debili significat mortem et in forti malum. et est rigor significans (?) ut quando fit in fine status post digestionem subtiliacionem humorum unde sequitur expulsio laudabilis. Unde ypo. a causone habito etc. Colera autem propter levitatem et subtilitatem suam expelli certum super membra sensibilia pungens et mordens est quousque vaporetur per sudorem. Est etiam rigor dissolucio sive aspersio grossorum vaporum in [illegible] nervos ut cogantur moveri motu involuntario et sic completur rigor. iii. species [illegible]. Specialiter autem accipitur a G. super (?) afor. ubi dicitur ubi de rigore disputavit ubi autem dixit in eodem libro quia rigor aliquando fit de humoribus colericis velociter se moventibus in membris sensibilibus quod qui paciuntur necesse est

[R]e ut sudore superveniente vel vomitu colico solvatur quia humores colici qui sunt materia febris acute exeuntes mundificant corpus unde et febris solvuntur. Unde ypocras causa acute febris venarum desiccatio que et humores colicos subito hauriunt ex colico genere. Verba G. sunt in commento super illum afforismum a causone habito et cetera. Contra typum ex frigido humore fiant in lectis ad ignem cum unguentis calidis actualiter et potentialiter ut oleo laurino unguento. Et etiam introducantur in balnea calidarum herbarum et aliarum que scripte sunt in proprio capitulo de ea sunt. Contra typum ex calida fiant infusiones cum populeon oleo violaceo et similibus loca unguentorum determinat ypocras dicens. Rigores et cetera.

Incipiunt capitula secundi libri

De generatione capillorum et eorum tinctura.

[C]apillus est fumus siccus a toto corpore dissolutus per poros capitis exiens ab exteriore aere desiccatus in longum et rotundum productus. Incrementum autem eorum secundum viam addictionis et augmenti non secundum viam vegetationis et crementi. Incrementum enim fit per vegetationem augmentum per additionem. Et ideo secundum additionem materie crescere possunt in infinitum quemadmodum arbores et plante quibus virtus augmentativa et crescitiva innate sunt. Secundum G. materiam in additam in augmentum erit crementum capillorum et secundum diminutam erit crementum et defectus. Materia ergo capillorum est fumus siccus grossus ex humore [illegible] incensivus dissolutus. Tenerius enim natura et mollior adulte in partibus eorum additione. Causa efficiens est calor resolvens humorem incensos in fumum et vapores et porositas apiens et fumum educens. [C]ausa formalis est porus et siccitas fumi naturalis et calitas aeris exsiccans fumum extractum ut per [illegible] in durentur ad modum corallorum super aerem obmancium. Et ex causis finalibus est utilitas et ornamentum. Secundum G. formam porositatis erit forma pili et secundum quantitatem et materiam

terre proportionem erit cum calore pilorum multitudo vel paucitas ut proportionetur dissolutus dissolutivo cum tamen obedientia. [C]alitas est ex cellens propter abstinentiam aut propter coleracumen aut minimum porosos apiens aut sua salsedine ut in morbo salso aut sua intensione insiciente et corrumpente ut in lepra pilos consumit et eradicat. Similiter frigidus calore dissolvente tem [illegible] et poros claudens pilorum inhibet generationem. Siccitas autem humiditatem siniens que in quarta digestione generari habet idem operatur. [E]tiam sciendum quod quarte digestionis superfluitatis quedam per calorem intra consumitur quedam pars evaporatur. Quedam propter grossitiem suam actioni evaporationis non cedens in poris includitur et in fumum resolvitur et impellente preeducatur. Unde propter impulsionem continuam fit longitudo dominante aut siccitate naturali aut accidentali sed in [illegible] poros aut consumitur tamen aut tam pilositas procreatur. Humiditas autem superflua aliquando corrumpitur et putrescit. Aliquando suam tenuitatem poros opilat ut in maturibus et mulieribus. Grossitudo est cutis inobediens apertionem fumum coartat quemadmodum mineria [illegible] fumum antequam coaguletur conterit. Molles et carnis sit posita [illegible] productione. Sigh. calor proportionalis humido vis simul cum cutis obedientia aliis causis non repugnantibus intrinsecis aut extrinsecis erit fumus impletus productivus. Generatio autem pilorum naturalis est propter utilitatem et ornamentum et secundum discretionem propter utilitatem ut in capite ut tantum est caput a frigore et nocumentis extrinsecis ut superflua [illegible] calidiorate [illegible] et in palpebris oculorum ut per [illegible] rebus cadentibus propter ornamentum in capite et superciliis et propter discretionem sexus ut sexus aspera discernerentur. Unde ad sexus discretionem barbas viris creavit natura propter dignitatem et virtuose calitatis agmentum et electionis ad generationem sine tacitur. [C]apillitudo est pilorum caliditatis et humiditatis signum. Animal est multum habens de pilis et avis multum habens de plumis multum habet de coitu. In partibus G. calore habundantibus mediocriter siccis ut capite et barba et pectore et inguinibus et ascellis et pectine et tibiis habet pili generari. Qui differunt quia in caput partibus longiores propter ascensum materie habundantius a toto corpore caliditate et intra humiditate cerebri quia in viris calor est cum siccitate capilli sunt curtiores. In mulieribus propter habundantiam humiditatem cum equali calore est multiplicatio et longitudo in capillis. Iterum fumus in virilia prius ascendit nec restringitur et ideo multiplicatur non est in aliis partibus reperitur ille fumus. Humiditatis multiplicatio propter humidita

tem male terminabilem. Minimus autem est fumus siccus et inmatus et ideo pilescunt loca plurima calitati aut debentur productos siccum et atteminatos ut grandinatos humiditatum multiplicatos et ideo in pectore et pectine multi sunt et tunici et locis aliis quam ideo magis inferioribus tanto crescunt. Capillorum colores secundum complexionem cerebri et pilorum secundum aliorum membrorum complexionem et totius corporis et materie dissolute attenduntur. Albedo enim ex flegmatis in superfluitate cedere significat. Nigredo autem melancolie aut sanguinis aut colere aduste signum. Sed differunt quia ex adustione fit corrugatio. Siccitas enim facit motum ad centrum. Aut fit hoc per melancoliam consumptionem. Rubedo fit aut ex sanguine aut ex colera non adusta. Sed ex colera magis rubedo. Ex mixtis autem mixtus color generatur. Fumus autem ex quo pili generantur aliquando peccat qualitate aliquando quantitate. Si qualitates intendantur secundum terminum intensionis amissionis inducunt nocumentum. Non existentes in termino. Sed in inmunitate coloris turpitudinem et aliquando faciunt flegmatis detrimentum ut in mauris manifeste est videre. Ut dictum est superius. Quantitatis autem excessus non innova nocumentum ut in commixtione simplicium cum accrescunt huius patere mitienti levissimum est. Predominium autem flegmatis in exemplum reducamus. Quantitatis vel excessus flegmatis pueri eius ad inducendos pilos ex humiditate sua infusa. Et aliarum qualitatum elevatarum secundum suam dispositionem capillos inficit et colorem proprium indicat. Unde incipit tinctos iudicare et procedit usque summitates eorum et generatos hoc flegmatis est a cerebro vel alio. Et propter hoc suscipit medicationem et ista infectio canities appellatur et accidit iuvenibus et quibusdam mulieribus. Est autem alia infectio huic similis procedens ex defectu caloris naturalis ut in senibus et quibusdam in illis super quos accelerat frigiditas et mors. Paulatine enim deficit calor et subtrahitur nutrimentum et consumitur humiditas primo in summitatibus et extremitatibus et ideo incipit canescere in extremitatibus. Post versus radices. Salvatur enim humiditas in radicibus et pauculus calor quousque totum inficitur humiditatis et extinguitur. Aut quia relinquitur albedo propter frigiditatem senibus. Aut quia spoliatus colore flammatum omnium colorum impressione est. Et dico quod in tali canicie medicinis tingens prohibenda est. Quia tingentia superiore nature sunt. Et superfacientia cerebrum augmentantur quia flegmatis defectus humiditatis accelerat causa accelerationis maioris ad caniciem. Quidam naturalem extinctionem prius quidam horum complexionem per calefacientia temperate arbitrantur et de rebus accelerantibus ad caniciem est nimius coitus et frequens

locorum exhalat enim calorem naturalem et eius humiditatem et inducit siccitatem et consumptio partes unde multum hoc cavendum. Et precipue si labores a perceptione prepositione maximum iuvamen est abstinentia locorum et pectinatio frequentes sine locorum preservat enim a canitie et casu capillorum. Oportet quod in principiis incipientes canum salubrem cause antecedenti obviare cum deponentibus flegma et purgantibus sive fit in isto sive fit in capite cum medicinis compositis sive simplicibus ut pigra G. vel hiera pigra G. vel blanca theodoricon vel confectione que recipit colloquintida turbit. Siccatos absinthium. aloe. salgem. scamonee. a quibus addatur de se fe. per ellis ... pipis magis ... temperat cum succo absinthii. pond. 2. vel dentur pillule ex aloe et mastice et utendum est balneis siccis et si cum est in isto utendum est provocantibus vomitum. Item in ... Si vero in capite apoximatibus gargarismatibus cum pectine sancti pauli aut pilliodii acassiorum in vino dissolutis et naribus iectis suffumigatio fiat cum aspalto vel anatardi vel cum bombace vetustissimo. Superfluitatem enim humor consumit et calorem excitat. Nam talem quod fiat rubea ... cum vino fe vo recepta etiam alias opiare. Ablata enim antecedente cause continue obviando est. Et circa canos tingendos si non nati sunt laborandum. Quia sup se potens est recipere alios colores aliquem colorem convenientem forme corporis secundum beneplacitum pacientis laborem mis imponere que in mulieribus de turpitudinis capillos nimis sunt ne displiceant circa ornamentum desudantibus potent prodesse. In coloribus autem duo eligentur scilicet flavus niger. Vel ad omnes accidentis.

Denigrantur autem capilli hoc modo. Imprimis laventur capilli cum lexivia de cineribus stipitum fabarum aut vinis et sapone et capilli tersis et siccis imponatur unguentum quod sic fit. Ferrugo cum aqua pluvie et corticibus nucum vel modo agrimonie vel cum bulliat. Deinde coletur et colature gallas pulverizatas fricas cum oleo quousque ad un videntur deinde pulverizatas subtilissime commisce et simul omnia coque donec floccus lane intinctus oleo denigretur et tunc inunge. Pulvis avellanarum combustarum oleo permixtus et alia in tinctus idem facit et sine decoctione loco ferruginis ponatur. Et ustum facit pilos grani ... lacerta quoque viridis oleo bullita truncato capite. Ex bullita ad dissolutionem illinita pilos denigrat multiplicat et prolongat. Item cortices mali granati dul. et nucum terantur et bulliant in aceto et eorum colature addatur pulvis gallarum et aluminis in tanta quantitate ut fit spissum in modum pultis et hoc in ... capillos ... dissemperata ... cum oleo et ponas in aliquo vase super ignem

ꝛ tectus quousque totum siccetur sit inguen
ꝛ adustum ꝛ hec aspergas capiti madentis ꝛ post
madefactos capillos cum colatura predicta ꝛ sic
involvas caput fascia per diem ꝛ noctem ꝛ dimit-
tens ut melius tingatur deinde abluatur cum
tepida ꝛ erit ingerminis. Cortices capreoli in vino
decocti denigrant. ¶ Alumina vero inventum
est quod si distemperetur cum oleo ꝛ postea insicca
siccetur ita denigrat quod non recedit color nisi
cum succo pomorum agrestium. vel cinabro ꝛ aceto si
distemperetur in aceto vel aqua unguet et
capillos mixtos facit rubeos. Tenabit in aqua
cocta. vel vino facit nigros. [illegible] in ligant
ʒ. gallarum minorum. xx. in oleo distemperatarum
eris usti ʒ. i. dragagranti ʒ. ii. temperentur in aqua
pluviali in qua bullierint cortices nucis.
Cum que tinguuntur. sed prius aqua aluminosa bis vel
ter ꝛ postmodum abluantur aqua decoctionis
pulverum corticis nucis in modum ferruginis. alumine. gal-
larum fricarum in oleo usque ad combustionem. coctis in
aqua colatura misceatur parum spice. io. aut
aliquid aromaticum ꝛ abluantur. Denigrantur autem
subito hoc modo. ℥. i. litargiri loti. misceatur
cum ℥. ii. calcis vive ꝛ tanto sapone saraceni-
co quod non indurescat quod capilli inuncti sed diu
dimittantur donec ungues manus ungentis
incipiant denigrari ꝛ statim abluatur mira-
bile est. Similiter vermium terre combustarum mix-
tus cum melle capillos inunctos preservat a
canicie. Sapo saracenicus. ¶ Iste quem
sapo saracenicus fit ex capitello oleo oliva-
rum sal coctis. Capitellum. ¶ Capitellum vero
fit ex tribus partibus cineris stipitum fabarum
ꝛ tercia calcis vive exstincte per infusionem aque ad
modum lexivie ꝛ liquor egrediens dicitur capitel-
lum ex duabus partibus huius capitelli ꝛ tertia olei
olivarum fit sapo saracenicus. Sapo gallicus sar-
racenicus spatimentacus. ¶ Ex duabus
partibus capitelli facti de cinere palearum fabarum ꝛ cal-
ce viva ꝛ tercia parte sepi arietum. Flaventur in
diebus canicularibus mediante sole. ꝛ sine igne.
Saracenicus magis valet adustioni ignis vel
aque. et de mox appone ceteris paribus horas vel mi-
ꝛ valet ad scabiem ꝛ cutem quam mirificat. Sed gal-
licus magis dealbat. Spatimentacus magis valet
contra serpiginem cum pulvere auripigmenti
et precedente lotura cum aqua. ꝛ nota quod pili in a-
ceti aqua decoctionis alumine sepius ꝛ cum tincturam
recipiunt. Canescunt autem capilli si cum aqua
ca. camph. [illegible] abluantur vel suffumigantur
sulphuris [illegible] aqua mirta cum tartaro.
Sic enim primum faciliter dealbantur. Similiter pili in-
de melius alios colores recipiunt. possunt autem
capilli sic cuiuscumque coloris volueris. Si inungantur
cum axungia [illegible] ter vel quater. ꝛ post si
cineros facere volueris pone actum in lexivia
Si nigros cinerem vitis. Si albos teneas sub
fumum sulphuris sic enim albuntur folia populi
ꝛ rose. Capilli flavi sic fiunt vel cicer agrimonia
vel celidonia ꝛ rasura buxi ꝛ folia eius [illegible]

coquitur post acetum ollam perforatam in fundo
minutam ꝛ in ea ponas celidoniam ꝛ desuper
ciminum. ꝛ post rasuram buxi ꝛ folia sagi-
moniam ꝛ post stamen avene deinde cineres
avene vel vino deinde aqua sepius ad modum lexi-
vie. quod colentur [illegible] huic lexivia sepius laven-
tur ꝛ precipitentur. Item cinis stipitum salvie. salix
ordei [illegible] acetum rubeum cortex mediantis
radicis corticis ulmi. ꝛ nucis arbor in aqua
pluviali bulliant additis cimino. spica. ro-
sis. etc. orientis ꝛ orientali de aqua hac pili
abluti citius flavescunt. ¶ Ad idem decoctio
corticis nucis maioris corticis dico exterioris
viridis cum alumine. Similiter aqua in qua
dimissi fuerint pulveres lupinorum ꝛ eroborum
per .v. dies. aut unum aut eroborum. Ad idem valet
similiter succus malve aut blete cum nitro.
aut farina ciceris. aut lupini. aut apozima col-
loquintidis cum felle taurino. ¶ Ad idem valet
apii folia bullita cum succo caulium. ¶ Ad
idem valent folia salicis cum mirra in [illegible] spis-
situdinem. ¶ Item [illegible] flores. alumine corticis
raphani. ana confice ꝛ utere. ¶ Item acetum radi-
cis minte ꝛ rusce maioris ꝛ celidonie domesti-
ce [illegible] ꝛ misce diligenter in oleo in quo cu-
minum ꝛ rasura buxi ꝛ parum croci decoctum
sit ꝛ caput inunge ꝛ maneat in [illegible] die ac
nocte ꝛ tunc lava de lexivia cineris truncorum
caulium ꝛ palea ordei. ¶ Aurei capilli sic fi-
unt si lapis qui spetingo dicitur quo cambia-
tores examinant aurum pulverizetur ꝛ pulvis
inter marmora cum aqua in modum in-
corporatur deinde pulvere residente ꝛ aqua
remota ꝛ albumine ovi temperetur ꝛ inter
marmora [illegible] ducatur. ex hoc liquore capil-
li. ex hoc liquore capilli madefiant bis in esta-
te semel in yeme capillis [illegible] liquo-
re isto liniantur qui sic fit. [illegible] vel cum
calce limatura subtili cum glarea ovi ad mo-
dum precedentis inter marmorea ducan-
tur donec [illegible] liquor ꝛ de
hoc liquore liniantur ꝛ decorabuntur.
Aurea [illegible] ¶ De hoc liquore [illegible] videbi-
tur aurum ꝛ si aurum ducatur super capillos vel
eius limatura velut aurei apparebunt. Po-
test fieri de argento ꝛ etiam stagnum. De pul-
vere ꝛ calido eris [illegible] combusti capil-
li confricati resplendent. De eo [illegible] pul-
vere anulus [illegible] confricatus fulvus et
aureus apparebit. Item [illegible] sandaraca
[illegible] ʒ. x. gutte [illegible]
[illegible] fiolas [illegible] ad miscebis ꝛ inunges.
Crispos capillos facit hec confectio. R. litargiri.
emblici galle. ana ʒ. ii. calcis extincte ʒ. i.
fiat pulvis ꝛ temperetur cum succo mirte ꝛ cum
filo ligentur ꝛ tribus diebus dimittantur
ꝛ tunc laventur cum alcanna. Item ad idem
[illegible] cum [illegible] caput inunge ꝛ cum filo ligen-
tur super capillos. De ornatu capillorum.
Ornatus capillorum potentissime mulieri

bus affert proficuum decoris et ornamenti. dum enim mulieres viris placere studeant ho nestati deserviunt et ipsos honestatis iure le nitatis defendunt ut ergo non imperetur ministerium nostrum ne ignorantie titulum in curramus de cenatu capillorum alia ex parte dicimus. et ut corpus habeant suave planum circa remotionem capillorum et in aliquibus ad ornamentum circa generationem est studendum. et ut ergo mulier suavis sit et plana et sine pilis a nigris a capite inferius hoc modo se preparet. In primis se preparet in primis se bal neet ut pori aperiantur et mollescant indices pilorum. deinde se stupher et sudet. Or si balneum caruerit artificialiter preparet cum lapidibus nigris aut tegulis candentibus in tina vel fovea intra positis quibus super infundatur aqua calida et mulier collocetur ibi panno sedulo cooperta ut fumum recipiat et sudet et postquam bene sudaverit in tret in aquam calidam et bene se abluat deinde exeat et bene extergat se cum panno mundissimo post inungat se si erit pilorum remotio necessaria. Psilothrum. Accipe calcis vive bene cribellate libram. i. distemperetur cum aqua frigida et coquatur ad modum pultium tunc apponatur auripigmenti pulverizati uncia i et coquantur. probatio coctionis est ut pluma intromissa facile deplumetur. Caveatur sed ebullitio quia ardorem maximum. si non sufficiat auripigmentum posses addere. Depilatorium. Aliud depilatorium suave calcis vive et auripigmenti ana vel prioris ponderis in panno ligetur et in aqua vel forti lexivia coquitur agitando et incorporando per v ebullitiones eadem est probatio decoctionis prioris. et ab igne deponatur ut calor residat et modo priori locus depilandus fumigetur et fomentetur et in loco tepido cum penna illiniatur et suaviter fricetur et depiletur. vel cum aqua calida pilos post humectando poteris evellere. Hec depilatoria si fu erint nimis spissa cum urina preparata fiant non cum aqua quia virtutem depilatorii destrueret. Valent et ad pilos in capitibus tineosorum removendos et corrodendas carnes superfluas et pilos recreandos si prius capita melle et oleo inungantur et postea pulvis aspergatur non autem valent in recentia.

Psilothrum ad nobiles. pilos removens autem subtilians colorem reddens maculas et omnem sordiciem cutis removens. Succi foliorum cucumeris agrestis. lac amigdalarum amararum. equaliter cum istis succis admisceatur calcis vive. et auripigmentum modo dicto. post appone galbanum confusum et per noctem et diem in panno lino temperatum impone. et deinde post hoc sepe decoctis removeatur galbanum sive addendo parum olei rosacei vel violacei et argenti vivi vel non ungenti iii. facta decoctione deponatur ab igne et pulvis istarum specierum apponatur masticis olibani ireos. rosarum. cinnamomi. cardamomi galange. nucis muscate. omnium istorum ana parum. pulvis redolere facit et suavem facit. Hoc psilothro linatur se in stupha tepida non fricando, ex toto inungat cum. et post horam tempter evellere pilos et lotis aliis et asellis quibus auxiliis abluatur totaliter tinendo suaviter palmam per omnia membra ut pili evellantur. Caro enim attenuata et mollificata de facili excoriaretur et lederetur. hoc facto balneetur in aqua tepida bene post exeat et colatura furfuris tepida infundatur. cutem enim mollificat et carnem lenit. Deinde aqua tepida abluatur tunc parum stet ut cutis desiccetur. et post distemperet alumen cum albumine ovorum et inungat omnia membra carnem enim lenit. et arsuram psilotri removet si qua fuit cutem lucidam reddit et suavem et post horam abluat se calida et albissimos pannos recipiat. Iusta autem est appositio auripigmenti in psilotris ut sit quantitatem calcis quinta pars auripigmenti ponatur. auferuntur autem pili cum colofonia et cera et armoniaco et mastice simul mixtis avellentur apposita et leniter eradicat hec mixtura. Irrecuperabiliter autem decidunt si quis ederet ovum formicarum sanguis rane et vespertilionis et colofonie auripigmenti contrita et commixta illiniatur aut oleum in quo sit coctus cattus cum sanguisuga combusta in olla rudi illiniatur tepidum. possint autem pili removeri maxime si sunt minuti cum digitis grossis pumice involutis modo prioris commixtionis post exsiccationem oportet insistere cum unctionibus post exsiccationem oportet insistere cum stringentibus poros et stupefacientibus et prohibentibus generationem et cum oleo iusquiami et opio et similibus conficiatur ergo auripigmenti pulvis cum oleo iusquiami et inungatur. Oleum iusquiami

Fit autem oleum iusquiami ex semine eius multo posito in foliis caulis et posito sub cineribus ut coquatur post manibus exprimatur oleum vel semen coquatur in oleo communi et exprimatur capillos nasci prohibet arteticam calidam destruit. Sanguis enim testudinis et rane viridis pilorum prohibet generationem. De generatione pilorum

Quemadmodum superfluitas pilorum est deponenda. sic et eorum defectio est restauranda. deficiunt enim quandoque in capite ut post tineam quandoque similiter in barba. Rectificata ergo causa antecedente accedas ad eorum generationem. Quedam enim capillos generant sua forma et sua proprietate ut rane et lacerte virides quedam dissolvendo materiam extrahendo sanguinem ad locum et superficiem ut mel allium. Quedam conservant ipsum fumum in loco et prohibent a consumptione ut pulvis supradictus factus ex teste castanearum avellanarum et similia. Ubi ergo est pilorum generatio necessaria ut in supercilius et barba fiat frequens inunctio. cortices avellanarum castanearum salicis. teste amigdalarum. ossa dactilorum et muribus cum apium combustarum et ciminum omnium rane vel lacerte combuste ad quantitatem illius ponderis diligenter conficite omnia trita cum oleo

Pro depilatorio quod in corpore decidere pilos

lapdano et unge. panis de ordeaceis cum cinere et sale combustus et cum adipe ursino et in unctus facit pilos nasci. Item contra caluiciem accidentalem ad generationem pilorum primo radatur caput post locus depilatus. post accipiatur agrimonia cortex ulmi uel folia et folia saluie que ualde confortant. ista bulliant simul in aqua et inde lauetur. furfur mag. et ex hiis lauetur. prior melior est. postea ungatur caput uel locus cum oleo lapdanino quod sic fit.

Oleum lapdaninum. Accipiatur ℥ .i. lapdani, et lb. .i. olei laurini uel saltim communis. si laurinum deficiat coquatur simul et inde postea ungatur caput si non habetur lapdaninum ungatur oleo laurino.

Item aliud accipiatur cortex castanearum. auell. et anes ista puluerizentur et distemperentur cum oleo lapdanino et ungatur caput.

Item simiarum cinerum in dupla quantitate puluis eorum et distemperentur cum melle et fiat emplastrum et supponatur capiti uel loco.

Item aliud quod ualet et contra tineam capitis accipiatur sue cius cum folio. et liquamen de lardo quantum de istis duobus addatur aliquantulum de sapone coquantur simul et inde ungatur caput. ornentur capilli hoc modo post exitum balnei. abluat eos tali lexiuia. de cineris uitis combuste nodorum liquiricie. palee ordeacee. ligni liquiricie et panis porci quantum sufficiens. uniat in aqua de cinere et palea impleatur olla habens in fundo duo foramina uel tria. et superfundatur aqua super dictam bullita ad modum lexiuie et tali abluatur caput et per se exsiccentur capilli. capillos facit lucentes et flauos. Cum autem pectinare uoluit distemperetur cum aqua pul. cum aqua ro. et super aspergat et pectinet ut redoleat. gariof. nuc. musc. cardamomi. galange. ro. sic hic pul. distemperetur et si prohibeatur post autem deferri muscus et alia species in capill. aut peplo propter odorem meliorem.

Item aliud lexiuium ex cinere sarmentorum ex palea ordei et primo lineo mundo fiat capitellum. et in similitudine scilicet aqua ad modum lexiuie per ollam perforatam in fundo quo facta cineribus abiectis in olla illa ponatur rasura buxi recentis et frondium eius rasuram ligni mitte et frondes ligni liquiricie. croceum. fuliginem quod uocatur fustec. cinnamomum alexandr. alcanne. a. ℥. iii. cr. orientalis .a. i. In olla igitur primo ponatur palea ordei. post frondes. post rasure et ligna ad ultimum pul. cinamomi et tunc intret sacculo lato et laxo tunc predictum capitellum superfundatur et hoc ter uel quater coletur et in uase uitreo uel terreo reseruetur. Cum capitello igitur dicto decoctum posito prius abluatur cap. in loco saponis utatur pulchre aliis. cap. ablutum per se siccetur et post cum lexiuio sicco iam cap. pectinetur omni die et per se siccetur uel in panno inuoluantur. et cuiuslibet coloris capillos reddit aureos uel flauos et

Item accipias filomum quod fit super [illegible]. ex auri. et alae ... et extendas super [illegible] ... super [illegible] ... uel [illegible]. usque ad .xxx. dies. ... [illegible] ... de [illegible] ... et de balneo uel stupha capilli ... [illegible] ... plurimum

tinae uel efficaciter stringit fluxum capillorum. Et si malueris nigros eiusdem coloris si tamen sit uel alterius coloris. accipe balaustiam psidiam quod si non habueris accipe tanni. et cupulas glandium et mediam corticem arboris scilicet uel corticem nucis uiride. fructus alcanne ℥. iii. in. uiol. ℥. .iii. terendi tenuis uiditeo contunditur et coque in uino nigerrimo usque ad tertiam partem tunc cola per pannum optime exprimendo fortiter et liquori adde olei nucis ℥. iii. et puluis incorporata et parum coque et cola et abluto prius capite de lexiuio simplici predicto et alumine et exsiccato. illiniantur capilli isto liquore et per se siccentur quoslibet capillos nigros facit. Item accipe corticem maioris nucis. scilicet corticem exteriorem scilicet uiridem et amarum uel arboris cortices coquantur in aqua cum qua distemperentur alumen et galla. et cum hiis distemperatis cap. prius lotum illinies folia superponendo. et fascia ligando per duos dies. post de cap. ut quod capilli non adhesit tanquam superfluum expellatur post tincturam appone que fit de croco orientali et sanguine draconis. et alcanna cuius maior pars erit. hec distemperentur cum decoctione brasilii et sic remaneat per .ii. dies tertio lauetur cum aqua calida.

De spissitudine capillorum ut fiant spissi. accipe agrimoniam. corticem ulmi. uerbenam. radicem salicis. abrotani. se. lini. combusti et puluerem cum hoc in lacte caprino uel aqua coque et ablue. Item pomum colloquintide electis interioribus impleatur usque in semine. et bulliat et tali oleo ungatur et multos et spissos et pulcros facit capillos. Si uolueris habere molles et subtiles ablues eos cum aqua in qua sit puluis murti. et orobi. aut cum succo malue aut blete aut farina tritici aut lupinorum aut decoctione colloquintide. aut cum felle tauri uel aloe cum succo mirte. Sciendum autem quod si prius generationem pilorum non prohibet oportet ut cutis comburatur cum lamina aurea uel argentea. uel bacillo ligneo ut inspissetur et fumus conualescat iubaue.

De allopicia

Allopicia est subitus casus capillorum ex infectione humorum proueniens ex talis accidentibus nomen a uulpibus qui allopides hic more suis dicuntur. eo quod sepe eum patiuntur. Sciendum igitur quod multiplex est casus capillorum aut cum inmutatione cutis et lesione sensibili quia sine inmutatione et lesione sensibili. ut inanica et tinea est morbus officialis qui est sine inmutatione cutis et lesione sensibili ut in fluxu propter apertionem pororum quia est cum inmutatione cutis et sine lesione et manifesta ut in allopicia. Casus autem iste qui est subitus et multus quandoque contingit in uulpibus qui hieme in estate patiuntur propter corruptionem colere in fractis superficiem cutis. quia autem est cas. paulatinus et non subitus uel poris capitis qui uerbo nomine fluxus appellatur. Infectio autem ista partis contingit ex hu. et

qm̃ s'm quosdam ex corrupcõne simplicis q̃
litatis ul' distemperancia sine hu. mcio. Et
si est colera cutis est citrina. ca. cũ pruritu
& cutis scamis quasi serpentinis fedatur qd
est in om̃i spẽ allopicie. Si est ex sanguine cu
tis rubea est & mollis & continuus pruritus.
Si ex mlia cutis est nigra cum albis scamis et
siccis & morbus est prolixus. Si est ex fle lo
cus est albus & mollis & humiditatẽ q'i olei
emittens. Cognita autem causa antecedẽ
te cum medicaminib; obuiantib; occurrẽd'
est. Si ex sanguis est cum flomia. Si ex alio hu
more mẽ euacuante. Vnptam inonib; ca. & hu
o. pe. flo̅ia mas si timeatur adustio & dico q
corpore existente plectorico. flo̅ia soluẽs ple
nitudinẽ uniu'salem debet p'cedere solucõem
p'ticularem. s. p' duas utilitates, una est re
duccõ & alteracõ humoris ad debitam q̃ntita
tem & qualitatem quare est facilioris digõ
nis & conu'sionis ad concocõnem. & altera est
cognicõ cause m'orat' in ueins. p' ycore i un
nali positum qm̃ h' est aliud q̃m urina. et
iterum alia utilitas ex inspeccõne. Si est
colicus est clarus igneus. Si est sanguine
aliq̃ntulum obscurus. Si fleũs declinans
in pallorem aut albus. Si m'ncus declinãs
in plumbeitatem. si nõ malledine dicã est
q'm q̃n est ex adustione & tũc uiscosus ualde
Si est albus est ex fle ul' indigõne n̄ e' uis
cosus. s; facile solubilis. Si g' est ex sanguĩe
particularib; fiat minucõ. dein mũdificet'
cum emagogis & h' s'm medicinas simplices
ul' compositas. Si ex co. cum colagogis & he
bus sufficient' dein est ul' medi's compositis
usualib; coleram euacuantib;. Si ex fle cũ
flagogim aut stomaticõ laxatiu' aut ye
ra fer. G. aut teodoriton. aut pig'. aut ye
ra. G. q' om̃s genere p'ncipalit' purgant ca
put. Si ex co. m'. precipue compet'. theo
dorito anacard' & yeram. & yera l'. & yera sa
lernit. q. zv. pipis lõ. m. & al. coloquintid'.
mẽ. scamon. an. ʒ. camedreos. mirre. ã.
ʒ. ij. lacfides. aloes. succi absin. armonia
ci. cinamom. spice eufozb. ã. ʒ. ij. mastic.
ʒ. ij. epi. ʒ. vi. q. q. s. expressimũ est epile
ticis fleũs, m'licis maniacis scotomaticis po
dagricis & reumaticis. Euacuata autem
causa antecedente ad ablacõnẽ cõiũcte
ueniend' est. Raden' est g' cap' & cum u
guentis & aliis localib; adiutoriis sub
ueniend' p' infusionem aut ad cautelam
p'mo nõ asp'cto sic remus. & si cutis rubu
erit salutem speramus. si non tarde ueni
re estimamus. Vnptam acc' q' rectificat'
ca causa antecedente ex m'cõ materie g'
se & indurate rel'm'tur capilli qui ass'im'
lantur sete quib; non curatis & euulsis
nulla subsequẽs poterit ad lubecacõ s'
p' psilotr' q. fit ex calle ã. ʒ. m. & auripig
mento. uitto calce m. an. coctis i lexiua

fcã de stipitib; fabar & apponatur de sapone
gallico & coquitur p'fcẽ & adde potens sagi
men contra acumẽ iunge pilos euellit &
consumit ul' pot' fi in balneo. s'm doct'inam
pcam. Q' si sic radicitus non euellantur c'
p'nicos ex'ambantur & postea cap' fricet' u' sa
guis ad sup'ficiem trahatur ut suauiter sana
fiantur & h' si ca. hũor est in causa Vnptamẽ
si sup'habundat calor refrigidand' cum po
puleon. succo solat'. olõ ro. cum succo apii.
Si sup'habundat siccũs destruenda est cum oliis
& unguentis ca. de quib; satis dicetur. post
scarificacõnem fricand' est cap' cum suo
sanguĩe & p'imus sup'asp'gendus est pul
uis stercoris caprini testar' auellanar' ungu
lar' capri cum aceto. dein mundificandi
sunt furfures sic est ex ca. Si ex fm post sca
rificacõnem fricand' est cap' cum alliis et
post ablonem cum eufor. cum olõ laurino
distemperato cap' inungimus. radix cũme &
nasturcii cum olõ inuncta iuuant. spuma
marina cum mirto olõ amigd'. valet. uel
fimus columbinus amigdale amare cum
suis corticib; incense t'iti ad inunctõ idẽ fa
ciunt. valent autẽ ad idem cũs ung' & albiss
pulpa colloquintid'. stafisagria. fimus soricis
thus. se. sinap' & nasturcii. teste castanear'
incense & hec simplicia ul' composite & omẽ
fel iuuat & ea que supius diximus in genera
cõne capill' pilule marine insicca tum co
buste in uino bullita expresse & puluerizate
cum olõ laurino & nasturcio se. id faciũt. Cepa
frixa cum olõ. & pul. pulegii cõmixta sicãmt
inungatur allopiciam remouent capillos re
uocant & conseruant. si f'cus cum ca sicam
cum sinap' confricet' cum aceto illinatur.
Fimus columbinus cum aceto ammixt'. Simili'
siccus nullefo. cum oleo confricatus capillos
generat & crispissimos facit & h' capillos mul
tiplicant & barbam crescere faciunt. lapdanũ
cum cum uino & oleo distemp'atũ uncta
no supcilius ualet & puleondisi cum aceto
& omẽ fel. Receptõ ad omnia p'dca. zy. eufor.
spume marine. fimi columbini. ã. ʒ. m. el
lebori al. rute se. cornẽ. auell'. spice nar. cap
sie nasturcii. an. ʒ. ij. et fac pul. & cũ uino
cocto ul' olẽo ro. ul' anetino. ul' laur' distempe
ra & cap' inunge & inunctũ tota nocte dimit
te. Sequenti die laua cum aqua decoctõne
fabar ul' blete qd' sepius est faciend'. Memẽ
autẽ q' semp' post ablutionẽ pulueril & ali
orum medicaminũ aliq' humectatiũ uelõ laur'
olim. ul' aliud unguentum mitigatiũ est cu
tim est imponend'. De casu capillor & corr
Casus capillor fiunt fluxus & reparacõne
qui est paulatinus & sine mutacõne
cutis. aut est ex constriccõne poror quare
con cultatur fumus subtilis & suffocatur
& h' cu' pot' ee' frãs inuensa constrigens et
coartans poros ul' cicatrix ul' collectõ sordi

um. Fit autem quandoque ex nimia raritate pororum unde exalat fumus et non coagulatur si va porantur pars post partem. Et hec causa potest esse nimia caliditas vel nimis tenue corporis spiramentum. Aliquando fit fluxus iste ex nimia siccitate consumente materiam fumi vel ipsum fumum et hec causa potest esse ieiunium. vel ipsa siccitas sine humoris vicio unde ista proveniens. Aliquando cum hiis vicio vel vicio colere quadam modum in iuvenibus accidit calide complexionis caput siccum habentibus. Fit etiam hic fluxus ex infectis humoribus ut in lepra. Aliquando etiam cadunt propter negligenciam cultus. aliquando propter nimium cultum et fricacionem frequentem capitis. Aliquando cadunt propter nimiam pinguedinem quemadmodum aves mutantur annuatim. Aliquando ex continentia unde et vulpibus et leonibus et sou...pili cadunt et quibusdam equis vile. Aliquando fit ex humiditate putrefaciente capillos. Si fit ex constrictione pororum vel soliditate cutis pori clausi inungantur oleo amigdalarum amararum vel se. radice cum oleo laurino vel communi lino et oleo misceatur vel oleo absinthii vel oleo pulegii. Et nota quod oleum lauri fit ex baccis lauri quemadmodum ex olivis per expressionem. Et si recentes bacce haberi non possunt conquassentur et in oleo coquantur bulliant et post exprimantur. eodem modo fiunt olea ex aliis herbis. Item gith ustum cum aqua tritum et illinitum poros aperit. cortices sambuci interiores ramorum ceparum. euforbium. tapsia sinapis folia ... usta et cum oleo illinita idem faciunt. et apes arse incense et cum oleo mirte. De dieta.

Dieta calida et sicca sit ut nasturtium sinapis cepe allium et similia. valet etiam nigella usta per capite et cinis ... et cinis murium. Et est ... alopicie. et nota quod quedam apponuntur ut locus mundificetur ut nigella quedam ut non cadant ut galle absinthium et alumen. quedam ut crescant ut laudanum et storax adiantos capilli veneris ... mastix thus oleum mirtinum. Quedam ut fumus trahatur ad superficiem ut allium cepe. quedam ad multiplicationem capillorum ut ... olea laurina. Quedam ad coloracionem ut lacerta viridis abscisis capite et cauda. Quedam ut melius disponantur ad receptionem coloris ut alumen. Si sit ex nimia pororum apertione quod cognoscitur quia incessanter cadunt et est ex raritate complexionis et subtilitate cutis ungendum est con stricitivo ut oleo mirtino succo foliorum ... mirte. aut cum decoctione balaustie aut ... aut ... aut mirtillorum aut galle aut lentisci aut eius oleo. aut radice ... sorbis vel mespili aqua caput lavetur. Sola etiam aqua frigida aspersa sepius ... vinum et nigella ... cum aqua mixta. Semen lini incensum cum ... oleo misceatur. Similiter cinis radicis canne que vocatur canna mellis propter dulcedinem eius.

minus crescentes cum oleo mirtino temperatus superponatur. Similiter succus foliorum de coruu ... aceto fumigetur et athanasia cum succo plantaginis ... detur. Confectio ... corticis avellanarum incense ... iii. absinthii galle ana ... iii. alu minis ... foliorum canne siccorum ana ... iii. se... mite ... i. fac pulverem cum oleo mirtino coque et unge. Item laudanum. absinthii. pulverem ossium dactilorum omnium tritorum ana in oleo mirtino per vii. dies putrescat et post caput inungatur. Item radix celsi ossa dactilorum incensa et pulverizata cum succo mirte temperentur et ungatur. et si nimia est caliditas in causa refrigetur. Et si causa humoralis evacuetur. si cadant propter nimiam siccitatem que est propter ieiunium dietandi sunt cibis nutribilibus et balneandi aquis dulcibus et temperatis et abstinendi sunt a causis omnibus et cibis desiccantibus utantur hiis super caput que humores trahunt. ad inducendum pilos ungantur oleo lapdanino et mirtino. Si autem sit ex siccitate cum humoris vicio primo purgetur humor et post modum operandum est quasi admodum sine humoris vicio. Cognoscitur autem siccitas naturalis per duriciem cutis et caput abluatur cum succo vel decoctione radicis lilii. aut malve aut blete. aut viole. aut fenugreci. volubilis. cinoglosse. mellilotum. aut oleo se... vel viole. fomentetur cum aqua decoctionis palee ordei. cineris malve et radicis lilii in aqua bullita. Dieta sit humidissima ut cerebelle et medulle animalium. Si accidit iuvenibus propter ca... fumum et sic caput ascendentem inde desiccantur capilli et decurrentur ... mediocria fumum ascendentem reprimens ex ... prunis. cassiafistula. ... tamarindi. et similia et si particularia conveniant ... tur de cephalica. et refrigeretur cibis portulaca. lactuca. acetosis ... et similibus. Super caput ponatur mucillago psillii cum oleo ... vel viole. vel se. citoniorum. vel psillium cum succo cucurbite. distemperancia cessante ad ... ceatur aliquid capillorum productivum cum refrigerativis et ungatur et pectinetur. Si sit casus propter negligenciam balneetur et pectinetur frequenter. Si sit ex nimia humiditate ungatur unguento conservativo et restaurativo capillorum ut pulvere apium et vesparum vel quod melius est cantaridarum vel ... in testa ... combustarum ... i. lapdanum in aceto ... per ... aut stercoris ... combusti in testa ... ii. et ... talpe combuste ... ii. hec cum aqua ... vel ... oli ... et locum inunge. expertissimum est ad hoc ut quarum ... cinerem olei ... per mixtum sepe locum inunge et procul dubio crescent. et si est nimia humiditas cum plenitudine evacuetur cum convenientibus et dentur cibi exsiccantes humiditatem et constrictivi. De canonibus et cum...

Canones et canicies capillos de albus ... convertunt et corrodunt quibus visis et cog

nitis laborandum est ad eorum destructionem pa
nem igitur ordeaceum et tartarum equaliter combu
re et cum adipe ursino inunge. crines
tollit et locum pilosum facit. Item erucam
nem acetum centauream lapacium acutum
cum modico sale commisce et bletam cum a
ceto bulliendo et caput de hoc colato illinias. Item
ad idem panem de siligine puro ut de furno
exit divide et inter capillos inunge include
et sine donec panis refrigescat. Item succus ble
te valet si capilli abluantur. Item aliud quod
valet allopicie casui capillorum et ? et cinici
bus. radix olive bulliat in fortissimo aceto cole
tur in colatura ponantur .ii. partes farine lu
pinorum amarorum et .iii. aloes et conficiantur et addatur
pulvis staphisagrie et inungatur caput post abluatur cum
succo bardane. Ad cimices sanguisuge posite
super carbones suffumigatione cimices fugat. Item
ad idem si cum aqua decoctionis lupinorum vel cen
tauree minoris vel absinthii caput abluatur
ab hiis mundificabitur placterjdes i. marpiuls
occiduntur. Preceptum est de succo calendu
le inungatur de hac putredine corrosione pilo
rum amittunt. lendes enim cum eis occiduntur
et precipue cum omnibus amaris mundifica
tis et assumptione et acutis et cum omni genere fel
lis. unde hic non oportet prolongare sermonem. Flos
tamen quod cornu cervi limatum potata lendes
esse non patitur et pediculos extirpat multo
fortius inuncta. De pediculis

Pediculi nascuntur in capite et corpore ex su
perfluitate humoris quam natura ad pores
cutis expellit et tarius et inter cutem et carnem
consedere facit. et quia illa materia temperatam
calorem habet in caliditatem et humiditatem que de
betur vite suscipit inde dilatationem et vegetatio
nem et vivificationem aspiciens corporis. Unde se
cundum specialitatem materie dantur forme et quia materia ma
lencolica magis est huic superfluitati appropriata
vel flegmatica propter hoc tales complexiones huius habundant
verumptamen ex illa fiunt magni et nigri et mor
tales ut qui in capite precipue inveniuntur. ex
flegmate vero albi. ex sanguine rubei. ex illa agrias 4
appellantur et quidam lepram significant et corporis per
invisibilem quantitatem. Fiunt autem quidam
ex sudore et sordibus vestium et capillorum alii ex cibis
imperfectis. aliqui sunt de signis significantibus
mortem. Fiunt autem aliqui ex scabie. alii ex
esu ficuum et fiunt aliqui in inguinibus et barba et
subascellis carniosis fiunt. Fiunt autem lendes ex
materia simili sed subtiliori. Unde eadem cura
gendum est tamen quando aut sunt in corpore extin
guendo. In corpore argentum vivum et cinis filicis cum
aceto temperata necant et oleo vel litargiro et ar
gentum vivum cum aceto et oleo. Idem pulvis staphi
sagria vivum auripigmentum cum oleo et aceto
temperata ipsos occidunt. Item ellebor al staphi
sagria et nigri vivum cum aceto idem faciunt. Idem
facit auripigmentum cum oleo. Idem staphisagria cum aceto.
Idem aqua salsa cum sulphure. Item storax et costum et sa

sanguisuge simul incorporantur et sanguinem potenter adimit
et caput illinatur vermes pediculos lendes
et rancos et cimices i. punaises et pulices non permittit
vivere. De furfuribus

Furfures capillorum a quibusdam tyriasis et a quibus
dam furfurica vocantur. Sunt autem squame
vel furfuribus similes que a cute capitis segregantur
et capillos decrinificant et corrumpunt destruunt in qui
bus humoribus causa cum adherentibus et partem a pre
elevantibus secundum superficiem unde significant mate
riam consumentem et accelerationem ad mortem in
corpore causa. Fiunt et ex sanguine et flegmate naturali et
salso putrido aliquibus ex illa aliquibus ex pi
guedine capitis distinguuntur per cal. et col. et livi
et vulnerem et pruritum et alia signa secundum indiciam
priti medici precedere autem de antecedentibus pur
gatio cause secundum proprietatem ut satis preostensum
est. Deinde cause coniuncte cum localibus remediis
est insistendum. Sciendum autem quod quedam furfurica
curari non potest ut maturum livida fetens nam
lepram significat. Quedam curari debet ut partia pigo
rum. Sciendum autem quod mala qualitas sine materia cu
ratio de fit per debilitatem vel finis ut in huius morbis et
similibus. s. sepe ipse morphea lepra quia minuis cor
pus subtiliores extrahendo grossiores contra pingerent
sed nimis constringerent et materiam in loco con
servarent. Mediocria igitur competunt. Medicando
autem inunctionibus per opposita modos curare de
bemus. Materia autem peccans cum qualitate
mala cognoscitur quia preter signa qualitatia pondus et
gravedo et alia signa materialia adesse sentiuntur
furfures igitur preter causas materiales dictas. Alii
fiunt propter frigiditatem cerebri. aliqui fiunt ex fumo alie
bus capud ascendente. Evacuata igitur causa communia
contrariis exiccantur. Deinde in causa ca. laventur
caput cum farina siliginis et succo blete. vel cum
aqua lupinorum amara. vel commixtione succi
malve cum aceto vel cum aqua decoctionis cum
aceto vel cum aceto decoctionis feniigreci vel cum
aqua furfuris mixtarum sero caprino. vel aceto.
Similiter succus foliorum sisami capillos emollit et
elongat et furfures curat. In frigido corpore aquam
decoctionis in scabiose. Fiunt mundificant fur
fures. Item succus exterioris corticis nucis vi
ridis discriminanti cuti capitis vel aqua que de
sapine exit postquam ad ignem ponitur vel quod me
lius aristologia longa cum aceto suaviter et inde ca
put. Succus lingue bovis i. buglosse idem facit.
pulvis lupinorum et feniigreci cum succo blete et oleo
rosino mixtis inungatur. Similiter mixtum cum
felle caprino et succo mirta. aut fel arietis cum
mixto aut fel taurinum furfures mundificant

Pustule nascuntur in capite. De pustulis
multiformes alii sunt parve sicut tyne
et tubercula. similia bullis aque. sed duriora et a
vocantur morbus spideria. Aliqui sunt ulcera in
summitate cutis sicut tacta esset ab urtica. Alii
et tota cutis accipitur et vocantur exanthimata.
Alii nascuntur pustule particulariter in capite
cum pilis grossis quasi setis et vocatur caries.

Aliquando post pustulas remanent minuta fora
mina, unde luces egreditur quasi mel et uocatur fa
uus. Aliquando fit dissipatio cutis se moti per partes ca
pitis cum scabie et pruritu, unde squame mag
ne delabuntur cum ulceribus et aliquando cum setis his
sutatis et tunc uocatur tynea. Si tamen humida et
non famosa fuerit uocatur alcora. Si igitur cutis
fuit rubea et sanguis est in causa. Si citrinus ca
lor cum tenuitate cutis cola. Si nigra et scam
as ualde plumbeas emiserit colera nigra. Si
alba et mollis humiditas fluit uelud olim fle
est in causa. Tinea alia est humida ut ex hu
mida causa. alia sicca ut ex siccis humoribus.
alia scamosa ut ex sicco. alia pustulosa ut pre
cipue ex calido flegmate. alia famosa ut ex humidis.
Item alia uetus et hec difficilis curabilis. alia recens
et aliquando non facilis. alia apprimis et quasi incurabilis.
alia pilos aufert et hec est malitiosa. Item alia cu
rabilis alia non. ad quod nota quod consecuntur a glandu
lis uel scrophulis non curatur nisi prius hiis
curatis. Incurabilis tinea est cuius cutis dempsa est
et dura et multum scamosa pilos corrodens.
curabilis tinee due sunt species. Nam alia inter
pilos emittit ualde grossos cum grossitudine
cutis et spissitudine et multo pruritu et aliquando
cum sanie. Fauus autem uel aschora aliquando fit ex
fleumate et tunc est pinguis humor et glutinosus. Aliquando
fit ex sanguine et tunc est humor subtilis et mordens. aliquando
est ex melancolia et tunc est humiditas et dimittes ad mo
dicum fluit. Aliquando ex fleumate salso et tunc est cum mul
to pruritu et scalpendi delectatione. hic igitur cau
sa antecedens purgetur cum catartico compete
nti. et si glandule uel scrophule sunt inde cum
earum cura subueniatur. post caput radatur. de
inde pustulis unguenta adhibeantur. Si enim
sanguis sit in causa extrahatur et si calidus
humor sit in causa potest fieri scarificatio de
inde supponatur puluis stercoris caprini uel ung
ularum caprinarum uel testarum auellanarum cum ace
to. et fiat unguentum ex litargiro cerusa ana ℥ iii.
tucie ℥ iii. galle ℥ i. grisi ari. draggan. ana ℥ ii.
puluis tempera cum aceto et adiunge tantum al.
olim... et fac unguentum et unge. si frigidus humor
sit in causa post purgationem et celebrationem
nem opiatarum et unctionis... requi
runtur tam calida quam frigida. si infans sit leuia
adhibeantur ut solum olim... uel oliuarum
per se. uel succo fumi terre. uel tapsi barbati. uel
bardane. uel lapacii acuti. uel enule. uel omnibus
uel quibusdam commixtis. maioribus fortiora ad
hibeantur. ut puluis litargiri. et tutie cum oleo tem
peratis ungantur uel galle. cortice malagranate
temperentur cum aceto et inungantur quod in
ea causa prodest. Item frondes ficus pistati quam
medulla ungantur si causa sit recens cum
aqua pistentur. Si uetus cum aceto. Oportet enim
intendere farmacie uirtutem. Item allium pista
tum nasturtium euforbium cum oleo... nucleos
tucos armoniacum et radices amigdalarum amararum. uiscus
squilla puluerizata. stercus columbinum cum

aceto. testis castanearum incensis et unio commixte
prosunt infantibus prodest et omne fel ualet et sup
ra unguantur oleo et pice liquida. hiis non conue
nientibus ad fortiora est recurrendum. Si autem pus
tule sint mixte humide lauentur cum succo fu
mi terre scabiose et sero caprino mixtis plurimum ua
let. De cura tinee.

In primo euellantur pili grossi cum forcipi
bus uel cum unguento hoc quod ℞ calcis uiue. auripigmenti ana coque cum forti lexiua ut psi
lotrum. deinde suffumigato et fomentato ad fora
rum apertionem in loco calido cum... uel illinias
post cum calida aqua pili remoueantur et si uis
prohibere generationem. Sanguine uesperti
lionis et ... sanguis humani succi plan
taginis ana commisce. et formicarum oua trita. Sepi
pulueris inge... sepius ... igitur continue fiat
unguentum ... lapacii acuti. enule e sca
biose. centauree contrite ana ℥ ii. per triduum
in oleo dimittantur. deinde liquor fortiter expri
matur post addatur picis liquide ℥ i. mastic
olibani ℥ s. auripig. litargiri ℥ i. pulueris alo
es et ... ℥ ii. hec omnia dum bulliant. deinde ℥ ii.
cere adhibeatur et cera liquefacta usui reser
uetur tinee et optimum est. De cura fauii

In fauo quod plurimum fit ex fleumate salso purge
tur primo humor in causa existens. deinde fac
eis gargarismatibus ex hiis que fleuma deponunt ut
staphisagria pipere piretro fiant inuictoria
cum litargiro uel carta bonbacina uel olibano
cum aceto mixta uel tartari ℥ i. calcis uiue ℥
aceto ℥ ii. cum aceto tempera et unge uel carbo
nem et litargirum cum aceto. Cibi autem flegmatis sub
trahantur. Item titimallum conquassatum
cum axungia per iii dimitte et assa quarta die
in eadem testa postea cola et fac bullire iter
ta et adiunctis cera et sulphure fac unguentum.
De cura tynee. ℂ Curabilis tinea alia re
cens alia uetus alia in puero alia in adultis. Item
alia uniuersalis alia particularis. Recens tinea le
nioribus curatur adiutoriis. et magis in pueris e
tatibus ut in infantia non consulimus ut diminua
tur humor potius extra fluere quam per exsiccati
ua intercludere. Si enim in primaciem transierit
curetur cum succo fumiterre. scabiose. lapacii a
cuti absinthii. simplicibus seu compositis uel
ex hiis et argento uiuo et sulphure et sagiminis fiat
unguentum. Item aliud. puluis ceruse. litargiri. galle. gu
mi. ana temperentur cum oleo et aceto et fiat
unguentum. post et addi bolus et acacia et hiis
similia possunt poni in pueris et in paruulis.
Et si excedit fortiora ut dicetur et in adultis
ultis si uetus est precedit purgatio et adiuta
ta purgatione celebrentur deinde localia. si un
guenta et empla et lexiue et lotiones ex urina
propria et farina fabarum loco saponis. Setis ta
men prius extinctis hec sequantur. Si ti
nea uetus est fortiora adhibeantur purga
tio igitur precedat cum yeralogodion si multis est cum
yera. G. si flictis et similibus in similibus. post

adhibeatur simplex cum herbis competentibus
et obviantibus cause ut prius in scabie. Item offe-
ratur opium appropriata cause. post caput
abradatur. deinde lavetur cum urina propria vel
lexivia ad modum lexivie. et inde lavetur cum
panno lineo bene siccetur. postea pix navalis
tracta ad ignem super pannum extensa super caput po-
natur. et sit ibi per .vii. dies. et tunc auferatur
et lavetur predicto modo. Item fiat unguentum au-
reum marciaton arrogon. et oleum laurinum ana
℥ i. vivi utriusque ellebori sulphuris vivi. ana ʒ i. commiscea-
tur et inungatur caput cotidie. Aliud experime-
tum. accipe oleum lapdanum quod fiat cum oleo. tunc cum
pulvere aque ad equalem quantitatem pinguem plenum adiun-
geatur et inungatur inde. tineam destruit et
capillos regenerat ut bis in septimana opor-
teat caput radi. Item accipe aliud .... salsum. et farinam
siliginis et nigellam et parum de gersima et mi-
nam tauri et succum lapacii acuti. et malvam et in-
unge caput. post cum enula campana et aur-
ungia inungatur caput. Item aliud efficacius ellebori
nigri castoreum optime terantur cum ace-
to et oleo laurino distemperentur et inungatur.
Item aliud quod tineam antiquissimam et allopici-
am sanat. Recipe adipis ursini. abdarcis. ana ʒ i. fi-
mi murium picis liquide olei nucis ana ʒ i. etc. Item
ellebori nigri pulveris tritum fel vituli. Item calx
aceto fex vini. calx viva. sulphur. staphisagria. ace-
tum cum sale vivo per se seu composita. si vero
pustule eleventur cum dolore superadde li-
molea litargirum. et pulvis calcis combuste addenda sunt.
Item unguentum excellentissimum ad tineam. Item Recipe
litargirum. calcis vive. ana ʒ xx. terantur cum aceto et
adiungatur oleum mirtinum. Item accipe salis fu-
liginem et oleum commune. et picis liquide terre her-
omnia simul et fac unguentum capiti tinioso capil-
lis prius rasis vel evulsis. Item accipe cinerem cla-
vellatum quo utuntur tinctores et fortissimo
aceto distemperetur et excoriatis vel ulceratis lo-
cis crescentibus quando renascuntur capilli inungan-
tur. Item unguentum optimum contra tineam lepram
morpheam malum mortuum scabiem. Recipe sul-
phuris vivi ℥ i. ellebori albi ℥ i. argenti vivi ℥ i. ci-
mini. staphisagrie ana ℥ i. ista pulverizata cum ℥
vi axungie porcine commisce et bene incorpora
et cum opus fuerit loca patientia inungantur.
Item ellebori vivi. atramentum viride ... auripi-
gmenti sulphuris vivi. pulverizentur cum pul-
vere picis navalis resoluta bulliendo incorpore-
tur. Et emplastrum suppositum tinee per .vii. dies
maneat postea lavetur caput cum decoctione
mediane corticis ulmi. vel capilli ... Item cum
melle ungatur et sepius radatur fimus et co-
lumbarum suppositus et mixtus butiro post unum
tum valet. Item accipe ellebori albi ℥ i. nucis communis
℥ vi. bene terantur et incorporentur. In hye-
me loco olei communis olei nucis ponatur. hoc
unguento tinea per .vii. dies vel per .v. secundum indigenti-
am caput inungatur et cum mollificata fu-
erit capilli radicatis evellantur et locus avulsis

inungatur et cum renascuntur caput cum lexi-
via lavetur et cum desiccatum fuerit psilotro in-
gatur usque quo capilli de facili valeant eradica-
ri lavando cum aqua. postquam autem psilotro ca-
pilli evulsi fuerint et ruborem aliquem cognoveris
iterum ungas predicto modo quousque caput appareat
sine rubore. scito autem quod rubedo est unum de signis
curationis. Et cum locus fricatus cito rubeat spes
non decet curationis. Et si sic cum non sufficiat
fiat unguentum. Recipe staphisagrie. elleborum album. auripigmentum. vini
olei. aluminis gallarum. ana ℥ i. fecis olei ℥ vi. de fla-
mula et abrotano alterum vel utrumque eruca agrestis. fu-
mi terre. titimallo. lapacii acuti. extrahatur succus
et bulliat cum fece olei post adde pulveres
et picis liquide ℥ iii. de hoc unguento caput inungatur
et fiat ut prius dixi. **De rima.** Superflu-
itas autem capitis quam salernitani ... vocant
huiusmodi unguentis curatur et precipue unguento supra-
dicto quod Recipe sulphuris ℥ i. et ellebori ℥ i. et valet
et ad salsum flegma et maniam que solet esse in cruribus
et ad omnem scabiem. Item aliud quod quasi invete-
ratam ut velud infra annum sine evulsione
capillorum sanat. Recipe flamule. eruce. abrotani agrestis.
fumi terre. artemisie. lapacii acuti ana manipulum i. et
pista cum oleo et dimitte per .v. vel .vi. vel .ix. dies
et postea fac bullire in eodem oleo. et cola et un-
ge et si volueris adde staphisagriam. ellebori albi et si-
milium ana ℥ i. et fortius operabitur. Quandam
autem tineam inveteratam cum emplastro facto de
farina siliginis cum urina tauri distempera-
ta cum evulsione capillorum curavit. emplastra enim
cum evellitur secum pilos eradicat et radices
eorum cum tinea post lavetur cum urina propria
et sic singulis diebus operantur usque quo caput
bene mundetur et si pannum vel ... post
singulis diebus post lavant cum aqua fontis summo
mane et curant. Si autem sint pediculosi ad-
inungantur predicto argentum vivum. et cinis filicis
et fiant remedia pediculorum. Si autem habu-
dant furfures ponatur semen urtice in aceto per diem
et noctem et post locione capitis hoc aceto inunge
ad ultimum de aqua pura. Item lavetur caput
cum vino decoctionis ... et pulverem
nepite superasperge et sit per diem et noctem et
post lavetur cum salvia. fiant et remedia de
infurfuribus quod si pili ceciderint predicto utere.
Et ad idem apes mulie incense et cum oleo ...
capiti minutim scarificato aspergantur. fel et
vituli diuturnam allopiciam curat capillos
renasci facit. furfures mundificat pruritum
tollit cum omne fel videtur conferre. Idem
facit succus cete cum aceto illinitum. Eufor-
bium quoque cum aceto idem facit. Ad idem fimus
caprarum et ungule combuste cum aceto valet.
Item ad idem testudinem marinam si carnes
ita incendantur et cinis cum aliis ℥ iii. in
cacabo cum medulla cervina bulliat in vino
capillos regenerat et allopiciam curat. ...
et ustulatum et cum aqua tritum et illinitum pro-
dest. Similiter agrimonia. De naris nigris

fiat. Verbena quorum et absinthii in leviter una coquatur
et inde liniatur. Item panis ordeaceus et carta
cum sale combinantur equaliter terantur et cum
adipe vetustissimo misceantur et ungantur. pellis et
capitis vulpis cum labiis excorticata combura-
tur et lacerta viridis amputato capite corpus
una die et nocte suspendatur post modo cum
pulvere coquitur et ungatur similiter ex pulvere ra-
narum et muris simul cum pice liquida et ex cine-
ribus nucis avellane unge sepius. De vulneribus capitis et cranei fractura cum cauteris.

Vulnus capitis aliquando fit cum
cranei fractura aliquando sine fractura
cranei. Iterum fractura cranei alia est cum
lesione pie matris vel dure aliquando sine. Iterum
pie matris vel dure lesio sive sit cum fractu-
ra cranei sive non. aliquando cum vulnere aliquando
sine. Item vulneris aliquando est parvum et strictum ali-
quando magnum. Et iterum fractura cranei a-
liquando est magna aliquando parva. Et iterum alia ma-
nifesta et aliquando non sed occulta. Fractura cra-
nei hiis cognoscitur. cadit enim virtus appetiti-
va et digestiva. adsunt vigilie graviter dor-
miunt graviter egerunt et cum difficultate urinant
et febris ueratur discrasia. si nuces oblate vel
avellane inter frangantur. crusta panis inter
masticatur. filum vel corda lire tenta a dentibus
tensa et percussa inter sustinentur. et hec accidentia
et signa cranei fracture sive sit cum vulnere
vel sine. sive vulnere sive cum lesione miri-
gae capitis sive non. Semper autem cranio frac-
to timendum est de lesione pie matris sive dure ma-
tris. Si autem aliqua miringa capitis id est pia mater
vel dura mater lesa fuerit hec erunt indicia.
dolor adest capitis febris lenta et singulis diebus
augmentatur. detorquentur anguli oculorum.
rubor genarum quod est signum commune in omni
lesione capitis. emplastrum suppositum cito desicca-
tur. cutis arida et sicca reperitur. et desiccatio
emplastri signum est fracture cranei. Et sic vo-
lunt experiri in parte opposita petia panni linei
vel serici madefacta oleo infusa et in eo in-
corporatus sit pulvis subtilissimus olibani per
noctem ponatur que si mane desiccata inve-
niatur constat cranium vel aliquam miringam
esse lesam. Dure matris lesio cognoscitur do-
lore capitis. rubore faciei incensione oculorum
mentis alienatione. nigredine lingue. pie
matris lesio cognoscitur per virtutum animalium de-
fectum. ut scilicet per defectum elevatione visus
et cetera. vocis immoratione. fluxu sanguinis vel sa-
niei ab auribus vel a naribus. constrictione ven-
tris. febre. rigore bis vel ter. quando in die supve-
niente quod est deterius et est signum mortis.
pustule et quandoque solent elevari et omnibus hiis
signis vel pluribus supvenientibus ad plus usque
ad c. dies mors poterit elongari. Si autem ac-
cidit vulnus in contumacie capitis ante vel
retro ad substantiam cerebri procedens mortale est.
Si autem descendat a superioribus ad inferiora ad
cerebrum non procedens quamvis penetrans per an-

teriora vel retro exeat vel per aliam partem mortale
non est. Interdum autem ipsum cranium ad in-
teriora plicatur et motum non cedit. Unde ad-
sunt vigilie multe et insompnietas et inpugna-
tionum hostilium in sompnis apparitio. et in sompno
quasi freneticus efficitur ut videtur assurgere
et arma arripere et terribilia facere. Interdum
autem cranio illeso ex percussione fit tumor quod
cognoscitur signis contrariis premissis dictis. bene
enim appetit retinet digerit et expellit et dormit.
nulla sentitur febrilis discrasia. Hec sequuntur egrum
a fractura cranei et lesione miringarum. Tumor
quidem si sit solus sine fractura cranei dissolutivus
medicandus est ut emplastro facto ex arthemesia ru-
ta absinthio cimino et cetera et similia que maluis in
moribus pistatis et coctis modo communi et mi-
tociens removetur et similia que malvis tu-
moribus dissolvendis apponuntur. Et si sic dissol-
vi non poterit videtur materia ad saniem ten-
dere. apponantur igitur emplastra maturativa absinthii
et malue communis et arthemisie ana manipulum i. conte-
rantur cum ℥ iii. axungie et simul coquitur et
incorporentur quibus addantur iii ℥ farine fru-
menti et addatur parum vini et ℥ iii mellis
et coquitur ad ignem ad spissitudinem veluti
emplastrum vel aliud maturativum ut in apostema-
tibus dicetur supponatur usque ad perfectam matu-
rationem. Maturationis autem signa sunt dolor ma-
ior et punctiones et mollities. Ubi vero tumor ma-
gis dependet completa maturatione cum flo-
aperiatur et sanies tota exprimatur et tunc appo-
natur tractus et sequatur cura ut in apostema-
tibus demonstratur. Embroca in hyeme.

Si autem fiat sine fractura vulnus cranei, sta-
tim de panno lineo cum albumine ovi infuso et ali-
quantulum expresso totum diligenter undique
repleatur. Deinde supponatur emplastrum secundum diversita-
tem temporis quod saniem generet. In yeme tale.
Recipe foliorum mole malue viscique branceursi-
ne. pistate nolubilis maioris ana manipulum i cum lb.
i axungie pistentur et coquantur ad ignem
quibus admisceantur farine seminis lini fenugreci
ana ℥ ii. farine tritici ℥ iii. et suavi fiat coc-
tio ad lentum ignem ad spissitudinem. Embroca in estate.

In estate tale. Recipe i foliorum malue piste-
tur cum ℥ iii axungie antique non salite
et ex solatro et memitha et bla mol. extrahe
succum et pro memite si caro ueris pone um-
bilicum veneris vel cassillaginem et misce cum
succo tantumdem vini quibus admisceatur fa-
rine tritici et mellis ana ℥ iii. ad ignem agitan-
do quousque inspissetur. Deinde reservetur et po-
nendo supra pannum extendatur et superponatur
tangendo labia vulneris quousque vulnus sana-
verit. generata autem sanie pannus sicut in vul-
nere intrandus est quousque desiccetur. desiccato
vulnere superponatur carpia et sic in crementum
carnis subtrahatur carpia paulatine et sic
facta desiccatione vulneris ut ante inungi-
tur cum unguento fusco cirurgico quod omnibus

uulneribus confert carnem laudabilem et sanie
generat et extrahit mundificat putredinem.
Unguentum fuscum. Rx. olei communis sepi arie
tini ana lb. ii picis naualis lb. s. picis ℥. iii. cere in esta
te ℥. ii in yeme ℥. ii. mastic. galbanum. olibanum. ar
moniaci. serapini. oppoponacis ana ℥. s. liquida cum
oleo liquefiant et puluerizanda puluerizentur
et ad ignem agitentur. Et cum decoctum fuerit
addatur terbentina. et coletur et reseruetur.
Signum aut decoctionis. sed quod gutta posita su
per marmor digito adhereat et non dissoluatur. Tin
ctus. Al' ad plagam sanandam omnibus sanans et
mundificans fit ex albumine oui et melle cru
do et farina siliginis ana. et succo apii in maiori
quantitate quidam addunt succum lapacii et con
solide maioris et hb' uiol. Al' quod mundificat
et consolidat. summitatum apii. rubi. urtice
corticis. succus extrahatur cui addatur mel. fa
rina siliginis ad libitum. album oui uno incorpora
tur. i. celeriter sanat. Unguentum bonum q. Rx. lan
ceolate. plantag. bismalue. betonice. cum sagimi
ne taxonis aut porci. et sepo yrci et butiro et mo
dico cere. misceantur et ad ignem coquantur et co
lentur quibus colatis addatur thus et reseruentur.
Al' optimum acc. baccas lauri. xl. ari. c. et al' the.
oste et al adipe ursino tertia parte lardi porci.
ul taxonis si recens est plaga. Si purganda cum
melle bullita confice et ute cito sanat. Al' p
ciosum quod ualet ad scabiem acc. fimi. lanceola
te. quinquefolia. mille folia. consolide maioris et
minoris. pirarie. bugle. scabiose. pigle. sani
cle. ana. m. i. conterantur in mortario et cum sag
mine porci ueteri non salso et computrescat totum
per tres dies. deinde bulliat et addatur cera. et tbl'
et pro scabie sulphur. argentum ui. coletur et usui
reseruetur. Unguentum album. Unguentum album
ad plagam angillas coque in aqua et collige pin
guedinem supernatantem et acc. adipe de gallinis
anseribus et scrophis sine sale et succum rute. sal
uie absinthii. edere terrestris. cinoglosse. arthemi
sie. cuute. marrub. ligni ar. iusquiami. sanguinis dra
conis. libani. aloes. mirre. amoniaci de singulis ana ℥. i
de herbis succi trahantur. farine uolatice. ossi
um dactilorum. ce. cerusa. sandal. acacie ana ce
quantum sufficiat ut album fiat. Tract. Tract
ad aperiendum sanandum purgandum dol. mitigand
carnem mortuam et cancrum auferendum. Rx.
succi ebuli. absinthii. amarum. rubi. urticarum. ma
iorum apii. succorum omnium ana. albumina omnium
farine siliginis coque donec spissum sit. Si
profunda sit plaga licinium per inunctum intus ponna
tur. Si aperta sit supra pannum extendatur et sup
ponatur. Si uehementer desiccetur cum succo apii te
neatur. Unguentum ad plagam. Rx. cere recentis ℥. i.
picis coloplonie. ʒ. ii. s. sepi arietini. ℥. ii. et sil
de oleum et super ignem commisceantur ut fiat un
guentum. Commendatur autem unguentum hoc et trac
tus et potiones in aliorum membrorum uulneribus
ut in capitis prodest. Puluis ad plagam stringen
dam ualet et ad uuluam mulieris ut si uirgo ap
pareat. Rx. mirre. thuris. mastic. colofonie. ammoni
acum. aloe. galle. gipsi. cornu cerui usti. aristo
logia ro. ana. terantur subtilissime et cum opus
fuerit intus aspergatur. Puluis rubeus. Puluis ru
beus sanguinem stringens ossa et carnem conso
lidans carnem et pellem cito regenerans. Rx. con
solide maioris ℥. i. bol. ℥. i. picis grece. ℥. iiii. san
guinis draconis. mumie. ana ʒ. ii. terantur et usui
reseruentur. Potio ad uulnera. Rx. sanicula. sanam
dam. cumin. canabum. se. caul. iii. consolida mi
noris. rubeam m. i. conterantur et in uino bulliat
perfecte et post per noctem in uino morentur. mane
colentur post cannam separetur et detur et reliqua
reseruentur. omne uulnus curat si posito folio plan
taginis. Al'. Rx. caul. iii. canabum apium
et rub. ma. eodem modo. Al'. rub. maior. ca
ualaria. herba roberti. herba galteri. fragaria. agri
monia. pes columbinus pimpinella. gallitricum. in
uincos. absinthii. armentinum triplex bulliat in ui
no ut supra. Item bugla pigla. i. lingua auis ca
rota. i. sanicla. consolida ma. i. gariofilata. uulpecula
rubea maior bulliant in uino ut dictum est in estate
addantur uiole arnoglossa. lanceolata. Al' api
um. arnoglossa. lanceolata. auricula. consolida
utraque. rubea. caul. bullita eadem operantur. Al' fit
ex sanamunda pimpinella saluia. senecion
agrimonia pede columbino. plantag. centino
dio. lingua auis. serpentina. Si febriter omnes pa
nes coquantur in aqua et adde zucc. si uoluerit
ad dulcorandum si non coquatur in uino et ad
de mel si uoluerit et detur mane. et si bene bi
le impleuerit exitus melius. Alia potio fit ex
herba roberti. herba galteri. sanicla. betonica. pi
losella scrophularia ebulo pimpinella agrimonia
uiol. lapatii acutum. bullitis ut dictum est. Item alia
fit ex sanamunda. betonica. saluia. edera terrestris
agrimonia pilosella pimpinella uiol. plantag.
melagine terantur et extrahantur succus et cum
uino bulliat et potetur cotidie semper minuendo
melaginem melago apponitur ne claudantur.
abstineat a lacte caseo et ouis et fructu et car
nibus nisi castratis panem azimum comedat
et betonica dolorem tollit et sanat. Edera terrestris
mundificat et curat. uiola sanat. plantago cal
lorem et curat. agrimonia desiccat et mundat
pilosella mundificat. Item anglica betonica
agrimonia pilosella edera terrestris septenerua
uiolaria sed minus. Si minus de anglica coquatur
in uino et tribus uicibus potet in die. Quo sito et plu
ries potauerit sanabit citius. Item piloselle suc
cum da bibere uulnerato quocumque loco si retine
tur moritur et si non uiuet. tunc primo planta
ginem et frangariam da bibere secundo die gariof.
adiunge prioribus. tertio die pilosellam appone
quarto die pimpinellam. Quinto ederam terrestre
tum sacietis. uii. diebus subtrahere debes singil
latim eos incipiens ab edera usque ad primam que
est frangaria. Item betonica agrimonia. frag.
asari. uiol. lingue bouis. ambrosie. planta
ginis quinque folia. pipion. pice lingue. pipinel

Pro ut amplius uirgo appareat et pro pulu... ad uuluam

Potio ad uulnera

Pro ... de uulneribus

Pro ... hic ... commendo ...

le. an. a. i. tere quousque minuo et adde mel. cola
et appone pisentis o grana si non febrient quando
frequentius biberit celerius sanabitur. Generaliter
abstineat et ab omnibus contrariis. ¶ Pocio
optima fit ex caul' rub. et rubea et tenerit abru
minis et canabi vel tenentate ipsius herbe et sa
namunda et consol. min. et sanicla. an. sed rubea
duplicetur. hec omnia in vino decoquitur in vino
usque ad diminucionem tercie partis potest autem
apponi mel delicatis detur mane et sero. Cu
rantur plage quidam sic. Inprimis lavant
plagam aqua tepida postea vetus sagimen vel lar
dum tritum cum absinthio. tribus diebus imponunt.
Deinde albumen ovi cum licinio. iii. diebus et inte
rea dant pocionem confectam ex vino vel cer
visia cum melle cum quo bullitus sit succus
consolide minoris et semele et absinthii et fenicu
analiqui die ieiuno aptum plenum et per multis
potius exiens dol' mitigat. Deinde apponant un
guenta ad consolidacionem vulneris mundifi
cati. acc. olibani. sarcocolle. an. de aloe quantum
est medium istorum contere et in pulvere redi
ge amplissimum vulnus consolidat. pulvis cor
nu cervini vulnus claudit malum hu. tollit
et exsiccat. De accidentibus accidentibus in cura vulnerum

¶ In omnibus autem vulneribus tempus et etas et loci
et complexio diligenter attendenda sunt ut ea frigida et sicca
humidis et ea contemperentur. sicut omnium etiam
membrum humidum ei thus magis valet. In sic
cis aristol. et vitriol apposita. In emplastris et tractibus
ad desiccandum mediocriter. Vulnera enim indigent
sanacione mundificacione et consolidacione que
omnia unico mistro vel tractu vel pocione possunt
compleri. Sed nota quod si fuit vulnus in sola cu
te non indiget ut apponantur nisi sola stu
pa minutim carpinata et inversa sicca. vel albu
mine ovi infusa usque ad perfectam curacionem
bonum est autem ut post primam apposicio
nem simplex non fiat mutacio usque ad duos
dies in estate. vel iii. in yeme. Sic enim fit meli
or sanacio et sedacio sanguinis. Oportet autem conser
vare membrum unumquodque in sua naturali crasi vel
ad eam reducere. Unde si duo vulnera in sa
no equalia et unum in humido et alterum in
sicco. In humido magis vivitur thure quia est
minus sicc. In sicco magis aristo. quia siccior est in
tractu vel in emplastris. et hoc si vulnus est in pro
fundo. Item in humidis vitreolum carnem
minuit. In siccis reparat et consolidat. Flos in
siccis minuit et non consolidat sed corrodit. Fuit
autem in vulnere pustule aliquociens et loc'
est temperatus et bene tractabilis et hoc est bonum
signum et maxime si labia inflantur leve aliquo
ciens attenuantur labia et exsiccantur et aliquando
nigrescit locus et est durus et male tractabil'
et hoc est malum et est signum erisipile. Si in
grescit quia exadustione cum frit est fulbuem
cadum ut in plagella intincta in succo sola
tri semperviv. vermicularis. umbilici ve. usque
in ad mixto albumine ovi et oleo ro. et viol. et
sandali al. et ru. De superflua sanie. ¶ Multa autem
et superflua sanies fit in vulneribus aliquando propter nimis
fortem medicinam dissolventem nimis aliquando
propter debilem que parum exsiccat. Aliquando propter debilem
que parum exsiccat. Si sit propter fortem medicinam
vulnus est magis concavum cum rubore et duricie
et dolore et ardore et est sanies subtilis. Si propter medi
cinam debilem sanies est multa grossa et visco
sa sine predictis signis. Si ergo est propter medicinam for
tem apponenda est debilior. Si propter debilem forcior.

De discrasia orta in vulnere ¶ Si autem discrasia
accidat vulneri ut calor vel frigus et sic. vel hu
miditas. Unde differtur sanacio. sananda est
per contraria. Si autem in nascitur fistula vel
cancrum. Si colleccio primo ipsa sananda est
deinde vulnus. Calide autem discrasie vulneris
signa sunt rubor et intensio coloris. Sicce vero
siccitas et duricies. Alio modo de eodem vulnere in ali

¶ plaga autem facta cum lancea qua parte corporis
et similiter in aliqua parte corporis excepto pectore et capite
to capite primum secundum aliquos pone lardum quan
tum longa tibi videbitur plaga. et unguento
fusco unge. Tunc vero pultem compositam
hoc modo pone. vinum farinam oleum commune
mel rutam salviam absinthium trita cum axun
gia porci omnia equali pondere pone in sartagine
et fac fervere. et post cum panno superpone quousque
plaga siccetur. Memento autem quod unaquaque die
bis mutetur nisi in prima die. et lardum impone
eque quantitatis usque ad v. dies. Deinde unaquaque die
pecia ut caro consolidaverit paulatim lardum minue
quousque plaga tam clausa videatur. et tunc impo
ne emplastrum aliquod. In capite autem non oportet ponere
pultem hanc quia non convenit. ubi pili nas
cuntur propter constriccionem pororum. et hec sunt unguenta
emplastra. pociones et curacionum diversitates ad
utilitatem et eleccionem medici proposuimus
generaliter. Sed in speciali cura capitis vulneris sine
fractura cranei. Si plaga magna fuerit consu
everunt quidam in duobus locis vel tribus suere
cum acu et filo serico. Inferiore parte foramine
relicto. et tonsis capillis embrocam que fit ex
vino oleo et pane. non ex toto asso simul ad ig
nem confectis supponere et post unguento fusco
curare. Alio modo solo divino carmine confisi
sunt quidam experti posse omnes plagas curari
hoc scilicet Empiricum carmen ¶ Tres boni fratres
per viam ibant et obviavit eis dominus noster Ihesus Christus
et dixit eis. tres boni fratres quo itis. Unus
ait. Imus ad montem oliveti colligendo her
bas percussionum et plagacionis. et dixit dominus noster
Ihesus Christus. venite post me tres boni fratres et
iurate michi per crucifixionem domini et per lac
virginis ne in abscondito dicatis nec
mercedem inde accipiatis. et accipite lanam
succidam ovis et oleum olivarum et ponite in pla
gis et dicite sicut longinus ebreus cum lancea
in latere domini nostri Ihesu Christi percussit nec sangui
navit nec ranclavit nec doluit nec putre
dinem fecit nec faciat plaga ista quam carmino

Signa mortalia de vulne[re]

In nomine patris et filii et spiritus sancti amen. ter dicatur pater noster. **Signa mortalia.** Signa morti fera vulneratorum sunt si consolide medie et bullionis manipulum terras et cum vino dest[illato] succum bibere si vomat morietur. si non vivet. Item pimpinella trita cum aqua potata. si statim per plagam exit morietur. Item lactuca al[ias] terra potata si vomatur morietur. Item succus pilosselle sic potatus reiciatur morietur. Item succus pedis columbini et ganofilate potatus si sine immutacione potatus exit per vulnus in ea qualitate et quantitate qua potatus est morietur deficit ei virtus digestiva et immutativa. **De fractura cranei cum amplo vulnere.** Si fractura cranei cum magna et amplo vulnere. Si os vel aliquid aliud sit extrahendum nisi timeatur emorroisagia vel debilitas statim extrahatur et tunc pannus subtilissimus de lino vetus de lino inter craneum et duram matrem caute aliquando cum penna intromittatur. In ipsa autem fractura cranei pannus subtilissimus de lino vel de serico quia melius est imponatur ita quod si duo panni immittantur ad defensionem et expulsionem putredinis extrinsecus fluentis ad duram matrem quod etiam competenter fieri potest de spongia marina lota et exsiccata. Cum bibit ei superfluitates advenientes ad locum aliunde prohibet demanare convenienter et similiter idem potest de purpura vel samicto vel pallio quorum spissitudo resistens putredini fluxum prohibet ab exterioribus admittere cum valet et ad idem tamen pannus de lino vel de serico. Vulnus autem exterius pecia panni lini albumine ovi infusis et parum expressis impleatur et plumaceolus desuper ponatur. et ligature secundum varietatem capitis applicentur et bis sive ter in estate in die mutentur. Super partem autem vulneris ne sanies intus fluat paciens collocetur et sic semper usque ad perfectam reparacionem cranei insistatur. Si autem super duram matrem aliquid vero superflua evenerit spongia ampla lota et sicca quousque corrodatur supponatur. reparato autem cranio si super ipsum craneum caro superflua excreverit reparatum cum vino decil[?] corrosione secure curetur et vulnus exterius cum panno solo et carpia perfecte curetur. Vulnere autem consolidato aplicon cirurgicum est supponendum quod valet ad ossium solidacionem et splenis tumorem et pectoris dolorem ex fractura vel ex concussione vel percussione vel casu. **Aplicon.** Recipe picis navalis lb. s. picis grece lb. s. galbani. serapini. armoniaci. oppopanacis ana ℥. s. cere ℥. iii. mastice in rosine ℥. ii. aceti lb. s. conficiantur sic. galbanum. serapinum. oppopanax. pix navalis in aceto super ignem in stagnato liquefiant et cum pix in frustum in aqua frigida positum se tenuerit et colorem mutaverit in citrinum pix greca et mastix et olibanum amborum ana ℥. s. pulverizentur et cum supradictis incorporentur super ignem et cum de albedo in citrinum mutaverit quod est signum perfecte decoctionis ab igne removeatur et terebentine ℥. i. apponatur et tunc super aquam frigidam

coletur et manibus inunctis oleo laurino vel alia pinguedine malaxetur iuxta ignem quousque aqua effluxerit et consummatur. tunc magdaleones informentur et reserventur. **De fractura cranei cum stricto vulnere.** Si fractura cranei est magna os autem vulneris strictum unde de quantitate fracture cranei constare non possit. tunc digito vel digitis intromissis diligenter reperitur. Cadu cum digito verius certificatur. certificata autem quantitate fracture. Vulnus strictum in modum crucis incidatur cum rasorio ancipiti tulum amplius et quattuor [?] a cranio cum rugine separata et replicata super caput et nisi sanguis multus impediat si os fractum extrahendum est cum pincecol si fieri potest illico extrahatur. Quod si sanguis impediat ab extractione differendum est usque cessaverit per se vel suo beneficio. et pannus intromittendus modo predicto per unum diem vel. ii. vel. iii. quousque sedetur et tunc extrahatur os fractum et tandem inter duram matrem et craneum modo predicto immittas et que docuimus inter craneum facienda diligenter prosequaris super craneum et plicata quattuor in eorum angulis panni linei cum albumine ovi infusis imponatur et plumaceolus de panno supponatur et secundum varietatem capitis ligetur et amane insero vel contra dimittatur et cum redieris et ligaturas dissolveris si quattuor tumefacta et augmentata cognoveris bonum signum iudicabis. Si non contrarium et hoc modo est insistendum quousque craneum cognoveris plene reparatum. et tunc panni iminatur et quattuor ad locum pristinum proprium reducantur et tunc est cum carpia vel alio panno secure curentur. Nam quando fractura cranei est solum pannum immittimus a secundo die vel tercio infusum in albumine ovi. Unguentum vero vel aliquid unctuosum nequaquam et insine apostolicon quod unctuosum nequaquam super corium ut diximus. Et non quod pannum inter duram matrem imaginata. intinctum prius in rosagiam et super pannum plumaceolum alium et tercium vel de stupis intinctum. Quidam solent ponere et cessante sanguine loco cranei extracti peciam aphidemazer aut laminam auri solent imponere quod hodie dimittitur. Nota et quod leve sigmemor carnis excrescentis corrosionis et spongie locionis per salsedinem maris et quidam pulmonar super caput iudicant aligand. Nota quod in nullis vulneribus nisi in fractura cranei solus pannus sine arbitrium nostrum est ponendus infusus vel super craneum et secundo die vel tercio non infusum nec ungimus in subcranneo influat ut ponimus. **De fractura cranei.** Aliquando fit de craneum ad modum rivuli ut pars parte depressior nec elevacior altera videatur. Unde fit tura. Sed si infirmus teneat os clausum et nares et fortiter fluet et per rimulam aliquid exalaverit fractura esse iudicatur cranei usque ad cerebrum tunc si vulnus strictum ut supra elargetur et nisi sanguis vel aliud impediat cranium tunc cum panno vel rimulam excraneum

Recipe de emplastro aplicon

viii. s. inter duram matrem et craneum. aliqui dicunt fractura cranei vel per exterminacionem [?] craneo [?] supponatur.

parte cum summa diligentia et cautela perforetur
et foramina competentia prout tibi videbitur
expedire fiant. postea cum spatumine ab uno fo-
ramine ad aliud mediatur ut ab una extremitate
ad aliam incisio extendatur ut putredo diruat
super cerebrum bombace subtilissimo vel panno li-
neo cum penna in mussa ex obliquo extra valeat
deinde cura ut supra diximus diligenter adhibeatur.
Si fractura cranei ita stricta sit ut in alia parte
tantum depressa ut frustrum non valeat de
facili separari ex illa parte cum adherere frustulum
perforetur et foraminibus competentibus prout tibi
visum fuerit factis cum spatumine alius curam
ut supra docuimus diligenter exequaris. De cute ca-
sa et fractura cranei cum cute quod [illegible] sunt.

Si gladi-
o vel lapide vel alio casu cutis incisa cum parte cra-
nei dependeat cutis pendens per medium usque ad
cranium fractum incidatur et os cranei ungue
acute separatum et tunc cutis cum acu subtili quadra-
ta et filo serico [?] parte suatur a parte supe-
riori incipiendo et fiat unus punctus nectatur fe-
ritur et ad mensuram uncie alius punctus et eodem
modo firmetur et sic inferius usque ad finem ex u-
traque parte. Inferior tamen pars relinquatur aperta
in ima parte ut vulnus per eas purgetur et super su-
turam pulvis rubeus ponatur et super pulverem
folium plantaginis vel aliud folium. In ipsis autem
extremitatibus inferius immittatur et plumaceo-
lus de panno supponatur quibus ablatis sanies
comprimendo ad inferiores meatus possit desce-
dere et vulnus curari valeat et mundari. hic pul-
vis usque ad ix dies vel xii bis in die quousque carnem
videamus subcrescere et consolidari. et postea punctos
tunc dissolvimus et filum extrahimus et sic usque
ad perfectam curationem cum panno et carpia
et aliis curare laboramus. In incisione autem facta
a medico in media cute imponatur pannus siccus.
Cetera autem intra cranium et extra inveniuntur ut
in aliis curis prediximus est prosequenda. Quod si pa-
rum de osse cum cute adheserit ita quod non sit per-
foratum totum pars ossis acute separetur et ut
proxime diximus cetera perficimus preter quod quia
non oportet cutem findere nec intra cranium aliquid
immitti. Quod si cutis sine cranio a capite sit sepa-
rata eadem est cura quam diximus et non quod omne vulnus
in commissura capitis ante vel retro capitis ad
substantiam cerebri procedens mortale est. Si vero per
aures vel nares vel aliam huius partem ad cerebrum
non attingens ad inferiora descendat mortale
non est. Et de vulneribus omnium talium cum suf-
ficienter dictum est. De cranio perforato. Quod si
cranium perforatum sit sagitta infixa per medium
ut ex alia parte exeat si signa illaudabilia se-
quuntur cutem ex alia parte ex qua exit scindimus
et a cranio separemus cum ungue et sic statim n-
ullo obviante impedimento si potest cranium
iuxta ferrum in modum crucis perforetur ut mo-
dis convenienter elargetur et sic ferrum cute
extrahatur et ab alia parte lignum educatur. Iterum
si aliam partem non penetraverit et signa lauda-
bilia usque in v vel vii apparuerint iuxta lignum vel
ferrum inheresis cutem incidimus et modo predicto a cra-
nio separamus et cum subtili trepano perforamus et
sagittam evitamus deinde extrahimus ut in fractu-
ra cranei diximus. Quod si cranium ad interiora appli-
cetur. unde predicta sequuntur accidentia cutis usque ad
cranium in modum crucis cum rasorio findatur
et cum ungue scarnetur et a cranio separetur et to-
ta cum trepano plicativa perforetur et totum illud crani-
um fractum removeatur deinde ut fractura cranei di-
ligenter curetur. De dolore capitis et eius speciebus

12 Dolor est sensus rei contrarie id est diversi subite mu-
tante vel solonis continuitatis. Mutatur com-
plexio subito aut ex simplici distemperantia quali-
tatis vel qualitatum. aut ex distemperantia humoris
simplicis vel humoris qua vel [?] aut ex caliditate
aut frigiditate aut siccitate. aut humiditate. dolor
fieri non potest quia omnis qualitas eius est cum hu-
mido et agitur cum sicco. Cum humido igitur est sensus le-
vis et parvi opilatio et continuitatis solutio. Ex mutatione humoris fit
aut colere. aut fleumatis aut sanguinis aut melancolie. aut hu-
moribus compositis. Item sicut fit mutatio causa
accidentia intra. sic a causa extra contingente sicut ardore
solis evocante humorem ad cerebrum aut ipsum cale-
faciente aut ex frigiditate constringente et tunc ut
plurimum sequitur reuma. accidunt autem ex vini
et potatione et crapula multi vini et fortis et cum
ex medicina laxativa nimis evacuante. et est de evacu-
atio propter tractum et turbationem humorum et spirituum.
fit et ex fetore forti et odore non consueto ut sto-
racis et aromaticorum et menstruis fit et evacuatus ab
[?] et est ex apostemate quando accidente in inferiori-
bus ut intestinis pectoribus et similibus et tunc fit ex
compassione quia ante advenente in ipso cerebro
ut in frenesi. Unde primo notanda talis divisio. Do-
lor capitis quidam est de primata causa ut aut ex sim-
plici distemperantia aut composita. et hoc aut cum hu-
moris motu aut sine. aut ex apostemate aut ex ipsi
naturali complexione aut compositione ut [?]
[?]. aut est de remota causa et hoc duplex. aut
extra aut intra. ut ardore solis et similibus aut intra
et tunc ex compassione. aut ex raptu et ascensu et
tunc in hiis non regulam. Omnis dolor capitis ex p-
rimata causa continuus est. de remota si sit intra
precipue ut ex indigestione stomachi vel fumo cole nisi ex
compassione vel ex raptu interpolata est. Talis
divisio est aut est universalis aut particularis. U-
niversalis dicitur cephalea vel cephalargia id est capitis
labor. vel cephalopomia id est capitis pena. particularis. aut
medie partis capitis scilicet dextre. aut sinistre et dicitur
emigranea aut unius partis capitis et dicitur
monopagia scilicet anterioris vel posterioris. Item dolor
capitis aut morbus per se aut sinthoma alterius
morbi. aut accidens aliquando accessus cretici. dolor
creticus paulatim venit ad augmentum. Sinthoma-
ticus fit ex malicioso fumo petente cerebrum
et cum impetu fit dolor subito ut in terciana inter-
polata dolor enim est mutatio facta cito. Item dolor
capitis aut est cum febre. aut sine febre. cum febre
aut est a causa extrinseca aut intrinseca ut ex

fineia a causa intrinseca ut cretica aut sinthomatica. ex-
ca ut fluxus sanguinis vel vomitu que quam non de-
ex sinthomatica. aut est a causa primitiva vel remota.
ut supra sine fe. similiter a causa primitiva vel remota. primi-
tiva autem causa aut ex naturali dispositione ca-
pitis ut initiate spissitudine debilitate ventositate
aut accidentali generata in ipso capite aut colera aut
melia vel alio humore. dominante in ipso mutante
ipsius naturam ad contrarium. per diuturnam
autem moram dispositio in naturali in naturam con-
vertitur ut a consueto non fiat passio. Remota
autem est extra ut supra. aut inanitione aut repletione
aut inanitione aut ab extra. aut sed repletionis hu-
more. innaturali fumo. vel ventositate vel ab o-
mnibus aliis membris. frequentius autem ventositas
est primitiva causa doloris et inflationis et iama-
ne. fit dolor capitis ut per medicinam et ieiunium
et alia que maniunt corpus ut fluxu sanguinis
vel ventris ex replecione. Item que est ex cibis vel po-
tibus assumptis ultra proportionem calidis vel ventosis
vel nimis acutis ut alliatis piperatis vel ex hu-
moribus fleumaticis vel colericis vel melancolicis vel nimis spis-
sis vel glutinosis vel liquidis quorum fumus re-
plet capitis turbas. fit autem in viris et mulie-
ribus ex corruptione spermatis que in viris facit a
melancoliam. In mulieribus suffocationem matricis.
fit et ex retentione menstruorum et emoroydarum. pa-
ter igitur quod dolor quadrupliciter variatur. aut secundum essen-
tiam aut secundum sinthoma. aut secundum causam. aut se-
cundum locum. ab essentia et loco accipiuntur causarum
signa ex sanguine. **De dolore capitis et eius speciebus**

Dolor igitur infirmus est. calidum enim infigit humido et
pungitivus est cum colera et hoc accidit vel propter con-
tinuitatis separationem et extenditur colera
in panniculo secundum latitudinem aut quia equaliter
non sentitur quod accidit quia panniculus non est equalis
in durities et lenitate et mollicie. Durus enim repel-
lit molle. passibile est cum facilitate et contingit
in panniculis costas vestientibus. aut quia partes
membri in quo est colera non equaliter move-
tur ut diafragmatis aut quia partes non simu-
lantur in complexione vel compositione. aut quia nocumen-
tum non equaliter advenieus partibus. perforativus do-
lor accidit ex ventositate vel materia grossa colica
in fra membrum panniculosum ipsum rumpens penetrans.
similiter sicut ac si terebello perforaretur. accidentalis
est eadem materia in eodem membro. Sed penetrat
secundum longitudinem magis et retinetur hora qua
rumpit. extensivus qui nervum aut musculum ex-
tendit aut ipsum trahit ad suas extremitates. vel
ex ventositate ibi operante. laxativus est ex ma-
teria humida que carnem musculi extendit
et non ipsius cordam. et est panniculus. stupefac-
tivus est ex excellenti frigiditate aut calore repel-
lente aut spiritum congelante expellente. aut mem-
bra humiditate replente. aggravativus est de ma-
lencolia ponderosa. vel de apostemate membrum compri-
mente. deambulativus est ex ventositate grossa
leviter se diffundens per partes corporis. fran-
gitivus est ventositas inter os et eius panni-

culum aut frigus panniculum fortiter stringens.
continuus est ex materia solvens continuitatem
inter musculum et suum panniculum et lacertum. pul-
sativus est ex apostemate ca. in sensibili vel membri
sensibile iuxta quod existunt arterie semper
pulsantes. alio enim membro sano pulsatio non
sentitur. sed ab infirmo. secundum autem seu fuit in mem-
bro frigido seu ca. dumo vel molli dolorem non efficit ni-
si in calidum convertatur. sed potius sedat. est ex hu-
more salso ex dulcedine enim est dilectio ex acuto
punctura. asperativus est ex humore sicco. mordi-
cativus ex humore acuto. fatigativus ex labore
aut ex humore extensivo aut ex ventositate
et vocatur fatigatio laboriosa aut ex humore
mordicativo et vocatur fatigatio ulcerosa. et
non quod dolor aggravativus fit ex apostemate in mem-
bro non sensibili sicut pulmone et rene et sple-
ne. aut in membro sensibili cum sensum ipsa egri-
tudo iam destruxit sicut cancer enim ponderositas
sentitur nec tamen dolorem efficiat. quia sensus membri de-
structus est. dolor autem fatigativus signum est per-
venim ad febrem. sinthomaticus autem dolor nec ad-
venit nec recedit nisi sit ex apostemate vel fe-
bre acuta. Secundum locum accipiuntur signa quia
secundum quosdam in dextra dominatur colera in sinis-
tra melia. In fronte sanguis. in puppi flegma. veri-
tas igitur est quod non sequitur cum capitis dolor in sinistra g i
parte cum dominatur melia. quia splene paciente dolor acci-
dit in sinistra. et epate vel costis pacientibus in dextra
et pulmone paciente in puppi cum dolore ge-
nerat propter mimas eius motiones et propterea toti cor-
pori compatitur. unde et magis ledere assimul ascen-
dentibus et secundum quosdam si est dolor in summitate
capitis ex humoribus est stomachi pregnantibus secundum
causas accipiuntur signa. et primo secundum simpli-
ces distemperancias. **Signa distemperantiarum simp-
licium et multiarum** Coloris autem ex simplici distem-
perancia caliditatis sunt signa calor et rubor
in fronte et circa oculos et aliquis urina citrina
na tincta et pulsus velox et sompnus paucus
et gravatur et leditur a fumo calido aere et cum
plis et aliis calidis et iuvatur a frigidis et hoc a siste-
mate sine gravitate et ponderositate. lucet et sple-
ndet sine calore. frigiditatis signa sunt frig-
torem vel sustinens. frigiditatis signa sunt frig-
sensibile pallor et venarum retractio et minoratio
et aliqua urina frigida et urina discolorata pulsus
tardus et sompnus multus et gravatur et leditur
a frigidis. Signa humiditatis sunt mollicies
et superfluitates plurime et hebetudo sensus et som-
pnus multus et de hac simpliciter non egreditur
dolor eo quod hebetat. Siccitatis signa sunt duri-
cies cutis et asperitas superfluitatum et sompnor-
paucitas et iuvantur ab humidis compositarum
distemperanciarum signa ex compositione signorum
comprehenduntur. **Signa distemperantiarum compositarum
vel multiarum aliter** Distemperanciarum ex humoribus motarum
diligenter invenienda et consideranda sunt accidentia
generalia et particularia et sunt generalia et
magnitudo pulsus et ponderositas totius cor-
poris et extensio membrorum et tarditas ad mo-

tum· sudor q̄m̄ ꝓsispens ⁊ grauitas ⁊ eleuit
io ⁊ destructio appetitus ⁊ usus multor ciboꝝ
⁊ potuum ⁊ quietis s̄m purgacōne flōma ⁊
labore. **Signa sp̄alia hūoꝝ hundantiū ut̄ ⁊ p̄ sanguis.** ¶ Specialia humoris uni cui cumq; sig
sunt sanguis dolor in anteriore p̄te capitis
⁊ hora sanguis grauitas mai· s· ab hora .ix. noc
tis usq; ad terciam diei· ⁊ cap̄ sentitur actu ca
⁊ pulsacō circa tempora ⁊ sōpna ⁊ rubor cor
poꝝ uene plene ⁊ tumide ⁊ molles ⁊ facies ru
bea ul' subrubea oculoꝝ alba· alba oculoꝝ ru
bea ⁊ sanguinea sputū dulce sitis nulla· aut
modica· fastidiū cibi ⁊ omnium membroꝝ gra
uedo· corpor multus sensuum stupor· pulsus m
agnus fortis ⁊ uelox ⁊ moll' ⁊ plenus· Vrina
rubea ul' subrubea ⁊ spissa ⁊ accīt mag̃ hi do
lor ex sanguine in complōne etate regione ue
re dieta calida· ⁊ flante austro ⁊ dimittere so
litis flōmam· Vnde sepe distillat sanguis a na
rib; ⁊ eius egritudines sunt sinoch' ⁊ pustule
rubee ul' in carpore rubee. **Signa coloꝝ ꝫ.**

¶ Colere habundantis signa sunt dolor acutus ⁊
pungitiuus ⁊ precipue dextre partis capitis
a tercia hora diei usq; ad .ix. horam eiusdē ⁊ ca
put tactu calidū in profundo ⁊ in superficie ex
punctas sopnus ⁊ sōpna rubeor ut ignis
⁊ sulphris albi oculoꝝ citrina ⁊ q̄m totius cor
poris ⁊ sputa ⁊ oris amaritudo ⁊ q̄m sputum
citrinum ⁊ asperitas lingue ⁊ siccitas nausea
⁊ uomitus q̄m colericꝰ citrini ⁊ uiridis defectꝰ
appetitus cum desiderio potus magno ⁊ egōes
ul' uirides qz uix est replecō capitis nisi cum
replecōne capitis nisi cum replecōne tocī
liquor qui pnares emittitur in exitu pūgit
⁊ urit. Superfluitates autē plime pulsus cir
ca tempora fortis ⁊ durus breuiter dormiunt
⁊ in cōposicōne tota habitudo est tenuior. Vrī
est intensa s̄m complōnem corporis· ci· ru
ul' subru· cum tenui suba clara ⁊ lucida ⁊ ali
quādo est pinguis ex dissolucōne humor a colā
⁊ ꝑturbacōe pulsus uelox frequens ⁊ dur'
uentris constipacō ⁊ dolor ad radices oculoꝝ
q° accīt ex complōne sicca pilosa estate· regi
one ⁊ dieta in calida dispōne cōuenientibus
in omittentib; purgacōnes ⁊ flōmias ⁊ i
currentib; egritudines colicas ut tercianā
causon· ⁊ terciana ⁊ similia· huis omnib;
⁊ plurib; emergentib; colera eē in causa de
clarabitur. **Signa flatus ⁊ eius sp̄ebus**

¶ Ex flē coloris signa sunt dolor capitis g̃ua
tiuus precipue in occipicō mai' in horis flīs
· s· ab hora nona noctis usq; ad ·t· iam eiusdē
sopnus longus ⁊ profundus ⁊ sompna alboꝝ
ut pluuiaꝝ ⁊ aquaꝝ facies alba ul' pallida
⁊ ꝑ tumida· oculi subalbidi ul' subpallidi· i·
non expresse albi· stupor ⁊ ebetudo sensu
um habundās saliua more ⁊ insipiditas sp
utū s̄m diuisitates flīs erit diuisum ⁊ ī sig'
Ex flē dulci sputum est dulce albū medioc
ter digtū· eructuacōnes dulces fastidium

cibi ⁊ potus calor circa stomacum in profundo ex
magis infestantur in hora sanguis ⁊ flīs. Ex
salso sputum erit salsum album digtū ⁊ ī sba
mediocr siccitas oris sitis pauca mediocris ex
defectus appetitus quibusdam nausea ⁊ uomi
tus ⁊ quibusdam pruritus circa frontem ⁊ fa
ciem ⁊ extrema. ¶ Ex acri sputum est acre
ul' acetosum indigtū tenue· Iuuād· eructuacō
acetosa ⁊ fumosa distensio circa os stōi ⁊ ten
sio ⁊ rugitus ex uentositate indigō ⁊ frīus stōi
sentitur ⁊ grauitas in ip̄o ⁊ dolor ⁊ egōnes so
nore. ¶ Ex uitreo sputum indigtū insipidū
album spissum sputum globosum indigestio
⁊ uentositas ⁊ dolor ⁊ h intensiora q̄m ī acri
ul' naturali flē inueniuntur ⁊ in egōnes q̄i al
bumē oui apparet. ¶ Ex flē naturali sputū
est insipidum tenue cap̄ tactu sentitur friū
indigō ablō sitis cum appetitu ciborum ⁊ in
comestione ⁊ ex friis cibis grauatur distensio
⁊ rugitus ⁊ torcō intestinoꝝ aderit si fuit
circa os stōi nausea ⁊ fastidium. Eructuacō
nes insipide uomitus adsunt ⁊ stomacus sē
titur frius ⁊ grauitas in profundo dolor ⁊ q̄m
resoluūtur in ordinate sudores. egōnes albe
⁊ spumose ⁊ liquide ⁊ q̄m spisse ⁊ cum quib;
dam mucillaginib; que intenduntur ex flē
uitreo· Vrina autem ⁊ pall'e ī inquibusdā sp̄b
dulci ⁊ salso intenduntur ⁊ aliis remittuntur
⁊ h sunt sp̄alia signa sp̄eꝝ flīs stō habundāns
⁊ per consequens in toto fumus ex ip̄is resoluꝰ
caput agrauat ⁊ generat dolorē· frigiditas
eī stantis in stō prohibet calorem ingredi cibū·
confortatur ei· ⁊ eum frangit· humiditas lub
ricando prohibet uirtutis fixionem· Vnde seq̄r
in digō ⁊ qz calor debil est potest̄ resoluere fu
mum ⁊ uaporem qui sublimatur ad cerebrū
⁊ inde ip̄m replet ⁊ grauat ⁊ inde dolor. ¶ Et
cum humid' sit male determinabile ꝓprio ter
mino ⁊ alienum requirit quo terminetur le
ne distinitur s̄m oñs diametros ad pectus
⁊ diafragma ip̄m grauans ⁊ inde tussis· Item
ad latera ⁊ coxas ⁊ inguinas ⁊ qz impedit ⁊ defi
cit nutrimentū eād uirtus tocius ⁊ fit defe
tus in membris ⁊ inde grauitas ⁊ pigricies ⁊
accīt ꝓcaius ⁊ in sene· yeme regione fria usu
fria· mulierib; ⁊ flīco ⁊ qui purgacōnes obm
serunt ⁊ pacientib; cotidianas ⁊ similia· puls
flē est rarus ⁊ moll'· Vrīa in flē naturali ī
pallida mediocriter spissa· in acri flē cū remi
ad mediocritatem accedente subci ul' ī alba
ul' glauca· In salso cit· ul' subcit· mag̃ ac
cedens ad mediocritatem ul' spissitudinem
cum equali ⁊ non per turbata suba nō pu
ra et suba turbata sup fe· sigt· In dulci cit
na ul' subcitrina ⁊ non cum turbata suba ⁊ cū
spissa· Ex oñs isti colores infe· intenduntur
cum inequali ⁊ nō pura suba· In flē uitreo
est ut alba ⁊ mediocrit tenuis ul' medioc
ter cum gleba humoris infundo ⁊ ex hoc
sine fe· qz cum fe· intendr· **Signa melie**

Dolor capitis ex malicia duplex est vel ex naturali que est ex complexionali malicia. vel ex innaturali ad istam que est causa aliorum. ex malicia naturali signa sunt dolor capitis lentius gravativus non acutus. In occipicio vel sinistra magis ab hora nona diei usque ad terciam noctis magis sollicitudo sensuum pusillanimitas pauca sompni et sompnia terribilia et visio corporum nigrorum facies plumbea et alba. color oculorum niger vel livida lippitudo oculorum tenebrositas, tinnitus aurium sputum acre indigestum tenue et lividum eructuaciones acetose. caput est tardi sensus pulsus est tardus debilis rarus et tenuis vacuus et durus. urina est alba et tenuis clara ergo nec livida dicit indigestionem maiorem quam in fleumate. rigiditas venarum et tensio. quod erit spumosum est cum multa ventositate totius corporis gravitas et extenuacio. urina est quando est spissa et spumosa ex adustione humoris malicie viscosi quando glauca et tenuis et spumosa. accidit autem magis in habitudine malicia [illegible] autumpno et similibus et pacientibus malicias egritudines et flante borea. quemadmodum vult constantinus. Dolor ex fleumate flante favonio. et ex sanguine austro et ex colera subsolano. **Signa colere aduste**

Significaciones malicie innaturalis sunt quedam prout ut dolor gravativus magis acutus et hec significat accomitancia cum humore aquo generata est malicia facies est subnigra et alba oculorum. sitis et hec colorem siccitas oris cum siti acredo sputi et eructuacio instancia vigiliarum. sollicitudo et molestia et teniacio totius corporis. calor secundum totum corpus infeccio subnigri coloris indigestio et extensio precordiorum et regiones nigre vel virides et ventose. pulsus est antiquum velox et durus et obstinacio visus. ut videant quasi muscas vel telas harnearum vel alia nigra corpora. tinnitus aurium contingit et aliquotiens in uenis in estate in regione calida circa augmentacionem etatem ex labore vigiliis egritudine calida adveniente. Ex hiis igitur fumo repletur caput turbatur et calet et dicta sunt signa a quibusdam non enim errare medicum in cognicione doloris capitis et aliorum membrorum egritudinum humoralium in eis accidencium ut certificetur medicus in earum destruccione et mediacione contrarii. et quamvis urina in malicia adusta sit glauca vel viridis et in omni adustione lividitas et si multa sit adustio et recens erit intensa et moderata nisi subalba. si vetus erit remissa tenuis subnigra. superius viridis vel nigra. circa tamen salua reuerencia aliorum nullam regulam dedisse certam cum habundat cum fex vel sim. preterea cum urina non super morbos. sed in morbis super humores et eorum maturaciones et inmaturaciones habet significaciones urinam secundum colorem et substanciam supra dolorem capitis nichil significare asserimus naturali visus. secundum eam potest que in tegumento cerebri dextra est subtiliorem et leviorem superiorem urine partem convenienter. quia sicut cum calor naturalis effusus per eas partes exterius extitit coordinaverunt eumdem locum possidere que circuli materia est et quia circulus hac racione dispositionibus capitis habet attestari significaciones circuli qui id fiat declaremus. **Opinio de circulo** Circulus est superficies ut quidam autumant aliorum liquorum sicut ex aquosioribus partibus et magis fluidis ex ventositate aeris inclusi turgescentibus generata quod multis racionibus confirmamus quia sibi est verum igitur in quo cumque liquore quo plures sunt partes aquosiores et fluide et plus habentes aeris commixtionis maior debet circulus apparere. ergo in aqua clarissima et lucidissima maior debet circulus quam in aqua turbulenta cum sint aquosiores partes eius et magis fluide quod omnino falsum est et etiam maior circulus esset in superficie aque currentis vel et stantis quam in eius fundo quod similiter reperitur falsum. Item sibi esset verum igitur in urina tenui et alba semper erit circulus albus racione aquosarum partium et aeris inclusi. numquam igitur niger quod falsum est quia secundum corporis racionem in quolibet liquore et precipue albo circulus albere deberet quod invenitur epilenticorum et aliorum quod falsum esse invenitur. Item circulus est ex aquosioribus partibus et magis fluidis. igitur illis ablatis per filum vel spongiam vel alio simili non apparebit circulus quod falsum est. Et si iterum ex residuis aquosioribus partibus dicant circulum formari cum possibile sit eas spongia combibi. vel ex parte vasis ablata que supremam capiebat partem est imbibita. Item aufferetur circulus. Item si ex residuis aquosioribus reformetur circulus ex ventositate aeris turgescente quero quo motu et quare aer in aqua descendat ut partes aque subtollat ad circulum faciendum cum leue non descendat nisi per violenciam ponderosi. Item ex hoc sequeretur quod si commisceretur vinum cum aqua semper ablatis circuli successive aufferetur et remaneret semper vinum quoniam aqua est semper aquosiores partes que sunt circulus tollerentur iterum quod falsum est. **Alia opinio**

Fuerunt alii qui dixerunt quod sicut dolor capitis contingit quando ex fumositatibus grossiorum humorum ad caput a stomaco ascendentibus et in venas descendentibus sic contingit circulum in urina fieri et ex fumositatibus grossis a corpore aque in grossari ex fumositatibus grossis a corpore aque sic cum urina suprema petentibus receptis eius admixtione superficies ingrossatur. Circulus enim secundum eos nichil aliud est quam urine superficies ex admixtione grosse fumositatis quam tamen causam in aliis liquoribus non potuerunt assignare recitavimus sicut autem videtur quod omnis liquor speciem habet formam et quod in speculis et ceteris tersis ut ait seneca apparet et magis manifeste in guttis et earum casu que lapidem calento [illegible] diuturnitate nimium in rotundo concavant. Omnis et uaca nimium que repleto fine similiter ducitur a latere ab latus ex transverso positis liquor ab eadem [illegible] medio liquor gibbum facit [illegible] in medio vasis eminencia [illegible] partes altior apparet et curvatur [illegible] partes [illegible] sus cum fere ascendet illius liquoris [illegible] per partem vasis licet modica quantum adeo et per [illegible] non gibbo liquoris per declivia sit [illegible] illa que ascendit per vasis partes circulum facit cum eiusque liquoris superficies in eminencia [illegible] et magis

acuitum conum exingit in quo grossior circulus quia aliquis per uasis parietes ipsius liquoris pars ascendit ideo circulus in urina in initium capitis ostendit quia ipsius urine superficies uentositate uel fumositate expellentibus aliquis intumescit que capud ascendentes et distendentes dolorem inducunt.

Sed dubium si in initium capitis ex primata causa existens et humor aliquis sui multitudine uel qualitate caput ledat posito et quod purus sanguis in epate habens subtilis et sincerus in epate generetur et ad nutrimentum cerebri transmittatur sua superfluitate sibi attestante urina aliquid indicium ualeat per urinam comprehendi non uidetur nisi forte per inmutacionem ab illo malicioso fit dicatur quod non possit fit alibi demonstrationum. Si autem dicatur ab humoribus in inferioribus existentibus urinam non inmutari ergo per urinam presens dolor capitis ex primata causa iudicari non potest sed futurus. Sed est non in futuro. Ostenditur quia racione circulus dispositionem capitis attestatur et partes urine corporis partibus conformiter habeant attestatur ad quod nobis recte dicendum uidetur quia rebus quibusdam plures et uarie sunt uirtutum acciones plura et uaria instrumenta ad earum execucionem ordinauit natura et propter hoc carucrunt oculis talpe cum usu non indigeant et apes auribus.

Plura ergo sunt instrumenta in boue quam in talpa et in cane quam in boue quibus uirtutes exercent in operaciones et plures insunt quam in cane et propter hoc cum in homine plures et quasi innumerabiles inueniantur pluribus organicis membris diuersarum complexionum dissimilium et diuersarum adeo compositionum innumerabiliter natura ut mirum sit in tam dissona machina unam armoniam et concordiam temperancie homo est propter conuenientiam complexionis et tam diuersitatem compositionis et elongaciones instrumentum tamen diuersi secundum diuersitatem membrorum et propter uarietatem aeris et asperioribus magis subiacet fluxibus et corporibus et aliis incomodis quam cetera animalia. Quia ergo sanguine magis diuerso uel conuenienter nutriret itaque diuersis membris dispersa restauraret indigeret necesse fuit ut dicit sanguinem multiformem in epate generari quorum singulum simile in sanguinem membris in quo diceret nutrimentum propter hoc non solum in epate sanguis diuersarum complexionum solum quo membra diuersa in complexione nutriantur. Sed est in substantia in sanguine enim et maius humoribus quedam pars est subtilior alia et calidior et subtilior est fluidior. Similiter et eius superfluitas. Sanguis ergo destinatus ad nutrimentum cerebri calidior et subtilis et fluidus et similiter eius superfluitas. Unde subtilitate sua caliditate et leuitate et fluxibilitate superiorem locum optinet in urina et ideo supremus locus urine supremi membri dispositionem denunciat. Sed digestione facta in epate tota aquosa superfluitas non statim per renes ad renes et uesicam derivatur. Sed est quedam pars cum sanguine tamquam eius uehiculum ad alia membra transmittitur. Deinde tercia digestione completa in membris eadem

ad renes per que transmittitur superfluitatem secundum tercie digestionis que est ypostasis ad ducens. Unde non est mirum si aquosa superfluitas a capite descendens tamquam ab eo aliquantulum passa in initium capitis ex primata causa demonstret nec est necesse ut semper in epate tam multiformis sanguis generetur ut unum membro conueniens aliud nutrire non possit. Ex eodem enim sanguine pes et caput nutriri possunt sed uniformi sanguinea massa generata subtilior pars habilior ad trahendum et calidior gratia conformitatis calor cordis attracta a membris trahitur ibique depuratur quo cor et membra adiacentes partes nutriuntur. Similiter subtilior pars et leuior attrahitur a cerebro quia grauius sanguis non ita facile est ad attrahendum quod si attraheretur cerebrum ab eo nutriretur. Utique quicumque sanguis ad cerebrum ascendit ipsum nutriturus leuior et subtilior sicut humor qui fructus in summitate arboris nutrit existentes ut indiciis manifestum est. Superfluitas ergo leuior et calidior ipsius sanguinis superiorem locum in urina disponit et communium humorum in capite superabundantis ostendit.

Membra autem spiritualia sunt calida et motus in ipsis ad maiorem caliditatem optinuit. Gustatis sunt sulcis. Similiter ergo sanguis ad eorum nutrimentum deputatus superfluitas in proprietate caliditatis superiorem locum optinet in urina non tamen supremum contradicente sue sulcis grauitate. Epar autem minus est calidum membris spiritualibus membris et magis grossiorem et sanguis eius nutrimenti similem habet superfluitatem. Superfluitas ergo eius egrediens ex contradiccione contrarium secundum motus calefacientis ad supius et motus grauitatis ad inferius medium locum optinet quam per forarum de substernio in inferiora membra a fundamento caloris naturalis remota et ideo grosse sulcis similiter sanguis nutriuntur eius superfluitas frigiditate et grauitate petunt motum inferius fundamentum et dispositionem membrorum inferiorum declarat. Testiculus quidam superiorem fundi locum testiculorum dispositionem significans representat uel locum alterum quod arguunt quia testiculos dicunt esse fundamentum caloris naturalis testiculis enim ablatis effeminantur homines. Superfluitas ergo eorum superiorem locum in urina debuit optinere. Et dico ad hoc quod testiculi respectu aliorum membrorum que sunt in corpore regione humana sunt quorum uenis et paucis sanguis ad eos nutriendos deputatus cuius modica superfluitas est que ex urina sui paruitate regionem sensui subiectam in urina non distinguit. Inferiora uero alia membra cum plurima sint quantitatis et plurimus sanguis ad ea nutrienda deputatus sit plurima eorum superfluitas fluida et grauius in inferiorem partem disponit. Testiculi quidem si tante essent quantitatis sicut epar et cor et secundum totum corpus secundum eos disponeretur sicut secundum cordis et epatis disponuntur complexiones et forsitan multo magis cum urina sit decisa superfluitas ab humoribus circulum in urina ex . iiii . conditionibus quidem compositionum contendunt et de huius particula

tibi post expediemus. Cum autem sint .iiii.
humores .iiii. colores dominium humorum circuli
te significant et demonstrant. per circulum grossum
et al. flā dominari incipit significatur et mag
in posteriori parte. secundum quosdam ubi secus et domi
num flū est. cum tamen contingat in alia parte ca
pitis flā dominari ne fallatis arguamur. Nō sp
locus est indicandus. post est et tal. circulus sangui
ditatem capitis demonstrare. Si fuit rubeus et spis
sus sanguinem significat dominari et hic in an
teriori parte. Si citrinus vel rubeus fuit cum sub
tilitate ineum ex eo et in dextra parte sig. Si ni
ger vel pallidus cum subtilitate et tenui sub
dol. sig. in sinistra parte. quia ibi est domicilium mlie.
Dicunt tamen nigrum circulum non fieri ex mlia
sed album et tenuem immutat eius circulum in
mlia sive qualitatibus sicut et ur. quoniam reddit
tenuem et albam. Si enim immutaret urinam
sua admixtione redderet nigram. Sic si circulum
immutaret sua admixtione redderet nigrum.
et non dolorem capitis in alia parte. Sed potius do
loris solutionem. quia sic mlia purgari significatur.
Unde fuerunt qui dixerunt quod niger et grossus cir
culus emoroydas sig. et in emoroydibus dolor in fronte
et mlena. In fronte dolor est quia sanguis per mag
nam venam frontis decurrens ad posteriora
capitis inde per kylim venam spine adiacen
tem ad capita venarum ani descendit. Unde et do
lor est in fronte et in spina. Unde attendendum est quod
in eodem grossus est sepe circulus et niger. et fit cir
culus niger vel calore adveniente vel frigiditate
mortificante eodem modo quo urina. et eodem
cadit sub dubitatione si precessio viridis adusti
onem sig. sive lividus mortificationem preter pre
dictos colores .iiii. accidentes circulo. Sunt et alii
tres innaturales quoniam innaturalium humorum
dominium significant. s. plumbeus viridis et livid.
lividus color in circulo mortificationem et appo
plexiam ut dicit sig. quoniam fiuleus sequatur in
fa vel tertia die hominum sig. quia naturalis calor con
fortationem et materie expulsionem ostendit. plum
beus epilensiam et mortificationem cerebri et ma
lie ad certas partes propagationem. Viridis iacu
ta fe. adustionem significat et frenesim futu
ram. tremor in circulo ut dicunt sig. humorum
decursum per posteriorem partem et per totum corpus.
uncios et multos dolores. Sed quod dicitur tremor
in circulo dubito. Nam mota urina movetur circul.
non mota non moveri videtur adque quidam red
dunt rationem quod tremulus circulus quod propter mul
tam humiditatem cerebro dominantem faci
entem stillicidium per spinam dorsi que decurren
do et super se reflectendo alium motum facit. Unde
et alii fiunt apparata in spondilibus et quoniam humidi
tas est male terminabilis et est multa et pau
cus est calor qui ipsum possit regere et tenere eo
quod pauca sit retentio ex parte caloris et multa dif
fusio ex parte humiditatis ex contrariis motibus
generatur tremor quia tremor est motus compo
situs ex contrariis motibus qui motus facile depre

hendi quoniam quiescente urina circulus int. quiescit
mota urina magis induplo movetur circulus.
Et quidem tremorem claritati et subtilitati petunt
visum deludentium ascripserimus contendunt
autem in uno quoque circulo .iiii. circulos sit dic
imus denotari primus in inferiori parte magis inlic
propter ponderositatem subsidet. Secundus rubeus sanguinem
propter grossitudinem sanguinis. Tertius citrinus co
leriam propter levitatem et subtilitatem suam.
Quartus superior fleuma indicatur quia cerebri
est nutrimentum subtile leve quia sanguis flic
liquidus subtilior sanguine nutriente spiritualia
ut positum est cerebri est alimentum et per
istos colores apparentes in naturalibus circul.
particularibus secundum unum circulum sanitatem et distem
perantiam diiudicant. Si autem loca permuta
verint vel colores variaverint varias et diversas
egritudines et diversas et longas et breves eventu
tas affirmant et diversitas significare. que quia potius
figmenti quam veritatis doctrine faciem pre
tendere videntur nec in eis aliquid dignum vel
vel rationis confidentia in veritatem tamquam erronea
et eutrabilia ascriptis deponere dignum duci
mus. Nota autem non semper per circulum grossum dolo
rem capitis significari. Si in fe. circulus gros
sus apparuerit sine dolore dum permanet fe. ex
grossitie materie et fumi ex ipsa resolutis. Unde
tamen circulus grossus in urina valde turba
ta et al. demonstrante turbationem hu. dol. ca
pitis sig. urina perturbata velud subiuga
lium sig. multam et grossam ventositatem
partes urine confundentem et urinam obscuran
tem et ex ipsa ventositate multa et grossa dol.
capitis presens vel futurus significatur. Cum
enim ventositatis sit proprie ascendere ex natura
que miringas cerebri distendendo presentem do
lorem inducat. Si vero in principio nec multa
fuit tandem ascensio cal. multiplicata inducat
iterum turbationem urine fortem motionem et turbatio
nem humorum infra venas ostendit. Unde et do
lorem presentem ex fe. futurum vel futurum per inflama
tionem sig. Et si circulus grossus sit evidentius
declarat. et multi cum tali urina morbum qui
nunc sentientes in tertia die mortui sunt. Mul
ta autem ventositas significant ex eo quod corrupta
est. debilem cal. significant. turbatio autem agi
tationem sig. fortem. a ventositate que mo
vetur calore externo. Color quod liviores et tur
batio debilem et fortem ventositatem. Unde et
calorem accidentalem moventem et dissolven
tem fumum indigestum ad caput. quare tal.
urina precipue cum grosso circulo dolorem ca
pitis ostendit. Sufficiat dixisse de causis. sig
nis expediamus de aliis tamen in principio pona
mus regulas quasdam universales ad subsequen
tium utilitatem in opere instructivas. Nota
quod omnis dolor ex simplici qualitate sol. alterans
curari debet et non evacuativis. Item omnis
dolor ex qualitate cum humoribus mixtis primo inter
dum est alterativis deinde evacuativis et hoc in

tribus humoribus s. fla. co. melia. Si ex sanguine
precedens est flobotomia post. insistendum est mundificativis. deinde cum localibus ut inunctionibus et iniectionibus
per nares. Item quod valet contra sanguinem principaliter frigido valet contra colericum et econverso et
quicquid valet contra fla. principaliter secundario valet contra melancoliam et econverso. Item omnis egritudo de causa calida fortior est ad curandum quam egritudo de frigida causa si mensure sunt equales. Item tutius est
dare frigida infusa quam ea. in causa discrasio. Item non quando
me sunt electuaria et unguenta prosunt aliqui. Item
in dolore capitis cum fe. vel sine fe. cum vestire vel
quando facienda est fomentatio vel locis capitis
et pedum si inunctio ut dicetur. Item causa existente
reumatica non est fomentatio facienda nisi in
declinatione et que apponuntur ut empla. convenit
cum vel tepida. Item dolore existente ex causa calida cum
repletione totius corporis vel cum repletione hum.
et vestire de si universalis purgatio. Si solo capite existente repletio solum capitis cum sternutatoriis et in
iectionibus per nares purgandum est. Item in dolore
capitis de causa ca. non incensato ca. cum frigido in
iscenda sunt et que apponuntur non multum
debent morari super locum ne calore actuali acquisito magis ledant. frequenter ergo mutentur
et vertuntur ei superficies empli. quod extrinsecum calorem
et maiorem in loco calorem inducunt. Item dico in
omni emplo in omni loco posito. Item in omni dolore
capitis ex colera furiosa existente instando laborandum est cum repercussivis et alterantibus et minorativis
malis ergo. et non ad dissolucionem vel educationem ne forte ex commixtione ipsius ad intestina
inducatur dissinteria vel ad ysophagum ipsius
et coriaco. Item in nullo dolore cretico magis inde
co nullum repercussivum unguentum vel alsativum. ca.
fri. vel sic. vel hu. ne impediatur natura. et dum
itur crisim per ventrem regionem expellat
est apponendum. et hoc dico in omni morbo in die creti
co nisi forte necessitas propter maiores vel videantur ad
face. Sed tunc cum confortativis et lesionem infe
rentibus et loco de quo non est curandum dico tamen
quod fomentatio levis potest fieri cum aqua decoctionis portul. lactuce. solatri. et foliorum salicis et inne
ae et similium. et tunc cum cautela in morbo si mo
lestiora. In omni dolore capitis sinthomatico potest fieri fomentatio et inunctio circa extrema in
plex narcoticum ut est oleum mandragore
iusquiami opium ~~in necessitate~~ nisi in desp
eratione ex materia furiosa. Item dolore existente
a fumo ignito a vino resoluto succus caulium
vel absinthii pos. datus valet et caput cum fol. caulium emplandum est et testiculi in aceto vel aqua
fri. ponendi sunt et amigd. potanda et. si nolis
comedendi sunt. Item dol. cap. existente ex apostemate in illis nato in dura matre vel pia quod
cognoscitur per dolorem continuum et malleationem
et saltum secundo est dissolutivis et non maturativis ne confirmatur materia in saniem et sic
causa putrefactionis pie matris vel dure. Item
dico de collectione materie in nervo sic et in piur

tita nervi ut flobotomia. Item dol. existente ex sicco in
adigone materie non est inter multum calis ne
consumantur partes subtiliores et conpigantur
grossiores. Unde inscissima non inuenerunt non con
ceder balnei usus ne ex longo usu liquidiores
tes consumerentur. Item dico quod frigida et in arte
tica et in opilatione splenis et epatis et matricis in
quartana non ergo de cura valens fortis medicina propter
passionem causam si paulative et leves. Dolor ca
pitis ex pie matris vel dure matris vulnere non
curatur quod est mortale. Si sit ex cranei fractura sol. exigue relinquitur tanquam curabile. Item
dolore existente ex vulnere si multum fluat sanguis flobotomia in parte opposita facienda est et cetera
que dicuntur in fluxu sanguinis et hoc dico si non est
fortis vel corporis plectorici. Item dolor capitis existente cum cranei fractura et amplo vulnere maneat faciens in tenui dieta et cum
vino abstinente. Item dolor ex ventositatibus obstruentium poros cerebri existens et fumositatum existentium in cerebro exire nequeuntium
quod cognoscitur ex sibilo et sonitu existente in cerebro curatur cum frigido aperitivis per fumigationes oris et naris per iniectiones aurium et
fomentationes super locum passionis. Ex frigidis grossis humoribus et viscosis dominantibus oculis lividitas
faciei plena capitis gravitas et dicta larga pectore.
dolor ex apostemate vel percussione signa sunt ma
nifesta per egrotum et si oculi inveniantur tendi ad exteriora materia est in pia matre si non in dura.
Item si dolor est ex colligantia stomaci et sit ex co. signum est ardor cutis nausea morsus cordis
et augmentatur stomaco vacuo et ieiunio. Si ex
fri. augmentatur stomaco pleno dolor ex multis
cibis et potibus et unde orti est in continuatione capitis. Item significatur sentitur non sola qualitas si
plenitudo in causa est cuius maior dolorem facit.
Item si pulsat ex flegmon est. Item si tensio so
la sit in capite ventositatis est. Si calida est ve
hemens cum corpore plectorico motu corporis
turbat cerebrum sicut ventosa. De signis autem
caliditatis cerebri accidentalis rubor et ardor in
facie post prandium et tunc optimum est olm
nenufar. iniectum per nares multotiens optime
cum alterat cerebrum. Si quis cephaleam patitur
et unum de brachiis tumuerit vel caput ex utraque
parte sine manifesto oculo signum apparuerit
in modum lenticule morituris erit. Si ex illo
alio signo simul magis ostenditur curabilis erit.
Item si dolor vulneris appareat in facie aliquid post hoc in
palorem convertitur et curvatur dolor inter scapulas et tybias et tussis et quod prohibet habere saporem
salsum salsum habet et memoriam non habet. Tum
dentur aspera et que videntur hic de cum quod
moriturus est. Dolor ex simplici distemperantia
caliditatis solisatione vini frigida curatur dissolve
ergo frons et tempora inungantur oleo ro. viol.
mandragorate nenufarino succo sempervive.
umbilici veneris. vermicularis. tibalarie. cerugiole co
riandri. cassilaginis. Propterea simplicibus seu co

Dolor sithomaticus

Ex capite

Ro. Bernardus apud

Omnis dolor ex purgatione ... dolor ... post ... dolor ... dolor ex fumo ... post ...

positis vel succo edere terrestris vel populeon vel fiat
cataplasma ex lacte mulieris et pulvere iusquiami. vel
mecomi. i. papaveris. portulaca lactuca et cortice mandragore. temporibus impositum dolorem mitigat. pul
veris sandali al. et rubei. ro. et spodii. cum succo com
muni idem operatur. ob talmitum fiat cum pena
intincta in aqua ro. post impul. camph. et naribus
inmittatur et sternutabit. Ramusculus basilico
nis naribus immissus sternutare facit de aqua ro. vnl
tus sepius irroretur. de sanguine testudinis caput
inungatur pulmo arietis vel alterius animalis vel
catuli scissus per spinam capiti apponatur. pannus
intinctus in succo solatri apii et agresta et oleo ro.
in contumacie capitis fronti appositus dolorem re
movet et calorem expellit. amigdale contrite
et cum succo iusquiami et solatri vel simplici aqua
commisceantur. et pannum calefiant et per pannum h
quod exprimatur et fronti et temporibus et distrim
inibus illiniantur. olim quod frumentum in flore
bombacino sufficient collectum in locum dolentem
sufficiat illinire. Vnella et onoz elixa in saragine
molem combunantur quorum oleum hoc calorem
dolentis refrigerare. Mica etiam panis in aqua
ro. lota et intincta loco dolenti illinita valet. Et
mulier aqua ro. et nenuf. distillata cum ordei farina
unitur. Dolor ex frigore simplici solvitur in uncto
ne oli pulegii. vel ruttaceo. vel nardino vel muri
celino artogo. marciaton. vel aliquo unguento
calido. aut oppopinum. aut yeraph. paule. Item sau
ina folia lauri betonica. sinbrium. ruta cum
vino rubeo bulliant et fumus per os et per nares re
cipiatur. Smapisma capiti ponatur de carvis
et vino et oleo simul coctis et confectis et pulvere
pulegii. et sinapis. et farina feni volanea cum pulve
nasturcii. et bacarum lauri. et se. urtice. et mastice oli
bani. cum succo radicis rapistri empleantur et yaba
ca. de quibus sufficienter diximus. Dolor ex siccitate
simplici/quiete dieta humida ut portulaca lactu.
carnis edulina porcina. agnina sanatur. fiat
unguentum humidum ex malvis altea. branca urs
volubili. a. lb. s. fenugr. ana. ʒ. ii. coquitur co
latura addatur axungie. lb. s. cere. ʒ. iii. demum re
servetur deinde cap et gemitalia inungantur. It
ce. ʒ. i. axungie porcine. galline. anserine et
anetine. arietine. ʒ. iii. in simul bulliant de hoc
diligenter inungantur et succus et yreos in un
guentum et requies sepius offerantur et desopori
feris et fris me. confecta et emplm. iuvat et ad
inuoria doloris ex frigiditate. Dolorem ex simpli
ci humiditate diximus non contingere. Sed ab
dolore sub habundantie contingit. Ergo Stant
ergo apostatus. ... pille diacastor. ut dicitur
naribus inmittantur et obcurit ... Stant est aceto
pulvis et cere. aut marmoris. aut gipsi loco in
posito dolorem et timorem sedat. Ex consilio enim
humor cum humiditate fit dolor curatur et ex ha
bundantia filo apii ... dolor ex humoris in
eo. s. colere curatur contrariis s. dieta fria et hu
medicis. eo. educentibus et alterantibus malam
complexionem ipsius et si ex sanguine fuit idem

erit regimen cum colera in alteratione et dieta. Sed in
purgatione differunt quia sanguis per flobotomia pur
gatur et non per medicinam evacuantem si minu
dificatur cum emagogis. In sanguine g. primo
flobandus est de cephalica vel si posteriora capitis do
lent ex sanguine incidenda est vena in media
fronte. deinde detur emagogum. Deinde cum emplis
et aliis est insistendum. In aliis autem hu. prius in
sistendum est alterativis deinde evacuativis de
dieta g. precentibus ex eo. et sanguine sicut in sangui
declinantis mag. ad temperantiam. In eo. mag. de
clinantis ad frigiditatem et hu. dieta g. temperata est.
carnes pulle galline. perdices. fasiani. turdi. mi
nute. alaude. et minor avium. capoli. animal
agni. porcorum extrema. s. pedes. aures. rostrum.
minor porcorum intestina scisa. et h enim agresta. pis
ces saxosi aque dulcis bene currentis. lucii.
lupi. darsi. perice. alose. daurate. Salsamentum
parium cuminum petrosill cum agresta. vel aceto. Vi
num lene limphatum ex eo cum sit mediocre.
multum et iuvat ad fumositatem respirationem
flemo tam plectorias multum moveatur qu
ito putresceret materia et deveniret ad se vel
apostemam. declinantia ad frigiditatem sunt.
portul. lactu. scariola. iuiube. malva. pira. pu
na cocta et poma cocta. coctana. cucur. citru. me
loni. Emagogum

Emagogum sanguinem mu
dificans et coleram purgans sic fit. Recipe. poli
tricum. adiantos. capilli ve. yspie. scolop. se. fu
gida mundata et quassata. prunarum. iuiub.
ana. ʒ. i. bulliant in aqua in cuius colatura re
solvantur cassiafistule tamarindorum. ʒ. i. manne. ʒ. ii.
coletur cuius colature apponantur. ʒ. iii. vel. ii.
zeuib. vel zucrab. cit. ʒ. s. et fiet totum die sub divo
mane cum sero vel aqua frigida decoctionis cum
tota sub acupiatur. Et si delicatus sit et totam
substantiam accipere abhorreat in sero ponatur. ʒ. i. seu
barb. vel ʒ. i. zucrab. et mane addito siropo cola
tura detur. Colagogum

In confectione colago
gi addatur absinthium. vel isis in prima colatura et hic
mag. fre indiget ut se. lactuc. portulac. yspius
et loco zeuib. vel zucrob. ponatur pom semen. ʒ. i. vel ii.
vel iii. Istud emagogum et colagogum quia parum
differunt possunt dari singulis mensibus replens
eo. et san. sive sit in stomacho sive in capite. Tertiana
duplici vel simplici et calefactione epatis. si si
cum sca... in aut digesta. De repressione scamo[nee]

Scamonea reprimitur. Si enim ea misceatur
pulvis mastic. aut bedellii. ad tertiam autem
volvatur in folio plantaginis. aut caul. aut
in pasta aut in pomo agresti. aut cotano
concavo. imponatur et coquatur parum et post
infrigidatur et pulverizetur. Si non per minima
moram ne adhereat ex sua viscositate fissuris
stomachi et intestinorum et postea sequitur medicine ad
unitatem. Ad repressionem zuccari sufficit ad
mixtio siropi violati vel mell. violati. et semen capiti ad
terciam quia debile est eorum nutrimentum. et si
post exhibitionem zucrab. siccitate sentit fit de
aqua fria quia siccitatem zucrob reprimit et ...

cor opresiuam adiuuat et post sumpcionem aq[ue] ca[lide] ...
dicit est. sim[i]l[ite]r enim eius uiscositatem ad[h]erentem in phi-
cola lauat et uiscositatem dissoluit. post omnia g[ener]a[lia]
acumina iunctis exceptis danda est aq[ua] ca[lida]. post [...]
cum electuarium de succo ro[sarum] et serum cophonis.
et oxilaxatiu[m] et diapruinis. uel catarticum imp[eria]le cum
acumine uel sine. Et no[tandum] q[uod] trifera sarracenica
mag[is] purgat co[leram] habundantem in ext[remitatibus]. serum co-
phonis co[leram] in membris ori et diapruinis co[leram] inple-
ne in capite exi[stentem] cum catartico et post acu[...]
cum reub[arbaro] uel [...] aut scam[onea]. Si in calefac-
tione [...] nunq[uam] danda est medicina sem[per] post
reub[arbarum] medicinam q[ue] purgat calefaciendo et [...]
infrigidandi ut siropos et alia sim[ilia]. Et no[tandum] q[uod] in
fe[bre] de co[lera] naturali non oportet dare catartic[um]
q[uia] ex est [...]. Si sanguis lapsus et habundancia
co[lere] in naturali in capite [...] ei sunt inuentu[m].
Unde conpetenter datur contra maniam et [...]
si administratur equaliter cum diapruinis et trifera
sarra[cenica]. et detur omni sero suauiter mundificant
cap[ut] a colera. [...] tunc ei datur p[er] se. similiter dia
pruinis cum tercia parte electuarii de succo ro[sarum]
singulis septimanis specialiter in [...] podagra. et
arteticam debilibus et robustis. In co[lera] aute[m] pra[ssi]na
et eruginosa datur trifera cum reub[arbaro] et p[ro]p[ter] cola
gogo [...] q[uod] apponatur tercia pars in colagogo
g[...] ad [...]. Si g[ener]aliter hec egritudo sit de sang[uine]
ne celebratur minucione et colagogi datione. deinde
electuaria ut eum mundificent et eius ferv-
orem extinguant ut diapruinis et [...] ro[sarum] et [...]
uiol[arum] diacitoniton. diarodon abbatis. diaprunis in
asandal[...] diasandalo. diacitoniton. serum ro[sarum] uel cum
siropo uiol[arum] uel composito ex [...] uel [...]
uel siropo acetoso. Sanguisuga ponatur in uena
frontis. aut in principio nasi inter duo sup[er]-
cilia aut in fine nasi et [...] si palpebre oculorum
grauiter sint dolorem tollit. localia adhibeantur
dolori de succo [...] aut [...] cum al-
bumine oui loca dolentia perungantur et cetera
que diximus adhibeantur. In dolore frontis [...]
[...] non ualentibus [...] cum scarificacione colli
et scapular[um] sanguinis multa detractione auf[eratur].
In dolore ex co[lera] dig[esta] materia cum siropis dictis
post purgetur cum colagogo et medicinis dictis.
tercia die detur [...] inferius dictum est. In [...] ...
de cephalica deinde brachii. post radatur caput
deinde sequantur [...] precedentibus [...] dissolu-
sa et ampla et cetera adiutoria. Ungatur
cap[ut] cum oleo ro[sarum] uel uiol[arum] et aceto uel succo sem-
per uiue. [...] coriandri. [...] plantaginis. [...]
[...] succi uuar[um] in maturar[um]. aut cum pul-
[uere] sandal[orum] ro[sarum] [...]. et [...] temperatis
cum [...] psillii. In dolore fortissimo ad-
iungendum est opium. [...] fiat cum succo
portul[ace]. [...] uiol[arum] cum lacte mulieris nutrientis
[...] puellam. fomentaciones fiant cum
aqua decoctionis [...] et [...] et si dormi-
re nequiuerint cum oleo uiol[arum] et opium [...]
[...] uel oleo [...] et cap[ut] inungatur uel
oleo mandragore. a [...] abstinendi sunt. Si for-
ti laborant dolore et [...]
diximus non fiant nisi prius corpus mundificet[ur].
et fomentaciones non adhibeantur nisi [...]
[...] bene [...] non est [...] nec compon[...] si sic
prius [...] [...] dolorali [...] dolor au-
gmentaretur et morbus maior et diutinus [...]
[...] ad dol[orem] capitis [...] et succum
sempervive [...] simul [...] et inunge cap[ut]
uel [...] In dol[ore] aurium [...] pone de [...]
[...] in auribus multum prodest. Si dolor [...]
[...] menstruorum uel emoroidarum prouocetur.
Dolore [...] ex fl[eumate] digeratur materia cum ox[imel]
composito ex radicibus [...] feniculi. [...] apium
in dolore capitis et [...] materias apponi non debe[t].
[...] calamenta. [...] origanum. [...]
[...] ex hiis fiat oximel uel detur oximel squi[l]-
liticum uel [...] uel aliquod ox[imel] diureticum
et electuarium. Si autem g[ener]aliter ex fl[eumate] naturali detur dianthos [...]
[...] diamargariton. Si est ex salso [...] uel diap[ru-]
inis equaliter uel rosata cum diacitrinos [...] simul [...]
[...] ac. et oxim[el] simplici. Si ex dulci eodem modo
Si ex acetoso uel uitreo digeratur cum oximelle
squillitico. diacimino. dyantos. diacalamen-
to. diacitrinos et in omnibus oximel ponatur [...]
[...] et rosmarinus. materia digesta cum pilul[is]
aureis uel [...] uel cum [...]
dicta uel pig[ra] uel aliqua [...] uel cum theodori-
con eup[aton]. uel pilul[is] [...] uel flagogo uel
ydragogo q[ui] [...] est. **Flagogum** [...] sic fit [...]
indie. [...] ex [...] [...] abs[inthii]
[...] q[ui] purgat fl[eu]ma. et co[leram] indifferenter. [...]
[...] si nolueris q[uod] purget per
urinam uel ne impediatur [...] dimittatur.
[...] colentur. colature administrentur [...]
[...] dimittantur tota nocte sub [...].
mane apponatur [...] uel oximel [...] addita
ali frigiditate [...] indignet
accipe in nocte precedenti [...] [...]
mane ut dictum est. Colaturam [...]
autem decoctionem adde agar[ici] [...] colloquintide lac-
terium [...] lacides. [...] colature [...]
colature ut dictum est [...] ad dolorem capi-
tis in ueteratum [...] generant mentem
[...] memoriam [...]
[...] [...]
[...] aut [...] leniter. et sine molestia
purgant. [...] aloes [...] kebuli. emblici [...]
[...] bellirici [...] agarici. [...] uiol[arum] ro[sarum]
[...] filie [...] mastic[is]. absinthii. turbith. collo-
quintide [...] electi. [...]
cum lacte animalis [...] et [...]
[...] ad mensuram pacientis. **Pille romo-**
aldi Pille romoaldi contra dol[orem] capitis [...]
[...] litargirum ydropicum. [...] epilenti-
cum [...] adiuuant. [...]
asari. [...] elli [...] pirethri. [...]
[...] mastic[is]. oliban[i]. [...] ligni [...]
[...] reub[arbari]. storac[is]. [...] cocomdii. [...]
[...] kebul[i]. [...] lapdani [...]
[...] cum succo [...] uel feniculi. Et nota

Ex sanguine

Ex cola

II

q̄ p̄ dcm̄ flagogum ꝫ potest cum febri intermittente i
terpolate bis vel ter de .viii. in .viii. diebus vos
ad fe. solucionem. Sanis autem singulis men
sibus ad plenā mundificacionem fiat sic. mirabolani keb.
ꝫ cit. infundentur in lb. s. aque per noctem in mane
colatura detur detento incertum laborantibus
continua interpolate cum solutum ꝫ flā sine pe
riculo ducit. Et si materia est in capite vel circa
spiritualia ꝫ misceantur benedicte vel ierapigre an. lb. i
diamelon̄ lb. s. dentur. ʒ. iii. sine omni digestione
singulis septimanis. Si in debili habimus flā
acetosum vel uitrium purgetur cum media
parte yerogigi ꝫ melagogi. inferius dicendi
vel dicit uitrium cum benedicta simplici. Et sic
acetosum potest adiungi yeralogodion ꝫ eodem mo
do flā naturale cum benedicta. Et si materia est
sub diafragmate dentur yerap. vel yeral. Si autem
memest habundancia in cephalargie litargicis
paraliticis epilenticis. post unicam purgacionem
pot semel in septimana in mane vel sero .iiii. vel .v.
pille blance. vel yerap. sine obseruacione
diete vel misceantur cum equali parte diarrodon
vel plus. ꝫ offeratur semel in septimana. Et
nota quod omnes iste medicine possunt cum esula.
ʒ. i. vel .ii. vel .iii. Et nota quod benedicta minus
est laxatiua aliis ꝫ ideo magis deo competentibus
nem parum potest expelli que medicine ꝫ cu
magis debeat dari vel minus quam sicut de eo
. ʒ. ii. ꝫ ducantur ad nouem sellas. detur ʒ. iii. me
cum ʒ. i. esule. ꝫ similiter ʒ. s. medicine. detur cum
ʒ. iii. esule. Si diuicium medio modo detur me
dio modo. Si ergo eodem modo exhibeantur bene
dicta ꝫ yerap cum minus sit laxatiua minus
detur. ꝫ si magis laxatiua minus detur ꝫ si magis
laxatiua detur ꝫ minus ducat magis detur. blanca
autem ponderetur per se. ne yerapigra que est
in leprosorum spē. Sed cum media parte alicuius alte
rius medicine ad idem facientis. possunt autem
ut diximus omnes medicine dicte competenter
dari cum esula vel diagridio vel ello qui diminuta
tur vel hermodactili qui precipue sunt in guttis
vel elacterio vel eufforbio ꝫ hec sine fe. **Repressiua su-**
perflui medi[cinarum] Ad horum repressionem ꝫ aliorum
que cum medicinis vel per se dantur laborandum
est de esulam non oportet reprimere potest
mentum de tercia parte se. vel succi maratri tere ꝫ
sic reprimitur euforbium. ꝫ bdellium an. in lacte
mulieris temperata per noctem mane exibe elacte
rium ꝫ mentam an. commisce. ꝫ in succo mente pone
ꝫ in mane detur elli ʒ. ii. ca. ʒ. ii. nucis puluen
zentur ꝫ in succo maratri cum pone mane secu
re detur medicinam. Centaurea ꝫ cuscute in se
ro in aprimo bulliant ꝫ exileantur. Collocinthi
da ʒ. ii. cum infusione gummi arabici diu lauantur
aquis mutatis adiungatur in succo feni fricen
tur addita zucc. ꝫ cum medicina secure ponantur
addita zucc. splenenticos ꝫ eos discoloratos ꝫ
oximille cuitur. Catapucie grana danda sunt
.ix. vel .xi. cum .ii. granis masticis bene trita ꝫ
oleo uiol. bene fricentur post secure medicine detur

tur medicina. Coccomidi purgatur. bdellij ꝫ gummi ar.
cum addantur ꝫ presententur ꝫ medicine adiungantur.
Colloquintide pulpa corticibus ꝫ tenecitatibus abiec
tis bene trita cum duplicato succo ebuli commis
ceatur ꝫ cum medicina dicenda adiungatur. ana
cardi ʒ. iii. nucis cinamomi. succi mente.
an. compone ꝫ detur. morpheam ꝫ scabiem curat.
Agarica pondus cum medietate sui ponderis
maratri ligatur secure detur. aloe puluerizet
ꝫ cum aqua infusionis dragagantum diu moueatur
tur donec residat prima aqua abiecta ponatur
ꝫ ita fiat ter vel quater sine periculo medicine
sit purgatiue adiungatur. Ebuli radic sue
cus que sola usui medicine competit cum zuc
ꝫ modico succo mente per unam noctem mane
dēr ꝫ sic reprimitur ꝫ si adiungantur ʒ. ii. pul
uens esule superius ꝫ inferius ducit. leucoflegma
ticos ꝫ similes. hermodactili .ii. vel .iii. puluer
zentur ꝫ cum succo feni. temperentur. ꝫ medi
cinetur medicina. nulla medicina efficacior est in
arteticis. polipodium multum teritur cum
tercia parte se. an. ꝫ sic coquatur ꝫ detur. Cubeb.
cum uino malag. vel sic acetosa nocte tempe
retur non de decoqui quia uis eius deperit. Sed
dico de mirab. ꝫ ponticis quia parum vel nichil
differunt in complexione vel effectu. Squille ab
iectis interioribus ꝫ exterioribus medium in pas
ta ordeacea in furno cocta post in aceto ʒ. i. ꝫ s. ad
acuendum ponatur. Esule abiectis capite ꝫ cau
da medium medicine ueneree vel parum eius
ad confortandum ꝫ reparandum spē. Sambuci ʒ. ii.
corticis terantur cum modico vel media parte suc
ci feni. ꝫ non est opus alio nomine in continua
ꝫ terciana notha idem est effectus ut in ebulo.
Capsie ʒ. i. ꝫ s. cum succo feni ꝫ mente ꝫ media
parte bdellij terantur inde acuatur medicina
nomina. Tapsia venenosa est ꝫ inflatiua cum
tiua ꝫ ideo purgat per inferiora principaliter ꝫ flā
...rio dissoluendo ꝫ attrahendo ꝫ ideo est fortis
uomitus sine tapsia locus ea unctus cum succo
flamule vel lacte ficus. aut titimalli inflatur
ꝫ uidetur esse ydropicus. Seditur autem tumor cum
succo semperuiue aut populeon cum aceto. pul
mo eius in balneo mulieris proiectus ad coitum
cogit. Sufficienti facta purgacione suppletur ꝫ
hoc die tercia. ꝫ si non prodesse uideris sic. be
tonica absinth. abrotanum balsamita. saluia. cen
taurea. pulegium ruta. camedreos. ro. uiol. de
oīa diuretica in uino ꝫ aqua bulliant ꝫ fiat su
pha per canale. Exeunti assumpta detur aurea vel
musa enea. vel tyriaca et oppop. cum uino tep.
decoctionis saluie aut betonice postea in lecto
recipiatur ut sudet. post fiant in ūctiones ca
pite abraso unguento ca. ꝫ emplastra ꝫ in eccōnes per
nares. ꝫ nota quod omnia localia adiutoria que ua
lent in epilensia litargia. sine fe. paralisi de frigida cum
spasmo de repletione. ualent ꝫ hic ꝫ cō. ꝫ in hac
causa pocio sancti pauli est precipua. diacaston cum
uino decoctionis castor. smap. distemperata cum
aceto ꝫ castor ꝫ euforb. in ūctio multum ualent.

Coccomidij
colloquintida
Anacardi ad psalterio
agarico
aloe
Ebulus
hermodactili
polipodium
cubebe
Squille
Esula
Tapsia

In dolore grauissimo in hac causa pille diacastoree speciales sunt. et quia periculose sunt ad dandum prohibetur aptitudo uel ineptitudo cerebri per inceccione succi cauliculi agrestis. Et si cerebrum minus grauetur ex illo succo pillas diacastorei pati non potest.
Si autem modice grauatur intatur sic. dentur pille ad quantitatem .ii. grani piperis. distemperentur cum uino calido in aere calido uel in stupha uel ad solem estiuum uel inter duos ignes resupinato capite oculis clausis recepto panno aqua intincto per nares cum nasali imponatur postea inclinato capite diu teneatur humor fluere per os et nares nec dimittantur pille descendere inuenientem ne inuasionem ledant spiritualia et si pille minus grauant inmittatur succus alicuius flebotomie ad nares per repressionem medicinarum.
Pillule dyacastoree Pillule diacastoree ualentes paraliticis litargicis dolore capitis si ue frigido ex flegmate oculos mundificant labiles confirmant dentes. dolorem aliquando ex frigido reumate soluunt. Recipe castorei ℥ .i. opii ʒ .ii. piretri. euforbii. elacterii. malabatri. mathematicon. leucopiperis. nigelle. staphisagrie. epithimi. spice ana ʒ .i. cum succo blete confice. et in modum piperis informa. Tertia die post purgationem mediante incidatur cephalica uel uentosa in occipicio uel inter scapulas ponatur semel in ebdomada simplicem masticem in ore diu masticet et expuat uel simpliciter piretrum. uel tale fiat capipurgium. mastic. piper. piretrum. sinapis. nasturcium. staphisagria. ellebori uiridis. nigellam ʒ .ii. cinamomum. equaliter terantur subtilissime et ponentur in sacculo lineo paruo ad formam digiti suatur et fortiter sacculum in ore teneat ieiunus diu masticando et expuendo deinde os bene cum mulsa lauetur. Oximel et squilliticum cum sinapi bene trita et colata cum aqua calida sepe gargarizetur. Item capipurgium preciosum dicitur a .G. similiter trimenta fiant ex pipere. et piretro. castoreo. euforbio. et si dolor capitis sit cum reumate acuto. uel diaolibanum cum predictis opiatis detur et cum uino decoctionis olibani. Cathaplasma fiat cum sinapi. auxungia. radice capparis. medulla panis cocti cum aqua calida. fiant et inunctiones et emplastra ut in dolore capitis ex simplici frigiditate pedes singulis noctibus in aqua calida uel in aqua salsa uel artificiali salsa et caput qualibet nocte pectinetur cum pectine eburneo quod ualet mirum dolori capitis et cineribus edere terestris et minoris sambuci in maiori quantitate et agrimonie et betonice fiat lexiuia usui capillorum medetur et dolorem curat. Galbanum carte induitur in parte dolenti positum iuuat. Inungatur oleo sambucino nardino. camomillino mirtino. sinapino. Et emplastrum fiat ex gummi. euforbio. etc. uel ex saluia. et albumine oui uel aceto. uel farina tritici uel ex apio. absinthio et edera terestris. uel ex ruta. leuistico. feniculo. Dieta sit carnes et pisces sicut dictum est. Carnes arietine. castrate. porcine iuuenum et uaccine et mulier et fluit. auellane salsamenta ex saluia piperis allio que iuuat in hac causa. petro. trita. sansuco. basilicone ʒ .ii. gariofili. et aceto. uinum

sit album clarum subtile aromaticum caueat a uino ieiuno et ira ocio frigore. uigiliis. balneum moderatum precedat. flobothomia yera pigra. G. magis purgat flegma. inferius yera pigra constantini. magis in cerebro. In dolore frigido ex melancolia digeratur materia cum oximelle simplici uel squillitico uel diuretico. quemadmodum dictum est in quartana de melancolia naturali. Eodem modo fiant post purgationes simplices et opiate exhibitiones. uel cum theodoriton anacardi. diasene. uel yera logadii. acuatis cum lapide lazuli. uel armoniaco. uel lapide. uel elleboro nigro. uel minorabili modo. uel esula cum sene. uel melangogo. Quod sic fit. Recipe. se. fe. pe. apii. ana ʒ .ii. thimi. epi. sene. cuscute ana ℥ .i. Ex hiis potest fieri competenter oximel. Si uis facere confortatiuum appone gariofilos. germandream sticados. ypericon. piper. uel ʒ .ii. mac. ciperum yreos. cortic. ... cardamomum. miscemus et similia que tibi uidentur. Item ex illis solum quantitas fiat decoctio in uino uel aqua. usque ad consumptionem tertie uel coletur colature addantur .3. iii. uel iiii. minorabilis modo. et in mane offeratur in ℥ .ii. s. dimittantur tota die sub diuo. in crastino in aurora offeratur resolucio minorabilis. Et cum ductus fuit ad .iii. assellationes et actis fuerint .viii. detur alia pars ut fuit acto sic per compressionem educat. Item post dandum ... lapsis et egrio ... in mense et ... tibi ... et delicatis robustis. aut potest exhiberi yera logadii cum ʒ .i. scamonee cocte. uel cum ʒ .i. et s. esule. et si addantur predicte decoctioni squinanti et centaurea. melior erit. purgata materia. suppleatur cum herbis dictis ... quibus addimus has ibi que competunt ut hec. lauri. edera. arbor. ... calamentum origanum artemesia. Exemitur assumpti offeratur metridatum uel tyriaca cum uino decoctionis germandree uel ... In dolore capitis ex melancolia adusta fiant que diximus in quartana de melancolia adusta. secundum proprietatem materie singula. Emplastra et alia localia et inunctiones fiant que supra diximus in calida frigida. Si sit de melancolia naturali. similiter appositio de ... et repressiones acuminum prout materie proprie exigebant diximus. Vi... et hic de repressionibus acuminum melancolie. Epithimum sine molestia purgat et ideo repressione non indiget. nisi quod competentibus ut ex eo ℥ .i. sene ℥ .iii. de thimo. cinnamomo. camepitheos miscentur. horum decoctio habundantiam melancolie et quartane soluit. et non quod puluis. Medicine modice et epi. plus cum oleo amigdalarum amararum temperatur cito sanat capillos aureos. ferrugo puluerizetur subtilissime et decoquatur et post fortiter bulliat ... agitando cum spatula post desiccetur ... et iterum teratur post iterum bulliat et sic ter uel quater preparetur et tunc mediante ... inungatur nouitatem uirtutem amittit secundum proprietatem ... ut electuarius si adiungatur ... coloratos ex accidenti ad bonum colorem ducat. pingues attenuat. calide enim et sicce complexionis est. et uirtutis extenuatiue. lapis lazuli teratur subtilissime cum aqua distemperetur et moueat

In ... folia ... cathaplasmes ... uenti ... de ... amare ... et in ... uessi ...

et post residet. et aqua illa prohibeatur et maliaqua
imponatur et iterum moveatur et cum residet
aqua prohibeatur et fiat quousque aqua clara fiat
et tunc mel adiungatur. et eo modo fiat de lapide
armenico. Notandum quod quandoque datur aliqua medicina
ad pingandum partes remotas actualis debet esse ca. al-
ci frigida. huius congelaret et inobedientes medi
cine redderet. Item notandum quod omnia localia adiutoria
que fiunt in paralisi mortificationis valent hic.
Notandum est quod dolor capitis fuit ex causa remota vite
... et ex compositione tota semper cura intendenda
est illi membro a quo causa morbi eruperit. et
si fuit ex ventositate stomachi eadem erit cura que
et in scotomia de causa remota. Item si ex coriza
fuit dolor in timpora in locationes fiant ca. vel frigidi
calida enim aperirent et frigida constringerent. Quare est
nec manus nec pedes lavari debent. sed medio
criter sicca et simplex. ut in catarro dicetur. Si
autem sit dolor ex percussione vel ruina cephali
ca incidenda est. deinde unguentum et emplastra ut in
capitulo proprio dicetur apponatur. Si vero sit
ex apostemate cum apostemate subveniatur.
Si autem sit ex calore solis vel similibus competunt
cure dicte de effimera. et notandum est quod si dolor sit tempori
bus ex plenitudine precipue ex sanguine non inte
dicitur flebotomia. Si autem accidat dolor ex inani
tione loco prohibeatur et pectinaciones sepius ite
rentur. Et fiet ex defectu locationis loco subveniatur
et nota quibusdam caput leve videtur et vacuum est
et habent plurimum oculos tremulos. et caput instabi
bile quod accidit sepe post curationem vulnerum et
ex medicina. Si autem sit ex vaporibus ut in merc.
vel ex frigida aqua multa calida infusa iuvat et capite
linteo involuto dormiat. Et notandum quod in dolore
capitis inveterato quidam faciunt duo cauteria
sub auribus. alii autem sub ... xii. cauteria.
circa caput in cephalica. Si ex multitudine ciborum
et potuum doleat et vomitus provocetur et digestio
confortetur et aliquod oleum calidum auribus infun
datur. fricatio fiat circa pedes et loco aque frigide
vel aceti circa testiculos et cum embrocis eis
subveniatur.

De emigraneis

Si quis emigraneus vigiliter erit per girum
vel ad solem assidue visum dirigat sine
impedimento manum ponat. vel ad obscurum locum
vadat tamquam in aliquid intrabit et statim cadat et
spumet mortale est. Si non sit mortale da ab
rotam succum bibendum et super caput pone theo
doricon. emplastrum et recentem. Item simillum cibum su
mere queunt nec dormire queunt nec nauseant
nec suspirium fecerit et potestatem lingue non
habuerit ut debet. sed palpitaverit. si sit recte
mortem significat. Si signa mortalia non appa
ruerint da pilulas ad emigraneos. Rx. mirab. cit.
keb. indi. an. ʒ. s. et. orientalis. mastic. an. ʒ. ii.
ʒ. ii. scamon. ʒ. i. et s. aloen. epa. quantum totum
pensat tempera cum succo feni. da eam dormi
turo. pigra est multum valet et talia sunt epilenti
cis. Aliquando est dolor capitis cum molestatione mag
na ut infirmus sentiat quasi percussiones et mal
leationes in capite et nec vocem nec sonitum
nec lucem vel splendorem pati possit quod ex duabus
causis contingit ut ex coleris vel ex ventositate grossa
si caput debile sit. Si ex colera est caliditas similis cum
percussione minima. Ex ventositate gravitas et te
nebrositas. Aliquibus hic fit ex humoribus adheren
tibus circa alias infusionibus craneum ut cutis tacta
doleat. Fit aliquando ex sanguine et aliquando ex frigore et aliquando
ex flegmate cum lacrimis. Colera in causa existente purge
tur ut predictum est. deinde dentur opiata et celebren
tur ... post reterimus est ad localia. alterentur
cum unguentis et emplastris et locationibus vel infusionibus.
ubi cortices papaveris sempervivi frondes psillii sint
prout deceret fomentatio cum oleo ro. et mor. et si in
vernis cocte sint prout decet fomentatio cum oleo ro.
vel mor. Et si immine sint vigilie capiti narco
tica adhibeantur ut dicetur capitulo de vigiliis.
Dieta sit frigida et humida superius dicta. Et non comedit
papaveris masticata humorem capitis per nares pur
gat. Si ventositas est in causa non dentur medicina
nisi sit cum humor habundantia. et quia talis ven
tositas est ex flegmate vel ex aliis humoribus suprascriptis
competit ex se. dictis et sacellationes si sine fe
bre sint. ungendum est caput cum sambuceleo aneti
leon. oleo pulegino. et epithima fiat de aloe et
mirra et similibus. et dentur yerapigra. G. vel pigra.
pilule cochie. Rx. scamonee. mastic. absinth. ana.
confice cum succo absinth. **Pillule cochye.**

Pillule cochie valentes capiti. stomacho. yleo. dolori
ventris et colice. Rx. aloes. colloquintide. absinth.
sice marrub. mastic. scam. ʒ. piperis lo. centau
ree. basilicon. brionie. ... perforate. origanum.
ungule caballi. filic. ... ana ʒ ii. ...
ana tempera cum succo absinth. feni. da ... ad mo
dum fabe. balneum fiat frequenter ex diss
lutiuis supradictis ... et iuva abstineant a cimi
no aniso. et aromatibus que sublimant vapores.
vtantur enim vino odorifero et veteri. Infla
tio cerebri est passio inflacionem faciei inducens.
inflantur enim tempora. obtusus auditus vene
erecte. rubor in vultu. oculi prominent ut in ten
gulatis et accidit hec passio. ... sine fe
bre autem ... ex sanguine ... ex aliis humori
bus quarum signa propria supius sunt distincta.
Si sit ex sanguine et passio sit recens flebotomet
ex vena cephalica contrarie partis. Si vero ex
eadem parte incidatur et vena sub lingua. et vena
vel pollicis pedis si particularia convenerint. Si
sit ex aliis humoribus fiat purgatio competens.
deinde fiat unguentum ad medullam se. lini
farinam ordei. oleum coq. mag. et super locum
dolentem pone post ipsum unamquamque cum co
traris medicabimur. accidit autem cerebrum interdum
inde descendere ex percussione vel casu et tunc
competit emplastrum subpedibus ex absinth et spu
inabit caput. et curatur. et fiat emplastrum ex loco
... vel absinth. **De scotomia**

Scotomia vel vertigo est obtenebratio vi
sus ex ventositate vel fumo vel humore
cerebrum obsidente. Scotomia et vertigo no

ex frigidi ... percussa cruli ... et sup.
renov... ... de ... vitr.
... ... vulsany.

nima simonima sunt. Dicitur etiam scotomia quasi scotomia a scotos quod est visus et lumen quasi visus [illegible] est visus. Cum videns visibilia quasi ante oculos volitare vertigo dicitur quasi egritudo vertens vel avertens visum eius et quod omnia vertuntur igitur ut si intuetur et elevetur vix videt et visa apparent viridia vel nigra. Fit autem de primitiva causa aut remota. Si autem ex primitiva cum cerebri ventositas est in calore cum humorum multitudine. Unde sequitur color citrinus violaceus et sine medium ventositatis. Cum autem posita volunt [illegible] odoratum corporum et aliorum sensuum tinnitus aurium gravitas capitis aquam respicientes fluentem aut cursum rapidum casus sepius contingit et si in plenum si in circuitu moveantur. Si fit ex vicio stomachi sequitur fastidium morsicationis aut saltus post cibum molestia vel cum sequitur malefaccio. Ex hic incidentibus vertigo sequitur et contingit scothomia et secundum proprietatem humorum in causa existentium apparentur signa. Ex sanguine rubor et saltum temporum gravitatem palpebrarum et magna conceptio rufa quasi lampadas accensas et sanguinis fluxum ex naribus et urinam intensam et spissam aut superspissam et obscuram quasi sanguinem. Ex colera sic amaritudinem oris morsum urine tenuitatem intensionem et circa superficiem urine obumbrationem magnam. Ex fleumate oris insipiditatem et salsedinem et urine remissionem. Ex melancolia oris acetositatem sive ponticitatem et urine glaucedinem aut contrarietatem inducere et passionem et ex retentione menstruorum et emorroidarum et alterius fluxus consueta remissio scotomiam ex sanguine obumbra consuetam fleumatica aut ex alio fluxu sanguinis percipiuntur. Scotomia ex eo ieiunio maiorantur post comestionem reprimitur. Et si quasi nigra antecedit videntur labrum inferius aperitur et ypocondria infrigidentur. Colera vomitu continuabitur. Ex fleumate maior est post comestionem molestia lacrimi et in flaccoo ventris. Ex melancolia in [illegible] scotomia accessionem patiuntur. Contingit autem scotomia ebriis et pueris ludentibus et quando antecedit epilentiam et eius accessiones et quando fit in ea primitiva causa vel in entalensia ex tibus vel ex vel similibus. Item si scotomia est ex primitiva cum cerebri sentitur gravitas ad caput ascendere et omnis in auditu et certa que dicimus et vertigo est dimidia et non dimittitur. Et si in cerebro sentitur ab homine et dolor more stomachi et cum fumus a stomacho descendit sentitur cum non ascendit dimittitur. In scothomia ex vicio cerebri cum apoforesi minuendo fiat de cephalica. Si melius obviauit detur yerapigra Galieni yera Rufi pigra theodoricon anacardina et rufea in servo obtalmica naribus fiant et pilule diacastoree bene dissolute cum vino naribus iniciantur vel succus cicute agrestis cum aqua tepida instilletur vel [illegible] duo sint partes aloe et tercia aromatica pilule et auree stomatice. Si fit ex stomacho catarticis dare oportet diximus et vomitum provocamus et acaribus indigestibilibus utantur ut pulli perdicis aqua non degenerantes piscibus aspratilibus carnibus animalis agni lactantis edi brodio ciceris rubri. Diuris sor

bilibus oleribus bonis rotundis regiis celevent et secundum proprietatem universalium humoris autem varientur. Si quis sit ex ea vitare pilule confecte ex quantitate quilibet singularum aromaticarum specierum ad quarum pondus ponatur reub. et ad pondus omnium reub. et specierum ponatur aloe [illegible] et confitiantur cum succo absinthii aqua melle ad conservationem. **Pillule regis Castelle.**

Vel certum pillule regis castelle que visum clarificant auditum confirmant spiritualia confortant singulas superfluitates accipite et stomachum expellunt sanitatem custodiunt sine omni immutatione diete ter vel quater dixtum. ℞. cala. aro. cinamomi citrini. macis. mirobolani. spicenardi. mastic. carpob. epi. mol. asari. gariof. mastic. omnium mirabolanorum ana ʒ. ii. turbit. colloquintide ana ʒ. iii. agarici. sene. reub. ana ℥. s. aloes epatici velticor ad pondus omnium confice cum oxi melle ut melius serventur vel in magdaliones da vii vel detereo invicem. **Pillule sine quibus esse nolo.**

Pillule sine quibus esse nolo hic conferunt purgant corpus a co. fleumate et mellia visum custodiunt. prurionis conferunt aurium dolorem sanant. ℞. aloes optimi ablutum et protifem ʒ. xviii. mirab. ind. keb. cit. reub. mastic. absin. rosarum viol. sene. agar. cusarie ana ʒ. i. temperentur cum succo feni. et adde scamonee pulverizate sicut ancite ʒ. iiii. et s. formentur ad modum ciceris et dentur. vi. vel. xii. multum sunt laxative et si contra fluxum colere evi velit nolitis duplica mirab. cit. vel triplica. si quis fleumatica duplica kebulos et agarici. si contra melancoliam duplica indos. et sene. potest et purgari eo quod diximus in dolore capitis ex eo et epilate [illegible]. Si sit ex fleumate purgentur per illis catarticis que diximus. **Pillule auree.**

Et hic competunt pilule auree que purgant caput et magis a fleumate et lumen oculorum acuunt et ventositatem stomachi et intestinorum expellunt et sine molestia purgant. ℞. aloes. diagridii ana ʒ. v. ro. apii. se. ana ʒ. ii. et anisi. petro. ana ʒ. i. et s. colloquintide. minor. ana ʒ. i. informentur in modum ciceris cum aqua infusionis dragaganti et si magis laxativum facere volumus duplica scamonia fiat et apostantissima que sic fit mastic ʒ. i. et s. se [illegible] phisag excorticati ʒ. s. esule ʒ. i. et magis volumus lenie. piretri ʒʒ. castor. ana ʒ. i. et s. pulverizentur et [illegible] cum mastic. resolvitur alia et addunt et super totum aquam effundatur et ab aqua educta usui reserventur et cum volumus masticetur utantur diantos. diamargariton. diagariof. diacimino. **Sal sacerdotale.**

Cibus eius condiatur cum sale sacerdotale q. ℞. sal. ℥. i. saturee. maiorane. origani. silis mo. piperis gr. ix. cimi coriandri. cimini. cinamomi. ʒʒ. ana ʒ. ii. pulverizentur et pulvis usui reservetur. **Sal marcellinus.**

Sal marcelli optimum ad omnes hu. capitis. fleumatica de cerebro educit ydropicis sciaticis arteticis podagricis mire subvenit. ℞. sal armoniaci costi ℥. xii. piperis mg. ℥. v. cimini ʒʒ. piperis al. feni. cinamomi ana ℥. iiii. gariof. galange zeduarii. citrini. cardamomi. ana ℥. iii. ysopi. thimi. origani. carui. ana. apii. petroselinum ana ℥. i. et s. tere et in pulvere redige. cotidie omni prandio loco salis utatur.

et melancolias ... [illegible] ... vel ... [illegible] ... forti vino ... [illegible]

et si laxativum facere volueris dosis eius adde ʒ ii
da cum mulsa. **Sal cataticum.** Purgans
caput et caligines oculorum et autem viam colorem tollit
paraliticos curans. ℞ sal ar. ʒ vi. diagridii.
euforb. an. ʒ i. piretri. ciminii ferri. amisi apii
amcos. leuistici. cardamomi pe. ana ʒ i. tere et
in pulverem redige et da cum mulsa vel cum vi
no mane ʒ iii. Si sit ex mulsa consuete purga
tiones ut menstrua et emoroide provocentur.
et cataratica data in dolore capitis de mulsa dentur
aut non bis. quod si delicatissimas purgaciones facere
volueris medicine conficiende contra quos [illegible] hu
volueris ad modum aque ro. cum aqua distillen
tur et cum illa aqua exhibeantur. Ellis g ing. squi
nant. esula et sene. cum vino decoquitur et distil
lentur mediam purgat. Flometum de sophena
minori et fiat scarificacio et precipue in viii spondili
spine isto utantur in suis cibis. ʒ x. avellanas as
sas xx. tritico. seneca combusti ʒ s. ʒʒ. ʒ i. grano
rum. nuc. ind. cardamomi spice an. ʒ ii. lap. ar
menici et lazuli an. ʒ v. sene. cortic. cit. ʒ ii. hy
pin. cum succo borag. aut eupatorii aut timo
num. fiat malaxetur ter in die recipiatur ʒ
co. nigram convertit. **Dyabotraginatum.** Diabo
traginatum optimum in omnibus causis melancolicis
exhibeatur. Fit autem quemadmodum et electuarium mel. Unum
de coccinis galle quercine potest. corpora cum fu
mositate excludit de india cimile. eupatorio.
pulegio. nepita maiorana. betonica et arthemi
sia. cum ovis et pulvibus communis fiat subcinericia
panis vel caspule fiant cum oleo nuc. frixe. de
speciebus electuarii confortativi cum passa fiat
panis. Et si passio inveteraverit dropace utan
tur. succus adlaminis aut consolide mediane
ubi inunctatur vel infundatur in yeme ad ignem
in estate ad solem.

De frenesi.

14 Frenesis est apostema igniti in anteriore parte
cerebri vel eius pellicularum, natum a febribus
si horum sit qui cerebrum circum volvunt.
Secundum causam distinguitur quia alia vera alia non
vera. Vera ex co. vel habet si ceteris partibus con
venientibus secundum alios et ex sanguine. Non vera
habet si ex co. vel ex sanguine cum alterius humoris
admixtione que parafrenesis dicitur. Secundum locum distin
guitur quia alia fit in substantia ipsius cerebri alia in
pelliculis ipsum circumdantibus. Istud apostema est acci
dens acute egritudinis ut continue vel terciane
ne ex transducione materie ad cerebrum ut pa
tebit. Accidentia istius egritudinis secundum varie
tatem causarum distinguuntur. communia accidentia sunt
alienaciones vigilie ira et furia inquietudo a
cendi in ordinaciones et proiectio et erectio subita.
Si est ex co. patitur accidentia terribilia sic
citatem oris nigredinem lingue et asperitatem
molestacione et angustiam urinam defectio
nem et sincopim colorisque cutis mutacionem in
citrinum et flamenum et oculorum inflammacionem.
Si fit ex sanguine comitatur faciei rubor. Flec
tos et festinos nititur de pariete extirpare.
alienacio est cum minus operibus. Et si est ex

apostemate diminuto s. pleuresi vel misso vel matur
diatur frenesis non vera. Opus et pulsus est mag
nus et frequens et velox et spissus. et urina tenuis
et al. et ignem plicat sub clusis palpebris pertransire i
veniuntur hic indigare liquiditate pro cursum.

De causis urine alba in frenesi. Alba urine et tenu
is quattuor sunt species et cause. defectio coctionis re
solucio humorum. virtutis dissolucio. opilacio. Ex reso
lucione igitur humorum et dissolucione virtutis dicit
urinam discolorari in frenesi sic. Agens calor
febrilis in humores et urine materiam suo acumi
ne multo plus dissolvendo subtiliat. Unde dum
calor in ea non invenit coherenciam colorare non
potest. et ponitur exemplum in aere in maximis
in dicimus quia qui liberum habet exalacionem
subtiliatur. Unde cum radii solares non inveniunt
coherenciam non possunt ipsum calefacere ideo infrig
datur quod in eo invenitur insufficiens. Similiter autem imp
tum materie calor sui acuitate ita materiam urine
dissolvit et subtiliat sic et inimpletur et per imptum
igitur racione discoloratur in imptum eadem de discolora
cione ante et post. Item aliam racionem assignat quia
calor resolvendo et subtiliando materiam non inve
nit in ea coherenciam dum resolvit partes terres
tres et aqueas in igneas et aereas ut in subtilia
us partibus inveniat coherenciam et igneas et aer
eas partes multiplicet ut urinam possit redde
re coloratam. Sed contra sicut invenit colorem
in ipsis ut ipsas resolvat in aereas et igneas. Sic i
nvenit coherenciam ut ipsas resolvat et faciat
evaporare. Sicut igitur calor dissolvit in igneas sic
et evaporando colorat. Hoc solvunt quidam quod urina
discoloratur in frenesi duabus de causis. Una quia m
que est colica rapitur ad superiora que habet
colorare urinam et hoc videtur velle theophilus
vir. filii tex. et gal. in canison se. frenesim significat.
Similiter causis fe. a multitudine rubei fell. Secunda u
rina non colorata in fluitate fellea supius late
existentesque excelsum locum capitis occupat
et si aliquando inferiorem locum cerebri secundum flegmo
nem faciens in hiis que sub eo sunt in virigis
frenesim facit. Similiter a materia rapta superius
cerebro patiente omnia membra compaciuntur.
et spiritus et calor ad eius coadiuvamentum transmit
tuntur. Inferiora spiritu et calore pauperata friges
cunt quare discoloratur urina. Ex hac autem auc
toritate theophili intuuntur quidam probare quod fre
nesis sit in virigis et non in substantia cerebri quod
inde ex mollicie et tenuitate ipsius posse argui
cum sit de genere pinguedinis et medullarum.
Item ex dictis ar. qui dicit ipsum esse rotundum
et nulli continuari. Sed hoc solvunt alii quod quamvis
sit medullaris plenum tamen est nervis quibus sentit
subest frigigientibus quod nichil prohibet apostem.
Alia ratio discoloracionis urine est quia calor deficit in
pacientis quamvis paulatim quamvis subito. Sed defectio
nis est subtil. humiditatis corporis a calore fe
brili minime in toto consumpto que calor fit est forme
tum. et deficiente fomento quod fovet. et cont
rarie qualitatis s. frigiditatis fit intensio ex

pulvis

letificans

discoloratio urine

resolutio

vide ... de pluribus causis colorationis urine in frenesi et de discoloratione

nota dicendum

deficiat

qua urina habet terminum. Unde ex quibus fit pau
latina caloris extinctio paulatina fit discolora
tio. cum calor subito extinguitur urina subito
discoloratur. Unde in morientibus paulatine et sub
ito discolorata apparet. Cum autem in frenesi certa
membra cerebro compaciuntur et ad ipsum ca
lorem et spiritum transmittunt per post quod in quolibet ca
lido aegritudo apparet in interioribus fere exteriora fri
gescunt quia ab ipsis spiritum et calorem transmittunt
quod apponitur in frenesi quia totum corporis distempe
ratum est in calore nec inferiora frigescunt immo
calescunt quia non debet discolorari urina.

Alia opinio. Ad hoc respondent quidam quod calo
re febrili quia universalis est non coloratur urina.
Sicut exteriori igni aqua bullita non coloratur
urina et naturalis calor quo urina colorem habet
ad caput transmittitur et si accidat calore acci
dentali intendi urinam non tamen coloratur quem
admodum humanum corpus ex extrenascentibus aug
mentatur non tamen ex eis generatur.

Alia opinio. Aliorum autem sententia est quod si accidentali ca
lore coloratur urina cum in frenesi adeo certa
membra cerebro compaciuntur ut spiritum in talem
qualemcumque calorem sive naturalem sive accidentalem diste
peratum ad ipsum transmittunt in loco digestionis
consequendo infirmato albiores egrediuntur urine cuius
rei exemplum inducere possumus. Quia in extremis partibus et
remotis apparet in naturali nulla fame ut putredine
generata quodam typo paciens affligitur a ce
teris membris spiritum ad ipsum transmittentibus.

Propria opinio. Videtur nobis aliter quod secundum digestionem
in esse interiori aquosa superfluitas ad kilum et ve
sicam transmittatur. Sed maior pars aquosita
tis cum sanguine per alias venas mandatur. Se
cundum inde secunda decoctione in venis cum a posteriori
si ad vesicam descendit et aquositatis cum per
mandatur pro plurima ad caput cum sanguine as
cendit quod duabus causis quia urina per multitudinem
venarum que ad caput diriguntur per quas venas
minus fit inferius ut in anothomia apparet. Alia
causa est quia cerebrum est in continuo motu et
spongiosum. Unde velud ventosa sibi attrahit
humores magis habiles ad attrahendum. Et quanto ca
lidius sunt cerebrum tanto fortius in eo viget
virtus attractiva. Unde plus attrahit quam possit
consumere. ut contingit in negligenter dietam
observantibus et in aliis. G. repletur et gravi
tur caput ex calefacientibus cibis et potibus et odori
bus. cerebrum calidum factum calidius amplius ex
hauriat humores. Natura fit aut acuitate
aut attractione aut calore ut in magnete.
In frenesi ergo cum in cerebro valde sit calor attra
hit fortior solito fortius ad se trahit humores
cum precedenti aquositate commixtos ipsis partibus
capitis concurrentibus cum in corpore aliqua sibi
naturaliter consueverunt secundum ea. dolor et noci
va materia. calor fit unde ut prius dicto in cere sup
to statim et quadam humiditate repleto. In
ferioribus autem suscepto spiritu et calore ad interiora cur
rentibus exteriora frigescunt quod sensu autem ne

gerabili ipsum propria ad loca operis digerente
contingit. Secunda causa est dolor omnis et dolor
acuit reuma. Unde ad locum doloris currit hu
ut quidam autumant cum humores sine labo
res venarum augmentatis humoribus augmentatur
spiritus et quia circa locum dolentem spiritus magis offendi
tur ex ipsa offensione impetuosius reddentes
humores secum portant ut in ligaturis membrorum
apparet. Ubi propter loca angustiam spiritibus reper
cussis et sese violenter concutientibus fit fluxus
humorum et tremor ut accidit in ventis et aquis
discurrentibus si in motu aliquo obice percuciantur
motu geminato impetuosius revertuntur et
ideo dolor acuit reuma quod quando potest esse cum exco
riatione continuitatis contingit. Sicut ut ait G.
dolor sunt quoniam locum in corpore ... in solutione conti
nuitatis aut subitam alteracionem ostendit. Quod
quidam intelligunt dolorem non esse sine solutione con
tinuitatis. Sicut per subitam alteracionem continui
tatis solucionem voluit exponere ignorantes quod
ex sola alteracione magni dolores fiant ut ex ca
lefactione hominis sicut in febre ... est morbus consimilis.
Sed communis que manifeste facta sunt ... quod cali
ditas et cetere qualitates excedentes absque
solucione continuitatis inferunt dolorem. Et in malo
dolore non fiet reuma cum offensione spiritus cum
absque offendiculo possint discurrere absque disco
tinuacione et impedimento cum ex calefactione
spiritus agiliores reddantur. Quare dicendum non est
sufficiens dicimus quod sensu autem negerabil
hic contingit quod sensus non ... Et cum negeramur
attrahuntur secundum sensus iniuriantia respicit no
civa. Unde cum magis membra leduntur ad suum
iuvamentum attrahunt humores et spiritus. Vel tamen mo
dus attractionis et sepe accidit quod iniuriancia attrahunt
nociva recipiuntur nec tamen facile repelluntur ut
admittuntur et quod ex sua qualitate bonum est ex
sua expressione et multitudine ponitur nocivum
et quoniam mala cum bonis recipiuntur nec repellun
tur quoniam nisi a bonis separentur. Unde accidit quod non
fit male materie expulsio nisi precedat digestio
et divisio non ergo dolor facit reuma sed acuit. Iuva
cum in debilitando spiritus attrahere humores et spiritus. Ter
cia est causa materia nociva in apostematibus
contingit in qua alius modus non potest assignari
quam qui iam dictus. Cumque ergo tres sunt cause attra
hendi humores et spiritus. Unius tamen modus attractio
nis existit. In frenesi ergo cum dolor nociva materia
et calor intensus sunt in cerebro magis solito fit
attractio maior quam consuetudo. Unde frenetici primo
tempore inveniuntur excitari. Causa propter fere to
ta aquositas que cum sanguine per venas mandatur
que quia calor est acutior magis contra esse consue
tum esse sursum exhausta consumitur. Illa
vero modica pars que a hepate statim ad vesi
cam descendit que alba et cruda egreditur. Unde
urina pauca et tenuis. Et alia in frenesi in acutis
ut causon terciana continua. Emitteo plen
resi. nulla precedente purgacione. si veniens
frenesim futuram significat. Sed antequam ut ait theo.

frenesis quiescit post multum sudorem factum in capi
te vel fluxum sanguinis per nares vel urinam al[iter] et subti
lis vermes quietem significant. Similiter tal[is] ad[venit] a frene
sis permanet vel dispositus moritur. Urina ypo. Iaci
ens urina alba et lucida malum significat maxime in freneti
habita. Similiter non habent alienationem in mentis
corporationem laudabili superveniente signe cum liquo
ris grossitudine faciei splendore faciei in vir tu
tis bonitate virtutis levitate motus et habeli
tus facilitate liberabitur post longum tempus.
Solet contingere hec egritudo maxime colicis tempo
re estivo et exercitantibus multum et superveniens ple
uresis et apostem stomachi et matricis et aliarum ex quibus col
ligentia materia per nervos et venas respirat ad
cerebrum et huiusmodi causis causatur frenesis que ex
febre et paulatim extinguitur febre et dolor que
est in frenesis ut causon vel materia post minuum
febre contingit extincta febre non quiescit frenesis
quia in cerebro firmata est ut dicitur. Interdum advenit
frenesis ex fumo acuto et pungente et sanguinito
febre causa ascendente et tunc febre quiescente aliena
tio quiescit. Et si non quiescit in cerebro vel in sinus
permanet et non dubitatur. Et nota quod alienatio que
est in frenesi semper est ex acutis humoribus et pungitivis
alienatio que est in mania vel in melancolia non et ideo sequuntur
timorosa accidentia. Unde sequuntur terribilia acci
dentia ut dicetur in eorum tractatu ex predictis patet po
test quod in sanguinito febre et similiter superveniunt frenesis. Si
ergo febre sit acutissima nulla purgatione precedente
te et quiescat et non sit alleviatur de paulatim
consumentibus. Sed subito accidit hoc non est nisi
ex transductione materie et est subito quiescit et sequi
tur frenesis aut ex mortificatione virtutum
et tunc sequitur paulatim mors. Cum ergo in morbis
in quibus periculosius est morbo sinthoma a sinto
matis medicatione ponendum sit principium a sedatio
ne timorosorum accidentium est incipiendum. In primis ergo
fiant fricationes in volis manuum et plantis pe
dum ex sale et aceto et leves dico ne in ex for
ti fricatione leviget et impleatur sanguinem de
inde fiat clistere mollitivum et mordicativum sic: R.
malvam. bismalvam. se. lini. fenugreci. salem cum tabe
et mercurialem omnia decoquantur maxime et post de
coctionem colature addantur mel et oleum et in
iciantur per clistere et si opus fiat si catarticum fumi
nequeat. In primis capite raso apponuntur ap
poreutica ad repercuciendum fumum ascendentem.
Vel ad tres dies postea apponitur diaforetica si
opus est. Catuli ergo lactantes findantur per me
dium ex parte dorsi vel pulla vel pullus arieti
nus abiectis ergo intestinis melior est et quanto plu
res erunt tanto melius erit. Sed vero modicum
si emplastrum accipiatur ℥ i populeon cui addatur
pulvis cum ʒ [?] opii tebaic. ʒ i. iusquiami ʒ ii.
psilii semen ʒ iii et totum cum populeo incor
poretur et distemperetur cum lacte mulieris pu
ellam nutrientis et succo sempervive et madicatur sic
pannum et applicetur fronti. Si sompnus cedat de
sipiencia bonum. Si vero non malum. Laventur
caput cum succo apii et aceto vel oleo ro. vel succo
solatri et apii cum oleo ro. et in nimio silentio fove
atur. Alii non nisi imminente periculo precipiunt
minuere sanguinem. Alii in principio primum cum
venientibus ante dominium venose materie
et licet quidem est de prima colera vel sanguine fiat fle
obotomia ergo de vena cephalica vel de collo quia
brachia sunt in nimio motu. Constringatur
ergo collum cum peplo et aperiatur vena in fron
tis medio, tamen distinguendum est de flebotomia quod quan
doque sit a principio febre quandoque non. Si non fuit a prin
cipio febre discrasie minutio fiat partibus convenien
tibus ut dictum est. Si vero factum fuit aut ergo suf
ficienter aut non sufficienter. Si sufficienter
non fiat flebotomia. Sed apponatur sanguisuga in
medio frontis vel in summitatibus nasi vel tempo
ribus iuxta oculos. Si insufficienter extrahatur de
sanguine tantum quantum sufficiat ad quantitatem debi
tam flebotomie. Convenit ergo sic exhibent baculus
gracilis findantur in quatuor partes et ii. secundum spe
ciem rigide ponantur in una fistula. Alie due
ex transverso in alio ligentur parte. Postea
inter baculum findantur cum forpicibus et in
nares introducantur. Et nota quod appositio localium
secundum diversa tempora frenesis secundum quod diximus vari
atur quia in principio ponuntur apoeutica ut
oleum ro. viol. populeon et cetera que in dolore capitis
ex firmitate diximus et nota quod medicina apponatur
nisi actualiter tepida. Ne forte ex actuali frigidita
te claudantur pori et fumi retineantur qui ma
ioris sunt desipiencie efficientes cause. Item medicina in
ponatur super caput quod sit acutum fumum ad super
iora. Unde medicina calida potentia debet apponi. Confir
mata frenesi apponuntur aperitiva et dissolutiva
materie confirmate infirmum et vaporem quia
sunt catulus ... vel cum intestinis vel sine
et cum tepescunt iterum calefiant cum aqua ca
lida vel alii ponantur quousque mutavimus ordinem
quia non supponitur medicus a principio. Solo
est quod omni tempore frenesis debet provocari ven
ter vel cum suppositorio moderato vel cum clisteri
mollitivo et a principio vel post mollificativo
vel mordicativo ut diximus vel est detur ad ca
lorem vel in extinguendum. Decoctio cassiafistula ta
marindorum. prunorum. manne. viol. In omni tem
pore debent fieri fricationes dicte ut trahantur
fumi ad exteriora. Unde debent ligari extrema.
Et nota quod si post flebotomiam et repercussionem materie
nec aperitivorum appositionem curetur ultima
cum est et ultimum consilium est appositio narco
ticorum et hoc in desperatione ad provocationem sop
ni qualem dixi supra quam in salvo morbo poni
non debet. Vel accipe succi lactuce. portulace.
olei ro. viol. et cum his distemperetur ʒ i opii
et fiat unctio circa tempora et frontem. Et simul
tum sit debilis et extenuatus a fortioribus nar
coticis est abstinendum. Sed cum succis et oleis
est operandum. Dicit quod sapo de cane cum suis sup
tus facit sompnum in potu datus. Et nota quod si fre
nesi supervenerit litargia mortale est. Si li
targie supervenit frenesis ad bonum. Dieta

cor sit tenuis. ut psilium mica panis [illegible] in
fusa prima cum amigdal. et succus sem. mol. et
et fiat scrinuatio cum lacte mulieris et oleo mol.
et cum pulvere camph. quia cerebrum alleviat pro
siccitate lingue lavetur os cum aqua psilii dra
gag. et se. citoniorum et similium. et non quia appositio
sanguisugarum fronti vel naso vel est. spargatur pa
vimentum ex ro. foliis salicis vitis vinee et
herbe et arbor frigide. et in frigidetur aer et fige [aqua]
metur aqua currere et sit generalis regula in omni
bus morbis si molestissimus est morbus acu
tissimus incipiendum est. Si vero non molestius
acutus ad graviora procedendum. **De mania et malia.**

16 **M**ania est infectio anterioris cellule
capitis cum diminutione ymaginationis.
et dicitur quasi mentis insania vel a
mantos quod est divinatio vel amambe [illegible] fer
nalibus. videntur enim in eis demones loquentia
[illegible] abscondita. Malia est infectio medie cel
lule cum diminutione rationis. isti morbi non diffe
runt nisi in positione materie. Utrumque enim fit ex
co. nig. Et quemadmodum frenesis fit in [illegible]
qui sunt in medio ventriculo cerebri. Sic mania
fit in anteriori parte cerebri i. in fantastica. ma
lencolia post frenes in cellula rationis. distingu
ens autem G. istos morbos refert de quodam
milite qui cum deberet custodire vasa vitrea
domini sui vidit amicum transeuntem et dix
it ei vis vasa vitrea qui respondit volo proiecit
vasa vitrea in terra et rupta sunt in quo non fu
it ymaginatio lesa. quia nescivit vasa vitrea
esse frangibilia. **R**efert iterum de quodam iuvene
qui cum fugeret patrem et pater insecutus
esset eum. conversus ad patrem percussit eum cui
pater fili quare verberas me patrem at ille plo
rans cecidit ad pedes patris et veniam peciit in
isto fuit lesa ymaginatio quia non cognovit patrem
similiter ratio non fuit lesa quia scivit quod non licuit
verberare patrem. iste egritudines de quibus
[illegible] possunt fieri preter quam ex fle. quem [illegible] sufficere
cerebro non potest. [illegible] est ex co. tamen quando [illegible]
ne peccante fieri potest [illegible] tamen ex malia et alii
ex sanguine. Cum quando mania fiat [illegible] malia
in medio utriusque tamen fit ex malicis [illegible] timo
re et tristicia vel retentione sanguinis fluere consu
eti. aut ex nimia cerebri infrigidatione et desicca
tione. aut ex corrupto spermate in viris aut mes
truo sanguine in mulieribus in complexione ca. et
sic. [illegible] et sic. Dico iterum quod iste diversificantur
secundum locum ut dixi secundum causam quoniam mania
plurimum fit ex co. ru. vel adusta. et cum cardiaca
[illegible]. De malia cum timore secundum sinthomata pre
[illegible]. fit autem mania a causa intrinseca ut a san
guine cum risu. ex co. cum furore. ex malia cum
timore. Si sanguis vergat in co. adustam videt
cum ira in [illegible]. Si sanguis [illegible] in maliam
erit risus cum timore. Si co. in [illegible] videt cum
furore. Si de composita materia ut sanguine et
co. la. mixte videt et timet et sic de ceteris. [illegible]
mon fit ex ventositate ut putant se audire

melodias. et sunt [illegible] in [illegible] quibus ledit ymagina
tio quibus ratio quibus memoria et submergit exempla.
Sunt preterea energumeni qui secundum lunam mo
ventur vel ex ventositate cerebri vel ex prava dis
positione ipsius et dicit aben. quod est in [illegible] lune
et in [illegible] defectus. [illegible] et in defectu lune. et que
[illegible] in mania accidunt accidunt et malia licet
in minutione sensus. unde alii plangunt alii sal
tant alii tristissima [illegible] opinentur ut
timent se tangi et ne [illegible] credunt non habe
re caput vel ranas [illegible] vel serpentes vel
alias [illegible] cogitationes aut demones [illegible]
putantes [illegible] et se et alios percutiunt
et [illegible] fantasiis occupantur. Communia
autem omnibus malicis et universalia sunt. [illegible]
na sunt sicut tristicia timor de re non timenda.
cogitatio de re non cogitanda [illegible] rei terri
bilis et timorose et est sensus rei que non est [illegible]
enim ante oculos [illegible] terribiles et non timorosas
et [illegible] sicut monachos homines nigros et alios
occidentes. demones. alii fugere celum putant.
et cadere timent et terram [illegible] fatigari.
et quidam [illegible] omnibus [illegible] que sunt medi
cine desideratissime. et ad medicandum [illegible]
sunt ut et medicinis [illegible] et [illegible] que [illegible]
publicentur. Si medicos ad medicandum venien
tes assaltant nec [illegible]. particularia ac
cidencia quedam eiusdem speciei omnibus individuis
sunt et quedam in diversis sunt communia [illegible]
in diversis diversa. [illegible] patientium [illegible]
[illegible] sunt vigilia et color capitis. splendor in
oculis cum magnitudine et multociens depressio ocu
lorum. quidam multum comedunt et si semel retenti fu
erint omnibus diebus desperant. alii ita perdunt appe
titum ut [illegible] abhorreant [illegible]
res alii [illegible] fit alii [illegible] a corpore ad cerebrum
ascendens. Sed tristicia et timor et alia dicta accida
[illegible] sunt continua. Sed potius alii [illegible]
[illegible] fit ascensus ad cerebrum [illegible]
titatem humoris in corpore adunatorum. Horum
quedam sunt signa accidentia patientium in ypo
condriis et alii inflantur [illegible]
[illegible] et alii sentiunt vertiginem et gra
vedinem capitis et alii [illegible] acidum.
et [illegible] humiditatem [illegible] pas
sio et molestior. Si [illegible] ventris prohibentur
[illegible] exire. et alii pigritiam habentes et gravitu
dinem amant sollicitudinem et obscuritatem
et ab omnibus remotionem et tales malici sunt
et maliam patientes sunt. et alii amant loca
spaciosa et lucida et prata et ortos fructiferos aquo
sos gratia musicam audire colloqui cum amantibus
Et si sunt soli videntur mori [illegible] ut san
guinei et qui ex sanguine patiuntur. Alii autem
[illegible] cum aliis et bella et saltus et cla
mores et cantus persequuntur ut colerici [illegible]
[illegible] ex co. [illegible] patere potest quod malie
passio triplex est. alia enim est in cerebro. alia in
ore stomachi. alia in ypocondriis. Cum enim in cerebro
due sunt consideraciones alia enim est [illegible]

cerebri aut in toto corpore que a pedibus ad cere-
brum solet ascendere / in essencia cerebri que est vel ex
cum acuta fe. quod plurimum fit in frenesi et ex co-
ru. consequitur cum admixtionem devenit et non
ingrediat inter illud attinet passioni. In hac secun-
dum faciunt generaciones et ira et videt multa anima-
lia nigra corpora vel sine fe. vel cum fe. et hoc vel
est ex mala naturali siccitate cerebri dominante et
complexionem eius mutante. et hoc vocatur leo-
nina quia accidentia leonina ut audacia et fortitu-
do et saltus sunt sequuntur / et hec est molestior ad
medicandum / vel est ex colera putrefacta que fue-
rit in illam mutatur que a toto corpore ad ce-
rebrum ascendit et hanc similiter / ex omnibus enim
nascatur humoribus que meretur melancolia in minime
et est ad medicandum facilis si non inveteratur / hec
species cum priore nullam suarum qualitatum
ostendit se mutasse. cognoscitur ex mutacione acci-
dentibus tam corporis quam anime. et ex malo nigre
melancolia et ex audacia et ex frondositate et qu-
astigacionem nullam recipiunt / ypocondria-
lis vero nascatur ex co. m. cum habundat et a sto-
macho descendit et vel maior nocumenta facit
in corpore et maxime propter viciniam cordis stomachi. et cor-
dis / unde faciunt tristiciam timorem et mor-
tis suspectionem / Item propter rectam opposicionem
stomachi ad cerebrum / unde cerebrum compatitur stomacho
suscipit fumum eius ascendentem / os enim stomachi nu-
tat in mirasfamiam anime meatum et vilem na-
turam et alteritatem sicut et cor sicut cum natu-
ralis calidum sit. cum enim mandat spiritum cerebro
ad generandum animalem quem misimus recipiunt
ventrus purgat et mundificat / et grossiorem partem
mancatam mittit ad generandos .v. sensus
et subtiliorem et mundiorem ad generandas
virtutes mentis .s. memoriam ymaginem
racionem / unde cerebrum spiritus racionalis anima vocatur
quod superest mandatur in puppi cerebri ad virtutem
motus voluntarii. ergo necesse est ex passione
cordis animam pati. cum accidente semper trahat
cerebrum spiritualem spiritum similiter suum
quare ergo eo. ing. ad os stomachi et ita ad cor et ad ce-
rebrum et ad corporis unum est solum nutri-
mentum et nutrimentum ipsius est ex quatuor
virtutibus corporis virtutibus corrumpitur nutri-
mentum. Digestio ergo corrumpit sua preterita et
perturbat. et inde ex indigestione ventositatem
grossam et inflacionem multam ad dissolven-
dum durum concavat / que semper naturaliter exten-
dit sub ypocondrius descendens ad intestinum
colon continue lanis sectus ad descendendum quod pacia-
tur ex siccitate digestionis molestiam et fortitudinem
morbum generant / plurima enim ventositas cibum
elevat indigestum ab inferiori parte ad superiorem
unde insita concavitate minuitur et virtus
digestiva confundit. **M**elancolia ergo que est ex cerebro habet
angustias et suspiciones malas ut dicimus timo-
rem tristiciam et mentis alienacionem / hec fit
ex colligancia stomachi habet extremam frequens spi-
rituum aridorem rugitum inflacionem et indigestionem

post cibum allevantur cum vomitu et ructu.
Accidencia ergo propria sunt / Si sit ex sanguine fit
cum risu et leticia. pulsus velox est et magnus.
color rubeus vene late oculi rubei. pili multi et
nigri in pectore et sanguis consuetus fluere per
aliquem meatum est constrictus / Si sit ex co-
lera cum clamore ira motu vigiliis siccitate
cordis motu calore et acrimonia co. dicta precedentem
sit ca. et sic. labor et ieiunium et de leonina ut
diximus / Si vero ex melancolia naturali paciuntur tristantur
timent, plorant. angustiantur suspiciones se-
quuntur sollicitudinem faciunt in monumentis
et multum dormiunt / et non. quod co. in accidentibus
suis duplex est circa sompnum et vigilias / quia
cum essencialis dominatur cerebro ipsum deprimens
ex fumi multitudine multum facit dormire.
eodem modo ingenium naturalis sompnum facit quod vero ac-
cidit vicinis qualitatibus vel qualitate intensiva
vel naturalis intensior operetur desiccando cerebrum
et pungendo vigilias facit. Si vero co. m. et me-
lancolia contingit et incenduntur / volentes
medicari egritudines oportet intendere in
materia morbi destruenda. Si tamen accidencia sint
molestia periculosa et timorosa studendum est primus
in eis medicandis et post in materiis expellen-
dis et sua loca mundificandis / Cum ergo passio
melancolica habeat anime accidentia timorosa periculosa in
eis auferendis est studendum / ut contra suspiciones
inducatur securitas et corruptam ymaginacionem
fides racionalitas et memoria suspecta cum soler-
ti ingenio et musicorum instrumentis et vino o-
dorifero et claro. auferantur / sunt accidencia corporis
.s. macilencia vigilie. studium ieiunium solli-
citudo cogitaciones profunda non minus sunt au-
ferenda / et contra melancoliam que in cerebri habundat
essencia vas capiti lac muliebre vel puellare
vel asininum tepido est supponendum / et cum cum
frenesis subveniendum si sit cum fe. / si non cum
universali cura. medicare co. m. purgantis
colera erit mundificandum / melancolie ascendenti ad ce-
rebrum a parte inferiori et toti corpori equaliter
studere et cerebrum non negligi / In ypocondria-
cis autem oportet chimos expelli / et secundum unius cuiusque
hu. proprietatem et medicinas adhiberi et dietam
et res non naturales moderari / Multi autem
propter curae difficultatem aut propter brevitatem studu-
erunt victum insufficienter in ceteris tamen pri-
ma ergo intencio sit in cibis et potus ordinandis
Sit autem ut cibus digestibilis et solubilis et non
corruptibilis et fastidiosus est auferendus / Preter
ter ergo ut sit humidus in fluxibus et sanus
et dissolutivus / fusibilis et humidus ut pisces
fructus maturi. et hec sicut borago / fusibilis
sicut calamentum menta. dissolutivus ut
feni. grecum / Si non semper cum humidis assidue
est utendum ne sanguis sibi corrumpatur et mala
complexio augmentetur / sunt humide purgative
et digestive illius sunt bone. humide sicut
crisolocanna. lactuca. blitus. cucurbita malva
melochia. spinarchia. portulaca / purgative et di-

gestiue uel mitiue uel utriusque sicut sicla. acete. sic cepa. porri. nasturcium erucas. anetum. ma tricium. menta. calamentum quibus expulsiua sui nature que utrosque salsa sunt et acuta. Caules autem sunt humidi et pro acumine sunt pigri. omnia leguminia sunt nociua quia sunt uentositatis generatiua preter ciceris quia mundificant et humectant. sicut sicce uentrem humectant manducare post cibum. similiter mel. zuccarum. penidi. canna mell. uua passa et mundata. amigdale recentes seu sicce et cum ficubus siccis comeste. uue et melones. et ficus non sunt laudabiles quia malos humores generant. mora. mala. pira. coctana. iuuant. pax et post cibum ante aquam frigidam propter humectacionem actualem et naturalem potant. Set uinum modum sumat ad letificandum animam et auferendum timorem et tristiciam uinum mixtum plus iuuare. Vinum enim mediocriter calefaciat temperate spiritus generat cor confortat et exhilarat timorem. et suspicione expellit asperitatem in lenitatem timorem in audaciam ducat. quod melancolicorum est propria et perfecta medicina. Calor enim eius mundificatiuus est caliditas et humiditas habilis. indigestione uel cibum uelociter descendere facit. qualitates pessimas alterat. crudos humores expellit. Si cum aqua dulci misceatur secundum uirtutem uini et non modum bibens excellenter. Multum enim bibere et melancolici assuescenti contrarium accidit operatur stomachi digestionem eius impedit. cibum natare facit et non descendere. Fumum ergo cerebro sublimat qui ipsum ascendit et spiritus animales meos ligat sensibus. Iter humidus naturalis sunt animalia agnum et eduline carnes lactantes quarum propter est ut ingnum iuuant eo. sanguinem enim subtilem et humidum generant. similiter galline et pulli perdices. sturni. fasiani. et similia. hec autem et similia sanguinem grossum subtiliant et ad statum proprium reducant. Similiter pisces de mundis fluminibus et petrosis. et marini. non pingues de petrosis locis. Item cancri fluuiales in aqua ordei cocti uel in aqua et sale quorum caro iuuat ptisicos et macillentos exeuntes ab egritudine. et melicos que omnia artificialiter condiantur cum zinzibere. cardamomo. cinnamomo. sansuco. gariofilis. carui. coriandro. cimino. Ypocondriacam tamen que est digestio mala miscentibus ponendis sunt acu post humectaciones que saporem et acredinem cum dulcore prestant. digestionem humectant desiderium cibi et calorem congelatum excitent et similiter uinum acetosum quod dulcorem habet. et acumen et paruam salsedinem et humectat uentrem. Item facit succus porri. et menta. De rebus innaturalibus dico quod sompnum et uigilias considerare quia multum dormire prodest. Coitus autem iuuat quia superbiam refrenat melancoliam tempetat et fumum pessimidat. Exercicia temperata melicos iuuant. Calorem enim excitant cor dilatant et ab inferioribus ad exteriora extendunt eum sensus clarificant acciones animales confortant carnem induunt et superfluitates et secessus expungant

et non ante cibum aut post et maxime ypocondriacos consequuntur laborantes nocent. labor enim est dissolucio spiritus spiritualis et diruptio fumose humiditatis pinguitudine non bone et corporis passiones communiter aque dulcis calide infusio curat. Alia labor ex eo quod est corporis exit et hec sunt quatuor species grauatiuus termosus. dolorosus. incensiuus. Superfluas humores grossis corporis implentibus grauibus et admonendo pigris fit grauatiuus. Cum similes uirtutes corporis superent membra tam plena fit termosus. Alie due species ex humoribus melicos ebullientibus admodum pruritur cum calore excitati ex colericis enim nigris ebullientibus pungentibus admodum acus fit dolorosus. Ex colericis putrefactis et se facientibus incensiua species causatur que semper febre sequuntur. hec autem ex eo humoribus infusione aque dulcis calide curantur. Contra termosus et grauatiuus per flobotomiam et farmaciam curantur. Melici assuescere debent per dumum eiusque aliquantulum apparente aurora per loca spaciosa plana harenosa et saporosa pedibus. Equis post cibum non equitent precipue post satietatem nisi animi sedes fuerit euacuatio. Aliter enim calor naturalis euacuaretur digestio debilitaretur post exitum aqua dul. et ca. infundatur frigida enim calefacit siccam humectat. Vnde omni tempore estate et yeme est iuuatiuum balneum. fumum enim pungitiuum dissoluit et expellit superfluitates cibi deponit. digestionem adiuuat. nutrimentum ad membra mittit et ideo impinguat. Post balneum. post balneum autem aque frigide sit infusio calorem ex balneo ad temperamentum reducat corpus confortat. calorem interius reducat et humiditatem quam ex balneo corpus accepit poros claudendo custodit. humorum expulsiuam retinendo sudorem adiuuat et superbiam refrenat. Hanc iuuamentum facit aqua frigida. Et si infirmus sit fortis cum balneum exierit extergatur cum mappa subtili et molli deinde inungantur oleo frigido et humido ut sua unctuositate et grossitudine poros claudendos humiditatem in eis custodiat et asperitatem corporis mollificat et duriciem emolliat. Et si sitim habent bibant sicut iuvenes cum aqua frigida post paululum moreantur. Item parata edant prandia. Post prandium dormiant cum cibum parum senserit digestum. Ypocondriacos et post cibum per eliuosa loca ambulare ut cibus fundum stomachi petat. Motus enim post cibum debilem stomachum confortat cibum ad inferiora deponit et inferiori carnositate constringit. Hic est iuuat sanores et egritudines exeuntes et omnem stomachum ad digestionem defectuum. Vinum est modo certe accipiatur et est cum pro ciphio ne digestio confundatur. et ebrietas inducatur. Variant cure istarum egritudinum secundum uarietatem humoris ex quibus fiunt et uariam posicionem materie. Sane ex quocumque humore fiunt in quocumque morbo euacuanda est materia secundum euacuacionem illius morbi. Item uariantur cura secundum diuersitatem illius temporis morbi quia in principio urendo est repercussiuus in augmento dissolutiuus in statu

[Marginal notes, left:] pro hac herbas et fructus conferes; Et laudes uinum repare acceptum et maxime in hoc casu; temperabiliter; Et malas eius fuit laudabiles modum excessiue; De diaeta de cibis; De diaeta de sompno et uigilia et motu et aere et exitu de crassis; Residens

[Marginal notes, right:] De rebus laboribus seu fingentibus; pinguedo; pro casu; De balneo et sicut est laudabile; De aqua frigida cum post balneum infudit; De potu

[illegible] egritudinibus [illegible] [illegible] duo [illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]

maturatiuis/ ut in capite corpore existente plectanico nullum locale remedium apponatur nisi precedat uniuersalis purgacio/ si sanguis est in causa flebotometur primo de cephalica uel de uena manus que est in coniunctione pollicis et indicis/ uel de naribus cum seta porcinis uel fiat flebotomia subtus cutem pedum inter primum digitum et proximum quod multum laudatur/ et quod secundum alios non debet fieri flebotomia in mania et melancolia et nisi sit ex adustione/ uel recenti. Si inueterata et confirmata quam dicunt inquitatia. Item in omni flebotomia desipiencie debet fieri apporesis ad euaporacionem uentositatis ledentis capud. In omni enim desipiencia si habundat uentositas/ prouocentur emoroyde in uiris si concludantur et menstrua in mulieribus currere solita/ Sed prius fiat mundificatiuum sanguinis ex cassiafistula, manna et prunis et succo borraginis. Si autem sit ex colera eadem fiat purgacio precedit minuccio purgentur cum colagogis et cum huiusmodi que diximus in dolore capitis. Si sit de melancolia stomachi fiat cum scotomie et foueatur cum costo sinapi. nasturcium cum pane asso. et sit confecta cum fructibus. Si aliquo modo accidat ex fleumate circa epilensie fiat et doloris capitis ex fleumate. Si ex melancolia sit difficillimum est ad curandum. Precedente gra longo tempore usu ori. uel squillitica uel triphamin. uel dian. purgetur cum diasene scamoneato/ uel cum catartico imperiali uel decoccione mirabolanorum indorum uel lapidis lazuli uel melius lapidis armeniaci loti ut predictum est/ et si urina coram que precessit sit alba et tenuis et inferius plumbi lat ad mediocritatem accesserit quod est signum digestionis/ uel si idem aut priuam digestionem contingent purgetur cum theodoriton anacardino uel pilulis de recepcione eius/ et ceteris cum lapide armoniaco uel pauco ello secundum uires pacientis. uel pigra G. Optimum est si lapis ar. ʒ. iii. uel. iiii. cum aqua dentur et prouocabitur semel uomitum et sellam. Si paciens accipere contempserit dentur pigre ʒ iii. epi. agar. lap. ar. loti ana ʒ iii. scamon. ʒ iii. gariof. grana xv. formentur cum ydromelle aut succo porri/ electuaria sint diamargariton pliris arcoticum muscata. et inter uices detur aut metridatum/ et semper fluxus consuetudinarius prouocetur. Ex sunt de sanguine ad tempus coheant et sanguis extrahatur aut scarificacione occipitii aut sanguisugis aut . vii. spondilium/ Si autem ex aliqua mortificacione ue ueneno uel toxico recepto contingat et urina sit liuida secundum plumbea et magis obscura. puluis auri elimati in quolibet cibo uel potu detur/ uel in potu aurum sit sepissime extinctum uel in uino et blanca detur cum eo uino ante cibum. /sumpto oximelle post cibum cum aqua ca. uomitus prouocetur/ uole manuum et plante pedum cum sale et aceto fricentur/ et subfricentur cum aspalto anacardo cornu caprino ueteri carbonibus supposito/ sulphur uiuum auripigmentum cum ouo recipiatur/ puluis diptami aut urine cornu cerui. aut orobi cum succo mente detur/ aut yperico

cum uino/ Si autem urina spumam proiecerint quasi morsibus canis rabidi morsi sunt. infra . vii. dies moriuntur. Item qui habet morbum et semper uomit et fastidium patitur et nichil de cibo uel potu. Si tamillum quod sumit non sumit proficit et solis ardorem uel ignis nequiuerint sustinere et dormire non potest tamen cum dormit supinus iacet et aliter dormire non potest. et nunquam firmiter dormit et post sompnum piger efficitur et ambo labia intercuit morus sunt signa/ Si autem multum sitit et lateris dolorem patitur ex utraque parte talis sit curacio. calamenti, nardum, cassiafistula. euforbii. costi ana ʒ ii. esule ʒ iiii. ex hiis puluis accipiat ieiunus ʒ i. et ieiunet usque ad . ix. pilule fiant ex tamarinto et farina tritici. da . iii. pilulas cum uino ieiuno. Item al. ana ʒ i. petro. ʒ iiii. epi. ʒ iii. mel quod sufficit. da cum aqua uel uino mixtis cum purgat prauum humorem deponit et corpus liberat/ et Nota quod quicquid ua contra quartanam uerum ualet et hic/ Nota quod in omni desipiencia post purgacionem humoris debet fieri uentosa super posteriora concaua capitis et secundum quosdam inter scapulas. In omni desipiencia debet fieri in principio clistere uel suppositorium. ut de sale. nitro. menta. et similibus/ Item cauteria in fontinella colli uel in capite ad nodulum inter fantasticam et logisticam cellulam/ Confert et coytus et balneum temperatum. et non frequens. et paruo tempore moretur in balneo/ et nota quod diu tenuit habet aspectum non curantur. Ultima cura in istis egritudinibus est apercio cranei/ et nota quod iste egritudines alie mites sunt et tollerabiles et sine molestia durantur. alie intollerabiles et sunt desipientes et tunc incipiendum est a fortissimis. In omni enim cronica egritudine et non molesta a leuioribus est incipiendum et gradatim ascendendum. In acutis ex uenenosis et cetera. nisi periculum timeretur a principio est cum fortioribus est insistendum/ et nota quod in hac egritudine lapis ar. lotus uel non lotus est in magnitudine specialissimus. in decoctione uel pilulis. non lotus tamen uomitum prouocat/ Ultima cura est in cefalo cutis in simultate et perforacio cranei.

De uigiliis et stupore nimis

Vigilie alie sunt naturales alie innaturales. Naturales sunt a naturali disposicione capitis in siccitate. ut colica uel mania. In naturales alie sunt morbi per se. alie accidencia. Similiter accidencia alie simptomatica alie causa. Sunt et acutis febribus et in pol. contra uigilias naturales nisi contra naturam intendantur non intendimus. Supinus et uigilie nisi magis modo naturalis fiunt non sunt mali. omnis enim malicia in excessu. Vigilia que uigilie est de innaturales que multipliciter oritur. In naturales accidunt quando ex fumo malencolico replente substanciam cerebri et distendente meningas ipsius uel ipsum exsiccante quod fit quando ex resolucione fumi colera acuta uel mania nigra naturalis uel adusta. quod fit quando ex constipacione uentris unde ascendit fumus ad caput et turbat cerebrum. Fiunt et uigilie aliquando

ex compassione in membrorum apostematum ut
alia accidencium. Alii fiunt ex inanitione sive
inanitione ventris. Cum enim sompnus sit opilatio spi
rituum animalium in cerebro cum desiccatur ce
rebrum solvitur spiritui ligamentum opilatur
nervus enim primum sensibilis in sompno. Sompnus
enim est quies virtutum animalium cum inten
sione naturalium et intelligo hic dicendo per causam. Som
pnus est enim causa quietis. Quies est effectus quod dicitur
animalium intelligo sensibilium non motivorum
et motivorum dupliciter. Motivum enim per quos fit
exitus in operationem perfectam post quietem.
motivum per quos virtutes exercentur in medio ut
in cellula fantastica non omnino quiescere in ipsa dico
sed in mutationem. Sed iudicium non nisi imper
fectum. Iudicium enim perfectum non fit nisi per dis
cursum spiritui in operationes qui in sompno quies
cunt. Unde si fiat tactus erit imperfectus et
cum intensione naturalium simpliciter scilicet digestive
et retentive et principalitatem eius attribuit
in actione digestive cum alie deserviunt. In sompno igitur
quia operationes quiescunt non evaneantur spiritus et
non fit tanta depauperatio. Sed aggregantur quia bene
celebratur digestio quare dicit Avicenna quod in sompno
calor naturalis ad interiora ut digeratur intus
eius. Et nicholaus in suis questionibus dicit quod sompnus
est ingressus virtutis communis ad suum principium
capitis. Cum igitur virtus communis sit calor ingres
sus ipsius se recolligentis suam conferetam ad
digestionem confortat. Sompnus enim profundantur in hu
mido naturali et ligantur quare non exeunt
ad perficiendum sensibiles operationes. Sed est cor
operatio interior et magis in fantastica quia magis illa
pars vacua est medulla et plenior spiritibus. Ideo
secundum dispositionem ipsius fantasie de sompno gene
rantur. Si enim humiditas proportionalis sit in sensu
communis spiritus secundum quantitatem debitam erit opilatio et
profundatio spirituum in humido in nervis sen
sibilibus. Unde opilatio erit cum sompno. Sompnus autem
causa quietis. Si autem distemperentur spiritus vel
virulentur turbabitur fantasia et movebuntur
spiritus extra et fient vigilie si profundari non
poterunt ab humido comprehendi. Ex fumo
et eo spiritus igniuntur et furiunt et pungitur cere
brum. Similiter ex salso flegmate mordicatur exsiccan
te consumitur humidum ex parte igitur humidi non erit
aquo ligentur ex parte spiritui non erit aquo
possunt aggravari. Omnis igitur repletio et inanitio
exterior et interior immoderate calefactio et siccitas
et passio et labor cause possunt esse vigiliarum.
Eandem autem curationem contrariis apponentes
causis prioribus causis contrariis sompni assignavimus.
scilicet nimiam siccitatem nimiam humiditatem vel
utrumque. Si nimia frigiditas spiritus inadunat et ipsos
in humido congelat ut opium et iusquiamus
et glacies. Nimia humiditas comprehen
dit ipsos ligat ut viterius sufficeret ut febribus
contingit utrumque ut in apopleticis est videre.

De stupore mentis. Si autem nervus capitis
superhabundet in excellentia modo tamen evaporantem
defectat et dissolvit. Et inde somnipiculositas pi
gricia et stupor mentis fit et vigilant pacientes.
cum dormire estimantur et fit magis de melancolia
et flegmate in minori parte dominantibus cum eius do
lore in principio in hoc est differentia quia excedentibus qualita
tibus sine virtutibus sompnum inferentibus sompnus
infertur superfluus et aliud calor naturalis extinctum
parum autem excedentibus pigricia et subclusio
palpebrarum et quies inter sompnum et vigilias me
dia conceratur ex quacumque causa sint vigilie esse
tus signa eorum declarant. Colerum enim extremus co
lor et siccitas cerebri et accidentia superius indicanti
declarant eo modo liuidus color et eius color sic
citate cutis aspiritus. Et siccitas et angustie solli
citudo. Et si ex calore sint erunt angustie solli
citudo alienationes corporis calor. Ex salso flegmate
vigilias signa humoris propria. Et ex aliis simili
indicabunt. Aliquando fit stupor mentis quasi
sompnus ex defectione et dissolutione virtutis cum
calor resolvit spiritus et humores et interdum subalem
humiditatem corporis ut in ethicis et acutis et
morti minantibus. In eodem autem fiunt vigilie
ex calidis cibis potibus et stuphis et balneis et his
similibus. Vigilie ultra modum intense similiter
humiditatem corporis exsiccant membra desic
cant digestionem corrumpunt humores corruptos ge
nerant. Unde palpebre tumefiunt colores
mutantur et corpora marcescunt et discoloran
tur et nisi cito succurratur in varias inducunt
passiones. Si vigilie accidentia sunt cretica to
tum corporis nature committimus et nil diximus
apponendum vel variandum vel novum faciendum sed sinendum.
Si autem accidentia sunt simptomatica non cretica cum
fomentationibus emplastris et in unctionibus narcoti
cis restrictis causam impediente ut proprius capitu
lis dicitur et hic innovabimus subveniemus.
Si vigilie sint ex eo pungetur proprius canarius
quod est de aliis humoribus diximus prout in dolore
capitis prescripsimus. Et si sint ex fumo ca
pud ascendente proprius medicus trahatur inferius
et humor aquo resolvuntur educatur et si
sint ex eo detur et vinum vel cum siropo violato.
Et sint ex nimio fluxu detur electuarium de cum sir
oco vel diacodion vel diapapaveris. Et si sint diaolibanum.
Si sint ex constipatione provocetur offi
cium ventris cum suppositoriis vel clisteriis
et si ex debilitate confortetur cum brodiis et ca
bis restrictivis post hoc ponimus epithima nar
coticum supra frontem et tempora precedente in
unctione cum oleo rosaceo vel violaceo vel mandragore.
Mulgeatur lac mulieris puellam nutrientis
super caput. Fiat igitur epithima de farina ordei et suc
co vermicularis et sempervivi et solatri vel cum se. papa
veris albi iusquiami et foliis lactuce distemperatis
cum succo sempervivi vel portulace cum lacte ana et fiat
ad emplastrum. Ex cortice mandragore se. portulace
papaveris albi cum lacte mulieris vel oleo violaceo
addita farina ordei. Aliud fit ex opio ℥ i et se.
portulace papaveris lactuce se. ana ℥ ii. temperentur
cum oleo mandragore et primum aceti vel lactis

mulieris. fomentationes fiant pedum et tibiarum et brachiorum cum decoctione foliorum lactuce portulace mol. mandragore populi salicis. vitis. plantaginis. iusquiami. capitum papaveris. malve. hiis omnibus vel aliquibus decoctis in aqua fiat fomentatio et circa frontem et post exsiccationem ipsius per se inungantur cum populeon vel oleis predictis post. et precipue si vigilie sint ex siccitate co. in. predicta conferunt fiat fomentatio ex decoctione camomille mellilot. aneti. capitum papaveris malve visquami. Et epithimatibus calidis aliquantulum predictis frigidis sunt apponenda. Fomentationes fiant cum lacte mulieris oleo mol. et aneti. Se. fiant remedia dicta in causon terciana. dolore capitis et frenesi. Hec autem que diximus similiter facienda sunt in stupore mentis ex defectione et dissolutione virtutis et dentur electuaria. dyapenidion. dragagantum. diapapaveris. Et fiat emplastrum ex sandalis cum oleo ro. vel mol. delectetur cum omni genere musicorum. Si stupor sit ex humiditate non est provocandus sompnus. sed fugandus cum fomentationibus camomille mellilot circa frontem ut fumus per nares ingrediatur et prora capitis eadem aqua irroretur. deinde cum oleo ro. et aceto inungantur et fricationes fiant in pedibus cum sale et lotione eiusdem aque. Si sit ex sola frigiditate prora laventur aqua decoctionis. centaurie melliloti. calamenti. rute. camomille. et similium. et inungantur oleo muscellino. nardino. castoreo et similibus. Si ex siccitate et hu. fiat fumigatio cum castoreo. condisi. et nigella et piretro. quibus cerebrum calefiat vel cum muscellino oleo nardino. rutaceo. odoret castoreum. et rutam. sumgetur(?) cum cornu cervino et fiant hic prout de litargia dicemus. Sed hic prora ibi et puppi. medicamenta sunt adhibenda cum vero humedicabitur cum catarticis prius supposito[illegible] et clisteris et aliis necessariis secundum quod medico videbitur succurretur.

De litargia

Litargia est passio puppis cerebri oblivionem mentis inducens que aliquando est vera aliquando non vera. Vera litargia fit ex fle. Non vera ex fle. et co. mixtis. Fit autem aliquando cum apostemate et est cum fe. Cum autem fit sine apostemate fit sine fe. ut in senibus. accidit autem in fe. ut in tercia cotidiana. Ex apostematibus ut in pleumonia et emitriteo minori. Ex traductione materie ad puppim. Sic quando expellatur ab aliquo membro et calore attrahatur ad cerebrum. Si co. est anteriorem partem petit ut in frenesi propter similitudinem. Colera enim mittitur magis. Si fla. ad posteriorem partem que fleumatica est ex sanguine flico habet nutriri et precipue fit hoc sine [illegible] cum tendant fit debile. Signa quando apostematis in posteriori cellula sunt fe. continua sompnus multus oblivio. vocati vix respondent quia apertos vix meminit claudere. Sed ex multa flis frigiditate et hu. spirituales in puppi generantur contingit et ideo frenesis frigida appellatur. Si autem ex solo fle. fit signa flis simplicis apparebunt ut urina turbida quasi subiugalium pulsus magnus mollis et tardus(?) sompnus profundus hanelitus tardus et defectivus. Si sit ex fle. et co. mixtis accidentia sunt permixta ut modo vigilent modo gravi sompno opprimuntur. urina coloracta et pulsus velocior signa mortalia cum lividitate faciei tremor membrorum et facies frigidior superior ut capitis. Variatur autem cura secundum variationem cause existentis cum fe. vel sine fe. Si sit sine fe. et ex fle. iaceant in loco claro multis utantur colloquiis et trahantur per capillos per barbam. In auribus proprio nomine exclamentur fiat locio manuum et pedum cum decoctione centauree. calamenti. rute. origani. et similium et fiant fricationes scarificationes in eisdem cum sale et aceto. Inungatur puppis cum oleo laurino pulegino. anetino. Inungetur cum psilio(?) theodoricon anacardino vel cum medicina anacardi. recipiunt attractive ei sunt virtutis et valde dissolutive et consumptive. **Anacardi** veneno si fructus sunt arboris similes elephantum pediculis numquam per se dentur quia venenosi. Sed decoquitur castoreum in forti aceto postea addatur humiditas anacardi abiectis interioribus pungentur et pilul. cochie vel cum hac potione. Recipe aloes. ʒ. x. agarici. sticados. ana ʒ. iii. coloquintide. castoris. pice. mastic. cinamomi gariophili. scamonii. ʒ. an. an. ʒ. i. [illegible] fiat pilulas in modum piperis da. ʒ. iii. cum aqua ca. fiat fumigatio cum castoreo piretro. pipere. staphisagria. nigella. ello. et similibus. fiant autem gargarismata ex eis. Deinde fiat emplastrum super os [illegible] ut sudor provocetur cum aliquo unguento calido. in quo intingatur lana succida et sic applicetur. ungatur caput ex oleo rutaceo. anetino. Vel hoc unguentum. Recipe euforb. piretri. sinapis. affodilli. castorei. piperis lo. ana ʒ. i. bulliant in succo rute multum et oleo parum ad consumptionem succi appone parum cere et fiat emplastrum est autem castoreleon. piretrileon. sambuceleon. laurinum. sansucinum. fiat autem epithima de sinapi et euforbio temperatissimum succo rute vel de castoreo et cinere humanorum capillorum combusto cum aceto vel ex castoreo apio et aceto. Contra [illegible] valens litargicis mentem acuens. Recipe affodilli piretri. sinapis ana ʒ. xv. castorei. euforb. ana ʒ. vii. tempera cum succo salvie(?) et puppi inunge. Sanguisuge fronti et naribus apponantur. Similiter scarificatio fiat in puppi abstineant a cibis frigidis et fructibus utantur diacon piperion diagalanga. plus cum musto duplicato triferam magnam et pilul. [illegible] et oximel squilliticum et opiatis [illegible] mitridato tyriaca. cum decoctione castorei rute et salvie fiat emplastrum ex argilla in furno cocta cum succo apii et rute et aliarum herbarum conferentium. Si ex fle. et co. vii. mixtis fit passio mixta dicitur minus est accidentia. Infirmus enim quasi mortuus oculos tenet apertos sine passione alicuius molestie. sine quiete est cerebrum infrigidatur et humectatur expergiscitur cum acredine et sic

purgetur co. tri. et medicandi est illa species litar-
gie non vere recte quod oppositum purgetur. huiusmo-
dos proinde sunt in dominio equali vel magis li-
ut cola vincat super flegma erit urina colorata et pul-
sus velox et si flegma e converso. Sed si medicina
composita secundum humorem dominantem in sua com-
positione excedat cerebro mundificato laventur
pedes cum aqua decoc. camomille. mellilotii. sam-
buci. mol. ro. et similium fiat unguentum capiti ex
mirra. aloe. ce. ro. et sandal. cum albumine ovi
et oleo ro. vel mol. temperatis vel aceto. et un-
guentum cum ruta releon. nardileon anetile-
on. et similibus mixtis cum oleo ro. vel mol. et super
frigida calidis secundum dominium humorum commisce-
antur. litargia cum fe. differt apud doctores quia indu-
cit sompnolenciam et oblivionem. litargia quidem semper
est ex apostemate in principio cerebri in cellula me-
morie aut ex solo flegmate aut ex flegmate et co. Sanguis ergo ex
flegmate in loco iaceat luminoso paciens trahatur
per capillos et barbam. vitatur multis colloquiis
in aure proprio nomine appelletur. Dieta sua et
temperata mitigatur. et sit fi[illegible] et ac. ro. vel
mol. vel mol. ro. in asandal. diacodion fiant fri-
cationes fortes pedum cum sale et aceto. vel ace-
to et squillitico. fumus fetidus naribus appona-
tur ut ruta licinium extinctum fumus ca-
pillorum ustorum aut cornu cervi et galbanum. In mul-
ta autem litargia apponantur repercussiva
a principio ne augmentetur et stupore. sed in ipso
capite fiant inunctiones mediocriter ca-
lidis de castoreo distemperato cum succo apii
et fe. ni. sed a principio signis materie incipiende e-
mergentibus scilicet discoloratio urine sompnolentia nimia
pauca stupor. Clistere mollificativum. Fiat
in primo clistere mollitivum precipue si constipatus
sit deinde mordicativum. mollitivum clistere
fit ex branca ursina. malva. herba mol. mer-
curiali decoctis in aqua cuius colature admis-
ceatur furfur triticeum et fricetur inter
manus et iterum coletur colature admisce-
atur oleum mol. vel commune et butirum. et inde
clunibus elevatis quantitas i. lb. vel potest fieri
radicibus altee. se. fenugre. et ceteris. Clistere
mordicativum. Mordicativum fit ex absin-
thio. abrotano. calamento. origano. ruta
mercuriali decoctis in aqua marina vel salsa
in cuius colatura resolvatur triticeum et item furfur
coletur in cuius colatura ponantur ℥ iii. mell.
oleum communis ℥ ii. sal gemme ℥ i. et iniciatur. et nota
quod in clisteribus possunt poni medicine corpore
res cause ut benedicta catarticum et similes acu-
ate acuminibus proprius ut scamonea. esula. ello.
cassia fi. tamarindi in causis co. et similibus. i
Suppositoria fiant ex melle decocto inspissitu-
dinem ut magis fiat ex eo suppositorium forma-
ri possit. vel ex felle taurino sal gemme. Secundus mi-
nus primus vero fiat ex lardo. vel ex [illegible] et sale
addito aceto. et oleo. possunt autem fieri supposito-
ria ut in fine decoctionis mellis addatur fel a-
nimalis. et precipue tauri. sal ar. sal gemma

tum et sal affricanum piretrum et similium proprie-
tatem habent euforb. ello. lac ficus. vel animalis her-
modactili. scamonea. esula. et ad mitigationem
olim apponimus. aut suppositoria purgamus
ex his medicus cum ad libitum potest facere
et intromittere. Si autem corpus est pletoricum
vel fortis est pa. fiat flobotomia de cephalica. Sed tamen
distinguendum est ut in frenesi. Item si paciens
non sit fortis extrahatur sanguis a naribus cum
setis porcinis. ut predictum est vel fiat flobotomia si
minime nasi que precendiant. Si causa sanguisu-
ge et fronti apponantur. Excitandus est a sompno
no cum clamore. Saoplie quidem ante lectum pedi-
bus teneantur cum mimis et malis rumoribus ter-
reantur cum tibiis et tubis excitentur. In unguan-
tur nares et palatum cum aurea alexandrina. distempera-
ta cum vino ca. vel moleutum vel mulsum ca-
naribus et palato imponatur nec ex forti dissolutione
spiritus animalis suffocetur. Stella quidem fiat violenta ster-
nutacio nec sepe. post autem fiat ex pipere castoreo.
cum oleo mol. vel lacte mulieris temperatis vel pu-
lvere rute. Epitima fiat ex mediocriter ca. ut ca-
momilla melliloto. aneto apio. castoreo cum
similibus. Quidam autem frigant cum anacardis
humiditate. Succus maiorane et basiliconis
et affrodillorum valet. Oleum autem factum ex his ad
idem conferunt. Quidam post tercium diem faci-
unt ruptorium ex vivis pas. ficubus sinapi. et aceto
vel ex cantaridibus et aceto. Sidentes constringa-
tur cuneum inter dentes interponatur et
lingua et palatum cum tyriaca vel aurea. vel me-
tridato fricentur. vel blanca que optimum est in
litargia. sine fe. et inclinetur caput ut sali-
va possit effluere. Vena autem frontis si fieri potest
incidatur et naribus sanguisuge apponantur.
Et nota quod si litargicus libenter solitarius est
et multum comedat et appetat et loquitur a-
liena. et salivam emittat et sudor frigidus in
facie moritur. Si autem sinthoma mortale in-
cipiat minuit scilicet tremor brachiorum et humiditas.
et similia purgetur cum decoctione prunorum
mol. se. f. iii. se. feni. polip. addita ℥ i. mirab.
keb. et in omnibus si composita est materia.
Et nota quod si litargicus fiat freneticus bonum
est. Unde quidam post omnia remedia ponunt
litargicum in balneo facto ex herbis ca. ut cum sol-
vant vel frenesim inducant quod optimum cre-
dimus in litargia sine fe. Fomentationes
autem omnes et fricationes circa partes inferiores.
et mederate debent [illegible] adhiberi. Et si fiat bal-
neum caput non tangatur [illegible]. molestiam enim
magnam inferret. Item in litargia sine fe. primo
detur dieta ca. et sic. post purgetur cum theo-
doricon anacardi. post cum pilulis diacastorei.
postea detur tyriaca. maxime si cerebrum turba-
tum fuerit postea fiat emplastrum de sinapi. eu-
forb. distemperata cum aceto et c. que superius
docentur. In litargia autem cum fe. non uti-
mur calidis nec purgationibus fortibus non in de-
clinatione debemus dare autem dieta et declinacio

Pica cocta per plumas sol. cocta. usque ad separationem
carnis ab ossibus comedatur. ex tunc abstineat per xl.
dies et per annum acuminibus et vino et herbis et legumi-
nibus et omnibus capitibus.

ad calidum cum sit temperata. Electuarium ad rectificandum memoriam et confortandum cerebrum et totum corpus. ℞. cinamomi. ʒ. x. nucis muscate ʒ. ij. cardamomum an. ʒ. i. filis antos. dragagant. balsamite. maiorane an. ʒ. i. sem. ruthe. corticis citri. mirabolanorum. opii. liquiricie an. ʒ. ij. squinanti. spice. gariofili. cubebe. folii. fusti. gariofili. galange. borag. sene. ben albi. spodii. coralli. mastic. macropiperis. storac. cal. serici combusti. ana ʒ. s. musca. ʒ. i. sir. mol. q. s. **De epilensya.**

19

Epilensia est humor humidus uentriculos cerebri replens animales operationes impediens quousque natura se expediat et quia humor humidus fumiculos replens et opilat originem et ipsos neruos debilitat et maceratur ideo alio modo sic diffinitur. Epilensia est spasmus in origine neruorum et maxime in toto cerebro prohibens membra animata ab operationibus sensus et motus non proprie integre quia g. replet uentriculos non integre et ideo diffinitur et sic. Epilensia est opilatio principalium uentriculorum cerebri cum diminutione sensus quousque natura se expediat et quia est opilatio quorundam uentriculorum et non omnium sensum priuat et non motum. ideo a quibusdam uocatur apoplexia parua. Differt autem ab apoplexia quia apoplexia omnes uentriculos replet et sensu et motum priuat. Differt autem epilensia ab epialte quia epialtes quodam modo est ei contraria in ea enim priuatur motus et non sensus. Item differt a scotomia quia scothomia est diminutio spiritus in subito. Unde a quibusdam epilensia momentanea uocatur. Et iam dictus patet quod epilensia est morbus humidus originem huius neruorum spasmatas et contractos ad modum spasmi. ad expellendum qualitatem mordicantem uel opilantem in origine neruorum ex undoso motu humorum et ebullitionem caloris uel uentositatem grossarum retentarum in transitibus spirituum. Materia enim humida et uiscosa cerebrum replet transitum spiritus impedit neruos sensus opilat. Unde corporis sensu priuatur non tamen motu quia non omnes nerui replentur quia non motum. Non enim quod impedit sensum impedit et motum nisi sit in excellencia. Aliquando enim amittitur sensus in digito gelu infrigidato non tamen motus. non enim quod impedit spiritum impedit calorem. nec quod prohibet umbram prohibet calorem. locus enim umbrosus patitur calorem quamuis non patiatur lumen. Umbrosa autem materia et uiscosa impedit transitum spiritus non tamen caloris diffusionem. Sensus autem non nisi spiritus presentiam completur ut patet in morientibus primus enim destruitur sensus. Sensus g. per dissolutionem caliditatis neruorum interius et ad exteriora percipitur et si eorum claritas obumbretur priuatur sensus quia non uisit spiritus. calor ideo non impeditur propter umbrositatem nec motus quamuis destruatur sensus motus enim caloris presentia adiuuatur. excitat enim calor spiritus quiescentes in membro quibus completur motus. quamuis motus in natura in excellentia dico uirtutis non sufficientis calore cum spiritu ut in appopleticis. Ex huius parte patet quod in hac potius quod in appoplexia est materia minor uiscosior

et siccior et pauciori loco contenta humidus tamen et crassus. Distinguitur autem epilensia quia alia uera alia non uera. Uera enim fit ex fleumate. Notha fit ex malancolia uel sanguine rarissime ex colera. Alia ex his commixtis contingit patitur enim ex colera. tribus modis. caliditate deopilat subtilitate materiam uiscosam diuidit. transitum spiritibus facit. fluxum humidum currentis sistit siccitate. Item ex sequalitate aperit et sublimat humidus subtilitate penetrat et diuidit. siccitate consumit. E contrario flatuositate se coadunat et coartat uiscositate se opilat et impedit transitum spiritus humiditate spiritus suffocat calorem naturalem extinguit et super neruos se diffundit. et si mixtio adiuncta uiscositate fiet materia compactior et uiscosior et ad dissoluendum durior. quibus g. accessio medicinis inspicit grossiorem frigidam materiam. calori naturali magis resistentem et motu dissolutionis molestientem. et ideo ad curandum difficiliorem propter cum a loco digestionis sit remotissima. Hic enim quidam innititur dare regulam omnis egritudo tanto minus uirtute medicatur quanto magis a uirtutibus remouetur. et hoc tamen propter molestiam materie aut multitudinem aut loci a calore destitutionem. et ipsius soliditatem et duritiem aut loco digestionis remotionem. Variatur item epilensia secundum locum generationem alia est de propinquo causa et in eo ipsius cerebri et alia de remota et hoc propter diuisionem aut enim fit in eo stomaci et dicitur hanalensia. aut in eo aliorum membrorum et dicitur catilensia. Si g. fit ex primo fleumate et in eo ipsius cerebri et dicitur epilensia uera. Si uero ex aliis humoribus fiat uel in eo inferiorum partium dicitur notha. Sic intendimus in fit ex fumo uenenose materie. Aer ascendentis et mas spiritus opilantis animal ut a digitis manus uel pedis. uel simulium. Fit enim omnis epilensia uel ex materia corrupta uel ex fumo corrupto in ipsam substantiam cerebri. uel propter pulsionem humoris uel resolutionem uaporis ad quod expellendum contrahuntur spiritus et membra ad ipsum et quia talis spasmus fit a natura non tamen competit fere quamuis omni spasmo materiali conferat fe. Est enim ultimus spasmus ex humiditate mala superflua putrida ex fleumate uel melancolia uel sanguine et sepe ex fleumate et melancolia. Unde ypo. omnes qui patiuntur epilensiam cum a cerebris sunt anathiam zantum. Inuenitur in hiis humiditas mala salsa fetida et illa est ex mala digestione cerebro. Materia g. epilensie cum sit in substantia cerebri et uelamimibus eius est deterior cum insolubilis permaneat est melior. Cum g. fumus aut ab ipso capite generantur aut a stomacho aut ab alia parte corporis et spleno. digito matrice. et in orchi. spermate corrupto et hoc quia sanguis in aliquo membro a naturali calore destitutus per opilationem putrescit cum fumus per continuitatem uenarum et arteriarum respirat ad cor et expellitur ad cerebrum et opilat meatus spiritus et spiritus opilati per membra currere non possunt cum sint latores uirtutum nec exiguntur. Si enim coagulantur fit casus et iste fumus malicious

Dicitur epilensia qui eruptores patres capiens uel pedes qui pue[illegible] uel yeratus qui nocens [illegible] uel animal qui [illegible] i[illegible] [illegible] sit spasmus sicut ex siccitate quia animal nunc te cerebrum non potest [illegible] desiccari ut fiat contractio et fit [illegible] uel propter repletionem uel aggrauationem uirtutis.

Coloniensis dicit quod in prima [illegible] augmentatur huius. In secunda diminuitur. Et hoc merito mentum est propter disgregationem humidi a radiis lune penetrantibus in profundum maris et ceditionem humiditatis. In prima fit consumptio et [illegible] et sic etate lune de [illegible] diminuitur humidi. In prima g. etate fit crementum secundum radium et nutrifactionem. In 2 fit de[illegible] crementum secundum contradictionem aeris dissoluti inpressionis humidi g. in prima etate tunc fit magis humidus secundum [illegible] secundum [illegible]. Coloniensis loquitur secundum approximationem et sensum. Ysaac per neruum.

Signa communia omnium epilenticorum sunt in lingua tremitas declinans ad albedinem et turbidas in neruis quod sunt sub lingua et grauitas in capite antecedit epilensiam et sompnia mala et clamor et obliuio et [illegible] in sompno et uertigo.

cum sit a membris inferioribus masculus generatur et senciunt fortius cum fiat a extremitatibus
membris quam a superioribus et in mulieribus quia cor est de
bile et passibile nec expellit a se fumum ad cere
brum. Sed recipit quia cerebrum est forte sit suffo
cacio matricis et simillime epilepsia. Iuvenis quia cere
brum est debile et cor forte repellitur a corde
ad cerebrum et fit cathalempsia que contingit a
splene vocatur epilepsia mulierum. Est autem alia causa
huius materie venenose ascensus ad cerebrum quia quemadmo
dum luna est principium feminale omnium
humidorum luna crescente omne humidum habet aug
mentum. Cum igitur communitas sit in toto corpore
venarum et nervorum omne humidum movetur a suo principio
id est celeo ad modum lune que est principium humido
rum et suscipit in mutacionem in ea. Cum
igitur per communitatem hanc currit hec materia et recur
rat expellatur humiditas a cerebro et a cerebro in
suo incremento fumus et sic ab omnibus membris
defertur ad cerebrum. Crescente luna omne humidum habet
incrementum in corpore. Quia igitur epilensia crescit in
cremento lune ex humida constat materia augmentum
igitur lune cum habeat in mutare corpus ad su
am disposicionem auget humiditates et fumos
qui per nervos et venas dissoluti inmutant et exagi
tati in mutant alias humiditates donec ad ipsam
veniant et ipsam sua disposicione alterant et inmutent.
Hic oritur dubitacio inter magistros et argumen
tum tale. Nulla materia singularis inducens
epilensiam habet similitudinem cum diversis lune eta
tibus. Omnis materia epilentica etate sibi simili lu
ne inducit casum solum. Igitur nulla materia epilen
tica diversis temporibus inducit casum solum ergo
nulla materia. Non ergo aliquis epilenticus ca
dit in prima et tercia etate lune. Et solvunt
quidam. Et si accidat ex diversitate materie sit sic
ex flegmate et alia. Quia ut dicunt omnis humida materia au
gmentum habet in augmento lune. Ideo tunc aug
mentatum flegma inducit casum principaliter fa
miliariter que tribuitur ad cuius motum propter similem
qualitatem frigiditatem scilicet. Similiter cadit in tercia e
tate lune continua inconie quia tunc movetur
malia principaliter. Sed secundum hoc videtur quod omnis hu
mor motu uno habeat motum. Quia si ad motum
flegmatis propter simbolum frigiditatis movetur malia igitur
eadem racione ad modum malie movetur colera
propter simbolum siccitatis et ad modum colere
moveri sanguis propter similitudinem caliditatis
ergo in omni etate lune omnis humor movetur.
Quia in aliis morbis humorum ut interciadna eti tria
et similibus eadem racione possit induci. Item si cres
cente luna omne humidum habet incrementum decres
cente defectum. Igitur cum flegma sit frigidum et humidum crescente
vel decrescente habet incrementum. Igitur in opposita
vero lune crescat flegma propter hoc nota quod cum etates lune
ad modum etatis etatis hominis anni et similium
disponantur cum ultima est etas que est fer
mento frigida sit et humida primum tamen flegma nisi valde
exuberet inde movetur ut in eius fine propter defec
tum siccitatis. Igitur multiplicaverint etates se

cedentes scilicet tercia que erat malia et sic colerica
movetur magis in prima etate. Et quia tunc est humi
ditas in virtute precipue cum habeat motorem cali
ditatem. Est enim prima etas calida et humida quemadmodum
et humores flegma magis moventur in vere quam hyeme
nisi exuberaverint propter casum. Unde quamvis flegma moveatur
in prima etate non tamen illa etas est flegmatica. Tamen
igitur sue humiditatis potest moveri in ultima e
tate vel per macionem et frigiditatis in tercia. Et dico quod
iste etates lune formantur ex effectu penes qualita
tes in elementis mutabiles disposicionem secundum accessionem et mul
tiplicacionem radiorum solis super corpus lune. In prima enim
etate lune equaliter illuminantur partes lune
inferiores. Sed decrescendo malia parte et crescen
do penes nos. Unde propter motum reversionis ra
diorum remanzant hu quousque evenerint radii
super lunam ad medium ipsius et tunc vero ipsius sustinet.
Sed cum transcenderint penes nos et exeunt
super medium usque ad summum eius radii et sic in multa
te disponitur lune etas etc. et sic. Et invenimus in pri
ma etate humiditates parvi esse. In secunda autem ossa
plena sunt medulla et conche piscibus ubacio manifestatur
et quod est in quarta etate contingit in prima et tercia
in minime. Aspectus igitur lune in his etatibus diversus
est a priore aspectu. Aliam igitur in spectacionem in ele
mentis ex motu suo corporis sed que movetur
humores et humiditates et dicuntur etates quam
aliam ex virtute propria multiplicata ex virtute
solis secundum quod humiditates excrescunt. Quod igitur dicitur
humidum crescente luna etc. Intelligo humidi
tatem non humorem et ex hiis ad meliorem indi
cium supersedeo diminendo. Duo sunt genera
epilensie maior et minor. In maiori opilantur
principales ventriculi cerebri ex toto. Unde non
senciunt pacientes in accessione spumant et
movent per totum corpus et difficile curantur. In mino
ri opilantur principales ventriculi cerebri
sed non ex toto. Sed hii ex parte senciunt et sola
acriue tremunt. Sed non quod tremor in epilepsia est ma
lum signum in paralisi bonum ut ibi dicemus.
Spuma hic est bonum signum in apoplexia malum ut
ibi manifestabimus. Item in maiori membra
non moventur sed tamen cum transmutacione. In mi
nori particulariter movetur corpus epilensie
proprio in eo capitis signa sunt capitis gravitas
sensuum confusio. Clamor pigricia tenebrosi
tas lingue masticacio urine et egestionis et sper
matis involuntaria emissio et nubes cadunt
et insensibiles sunt frequenter in maiori ac certis sig
nis. Si autem sit ex flegmate signa flegmatis habundantis
declarabunt ut mollicies albedo pigricia so
mpnus et hiis similia. Si ex malia nigredo macilen
cia et hiis similia. Et si ex sanguine rubedo pleni
tudo venarum risus et similia et ex compositis
composita erunt signa. Urina autem in hiis est
secundum proprietatem materie alba et spissa medio cri
ter et tenuis vel citrina cum pluribus circulo
sicut in dolore capitis tenguimus. Ana
lensia fit ex flegmatico fumo vel melancolico hu
biditate in stomaco corrupto venenoso. Unde fit ab

luna

etate

habitus

hominaco tremor cordis punctura stoi. albi in
ferioris/gammantur cilo sticco et milito. Alii in ca
dunt et destituuntur et debilitantur et e buius speta
sign. huius apprehendunt. & e materia e frigiditas et lo
co. Et malensia fit ex fumo venenoso a re
motis partibus ascendente frigido et communicant sig.
motis partibus. Sed euidencius presentiunt accessione
fumum presentiunt ascendente et huius pollutione
in accessione et fit de fumo humido sanguine adusto h̄
sequitur feruor multus in superficie et uelox haneli
tus et turbationes oculorum et frequenter stupore
patiuntur et quando se molestantur cum molestio
bus accidentibus. Vocem eius amittunt tarde intelligunt
clamati non respondent. Et ex conuersione oculorum per
cepisse intelliguntur. Subito sublandum tur-
latrimantur ingemiscunt calido sudore relaxantur
frequenter hanelant fetide. Spuma que tota sunt
faciem si cadunt fecit spuma ad . mlr. et stringunt
dentes erit debile. Cum si cadunt Si clauserit o
culos qui cornmunt et non preterit spuma et cito
restringit de co. vii. est quia intro accit. ipse cum cam
Si inguar. hunt et distorquent os et manus strinxerit
et spuma paruam fecerit et continent se qui ad
morte erit de mlia. Si non erit grossa erit debile.
Si citrina et parum humida de co. vii. Si alba et tenu
is ul nigra de mlia que sequenti die casus ul pre
cedenti poterunt expiri. Et sic quod epi. ex priua
ta causa casum non presentiunt. euenit. speciei in iuue
tute pueris et lactentibus ex maculato spmate.
et infecto generans. et quia mater pregnans apnum
ul speciem in aliis inueniunt ul ad corpus co
dit. ul quia nutrix lac suum extortum corpit. et spale
ste ex fle et mlia. hanalensia potest fi ex his om
nibus preter sanguinem et nunc presentiunt suum casum
et ferorem minimus quando fumositas materie asto ad
cerebrum ascendit. et effundit digestione et inimi in
accessione et ista species venit in omni etate. Cata
lenticus melius casum suum presentiunt et h̄ pol
lutione in accessione. Epi. que ante iuuentutem
incipit in iuuentutem recipit que si in xxv.
annos fit cum eo moreretur. Cadunt autem epilen
tia frequencius in communitate hominum aut fo
ro aut templo. ex dissolucione materie et eius cale
factione. haneli tum hominum et uerecundiam
casus calefiunt spiritus et quia spiritus et humores commotiones
congregantur ul propter timorem ul uerecundiam sue pas
sionis habite spiritus. et dissoluunt materiam corporum in loco
corporibus materie. Spuma autem fit propter agitacionem
motus et spiritus que fit ex angustia spiritum. ul cum
materia replet meatum spiritum ul duos uentricu
los cerebri anteriores. Sic quod epilentici frequenter cu
dunt et cito surgunt frequencius cadunt et ca
cius surgunt. Et curantur. Mulier autem epile
ntica si ante eruptionem menstruorum nec in menstru
is erumpentibus curata fuit nunquam curabitur. Flora
empirica in hac egritudine multum ualere si ex
iuuentute sicut precedit iuuenis cura impendatur.

De dyeta. Dieta epilenticorum sit tempera
tam declinans ad caliditatem si fit de priuata
causa. Cathalenticorum ad frigiditatem. Comedant

gallinas fasianos perdices et similes de piscibus
aspratiles. de oleribus borago. pe. feni. abstineant
a cibis uiscosis ut carnibus bouinis et omnibus legumi
nibus. lacte et caseo. bletis et apio. lentibus et caulibus
ab acetosis assatis et fixis. ab albumine aquis age
stis et piscibus de paludibus et cuilibet capite animal
et carnibus ceruinis porcinis auetinis anserinis uac
cinis panis ordeo et siligine et auena auenete et
clamore ira. balneo frigore. Vinum recent album
clarum uetus odoriferum temperatum. Qui
dam prohibent uinum quod credo prohibendum cathalenticis.
Digeratur materia cum oximelle diureticho ul di
uretico prius post squilitico ul raphanino ul
oximelle facientibus ad materiam et granis pionie
saluie. absinthii. urtice marrubii. lauendule.
gariofili. nasturcii. se. et radice. diur. Et cathalenticis
apponatur borago ul sene. yperic. gariofili. cicsatu
epi. de priori bis apponantur et fiat sirupus cum decoc
tione herbis frigidis ul fiat sirupus ut in questiana de
sanguine adusto. Digesta materia purgetur cum ye
ralogodion ul yerapigra. blanca ul teodoricon ana
cardinis. pilul. aureis ul yerapigra. primo se tercio co
petenti spacio interposito ul fiat purgatio cum pilul dia
castoreo. ut predictum est ul pilul. huius. Re. aloes col
loquintida. bdellii opoponac. ellebori nigri. gum ar. an
ʒ. ii. euforb. ʒ. s. formentur cum succo brassice
te et lap. ar. hic multum ualet ul fiat aliqua sua
uis decoctio purgans materiam competentem. Facta pur
gacione detur tyriaca ul opopira ul poco sci pau
li que preualet. post quintum diem minuatur de
cephalica ul si corpus fuit plethoricum per ne
tosas cum scarificatione in collo. Electuaria
diuretica plurimum accomodata duplicatur cum uino
co dyantos. dyarr. diatrio. fiat poco spal ex
saluia in maiori quantitate. pionia in minori.
antimonio in minima. Item aliud quod. re. oppopo
nac castor. san. d. antimonium aequo modo po
tens multum ualet et magis primus. Et pionia col
lo suspensa ualet. Similiter oua corniorum comesta.
masticaciones fiant ex mastice piretro ul staphi
sagria pipe. ʒ. pulegii. mastic. gargarismata
fiant ex pipe piretro. ʒ. castor. urtice se. fu
cibus siccis in uino coctis tale uinum gargarize
tur. Vel fiat oximel. q. re. euforb. staphisage
piret. pulegii. et similia et huius in aceto dulci coc
tis. fumicaciones fiant ex condisi. i. sticomogne
ul ad artec. de carne marina ul castor. ul euforb.
ul pilule diacastor. cum succo rute agrestis. ul
arthemisie. ul uino ea. resolute naribus fricantur
egro iuxta ignem ul in sole posito. antimonium
autem spale. pilule expertissime. Re. pomorum pio
nie. ʒ. i. corallii rubei. ʒ. s. fell. ursini. castor. coa
guli leporis. an. ʒ. i. ʒ s. nasturcii. se. eruce pul
ueris saluie terbintinorum insi. an. ʒ. ii. onorum
cornicum rute ag. orobi corticis cornu cerui. se.
canabi. an. ʒ. ii. ʒ s. formentur pilule dentur
. iii. ul. iii. inueniuntur agnellam asinis antimonium
cum catulum de cutis simile coagulum leporis suspen
sum uino postmodum sit cum oracione dicitur de
cantat ter in noie. pa. et fi. et s. s. suspensi ul sue

Epi. de uapore stomachi resoluitur de hostie

L

cuius ipsi idem faciunt. Cor lupi uino uel lupe mixtum datum confert. Similiter caro uulpis. Item cinis ossium humanorum combustorum in potu uel alio cibo confert. Lignum crucis portatum non permittit cadere. Sibi basilica cum .iiii. granis piome in uino. Unus nervum quo capiuntur pisces in hamo a festa sancti martini [illegible] in olla combustorum in furno sic pars purgatur. Testiculi ursini et arietum prosunt et corallus in collo suspensus iuuat. Celidonius lapis ardinum rufus hic est precipuus. Debet tamen collo infantis suspendi antequam tangat terram et in augmento lune accipi et post annum epilentici suspendi. Dicunt quidam quod si accipiatur costa lateris hominis suspensi uel decollati et puluerizata detur cum succo absinthii ante accessionem liberat. Si constipetur et si cibus disteriarum oporteat fiat cum decoctione centaure anethi camomille mellilotum et similibus. Fumigationes fiant uelud in litargia. In casu autem uel accessione alii operandum est quam ex. Flos ergo quod in primo casu si de sanguine tribuatur epilentico aquoniis mensibus uolunt sumere consueuit esse remedium. Et alii dicunt os eius eo delere illinire. Alii quod .ix. eius sanguis cum ouo uel alio modo debet offerri et stupido ad huc existente quia tunc quod la posset. Dati sunt quosdam dicunt si de maiori digito pedis uicina naribus applicetur et super manibus deferatur. In casu nulla fumigatio prouocetur nec confricatio circa scalpora sed circa pedes et tibias et si dum ne fumi trahantur superius. Non autem asa fetida nimis applicetur naribus et surgat sanari potest. Ligantur extrema et fiant unctiones cum localibus adiutoriis. Est autem expertissimum in prima accessione cum infirmus cadit inter eum et haustum patrem nimium preter camisiam et ponantur ad pedes ipsius. Deinde abscinde sibi aliquantulum de omnibus unguibus manuum et pedum et pone omnia in uno et sub suis pannis et hanc spinam album et lignam et finde eam per medium et mitte hominem per fissuram illius spine ita ut pedes precedant et dum est ad medietatem corporis abscinde spinam ab utraque parte et pone totam in uno uel in eisdem in illo panno ubi sunt ungule et abscide capillos de capite a tribus partibus et pone similiter in illo panno et ferrum cum quo ungule incise fuerint. Deinde absconde pannum sub terra cum omnibus predictis et dic sibi maure dextra: Christus uincit. Iusi [illegible]. Christus regnat. Iusi onete. Christus imperat. Amen. Postea non ungantur ei predicta. Alii accipiant corrigiam ipsius et scindunt in .iiii. partes et fodiunt in terra incrucem in .iiii. partes ipsi unam partem ad caput aliam ad manum et aliam ad aliam et de ungulis et capillis parte cum ipsis et precipiunt nomina magorum deferri circa collum. Item aquacumque accessione surrexerit statim unge palatum ipsius de optimo balsamo et fac eum dormire et cognitum fuerit autem in toto liberabitur aut diu ab impetu accessionis preseruabitur. Item more cum ceciderit occide

catulum et cerebrum eius da ei bibere et nunquam amplius cadet probatum est. **De epilensia puerorum lactentibus**

Si lactenti etate acciderit tota cura in nutrice et electuariis sit et suffumigationibus masticationibus epilenticis. Ampliet autem puero ad bibendum. Dietentur nutrices ea et sic dieta mediocriter ut lac subtile fiat. Abstineant a coitu a quo lac fetere solet et nascitur epilensia. Hic interponunt castoreum in collo pueri suspendi. Liquida est humiditas et subtilis unde maior fieret dissolutio quam consumptio et ita timendum esse de suffocatione. Hoc dico de musco qui ex subtilitate sue substantie magis dissolueret quam consumeret et caliditate. Et inter herbas que soluunt epilensiam in hac etate magis est ysopus et pionia quorum medo uirtus eis inuatur et precipue ysopus. Sed pionia uirtutem habet in suspensione maiorem ysopo. Sed ysopus alio modo magis. **De analepsia**

In analepsia cum sit in communitate cum communis est cura de scotomia et dolore capitis ex causa remota. Digeratur ergo materia cum oximelle ut predictum est et purgetur cum pillulis aureis que speciales sunt ad passiones stomachi et prohibicionem fumi sursum ascendentes uel cum aliis medicinis ibi dictis secundum quantitatem materie preter predicta fiat eis oximel simplex uel squilliticum de radicibus fem. pe. [illegible] Tercia die post potionem oximellis comedant salsa acria assata ad saturitatem et multa aqua bibita uomitus prouocetur. Ventose cum scarificatione uel sine stomacho apponantur. Stomachus ungatur cum diaforeticis foueatur et emplastris et balneis. Semper stomachus teneatur apertus uel cum pillulis ante cibum uel paulino clistere est eis competens mordicatiuum. Electuaria sunt diamargariton plurimum dianthos uel si potest haberi diacimininum diaciminum [illegible] mectis et ea que uentositatem excludunt. Vomitus assuescant ut colatinum [illegible] scarpelli stomacho quia omnia amara conferunt stomacho et crebro intermediate recipientes aloe in multa quantitate. Ultima cura est in huius cauterium in furculam tocius et apud cranei. Sed inceptum ex particulari causa in summitate capitis uel occipucio minime sed in catalensia uel est per appositorium dicam adiutorio si ad nodulum in fontinella super collum in extremitate occipicii. **De catalensia**

Catalensia eandem habet curam cum predictis excepto quod localia adiutoria fiant membro unde fumus consurgit ad cerebrum et quando est de sanguine ignito lucido et uiscoso sicco et incenso et malicoso et fumoso de curam per fleubotomiam et ea que operantur contra incensionem sanguinis et eum mundificant in quantum de sanguine ignito et adusto debent autem precipue purgari pillulis que purgant et attenuant aremoniis partibus. Confert minucio de sophena. Et scarificentur tybie uentosa cum scarificatione ponatur inter scapulas. Ungantur extremitates ungento ruptorio ut materia educatur. Fiat gargarismus unguentum tale fructus cucumeris agrestis qui sunt in agro colliguntur in uino et oleo per .xv. dies putrescere dimittantur. Corporetur colentur co

larinte addatur pulvis elli mg. castoreu eius orbium menius. addita cera fiat ungm. ungatur extremitates in cathalensia. Stos mln malencia. In epi. torsi spma pvocetur sudor a membro aq consungit egritudo et fomentes cum lanceola et diaforeticis. Quedam aut membra si fi potest abscinduntur. Sentiunt ei ablius quasi auram consurgere ad cerebrum. Si aut de mia medicina malencolicorum adhibeatur et utantur diu. vis pi lul. fetid. sotrigene cum oximelle squillitico que p intervalla minister prodest. Cathalensia est cum magno sudore in accessione ideo ligantur extrema et confricentur in accessione cum salg. aut nitro aut sale aut sale aut sulphure cum aceto fortissimo et no q si epi cum extrema fiunt solvitur epilensia. Ungm q confert omnibus i iectu in ppriis locis ut pdiximus ℞. castor. ʒ. ii. piretri. oli laur. staphisag. euforb. an. ʒ. i. et cum sinapi piperis ā ʒ. oli rte q s. In uno ē fiat de petroleon. muscellino. laurino. marciaco. et arrogo. aut iunipino. Duo aut gutte ul tres de petroleo aut iunipino cum uino recipiantur. Sinapisma sto imponatur rte olo sinap iniungantur aut pulegino uino bullierint afodilli et euforb.

Pulvis ad caducos qui spumant et ad paraliticos. ℞. oliban. masticis. mirre. sanguis dracon. aspalti. antimonii. opoponac. an. ʒ. i. olima marina. bellica. marin petre. capitis cornu marini. iii. alli. vii. eusian uiscaginis uiticelle. uacce rozume. carbonu sambuca. petre scī sepulcri uacce uitis. blactebizantie. uacce cinere cineris marine. circibelle sulphate matris silue. bbe yrine. betonice maioris. marcelle baccare. mali storac. ungule yrcine. cornu uiridis marini fel exsiccantur. fel ursinum et exsiccatum fel. zeruci. coagulm capoli. ossis de corde ceruu. sulph. sale marine. indicas cardonis al. ā ʒ. i. fac pul. cabis cum aq fri. pocō ℞. piomegna salune absinth. urtice. marrub. sm estima conem. Jt lesar. malue. betonici. abrotani. fucinamomi. pipis al. reupontici. eufor. sulphri. opoponac. salune. origani. diagrdii. squille. cassia fistule. ame. mac. mastic. lapini. costi. pigani. castor ā ʒ. i. et. sagap. mandrag. morelle. sambuci. thur. ā ʒ. in da cu aq ca i modum auellane omnibus epilenticis. annitentibus aut loquela succ rute agrest. naribus iniciens sepe. maniam eius dissoluit et consumit. Jt barba siluana. i. centū neruia bulliat i. iiii. fial um usq ad terciā da p. ix. dies fiolam unā. Jte bulliant armoniacu castor. olibanu. lingua canina. rad. feni. an. fiat ungm plautissimum epilenticis. ℞. lingue canine. plantag. brance ursine. aq sulphee. sisimbrii. fe. leuistici. mol. centū galli. salune coq̄tur cum auxungia porcine scrophe ueteri et aq et q natauit supius collige et iunge p cedente tamen purgacone et capite raso.

Alis ungm. ℞. centūnuā. mol. branca ur. allium. farfar. butacion. lingua canina. sisimbrii. fe. leuistici. alleluia. an. lib. de plus qm de aliis pistentur cum auxungia scrophe ueteris recenti bulliant et exprimatur et resuetur. et iungantur mane p accepta purgacone et sic p. xxx. dies et de castoreum antimonium. olibanum cum succo fe. mane et sero sil p. xxx. hos dies. Detur aut cerebrum milum luna decrescente cum uino.

Jte cum pmum cadit bibe ius aquilee ualeriane. lancele. rute et inectum ualebit. Jt siccus cate masculo cate femine uino datum ualet. Jt detur petin q i uenitur in capite ceruice suncta i inorano cum uino. sto sg q i nulla epilensia dz dari opiata nisi sto manito et purgato et in ppsslione asso. Omne ei antidotum excepto sacerdotali et marcelli et diacitominet et similibus cōfortatiuis sto manito conuenit ul hus que dantur ad repulsione humor et ad cor fumositate altenuand. Si aut sit asso et cor sic plectonicum fiat purgacio uniuersal. Si aut a capite fiat et si sit plectoric p totum cor fiat tribus diebus suffumigacio cum aq decoccōnis rute et ysopi et in die q̄ita fca suffumgacone iniciatur una pilula i nares de diacastoreo distemperato cum succo blete p nasale. Simili gargarismata fiant et masticacones. In manalensia special cum est cum uomitu et i epilensia a capite ualet qr omnes humores ab omnibus membris uomitus trahit. Jt p alex. fit analensia qm a cola misso. et intelligo a to. dissoluente fla faciens ebullire. unde supi trahitur et fit ea epilensie et tuc dico q i pmo cae moueti obuiando est et dz purgaccio fca humor fctus. In omnibus epileticis de puata ca conuenit mane cibum inch ei mag illos ledit q ieiunium. In analensia ei mag cōfert ieiunium nisi obuiat debilitas capitis. Jte omnis inspecco rusus uiti ledit epilenticos. Similit omnis malus odor exceptis odoribus rute. castorei. amoniaci. antimonii. san. dr. Vnde si incenditur cornu caprinum ul capronum coram eo si non bene curatus est mox cadet. Vz e q pulius gith si ei inunistrum stati cadet. Si integrum githei apponatur surget. Antiqui post casum fleobotomiam fac ad cerebri mūdificacōem facere consueuerunt q moderni ppr debilitate omiserunt. Cor aut exure forti flōmia melior est i uia auricolis pollicis et indicis qr iniungunt capi et coperit cauis oculor ul in ueis q sunt sub lingua que fagitiuos uocantur si appareant et sunt uirides uergentes in liuid colore. Sei solue consueuit epilensia de puata ca. Vn cōiuaintur nullam spēm epilensie cognosci purimam n ea que de puata ca in q circulus uergens in liuid cor. ppetati matie acetta ppr cum supius tactum omnibus aut epilenticis nocet. balneum neruos ei mollit et debilitat fumum sublimat cerebrum turbat iem ad augz. In oi aute rettute prolibetur bal. Epilensia aute e de rettitas cau que no coperit bal. Jt nulli epilenticus confert coit cum neruos debilitat et cerebrum unde ex multo coitu fui sunt epilentici et paralitici. Omnibus aut epilenticis compe

experimentum e. fel ursi sumpt. aut pulius hyrundis ...nela ... ... pulius lapidis ... ...

ut tyriaca de .xii. in .xii. oblata ad pondus .v. de
nariorum cum uino decoctionis ruthe excepta ca
thalensia. Item omnibus epilenticis confert anti
dotum diacastoreum et pretiosa sancti pauli Item in septi
mana cum leuit . . . cum uino decoctionis sim
re ad pondus .v. denariorum. suffumigatio et thuris debet
fieri in septimana. Item uero quod coagulum lepo
ris soluit epilensiam. Item olim episcopus . . . bu.
soluit et consumit sic fit. accipe libram .i. laureole.
quassetur et decoquatur in libra .i. . . . et alia libra olei.
et decoquantur usque ad unam consumptionem et cum hoc
oleo inungatur caput epilenticorum uel stomachum catha
lentici. Vel locus valent . . . in cephalica de frigida
causa paralisi et spasmo de repletione . . . fri
et opilationibus frigidis. dicitur quod argentum uiuum positum in
ore ad pondus .i. curat. De epialte uel incubo

Epialtes siue incubus est universalis agrava
tio in membris in sompnis cum diminutione mo
tus et sensus. unde est morbus quodam modo com
itari epilensie. Ab eo quod est incumbere uel super inde
nomen accepit ab eo quod dormientes uel sompnicu
losi uigilantes uidentur suffocari et ponderare
aliquo opprimi. et a motu totius corporis destitui.
Quod accidit ex nimia repletione cibi et potus. Dum
enim stomachus cibo et potu repletur comprimit diafrag
ma pulmonem. dum diafragma a stomacho comprimi
tur. pulmo autem cor. uel fit quando uentus qui de pul
mone et cerebro in habitare . . . concludit
a calore . . . uel sanguinis uel . . . habundantia non
habet exitum naturalem per nares et os . . .
sa in pulmonis fistulis rediens super cor . . . com
primit. unde ex compassione totum corpus compri
mitur. Vel fit ex indigestione. fumositas grossa a
crudis cibariis resoluta ascendit ad pulmonem
replet eum et comprimit qui compressus comprimit
cor et . . . motu impedit ex cuius impedimento
cordis quod . . . motus principali procedit gra
uatur. comprimitur. unde spiritus ab exterioribus ad in
teriora trahit ad se. grossa autem fumositas loco
spirituum neruos intrat et opilat. et opilatione spi
ritus uegetabilis ad membra decurrens . . . reti
neatur non habens transitum recurrit et me
bra destituit. quare a motu destituuntur. Sed queritur
est quare potius destituuntur a motu quam sensu
ad quod respondetur cor esse principium motus et calo
ris in natura. cerebrum uero sensus. Spiritus igitur principaliter
a corde lator est motus. Sed informatus in cere
bro lator est sensus. fit iterum ex grossis et uis
cosis et indigestis humoribus quorum pars tenuior
et leuior ingrossatam uentositatem a calore debi
li resoluta per membra diffusa neruos motiuos
irrigat et aggrauat et pars autem ad fantasiam as
tendens ymagines corporum diuersorum secundum diuersi
tatem humorum . . . Vnde aliqui opprimi uidentur
et suffocari ut loqui non ualeant. Alii fabulan
tur et disputant. Alii patiens clamant a demo
nibus se opprimi estimantes. uel bestiis senci
tes humorem a pedibus ad totum corpus ascendere besti
am repere et uidere estimantes unde corpus mar
cessit et tabescat et pigri efficiuntur et nisi suc

curratur ad epilensiam et similem egritudinem per
ueniunt et maniam indigestionem. Pacientes igitur exci
tari debent ut calor ad interiora decurrens exteriora
petat porosque appariat et spiritus diffundantur et uentosi
tas et fumus conclusus consumatur et euanescat ple
nitudinem igitur obuiet plenitudo et continua . . .
cum moderantur parum leduntur et pauce autem et
paucas in his periculosi sunt. periculosius autem est si sine
sompno cadunt ut qui suffocentur et post accessionem
ad sensum non redierint et corpus tremebundum inueni
atur ut sudor frigidus a stomacho uel capite cum nimia cordis
pulsatione. facies igitur corum . . . uel uino irroretur et fa
ce uel manu . . . Vociferantur quousque
ad rectitudinem . . . ducantur. Si autem fit ex calore
plenitudine per dictam compariem et mediam in
maniente soluatur. Dentur digestiua et conforta
tiua stomachi. Stomaticon. diamargariton. diacimini. dia
galanga pigmentum ex aromaticis et alia confor
tatiua prout in passionibus stomachi dicetur et confor
tatiua dentur cerebri de quibus satis dictum est. Si
sanguis fuit in causa minuatur partibus conuenien
tibus. Si alius humor propriis mediantibus purgetur. Si
fit ex maturatione cibis laudabilibus subueniatur. . .
. . . autem . . . lenibus digestibilibus confortatiuis
et claris et potibus . . . Item . . .
et soporiferis. Si egent nares inungantur. Item
. . . autem motum cum . . . tremens et paralisis con
. . . tentur. gaudere studeant et . . . et sollicitudi
ne caueant. De apoplexia et causa eius

Appoplexia est opilatio omnium uentriculorum
cerebri cum impedimento uel diminutione
ne sensus et motus uniuersali excepto motu hane
litus. unde admirabatur .G. in hac passione lacertos
pectoris se mouentes dilatare cum spiritus et calor
sint submersi in humiditate superflua et extincti
in radice quare et fortius in . . . et nequeunt
descendere. Sed arbitrabatur ut dicit ipse uir
tutem naturalem mobilem mouere ipsos ex desiderio
spiritus quod desiderium fit propter necessitatem cordis ad motum
fit enim desiderium ex naturali appetitu et sensibi
li et non uoluntarie mobili. necessitas motus ad
uenit propter multitudinem materie humide descenden
tis et opilantis et stringentis meatus quare aggra
uatur calor et uehementer multiplicatur et quanto
multiplicatur tanto magis tanto magis dissoluit.
et . . . claudit quare submerguntur spiritus
et calor extinguitur et uirtus debilitatur et . . .
quare fatigatur natura circa attractionem per an
gustos meatus ad inspirationem et euentatio
nem caloris cordis. unde sequitur motio omnium lacer
tos anteriores et posteriores et laterales ad trahendum
propter necessitatem hanc. Iuuene enim se habente mo
uetur pectus solo motu diafragmatis. Sed
addatur necessitas attrahendo aera addit naturam et
motum lacertos pectoris anteriores et est in spira
tio spiritus ordinati . . . dicit .G. in . . . sic spiritus fit
uns ordinis passio erit debilis in quasi mediantis
omnino machinentur . . . est ut . . . spiritus et
uocantur minor appoplexia. Vnde ysaac species appople
xie . . . magnitudinem et . . . hanelitus etc.

ordinationem distinguens dixit si suspiria sint ordinata et non angustiosa parua est infirmitas. Si autem mendatur ulterius necessitas accidit inter licentiam lateralos intercostales et est inspiratio inordinata ut aliquando inspirent aliquando non. Unde G. sit duas sunt et cetera et est species apoplexie media. Unde ysaac cum uero sine angustia fit tamen sine ordinatione suspirant et aliquando quiescant a uocibus quidem fortis sed non prioris maiori silis. Si autem summa necessitas insit adiuuantur posteriores et mouentur lacerti secundum omnes dyametros ante et retro quod signat debilitatem nature que non sufficiat complere operationem suam nisi cum tot instrumentis et successionem fortem inspirationalibus et propter hoc est summa necessitas attrahendi aera propter strictitudinem meatuum et accelerationem ad caloris extinctionem in corde. Unde fit oregmos id est sompnus dolorosus qui dicitur precursor mortis. Et uocatur hec species apoplexie maior et prima die interficiat. Unde ypocras soluere apoplexiam fortem impossibile minorem uero non facile. Unde ysaac si apoplexia cum maiori angustia et que in compassibilitate suspirant morbum est grauissimum curationem. Maior quidem in prima die interficiat nec curam suscipit. Media uero infra tres dies uel terminatur in paralisim. Tercia infra .vii. uel in paralisim conuertitur. Distinguitur item hec species secundum materiam quod si superflua humiditas sanguinea uel flegmatica uel cum aliis humoribus commixta dissoluta omnes uentriculos cerebri et secundum originem neruorum inspondiluum fit, quod prohibet quia sensum et motum nolutarium membris suppositis quousque illa de opilet pars in parte ad aliam partem declinet fit species minor. Si autem medio modo superfluat humiditas ut partes cerebri opilet nec omnino nec ita fortiter ut primo modo nec ita debiliter ut in ultimo quousque materia effluat et ad aliquam partem declinet fit species media. Generatur autem hec egritudo precipue in sanguineis et flematicis et sincopleris decrepitis multo ocio et quiete et nimiis comestionibus et multo potu uini et crapula multum lauantibus et colentibus caput et sudantibus et qui ex uaporibus ad cerebrum attractis uel per balneum uel per exercitium uel incisionem in capite plectorico fractum uel ex nimia dissolutione humoris cerebri per assumpta uel exterius secus obuiancia cerebro pingui existente humore sic pleno quia diffundit humor indistinctum secundum omnes diametros uentriculos cerebri et poros opilans eos omnino uel fere ut non pateat uia spiritibus quare nec sensum nec motum nec alicui uirtuti animali spiritus latores sunt nec est mirandum humor existentium spiritus non possit in humido occultentur et submergantur. Verisimiliter calor per transitus quia nisi non spirituum quemadmodum in epilepsia dictum est.

De accidentibus

Accidencia in hac egritudine quedam sunt antecedentia quedam supervenientia quedam concomitantia. Antecedentia sunt capitis grauitas frequens et fortis exhalatio et dolor sine causa manifesta et pigricia uertigo et uisus obscuritas. Superuenientia sunt faciei rubor si sit ex sanguine pallor ex fleumate nigredo uel liuiditas ex melancholia faciei tortitura et mollicies in toto corpore uel in parte ad quam materia magis declinat ablatio sensus et motus. Verumtamen si opilatio sit tantum in tractu spondiliorum facies est sana et que sunt supposita carent sensu et motu. Destruuntur autem sensus totius corporis ut uisus auditus loquela et huiusmodi. Sunt species maior et opilatio omnino fiat. Cum non omnino fiat opilatio non omnino corporis uirtutes corrumpuntur sed in parte nec caret sensu et motu sed ut cum et mouetur aliquantulum et anhelitus est ordinatus et ex agitatione caloris et ex angustia et constrictione et interdum fit spuma ut epilepsia. Sed in apoplexia signat mortem. Cum enim calor agens naturalis non possit habere uitigium fla[...] conuertit se ad pulmonem et facit ebullitionem in humido innaturali ex forti agitatione et contrictione spiritus ipsius. Cumque non dissoluat de materia in me hoc. Si sit humiditate et ex fornace non possit exhalare nec uitigium acquirere modicum est quod dissoluit de humido in quo incipitur aer in cannam pulmonisque beneficio caloris et uirtutis per canalem angustiosum ad os refunditur et fit spuma et cum calor non possit uitigium inuenire significatur mentium opilatio ex humido superfluo comprimente cor et caloris in corde suffocatio extinctio et mors. Sed in epilepsia significat cum uirtutes sint salue calorem naturalem agentem in materiam morbi et dissoluentem que beneficio caloris et uirtutis ad spiritualia refusa ad os refunditur unde ceta euasio significatur. Fuerit autem quidam excernit materiam epilensie siccorem et quia siccum est separabile ab alio leue infra concludi. Concluditur materia et coartatur urina et non replet omnino ideo non est opilatio in toto cerebro et materia est uiscosa et difficile separabilis cum difficultate curatur et quia materia est sicca aliquantulum et stringens se coadunet motum ad medium coartat neruos imbutos et contrahit. Unde quibusdam in accessione contrahitur facies et inmouatur in quibusdam abtorquetur os et nares ex illius contentu neruorum precipue ad indicem. Materia autem apoplexie est humidior et quia humidus est facile separabile ab alio granue infra concludi diffunditur materia et replet cerebrum humiditate neruos opilans spiritibus transitum non prebens et ipsos emollit scilicet neruos et ideo non fit multitudo nisi in habundancia mittitur natura expellere materiam ad aliquam partem et si multa est aufert uirtutem et motum uoluntarium totius lateris in quo cadit. Si autem multa non sit sermonem aufert. Si non omnino sensum et motum ipsius totius lateris. Unde et tales curationes suscipiunt precipue si sensus et motus in pedes post dies tres uel quatuor uel .v. seu in manum post .xx. uel .xxi. uel proximus sequentibus descenderint ut in paralisi determinabitur et non quod torcio et mollicies in quacumque parte corporis fuerint uel in toto sed opilacionem et in cerebro demonstrant. Casus autem est item de superficien

L

tibe. Que dicta est in casibus et signa eorum sunt differentia quia in appoplexia rubicundior fit quam ante vene inflate sunt circa tempora et oculus apertus nil videt. et quia spumam non emittit et angustia spirituum agitatorum in rete viscosa vel in cavitate pulmonis vel proximi pericranium [illegible] precedit suffocatio et mors. In epilensia quedam membra spasmantur et os distorquetur tremor fit in exterioribus membris et quia spumant ex calore dissolvente materiam morbi que sentitur quia cito solvitur accessio. Sed in appoplexia longa per i. diem vel ii. vel iii. durant casus in sincopi accidit cum discoloratione faciei paciens iacet quasi mortuus sine spasmo tremore et spuma et cito solvitur. Casus autem qui accidit in suffocatione matricis que est species epilensie differunt a predictis quia presentitur dolor ab umbilico usque ad muliebria et quia gravitatis cordis et premuntur dolore in casu cum brachiis pacientes constringitur venter quia os stomachi et corpus matricem capite inclinato et depresso ad genua quia faciunt comprimere et stringunt dentes quasi mortue quia tamen pedibus et manibus convenientes. quia cito solvuntur quia durant per unum diem quia per duos. Signa frigiditatis totius corporis et maxime locum doloris occupantie. Si autem appoplexia fit ex sanguine grosso viscoso facies rubee vene tumescunt et molles fiunt. Cum vero fit ex fleumate viscoso pallescit facies ex inde livet cum duritie parva venarum. [illegible] appoplexie seu subsequens est accidens paralisis. [illegible] et maioris appoplexie mors in v. vel in vii. vel econverso paralisim. in primo vel ii. in minoris mors appoplexie. maior que in incremento [illegible] pessima est et cito mortifera que si appoplexia venit in decremento minus molesta est consuetur et non quia si appoplecticus desiderat sibi multos calores [illegible] afferri dulces et statim nisi ab hominabitur. mortem significat. Si non spes cura cum beneficio medicine postulabitur. Si igitur fit ex sanguine statim minuatur de vena cephalica si fortis sit. [illegible] et summum remedium est motum appoplexie et de quocumque humore corpore existente plectorico et si de alio humore quam de sanguine purgandus est cum fortibus medicinis calefacientibus et dissolventibus et attenuantibus humores acerbos ut iera fortis G. ierapigra. ierusalem. theodoricon. stoicon. cum colloquintida dentur. et pilule fiunt sicut fit ut in [illegible] aloes. euforbium. [illegible] formentur cum succo porri. Preceperunt autem antiqui in maioribus morbis fortibus uti medicinis corpore igitur existente mundificato [illegible] post vel non statim detur tyriaca in accessione ad pondus v. denariorum vel potio sancti pauli cum vino decoctionis castorei vel [illegible] vel diacastoreum. Vomitus autem provocetur cum euforbio. castoreo. et piretro. vel cum digitis vel penna in ore intromissis. blanca [illegible] multum valet corpore existente forti [illegible] pilule [illegible] et fetide. et euforbium. Sed ante [illegible] flommam nec catarticum sustinere propter defectum virtutis vel virtutis timore inducendis [illegible] ad loca alia transferunt [illegible]. Capite igitur abraso fiat

emplastrum de sinapi distemperato cum fortissimo aceto admixto castoreo vel euforbio. Fiat igitur emplastrum apium ex fenugreco furfure tritico in modico vino coctis. In [illegible] fiat cum unguentis ex apium dissolutis [illegible] cum eufor. castoreo. piretro. vel de succo apii cum pul. eufor. vel succo rute. nasturcii salvie [illegible] vel [illegible] vel castoreo stafisagria. et si ad spondiles morbus descendit [illegible] inungantur. et fomententur cum aqua in qua cocta sint camomilla. anetum mellilotum [illegible] et [illegible] cum [illegible] stafisagria. piretro. ello. castoreo et similiter succo centauree et urtice [illegible] cum sale apponantur. gargarismata fiant cum piretro eufor. et [illegible]. Clistere eis fiat acerrimum [illegible] et laxativum de foliis malve blete [illegible] agresti. [illegible] oleo et melle vel de ello in [illegible] aceto et aqua bullitis et apposito sulphure et sale [illegible] oleo et melle ungatur [illegible] felle taurino suppositorium fiat de. ʒ. ii. [illegible] castorei. ʒ. ii. scamonee. ʒ. s. et [illegible] et formam suppositorium imponatur vel fiat de sapone duro et inungantur cum felle taurino et sale. In omnibus autem hiis semper fiat processus a debilioribus ad fortiora. [illegible] inter dentes posito totum [illegible] succo menthe et pane [illegible] confricetur vel [illegible] vino resoluta vel tyriaca. vel balsamo [illegible] in capitum combustum. vel assa fe. vel [illegible] applicetur. Item [illegible] cum urtice [illegible] fiat scapularum scarificatio vel ventosa. [illegible] diximus in minori appoplexia fieri debere intelligimus maiorem cum sit ypo. solvere impossibile est. [illegible] quia in appoplexia [illegible] sine fe. appo. et paralisi ex spasmo de repletione similis cura est [illegible] fe. Dieta sit [illegible] et [illegible] sit excellentis [illegible] in declinatione. De paralisi.

Paralisis est opilatio nervorum sensibilium vel motivorum et relaxatio membra supposita sensu et motu privans involuntario. vel [illegible] opilantur nervi sensibiles et motivi ex humore fluxo vel sanguineo vel [illegible] super ipsos fluente et relaxante [illegible] quod quemadmodum [illegible] oritur a [illegible] cerebri [illegible] sic a nucha fit ex filis [illegible] procedentibus generantur nervi et vene. [illegible] progredientibus contexitur corium. In omnibus igitur hiis sunt longitudinales et [illegible] transversantes. Sensibiles autem ut [illegible] quidam [illegible] oriuntur a [illegible] parte capitis. motivi a posteriori. Sed quia in nucha coadunantur in unum cum oriuntur a nucha mixti sunt et coadunati. Unde nervi sensibiles omnes sunt motivi. [illegible] diversam esse compositionem [illegible] contexitur ex filis [illegible] minoris [illegible] recipit sensum. [illegible] motum [illegible] opilationem secundum [illegible] dicit aufertur sensus vel motus vel [illegible] diversitate humoris [illegible] diversitate filorum recipientium est diversitas egritudinum [illegible] est spasmus [illegible] comitatur epilensiam. [illegible] non est sine spasmo [illegible] non accidat econtrario. Paralisis

longitudinales

appoplexiam sm uiam crisis terminabilem. no
tamen necio nam ei omem appoplexiam minorem
ul mediam sequitur paralisis nisi perfectam. ideo dicitur
paral est appo. terminabili. Quemadmodum g epilensia.
fit ex materia minori ul strictori viscosiori et sicci
ori. sic appo est ex materia maiori fluxibiliori li
quidiori humidiori. Sic est in spasmo et para
li. materia ei spasmum siccior et imbibitur in fil neru
os texentibus et latitudinibus et quia siccitatis de
betur retentio et contractio contrahuntur fili se
longitudinem et extenditur materia infil sm la
titudinem. fit g contractio sm longitudinem
et extensio sm latitudinem. In palisi quia materia
est indefinita fluida liquida interminabil flu
it sup fila longitudinalia et ea relaxat. vn
extenditur neruus sm longum et contrahitur sm
latum per infusionem hum et propter hoc membrum sanum
infirmum trahit quemadmodum in spasmo membrum
infirmum trahit sanum. Sed ex hijs sequitur quod
in palisi magis destruatur sensus quam motus in
spasmo potius motus quam sensus. Vnde ratio est huius
fili intricati sunt et in eis opilacio erit communis
non ei potest humor fluere sup unum quin fluat
sup reliquum. Sed si magis et minus et sm hoc erit abla
cio motus ul sensus sm liquiditatem materie
et ei receptibilitatem a membris. propter ea ei mater
humidior est et mollior plena neruis et uenis
et sanguine. Dura mater solidior siccitas autem
qualitas est disponens ad motum erit g ge
neratum a dura matre magis habil ad motum
humiditas autem qualitas passibil receptificatiua
ad motum quia et id quod ortum est a pia matre
erit magis passibile et sensibile et motui contra
dicens. Videtur g quod cum humor in palisi principalit
currat sup generata a pia matre prius corrum
pitur sensus quam motus. In spasmo econtrario. Item
tum quod genera lapsum totidem sunt huius que
uirtutem eorum complent cum duo sint media
lapsa duo debent esse medicaminum genera in pali
si. et dico quod cum lesio unius sit lesio alterius medi
cacio unius erit medicacio alterius. Ex iam dictis pa
tet quod humiditas indefinita fluat sup neruos opi
lat uias inde impedit transitum spiritus et claritatis.
Fuerunt enim qui dixerunt nullum neruum conca
uum nisi opticum sensum et motum subito fi. tamen
fluunt spiritus cum sint corporei non posse esse subitum.
quare spiritum non deferre sensum et motum dix
erunt g hoc per irradiacionem anime per cla
ritatem. Sed g umbrosa materia opilet neruos
prohibetur transitus uirtutis illuminantis in
dura quare cadit sensus et motus. ad hoc id patet si me
bro aliquid opiletur inter cerebrum et membrum intend
prohibetur uirtus immutantia peruenire ad ipsum
quare non mittentur grossum ei impedit transitum
subtil. aliis autem sm hoc uidetur superflua esse ge
neracio spirituum cum sine spiritibus uirtutes com
pleantur. Sed dicendum sm irradiacionem in dubi
um est quod spiritus irradiatos. Eorum g generacio
continua est et motus imperceptibilis uelox
ut patet in uisu. Sed cum nutrimentum impediat

transitum spiritus quare nec humor opilans uidetur
impedire. membrum ex quo generantur et nutritur
et ex quo nutritur et opilatur. Sed ad hoc dicendum
quod nutrimentum membri simile est in essencia
membro et qualitate quare non impedit. hu
mor autem non digestus et si materialiter possit esse nu
trimentum cum non sit essencie complete simili
ter formaliter a nutrimento est alienus quare nec
operacionem nature suscipit nec digestione. inde
umbrositate et grossitudine transitum in ha
bet. Item mirum est quod soliditas neruorum non impe
diat transitum cum mollicies humoris hoc
faciat. Sed est duplex soliditas. Est autem quedam a
porositate partium distancium ut ligni et
spongia. Et est soliditas a porositate conser
torum ut uitro. Sed hec est dupl. aut ei est a porosi
tate consertorum mundificatorum sublimatorum
corporum colorem retinencium et siccitate ta
men complexionis et sibi condensatorum ut in
uitro et similibus. aut ex porositate par
tium consertorum non mundificatorum. Sed terrestrium
partium feculenciam retinencium ut lapides
et ossa aut est a porositate curtacium terrestrita
tem grossam in se retinencium ut cibus (?). Soli
ditas g partium mundificatorum in natum su
blimem digitorum non impedit transitum spiritibus
terrestritas autem grossa indigna impura ex humido
indefinito spiritus non recipit. Et nota quod palisis non
est periodica quemadmodum epi. ul iucia matricis que
aspectus corporum superiorum non est sup humiditatem
indefinitam sed terminatam et sup materiam co
adunatam quare neutrum est in palisi. Paralisis
alia uniuersal alia particularis. Vniuersal
est que mediam corporis partem occupat
a lesione ei partis denominatur palisis para
lisis particularis que fit in una parte corporis
ut facie lingua. manu. uesica. pede. &c. Item
palisis alia mortificacionis alia remollicionis.
palisis mortificacionis hec fit ex inclina ul oppressi
one neruorum sensibilium i. e. amittatur sensus ul
minoratur principalit. palisis remollicionis ex
fle ul sanguine ul opilacione neruorum motiuo
rum. i. cum motus principalit diminuitur.
de sola autem co. nequit esse palisis. Item palisis
fit aliquando in superioribus membris. aliquando in inferioribus
suppositum a loco opilacionis inferius sentit
dormitacionem insensibilitatem et mollicie et in
quo inferius fit per mollicie et in quo membro fit
per mollicionem et insensibilitatem ul aliarum par
tium eorum. Signa autem in neruorum origine et time
non causam. mollicies sequitur unius membri. sed
et subiacencium. si autem membris facies paciem
tibus mollicie cum reliquo corpore opilacionem
in neruis capitis esse cognoscimus et precipue in
ea parte qua mollicies infestat factis aut faciei
membris sanis existentibus. Si inferiora mo
liciae molestantur ut spatule brachia similia
ta non in cerebro sed est opilacio. Si autem quando
humores fluant et restringant sup aliquem neruum
sui nucam ul alium superius ul inferius ipsum

opilant ut spiritus non possunt ad partes inferiores ire spiritus et calore de propriatum infrigidantur et humiditate mollificantur et sic paraliticantur. Et si omnino fiat opilacio omnino destituitur membrum sensu motu et est incurabilis. Et si non fiat opilacio. sed ex parte, sed talis ut spiritus contrariantur ita pe-
netrant quod consequenter modicam sensibilitatem et mobilitatem cum spiritus perveniant ad membra licet in modica quantitate ut non sufficiant regere corporis partem spirituum. Fit elevacio ex parte membrorum destitutorum a suo regimine et calore fit gravitas et pondus et fit casus. Ex contrarius gressus motibus membri et naturae generatur tremor. Quorum est in membro paralitico motum contrarium motu naturae. quia una pars in spiritu operatur et quia una pars spiritus significatur confortacio caloris in valescere in membro post paucum tempus quia tremor in paralisi signum bonum est maxime si calor vel motus vel sensus impediti post tres dies vel in manu post .xv. descenderit et in nervos proximos tardius est descendit sensus vel motus in manu quia impedit quantum manus est lu[illegible] sit interior. Quadmodum dico quod pernicies est apostema in latere dextro quam sinistro. quia in morbis nimis pacientibus [illegible]. gravius est recipitur virtus a virtus in virtuoso quam in debili et tardius recuperatur calor in manu quam in pede quanto manus est de calidior est. levius est cum pedem a calore destituitur. non levius autem manus. Si fortis forte causam nocere non est levis nam debilem quia gressus levius cum pedem a sensu vel motu destituunt multum distante a loco opilacionis leviter ab eo recedit et motum et sensum recipit. Gravius est cum manus ab eis destituunt statim prope locum opilacionis gressus rem autem cum solvere grave est naturae quia natura gressum tempore non potest in spacio prodi universalem complere pro quod fines humoribus secundum suas causas oportet naturam laborare. Si ex sanguine fuerit paralisis consequenter per ruborem et pruritum titillacionem in flacionem venarum et universalem corporis replecionem. Si de flegmate consequenter per membra mollicie et albedine et est sine pruritu et morbicacione et universalis replecionis flegmatis signa apparebunt vel particularis secundum membra occupatum. Si de melancolia consequenter per membra lividitatem et nigredinem et ipsius mortificacionem. Et significat melancolie replentis totum vel parte occupat. Fit autem sepissime ex flegmate raro ex melancolia rarissime ex sanguine. Accipiunt gressus horum cognitiones ex etate tempore regione habitudine preprie. Diverse autem lesiones secundum diversitatem membrorum occupatorum sequuntur si enim. Sicut fit ex nervorum opilacione nervorum cerebri faciei paciuntur mollificacionem et dolor extinguitur vel [illegible] et ad unam partem facies distorquetur et nasus et os obliquantur et non amplificatur et loquitur quasi balbuciendo et super quam partem humor exeuntur et fecerit opilacionem est formicacio quasi formicae intestinis. exurguntur et continuantur sine dolore et si non fuerit opilacio ex toto destruuntur sensus et motus et est spes salutis precipue si tempore dato sensus et motus in membra

redeunt. Si vero opilacio sit ex toto ut omnino sensus et motus destruatur spes salutis omnino aufertur. Si gressus medium corporis tenuerit universalis est. particularis quando fit in superioribus ut in facie quando in fronte. vel sub facie. In quacumque parte fuerit faciei semper intelligitur opilacio in nervis cerebri esse colligancia cum illo membro habentibus. Si autem paralisis fit in inferioribus aut erit opilacio in nucha et est tota pars illius lateris patitur. Si fit in principio nuce nullum faciei nullum signum habentibus nec peccato in cerebro existente. Si autem in aliquo particulari membro vel spondili ipsius opilatur ut spondilis supra manum directum vel spina inferior prope pacientem vel nervi ipsius membra opilantur ut vesice anus et similium si fit in oculo involuntarie movetur et relaxatur. Si fit in supercilio distorquetur et in quocumque membro est formicacio et dormicacio procedit et si in naso distorquetur olfactum amisit. Si in lingua aliquando in una parte ipsius. aliquando in tota cum contractione ipsius et impedimento loquele et sensus et gustus defectu vel amissione. Lingua gressus sana existente sine macula cum loquele ablacione et relaxacione nervorum membrorum ex cerebro procedit in qua sermone autem ablato nullo aliorum membrorum paciente ex nervorum est constrictione. Sed quod aliquis perdidit loquelam ex timore ira apostemate vel similibus. aliquando ex mala complexione vel qualitate ipsius lingue. Sed ex f. s. h. lingua tumida et ardens calorem significat. alba frigiditatem mollis humiditatem et si econtrario siccitatem. Apostemata autem et vulnera per se distinguuntur. Si in manum vel pedem invadit paralisis sensum et motum perdit calidum nec frigidum sentit manus motum pes denegat gressum gravitur non facile paralisis patitur propter assiduum motum. Si tamen fiat fit cum modica tussi et non movetur secundum consuetudinem maxime lingua laborante paciente impedit et cibum recipere denegat si secundo paralisim paciatur cibus non digeritur et in pectoris manus indigestibus tepent femora totum corpus tabescat singultum vel vomunt quod comedunt magis aquam tenere non possunt secundo dolent et constipantur et cum assellant cum dolore subito solvuntur et subito constringuntur. Quibus fortis est appetitus et cum comedunt reiciunt. et postquam reiecerunt dolent quousque comederint et cum comederint dolent quousque reiecerint cum egendi negacione. Et si intestina possederit nec continuet vel omnino constipantur. Et nisi secundo laborantur levius febricitant. Si vero ea inferiora fuerit urinam sine dolore emittunt nec sentientes cum habeant. et venter et vesica tendit et gomorream paciuntur cum erectione invalida cum iaculacione seminis. Et sic est in renibus per formicacionem et dormitacionem renum et tensionem in lumbis cognoscitur. Fit autem quandoque ex superfluis cibis et potibus et motu superfluo in corpore pletorico. Unde fit ebullicio dissolucio et opilacio in cerebrum aut fit ex frigiditate aeris cerebrum constringente humiditatem nervos opilantem et precipue ex catarro. Fit et ex apostemate facto in

[marginal note] distincte
[marginal note] Sig. palesis ex sang.ne
[marginal note] Signa cause
[marginal note] Sig. toti corporis
[marginal note] Si fit ex nervorum opilatio

spualib; non purgato. Unde fit stupor lateris et
minor opilacio. Sto g palisis ex inanicione non cu
ra que est sensu et motu est incurabilis. In se
ne uix curatur. In iuuene et adolescente aliquando ac
cidit sine precedente egritudine et est curabilis et
non q palisis particularis qm fit ab umbilico
inferius partib; inferius supra umbilicum sanis
existentibus inferioribus a motu et sensu destitu
tis. Hiis prelibatis amplius accedamus ad curam
intantus iterum q fluuium est extra uenas et quod
non est sub spe humoris educi possit per medicinam
laxatiuam a locis extra uenas et minus in palisi ar
thetica. spasmo lepra et similib; ut aq ydropi
cor quemadmodum humor uero nomine uel est id quod
est comprehensum intra uenas et dico hec quem ad
modum est in materia conuicta fe. alteracio et
euacuacio debetur. Sed alteracio fe. secundum quod est cal in
naturalis quia secundum quod est fumus putridus resolu
tus meretur expulsionem a natura alteracio s. euacu
acio debetur cause antecedenti s. humori parato
putrescere et huic debetur proprie medicina euacuans
et operans per aspectum materiam eligens signa
tam ut reub. co. turbith. fla. sene uiliam. et
cause autem relicte admissione duo genera me
dicacionis debentur. quia cum putrefacta sit cor
rupcio uniuscuiusque humidi ab aliena caliditate cum
relinquitur cinis et puluis ex tali disposicione relic
ta uenantur uene et inficiuntur et ex iuuamen
to redeunte accidit multiplicacio et augmentum
ex commixtione et corrupcione materie inmeatae que
fit reddicio paroxismorum et accessio febrilis discrasie
secundum primum motum humoris. ad istorum delet
alteracio materie intimeatae medicinam operans
per uirtutem consequentem speciem. Medicinam enim aut eli
git materiam signatam aut signate similem ut
serum camelinum et sene purgant aq salsam
ydropicorum quamuis posset hoc dici ex salsedine
propria. materia g palisis siue sit humor naturalis
siue innaturalis purgabitur per medicinam secundum
suum aspectum signatam uel signate similem cum
materia palisis mag sit humor naturalis imbibens
neruos. et dico quod non stans fundo stomachi s. pilorum uen
tris trahit materiam extra uenas fluxam ut patet in
lepra quemadmodum enim dicit. G. super illud affor. si ab alto
fle zc. forti nature medicina resistit. Unde per medium os
sis purgat saniem et per medium pectoris enim expel
lit ut pz in pleuresi. in fluxu eciam per secessum
uel urinam. Et ut uidemus in pocionatis quia ma
nib; et pedib; tribuuntur humores in partibus
neruis contenti. Unde corrugantur cutis et laxatur
et spoliatur ciuis et uenia cutis ex humiditate
attracta ad stomachum. Amplius g extra uenas per medicinam
attractiuam attrahitur in uenas per porositatem
ipsarum a solidis membris quamuis solidum receptum
tunc dimittat tamen non ex porositate que multam
habent relaxacionem et apercionem et quod tulaos per
foracionem per quas subintus spiritus linealis line
aliter processus enim uitalis spiritus linealis est anima
lis orbicularis. et spiritus motus animalis est secundum
ptem. et iuuamentum cadit secundum omnes dicamine

tus per relaxacionem g et pororum apercionem re
trahitur humor animus ad pomiste totum uate
uenarum et effundi ad stomachum et ista relaxacio inob
est ex humiditate actuali quod patet in uesica
quam inuenimus lapides in urinali generatos
in rembus cadere in uesicam cum urina non intret
uesicam non per resudacionem et subintracionem
inter duos ipsius panniculos profluens per duo
colla emunctoria in amplitudinem uesice. Sed per
unum intrat et aliud exit s. inferius que per
cinonitorum exterius inter duo colla egreditur
et quia supra colla positum est quanto mag intrat tan
to mag inferiorem tunicam. Unde mag disten
dit interior dextiori coniungitur ut urina non
egrediatur quia quanto mag impletur supra collum
cadit et ipsum comprimit. Unde quanto mag urina
retinetur expulsio amittitur ut medium uirtus
expulsiua debilitetur et contentiua amittatur
uerumptamen amittitur uirtus contentiua quando ex
nimia siccitate quam ex nimia humiditate relax
ante minimum. Uerumptamen ex contracta uesica
ista panniculorum et pororum per siccitatem coartantur
poros non replentur neruum quamuis sicci et solidi ex
replantur intra porosi et laxi quamuis sensum
non pateat consistit. Cum palisis illius que
est ex mortificacione et ex remollicione non
diuersatur non q in palisi mortificacionis deletis
exibeni plus humida quam sicca et sensibilitatem
prouocancia et mordicancia. In palisi remol
licionis plus desiccancia quam humectancia.
Sig fuerit nocitiuis medicis a principio inua
sionis si sit debilitetur spiritus maior quod non pos
sit purgari. Sed si sanguineus est omnem
rem minuco pantigalsm et scarificacio in lo
co et succedat in ucco post triduum cum oleo lau
rino succo centaurie ursi pinguedine et au
xungia ueri salita inuenis. Si ex aliis hu. dis
ponatur corpus ad purgandum precedat g oximel
simplex per multos dies post compositum cum
decoccionis. saluie. castoreum. lauendule. pimule
ueris. nasturcii ortolani anguinee in allo uino
coctis et non q si uirtus est fortis ante omnia
secundum auctoritatem patrum. Si corpus est plenum et
medicus contradicit a purgacione grossorum humorum
uiscosorum debet incipere et perfecte humores
educere. Sto autem quod si materia est spissa et com
pacta prius mollitiuis et relaxatiuis post con
suptis et desiccatiuis insistendum sic ne pars li
quidior consumatur et molediencior dissolu
cionem relinquatur. Si materia g sit sanguinea
quamuis sit calida cum sit difficilis ad soluendum
et extrahendum aueniis apponantur ea dissolu
tiua cum frigidis et digeratur materia cum oxymel
tum orientale et oxizaccarine uel sir compositum exca
lidis et frigidis. Dicit enim Jo. da. in suis affor. diu
se spes si simul mixte bibite sunt si ramaginis se
patim utrat lactos et generaminos sunt illem
affectum redduntur. purgentur autem cum oxymel
mirtina yerapigra et catartici nagi. et ter raa die
fiat stupha de saluia sanamunda pimulane

ris. consolida maior. menta. absin. mol. yp.
plantag. et exeunti offeratur tyr. maior. cum
uino decoctionis salvie et sequenti die fiat fle
obotomia item tunc si sit universalis fiat in
uncto circa collum et spinam de equali mixtura
olei mol. vel ro. mar. castor. acuatis cum pulvere
castor. fiat aut. cauterium vel ruptorium in latis
bus brachiis et tybiis. Item extrahatur succus
ap. bis et apponatur equalis mixtura un
cis vel mol. vel ro. et decoquitur usque ad consump
tionem succi et tunc apponatur cera ut ad ul
timum pul. castorei et sic unguento fiat inunctio pri
mo circa collum secundo circa spinam dorsi et post
super membra paralitica. Si autem sit particu
laris et sit circa caput et collum quod sunt premolli
tionem et insensibilitatem illarum partium cum
non existente plectorico fiat purgationes per
sternutationes gargarismata. masticationes
iniectiones per nares caput induatur et ungatur
et induatur cum equali mixtura olei mol. et
mell. et impleatur locus cum equali mixtura
pul. ro. et sinap. et apponatur aliquid de castoreo
et fiat inunctio circa caput et collum et ruptoria
circa partes adiacentes. Si autem sit in partibus
inferioribus vel si sit universalis fiat clistere. Et
nota quod si fiat paralisis in inferiorum membrorum
a loco opilationis inferius cum sit corruptio
et insensibilitas et mollicies eiusdem membri
inunctio fiat primo super totam spinam post ad
locum passionis. et nota quod quacumque parte fiat
paralisis omni mane detur equalis mixtura diatos
et rosate. vel et sequatur usus sir. facti de herbis
frigidis post dictis. et in fine decoctionis ponatur pul.
castorei et hic fiunt in paralisi sanguinea. Si fit
de fleumate hii. disponatur corpus ad purgandum in
quo dixi. vel in quosdam a principio offera
tur tyr. cum uino decoctionis salvie et sequenti
die si corpus est plectoricum et particularia
conveniant fiat flobotomia vel offerantur in sero
.iiii. pillule. de simplici yera vel de blanca sim
plici et sic tribus diebus continuis electuarium de
castoreo detur quolibet die bis. paulinum detur vel bis
in ebdomada. et digeratur materia semper cum oxi
melle distemperato cum decoctione herbarum
predictarum precedente usu diantos vel plus vel
zinziber. vel fiat eis electuarium compositum plurimo du
plicato diamargariton vel zinziber. diantos cum
quibus addatur diasene simila est mel. an. et
acuentur cum pulvere talli. vel. nuc. m. gum
oss. mac. a. 3. ii. i. gum. Iterum fiat etiam in
unctiones de unguento mixto ex. vi. unguentum ca. eu
forbiato vel semmoneato vel electuario sina
pizato. piperato. et si sit mortificatio in in
fra de dialtea. Si remollicatio fiat vel fiat
in unctiones de dialtea cum butiro et herbis
calidis vel herbis mollificativis cum medullis
alium cum branca ursina malva medulla
bovina. cati. canis. vulpis. ursi. et cor pin
guedinibus et anim... in vulteris et aquile. ana
tis. ance. ardee. bufonis. et similium additio

cera et oleo et sic fiant per mensem vel amplius.
Unde bene sit materia digesta et relaxata et si ma
teria bene digesta purgetur. Semper tamen precedant
purgationes suaves dicte. omnibus quibus diversis pur
getur cum yera vel theodoricon. anacardino vel
quod melius est cum blanca. et fiat purgatio frequens et
sufficiens vel dentur pilule ma... dicte. Dentur
pilule que fiunt ex colloquintida turbith agari
co et aloe. hiis modo dactili. vel purgentur cum pilulis
fetidis vel yrapsie vel eufor. Pillule fetide
Pilule fetide potenter faciunt paraliticis litar
gias et in lacrimis oculorum et faciei. [illegible] cum punctione
sentientibus. R. pulvis pigre. 3. x. colloquintide. 3. i.
eufor. 3. ii. et pipis. ase fe. serapinum. oppoponac.
... sinap. an. 3. i. centaur. mi. elactis.
an. 3. i. confice sic. gumme in succo rute resol
vantur et alia inde confiantur. Pilule eufor
R. eufurb. colloquintide. semmon. bdelly.
an. 3. ii. armoniaci. serapini. oppoponac. turbith
an. 3. ii. castorei. sarcocolle. aloes. aristo. mastic.
apii. se. cicute se. an. 3. s. tempera cum succo api
vel porri dancis. 3. ii. De blanca Blanca fri
gidos hu. purgans valens cephalargias litar
gias epilenticis. paraliticis tremulosis oculorum
doloribus et lippis. R. turbit. oppopani. galbanum
ase. serapinum. castor. antimonii. sulphuris
bdellii. aspalti. armoniaci. storac. liquid. carnis
leonis. dragaganti. eufurb. agar. mirre. colloqui
tide. elli. nigri. policodii. yrapsie. pireti. squian
peucedani. asari. api. piomie. lecomac. centau
ree. poli. amomi. leuistic. rute. se. sagap. diac.
an. 3. i. cinamomi. gariofili. mac. cardami. an
maine. balsami. an. 3. i. et 3. s. ambre. grana. vi. mel
lis q. s. detur cum uino in quo cocta sit salvia
aut herba paralisis in sero in modum castanee.
Dyacastoreum Diacastoreum valet cepha
licis epilenticis. emigraneis et paraliticorum
membrorum materie capitis. emfraxi. splenis
et epatis. et renum. solvit omnibus frigidis egri
tudinibus tempore frigido nocentibus confert. R.
castor. ... an. 3. iii. ... g. i. et s. aloes. ii
et s. ... g. i. ase. mirre. eufurb. a. 3. i. et g. ...
folii. antimonii. piret. liquir. diag. calami
aromatici. nit. galbani. squinanti. spice. oppo
pani. reupo. serap. storac. cala. 33. cinamomi.
an. 3. i. et g. ii. staphisagrie. dauci. maratri. se.
apii. silis mo. costi. semmoni. petroleo. storac. ru
fam. s. carda. thimi maioris et minoris. agar.
mastic. sal. ar. zeduar. an. an. 3. ii. et g. iv.
satirie. ysopi. camedreos. pulegii. origani.
balsamite. ozimi. blance. diptami. rute. se.
aristologia lo. ro. aaro. mali aromaticon.
asari. salvie romane. bdelly. an. g. x viii. epi
policod. ... a. g. xiii. ... cappa
ris an. g. xi. anacardi. sauine. genciane. cen
taur. mandrag. a. g. iii. peucedani. absinth.
a. g. vii. yreos. g. iii. et ceteram partem unius me
llis quod sufficiat detur in modum avellane cum her
barum competentium decoctione. Iera albus de cura
Iera albus de cura fiat et utiliam pur

gat et guttam que fit de frigido. renes lumbos. unde mem
bra uidentur contracta ualet paraliticis datur cum
tepida aqua decoctionis hb'e appropriate uel cum uino.
℞. agarici. coloquintide. turbith. epithimi. hermodactili. cuscu
te. ana ʒ. ii. et gr. v. squinanti. carpobalsami. xilobalsami. rose
cassie. cc. asari. cinamomi. mastice. ro. mol. absin
thii. reupontici. folii. lapidis lazuli. ana ʒ. ii. diagridii ʒ. i. et s.
aloes epatici ʒ. iii. et s. mellis quantum sufficit. si pilulas facere
nolueris tempera cum succo absinthii. da ʒ. iv. uel v.

Potio sancti pauli. Potio sancti pauli quam sanctus paulus
composuit. ualet proprie epilenticis cathalenticis
analenticis cum uino decoctionis pionie contra mania
uel ante horam accessionis cum uino decoctionis
genciane. ℞. castorei. ʒ. iiii. ʒ. iii. et ʒ. i. castorei.
antimonii. sinoni. folii. diptami. costi. similiter api.
petro. maratri. dauci. staphisagrie. ana ʒ. i. sal ar.
epi. ana ʒ. i. et ʒ. s. calami aro. mirabolanorum. liquiricie. dragag
anti. pionie. piretri. ana ʒ. ii. costi. coloquintide. agarici.
mastice. aristologie ro. et lo. se. inabante maticos. asa
ri. lilifagi. autornii. diptamni. basilica. brance ur
sine. balsamite. pulegii. origani. camedrie. ysopi.
saturee. piperis al. et ni. et lo. rute. ana ʒ. iii. et gr. v. sem.
cardamomi. ebuli. ana ʒ. i. et gr. iiii. balsami. nardi.
cc. squinanti. cassie. mirre. oppopanacis. sulphuris gr
ciane. bdellii. cuforbii. amomi. sanguinis nigelli
ana ʒ. i. cinamomi. gariofili. ℥. anacardi. xilobalsami.
peucedani. carpobalsami. storacis cala. serapini. lasaris.
sanguinis draconis. coagulum leporis agni. capreoli. mirtilli et
fel ursi. san. anatis. petroleum. ana ʒ. i. iiii. gr.
iiii. herbe palisis ʒ. v. et gr. iiii. mellis quantum sufficit.

**De pu-
lino.** Paulinum proprie datur ueteri et noue
tussi que fit ex distemsia capitis et contra uicia
pectoris ex frigiditate cum uino ca. inferioris. caput
et stomachum a flate et uicia et oculorum grauedinem mi
rabiliter purgat datur in modum electuarii. da
ʒ. ii. cum ʒ. ii. seminis. uel post cenam in pilulis cum
opio confectis. ℞. aloes ʒ. xi. gr. xv. cc. cos
ti. anacardi. agarici. coralli. mirre. armoniaci. te
rebin. galbani. sapini. oppo. confite ru. storacis cala.
xrei. ana ʒ. iii. et s. opii. olibani. mastice. bdellii.
coriandri. ana ʒ. ii. et gr. xv. balsami. folii. ana ʒ. ii.
et s. mellis ʒ. ii. Conficitur sic gal. sap. opo.
armo. terantur et uino odorifero per noctem
ponatur mane super ignem liquefiant et colentur.
et iterum bulliant et post adde mellis despumati ʒ. iii. et
coquitur ad spissitudinem incepcionis tunc ponatur
paulatim storax cal. et ru. cera cum pistello ca. ex
tensa et liqueat post addatur terebentina et cum
bene coctum fuerit ut super marmor gutta posi
ta colligatur et teneat addatur mirra. bdellium.
olibanum. et post reliqua puluerizata ad ultimum cum
croco orientali magdalionem compone. sed non ap
ponatur opium nisi quando datur contra fluxum uen
tris. irritantem accipite in digestione et discolorantes ex fri
giditate opitulatur.

Gratia dei. Gratia dei fa
cit ad omnes langores podagre arthetice. scia
tice. nefreticas. empimas. spleneticas. apoplec
ticorum. paralisi humorum reumatizantium ad linguam
et ad alia membra. claudos dirigit et mutos
loqui facit ut in una potione uel ii. mirabiliter gra

dei si se abstineat a uenere et grauibus cibis
et uino ru. et pomis et olibus et leguminibus et pis
cibus et im. et mala uoluntate. ℞. aloes epatici.
ʒ. iiii. hermodactili ʒ. iii. polipodii. ebuli iii. piperis
cc. ana ʒ. ii. interioris squille corte. agarici. aristol.
mirre. betonice. cum. fel' tre. castor. ana ʒ. i. m
mediocres pol. ana ʒ. iii. ana quantum sufficit. da cum mulsa.
ʒ. ii. fac sufficienti purgatione et uicia purgata
cum diasene sisit mel. aut melagogo tyriaca
detur die tercia. uel oppopira uel potio sancti pauli. uel
adrianum cum uino decoctionis hb'e palisis. uel
saluie uel diacastorei. uel tercia die fiat stupha
de calamento. origano. saluia. artemesia. conso
lida ma. de anolis grene nasturcii. pinnula ueris
auencia. lauendula. Exeunti a stupha offeratur
aliqua opiatarum predictarum. Sequenti die corpore ex
istente plectorico fiat flobotomia. non existente plecto
rico apponantur uentose iuxta locum passionis
nec quam usus balsami est summum remedium in hec
cum si fuerit in electuariis uel unguentis uel decoctionibus
herbis admixtum. singulis quinque diebus offeratur tyriaca
predicto modo et singulis mensibus stupha. singulis
septimanis in sero accipiat diacastoreum et cetera
de tercio in tercium accipiat de equali mixtu
ra diacastorei et plures iungentur. et post usum electua
rii accipiat de hoc suffumigium cum testa oui impleta cum
cinibus prunis aqua decoctionis castorei. ℞. calamenti. ori
gani. artemisia. consolida ma. ana ʒ. i. saluie. ii.
samsuci. pinnule ueris. pionie utriusque nastur
cii. ana ʒ. i. et s. decoquantur magis et simul in fine
decoctionis apponatur puluis fecis de ʒ. ii. et castoreo.
Item puluerizantur predicte herbe ita quod aliquid sit
ʒ. ii. ʒ. ii. galange. cinamomi. ana ʒ. s. et appo
natur tercia pars de castoreo pul. totius ʒ. una
ad pondus omnium et tantundem mirabolanorum keb. ita
quod in dosi sit ʒ. i. et offeratur singulis diebus in
principio prandii. ad pondus. iiii. d. fiat quoque in
unctio cum unguento mixto supradicto uel fiat un
guentum. puluerizetur castor. euforbium et cum
his pulueribus terantur predicte herbe rami. et cum
axungia uulpina repleatur anser et assetur
et in sanguine quod distillauerit liquefiat cera mi
x hoc unguento inungatur. Quidam autem copiam alli
orum cum predictis inuenit. concludit dominum aslame
multum ei competit hoc modo.

**Oleum de spe
cibus.** Oleum autem quod fit ex serpentibus rursus
amputatis caudis et capitibus spacio. iiii. digito
rum interioribus proiectis reliquiis in olla positis
super quam sit olla perforata in fundo bene sigilletur
in medio ne aqua intret os olle superioris be
ne claudatur in caldario magis bulliente po
natur distillando distillabit pinguedo cui ad
datur radix capparis succus centaurie castor.
et similia et fiat unguentum precipuum contra paralisis.
remollitionis. et centaurea in uino et oleo cocta. uel
similiter et ei se. Item tegula candeat et membrum
paraliticum bene cooperiatur. et yeralogodion distempe
ratum cum uino decoctionis saluie super tegulam
ca- [illegible] piciatur ibi sudet hic per sex dies bis in
die sudet. et pinicialla cum arrogo uel marciaton

Pa[illegible]

xv.

Paralapi [illegible]

in rigat. **Vngm̄ de cetonia.** Vngm̄ ceton icum proficit paliticis. artheticis. sciaticis. podagricis. et ad omnes dolores. ℞. oli. lb. xxx. de re. colofonie. seui taurini. oli lauri. lb. ii. oli leuistici medulle ceruine. adipis ursini. an̄. lb. singulas. galbani. terebentine an̄. ℥. ii. cetoni am iuuam sine plumis confice sic. cetoniam in olo in caldario lento igne tam diu coque donec carnes ab ossibus separentur et ab oleo ablatas in mortario diutissime teras. Item in olo missam bullire fac et sic per saccum cola. et p iectis reliquiis cetam mitte. Cumque liquefacta fuit gummas et medullas et adipes in olo liquefac tas decoctioni adde et cum tepefit incipit pulverem colofonie funde et agita cum spatula et sic firmum reserva. Carnes aut cetonie. bufonis. vulpis per se comeste multum iuvant. Cautius aut fiat in loco ut in mettalensia inunctum iuvat. et uen tosa sine scarificatione posita super locum ut sp̄s attrahatur et membrum viuificetur intrinsecus iu vat. Item fiat semel in septimana inunctio cum ungento muscato ℞. ℥. baccarum lauri. maiorane. calamenti. basiliconis. satureie. origani. ysopi. an̄. ℥. iii. oli laurini. marciaton. oli pulegii. an̄. lb. s. oli muscellini. ℥. ii. petroleri. ℥. s. indie fe pe. ℈. ℥. i. musci. ℥. i. ʒ. et bacce lauri pulue rizentur modice et herbe terantur et decoquantur in uino cum predictis oliis excepto muscellino quod apponatur in fine et apponatur oli nucis lb. ii. et bulliant aliquantulum et sic tota nocte dimit tantur in illo uase et in crastino decoquantur usque ad uini consumptionem et tunc colentur et colature admisceatur cera rubea. et ad ultimum pulueris. ℥. i. baccarum lauri et addatur aliquantum de euforbio. et castorei et musci apponatur ad ultimum. Semel aut in mense fiat in sicco cum olo ruptorio quod sic fit.

Oleum ruptorium. Olim lauri. pulegium. muscelleon nimceleon petroleon. olim decoctionis anisi. cumini et alia ola calida bullita in liquore resoluto a pinguedine leonina vel vulpi na et similium et cum succo basiliconis ar themisie et similium calidarum herbarum usque ad sic ci consumptionem faciat bullire. deinde apponatur galbanum semper. oppo. ar mo. an̄. ℥. ii. et resolua tur in eo ab ii core uel. ultimo apponatur lapdani. eufor. sulph. sinap. mastic. storac. de mo quor. ℥. s. frequenter ab igne remo ueatur quousque in modum ungenti congeletur et fiat in uase ad solem vel ad ignem dim conf cando. et per uel. singulis. xv. diebus offeratur se mel simplex. multum confert. In sicco aute cum petroleo multum ualet quod prouocacio fe mbae egritudinis perfecta est cura. Veruptam me non prouocetur. fe. nisi corpus mundificato a mal humoribus et certificato ut alia fe. non accidentis in sp̄u et non in humidis. Vngm̄ potissimum ℞. mediane corticis sambuci capsie. ebuli. an̄. ʒ. i. piperis. piretri. castorei. mirre. euforbii. sinapis. ʒ. s. contrita in olo laurino bulliant. de inde cere m. ℥. ii. viridis. ʒ. i. commisceatur

ad ignem. Gargarisma sinapis. piperis. ysopi. nasturcii pul uis lingue suppositus simillimum secum conterimi [?] co fiat que et ualet epilenticis appopleticis ℞. condisi. castorei. piperis. nigelle. an̄. fac puluerem tempera cum succo oli. liquir. in forma pilulas ad modum lentis et sicca ad solem. i. i olo simul neque distempera et inunctio fiat. Gargarismus ex pirett. sinapi. pipere. staphisagria et similibus si est necesse.

Vngm̄ cantaridorum optimum ad desiccandum humores et malos illuc trahens et consumens fiat uesica. et si maiorare uolueris unge serapino adipe. facit ad col. fructus positum per anticipationem. et aurium. sciaticis podagricis paraliticis. super locum prouenientia in mani potenti medetur. ℞. resine pinumme. ce. oli. omnium quatuor. ℥. iii. cantaridorum. ℥. iii. mastic. olme. ℥. ii. re. galbani. aloes. omnium. ℥. i. confice picem in olo funde deinde pulverem aliorum misce et reserva. balneetur paraliticus in aqua salsa vel sulphurea uel cinata vel in aqua decoctionis supradictarum herbarum calido rei. si diues fuit uel uir honorabilis cum coleis de coquatur ad consumptionem et spissitudinem et fiat ei in sicco vel unguentis admisceatur. Et si caput vel partes capitis paralisis inuaserit quod cognoscitur corruptione faciei. vel alicuius membrorum eius et dormitacione et insensibilitate vel extorsione oculorum corruptione odoratus vel auditus vel aliorum sensuum. celerata imminutione euaporetur caput ex sacello cum farinam tritici cocta in uino. preterea quod fuit et post olis vel ungentis supradictis caput operiatur et emplastris dissolutiuis consumptiuis equaliter ut ex herbis supradictis. sed ei debet apponi aliquid habentia uirtutem dissolutiuam nisi ha beant consumptiuam moderate uirtute et accipiant potiones cum castoreo. et fiant gargarismata ex sinapi. piretro. staphisagria. origano. ysopo. tymo cum oximelle per diuum ad solem ut flegma deponatur et hoc ieiunio. Et si relaxantur membra labia. or masticate piretrum aut piper aut castoreum sub lingua teneatur vel in bucca nucem integram et sic ad carbones igniendos sufflent ut labia vel alia. i. oculi ad propriam dispositionem redeant. slaribus obtu ritum adhibeatur et constrictiuo piretro eufor. ello. sinap. pipe. an̄ tritis ut odorem accipiant. Et si amiserint et sensum perdiderint inter scapulas scarifi centur et cum rem. purgentur. Et puluis staphi sage et succus bletarum per tribus diebus. mell. i. naribus initiatur sabul. exceantur et sermones com ponant ut ad pristinum redeant sensum. Si in lingua sit paralisis si fuit de sanguine fiat minutio de uenis sub lingua. postea fiat fricatio de melle. i. oppopira vel petroleo sal gemme. vel castoreum sub lingua teneatur. frequenter balsamum quousque dissoluatur. et consumatur vel succus cauliculi. ag. vel lapis in uerse. Et non quia semen caul tritum et receptum ore confortat uocalia instrumenta quod ut dictum manifestum est. et inula. vel philosomena quo quanto potius uiritur tanto potius ad contrarium extra tur. lauant os cum oxi. et pipe. et sinapi. origano et ysopo. Vngatur et lingua cum oximell et admittatur si assa fe. et os teneat aptum ut humor exeat. teneat has pilulas sub lingua. ℞. castoreum. balsa

nuce ʒ. i. t. ʒ. i. formentur in modum ciciris et in decoctione
cuius capite tamen purgato bene sub mento ante
diaolibanum more emplastri ponatur vasum capitis ablu
atur cum apozimate quod fit de vino et oleo tribus
diebus continuis deinde apponatur emplastrum. ℞. con
carum marinarum assatarum ʒ. iiii. thuris castorei me
re ana ʒ. ii. pulverizentur et cum ovorum albumine emplastrentur.
cum concavitate occipitis vel cauterium adhibeatur.
masticationes fiant de piretro sicco vel mastice vel
staphisagria cum mastice. fricationes fiant de pul
vere piretri. piperis. staphisagrie. sinapis. ana. castorei.
salvie. salgemme vel nitri quod est acutissimum vel sal armo-
niaci. alii addunt gariofilos. nucem muscatam. cardamomum. galangam
spicam et similia. gargarismata fiant de sileris
bus et cum aceto et melle. fiant autem tale. ℞. origa
ni piretri ana. piperis. m. al. et lo. cinamomi. ysopi
nigelle. camsiva. costi. pondus equale fiat pul-
vis et terantur cum sapa fiat gargarismatum oris post
autem fiat cum sinapi et melle. fricationes ad palatum
fiant et gingivam in ore et extra et sub lingua intus et ex-
tra fiat epithima. ℞. gariofilorum. florum boraginis. anthos salvie
sicce. et calamenti origani. baccarum lauri. pionie.
lavendule. herbe paralisis. nasturcii. ana ʒ. i. cube
be. sandali rubei. ro. melisse. amomi. ana ʒ. s. casse
tur et stringentur cum lb. ii. zucc. Item ad idem sal
vie indie gariofilorum ana ʒ. s. maiorane. ligni a
loes. cubebe. nucis muscate. gar. sandali al. mac. et
sandali ru. ʒ. ii. fiat pulvis quo utatur in brodiis.
Electuarium ad idem commisceantur diacastoreum
plurisdiantos cum musco ʒ. i. acuantur cum musco
ad pondus unius grani. et ʒ. ii. nucis musce. trocisci
ad idem. ℞. maiorane. lapdani. se. basiliconis. sto
rac. cal. ro. ana ʒ. i. thuris ʒ. s. mente. asari. ana
ʒ. s. formentur trocisci ad pondus iii. den. unguentum
ad idem. ℞. succi salvie ʒ. i. absinthii. maiorane. apii.
ana ʒ. i. baccarum lauri. simpi. castorei. ana ʒ. i. marcia
ton. olei lauri. ana ʒ. ii. armo. ʒ. i. cere iii. i. q. s. fiat
Item ad idem. ℞. alex. diamusci. pliris. ana ʒ. iii. acuan
tur cum pulvere nucis muscate ʒ. ii. mac. ʒ. ii. gariofilorum
cubebe. ana ʒ. i. musci ad pondus gr. i. diacastorei
ʒ. s. medietas distemperetur cum aqua decoctionis
salvie bis in septimana detur pacienti. Item pliris
duplicatum diamargariton. ℞. alex. diantos cum
musco. ana ʒ. i. acuantur cum pulvere nucis
muscate. gariofilorum. mac. ana ʒ. ii. musci i. gr. stu
pha eis fiat ex artemisia. mentastro marru
bio. ruta. origano. calamento. nasturcio. herba
paralisis. et in exitu detur tyriaca. plus autem com
petit quam balneum plus enim stupha consumit balne
um autem plus dissolvit et parum consumit. Unde
multi ex balneo in paralisim lingue ceciderunt. Sig.
ex dissolucione hoc accidat in primis evacuatur san
guis per antipasim de cephalica maxime si repletio
sit. deinde tribus diebus continuis detur in sero potio
sancti pauli cum vino decoctionis salvie rute casto
rei que dissolutionem aptam prohibet et ex parte con
sumit et more ad diu teneantur primo transglu
tiatur post purgetur cum pilulis autem de yeraps
simul inmixtis. post dentur pilule diacastorei per
naris egro iuxta ignem calefacto vel collo calido

post detur oxipopia cum vino precedente. Et si stupor
remanserit et oculus distillet pro stupore inun
gatur facies unguento autem et precedente sancti pauli si
vini nichil. pro lacrimis detur aurea alexandrina. sal
marcelli sal sacerdotale. detur super omnes cibos
omnibus paraliticis de frigore et pul. et condimenta
aromaticorum cum multa salvia. In paralisi predicta ma
nuum hec eadem sunt precipiantur. unguentum emplastra sup
toria cauteria. et fricationes et unguentum eadem du
mus cum gargarismatibus masticationibus adhi
benda de vesice autem deinde paralisi inferius dice
mus autem medulla cervicis cum tota spina
dorsi et pannis infusis in vino decoctionis castorei
pectini. et iunge et renibus applicentur et frequenter re-
novententur. balneum hic precavetur illis convenit.
sto autem quod paralisis in membris incurabilis est cum
fit ut epilepsia. paralisis solum curetur cum his que pre
diximus et que in aliis ex frigore et reliquis solum
egritudinibus dicentur. Si autem timeatur de re
adiuvatione paralisis fiat hic sirupus. ℞. arenis
quercule salvie. floris anthos. borag. nucis pas-
sule et piceae. lavendule. primule veris.
nasturcii. pionie. liquiritie. ana ʒ. i. cubebe. xilob.
carpob. maiorane. amomi. gariofilorum. ro. sandal
al. et ru. eupatorii. vel ruscum siccatos. ana ʒ. s. cola
in aqua ʒ. i. zucc. lb. ii. Item ad idem. ℞.
alex. diagalange. pliris. ana ʒ. iiii. acuantur
cum ʒ. ii. mac. musci. pondere i. gr. Dieta parali
ticorum sit vinum al. subtile temperatum. Vinum
enim forte nervos debilitat et humectat. Vinum
gariofilatum et salviatum et similia calidorum. Item conferunt
agrestis carnibus et indigestibilibus in lactis nec
non cum cervis frixis et assis. et acetosis nisi cor
pus bene lavatis. abstineant a clamore ieiunio
comedant carnes digestibiles. pullos gal
linaceos. perdices fasianos. vulpes bubones an
imales agnos coctos cum aromatibus et salvia
et anancia. multa. In apostemate lingue et
paralisi fiant quod admodum in curis gingivarum demon
stratum vel lignum cum in paralisi et puoicto fe. De

spasmo et eius speciebus

Spasmus membrorum voluntarie
mobilium et motus in voluntarii con
trahuntur. vel secundum longum et extenduntur.
secundum latum ideo secundum aliquos diffinitur. Spas
mus est contractio nervorum motum volunta
rium impediens. Cum enim propter plenitudinem vel eva
cuationem contrahatur propter lesionem ingressa
super ipsos retrahuntur ad suum principium. Unde
secundum aliquos spasmus est contractio vel extensio
nervorum et lacertorum in collo pape. et eius ex
stenditur. Dividitur autem secundum locum. sintoma. secundum
causam. Secundum locum. epitostonos. alius protosto
nos vel emprotostonos. Alius tetanus tostonos
in epitostonos cum super elevantur cum nervi posterio
res contrahuntur et digiti in pugnum deducuntur.
protostonos sive emprotostonos. ubi tenens
sive inclinatus in epitostonos cum nervi anteriores
contrahuntur et caput incurvat. et coacti digi
ti extenduntur et apparent. tetanus est ubi te
nes. flexus enim anteriores et posteriores equaliter

contrahuntur. Nota autem quod nervi a principio lis cerebri oriuntur, nervi lacertorum a lacertis fila que faciunt cordam. Fit autem spasmus in lacertis mediantibus quibus differunt motus. Verum dico contra aliquos qui dicunt lacerti vehementis profunditate sensum et gustum perficiunt. Lacerti non solum in lingua serviunt ad faciendum motum ut sit habilis secundum voluntatem movendi ad formationem sermonis. Secundum sinthoma dividitur quia alius est universalis alius particularis. Particularis alius in digito alius in pede alius in supercilio alius in oculo, alius in labio aut naso aut in mamillis ad modum. Secundum causam alius est de inanitione alius de repletione. Ex inanitione aut ex nimio fluxu, alius de siccitate naturali aut artificiali et hec ex nocumento aut egestione ventris, sudore, fluxu sanguinis vel alia evacuatione vel ex febre acuta seu ex quodam morbo acuto nimis desiccante. Hic spasmus paulatine venit quia paulatine sicca humor humiditas consumitur. Et si talis consumptio durat ut firmatur humiditas propter nocumentum ingressum super iudice non curantur. In nervis enim substantialis humiditas consumpta non restauratur. Nervus enim desiccatus non suscipit infusionem humidi. Si tamen recens fuerit aliqua humiditate remanente adhuc in fusione suscipit et non potest curari. Repletio alia ex humore alia ex fumis. Spasmus ex fumis a vulgo improprie vocatur et sequitur inmoderatas evacuationes et modo est de inanitione hic autem per vacuationem de loco ad locum. Repletio autem ex humore aut est de sanguine aut flegmate aut milia. Cum enim imbibitur in nervis vel lacertis quorum nominibus utimur indifferenter propter commodum doctrine replet ipsos et extendit secundum latitudinem. Unde motus impeditur voluntarius quia autem nervus repletur inde contrahitur secundum longum partes membri adherentes secum retrahit. Unde membrum infirmum retrahit sanum propter grossitudinem impermeabilis eos. Membrum enim infirmum quod relaxatur et elongatur gracilatur, forte pellit foras sanum. Unde cogitur sanum retrahi ab infirmo. Et hic est una de differentiis inter spasmum et paralisim remollitionis. Et est alia quia membrum spasmatum non sine difficultate vel dolore manu non potest extendi et ad locum proprium reduci. Nervum enim prius illius tensum et rigidum reperitur. Membrum autem paraliticum ex remollitione et sine omni difficultate in dispositionem sibi debitam potest reduci absque rigiditate et tensione. Item spasmosa pars non decrescit digestiva enim non debilitatur nec nutrimentum minuitur. In paralisi cadit digestiva et suffocatur et ideo nutrimentum deficit et membrum inde gracilatur. Item spasmus diminuit parum paralisis vero multum. Magis spasmus ex repletione. Spasmus ex frigiditate fit ut ex gelu vel glacie stupefaciente spiritus et congelante. Unde amittitur motus et sensus omnino aliquis et propter hoc non potest dici nomine vero spasmus in natura non est in eo quod fit contractio aliquorum nervorum seu rigiditas et extensio. Si spasmus in naturis fiunt tum trahuntur et non extenduntur ut in partis videbantur secundum quorundam oppinionem diffinitionem supra positam quia quantum in grossitie est ex repletur tum in latitudine et diminuitur longitudine nervus. Et si ad solem ponatur corium non elongatur sed potius abreviatur. Ambo vero si magis mittitur et longius et latius simili modo fit et nervus est superflua humiditate mollificatus vel nimio calore desiccatus contingere non est dubium. Unde modum quo repleto nervo fit spasmus, humectato autem nimium fit paralisis. Et ratio repletionis est ex ociositate nimia et multa comestione potu superfluo. Unde humores in corpore superflui generantur. Repletiones autem humorum singulorum ex propriis signis dictis totiens superius cognoscuntur. Ex vulnere autem ante tempus curato accidit spasmus ex repletione et subputrescente. Unde et eius cura est apertio et mundificatio et ad ultimum consolidatio. Spasmus ex inanitione non curatur quia nervi aridi humectari non possunt nisi mediante humore digesto. Digestio non est nisi a calido et humido. Humido autem deficiente et exhalante humido simul exhalat quod fundamentum est caloris. Deficiente ergo calido et humido deficit digestio et nutrimentum, deficiente nutrimento determinatus. Quare et vita cum in eo et humido fundetur. Applicationes difficilius curatur quam alie species cum sit cum dolore corporis et diuturnus. Et pugno clauso et frigore extremitatum pulsus autem in spasmosis inanitionis tenuis aut parvus aut nullus. Et nota quod in spasmo apoplexia, epilepsia, paralisis, ptisis, periplomonia, dissenteria, colica, urina rubea mortem significat. Febre in spasmo ex defectu spirituum delitescat et si febris accidat presumitur esse de inanitione precipue si fit acuta et diuturnus diminuerit. Et si spasmo de inanitione accidat febre maior fit inanitio et consumptio. Si spasmo superveniat vel cum eo incipiat febre repulsionem ipsius dissolvet et consumet quia provocativa febris est cura perfecta. Sed non febre non est provocanda nisi corpore purgato ne suscitat acutam aut putredinalem longam. Si ergo spasmus ex inanitione sit et sit recens curatur. Lac mulieris masculum nutrientis mulgeatur super caput et musculos cervicium et collum et spinam usque ad lumbos ut inde humectentur. Fiat emplastrum ex semine lini, fenugreci, radice altee coctis in aqua et tritis addita farina ordei et oleo violaceo, ponantur in locis predictis et nucha post autem addatur branca ursina vel volubilis, malva, bleta. Et ponatur in unguento ingenialis in mulieribus in mamillis. Et ungatur ex dialtea, oleo violaceo. Et si sine febre sint intret balneum decoctionis herbarum hiis et in exitu quia non debent ibi morari inungantur partes dicte oleis dictis et dialtea mixtis cum lacte mulieris et albumine ovi. In confortatione aliorum humidorum precipue est laborandum. Detur ergo brodium galline coctum cum ordeo mundato usque ad dissolutionem cum vitellis ovorum. Item valent eodem brodio cocti cerebelle et medulle optime sunt et testiculi gallorum et carnes testudinis et carnes cancrorum fluvialium ut in cetera dicetur et cum inanitionibus destruatur et si ex inanitione cure.

fiunt cum ebiscor melle dimitur et sic et reliquis sub-
ueniatur et foueantur partes pectinis testiculi virorum
et mamille mulierum in omnis crudis dissolutis cum aqua
et oleo et diligens studium circa resumptiva tamen
quam est adhibeantur. Si fit ex replecione si sanguinis
sit vena flebotometur vena mediana vel apponantur
cuple cum scarificacione circa collum et occipitium
cum post vesica plena oleo calido inungatur col-
lum. coquatur et spuma cum oleo rutaceo et detur ei
mel cum castoreo et post reliqua localia succedant
Jeiunare [illegible] prodest omni spasmo de replecione
sufficit. Si de aliis humoribus fit ut de fleumate et
melancolia purgetur humor mediante quem urina demonstrabit
cum yera ruf. yera theodoricon vel benedicta. vel de-
tur pilule que dicuntur opopon. castorei [illegible] se-
[illegible] piperis [illegible] cum vino ungantur
cum unguentis calidis ut marciaton artagon et si-
milibus oleo rutaceo. pilule optime valent in hoc
casu si fit de fleumate. vesica plena oleo calido super locum
dolentem ponatur. detur ei diacastoreum quod si non
habuerit distemperata castoreum cum melle
exile vel castoreum cum ruta tyriaca utatur. Juxta
ignem de locum inungi. Sacellatio fiat de sale
torrefacto. fumigationes et gargarismata et in-
fusiones fiant ut in apoplexia et paralisi [illegible]
et mutatur cibus subtilibus et tenuibus. Et nota
quod si lamentacione constringantur dentes cuneus in-
terponatur et sic cibaria solubilia intromittantur
et [illegible] manicos ex fe. vel ex labore vel fluxu
ei cura adhibeatur. Si autem fit ex frigiditate
balnei aque dul. vel in [illegible] calidis in igne vel in mel-
le musco et fricacionibus moderatis soluitur.
Si autem fit ex replecione pedis non conferentibus
provocacio fe. cum predictis. **De provocatione fe.**

22

Provocatur fe. in apoplexia paralisi spasmo de re-
plecione purgacione universali precedente
hoc modo petroleum vel oleum aliud [illegible] cum
carne bulliat leonis et hoc cocto tempora pul-
sus et dextrum ypocondrium et inunctis genitalia et
in mulieribus mamillas inungantur. Item caro le-
onis ova formicarum auripigmentum [illegible]
[illegible] in oleo laurino bulliantur et in loca dicta inungantur.
Item de oleo sinapis cum euforbio bullito loca predicta
inungantur vel sinapia cum primo. oleum ex
scarabeis fe. provocat vel oleum cum quo scar-
rabei computruerint sine petroleo. Item paciens
ponatur inter duos ignes et bibat fortissimam
alliatam cum forti vino in qua sit multum piperis.
et inungantur loca sub ascellis et omnes pulsus
corporis et vene que sunt in dualibus partibus
[illegible] arcie. oleum scorpionum fe. provocat vel sca-
rabeorum magis si succus flamule sit appositus. Item
allia pip. euforbium et piretrum contemnuntur et piste-
tur cum melle excocto et supponatur. suppositorium
in sapo [illegible]. Item unguentum ad provocandum
fe. scorpionum succus [illegible] squille. granum [illegible]
succi flamule. et [illegible] et vermium qui inve-
niuntur intra corticem arboris. vel arborum.
Ana omnibus hiis commixtis. addatur dialtea vel
unguentum [illegible] ad pondus omnium et inde inungatur.

tempora et pulsus pacientis nescientis. Item ac-
carbones extinctos et [illegible] ede et tere et dis-
tempera cum succo flamule dialtea oleo misce
et pulsus inunge. Si autem curare volueris pone
eum in balneo et ablue locum inunctum cum aceto
et liberabitur. **De tremore et riectigatione**

24

Tremor et riectigacio morbi sunt ex causis
oppositis motus oppositos inducentibus gene-
rati sunt. cum motus ex oppositis motibus oppositi
sunt cum passiones nervorum et musculorum a virtutibus
naturalibus destitutorum ipsos regentibus et ipsorum
motibus ordinantibus. Tremor quandoque est egritudo per
se. quandoque sinthoma alterius egritudinis. est egritu-
do per se quando virtus regitiva membrorum ex ipsi re-
laxacione debilitata subcumbit. Sinthoma plu-
rium est egritudinum ut epilepsie apoplexie typorum fe. et
similium. Causas autem motuum contrariorum diver-
si diversas assignant. Quidam enim siccitatem
et humiditatem causas istorum motuum esse assignant
quorum motus ad minus contradicunt. humiditas
enim fluens super nervos et musculos habet motum ad
extrema. siccitas autem nervorum habet motum ad me-
dium contradicit ei. et sic ex diversis causis diver-
si motus oppositi generantur. Alii autem calidi-
tatem frigiditatem causas eorum ut in capitu-
lo de typis memoravimus. Alii autem morbum
et naturam eorum causas existimant. Natura enim elevat
quod homo magis incedit erecti pectoris quam reliqua
animalia quod cum est per se erigitur per angulum
rectum. In reliquis animalibus ex terrestritate
et vilitate sue materie erigitur se secundum an-
gulum obtusum et significacio super hoc est quia
homo declinans ad senectutem incurvatur quia
ignis suus incipit defervescere ex oppressione
terrestritatis materie que gravis terrestre opprimit
spiritum. Spiritus autem ex oppressione agitatur
et ex parte consumptus nititur ex honere se
erigere. Unde oppositus motus id est tremor accidit
senibus quia gravis se et calor naturalis nititur con-
gere et elevare. humor autem grossus nervos op-
primit et ex pondere cadunt et sic ex natura et
morbo generantur motus diversi. Sed ex humore
grosso mediocri stimulante et mordicante membra sen-
sibilia fit interdum subita et fortis elevacio.
Natura gravis [illegible] situatur et nititur ad propriam
disposicionem retrahere. Unde ex natura et mor-
bo generantur motus contrarii maiores quam
in tremore motibus [illegible] et riecti-
gacio vocatur. Sic quod duo morbi sibi oppositi et
ex natura et morbi motibus secundum ysaac gene-
rantur. Quidam autem causas particulares secundum diver-
sitates morborum assignant. fit enim quandoque ex molli-
tie nervorum ut in paralisi et significat confortacionem
caloris naturalis supra naturam. Unde significat salutem
quandoque ex multitudine materie suffocantis calorem
angustiose se nitentem ex honere. Unde
quod debilis est calor et angustiatus ex multitu-
dine humoris significat extinctionem et mortem ut in apo-
plexia. Litargia quandoque est ex materia exeunte venas
ut in [illegible] quandoque fit tremor ex reductione

sto in lin. asinelle

sto p lin. de [illegible] tremore

4

ut in spasmo. qui ex plenitudine fit. et humo
re mouente in ipso unde mouentur labia infe
rius et tremunt signum uomitum sequentium in
crisi. fit de sanguine decurrente in uenas unde
in quibusdam omittentibus flebotomiam assuetam
curatur paralisis et oculi signum minutione indiget.
Quandoque autem accidit ex uentositate mouentis et mo
uetur quasi anus sub cute uel neruus grossus.
Quandoque fit ex fumo membra sensibilia male in
oppremente. ut in tipsis quandoque autem fit ex uirtute
que autem fit ex debilitate uirtutis lacertos mo
uentis que deficit ex oppressione male materie
complexionis prauitate. uel ex accidentibus anime
uel ex qua materia grauitate uirtutem uoluntariam
mobilem aggrauante et sic est morbus per se
et non accidens. Generaliter igitur dicitur v causis tremo
rem accidere aut ex frigiditate interceptam
in ramis et lacertis neruorum sunt membra frigida et sen
sibilia lesiones sustinere nequeuntibus unde
insiliunt et resiliunt et fit sic motus compositus
tremor et est preter totum corpus aut ex calore super
fluo aperiente et consumente et exsiccante.
unde nerui arefiunt rigiditas autem sua
expellit unde fit motus contrarius aut expul
tum. Cum enim aliquis humor pungitiuus uel co
lericus uel salsus pungit neruos suo acumine eleuat
membra et ex ponderositate propria deprimuntur
unde fit tremor. Ex timore autem fit quia quando ca
lor uel interiora petens exteriora omittit ex maiori
parte et quia nerui maxime extrinsecus suam habent potentiam
nectio tremor succedit. Ex uentositate autem
accidit quia spiritus grossus inclusus non habens exitum
mouetur et distendit membra cui insidet. Unde
tremorem et saltum inde generant tremor ue
tiam per. quandoque fit causa intrinseca quandoque causa extrin
seca. et causa calida uel frigida. Quandoque est uniuersalis quandoque par
ticularis. et particularis quandoque ex una parte est quandoque
in pluribus ut capite oculo brachio. Item quandoque semper
tenet quandoque paracones inuadit quandoque interpolate
magis frequens accidit autem quandoque post nauseam et fastidium
et aqua balneationem quandoque semel aliter inde quando
cum obdormitione membrorum quandoque sine. Iectigatio
quandoque est leuis quandoque est fortis. Iectigatio leuis est
formicatio quedam et significat paralisim futuram.
fortis cogit mouere ac si teneret tunc est morbus
dormitatio membrorum est insensibilitas quedam
ex frigiditate neruorum strictorum constringente et
spiritum constipante. Unde nec natura omnino deponit
nec omnino morbus conceditur sed est compositum in
ter naturam et morbum. fit autem ex constrictione
superflua unde non habent liberum arbitrium
transitum spiritus ut contingeret qui sedendo pe
dem comprimunt. opilantur enim nerui et non tran
sit spiritus nec fit sensus motus transeuntibus. Quandoque fit
ex sola frigiditate mortificante sensum et tunc
fit aut causa extrinseca ut opio aere balneo et
similibus quandoque causa intrinseca ut extinctione calo
ris naturalis ut in principiis accessionum quando
ante actiones fiant. unde multi tremunt grandi
entes per plurimum tempus quandoque per longum tempus tenet ato

tremit inpalisim. uel autem commixta acuta
intrinseca a moderinis paralisis appellantur. Restat
assignare quando ex accidentibus anime generatur tremor
et dico quia ita est motus caloris et spirituum ab interio
ribus ad exteriora cum anima confisa sua instrumenta mo
uet spiritus ad repellendum inconueniens apprehensum et sub
ito mouet et ideo natura confisa suis instrumentis
propter considerationem impedimentum retrahit ad inte
riora et fit timor uel terror uel desperatio. et quia fit huius
modi diuisus intra et extra subito fit tremor. timor
autem est motus spirituum et caloris ab interioribus ad
exteriora uel defectus transmissionis spirituum et caloris ad
quosdam. unde sine fit siue sic. infirmitate exteriora
interiora primo calefiunt et postea infrigidantur sicut
in. in angustia autem cum sit motus caloris ab inte
rioribus ad exteriora uel defectus qui est paulatim
non magnus ut in timore. non fit tremor si com
ponatur cum gaudio. In gaudio enim mouentur ab
interioribus ad exteriora contrario modo sanguis
timore. terrore. Unde cum quocumque horum componatur
potest fieri tremor. In gaudio enim subitus motus
quandoque est et dilatatio cordis. et repletio spiritus ut sim
ut utrobique. Aliquando accidit sincopis aliquando mors propter di
mensionem dilationis. In timore autem fit subitus
motus et magnus. tristicia autem et motus compo
situs ex spe et desperatione. Ex desperatione autem mo
uetur ab exterioribus ad interiora. Ex spe ab interio
ribus ad exteriora. et sic contrariis motibus fit tre
mor. quia igitur egritudines sepius fiunt ex frigidis humoribus cal
torium cum uino et iuuat precipue si cum nau
sea fiat. addita lauendula uel saluia. Confor
tatiua dare generaliter conuenit ut anum pectora
et cerebrum lepori semultum confert tremuloso.
dia margariton granorum. diantos. pliris. arcon. di
acimini. diamuscon. et unum aromaticum. cum spe
ciebus confortatiuis conditum. unguentur marciaton
et arrogon. oleo laurino aut iuniperino et marina cum
sale confricentur. fomententur aqua marina decoc
tione agni casti. betonice. saluie. fiant balnea
sulphurea et nitrosa. purgentur cum yera pi
ca theodoriton. aut benedicta cum hermodactilorum
puluere. et fiat ex sanguine flebotomia et prose
quentur reliqua beneficia que maiorum et galienus sen
tentiorum auctoritate et magistri disciplina demon
strauimus.

Incipiunt capitula morborum cir ca et primo egritudinum oculorum.

De egritudinibus coniunctiue tunice.

De egritudinibus cornee.

De egritudinibus uuee.

De defectu uisus.

De morbo palpebrarum.

De fistula nata uel oculi.

De capite aurium.

De dolore aurium.

De sanguine et sanie aurium.

De tinnitu.

De surditate.

De aliquo re in aure cadente.

De reuma et coriza.

De fetore narium.

De fluxu sanguinis a naribus.

De polipo crescente simili polipo.

De cancro in naribus.

De noli me tangere.

De gutta rosea.

De scissura labiorum.

De fetore oris.

De egritudinibus dentium et primo de dolore eorum.

De pinguedine dentium.

De gingiuis.

De sensu tactu.

De egritudinibus [illegible] tunice et primo de differentia

Egritudinum oculorum cognitionem corporis ipsorum situs antecedit. Componitur oculus ex tribus humoribus et vii tunicis. Prima tunica uocatur coniunctiua que lateraliter claudit oculum et finitur in utroque angulo. tamen non ex toto cooperit oculum. In medio autem oculi constituitur cristallinus humor in similitudine spere. et eo constituto coniuncti portione spere uitreum humorem in medietate ex parte posteriori perforatum et si perficeres alium esset eius centrum. Centrum autem interioris humoris est in extremitate sui obtici. Sed istos duos humores conuictos circumdat quedam tela ex interiori parte que dicitur retina que facta est in similitudine retis. et anteriori parte diuiditur. Alia que dicitur tela aranea que cooperit cristallinum humorem ex anteriori parte et est subtilis tela. Item albugineus humor ei coniungitur ex parte anteriore ex residuitate per illam telam remolliat cristallinum humorem. Inuoluit autem albugineum et alios duos humores cristallinum et uitreum et suis tunicis. [illegible] dicitur post secundam anterior. uuea medietas dicitur uuea perforata quia in se habet foramen et illud dicitur pupilla. Sed autem in uisu circumdat quedam tunica cuius medietas interior sclirotica. Medietas exterior illius dicitur cornea et sub cornea apparet pupilla. Omnes autem iste tunice collateraliter coniunguntur sub coniunctiua et inde rediuntur et que apparet inter pupillam et coniunctiuam ad similitudinem cornee dico esse per totam tunice nuce. Unde oriuntur tunice? Tela autem aranea habet ortum a retina. retina autem a neruo optico. Neruus autem opticus habet ortum a rete quod inuoluit [illegible] cerebri. Cornea habet ortum a sclirotica parte posteriori. Sclirotica habet ortum a dura matre. Unde denominatur scliros i. duricies interpretatur. Vel dicitur sclirotica quia duram oportuit esse ut oculum uel humores in se contentos ab exteriori [illegible] tueretur nocumento. Uuea ortum habet a secundina. secundina a pia matre sic uocata quia ortum habet a secundo panniculo cerebri. uel quia secunda est a posteriori parte inter tunicas. tela quoque aranea et retina ortum a [illegible] cerebri. Uuea et secundina a pia matre. cornea et sclirotica a dura matre. Coniunctiua habet ortum a pellicula que inuoluit cranium exterius que pellicula nutritur a residuatione sanguinis in sutura partium cranei. ex anteriori parte uel ex illa sutura habet pelliculam inuoluens colligit tunica cum corde [illegible] expresso corde comprimitur illa pellicula et si aliquid humoris reperiatur per illam pelliculam exprimitur in similem lacrime per modum constrictionem et inde homines tristes lacrimantur et si cor minimum dilatatur uel eleuatur. dilatatur et eleuatur illa pellicula inuoluens cranium et si inuentum fuerit aliquid humoris congregatur et exprimitur et exit in specie lacrime. et inde nimium leti homines lacrimantur et quia nimium siccitatis est humiditas in homine ebrioso uel ex subleuatione uaporis multiplicatur humor et inspissatur pelliculam inuoluentem cranium et ante [illegible] et inde est quod homines ebrii habiliores sunt ad lacrimandum quam ceteri. Lacrima enim non est nisi expulsio humiditatis contente inter duas pelliculas uel extrinsecus per angulum oculi transit lacrima scilicet per angulum lacrimabilem.

De forma oculi et tunicarum ipsius.

Humor cristallinus fuit rotundus et manifeste aliquantulum planus. Rotundus fuit ut esset motui obediens et in motu impassibilis. Rotunda enim forma in lateribus est elisa ab omni parte declinans non habens angulos continentes superfluitatem uel prominentes lesionem. et ne ex motu superfluo generaretur calor superfluus exsiccans et adurens. In superficie est planus secundum quod ut motus ipsius tardaretur uel ut impressionem formarum susciperet liberius. Clarus et in medio locatus fuit ut melius ydola susciperet. et susceptas anime representaret. [illegible] se enim suscipit omnes colores albedo. Planus quoque fuit in anteriori parte ut species uisibilis minuitando diffunderetur et in diffundendo melius uisum perciperet. Uitreus humor uitro assimilatur [illegible] habens [illegible] et compactam ut sua soliditate cristallinum humorem diffunderet et colorem similem cristallino humori ne contrarietas colorum inuidendo nocumentum generaret. Albugineus autem datur humor secundum intentionem uirtutis informatiue ut ex sui mollitie coagulatione uel congelatione cristallini humoris tempore et obfuscatione quadam fuit secundum quosdam perfusus ut operaretur ad uisus congregationem. Alii uero similiter uisus disgregationem opinantur. Sed dico quod cornea tunica constituitur a uirtute informatiua tamquam defendens ea que sunt intra oculi a lesione eo quod cornea est dura [illegible] et resplendens et polita ut formas ueniens ad corneam et splendor ex refluxione cor ad corneam augmentaretur et maior fieret discretio. et uuea dicitur esse nigra et perforata secundum opacionem uirtutis informatiue ut forma per eius foramen intraret. et similiter humidas quouis ueniat inmutatio ad spiritum uisibilem in qua dicitur fieri discretio secundum uisum. Cornea autem dabatur super uueam ex intentione uirtutis informatiue ut defenderet ne albugineus humor effluere per foramen uuee et fuit nigra uuea quia si fuisset alba et albugineus albus et cristallinus. et ita penetraret interius [illegible] omne album uidetur confusum. Ideo ad temperandum lucem receptam interius dabatur nutrimentum uuee tunice ut ex nutrimento accideret ingredo in colore et specie uisibili congregatio autem [illegible] quod cornea tunica constituitur durior ut resisteret lesionibus exterioribus et rotunda ut caueret et defenderet a lesionibus quoniam rotundum magis fugit

lesionem. Item uuea constituitur perforata ut
lux habilius ueniat ad cristallinum humorem et forma
uisibilis. quoniam si duo essent resistencia luci. cornea
scilicet uidelicet et uuea ita debilitaretur lux quod
non esset aliqua discrecio uisus determinanda. Fuit
autem rotunda uuea ut lux ueniens ad ipsam
multiplicaretur in ipsa et supponitur ei albugi
neus humor duabus de causis ad remolliendum cristalli
num humorem tum quia lux ueniens ad eum non multiplicaretur
semper et ita resumit uires lux in albugineo hu
more albugineum autem humorem et cristallinum consti
tuit tela haranea ne excellens humiditas
cristallini humoris ab albugineo. Retina autem tela
ad modum retis quibusdam maculis est distincta eo
quod ex retia uenarum et arteriarum secundum quosdam composita sit ut
sanguinem ex quo nutriendus est oculus suscipere
ualeat ab anteriori parte et sic per illas uenas
nutrimentum ad oculum transmittitur. De diffi

nicione uisus. Uiso de instrumento uisus uidendum est propo
situm. Sed sic instrumento ita et uirtuti aliquando nocumentum
tamen medicacione indigentis. Quare autem sic diffinitur.
Uisus est uis ordinata in neruo concauo ad compre
hendendum formam eius quod informatur in humore cristallino ex
similitudinibus corporum coloratorum uenientibus per aerem
radiosa in effectu ad superficiem corporum tersorum
Uisus et potencia idem est ut ipse dicit cum genus
est uirtutis. Uisus enim est uirtus naturalis. i. homini
naturalis non consuetudinalis et est ordinata anima in or
gano duplex secundum uirtutem innatam et influen
tem. innatam scilicet que est forma susceptiua. Influen
tem secundum spiritum uisibilem currentem ad uisus orga
num et preordinata est influens ad innatam ut
regulans ipsam. per neruum notat instrumentum corpo
rale per quod fit uisus. per concauum notat differenciam ner
ui uisus ad omnes neruos sensibiles et motiuos. So
lis enim hic neruus concauus est ad complementum autem
aliorum sensuum et motuum sufficit spiritum irradiacio
quia est quia sensus alii corpulenciores sunt et alii mo
tus et ideo omnibus neruus per uisibiles sufficit trans
parentia et non concauitas. Sequitur ad compre hen
dendum formam eius quod informatur in humore cristal
lino per hoc notans ad complementum uisus quod
ad modum aliorum sensuum duo exiguntur. scilicet inmuta
cio et iudicium. immutacio in instrumento. iudicium de im
mutacione. Unde per hoc quod dicit humore cristallino
notat secundum quid uisus organum immutatur. scilicet
secundum formam eius quod formatur et non id quod formatur. per
hoc notans non ipsas rerum proprietates recipi in
organo uisus sed similitudines proprietatum. Unde
Aristoteles. non sunt in anima species rerum sed species specie
rum subiungitur ex similitudinibus corporum co
loratorum notans per coloratorum proprium obiectum uisus.
Cum enim dicit formatur notauit proprie abige
re et cetera. Unde non colorum proprie. sed coloratum uisus
sit sensus corporis comprehendere. Cum dicit con
uenientibus notat distanciam exigi inter rem
uisibilem et uidentem. et cum dicit corpora no
tat diuisa esse media per pluralem extrinseca in
ter uisibile et uidentem sicut aerem et aquam. Et est
sicut dicit autem in aere propter id quod est aer et

in aqua propter id quod est aqua communis quedam natura. sed in
nominata nisi cum transluciditatem uel transparenciam
nominare. Utrum fiat uisus intus suscipiendo.
Item per hoc quod dicit uenientibus per corpora notat
uisum fieri intus suscipiendo contra quod quidam ob
iciunt si intus suscipiendo tunc uideremus. ergo sicut
quilibet aliorum sensuum potest fieri de re post posita aere ex
istente luminoso cum nil impediat in extramittendo
do uidere quod uisus possit fieri de re supraposita sicut de
re anteposita. uel dicatur quare non. Secundum hoc
autem patet liber de speculis cum mediante radio non
perficiatur uisio. Item si uidemus intus suscipientes
ergo suscipientes formam uel actus. accidens non. quia acciden
cia non permutant sua subiecta. Si formam ergo tota
forma rei uidendo consumeretur. et in oculum transire
tur quod falsum est cum res uisa nullam dissolucionem
paciatur. Alii opinantur uisum fieri extramittendo
tamen quibus contradicit Aristoteles in libro topicorum probans
ne uides suscipiens tamen sicut audimus. preterea quod extra
mittitur aut erit forma aut accidens et inde sequitur
prius inconueniens. Et iterum si forma est non nisi corporea
illud corpus elementatum est cum non sit olim non uidetur
quod aliquo modo ita mobile sit quod non instantaneum
secat per tam remotum spacium. preterea illud quod extramittitur
non uidetur aliquo modo operari ad perfectionem uisus
sicut quilibet sensus consistit in duobus scilicet in passione in
strumenti et iudicio de passione illud uel enim natum
ad esse passionis uel iudicii. quod manifeste falsum est. preterea
in uidendo corpus solare uel perueniet illud corpus ad rem
uidendam uel reuertitur ad instrumentum uel non.
Si non reuertitur quomodo perueniet forma rei uise ad in
strumentum uisus mediante illo cum non reuerta
tur ad instrumentum. preterea et tum apto exibit aliud
corpus quieturum. Unde tot corpora generantur. Quomodo enim con
tinue possit uisus fieri non uidetur quod sufficeret illud corpus
si totum corpus hominis in spiritum resolueretur. Si
reuertitur non uidetur quod tam paruo tempore tantum spa
cium possit pertransire et reuerti cum subito clau
datur oculus et aperiatur. et si aliquis reuisionem
interponeretur aliquid impediretur reuisio eius et non
contingeret uidere rem quod manifeste falsum est.
Si autem ita subsistit sic ergo immutacio perueniet in
aere de re uisa ad illud et illo mediante ad instru
mentum uisus uidetur quod cum totus aer sit lumino
sus sicut perueniet immutacio ad illud sic sine corpore
sit peruenire ad instrumentum uisus. et ita contingit
uidere medium intromittendo dicentes quod uideamus
intromittendo et intus suscipiendo uidentur pre
dicta inconueniencia incurrere. Concedimus ergo qui
dem quod uisus fiat tantum intus suscipiendo et medium
extramittendo ut proprie accipiantur uerba. Dicimus
enim quod radius necessarius est ad uisum perficiendum et non forma
est sed accidens. Unde proprie non extramittitur. Radius
enim medium aliud est quam aer illuminatus uel illumina
cio aeris illuminati. Unde radius est qualitas secundum
quam aer uel aqua meretur esse medium in uisu. Dif
ferunt enim lumen. radius. lux. splendor. Lux enim
est secundum quod est in corpore lucido sine discrecione hu
morum coloris. uel lux est disposicio quedam que accidit alicui
quod sit uisibile per se sine suscepcione alicuius ab alio quod

sic de anteposita et mediante ex colore perueniet possit ad
instrumentum uisus de re postposita

que dispositio per se est lucido ut soli et igni. lumen est
qualitas a corpore lucido in corpore diafano derelic-
ta. qua sensata visus apprehenduntur. splendor
est reverberatio vel repercussio luminis secundum obiectum
lucidum in corpore diafano derelicto. Intrinseca igitur visus
cum sit corpus luminosum ex luce intrinseca oculi
coadiuvante luce extrinseca procreatur quedam
consimilis illuminatio in aere contiguo oculo et illo
aere alius contiguus et sic linealiter quousque perveniat-
tur ad rem videndam. talem illuminationem appellamus
radium. Ex hoc igitur quod dicit radiosa notat adminiculum com-
plementum duo exigi radiorum scilicet ut dix-
imus radios intrinsece lucis radiis extrinsece lucis ad-
iungi quibus in unum coniunctis similitudo rei visibi-
lis deportatur ad oculum. et per hoc quod dicit in effectu
vocat corpus illa radiosa esse aliunde et non solum media
est in visum cum radiantur. Et dico quod radius non
est necessarius ad videndum nec ad immutationem cum sine
radio aere existente luminoso aliunde et non radio
bene potest fieri immutatio propter nimiam dissimilitudi-
nem obstaculi ad aerem et debilitatem qualitatis im-
mutantis debilis fit immutatio in aere ita quod non
sufficit ad visum perficiendum. mediante igitur luce quam
appellamus radium coadiuvatur in fortitudine
impressionis sicut mediante motu quo adiuvatur res
impressa sonum perficiendo auditum. igitur unum nullius sen-
sus fit in obtinuum et directum nisi per directionem radii
unde alii sensus sunt circulares visus autem linearis.
Quod autem dicit ad superficies corporum tersorum plus [illegible]
rei similitudinem non solum in humore cristallino sed
tunica uvea vel coniunctiva imprimitur. Utrum color sit
de nocte. Hic oritur quedam dubium quare in
tenebris constituti videant ea que sunt in luce et
non econverso. Ad quod quidam dicunt sit secundum aristotelem color est
immutativum visus secundum actum lucidi. Unde secundum eum
color de nocte non est nisi potentia et corpus existens
in tenebris non habet colorem nisi potentia. Quod sic sane
intelligendum est. ipsius quidem coloris essentia non perit
propter defectum lucidi. sed perit color in comparatione ad nos-
tram comprehensionem. manet igitur color essentialiter de
nocte non tamen manet actu de nocte. cum actus co-
loris est in comparatione ad nostram comprehensio-
nem et hoc intellexit aristoteles. Color igitur rei ex-
istentis in tenebris non est actu quia deficit actus lu-
cidi et ideo res existentes in tenebris non videntur. po-
siti autem in tenebris videamus ea que in luce sunt.
[illegible] non impedimur impedimento quod est ex parte
rei visibilis. nec est defectus a parte videntis quando
movetur per tenebras radius visibilis sic et in luce
radii ab oculo per tenebras missi radiis extrin-
sece lucis occurrentes et coniuncti ad oculum con-
vertuntur sicut rei visibilis similitudinem depor-
tantes et oculo imprimentes anime representant
quare in tenebris positi ea que in luce sunt videmus
et non econverso. Alii autem dicunt quod prima immutatio co-
loris ut potest immutatio illa que fit in aere con-
tiguo obstaculo cum est et origo omnium aliarum im-
mutationum. unde ad hoc quod omnes alie immutationes
tales sunt quod sufficiant ad visum perficiendum
oportet quod prima que illarum origo est sit fortis. illa autem

existente forti vigorantur omnes alie. Vigoratur
autem prima ut ex predictis patet mediante luce ad hoc
quod fiat prima immutatio in aere oportet quod ille aer
luminosus sit quolibet alio existente umbroso sicut
contingit in perficiendo auditum quod ad hoc ut fiat
prima procreatio soni in aere oportet quod ille aer primo
moveatur ita non oportet quod de aliquo aere. Ad hoc
autem quod dicit aristoteles in libro de anima quod color est moti-
vus corporis actu lucidi. Dico quod ipse loquitur
de primo motu corporis scilicet de alteratione quod primo fit
in aere a corpore. quia igitur nulla fit immutatio in
aere primo contiguo rei videnda cum deficiat
luminosum non videntur esse res existentes in tenebris.
Ad hoc autem quod dicit aristoteles quod quedam videntur in tenebris
que non videntur in luce ut quercus putredo
et squama piscium. Dico quod quedam corpora fortem habent
lucem intrinsecam ex se. Unde ex fortitudine lu-
cis naturalis intrinsece sufficiunt ad visum perficien-
dum non adveniente luce extrinseca. Quod igitur di-
cit quod quedam videntur in umbra dicendum est
quod dicuntur videri in umbra eo quod videntur in aere
non illuminato luce intrinseca. unde adveniente
luce extrinseca visus disgregatur intrinsecum quod
non percipitur prior color. et non quod fiat visus in-
si mediante extrinseca. patet quia color rei et eius for-
mula in umbra non discernitur. Qualiter fiat visus

Circa hunc est dubium de visu et sunt di-
verse opiniones quidam enim dicunt quod species visibilis veniens
ad oculos per nervos opticos immissus per pupil-
lam oculorum et poros egreditur. nec multum ab ocu-
lis elongatur et tamen exteriori continuus sociatur.
Aer autem tamquam res mobilis et corpus subtilissimum
et maxime permutabile et formarum susceptibi-
litati aptissimum omnibus formis sensibilibus assi-
citur et informatur. unde aer ad proprietatem eius for-
me immutatur cui species visibilis coniunctus similem
passionem sortitur et secundum eandem formam immuta-
tus procedens continue rediens quia exierunt immuta-
tiones susceptas anime representat et sic fit vi-
sus. alii autem dicunt speciem visibilem et oculum et aerem
corporaliter clarissimaque irradiatione alternatim
ad invicem sese irradiant. aer autem ut potest corpus
subtile ad immutandum habile tum ex claritate tum
ex irradiatione alternatim irradiatus ex forma
opposita resultat in oculo ut patet in speculo ex
cuius resultatione species existens in oculo nec
extrinsece penetrans immutatur quod immutatio-
nes susceptas anime representat unde perfi-
citur visus. Et intellige quod instrumentum
visus immutatur secundum aliquam proprietatem non intelli-
ge secundum proprietatem illam rei immutare sensi-
patet ab oculo. Sed ydea proprietatis que nec est
substantia nec accidens cum non sit in subiecto non est sub-
stantia cum non sit in materia. Sed ydea forme nec est immot-
quamvis videatur moveri in speculo vel oculo.
Sed semper secundum motum ymaginatis successive
sunt nova ydea generantur. Moventibus enim nobis
moventur omnia que in nobis apparentia igitur
accidentis solum est in speculo et oculo et non forma.
Cum secundum aristotelem speculum sit inanimatum oculus

Radius est lumen lineale a corpore lucido vel ab eo in corpore dyafano derelictum

autem speculum animatum. **Quare quedam animalia videant de nocte.** [C]ontinuit autem de diversitate videndi, quia quedam animalia videt solum de die et non de nocte. Quedam autem solum de nocte et parum vel nichil de die ut noctiluce et bubones. Quedam in mediis temporibus ut in crepusculo in die et nocte parum ut vespertiliones. Quedam aliquando in nocte et die et mediis temporibus ut murilegi. Et hanc diversitatem faciunt spirituum claritas et subtilitas et grossicies et turbiditas et debilitas organi vel fortitudo. Sunt enim animalia habencia spiritus subtiles et claros quasi igneos et ideo perfecte vident quia spiritus in subtilitate sufficit ad eius intrinsecam illuminacionem. Verum propter diversificantur quia habencia tales spiritus in habundancia aut habent instrumentum debile aut forte. Cum instrumentum est debile spiritus sunt clari et subtiles a luce extrinseca disgregantur quare de die non vident ut bubones. Si autem instrumentum sit forte resistit claritati extrinsece et non disgregantur spiritus quia bene vident de die. Sed non ita perfecte ut de nocte ut murilegi. Alia autem animalia habent spiritus grossiores turbidiores et perfecte vident in die si forte est instrumentum, nichil autem de nocte quia non sufficit eis claritas spirituum ad illuminacionem aeris. In die autem perficiatur claritas eorum extrinseca claritati adiuncta et sunt hii generis homines. Mediocres autem habencia spiritus in mediis temporibus nichil vident. De die enim claritate spiritus disgregantur nec obscuritate obtenebrantur in sua recuperentur ut vespertiliones. Quidam tamen dicunt quod ad visus perfeccionem in quibusdam animalibus exigitur aeris claritas propter nigredinem oculorum ut in hominibus, in quibusdam obscuritas propter eorum albedinem ut in murilegis, in quibusdam mediocritas propter mediocritatem eorum. **Quare quedam animalia videant a remotis.** [H]oc autem quod quedam animalia videt a remotis causa huius est multitudo spirituum et velocitas. Quedam autem non nisi appropinquans propter spirituum tarditatem et eorum paucitatem. Contingit enim quod virtus informativa sit obediens anime racionali contingit ipsam forte oculum alicuius hominis in profundo hac intencione ut in profundo aggregetur visus. Quanto enim de uno quoque visu magis habeatur distancia sicut contingit in hiis qui habent oculos in altum, quando volunt perfecte videre apponunt manum super oculum ut visum unicam melius aggregetur visus et discernatur res. **Quare visus immutatur.** [A]ttende autem quando hic immutacio aeris in oculo, contingit immutacionem ex oculo procedere sicut est videre in muliere menstruosa si fuit detecta et inspiciatur ab [illegible] speculum [illegible] infeccione aeris infecti spiritibus oculorum. Est autem idem videre in visu alicuius prius quam videat lupum eo quod aer infectus inficit spiritus inspicientis. Videns autem hoc prius non sentitur propter ambulacionem aeris et spirituum ab homine exeuncium infeccionem obviante destruencium. **Quare ad propinqua magis [illegible]** [C]ur est mirum quare aliquid propinquius est videtur quod aere aqua mediante quam aere in medio cum minus aqua quam aer. Et dico quod nichil apparet distans nisi magnum medium apprehendatur intermedias. Distancie autem mediante lucido quod non percipitur intermediis cum distancione [illegible]

ta lucidas propter hoc quia maior lucidas est in aere quam in aqua. Videtur res magis distans in aere quam in aqua. Signum quod res videtur propter apprehensionem rei apprehendentis est quod quando aliquis fuerit in valle et viderit solem ascendentem apparebit solem contiguari cum monte. Hoc est quia non intermediis percipit. Sed mirum est quod in tanta distancia videbitur sol sub aqua magis quam super. Et dico quod accidit propter hoc quod omne apparens apparet secundum situm eius in oculo. Unde dico quod splendore solis reflexo ad aquam accius immutabitur sub aqua oculus quam immutatur a splendore ita quod in nervo optico est immutacio aque super immutacionem solis. Quando autem videtur secundum situm suarum ydearum in oculo et non secundum quod sunt extra apparebit sol sub aqua. Homines autem habentes oculos debiles quando sufficiunt apprehendere intermedium adiacens vident omnia tamquam proxima. Sic contingit multis qui convaluerunt ab aliqua egritudine. **Quare quedam animalia videt de nocte.** [A]ttende autem quando ut predictum est a prora cerebri exeunt duo nervi optici ad duos oculos coniunguntur in prora cerebri in unum et quando isti duo sunt equales in longitudine due immutaciones procedentes ex qualibet re ad duos oculos non faciunt illam rem apparere duo sed unum quando due immutaciones coniunguntur in unum et tunc una ydea videbitur res una. Et quando isti duo nervi habent unum oculum profundum et alterum elevatius et inequales sunt tunc ymago rei videbitur duo. [A]ccidit autem iterum quod una res videatur due ex humiditate descendente per nervum opticum fundente spiritum visibilem quando humidus diffunditur et segregat ut contingit in lippo et ebrioso cui apparet una stella due propter dictam causam. Iterum autem accidit quod splendor cum reflectitur a corpore lucido et terso vel liquido aqueo non accepit dictam in fortitudine magna ad oculum disgregat spiritus et aquositatem humidus repertum in oculo ex calore effectu illius splendoris dissolvit in fumum qui fumus facit distencionem per eum in oculo et generatur dolor. Unde homines habentes debiles oculos si diu inspiciant solem dolent in oculis quod inde accidit quod mauri volentes excecare captivos excecant ipsos per supposicionem unius argenti aduncti quando splendor reflexus a intro tutali situ confundit visum et splendor in magna fortitudine disgregat visum actum quod homines excecant in sole per continuam inspeccionem lapidis pulvis candentis. Et quod quedam animalia non vident de nocte et de die.

[D]ico autem iterum quod non contingit quedam videre et de die nec de nocte propter debilitatem spirituum ut in vespertilionibus. Et contingit quedam videre in utroque tempore propter eorum fortitudinem. Quedam contingit videre de nocte et non de die propter excellenciam claritatis ex dupla claritate confunditur visus de nocte sufficit claritas intrinseca manifestare extrinsece ut in bubonibus.

[D]ubius est de confusione visus sicut de illo qui fuit diu in ergastulo et postea cum ponitur in domo habente parietes albos excecatur eo quod spiritus debilis non patitur immutacionem a magna luce. Simile est videre in homine habentes debiles spiritus qui non potest inspicere ad visum appropinquo quadmodo

Quare una res videatur due cum duo sunt oculi

et subtiles

autem

immutet

l. abundans in spiritibus magnus non potest inspicere
litteras nisi a longinquo. Ex hoc est quod species magni
et multum non accipit in mutationem nisi magna lu-
ce distans. **Quare clauso uno oculo sentitur dolor in altero.**

Hunc autem videtur accidere contrarium. Quando [illegible] videt
duos oculos contingit debiliorem esse spiritum vi-
dendi [illegible] oculo. Clauso enim uno oculo sentitur dolor in altero
oculo. Et hoc propter multiplicationem spirituum in eo. Et hec quoniam vi-
sus considerat maiorem evidentiam rei viden-
de quam species paucis. Si homo videat se in speculo per
duos oculos videret se videre approximatiori quam per unum.
Videmus autem e contrario quoniam multiplicantur spiritus in
uno oculo altero clauso videbit in speculo faciem con-
tiguato illi oculo in quo multiplicantur species et sic fi-
at divisio spirituum ab illo oculo non videbit vero species
tulo [illegible]. Et hoc contrarium eius declaratur quod species in
[illegible] distantiam in [illegible] species paucis approximati-
tatem. Sed hoc oportet intelligere de spiritu proportionato suo
organo. **Quare res non videtur in sua quantitate.**

Attende autem quod fit impressio rei in oculo secundum quod apparet ex vi-
sione et vero maior fit in montis super spiritum recipitur.

Quoniam anima secundum immutationem factam in spiritu visi-
vo discurrente iudicat de magnitudine velut
sapiens audita propositione conclusionem intelligit. **Utrum
fiat visus absente re visibili.**

Item dubium est an
fiat visus absente subiecto rei visibilis. Quia tardius
recipit impressionem tardius amittit. Grossum reci-
pit impressionem tardius quam subtile et tardius a-
mittit. Sed grossior est substantia oculi secundum quod fit immutatio
quam substantia cerebri. Ergo impressio facta in oculo diutius
retinetur quam impressio facta in cerebro a virtute re-
tentiva. Ergo fiet visus sine presentia subiecti.
Et dico ad hoc quod virtutes ordinate sunt ad invicem sic
apprehensiva de intus ad apprehensivam de foris et apprehensive
de intus sibi ad invicem et ut sensibiles spectantes intus retin-
ant et non apprehensive retineant. Virtus extrinseca que est inti-
tima non est ordinata ad virtutem retentivam spe-
cierum in organis sensuum nec debent ordinare hec ipsa
organa retentionem quantum est de compositione sua sit
apta.

Attende autem directe dimi-
visio secundum diversitatem sit oppositi quoniam si puncto cristalli-
no humori opposito imitaret superficiem cristallini hu-
moris oppositam omnis puncto videretur circulus. Si autem ultimum
punctum in quantum venit ad centrum cristallini hu-
moris per immutationem tunc si fiat divisio in centro cristalli-
ni humoris. Omnis linea videbitur puncto. Et ex hoc for-
te acceperunt quidam mathematici omnem vi-
sum videri sub angulo. Sicut patet in mutatio et non
videtur res in centro tunc omnia dextra videbuntur
sinistra et omnia sinistra dextra. Et dico quod propter hoc fe-
cit natura vitreum humorem ut in vitreo fieret reflexio. Et
in illa reflexione apparent dextra et sinistra sini-
stra. Et dico quod inter cristallinum humorem et vitreum non pos-
uit natura aliquam tunicam quoniam si interpositi esset tunica non
esset reflexio ad vitreum humorem et ita sicut predictum est tamen
esset error in omni visu secundum dextrum et sinistrum.

Attende autem quod
ubi accidit fieri immissionem virtutis informative et speciei in
una materia ubi autem fit immissionem quod ad modum accidit
in lapide diviso accidunt cum due forme et apparuerint

nature similiter de ampullis positis in aliqua olla [illegible]
qua opilata cum non fiat liberum exhalationem ei
[illegible] natura ibi exprimuntur sicut videmus in candela
in olla. Et quoniam materia foliorum habet minorem in operatio-
nem ad formam ramorum a datore formarum dantur
eis forme ramorum. Spermate autem deciso a principali-
bus membris et infuso in matrice cum multis spiritibus ca-
Contingit ut virtus informativa et non quiescat quo-
usque ducat in rectam figuram corporis humani.
Errat autem quandoque et est signum quod anima rationalis deprimi-
tur eo quod virtus informativa non regitur informa-
tio secundum discretionem anime rationalis. Error informative
significat depressionem anime rationalis et tunc anima erit sto-
lida. Tamen quandoque in homine menstruoso reperitur sapientia et ce-
non errabit virtus informativa. Immo accidebat ista
figura forte per violentiam exteriorem. Quia quandoque opprimitur
fetus a matre ut filii reperiuntur simi et labia re-
mula. Quoniam autem videtur virtus errare et non errat
quoniam in se est. Si propter aliquas circumstantias mutatur sic quando sp-
ermatis [illegible] materia monetur [illegible]. Talia
[illegible] deinde ille proles sunt contracte et tamen diu
sunt fetus gravatus secundum capita et continuus in mutati-
onibus vel compressio vel aliquo alio modo. Signum
autem quod virtus in se non errat est quoniam talis homo reperi-
tur menstruosus quod est nocumentum et discretus. Illa enim sunt
signa divina anime rationalis alium bone dispositionis. Impedi-
mentum in homine est fumma maticis eo quod in matribus
longis generantur longi homines et in curtis curti. Unde illum
multimentum potest facere qui facit in curta moneta semper
sit parvus nisi cum spermate magis virtus multa causa species est
fluunt distensionem facientes et tunc solent filii as-
similari patribus in moribus. Virtus autem informativa quoniam est
similiter [illegible] obediens anime vegetabili tunc informat membra adhi-
bilitate actionum illarum in quibus materie delectatur anima
vegetabilis et qui delectatur in grossitudine gulositate
sua subiecti [illegible] membrum in quo exercetur gu-
losit[as] magna. **Quare in guloso reperitur os magnum.**

Unde homo habens os amplum semper est gulosus si eminentem
informativam ita disponat. **Quare in [illegible] [illegible] res ample.**

Similiter autem in homine habundante mira [illegible] res ample
nares amplas si habundans iram excellentem diaboli
et magnam late possit expirare per nares. Unde tamen autem
videntes expirantem habentem amplas nares in-
gruit ipsum esse iracundum et habuerit ipsum odio. Significa-
tur autem quoniam per operationem anime rationalis per ipsis mutata et quoniam
super complexionem. Unde videmus oculos magnos arguunt
esse pigrum. Si in profundo sunt positi. Dicunt callidus est
et deceptor. Si prominent foras inverecundus est et lo-
cax et stolidus. **De signis oculorum.**

Quando oculi in corporis
longitudine sunt positi callidus et deceptorem demon-
strant. Si pupille multa participant nigredine timidus
est. Cuius oculi in colore capre oculis sunt inveniuntur
stolidus est. Cuius oculi erunt mobiles et acute cernentes fur
deceptor est et callidus atque latro. Cuius oculi adeo sunt
immobiles ut quasi lapides sunt callidus est. Cuius vero in
tantum mobiles in [illegible] assimilantur luxuriosus est et
inverecundus. Cuius autem facies est leta et oculi videntur
semper diuturna erit vita. Cuius oculi magni erunt et
tremuli homo piger erit et spaciosus et diligens mulieres.
Cuius oculi parvi et tremuli acute videntes callidus est et mendax.

ac diligentes in libris. Cui oculi nitiduli et igniti assimil-
antur. Hic pessimus est et obstinatus. Pupilla magna pi-
gritiam et hebetudinem pretendit. Oculi varii vel venei qui su-
o colore citrinitatem habent ad nigredinem mixtam pessimos significant
mores. Macule misce circa pupillam iacendo apparentes
malum significant hominem. Oculus si est oculus nitidus deorsum. O-
culi si fuerint parvi et prominentes foras ut oculi cancri stul-
titiam significant et soliditatem et similiter sicut tum cupidita-
tes. Cum oculi parvi fuerint et multum mobiles palpebreque
frequenter claudunt et aperiunt conspirantur hominem pessimum
significabunt. Pupille autem circumstantes magnitudine apparet homi-
nem demonstrare timidum multum et loquacem et pessimum. Oc-
uli qui vacui oculis similes sunt amentiam preten-
dunt. Cum pupilla existens magne acuitatem talem
habet ut qui de acuitati apparet hominem malum et homicidam
et sanguinem fundentem declarat. Oculi similiter intenden-
tes sicut oculi bovis qui in eis hic ... mari sunt
hominem pessimum stolidum stultum et ebriosum significant. Ocu-
li non multum diversi qui sunt nigri et varii sunt medii et si-
militer radiosi in rubei et acuitas in eis apparent
bonam enim declarant naturam. Oculi varii cum acu-
itate radiantes aut virides significant hominem malum.
Si sint homines habentes maculas in oculis rubeas aut sangui-
neas aut albas omnibus sunt deteriores hominibus et magis decep-
tores. Cum pupillam habet foris prominentem cum toto
oculi substantie latitudine amens est. Oculi profundi
et parvi callidum et deceptorem et invidum iudicabunt. Et
quorum palpebrarum pili curvantur inferius et adunam na-
turaliter preter torquentem significant mendacem et calli-
dum et stultum. Homo habens oculos multum tremulos
malus est. Cum oculi fuerint parvi malus erit homo et
stultus. Oculis vero si fuerint magnis minor eius ma-
litia et stultitia maior. Qui oculos habet varios et in-
vides malus est et latro. Oculi quorum palpebre ma-
xima frequentia continue claudunt et aperiunt hominem
timorosum et maniacum declarant. Multitudo pilo-
rum in superciliis multas cogitationes et multas tristicias
et stridum loquelam et grossam loquelam declarat. Super-
cilia longa arrogantiam et inverecundiam de-
monstrant. Supercilia inferius descendentia a parte naris
et superius elevata a parte temporum inverecundiam
et elevatitudinem significant. Frons plana rugas non habens
litigiosum et vinosum significat. Frons ad medietatem sui
collecta iracundum insinuat. Frons parva stolidum
indicat. Magna frons pigritiam significat. Frons
multum rugosa inverecundiam designat.

De signis morborum et causis oculorum et primo doloris.

Dicamus de compositione oculi et ipsius virtute et morbis cog-
noscendis per ipsum. Congruum est ut dicamus de vitiis acci-
dentibus tam in compositione quam virtute et plus de morbis acci-
dentibus in coniunctiva. Et sunt dolor, inflatio, obtalmia, du-
ricies, pruirigo, reuma, ungula, sanguis percussa, cancer, ca-
taracte. Accidunt autem hec egritudines a defectu
oculorum non continentium super se recipientium advenientia ex-
trinsece et intrinsece. Extrinsece ut ventum pulverem
solis calorem fumum que fieri possunt secundum magis et
minus. Ab intrinseco autem fiunt ut a fluxu humorum a
capite per catarrum. Ex calore solis vel frigore aeris

vel nimia dissolutione corporis ab aliis vel nimium cibi virtute
ut piper et allia cepe. Unde dissolvuntur humores fluentes per pan-
niculos sive optica ad oculum. Qui autem situantur infra coniuncti-
vam aut corneam aut uveam aut ceteras secundum divisum
eius situm a quo ab eo generatum est nomen meretur diversum.
Quod autem dissolvitur aut est humor aut est aquositas.
Si humor aut eo aut sanguis aut flegma aut melancolia quolibet
autem horum descendente et dispergente se per orbem oculi fit do-
lor ex distensione ipsius. Colligente autem in loco facta
postema. Dispergente autem se foras et non se colligente si
multum ex talibus calor est tamen coniunctive mutare sufficien-
te vocatur inflatio que tamen fit solum aut ex vitio oculi scilicet
ex defectu immutative ipsius aut ex vitio alterius mem-
bri ut calefactione capitis et ex apostemate et opilatione
splenis et similium. Si tamen ex sanguine fit rubor vocatur. Qui
tamen si in multitudine venerit ut ipsam coniunctivam vel
ipsius venas rumpunt et super coniunctivam adheserint
vocatur crustula sive sanguis percussa. Ungula autem fit cum superfluum
nutrimentum oculo quod cadens super coniunctivam per ipsius venas
coagulatur et crescit ad modum carnis. Talis sanguis sive a-
lius humor replet coniunctivam venas extra ut appareant
manifeste et vocantur cataracte. Iudicium autem humor
cadens super oculum induratur et alius interius residens indurat
et reddat ipsum oculum durum et vocatur duricies. Et alius co-
operit totum oculum et a sua duritia vocatur cancer. Fit autem
quandoque ex apostemate non curato. Unde relinquitur humor pu-
trefactus seu sanies cuius humiditas consumitur et grossum ipsius
coagulatur. Et quandoque consumit petrificatur. Calor enim perfectionis
est calor consumens humiditatem materie viscose ut patet
in generatione lapidis in renibus et vesica. A calore enim debi-
liter consumente induratur superfluitate agente calore non per-
ficitur. **Hic agitur de dolore oculorum.** Dolor igitur oculorum aut
est ab intrinseca dispositione aut extrinseca. Ab extrinseca ut
fumo pulvere vento calore vel nimio aspectu solis vel
ictu immisso oculo vel ipsius partibus adiacentibus et aliquando ira-
cundia nimis potentialiter ... fracta oculum inficiente vel similibus.
Ab intrinseca fit autem ex catarro descendente ad oculos et radi-
ces aut ex aliquo humore cadente a dispositione qui aut est san-
guis aut colera aut flegma aut melancolia. Si est ex sanguine oculi
rubent et aliquantulum calent et tument cum nimia gravitate
et dolore sempiterno corporum et frontis et humiditas fit et lacrimant
et palpebre calusie sentiunt asperitatem quasi arene sibi ipsis.
Tota etiam facies plenitudinem sanguinis indicabit. Et acci-
dit magis venire etate complexione et precedentibus convenientibus.
Si sit ex colera rubent vel citrine sunt calent et sentiunt
puncturam quasi acus et dolor horis colere maior et acutissi-
mus semper manens superficialia convenientia. Si vero sit ex
flegmate tumor maior dolor minor cum humiditate flu-
ente viscosa et noctibus visicant. Item gravitas lippitudo
et palpebrarum coherentia cum pallore et livore faciei et ma-
xime. Et reliquis precedentibus humori convenientibus. Si sit
ex melancolia parum tument et parum calent cum pauca lippitudi-
ne et humore fluente diurne et dolore mediocri ma-
xime corporis et siccis sibi fluentibus et in omnibus his est calor sed
magis minus. Aliquando fit dolor ex ventositate et est dolor ten-
sivus et distendunt oculi cum pauca lippitudine aut nulla
aut ex ventositate aliorum signorum cognitione. Aliquando autem aut fit
dolor ex dolore super aliorum qui ex propriis signis humoris ipsius

supaliis dominantibus hic sit cognoscere prudenti est utrum
humor talis sit a stomacho an a capite. cuius cognitio per
signa dicta superius manifestabitur. In dolore supaliorum
proveniente a stomacho qui cognoscitur per maiorem molestiam
post cibum et abhominationem et eructuationem. Si sit ex flegmate
hic provocetur vomitus sepius cum raphano vel alio vo
mitivo operante et catarticum [illegible] pilule de [illegible]
castoreum naribus [illegible] dissolute in vino immittantur. Et
fiat [illegible] ex staphisagria piretro et mastice pulvis
cum [illegible] vel in mastice [illegible] pulvis [illegible]
[illegible] dissoluitur et [illegible] clarificatur et cerebrum desiccatur.
Inungatur frons de oleo laurino nardino pulegino nucis
[illegible] vel fiat cauterium de pulvere masticis olibani costi
et cera modico melle admixto. Ultima medicina
est de nasi acumine sanguinis detractio. fiat ut sanguisuga
ibi ponatur vel balneum intrent ut sudent. vel fiat stu
pha cum dissolutivis et reliqua remedia. In alijs humo
ribus prosequitur prout in dolore capitis demonstravimus. Si do
lor oculorum sit ex sanguine ante omnia fiat minutio
per antipasim de cephalica. vel scarificatio cum ventosa
fiat in fontinella colli vel inter scapulas. vel fiat [illegible]
purgationes. Si autem sit de colera fiat purgatio et sequatur minu
tio et purgetur cum aliqua colagoga ex mirabolanis citrinis vel
cum oxi. vel electuario de succo rosarum. vel pilule de v.
generibus mirabolanorum aut cassia fistula. Deinde sequantur localia remedia.

De dieta et consideratione

Dietentur autem ut febricitantes
acute et animo summe caveant [illegible]
[illegible] Et sint in loco obscuro
et quieto et non caput moveant et dormiant alto capite et
non laborent et non approximent fumo vel pulveri et sit cibus
summe digestibilis et potus aqua clarissima et hoc observent
maxime in principio [illegible] sit calor. Et est opti
mum in utraque causa ut fiat minutio super utrique cornu
capitis. Verumtamen non apponatur ibi aliquod repercussivum [illegible]
[illegible] ad nervos opticos [illegible]
[illegible] corpus est plectoricum precedit catarticum
et minutio. Si non incipiendum est a localibus remedijs et
precavendum est a quo membro [illegible] medici
consideratione tota cura dependet. Si dolor tollerabilis sit [illegible]
a sedatione ipsius incipiat. quia dolor acutissimus morbi
non sustinet.

De localibus remedijs

Localibus igitur re
medijs insistendo primo utendum est [illegible]
cum in principio [illegible] in augmento et statu dissolutivis et conforta
tivis similiter mediocriter in declinatione dissolutivis. Ro
sa igitur viridis vel sicca cum lenticula aqua pistata super o
culos ponatur. vitellum ovi cum oleo rosato vel violato. Similiter vel
portulaca cum [illegible] oleo violaceo [illegible] malva camomilla si
mul bulliant et bombace intincta oculi fomententur.
Item aqua rosacea albumen ovi lac muliebre [illegible]
misceantur et bombace intincta oculi fomententur. Alia psilli
um in aqua rosacea [illegible] post fomentationem oculis sup
ponatur. fomententur [illegible] aqua tepida in qua radices
[illegible] rosacea violacea et [illegible] lenticula aquatica [illegible] et semen
papaveris vel [illegible] coquantur [illegible] oculi super [illegible]
[illegible] frontis. Cataplasma tale fiat rosarum [illegible]
sandali [illegible] aqua rosacea et albumine o
vi [illegible] panno lineo [illegible] super frontem ponatur et

maneat per [illegible]. Succus herbe violarum cum albumine o
vi et aqua rosacea farina ordei more emplastri oculis supponatur.
vel succus solatri vel sempervive. Item fiat commixtio ex succo
sempervive et lacte mulieris et albumine ovi. Et potest addi succus
endivie vel scariole et aqua rosacea et ponatur super oculos panno intincto.
Item fiat de succo solatri farina fabe cum aqua rosacea panno
lineo interposito. Item mucillago psillij vel seminis citoniorum
[illegible] in aqua rosacea [illegible] similiter ponatur. Possunt autem fo
mentari oculi in dolore forti cum aqua tepida decoctione mel
liloti et fenugreci in dolore forti et similibus si non [illegible]
humor. Reumatizante vero humore nulla fomentatio fa
cienda est. Constrictorium [illegible] est apponendum [illegible] farina
ordei vel frumenti vel albumine ovi et sanguine [illegible] et bolo. Ve
rumtamen si corpus est plectoricum et caput [illegible] non fiat con
strictorium sed precedat purgatio [illegible] et minutio. Item
si materia est furiosa non est insistendum repercussivis sed alterativis
mitigativis ne sinthomata [illegible] ex repercussione [illegible]
[illegible] imminente dolore primum mitigativis [illegible]
cussivis [illegible] declinante dolore utendum est repercus
sivis. Et cessante reumate utendum est dissolutivis. Stante
reumate utendum est constrictivis et repercussivis. Quod si dolor
est intollerabilis [illegible] mitigativis apponendum est opium vel
cortices mandragore [illegible] a principio. Oportet [illegible]
[illegible] quod morbo [illegible]
vel a loco [illegible] minutio
[illegible] mitigativis succedant.

De repercussivis

Sunt autem repercussiva succus solatri portulace rosacea psillium
lenticula aquatica papaver mandragora opium et farina
ordei sempervive et similia.

De mitigativis

Mitiga
tiva sunt lac asininum vel muliebre albumen ovi et eius vi
tellum oleum violaceum [illegible] et mucillago seminis lini seminis citoniorum.
[illegible] mitigativa et repercussiva

De mitigativis et repercussivis simul

Simul sunt predicta mixta. Generaliter autem que causa repercutiunt
[illegible] mitigant eius fluorem [illegible] quam debilis
[illegible] cum obviant materie [illegible]
similiter [illegible] non valeant [illegible] a suo loco repellunt
calorem [illegible] frangendo eius fervorem. Si excedit [illegible]
[illegible] nenufar sandali [illegible]
plantago [illegible] pastoris folia vitis [illegible] umbili
[illegible] acetosa [illegible] acacia. Et alia [illegible]
[illegible] caliditatis in virtute repercutientis [illegible]
[illegible] repercussivo [illegible] virtute excedit stupefa
ciunt [illegible] et congelant [illegible] locus insensibilis [illegible]
[illegible] dolor [illegible] postmodum deposito narcotico [illegible]
[illegible] invalescat. Alia autem virtute narcotica suffocant
dolorem [illegible] Et de genere horum stupefa
cientium sunt cortex mandragore et poma ipsius [illegible]
[illegible] que non apponantur nisi cum
dolor sit intollerabilis [illegible] vel raro [illegible]
[illegible] opio cum virtute [illegible]
[illegible] dignam invenimus.

De dissolutivis debilibus

Dissolutiva quedam sunt debilia dissolutiva quedam fortia.
Debilia dissolutiva sunt vitellum ovi succus [illegible]
[illegible] endivie foliorum rubi [illegible]
[illegible] vino vel aqua rosacea. succus feniculi cum
[illegible] succus [illegible] sarcocol
la acacia [illegible] aqua [illegible] mel sanguis columbe.

simul

sua

de narcotico

ul' pulli gallinacei. aut limacia. Et instar sui diminu
tione dol. cum repercussiuis debilis admisceri debet. De dissolu[tione] pu[n]c[tis oculorum]

Dissolutiua fortia sunt ut succus celidonie. rute balsami. cum
pl[uri]b[us] ambra aloe. et omne fel. et p[ro]p[ri]e hominis. et oe genus sal.
et oia huiusmodi uirtute corrosiua. de quib[us] in obtalmia di
ctum est. et ista misceri possunt cum mitigatiuis. l[ue]r repercussiuis
debilis. manifeste declinante dolore. Si aliquid de in re
manserit. non n[on] semper procedente curam procedit effectus. nec rece
dente morbo recedit ex toto. Balneum dulcis aque tem
patum minuendos iuuat. Collirium utile ad dolorem et in p[rinci]
pio ad obtalmiam decaci. R. antimonii. cerusse. gum
mi. dragaganti. an. ʒ. ii. opii. ʒ. s. cum albumine oui. et aq. ro. con
fice. Ex instar et declinatione. De fomentationibus

Ut cathimie. arg. eris. anime. gummi. sarcocolle. amidi. an.
ʒ. ii. opii. ʒ. s. cum lacte m. et aq. pluuiali confice. et hiis fo
ueatur. post autem que uero. et ex p[ar]tibus ex dictis simplicibus sed
exigentiam cause competentia adiungat. Et non q. fomentatione
inl[...] sunt consideranda. quia facta fomentatione in ca. ca. si augeatur
dolor flommatica. Infra purgetur et fiat fomentatio. Et si au
geatur dolor cesset a fomentatione. Si minuatur insistas cum fo
mentatione. Si autem minutione minuatur dolor sicut flommatica et
farmacia. sol[...] fomentationibus est sistendum. quia hoc sol' potest
solum. Si autem remaneat modicum debet apponi collirium et apponi
dissolutiua fortiora. Et pro certo scias quod in uehementi dolore op
timum est balneum. ut exeunti a balneo detur uinum purum et per
in lecto recipiatur corpus ut sudat. dolorem n[on] soluit sim
plicem. Item succus porri. cum rubeo flore. aut uiolar' mun
dar'. aut menthe. aut mala gra[nata] siluestris cocta. et op[ortet] positi
magnum beneficium prestat. Similiter succus plantag[inis] cum succo ru
be. muri. m[...] ualet. vel in sanguine oculorum. aut cum
albu[m]i[n]e oui. vel in pruritu et superfluitate. ad se trahit.
Item fiat semi[n]. cent' galli infusi in aqua inter palpebras
ad oculos clarificat. De aq[ua] ro. ul' simphiti. ul' cum
p[er] horam oculi lauantur. medulla autem panis. ca. ut extra
furno. aq. ro. aspergatur in ca. ca. Infra uino et in uino
et super oculos ponatur. Item cum lacte mul'. aut uino al.
dissoluit dolorem. pruritum et sanguinem tollit. Si autem
ad hunc humor reuma[ti]zat succo. rad. rapistri. cum pul. se
minis. et nasturcii. mastic. olib. cum far. uolatica. in
tus fronti. et timporibus illinietur. hu. ca. reumatizant non
sunt. Item si oculi rubeant. et pungant. et lucem uel igne[m]
sustinere non possit. et non adsit apostema. p[er]sona a. ac. ua
lianam apium. et spica an. succus extrahatur. et cum mica panis
frumenti acidi distemperetur. et fiat emplastrum inter liquidum
et durum. et de die frigido supponatur panno subtilissimo. in
t[er]posito. infra noctem curat. licet sanguinis totum oculum
cooperiat. Si dolor oculorum sit ex fricatione. l. excitatione ul'
n[on]. Si est excitatione laborans est. quo catarrum sit in p[ro]prio
cas' dicetur. Si sine catarro et sit ex frictione hu. purget humor
cum p[ro]pri[is] medicaminibus. ut pilul' aur. ul' coch. ul' pi
lul' de aloe loto. et mast' temperatis cum succo fen. et ab
sinthii. ul' cum ierapig. ul' ierel. ab. aliqui media purgan
te corpus. post detur aurea. si sit cum reuma. Si ex melia
detur metridatum. excuntiam supe[r]ius ul' sim[i]l' supra. Si ex
plene aut sicca absinthii. betonica. feniculi salua. flo
res. uini. melli lotum. camomilla. malue flores

apii. folia oliue. cum uino et aq. equalis diu coquantur. fumiget
se. post oculi quiescent. ul' separes. postea lob[i] ac in [...]
fomentetur. sepe. omnem lippitudinem digerit. Uentosa in
occipitio ul' inter scapulas ponatur. uel fiat minutio de
uena cubiti l' de uena pollicis. ul' pone uentosam cir
cumdans cubitum. et omnis ista minutio. opertet magis
in ca. ca. quam in fri. ta. p[er] antipasim post rutam et nepita cum
lesse sup[er] tegulam cathaplentur. ul' bombix in tincta
in succo feni. inter supponatur. De aq[ua] n[am] in sit et in tribus
al. decoctione. spice nar. mane et sero oculi colluantur. et
quolibet sero. fomentetur. de uino albo. l' aq. decoctionis mel
liloti. p[er]pinis. et cum. ul' uino decoctionis olib. et ro. in
se. et in eo ul' aureo. ul' lauentur de uino ubi est. ul' aur
sepius sit extinctum. ul' lauentur uino decoctionis. ʒ. tem
pitana. ca. et cataplet. Sacell' sed quantitatem oculi fiat.
ordei. ul' sulphur repleatur. et uino al. bulliatur. et cathapla
tur dolorem ex fricatione sanat. Item fiat sacell' fumi se
mi[n]. aut lini. aut melli loti in uino bulliatur. Similiter
fiat lenticule. et sepe mediante calido supponatur. fiat
autem collirium q. licet acacie mundi. sarcocolle calamine.
thuris. an. ʒ. i. et s. cum[...] menthe. cerusse. mirre. aloe.
an. ʒ. i. opii. gumma. ʒ. temperentur in succo feni. et cum
sic. et siccentur. t. ul' quarto ad solem. post distemperentur. cum
cum eisdem succis ut sit pa[..]. debile. et ponatur. oculi ma
ne et so. dol. ex fricatione. et contra omnem lippitudinem com
ualet aliquantulum corrosiuum. si sit ex flumi ubi humor ac
bro. det dialib. ul' ex eo fiat electuarium ul' p[ro]iusdam
Item cauda in uene inter angulos oculis timpora. et occi
put mino aureo. post' autem si cauteria. in duobus fontib[us]
iuxta oculos angulos. ul' in fontinella colli. ul' in fon
tibus inter collum et fauces sub extremitate auris. Item cau
terizentur uene que sunt in fronte. et temporibus quantum minus sunt
oculis. Que ualent in obtalmia. et lacrime. preter
m[...] apponentur ierro auricul. ad cauterizandum. extremi
tate super modum. vel aut[em] sup[er] corium post sub mito in
fontibus. in ima. a. n. c. t. ad se. et mundificat cerebro
oculos. et si necesse sit. fiat bal. et in exitu detur uinum pur[um]
qualiter in cal. ca. et cautera. m. Bren. G. in omne sup[er]
illum ampl[..]. doloris oculorum et uidi in quo oculos qui
sicci sunt tamen uene inflate et sanguine plene erant. mitti
eum in bal. et precepit bibere uinum purum multum. et sic g[ra]
uis sompnus uenit g[ra]. et tota nocte dormiente. cessa
uit dolor et curatus est. Hoc uisse et per tres tercio ex
tit. ut cum sanguis grossus et coagulatus sit sine reliqua
plenitudine corporis. mediante eis cum potione uini. ui
ni. n. p[ro]pter coagulata dissoluit. et per motum sunt extra
sine erat auctus. h. n. medicina oculorum sunt magna.
si quis operatur secundum quod oportet. Calefactio uero est salubrior et amo
les[...]atione remotior. aut. n. est curatione singularis aut
eadem est cura. Si autem in deficit quod clausum superat
curat et dissoluit. Si ad hoc conueniunt. et calefactio subest.
itaque dolor cessat. et post multo maiorem adducat. uino
hic facit plenitudinem et corporis. Et dicunt si est ple
num sanguine medicabimus secundum in bac flommia. Item
dicit de co. in hoc balneo. flatus uino. plenitudo hu[m]i
ditati. medicabit farmacia. Si G. refert sed eundem

affor. De quodam qui passus est dolorem oculorum acutissimum intolerabilem. Et cum apposuissent medicina calefactoria, mitigabatur dolor, post accessionem affligebatur. Sed cum hic papiensis misit eum in balneum et post balneum dormivit tota nocte et solutus est dolor. Unde operatur et rectificavit quod humoribus acutis et mordicantibus occasio in corpore multum plenorum sanguine grosso ex balneatur patiente. Et ego quidem vidi militem colericum patientem pannum, dolorem modicum acutissimum quod nullo remedio potuit mitigari. Postea autem in balneo et uno alio intervallo dormivit et sanabatur omnino. Et istud quod balneum multum competit in obtalmia, considerata cautela iam dicta. Competunt autem hec collyria in obtalmia dicenda. De obtalmia.

2 Obtalmia est apostema nascens super pellicidam albuginem oculi, id est super coniunctivam. Fit autem ex humoribus descendentibus ad oculum et se colligentibus: alii in superficie, alii infra, id est coniunctiva vel in aliis tunicis. Si materia est humida valde et superflua, situatur extra propter malam sui terminabilitatem; et sed quod sicca magis interius situatur, eo quod sicca humidum terminabile movens ad centrum facile in se concluditur. Potest tamen materia sicca extra refundi et humida intra concludi secundum recipientis debilitatem vel fortitudinem et pororum constrictionem vel relaxationem. Accidit autem ex eis causis ex quibus dolor et accidens, et curato apostemate curatus est dolor. Accidit autem tam causis exterioribus quam causis interioribus ut predictum est, et precipue ex humidis aliis constituentibus et catarro, et ex quo habet fieri ex predictis signis huius cognoscitur. Et precipue ipsius apostematis notabilitate et tumore. Cum enim resideret extra satis visu manifestatur. Cum vero interius descendit oculus et tumet et est durus et non apparet extra et obfuscatur visus et hoc plenitudinem venarum. Et si sanguis est in causa lacrimantur, rubent, tumet et gravantur frons et tempora. Si colera, sentiunt punctiones in profundo et calorem maiorem et asperitatem. Si flegma, habet lippitudinem viscosam humidam. Si melancolia, paucas lacrimas et lippitudinem siccam et minoribus est calor et dolor secundum magis et minus et habitudines distincte, et reliqua signa prius dicta. Hic generaliter inquirendum est utrum egritudo proprie sit illius membri aut aliunde. Quia si aliunde venerit medicamina [illegible] mandamus nobis, ut si sit propter repletionem cerebri vel catarrum prius est ei occurrendum ex proprio medicamine evacuantibus flegma solvatur. Catarrus ut in proprio capitulo dicemus medicabitur. Et nota quod in nulla obtalmia debet fieri fomentatio oculorum usque ad iiii diem ne fiat maior fluxus, si solvatur flegma. Si colera est flegmone post iii diem. Si non sit propter capitis ex catarro sed ex plenitudine possumus fieri debet fomentationes ad pororum apertionem et fumositatum expulsionem. Et debet fieri fomentatio soli ad oculos. Item in omni causa qualiscumque sit oppletio possunt poni ventosa et fontinella colli vel melius super cornua capitis. Et si fiat de causa calidiori sive etc. dieta ut in febricitantibus acute, nec fiat fomentatio cum precedentibus inferioribus. Item non apponatur aliquod repercussivum super caput violentum nec super oculos, si incipiendum est a confortativis mitigantibus et humiditatem constringentibus. In augmento et statu confortativis et dissolutivis mediocribus et inclinatione dissolutivis. Et si recedente causa remaneat egritudo quemadmodum humor induratur vel putrefit utendum est corrosivis primo mediocribus post fortibus, et si fortius induratur sit utendum est primo mollificativis

Signa

post corrosivis, quia mollitia digerunt humidum et aperti ficant dissolutionem, et semper in tantum debet venire si fluxibilis paulatim ut per aliquid medicinam recipientem aloe vel mirabolanos ut subtilientur humores solutis currere ad oculos. Humor aut talis induratur leviter solvitur infra x dies; grossior post mensem vel numquam post annum. Quia licet post obtalmiam solvitur dolor quandoque remanent macula, et ex macula fit tela, et ex tela pannus, et ex panno ungula. Et quia habet quilibet istorum in curatione [illegible] numquam curari potest. In obtalmia magis in calidiori et dolore intollerabili aliter solvi non potest nisi cum narcoticis si dolor aliquo modo tollerabilis est. Si vero est flegmone sed exigentiam humoris solvatur cum antecedentibus farmaciis aut flebotomia aut balneo aut aliquo predictorum modorum in primis etc., et apponatur oculis post confortativa consolidativa sucus herbe violarum cum aqua rosarum et albumine ovi misceatur, aut sucus rosarum aut aliarum herbarum prius dictarum cum lacte mulieris et albumine ovi. Et si per mitigativa non solvitur que dicta sunt, nec per repercussiva, nec per narcotica dolor oculi, solvitur venter per farmaciam si non naturaliter solvatur. Item in oculis patientis adiuvantia accipere bonum. Et si post purgationem sequitur opiata s. rubea tiro vel alia competens et flebotomia et tunc sequitur fomentatio dicta. Et si augmentetur dolor vel immineat ponatur [illegible] in ista et secundum eundem modum tamen fiant cauteria et emplastra. Et interim ponatur modice roseum collirium aut album aut aliquod mitigativum. Caveat collirium forte vel acutum et quod in tempore sit acutissimum et sit in loco obscurissimo et quiescat et non moveatur, et capite alto dormiat nec loquatur nisi ad necessitatem. Et sit dieta tenuis et modica. Potus aqua frigida et ablutis potentia quo lac [illegible] lac amigdalarum. Et sit digestibilis valde et vitet cenam tardam et nisi modica [illegible] prosequatur ut in [illegible] tam de balneo quam de aliis, balnea non fiant in principio si dolore confirmato humorum grossi et multis dominantibus et que nec fiant ut [illegible] dicta sunt. Roseum collirium. Recipe rosarum ʒ iiii, acacie ʒ ii, spice ʒ i, opii ʒ s., tempera cum aqua rosarum vel pluviali vel suco plantaginis vel violarum vel endivie. Collirium album. Recipe gummi arabici, dragaganti, amidi ana ʒ iiii, cerusse ʒ i et s., opii ʒ i, tempera cum albumine ovi. Aliud. Recipe sarcocolle ʒ ii, amidi, gummi arabici, dragaganti ana ʒ ii, carbonis argenti, cerusse ana ʒ i et s., thuris, opii ʒ i et s., tempera cum aqua rosarum aut plantaginis. Aliud sancti pauli. Recipe dragaganti ʒ i, [illegible] ʒ ii, sarcocolle ʒ iiii, [illegible] ʒ viii, tempera cum aqua rosarum aut pluviali in augmento. Aliud ad expellendum dolorem valens. Recipe cerusse ʒ ii, carbonis [illegible] ii, [illegible], gummi arabici, dragaganti, amidi ana ʒ i et s., cadmie, opii ana ʒ s., tempera cum aqua pluviali. Aliud roseum in augmento valens. Recipe carbonis rosarum, gummi arabici ana ʒ iiii, cerusse, costi ana ʒ ii, opii ʒ s., tempera cum aqua pluviali. Et si dolore cessante remaneat pannus vel macula vel aliquis humor induratus, utendum est collirio aut pulveribus corrosivis. Si recens est apponatur corrosiva mediocria cum mitigativis confortativis iuvantibus. Si vetus digeratur mollitivis et post insistatur cum corrosivis fortioribus prout inferius dicetur. De corrosivis mediocribus et fortibus.

Corrosiva mediocria sunt hec: titimallus lacte mixto, tutia, eufrasia, centaurea, galla minutissima, calx, sarcocolla, mel, cinis, cum [illegible] phora, carbonis, cinnamomum, spica, [illegible], spuma [illegible] animal ambra et caput eius est hominis, nodus vitis acida, limatura auri, muscus et similia.

Corrosiua fortia sunt omne fel. mi(nus)
q(uam) sunt p(ro)prie fella anim(alium) de rapina uiuenciu(m). (et) p(ro)prie
aquile (et) miluoris. (et) p(ost) h(ec) tauri. (et) sup(er) o(mn)ia h(ec) fel bo(n)is
sagimen co(n)ficiat. umbre piscis. castor. antimoniu(m)
(et) ustu(m) fer(rum) m(agis) cupiosu(m). calamina. magnes. tuchia.
balsamu(m). o(mn)e stercus. (et) p(ro)prie bo(n)is. oc(ulorum) genus sal. (et) re
p(ro)prie in(ter)ius (et) armoniac(um). uiride eris. pellicula int(er)ior
uentris galline. aluu(m). celidonia. lincola. aq(ua) uci.
limaca eius. cum pip(er)e. lapis in calce sumu(m) rep(er)t(us) (et)
extinct(us) a calce. aloe. sang(uis) musce mag(is). spuma (et)
maris. os sepie. cantar(ides). ypia. olei (et) p(ro)porti(on)u(m). pauca
q(ua)ntitas fortior. cu(m) alia q(ua)ntitate mediocri(ter) est corrosi
uor(um) (con)fortatiuor(um) mitigatiuor(um). s(ed) q(ua)ntitate (et) q(ua)lita
te c(ur)a(n)t (et) in(f)uincta (et) pulu(er)izata. tempent(ur) cu(m) aq(ua) ro(sarum).
aut suco plantag(inis). semp(er)uiue aut endiuie. aut ca
stanie. aut celidonie. aut rute. aut sang(ui)ne hirudinis
(et) irundinis. (et) exsiccet(ur) ad sole(m). it(er)um tempent(ur) cu(m) suc
co (et) siccet(ur) (et) sic fit t(er)c(i)o l(ibr)a. post puluerizet(ur) subtilissi
me. (et) cribellet(ur). (et) oc(u)lis impona(tur). u(e)l cu(m) aliquo suco u(e)l
cu(m) aliquo sang(ui)ne (con)fitiat(ur). ut capitis leporis. Q(uo)d est
optimu(m) uenienti. ap(ri)e oc(u)lis impona(tur). Si non apponat(ur)
nimis forte colliriu(m). ne ex dolore acuat(ur) m(orbus) (et) p(ro)uoc(et)
fluxus. Q(uo)d si forti sunt statim imponat(ur) lac mulieb(re)
(et) circa ci(r)c(u)lo inspirat(ur). ne aliq(ui)d de puluere de col
lirio int(er) remaneat. Q(uo)d si remansit cu(m) panno sub
tilissimo lineo aut carpia intincta in lacte mulie
ris (et) ap(er)tis (et) apponat(ur) statim mitigatiua refrigeratiua. (et) oc(u)li
(con)fortatiua. ut musillago se(minis) citoniorum. aut psilli
aut infusio d(r)ag(a)gant(i). (et) aliq(ua) alterancia. i(n) pou(n)t ced(it) ca(lor).
Colliriu(m) in declinatione ualet i(n)t(er)i(us) nouit(er) indurata
auferens. uulnera solidans. uisum (con)fortans. oc(u)lis cu(m)
todiens. R(ecipe) sarco. thuris. gu(m)mi ar(abici). amidi. an(a) ʒ. iii. licii
mirre. cruse. an(a) ʒ. ii. aloe. thimie(ama). camph. an(a) ʒ.
i. opii ʒ. i. tempent(ur) cu(m) aliquo d(ic)tor(um) modor(um). Optimu(m)
e(st) aut(em) opiu(m) in opiacionib(us) oc(u)lor(um) siq(ui)s eo s(ecun)d(u)m q(uo)d usus fuit
(et) int(er) corrosiua. mag(is) laudat(ur) tutia. q(ue) de nouo est
in igne(m) poni. ut candeat (et) exting(ua)t(ur) in suco uue ac
be. aut uino. aut aliq(u)o suco d(ic)to (et) tunc ponat(ur) in pl
ure ut collirio. V(er)u(m) c(ur)a e(st) q(uo)d sunt tria sp(eci)es. alba. nig(ra) (et) rubr
a. (et) q(ue)l(ibe)t mitigat uel reparat. (et) corrodit. s(ed) alba mag(is)
reparat. (et) ualet in foraminib(us) (et) nubibus oc(u)lor(um). s(ed)
g(ra)u(i)s mag(is) mitigat. (et) tingit in nig(re)dine. rubea ma
g(is) corrodit. Al(iud) colliriu(m). R(ecipe). costi. sarcocolle. aloe
mirre. thur(is). tutie. licii. cadmie. ar(gento). acacie. ro(sarum). ami
di. an(a) ʒ. iiii. tempa cu(m) suco feni. (et) quarta p(ar)te ce
lidonie. (et) melle dispu(matio).

Al(iud). R(ecipe). suci rute feniculi ce
lidonie betonice eufrasie. memithe mirre. sarco.
aloe. tutie fell(is) anguille. (et) aquile. licii an(a). cu(m) ip(s)is
sucis (con)fice. Et si post colliriu(m) exasperent(ur). tu(n)c post
aq(ua) ro(sarum). albumi(n) oui. u(e)l mucilago psilii cu(m) bombace in
ponat(ur). Colliriu(m) bonu(m) p(re)ciosu(m) (et) exp(er)tu(m). ad q(uo)d l(ibet) uisus
impedimentu(m). R(ecipe). suci celidonie. rute betonice fel an
guille. feni. memithe. capstol. eufrasie. mala g(ra)nat(a)
co. mell(is). dispu. (et) uini p(ur)issimi. lac mulier(is). aq(ua) ro(sarum).
omniu(m). iiii. an(a) ʒ. iii. aloe tutie. mirre. mumie
cadmie auri. (et) ar(genti). sarco licii. amidi. costi. co
ralli albi. omniu(m) xii. an(a) ʒ. ii. ligni aloes. ambre

musci. camph(ore). an(a) ʒ. s(emis). balsami g(ra)na. d(ece)m. in uase
argenteo u(e)l stagneo ad sole(m). u(e)l sup(er) cineres ca
lidos in corpando (con)fice (et) in ampulla argentea u(e)l
stangnea. u(e)l uitrea. diligent(er) (con)s(er)ua. Lauent(ur) aut(em)
oc(u)li an(te) (et) post collirium. cu(m) aq(ua) decoctionis ro(sarum). eiusd(em) p
lantag(inis). (et) feniculi in ea ca(lida). In estate apponat(ur) extra
sup(er) frontem sil(icet) infotanti(a). ro(sarum). In estate aut(em) cu(m) oc(u)li in hiis
cu(m) adiutoriis doloris ex siccitate t(ame)n. (et) sp(eci)aliter. u(idelicet) si
cell(e) de farina fabar(um) fractar(um). u(e)l cataplasma de puluere
ʒ. cu(m) modico melle mixto. (et) an(te) d(ic)t(u)m colliria impon(atur)
(et) que ultimo diximus. (et) fiant p(ro)gatiues fomentationes
(et) balnea. (et) opiata (et) s(ec)t(i)o(n)es. (et) ponat(ur) colliriu(m) fa(ctum)
de aloe mirra. thure calamina. sarco cerusa. tuchia
an(a) amido. in maiori q(ua)ntitate. opio. i(n) minima. (et) p(ro)
(pter)ea ualet paulinu(m). Q(uo)d si ad fortiora. ex(i)gitur
res. apponant(ur) q(ue) d(ic)untur in seq(uen)ti capitulo.

Vngula eglopa. cataracta. macula s(unt)
s(unt) panni. (et) ex eisdem causis h(ab)ent fieri. (et) eisde(m)
curant(ur). Differunt aut(em). q(ui)a ungula est spissior pann(us)
cooperiens totu(m) lacrimale angulu(m). unde d(icitu)r ungula
q(uasi) angula. u(e)l ab angue. p(ro)p(ter) similitudinem. (et) diuina
enim. Eglopa h(abe)t fi(eri) in angulo opposito. q(uod) caput
d(icitu)r. unde d(icitu)r. engle in cap(ite) d(icitu)r. Catarac(ta) h(abe)t fieri ex hu
colico int(er) tunicas. alio n(omine) d(icitu)r. sang(ui)s replens ue
nas oc(u)lor(um) (con)iunctiue. unde d(icitu)r a cataractibus. cataracte
pannus cooperiens corneam. u(e)l uueam. Albugo
est macula minuta. nascens in cornea. u(e)l (con)iuncti
na. ex minimis pustul(is). Et aliq(ua)n(do) e(st) magna. (et) tu(n)c re
linq(ui)t(ur) post obtalmiam. (et) est d(ic)ta int(er) albuginem
(et) maculam. q(ui)a albugo alba e(st). unde nomen accepit. ma
cula nig(ra) est. aut rufa. aut rubea. unde oc(u)los in d(ic)ta
maculam. cu(m) tota s(ub)s(tanti)a oc(u)li ext(er)i(us) coop(er)it(ur) inte(r) panni uo
cat(ur). fiunt aut(em) hec eg(ri)tudines ex apostematibus pu
stulis (et) ulnerib(us) n(on) recte curatis. (et) t(ame)n ex humore
descendente ad h(ec) loca. que n(atur)a n(on) pot(est) expellere p(ro)pter
debile expulsiua(m) remanet q(ui)a cum insidet. Et si humor
clarus ex calore exsiccat(ur). (et) in (con)iunctiua. u(e)l sup(er)
induratus fit. uocat(ur) durities. In hi(i)s g(ra)d(us) eg(ri)tudi
bus si morb(us) e(st) recens s(ine) dolore u(e)l plenitudine sta
ti(m) utendu(m) e(st) colliriis (con)fortatiuis (et) aliq(ua)ntulu(m) corrosi
uis. Et si ex pustul(is) u(e)l uulnerib(us). apponant(ur) (et) colli
ria solidatiua. ut sarco. aloe q(ue) utrumq(ue) op(er)ant(ur). (et) mir
ra. (et)c(etera). (et) de emachite (et) sang(ui)ne d(raco)nis p(ro)pt(er)ea. cu(m) albu
cin. u(e)l suco plantag(inis). u(e)l lapa. acu. u(e)l garioff(il)
Si e(st) cu(m) dolore. cureat(ur) ut dolor sup(ra). Si cu(m) plenitu
dine. Si sang(ui)s sit in ca(usa). minuat(ur) de cephalica. aut
de uena pollicis. aut uentosis. (et) scarificationib(us) in
collo. u(e)l int(er) scapulas. (et) seq(ua)t(ur) colliria. Et si est ex
aliis hu(moribus). purget(ur) p(ro)p(ri)a. q(ui)a fort(ior) ex flate. aut
yera. aliq(ua). aut p(ro)g(ativa). aut pilul(is) s(ed) quib(us) e(st) nolo.
Si diu(er)si h(ab)undant humores. aut. v. gen(er)ib(us) mirab(olanorum)
(et) seq(ua)tur opiata. (et) minucio (et) si sit ex catarro stringat(ur)
restrictoriis. (et) reliq(ui)s h(ab)ent curare catarr(um). Et no(ta). q(uod) q(ui)dam
p(ri)mo loco apponu(n)t corrosiua q(ue) subtiliores partes (con)su
munt. (et) grossiores relinquunt. unde inducunt nocu
mentu(m) q(uod) post rectificari n(on) possit.

P(ri)mo g(ra)d(u) de
bent apponi mollitiua sup(er) oc(u)los p(er) aliquot dies

papule si humor sit coagulatus. vel si cancrosa non sit. recens. si g. cancrosa vero superfluitatis pre. aut pruritus. sufficit. aut fiat collirium ex mirra et aloe licio cum succo feniculi. aut licium et camphora cum aliquo succo. confert. cum leviter. post procedendum est ad fortiora. ut ad os. sepie spumam maris. calaminam. tutiam. que valent. corrosiva papule est. De mollitivis.

Mollitiva sunt lac muliebre. aqua decoctionis malve et bismalve. semen lini. fenugreci. cum semine feniculi. liquor fluens aluminacte. teste probata. sibi applicabile. sepum et sagimen galline. et cetera. que habent vim molliendi. verumptamen si oculi humorosi. magis prohibent auxiliare humor. unde a talibus est desistendum. hec vel hoc. si quidem incensa indurata. vel vetus an est collirium. ad mollificationem. et digestionem oculis imponatur. post procedant ad expurgatis. gal coctum cum aceto. et pulverizatum sanat ungulas. et sanie curat. et mundat. Celidonia et tulena in coctione ungulam sanat. Testudo rubea salita per iii dies ponatur in pelvi post superlatis erigatur liquor inde stillans oculis imponatur. thus et calamina distemperentur cum succo feniculi per iii dies post abradatur crusta superiecta. et de liquo re oculis imponatur. Calamina de nigredinis extingu in succo feniculi vel urina pueri. vel lacte mulieris. vel vino maligranati. Et post collirii imponi. ut eius violentia reprimatur. Cadmia autem cum postea molliuntur. non debet lavari in lacte capre. vel asine. vel lacte mulieris. Plomes vero abstergatur eius asperitas. aloe violentiam. et debet eodem lavari in succo feniculi. similiter autem quoniam res usti. que violentissima sunt. Et eodem dico de omnibus corrosivis que violentiam habent. omnia enim eorum violentiam reprimere abluuntur. in quoniam ut violentiam maiorem recipiant urentur in succo celidonie. vel amittant. ut aloe lota amittit quoniam vel vomitum. ut lapis lazuli. et armenicus magis et cataputie molo. et quoniam per locionem amittitur vim lavandi. ut si lavetur scamonea in succo plantaginis. quoniam reprimitur eius subtilitas per locionem. unde abluitur aloe que habet vim maximam penetrandi. et aperiendi venarum ora. et quoniam aufertur eius incensio. unde abluitur calx viva. subtiliores eius partes evadunt. et contemperantur grossiores humido in fusino. similiter abluitur mediana. quoniam ut acquirat violentiam quamdam calx quoniam non amittit. ut attramentum et scamonea. et calamina. Quoniam ut subtilietur. ut cancri fluviales. cum dantur etiam. quoniam ut melius operantur. ut serice que decoquitur. ut aufertur venenositas. ut in scorpione cum datur contra vicium lapidis. Generale est autem quod mediana habens grossam substantiam adurendo acquirit maiorem. habens subtilem vel mediocrem per adustionem diminuit violentiam.

Mediane generaliter non insistere. consequenter in quibus cum medicine apponantur. ne vires forsitan ignota. aut sua cum nimia violenta infirmum inducat periculum et medico infamiam. Pulvis macianum. et est egregius pannum et vetus precedentibus molliativis destruens oculum custodiens. visum corroborans. Recipe amidi sarcocolle. ana ʒ ii. rose ʒ s. cerusse. dactuli. ana ʒ s. memithe. dragaganti ʒ i. ambre calamine. ana ʒ i. distemperentur in succo alio meliori. Et exsiccentur ad solem. pulverizentur. et oculis imponatur si pannus potens. vel cum sagimine galline misceatur. vel cum aliquo succo distemperetur. et imponatur cum melle. Aliud. Recipe calamine. ambre. coralli rubei. plantaginis pilose. ana pulverizentur. misceantur cum sagimine apri verrucis. et capomis. ana. Et nota quod quecumque pulverizentur subtilis fiunt. si ad corem rubeam fricentur cum succo cucumeri. in pelvi enea. Aliud. ceturissimum. Recipe mellis. dispumati ʒ iiii. sagiminis leporis ʒ ii. cum pose ʒ i. Aliud. Recipe tutie rubee preparate sarcocolle. ossis sepie aloe. ana. distemperentur cum succo vel sagimine. Item ad potentissimum ad pannos visum acuit. lacrimas stringit. et omnibus vitiis oculorum subveniunt. Recipe aurum limatum. et opii grana xii. balsami vii. musca ambre grana iv. tuthie dragaganti. serapini. galbani. mirab. citri. et indi. ana ʒ i. sterii lacte mundi. ana ʒ i. fellis bovis. et castorei ℈ ii. mirre aloe ʒ ii. fiat pulvis et temperetur in succo maiorane. et fumus. et aqua rosacea tepido. et exsiccentur ad solem. v. vel plures sacpho auri vel argenteo. vel salti eneo. cum cote. et postea oculis imponatur in modo collirii. vel pulvis. Item ad pannos. Recipe tutie lapidis calaminum. auripigmenti rubei. cupri rubei. aris usti. marmoris albi. ossis sepie. ana pulverizentur. et remanent. et pruritum superinato. imponatur oculis. et iacentur per iii horas. et cum surrexerit vento facei ponatur. In primis similiter fiunt sordicies purum sentit pulvis corrosionem. et eodem quoque magis purificat oculos maior asperitas sentit. Imponatur autem de eo in usum sicut sustinere potest. semel vel bis in septimana. precedente electuario. ut prohibeatur fluxus. et nimia inducit asperitas. et dolor ex pulvere. imponatur musillago psillii. cum aqua rosacea. vel amigdalarum. cum aqua rosacea. vel lacte mulieris. vel dragaganti in fusum. vel aliquid mitigativum superdictum.

Aliud optimum fit ex melle et lacte liquefacte et felle leporis. Aliud fit de vino albo. et viribus rustibus. agrestibus. et macis. Item in modo vitis albe imponatur gummis pipis. et ad cotem fricetur cum vino albo. Et cum inspissatur fuit liquor oculis imponatur. Item accipiatur radix et scindatur per multas fixuras in quibus inmittantur folia ruti et fricetur ad cotem in vino albo. vel alio succo. et cum spissus fuit liquor oculis imponatur. Unguentum. Recipe succi centauree galli celidonie. ana ℥ ii. olei omnis bulliant simul ad consumptionem olei. tunc ponatur cere ℥ i. post liquefactionem cere ℥ ii. viridis eris et purum bulliant. et depone ab igne. et adde olibani ʒ ii. sarcocolle ʒ ii. tutiamo licii aloe. epatice. ana ʒ ii. omnia diu incorporata cola et usui reserva.

Pulvis optimus. Recipe castorei olibani sarcocolle. ana ℥ ii. et s. et camphore ʒ ii. margarite non perforate ʒ ii. viridis eris ℈ i. cum aqua rosacea distemperentur et ad solem exsiccentur. et sic fiat ad minus quindecies post pulverizetur subtilissime et oculis imponatur. pannum optime corrodit. Collirium utile pannis. Recipe cerusse calamine. auri et mense et tutie. et magis. plus. ana. exagia ii. calce cimenio. piperis longi. spume maris aloes. mirre. licii succi. caprifolii. opii. ana ʒ s. tempera cum aqua rosacea. ubi coctum fuit inspissatum fiant pillule in modo lentis. dissolvantur in lacte mulieris et oculis imponatur. Aliud. Recipe cerusse ʒ iii. sarcocolle temperate ʒ ii. dragaganti gummi. zucare. camphore. ana ʒ s. spume maris ʒ i. et

Collirium quod feci Benvenuto filio domini Hugonis de Ubileto existenti in oculo. cui pupilla oculi mittitur et eius coopertam humore albo et visum amiserat. et in una die perfecit. de cuius curatione tam securiter quod tam sanctum gratiam ille ustrius diffidebant. Recipe auri limati cum opii grana xii. balsami. et cetera. ana grana vii. musce ambre. ana grana iv. tutie dragaganti. serapini. galbani. ana ʒ ii. sterii lactis mundi. corne mirab. citri. et indi. ana ʒ i. et s. fellis vaccini castorei ℈ ii. mirre aloe ʒ ii. camphore. sarcocolle ℈ s. In primis pulverizavi corticem mirab. citri. et indi. post accepi per cotem. sanguinem leporis. et lactis vaccine. et de sanguine hirci clarorum succi centauree galli. rute. feniculi. maratri. et caphani. ana ad libitum. et miscui. et distemperavi. cum perce plures mirab. et sic dimisi per duos dies. et liquefeci serapinum et galbanum. et opium et perce succi inde colavi mirab. et colaturam miscui cum gummis liquefactis. de inde extinxi tuciam in succo predicto. post tuciam. xv. et pulverizavi cum castoreo. mirra. et aloe. et sarcocolla. et miscui et dragaganti. et distemperavi cum aqua mirab. et gummam addidi. et miscui. feci a. aurum fricavi ad cotem. cum eodem succo. et similiter miscui cum et feci siccari ut sole. in sapho argenteo super posito raro panno lineo et miscui totum succum cum succo maiorane. et basiliconis. et semen eodem modo feci siccari. post pulverizavi miscui et camphoram. et de inde in sapho cum balsamo distemperavi. et sic totum miscui et permisi siccari in umbra. et tunc distemperavi partem cum succo predicto. et singulis diebus bis imposui recedente albedine et diminuta pupilla. et discooperta media pupilla et clarificata. ab una eius vero demum dimisi feci ex his succum raphani. et miscui de eo. et de balsamo partem. et hoc feci ad maiorem penetrationem. et sic distemperavi partem de pulvere. et posui in singulis diebus. et sic oculum curavi etc.

P

gemme non perforate ʒ. i. tempera cum albumine oui. Sanguis sui cum nigro suo super maluas uel consolidam minorem reptans euomicam qui collam cum in manu in saliua posito et duo pannum rumpit. Predicti cum mixtis prohibe repti mei ardo re. et cortice grandes dente in potu. Et debent accipi cum oratione dominica. Argentilla supra imposita purgat maculam nouam oculorum deletur implicatam. Similiter brathy minuit maculas. Sanguis anguille et fel eius et sal mosis et sanguinem ubere et coccinea. Huiusmodi morbos curant. Fel et leporis. Et est signum quod sanguis leporis frangit lapidem in uesica. Signum continens mixtum cum albumine cum bus in coquendo non permittit eam pinguedines coagulari. Ad hec ualent sanguis hirpipe et eius cerebrum exsiccatum et sanguis hirundinis calidus. Puluis solearum combustarum ualet. Sanguis et lacte humido. Ab sisto capite et cauda que uenenosa sunt. Valet fel et stercus ipsius et maiorem minuit. Fucus consolidi pisti cum albumine maculis. Valet ad albas maculas cum nigris ad nigras. Aurum fricatum cum aceto super cote ad spissitudinem et desiccatum ad solem postea mixtum. Idem facit aes ustum et lac. et oculos clarificat. Puluis plumbi liquefacti cum corio agitatum uel capilli folium sine confectas teneat in plumbo. Post distemperatur cum aceto et in oleo bullitur. Et cola tum mecho cum communi ponatur recentem maculam et curat. Puluis ossis cum melle et aceto. Et stercore murium maiorem minuit et munitur pannum oculorum diluit. Capitis caput nudatum capillis uestit. Distinctie obsistat cum aqua sumptum. Attendendum autem quod in appositione in corrosiuam alium desistat ab eam positione et quiescat oculus et fortificetur ne nimium uirtus dissoluatur. Et sic oculi minuatur. Et diu apponens corrosiua bonis intermediis apponas oculi confortatiua tamen intus quae supra. Confortatio simplex purgatio in laudibus usum clarificant et oculos purgant et immediis quibus ne induret in post appositionem corrosiuam. Propter mollitiam interque optimum est ut decoquatur auellane cum testis et exemplibus et tunc frangantur nucleus et teratur et olim per pannum extrahatur quod singulis diebus mane et sero oculis imponatur. Infra remollit. Attendendum autem in siccis oculis magis uti mixtim cum corrosiuis humidis in humidis autem cum corrosiuis siccis. Et optima sunt cauteria et infusiones et scarificationes et propria incisione ne disterminat. Et secundum maniere alique apponatur quod operans sic et ceteri per sectorem operatio. In incensis autem egritudinibus et confirmatis rebus ultimatas insisteor. In recentibus debilibus et mediocribus. Item collirium potentissimum. Fella cumin auium. Fella auium deraptina cum quibus distempera puluerem sine succo minute aloe et trie planum et corallii albi ana. Et nota quod quae ad oculos distemperent distemperari debent in uase eneo cupreo uel auro. Que ad faciem in marmoreo. Que ad scabiem in plumbeo. Que ad stomachum in argenteo. Que ad splenem in tamaricino. Tamen eo uisu... sic enim efficaciora reperiuntur. Item quod inciderit fistula acarie sinistra lapidum et spina cum eo misce sint immido utile. Si sit in mistre mulieres uel inditten et. Verissimum est quod planum. Item et succi celidonie euf frasie rute betonice feniculi. Succi malorum granatorum ana... puluis sine colle lapis... nie auree et argentee. Amidi sal gemme ana ʒ. i. et

addatur aliquid camphore musca balsami melius operabitur. Pulueres primo res impedite succis distemperentur. Et sic ei ponantur ita quod radium suffam collirii non attingat et ad ultimum cum fere exsiccabitur apponatur ultime super exsiccate in medium. Et plurime et oculis immittatur. Item ad maculam sanguis humanum usui et os sepie usui sal gemme et cum lacte muliebri aspergantur. Item aurum pinguis sic ortinetur anguillam minutum infusam assetur. Liquor effluens et ad cote confricetur cum ematite usque rubeat et oculis imponatur. Cum autem non offeruntur tibi sicut cuius macula sit. Nouaculam radatur aut acu eleuetur. Radatur et post rasuram album oui cum succo plantaginis et sanguinis de pennis uel album oui et succus feniculi imittatur. Et intus ibi moretur per diem uel plus. Inciso autem macula que tela uocatur sub cornea situata sit minuit per gradus procedente collirie et pulueribus non remouentur aut tota minuta per palpebram angulum aut extra habet aut intus applicetur. Sed et est replicatione paruam attin... post eductionem aut replicationem album oui primo modo supponatur infantibus aut nullo modo incisiones fiant. Sed si aliquid bis in corpore oculis quandoque cum leuioribus colliriis est insistendum. Et multa remedia indigeta que ipsi exhibetur si adultus erit etatis exhibeantur.

Sanguinis **De sanguine et rubore et infectione**

in fectio. et rubor **et carne excrescente**

eisdem de causis fiunt. Sanguis enim in medium superhabundans descendit ad oculos. Et si nimium erit fundatur et super coniunctiuam coaguletur in modum similitudinis carnis uocatur pecia. Et si sanguis seu aliquid habundet in uniuersalem colorem immutando ipsi uocatur infectio. Si tamen sanguis habundet quod tamen oculi non possit assimilari propter eius ruborem inficiat oculis rubeo colore. Si autem habundat colera uel melancolia quam uehemente cum intentio oculus non possit conuertere ut contingit in ycteria. Ostea et melancolicos et calefactione epatis et opilatione splenis secundum humorem habundantem tingitur oculus et uocatur per infectio. Interdum autem descendit humor ad oculos in mediocri quantitate et quamuis refundatur erit aut per similitudinem aut manu in oculi aut ex causa extrinseca ut ictu percussione casu et diffunditur super coniunctiuam et si sit sanguis uocatur cotennione. Si alius humor uocatur ungula uel eglopa de quo dictum supra est. Interdum autem sanguis peccans quantitate solum nec cum uirtuoso oculo conuertitur nec erit refunditur sed solum uenas ipsius coniunctiue replet et uocatur catarracta dum somno apponitur. **De carne extrinseca super coniunctiuam.**

Cause istarum egritudinum ex scripsis et sunt colore manifestantur. Et non ad alia signa recurritur. In carne gemma excrescente super coniunctiuam utimur corrosiuis fortioribus predicatis conuenientibus cum passibilitate oculi ut puluis ad carnis unde est et puluis salis combusti et psillum ut ibi oculi non tangatur quod si corrosiua non profuerit cum instrumento subtilissime radeatur. Et tamen post rasuram apponantur corrosiua ne crescat caro ex superhabundantia sanguinis accedente purgatione et ieiunio cum dieta temperata retineatur humor et sistatur. Subsequente flomia. Sicut enim imperiet cursus solutus et securior fiet incisio et ad minuendum corrosio quod inlita consideratione circum stet. Demum apponantur collirica extenuatiua et exsiccatiua et mundificatiua con

Rarefactione ut est aloe et fel. Combulsatione ut succo maiorane basilicone et menime et alia calida. Euacuatione ut sera pini ut galbanum. Dispositione et exsiccatione ut mirra aloe balsamum et stercus lacte et fel et precipue castoreum. Philosophia ut fumo clico et melius utraque mirabiliter et unde de purgatione ut auro et felle. Reparatione ut est opium et tucia. Contractione ut tucia et opio. Confortatione uisus et cerebri ut mirro balsamo ambra. Mitigatione ut lacte mulieris. Profunditate ut cum succo raphani et confortatione caloris ut uel ut balsamum castoreum. Item philosophia acoagulatione ut ego. Acuitatis ut cum thoica. Afrigidatione ut utraque sanguine leporis et succo cerebri galli. Reductione ut balsamo succo feniculi ruta.

Saracem et umanum affirmauerunt semper et auctor huius magis esse in ictibus oculorum secundum auctoritatem suorum librorum ex inferenti collirium ex fellibus aquile multis per diem. Quamuis ubi et uiolenta et ipsis et fistulis et apposuerit de serapino in tercia partem minus et ad huc de euforbio minus et simul distemperauerit et exsiccauerit ad solem et formauerunt ad modum fabe et cum succo feniculi frangerentur et ita et apponebant in oculis oculis et istud sepius colliria dabant in confusione oculi.

uincinam. et conformat odin. q no eb nate reperit.
Sanguine aute si habundante modis si fiunt. a cu int'' su
a cu ext''. flobomet'' a uena pollicis aut cubiti. aut de
cephalica. aut fiant scarificatões p''te cu uentosis.
Si tu sit ex ustura. cõuenientne medicabr cu succo mal
uice dulcis sing''l'' d''. emathite sang''is et succo sanguinae.
aut plantag''. aut aloe. amido sanguine pulli columbi
ni. aut gallinacei. aut te''e. Et uiuent'' conuersa n
sunt consolidata. et debil uirtutis ul'' repsse. Sanguine
aute coagulatu ex consumi. ex quacu q. cã. et diuide aloe
cu succo uiticie. et plantagine. simil mundificatiue
aut endiuie. et aq'' uiuis. aut cimini. et succus rute et
rute cu uino simil coctis. crusta panis assa cu succo
rute. et p''tõ uino emplastet''. succus portulace cu aqua
rute. et ro. v.[illegible] aut puluis cimini cu succo rute. et ace
to imponat''. aut cipolla cu uino distemperata tuthia. cu
aq'' ro. [illegible] aut cu saliua. aut cu aq'' ro. ut oleo.
puluis [illegible] [illegible]. aloe et o
pii. cu lacte m. distemperat'' pueru nutrientis ad [illegible] v.
[illegible] mellis admixta. [illegible] cu [illegible]
matutino et uino. [illegible] anagalisse et ipsa h[illegible]
[illegible] et sup posita. [illegible]
[illegible] cu aq'' ro. et medie ponã. [illegible]
[illegible] cu succo api. et albumine oui [illegible]
[illegible] in sale [illegible] ysopi in aq'' [illegible]
[illegible] cu uino distemperatu [illegible]
[illegible] [illegible]
in aceto quoq''[illegible] ossib'' pectis carnes ad sole [illegible]
[illegible]. et puluis [illegible] et puluis [illegible] imponã. [illegible]
[illegible] consolidant. [illegible]
[illegible] corpis et [illegible]
[illegible] uenar plenitudine. Si si fiunt cu rubore [illegible]
[illegible] lacrime [illegible] uena [illegible]
[illegible] medico [illegible]
[illegible] ut de uena fiat no uena. et post [illegible]
di sanguine [illegible] aut capiat'' cap uene cu acu [illegible]
[illegible]
filo [illegible] filo illo uena liget''. et nectat'' [illegible]
[illegible] sanguis exeat. post [illegible]
iii. dies imponat''. post [illegible] p. ix. dies
donec purificet''. plaga purificata [illegible]
[illegible] et si necesse e. carpia [illegible]
[illegible] cu [illegible] mandante. aut humore
[illegible] Et si aliqd infectiois remanserit [illegible]
mediat'' cu [illegible] et dissolutis [illegible]. Eode
modo medicamt'' cataracte. [illegible] collirium
Si si fiunt ex sanguine [illegible] ut iam [illegible] e. ex san
guine. Et in hys o[illegible] q uirtute digestiua
[illegible] cu colliriis [illegible] et [illegible]. et silia [illegible]
[illegible] sanguine in [illegible]
ascendens. et fluxus nariu et [illegible] pse. De pruritu

Prurigo est dolor mortificatiõ que accidit gene
palpebre. et causa eius [illegible] aut intrinseca. Extrinseca. ut
fumo puluere uento. aut tactu rei salsedinem aut
[illegible] intrinseca. ut acume humoru aut ex salse
dine. aut [illegible] aut [illegible] aut psilly
aut fenu grecu [illegible] aut mucilago [illegible] ut
oleu roseu. cu albu. oui. et [illegible] dolore [illegible] illico

[illegible] medicat''. [illegible] uenit ex replem
[illegible] ueue que semp augmentat'' que cu ungule
medicat''. De lacrimis

Lacrime fiunt a causis exterioribus. aut interioribus. Ex
terioribus. ut uento fumo puluere. rei immissione.
et hiis cessantibus cessat etiam. Aut ab interioribus. ut
habundantia uenis superioribus uel subtilioribus. etiam descende
tibus. q cu sint sic etiam sentit'' [illegible] in uenis [illegible]
[illegible] subtilioribus uenis fiat. fiunt lacrime cu [illegible]
bus. Craneu. n. inuoluit. panniculus qui [illegible] q
sequit'' motu cordis [illegible] se. et exprimit humidum
[illegible]. et craneu. et ab isto panniculo [illegible]. q
ad ipsu exprimit humiditas exiens in [illegible] lacrime.
Et qui uene frontis hnt colligantia cu illo panniculo
sentit'' [illegible]. Inuoluit'' au cerebrum panniculis [illegible]
[illegible] et si accidat [illegible] et [illegible] p dilacõm
spuum. ut in gaudio [illegible] humidu. si
[illegible] panniculum. et craneu [illegible] p [illegible]
[illegible] panniculoru [illegible] [illegible] cu
panniculis [illegible] lacrime. Et dico q in ma
[illegible] fumositates resoluunt'' [illegible]
ab ipsa. q'' [illegible] lacrime. [illegible] dolore [illegible]
[illegible] gaudio [illegible] resoluunt'' [illegible]
q [illegible] lacrime. [illegible]
[illegible] aut lacrimas. nisi [illegible]
[illegible] humidi. Cum cola pungens au
humor salsus lacrimas no [illegible] que
ex [illegible] augmentat'' [illegible] lacrime. q'' lacrime
no cauant. [illegible] q [illegible] corpis et
[illegible] et humore et [illegible]
[illegible] medicatis [illegible]
[illegible] et in colliriis et reliquis [illegible]
[illegible] medicinis [illegible] Et si fiunt ex [illegible] uena
[illegible] et panniculi inuoluentis craneu uene [illegible]
[illegible] et post [illegible]
[illegible] summo studio [illegible] et [illegible]
de sanguine. Deinde sup' fronte. et [illegible] ad cornua [illegible]
[illegible] desiccatiuu catapla ponat''. ex [illegible] mastice.
bolo et sanguine d''. et albumine oui addito [illegible]
in [illegible] aceti ad penetratione. [illegible]
[illegible] ad colliria. [illegible]
[illegible] p''mo [illegible] cap [illegible]
[illegible] purgantibus. ut [illegible] pillul. aur.
[illegible] pillule [illegible] ul'' anacar. [illegible]
pillule [illegible]
[illegible] deinde [illegible] ul'' opiat[illegible]
[illegible] post sup cap. ponat'' confortatiuu. et exsicca
[illegible] ad [illegible] et si [illegible]
pillule [illegible] ad [illegible] oliba
nu cu uino [illegible] et uentose in collo
et capul. apponant''. et sinapis [illegible] fronti [illegible]
[illegible] uino [illegible] et aliq'' [illegible] olibani
[illegible] bulliant. mollia argilla. [illegible]
sigillata. ul'' pasta. ne fumi euaporet. post [illegible]
[illegible] olla fumus recipiat''. [illegible] qd ualet
in dolore ex [illegible] et si fiant lacrime ex debilitate
cerebri confortatiuis [illegible] ipsu [illegible] insistendu.
Colliriu. [illegible] gagi. rose
pond'' equale. Et [illegible] ualet ad lac'

[illegible] ex [illegible] ex replone cerebri [illegible]
[illegible] aut ex [illegible] aut [illegible] a debil''
[illegible] obscurat'' [illegible] et [illegible] frican'' au
[illegible] palpebre. [illegible] humiditas [illegible] et [illegible] in ma
[illegible] humidi [illegible] oculos. [illegible] cerebru. [illegible] rera
p''. aut pill. de aloe. [illegible] aut [illegible] p''
fiat balneu ex decoctõe foliorum lauri. rute. ag''moni. betonice
feniculi. et aliorum confortantiu cerebru. et confortamentu. [illegible] decoc
tõe [illegible] cap opertu. [illegible] apponat''. [illegible] cu [illegible] in

naribus. et [illegible] dissoluat humiditas post [illegible] mastice
ex puluere staphisagrie. pipe. sinap. [illegible] panno ligatus. [illegible]
humor [illegible] cerebro [illegible] post [illegible] recte [illegible]
[illegible] cu lacte mulieris [illegible] nutrientis. [illegible]
[illegible] lacrime et dolor oculor. post fiat colliriu confortatiuu [illegible]
[illegible] et [illegible] pede columbino. [illegible] sil[illegible] et hac
aq'' [illegible] puluis ad oculos.

mas et panum et congressionem palpebrarum et curantur faciei sub
tiliandam. Item fiat cinis grani ana. thuris ana. ʒ. ii. dragagantum
opii ʒ. s. Aliud ad obscuritatem pungitiuum ardorem et lac
rimas. Recipe emathites calcatheos sanguis draconis ana. ʒ. ii. me
mithe galange. cadmie ana. ʒ. i. costi. opii. aloes
spice ana. ʒ. s. tempera cum succo maratri. Aliud. Recipe acacie
emathite ana ʒ. ii. mirre et aloes ana ʒ. i. opii ʒ. i. Item
margaritarum non perforatarum. mirre ʒ. ii. amidi. cinna
momi ana ʒ. i. tucie ʒ. iii. camphore ʒ. s. Aliud ualet
obscuritati et lacrimis. Recipe antimonii. tucie ana. ʒ. ii.
ii. sal gemme ʒ. ii. costi. camphore ana ʒ. i. temperantur cum
aqua mirabili. et teritur diebus. Aliud ualet ad lacrimas et sanguinem.
ex hac fiat succus cum radicibus feniculi et basiliconis. stet
cum per iii. dies in uino albo. colentur et premantur et co
lantur et uino aqua ro. misceatur et in uino bianco mani
bus dissoluatur quibus. aloes camphore. spica cinnamomi
galanga. sandali albi et ro. et nux muscata. silis montani. se
mentis acacia. et tucia et nouies lota puluerizata. inf
undantur cum predicto succo et stet per ii. dies ad solem. et misce
antur. sepius et post colentur et sic in uase eneo uel
uitreo per v. dies ad solem et post oculis instilletur. Item
aliud optimum fit ex puluere mirabili et coralli albi et ru
brum aloes. et tutiam camphore. distemperato cum aqua
ro. Item accipiatur fimus plumbi quod reperitur in fornace ubi
fit plumbum et sanguinem draconis et optime teratur et sicceatur. et in lim
be oculos lacrimantes. Hiis non proficientibus cauterizentur tem
pora. in capite pannis positis. quod si non profuerint. et
adinuenire uene ut in capite sanguinis et rubor superioris
scintilla fit ex plenitudine uene quam semper augmentatur
curatur quemadmodum lacrime. **De cancro oculi**

Cancer oculi est tumor oppositus sicut dixi. quod quando
nascitur. ex colerico sanguine. quando ex melancolico.
Sic est ex cola palpebrarum corrodit et uacuendit. Si de
melia est. simpliciter diuturnus cum litargirio. solatrum nigro
confecto et papauero cataplasmetur et calendula. confecta cum
albumine oui commixta. Vel quod melius est semen cana
bi. conteratur et cum butiro uacce. et ele. conterantur. et commisceatur
cum pinsa. aut cum aqua decoctionis lenticule et calefacta
sepe cataplasmetur. Vel medulla nucleorum persici confecta. cum
cera. cum succo calendule cataplasmentur. Incancrato me
dico de puluere fabarum mixto cum felle taurino cata
plasmata imponantur. **De egritudinibus nascen**

In cornea tunica nascuntur **tibus in cornea tunica**
panni. et ulcera et pustule. De pannis iam superius suf
ficienter dictum est. Vlcera et pustule sunt que liber egritu
dines coniunctime et cornee tunice. Et quando sunt acu
mine sicca. ut humore acuto uel salso. Curantur autem
medicinis calidis antecedentibus et euacuantibus. deinde
collirijs consolidantibus et confortantibus. de quibus iam
satis manifestum est. Accidunt autem ulcera. quando ex causis
extrinsecis. ut ictu percussione uel consimilibus. et cum ea statim
instillendum est cum glarea oui et succo plantaginis et galange.
herbe. ii. consolidantes ulcera. ualent hic. ut succus
foliorum rubi garioffili et ungule ancrore. vinctiose. cum
sanguine draconis et emathite. Et oportet ut collirium debilis sit
uirtutis. non pungitiue uel pruritiue. Item hic non
laudatur lac muliebre propter humiditatem superfluam. si sit

gus colatile. uel pulli. uel turturis uel similium. fiat
collirium consolidatiuum. ex succo plantaginis. et rubee
quibus distemperentur. pulueres sarcocolle. amidi. thuris.
aloes. sanguinis draconis. emathitis. lici dragagantum. grani. ana. cinis.
vel distemperentur cum aloe fol. quod fit in stipitibus feni
culi melle repletis. si prius medulla. non in capite eua
cuatis. post pistatis. et ex pistis. mel. exprimitur. quod
distemperentur pulueres. Vel collirium tam in ubis quam in
albis causis. et precipue in ectasis. insufflatur. Quod si ulcus
consolidationem refutauerit dentur aliquid solutionem insti
tuens secundum complexionem corporis et sua solutione deleuit.
solidabitur. post succedat collirium consolidatiuum. aqua
autem decoctionis fruminti. cum consolidatiuis et confortatiuis
ut rosis eufrasia. et similibus. multum ualet. vltimo autem
facta consolidatione. apponantur sibilitur cicatrisanda. ut
succus nudi borax medulla ossium galline. uel ex pin
guedo. et similia. pustule autem et uulnera. acra mitisca
remouebuntur. si apostolicum cum oleo et sepo taurino
dissoluatur. et pagella in uino infusa. et ex eo puncta
supponatur. Vel puluis ʒ. et aloes cum tutia cum mellem
extrinsecus superponatur. **De egritudinibus uuuee tunice**

In uuea sunt largitas et strictio. et aqua sub cataracta. lar
gitas fit. uel ex relaxatione uuee ab humiditate. Vel ex
uentositate distendente cum euacuatio soluens
humiditatem. et post fumigatio et oppilata consumetur
collirijs exsiccatiuis et uentositatem dissoluentibus prohiben
te. et collirijs adhibeantur. Sinapisma quod fiat
de puluere seminis urtice. nasturcij. mastic. olibani. et cum fari
na iolatica. et succo rapistri. inducitur fronti et temp
oribus et fiat sub fumigatio ex eisdem cum uino albo. uel per
cipullinas. aurea sepe recipiatur. cum uino decoctionis oli
bani. insuper de succo corticis mali granati sepe colluantur.
Constrictio uero contrarijs soluitur. ut aromaticis et retenti
uis siccos humores consumentibus. Aperta autem multum bis et
in albis et potibus et collirijs et locionibus et succus feniculi
multum assuescitur. Aqua quando per medium pupille descendit in
ferius stans sub uuea. apparens quod prefatum curatur sed quasi
immisso acu sacculo per pupillam ut ex aqua fluat. medi
cum et cura mandetur. uel pannos subueniat. **De defec**

Visus alius patitur defectum alius debilitatem **tu uisus**
tate. alius corruptionem. Generaliter omne uisus impedi
mentum defectio uocatur. Specialiter autem destructio ipsius quod
fit aut uicio instrumenti. aut uicio spiritus. aut uicio ut
riusque. Vicio instrumenti. aut non defectu oculi et consumitur
quod fit propter defectum nutrimenti. ut neruo oppilato. aut pari
neruo. aut quod nutrimentum aduenientis non conuertitur. aut
uisum destruitur propter macularum instrumenti. cum humor super ipsum
induratur. ut in pannis. aut cum humor in uuea
et cristalloydes resedet. aut propter uulnus et cicatricem. et in his
destruitur uisus quod non transit spiritus. Sed potest modo aufer
ri positionibus retinere et inde de re intenda. apprehen
dit. quod pro destructo reputatur. aut est destructio propter
uicium utriusque in quibus dictum sermo confectus. Debilita
tur autem propter instrumenti debilitatem naturalem siue accidentalem.
autem propter debilitatem cerebri naturalem. aut accidentalem. et de his
exempla cotidie sunt manifesta. Accidentalis enim ipsius
debilitatio quando est a calore consumente humiditatem et spiritus

ut in febricitantibus. Quandoque ex siccitate consumente pabulum caloris. cum sibi habet nutrimentum. ut in ieiunantibus. aut quia humidum subtile extra funditur. ut in immoderato coitu. seu aliis modis quibus consumitur humiditas. et debilitatur spiritus. Item quando est debilitatio visus. ex debilitate spiritus reliquis insanitatibus permanentibus. ut in phlebotomatis. Et quando est debilitas spiritus animalis. ut in illusis. Corruptio visus aut propter vitium cerebri. aut sicut aut est cum humoris vitio. ut in amaticis et melancolicis et lunaticis. aut cum humoris commixtione cum ventositate. Et generaliter quandoque est ex causa privata cerebri. si non habeat motorem extra est ex somnia. Si non habeat motorem extra est intus pol[...]. ut in epilenticis. lunaticis. Semper tamen in his est turbatio visus. Quandoque autem est ex causa intus solare. et hoc aut est propter fumum colere. et tunc deficit visus hora tertia. maxime et ante prandium. aut est propter fumum melancolie. aut colere aduste. et tunc deficit ab hora nona. ad vesperum. et vocatur nictilopa. aut est propter fumum acute materie. possidentis cerebrum. ut in acutis. aut ipsius. ut in frenesi et litargia quibus curatis curatur visus. Generaliter quandoque visio defectiva est. propter nocumentum mistum aut cerebri. eo modo quo omnium. Et de curationibus horum plurimorum modorum in proprie capitulis dictum est. Hic autem intendimus curam salubriter circa debilitatem spiritus et corruptionem ipsius ex humoribus. seu stomacho. seu a cerebro. non ex privata causa. seu ex humore currente super oculos super quem corrumpit et debilitat visus. Et non quando debilitatur visus. ut in bubonibus. et tunc oculos tingit oculos. cum de coctione galle et mag. et alcanna. et aliis rebus colorem nigrum oculos tingentibus ut sepius expertus sum. Igitur a causa veniente a stomacho. seu a cerebro. cum humorali vitio. ut in nictilopa et huiusmodi descendente. ad cristallos et cetera et aliis defectibus. quod humor habundat. purgatur cum veris. pillulis cochiis. pillulis auris. aut pillulis sine quibus esse nolo. aut catartico imperiali. aut oximelle. aut yeralogodion. aut diasene. aut mirab. aut aliis catarticis datis in dolore capitis. aut pillulis que recipiunt confortativa ad quorum pondus ponitur mirabolanorum citrinorum. et mirab. indorum et ebuli. ad pondus omnium ponatur aloes. conficiantur cum succo eufrasie. vel absinthii vel rute vel feniculi. vel melle. vel ut dicitur fuerint. et cum dantur in nictilopa. apponatur loco quorumdam confortativorum sene et indi. et in cum colere duplicetur citrinus. Eodem modo potest mutare receptionem pillularum sine quibus esse nolo. que proponentes in eorum cum libet colerici. Pillule arabice. - - -

Pillule arabice probate ad dolorem capitis. scripte. et in nos passi fuerint. omnes humores purgant. leticiam generant. mentem acuunt visum clarificant. memoriam conservant. scotomiam vertiginem et maxime emigraneam sanant. dentes et aures purgant. et nutriunt. Recipe aloes epatici ℥ iiii. bdelii. bacharis. mirre. mastices. sarcocolle. ana ℥ i. conficiatur cum succo caulis. vel feniculi. da vii. pillulas. vel ix. istis potest addere indos. vel se. vel cr. scilicet et cetera. vel et reub. et conficiatur cum succo eufrasie. purgatis humoribus et cetera. vel aurea. vel ine [...] vel tiriaca sicut cum. et sequitur minutio de ce

phalica. vel vena pollicis. fiant minutiones ex naso vel ventosis angularibus. et alias qualiter in cataracta que est humor pinguis inter cristalloidem et uveam. vel sanguisuge temporibus applicentur. Sed non quod sanguisuge que habent magna capita et ventres viridos venenose sunt. Que vero sunt totum sunt nigre cum dorso spisso. et parvo capite non sunt venenose. antequam apponantur. debent volutari in menta. ut vomant siquid est in ventre. post mungatur. locus quo volumus eam sugere. et cum adheserint cum rasorio amputa ei caput. et cum attraxerit per caudam exibit. et ita numquam saturabitur. cum volumus tollere instilla super caput acetum tepidum. aut quod cali d. aut frica ei pud cum pilo mox cadet. sed non [...] abicias. ne dentes fixa [...] nocumentum inducat. venenose autem generant fistulam. Si autem sit pleurisi et levis vomitus. sepius provocetur vomitus. cibis decoctis subtilis et levis et solubilis et vinum limphatum. si sit sui magna caloris discrasia. Si autem fit defectus visus ex defectu vel debilitate spirituum. vel cerebri. insistendum est. cum aromaticis. et confortativis. minutionibus datis si oportuit. Eufrasia quoque in vino supra in omni modo in defectu principatum tenet. Galienus [...] assiue sum valet multum. Pulvis optimus.

Pulvis ad visum clarificandum mirabilis. Recipe. nucmusc. ligni aloes. silis montani. et matheii reub. eufrasie. carui. anisi. feni. aneti macis ana ʒ iii. ℥ iii. piperis lon. ana ℥ s. fiat et detur super cibos. et si pillulas facere volumus. pone ℥ ii. ana. cum aliis et de aloe. ʒ iii. ℥ i. conficiatur cum succo absinthii. vel eufrasie. Pulvis potenter visum confortans sanguinem tollens. stomachum confortans et virtutem digestivam. ventositatem consumens cuius usus conditus moderate tamen. quia calidum totius corporis conservat in volumine. Recipe. leuistici. anisi. apii. sinoni. cardamomi origani. aneti. carui maratri. silis montani cimini saluie mente calamenti eufrasie timi. piperis. ysopi. petroselini. ana ℥ i. ʒ ii. liquiritie. piretri nucis muscate. ana ʒ ii. cinamomi. ℥ iiii. gar. galange. ce. ana ʒ s. pulegii. sine. lib. i. addita. lib. i. zuccari fit electuarium optimum ad hoc. Curatur autem visus defectus quoniam ad causam antecedentem quamdam scotho[...] vel in [...]. deinde mirab. odin. Pillule sine quibus esse nolo.

Iste pillule ad mirab. Recipe corticum mirab citrinorum. kebuli. bellirici. embelici. indi. ana ʒ ii. absinthii. aloes succotrini. pulp. colloquintide. ana ʒ iiii. squinanti sene. turbith hermodactilorum agarici euforbii. spice ce. reub. ana ʒ i. et s. scamonee ʒ v. conficiatur cum succo absinthii. vel feni. mel colerici plurimum reub. et duplica citrinos. In melancolia duplica sene et indos. In fleumatica duplica kebulos. In nimium lapsis indos et duplicentur mirabiles sunt ad visum. Pillule excellentissime ad visum acuendum et retinendum et stomachum confortandum. et purgandum. Recipe. v. generum mirab. ana ℥ ii. mastic. turbith squinanti. aseri. colloquintida agarici. silis montani. absinthii. marat. ana ℥ i. rosarum. mol. ana ʒ iiii. mirre. bdelii. li[...] gne bonne. cameder. epithimi. carpob. xilob. et spice cinamomi apii. xilo aloes ligni. al. gariofili

Cataracte si aquositates et grosse sunt contenta inter uveam et cristalloidem. et tunc visum impediunt spiritum visibilem ne foras exeat. In principio huius passionis. qui amices et cetera. plura. ante oculos videntur patienti. et tunc potest curari. per exhibitionem predictarum medicinarum. et liceat per constant. et post confirmationem quando prius ut michi videtur. patiens possit curari quadam acu ferrea immissa. probatur autem vero sunt curabiles. si perspicias in firmo oculos claude et cetera pollicibus palpebras commoveat. et tunc sicut aperiet oculum aqua super palpebras a pupilla fuerit separata non est adhuc curabilis. per ammigam. si congulata fuerit sic autem curabilis est per quod si habitus aqua color sit ferri fere viridum. vel plumbi lucide appareat curabile esse intelligendum est. Si non quia talis fuerit. quia coagulatissima est incurabilis est. ratio dimittenda. Item si velum sub oculo uno pupilla altrius dilatetur curabilis indicetur. In firmo g

autem modice in serenissimo aere sedente si unus oculus sit sanus. cum claudatur medicus. qui ei oppositus parum cum altiori sedens instrumentum ferreum. vel eneum. medie. quod pupilla impingatur. deinde generaliter caute usque ad maiorem anguli ex pupilla in [...] per medium cernere videlicet secundum pupillam in [...] permaneat. aqua non ad locum pristinum non revertente instrumentum paulatim. obtorquendo extrahatur. Si non ad locum redeat. bis vel ter ut omnis aqua exeat ibidem reponatur. Hoc sale commixto masticatis coctum positis. panniculum madefactum cum vitello superponatur. deinde infirmus iaceat in loco obscuro bene ligatis oculis. auris [...] dormiat ne oculi moveantur. subtili dieta. dies nec usque ad vii. dies dissolvatur. nisi calore vel dolore cogatur.

cardamomi. nucis muscate. cubebe. ana ʒ iiii. aloes epatici. ℥ i.
pondus omnium horum. lapidis lazuli ana ʒ i. tempera cum succo
marathri vel absinthii. da in sero cum vino calido et accipe cum
ʒ i diagridii. **Mirabolani conditi.** De kebulis fi-
unt mirabolani conditi sic. Kebulos maturos recentes ponunt
per iii vel iiii dies in frigida aqua et resolutione cassiatis
... mane cum aqua cum colatur ponatur ...
et sic fit. et sic ponunt kebulos qui inflantur et extendun-
tur et ingrossantur et sic vinum possunt servari per xvi an-
nos. visum clarificat. et debilitatem et fumositatem me-
lancolicam vel fleumaticam ... et pacientibus ...
... debent accipi et post ...
... in quo positi fuerunt ... Deinde sunt observatione
dicte et sunt et abstinentia. optimum cum est causa ab indige-
stibilibus. Quidam autem faciunt mirabolanos sophisticatos.
Kebulos enim ponunt in aqua ... et ingrossentur per xv dies vel plures calefaciendo leniter
et ingrossatos et inflatos imponunt vino predicto et dimit-
tunt per mensem vel plus usque dum magis fiat ... cortices in sin-
gulis diebus moveantur. decernitur autem ... kebulus
... cum frangitur cortex et medulla omnino magis repletur et cum
gustatur ... ponticitatem et multam dulcedinem.
si cum frangitur interius est pallidus vel subpallidus et pluram habet
dulcedinem et multam ponticitatem ... integra
cum ... sophisticatur. Optimum fiunt mirabolani
conditi delicatis ... et visum clarificant
seu fiat defectus visus a caliditate seu a siccitate ...
... ventosa ... oculi visus nasi. ... fel ... ple-
... valet ... cum mel-
le misceantur et oculis imponatur. Item ex ciprino pulvis pi-
peris longi. ... et liquor oculis instilletur ...
... Item ex ciprino et ... et ... bullias et spumam
tolle et modicum mitte. Item ex ciprino ... et sal super
asperge et ... et fumum ... Item aqua eufrasie
celidonie ... cum rosis ... optima
est. Item accipe fel leporis anguille cum melle et aqua
distemperata ... simplici et ... visum ...
Item ... calidus ... frangatur et pul-
vis ... super aspergatur et subfumigatur. Item ... defectum
visus et lacrimas et lippitudinem. accipe ... fellis ... unum
... quod admisceantur succo feniculi ... et
... et apponatur. ... et aloe et tucia et sarcocolla
ad solem coletur et in vase ... et cum exsiccabitur ...
de predicto succo apponatur. Item in ... lacrimas et
... et ruborem. accipe folia agrimonie et bene ...
et ... quantitate. et extrahatur aqua per distillationem
... sigillata ... nisi ...
... valet et cardiacam et meliam de frigida ...
... locum cum lotione. Item
fiat subfumigium cum carnibus ... veteribus salsis
post decoctionem. **Collirium** visum clarificans lan-
ceum mundans obscuritati et lacrimis et pruritus con-
ferens. Recipe tucie antimonii ... ana ʒ iii. sal
gemme ʒ ii. memite ʒ ii. ... ʒ i. cam-
phore ʒ i. ... tucia et antimonii post ... dies
diebus debent tempari cum ... aqua et postea
pulveres misceantur et post desiccentur ad solem. deinde

fiat collirium vel pulvis. Aliud proficiens obscurita-
ti pruriginis lacrimis siccitati palpebrarum et fumo
colico. Recipe sarcocolle lacte femine preparate ʒ ii. tu-
tie ʒ i. cerusse. ... ana ʒ i. ... calcanthos
... ana ʒ i. spice cadamie auree ar-
genti et spume maris ... ana ʒ iiii. pulverizentur
et pulvis tempere ... cum aqua ... et succo mali granati
... quibus calamum aromaticum ... cocturus ... et fumo post
camphore ... ana ʒ i. Aliud ad idem. Recipe cerusse ʒ ii. cala-
mi ... ana ʒ i. cadmie auree ...
... ana ʒ i. spice ... ana ʒ i. camphore ʒ i. fiat pul-
vis tempere cum aqua ... formetur pillule in modum lentis et
lacte feminino vel cum albumine ovi tempera ...
... Aliud. Recipe ... ʒ ii. piperis longi ... ʒ i. galle ʒ ii.
... sal armoniaci ʒ i. de hiis efficiatur pulvis ... po-
natur. **Collirium.** Collirium ... defectum et lacrimas. Recipe
feniculi camomille gallitrici rute celidonie ...
eufrasie agrimonie ana ... succi ... vino
... et addatur pulvis iste. Recipe sarcocolle tutie
... aloe ... ana ʒ ii. piperis
... camphore ... ana ʒ i. ... ʒ i. marga-
rite ʒ i. visum clarificat. pannos ... et lacri-
mas ... et ruborem tollit. Collirium est ad eadem
... et visus obscuritate. dummodo
... fit. et ad eos qui medici fere videntur ...
nulla presidia medicaminum invenire posse. Recipe
... piperis albi ambre balsami fellis vulturis vel ...
... ana ʒ ii. mellis attici ʒ iiii. vini albi veteris ... ana
... camphore ʒ i. terantur diligenter in vase et addesur...
... et simul ... potentie ... **Cor**
... cum ... et ... fit ... et liba oculis
cataplasmetur hiis qui pulcros habent oculos et ...
... dies ... est ... que ...
... diu moram super oculos ...
... magis calefaciant. ... frigiditate. et actualiter
... Item medici actualiter calidi ... nec in ... nec in
frigida ... vel super ... flo ... pulveres qui in-
ponuntur collirus subtilissime ... spiritum ...
... duplicem ... ne ... oculi et aliquod
... nocumentum inducatur. Item pica ... et ...
... visibiles reparat et multum valet in
cardiaca. Item ... folia ... et ...
... cum ... et ...
... carnibus ab ossibus ... Aliquando ... soli ...
... exponatur post cum ... vel cum aliquo ...
subtili madefacto super oculos ponatur. et ... obscurita-
tem et ... et ruborem et dolorem tollit. et ... re-
... **Alcohol** visum valde acuit ... humore
debilitatum maculas tollens. Recipe ... et ...
... in succo ... vel alio succo ...
... deinde ... in succo ... per noctem et mane
exsiccetur ad solem et tunc teratur ... addatur pulvis
piperis ... piperis celidonie ... ana ʒ ii.
sal armoniaci ʒ i. simul omnia terantur et succo ...
... asperguntur ... et ... et succo
... ʒ ... vel plus. tunc fiat pulvis

modis ponatur. Cal' ex punctura facta. c' ma-
culam & albuginem & obscuritatem oculorum. tam hor-
num quam aliud quo nullum efficacius. R. tutie spume
marine. stercoris lacerti. urine mi'. [illegible] an. pul-
uerizentur. aspergantur aqua decoctionis celidonie acu-
& siccentur & fiat pluries. ultimo tamen subtilissime
& talis ponatur pars. Et non quod si aliquid modo cecide-
rit resina. vel gummi pinguis [illegible] & cribret. It'
aloes fol. R. tutie ʒ. v. coralli iii. [illegible] aloes
cimini. an. ʒ. ij. piperis ʒ. i. fiat ex eis pul. quam
sidue mittatur foculis. vel reprimatur tuchia. & post
reliqua cum ea simul temperentur. ut dictum est prius. It' pro-
batum ad defectum visus [illegible] & oculos qui non in-
tent. Apprehende pullum yrundinis. & cum acu stilli pu-
ge modo. & terra [illegible] & repone in nidum. & post in
olla rudi & redige in pul. & accipe fel. hominis quo sici-
cus. accipe fel catuli lactantis xxx. dierum & oppo-
balsami. n. pres. & castor. & simul misce. & pone in oculis.
Clemencia [illegible] ad caligimosos oculos [illegible] suc. & feniculi
an. in uase ereo ad solem stet per iij. dies. vel statim in-
mitte. vel succus eius & mel. ut cimini minimo tertium
& repositum super oculos extendatur. panno medio. It' ius
absinthii. mitte an. mo ponatur. Iusquiamus cum modico
melle lacrimas stringit. puluis ʒ. & succi feni. & iui-
ni albi ad solem siccentur. & inde ponatur. It' uis ru-
te. & celidonie cum rore matutino collige & mel. an.
ad solem pone. & post modicis. It' decoctio aloe in ui-
no [illegible] modicis ponatur. Incaustum de corticibus pru-
ne nigre cum corticibus uino al. [illegible] in acineto ue-
in [illegible] cum attinento [illegible] madas. It' fit de cort-
icibus ponitur ebi. It' ad oculos fumo [illegible] uis tritum
si caul' frondi. & super [illegible] ponatur & potet. Fel per-
dicis optimum est in defectione cum melle & succo feni.
imponatur. Semen feni cum [illegible] cotidie comedatur. &
aqua frigida lauet oculos sibi ex debilitate sp[illegible]. non quod
pica multum ualet. mo. n. apit [illegible] claudit. & reparat sp.
Semen urtice. vel eius [illegible] multum valet caliginibus
oculorum. abstinere debent ab indigestibilibus. & corrup-
tibilibus. & melancolias [illegible] & salsis & acetosis.
cum acumine & frixis. & constipacionibus. & ab omni repletione
& maxime nocturna. Que n. [illegible] agrauant ce-
rebrum & oculos. Vomitus minimum [illegible] optimum multum osten-
dit [illegible] sic oculos modice superius. si solum ex [illegible] fit incau-
ta semper cura ad bibi de capite & stomaco.

De [illegible] palpebrare

[illegible] palpebras ista uicia nascuntur. aurac.
scabies. grando. petrositas. uiscositas. [illegible]
bies. casus pilorum. inuersio pili. Inuersio palpebre sp-
rones. pediculi. ordeum. mora. formica. glandes.
Auracu est uiscosum cum pellicula natum. aliquando plure
[illegible] maxime. In inferiori palpebra nascens desuper
fit aut cum grauedine palpebre inferioris. ut splendorem
nullo modo pati possit. [illegible] leniter soluitur. si cataplas-
ma secundum eius quantitatem imponatur de felle porcino mixto
cum farina fabarum aut orobi. aut radix lilii. cum radi-
ce affodilli [illegible] sex cataplasmetur. Scabies palpebrarum
si sit aspera cataplasmetur radice lilii. vel summitate volu-
bilis cocta & calefacta. si grossa fuerit calendula cocta &
cataplasmetur. vel rubee maioris radix. vel lapacium acutum. vel
vel fimi. vel scabiose. vel buglosse. & reliquis scabiei
beneficiis curetur. Grando est humiditas congelata & alba
in palpebris inferiori sic grando nascens. petrositas est
humor palpebris natus durus ut petra. In hiis ergo fel cum
cum posita sanatur. vel gutta armoniaca cum uino al. di-
soluatur & ponatur. vel puluis melli loti & puluis pulmonis la-
pidis magnetis & mixta ad ignem imponatur super con-
um molle. secundum quantitatem grandinis vel petrositatis. ut in-
ducatur. vel auratus cum subueniat uiscosus humor oculi
palpebre coherent. Soluuntur aut si de urina pueri lauen-
tur oculi. vel aqua decoctionis lenticule. vel cum spuma saponis al.
vel [illegible] maxime. Accubitas est grauitas palpebre de
uentositate grossa. Soluitur autem si semper gula porta-
ta. vel radix apii cocta & calefacta. vel herba cataplasmetur.
Ordeum est pustula in fine palpebre. secundum formam
ordei. Soluitur autem si secundum quantitatem eius formata cap-
sula de farina ordei. vel pulueris fabarum. vel farina o-
robi. vel se. canabi. vel lenticula mixta. supponatur. &
granum ordei ignitum ibidem extinctum. & cum farina & lacte
in abulle. vel succo cicuminis [illegible] capsula facta
imponatur. Caueat oculos [illegible] in casu aliorum de succo
capilli ueneris. vel mille fol. palpebre liniantur. & cu-
ratur casus capillorum subueniat. Sanatur pilus inuersus
in palpebra pungunt oculi & lacrimantur. & panno in
mora temporis cooperiuntur. In inuersis ergo digitis de gran-
pince pilus eleuatur. palpebris inuersa. & imponatur gutta
leuiter cum aculeo acus. deinde puluis cinamomi impo-
natur. aut de succo [illegible] in marinis aut aqua decoctio-
lenticule oculi colluantur. It' si multa carnositas in pal-
pebre contineatur. ut pili superflui non possint primo fri-
centur palpebre interius cum foliis [illegible] & cum sanguis
exierit. & carne immuta pili appareant. cum pincell're
& radicitus pili euellantur. postea superponatur albu-
men oui. & si fuerit in yeme. aliquantum decocto in albumine
oui resoluatur. & quociens pili ibidem renati fuerint ite-
fiat. palpebris non semper [illegible] ligentur. melius autem ut pili
loco extracti imponatur pecia auri calens ut radices
pilorum obtinent in profundo. ut sepius [illegible]
post ungatur cum pinguedine lardi fusi in aqua. & cum cura
ignis subueniat. & si necesse est [illegible] vel [illegible]
casus tollitur. Vermes autem tamen in angulis oculorum vel
in aliis locis & in fistula. Accipiatur mica panis boni torte
sic est [illegible] ut exeat liquor super urine
& repletur passellum per iii. dies. & tunc inueniuntur uerme
mortui. & qui cocti. quibus extractis curetur multum. & si
ac eis cura [illegible]. Locum [illegible] mas-
ti prohibet pilos in palpebris nasci. It' ad uer-
mes & cancros succus camedreos. aut herba cum uino
[illegible] super oculos ponatur. It' aloe [illegible] ad con-
[illegible] inspisset. Vermes occidit & cancros. [illegible]
[illegible] palpebre cum [illegible] aut
quo & oculorum [illegible] palpe-
bris. & [illegible] in eis mansione [illegible] inueniuntur
spinos [illegible] quo remoto de succo malorum granatorum
cortice. plantag. vel onfacio. vel aqua decoctionis
lenticule oculi lauentur. Sirones [illegible] maxime

fiat. pulvis grecus aloes cum vino albo per noctem [illegible] mane inter palpebre inungatur. aut si pruriginosus sit in oculo colerico. unguentum in oculis ponatur. Et nota quod ad pruriginem oculorum et in sironibus vel succus granatorum malorum coctus in pasta. et est perfectus. Item est hoc ad sirones succus pomorum silvestrium. et redige corticem rubeam in pulverem. et acetum et simul in pelvi confice et pone in sole. et post [illegible] in vase eneo sirones [illegible] tollit. Item ad sirones et dolorem. acetum optimum in vase cupreo per diem pone ad solem. et tertiam partem mel. et piperis duo grana [illegible] et in sole pone. post cola et unge. Pediculi palpebrarum [illegible] notantur. hii removentur si decoctione lupinorum vel kalendule colliantur. Item bletis succus lentes et pediculos occidit. aut cum pediculorum [illegible].

Mora est carnis pecia rubea in angulo [illegible] que solvitur [illegible] posito pulvere de carne ligni. ut supra scripta [illegible]. Formica est fissura extrema palpebre. unde palpebre [illegible] solvitur. aut si [illegible] pulvis cum pulvere mastice et olibani mixtum aspergatur. et sapinum cum modico vino dissolutum supponatur. locus consolidabitur. Ganeis est fissura formica vehementior. Et alio nomine [illegible] vocatur. [illegible] adiutorium [illegible] vel pulvis sanguinis draconis et cinamomi aspergatur puncto loco de unguento albo. Glandis est tumor palpebrarum ductus in longum. solvitur superpositione [illegible] sanguinis. vel mel cum sale [illegible] vel cathaplasmate facto de radice ylirici. vel mollitivis supra scriptis. Ad grossas et pingues palpebras calefac aliquam [illegible] duas tegulas et folia [illegible] tegulas pone per horam. postea liga [illegible] super palpebras. secunda die mane calefac. tertia die mane. quarta die appone folia cruda. hiis diebus utatur paciens [illegible] super [illegible] ponantur in panno lineo mundo. Et exprimatur liquor. asperitatem lippitudinis inflacionem et ruborem et dolorem oculorum tollit. [illegible] cum succo ipsius [illegible] pruritum tollit. fumigo facta decoctione [illegible] vel [illegible] ad oculos [illegible] curat.

De lividitate circa oculos

Lividitas aliquando fit circa oculos ex causa vel percussione unde sanguis ibi coagulatur. Si igitur ante coagulationem post ictum apposuimus aliquid frigidum actu ut plumbum vel ferrum. vel [illegible] ut stupefiat spiritus [illegible] non fluet illuc sanguis in multitudine magna. quod si sanguis iam fluxerit. et si ibi coagulatus fuerit. oportet ponere extenuativa et resolutiva quibus [illegible] ciminum et cera simul malaxata. aut ciminum et absinthium vel succus absinthii [illegible] appone. Item aloe distemperetur cum succo [illegible] et supponatur. aut argilla et ciminum cum succo ebuli. aut lente cocte cum succo [illegible]. Item succum agrimonie [illegible] et album ovi. aut [illegible] et pulverem [illegible] simul misce et appone. Et si ex ictu sanguis in oculo appareat [illegible] appone consolidativa extenuativa collirium [illegible].

De fistula circa oculum

Fistula est vulnus profundum in profundo latum in superficie strictum.

quedam habent unum foramen. quedam plura. quedam habent foramen clausum. quedam apertum. et quedam clauditur in una parte. et quedam aperitur [illegible] quedam recte quedam oblique. vel ex transverso [illegible] quedam emittunt sanguinem quedam non. quedam carnem corrosam. et tunc erit sanies alba. quedam os. et tunc erit putredo. [illegible] carnis. quedam nervos et tunc est magis [illegible] in motu nervorum cognoscitur. Fit autem propter [illegible] vulneris [illegible] non curato. unde excrescat caro mortua. et [illegible] corrumpitur in saniem convertitur. et fit quedam ex reumatica causa absque vulnere precedente. et fit quedam ex calida causa. quedam ex frigida. Si ex calida sanguinea est vel colerica. Si ex frigida. flegmatica vel melancolica. Sanguinea cognoscitur per ruborem loci. venarum inflacionem. et sanguinolente saniei ductionem. Colerica cognoscitur per loci citrinitatem [illegible] in loco et dolorem [illegible]. Flegmatica cognoscitur per mollitiem et albedinem et albam et aquosam superfluitatem. Melancolica per [illegible] duriciem et lividitatem et [illegible] colorem saniei [illegible]. Unde secundum quosdam variandum est causa. Et secundum alios [illegible] semper [illegible] non debet variari. Nascitur autem quedam in locis carnosis. alia in locis nervosis [illegible] alia in locis [illegible] mandibularum ascellarum et [illegible] locis [illegible] ut circa oculos et aures. Et quando fistula [illegible] oculum [illegible] putredo per primum foramen. et [illegible] ad alteram partem. et amplia[illegible] vulnus quod [illegible] fistula. Elargetur [illegible] cum medulla sambuci [illegible] vel malo [illegible] et [illegible] inmittatur. vel cum tenta de radice laureole. vel brionie vel genciane vel tenta de [illegible] et alia [illegible] mitigatum per calorem et [illegible] calidarum [illegible] cum [illegible] mittatur [illegible] cum pluma [illegible] vel cum vino et aceto. et hoc fiat [illegible] in die. Elargato vulnere [illegible] tenta [illegible] in unguento. et super aspergatur pulvis viridis eris [illegible] vel cum succo celidonie. et [illegible] pulvis. et super aspergatur pulvis [illegible] dolorem mitigat. [illegible] corrosiva et desiccativa [illegible] oculis [illegible] valent hic. pulvis grecus [illegible] de mirra et aloe [illegible] aspergatur. vel fiat unguentum [illegible] piperis. auripigmenti. galle. aluminis [illegible] viridis eris ana [illegible] saponis [illegible] fistula [illegible] accidit. et desiccatur [illegible] signum est saniei [illegible] liquida [illegible] vitellum ovi cum stupa. vel album cum oleo. quousque [illegible] ignis cadat [illegible] unguento viridi. vel aliis unguentis curetur [illegible] fortiora apponantur. que dicuntur infra. tamen in corrosione [illegible] Et si paciens [illegible] fiat. et non [illegible] incensiones vel incisiones [illegible] per [illegible] et albumine ovi [illegible] mitigatur. quod si timeat [illegible]

elargato vulnere mictatur canellus ferreus vel eneus usque ad profundum et per ipsum canellum mictatur stilus ferreus candens. Et in dices fistule bene sic quoque est. Quod si ignem timuerit mictatur pulvis vel pilula. Post canellum de unguento ruptorio quod fit de calce viva et capitello, ibi dimittatur aut a vesperis usque ad nonam vel a nona usque ad vesperas. Postea apponatur pecia cum albumine ovi infusa donec ignis cadat. Deinde curetur ut cetera vulnera. Non quod in hoc loco per ordinem fortes et profundas incisiones vel incensiones, vel fortissimos non audeant dicere pulvis fiat. Unguentum [illegible] si sublimaretur aurum pigmentum et argentum vivum et sulphur et sal armoniacum et que adherent parietibus vasis sublimatoriis imponentur. Post curatio in oleo fistula. **Unguentum ruptorium.** Unguentum ruptorium fit ex capitello et calce viva resolutis et fiunt unctis in modum unguenti, quibus apponere potes de fuligine ne cognoscatur. **Capitellum.** Capitellum fit ex duabus partibus calcis vive et tercia cineris stipitum fabarum in coquendo cum aqua calida minus lenitur et non est satis forte. Iterum ovum deferatur capitellum, tercium quod in primo erat, per medios alios cineres colentur modo predicto usque quo forte fiat. Alii faciunt ex tribus partibus cineris clavellate vel cineris fimarii et duabus partibus cineris stipitum fabarum et tercia calcis predicto modo vel contrario ut marinum quod creatus fit de calce et minima de cinere clavellato et ovo ut acu probetur. **Unguentum viride.** Unguentum viride: Recipe celidonie, allei, radicis, foliorum centum galli, lenticula agrestis, ana manipulum unum, scabiose, silfur cum libra semis aceti et cum oleo pistentur, per noctem dimittantur. Primo coquatur sic usque quo penetrat fundum. Postea colentur. Colatur addantur unce tres cere in estate, in yeme quattuor cere liquefacte. Ponatur pulvis olibani, mastices, viridis eris ana unce semis, et coquatur ad probum et ad viridem colorem et tunc ponatur ab igne et addatur semis unce aloes epatici pulverizati et post permixtum coletur et usui reservetur. Ut ad vetustas plagas bonam generat carnem et malam corrodit. **De visione inferioris palpebre.** Illusio inferioris palpebre fit quando exuitur palpebra a parte ut amittit quam antiqua curanda est. **Recipe.** Ut vidi olim fratrem Malcesanatum in oblicatum mirabiliter, plagella de plumbo facta perforata foraminibus tribus cum palpebris stringatur et pluma vel colus in medio ponatur et ligaminibus et pellicula ad frontem comprimatur. Ita per tres dies vel duos dimittatur. Post plagella auferatur et curetur ut in alia vulnera. **De egritudinibus aurium et primo de auditu et dolore aurium.**

Auditus est sensus sonorum perceptivus. Sonus enim est proprium obiectum sentiendi auditus quemadmodum color visus. Et quemadmodum colore mediante quod omnis forme apprehenditur vel color est, sono mediante quo non nisi cum motu violento percipitur. Ergo per hoc quod visus universalior est quam auditus proprie, ut dicit Aristoteles in elenchis, visus est via ad cognitionem que fit per inventionem. Ideo per sensum quod dicitur visus est forma que est in nobis cognoscimus. Unde plures dicuntur propter visus quam auditus. Auditus autem est via in cognitione que fit per doctrinam. Secundum Avicennam animi divinissima paucis quod [illegible] sunt dicta fidelibus. Unde quidam auditum potius tamen visus nocuerunt propter viam cognitionis per doctrinam. Sic ergo inventionis procedit doctrina sic visus auditum.

Diffinitio auditus. Auditus diffinitur sic: auditus est virtus ordinata in nervo expanso in superficie nervi optica comprehendendo formam eius quod advenit ei ex commotione aeris qui constringitur inter percutiens et percussum resistens in constrictione violenta, ex qua provenit sonus. Et commotio eius provenit ad aerem collectum quiescentem in concavitate nervi optici formas ipsius ad instar sui motus et commotiones ipsius tangunt nervum, et sponditur et ut predictum est superius dictum. Influens ad concavitatem ut ipsum regulantes suscepit in concavitate. Aspirante audibili influente ad organum ipsius existentem quod est nervus. Et quod hic dicit in nervo expanso in superficie nervi optica, non est attendendum duos esse nervos audibiles expansos et opticum, quoniam unus est nervus sed etiam duo secundum rationem expansus enim dicitur diversum nervum audibilem secundum figuram. Communem ab aliis nervis est enim expansus in foramine ipsius auris interiore quod rectificatur et propter concavitatem dicitur opticus. Medium igitur corporale sensibile est hic nervus, insensibile medium est aer quietus. Hic enim hic aer vocatur in auditu quemadmodum humor cristallinus in visu, quia sicut humor cristallinus percipit impressionem coloris, sic aer ille non fuit quietus ut ab omnibus motuum diversitatibus immutaretur ut in humore cristallino sit colore ut colores et in mutationes susciperet. Medium extrinsecum est aer, quo concavum aeris est dispositio quamvis aer est medium vel in dispositione, quia non quolibet modo aeris facit distinctionem in auditu ut dispositione enim per pili cum pilo vel pili ad lapidem collisione. In extremis lapidis ad lapidem nisi sit violenta facit sonum enim non fit cum impetu, quia aer non nisi imperceptibiliter tamen in mutatione movetur perceptibili. Quamvis igitur modo fiat in medio extrinseco quod est aer motus et intrinseco quod est aer quietus, non tamen compleretur auditus nisi immutatio aeris interioris ab extrinseco tangat nervum. In eo enim immutatione delate ab extrinseco ad intrinsecum aerem in quo est fit collisio ad ossa cartillaginosa in primum instrumentum sigillatum est quoniam impressiones per traditionem spiritui anime representantur et sic fit auditus. Hic igitur sicut in visu tria notanda sunt: efficiens instrumentum perfectionem, exterior compositio et attentio anime. Causa efficiens est virtus animalis audibilis. Instrumentum perfectione nervus est auris, quod quidem oportet esse concavum cum foramine tortuoso et cum tortuoso nervo expanso et cum fundo et concavitate oportet concava tortuosa, ducit se cavernosa in modum tortuosa ut aeris quietum concavitas fit ut aerem quietem contineret tortuosa ne subita vel vehementi aeris collisione stupor in nascentibus quemadmodum enim ex nimia claritate visus disgregatur sic ex nimia collisione maxime si sit continua auditus destruitur. Ut patet in degentibus in molendinis qui non loquuntur nec audiunt nisi cum clamore forti. Durum habet substantiam ut melior fieret allisio, proportionata allisioni extrinsece violentie propter siccitatem enim et duriciem corporis melius resonant in eo. Et ideo flante borea quam austro. Exterior compositio requirit ut non sit magnum inter medium. Et dico ideo vel nec longitudine nec interpositi spissitudine. Item ut [illegible] interiori aeris et immutatio ad aerem intrinsecum et allisio eius ad ossa petrosa et de genere impedientium sunt dolor et apostema et humor qui fit ex ventositate inclusa, qui movet aerem interiorem et eius motum. Unde disponitur au-

dicitur sed ipsum et non sed ipsum quod est. Item aliquid de genere nascitur ut lucta vel aliquid madens ut pulex vel humiditas effluens ut sanies vel sanguis. Accidens autem mandatur causa. Alia enim circa profunditatem cogitationes occupata omnis ipse ad se trahit, pauca de auditu relinquit. Unde sepe profunde cogitans nichil vel parum audit. Dubitatio est cum ceteris sensuum objecta [illegible] permanentiam solum sonum quem audit objectum est et ... et non impermanentia. Sed non immutando cum sonus causa quod est motus fit in successione. Item dubitatio est cum reliqui sensus causa habent in lesione. Ista autem causam accidentalem sive violentiam. Sed si non est mutabile cum omnia ceteris sensuum objecta sicut omnes alie res ille ad primam qualitatem contrarium reducuntur. Communiter ad aliquid ... [illegible] ad omnes videtur posse reduci. Si sic dicendum est sola violentia est causa. Sed ad hoc quod sit sonus dubium est. Dicitur enim quidam quod est aer. Alii quod est motus. Alii quod est quedam certa se ... solaminum impressione ... ascendentes quorum nesciunt reddere rationem. Quod sonus non sit motus probatur quia sonus est proprium objectum auditus motus autem de numero communium sensatorum. Quod sonus non sit aer probatur per ... predicamenta singulorum corporum secundum sensum qualitatem passionum ... passibilis qualitas dicitur. Sed sonus est qualitas et non aer. Quod ... est qualitas ex motu aeris causa derelicta. Sed adhuc est dubitatio utrum sonus fiat extra aurem. Et has disputationes relinquimus ... ad egritudines aurium veniamus et primo de nocumentis ... post virtutis. ... media ... secundum sensum ... egritudines ... dolor, apostema, sanies, sanguis, vermis, tinnitus, ... Surditas. Dolor generatur ... ex ... ex caliditate aut ictu aut ventositate aut ... aut mutatione complexionis ipsius in oppositam. Fit enim quandoque ... cum humore ... quandoque simplex ... quandoque in humore ... nulla ... sentitur ... quando est cum humore ... Et quandoque ventositas est ... non sentitur ... fit ... tensio. Item quandoque est a cerebro quandoque a stomacho. A cerebro quandoque est ... non ... et siccitate vel humiditate ... dolor ... Quando est ex calida causa auris rubet et calet et dolore acuto ... cum humore ... cum punctura et ... et pulsu frequenti ... Et ... rubor corporum. Quando est ex cerebro est ... cum rubore frontis et maxillarum et ... cum capitis dolore. Quando fit ex stomacho est cum ... et fastidio et ... Et ... cum ... Si ex frigida causa fit ... pallet cum dolore lento. Si sit cum humore cum multa gravedine et ... movetur ... et ... Si sit ex cerebro ... pallet ... cum parvo dolore. Si a stomacho nausea et fastidium et ... dieta ... reliquis ... Et semper licet dolor ... augmentatur ... dolorem acutum comitatur febris ... cum apostemate. Dolor ex frigiditate ... sine apostemate. Et quandoque est ex apostemate signa ... Et est ex causa calida est cum ... et ... capitis et febris. Et si apostema est ex frigida ... reputatur. Et semper si apostema ... timor ... Sed autem ... pulsa

De egritudinibus aurium

... Quod si dolor ... aure sit ... huius ... inspice ad solem ... si aliquid intus ... aut vermis ... manifesta. In calida ... humor sit in causa purgetur cum electuario vel ... vel alio ... Et ... diminutione ... participatur. Deinde ... est ... causa ... sumitur aures cum aqua decoctionis malve ... plantaginis ... absinthii vel ... pulei ... Et ... in lecto ... humor ... Vel alia opiata ut ... aliquis succus tepidus cum lacte aut ... aut oleum ro. vel ... cum succo ... et ... opiatam ... ut ... et solvat dolor. Et non ... in ... Item ... grossum in pulvere vel collirio. Item ... forte ... diu ... Item ... cum ... digestione precedente ... Digestio autem fit cum ... precedente ... una gutta vel due ... in aure ... cum succo ... Et ... cum ... vel oleum ro. vel ... cum succo ... Item in oleo ro. ... et duo grana ... bulliant ... et una gutta ... Item succo ... et lactuce ... lacte ... bulliant ... Item ... cum oleo ro. ... et ... Item ... Vel cum oleo ro. vel ... opium ... bulliant et ... Item ... cum populeon et succo ... Et cum ... dolore ... dieta ... simul ... In frigida causa ut ... est ... purgetur cum pillulis ... vel ... vel ... et post ... In dolore ... ut ... stuphe cum aqua decoctionis ... absinthii ... balsamite salvie ... optimo ... noctibus ... aures stuphate ... Et postea ... noctibus ... oleum laurinum cum lacte ... Et ... imponere. Item oleum ... in quo ... Item ... mel succi ... salvie ... Et ... imponere ... electuarius calidus ut ... diacimini ... pipion ... aurium passionibus ... oleum laurinum ... nardinum ... Et optima stupha ... Et post stupham ponatur in aure oleum amigdalarum amararum. Dolor ex frigiditate solvitur cum cataplasmate facto de ruta cocta et cepa cum modico oleo vel absinthii vel artemesia aut oleo pulegii vel ... Aloe cum ... in folio ... dolorem ... expellit. Item oleum ... in quo ... elleborus sit bullitus instillatus dolorem et surditatem ... in

modo acetie. in vino cum dissoluta. per pannum subtilem
exprimatur. et de ea gutta .i. vel .ij. mittatur. Item aliud quod fre-
quenter probatum subvenit. Recipe succi alliorum porri sectivi
feni. rute. betonice. urtice. cepe. cepule. masticeleon.
muscelleon. anetileon. olei violacei. succi cucumeris lactis. equaliter
succi edere omnium ana sil. gertide. Deinde accipiatur cepa ma-
gna. concavetur. et totum extrahatur quod intus est. et pone in cineribus
calidis. et intus pone predictam compositionem. et cum coctum fuerit. pa-
rete et ubi munda a cineribus. Deinde per pannum mundum
exprime. et tepidum auribus instilla. dolorem mitigat et curat.
curatur. dieta eorum sit ut in cordiaca. et potus lavatur si vo-
luit. **De apostemate aurium.** Apostema aurium quandoque fit
ex calido humore quandoque ex frigido. Si ex calido fit humore
est cum dolore fronti magna pulsatione et extensione
et aliis inflatione ex de partis cum signis doloris impon capitis
... quandoque fit humoribus predicta remittuntur. vel odio desi-
nunt. cum pauco dolore. et est eius signum apostematis
quod sistante dolore propter apostematum passionem recedere si
declinante videtur non ad saniem contendere. si augmen-
tante circa .n. generationes saniei dolores accidunt ma-
gis quam facta sanie vel in principio. Nota quod in apostemate aurium
non est insistendum repercussivis. sed mitigativis et maturativis.
tamen si corpus est plectoricum et solvatur humor medicaminibus
propriis medicinis evacuantibus et minutionibus. et sequitur
operate et reliqua auxilia. in utroque casu. Si ergo fit ex ca-
lore. cataplasma cum oleo ro. viol. radice altee viole
branca ur. simul confectis. Item adeps vituli gallinarum
anserum. addito oleo viol. et ro. et cera. fiat unguentum
quo ungatur exterius. vel ex butiro. malva oleo vi-
ol. vel ro. fiat emplastrum. Item fiat unguentum ex adipe anserino
vel gallinaceo et medulla cervina. oleo fiat amigdalarum dulcium
actu tamen ca. Et si dolorem incollabit or maxime medi-
caminibus dolorem extinguentibus. Conficiantur ergo olim ro-
sacea. et ipsum opium et intus mittatur. vel succus solatri.
cum oleo ro. et albumine ovi. cum licinio intromittatur.
Item suffumigatio iusquiami. et radix lapacii acuti. In stupa
cinabrina ... in nolinante et ibi ambos coquantur.
et postea tenuatur cum axungia gallinacea. vel anseri-
na. vel anetina. et in unum collige facta. cum unguento mitigati-
vo frigida. Item collirium utilissimum potens dolorem
mitigans calorem extinguens saniem generans. Recipe de
fectum audire valens. Accipe pinguedinem anate. et
anguille et sanguinem ... et pone in cepa concavata. et po-
ne in cineribus ca. et post decoctionem comprime per pannum
et una gutta vel due in aure ponatur. Comestio pice
valet hic. et diacitoniton. Si fit ex frigida ca. adest exten-
te platonico purgetur. et sequitur opiata cum fumigationibus
calidis ... ponatur. olei ca. ut
olim muscellinum. laurinum. et in ungatur exterius. cum butiro.
vel dialtea. et axungia anseris et bestiarum quantum et post
sint una cum melle lana molli intincta. et alia mitigati-
va ca. que in apostematibus frigidis sint apposita. Mica panis in
vino cocta. et cataplasmata vis. et si addatur lenticula plus
confert. et addatur agrimonia. in calidis frigidis. et si appareat
tumor extrinsecus qui non possit maturari. ex melan-
colia est. Et solet intus nasci pro ... et tunc est alius
colligitur humor melancolicus intus qui quandoque premisse
quandoque pro immunditiam aurium. vel compressurum ad saniem duci
non potest. curatur autem cum axungia. et oleis et aliis

et branca ursina. et fomentationibus calidis. et bu. et agri-
monia. et similibus. Nota quod nullum collirium debet poni in au-
re. nisi cum oleo. aut alia pinguedine ut facilius exeat.
Multi autem materiam debent diu morari. et idem dico in nece-
sse per maturitatem et per anum. Nota. Succus pastoralis unge
pustulas dolorosas in auribus curat. Succus sepmine
dolorem mitigat. surdos iuvat. cum oleo ro. fimum asse-
dere p... maturato apostemate et ad saniem converso. cuius
signum est doloris extensio et sanies. cum ... cum mundi-
ficativis insistendum est. **De sanie aurium.**

Sanies educitur ab auribus quandoque in natura vel rupto
apostemate. quandoque in sintomatibus vel humoribus quo-
rum in saniem post fluxum sanguinis natale vel sin-
thomaticum. et si locum infecit et diuturna fuit passio gene-
ratur quandoque fistula in auribus. et tunc curatur quandoque soluitur per sani-
em frenesis et litargia. et sequitur vulnera in auribus.
Quando autem sanies fluit ab eodem loco. quandoque aliunde ut in
fistula. et si tardetur cura obsurdat. et quandoque fetet
quandoque non. Sanie ab aure egrediente post rupturam
apostematis insistendum est cum mundificativis saniei. Talia
sunt mirra mel. nitrum simul confecta. aut alumen et mir-
ra in aceto cocta. ydroleon mixtum cum melle calidum
cum lana que mostrenis repit iniciatur. Item thus. aloe
mirra. cum mastice et lino in mel sa dissoluta. et succo
herbe. aut sanguinarie mixta iniciatur. Item castorei
.ʒ. ij. et his mirre. aluminis costi ana ʒ. i. fiat pulvis
tempera cum vino. et omnia optime colentur. et vinum auri-
bus imponatur. Succus rute cum mirra copio et castoreum an-
tempera cum aceto mixta auribus gutta colata cum licinio
imposito iuvat. Item instilletur ceda mixta. cum melle
vel croco. vel aloe resoluta. cum sapa. vel olibanum re-
solutum. cum succo sanguinarie. vel sal. cum lacte mulie-
bri. quod alumen. mel fel bovinum cimini. castore
costum cum aceto mixta sunt omnia sunt quidam saniem ab-
stergunt. Valent et hic trocisci andronis et crocodes.
et musa cum rosata et melle distemperata. Si autem aliunde
fluit sanies post purgationem et opiata et minutionem
vel si vetus est passio propter quod presumitur esse fistula. ... cap-
... radi. et ventosis vel sanguisugis et colle pom-
et cauteria. et laborare vet exiccetur locus fluxus. demum fiat
collirium. In fortioribus si medicamen ad radicem attingere
possit. quod si non valeat utile est. ... cura desistere. vel ta-
men laborantes et fatigati esse nequiunt. cum medi-
cina eorum ullo ingenio ad radices fistule attingere
valet cum rubore in auribus relinquitur. Radix vitis
al. unge silvestris est. ex summa mediana abstergit
cum sordes aurium. et est medicamen. ... surditatem
aurem dicitur. Item fel cornu. et testudinis in sale cocta. et in
auricalis vocata. cum lacte mulieris antiquam saniem. ipsum
ea vulnera sanat. Coagulum leporis. et succus porri
et succus eius tantum cum aceto in aure expressum. expurgabit
autem. Olim fimum bovis combusti optimum est. succus coru
cum ... Item cardamonum mirra et ... per
... coquitur in aliquo succo vel rute. vel radices
infundatur per .iij. dies sordes adducit. et lavat. vermes
in auribus natos destruit. Item ruta ellebori
albi. costum. piper. nitrum castoreum mirra. et euforbium. vel
tantum solo. muscellinum. laurinum. gutta colata auribus in-
stilletur. Conveniens autem quod semper post purgationes post

horam postea fomentatio ne remaneat aliquid inter
cosis. Per radices aurium corpus sentiret malum prelium in-
ducentes in fumo.

De sanguine exeunte ab auribus

Sanguis exiens ab auribus aut est a causa exteriore aut
interiore. Exteriore autem aut percussione seu vul-
nere seu incisione capitis. Interiore autem aut est tunc aut
non est tunc. Sanguis autem exiens non est restringendus non est
tunc ut per maturationem non perfectam cum erupit saniesque
sanguine aut ex aliquo humore quem si iuvat ex-
pelle. Prima intentio in sanguine exeunte est mundificare
aurem a sanguine ne intus coaguletur. Deinde consolidare. Lava-
ndum est autem cum mundificativis et acutis ne aurem intrent.
Commundificetur igitur cum succo porri et aceto vel aceto decoc-
tionis galle vel succo raphani et aceto et galla. Deinde appo-
natur succus sanguinarie cum albumine aut succus urtice cum
sanguine draconis aut succus consolide maioris in quo cocta
sit persicaria. Semper autem post rupturam apostematis fiat
collirium de succo porri et thure mumio vel mastice vel
oleo rosaceo tepido imponatur. Et si inducat ardorem admisce-
atur lac ...; saniem enim purgat et ulcera perficit.
Si autem sanguis sit ex re exteriori ut percussione vel simili
consolidativa ponantur intus tepida et mundificativa nullum
pruritum inducentia, aut thus cum lacte mulieris et mun-
dificantia consolidativa. Et hoc dico si nullus sit intus
sed autem dolor sit exterius ex percussione tunc amsu ...
tum cum oleo rosaceo confert. Et ea que diximus in percussione
intus ... Quod si per predicta fluxus non cessaverit oportet
purgare humorem nocentem. Deinde sequentur opiata et mu-
nitio. Et nota quod medicina est ista mundificativa saniei
et sanguinis quando ad modum stupha ex herbis competentibus facto et
paciente in lecto locato et summum sic recipiente ad
olle refrigerationem et totum caput tota nocte bene cooperiatur
ut tota nocte sudet et precipue in vetibus ... casu ...
... stillat et sumitur. Nota quod dicitur hic quod fluxus ar-
tuum non est incipiendus maxime in die critico. Item fluxus
sinthomaticus aurium ante quam patiens debilitetur non
debet incipi per fluxum venter quod intelligo sic hoc balneum ...
sanguinis sit.

De vermibus

Vermes aliquando cum ... in auribus precipue saniosis et
ulcerosis vel per naturam humidis et huius non mundi-
ficantis. Aliquando autem vermis sive aliud reptile in aurem intrat
... genus sunt ... occidit. Auris autem soli ex-
ponatur et si sit vermis manifeste appareat. Et si non appareat
oleum laurinum infundatur et post claudatur per horam et si mortu-
us fuerit post iudicetur. Tunc succus foliorum persicarie
absinthii calamenti amigdalarum amara oleo coctis. Si vero
involutis folio caulis exprimatur oleum et auribus instil-
letur. Vel mirra aloe coque in vino et coletur in aurem
autem una gutta. Aliqui imponunt cannulam et exsuggunt
et sic extrahunt. Succus radicis et nepite omne ne-
cat reptile quod aures intrant. Item succus radicis cappa-
ris et centaurie agrestis et foliorum persice vel absinthii po-
ntici vel persice vel centaurie vel ellebori nigri decoctio ver-
mes occidit. Succus calamenti optimum est. Aromatica
et vermes occidunt. Unde optimum est ut accipiatur pomum
aromaticum et sit bene maturum et calefiat ab igne ut
melius redoleat et apponatur auri de nocte. Ita tamen
quod per ... caudam figitur orificio auris apponatur in cibo
non inveniens vermes in cerebro ... pomi propter delectationem
odoris. Vermis autem in aure cognoscitur per ex pruritu et
titillationem et motum in interiori aure. Vermis aranee occidit in
tecto oleo de nucibus vel sinapismo vel pulegio bul-
lito cum ellebori nigri vel cartor. vel succus radicis infunda-
tur vel porri. Pulvis extrahitur cum lana sicca. Aures obstrue
succus coctum omne genus vermium occidit. Item fiat lac-
ticinium et succus centaurie vel ... agrestis aut la-
... succus serpillo lacte extrahitur. Et nota quod quedam
... quibusdam generant in aure et vermes generant
illico videntur. Rex habet et vermes occidantur. Vermis
autem occasione ... cum pinea oleo vel fumigio bombicis
... cum mundificantibus deinde consolidantibus et mun-
dum confortantibus de quibus satis dictum est.

De tinnitu aurium

Tinnitus aurium fit ex ventositate in aurium
clausa. Inclusa autem non in habente exitum propter gros-
situdinem suam aut propter viscosos humores aut debi-
litatem nervorum virtute expulsiva deficiente. Si
sit ex ventositate continuus est et distendit. Si sit ex
occlusione grossorum humorum erit gravitas in auri-
bus et maior in hora illius humoris et si precipue sit cole-
ra vel melancolia. Et si sit de colera erit cum ore amari-
tudine et precipue dextre auris angustia calor et
rubor. Si de melancolia cum eisdem signis humidantibus
et precipue cum gravitate sinistre auris. Defectivum
ex remotione aliorum signorum cognoscitur. In tinnitu
ventositate sola et cum humore calido est cura misque
humorum prius purgetur et membris aquo mandatur hu-
midis ut cerebri vel stomachi. Et fiant fomentationes in mune-
rationes ... hic ergo competit stupha ... fabarum
... cum aniso ... vel cimino cocte vel cepe faba
... ut adhesive ... Et si colera est in causa imponatur absin-
thium statim post stupham imponatur in aure pacientis
una gutta olei amigdalarum amararum que fit ex amigdalis ... tis ... co-
tis ... in stupha et post expiliatur. Ut fiat stupha
ex decoctione seminum ... ut se ... calamentum dauci
quibus addatur spica nardi cassia lignea. Decoctio autem ebdia aut a-
... aut tyriaca. Oleum autem scorpionum ... mira-
bile est et si sit ex frigidis humoribus imponatur collirium ex
mirra castoreo et nitro cum oleo rosaceo aut succus radi-
cis aut porri cum lacte mulieris oleo rosaceo aut lacte mulieris
aut castoreum cum oleo muscellino aut oleo ...
... Valent autem hic quod predicta sunt in dolore aurium et que
dicuntur in capitulo de surditate. Si autem sit ex debilitate ner-
vi succus absinthii cum aceto tepidus perficiatur. Mel autem
frigidum actu in aure debet poni vel oleum raphaninum
cum oleo rosaceo vel fel ovinum cum succo porri. Et vero
autem in auribus ponitur ... colata. Nota autem
quod ex frigido et in ... mundificatione ... gravia
... lanugo ... de ... et mundatur.

Unguentum Johannis Damasceni

Unguentum Johannis Damasceni
valens ad gravitatem auditus ex sonitu et vocalis ventosi-
tate gravitas ex dolore et frigiditate venientem. Recipe ellebori al-
bi castorei ana ʒ i, nucis muscate piretri piperis longi ana ʒ ii,
euforbii ʒ i. Fiat pulvis et distempera cum ʒ iiii succi
porri vel raphani. Item amigdalarum amararum ... ancellorum
vel nardileon. Ista coque cum succo porri et camomille
et imponatur. Item succus porri cum ... aceti simul
bulliant et auribus imponatur. Porros virgines in
pane ... cum oleo coque ad ... et ... Nota quod

tinnit⁹ nunq̄ tn̄ sit p̄sentia uentositatis semp̄ debet ponj ex q̄ cā sit extenuatiua uentositatis. It̄ nō q̄ iste locus ē uald̄e sensibil'. vn̄ oīs uapor ascendēs ledit. It̄ nō q̄ dolor fit ex acuitate sensus. debent apponi mitigatiua. It̄ nichil acutū ponā i aure ī pn̄ tempe eius malicie. It̄ in dolore nichil acutum ponat' q̄ nec succ⁹ raphani qui optim⁹ est si nō dolet. Sup̄ oīa optim⁹ est balsamū cū muscelino. ɫ collirium ultime dcm̄ in dolore auris si fit ex humor opilacōe. offert dyaciston. ɫ opiate. ɫ acu collirium. De grano ul' lapillo ul' aliq̄ alī ī aure ca

Granum ul' lapill⁹ uel puluis ul' aliud sile aliū in aure[m] incidit. tunc inungat' auris ext̄ cū unguentis calis. vt marciaton. cū dyaltea. ul' sili b3. deīn fiat sternutacō ore ɫ naribz app̄hensis. vt ex impetu sp̄c expellant'. ul' bacīs subtil' leuis polit⁹ in capite terebentina ul' aliquo alio viscoso scapite inungat'. ɫ auri inmittat'. ut per eā ad hereāt extrahat'. Qd̄ si nō p̄ficiat uentosa sn̄ scarificacōe auri inponā. ut suggendo educat. Id̄ fit p' ore alicui' ul' p̄sone apposito q' valet extrahendo. pōt aū bombax bacili capite ligari ɫ p' terebentina inuolui. ex aū medicam mon stra opl'e qd̄ ab auctorib' omissū ē. auctores n. nō ñ nō nisi exempli gr̄a leguntur. ad cautelā breuitatis cā. multa supsederunt. quib3 studij sollicitudine ɫ op̄e uerificare inuentis medic' adiunctōe dignus iudicat'. Si aq̄ ul' aliqd̄ aliud huiusmodi infra aure incidit. lana q̄ in ochis margaritar in uenit'. que melotida dr̄. optime extrahit. ul' lō bacis imposita. ul' spōgia. ut cohibeat' humiditas ɫ abstringat' auris. De causis surditatis .ii.

Surditas ex multis causis gn̄at'. aut n. cā in trinseca. aut extrinseca. Intrinseca aut' aut fit ex cā ipsius auris aut aliunde ueniente ɫ sū sic. sunt sic. aut ē ex mala oplone. aut oposicōe. aut solo ne otinuitatis. Ex mala oplexiōe ut calida dole ns. dolor n. dissoluit humores qui currunt ad aures ɫ inducunt surditatē. alī fum⁹ male tm̄ di soluti ascendit cerebr ɫ opilat aures. ut vsus est im ɫ ex opilatione. vt in frenesi ɫ litargia. ɫ solone otinuitatis sicut in panni dis. cāb' aū extrinseca. ul' intrinseca. ɫ in hiis nō ē medicacō aure adhibenda. It̄ fit ex mala oplone auris. q' adīm dolor ex ip sius mala oposicōne. s. ex angustia neruor. ɫ ī etu ra opilata. vn̄ nō discernit sp̄c audibil'. ɫ q' ha bent colligancia cū radicib' lingue. accidit opilacō nerui q3. vn̄ oms fere surdi sūt muti. ɫ i nō h' locū medicacō. It̄ ex solone otinuitatis q' accidit ut post apo̅ma. ɫ p'fistulā innata. ɫ ho cumorē sūt. fit aūt ex carne innata. vt in uerruca carne excrescente. ɫ tunc p corrosiua. ɫ bn̄ficio cirurgie curat'. fit aū cā extrinseca. vt assiduo sonitu tinnitus assueto vt molendini ɫ similiū. aū ex infra cadente ut dcm̄ ē. Surditas g' q̄ ē ex mala oplone. nō ap̄tius recipit medicacōm. oms aū auriū passiones ueteres incurabiles. nō uer̄ ex aute difficiles. nouē aū gn̄ies. nisi ex leuis sima cā. Surditas ēt cā n̄ ē medicanda. q̄m an cta fit. Surditas q̄ ex toto aufert. n̄ recētissi ma sit. nō ad curam recipiat'. Surditas in pte auribz sanis uel ex sanie. ul' ex solone otinuitatis adiuuat' si ex cāis p'orib3 dcīs caplis. ut ibi dcm̄ est curet'. Si g' cā humoral' sit. vt ex opilacōe p'gēt'. cū pillul' aur. ul' ierapig'. maxīe si fuit ex opilone neru obta. cō cū pillul' dyacast' p̄ duo qi faciūt ad sternuta cōm. ɫ humor educōm. vt post p'gōnem dec. rubea. ul' aurea. tinnitus⁹ purgones hic ul' ē. ɫ opi ate. ɫ fiant sternutacōes ex odusti. ide. medulla. elli. ing'. Deīn fiant sb' fumigōnes. aure ex stipitibz fabar. spica. nardi. ɫ aū. post fiant iniectōnes de succo raphani cū olo muscelino. ul' balsamo ul' spi ca nardi. lignū aloē. cassia lig. puluizet' tempe r. cū olo collatū instillet' ɫ auribz recip. It̄ sumi cantes lauri spica nardi. bulliant in uino optīo ɫ colla bn̄ sigillata. fumi' p calamū aure recipiā. valet ad surditatē aq̄ infusionē samei mundifi cacōm ɫ cunctū. It̄ oua formicar cū putrescunt cū olo omnium ul' muscellino. ɫ liquor exp̄ssus au ri instille. Id̄ fit ex succo sempuiue cepar ɫ olo laurino. It̄ bacli fraxinei ponent' in igne. ɫ liq̄ distillans acipite capiat' ad plenitudinē tes te oui cui addit' oli cōis ul' butiri duo coclearia. De succo barbar porror coclear .i. de succo semp uiue .ij. de melle claro claro .i. ɫ de lacte mulis masculum nut rientis. ad masculū femine. ad feminam .i. coclearia omis ceant' ɫ colent'. ɫ auri infundit' .i. gutta. ul' .ij. ɫ ob turet' auris. It̄ sagimē anguile ɫ succ' sempuiue. aīa omisceant. ɫ infundant' solū aure sagīm. vt dis tillat' assando optimū ē. It̄ fel taurinū aut hoīs cū urina ita ad masculum. ul' capre ad feminam instille. It̄ castoreū mirra cede. cū succo radicis aut rute. ul' absinthij. ul' cōe infundāt'. It̄ q' fiat ad surdita tē si sit cū sanie ex fistula. ul' carne mortua. p'dco mel recep. mistocōe .i. vna die infūdat'. deīn h' ofcacō micat'. ps. sarcocolle. aloe thus. sq̄me ferri floris e ris. dissoluant' in aceto s'licanno in mittat'. nichil a cutū moret' in aure cū sit iuuoselibz. Si aū fuit ex cā. cā pcedentibz p'gacōibz ɫ opiatis ɫ stuphis. vt in dolore bz dcīs succ' sempuiue q' plat' est inuit'. cā. cū p'igue dine anguille incorporat'. Id dico de succo camomil le. ɫ ī finiuercitatis surditas. impleat' succo sempui ue. ɫ p'imū pona sub cīra. ɫ post ibi h' bat' olla iunctu ositas ibi repta frequēt' inponat'. mixta aū in dolore ɫ tinnitu ɫ aliis caplis surditati oferencia dcā. p' h nō ex plongatā simone. De cautis' nō dico q' fi ant in fontanell' radicē auriū ita q' possit coopiri a pulpis auriū. ul' fiat p medium auris uir' radicē. ita q' cicatrizet' ueta in medio. vt in passionibz oculor ē hat' secho. ul' fiat cautium sb' bacho. ul' in fōtanella colli. ɫ si in sola. ul' ita ex te lune ñ fiat cauterium apponat' sangsuga. ad radicē nodi auris. Succi aū nitrigij. ɫ sanie iusta sit aptum tam nimicatōib' q' instuphis. ɫ addo ut caueat ab impositōe bacili. ut damnū in aliquo cadente infra aure. ne nimis int⁹ mittat'. ɫ q' in tuss ē inuis impellat'. ɫ tūc cū maiore dolore. ɫ nocumēt. nisi iudic' secure posse fi. a tali ca desistat'. ɫ alio modo mittat'. De egritu au' nasi

Olfact⁹ est sens⁹ [De lesione olfactus ɫ odore] quo p'cepimus de q' dubitet' q' in nob' sit debilior

qui alii sensus · et dicit ad hoc quod est subiectum est siccum · sic sapo ne est humidum · quia ergo in cerebro multa humiditas ... dispositionem quam in principium sensus et odorabile debile est hic sensus · si ... necesse est quod omnis immutatio fit per ... magis debet immutari ... cum sit humidum ... odorabili cum sit siccum ... fortiori ... immutatione fortiori est sensus quia hic sensus fortior est ... cum omnes alii sensus delectantur in medius ... in uno ... delectatur ... in aromaticis · in alio extremorum ... opposito ... Est dubitatio quomodo fit ... opiniones · prima dicit quod aer odorabili resolvitur ... organum olfactus ... immutat · unde fit odoratus in effectu ...

[illegible]

sit de substantia in parte erit odor malus. Ubi calor dividitur duplex ingenium et fetentem. Gravis odor fit cum aliquid adhuc non liberat se humiditate et multa humiditate quia odor est imperceptibilis non diu resistit et inanis. Fetidus odor est ex calore nimis extraneo secundum se habente et multa humiditate corrupta vel imperceptibili diu resistente [illegible]. Suavis mediocris fit ex calore mediocri, et ille vel est ex parte substantia vel in parte. Si ex parte erit odor proprie aromaticus ut in violis. Si ex in parte erit pars fetidus ut in maloe. Hic obicitur quod omne aromaticum calidum, ergo camphora. Et solutio quod aromaticitas non est ex primis qualitatibus sed est ex effectibus secundariis ut dissolutione. Alia est ergo inter fetens aromaticitate, talia vero [illegible] superfluum enim habent desiccatam per digestionem [illegible]. Item sed [illegible] odorat non percipit medios odores [illegible] quod [illegible] non percipit medios colores. Carent enim palpebris unde [illegible] visibilis omnis deperditur et non sufficit ad perceptionem colorum mediorum. Similiter in naribus paulum omnis deperditur speciei odorabilis. Unde debilis est hic sensus et non percipit medios colores sed extremos tantum [illegible] distantes. Sed obicitur quod fetidus et aromaticus sint extremi odores. Cum ergo medius odor distat a fetido quam aromaticus magis, aromaticus quam fetidus, ergo genus odoris est medium. Sed genus odoris percipit, ergo medium. Et dicendum quod aromaticus et malus sint extremi. Malorum odorum genus et fetidus quemadmodum in [illegible] albedo intensa et remissa albedine. Gravis enim odor est remisse fetidus. Unde sed quod quidam [illegible] et dicunt aromaticum et fetidum extrema. Distinguunt duplex fetidum, remissum et intensum. Remissum gravem, intensum fetidum nomine absoluto vocant. Et [illegible] quod duplex est gravitas naturalis et accidentalis. Naturalis ex commixtione primorum ut calore non depurante. Accidentalis principaliter fit ex aggravatu humiditatis ad putrefactionem vel inanitionem ad putrefactionem. Et utraque accidentalis fit ex calore non [illegible]. Fetiditas similiter duplex est naturalis et accidentalis. Naturalis ex commixtione vel calore non [illegible] non bene depurante. Accidentalis fit ex calore accidentali putrefaciente et corrumpente vel humiditate calore [illegible]. Unde acquiritur ex [illegible] caliditas corrumpens. Fetiditas ergo fit ex humiditate iam putrefacta. Gravis ex humiditate iam inanitione putrefactionis. Unde non differunt nisi per intensionem et remissionem. Item medium est extremorum [illegible] sed unam [illegible]. Si ergo fetidus et aromaticus in genere [illegible] odor ab extremis resolutus erit medius quem percipietur et medium. Sed non dico ex hiis fieri unum. Sed odoratus [illegible] percipit aromaticum vel in quo delectatur, fetidum non ut in quo offendatur. Cum enim fiat commixtio magis necessario quam ad [illegible] hac separatur in ea natura. Nec est tam facile de aliquibus duobus extremis unum fieri ut de vino et aqua simul mixtis. Cum artificio possit fieri una eorum separatio. Est ergo commixtio secundum semitam [illegible] vel inanitatis non unionis vero. Cum ergo non faciunt unum [illegible] nec medium. Et non [illegible] aliquid dicitur percipi cum odor fumi ipsius percipitur vel quod perceptio eius fumo ipsius completur. Declaratur expressius [illegible] sensu [illegible]. Sed cum efficaciter [illegible] animalis idoneum instrumentum quod est duplex, spirituale et corporeum. Spirituale est spiritus. Corporeum due caruncule et earum extrinsecus compaccio ut aeris deferentis odorem. Et si in aliquo horum reperiatur defectus vel nocumentum magis fit supra virtutem animalem aut opilacio in [illegible] vel caruncule aut mutacio complexionis vel ut aer in [illegible] non possit propter narium opilacionem recipere, defectus in olfactu. Et mirum quod auctores de capitulo salubre de defectu olfactus non constituerunt, eo quod forsitan eius cura et causa aliorum morborum ipsius et capitis dependeat. Et ideo est difficultas in curatione. Defic[it]

cum principali propter humorem corruptum stantem in caruncul[is] et [illegible] et debilem humiditatibus expulsionem aut propter eandem instituta ut infirmitate. Unde fetor sepius generatur in propria continens virtute ad suam dispositionem quia non sentit amplitudo enim narium et earum mundificacio et [illegible] ipsius efficiunt hunc sensum [illegible]. Cum in membris propter curvitudinem [illegible] perveniunt ad cerebrum per ampliores poros [illegible]. Cerebrum enim est corpus cerebri siccissimum. Est enim in complexione ad reliqua animalia. Aer enim inmutatur ab odore et melius retinet propter siccitatem. Cum ergo omnis sensus fiat ex immutacione et iudicio [illegible] est. Et est apprehensiva et memorativa quia [illegible] hic sensus. Egritudines ergo in [illegible] accidunt intus aut extra. Et quedam intus fiunt aut a cerebro aut ante narium aut in ipsis naribus. A cerebro fit coriza. In ante narium et sit fetor. In naribus fit fluxus sanguinis et quedam inmutatio. Item in naribus fit polipus et alia caro superflua et talis excoriatio aut cancer. Extra fiunt [illegible] gutta rosea, morphea.

De reumate et eius speciebus

Coriza est humiditas [illegible] arteriis fluente per caruncula ad nares et os opilantis unde quandoque dicitur coriza et opilacio narium ex reumate. Fit autem secundum aliquos cum nocumentum accidit super cerebrum [illegible] se et exprimit a se humidum infusum poris continentium quemadmodum exprimitur [illegible] ut fluat humidum super cerebrum. Aut nervi qui nervosa ad se trahunt humidum a corpore toto quod indigestum [illegible] expellunt. Unde proprie [illegible] et quandoque per alia loca. Alii autem dicunt calor enim quod foras [illegible] et ergo dum tenuem in corporis [illegible] retinet appetitus et expellit et alia operatur [illegible]. Calor ergo congregat et disgregat [illegible] homogenea. Unde ipsius invencio est similiter congregare, accidentaliter disgregare. Unde habitus se calore secundum [illegible] humores requirentes. Cum debilis calor eos non comprehendit. Unde fiunt diarrie, corize et catarri et proprie in senibus declinante eorum calore. Nocumento ergo ingresso super cerebrum debilitatur calor ipsius quia non comprehendit humidum sed dimittit. Et si accidit istud nocumentum a calore dissolvitur humidum et liquefit propter ipsum quia curatur cum re potencialiter frigida et stiptica calorem ad medium reducencia et eius virtutem retentivam iuvancia. Et si fit a frigore debilitatur retentiva quia fluit humidum sicut aquam et curatur per calida subtilia aperiencia et constringencia ut iuvetur calor quo indiget in opere. Si fluxus reumatis diversus [illegible] est. Quando enim fluat per nares vocatur coriza quia currit ad nares. Si ad radices lingue vocatur branc[us] quia per suffocacionem faucium inspiratur. Si ad pectus vocatur catarrus. Catarro enim fluere in spiritus et ergo catarrus idem est quod fluo, inde catarrus quia fluens ros vel aqua. Fluit autem sepe et ad fauces generans et magnificans glandulas et scrophulas et interdum ad uvulam et ipsam elongat et facit [illegible] dependere. Unde generatur fastidium et nausea et vomitus ita ut videantur singulis vomitibus sanguinem [illegible]. Alii autem [illegible] uvula elongatur [illegible] carnem unde impedit introductionem cibi propter strictum. Generatur catarrus fluens ad uvulam vel stomachum vel intestina per [illegible] venas vel ad pulmonem vel ad costas vel diafragma vel ad [illegible] membra sibi vicina vel etiam remota. Facile inducit apparata diversa proprie si reperiantur debilia vel ex malo complexionis accidentali debilitata. Interdum autem humiditas fluit mediantibus venis ad iuncturas et in diversis locis diversa genera guttarum inducit. Et interdum fluens generat [illegible]

13

[illegible] digerat

digeruntur et fluxus expellatur [illegible] dissolutionem fluxus et retinere

corpit digōne mens. qr inualescat calor in illis. Jn rectō ducat febr. Jllō pū g' est hec eg'tudo uetenda. cū oīm fere eg'tudinū. mr possit eē pessima. nec ē in pīn conp nenda. cū in postum dapna pariat g'uiora. Fit g' ce reza cū fluxu ore 7 narium 7 diffitali odoratu. 7 hanelitu cū delectatōe. 7 impotencia ingrendi. 7 frīnutacō oībz cerebris. 7 dolore fronts. 7 lacrimacōe oclorū. 7 confricacōe narium. Si aūt ex calore fuit. infirmus sentit aspritate in narib3 7 calore 7 fumū q̄si ignis. Si ex frigiditate cām est sig' frigus. n. sentit. aspitas cū qua sentit exaq̄ sal sa fluente. Cognoscit aūt q̄n3 indico pucienus. hec ā bic morbi ini. cpī. Jn pncipio. n. eg'dz. stilla liq̄da tenuis 7 acuta. Jn augmento aūt inspissat renuuta ē acuū cū tendat iā. ad digōnē q̄ in pncipio fuit indi gesta. oīs. n. eg'tudo ab indigōne incipit. Cū aūt humor spissus ē. nec augmentat malicia. si remittit 7 stat stat est. Si h'iditas pp indigōm 7 spissitudinem ē ex defect. declinacō ē. Jllō g' si corpus pletoricū sit aū tem oīm pcedat pgacō. uilla aū fiat locali aliq̄ paum Jt nō pucet flebotomia. 7 h dico seu si sit. cū febre seu sine. Jt nō apponant dissolutiua. in pncipio. nec dent acuta sic uinū forte ul pigmenti. nec q̄ mag' dissoluūt q̄ osumāt ut pipata. Jt nec acetosa. q̄ pro uocarent tussim. 7 fluxū ad pect. Oīa q̄ comedunt 7 bibu t 7 tangunt. debent eē actu calida. 7 pcipue aer. vitan dus inuma replecō aborū 7 potuū. 7 nocturna cena. 7 plus somp⁹. quo inch mag' reuma acuit. Jt minuū limi 7 sumcū papue. Ce dūt hec si est de cā calida. pucedan bz ouenientibz fiat minucō. 7 h intelligo. in appentu bz sais. 7 nō in pncipio. Jnstinā cū. necessū ē q̄ debeat fieri 7 cā reumaticae. phant. q̄ pōt in appolia 7 paralisi. sq̄ nancia pleureti. 7 pipleus. quese cāe reumaticae. 7 dico q̄ bū fit in his ad subtractōm in. ne fluat ad locū 7 sitiet 7 minoracōm cāe antecedentis. q̄ nō laudo. Simpluca ce riza. ne elbat humor cum uenas. 7 fiat reuma mt. vū sepi uidem seq̄ febrē. 7 pleuresi. Sum g' reuma antiqūū sit. ul tendens ad digōnē nō fiat minucō. Similr dico de medicina lauatiua. q̄ nisi humor mltus sua mltitudine sfet 7 impediat digōnē nō dē. Si tn̄ debilis sit cerebrum. 7 accidat ex leui cā. pp plenitudinem humoris tūc dē ut dumus. Si cal g' frīa fuit. digat cū fumigōnibz ligni aloes 7 cbis. vl calami aromatici 7 ladani. Et fiat fumigō ex ga nos 7 iro. decoctōis fumo. Stupha. ex ligno aloes 7 sto race 7 ladano. 7 post stupham potet pū de uino. ladanū aū inuimq; cū. vl fiat stupha folijs lauri. g'anos. ul rosis. vngat cap̄ olis calidis. vt olo laurino. muscellino 7 similibz. Possūt aū si stuphe ex herbis odoriferis. vt pulegio origano calamento menta mentastro 7 silibz. Sub fumiget aūt cū seminibz. vt maratri aniso. pe. carui 7 ex cantarit ritum cū aliq̄ hor si alia desunt. Cū in cipiete inspissari post stupham det antidotū alexandrinū. cū uino decoctōis cbis 7 mastic. vl dya olibano cū uino stuphe. potest aū sbfumigari. de aspalto. ala teudal. serapinō. opopon. ul bōbace. vetustissimo. 7 aceso. 7 ex tincto ul melli loti. frung. olibano. vl solo olibano. de quorū tagma singlis noctibz data oferunt. Ex iba. n. glutinosa constringit Et aroma ticitate ofortat digōnē puocat. bonū ancliu reddit. eructuacōes acetosis amputat. Ut pmag' stupha fit ex uino decoctōis cbis 7 iro. 7 ganos. 7 maiorat. post stupham potet de uino radic affodillorum coct 7 cā mo dico oleo ul uino mixto 7 cal cfce cataplent cornu solūt. p aisthia allium coctū exptū hūt. si lasū balsamo aut musco inungant. optimū. n. ē balsamū 7 hac cā. tiriaca aū data. cū aurea mlū vz.

Pillule anoglosiste ualent ad idē. tenue reuma 7 antiqūū. R. mirre. ℥. vi. olibani. ladani. ana. ℥. v. opij. ʒ quatuor anoglosse radic. aā. ℥. iiij. tempent cū rodosto mate formet in mod ciceris. dent. v. eunti dormitum. valent ad reumatismū adeūū. 7 remouet 7 tussim. Alie alexa. in qbz sbtil humor 7 ac. fluit de capite stomacū quorum rorā nō hz sūfficiam plenitudinē. De storace mirra. 7 opio ponde cū melle. despumato. fac pillulas corobinas. 7 dab in nocte. ij. t. iij. Al. fiant ex opio mirra galbano. aā. Jt galbanū castor. 7 pip. opiū aā. distempa. 7 fac pillulas. 7 ude ubi nō ē mlū tenuis humor. Al. storac. ℥. a. opij. ℥. f. galbani ℥. f. sul furis uiui ℥. f. terbentine. ℥. f. piperis ℥. f. Si ex calore sui phet cū aq̄ decoctōis rosarum. mirte. 7 cammomille. vl aceto infuso sup candente lapide. l sursum ordeaceo 7 fuso aceto sbfumigē. Jn naribz olo ro. camphorat ponat ul uiol. Jnungat frons. cū eisdē. ul oleo uiol 7 butiro mixtis. ad incipiente inspissari. si necē est fi get humor calid. si nō det rubea. troasciata. pcede te stupha. 7 emplastrū fronti. opiatr. n. emplaste optime ofert. tam in frīa q̄ in calida. Conft aūt diacodion cū uino decoctōis cbis. 7 empl' et addito modi co opio. 7 lacte mlieris. Jllō g' q̄ reuma fit. v. modis. ex calore dissoluēte. tūc dēt. vt dcm ē. aut ex h'iditate lubricante. tūc dēt cū uino decoctōis mastic. aut ex humore sbhūdante tūc nō dēt nisi precēte pgō ne. q̄ 7 dico in alijs fluxibz aut ex debilitate uirtu tis retētē. tūc dēt. cū uino decoctōis. ro. vl balau stie. l aq̄ ro. aut ex frigiditate exp'mite. tūc nō dēt. Jmpleat sacculus ro. bal. mirta mirra. q̄ bulliant 7 aq̄ pluuie 7 exp'mat 7 capiti supponat. dein dormiat. 7 bū coopiat. Eod mō fit in frīa cā. cū folijs lauri. vl bacca et dē. ul sbficalidas fiant pille. ex ladano storac. mirrā. anīs. semē. iusquiami. 7 opio 7 camphora. aā. recipiat cū succo mirte. caueat ne mr reuma p nares 7 hac ad guttur. sz ex molent. 7 ad min' ut potit. jaceat suppinū ut in latibz. Et cibum leue. 7 facile digestibile accipiant. liniant aū palatum cū rubea tr. 7 in nare olō. uiol. pp excoriacōm. 7 acuime. vt impediat 7mutacō. Jnstinā aū cū bonū ē. linire palatū cū aurea alex vl tyriaca. Reuma aū ex calida cā. in uetatū vix cura tur 7 osueuit. pcedit aū mutq. cū. si totū cap. lbbis co retenentibz cāe bullitis inuoluat. aut opiatis. nō retenentibz cāe bulliri inuoluat. aut opiatis. nō tm̄ radat. sz condi pot. & in uncōibz; meliz ē. vt n tondeat. vt unguentū capill meretus loco empli ha beat.

De fetore narium

Fetor narium aliū fit ex humoribz fetidis salsis ul nō salsis. descendētibz ad spongiositatē na rium. Aliū aū humores nō fetidi ex catarro descendunt ad poros narium. 7 manentes in spōgiositate 7 porū corrupūt 7 fetent. Omnis. n. humor stans 7 loco nō suo. vehem ti calefcōe calesit ex fīnea. sz putrefacōne dicē aūt. Alii aū fetent nares pp stituram. vn humor neq̄d ex pelli sz corrūpit. vt p3 in simie. Aliū fit ex polipo uel

de olibano

uulnibus vel pustulis in nasi ordificatione. Sed si quis in naribus nec
in naso fuerit uitium ex humoribus accipite de fluxibus.
et generatur. Purgetur igitur caput cum aliqua iera vel pigra vel thei
odoricon vel catarticon secundum exigentiam cause quod calor vel
pilotides vel dira vt superius capitulo de reumate in dicebimus.
Si fit cum calore et punctura. in aqua olim ro. vel uiol. vel mir
tinum assimulantes cum eis de provocande sunt. Incipite non
attractiva ponantur. Si non obviaverit catarro vt aqua decoctione
ro. viol. et cortices papaveris. Si non sit ex catarro medi
cinis vt sirupis. Si sit sine punctura et calore post purgationem co
piatis et munditiis non obviante catarro fiant ster
nutationes cum eis in uesica. puluere cinamomi. castoreum sina
pis. Et si nares sint ita tenere quod non possint sustinere
mordicationem pulveris sine nocumento. acuitur enim magis
fluxus cum ubi fiant desiccantia vt pulvis ro. vel salvie
vel cinamomi. quod et per se sicca in fetore ex catarro. masticu
mi tuum masticata offert. Oliue folia comesta aufert
fetorem. fiat cauterium in eo cum sutura capitis vt incipiat
fluxus. ventosa in fontanella colli et totum cum ui. sic flo
ma et summitate nasi. Sed si ruptorium sub mento. Et si per
hoc non tollitur palliet vt in fetore coris dicetur. Fetor autem
ex sectura narium incurabilis est. Cum autem fetor fit ex in
digestione vt in ypostasia vel ex corruptis humori
bus vt in febribus ipsis curatis curatur fetor. Cum autem fit
in naris ex corruptis humoribus in stomacho vel capite non fa
le curatur. De fluxu sanguinis a naribus. .14.

Fluxus sanguinis a naribus aut fit per diabrosim id est
per corrosionem ex acumine humoris. aut per vim
id est per eius subtilitatem vnde uenas findit. aut per anostoma
sim id est apertionem ex multitudine. Triplex igitur est causa fluxus
sanguinis. acumen ipsius. vel subtilitas nimis liquida. vel
multitudo. Acumen est cum corrosione. Subtilitas est cum resu
datione. multitudo est cum ruptione et fractione. Item fluxus sanguinis
alius est creticus alius non. et si est creticus precesserunt signa spirala
vt apicio filorum rubeorum ante oculos coruscatio. et radiositas
rubor faciei. et proprie calor in ipsius primitus. et in magni
tudo pulsus. Secundum creticus alius est sinthomaticus vt ex stimula
tione naturae in die non cretico. vel propter acumen humoris vel ali
am causam. alius non. Et sive fit cum ter sive non. alius fit aliquan
do motorum. Item fit sic sic alius fit ab epate. alius a sple
ne. alius ab utroque. alius ab emoroydibus retentis. Sinceri
ter modo debito non erumpentibus. et tunc bonum signum est
vt in ypocratem. mulieri menstruis deficientibus sanguine fluere
a naribus bonum. Item fluxus sanguinis alius laudabilis alius
illaudabilis. Laudabilis qui in die cretico regitur labitur et
debito modo stringitur. Illaudabilis qui in die non cretico vel
in ordinate vel non potest stringi. Sinthomaticus semper ma
lus qui uenit cum magno impetu. et debilitate patientis.
Creticus autem bonus. cum uenit guttatim et leuiatione infirmi.
Fluxus sanguinis ratio splenis prenoscitur ex inflatione ipsius.
et oppilatione et grauedine. similiter ypocondrii. et fluit a si
nistra nare. Si sit ratione epatis cognoscitur grauedine dextri
ypocondrii. coloratione urine. et sanguis fluit a dextra nare.
Acumen sanguinis cognoscitur per ipsius rubedinem et cali
ditatem in fundendo alludus sentitur et mordicat. Sub
tilitas sanguinis cognoscitur ex ipsius liquiditate. Mul
titudo cognoscitur ex multitudine effusionis quod non fit in
paucis. Et plenitudine uenarum temporum. et frontis.
et ardor in naribus uenientibus repletis. et in cetro omnecentri

bus. et per paucitatem quibus adest magnitudo corporis. cum non sit
proportionate ueniet generatio sanguinis habundantis. Flatam enim
magnitudinem in duuidu proficiens in mi. nutrimentum pro
porcionale. mittit generare. quod uenit propter continentiam ab
rumpendo effundit. Iste modus effusionis sic nec cui ius
non est medicandum. Secundum quod si in fluxum sanguinis vel statim
post insulet ep. vt si post sanguinem fluxum laudet.
Significatur enim maculis mortalis est. Fluxus igitur sanguinis aut
est intensus aut paucus. Similiter est cum euacuatione uenarum
duplici indiget. aut intorio confortativo et restrictivo.
Confortatio vt statim detur confortantia et inspissantia.
sanguinem. digestibilia et leuiata vel ueniegalline cum
uitello ouorum assatis et fronti et naso restrictiua appo
nantur. Et de his sufficienter dicetur in distinctione. Si autem
fluxus sanguinis sinthomaticus est non debet incipi nec
statim. malitiosam ad aliquas principales membra. Sed si fiat
in principio periculosum conuenientibus potest si statim. Item
sinthomaticus in cretico die non incipi. Sed si multum flu
at debet restringi cum lenioribus id est succo ro. vel sal. ro. et le
uibus restrictivis positis super frontem. Cum autem periculum est fluxu
et inducatur ad maniacum vel desperationem omnibus modis est
uiribus restringendus est. Statim enim inchoat multa quod ad
finium nisi beneficio mediante perducere non potest. Item si fi
at fluxus in non. vel sinthomaticus exit febre. periculum ubi ro
uenientibus fiat flora. aut educitur sanguis. quod natura
conatur expellere cum febribus de quod ad extinguendum ipsam auo
re. et incessionem autem contrariis oppositum. et diuisum. Item sive
fluat in febre sive sine. sive in non. vel sinthomatice non
incipiat in similium debilitetur patiens. Item si expectat
incipi non incipiat. cum impetu. sed paulatim. Item non flu
xus sanguine. incipit cum emplastre et in nitibus spem
confortantibus vt laspide iacincto corallo. et ematithe quod
quod vtilius est medicinis ad ipsa restrictiuis. Corallus tamen et ema
tites. natura et uirtute stringit sanguinem. Item autem facit san
gui[illegible]. Sanguis igitur non cretice fluens in sinthomati
ce. in quibus datum est vt creticus sibi libet. in non acuis
si uenit vel sanus cephalica minuenda est ex eadem
parte qua fluit a nare. Deinde medicandum est cum stipticis
emplastris positis super frontem. et ex. vt sple. qui est ista.
Et si sit ex nimio calore fiat emplastrum super frontem ex
succo sempervive vel malagme. psillii et sandali. al. et
ru. terra. vel creta cum aceto et succo portulace.
distemperata. vel fiat emplastrum ex farina ordei. sandalis
et mirtillis. cum aqua ro. et aceto distemperatis. et potest addi bis
bolus vel sanguis draconis. ypoquistidos. vel acacia. vel por
fi. emplastrum ex farina ordei et sanguinis. de. thure et albumine ou
parum et aqua frigida infusa in vt aqua ro. frontem et guttum app
licatur. terra saracenica. vel terra sigillata. cum succo p
lantaginis. et aceto resoluatur. vt sumac et sandali cum aqua
ro. fiat sine alterius acumine extinguentes ex aqua mel
lonis. et se. portulace. lactuce plantaginis sumach. ro. sa
ndali. de. et bol. cum aqua ro. distemperatur cum bombace imponatur.
vel ematites. cum succo sanguis narie distemperatur et sug
gatur per nares. Item pili leporis comburantur. et cum gummi. ar.
et succo plantaginis. stuellum in forti. imponatur. vel pul
uis cinamomi. et antimonii naribus in missus fluxum
stringit. Fetida naribus applicentur vt stercus porcinum
recentium asininum. vel cornu ustum. vel capilli dum
obiuntur. Indignatur enim spiritus et refugit et stringantur

mary

autem mani. et ungeantur extrema. et caveant a stimulatione. et dum iacet non iaceat supinus ne fluat ad spiritualia. Ob. cap. sit frigidus. et iaceat in lecto frigido. vel super discum aque. Al. acutis et acuminibus ora venae aperientibus. Caveat et si medicina offerat [illegible] que lavando constringit. caveat ne sanguis coagulatur ut [illegible] in cavitate extrahatur que ... fluit. Et si fluxus sit a vese. supponatur epithima ... de pulvere ... cortice ulmi. balaustia. sanguis draconis. bolo. mastice ... cum succo capsi. ut consolide. vel iubene vel plantaginis vel portulace. et addatur spodium et rosa. Si autem ... fiat ... adhibeatur. et testiculi ... in aceto foveantur. fiat unguentum quod super nasum et in naribus ponitur. ex cerusa. acacia. bolo. litargirio. emathite. galle ... cum aqua ... vel succo plantaginis distemperatum ... septimana die hic fluxum patiuntur. et hiis adhibenda est ... dicte. Caveant ab agrestibus et indigestibilibus. et ab omni genere leguminum. et ... et ... coitu et acetosis et acuminibus. Si autem sanguis sit ... in dietam ... et vitella ovorum dura. ... in distillatione ... coagulandi sanguinem ... et ... in ... carne ... Te ... sanguinem ... De ... supponatur ... consolidativa ... sanguinem constringit. ... urtica cum sale. vel ... pulvere ... vel pulvis ... ovi ... in ... per ... maxillas ... sanguis ... ... et ... in pulverem ... digiti ... in ... naso ... sanguinem ... et in manu ... constringit. ... argillam cum aceto fronti impone. et ... teneat. ... ovi albumine ... fronti et naribus impone. ... tritolum ut ... supponatur ... constringit. ... calidi ... loci ... ubi ... In quibusdam autem egritudinibus post aliquam ... provocare fluxum sanguinis a naribus. ut in frenesi et dolore capitis. pro ... cum ramusculo ... vel ... festuce ... ut ... folia ... basilicon ... ut ... in capite ... ligantur et ... ut melius ... et ... rumpantur ... sumere ... in summo ... ad omnem fluxum sanguinis ... cum ... et ... sanguinis ... pacienti ... in naso ... in ...

De polipo et carne crescente sive polipo

16 Polipus est superfluitas carnis in naso crescens ex humoribus descendentibus ... et se colligentibus ... et ... foramina ... et ... ad ... in ... superfluitas ... magis ... in ... foramina ... aliquando sanguinem ... aut ... cadunt ... Alius est cum magno tumore nasi ... magno ... alius ... cum ... aut ... magno fetore. Alius est curabilis. alius non est curabilis. polipi signa sunt ... est molle. et non ... tractabile ... descendit ... qui ... ad curandum ... per incisiones curari non possit. Si sola corrosiva ... possint ... et ... corrosiva incisiva ... adducere. In curabili signa sunt loci ... et ... si duriciei ... non magna et ... curatur corrosivis et incisionibus. Alius ... superflua ... in amplitudine nasi ad similitudinem polipi ... labia ... Si polipus magis fit ... descendit ... non curatur ut polipus. Si ergo paciens ... ut timeat incisiones aut ... modo curetur. precedat ... ut cum pillulis ... fiat ... ponantur ... Post accipiatur ... cum ... canabina et sale. et melle ... pugillum ... mollia ... fiat pulvis ... pulvis ... et ... ut calamite ... post fiat ... tincta melle. et post in pulvere ... ponatur donec polipus plene corrodatur. Ut cantarides ... naribus ... usque ad locum ... Ponatur unguentum ... rose ... spice ... turpentina ... sulfuris ... pulvis ... et ... pauco oleo bullitum ... mittatur. Al. ... rose ... euforbii ... affinentum ... viridis eris ... fiat ... vel ... vel centaurie ... mittatur. Et ... cum ... albumine ovi ... et ... unguento viridi ... est ... et ... ponatur ... ovi ... sapo ... galli ... aloe ... sapo ... incisiones ... non timent ... cum tenaculis ... sumat ... et ... non ... et ... medulla sambuci ... ut ... medulla ... et ... et ... ferrum candens ... canale ferreum vel ereum ... mittatur ... locus obturatur ... et ... ovi ... cum ... post curetur ut reliqua ... vel ... si adustionem timuerit ... cum ... sagittella ... ad radicem ... et aliquid ... naris remanserit. unge ... cum calce ... capitello ... cum ... ponatur ... cum albumine ovi ... cum ... curetur ... ungue ... viridi ...

De cancro in naso

IA Cancer ... fit ... in palato et gingivis ... et ... in aliis locis ... sed tamen ... et locus ... cognoscatur ... locus corrodatur ... fit ... et ... caro corroditur ... et ... ut ... difficile est ... si autem fit de novo ... locus ... corrosivis ... et per corrosiva ... et ... curatur in gingivis et palato ut ... dicemus. Cancer vero nasi curatur per ea que dicta sunt

i polipo. et dicatur inferius cancro. tamen per pulveres qui per un-
guenta. et incensiones. Si pus de incidi. si alio modo non potest
fieri usque ad unum dentem de uri. Deinde que fit ungento. ex ru-
tell ovorum et olo per ungi. Et si aliquid remanserit. ungento ru-
ptorio de curari. et si labia vel nares maculavit et corrup-
serit totum in his tabescentem ad unum de incidi. et curari. ut
predictum est. Et summa cartillaginis narium accidit inter
et carnem defirmitate inter illos que pone. quibus absconditi sunt
cancri. etc. Aliquando autem accidit excoriatio inter nares ex hu-
moribus acutis vel salsis. et fit cum inflatione et dolore et
rubore. Si fit ex ca. cum. habeat hanc et figuram medicina
omnibus medicinis purgationibus. et opiatis predictis. ut ru-
bea. deinde cum pulvere. cinamomi mastic. cerusse. licii.
camphore dragaganti boracis. clarific sarcocolle cristalli et
silibus. ubi antere. bedegar. folijs rubi curari addita
pinguedine galline et medulla cervi. quia pulvis enim sic
cum non de intermittere ne fiat stillicidio. et vel sic provocatio
pus [illegible] molentum de intermittit in acutum. quia maiorem fit [illegible]
provocant inflationem. Te [illegible] naribus [illegible] sustineri
tentur. Olim autem [illegible] multum valet et eo pulveres predicti.
distemperentur. Sed [illegible] boni [illegible] cum aliquibus predictis
et aliqua pinguedine. ut olim ipsius. Sed olim amig-
dalarum. cum [illegible]. Sed autem quod in plurimo de apponatur aliquid
pingue modicum ut crustula facile removeatur. Quod si fit
ex fetidis humoribus reumatizantibus. tunc fere oppilantur
nares. purge. cum pillulis aureis. deinde cum pillulis diacastorei
post cure cum scarificatione [illegible] ponantur datam au-
rea. alep. et tyriaci. Deinde cum localibus. scilicet pulveribus tritis et
unguentis addite. et sic et [illegible] cutule lapi-
dis scabiose et argento vivo si necesse est. et fiat ungentum et in
ponatur. Cum autem nasi multum offerunt. et cephalica.
et sint exterioribus [illegible] hemoroydarum quidem in
colica quod non purgabatur ascendebat ad caput et replebantur
ipsius nares et faciem occupabat provocetur. [illegible]
a salsis et acutis et acuminibus. novissime si [illegible] non pro-
ficiunt cura cancri conveniat. **De ozimis** . . . —

Ozime sunt ut caro superflua cum fetore et sanie et
cum difficultate curabiles. Curantur sicut polipus.
Fecis cum tenta intincta in tali ungento viridi. viridis eris
i. sal gemme i. s. [illegible] conficiantur cum libra i. axungie por-
cine liquefacte colando per pannum et diu molendo. Et si
vis sophisticare per viridem eris apponitur sanguis draconis vel bo-
lus. post fiat tenta de cortice lauriole minoris. per noc-
tem post imponatur tenta cum ungento ad corrosionem. post
fiat ungentum ex farina et melle. et succo apii. Si autem
oppilentur nares. ut in lepra sit fiat ut in [illegible] de ut abscindantur
cum cum flagitella. vel aliquo ferro competenti. cauteri-
zetur calido. **De ulceribus.** **U**lcera autem curantur cum ungento
albo. vel ungento de sulphure. et olo. et [illegible] balsami cum
olo liquefacto. **De pustulis.** **S**i pustule accidant. sic cu-
rantur. ipsi venenum [illegible] fiat minutio de cephali-
ca. vel de summitate nasi. manibus non tangantur. Si sint
in [illegible] calide apponatur olim martinum. violarum vel rosarum
et ungentum valens ad pustulas humidas. [illegible]
[illegible] litargiri. cerusse. cadmie argentee. ana. ʒ. ij. acatie
galle. sandali rubei. gummi arabici. ana. ʒ. v. fiat ungentum. cum
olo ro. et [illegible]. Si pustule sicce sint. apponatur mollifi-
cativum. cum semine citoniorum. psillii. dragaganti. cere. et fiat
ungentum huiusmodi humectativum. Ungentum valens pustul-
sicas et carnibus superfluis [illegible] narium et labiorum.

[illegible] cere al. ʒ. iiij. medulle bovine. ʒ. ij. dragaganti. gummi arabici.
ana. ʒ. v. olei viol. sisami. amigdalarum. q. sufficit. seminis psil-
lii. et citoniorum. ana. ʒ. i. fiat ungentum et inde ponatur. pulvis. calc-
inata succensa. [illegible] nubis. Item pulvis calamenti calami-
ment et calistros. conficiatur cum vino et infunditur exsiccet. et
sic fiat. et [illegible] polipum et ulcera sanat. et carnem superfluam
corrodit. Pulvis granatorum mali granati. cum succo confectus
et siccatus mirabilis est. ad polipum et carnem superfluam et ulcera per
tularum. Alumen autem [illegible] carni superflue. Si ulcerate
naribus in nascantur predicta medicina est in nasio. **De noli**

Noli me tangere est ulcus nasi. et a **me tangere**
[illegible] est pustula. non bene curata generatur et sic ex
calidis et acutis humoribus. que ad modum cancer. acuta autem [illegible] faci-
le ascendit et adurit. [illegible] cum stet in loco uno respirat
[illegible] disponem [illegible] et sic fit in venenosam. [illegible]
[illegible] [illegible]. Item cola adusta in modum veneni
adurit. et habet in se impetum et principale et [illegible] exq-
[illegible] plus corrosio. fit autem de duplici cola. vel [illegible]
adusta. vel [illegible] radice [illegible] colore rubeum. altera ad
usta [illegible]. vel ibi [illegible]. Cola autem vel fit. non est
ita ignita. ut [illegible] quia plus corrodit carnem in die. quam
noli me tangere in mense. Cum autem tangere [illegible] quia noli
me tangere nominatur quod fit quia cito [illegible]. et venenosa cum hu-
mores subtiles penetrative [illegible]. vel sic nominatur
per venenositatem [illegible] refutat tactum. Inficit au-
tem hic morbus. non [illegible] omnis corrosio inveterata cum difficul-
tate curabilis vel incurabilis. Si autem curabilis magis [illegible]
[illegible] medicine curatur. [illegible] primo digeratur materia cum
oxizacara. et purgetur cum mundificantibus sanguinem ut colagogo
quod paratur est ad urinam cola. Post tertia die fit stupha ex her-
bis frigidis. et [illegible] rubea. cum vino decoctis. [illegible]
post fiat minutio de epatica. ut refrigeretur sanguis. vel de ce-
phalica. Et tunc [illegible] ad locum. et [illegible] mollifi-
cetur crustula cum aliquo ungento mollitivo. vel removeatur
cum rasorio. et tunc pulvis salis gemme [illegible] in
[illegible] calcis in [illegible] tartari. cum lexivia
predicta [illegible] distemperatur. et spissitur tota nocte [illegible]
[illegible] linea cum papiro. In crastino removeatur em-
plastrum cum pellicula. cutello si quid adheserit. [illegible] pulvis sal
gemme cum succo plantaginis. [illegible] et aliquantulum ex psillio.
ita quod plus solum ulcus. et plantago labia tangat. et
et folijs plantaginis superponatur. loco pus lotis cum predicto levi-
ter. et exsiccato panno [illegible] ita fiat per v. di-
es. et mortificabitur. Cum autem mortificatio cognoscatur. per
fusionem guttule sanguinis [illegible] infectione. Tunc appo-
natur [illegible] ad [illegible]. Et
sexto die lavetur cum lexivia predicta. et apponatur pulvis
[illegible] et mastic. repleto [illegible] cicatrizet ut
dicetur. [illegible] caveat ab acutis et salsis et a-
cuminibus et sanguinem inflamantibus. Mortificatur autem
noli me tangere cum realgar [illegible] sic. **De repressio-**
ne realgar. **R**ealgar maiores est terre quam assimilatur
auripigmento. et est minime venenosa. et [illegible]
[illegible] corrodit. Ideoque [illegible] intendatur [illegible] repressione
quod non patitur [illegible] medicina. Reprimitur sic. Calefiat la-
mina cuprea. vel enea. vel ferrea. ad ignem quousque
fiat rubea. et tunc ponatur realgar desuper et extinguatur
[illegible]. Item aliter realgar extinguatur
[illegible] aceto. et post pulverizetur. et distemperetur cum aceto.
[illegible] tota nocte. et tunc [illegible] per duplicem

pannum lineum. quod remanet in panno desiccetur ad solem. et bis uel ter sic fiat. Item extinguatur in lixiuium in succo plantaginis lactuce et caulis et aceto uel in uino coquatur uel in omnibus simul. et post puluerizetur. et cum his de succis in illis bulliat. renouatur. Et cum uolueris operari. puluerizetur. et panno madefacto saliua uel succo plantaginis et super aspergatur puluis de puluere ipsius ad quantitatem ulceris. et componatur pannus madefactus in succo plantaginis uel lactuce uel semperuiue. et circum ungatur populeon per multum spacium circa locum. uel oleo rosarum uel mandragore uel oleo frigidissimo ut prohibeatur adustione et inflatione et mitiorem sic illinatur. in die continue non sentiat aliquis puncturam mordicationem uel arsuram. Potest realgar cum populeon commisceri et sic mulcere potest post eius repletionem et sic adimittit eius malicia. Si autem uis sophisticare realgar cum eo super pannum ponere commisceatur puluerem hermodactilorum uel crete uel atramenti combusti. Si autem sit ulcer prope oculum bene custodiatur oculus ab arsura. per impositionem fili dolorum et lyncium. Et si accidat nimia inflatio cum rebus alleuiate bis in die et tercio insistendo est usque quo remoueatur. ut in succo psillio et similibus. Item uideas ut cum uolueris realgar apponere ut crustula remoueatur et post appositionem non remaneat ibi nisi post unam horam. Remota autem arsura inungatur sepe butiro et uel quoque in eo loco et inungatur sagimine uel albumine oui cum oleo ouorum uel mol quousque cadat crustula. quo remota laborandum est ad carnis generationem et ulteriorem cicatricationem. Item alio modo lauetur locus aceto decoctionis bulliat fel porcinum cum melle et aceto optime et inungatur locus quousque crustula se eleuauerit. Deposita crustula. superaspergatur locus puluere bufonis sanguinis combusti. palme et cum puluis cuprosi in sberpla per porcionem ad quantitatem proueniat. Item alio modo accipe plantaginem et linguam ance et lauandum morbi ipsius. et recipe succum cum quo admisceas sal gemme. bene tritum. post si morbum cum crinium instilla. et caueas quod nec penna nec crinia nec aliquid aliud morbum attingat. Et fiat per noctem et diem. et quotiens morbus exsiccatur in die totiens de predicta medicina instilletur. In alia die accipe tartarum calcem uiuam atramentum et puluerizata simul pone. uel ista eadem cum lexiuia de uitibus facta confice et cum penna suppone ad illud remouendum instilla oleum lentiscinum et oleum oliuarum mentastri et desuper ponatur. et si fecit quod crustulas aut squamas insufflando remoue. atque numquam attingas. In alia die de predicta medicina superponere de succo plantaginis et sal gemme. Et inungatur in sequenti die. alteram medicinam superpone. et ita facies alternatim de die in diem per v. uel vi ebdomodas. quousque sanetur. nam morbus hic quem hic morbus solet curari. Caueat melius et grossa et salsa. et uinum. Item alio modo sic curatur. fiat puluis de atramento sal gemme auripigmento alumine de pluma uiridis eris. pigre fulligine et calce uiua. ana. et puluis loco corrupto cum cultello ligneo prius abraso. et fortiter cum panno uel filtro blando uel uiridi abluto superaspergatur uel de hoc puluere cum succo plantaginis celidonie et flammule. ana. emplastrum conficiatur. quod per iiii. dies morbum mortificat. quo mortificato. quod cognoscitur ex ulceris compressione. carnis ruborem et punctuatione eius absque. unguatur oleo lentiscino usque ad perfectam sani-

tatem. Item accipe mures iuuenes nondum pilos habentes et in olla rudi obture. postea de illo puluere accipe et de sal gemme et de atramento ana. commisceantur. et loco prius abraso cum cultello ligneo puluis super aspergatur usque ad morbi mortificationem. postea locus cum oleo lentiscino inungatur. uel cum succo plantaginis usque ad locorum consolidationem. abstineat a melioribus pannis. a porcellis. ab aquis et lacticiniis. ab omni legumine. uinum non bibat. nec per mensem cum aura fuerit. post mensem bibat. ita quod uires prius sint aque et etiam uini. Si autem nolimetangere accidat in partibus adiacentibus naso. quod ab oculis interferat. quod dicitur fructus non fit. eadem sit cura. et tertium quod operatur post. Notandum quod in eo nasi non credimus auellane in cinnamomo. ut talis quod fiat.

De gutta rosacea.

19 Gutta rosea est infectio nasi et circa adiacentium ab humore rubeo. cum uel ex sanguine colerico illa uel illa. propter debilem continuatem ipsius loci transmissa. Et propter eius amplitudinem. facies uel etiam uel sanguinea. cauis aliis sibi recipit infectionem. propter grossitatem humorum. primum antea ex illorum claro. ad modum rose. per stillas infectionem gutta rosacea uocitatur et in his differt a morphea. in morphea tantum clauatur. hec propter corruptionem nutrimenti in sequitur in profundum cutis. et per circa cutis quam ad eum ibi. unde nomen gutte hec meruit. que non est de sanguine habet pruritum et colorationem prurientem. et raro fiunt pustule et raro est humor in multum famem. Que autem est que de sanguine colerico habet punctionem et arsuram. et mordicationem et est locus ariditas et fiunt pustule superficiam uel ullam continue famem. Et eleuatio pustularum non fit in morphea. sed solum infectio cutis. Est autem gutta rosea quasi signum primum ad lepram. quod in mulieribus est debilioris deficientibus in cute expulsiua et similiter non fit. unde causa huius corporis et infectio a malo humore. est mandatum. et hec sunt partes nasi et nasus. In aliis uero locis non fit. propter eorum motum et uirtutem. continuam et fortiorem expulsiuam meliorem. morphea non in omnibus partibus fit. In hac si est de sanguine primo debet fieri minutio. que nullo modo fit in morphea. uel si est colerica uel sanguinea. propter plectoram infectionem. Purgetur tamen cum confectis mirtum oxizacre et similibus. fructus. et purget cum duabus partibus tartari impar. et trecentes rufi. Tercia die fiat stupha de herbis frigidis. et fumo eius. et scabiosa et lapacio excuntur dentes duas partes rubee. et tertia citrine. et in sequenti die fiat flebotomia. Alia fiat ad minutionem eminentiam nasi. et alia sub lingua. et alia ponatur uentosa sub mento et alia in prefrontem. et alia in collo. ita ut exeat sanguinem ad tantum ad oppositum magnum possibilem. ut debilitetur eo locus. et aliud ab ipso loco prius ipsius mundificationem. tunc fiat stupha cum aqua decoctionis absinthii. liberinal uel mole. palee ordei et auene. Et tunc fiat inunctio cum tali unguento. farina ordei fenugreci. rubee. borraginis. ana. puluerizata. conficiantur cum succo sepe et melle despumato et fiat unguentum. Item tunc mures ex coriate. cum coloribus et ammido ana. et superponatur per totam noctem. post deinde stupha. sequenti die fiat inunctio. cum hoc unguento. Recipe. crete. mastices. amidi. boracis. ceruse. ana. ʒ. ij. camphore. ʒ. s. argenti uiui extincti. ʒ. s. conficiantur. cum axungia porcina uel gallinacea. uel ponatur ʒ. ij. lapidis lunaris uel lapidis qui reperitur in felle tauri. et conficiatur cum oleo amigdalarum amararum. uel de nucleis persicorum. uel oleo ro. et fiat unguentum. Si autem in uetate sint pustule et egestio fiat lunar

cum lacte et pipere. aut confectis cum succo cepe et melle dis-
pumato. Item cinis cipharum et coralli cum axungia. porro
na fortiter pistentur bulliatur colatur incorporetur pul-
uis litargirii et cerusse et argentum uiuum. aut fiat ungu-
entum. Item [illegible]. Item emule [illegible]. coctanum pl-
[illegible] bulliant quibus addantur bo-
rax et camphora [illegible] addatur succus uitis et
[illegible] assimilatum [illegible]
[illegible]
[illegible] auellane. **De fissuris labiorum.**

20

Labia patiuntur fissuras. ulcerationes. grossiciem.
aliquando liuorem. fiunt autem pustule. aut uul-
nera. aut ex humore acuto sicco. aut uento. aut frigo-
re. et quandoque ex cancro. Labia enim cum sint tenera et sine sanguine
ab acuitate patiuntur. sicca enim resoluntur subtile humidum
unde fit separatio partium. ulcera fiunt quando ex uino mala expl-
[illegible] unde est signum curationis. aliquando
ex malo sudore. aut ex humoribus uenenosis. Grossi-
cies fit ex humoribus illuc confluentibus calidis aut
frigidis. Liuiditas fit aliquando a causa intrinseca. aliquando extrinseca.
A causa intrinseca ut mortificatione et extinctione caloris
in mouentibus. aliquando ex humoribus frigidis caliditatem
suffocantibus [illegible]
[illegible]

[illegible]

Ulcera inungantur cum eisdem unguentis. aut ungento albo.
aut gersa cum oleo et sepo [illegible]. que competit in excori-
ationibus puerorum. Ulcera tamen cancerosa non ungantur [illegible].
De grossicie labiorum. Grossicies labiorum subtiliatur cum
melle albo inuncto. uel succo glaucie i. celidonie.
uel [illegible] dissoluto fumo albo. uel in unctione [illegible]
uel succo [illegible] uel succo radicis cucumeris agrestis cum
aliquo ungento. Item si sit ex calore cum succo [illegible]
[illegible] uel [illegible]. si sit ex flacone
uel aliis frigidis [illegible] et supra. **De liuiditate labiorum.** Liuiditas curatur si primo corpus purgetur. si plectora
cum sit post cataplasmetur locus [illegible]
uel saluie. uel alcanna aqua mixta illiniantur. uel in
uino aceto et sale mixtis. uel aloe et succo absinthii. [illegible]
sit ex percussione. uel [illegible] et eodem succo. uel fabis [illegible]
[illegible] curatur tumor ex puncturis et dolore
mitigantur. **De signis sumptis a dispositione partium capitis ad cognoscendos mores.** Et attende quod grossicies labiorum
et tenuitas et amplitudo et strictura fit [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

delectatio ex sanguine [illegible] | ista enim michi adiuvat opinionem anime. instrumentum primam generationem immutatione. Sed dicitur constanti in templo [illegible] et virtute spirituali. | Attende autem quoniam motus procedens ab anima sensibili non servat uniformitatem nisi regatur per directionem anime rationalis. Atque si non regatur tunc accidet ad stoliditatem anime vegetabilis. et non servabit uniformitatem in suo motu nisi ab aliquo dirigatur. Et quoniam arbores et vegetabilia conservant uniformitatem sed que participant ratione que non potest [illegible] anima rationalis non accidit talibus corporibus. Et quidam ponunt tale regens intelligentiam agentem que ab aliquibus in ultimo physice ostenditur influere rebus inferioribus que influentiam participant magis secundum habilitatem suscipiendi ad actiones formarum. Quidam autem intelligebant hanc animam esse ex motu aplanes et orbis et motu planetarum. unde animam mundi dicit. Unde [illegible] solis per obliquum circulum causa est generationis et corruptionis. Ex motu enim aplanes generatur motus circulorum qui rationabilis dicitur. ex motu planetarum generatur motus inordinatus qui est [illegible] qui motus reperitur in viventibus. In planetis enim principalis ratio et intellectus. Sunt enim stelle animalia rationalia secundum Calcidium. constat animam secundum uniformitatem ex motu orbis et motu sublunarium qui est difformis. Et dixerunt alii hanc animam esse ex motu aplanes et sublunarium et [illegible] in planetis. unde in eis reperitur motus naturalis et accidentalis secundum Platonem. Sed secundum Aristotelem omnes stelle et planete non [illegible] cum firmamento moventur. Quidam autem constituunt eam ex ratione et intellectu que sunt in aplanes et ex sensu et imaginatione que reperiuntur in sublunaribus. Et quorundam dicta que a fide videntur recedere. Dicunt motum orbis et planetarum et sublunarium ordinatum esse ab ordinatione opificis et servare uniformitatem in opere secundum illam ordinationem [illegible] et [illegible] cum dicit crescite et multiplicamini. Constat quod ad ordinationem [illegible] et propagationem et multiplicationem quo ad ordinationem speciei et sub ordinatione secundum dispositionem ipsius infallibile recte dicitur [illegible] universitatis. Anima enim [illegible] sed quod [illegible] accidit in spatio generationis et corruptionis [illegible] in inferioribus. Et forsitan ipsis mediis [illegible] universis. Cum autem anima rationalis est in medio in operatione secundum suas qualitates est mediocris et mediocris est sistole et diastole cordis. unde [illegible] mediocre [illegible] quod cordis dilatatio [illegible] in dilatatione cordis aer receptus [illegible] non potens exalare strepitum facit. Unde [illegible] homo videns in excellencia est inverecundus. Cor enim exponit se in illa dilatatione excellenti. unde in verecundia significatur [illegible] que verecundia semper est in retractione. unde verecundus homo [illegible] celari et hinc [illegible] Ysaac in libro [illegible] quoniam [illegible] est dispositio ridentis cum consequitur [illegible] ex gaudio et leticia et ista [illegible] dispositio est tremor et sonus lacertorum pectoris cum fervet sanguis et elevatur in corde cum [illegible] propter inquietudinem nature et motu anime ad delectationem [illegible] ipsius cum [illegible] gaudere cum [illegible] tremor et sonitus in lacertos pectoris [illegible] tremor ille quod est cachinnus [illegible]. Cum autem natura in fortuna obedit anime sensibili in operationibus suis tunc distenduntur membra et musculi et [illegible] ad spiritum [illegible]. unde in iracundo fiunt nares ample et quoniam

ex excellencia spiritum [illegible] distenduntur. ut [illegible] et [illegible] sed que in homine iracundo [illegible] facies rotunda. [illegible] que homine existente ira habebit magnam diastolem et parvam sistolem. quia spiritus ascendens ad faciem elevabit faciem [illegible] tunc facies rotunda. videmus autem actualiter quod in homine iracundo habebit faciem que inflatam et cum ascendunt spiritus ex dilatatione immoderata [illegible] habebit [illegible]. unde omnis homo habens nares amplas est iracundus. Cum autem superbia est duplex effectus anime [illegible] et dilatatio unde cor elevatur et dilatatur unde [illegible] procedens [illegible] procedit in altum ex quo [illegible] cognoscitur quoniam homo habens supercilia [illegible] elevata secundum magnam diastolem cordis est superbus. Et quoniam verecundia [illegible] est duplex effectus anime [illegible] [illegible] et occultandi [illegible] duplicem [illegible] secundum duplicem affectum. quantum ad [illegible] una [illegible] cordis inferius quantum ad desiderium occultandi elevatur [illegible] occultans [illegible] cum elevatione elevatur [illegible] prebet colorem faciei. unde fit homo subito rubens ex iracundia. Et quoniam timor est cum [illegible] cordis [illegible] recte dicitur [illegible] ubi est verecundia [illegible] Et [illegible] est in elevatione cordis et dilatatione. humilitas [illegible] est in [illegible] cordis et [illegible] unde humilis [illegible] et [illegible] [illegible] homo [illegible] potest esse [illegible] quoniam homo [illegible] potest esse [illegible] sic dicitur. quoniam fortis potest esse timidus [illegible] vocatur [illegible] unde [illegible] potest hic [illegible] longum. Attende autem quoniam natura in fortuna cum obedit anime rationali in forti [illegible] secundum similitudinem [illegible] timorum.

Signa morum

unde cum facies hominis ebrioso assimilatur ebriosus est. cum iracundo iracundus est. cum verecundo verecundus. et cum facies carnosa est piger est [illegible]. cum caro maxillarum grossa est grossi ingenii est. cum faciem habet [illegible] est cogitationum proprie [illegible] habet longum | cui facies est multum rotunda stultus est. | Cum facies maxima piger est. | Cum facies est [illegible] et adulator. | Cui facies non est formosa bonos mores habere non potest nisi raro | Cum facies longa est inverecundus est, qui tempora habet inflata et venas [illegible] iracundus est. Cui autem magne sunt stolidus [illegible] | Cum multum ridens est benignus est [illegible] nec [illegible] | Cum parum ridet [illegible] est omnium hominum [illegible] displicent | [illegible] qui alta voce ridet inverecundus est | Cum [illegible] aut difficultatem inspirandi patitur inverecundus est [illegible] | Cum magnum habet os gulosus est et audax | Cum labia magna sunt stultus est et rebellis. | Cum labia non sunt bene [illegible] | Cui dentes sunt [illegible] totum corpus est debile | Cui dentes [illegible] longi sunt [illegible] gulosus est [illegible] | Frontem planam rugas non habentem litigiosus est [illegible] | Cui frons est [illegible] iracundus est. frontem habens [illegible] stolidus est. [illegible] habens frontem piger est. Cui frons est multum rugosa inverecundus est. Cum nares extremitates [illegible] homo cui se diligit [illegible]. Cui nares magne sunt et grosse [illegible] sapientie est homo. Cui naris [illegible] longa est [illegible] est et stultus [illegible]. Cui

naris sic late luxuriosus est. Cuius naris foramina aut de strictura miserabilis est. Supercilia multorum pilorum multitudinem significant hominem cogitationum. Similiter et tristicie. Et cuius loquela est fedi et grossa. Cuius supercilia sunt longa arrogans est et inverecundus. Cuius supercilia inferius descendunt apte nature et superius elevantur apte tempus [illegible] invidus est et hebes. Barba autem significationes accipiuntur secundum colorem et consistentiam pilorum quemadmodum capillis. Barba multa et spissa luxuriosum demonstrat et [illegible]. Color rufus calidi sanguinis innuit multitudinem. Color inter album et rubeum medius equalem signat complexionem. Cuius cutis capitis nuda sunt plani capilli timidum significant. Crispi audaciam. Iuventutis multitudo pilorum luxuriosum significat. Similiter indicat super spatulas multitudo pilorum et collum demenciam et obstinationem pretendunt. Si autem in ventre et pectore sit multitudo pilorum simul sapientie innuunt paucitatem. Pili in capite vel in toto corpore stantes recti timiditatis sunt signa. Homo cuius color est sicut flamma ignis mirabilis est et maniacus. Cuius color rubeus est et clarus aspicientis verecundus est. Si autem sit niger vel viridis malemoriger est. Cuius vox est multum grossa audax est. Cuius loquela est festina velox est et instabilis et malorum morum. Qui in voce habet gravem [illegible] est. Cuius vox est aspera iniuriosus est et malum in corde occultans retinet. Vox pulcra stultitiam et pauca verba declarat sapientiam. Carnes mollis et dure grossum sensum et intellectum declarant. Leves autem [illegible] intelligentiam declarant. Mollicies enim est ex humiditate. Humiditas autem principium receptionis. Duricies autem est ex siccitate que est principium retentionis. [illegible] in passionem. Et hee sunt significationes facte super complexionem et mores naturales.

Item ad scissuram labiorum accipe pinguedinem galline [illegible] et pulverem [illegible] masticis [illegible] anamoi et fac unguentum et inunge. Fissuras labiorum [illegible] unguentum [illegible] sanat. Fissuras ex fletu vento [illegible] fiat [illegible] post superaspergatur [illegible]. Fissure labiorum cum tumore fiat unguentum de succo foliorum plantaginis et pulvere litargiri. Inde unguantur labia scissa.

De fetore oris. LI

Fetor oris autem fit ex causa [illegible] ut in putredine gingivarum vel dentium aut ex causa remota ut in vitio stomachi vel spiritualium. Ex putredine gingivarum vel dentium cognoscitur ex corruptione et lesione. Et si [illegible] digitis confricet [illegible] fetor sentiatur. Si autem [illegible] ore [illegible] sentitur. Si a spiritualibus ore clauso sentitur. Si ex [illegible] ex corruptione stomachi contingit. Si vero sit ex vitio gingivarum [illegible] humiditas corrupta in gingivis [illegible]. Et si est caro mortua corrodatur et carnem sanam reddens adhibeatur. Laventur vero [illegible] cum aceto decoctionis [illegible] balaustiarum [illegible] vel [illegible] et panno aspero bene fricentur ne quid ibi remaneat. Et prodest fricatio ad [illegible]

[illegible] sanguinis. Melius autem est ut fiat lotio cum vino stiptico quam cum aceto. Acetum autem sua mordicatione prohibet consolidationem. Aut cum vino [illegible] ungatur et [illegible] manducet [illegible] et [illegible] pulvere gingive fricentur. Pulvis masticis, nucis muscate, cinamomi, gariofili, [illegible] aloes, galle [illegible] spice cum vino aromatico temperentur vel aqua rosacea et inde os lavetur. Granum salis ore ieiuno cum mane teneat. [illegible] admixto succo [illegible] illiniatur. Item [illegible] muscata aut [illegible] aut galla [illegible] in ultimo dentes molares ponatur [illegible] resoluta [illegible] reddet aromaticum [illegible] optime. Vinum autem lotio cum aceto vel posca [illegible] cinamomi et [illegible] aut cubebe aut [illegible] piatur. A fetidis et grossis cibariis abstineant et humidis et a lacte [illegible]. Post omnem comestionem os bene [illegible] colluatur. Cibi enim inter dentes remanentes corrupti [illegible] corruptionem gingivarum et dentium. Fricatio autem cum panno aspero ultima est. Item fiat pulvis de pipere [illegible] ana ʒ 4. salgemme ʒ 5. fiat pulvis qui diu in ore teneatur post [illegible]. Si autem sit fetor ex gingivarum putredine et corrosione [illegible]. Si autem fuit fetor vitio stomachi mundificandus est stomachus cum vomitu et pillulis de [illegible] et [illegible]. Et abstineat ab omni genere piscium et carnibus [illegible] et gingivas [illegible] sepius lavet et [illegible] cum vino et panno aspero ut predictum est. [illegible] cortices pomi citrini et alia odorifera. [illegible] masticatio [illegible] compositionem gingivarum [illegible] masticando [illegible] post [illegible] pillule [illegible] fetore oris stomachi rectificantibus et fetorem pallientibus. Recipe gariofili, nucis muscate, cinamomi ana ʒ 8. sandali [illegible] ana ʒ x. cubebe ʒ 7. cardamomi ʒ 6. ligni aloes ʒ 1. gallie muscate ʒ 5. fac pulverem, tempera cum succo mente, forma in modum ciceris et teneat sub lingua. [illegible] cinamomi. Alipte [illegible] gariofili nucis muscate [illegible] ana ʒ 1. yerapigre ʒ 3. fac pulverem et succo apii tempera faciens pillulas da cum aqua rosacea. Item fiat pulvis de aloe optimo et distemperet cum succo absinthii in modum [illegible] hec accipiat mane [illegible] quibus acceptis accipiat [illegible] de melle quod fiat cotidie [illegible]. Mulieres autem summo studio laborant palliare et teneant [illegible] de foliis lauri et parum [illegible] sub lingua teneant ne [illegible] et aromatica species simplices vel [illegible] sub lingua [illegible] camphora [illegible] ungatur [illegible] cum sapone camphorato vel melius musco quod sic fit. Sapo [illegible] estate [illegible]

vel que quidem in die cum aqua ro. et desiccetur ad solem et hoc fiat per xv. dies et addito musco vel camphora fiat in caute. vel camphoratur faciem et assellac in [illegible]. Item lau et se totum cum aqua ro. Subfumigatur se in sero v. [illegible] dormitum cum storace ambra et similibus. Item quando fetor oris fit vitio dentium si fuerit pauper dentes fricentur pulvere cornu cervi combusti. Si dives pulvere que fit de ossibus citrinorum sandalorum speciebus aromaticis et camphora et si fuerit vitio cerebri purgetur cerebrum. Generaliter omnia electuaria aromatica et calida valent contra fetorem oris. Si fiat vitio pulmonis tunc egritudo pulmonis que est cum fetore. Si autem fetor huius curari non potest palliatur cum aliqua pillula facta de aromaticis speciebus. **Pomum**

Pomum ambre fiat et semper portetur in manu et in sinu. Recipe cinamomum semen basiliconis maiorana cardamomum cortices pomi citri thimi gariofili nucis muscate spicam nardi galanga. confice storace calamite mirra cubebe oleum ro. conficiantur cum purissimo laudano. Si fuerit dives auri apponatur et lapides preciosi contriti. **De egritudinibus dentium et primo de dolore eorum**

Dentes diversas egritudines patiuntur. ut dolores putredines fetores tinnitus perforationes rupturam casum limositates ossa excrescentia colorem mutationes. Et nomine dentis quando eos ipsum simpliciter intelligitur quandoque circumligamentis sic enim accidit dolor. Dolor autem dentis. alius est ex compassione ut a parte auris vel gingive vel maxillarum. Alius ex catarro et fluxu humorum illuc confluentium. Alius ex pravitate vel ex prava malicia ipsorum patientium in radicibus sinus vel in se humores acuitatem et corrupcionem. unde et quandoque in ipsis fit apostema. Cum autem reumatizantur humores a superioribus superiores dentes solent dolere. Cum ascendunt ab inferioribus ut a stomaco inferiores magis dolent. Labia similiter dolent. Alii dentes ex nimia sui raritate cibum continentes. qui ibi corrumpuntur et dentes corrumpit. Alii ex nimia siccitate et defectu nutrimenti ut in senibus. Alii ex nimio esu acutorum. Alii acetosorum et vocatur dolor stupefactus. Fit autem dolor ex calidis et potibus actualiter calidis vel frigidis vel ex subitanea mutatione caliditatis in frigiditatem vel econverso. vel ex calore vel ex frigiditate extrinsecus obviante. sed isti dolores non sunt tantum sicut ex humoribus. Humores autem aut sunt calidi aut frigidi aut humidi aut sicci. Si sit ex caliditate et a capite inflatur facies et est dolor acutus et calor actu sentitur. In frigiditate frigiditas. In humiditate inflatio magna et mollicies. In siccitate ariditas et duricies. Et si est ex colera citrinitas et punctio fortis. et si ex flate albedo et dolor gravativus. Et si ex sanguine rubedo cum extensione. Et ex media humiditate et dolor gravativus cum parva inflatione. Item si dolor dentium est ex vitio capitis cognoscitur ex ipsius passione et gravitate et frigiditate et calore. quando pro gravitudine humor frigidus pro rubore confirmatur calidus. Ex corrupcione quorum autem humores dentes perforentur et patiuntur dolore vermis cognoscitur

De cura In primis de quibus cum sit dolor fiat flebotomia de cephalica si non est contraria plectoricum. et fiat de ea et aperiatur vena sub lingua. cum in vitio multum operatur in passione pectoris et clarificatione vocis. Si sit de frigida causa non aperiatur. sed fiat ventosa in fontenella colli. Et si sit ex reumate recipiatur reuma in ea calida cum fumigatione decoctionis ro. et frigida stamina et constringentium. In frigida fumo thuris. In utroque cum fumigatione iusquiami. Item semen porri. Et si corpus est plectoricum purgetur cum medicinis propriis capitis vel stomaci et gargarismatibus et sternutationibus grossos humores a capite et dentibus. Si ibi sit causa vel si sit fluxus constricti retinenda apponantur. Deinde insistatur cum opiatis post purgationem quibus corpus insistendum. si corpus non est plectoricum. Et in calida dentur rubea et diacodion. In frigida detur aurea diolibanum metridatum cum decoctione olibani masticis ypericon papaveris est in omni fluxu frigido a capite ut probatum et si est a stomaco cum stomacho. Si veniat reprimatur pulvis masticis. pastinaca potest constringentia vel sol. aceti vel aceto vel sanaor. vel mirra cocta in aceto in ore teneatur. Apponatur stiptica intus in partibus ex mastice bolo sanguine draconis albumine ovi. et emplastra extrinsecus stiptica in mento apponantur. cum primum dementia. vini decoctionis in ore teneatur vel balaustia et suc. portul. et si fiat in unctionem extra cum populeon. Si in inmite acutus est dolor apponatur iusquiamus vel opium. Cassilagi radix masticetur a parte dolente et ibi teneatur. Galbanum cum mirra a proprio in dente ponatur contra. et cum aceto cocta aut quinque confert. Si sit cum reumate non ponatur acetum apertum et absorbeat. et mordicat papave. cum locus sit passibilis. fiat emplastrum extrinsecus et nenufare et iusquiamo et pariter ut cimino. Hic non oportet bis intelligi ibi esse sicut sit ruptura et putredine et corruptione. et sine inflatione vermis in causa et inflatione et acuto dolore. a parte qui sit in mus et ligamentis tenacium et tumor ut apparet gingiva. Et si dolor sit acutissimus cum corruptione dentis vermis esse intelligitur. In principio in generatione vermium dolor acutus est. et sine dentis corruptione. et tunc fumo iusquiami curatur vel ducere inferius. si cum precedente vermis non extrahitur nisi dens corruptus extirpetur. Si ergo gravi sanguine habundante sola minutio confert. habundancia in exo. La. purgatio solum cum minutione et fumigatione exhibite frigide et maxime de iusquiamo. Frequentissime fit ex flate reumatizante. et sic fiunt vitio capitis fit in superioribus dentibus. et tunc si incetat est dolor ex vitio dentis est periculosa. quod si non iuvamento tunc in mendo et tunc precedente purgatione cum flagg. vel cum medicina conducente flatus a capite. deinde opiata constringentis tota vt aurea. deinde vel diolibano vel tyriaca. post fiat localia adiutoria. cum fiat vitio stomaci et dolor sit in inferioribus. et tunc purgetur stomacus vel yera pigra pillulis stomacalibus. in diffinitionibus ut dicere maius stomaci secundum causam habundantem. Deinde detur tyriaca vel yga vel metridatum cum vino decoctionis masticis et olibano. et tunc sequuntur localia adiutoria. Sive generaliter ad quantitatem

piu digiti impleant pulue. q. iy. piret pip ca
stoiu staphisagr. eufoib. sacculi coq. in fo
ti aceto. 7 teneant int dentes. 7 fiant gargaris
mata. 7 masticatoes. si sit ex habundancia p apne ca
pitis cu uino decoctois p sop. piret. eufoib. pip. fi
at emplin ex aromatico 7 pulue sulphuris malax
ato adigite inducti aut panno mor sup locu
dolente teneat. quida aut gingiua cu scarpello mu
dant q no laudo sapius sisit cu reumate. gauella uo
de sale tosto ualet vt. cu aut papue fiat ex reumate t
capitis cu fumo turis. 7 garrof. fiat emplm de pau
lino. Int omes lib. in frido dolore p iudicat orga
nu. quocq m calbeat. galt mestastri. vinu n. decoc
tionis psui more tentu calidu cbz noctib. 7 ipsa lib.
sic decocta. 7 emplata. mi tu iuuat. fiat emplm
ex sale 7 melle. vl ex melle 7 storace. fiat aut sacella
co ex farina ordi. sale cum tabro parritaria. absin
thio ruta. succu lbe palsie. dint oferre. vinu de
coctois staphisag. piret. sepi gargariset. 7 paru
adenti dolente omasticet. stricto sup tempora
ponat. Succ in aure ede certe oue ptis. imponat.
ut suc lbe palsie. gectoriu fiat ex pulue. thic.
masticis spice 7 albumine oui int tempib. It lacte
illui cu mecta. 7 sdanie coqt in stupa. 7 eo cuiso 7
ungat pte dolens. It accipiat cepa. barba mala. si
at forain. 7 in ponat pulius pipie. aut staphisage.
7 in uoluat in stupa. 7 in cine coqt. deinde otdat.
7 loco dolenti iponat. paulinu emplatu sup tem
pora oferr. succus p mule ueris in missis naribz v.
q hic maximam gener angustia. Quida san
guis sugas loco dolenti ext. apponut. 7 cal cadunt
aq cita lauant ut cess flux. vl si pseuauit aq
tritica lauant. 7 cessat. It piretru bullitu in aceto
in ore teneat. 7 teriat. 7 post flia fluere pmitat. gra
na staphisagr. iij. vl. v. masticent. 7 post flia pro
uocatu curat. Sili masty. It galbanu suppositu
dolore aufert. 7 flia curat. Sili polipod. cu sale tritu
7 emplin. valz 7 succ blete in narib; extr. frangit
dentes ex pulue. q fit. 33. pipis. piret. costi. an. De
coctu ras infam in ore tenea. It. Sili decoct radic he
dere. Succ. ally cu pulue pipis mixt aure opposita
immiss curat. Cerebru lepo unu faucib; puero; in
unctu dentes facit exire. Puluis mixt aceto ommixt
7 ore tent dolore mitigat. Radix cinoglosse. bene
ablura cera deun finget. 7 ollo ul butiro 7 pet do
lenti sr ponat. It os dactali ascensu. 7 mre de
tes tenent mirabilit sbueit. It sal 7 alume in ba
bulat. Et pes colubri 7 albena simul tosta. It
origanu. cu mitro tritu quo; puluis pte dolenti
aspgat. Aurea alexandr. distemperata cu uino.
in ore retenta. vz in frica cu. Jalida cu aceto. Sili
grana in estu ualz i frica. plantagi succ aurib
ifus. dolore dentiu mitigat. Sili fotuin. radix
rustic potata. It tortunali radices. i uino decoct. 7
inde dentes colluat. dolore aufert. Ide facit a
cetu decoctois urtice 7 radicu ure radices empla
strent. sili decoctio rasure medietatis cortic oz

in in aceto mote tenea tepida. Ide dico de pecitol
7 camedreos. medicam ualet ad dolore dentiu ex
frigiditate 7 grossa uentositate. Rx piret. ysopi. cassi
lig. radice calamenti cuamini silue. radicu
caparis. an. 3. i. coq cu o lo 7 aceto. tamdiu quo
adusq solu olm remaneat. 7 expte ipsius decoc
tionis ptes fomentatr dolentes. deinde p tr cu o lo ro.
mice 7 audam eni dentiptis. Si sic dolor n
cess. radix cutinis agrestis cu. 7 eufoibiu si dentes
ponant. si nec sic mitiget dolor. apponant uar
cotica ut iusquiam 7 opiu. Si nec sic dolor cessauerit do
lor ex chz dens b ustio medicine. vl sirurgia
ut dicemus.

Putredo accidit dentibz aut ex ca pmitiua. aut
ex diriuatiua. pmitiua ut ipso debilitate 7 suo;
ligamento; in qbz cu deficit ht coustiua corrupt
nutrimentu. ad ipos ueniens. aquo corrupto dentes
corrupunt 7 putre fiunt. Causa aut deriuatiua sit int
aut ext. Int aut anmal humoribz infusi stom
tibz p medietate uenas ad radices dentiu ueni
entibz 7 ipsi ut corrupentib. aut ex ro; fumo
se circa dentes coadunante. vn fiunt nicis lumo
sitates dentes corrupentes. Aut fit putredo a ca ex
trinseca. vt a cibis extrahunt dentiu retencis qui
cu putrescunt dentes corrupunt. hic g pmo e obui
and cause ancedenti. deun ojuncte. Cause au ancc
denti. q est debilitas suo; ligamento;. 7 uirtutis
oustiue succurend e cu rebz dentes ofortantibz 7 iu
uantibz ostentiam. vt pulue cinamomi. aut ma
stic. aut pulue origani. 7 mente cu mitro. sicc
ex fricent dentes cu rebz in ulis calidis. vl nimiu
dissoluentibz qm missa ex malicia ope spez innut
dissoluendu dentiu corruptoem incurrunt. contra re
tes ostiat. 7 ofortit. 7 radices agrimonie 7 rube
ne silie. ostentiam n. ofortant. Cu arg e. qag
mentia ueniat curat emplata. huis gins est
galla 7 olibanu. cam ancedente. q est humo;
rupcis infusio. ot pgare cu sto mundifica
tibz. 7 ipin rectificantibz. ut pig v. aut aliq ye
ra pig. vl pillie aliquib. Dein ad dentes curan
dos redeund e. Cause aut ancedenti. q est reu ob
uiand est cu ostringentibz ipm 7 cetibz. 7 uirtes
ipsius ofortantibz dein ca ouncta medicanda
e. Cam aut ouncte. q est retencio cibo; in
cauitate dentiu cu expte puncturis. no sit recess
cito ex abunde. cu medicine dentiu. post pndi
um. 7 ipso; ablucoe 7 abstersioe cu panno aspo.
Et si post h. ausierit aliqd dentib: corrupcois ad le
sio p dicenda corrigat. Cuc g an cedentibz rec
tificans rectis fuit. ouncta pres obuiantes pu
tredini dentes mundificantes. Putredo g si
sit sine corrosione 7 pforatoe dentiu. 7 sup
fic. Curat. sim pmis panno aspo absigat ad
sanguinis effusione post medicina ofumente
cu aliq ofortante pfricet. ut pulue mit. ori
gani. aut sal tosti. aut corall. aut pulue
cornu ceruini ombusti. cinamomi. aut alumine

L

et sale tosto. In tempore aut[em] humoris consideandum est omni adhibende alia enim cum salubre deberet in corpore talia esse si discoduciant. Dens enim et astringenta cum sint frigida non et sicce per stipticitatem confortant. Eo tempore accidere erraturo humore colico cum salubre vtiam reqrat medicinam. et fervoris mitigatiam. et oppilonis duritie alentiam. cuiusmodi est portulaca et plantago. iusquiamus et silia. Et similium h[ui]us miscebant per seorsum esse medicina. In tempore quo per ...cut si putredine demum confert. **De porositate et ruptura ossis extrinseca et mutatione.** Ruptura autem et ruptum et ossis crescentia sui lapidositate et coloris mutatione quero putredine sui corruptione aliasque est. Ossis quod magis insunt. Putrefactio enim sui calor putrefaciens agens in humiditate. ut ossium agnis consumendo et edomando in os crescendo. quod dissimilis ...

... dendo consumit et corrodit. Et humor. actu frigida consumendo agens per porositatem et cavat. vel siccat porositate et ultimate consumendo ruptura sequitur. ...

... eade est in pinguis et va[n]at et cet. **De unctuosis.** Unctuosa que sua pinguedine sunt et ba[n]ria in orificio. natant et cum mixta fumositate orificium replent appetitum debilitant. et ba[n]ra ... cogitur extre indigesta. Et quanto tiscosiu in ... tanto calore inflammat. Et quod sua grossicie actuali oppilant hoc nocent splenem et epati. vsque urinalibus. Et quod spiritualia ... lenia et ab unctuosis leniunt. spiritualibus confert. ...

... per butiro et electuario quod dicitur butiri appellatur. Q[uan]d[o] autem nocet spiritualibus et maxime nuc tamquam siccum nec habet purum unctuositatem si latet ... sa ... grassiae ... qui ... vt forte ... cum ... cruatum ... Et quod unctuosa in ... fumositate resolvit. nocet capiti. et quod sua grossitudine impedit aliorum fumorum ascensum inbibere debriatis. Et quod sua humiditate remollunt loca dura et distensa. et laxant. colorem mitigant. et sanguinem generant. quod cum et calore debili et humiditate mixta. ... est quod dissolvit et consumit. vnde fit ... **De salsis.** Salsa sua caliditate humiditatem dissolvit salsedine ... vnde ... Et calore aperiunt. siccitate consumunt et oppilant ... et splene. Et humiditatem consumunt ... siccos terminos desiccant. vnde spiritualia ... siccando crassant. Et ... putredine. dissolvitur ... vnde melius sal ... Et ... et ... ... Et siccitate desiccant. vnde scabiem curant et arteticas et flatus passiones. Et ... mordicatione ... salsa ... vt marinum et ... vnde ... cum ... Et ... salsedo ... salsa in aqua ... calefactivum ... **De amaris.** Amara grossitudine sua ... plus grossum ... sapor. Et amaro

re siccant. consumunt solone et acuta. et lesione magis manifestam quam sunt acuta sunt calidiora. Et conducit calidum aut ... humidis. ut per poros cutis. et attrahunt tales quod multi humores porosi. amara autem poros cohibere ... et incidendo cum fatiunt fluxibile et sic conducunt. Et quo ... calidum consolidant ... et exsiccant ex grossitie sua. ... grossa superiora ... vnde appetitum ... Et calore aperiente ... grossa sequuntur splene et epate deopilant. nec oppilant. quare ... respiratur et calor fortior aperiens ... amara sua amaritudine ... siccitate que ... inflante ... Et ... siccitate ... spiritualibus. Et amara ... putredine ... calidum vnde ... grossa ... impediunt generationem ... occidunt ... dissolvendo et consumendo curant. et scabiem desiccando ... absinthium. **De acutis.** Acuta ... et amara appetitum confortant ... Et siccitate ... dissolvendo humores et siccando fluxibiles ... desiccando humiditatem ... deopilant splenem et epar. calculum frangunt. grossas ... spiritualibus nocet ... frigidos curant ... confortant. **De ponticis.** Pontica et stiptica similem videntur habere effectum. ponticitas enim nihil aliud est quam remissa stipticitas. et stipticitas nihil aliud est quam intensa ponticitas. ponticitas cum sapore delectabili ... magis delectant. Contra stiptica magis ... dulce et amaram ... lingue grossitudine ... dulcis ... in ... Et ... delectatio ... ossibus ... ossa enim ... calidum ... ponticum ... Hec est ... cum sint pontica ... ut ... amara ... est ... et ... ponticitas ... absinthio et fumo terre est ponticitas cum amaritudine. Et pontica sua siccitate ... consumunt ... Et stiptica ... oppilant ... pontica ... et caseus post prandium ... post prandium ... sumpta ... apposita ... quidam enim confortant ... depositam ... quidam ... quando ... siccitate ... dissolutam ... ut oppium ... opiate ... confortando pontica ... relaxata. Et quidam ... plicando ... vt ... romatica ...

qdam depurando sanguinē ut aux. 7c. qdam altam
do distempata. ut mediante alitate ḋ dis ħam. Jt̄
pontica. utq̄ qlitate 7 glutitudine sbe. 7 forti uir
tute ostictiua cohartant poros. unde phibent cū
fluxū. unde opilant. ex. 7 splē. 7 uias urinales. 7 indu
cunt colicam. cū minuunt omedūt. Jt̄ sua siccitate
crassant. unde nocēt spūalibꝫ. Jt̄ pontica ꝗ̄ptatib'
7 minoribꝫ calide ofertūt. alteant 7 repcaciūt. ex
posita. id aūt faciūt epata 7 stō. q galla. 7 cal.
cecio. Acetosa tū gr̄a qlitatū cū gr̄a sbal substā
pqm̄ in aduīt humores in ore stō. ipm̄ osimiliū
cant. ast fluitantibꝫ 7 qlitatib' coadunāt. unde appe
titū ofortant. Jt̄ utq̄ qlitate coartante cibum
ad fundū stō. pacant relaxant. Si aūt inuenīt
m̄a flux ibile inadit. 7 lavat. utq̄ tn̄ qlitate
qlitate ostipat. unde inueni simpū acetosū quos
dam ostrige. quosdam laxare. Jt̄ ex h' dr̄. ante
meciam lavat. post ostipat. Jt̄ subtilitate sbe
nō ex qlitatibꝫ splē 7 ep. 7 uias urinales deopi
lant. Cit̄ssac. n. m̄a inadit. unde sir acetos. 7 oxi
mel. tam simplex q̄ diureticū cū aceto ofiū
t. nꝫ phibet mansionē. fiscal cū subtile illam in
m̄am terim. 7 claudit. nō sunt euade ab ope. sꝫ q.
mt̄ fit a 7 medsiua. efficacī est acetū. ex uino 7 ma
lo g̃. Sꝫ acetū uini plus inadit 7 minꝰ infrigidat
acetū malog̃. ec̄ 7o. Jt̄ frigitate coartante 7
siccitate crassante nocent spūalibꝫ. in ext̄iorib'
posita calidos tumores repcaciūt. ut flegmonē
7 erisipilam. Sꝫ ex retentione m̄e sbe ꝑcedēs infla
ꝑgnant. Jt̄ ex frigitate 7 uacuitā sba nocēt nuī
7 apiūt uenas. unde augmentant fluxū ad locū 7
uenna. Jt̄ ex subtilitate sue sbe. medicinas du
cit inp fundū. unde in hac intencōe ꝑ unū ꝑmm
de aceto in medicina ē appouēd. cū uolum altā
te multū. unde in megategi ꝑapē. in medicinis ci
pitis omisceū acetū ut penetrēt. unde o m odimū
spālit oferre fienencias in inuō q ē exmixtū oli
io. 7 aceti. **De insipidis** Insipid' sapor dupli dr̄.
ꝑ inutie 7 positiue. ꝑuutie. cū sensu sapor nō p
cipī. unde aq̄ dr̄. insipida. nō. n. ꝑcipī aq̄ sapor agus
tu. ꝓ magnam ei ofortōm ad insitrm gust'
aq̄. n. ē in ꝑma oposicōe. lingua in qlita. Insipidū
positiue dr̄. q minimū saporis inꝑmit 7 minimō g'
tur. quo oplō uel sbē 7 hinc inꝑmo g̃ du cū
sbā medioc quod. discim. oflexpiē malbūne
ou. De talibꝫ dicunt q ꝑp' ad medicinā q' ad a
bū ofenit. ꝑmm. n. uirtute. ex sbam hūc flux
ibile nec saporē delectabilē. sitim tū mitigāt
7 calorē extinguūt. Similiū uocant ondtuit
de facili inpuit domē. 7 corpusōm. unde gnant
cotidianas 7 ylaciō ex uiscosa sbā. qrī aū tam
q de g̃dibꝫ locuti simꝰ aliq' de hꝫ mēcionē
ficiamꝰ. **De gradibus**

Secund' auic. 7 ostant'. 4. oplones ee ostat
Prima ut in cqles 7 4. in inoqles 7 hec omis o
plexiones dr̄. Sꝫ. n. omixtio ita fiat q' in o
mixto nlla dūet qlitas. eā ex cqli dr̄. Si uia

ul' due diuent' eritt in cqles 4. simplices 7
4. oposite. cū g' alig. cor' ex elis oposituū dr̄.
ca. fri. sic. aut humid. nō ē arbitriū ipm̄. unam
qlitate cūm hēē in se. cū uniūqꝫ 4. hēat. Sꝫ
ab eaq' est in domīo dn̄at. unde a calid itate dō
minante dr̄. aliqd calid' 7 sic de cetis. Jt̄ dico
de duabꝫ qlitatibꝫ dn̄antibꝫ. ut calim 7 hu. qm
ōr. n. sūt obmacōes possibiles 7 duo possibiles. s.
calim, frm̄. siccū. 7 hu. qadm dicunt m̄. metoboꝫ
qm̄ qdam determinate st̄. in cuī elo. 1. qlitates
tantes uerta hac ominacōes. 1. 7 4. eh ominḡ
ee. Cum g' qtuor st̄ ela in mixto. natē ꝑest aliqd
dn̄ari. 7 ne cqlitate ꝑ uite. Cū g' cor' dr̄ simplex
ul' opōite omixtiōe dūū alia' denotat. cui dūi
qlitatis g̃dus applicat'. ut ethāsouat. n. dr̄ g̃dus ꝑ
supuenienciam unꝰ ad aliam. Est. n. g̃dus distātū
dūū qlitatis 7 qlitatū. in subiecto. ul' g̃dus ē exces
sus qlitatis. ul' qlitatū ab optima. oposicōe sensu
determinabil'. unde eē in g̃dn est hēē h' distētū dūum
qlitatis ul' qlitatū. Grad' g'. 4. st̄. qm̄ cū sedm
ostant'. oēs superficies sit otenta duab' lineis. 7 ipē line
absq̄ medio oiungi nō possit. nāt ē duo media
hēē. q' nc̄ō g' dr̄. 4. fuerit. ꝑmū g̃dus ē dūum
q sensus ꝑapit. 7 eī sensus dn̄at. 7 māū sn̄ lesione
ꝑapet. q sinum ē sen ꝑape nō poss. Scd' g̃ud'
ē dūū qui sensum adoqt'. quo mag' sine lesione se
sus ꝑape nō poss. Tert' g̃. dus ē. illd dūū q sensus
ledat. q̄rtus dō q sensū corrūpit 7 destr'. qz nō qd
ē ultra ꝑmū g̃ dū sensu discim nō pot. 7 q. ē. ult' q̄
cū sensū ophendi neqt. Cū qm̄ dūū sensum destru
at. Jdeo medici. qtuor g̃dus assignauerūt quor
unūqdqꝫ. 3. ptes h't. ꝑncipiū mediū 7 finē. q̄ptes
a quibꝫdam. 3. nūi. appellant. Est g' ꝑmꝰ g̃dus ꝑnci
piū dūū. q sensus incipit ꝑape. finis q plene ꝑ
apit. mediū medio modo. Jdē in alijs. 7 licet ꝑꝑ
ter tales qdlꝫ g̃dūs qs poss sb diuide. 7 ita in g̃ d'
excunitates. aut dūa denotare. tn̄ ne legentibꝫ ꝑ
cret ofusionē. 7 in infinitū ꝓcessū. tal sb diuisio
medicis ē omissa. 7 ab eis modo utilitate doctrine 7
pauco in quo iudicaū sensū erare neqat est ophēsa.

Ex obe. de g̃ño piper 7 gucta aq̃. q nō destruunt
7 dūit quidam h. fri. ꝓ q̄titatē. q forsan ē bin. in
piper. Sꝫ magis forsitā subtilitas 7 simplicitas in
pediūt. Corpa qdam absolute dūi cala. fri. siccū 7
humida qdam m̄. Ela aū absolute dūr. h'. qualit
matas hūt qlitates. 7 excellencia. sn̄ oi fraccōe. 7
oposicōe. relinqd oīa in respu dūi humane oplonis.
in hꝫ sūt excellencie fructe qlitatū. Dicit. n. G.
mediū ꝑtē h' omnium substanciarū. ut dicunt. in
telligant. ad h. ad h. n. dr̄. spissū tenue 7 mlcū
7 carnē hāt. 7 durū 7 molle. pilosū 7 nudū pilis. h
respect' attendi dr̄. dupliit' sedm hūū. ut dcū est
7 sedm sensū. q' in qlitatibꝫ attendr̄. Si qs de hu
mana oplone. si sic in g̃ ou ut inf' ut ult'. Jug'
diuino uidet' ee. cū nlla qlitatū inse dūū hēat.
ult' g' dū nō. cū optime tēpata sit. 7 ult' dislem
pancam nō possit ꝑutē. quidam. n. inf' finem.

29

sedi gradus et principium eius. opinantur secundum auctorem constantinum et assentientes. scilicet quod complexionem inter duas extremitates mediam. id est inter primum et quartum. si ex hoc non sequitur quod sit inter secundum et tertium. si sic esset sequeretur quod quedam esset ulterior eius complexionem sit distemperatum. cum sit imperatura cum gradus quod est alterum sit frigidum in fine secundi calidi. et ita frigiditas in primo erit quantitas in secundo. quod ab hominantes dicimus eius complexionem infra omnem gradum consistere. quod id est in gradu est distemperatum est. de distemperatum non ulterior temperantiam est. quod autem in primo ut secundo gradu sunt temperata dicitur. quia optime temperancie sunt inicia. quod in tertio ut quarto. distemperata quia maxime distemperancie inicia sunt. quod est ulterior gradum. et quod eius complexio infra omnem gradum sit dicitur ostenditur. calidum in primo gradu est. quod eius complexione calidi est minimum calidum calore illius. calor enim in eius corde propter intensa corde. in secundo gradu constituitur. unde patet secundum ipsum quod duplex est calor in nobis currens. et elementaris quod est inter omnes gradus. item est magister contra. et quidem nimis excedit ab eo quod est secundum quartum secundo. et ubi secundum sit corpus cum temperamentum cum frigore quidem esse et nimis humore unde quod sibi quod stare non possit si esset inter primum et quartum gradum. item iacobus alchindi gerardus est excessus dupli. cum enim eius complexio sit inter omnes gradus in nullo dominio perceptibilis. cum idque est in secundo et in dominio. videtur ipsum excedere dupla proportione. quod in tertia et octava quod in quinta. in utroque proportione ad eius. et ita proportiones patent in eis. cellis. unde ipse iacobus ita diffinitur. gradus est sex decupla proportio. ut alia simpliciter gradus eius quod continua proportionalitate distinguitur. item diffinitur sic. gradus est meta intensionis a temperato ad distemperatum secundum singulas suas partes principales. et sic excludunt partes que latitudinem non habent. sed quod partes gradus latitudinem habent. hec enim in dictis ulterius. quod falsa et unctuosa calida sunt in fine secundi gradus. ibidem habemus quod falsa calidiora sunt unctuosis. gradus finis secundi latitudinem habet. sed dico quod tempus aliquid calidum albo quantum ad occupationem subiectorum. secundum quod iuvenes in vere et hyeme et cetera. id est plana sunt subiecta calores. scilicet fumi. et spiritus recenti. et sic dicimus puerum calidiorem iuvene. secundo quantum ad metam intensionis secundum quod iuvenes in estate sunt calidiores quam in hyeme. et iuvenes pueris racione quantum ad caliditatem esse. sed hec falsa sunt calidiora unctuosis. quia citius calefiunt. et profundius penetrantur. unctuosa autem opilant. sic etiam falsa. unctuosa calida in fine secundi gradus. qui latitudinem non habent. et hec quantum ad metam intensionis tamen falsa sunt calidiora unctuosis quantum ad celeritatem sui esse. item videtur quod medium sit frigidum in quarto. quia ponitur sapor qui est stipticus non excedit et cum stipticus tactus sit in secundo. et stipticus in primo. item si est res frigida in quarto aut habebit simplicem saporem aut compositum. simplicem non ratione dicitur. nec compositum. quia omne compositum ex simplicibus est compositum. compositio non est nisi ex pontico et alio. gradus remittitur frigiditas gradus medii est frigidum in quarto. sed quod est auctoritas. et etiam quod est unius. et iii. unum facit gradum. quod gradus excedit

secundum autem unius est medium. gradus est senectus. sed dispositio corporis est in principio iiii gradus. salubris cum frigida dicitur est in principio quarti. et ita aliquid est frigidum in quarto. item dicentes praedicatis dicunt quod opium est frigidum in quarto et quod dicimus quod simplices sapores principales distincti sunt ab auctoribus. et autem sapor qui est inter frigida in quarto eo quod non est sensu perceptibilis. non est distinctus ab eis. est autem imperceptibilis. quoniam frigiditas est qualitas mortificativa. et sensus sopitiva. Dubitatio est super quod tractatum in gradu temperatum. uita. quia secundum autem vita est a corde. et habundare temperantiis. et medium meretur vitam. unde secundum quod accedit ad medium. cum vita recipiat super spiritum cordis et calorem. dicitur spiritus sit in secundo. proportio quod debet vite et in secundo. et de libello de differentia spiritus et anime. patet quod vita per hunc spiritum sit qui est in ventriculis cordis. item patet quod spiritus qui est in ventriculis cordis. sit cum vite. item spiritus est causa in corde. et eius sensus atque motus. Cum igitur vita procedat a medio temperato et per medium temperatum differt in medio temperato quod est sanguis. Dubitatio est quod sit medium. vite in aliis. cum eius complexio calida. fluens enim quod sit. et in nullo quarto frigidum in quarto. et dico quod gradus non dicitur nisi in operatione. et secundum medicum non secundum philosophum quod apud ipsum equalitas vite. non est in gradu temperantia quod debet hoc magis ad medium accedit. temperantia sensibilis a medio recedit temperantia vegetabilis magis. unde in latam latitudinem habet hoc medium. unde temperantia quod debet alio sit in quarto respectu sui temperata et similiter in pusillo respectu sui distemperata. Inuenitur enim vita temperancia in complexione cum dominio forti quod datur mediantibus spiritibus impressis generatis. quod complexio elementata est proportionata ex contrariis. unde et sic mixtum est ex acuto et mixtum est ex pontico. cum humiditate proportionali. quod meretur vitam. et quod si vita recipit gradus ulterius aliquid secundum quod accedit magis ad medium magis meretur vitam. aut quod infirmitas. sed vita non recipitur nisi super medium quod est complexio. compositio et continuitas. autem infirmitas. absolute temperatum est temperancia vite. quod calidum vincit super humidum. humidum super frigidum. frigidum siccum. et quoniam in nullo membro dominetur frigiditas invenitur vita proportionem. et humido spiritibus super recipi vita. primo modo enim non vincit frigiditas. secundo modo forme calidas. vita igitur equaliter in est omnibus partium enim forme actus est. est enim primus motor ex quieto et semper mouens. Quia autem iam diximus de omnibus sensibus praeter quam de tactu de eo aliquid explanemus. De tactu sensu.

27

Tactus omnibus sensibus utilior. et sic dicitur anime. tactus se habet ad animam sensibilem quod adminiculum ad vegetabile. tactus autem in interius. animam vegetabilem non relinquit. sic nec tactus sensibile. ab hoc enim sensu sensibilis. tactus igitur animam sensibilem inseparabiliter omnium tactus. licet sine aliis sensibus esse possit. unde et hic sensus terminum continuarie propinquus. unde cum alii sensus medium habeant extra organum suum. sic gustus saliva lingue humectat. solus tactus medio caret extrinseco. medium enim intra tum est medio caret. frigidum. sic. et humidum. et aliis contrariis. quod in dictum est. apud tactum sed quod contrarietates ipsius tactus species diversificantur et secundum numerum contrarietatum

est in tactu nisi sensui. Sunt autem obiecta tactus prime qualitates contrarie que sunt elementorum et compositorum omnium. Avicenna sic diffinit tactum: tactus est virtus ordinata in nervis totius corporis et carnis ad apprehendendum id quod tangit et afficit ipsum contrarietate permutante vel affectione complexionis. Per hoc quod dicit in nervis totius et carnis notatur quod proprium instrumentum est cutis et caro sensitiva. Cum dicit ad apprehendendum id quod tangit, ipsum notatur differentia tactus ad alios sensus qui sunt sine distantia. Et cum dicit notatur quod ad esse tactus exigitur passio. Sic etiam in aliis sensibus contrarietate. Per affectionem et per hoc notatur obiecta tactus esse primas contrarietates complexionem possunt immutare. Notatur secundas qualitates que elementorum communes obiecta esse tactus. Per hoc quod dicit affectione complexionis notatur secundas qualitates que a secundarie qualitatibus que sunt in rebus tangibilibus immutatur et hac immutatione sit eorum apprehensio apud tactum. Dubitatio est quare in vegetabilibus non est tactus, nam ... [illegible] ... ut durum asperum et lene. Ergo debet habere tactum ... [illegible]

Dubium est utrum sit in ossibus ... [illegible] ... Sensus autem ... [illegible] ... Ad primum dicendum quod primum instrumentum sensus tactus est ... [illegible] ... Et ad ... [illegible] ... ad instrumentum ... [illegible] ... non fuerint sensum ... [illegible] ... sibi non sentiunt quare ... [illegible]

nisi frigidissime et sicca sicut ossa. Et ad hoc quod sunt similia ... [illegible] solonem. Ex predictis patet quod gustus diversificatur a tactu tam secundum se quam secundum sua obiecta. **De paralisi lingue** Lingua gustus est proprium instrumentum gustus et motus formationis sermonis et masticationis mediantibus nervis et lacertis per quos virtus a cerebro veniens ad ipsam transfertur. In quibus si fiat oppilatio auferetur virtus hec omnino vel in parte. Unde lingua motum perdit et sensum. Vel hoc accidit ex debilitate virtutis motive et ipsius defectione, ut ex ... [illegible] ... Unde si lingua minimum caleat est ex calore; et si arescat est ex colera. Et si caleat et tumeat et rubeat est ex sanguine. Tumor non est ex humore humido infusivo. Si autem non caleat et si albescat et extrinsecus tumeat et inflatur et mollescat ... [illegible] ... ex siccitate ... [illegible]

... [illegible] ... Si autem in lingua sint aposta mala ... [illegible] ... sub lingua ... [illegible] ... gargarismata ... [illegible] ... Si apostema duritie sit fiat gargarismata cum lacte et sapone ... [illegible] ... post decem tyriaca ... [illegible] ... et fiat gargarismata cum sinapi et

melle ... [illegible] ... lingue ... [illegible] ... farina ... [illegible] ... album ovi ... [illegible] ... in medicamen gingive ... ad bibeat ... [illegible] ... lingue ... sanguine ... [illegible] ... lingue ... [illegible] ... calor teneat ... [illegible] ... lingua teneant ... [illegible] ... mastice ... [illegible] ... garofili ... salvia lavandula ... [illegible] ... melancolicum ... [illegible] ... lingue ... [illegible] ... gingivarum ... [illegible] ... lingue ... [illegible]

De dis[locatione] ...

26 Ossa mandibule in iunctura ossium mandibularum ... [illegible]

... [illegible] ... mandibule ... [illegible] ... ad locum proprium reducantur ... diligenter ligetur ... [illegible] ... si fractura ossis cum vulnere ... [illegible] ... mandibule ... [illegible]

De fistula mandibule

Fistulas mandibule ... [illegible] ... unguento ... [illegible] ... album ... [illegible] ... fistula ... [illegible] ... unguentum ... [illegible]

Unguentum album. Unguentum album ... [illegible]

De ornatu faciei

29 O[rnatus] ... [illegible]

a drino colle. ul' melle ad faciem se diffundentis. aut
ex adustione sol. aut ex sp'ta cu' enemie ostenderit.
Remota g'la diligent' ottinent' obuiabit cura.
Si g'' nata sit emorroyde 7 mistura prouenit ofecerit.
flomenti. 7 farina ca adhibentur. Tanta capitis reno
cet. Et circa mediam fell'. 7 oculum diligentis cura adhi
bent' ab ardore sol' remoueat'. Est aut' de prunis sico
filine. miscum. uts'. tanti usq; ad mediu' tibie sca
rificato de eiciat'. mel[illegible] n. mag' multu' ferent. educ
at n. sanguinem a fel[illegible]. residuare inte[illegible] inuen
da. 7 pannu passim a facie ad loca. infrior. a mensis
reducati apta fiat declinare. b. ijs adhibitis alo
cibib; cureri in cape. In pauca aq' pluuiali bulliat
pu'm palee menie. mol' 7 malue. 7 coopto capite
fo fumu' recipiat diu. 7 sic peplo albo mu' co faci
es. 7 collu' studiose inuoluant'. 7 toto tu' nocte sudi;
b. t'bus noctib; continuet'. ut exeat. ad ceruicata seq'
na melius admittat medicamina. post b. p'mo
tirocis. melonas ofecto' 7 frauos mi' manus
faq' ro ontos' et fde frontem. faciem. nasu'. 7 col
lu' lauat. 7 itm codo peplo inuoluat. b. faiit 7 tam
t'bus noctib; otinue. Postea uero t' otitisae pul
uib; talis pillis p'sequunt'. Trociscu' p'mi tales f'. buo
nie. aungd. amate. undee p'fict. au'. 7 am. lentis. ucie
al. fabe fracte in gelle. 7 m. marmoris al. corallo al. cr
talli. corallo bore. sal' m'. sal ge. au'. 7 a. diligent' te
rant'. tumo zene'. 7 ofiaant' cu' felle yrano. formati
trocisci. soli exponi'. ut siccent'. post c'dum' tem terati
7 oficanti felle. itm' oficient'. 7 b. t'tio uice'. ad ultima'
terant'. 7 addat' q'rta pe tertie. mic cu' aq' ro. ofica'nt.
Inde minores trocisci forment' ad modu' maioris detatim
fcre ynu' exb; f aq' fontana tepida resolute in faciem
cumdo totaliter. frontem nasu' collu' diligent' illiniat.
7 semp peplo mu'do inuoluat. b. vij. noctib; otinue ita
bie. 7 si necc'itas exigit. ulteri'. q'stitud potent' p'ores apu
cure corodientes pannos mendas pustulas 7 q'slib;
sordes destruit. Tunc seq' pulue' ille. R. amidi. am
i dulc. 7 ama. tenta. al' ymbili. mari. tenui oaile
marine. porcelane. olibani. dragagt. al. cerusie. coralle
al'. c'stall' bore. gise. oim. au'. 3. m. sal ge. 3. i. terati
diligentissime. sumunt' pulue' m. mos ex d' f'o p'tes
diuide. 1. p'tem in mu'da. p'ercte pone. 7 facie albumine
oui crudi illine. 7 de isto pulue' sup'asp'ge. b. de p'ma p'te
f'. alta' p'te ita ofiaes. medullam cimam albissi
ma' 7 alba oui cocti mag' exquisite misce. forti' in mor
tario marmoreo. misto continue triturando aq' ro. pu'
atringine nouelle sup'fce p'one misce. semp bn' a
gitando 7 oterendo. ad ultimu' camphore mitte. 3.
n. et. mista. 3. i. b. unguem in uase stagneo. ul' arge
nteo. ad opus reserua. q'p'ouent uolunt diuinit. 7 ita tota
nocte q'uiescat. In mane aq' tepidam sup' furfur 7 fari
nam fabe fricte. 7 ordi infunda. inde bn' colato faciem
lauet. Inuidirate auctas asserit. b. de sa. Tertiam p'cem
ita ofice. addita campho'ra. m'co. impende. 3. f. mastic.
optima 7 albumine oui crudo m q'rta p'te addito pulu'
em p pannu' subtilissimu'. tricomze. 7 mortario argen
teo. ul' uitreo mu'do digito ofice. diligent' q; interp'a.
In pillas gutta in mod' ciceris informa. q'sruona cu' uo

luit in ola mar' mu'da in aq' ro. 7 fo solutis. ynde
faciem 7 collu' diligent' liniat. Gemmemit pulue'
7 ungo'. mag' in fo. pillicauit. in mane mag' q'sue
du' p'or' aute' m'lr' b. mo'do facie' suam ornare. A ca
In p'mis abluet eam optime cu' sapone galli
co. 7 aq' tep'. de qu' colata furfuris. ut mr' ei' dicem'
i balneis. tu'c ac'. olim de tartaro. 7 inungat faciem
p. viij. dies. aut. x. sed q' facies erit mltu' p'unosa.
ul' lentiginosa. 7 si accedet de die lisiat de nocte. ma
ne lauet. cu' calida. in q' resoluat' amid''. pinguedo
galline. ad mitigacione'. b. sed cu' ad balnea intret
sup' balin ibiq; inungat facie' cu' isto tartari. de quo
olim emanauit. 7 sic inuncta dimittat se b'n sudare
post q' b'n sudauit. abluat facie' cu' alcanna 7 albu
mie ouientipara. q' carne' lenit. 7 lucida reddit. cu
ne. 7 stet sic p'm. post abluat cu' tepida. post pan
no lineo mu'do facies inuoluat'. b. mulieres in obs fiat.

De oleo tartarico. Olim de tartaro sic fit. accipiant
tartari. lib. ij. ul' iij. 7 puluerizant'. 7 inuoluant' panno
lineo. b. bene macerat' in aceto forti albo. ut totu' sit
madidu' tu'c ascu' optime sub tribus cineris quousq;
b'n ingricat. tu'c itm pulueri zeo'. 7 ponat' in catino in
clinato i loco frigido. 7 sic stet. p. iij. ul' iiij. dies. quo
usq; resoluat' in olim. 7 fluat olim. ul' 7 si no' cit'u'
ette exp'mat' olim in fiola. colligat'. ut resiccat. s'nt
aliq' multi. terit pulam olim. ualet ad maculas fa
ciei. 7 pannos clenugines. 7 cute' remouendam. De
pilis et rugis tollendis. Sunt aut' q'dam mulieres pilose
7 rugose. 7 aspe cutis. ydure. q' sic oz ornare. p'p'
me balneet'. 7 stup'het'. ut sudet. quib; si careant'
cu' tegul. aut lapidib; candentib; i tinca. ul' fouea
posita. 7 aq' asp'sis. sup' q'nis b'n coopta sedet. post q'
b'n sudauit. intret aq' cal'. 7 b'n se lauet. post se ab
st'gat panno mu'dissimo. 7 post inungat se tota
capite in ferius filat'. De filotro. Calcis uiue. li
bra. ij. ul' iij. bulliant in aq' ad mod' pultis. tu'c
appone auripig'. pulu'. 3. iii. 3. i. l. 3. i. 7 s. rebulliat.
signu' decoctionis. q' pluma inposita. statim depluma
tur. cu' uehementer bulliat. iuncu' ardore' infer
ret. post q' decoctu' fuit ab igne deponat. mel ue
hi' aute' depillatoriu'. no' uz nisi recens. cu' uolunt
ut in lf' cotare fiat cu' infra p'pa. quado no' operet. 7
inde se sumit' fricet. tunc pha. pulue b'n pillos'
desiccat' ualet. ad malas carnes corrodendas. 7 pilla
erecinas in capite tineoso si oleo ul' melle inungat'.
7 b. puluere sup'asp'gat'. Aliud nobilib' p'ilos remo
uenie aute sibilant planas maculas 7 omnem sordem
e' delenit. R. suma folios circu. ag' fluc. lac amidalar
ama. b. mi in aliq' uase fictili p'osuis admisceat'
calcem uiuam in a. 7 auripig'm. Tunc accipe galb
anu' acuti tempatu' cu' paucis uino p die' m'ctem
impone aliq' in uino decoctu' quo b'n decocto iste galbanu'
bam remone. 7 adde p'm oli infecti. ul' mol' 7 ar
gentu' uiui. sed decoctione de ponat. ab igne. 7 appone
pulue'm. b. ar. sp'c. mastic'. olibam. a'. m'co. ci
mini cardomomu. garof. nuc. m'. oim istoz au'.
p'm. istud aliq' multu' ualet. 7 fuaue e'. ad unge
du'. Cu' aut se aliq' filot'o inunge nolunt sedeat

XL

in stupho non multum calida, nec frigida sed non suavissime. Membra frictata excorientur. Et usque per horam sedeat et ex herbe temperet pilos a loco quo fluxerit. Et aspectum, si leniter evellentur, tunc faciat aquam tepidam et se perfundat et abluat se totum et habendo palmam suaviter per membra singula ut pili evellantur. Hoc facto intret aquam tepidam et balneet se bene post eam et bene se colluat colatura furfuris que mundificat et lenit. Deinde abluat se aqua tepida clara et paulum stet ut desiccetur. Post liniatur cum alcanna distemperata cum albumine ovi, per totum. Carnem lenit et arsuram ex psilotro removet, et candorem quendam reddit et suavem. Et post paulum stet, postea abluat se aqua calida et lintheo se involvat. Item post triduum post mundationem pone psilotrum, exeunti a balneo et facie desiccata illiniatur totam faciem hoc psilotro, quod sic fit. Accipe colofoniam, id est picem grecam, et cum hoc in fictili vase ad ignem resolvantur. His resolutis addatur gutta purissimi olibani et coquatur diu et diu semper movendo cum bacillo. Tunc accipiatur pulvis mastici, olibani, gummi arabici et admisceatur cere quo facto ab igne deponatur. Et cum tepida fuerit illiniatur inde faciem totam. Caveat a sfaltis. Dimittatur per horam donec fit bene infrigidatum, postea removeatur carnem subtiliat. Pilos removet et omnem sordiciem reddit lucidam et claram et colorat. Quociens autem hoc psilotrum imponere voluerit, tepidum imponat. Faciem prius mundatam deinde inungat facie unguento citrino aut cetrino. Unguentum citrinum. Unguentum citrinum sic fit: Recipe boracis ℥ ii, camphore ℥ i, coralli albi ʒ ss, amidi, dulcis ℥ i, bellicarum mirabolanorum, dragaganti albi, amidi, cristalli, mastici, dentalis, olibani albi, masticis ana ʒ iii, marmoris albi ℥ ii, gummi serpentarie ʒ i, ceruse ʒ vi. Hec omnia terantur dragaganti et bellicos in mortario cum pistello ferreo et ea sigillatim et per pannum subtilissimum cribellentur. Deinde liquefiant in axungie porcine albissime libram i et ss, axungie gallinacee ℥ i. Tunc caldarium plenum aque super ignem bulliat, et cacabus cum axungiis pendeat in caldario ita quod tepida calida et de calore aque axungie liquefiant et liquefacte per pannum album et subtilem colentur in catino marmoreo. Apponatur pulvis totus preter camphoram et boracem. Hoc facto ponatur ad ignem dimittantur ibi per horas bulliant, et cum cepit bullire, statim in catino in mittantur cum spatula semper agitando. Tunc apponatur pulvis camphore et boracis, et cum coagulatum fuerit reponatur. Pulcram autem reddit et asperam lenit. Lentigines destruit, impetiginem tollit, pustulas et flammas saltim in facie, ut etiam ... aufert. Cicatrices subtiliat, dolorem de cola inmo modo inungatur. Facies leprosorum emendat. Cerotum. Cerotum sic fit: olei rosarum vel violarum, axungia gallinacea ponatur in vase fictili super carbones et bulliat et resolvatur cera. Tunc deponatur ab igne et admisceatur pulvis ceruse cribellate, tantum coquatur parum. Deinde coletur. Colature in frigidate adde parum camphore et nucis muscate ʒ iii vel iiii et gariofilorum et talis inungat faciem. Lenit et albificat. Item cum ... ad faciem ... ponitur sic dealbatur. Resolvatur cera in vase fictili et super aquam frigidam proiciatur. Postea extrahatur cera subtilis ad modum tabule et soli exponatur

et aqua aspergatur. Et cum desiccata fuerit iterum aspergatur et tociens fiat donec albescat. De rubefaciendo faciem. Si autem voluerit rubefacere faciem, radat brasilii lignum et cum ... permittere parum aque rosarum et ponatur ibi parum aluminis. Et hoc tali inungat bombacem et exprimatur, et iterum inungat donec coloretur bombax. Hanc imprimatur super faciem et reddet eam rubeam. Radix autem ... satis operetur est. Item panis porcinus, id est ... mundatur ab ... et in furno siccatur, pulverizetur, qui pulvis faciem dealbat. Item accipiantur radices ... bonne ... affodillorum, pari serpentarie ... ag... radicibus viridibus bene tritis aqua admisceatur. Post fortiter per pannum exprimantur. Pulvis vero siccatur, corrosivus est. Colatum in vase vitreo residere et aqua proiciatur et alia addatur et sic fiat multociens donec quod residet plurimum albescat et ... Tunc aqua proiecta aqua rosarum admisceatur et desiccetur et hoc fiat ... Tunc cerusa pulverizatur et abluatur pluries ut ... de colatura et aqua rosarum admisceatur et desiccetur et commisceatur cerusa cum alba et cum lacte distemperetur et ad solem desiccetur. Iterum lac admisceatur et fiat sicut ... post cum voluerit operari distemperet quod cum ... cum aqua rosarum et inungat et post rubefaciat cum bombace. Item accipiat farinam fabe, cicerum, fasceolorum, pisorum cum aqua tepida ex corticibus lupinorum sicce ex corticibus eorum temperentur cum lacte asine et albumine ovorum simul vel cum solo lacte vel cum albumine solo desiccetur ad solem. Iterum temperet sepius, bis vel ter in die de tali bene desiccato fiat pulvis quo facies mundata inungatur prius. Faciem ... dealbat et mundificat. De pannis et lentiginibus delendis. Est melius ad lentigines et pannum faciei et ad eam dealbandam et mundificandam. Accipe succi mali citri, ... cucumeris agrestis, bonne, ... et admisce cum melle dispumato ... et simul bulliant ad ... tercie consumpcionem. Et cum fere cocta fuerint fel bovinum adde. Et remoto ab igne pulveres herbarum ... adde ... ossis sepie ʒ ii, ... dactili, aristologie rotunde, lentium, boracis, amidi, cristalli, ... gummi dragaganti, masticis, dentalis, bellici, sinapis albi. Et cum voluerit inungi, recipiat prius fumum aque calide vel balnei et in stupha se inungat. Item aliud melius. Accipe radicem ... ... serpentarie equo pondere ... et ... siccetur ... cum aqua ... et exprimatur aqua ... que reside... et aqua ... et alia ... et ad solem residea... et sic fiat multociens donec ... dealbe... desiccetur ad solem. Huius pulveris desiccati accipiant ... salis gemme, coralli albi, cristalli, amidi, dulcis ... ana ʒ ii, ... ossis sepie ʒ ii, pulveris marmoris albissimi, salis ʒ i et ss, pulveris ... per pannum cribellentur, armoniaci ʒ ii, ... mellis albi despumati misceantur et simul bulliant ... et in balneo vel ad fumum aque calide facies illiniatur et sic per i horam vel ii maneat. Tunc cum sapone gallico ... vel furfure vel albumine ovi cum aqua calida abluatur. Item ad pannum tollendum pulvis tartari remanens post ... cum melle admisceatur et cum tali

Cortex ... avellanarum ... ...

Marginalia: faciei; marmoris, ... ; ... ; De cera dealbanda

mungatur. Item ad rubea. et pustulas et omnem grossiciem pelliculas tartari ut nunc diximus. parati capitelli succo o clamine sicut fructus uiticelle. ana. ℥ .i. auripigmenti ʒ .i. li tortum cum duplo mellis misceantur in uase uitreo ad solem per .xx. dies teneatur. bis in die agitetur. sic reliquum in facie ponatur. sed ubi molencie est puluis ad ornatum faciei. Rx. boracis ʒ .iij. sarcocolle ʒ .iij. amidi porcellane cristalli uini bili marmoris serpentine mastic cause gipsi auri dulcis ana ʒ .ij. thuris ʒ .iij. ceruse ℥ .s. cum uolueris uti cum aliqua quantitate de aqua ro. pauca in manu distempera. et pone super faciem. sero et mane. laua cum furfure post istam mundificationem appone istud. Rx. brasilii ʒ .iij. aluminis de pluma ℥ .i. gummi quo tingitur pannus ℥ .s. ista pistentur subtilissime et ponatur ubi facies uoluerit colorem cum tep. Et nota quod predictus puluis de remouet cum stupa. Item ad clarificandam faciem. olei. cere. al torum cum li. targi. ceruse ana ℥ .iiij. conficiatur et utere.

De rubore tollendo. Rubore autem tollitur cum radice lapacii et aloe distemperatis. et inungatur precedenti purgatione. Item facit tartarum puluis parati ut ad olim. Idem et facit argentum uiuum cum axungia. lima .i. arietina. uel saphirina extinctum et sena ... admixtum. sulphur autem ut probatur in ... bore sublimando tollit. Item contra lentigines pone macerare in uino aceto ... diu ibi dimitte donec testa exterior remoueatur. ad modum apali. tunc admisce pulueri sinapis ℥ .iiij. simul tere et in facie frequenter inunge. Oleum et sinapis. et oleum ... multum ualent. Item si ... celle pistati cum melle ponatur. et inde exprimatur in tali melle facies inungatur. facies exuretur. et reiuuenescat. Item ad pannum et lentig. ʒ .i. amoniaci. dissoluatur cum ℥ .s. mellis et lactis fici ʒ .i. misceatur. uel captifica. hoc totum in ... bulliat et modo predicto fiat. Sanguis leporis lentigines purgat. Radix leuistica in aqua cocta et linita idem facit. Est enim optimum leuistic in lentiginibus ... sale olim ... mundat cutem. Item fiat unguentum ex amigdalis amaris et semine eruce farina orobi cum melle coctis.

De gersa. Gersa fit ex uitro uel ... sic descendit. ... fuerit radicis et colatur ... ad solem et cum resedit aqua superior proiciatur. et apponatur aqua. et residet. proiciatur et sic fit pluries postea exsiccatur. et est gersa ... et sic. Item ceruisa. ... unguentum ad clarificandam faciem. Rx medulle uituli ℥ .ij. olei ro. muscel. cere ana ℥ .iiij. corticum sambuci ℥ .i. quod si uolueris ut rubea fiat. appone sericum si album ceruisam. Sanguis ... maculas et lippitudinem facit. Item contra lentig. radices ... in uino purissimo bulliat multum. post ollam in terram ... per .ij. dies tunc pinguedinem quam supra inueneris collige. et ... unge ... .ii. adiectis ... ueterem remouit et nouam reddit. Quidam autem comedunt carnes colubri decoctas cutis ueteris reddit. ... decoque ... ut colub cum frumento quod datur galline. et gallina comedatur idem operatur. Item ad lentigines ... remollitur ouum in aceto cum sinapi ... addito ... et marrubio per .iij. dies. deinde colet aceto cum ouo distemperetur et inunge. Semen mellonis cum carne ... lentiginem. Similiter semen eruce et farina orobi. farina lupinorum cum aqua cocta. Lac ficuum et ... fructus ... simplicia sunt opposita ualet. Item recipe farinam lupinorum. fab. lenticum. amidi amigd. amararum ana ʒ .iij. semen melonis cucumeris ... ana. ... mellis ... ana ... fac pl... cum albumine oui. ungatur in nocte. laua in die. Absinthium tritum cum melle. liuorem faciei sanat. Mulieres autem et puelle quod reliquum quibus placuerit propter retentionem menstruorum ... de sophena ... si fiant ex frigida ca. ungatur cum sapone gallico aceto. cum ... et aceto. uel cum succo malorum ... precedente fumigatione cum aqua pluuiali. Si autem de calida distemperentur. amidum et farina fab. cum aceto uel uino malorum granatorum. et facta fumigatione cum aqua de ... fiat in ... Similiter aqua limonum curat. Item in calida lombar. Item inungatur in sanguine galli uel leporis. et imponatur ... cum sanguine leporum ... et dimittatur donec cadat per se. ... pannum. post partum ... aceto distemperata cum succo ebuli. uel feniculi. uel uino et super pannos ponatur. Oleum de ... multum ualet in his casibus.

Contra liuores factos ex casu uel percussione. bacce lauri puluerizate. in melle cocte tepidum super ponatur. ... contra lentiginem in frigida ... Similiter ualet cum succo absinthii. Item contra predictum ... decantandis ... Similiter uentosa posita in fontanella colli. et flomia in summitate nasi ... cio. Item radix leuistica optime ... medulla ... ut fiat unguentum. istud in unctum lentig. et ... tollit. Si autem medulla sanguinis ... lauetur in uino per diem et noctem. iterum in alio donec albescat. Item accipiatur sal gemma. et admisceatur uitello oui. et ponatur super carbones. statim ... in liquorem. bulliat despumetur. quod clarum remanserit reseruetur lentigines et rugas tollit. Aliud. accipe ceruse ℥ .i. mastic. ℥ .i. ... ana ʒ .ij. tere subtiliter ... distempera cum aqua ro. addito grano musci. Item accipe saginem porci ueteris et iaceat in uino per .viij. dies. quo remoto adde ... et tunc saginem ... ui ni ... ad ... pauca ... post exprime in uase mundo plumbeum ... et quod remanserit ... et saginem ... optime cum amigdalis amaris uel ... quibus ... adde argentum uiuum extinctum saliua. uel puluis capillorum humanorum et optime in corpore ... scabiei et lentig. et sibi ... Sed non quod in omni ungo ad faciem ubi sit argentum uiuum. de ei commisce aliquid aromaticum. uel ... unguentum ... garofil. i. qualiter dentes corrumperet et fetorem generaret. Item ad clarificandam lentig. capilli ... cum adipe gallinacea coquitur. inungatur fiat. pilos generat. ut candide fiant facies. collum et manus laua cum farina orobi ℥ .ij. ptisane ℥ .i. cum aqua tep. Item accipiatur gallina alba pinguissima. ... ut adeps ... impleatur ... lilii et sepo ... et speciebus aromaticis si uolueris. et ... et coque optime post ... optime cum ossibus. et distemperetur optime cum brodio et ... colata inungatur. ... mane lauet cum farina fabe. Item ceruisa cum aqua pluuiali distemperata. et formata in pilulis. quarum una resoluatur cum aqua ro. ... inungatur. dealbat. ...

lorem ex calore innaturali tollit. Si iniuriatur cum albumine ovi et cum flabello sufflet. In mane abluatur aqua et superponatur unguentum de cerusa et albumine ovi et aqua rosacea confectum, et sic rubedo recedit. Sed quedam macula solet remanere in facie que sic tollitur. Recipe pulverem radicis [illegible] ... mundare et ad solem siccare, ℥ iiii; boracis ℥ i; cerusse ℥ i; dragaganti [illegible] in aqua infusi [illegible] cum succo [illegible] vel [illegible] et succo radicis [illegible]. Addito [illegible] aqua rosacea ponatur ad solem in vase vitreo, deinde cola[tur] [illegible] ad solem desiccetur [illegible]. Farina fabe distemperata cum aqua rosacea [illegible]. Pulvis boracis distemperatur cum aqua rosacea, delet [illegible] post [illegible] et calore cum melle autem faciem mundificat et depurat. [illegible] aque rosacee [illegible] boracis. De floribus fabarum distillatur aqua eo modo quo fit aqua rosacea, cuius effectus est dealbare, attenuare, colligere maculas removere. Que si ex [illegible] boracis, sarcocolla, coralli albi, cristalli, farina, [illegible], marmore albo, amido, dulci, gypso, [illegible] [illegible] cum aqua ista fiat confectio et pillule [illegible] [illegible] una liniatur facies cum eadem aqua distemperata in nocte precedente fumigatione cum decoctione palee avene [illegible] cum aqua in mane lavetur cum colatura furfuris. Sed farine fabarum est cum aqua simplici optime prodest, et [illegible] effectum optime pannos lentigines maculas de cute abstergit. Eodem modo fiunt pillule cum aqua limonum, sed fortius operantur. [illegible] [illegible] ad quantitatem maiorem [illegible] ex quibus [illegible] [illegible] fiunt acetosum cum quo pillule fiunt [illegible] [illegible] [illegible] regionem [illegible] lapidem de [illegible] [illegible]. [illegible] porcellane cum succo [illegible] [illegible] [illegible] in mane [illegible] malvavisci. Item de floribus brionie [illegible] [illegible] aqua quam maculas [illegible] ex fumo melius sublimato [illegible] et lentigines de [illegible] removet. Eodem modo [illegible] aqua flauta [illegible] alba [illegible] [illegible] [illegible] attenuat [illegible] [illegible]. [illegible] autem de floribus [illegible] [illegible] autem in [illegible] attenuat et maculas de [illegible] delet et lentigines et pannos abstergit. Et si ex eadem farina et [illegible] fiant pillule et [illegible] fortius operabuntur. Lentigines autem que fiunt ex [illegible] solis et que fiunt [illegible] et [illegible] [illegible] ex fumo [illegible] vel aliorum humorum [illegible] sui dispositione [illegible] [illegible] [illegible] unguentis curari possunt. Sed macule que [illegible] [illegible] morbi [illegible] difficile curantur. In quibus [illegible] humor [illegible] macule [illegible] et est signum humoris pessimi [illegible] [illegible] expellendo [illegible] medicina [illegible] febre acuta pessima [illegible] aliquando expellit ad [illegible] et fit [illegible] [illegible] vel [illegible] macule [illegible] [illegible] expellente [illegible] [illegible] nec pustule nec morbilli [illegible] macule nigre lentigines [illegible] panni [illegible] macule [illegible] omnes eodem modo curantur. **De pustulis in facie et toto corpore.**

30

Pustule fiunt in facie et toto corpore ex sanguine aliquando [illegible] solito retento [illegible] [illegible] aut dispositio [illegible] ex aliis humoribus. Aliquando ex [illegible] [illegible] [illegible] et debili loci [illegible] que sunt rubee grosse et

diffuse locum occupantes [illegible] [illegible] ex colera fiunt [illegible] et aliquando [illegible] [illegible] [illegible] veniunt ad saniem. Ex flegmate albe et molles [illegible] saniant. Ex melancolia dure et [illegible] et [illegible] saniant. Et iste pustule quandoque [illegible] morpheam aut serpiginem aut impetiginem. Aliquando [illegible] humores [illegible] [illegible] color [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] humor et sic discoloratio. Cum autem melancolia ex indigestione generatur [illegible] [illegible] illuc transmittitur, fit color glaucus vel niger. Et cum colera [illegible] [illegible] [illegible] illuc transmittitur color [illegible] [illegible] [illegible] et fit ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Ex [illegible] fit color albus [illegible] [illegible] [illegible] ex indigestione [illegible] albis humoribus inficientibus [illegible]. Albedo autem color [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Si pustule sunt ex sanguine [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in collo [illegible]. Si ex colera conveniet purgetur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ungantur cum [illegible] unguento albo vel unguento citrino vel fiat unguentum de axungia galline [illegible] [illegible] dissoluta cum oleo [illegible] addito pulvere mastice [illegible] [illegible] vel fiat unguentum ex oleo rosaceo, cerusa, borace, litargiro, [illegible], coralli albi, cristalli [illegible] gallinacei [illegible] [illegible] [illegible] sat [illegible]. **Unguentum album antidotarii.**

[illegible] sunt ex flegmate vel melancolia [illegible] [illegible] [illegible] unguentum [illegible] cerusa, argento vivo, succo celidonie, [illegible] [illegible] vel [illegible] vel lapacii vel [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]. Recipe cerusse ℥ ii, litargiri ℥ i, olibani ʒ iii, mastice ʒ iii, et [illegible] sufficienter [illegible]. Si autem fiant cum debilitate [illegible] apponatur in unguento [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Si discoloratio fiat [illegible] [illegible] ex humoribus [illegible] [illegible] [illegible]. Si ex indigestione [illegible] [illegible] digestibilibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et menstrua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] confortatur digestionem et inducat colorem [illegible] [illegible] [illegible] fiant unguenta [illegible] [illegible] sanguinis ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fiat unguentum ex succo brionie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cerusse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] calore [illegible] [illegible] inducat colorem. Efficacius [illegible] pulvis iste [illegible] non [illegible] diligentia adhibeatur. **De porris et verrucis et aliis superfluitatibus.**

31

Porri et verruce sunt superfluitates carnis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad exteriora [illegible] [illegible] ubi est debilis cutis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad faciem [illegible] ad totum corpus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et debili cutis [illegible] et fiunt ex flegmate vel colera [illegible] que molles sunt [illegible] [illegible] de

[illegible]

De morfea

32

Morphea est corruptio sanguinis vel mutatio cutis cor[poris] [ex] mala complexione cutanee carnis cui sic continuatur. Morphea est infectio vel immutatio coloris cutis [illegible]

[illegible]

Aqua salis armoniaci

[illegible]

Commisceantur cum porr. et inde lavetur et addite furfur ordei farina fabarum et lupinorum. Bonum autem effectum habent si fenum putrefactum in lotione. Si fortiter rubeat locus addatur axungia. anseris vel galline. Prion ungendo. Interdum unge cum prion unguento et unguento cum dialtheia vel populeon. Et si morphea est universalis corporis preparato toto corpore sic curatur in unctio impleretur per iii dies continue et cum depositis per tertiam lotione lavetur. Et ego scio quemdam habentem spasmum in manibus sicut ut putabatur. Umperium homo videbatur coleretur et post per gradus tum humore usus unguentis acutis calidis cum petroleo castoreo et similibus. Et in pluribus habentis calidis et acutis ad manum cum manifestatione cutis scilicet in morphea quam quidem non curabatur. Umperium spasmum melioratur et duoque medicus non respexit cum auctoritatem complexionis que augmentabatur. Ideo omnes secundum eius propria adiungere curas vel fit error in aliquo. Consequenter nota distinguit in modicum que est morphea nigra vel lividi coloris nascens de melancolia et sanguinea que adusta vel nigra nascens de sanguinea melico quando non habet vel alba ex flate salso et hec que nulla fiat excoriatio. Et dicitur adhuc quod sit excoriatio. procedit serpigo vel impetigo. Et cum decliquatur solum mortificatio locus insensibilis cum est impetigo. non omnis cum impetigo videtur in profundum consistit in morpheam. sed non videtur quod diu possit stare quod corpus salva quam corporatur. Ubi autem in quo morphea fit ex nimis adusta venenosa vel ex quo operatur lepram et morpheam. Et talia non distinguuntur ipsa per ipsius raritatem vel non procedit mortificatio et excoriatio. Difficilius autem curatur alba morphea secundum quosdam quam aliqua aliarum. sed non. magis mortificat et tanto alia a virtute elongatur. sufficienter et cetera contingunt ex ea parte qua est binum infusium omnisque livitas ebetatur. Unde in tali morphea non exibit sanguis nisi in profundo pungatur plurimum loca occupatione in profundo. Ut est generaliter ordinandum nomentum purgari semel in mense. Et cum cum fumaco fricetur et post inungatur locum. Recipe cum succo. anacardi. capsia et aloe. litargirio. acacia. sulphure ellebori albi. simplicibus seu compositis et aceto temperatis. Item apium succo vel silvatica et lacte ficuum et sulphure et dragaganti inventis. Item sanguine leporina. Item capparis cum aceto. Aurea spina quicumque animalis abstergit morpheam. Unguentum valens curam fit colore. Recipe capsie. opopanacis. sinapis. nigelle seminis. radicis. puret. rubee. ana quarta iii. costi colloquintide. ellebori nigri. radicis capparis. ruta alumina. staphisagrie. nitri ana dragma iii. et semis euforbii. sal armoniacum iii. sandaraca anacardi ana dragma iii. pulverizantur et permisceantur cum aceto. unge. fiat autem hoc auctoritate capitulis et minor. Rebulos bellirici. emblici. sitelior. ana dragma ii. et semis pulvis trifera dragma iii. vini. sumitur agarici turbith ana dragma x. sene. tapsie v. aceti. mel. quarta iii. dragma iii. aliquid adiungit. elleborus nigri. dragma v. calbasimo animalis et dicetur digestibilibus et lepra. Radix tuber masorum et affodillorum bullita in vino. et conterantur cum melle et albumine ovi. et fricetur inde facies morphea. Post sanguinem leporis sic hoc et sic faciet hanc tunc et cum melle tepido et pulvis anacardi superaspergo et vulture melicum a profundo curat morpheam.

Item a caboris minorum purgat. cum in balneatis magis de coctione ipsius cum menstruis lentiginibus et aliis specie. Cum alumine et zongarum curantur quod libere infectionem. meliorantur et sicuti et ex gabino si singulis matutinis singulas capsas et duo bibebuntur. si genus non sit sanguineum. vel cum dia dragma cum equa mixta. oxizacara et syropus id fu. r. Et si de flate salso. admisceatur aliquid de oximelle. squill. purgetur sanguinea cum diolagogo. Solicer cum duabus partibus oxi. et cetera. yera. iii et duabus partibus litargiro vel electuario de succo ro. si fleuma salsum cum catarticum et cetera picra nera minor. ana. Tertia die fiat stupha cum herbis frigidis. et apponatur fumus terre. scabiosa. lappacium. folia borragi. pimpinella. foliis mali. viole. et cetera ossis rubei. cum mirta. magna cum succo fumiterre. sanguinem leporis statim inungatur. et cum in die fiat unctio vel oleo liliaceo. viole. nenufaris. et aceto et succo pomi citoniorum. equaliter mixto. vel succo plantaginis et prima sanguinis pulvis camomille et cetera uncture ana. contendantur cum oleo nenufaris sequenti die. De partibus adiacentibus minutio fiat. vel si in collo vel facie de cephalica. si circa pectus de [illegible] vel si a diafragmate inferius de epatica. Et cum apponatur ventosa super totam morpheam vulgari cum scarificatione et exhibeatur sanguis et tunc venenum fiat illi in eo cum sanguine leporis et asperagatur pulvis thimiamatis. sarcocolle. amidi. litargirii que sanguine grossum potest dissolvitur et fiat et his diebus. Sic ergo appona et formoca. hoc potest ana. et thus mastic. sarcocolle et cetera sanguis leporis et cooperiatur foliis plantaginis vel quibusque in melius addantur mirra. ana succo absinthii et mell dispumati vel cum pro eo pulvis acetum. unguentum et cetera. ungatur post lavetur colamen furfuris. Si hoc non curatur superponatur alio remota aspergatur locus de pulvis spodii amidi. thuris. et super totum [illegible] invenitur quod cum sanguine leporino fiat unguentum. Idem intelligas de succo spatule fetide.

Albarum ab omnibus omnibus in morphea alba precedat digestio cum diaeon piperon vel diacimino omni die mane et sero. et sequitur usus oximell squilliticum. materia digesta purgetur cum duabus partibus yerapigre. tertia die fiat stupha. ex herbis calidis et odoriferis. nasturcium. apium. calamentum. origanum. fumo terre scabiosa. ruta marrubium et cetera dentur due partes. vel meros sanctos. et triaca tertiace cum succo fumiterre. sequenti die sic corpus plectorum cum fiat flebotomia. Et modo quam exeat a stupha inungatur cum sanguine leporis. Item vel quod fiat in die tribus diebus continue et cetera sanatorum ad bibeant. sic scarificatio super locum morpheatum. et tunc fiat pulvis de castoreo. hermodactil. et staphisagrie. et aspergatur. vel pulvis acetosus super ponatur. Item pulvis cetera lapis lazuli et distemperetur. Item pulverizetur et fricetur in morphea cum sanguine leporis vel succo flammule super aspergatur pulvis. consistit usque ad vivam carnem. et mortuum dissolvitur. Item fiat unguentum de staphisagria. spatula fe. et hermodactil. auripigmento combusto. sollarum cum aceto et axungia porcina mortua. fiat fricatio cooperiatur foliis cavl. vel plantaginis. Item detur ei potio ex agrimonia salvia. pimpinella. abrotanum spatula fe. decoctis cum vino et accipiat mane et sero. morpheam albam dissolvit et potenter desiccat fistulam et scrophulam sanguine testudinis marinis sepissime inlinigatur probatum est.

Contra scabiam et scrophulas. Item albe et morphee et conta bili fiat unguentum ex tartaro, sulphure, auripigmento, sale cocto, cristallo, mercurio, litargiro, cera, al. oleo com. oleo laur. oleo muscellino, sapone spatario, argento vivo mixta, pinguedine galli, pipere, mastice oli banum, cornibzo, conficiantur modo debito. his in die su ponitur et in hac mora est larga cura, exprimus usque a mite in lesa et scab. In morphea nigra digeratur materia cum oximelle squillitico, purgetur cum yeralogodion et yera leconissi. Tertia die fiat stupha de herbis calidis et fiat et tercio et septimo gamandrea. Exeunti decem epatica ut incidatur cum succo fumiterre. Secunda die non fiat flobotomia, quia tam durus humor non evacuatur per flobotomiam. Fricetur morphea cum panno aspero et inungatur cum petroleo acuto cum pulvere castoreo. Sed si non curat apponatur ventosa cum scarificatione supra locum vel sub inicio ut superaspergatur pulvis yeraruffini et yeralogodion in cesis obvulnus procedit cum ... cum sanguine leporis. Et post plagella intincta sorde sanguine superponatur. Item fiat unguentum ex tartaro fuligine, sale nitro, sulphure, auripigmento, atramento, elleboro, ana ʒ i, litargiro, lapide lazuli, ana ʒ s, omnia pulverizentur et incorporentur cum sapone sarracenico et puriun de oleo nucum cum succo lapatii et fumiterre successive vel incisis antea usque ad spissitudinem. Item vitriolum super morpheam ponatur ut per se materie educatur. Vel fiat cum succo raphani et cute remota aspergatur de pulvere anacardi, de vitro, ellebore, lapide lazuli. Humidum et subtiliat causam et grossam mollitam usque ad ... Item ad morpheam curabilem et impetiginem ... sta. ... fuliginis, sapone sarracenico, galla, avellane ... ʒ iii, tartari fuliginis ana ʒ ii, auripigmento, sal comuni, ellebori albi ana ʒ i, aluminis fissi ʒ s, de fumo terre, lapide, acuti, flammule ana ... succi ... parti morpheam. Item ad cutem dealbandam ... succi affodillorum radicis, auripigmento, argento vivo, litargiro omnium confice. Item alumen, sal gemme, ... usti modicum, auripigmento, flos ... cum aceto confecta ... ad spi. ... Item salvie agrestis folia ... in mari ... pulvis cum oleo et aceto conficiatur addito ... confricetur. Sinapis et nigella, pirethrum, sal ... flos ... et auri ... et spina ... valet ... ab ... grosso ... melius ... ventosa ... apposita ... cum ... capitello et aceto. De impetigine et serpigine.

Serpigo et impetigo sunt egritudines in ... subcute ex mala complexione incarnem penetrantes et cutem asperam et colorem cutis immutantes. Differunt autem in ... et cum ... extensione sanguinis ... impetigo ... duobus modis ... cum ... de cola ... sanguis et alia cum ... colores cum ... cum adusti ... non magna. Alia ex intensione sanguinis cum melia intensa et secundum diversitatem cole et ... et tenuitatem et grossitudinem et secundum diversitatem cutis ... et grossitudine ... ipsius ... diversa. Quandoque enim cola est ... et tenuis que ad cutem ... evadit ... per poros venas angustos et facit ... inficit in ... et grossitudinem ... et facit ... granulosus. Et que est medio ... et ... in longum ... quasi serpigo vocatur ... spirit. Et quandoque mediocriter grossa ... in ... fundo et spir ... in loco ... serpigo vocatur. Et generaliter ... impetigo vocatur ... ingendo ... forsitan ... origine ... grossitudine cole aut cutis ... subtilitatem suam vel ... cutis ... ad modum ... qui ex melia que est ... sanguinis fit cum ... et non ... corpus ... similitudine ... ambulat. Et quandoque fit ex melia ad ... non ... sanguinis ... secundum ... corporis qui fit ... deambula ... cum ... corporis totum corpus ... que ... de cola est ... loco ... serpigo vocatur. ... medicamentis cum flobotomia ... humores ... Quia vero de cola ... est medicina cole purgativa. Digeratur ... cum ... oxizacara et ... de fumo terre et purgetur cum ... Tertia die fiat stupha de herbis ... et apponatur ... lapa. Exeunti ... Secunda die fiat flobotomia de epatica ut alia vena secundum ... et ... inungatur locus ... radicis lapatii acuti ... et ... diu ... et ponatur ... per paucos dies. Tertia die ... usque ad integram ... radicis ... in colatura ... fiat cera et fiat unguentum. Item ad ... serpiginem ... lapatii acuti ... cum salsa et ... et ... fiat unguentum. Item aliud ... et ... fiat unguentum. Item ex auripigmento et sapone gallico fiat unguentum. Item flos ... cum saliva ... inungatur. Item granum ... fortissimo aceto per noctem ... et locus confricetur. Contra impetiginem asphaltum confectum cum aceto confert. Oleum de frumento confert ... auripigmentum cum sapone ... locus et post fiat inunctio cum populeone ... Oleum ... vel laur. confert. Item ... litargiri ... calamine ... pulvis fuliginis, piretri ana ʒ i ...

et post ...

33

damnus oli. q[illegible] . It radic lapac et sal o[illegible] fo[illegible]
te. post admisceat acetu[illegible] et inter[illegible] p pannu[illegible] et inungi[illegible]
loc[illegible] et breui ondit in pinguines. It flos lilij qui e[illegible]
q[illegible] m[illegible] e iudus sit tract[illegible] p pigmet fiat. si albi est flos l[illegible]
lium cum sanat. . Et no q s[illegible] pigo cu[illegible] est in facie id
est q noli me tange. It inungat loc de olo se-
lini et radic lap[illegible] e[illegible] tus. ul de radice rubee maioris si
centaurie. aut de aliume cu succo fumi terre. **De herpete estiomeno.** Contra herpete in lui no e[illegible] fiat p[illegible]ga
tio. si p[illegible] pand[illegible] conuenientibus. Et terci die ul q[illegible]to d[illegible]
e fiat balneu[illegible] et sumat cotu[illegible] uite sumat fine. Et ex fri
giditate balnei. attract colea. Et p calore actuale ap[illegible]
aut post ad exp[illegible]tione igneas fumositatu[illegible]. **De herpete cingulo.** Contra herpete[illegible] cingulu[illegible]. p[illegible]mo dig[illegible] ei[illegible] ul cu[illegible]
oximelle dur[illegible]. ul oxizac[illegible] q digesta p[illegible] ger[illegible] cu[illegible] ou[illegible] p[illegible]
fiat stupha. de h[illegible]bis fri[illegible]. Et cutim de[illegible] rube[illegible]. Cu[illegible]ta
die ponant uentose sup iuncs. ut atr[illegible] hat in[illegible] ad exti
ora. post fiat ungui[illegible]. ac[illegible] pulueri litargi. ul sale
nitri. ul sal ge[illegible]. et distempa cu succo lap[illegible]. acet[illegible] et succo
fumi terre. et succo scab[illegible]. et in fac ungui[illegible]. et unge. h[illegible]is
no o[illegible]ntibus. fiat cura in orphee rubee. **De antrace et carbunculo.**
Antrax et carbunculus e. sunt ap[illegible]am
uenenosa. et infacie sepius p[illegible]uenit a[illegible]pin cu[illegible] ara[illegible]
e. [illegible]. Et sunt de [illegible] m[illegible]. de sanguine h[illegible]te
putredine. uel in[illegible] racem[illegible]. Decimelia dur[illegible]
tate. Cu[illegible] rubet ex sangne. qn[illegible] cit[illegible] ex cola. qn[illegible]
liuescat. ul nig[illegible] fiat ex melia. Et qn[illegible] om[illegible] colores simul
appent. et h[illegible] angulatam forma[illegible]. unam lineam cit[illegible]
nam. aliam rubeam. aliam nig[illegible]. et in p[illegible]ncipio ap
parent in mod[illegible] lenticle. et h[illegible] nig[illegible]dine p[illegible]am insi
fiac. et as[illegible]mitate ap[illegible]aus. ut dec[illegible] qi filu[illegible] e[illegible] inpsud
et sic in medio q[illegible]dam depsio. qi quodam filo e[illegible]
In meb[illegible] collec[illegible]e. sentit[illegible] ag[illegible]. et pond[illegible] ac si e[illegible]
meb[illegible] plu[illegible]beu[illegible]. In carbunclo mag est melia. in ant[illegible]
ce. mag cola. et i[illegible] magi ca[illegible]at. q[illegible] uestigiu[illegible] antr[illegible].
post se relinq[illegible] quo denoiat[illegible]. a carbone carbu[illegible]cul[illegible]
bur[illegible] in carbo. In ullo p[illegible] ap[illegible]are tam magni
colore. Cu[illegible] est sine febre. et tunc nullus mou[illegible]. qn[illegible]
cu[illegible] febre. et pauci euadu[illegible]. ulle[illegible] sine febre mo[illegible].
It qn[illegible] e in ca[illegible]nosis locis et e pu[illegible] timet[illegible]. qn[illegible] in locis
ueni[illegible] ut artic[illegible] m[illegible]. et tunc timorosu[illegible] e et no
sine p[illegible]clo. Vulgaris opinio e uera. cu[illegible] circa diafragma
punctu[illegible] et stu[illegible] fe[illegible] sentit mor[illegible] e. in lumine ma[illegible]
si in remotis p[illegible]tib[illegible] fiat anti[illegible]. Si ex directo sit cordis
ul o[illegible] s[illegible] mortale. It si diuisi colores fuint et
l[illegible] delig[illegible]at. et alias no appeat mortale. It
[illegible] apper. et stati[illegible] h[illegible] qi q[illegible]dam obfuscatiom inse.
It qn[illegible] cu[illegible] appet statim ab hoie sentit[illegible] et in p[illegible]. et tunc
no est sine p[illegible]clo. It post rupturam ipsius o[illegible] figatam
plu[illegible]. et fa[illegible]osu[illegible] in medio. et deing[illegible] circa. et appet
li[illegible]. et inflat. et magnu[illegible] fac[illegible] ulc[illegible]. et fetet. et tam
h[illegible] sine febre sepe timent. Parti[illegible]lib[illegible] [illegible]ent
e[illegible] apte pa[illegible]. fit ibi flomma. a quibusdam
ab aliis curatur. ne tu[illegible] uenenosa e[illegible] at in ue[illegible]
Quidam faciu[illegible] p[illegible] methact[illegible] ne e[illegible] at ad nobile
meb[illegible]. Sic no dedant me[illegible] e[illegible] ens tenacia p
uentre ne ad interiora e[illegible] at. Alij aut[illegible] u[illegible]. q debeat
fieri flomma. et si sit in ptib[illegible] superiorib[illegible] de cephalica. si
in mediis de mediana. si est inferiorib[illegible] de basilica. et
semp fiat ante ptem u[illegible]q posita. Quod si p[illegible]
cedat h[illegible] no conuenientib[illegible]. no possit fi flomma. tenia[illegible]
panc[illegible] et uino ag[illegible]. It mo[illegible] ap[illegible] uenenosi. no est
[illegible] da m[illegible]. sz circa locu[illegible] [illegible] sic et olo
ro. mol. succo solatri. et aceto. maloz g[illegible]na. succo pla
tag[illegible]. et sang[illegible]. cap[illegible] folioz. et in[illegible] in ea[illegible] limid[illegible]
b[illegible]. Et si no febricitet. in[illegible] an[illegible]. ex[illegible] beat tyriaca
p os cu[illegible] uino tepido. et bis. ul t. supponat. ante
et [illegible] fiat tyriaca. q possit ofidi in ea. Et cum
desiccabi[illegible] apponat alia usq ad rupturam ap[illegible].
It gallina [illegible] deplumet in posteriorib[illegible] et ponat anus
eius sup ulc[illegible]. Et [illegible] gat ei rostru[illegible]. et assim cogat
sugg[illegible]. p[illegible]. mortua p[illegible]ma. ul mulcu[illegible] inflata
apponat alia. et sic pliet. q[illegible] plos morui[illegible] tanto
[illegible]. Signu[illegible] n[illegible] est mitiudi[illegible] materie. Sauite
febri[illegible]. no det tyriaca p os. si det[illegible] ia[illegible] ca ing[illegible]
de fe[illegible]lique e[illegible] integretb[illegible]. ut p[illegible]ma [illegible]. ul sem
o[illegible]. [illegible] o[illegible] solida in minori circa m[illegible] duos lapides [illegible]
utrobiq. Stercus aut humanu[illegible] tepidu[illegible] sup positu[illegible]
optimu[illegible] e. an[illegible] rupturam. et post deuenu[illegible] a[illegible]sumat [illegible]
dat. It apiu[illegible] et [illegible] e[illegible] et [illegible] coliblon[illegible] multu[illegible] ualet. It
in dolore in[illegible] tollabili [illegible] [illegible] decoquat mag[illegible]
et supponat. It in tellu[illegible] ou[illegible] crudu[illegible] cu[illegible] sale supona[illegible]
bis. ul pliet in die usq ad rupturam. Sequenti die p[illegible]
[illegible] ap[illegible] [illegible] de ung[illegible] h[illegible]. [illegible] usq ad ni[illegible]
turam. Rupto ap[illegible] distillabit sanies liquida
admixta sangui[illegible]. tunc accipe succu[illegible] api[illegible] et mel. desp
umatu[illegible]. et [illegible] ul siligi[illegible]. et bulliant ad
spissitudine et fiant. q [illegible] supponantur bis uel
ter in die. Secunda aut[illegible] die ul tertia illa [illegible] f[illegible]
sic eleuet[illegible]. remoueat. et tunc rubea caro [illegible]
e[illegible] sang[illegible] sine aliq[illegible] infec[illegible]
p[illegible]. Flo. q saphir[illegible] spat e. mant[illegible]
si ducit[illegible] [illegible] et post ex ducto teneat. Si [illegible]
more instare [illegible]. [illegible] cu[illegible] uino [illegible] p[illegible]
qn[illegible] aut inflat[illegible] loc[illegible]. facit [illegible] in dorso [illegible]
fiat emplm de butiro. althea semine lini. fenug[illegible]
buglossa. pinguedine lactis. [illegible]. sepe[illegible] cornu a
carne. It buglossam [illegible]. sanicla. pentafilon
[illegible] ro[illegible]. alia. ad q[illegible]. om[illegible] h[illegible] b[illegible] p[illegible]
te[illegible] [illegible] decoq[illegible] in aq[illegible] [illegible] sp[illegible]. m[illegible]
h[illegible]bis cietic aq[illegible]. appone mel. et bulli p[illegible]. post adde
farina[illegible] siliginis delicatissima[illegible]. et cu[illegible] [illegible]
p[illegible] suppone. Bonu[illegible] e aut[illegible] [illegible] loc[illegible] circa cum
populeon. Apostolico[illegible] [illegible]. et galbanu[illegible] sup
situ[illegible]. Flo. si cariue tyriaca metridatu[illegible] ul o[illegible]pina
supponat. Flo q plus u[illegible] galli[illegible] q gallina in sup[illegible]
sitone. faciunt dicam in[illegible] hoc morbo[illegible] q carbuncle
de sangne grosso et corrupto nascit[illegible] et fac[illegible]
[illegible]. et q[illegible] fit ex sangne adusto p[illegible] rubet post
nig[illegible]. et carbu[illegible]cul[illegible] [illegible] fit. solus. An[illegible] no fit
ex [illegible] humorib[illegible] ad [illegible]. et mag[illegible] in h[illegible] car
in [illegible] colorib[illegible] [illegible] et semp est solus. De

cent. aut quidam in principio extinguere fervorem
sanguinis cum cassiafistula. tamarindis. manna. violis
uvis. si caveatur ne multum ventrem solvat. Cocu-
la ferendo multum valet circa locum. frumentum masticatum
multum valet in carbunculo ad maturationem. similiter
si sal imponatur ibi. frumentum non coctum vel ... Ri-
cinum cum oleo valet. Similiter nitrum et terbentina. carb-
unculum aperit et sanguinem trahit. Similiter farina o-
robi cum butiro et sale. Hic non oferentibus cum
incensivis ... Nunc est statim insistendum. unde
allium pistatum et suppositum valet. Nitrum quoque et
auripigmentum sandaraca et calx viva. Item ex pipere au-
ripigmento et ficubus siccis fiat emplastrum carbunculum mor-
tificat. Flagella .i. centaurea felle tincta sepius
attrahitur. Hic non oferentibus ferro calido uratur.
Quidam autem cum nobile ... ad loca im-
mittunt noctua. Sic accepit ostrea viva. et ligantur
super locum. et ad se trahunt venenosam materiam post
ligant malum locum alia ostrea. et ad illum locum
attrahunt donec sit in loco non timoroso. Lab-
neum multum valet ad hoc potata. Ad regenerationem
autem carnis fiat unguentum ex malvice cum aristol. ro-
tunda vermice orobi farina. lingua avis. cera .i.
loco ex aliquibus. sal cum exsiccantibus fiat unguentum. Ex pingue-
dine galline. cere parum. vel porri. vel sepi arieti-
num. aliquantulum. Repleto autem antro. si fieri potest
ad similitudinem cicatrizationem. ungatur cum unguento citrino
vel caseus exprimitur cum melle et sic supponatur
vel eius vel apostolicon. vel aliquod unguentum donum in oma-
tu faciat cicatrizationem. ad similem faciunt. **Tyriaca**
maxima. Tyriaca maxima. Recipe. trociscorum squilli-
ticorum ʒ. ii. et ʒ. ii. piperis longi ʒ. ii. trociscorum tyri
trocisci diacorallii ambre. ana ʒ. i. et ʒ. i. vel oli-
ʒ. i. et ʒ. vii. opii. agarici. rose. yris. scordeon. se. ra-
pe silvatice. cinnamomi. orobi. omnium ana ʒ. iiii. et
ʒ. viii. reubarbari. spice. costi. croci. sinamomi ʒ. ... cithe. vel
storacis. cal. ... terbentine. thuris. masticis. calamenti. dyptami. stecados. polii. radicis. pentafilon.
petrosilini. piperis. al. omnium ʒ. iii. ana ʒ. i. et ʒ. iii. vii. foli
gummi arabici. calcanti. ... sigillate. feni
... ... acori. camedrios. genci-
ane. meu. carpobalsami. apii. amomi. maratri. cinnami. silar-
mi. seseleos. nardi. ... omnium ana.
ʒ. i. ... castorei. opoponacis. aspalti. galbani. cen-
taurie. aristol. longa. dauci silvatici. omnium ana ʒ. ii.
et mel quantum sufficit. detur in modum avellane cum ... vel ex
leviter. ... Ex hac ut dicam. omnibus
... et egritudinibus ... ex frigiditate et
ventositate. Et in febribus ... multa ...
dissoluta ... ad spiritualia. quia inducit ...
... tyriaca. ... vocem.
Si ... frigiditate non
... carnem. Ego autem dico de mulieribus
quod ... in duet. In pin-
gui et humida ... ad concipiendum. Et si bona est
tyriaca. omne fluxum ventris stringit. in venenosa
... cum offert. unde valet morsui ... lepre.

Capitule datur ... venenum in morsus canis rapidi
et ponatur super vulnus et si latius per annum. Similiter morsui
serpentis. ... non fit morsus serpentis. Item in
tertiam si non febrium vel in medicamentum. Item venenum
... post pravis vomitu. In carbunculo
... ad pondus ʒ. iii. cum vino dip-
tamni vel genciane vel ... Debet autem
... mane in pretio in mane ...
... mortificatum est ex aspectu
... calidi. ... venenum ... lenitate
sui facile ... ... abscondunt ...
... digitis ... Item
medium optime ... ... abicitur o-
... cum farina orobi. ... **De scro-**
phulis et glandulis.
Scrophule et glandule ... scrophulis et glandulis
sunt apostemata dura in molli carne nascentia et
... loca ... ut collo assellis
... frequentius alias locis. Nascuntur autem ex sup-
fluitatibus membrorum principalium que ... expellit tanquam
ad loca emunctoria. et fluxum recipientia. Et quia sup-
fluitates ille sunt ... melancolice ...
modo a principalibus digerendo valent. Ideo in his locis
coadunantur colliguntur in modum carnis formantes
sibi pelliculas in modum tunice ...
... Glandule autem
colliguntur materia mollior ... et ...
non ... et sunt grossiores. non solum ...
... sibi incorporantes ...
... unde sepius ... labiei ma-
...
... in ple ...
... et globata ... et
vocantur scrophule ... ad modum
scrophe .i. ... quia reges hunc
morbum curant. Cum autem fluunt tales superfluitates
... membra coagulan-
tur ... nec dilatacionem
ut in glandulis. ...
... generatur ...
ca nascuntur. Discutiuntur autem ...
... cum oleo et
... glandule mollificentur ...
... si intensior ...
... in maturatione ... incensione.
In his non est ... materia. Si dissolvi et
emolliri ... Item ...
... Si non ... mollificant ...
... Corrosiva ... apponantur ...
non recipit. Post ...
... Quidam lavant ...
cum succo plantaginis ... et ... in aceto
... supponatur.
... principio non est
... redundat. ad unguentum
Si non ... dissolvatur ...
celidonie. agrimonie ...
... cum oleo lauri. et bulliant ... ad ...

lxxa

coctam et inungatur [illegible] ul' [illegible] rubeum et sup
ponatur ul' [illegible] potio [illegible] quam si [illegible]
lam [illegible] ¶ [illegible] laurol' [illegible] medi
[illegible] olei iii. cum [illegible] decoquatur et [illegible]
[illegible] .ii. [illegible] cum [illegible]
q' fit d' [illegible] et radicibus [illegible] Olim
cum [illegible] Ceterum
[illegible] aliud [illegible]
[illegible]
[illegible] opus fuit [illegible]
[illegible] ¶ Si i alia parte corporis fuerit i ungatur
¶ Item [illegible] recipiatur
et [illegible] vel [illegible] et cum [illegible]
[illegible] bulliant et scrophul' supponatur [illegible]
et dissoluuntur. ¶ Item [illegible] post lavatio
[illegible] ¶ [illegible]
[illegible]
et [illegible] ul' [illegible] ¶ [illegible] ad scrophulas. [illegible]
[illegible]

[illegible]

Quaerule. [illegible] laurol' [illegible] ¶ [illegible]
omnia bulliant i uno [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
plus. [illegible] non valuit [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ¶ [illegible] nisi [illegible]
¶ [illegible] maxime [illegible]
[illegible] scrophula ul' glandula nisi [illegible]
[illegible] scropho
la ul' glandula [illegible] i una manu [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ¶ Si non [illegible]

[illegible]

hoc

[illegible]

imponendus est pulvis de affodillo. De hiis vero [illegible] superius dixi [illegible] quando [illegible] regionem et ad [illegible] alium vel citrinum vel aliud [illegible] morbis autem scrophulis et glandulis [illegible] purgatio [illegible] vel [illegible] scrophula [illegible] in capite [illegible] pulvis [illegible] combustis cum pulvere [illegible] Scrophule non [illegible] de [illegible] dies [illegible] que est supra [illegible] Scrophulas [illegible] cum [illegible] rupturis [illegible]. Tumor [illegible] qui fit [illegible] scrophula [illegible] Glandule [illegible] nascuntur [illegible] glandulosa seu [illegible] Tumor autem [illegible] et sepe [illegible] periculo.

De similibus scrophulis

Scrophularum autem nascuntur in capite [illegible] scrophule quarum quedam est dura, quedam mollis. [illegible] quedam mobilis. Que vero mobilis est [illegible] ut supra diximus [illegible] Sucum [illegible] bulliat [illegible] [illegible] autem [illegible] in albumine ovi [illegible] Scrophula autem in mobili [illegible] Capitula morborum pectoris et membrorum ei servientium.

De morbis [illegible] et partium adiacentium.

Unca [illegible] in modum mamille [illegible] superius amplum [illegible] purgatio [illegible] humore. Unde [illegible] [illegible] tumet [illegible] [illegible] dolor [illegible] cum aliis [illegible] cum maxime dolore [illegible] autem [illegible] lingua [illegible] digitus [illegible] Sanguinis autem signa sunt: Tumor, Rubor, Calor, dulcedo, plenitudo venarum [illegible] Colere signa sunt: ardor, siccitas [illegible] Dolor pungitivus cum amaritudine oris. Flegmatis signa sunt: Tumor, Pallor, Cum insipiditate oris et salive habundantia et [illegible] dolor [illegible] Si ergo egritudo est de sanguine [illegible] Si vero [illegible] [illegible] gargarismata [illegible] Gargarismata [illegible] [illegible] Si non sit de flate [illegible]

digerit non prendit sed fluxum et accutam [illegible] inanitam
unde si est inciditur fortiter dimittere manu ad ysophagum
vel gulam et squinanciam inducere vel emoreydas [illegible]
hec dico nisi corpus expurgetur [illegible]. Unde ypo[crates]. ¶ V
ula admirandus si sit valde magna est molestia quia
[illegible] et fluxus sanguinis. Expectandum est quod [illegible]
ad superiores partes subtiliter inferiores ingrossentur. Tunc
cum inciditur. Utilius est autem non incidi ante pur
gacionem nisi si [illegible] exspectare et suffocacionem exspec
tando non curas. ¶ Precedente igitur purgacione [illegible]
[illegible] et gargarismatibus desiccativis fortibus si non
desiccetur incidatur [illegible] adhibitis insubtiliori
loco cavendo ne nimis ne incidas [illegible]
[illegible] desiccativis ut [illegible] vel aqua
decoctionis lenticule balaustie sal [illegible] acacie
et sublis [illegible] cum aqua pluvie [illegible] et sal
[illegible] vel [illegible] et sal vel gargarismus [illegible]
[illegible] fortissima [illegible]. Post incisionem autem debet
[illegible] per iii noctes et non iaceat supinus. ¶ [illegible]
est incisio quam inascio qui fiat hoc modo in [illegible]
[illegible] vel [illegible] vel arundinis. Vel [illegible]
confert ei virga aurea vel ferrea [illegible] in
fine [illegible] per [illegible] more [illegible] et [illegible]
[illegible] mediatur incendatur
eodem modo. ¶ Aliquando autem combuitur [illegible]
minium. ¶ Post combustionem succedatur gargarismus
[illegible] ut predictum modo. Ubi rana [illegible] et [illegible] sub [illegible] ad
modum mamillarum vel amigdalarum in fine dentium. Et
difficilius est [illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] ore aperto et [illegible] dentes [illegible] fer
ro apprehendatur vel forpicibus [illegible] et [illegible]
[illegible] absciendantur [illegible]
[illegible] dimittendo. ¶ Fiant post [illegible]
aqua [illegible] et aceto vel cum succo plantaginis et aceto. Et
si sanguis nimium fluxerit [illegible] vel alia
sanguinem sistentia. ¶ [illegible] ut [illegible] vel [illegible]
[illegible] et [illegible] ad modum [illegible] maior est [illegible]. Sed
[illegible]. [illegible] autem [illegible] putredinem
[illegible] inciditur et [illegible]
[illegible] et [illegible] cauterizatur
vel ferro. ¶ Quandoque autem [illegible] impedimentum
[illegible] vocatur [illegible] inquirit
[illegible] mediatur [illegible] non intelligentes
eam [illegible] cordi [illegible] pulmone et [illegible]
trachee [illegible] cerebrum purg[illegible]
[illegible] dimittere. Cuius igitur [illegible]
fit ad [illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] non [illegible] ossium et [illegible] et [illegible] et
[illegible] et alia similia [illegible] ex [illegible] vel
relaxationem [illegible] generantur. [illegible] non [illegible]
vel [illegible] minime. De speciebus squinancie.

[S]quinancia est apostema gutturis accutum [illegible]
[illegible] sepissime inducens. Unde et accutam [illegible] gu
[illegible] et [illegible] [illegible] subito [illegible]
eadem die [illegible] vel [illegible] suffocacionem inducat. Fit autem
ex humoribus accutis a capite descendentibus ad gutturis
[illegible] ad ysophagum [illegible] ad illum [illegible] que dividitur [illegible]
[illegible] arteriam et ysophagum et [illegible] equalis
[illegible] nisi [illegible] Albumazar [illegible] vel [illegible]
[illegible] ¶ [illegible] autem [illegible] tam [illegible]

[illegible] et de illo nullo moritur nisi [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible]. Et de hac moriuntur quidam
[illegible] evadunt. Unde secundum periculositatem variatur [illegible]
[illegible] ut secundum quod periculosior est egritudo nomine [illegible] no
minetur que minus est periculosa nomine [illegible] quandoque
[illegible]. Quandoque autem [illegible] imponuntur nomina scilicet sinancia [illegible]
[illegible] squinancia [illegible] vel [illegible]
[illegible] predictis vel [illegible] ex nomine generatur. ¶ Hu
mores descendentes sanguinolenti sunt vel colerici vel
flegmatici vel [illegible] vel [illegible] [illegible] non fit [illegible]
[illegible] quia [illegible] cum sit [illegible]
[illegible] non nisi [illegible] longum tempus [illegible]. Unde [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] anelitum [illegible] angustum [illegible]
[illegible] neque [illegible] nisi [illegible]
est anelitus longus [illegible] [illegible]
[illegible] sufficere [illegible] nequid. [illegible] longum
tempus [illegible] requiritur [illegible]
[illegible]. ¶ [illegible] igitur genus squinancie [illegible]
[illegible]. [illegible] cum dolore nimio et angustia. [illegible]
neque [illegible] neque rubor [illegible] nimium [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] suffocacio et mors. In media autem [illegible]
[illegible] inflatur gula dolorem [illegible] nimium
non cum tanta angustia et cum [illegible] et rubore
[illegible] quia [illegible] vel [illegible] sit
dolor magnus non sit angustia anelitus [illegible]
[illegible] et rubor [illegible] in collo quam in gula. Si ma
[illegible] de sanguine est cum plenitudine venarum rub
ore in facie [illegible] et calore [illegible] magno [illegible]
et veloci. [illegible] sanguinis [illegible]
[illegible] est [illegible] dolor [illegible] et [illegible] angus
[illegible] nimia. Calor magnus [illegible] et [illegible]
[illegible] in gula [illegible] et [illegible]
[illegible] dolor non est nimius [illegible] cum [illegible]
more et mollicie et oris insipiditate. ¶ [illegible]
et [illegible] cum calore [illegible]
[illegible] calidior. ¶ [illegible] autem [illegible]
[illegible] est [illegible] egritudo est [illegible]
[illegible] inter gulam et [illegible]. [illegible]
[illegible] circa epiglotum [illegible]
[illegible] ysophagum [illegible] trachea et [illegible]
[illegible] prolongare [illegible] squinancias
[illegible]. ¶ [illegible]
[illegible] cum difficultate glutiendi [illegible]
sine [illegible]. ¶ [illegible] squinancias [illegible] egritudo et [illegible]
et lineat vox subtilior quia [illegible]. ¶ Si si
ne [illegible] et [illegible] et salivas [illegible]
ad mortem tendit. ¶ [illegible] modum [illegible] et
salivam [illegible] malum est [illegible] bonum est. [illegible]
non [illegible] morbum fauces [illegible] et [illegible]
Quando autem [illegible] egritudo [illegible] periculum
[illegible] sic [illegible] egritudo
[illegible] si foris appareat egritudo et qui habent
[illegible] ad [illegible]. ¶ [illegible]
[illegible] valido [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] et si non appareat [illegible]
[illegible] plus sanguinis et [illegible] cessent.

sint horrida et famosa. Quidam tamen non sanguinem
esse auferendum docent cum dicant et auferatur sanguinem
secundum habitum et etatem et exigentiam quam plus et quam
minus. Primo igitur considerandi habitus et etas. Habi-
tus vero pinguis vel macer plenus vel vacuus cu-
ius complexionis quo autem tempore debeat fieri docetur. Sed hec
talis perficientes flebotomare in principio consilium. Facilius enim
auxiliabitur hora evacuare et resumere tempestates super quasdam
vene famatarie sunt alleviatur. Similiter in hora ver-
num si non subveniat dantem lac asine coctum di-
Ex quibus autem fiat dicatur. Sinapis autem fit cum
excipitur ventosa minuti et conglutinosum hora hyemis
h. vel vinalis adstringitur super inficiatur. Cum sepe et
sanguinis consumatur et oppilatur. Unde fit lingua tumida
et rotunda et recurvatur per plenitudinem. Quia
igitur lingua cum suis radicibus est rara et spongiosa est
et solvitur humiditatem influentem ita ut fiat du-
ra et rotunda et in cavitate fiat suffocatio nisi flebotomia
succurratur dicatur sic nisi quis cito auxiliabitur flebo-
tomans et venas que sub lingua subiacent et firmi
cas ... et gargarizans calide et capud ten-
dens et caput colli et capud circumponere et lana cum
oleo et spongiis mollibus et aqua calida exprimere fo-
mentare et bibe aquam et mellicratum non sed mo-
tepida. Et qualis tibi ... pater cum concavis egry
tudinis enim in principio ... flebotomia est emplastrum
et fomentum ... et diaforeticis et que debent
dicetur. Aque et mellis ... squinantia igitur excola
et sanguinem et statim ... procedat flebotomia. ...
... ... cum ... procedat
... Si egritudo urget ... fiat fle-
botomia ut ... ad ... adduxisse que
ut dicimus magnitudo morbi et virtutis ...
... Si enim ... usque ad lipo-
thomiam ... Melius est enim ...
evacuare quam et ... debet fieri de capitali
... sub lingua ... quas ...
in medium ... sicut ... est longa
... ne ... fiat lingua ... formicatio
... fiat ... cum ... ... Quando fit
autem flebotomia de utroque brachio usque ad lipotomiam
sed melius est ... modo. Nam ... dicat non su-
bito vel semel sed pluries evacuandi sunt et magis
exigit ... locum et ... et ...
... vel ... et dicat sic ...
... pluries et non ... sunt ... quam ... sunt
minuendi ... varietas colorum sanguinis ... pa-
cientis debilitas patientis. Si non sanguis ... in
... sit ... cum ... ... in
... mol et ... Et non ... morbo nulla ...
... Similiter mollificetur cum ... et se-
mine ... et ... ... et
et ... ... minuatur. Cum
... et ... ...
... ...
... ... est ... de morsu ca-
... ... et ... fit ...

Diameron valens ad omnes passiones et guttur et maxi-
me squinantie una ... ... subveniat et humores ...
... ... colli et ... ... mellis

sape ... omnia ... ... ad ... ...
to igne ad ... Signum ... est quod gu-
ta ... ... hic igitur fiat gargarisma vel
cum succo arnoglosse fiant gargarismata
repercussiva ex ... et ... Et non ... in principio debet
apponi apertitiva ... ... diminuenda ...
apertitiva et augmentanda diaforetica ... ...
... sola diaforetica exhibeantur. In hac
egritudine locum habet exceptio que ... fieri in
principio ... ... apponenda sunt apertitiva
nisi materia sit furiosa vel venenosa vel nisi a
... sit ... vel nisi sit ... vel nisi ...
de impedimento nobilis ... ut in squinantia
... igitur in hac egritudine apponenda sunt repercus-
siva ... ... impediant ... ...
... ... et ... ... fiat ... gargarisma ex a-
ceto ... ordei et aqua ... ... sumac
rose ... galla ... ... so-
lani vel psillii. Omnia enim ... sunt et repu-
gnantia. Cingatur collum ... ...
et suppositur lana succida vel ... ... et
... ... et ... ...
... ... igne ... ... a longe
ut aer ... inspiratus. Omnia ... ...
... sunt ... ... fiat ... emplastrum ...
... super collum ... ... malve ... ...
... aqua ... ... cum ... et ...
... ... et ...
... ...
... ... diagridium ... ... et pondus ...
igitur ... dissolvendo ... ...
... sunt ... ...
... dissolvant. Fiat gargarisma de ... ...
... et ... ... vel ...
... et ... vel ... ... vel ... cum
... et ... vel cum ... ...
vel succo portulace. ... ... ut
... vel lac ... ...
vel ... ... cum lacte amigdalarum. ...
... portulace lactuce et ... ... fiat ... ...
... ...
... ...
vel cum aqua ... ...
... ... cum ... et ... ...
... cum ... ... vel ... vel
... ... vel ... et ... ...
... sit ... ... vel aloe ... ... dissol-
... ad ... ... Fiat igitur garga-
risma ex ... ... cum ... vel oximelle vel
... ... cum aqua ubi ... sunt ... vel
cum ... lacte et ... ...
... vel cum melle ... ... cum ...
... ...
... cum ... ...
... et ... cum melle ... ...
... vel ... ...
... fiat ... ... cum melle ... ...
... ... cum ... ...
... vel ... ... et ...
... ... et ... ...

Marginal notes: et expuendi — et gargarismus — supporta

[illegible] et [illegible] fortiora sunt adhibenda. Si [illegible] dicatur [illegible] et [illegible] ligabat [illegible] [illegible] cum suppositione [illegible] [illegible] et [illegible] solum calefacta [illegible] vir. Si [illegible] cum [illegible] Item [illegible] cum [illegible] ol. laur. [illegible] lica. Fiat emplastrum ex furfure et lumbric. [illegible] valens [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ana [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mell. et [illegible] in modum [illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible]. Aliud valens [illegible] [illegible] cum mell. et fiat [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] molli cum [illegible] et [illegible] [illegible] et [illegible] doloris. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible] vel cum [illegible] vel cum furfure et ol. viol. vel [illegible] cum farina. Confectio valens ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ol. viol. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] malva [illegible] [illegible] arnoglosse [illegible] [illegible] [illegible] omnia ista [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gargarizanda [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum aq. [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] ol. viol. vel cum [illegible] [illegible] et arnoglosse vel cum aq. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ol. viol. [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hoc [illegible] [illegible]. [illegible] valens [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ol. viol. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] malva [illegible] [illegible] [illegible] gula [illegible] [illegible] [illegible] viol. [illegible] [illegible]

De vulneribus colli

Si vulnera fiant in collo [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel aliud [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] vel aliud [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vulnera [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

De perforatione colli ex utraque parte

[illegible] ex utraque parte [illegible] vel [illegible] sit perforatum. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vulneris usque ad [illegible] diem [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

De vena organica incisa

Si vero organica vena [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vena [illegible] [illegible] [illegible] cum filo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sanguinis [illegible] [illegible] [illegible] vene. [illegible] et ungento [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vene [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

De incisione in longum aut oblique

Si [illegible] [illegible] in longum aut oblique [illegible] Si vena organica [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

De [illegible] vena [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] vena [illegible] vel [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible] sanguinem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vena [illegible]

De vulneribus gutturis et ysofagi

Si fiat vulnus in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vulnus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vulnus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

nec ancitur cera ulna. [illegible] per corpus aliqua vena incidatur. et supponatur medicina [illegible] ingens non [illegible] auferatur usque ad .iii. dies. Item [illegible] ne vel arterie supponendum est digestivum et [illegible] [illegible] [illegible] et si hec non consolidatur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et sanguine draconis cum albumine ovi [illegible] ad consolidandum [illegible]. Item [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vulnus non [illegible] auferatur non [illegible] [illegible] medicinam [illegible] est supponendus ut [illegible] [illegible] stringens et desiccans sanguinem vulneris [illegible] [illegible] [illegible] sanguinis draconis [illegible] [illegible] sanguinarie [illegible] [illegible] cum albumine ovi [illegible] [illegible] [illegible].

De punctura nervi

Nervus autem si punctus fuerit vel spasmus sequatur supponendum est [illegible]. Si autem nervus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dolor. Item [illegible]. Item autem in puncturam nervi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

De ferro inherente vel spina

Si autem spina vel lignum vel ferrum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Item [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Item [illegible] [illegible] cum plumis mollibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Item [illegible] exibit.

De bocio gule

Bocium fit in gula [illegible].

De cura locis per axungiam

Si vero non putrefacta ad axungiam [illegible] recurrendum. Item [illegible]. Item si non sit [illegible]. Item si locus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

11 De disiunctura ossis (?)

[illegible]

12 De uulnere ... (?) laterali homoplatarum (?)

[illegible]

13 De cathena gule fracta

[illegible]

16 (?) De dislocatione ossis brachii (?)

[illegible]

15 (?)

[illegible]

14 De dislocatione humeri

[illegible]

17 (?) De uulnere ... brachii (?)

[illegible]

18 De uulnere lacertorum (?)

[illegible]

19 De perforatione brachii (?)

[illegible]

[illegible] ... De rasione ossis vel nervi. R

[illegible]

De disiunctione humeri a spatula

[illegible]

De fractura ossis adiutorii

[illegible]

De disiunctione ossis adiutorii

[illegible]

De fractura ossis brachii. R

[illegible]

De fractura ossis manus ... R

[illegible]

exsiccantur. Quo facto fascia superducta in modum crucis [illegible]
in filis stricte superligentur. fascia super vulnus
admodum vulneris perforata et super ipsam alia ut
[illegible] et fortiter apponatur utrimque parte. et de
inde curetur ut cetera vulnera. Si vero non disso
lvatur nisi de tercio in tercium donec vulnus sanum
sit [illegible] mediis et [illegible] quod dix
imus. — De vulnere toracis et pectoris

21 Si vulnus fuerit in torace et pectore ita quod [illegible]
sit exiens [illegible] et dependeat [illegible]
tur ut prius dictum est. Si vero inferiora pene
traverit [illegible] in [illegible] et [illegible] ut in aliis vulneri
bus prosequimur. Si vero sanguis vel putredo ad inte
riora intraverit [illegible] super [illegible] hac
in illac vergendo donec saniem vel sanguinem
foras emiserit per medium vulneris. et hoc fiat quo
ciens vulnus aperitur. et sic illam partem semper locet
tur donec sanus sit. Si vero hoc vulnus in longum
[illegible] sit [illegible] cum [illegible]
[illegible] usque ad finem curetur. De ferro in latere vel pectore

22 Si infixa torace vel pectori ferrum lateat [illegible]
[illegible] perforato [illegible] extrahatur. Si
sub costis fuerit vel inter costas [illegible] et costa
[illegible] et [illegible] aperiatur inter eas [illegible] et sic extrahatur.
Si vero competenter extrahi non potest [illegible]
ut [illegible] quod si ferrum ad interiora non pe
netraverit abstracto ferro lardum in [illegible]
et curetur ut supra dictum est. Si vero ad interiora pe
netraverit non lardo [illegible] intromittatur de lar
do [illegible] et sic ut [illegible] dictum est.
[illegible] ut [illegible] in [illegible]
[illegible] cum cauda [illegible] aperiatur
ut [illegible] extrahi possit. et [illegible] remanserit
hoc autem [illegible] cum aceto [illegible]
[illegible] vel [illegible] cum aceto [illegible] san
guinem [illegible] prohibetur. Si
vero ferrum lateat [illegible] non potest cum [illegible]
De fractura coste. Si vero costa [illegible] ad i
nteriora [illegible] ad [illegible] ducatur et
medium [illegible] vel [illegible] vel pice
vel [illegible] pungatur. et [illegible] locum in [illegible] est in
[illegible] manus [illegible]
et sic [illegible] fiat donec costa ad suum locum redu
catur. [illegible] cum igne [illegible] de in
de [illegible] vel [illegible] Cum autem [illegible]
um [illegible] et [illegible] non [illegible] est
ut prius [illegible] De raucedine et asperitate

23 Raucedo vel asperitas [illegible] vocis [illegible] vocis
[illegible] dupliciter [illegible] autem est
ex humiditate [illegible] et [illegible] est
ex sanguine aut ex [illegible] distillante
et [illegible] principalis [illegible] et
[illegible] [illegible] distillant
ut [illegible] principia [illegible] ad guttur
aut [illegible] vel [illegible]
[illegible] distillantia ad spiritualia [illegible] ex [illegible]
te habundantie [illegible] quod [illegible]
[illegible] recedit quia [illegible]
[illegible] spiritualia [illegible] quod est
vox [illegible] aliud [illegible] vocalium [illegible]

[illegible] signa sunt [illegible] rubor
faciei [illegible] est et plenitudo [illegible]
oris [illegible] sanguinis [illegible] sine [illegible] vel a
[illegible] vel [illegible] Habundantia
cognoscatur [illegible] oris insipidita
te [illegible] habundancia et [illegible] caloris [illegible]
[illegible] spiritum fit [illegible] et [illegible] ex debi
litate et macilentia [illegible] ponderositate
[illegible] fluxu et vomitu [illegible] extenuantur [illegible]
[illegible] Raucedo vel asperitas ex siccitate [illegible]
[illegible] fit aut ex [illegible] siccitate ut [illegible]
[illegible] vel alio [illegible] super [illegible] in [illegible]
[illegible] siccitate [illegible] aeris [illegible] ut [illegible]
[illegible] vel [illegible] siccitatis
signa [illegible] vel [illegible] spiritualium siccitate
oris. [illegible] distillans cognoscatur [illegible]
[illegible] et [illegible] passio [illegible]
[illegible] aut cum magna difficultate.
[illegible] raucedo ex [illegible] Si raucedo
fit ex sanguine cephalica [illegible]
[illegible] et purget cum colagogo [illegible]
[illegible] pre [illegible] et pillulis [illegible]
[illegible] semen melonis [illegible] portulace [illegible]
[illegible] et [illegible] malue [illegible]
[illegible] sub lingua teneat. [illegible]
habundantia [illegible] que [illegible]
[illegible] Color [illegible] [illegible] labor
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] purgetur cum
[illegible] vel [illegible] et sequatur [illegible]
[illegible] oximel cum [illegible]
[illegible] [illegible] salvia
[illegible] enula [illegible]
calamento et [illegible] pillulis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sit [illegible] calam
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] bulliant in aq
[illegible] recipiat [illegible] ut [illegible] ex eadem
aqua lavantur pedes et tibie usque ad genua et ma
nus et brachia usque ad [illegible] de [illegible] loce
[illegible] et [illegible] recipiat et [illegible]
[illegible] super [illegible] cum [illegible]
[illegible] [illegible] Si [illegible]
spiritualia [illegible] et [illegible] et dia [illegible]
[illegible] Si [illegible] est passio
[illegible] [illegible] bulliat et [illegible]
[illegible] in [illegible] recipiat cum [illegible]
[illegible] et [illegible] cum ovo [illegible]
[illegible] et [illegible] cum dial
[illegible] Vel [illegible] cum [illegible]
et [illegible] bulliat et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] amigdalarum [illegible] et [illegible]
[illegible] cum melle. [illegible]
[illegible] cum [illegible] super [illegible]
[illegible] [illegible] et
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] calamin

cinamomi pureti an ℥ .i. **De asperitate vocis ex siccitate.**

Si est vox aspera ex siccitate que provenit ex ca[liditate] gena... [illegible] cum habundancia sici- [illegible] ... vigiliis [illegible] modicis vel nullis amaro vel salso [illegible] laboriosa [illegible] ... et ap[illegible] gr[illegible] ... vis dum [illegible] ... nulla fiat purgacio si solus [illegible] ... difficiens et humor est instituendus. ¶ Dandum est [illegible] diag[illegible] ... diapenidion ... cum [illegible] vel cum diap[illegible]. [illegible] adrestrinctis [illegible] ... diapenidion ... et dulia sepe balneetur. Sub lingua ... et diagr[illegible] ... vel [illegible] ... [illegible] ... vel simul more teneant. ¶ Vel pone amid [illegible] gum. ... ciconior et ... et malue ... et al. pastilla ... pille ... sub lingua teneant. ¶ Vngatur pectus et nucha ex butiro non salito. ¶ Cataplasmetur malua cum butiro vel oleo [illegible] ... fiat balneum ex aqua decoctionis in [illegible] ... teneant ... sub lingua ... [illegible] ... amidi ... ciconior ... an ℥ .iii. ... ℥ .i. penidiarum ℥ .vi. Clan[illegible] ... vallans gule asperitatem et [illegible] ... amigd. dulcis amidi ... an ℥ .iii. ... liquiricie ... an ℥ .ii. penid. ℥ .xxx. ... [illegible] ... aduceat [illegible] ... [illegible] ... ¶ Comedat ... cum lacte ovino vel caprino ... pulli vel galline cum penid. et amido ... et pomis ... cum butiro ... [illegible] ... et alia ... cum penid. ... ova elixa ... vigilias ... et omne frigus caveat. **De siccitate tracee.**

Siccitatis tracee ex siccitate que fit ... cognoscitur ex [illegible] et macilencia habitudinis et pallore ... colore ... quia non est opus ... diapenidion diag[illegible] ... et ... elec[illegible] ... ¶ Vngatur pectus butiro et dia[illegible] ... et gula ... teneat sub lingua et balneetur aqua dulci ... ¶ Si pectus pacientis stricturam [illegible] ... [illegible] ... diaireos. diapulmonum diacalamentum. diacimini ... vngatur pectus marciaton. oleo laurino et sepe ... [illegible] ... et pillis de [illegible] ... et semel in ebdomada ... cum vino ... fumiget cum ... **Diapenidion.**

Diapenidion valet ad omnem vicium pulmonis et tussim et ad [illegible] ex siccitate et [illegible]. Recipe penidiarum ℥ .xvi. ... amigd. purgatarum ... an ℥ .ii. et ʒ .i. cinamomi ... liquiricie ... gummi arabici amidi ... an ℥ .i. camphore

.ii. ... ʒ. Conficiatur ... mel. fiat ... et ad ... Tunc addicio ... pul... et penid. et in decoctione ... in ... et conficiatur ... [illegible] ... pulueres [illegible] ... et agitentur donec incorporentur ... [illegible] ... calore ... cum vino **Diadragantum frigidum.** ¶ Diadragantum frigidum ... ad ... vicium ... et ad [illegible] ... cum ... Recipe dragaganti al. ℥ .ii. gummi arabici al. ℥ .i. ʒ .ii. amidi ℥ .i. ... liquiricie ʒ .ii. penid. ℥ .iii. ... melonum ... an ʒ .ii. camphore ... **Diadragantum calidum.**

Diadragantum calidum valens tussientibus ex frigida causa et non valentibus expuere. asmaticis empicis. ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... ℥ .iii. ... ℥ .i. ... ʒ .ii. cinamomi ... ʒ .ii. liquiricie ... an ʒ .i. ... ℥ .xv. Conficiatur ... cum sufficienti melle ... lento igne ad ... pulueres ... ¶ Al. dia[dragantum] ... mell. ... ℥ .iiii. gummi ... liquiricie ... ʒ .i. ... ℥ .i. ... ℥ .i. ... **De tussi.**

Tussis est motus ... virtus [illegible] ... ad expellendum superflua et nociva ... [illegible] ... cum [illegible] ... expulsio ... [illegible] ... [illegible] ... **De virtute in genere et eius diffinicione et divisione.**

Virtus est ... [illegible] ... [illegible] ... ¶ Super ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... ¶ [illegible] ... [illegible]

plouiene

29

29

her

ut spongie marine adherentes locis petrosis

hec ad corpus et [illegible] fieri. Esse enim corporis [illegible] ... [illegible]

Sic [illegible] est intelligentia / anima humana sic [illegible] et reliquis [illegible] ... [illegible]

De virtute vitali. Item dicendum est hic de vitali virtute [illegible] ... [illegible]

Quinque [illegible] ... [illegible]

[illegible]

Apprehensiva dividitur in apprehensivam de foris et apprehensivam de intus ... [illegible]

Sensus autem est [illegible] ... [illegible]

duobus perficitur scilicet immutatione organi et iudicio anime. Immutatio enim est dum immutatione sentitur, patiens est quia animi autem vero iudicium agere est, cum anima iudicat agere. Iudicium autem genus est adsentire ut dicit Aristoteles in ii. topicorum. Sed quia sentire agere est principium est eius quod est sensus virtus est qua sentit principaliter. Sed autem in immutatione magis est ad esse [illegible] iudicium principaliter magis est ad immutationem. Unde Aristoteles in i. topicorum: sentire dicitur vel impletive secundum corpus et secundum animam. Sensus autem quinque sunt scilicet visus, auditus, gustus, odoratus, et tactus. Species autem horum autem duo sunt ad esse sicut gustus et tactus. Et duo ad bene esse sicut visus et auditus. Quintus autem ad minus sicut odoratus. Tactus autem est ad esse, ideo quia sine ipso non est quo ad esse dicitur permanentia. Tactus enim est apprehensio qualitatis convenientis vel inconvenientis per quam corpus extrinsecus immutatur et movetur ad delectationem vel fugam eorum. Gustus est apprehensio qualitatum ciborum convenientium vel inconvenientium per quas corpus [illegible] vel [illegible] et gustus [illegible] permanentiam corporis necessarium. Visus et auditus [illegible] disciplinam et acquisitionem sicut dicit Aristoteles in [illegible] sensum quod visus est [illegible] formarum cognoscentes. Auditus autem [illegible] necessarium. Unde Aristoteles sola animalia audientia sunt disciplinabilia. Olfactus autem ad bene esse est quia olfactus [illegible] animal reficitur et ab eo [illegible] debilitatur [illegible] apud [illegible] ordinis [illegible] reperitur. Unde [illegible] visu [illegible] dicit Aristoteles quod in hoc visum est maior delectatio quam in hoc quod [illegible] visum sensum. Contrarium videtur dicere [illegible] dicit enim quod maior delectatio in gustu et tactu quam in visu. Sed non est contrarium nam et si in visu [illegible] maior est delectatio quam in visu videndi. Maior tamen est delectatio in hoc visum quam in hoc tactu et sic in [illegible] nullum est dubium. [illegible] duplex dicitur [illegible] actus et passio. Unde [illegible] maior est delectatio [illegible] visum [illegible]. Visus est magis [illegible]. Unde [illegible] maior est [illegible] non est corpulentior [illegible] maior est impressio delectationis et tristicie [illegible] loco magis corpulentum est gustus. [illegible] auditus subtilissima [illegible] corpulentia est gustus. [illegible] auditus [illegible] corpulentia est visus et [illegible]. Et [illegible] eius presentia anima plurimum delectatur et eius absentia plurimum contristatur. [illegible] egit de visu et de hiis sufficienter dictum est.

De apprehensiva deintus

Virtus apprehensiva deintus [illegible] species [illegible] ymaginativa, cogitativa, et memorialis. [illegible] eius divisio est incorporea et corporea. [illegible] mediante instrumento corporeo operatur, incorporea [illegible] corporis est impressa. Corporee quinque sunt: sensus communis, fantasia, cogitativa, extimativa, memorialis. Sensus communis est virtus apprehensiva [illegible] ordinata [illegible] omnia obiecta sensuum apprehenduntur. Sensus autem est virtus que omnia sensuum recipit [illegible] formas [illegible] que [illegible] apprehendit [illegible] apprehensa [illegible] presentia materia. Hoc sensus iudicat [illegible] mel esse dulce et ignem esse rubeum. Fantasia est virtus in posteriori parte prime cellule ordinata adveniens

sensibiles [illegible] que in sensu communi accepte fuerint. Unde est thesaurus sensus communis. Cogitativa est virtus in anteriori parte medie cellule ordinata que [illegible] formas componendo et dividendo sibi formam [illegible] dicitur quia fingit [illegible] et non [illegible] ut [illegible] chimera. Virtus extimativa est que [illegible] ut sunt [illegible] intentiones [illegible] apprehendit [illegible] amicitia [illegible] inimicitia [illegible] vel fugam [illegible] inimicitia [illegible] videre apprehendere. Memoria est virtus in posteriori cellula ordinata que ea que extimativa accepit firmiter retinet [illegible] hec virtutes [illegible] omnibus animalibus sensibilibus [illegible] hominibus sunt communes [illegible] distinctionem [illegible] nominum. Sensus enim communis dicitur [illegible] virtus ymaginativa. [illegible] fantasia et fantasia [illegible] ymaginativa dicitur [illegible] medicorum non invenitur [illegible] distinctionem [illegible] intentiones [illegible] non [illegible] virtus [illegible] distinctionem [illegible] in medietate. Virtus autem incorporea que [illegible] est que nullo membro corporeo exercetur [illegible] vocatur rationalis. Et sunt eius due species intellectus vel ratio. Et [illegible] recordativa [illegible] intellectus quidem [illegible] est in [illegible] sicut dicit [illegible]. Ratio autem [illegible] universales rerum species [illegible] apprehendit [illegible] naturas simpliciter apprehendit [illegible] est duplex vel absolute [illegible] et non comparando ad invicem [illegible] dicitur intellectus vel discernendo et comparando ad invicem [illegible] simplicia [illegible] universalia singularibus intelligibilia sensibilibus et [illegible] recordativa est per quam ea que oblita fuerunt recordamur [illegible] hominis. Intellectus autem duplex est. Est enim intellectus possibilis et agens et intellectus hic est qui [illegible] est [illegible] debet [illegible] rationalis et naturalis. Et duplex est enim intellectus qui est solum anime et est sine fantasmate et est ingenuus [illegible] hoc intellectu intelligentes est in anima [illegible] est intellectus [illegible] et non est sine fantasmate [illegible] ad [illegible] universales ordinatur et hic est corruptibilis. Et hic intellectus fit illuminatione intellectus qui est solius anime. Et est intelligentia [illegible] intellectum [illegible] theologi intelligentiam hanc angelum esse vel aliquid divinum [illegible] et in hac est intellectus fantasmate apprehendit ea que [illegible] sunt forme a [illegible] quibus intelligitur. Omnis enim intelligentia plena formis [illegible] dicitur [illegible] intellectus formalis et alius qui est [illegible] et est materialis. Sed hec intellectus distinctio [illegible] due sunt in cognitione: una per [illegible] alia per resolutionem. [illegible] enim debet intellectus [illegible] formalis [illegible] non subiectum est resolutio [illegible] formalis. Intellectus materialis subdividitur. Est enim intellectus potentialis et actualis. Et potentialis est triplex scilicet remota et alia que est appropinquando seu finalis. Et [illegible] est [illegible] que est [illegible] ut [illegible] actum [illegible] parvulus [illegible] movens [illegible] vel fugam [illegible] vel [illegible]. Et virtus motiva [illegible] est in [illegible] ut moveat ad [illegible] expellendo et [illegible] retinendo [illegible] longitudinalis latitudinalis et [illegible] multa [illegible]

fluit virtus exp(ulsiva) .3. m(odis) inquietamentum attrahendo vel
expellendo mediante virtute sensibili ex sensu enim
est apprehensio [illegible] vel desiderativa expul-
tatrice motiva [illegible] vel expulsio. ¶ Cum ergo in ma-
cana pulmonis vigeat et eius lacertis et toracis [illegible]
totus sit aliquod nocumentum ingressum et primus sensus.
hic vigeat ex sentencia virtutis animalis et spiritualis mo-
uetur impetu in nervis et lacertis ad expellendum [illegible] pel-
lendum. unde movetur membra pectoris ad expulsionem
et talis motus vocatur tussis. Cum ergo .iiij. sint virtu-
tes naturales .i. ap. re. exp. precedat attractiva quidam sit
sensus ex parte anime et appetitus ex parte [illegible]
tamen ipso non fiat nisi incipiat natura. Cum ergo nocu-
mentum sentiatur aliqua que sit nec hodiosa natura movet
calore cum siccitate ex parte calorem [illegible] mo-
vere [illegible] quod virtus membra ad expelle-
dum quod complet virtute animali unde extenditur
membrum et fit expulsio [illegible] latitudi-
nalis quod tussis est motus animalis virtutis. ad expellen-
da nociva in membris pectoris superflua. De causis tus(sis)

N[illegible] autem tussis [illegible] ex .4. passionibus sic
pectoris. c. f. g. hu. que in membris pectoris dominatur
aut ex mala complexione [illegible] vel ex adventi-
tie. Jam ut [illegible] vel [illegible] vel sine [illegible]
[illegible] capitis ut [illegible] species
¶ Vel ab [illegible] fluxum descendentibus aliquando fumus
vel aliis humoribus ut [illegible] vel emoroidibus vel
alopicie vel splene. ¶ Secundum nocumentum aliud
est ex egritudinibus membris pectoris dominantibus ut peripleu-
monie pleuresis. ¶ Tercium autem est materia dominans pec-
tori. sanguinea. colerica vel fleumatica. vel melan-
colica aliquando est fumus [illegible] aliquando est [illegible]
ens. ut [illegible] aeris [illegible] vel [illegible] tange-
tis. ¶ Post calorem. vel fumo vel pulvis quas se-
pe [illegible] dolor pectoris ex quo sequitur tussis
aliquando est dolor pectoris sine tussi. ut [illegible]
[illegible] pectoris superflua vel [illegible]
[illegible] quod si [illegible] est tussis
[illegible] Notandum autem est [illegible] quando tussis est ex ca-
pitis. vel [illegible] in [illegible] pectoris. vel a
[illegible] vel [illegible] pectoris [illegible]
[illegible] non molesta [illegible]
est mala complexione simplici vel composita [illegible] nec gu-
[illegible] ¶ Tussis quando est ex hu-
more in trachea [illegible] quando ex liquido humore in
fundente tracheam. ¶ Item aliquando est morbus per se
aliquando sinthoma alterius morbi. Per se quando vicio pecto-
ris. quando vicio alterius membri. et [illegible]
[illegible] et sanguis expuitur. ¶ Quandoque autem est morbus
per se vel [illegible] sine humore [illegible] vel cum humore
[illegible] Et aliquando ex humoribus vel humore [illegible] sine diste-
perancia simplicis qualitatis. ¶ Tussis sicca est
[illegible] aut ex [illegible] vel ex mala com-
plexione sicca in [illegible] vel ex [illegible] materia
[illegible] expelli [illegible] que [illegible] est et [illegible]
[illegible] pulmonis [illegible] sequitur [illegible] aliquando [illegible] est
liquida fluida et dissolubilis [illegible] ¶ T-
ussis autem que est sinthoma alterius morbi [illegible]
[illegible] et tussis. Similiter dico quando est ex vicio alterius
membri quando est [illegible] vel humore in fundente

tracheam [illegible] ut [illegible] capitulo [illegible] sunt
[illegible] signa hec et alia. ¶ Medicamenta tussis
[illegible] ex simplici dis-
temperancia vel cum humore [illegible] ex simplici di-
stemperancia vel cum humore sola alteratio cum re-
ducitur. Si sit humor [illegible] medicina [illegible]
est adhibenda. Et cum est ex simplici distemperancia
in dolore capitis signa sunt requirenda et aliis [illegible]
[illegible] ubique repetere [illegible]
Cum ergo tussis sit [illegible] vel [illegible] in
[illegible] vel [illegible] ex calore. vel aliis ut di-
ximus. Si ex ca. signa sunt calor [illegible] dolor [illegible]
[illegible] et alia signa
in proprio capitulo dicta. ¶ Si sit [illegible] dulcedine oris [illegible]
[illegible] sanguis [illegible]
cum oris amaritudine [illegible] et [illegible] habund-
ancia est cole. In sanguineo ergo [illegible] est minucio
de basilica [illegible]
[illegible] sublingua que optima est [illegible]
adhuc est plenitudo detur [illegible] sangui-
nem et purget. Si est ex cola purgetur cum colago-
go. vel [illegible] vel [illegible]
[illegible] que ad ex simplici ca. vel siccitate [illegible]
[illegible] diadragantum et diapapaver [illegible] vel [illegible]
[illegible] vel unguento [illegible]
[illegible] ¶ Detur quando [illegible]
[illegible] fiat sirupus ex [illegible]
[illegible]
[illegible] addito [illegible] fiat sirupus [illegible] mucillagine
psillii [illegible] fiat sirupus ex [illegible]
[illegible] malve et [illegible]
[illegible] et [illegible] fiat
sirupus. Diapapaveris ¶ Diapapaver optimum ad dolorem
pectoris ex calore. Recipe [illegible] ana
[illegible] amigd.
dulcium mundatarum [illegible]
[illegible] malve [illegible]
[illegible] fac pulverem [illegible] vel [illegible]
[illegible]
[illegible] ana [illegible]
amigd. mundatarum [illegible]
amidi [illegible]
[illegible] malve Diadragantum [illegible] tussi [illegible]
[illegible] Recipe [illegible] amigd. dulcium [illegible]
[illegible] malve [illegible] ana [illegible] iiij. fiat
pulverem [illegible] cum mucillagine psillii. fiat pillule
in modum fabe. et sic [illegible]
[illegible] Pro siccitate
P[illegible] Recipe [illegible]
[illegible] capilli veneris [illegible] malve [illegible] ana [illegible]
[illegible]
[illegible] pennid. vel zuccari [illegible]
fiat sirupus. Sirupus de ysopo ¶ Sirupus de ysopo [illegible]
[illegible] dolorem lateris et [illegible] Recipe [illegible]
[illegible] ana [illegible] ysopi capillorum veneris [illegible]
[illegible] ana [illegible]
[illegible] uve passe mundate [illegible] fiat [illegible]
[illegible] pectoris [illegible]
[illegible] vel [illegible]
line [illegible] fiat unguentum [illegible]

gl'e assu. al. om. lacte mixtis. olo viol. et butiro et cera. dicta sunt. [illegible] ul' amigd. [illegible] ol. [illegible] malva [illegible] cum lacte et carnes tenere cum [illegible] si non [illegible]

Si autem sit extenuatio [illegible] accipiat cum sirupo [illegible] [illegible] fiat [illegible]

[illegible] Pill' contra [illegible]

Fit pille [illegible] [illegible] cum aqua [illegible] et [illegible] sub lingua donec resolvatur et non plures nec plus.

Sit optima [illegible]

[illegible]

mellis [illegible] cum aq. [illegible]

[illegible] pillas [illegible] sepe accipiat [illegible] mel [illegible] ysopi [illegible] dia [illegible] diapenidion [illegible] diadragagantum ul' diacalamenta [illegible]

Si vero tussis [illegible] maiore labore [illegible]

[illegible]

succe rute. Non q in veteratio n d; si subiti
magnu ex aui ppi gim. Incipientia aut fluxum
i. sui cu sunt grana turis accepta in ovo. Item
punica granata decoquatur in aqua usque ad medietatem
colature addatur mel et fiat potus quo utatur mane
et sero cum tribus pilulis ad reprimendum [illegible] tussi.
cum. Pille valentes. R. mirre. castorei galba
ni. piperis storacis ana ʒ. i. opii ʒ. iiii. formentur ad
magnitudinem ciceris et accipiant iii. in sero et una
eadem teneatur sub lingua. Item diadraganti
frigida magna [illegible] pille. R. storacis ʒ. i. et s.
opii. gallinarum celidonie. sinapis ana ʒ. ii. tempe
retur cum succo apii. dentur iiii. vel v. cum decoctione
Electuarium valens. R. piperis. rute sicce. ysopi. yrios
sinonii. mirre ana ʒ. x. mel q. s. detur in modum
avellane cum vino [illegible]. Quidam aut in tussi in veteri et
[illegible] cum [illegible] mulina [illegible] in dieta
[illegible] ut allii [illegible] utuntur [illegible]
[illegible] Conferunt et pille alexandrine in capitulo de cata
ro. Electuarium alexandrinum quod [illegible] et to
nix indiget in [illegible] purgatus. [illegible]
yl. viii. [illegible] ʒ. i. celidonie [illegible] ii.
[illegible] iiii. mell. q. s. utere ut electuarium.
Valens ad pectoris et [illegible] et Dyaciminum.
[illegible] in [illegible] quartanariis et typice febrie
tibus [illegible] digestionem [illegible] in [illegible] cum
vino. R. cimini in aceto [illegible] infusi et siccati ʒ. viii.
et ℈. i. cinamomi. gariofilorum ana ʒ. ii. et s. [illegible]. mla no
[illegible] ana ʒ. ii. et gr. v. galange. ambre. calamenti ana
ʒ. i. et ℈. ii. [illegible] leuistici ana ʒ. i. et grana xviii.
macis. piperis ʒ. i. nardi. [illegible] ana ℈.
ii. et s. mel. q. s. Dyaciminum alexandrinum [illegible]
[illegible]. R. zinzib. ʒ. iiii. cimini ʒ. ii. cinamomi ℈. iii.
gariofilorum. nucis muscate. macis. folii. spice. gallange pi
[illegible] cardamomi ana ℈. ii. et s. [illegible] ligni aloes.
ana ʒ. i. s. [illegible] ℈. i. et s. [illegible] mell. [illegible] ʒ. ii. Dy
aciminum [illegible]. R. cinamomi ʒ. Daciminum
ii. gariofilorum ligni aloes macis nucis muscate gal
ange ana ʒ. i. et s. cimini ℈. ii. ambre ℈. i. mu
sci [illegible] x. [illegible] iiii. fiat [illegible] iv. et [illegible]
[illegible] cinamo [illegible] Dyaris
Dyayris valens asmaticis. arthriticis. tussientibus vo
cem perditam restaurat exsiccare. R. yreos ʒ. i. pu
li ysopi [illegible] ana ʒ. vi. dragaganti. amidi pinee [illegible]
momi [illegible] piperis ana ʒ. iiii. storacis [illegible] ʒ. ii. et ℈.
i. carvi [illegible] passularum enucleatarum ana ʒ. i. et s.
mel. q. s. Dyaysopus Dyaysopus valet ad [illegible]
capitis [illegible] [illegible] purgat [illegible]
[illegible] compescat [illegible] digestionem
[illegible] pectoris [illegible] et pleure
ticis [illegible]. R. ysopi. yreos. [illegible].
gliciricie [illegible] ana ʒ. xxx. [illegible] ysopi
[illegible] cimini ana ʒ. v. carvi [illegible]
[illegible] passularum [illegible] ana ʒ. xx.
[illegible] ana. [illegible] ana ʒ. v. mel q. s. detur
mane et sero ʒ. iii. cum vino. Dyaprassium. — —
Diaprassium valet ad [illegible] pectoris [illegible] ad
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]. R.

[illegible] ʒ. v. et s. dragaganti. [illegible] purgat [illegible]
[illegible] carvi [illegible] frigidi [illegible]
[illegible] enucleatarum ana ʒ. iii. et s. gariofilorum. cinamomi. nuc
muscate. ligni aloes. galange. spice. anacardi. storacis cal
amite. mirre. galbani. celidonie [illegible]. [illegible] lo
et ro. [illegible] gentiane. [illegible] [illegible]
[illegible] apii. macedonici. [illegible] ana ʒ. ii. [illegible]
[illegible] origani. [illegible] [illegible]
[illegible] ana ʒ. ii.
et s. et grana ii. et s. balsami [illegible] pi
[illegible] baccarum lauri [illegible] amo
mi. sinonii. ciceris. ana ʒ. i. et grana ii. [illegible]
[illegible] castorei [illegible] [illegible]
[illegible] ana ʒ. s. [illegible] ambre [illegible] ana
ʒ. iiii. mel. [illegible] sic in iiii. lib. mellis
[illegible] vini [illegible] ʒ. vi. et s. et
pinee [illegible] resina et [illegible]
[illegible] optime ʒ. iii. et bulliant simul leni igne
ad [illegible] et tunc [illegible] pulverizata
[illegible] et pinee amigdale. [illegible] pulverizata
[illegible] simul misceantur in mortario et addatur [illegible]
[illegible] et simul [illegible] mell. et postea pl
[illegible] detur cum vino [illegible]
[illegible] ysopi Dyapenidion Dyapenidion valens as
maticis tussientibus et ad dolorem et [illegible]
pectoris [illegible] et splenis et [illegible] lapidis [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]. R. penidiorum
purgatorum ʒ. xxv. cinamomi. spice. [illegible]
[illegible] ana ʒ. vi. mel. q. s. detur [illegible] mane et vesp
[illegible] ʒ. iiii. Filonium Filonium i. amicum [illegible]
[illegible] cum [illegible] [illegible] et
yd[illegible] mell. [illegible] polygoni in
digestionem [illegible] et [illegible] ei dol. capitis cum yd
ro. splenetice. [illegible] cum oximell. [illegible]
[illegible] cum [illegible] [illegible] pleuresi ylioso [illegible]
tie et vesice [illegible] cum [illegible] colice [illegible]
detur. R. leucopiperis [illegible] ana ʒ. v. opii ʒ. ii.
et s. [illegible] ʒ. i. et s. [illegible] ʒ. i. [illegible]
[illegible] ℈. ii. et grana v. [illegible] ℈. s. nardi. [illegible]
[illegible] grana xv. [illegible] cinamomi ʒ. i.
et s. euforbii. costi. ana ʒ. i. mel. q. s. detur in modum
fabe egyptiace. Dyapente Dyapente [illegible] asma
tic. tussientibus et [illegible] pectoris et pulmonis. R.
storacis [illegible]. mirre. dragaganti. gallinarum. opii. ana
ʒ. xvi. balsami aut olei nardi. mell. q. s. detur
in modum avellane. De pyplemonia et pleuresi.

Peripleumonia et pleuresis. apostema pectoris. Sed peripleumonia
in pulmone. pleuresis aut [illegible] et cos
[illegible] quorum signa [illegible] sunt dolorem pecto
ris [illegible] et [illegible] et [illegible] autem subsequentia
[illegible] emoroicis. empima. [illegible] Cause autem et sig
na et cure horum [illegible] in [illegible] peripleumonia.
apostema est pulmonis. Sed in pulmone [illegible] humoris
[illegible] apostemate unde [illegible]
[illegible] et [illegible] in pulmo
ne [illegible] [illegible] sic [illegible]
[illegible] simul est et [illegible] et [illegible]
[illegible] sanguine [illegible] cole in
ulcere [illegible] Sed [illegible]

dentes adeo ... accipit infectatur. et ideo
pulmo magis siccus est quam alia membra. magis hic ...
pulmo autem humidus est et superfluitate flaccidus. Sed ex
sanguinis ... plus ... infectatur. San-
guis non plus nutriendo. Cum ergo pulmo nutria-
tur sanguine ... colera ut ...
... cum ... motus ...
et ... calor et ... motus ...
... et sicca. Sed ut motus superfluus ...
... et ...
... ingeniat ... humor ...
... accidit ...
... accidat et inflammatio et ...
Ex hoc adveniunt ...
...
... sensu ...
... indicantur. Repletur autem pulmo ...
humoribus principaliter. Flegmate. ... Colera
et ...

[illegible]

fit [illegible] Quia sunt varia [illegible] humorum varietatem quam diximus. Judicabis enim ex parte ex quo humore procedit et per plenitudinem colore [illegible] et per compositionem humorum compositus erit. Et signa [illegible] in urinis est velox et frequens et spissus [illegible] multiplicationem [illegible] inspissans [illegible] apostema [illegible] reddit urina [illegible] arteria inspissans [illegible] ad modum [illegible] serre.

De urina pleuresis et peripleumonie

Urina autem in his apparentibus [illegible] pleuresis reddit rubea vel subrubea distincte livida usque ad mediam regionem [illegible] pulmonis [illegible] urinam remissam et spissam. Unde quando fit [illegible] usque ad mediam regionem [illegible] urina [illegible] rubea vel subrubea appareat distincte livida [illegible] ex pleuresi autem appareat rubea vel subrubea et spissa [illegible] insuper livida [illegible]

[illegible]

De causis livoris in urina

Livorem autem dico [illegible]

[illegible]

ꝛ tumore ne nā aliis modis inuentā ꝛ maxie educatē
nem subeūtibus alii aūt alie modis usq; ī. xiiii. in
acutis etiam duant. ꝛ tunc alia cōpulsione minu
unt. Alii aūt indie critico fluxu uentris soluūt
fluxus aūt sangūis narium usq; ad quītum bona est
ꝛ a. iiii. usq; ad. vi. ual est purgatio per sputum;
a. vii. usq; ad. xiiii. fluxu uentris. s. diarria ꝛ
alii in die critico ut. yeme per sudore resolutione na
tam adiuuātiua sit dissinteria. ꝛ pullulatiōes ulcer
ū sunt. ꝛ mala nō. ꝛ raro adlonga. ut. multa apparē
sine per. vii. diem uelocius quod est bonū signū. q̄. flu
xus uentris per. vii. bonū eris uniuersaq; apparere for
ma pulsus licet inequalis. Item. inequalitas ei uehemēs
nō est ualde uerenda quia ex compulsione fit. ¶ Item
sputum sanguineum quod ē. vii. uel. ix. diem qui ag
tur insaniam ꝛ frenesim fiat uel uomitū. Si autem desi
nit ulcera. xiiii. in peripleumonia intē permanentia quod nō
tam est solum ueruptibilis quod ui euadet. Sputum nig
uel liuidum uel uiride pessimū dolis malum. ¶ Item
uel nigrum ꝛ puncti malū. ¶ Rigor ꝛ residens nō
malū. Vrina tenuis ꝛ pūcti ꝛ alba sine alia causa
cā consumptione capiti. m. rigor ꝛ morte. pleure
tici ei magis fiunt frenetici. Vnde plurimum mali
cum est coisiam peripleum. magis lingua. Vnde in
eius peripleumonie magis uidetur esse flatica. pulsus
etiam pessimum est signum. frigiditas extremitatum ꝛ cum
cum liuiditate unguium malū. Si peripleumo
nis desiderium cum nigredine ꝛ asperitate lingue
malū. Fluxus uentris a principio ē uerandus. in
dubium est signū. ¶ Singultus. s. sonum ingu
la. pessimum est signum. nam uel uesica impede n̄
in die critico malū. ¶ Iudicia critica si moret
ꝛ maturum bonū. ¶ Si durescat subito malū.
Si sit pleuresis in dextro latere ꝛ nō suppuret apud
in dextro pede si in die critico. uel antequam cum dolore
lz sibi uidentur meliorari. insequenti parum sentiet
dolorem in opposito latere. s. dextro. uel sinistro. ꝛ eandem
die morietur ꝛ eadem hora in qua ī ualitudine cum egritudo
Quidam autem arbitrantur peripleumoniam pessime esse
ex colera ꝛ trium ex melia. Quidam autem arbitrantur
in his passionibus eam nō esse uariandam quibusdam
contra uidetur ꝛ diuersitate humorum ī ea existentium
causas esse uariandas. ut consilium in his passionibus nō
sunt apponenda repercussiua nec actualiter frigida sit
nec ī aliquibus aliquibus interiorum membrorum. Sed dissolu
tiua. magis ꝛ mollitiua in illis tempore. ut si materia
est ca. inuenta colla appareant. Si. frigida. magis frigida app
onantur. ¶ Quibus autem indiscretione signorum plures
ex aliis exitus decipiuntur si dixeritur. Expers
enim apud ē admodum lune nouelle. cōmuniter de passione
in hiis. Item colerica flauā extenuat ꝛ dissoluit
¶ Item ineptias magis tingit ura quod in phlegmaticis. Item
colerica sanguinolentas huius. ¶ Item colericas
uero est sanguinolenta. ¶ Item colerica sentiunt dolorem
interius magis quam plena. ¶ Antiqui autem impleti
rexit. ꝛ peripleumonia docet fieri flegmata flegmatica
propterea cum est de sanguine. ¶ Et ceterum fuit ē flu
xu uentris. ꝛ tunc cōitur uerū debet fieri flebotomia. ¶ Sed
ut aliquod quod per incipiantur. fluxus ꝛ tunc fiat flebotomia ꝛ
dico quod siue fiat. vi natura. siue ui sinthomatis a

parte. per hoc quod uenientibus fortis existente nā fiat enim
est flebotomia. ꝛ hoc patet per ꝛ nō quod nichil anomali
sibi dedit ex quibus. possit ꝛ nichil contrarium uel salsolum;
Item nō apponatur pulmo uel siccus uel uetus. uel calidae
dum. Item minime ledantur ꝛ sub multa uace ꝛ si
loco doleat ibi cum alleget ꝛ calore. ¶ Vnde cauen
dus ignis sine fumo nisi localis debet apponi. Si
nichil actualiter frigidum cum ex tangat. ¶ Ex nō regula;
in passionibus interiorum membrorum necnon uenenosis. in ī in
guine ꝛ in uertice ꝛ axillis nec ī aspellis nascentibus
ex superfluitatibus tunc digestis. nec ī membris quae sunt
nobilia membrum. uel in eo apponenda sub. a
porositate. xxx. in spiritu frequens in dolore sui continuo si
ui discedentio adhibe calefactorium. ut dissolua
tur dolor. ꝛ uidetur ipsum tantum ponere ī cum di
ligentia. ꝛ docet primo calefactorium ex aqua ca. ut
spongia ī fusa aq. ca. ut refluente aqua nature con
temperetur calidus. ꝛ accum. hyu. in. infusione cli
stereium. uel uas eneum ī uesica cum. uel uitreum
uas. aq. ca. plenū. per docet facere euaporationem
sicut. ut quod phlegmaticum eius. ꝛ residuum siccu
euaporetur. ¶ Docet autem facere ex oleo ꝛ oleo
aceto aq. mixto. omnia ista frigida sunt excepto ui
certa penetrantur. vnde per hoc uia sicco. Sed nōne sicut
morbus habet accidentalia. ut contingat. ꝛ dico quod dicta ca
lida esse actualiter. vnde apponuntur per quam passi
bilem penetrationem aceti ꝛ rarefactionem ca. ī
inducit. in tunc onde ꝛ multi frigida ꝛ sicca. quod si
nisi si sit ligare introducat sicca ꝛ ipsum consequenter
frigidum. vnde ē cōsumptio exsiccatiue ex uentere aff lare
ne euadat aliquid. ꝛ tertia in ex frigiditate oleum. aq.
autem uitiatur quam phlegmate modificationem aceti.
ꝛ est ne fluxus proueniat. ¶ Docet tamen loco sui
esse euaporationem siccam ex milio et sale. vnde generat
sic ipsum est adhesiua consumendo. ꝛ euaporando hu
midum fluens. ¶ Quantum est quod ē humidū ꝛ uiscosū
excepto humiditatis non curat consumitur. ideo excepto ui
riatis quibus habet humidū. ꝛ accidit excepto siccam. ꝛ per
te sal. est resolutio fortis ꝛ consumptio ꝛ magis di
ssoluit quod consumitur. ꝛ fuerunt hic qui dicunt
quod docet xxx. in calefactoria in hoc loco. pulmo ē
consumptam quod est frigidum ꝛ hu. uirtute. ¶ Secundo
ē contra sanguinem. quod ē frigidum et siccum. Tercium
ē quod flā. quae ē ca. ꝛ sic per sal. terciam quod illam quae ē
diuturne resolutionis. Sed quod uniformis sit eius passio
in eadem. in per. phlegmate quod dicat quod primum calefactorium sic
tales uel uig coleratur. Item per nō distinguntur. si deo ad
aliud procedit. Item nō distinguit materiam plenam uel
forme ē ut dicatur. Sed; sanum si dolor lz etiam nō dissolu
tur. propterea nō esse immorandum ne pulmonem dissi
cet et emplastra generet quod nō fieret. si in esset
nisi hu. Sed; sanum si dolor confirmatum sibi in inte
rium fit uidetur. uel si descendet materiam purg
ari. Relinquitur ergo quod error esset in doctrina ipsius
si distinctis esset. ꝛ contrarietas ī ea ꝛ eadem potius
ī cum fuerint illi qui ille hunc dicunt quod primum
calefactorium est quando in est furiosa ꝛ si ē quā. in est
in diecis. ꝛ tertium quando materia ē gelida ꝛ uiscosa ꝛ con
pleta. Sed si hec non esset redderentur in conflictu ꝛ con
pleta. Et in quo ē xxx una est obuiare in. vnde

dicimus sic quod appositio sit evaporatio quia primum aut sedatur dolor aut non. Si sedatur dicatur iterum appo-si non sedatur aut minuitur aut equalis est aut augmentatur. Si minuitur debet apponi ut prius. Si equalis constat quod evaporatum debilis est. Si augmentatur hoc non est nisi propter fluxum et reumam et hoc est quia corpus est pletoricum. quod si evaporatum debilis est debet apponi. Tertium quod si propter fluxum et reuma quia corpus est pletoricum. Tertium quia fluxus sit [illegible]. Tunc dico quod si fiat flobotomia [illegible] unde hic distinguitur quod corpus aut est pletoricum aut non. si est pletoricum [illegible] ad locum magis [illegible] quam evacuas. ergo male. Si in et movet humorem et de non [illegible] ergo male et propter hoc dicit alii quod [illegible] cum movet [illegible] hic ascendit quia tunc competit flobotomia. Si [illegible] hic descendit tunc competit farmacia si [illegible] hoc est quod ipse docet purgare cum evacuantibus [illegible] ut [illegible] vel ex [illegible] quod hic [illegible] contra quod [illegible] dicendi. Dico ergo quod docet [illegible] evaporatim [illegible] non evaporat humidum [illegible] quia inter appositia est [illegible] et contrarietas humido [illegible] et modo [illegible] et si hoc signo dolor ascendit [illegible] pleno [illegible] farmacia [illegible] complentur ut non [illegible] tunc [illegible] nulla tenus [illegible] quod [illegible] tantam [illegible] sanguinis usque [illegible] rubeum quousque [illegible] sanguinis [illegible] constantia [illegible] duo colores ex sanguine [illegible] purpureus et igneus clarus quia non [illegible] nisi duo [illegible] subtilia [illegible] non est nisi unum [illegible] non est [illegible] quod [illegible] grossissimum. [illegible] hoc duo sunt [illegible] humores scilicet colera et [illegible] sanguis [illegible] grossum scilicet [illegible] sanguis [illegible] humor [illegible] sanguinem [illegible] igneus [illegible] calor [illegible] colo[illegible] si sit [illegible] calor [illegible] splendor [illegible] indicant sanguinem [illegible] et hoc [illegible] colores [illegible] flobotomia ergo [illegible] evacuat [illegible] plenitudinem non solum [illegible] plenitudinem [illegible] et sanguis et non sanguis [illegible] impelli [illegible] que [illegible] sanguinis decurrentis [illegible] flobotomia et purgatio [illegible] ut non [illegible] colera [illegible] et dissolvendo et [illegible] purgationes [illegible] resolvens est. Sed resolutio non potest [illegible]

[illegible] multitudinem. Et [illegible] vel indifferenter resolvit humorem ascendentem [illegible] descendentem [illegible] fiat [illegible] iudicatur cum [illegible] vel [illegible] et [illegible] flobotomia vel [illegible] ascende[illegible] flobotomia descendentem farmacia. Cum [illegible] ad [illegible] dicit [illegible] non sic [illegible] indifferenter. Sed ascendentem [illegible] ascendit dolor et [illegible] ascendit [illegible] non est [illegible] Sed [illegible] quia [illegible] fiat [illegible] colo[illegible] ut [illegible] et [illegible] basilica et [illegible] basilica [illegible] que [illegible] corporis [illegible] Et hoc [illegible] malus [illegible] Compositum est [illegible] basilica [illegible] appellatur [illegible] et [illegible] vena [illegible] quod [illegible] est [illegible] quod [illegible] non [illegible] sit [illegible] vena [illegible] Sed [illegible] de ista [illegible] est [illegible] et calores [illegible] non est [illegible] Sed media est [illegible] Flobotomia ergo [illegible] egritudine et [illegible] et [illegible] Et [illegible] debet [illegible] et auferre sanguinem [illegible] et [illegible] quod plus [illegible] minus. Et [illegible] plus [illegible] Sed adhuc [illegible] est [illegible] Sed [illegible] Item si [illegible] Item non fit minutio nisi [illegible] Sed ascendens ergo [illegible] et locum [illegible] Sed [illegible] dolores [illegible] igneus scilicet [illegible] et substantia et [illegible] et flobotomia [illegible] Sed [illegible] quidem dolor [illegible] vena [illegible] et [illegible] plus autem [illegible] dolor [illegible] dolor [illegible] purgatione. In [illegible] Si non [illegible] et [illegible] et [illegible] [illegible] Sequitur [illegible] dedit ypocras modum [illegible] cum [illegible] [illegible] quia [illegible] humores [illegible] ypocras

Conclusio [illegible] basilica [illegible] [illegible] cardiaca [illegible] vena [illegible] [illegible]

y paciduis. quam in febrioribus. In superioribus nimis periculosa. et insinuatur quod inde vene ... venas cum inde' [illegible] sunt que non nisi [illegible] et periculoso [illegible] [illegible] occupa n. [illegible] cum in [illegible] non nisi modicum detur. Ex [illegible] aut sit hic [illegible] genalis. sed quam morbus est recens [illegible] est minuendo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quam est ve nenosa. In huius egritudinibus solent medici in [illegible] exhibere [illegible] [illegible] vii. Sed si virtus est fortis [illegible] [illegible] [illegible] detur [illegible] [illegible] debilis si [illegible] fuerit [illegible] die [illegible] [illegible]. Si [illegible] [illegible] [illegible] Si [illegible] semis medio olei amigd. [illegible] iiii. [illegible] [illegible] [illegible] ubi de quo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Si [illegible] est [illegible] aut si venter non subducitur non detur [illegible] quod ad [illegible] et maiorem faciat constrictionem. Detur [illegible] [illegible] loca [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum olei amigd. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] simplicia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] caveat acetosa. Electuaria sunt diapenidion. dia [illegible] et electua [illegible] [illegible] viol. [illegible] detur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] viol. vel [illegible] [illegible] ordei mundi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] viol. [illegible] fiat sirupus. [illegible] ordei [illegible] fiat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] viol. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fiat sirupus.

Syrupus violaceus

Sirupus viol. valens pleureticis. [illegible] [illegible] nisi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] viol. [illegible] [illegible] ordei mundi. [illegible] malve [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et fac sirupus.

Emplastrum. [illegible] [illegible] [illegible] malve [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] olei [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et olio viol. [illegible] et [illegible] [illegible] vel emplastrum. [illegible] [illegible] bismalve. folie malve [illegible] [illegible] fenugreci [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] olio viol. vel [illegible] [illegible] [illegible] fiat emplastrum. [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] et farina ordei et [illegible] [illegible] et est optimum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible] pulvis fenugreci. [illegible] [illegible] et farina [illegible] [illegible] [illegible]. Istud [illegible] [illegible] est in pleuresi et peripleumonia. In [illegible] [illegible] pleuresi. [illegible] oleum viol. [illegible] [illegible] [illegible] in sirupum [illegible] emplastrum adde vel [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible] in [illegible]. In [illegible] [illegible] [illegible] et dialtea. [illegible] [illegible] [illegible] si est [illegible] [illegible] oleum viol. vel [illegible] si [illegible] unge cum butiro et oleo. et [illegible] lana succida vel [illegible] [illegible] lana succida. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] lana madefacta [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] magis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] magis dialtea. Sed quando non [illegible] [illegible] [illegible]

pulmon. [illegible] est pleuresis si non purgatur [illegible] [illegible] dies [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] quod infra dies [illegible] [illegible] [illegible] et se [illegible] quod [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] electuaria [illegible] [illegible]. Et [illegible] [illegible] [illegible] diapenidion diaris diapsillium diaprunis. diacodion et diamoros. Sed non detur diacodion nisi [illegible] [illegible] [illegible].

Tunc et [illegible] [illegible] melancolicis [illegible] sanguis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dion. In peripleumonia [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non fiat minutio vel purgatio. Sed [illegible] cum emplastris et electuariis et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sit dieta et pauca et sorbil'. Si [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] amplior esse dieta et si [illegible] est debil' et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bene. manus et pedes et brachia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

In die aut [illegible]. Sed [illegible] [illegible] non detur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] viol. et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible]. Sed in [illegible] [illegible]. Si aut in peripleumonicis [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] spiritum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible] et [illegible] multitudine vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible].

Et pleureticis fiat sine [illegible] et fit cum dol' [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. In [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible]. In peripleumonia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

De emothoyca passione

Emotoyca est eiectio sanguinis per os et fit per sputum vel per screatum per sputum cum [illegible] educitur et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible] educitur [illegible] [illegible] sanguinis. vel est [illegible] vel eius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] triplicem fit. vel [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est plenitudo [illegible] anastomosis.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] pleuresis et peripleumoniam. R. [illegible] [illegible] et [illegible] in oleo violaceo et adde [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

21

fenū grecum ne est ex mollificatione oris et uenarum et ru-
pture earum. Eiectio sanguinis generatur autem
ex cerebro ut in catarro ex urina aut ex stomacho ex epate
uel splene uel renibus uel matrice uel emoroidis. Unde
redundat ad superiora. Sed talis raro accidit nisi ex
causa et tunc non debet medicari nisi cum superfluat
et quando est exueniens cerebri uenit cum quod est grue os sen-
sus debiliores maxime in horis nocturnis et fit in tem-
pore et uenit cum uiscositate et rubore faciei. Et quan-
do exit a stomacho dolorem facit circa precordia et os stomachi et
adest fastidium et indigestio. Et quando est ab epate est
dolor dextre partis. Si a splene sinistre. Si a renibus
dolor spine circa stauit inferius. Si est a pulmone
cum tussi educitur et est spumosum. Unde non si est ad iassi-
menam cum tussi laboriosa educatur et est aliquantu-
lum spumosum. Ruptura autem uenarum alia
est interior alia est exterior. Exterior sit uel ex uul-
neribus uel distensionibus uiolentis et percussionibus et casi-
bus distensionibus uel ex saltu uel nimis clamori-
bus uel compressionibus. Quando autem est ex causa minore et euenit
sepe et multum peior est exitus. Unde cum indicatur ab
electione sanguinis oportet ut caueat ab omni coitu in-
gulis ieiunio accessus salsis acutis et precipue ex
motu cum siccitatibus nimia in sompno et maxime profundo
et uiolentis et excitantis corpus et sollicitudinibus et curis
ex quibus calefit corpus et precipue ad exteriora. Con-
sequitur est prouocatio fluxus quietem ut in sistrum et cum
oris. De medicamentis autem ad hec utimur cum cantela cir-
ca constringentia. Et maxime ex multitudine ua-
bitur sanguis exsiliat uel ex ueris eiusdem laudis
uetis quousque expiatur ex uiuis superfluitas et in-
ungitur dietam prima sanguinis generatiua ut
ex biboli et fructibus precipue gummi causis. In maxime
euacuatione procedit minuendo deinde datur alimentum
eius inter quia in electuariis et emplastris et dieta. Et
nunc est purgetur. In electione ex subtilitate non
oportet nimium ut si uis febris cum uigiliantibus et ius
pulsantibus cotam cum liquidas tam in dieta quam
in medicinis. Sed in electione expertus quo misi est
cuius uel urinis. Recipe ypoquistidos. chimolee. bolu
armenicae coralli ana . ℥ . iii . pulueris omphacii. mu-
rre. mirre. psidie. galle. balaustie. gummi draganti. sim-
phiti. oxirigiol. sed arnaglosse. rosarum. sumac. su-
maci. portulace. sandali. ana . omnium . xxv . ℈ .
uini coctum in aqua pluuiali usque ad dimidium tradatur. Libras
iii . et ueteris fiat siue succo arnaglosse uel.
millefolii cum apponimare siliquarum lenticula. uel
psilii atomorum et simphiti. Hec sunt ad immanissima
sedilis. ut ad emoroidas. menstruorum uentris
urine uomitus precipue dissenterie. Epilee celeriter
uel electuarium diacod. et uero . ro . diaspermatum omnibus
decoctis cum decoctione bdellio et aliis et sandali.
Sepe enim fit de siccis pluuiis in sanguis. Minimum ualet. Fiat eis
puluis constrictiuus quo utantur in cibis ut de sima
corpus fiat confectio solidatiua et constringens. Recipe ypo-
quistidos. acacie balaustie ana ℥ . iii . galle ℥ . ii .
corticis ana ℥ . vi . misce cum aqua pluuia. et da cum eade
aqua ualet. Sanguinis fluxus uenarum
pectoris et capitis. Recipe spodii ℥ . iiii . se. cons. portulace
atque rosarum. camfore. ana ℥ . iii . misce cum aqua ungate

pulmonis. Electuarium mollificatiuum pectoris de sanguine
coagulato. Recipe amidi ℥ . v . farine fabarum. se. mill.
malue ana ℥ . vii . ordei mundati ℥ . x . gummi draganti ana
℥ . iii . boli se. citoniorum. liquiritie ana ℥ . v . fiat puluis. accipe
mel. Stephanina. Stephanina mirabilis ualet
adeos qui cibos non retinent et ad lateris dolorem et sanguinis
fluxum quem superius et inferius prouenit. Recipe absin-
thii ana ℥ . iiii . storacis. mirre. opii. ca. anetorum.
ana ℥ . iii . cinamomi. castorei. ana ℥ . iii . mel q. s. de-
tur mane et uespere in modum auellane cum decoctione plan-
taginis et rosarum. Emplastrum fiat ex puluere auripigmenti. co-
ralli. mirre. psidie. galle. rubei. coralli thuris ana
in uno loco acetum in aceto et sepo caprino appone.
Prima canasie pecoris et diacodion. Unde eius. Mi-
scea corpus sit stibii fixum cum pinguedine ouina. uel ca-
prina et risi et lenticula decorticata cum aceto. Ex tri-
nus pectoris uentre et cellulis corporis oris duris et assatis
uis usualibus exceptis porcina. Crino uero uentre
cum pinguedine deinde ceruus fluxus fiat et maxime u
teri cum pinguedine dari quia alia sunt et in diacodion. Ex-
terna tracti et cum uitellis fiunt. Emplastra et fiunt
ceterum cum lacte. Nota quod quando fluxus ille fiat cum sanguine non
est stringendum. Inunctio his fit sepe et ebullitione
sanguinis et tunc pulsatiue est detrahendum quando fit
ex illa ruptura in pectore seu uena et subito exit et quando
stringere et quando ex calore cum exit ut ex adustione mi-
lium est. Aliud fit fractus sanguinis. ex sanguisu-
gis in aqua non sanguis ... modestis grauiter et exit a-
lii prius aliis multum. Capilli autem ut agnoscantur
apponuntur uas uitreum soli et in splendore solis reparatis
sic grani uidentur et tunc statim cum forcipibus ex-
trahuntur. De inde gargarizatur aceto et sal uel alumi-
ne uel aceto et psilium ad absterendum. Sanguinem
pulueres constrictiuos et consimiles generari possunt
Empima est seratus saniei cum infectione. De em-
pimate pulmonis et eius saniosa humiditate. Unde phtisice
intus perplexe neque pleurisis fiunt empicia. Sed cum precesserit
sanguis et exit saniei et infecit pulmonem quando ulcera
in pulmone non solidantur. Sed fit corruptio et infectio
tunc est empima et uix curatur uel non ualet ex pectore
sanguinis sputo saniei sputum. In saniei sputo
puris et malum fit autem alia excepto epis. ex o...
nua et bene discussa et cauto curatur pulmonem
ex exquibus est quod exsugitur primum et presentibus de-
mittitur ut exigentes expectando causam inspicit et tunc
que exitum uero perfluxum remanent. Procedunt expl...
curent et perplexi. Precipue sanguis aliquando.
Signa autem ipsius sunt sputum saniosum. color mas-
allenna. colli graciliter. dificultas anhelandi. tu-
ssis facies sub tumida. oculis cauatis. Empici quando
febriunt quando non. Quando febriunt cognoscatur ex calore
in uolis manuum et planis pedum. Febrilibus signis
Considerandum est quando locus et ubi locus sit ubi locus ille
debent animaduertere. Quando est in sinistra parte pector-
is quando in dextra quando in medio quando superius quando retro
Si cum fit dieta fit sic in ipsa et in pleuresi. Si
fit expec... decoctiones diapenidion diadragaganti. f. diapapa-
uer. Electuarium aduersus hanc et utere uero cum dia...
gummi. et sirupus qui inest multi diaceris et epithimum
et in ... et uideatur eadem et non q. inspicias sputum

p° bz hc

p° ben ... ceteri ad ...

Nō bn de ... abo

... compni...

duritia casus capillorum contractio unguium et depilatio in extremitatibus signum est mortale. Si non cum febre compellit tussis sputum saniosum album vel lividum ex maiori humiditate ex complexione quartane cum sit [illegible]

[illegible]

Dyacalamentum [illegible]

[illegible]

Signa mortalia in pleuresi peripleumonia et empimate

[illegible]

De ptisi

[illegible]

mitigationem caloris in naturali [illegible] ... consumitur in toto corpore ... nec digeritur nec ministratur corpori humores ... qui dicent quod pulmo consumitur totam humiditatem corporis et desiccatur ...

[illegible]

Item signa mortifera in ptisi

[illegible]

ul' ulcas [illegible] q[uod] p[ro]hibeat [illegible] vaporem [illegible]
[illegible] minor[illegible] [illegible] [illegible] hunc de[illegible]
[illegible] est. In [illegible] iudicantur.
[illegible] signa [illegible] medicina [illegible]
[illegible] est [illegible] erit [illegible]
[illegible] est [illegible] Con[illegible]
[illegible] Dico [illegible]
[illegible]

[illegible] ([illegible] lines of the left column; a red paragraph mark appears about halfway down and a blue one near the bottom)

[illegible] plongari [illegible] [illegible] hec
[illegible]
[illegible] cum [illegible] simplicia [illegible]
[illegible] dentur mane [illegible]
[illegible] ad idem
[illegible] cum [illegible]
[illegible] ex [illegible]
[illegible]

[illegible] ([illegible] lines of the right column)

citrine nocive est si puncti sint magis quam in aliis non possunt nec curari quam curabiles egritudines non curantur. Dyarodon.

Diarrodon abbatis: recipe cum precedentibus ethicas et cardiacas ex calore qualescumque tibi evacuatas et longis infirmitatibus [illegible]. Recipe sandali albi et rubei ana ʒ ii et s. dragaganti gummi arabici spodii ana ʒ ii. [illegible] spice masticis cardamomi croci xilobalsami gariofili gallie muscate ana [illegible] ligni [illegible] seminis [illegible] portulace [illegible] margaritarum [illegible] ossis de corde cervi ana [illegible] cardamomi [illegible] camphore [illegible] qui sic datur mane cum [illegible] vel cum vino. Sirupus [illegible] malve [illegible] omnia [illegible] coletur [illegible] et fiat [illegible].

Triasandali. Triasandalis recipe calores stomachi [illegible]. Recipe sandali albi et rubei et citrini [illegible] spodii [illegible] ana [illegible] camphore [illegible] in medio [illegible].

De sp[illegible]

Asma et dispnia et orthomia hanelitum et sunt anelitus egritudines difficultatis hanelandi et magis [illegible] pueris et senibus et qui in minus [illegible] pectoris [illegible] ut [illegible] apostematibus [illegible] [illegible]

anginam [illegible] angustia [illegible] cordis et pulmonis [illegible] [illegible] hanelitus [illegible] pectoris [illegible] asma [illegible] pulmonis [illegible] sanguinis [illegible] anelitus [illegible] hanelando [illegible]

[illegible]

mecum lo et filiis. Cum armoniaca cum oximelle cum v[illegible]. Dentur electuaria. exteriuaria ut diacalamen ti diapliium diaytris dentur. tertiaria [illegible] exacon sulphure vivo. castoreo. armoniaco me lonapio [illegible] cum aqua et melle [illegible] vel [illegible] .℞. elacterii. [illegible] sinapis. ana. ʒ. i. cum aqua [illegible] informentur [illegible] detur per dies singulos pille [illegible] valent hic. In unguen [illegible] cum dyaltea. [illegible] exsolvens [illegible] galli [illegible] cum vitello ovorum et farina ordei cum sanguine vel [illegible] lilii malve [illegible] [illegible] amigdal. [illegible] [illegible] cum vino. [illegible] farina ordei [illegible] pulveres cum sanguine. pille dentur [illegible] hic. ℞. [illegible] castor. [illegible] ana. ʒ. vi. [illegible] ʒ. iiii. [illegible] cum [illegible] dragaganti. et dentur ix. vel xi. balsamu [illegible] balsami [illegible] ʒ. pulvis [illegible] dati cum ovo vel vino [illegible]. Silit [illegible] ʒ. iii. [illegible] humidi [illegible] [illegible]. Quando [illegible] asmatis [illegible] tussis. non [illegible] vel aliorum. Si autem sit ex calido [illegible] [illegible] et dentur pille [illegible] quando fiunt ex humiditate aquosa et [illegible] [illegible] ex humore glutinoso [illegible] [illegible] est [illegible]. Quando ex [illegible] et tunc [illegible]. Quando autem fiunt ex nimia re pletione sanguinis [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible]. [illegible] pulmonis et [illegible] autem frequenter [illegible] [illegible] sanguis. [illegible] asma. [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] sigillata infirmo [illegible] [illegible] quoquomodo. Confert istis [illegible] [illegible]. In complexione [illegible] dentur [illegible] et purgetur ut [illegible] habundantia humorum [illegible]. Et [illegible] est [illegible] [illegible] inferioris [illegible] [illegible] superius [illegible]. Si autem [illegible] vel [illegible] [illegible]. Aliquando autem sic [illegible] asma ex [illegible] primo fiat purgatio [illegible] dentur [illegible] et [illegible] electuaria diaytris diapliium [illegible] dentur [illegible] [illegible] armoniaca [illegible] cum [illegible] [illegible] albumine. [illegible] die fiat [illegible] sanguinis ex sulphure [illegible] et fiat [illegible] folio. [illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible] ex dissolutione humorum. Unde expuet [illegible] et purgabitur in [illegible]. Tunc [illegible] cum vino [illegible] castoreum bis mel [illegible]. [illegible] autem raro fiat quia periculosum est. Item [illegible] est ex [illegible] humore fiat hoc modo. [illegible] dentur oximel. de radice. fe. [illegible] [illegible] per vii. dies. dentur [illegible] folia [illegible] et inde ungatur [illegible] cum vino [illegible]. ut [illegible] post purgetur [illegible] pille. ℞. pulvis [illegible] ana. [illegible] cum [illegible] vel [illegible] cum [illegible] et inde formentur. c. et i. pille.

et dentur. xxi. et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] semel. mel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] castor [illegible] [illegible] ana. ʒ. iiii. [illegible] armoniacum [illegible] ana. ʒ. v. informentur cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et si [illegible] [illegible] [illegible] simplex. cum [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible].

De cardiaca passione

Cardiaca passio est tremor cordis. vel [illegible] cum [illegible] ex humiditate coadunata [illegible] [illegible] et est quando cum [illegible] [illegible] sudore quo magis [illegible] et debilitantur. [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et passio [illegible] vocatur. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quando [illegible] quando [illegible] quando [illegible] quando [illegible] [illegible] cardiaca est [illegible] cordis [illegible] [illegible]. [illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible] est [illegible]. Quando cum [illegible] [illegible]. [illegible] est cum [illegible] sudorem [illegible] [illegible] cardiaca cum [illegible] [illegible] [illegible] coadunantur. [illegible] [illegible] passiones [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] passiones [illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible] post [illegible] et tunc primo [illegible]. Quando autem fit ex [illegible] cordis [illegible] [illegible] [illegible] autem [illegible] ex sanguine [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et fiat [illegible]. Signa [illegible] cardiace [illegible] tremor cordis et [illegible] [illegible]. Sudor [illegible] nervorum debilitatio. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible] dolore et [illegible] in [illegible] et sepe [illegible] [illegible] [illegible] et debil. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum tremore cordis [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] sanguine malencolico [illegible] tremor et tristitia [illegible] [illegible] [illegible]. Sed hic est [illegible] quoniam [illegible] tremor [illegible] tremor sit motus compositus [illegible] [illegible]. [illegible] autem [illegible] [illegible] male [illegible] moventur. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mala ma [illegible] vel [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Exemplum quia [illegible] [illegible]. Si [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut coadunet [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] coadunat se et [illegible] ut non [illegible] [illegible]. Sed ex calore et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] autem [illegible] est [illegible] calor in [illegible] et [illegible] [illegible] vapor fumosus moveatur cor [illegible] et [illegible]

Cardiaca passione

[illegible]

[illegible]

spodij. an. ʒ. v. se. piretri ʒ. x. ameos siccat bedegar. zedoar. leronic. serici. mastic. gerii. cetrin. corall. an. ʒ. iii. musci quadrantem ʒ uncie. quod tamen sufficit. da exigens. cum aqua frigida. vel intinctio melancolie concordat.
¶ Et non quod cardiac. et exemplia optimum est optimum. Item discontinuitur hic auctores. Alii cum dicat nullum est eius magis unica micum quia cibi qui tarde digeruntur. et difficile corrumpuntur.
¶ Confert prepter dare digestibilia sed alii intelligunt declarit qui tarde diguntur. ubi quod lacterii ut frumentum et alii et lacerti sunt pomum in cardiaca ut sunt sin tomarca aliorum morborum non sed qui sunt morbi et quorum calor resolvitur cum viscio cum digestibilia adveniunt. et corrumpuntur. quare non expertum. dicit quod dum albus. tarde digerunt qui non destrui corrumpuntur. ut extrema pcia ordem et similiter coitum et gusti ne uteret. et exponet. et silia

Dia camiron. facit asmaticis et Diacameron
diac. tussientibus ptisicis. et omni imbecillitati stomachi. R. anacolli. ʒʒ. an. ʒ. vi. et ʒ. i. grana. xv. carnis dracon. ʒ. iiii. et ʒ. i. et grana. xv. galange spice. zedoarie. cost. piper. rubi corall. dragi. reuponti. salvie. macerat. ossium draconis. cariophili. ass. amoni. nucis. muscata. leucapipis. melanapipis. an. ʒ. i. ʒ. ii. et grana. viii. limature auri puri et argenti. meri. ossis de corde cervi. an. ʒ. i. et s. musci et tusure elor. an. ʒ. i. et grana. vii. ambre ʒ. i. mel. q. s. detur dosis. ʒ. iii. mane. et vespere cum vino. Diamargariton. valet cardiacis. tussibus. et ad omnem debilitatem. ossium et cordis. R. gariofili. spice. cinamomi. galange. ligni aloes. liquirit. et nucis. diarodon. et dia [illegible] an. ʒ. i. et s. nuc. muscate. mac. aliptes. zedoarie. [illegible] thuris. cinamomi. calami. an. ʒ. i. margaritarum perforatarum. ʒʒ. ossis de corde cervi. eboris. blance. dysti. ac. an. ʒ. vi. musci ambre cardamomi. liquiritie. basil. se. an. ʒ. i. minus. grana. ii. camphore. grana. vi. mellis. ro. q. sufficit detur mensure cum rosata. ma. vel cum fi. in yeme cum vino. mane et in die. vel. mag. pensile. et quibus. blancha bisanciae superfluus est eiusdem precii quod invenitur in eius ore. et sic virtute habet deprimendi et exigendi.
Rosata muscata maior. Rosata muscata maior. aiunt si dicatur. valet cardiacis stomaticis. et ad omnem stomachi debilitatem. et corporis confortacionem et adiuvatur pulmonis. R. spice folii. piper lo. ʒʒ. zedoarii. cinnamomi. xii. cinamomi. mus. gariof. xiloal. ro. mel. anacardi. corall. costi. liquirit. nuc. muscate. eborum. margaritarum perforatarum et integrarum. R. amomi. rosa amomi. ossis de corde cervi. cum piper. al. ossium draconis. lapis ex marini. spodii. lindo. et al. et vii. nucis. ligni al. ligni anamomi. al. pre an. dragi. blace. bisancie. cardami. se. basil. limature auri et argenti. omnium. xl. an. ʒ. ii. musci camphore. ambre omnium tantum an. ʒ. i. zuccarum candi. an. ʒ. ii. sufficit ro. quod sufficit. detur mane et in die et serum. stomachi cum debilitatis. dicatur. i. cum uino. pacientibus in pulmone cum aqua ordei. Ro.

¶ Rosata novella. Rosata novella. vomitum et subvinctorem novella. stomachi. aufert. et debilitatem stomachi tollit.

prium. desiccat ex longa infirmitate inire subvenit. sudores diastorencos compescit. R. liquiritie et zuc. an. ʒ. i. et ʒ. i. et ʒ. ii. et s. cinamomi ʒ. ii. et grana. ii. gariofilorum. nardi. galange. ʒʒ. nuc. muscate. zedoarie. storace. cardamomi. aque. an. ʒ. i. et grana. viii. mel. q. s. detur mane. et in die. cum fici. Trocisca diarodon. i. rosarum confecta. R. ana ʒ. iiii. spodii ʒ. ii. sandali. ru. ʒ. i. et s. et grana. vii. sandali. al. ʒ. i. et grana. xii. et ʒ. ii. et grana. viii. camph. grana. vii. cum rodostomace. conficiantur. Ro recentiter. tollit. de ind. pulvis acetu storacis supponuntur ad dulciam camphiis ind. vel mollis. formentur ad imbrem ficatum usque reservetur. Trocisca dyam

¶ Trocisca diam alii dicunt. R. folii. mel. an. vedium ʒ. v. amili ʒ. iii. se. [illegible] al. ʒ. iii. et ʒ. i. rubi. ʒ. v. se. plantaginis. ʒ. i. balsami ʒ. i. rodostomac. ʒ. ʒ. conficiantur. admodum formentur. De syncopi.

Sincopis est defectus cordis cum cardiaca. [illegible] superflue. et non expelluntur sua spiritus et animi exalantur. quod omnino vero sic mors ut ingenuitas superflue. superflue autem cardiaca in treshaca. et simile superflue cardiacis insuitur. sed ubi mors. subito et appellensione subita. et necatque aut modo fiat impossibile fieri sine ipsius corporis. fit quod diversis modis. ex plenitudine nimia. vel inanitione. vel subita inmutatione. et infirmitate vel cum plenitudo autem. vel ex impeto vel stomachi solius. vel intestinorum. vel similibus. sed incedo monstratur ex coacris corporis sanguinaria ne et quantitate. vero si est ex plenitudinis stomachi evacuacio. uenitur dolor urgent capitis precipue ante prandium et maxime ante cordis et non est diuturna. sed est plenitudo intestinorum. sentiuntur gravitas. et inflatio ventris. dol. et punctura colica. quia ventris sine inflatione. hic cum aliis sunt premisse signis. inanitio autem est ex nimia ventris solutione vel vomitu. vel fluxu sanguinis. aliquando per. aut sudore. aut evacuatione. ponderi cum. et nimia dissolutione caloris. et inmutatio ut a dolore. aut resolutione ma magna. quare. sed non est cum plenitudine humoris quam quis colere resolvuntur in ore stomachi. quia ad modum dicet. et ing[illegible] super illa amph. sudor mi[illegible] hic nam. et maxime cum colerum resolutione more stomachi manifeste. et diffigentie. quare ut generatur. et sua simul cum accidebit sincopis si magis quod apta incidebitur colera more stomachi. et illis colera sepe debet esse eruginosa. vel prassina et quidem habet stomachi cum. que non sunt occulti humidi. pro sua amari caput dicta. et ut cum fiunt excellentia ut incedunt diversitate. preservatio cum. et ut inter talia fluxa fiat in adventu in dictie. ius illud [illegible] corpus quod multe purgari. et cum [illegible] subita collis. infirmitatum capitur suum interioribus et calida. et calor non nisi suffocatur. vero patitur cor compendio. quare vero destruuntur cor. sensu et motu et inde fit sincopis. [illegible] sed cor calore nullum dissolvitur. vero calor cordis minuitur. et desiccat et fit sincopis. item quando fit morbus per se ut dictum est. aliquando est accidens alterius morbi. ut se corrupto. ex quantitate maxime nervos debilitantur et quum

te spe[illegible] Iudicium autem fit per alvum in
[illegible] venae et fit nimius
fluxus. Quandoque fit ex dissolutione materie. quandoque cum ca-
dit in ventrem quandoque in sinistrum latus quandoque in
[illegible] Quandoque fit sincopis in principio [illegible]
propter retentionem sanguinis menstrualis. Quandoque [illegible]
propter infusionem [illegible] quia [illegible]
revellantur febris ad exterius et quandoque fit sincopis ex suf-
focatione materias et inde durat per duos dies et
noctes [illegible] et quandoque fit sinco-
pis [illegible] passione quandoque per dissolutionem ut in
cardiaca et quandoque per dissolutionem ut in cardiaca ex
repletione [illegible] vene [illegible] spiritualia [illegible]
[illegible] Aliquando fit sincopis ex a-
nime accidentibus sicut cum subito timore vel gau-
dio. Aliquando fit sincopis ex lumbricis. Et distingui-
tur [illegible] patiuntur dolorem [illegible] et
stridunt dentibus et clamant et patiuntur [illegible]
Est autem quandoque [illegible]
[illegible] autem est morbus [illegible] Inprimis autem
videndum est [illegible] precedat et si possit obviari [illegible]
se cessabit effectus. quia quandoque est sinthoma morbi
obviandum est cause et morbo. Si est ex repletione [illegible]
[illegible] Deinde autem est primus [illegible]
quandoque est accidens obviandum [illegible] quod est sincopis
[illegible] vel morbo tanquam periculosiori [illegible]
de suffocatione. Si illi autem quandoque est morbus prius est
obviandus [illegible] sua causa et alio modo. ¶ Sinco-
pi autem obviamus [illegible]
[illegible] constrictionem [illegible]
digitos [illegible] ut [illegible]
[illegible] ad exteriora. ¶ Aqua frigida [illegible]
[illegible]
[illegible]
ut [illegible] capillos
osculantur [illegible] cum manibus [illegible]
[illegible] in mulieribus. Et [illegible]
[illegible] sanguis
[illegible] ¶ [illegible] cum [illegible] et salvia in
accessione [illegible] vel brodium gal-
line precipue cum est ex inanitione. Cause autem obvian-
dum est hoc modo. Si plenitudo est in [illegible]
[illegible] et competenter. Deinde detur [illegible]
[illegible]
[illegible] et si est plenitudo in [illegible]
detur [illegible] competens et purgetur compe-
tenter. et si est ex calidis [illegible]
[illegible] ut in [illegible] diximus
Si ex frigida [illegible] Si est ex repletione ex [illegible]
[illegible] Si in superioribus purgetur farmacia si in
inferioribus clistere adhibeatur. Si est ex calore
[illegible] aqua ro[illegible] et folia salicis [illegible]
super faciem. [illegible] Si ex [illegible]
[illegible] sanguis [illegible]
Si fit ex dissolutione materias [illegible]
[illegible] pedibus donec [illegible]
Si fiat per alvum detur [illegible] vel [illegible] vel
diapenidion vel [illegible] pedibus [illegible]
[illegible]
[illegible] Si non febricitet [illegible]

[illegible] si febricitet [illegible]
aqua [illegible] ut [illegible]
[illegible] Item quandoque est ex dissolutione materias [illegible]
[illegible] aqua [illegible] et [illegible]
[illegible] et supponatur [illegible]
[illegible] exhibeatur [illegible]
et fiat [illegible] super frontem cum aqua ro[illegible] vel [illegible]
Si accidat ex materias descendentibus [illegible]
[illegible] combust[illegible]
[illegible] Sincopi-
zet [illegible]
[illegible] Si febricitet [illegible]
[illegible] et [illegible] Si febrici-
tet [illegible] cum [illegible]
[illegible] et [illegible] si fiat ex suffocatione materie
[illegible] ¶ Si fiat ex fluxu sanguinis ad exterio-
ra [illegible] sine [illegible] super regi-
onem [illegible] Si [illegible] super regionem splenis
Si [illegible] a fluxu [illegible]
Item si fiat a [illegible] inferiora [illegible] ¶ Si
ex inferioribus [illegible] vinum detur subtile et clarum
cum aqua [illegible] ¶ [illegible]
ex [illegible] vinum [illegible] aqua [illegible]
si [illegible] descende-
[illegible] Si [illegible] vel [illegible] vel [illegible]
non detur [illegible] sincopim [illegible] odor
[illegible] in [illegible]
[illegible] cum [illegible] et aqua ro[illegible] ex [illegible] sincopi-
zantibus [illegible] bonum est ut lamina a-
urea vel argentea et [illegible] in vino. Item
[illegible] sanguinis non competit balneum. nec su-
dare. quia [illegible]
non [illegible] loco [illegible]
[illegible] cum [illegible] vel [illegible]
et [illegible] ¶ [illegible] autem non competit [illegible]
[illegible] dissolutionem [illegible]
[illegible] quia vel [illegible]
Quandoque autem est sincopis ex calore nimio vel ex [illegible]
[illegible] vel [illegible] aqua [illegible] Detur
[illegible] cum aqua [illegible]
[illegible] vel [illegible]
[illegible] et [illegible] faciem [illegible]
[illegible] est [illegible] Si autem ex
nimio frigore [illegible] ut
[illegible] plus [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] Si autem sit ex opilatione [illegible] opilativa [illegible]
[illegible] et [illegible] diximus
[illegible] et [illegible] Reliqua [illegible]
[illegible] sunt requirenda. De apostematibus

Apostema est [illegible] preter naturam ex humore [illegible]
[illegible] non est apostema [illegible]
[illegible] est inflatio ex spiritu vel humo-
re [illegible] ¶ [illegible] autem dicit quod [illegible] est grossi-
tudo vel inflatio [illegible] superfluis [illegible]
[illegible] Inflatio
quod [illegible] loquitur
ex [illegible] vel ventositate [illegible] fit [illegible]
cum [illegible] medulla. Inflatio quod exu-
[illegible] est [illegible] ex [illegible] et [illegible]

37

pungitur. et cum pulsatur sonat. Secundum quod est ex humore
et si sit ventus non sonat. Fit autem apostema ex forti
tate membrorum mandantium et expellentium ex debilitate re
cipientium vel assimilationis et eiusdem debilis expulsiva
et non habilis. Unde colligitur in membro superfluitas
et opprimitur et cum nec expellitur nec assimila
tur apostema. Expellitur autem humor aut propter suam multitu
dinem aut eius corruptionem sive malitiam quod resisti
tur non ut substantia sustinet. aut quia membrum plenum
non recipit humorem aut quia nimis repellit. aut
quia liquidus et cadit in membra aut recepit. aut
quia debilis est in cavitate. Unde mittit humores quia ante
sunt apparatum quos natura fortis ad remota expell
it debilis vero non ad remota. Ex debili quia unde si
mittunt nobilia membra. Cum quia membrum sit de
bile et materia nociva quanto remotius expellitur
tanto securius quanto vicinius tanto peius. Unde
periculosior est in manu quam in pede. in dextra quam
sinistra. Quia cor est in medio. Sed ad dextram
omnes virtutes influuntur. Unde est fortior et virtute
accidente prius fit periculosior quam si occuparetur for
tior erit occupationis et fortior et calor est destruc
tio. Quod si in membro forti corrumpitur multo fortius
in debiliori quia multo magis. Festinabitur ma
turatio in sinistra quam in dextra quia pars fortis est
cum fortius opprimitur quia fortior materia opprimitur
dextram quia cum fortis sit nimis et membrum plenum
materia sua exsiccatum unde non fiet digestio et
tardius quam in sinistra. quia prima nimis a debili
tate corrumpitur. et alter bene digeritur secundum diversitatem
humorum diversificantur apostemata. Apostema ex san
guine flegmon vocatur. et colera erisipila. ex fle
gmate zimia sive phlegmasia. et melancolia sclirosis et hec apostemata
principalia. Secundum compositionem sive mala complexionem et ma
lam humidificationem exacerbantur. In ulcera sa
niosa longa et incurabilia convertuntur. Flam
cauda est flatica cum diu fluat fluxum ad mem
brum resistendo calori et digestioni membri et ipsum su
ffocando acquirit in se calorem extraneum et
corruptionem. Unde inficit locum et corrumpit et quod
humidum est dilatatur et quia strictum sit et concavum et vi
lis vocatur fistula. ¶ Unde ex his circumfluentia
ulcus longa consuetudine maneant. acuta autem
natura hic virtutem. unde urit locum et corrodit ex
longa consuetudine corroditur et ulcerat. Unde fit hery
sipila. id est sacer ignis. et aliis adiuvatur in se. Unde
nascitur formicam nolam corrosivam maciam. Unde co
lera aduste in modum veneni urit et hic in se im
primit et principium et principaliter [illegible] unde quia
est ex colera adusta et inflammata et spissa multum
corroditur et vocatur lupus sive herpes estiomenus. id est
se ipsum corrodens et quia melancolia ex longa consuetudi
ne declinantis. ad locum acquirit venenositatem
et adustionem. Unde urit et corrodit et fit cancer. Sed
autem curatio est difficillima circa apostemata in
principio ut [illegible] digerantur maturentur
mundificentur et consolidantur et [illegible] in locis
purgatoriis membrorum principalium ut ascell in
guinibus et collo. quia debilis digestiva et conti
nua et in locis spongiosis carnosis ut mamill.

apostematis signa accipiuntur ex tumore dolore
et tumor extrinsecus. Cum mollities est ex flate du
rities ex melancolia. acutus ex colera. [illegible] ex san
guine. et a dextra cum complexione restaurantur. ex co
lera. sed ex fleumate. ex sanguine. secundum extremis et
composite. Item dolor cum intensus est ex san
guine pungitivus ex colera. gravativus ex melancolia
distensivus ex flegmate. deambulativus ex ventositate.
ut humoribus fluentibus in membro. Sed in apostematibus
distensivus est ex ventositate. suppositivus est
ex flegmate. pungitivus ex colera. [illegible] forma cum rotunda
acuta et stricta ex colera. vel cum elevatur. sed lata et
contrahitur. et dilatatio ex sanguine humore cum dilatatur
dilatatio et obtusio ex flegmate fit cum obtunditur. Con
strictio et obtusio ex melancolia. Sed in forma dividitur
quibusdam et ipsis membris placentibus ut oblongi
tudo lacertorum [illegible] aptius. Colore quod
citrinus ex colera. rubedo ex sanguine. albedo
ex flegmate. livido ex melancolia. Completis causis sanguinis
signa sunt. rubor in facie. color saleus sive infectus
humectatio. mollities plenitudo venarum cole ar
teriis [illegible] mobilis [illegible]
[illegible] cum nimia pulsatione. Flegmatis [illegible]
[illegible] sive pallor in facie insensibilitas. mollities a
plenitudo. [illegible] non valet [illegible]
[illegible] melancolie nigredo duricies. vel humiditas
[illegible] obtusio. et contractio. ex compositione
malis compositi erunt signa. Si quia sanguis. in
[illegible] sit per [illegible] fiat flegmon. vel [illegible] in
[illegible] maioribus [illegible] ex
[illegible] flegmon cum [illegible] ardens. hoc fiat
cum [illegible] et similibus. ne colera [illegible]
[illegible] sanguinem et hoc [illegible]
[illegible] repercutere materiam
[illegible] purgatio [illegible]
[illegible] si sit recens. Si est confirmata per [illegible]
[illegible] repercutiatur cum emplastro de
[illegible] aceto succo plantaginis
solatri sempervive floribus [illegible]
[illegible] poligonum id est centinodia
album. [illegible] si repercuti non possit [illegible]
dissolvi cum furfure [illegible] aceto vel
fermentum [illegible] cum [illegible] vel argilla et aqua [illegible]
[illegible] borni [illegible] unguentum
[illegible] a [illegible] farina ordei
et furfur et fiat emplastrum [illegible] furfure [illegible]
[illegible] cum furfure. [illegible] est attende
[illegible] est locus in [illegible]
Unde [illegible] et fiat unguentum [illegible]
[illegible] vel aqua [illegible] ex
farina et adipe anserino [illegible]
mo. ¶ In colera etiam fiat emplastrum repercussivum [illegible]
[illegible] ex [illegible] bolo [illegible] opio. Si h
[illegible] de humore [illegible] purgetur et flegmon si non est plac
[illegible] venenosa [illegible]
[illegible] vel [illegible] ea sic di
ssolvitur apostema in ascell. Si non possit repercuti di
ssolvatur cum furfure [illegible] in vino [illegible] vel
[illegible] et furfure aut [illegible] et [illegible]
cum furfure et vino si non possit dissolvi matur.

cum fermento cum ovo axungia porcina senecio
apio cum axungia porcina senecio ap. cum mi-
lia fenugreci apium sinapi mal. altea et porri radice li-
lii bulbos. ¶ Tritici masticati [illegible] sic fiat ebuli
porri radicem axungia et apponitur mel et farina
lini coquitur ad spissitudinem et emplastrum superius ap-
ponatur cum ovi collectionem ducit ad saniem
vel folia caulis contusa cum pinguedine carnis su-
illa apponuntur vel cepe concava oleo plena bu-
liat in cinere et superponatur. Item excepta sic coquitur et
lumbricus terre quassatis et fermento fiat emplastrum. Item
aliud in mollibus locis [illegible] et superponatur. [illegible]
hoc fere idem usus. nisi quod tenera [illegible] et cal-
lidiora in [illegible] apponitur. ¶ Semper in apostematum
locis [illegible] [illegible] [illegible] et confor-
tativis [illegible] adiuncto aliquo cum ad calorem [illegible]
conservandum. fiat ergo emplastrum ex semine [illegible] more
[illegible] radicis bismalve foliis et
si [illegible] exhaurit [illegible]. addita farina
[illegible] cum [illegible] in [illegible] super-
ponatur. Si sic per iii dies vel iiii durantur nec
[illegible] non apparent. [illegible] congela-
[illegible] [illegible] indurantur in
[illegible] et dissoluta collectionem [illegible]
mollificanda [illegible] diachilon [illegible] ac
[illegible] [illegible] apium [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] cum [illegible]
[illegible] bismalvam et malvam [illegible]
oleum et vinum [illegible] recipiat. [illegible] postea
[illegible] oleo laurino vel unguento aliquo calido. pos-
tea fiat unguentum [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] sanctitate vel butiro. Quod
si [illegible] circumscribat sed magis molestiam indu-
cit presumitur quod ad saniem tendit. quod [illegible] ge-
[illegible] sunt saniei dolores et febres magis quam [illegible]
[illegible]. Tunc accipe semen lini fenugreci radicem bis-
malve folia malve absinthii [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] coquantur et [illegible]
[illegible] emplastrum ad saniem provocandam. accipe [illegible]
[illegible] [illegible] malvam [illegible] cum axung-
ia porcina. [illegible] [illegible] [illegible] lac [illegible]
[illegible] pariter [illegible] et supponimus. Cum vero co-
gnoscis saniem digestionem [illegible] cum [illegible]
[illegible] cum sal vel [illegible] cum sal vel ac-
cipe folia vel [illegible] lilii [illegible] et cum axungia
[illegible] et supponere. [illegible] fiat. [illegible]
digestionem [illegible] fiat quia fistulam inducere. Quod
si [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible]
sagittella in loco ubi magis dependeret. [illegible]
[illegible] cum axungia. aut [illegible]
[illegible] mel et farina siliginis et [illegible] more [illegible]
[illegible]. Et si [illegible] est [illegible] [illegible] foliis
caulis vel lilii [illegible] et [illegible] vel fiat [illegible]
[illegible] [illegible] farina siliginis mel et [illegible]
[illegible] et oleo usque ad [illegible] saniei et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] saniei
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
et [illegible] [illegible] additur. [illegible]
[illegible] [illegible] in fistula [illegible] [illegible]
[illegible] replere [illegible] ad [illegible]

(cum) [illegible] fiat in unctione cum unguento [illegible] vel [illegible]
apostolicon vel [illegible] [illegible] cum mel.

De apostemate mamillarum

Apostemata mamillarum [illegible]
aliqua ex quo humore sunt [illegible] signis cognoscitur
colore saniei. Si autem est ex sanguine cognoscitur pru-
[illegible] et [illegible] ad sanguineum. Si vero flavus vel
[illegible] [illegible] et quod exit est liquidum vel plum-
beum vel [illegible]. ¶ Si ex [illegible]
et quod exit [illegible] est [illegible]. [illegible] ut dicit
[illegible]. Si autem sit ex lacte coagulato cognos-
citur per lacteum colorem et albedinem eius. [illegible]
et [illegible] [illegible]. Si ex [illegible] humore et [illegible]
[illegible] [illegible]. fiat [illegible] [illegible] et [illegible] vel si
[illegible] cum [illegible] fiat [illegible]. Tunc fiat [illegible]
[illegible] cum [illegible] [illegible] vel cum [illegible] plantag-
inis vel cum [illegible] [illegible] vel coriandri et [illegible]
cum oleo [illegible]. ¶ Si sit confirmatum dissolvatur cum
furfure in vino [illegible] vel [illegible] vel [illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible] [illegible] et [illegible]
fiat cathaplasma. [illegible] [illegible] si est [illegible]
[illegible] [illegible] cum [illegible] vel [illegible] vel [illegible]
[illegible] vel mellilotum cum [illegible] vel [illegible] cum lacte [illegible].
Si fiat ex coagulatione lactis. [illegible] exhauritur
sanguis. Suggatur mamilla a magno puero
et [illegible] [illegible] [illegible] quod liquiditatem dant
sanguini et [illegible] [illegible] cathaplasmata
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ¶ Si
sic non solvitur [illegible] cum axungia ca-
thaplasmetur. [illegible] [illegible] cum mel
[illegible] et inflationem dissolvit et [illegible] fiat
[illegible]. ¶ Aliud ad idem. [illegible] farina [illegible]
cum [illegible]. [illegible] folia caulis [illegible] farina [illegible]
[illegible] dissolvit. [illegible] sal et [illegible]. Quod si [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] vel [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] saniem [illegible] et educ-
tur [illegible] saniei [illegible] [illegible]. [illegible]
de [illegible] [illegible]. Si autem accidens [illegible]
[illegible] fistula vel [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] sic [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] cum lacte [illegible] cum [illegible]
[illegible].

De erisipila

Erisipila est apostema factum de igne colera
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible].
[illegible] colera [illegible] est [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] colera et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et
[illegible] et labia [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. Si autem [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. Tunc [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] lac. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] cathaplasmentur vel
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]. Si
[illegible] non [illegible] [illegible] [illegible]. Si [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] sanguinis et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]. Si
autem fiat [illegible] [illegible] [illegible] non sit ap-

ponenda sunt. ne nimia siccitate siccatur in sedem sanam. Adiuvare debemus in his quoniam color mutetur permixto cum sanguine locum possimus ut in herisipila quia maligna est. Consolidari non convenit cum primo medico infusum cum aqua salsa et calida et aliquot diebus. Si autem prius non fuerit consolidatio, fiat fomentum cum aqua et oleo et sale et postea emplastrum mittatur cum farina ordei et succo coriandri. Hoc autem non fiunt sicut in magno incisio mitigetur. Si autem herisipila fiat cum ulcere et corrosione fiat fomentum decoctionis et digeratur cum oxizacra et purgetur cum colloquintida. Postea fiat illinimentum et non superius unguentum cum pulvere supraposito super vulnere emplastrum de farina ordei et succo plantaginis et sandali rubei et farina ordei equaliter confiatur cum aqua et igne per horas. Item pulvis cum rosis et cum aqua unguenti pulvis vel aqua rosarum vel aceto in modum unguenti conficiatur et eo bis vel ter in die unguatur. Et si necesse est superiora apponantur. Item si vulneri alicui herisipila supervenerit plagella intincta in succo semperviue vel succo solatri et imponatur. In lini vel sicca vel quamvis addatur albumen ovi et oleum rosarum et modicum sandali albi et rubei et cum adiutorium natura redeunte sanitatem ad hac medicina est [illegible]. De vulneribus concavis. Concavi autem quam vulnera concava fiunt quibus adeo ut possit condam sanantur vel medicam. Recipe serapini [illegible] colophonie, ℥ i. cere ℥ iiii. olei. Galbani ii. masticis. olibani. mirre. ana ℥ iii. thuris [illegible] in pulverem admisce et agglutinatum fiat usque in finem. De carbunculo sanguinolento.

Carbunculus si supervenerit vulneri cum pulvere vulneris pulverem citrinum ingerimus. Recipe oculos populi ℥ ii et s. foliorum vini cum lanis vel quamvis solani canis tenerimi rubei semper vivi. foliorum lapatii violacee foliorum nigri quinque foliorum mandragore umbilici veneris ana ℥ iii. cum axungia non porci et sale. Et iii. dies pistentur et infundantur cum axungia pistentur per duos dies et inde in fine fiant magdaleones et per quinque dies dimittatur. Tunc die iterum pistentur et per viii dies servetur postea magdaleones successive diluantur et cum [illegible] conficiantur bulliant ad superiorem cum semper cum spatula agitando donec placuerit exprimitur cola et colatum dimittatur refrigerari et utendum. Et non quin principia quilibet accidit possit debent quando in medicina sumantur in magdaleones. Si vero exhibueris et dimittatur per se et postea dies simul dimittitur de medicina ut supra vel dolor capitis accidit et pacientis non dormire volentibus cum oleo violaceo et in unctura sudorem provocatur. Ad carbunculum autem accipe piper auripigmentum ana pulverizate et fiat sicut scis adhibitum postea pulverizata et commisce simul cum melle et aqua ad spissitudinem et carbunculo supponere. Item autem mortificatur. Cum ipsum mortificatum esse cognoveris ad malagma mortificandum sic utere. Recipe malve visci malvavisci oleum lanam biacam in [illegible] [illegible] axungia et pista et dimitte maturare per ii dies [illegible] postea cola et cola et usque ad finem. De vulnere male curato.

[illegible] in carbunculo mel cum sale fiat.

et compurgetur. Hoc unguento utere postea. Recipe olei ℥ i et s. serapini arcetum. Recipe s. cere ℥ iiii. picis grece ℥ iii. salicie sambuci ℥ i. lapacii acuti aquatice lentisci savine, ana ℥ vi. Recipe maiorem plantaginem i. drachmam et serapinum cum oleo resolve et cola et pulverem tendonum admisce. Cumque coagulatum fuerit usque in finem. Item accipe salvie agrestis et dompni herbe lanceole consolide, pimpinelle, arthemesie lingue bovis ana maiorem plantaginem i. pistentur cum libra i. sepi arietini de medio bulliant donec lectum fuerit fundum. Tunc cola et colatum ad ignem pone et cum bullierit addantur cere ℥ iiii. in estate ℥ ii. in yeme. Et tunc addatur pulvis masticis olibani colophonie ℥ i. et misce et remove ab igne et adiunge terebentina et agita et usque in finem. Dulcis [illegible] purificat mundificat et carnem bonam creare generat et nutrit. De carne superflua in vulnere.

Si caro superflua vulneribus supervenerit pulverem hunc modicum supponimus utrique. In fine salvia. Calcis calcinate ℥ iiii. auripigmenti ℥ i. aqua [illegible] omnia misce et fac bullire postea dessiccari ad solem. Item aliud hoc modicum vitrioli et flos eris ana pulverizata simul superflua carne in vulnere corrodit. Item accipe salicem vivam mel et sal et ysalabulef in volumine pasta et coquatur in furno. Exprime postea pasta pulverizata carnem corrodit et consolidat. Si autem nil ceciderit ut inquiratur claudi fiat emplastrum de farina ordei cum pane et vino et postea desuper. Si apertum fuerit sanabitur et si clausa aperietur. Item farina ordei et albumen ovi et mel idem faciunt. Item si clavus agnomina [illegible] et imposita curatur et purgatur. Sene salicis [illegible] aperit vulnera clausa per laterem calidum reddere. Item si eruginem ei applicatur subito cum chilarum. Item cardamomum sicut pulvis id est [illegible] ossa fracta consolidat. Si vulnera accidunt vulneribus duo amida bovis recentem in vulnere conservantur et pistillum emplastrum eos accidit tandem. Item fiat ex pulvis origani. Item pulvis et eius sanguinem provocant. Recipe ramum [illegible] duo extra emplastrum super apostema ipsum fiat de [illegible] cum lumbricorum. Tunc cum melle terrestri et superpone ossa fracta extrahitur. Item radix cucumeris vel ossis brachii [illegible] carnes unius noctis et dolorum eius cum. Postea in pellicula eiusdem et similiter in volumine sine consolidat. De igne persico vel sacro.

Herisipila a nomine ignis persicus vocatur et a aliis proprie subito cum rubore et in [illegible] alii est sine elevatione et [illegible] erisipela et est ad [illegible] ad modum morbi et [illegible] eius cum [illegible] cum fortibus sinthomatibus et aliis supervenit febris [illegible] malagma duo folia semper vive et [illegible] frangantur et coquantur in aceto addatur cum superdicto et confundantur et emplastrum ignem extinguit et quod combustum est sepius in momento cura ut non indigeat postea nisi curare apostematum. Et si apparet elevatio cum dure quasi sit in brachiis vel [illegible] vel alii et postea fiat solutio continuitatis cum [illegible] cum cultello fiat emplastrum ut dictum est. Quando flebotomia in utroque ex ambobus brachiis adsim

34

34

De carbuncle supra [illegible]

De carne superflua [illegible]

De igne persico vel sacro

De vulnere male curato

capiti exeuntibus talibus sinthomatibus acutissimis et dolorosis et stupis. Medicina illius est ex predictis.

De fistula nata — 78

Fistula autem aliquando accidit in [illegible] locis s. purgatoriis principalium, ut collo, ascellis et inguinibus et etiam in mamillis et aliis nascitur in locis nervosis et musculosis, venis et arteriis, et aliquando sub ascellis et alia in carne, et secundum hoc variatur eius cura. Quod si est in locis carnosis, purgetur precedente [illegible]. Et cum elargetur ut supra dictum est [illegible]. Et si os infra eam est, ut pellis extrahatur sine sit excrescens sive sit infra sive [illegible] cum tenaculis et [illegible] cum [illegible] consolidatur [illegible] unguento [illegible] et super aspergatur pulvis [illegible] vel [illegible] majoris et [illegible] cum [illegible] usque ad [illegible] et [illegible] super aspergatur pulvis [illegible] et ponatur ad fundum [illegible] vel pulvis [illegible] et aloes [illegible] aspergatur vel pulvis [illegible] combusti vel [illegible] unguento quod fit de succo plantaginis [illegible] celidonie absinthii [illegible] cum melle despumato et [illegible] et dessiccatur. Item capitellum pulvis [illegible] et [illegible] [illegible] infra [illegible] pulvis [illegible] cum melle semel in ebdomoda vel [illegible] cum [illegible] lavetur [illegible] et succo absinthii et detur [illegible] Item [illegible] in aceto et sal [illegible] soli exponantur ut dessiccentur, pulvis eorum [illegible] cum [illegible] fistule intromittatur. Item [illegible] plumbum [illegible] hominis combustum [illegible] in aceto [illegible] pulverizentur et cum tenta imponantur. Quod si fistula multum sit intricata venis et arteriis elargetur ut dictum est. De inde unguentum [illegible] quod fit de [illegible] et capitello [illegible] vel unguentum quod [illegible] capitelli [illegible] unguento [illegible] remouetur. [illegible] cum [illegible] ut [illegible] loci removeatur sicut celidonie [illegible] Quod si sanguis [illegible] mortificata est fistula. Si sit [illegible] pulverem [illegible]. Quod si fuerit [illegible] unguentum [illegible] ut in capitulo de fistula supra diximus. Quod si fistula [illegible] in [illegible] de fistula [illegible] cum [illegible] vel album cum oleo [illegible] ignis [illegible] est [illegible] unguento [illegible] et alius unguentum [illegible] ad [illegible] Vel cum mortificata fistula [illegible] ponatur tenta in [illegible] unguento [illegible] pulverem [illegible] de pluma et [illegible] et aliquo [illegible] carnem mortuam corrodit bonam generat. Et [illegible] fistula cum unguento fusco [illegible] ut dictum est. [illegible] cum [illegible]

et purgetur cum [illegible] et media [illegible] die fiat [illegible] de [illegible] [illegible] die [illegible] est [illegible] fiat [illegible] in [illegible] et tunc [illegible] ad [illegible] Si [illegible] cum [illegible] Et [illegible] purgetur cum [illegible] et media [illegible] die fiat [illegible] die si [illegible] est [illegible] fiat [illegible] et tunc [illegible] ad [illegible] fistula [illegible] orificio fistule ut predictum est [illegible] tenta [illegible] et super aspergatur pulvis [illegible] et ponatur usque ad fundum fistule et [illegible] per duos dies et singulis diebus bis in die cum [illegible] ad [illegible] Tertia die [illegible] tenta et [illegible] fistula et tunc [illegible] et [illegible] sanguis [illegible] quod est signum mortificationis. Tunc [illegible] unguento [illegible] de [illegible] de pluma et [illegible] ut dictum est ad regenerationem carnis et [illegible] [illegible] et [illegible] vel unguento fusco vel [illegible] repleto [illegible] ut dictum est. Et si sit in loco [illegible] aceto lavetur [illegible] et [illegible] pulvis mortificatur [illegible] est autem dum fit [illegible] purgantibus [illegible] et de his que valent ad [illegible] purgandam et [illegible] et [illegible] et purgatur [illegible] Si autem fistule sit in carnoso loco [illegible] elargato [illegible] tenta [illegible] et sic supra [illegible] fistule usque ad [illegible] tenta [illegible] in [illegible] intromittatur [illegible] usque ad [illegible] vel [illegible] pulvis [illegible] intromittatur [illegible] usque ad [illegible] mortificata est. Tunc [illegible] unguento [illegible] et alius ut supra dictum est [illegible] fistula [illegible] lac [illegible] fistulam esse [illegible] Et [illegible] carnem [illegible] ut [illegible] si os est [illegible] ut loco carnis. Si [illegible] et [illegible] in fistula [illegible] elargato [illegible] unguentum [illegible] usque ad mortificationem [illegible] usque ad [illegible] et [illegible] ut alibi dictum.

Et fistula mamillarum [illegible] hac [illegible] cum medicamine [illegible] et [illegible] corporis [illegible] et [illegible] de his [illegible]

De fetore assellarum — 39

De fetore assellarum

Fetore assellarum [illegible] ex corruptis humoribus [illegible] cordis [illegible] humor [illegible] vel aliquo [illegible] in locis [illegible] non [illegible] et putrescant et [illegible] multo magis si humor [illegible] corporis [illegible]

Conuenit post purgare cerebrum de uino in quo mitigatur aut aqua ro. et liquiricia uel alia aqua uel mirra uel aloe cum uino odorifero. Similiter aliud et lauas yrcos aut cinamomo aut gariofilo aut quouis odorifero lauetur assidue capitis cum uino aut cum aqua camphorata. aut pigmento aut aliquo alio odorifero consumptus.

Vnde? natas. fumas replens. non appetis. escas
Ciias. acrem inflammas. grossius epar. splen
Ren. item oppilas. ledis caput. ebrietatis
Fumis obsistens. lenis spiramina. laxas
Dura. paras famem. mollis. minuisque dolorem.

Capitula morborum stomachi et membrorum

Difficultas gluciendi tribus modis fiunt: aut ex mutacione complexionis aut apostemate aut vulnere. Mutacio complexionis est aut ex calida aut ex frigida. Set tunc paulatim et cum mora vix glutitur et hoc cum labore, sine gravitate cum minima est. Si ex calida est sentitur siccitas et apostemate cum fumositate et calore in gula. Si ex frigiditate nichil horum sentitur. Si ex apostemate vel est in maxilla vel est in gula sentitur dolor et angustia magna precipue cum cibum vix glutitur. Et si est ex calida sufficit dare que sunt calitatis. Si est ex siccitate sentitur gravitate sine ponderositate. Si vulnera sit in gula precipuum cum dolore sentitur et maxime si acuta et salsa comedit. Fit autem alia difficultas gluciendi ex apostemate vel causa nimie vel ex lesione vel ossium relaxacione. Et hec predicta curantur. Si sit ex calida detur cassiafistula prunia mollis et purgetur et liquiricia aufertur. Postea dentur sui refrigerancia vel mollificativa, prunorum cum succo cucurbite, mutatur cum his frigidis, cum portulaca, lactuca et similibus. Postea ex emplastra refrigerancia et unguenta. Si ex frigiditate sit dentur saviol' apis silvestris cum melle et coctum dentur diamisi et electuaria calida et unguenta. Si ex siccitate sit dentur saviol' et apium silvestre cum melle et coctum. Dentur diamisi et electuarium cum et ea que infra cum similibus diximus. Fluant carnibus et tybiis cum vino conditis. Si ex apostemate sit eadem in precedat per gargarismum cum cassiafistula magis, ungatur oleo violato, succo solatri et emplastra sint apponantur et pilas refrigerantes sublinguo ponamus. Flumat cum amigdala cum aqua et ptisana et similibus. Si ex frigido apostemate sit dentur ysopus coctus cum melle, diurnus? pillulis? Si scrupulo(?) autem sit cum febre detur ptisana cum amigdalis et zucaro et si crepuit apostema mundificetur cum ptisana et amigdalo et imponatur collaminum. Si vulnus debile sit dentur lac caprinum vel lapis candens extinctus sit. Et si apostema sit calida fiat epithima de psilio et lini semine cum lacte temperato. Si ex frigido fiunt semine bombacis et butiro. Si vulnera sit solidatur cum succo arnaglose, bolo, terebentina cum melle et maxime si recta sint. Si sine febre sit mellicratum, si cum febre ptisana detur et ea que diximus in vulneribus pulmonis. Et non quod in hora membrorum in firmitatibus non statim debent vix glutiuntur medicina set paulatim. Mater est ut vix gluciendo subveniat.

De canino appetitu et irracionabili et defectu eiusdem

Appetitus aliorum inmoderatus et irracionabili dividitur aut est excedit aut mutatur (…) nimis cabilis fit aut deficiat. Et hiis tribus modis nocumentum in ipso fit propter eam quoniam indigestione quoniam indigestionis eius excessum et ex hiis quidam variantur passiones provenientes ex eo. Sicut sunt ventositas, eructaciones, anachimiasim, lipothomiam, anorexiam, ut eorum caniam, ardorem, amaritudinem, flegmonem et similia.

Ex frigore orexima bolismum, fastidium, singultum, grossam ventositatem, frigorem sensibilem, pinguissimum et similia. Si ergo excedat frigus calorem etiam stomachus hiis loca plena evacuatur et in aliis. Inanis causa autem cum est appetitus. Et frigus quod illorum locus apparet malus digerere. Set si minus excedat frigus ex calore eius et in appetitu. Unde caninus appetitus sive bolismus fedatur stomachi passio que canitur vomitur ut comedat. Que egritudine dicta ut laudem regitur pisse vero. Set quod appetitus sit propter fumum et qualitatem. Solum evitare sic evitatur ysaac ismaelita et ubi venit figuresque et qui tenetur similiter amplior qui dicuntur virtutes appetitus proficiant cum non egrediantur contentia vivintes et quod est calidus appetitus retinet digerit et expellit. Set quando melius est frigide cal' remissum. Unde ait: indigena quod calor frigus est. Plane dicimus interioribus proprie que interiores desunt. Calor autem ex naturalis frigus quibusdam. Set accidentaliter preterito calor omnibus deservit quia omnia interiora corporis promotum sunt. Et hiis in attractiva et expulsiva ex manifestum et in digestione est motus cum spiritu parietum actuum. Retentiva complectitur villos movendo transversarios. Frigus enim accidentaliter confert quoniam per hanc complexionis formam villos tenet quousque fiat digestio. Iuvatur ergo virtus insequendo villos. Expulsiva a frigiditate iuvatur quoniam ventositate que fit per quod fit expulsio et ingrossat expellendum et constringit intestina et non impediens complexionibus indigentiam que eas impediunt. Siccitas iuvat attractivam et expulsivam ipsando spiritum. Retentiva plus indiget siccitate quam calitate que tempus magis sit retencio maius est tempus quo movent villos qui in longum est cum in est calor ut constringatur et quia prior complexio plus declinat ad humiditatem ideo retentiva inveniens debilis est. Attractiva plus indiget calore quam sic que plus necesse est ei movere propter suum motum. Quod quoniam in siccitate constringere attractiva autem sit in villos longitudinem proveniens. Et attractio autem sit per viam ut in magnate vel ut impleantur vacuum ut in follu la vel acul' ut olim inflammata. Set hoc est adimplendum vacuum ut in fistula. Expulsiva magis siccitate quam retentiva. Digestiva plus indiget calitate et humiditate aliis ut liquiditate vadat per membra nutriens. Retentiva est in villis extransfuso retinens quod attractum est donec virtus spiritum in nutrimento in eo operetur. Digestiva quoniam que retentiva retinuit et per partes ut quod superfluum est expellatur grossum attenuando tenue et in grossando viscosum incidendo et hic macerando. Expulsiva quoniam vero sunt villi longitudinales qui serviunt appetitui in attrahendo latitudinales expulsioni, transversales retentioni. Unde oportuit adquirere. Quod ergo dicit ysaac appetitum fit proficiendi villos de frigore accidentaliter quoniam in quid utiliter villum longitudinalem et constringit calorem retinendo quam et sic membrum adimaniens.

[illegible] in quibusdam sunt pori [illegible] honat hos stomacus in antro [illegible] quia in cauis sui me [illegible] [illegible] hic reperitur qui simulat assuatus [illegible] mouetur in uoluntarie ad appetendum [illegible] qui [illegible] [illegible] [illegible] motus [illegible] et non uoluntarius. Consequenter [illegible] impeditus [illegible] [illegible] uoluntarius et non naturalis. Appetitus [illegible] existentis [illegible] motus uoluntarius [illegible] [illegible]. Voluntarius deficit in bolismo [illegible] [illegible] appetitus [illegible] naturale uoluntate naturale [illegible] deficit in naturali appetitu [illegible]. Sensibilis deficit in defectu appetitus. Cum [illegible] sit bolismus uel ex [illegible] complexione [illegible] stomacus [illegible] uel ex [illegible] humoribus [illegible] stomacus [illegible] [illegible] [illegible] uel ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] complexione [illegible] uel [illegible] [illegible] acidus uel similibus [illegible] debilitatis [illegible] [illegible] plus [illegible] [illegible] digestio [illegible] [illegible] digestio corrumpitur. Quia igitur corrupta [illegible] [illegible] cibum [illegible] corrumpit [illegible] [illegible]. Quando autem fit ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] debilitatur et digestio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] appetitus et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] appetitum [illegible] colorum notabilis [illegible]. Cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum tremore [illegible] debilitate [illegible] [illegible] [illegible] debilis in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sine [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ordinate [illegible] [illegible] [illegible] est bolismus [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bolismatice [illegible] [illegible] est lumbricus [illegible] [illegible] [illegible] cibum [illegible].

De appetitu innaturali

Appetitus innaturalis fit [illegible] naturalis est dissimilitudo appetitus [illegible] [illegible] hec [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dissimilitudo [illegible] [illegible] et non naturale [illegible] dissimilitudo naturalis appetitus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in naturali. Dissimilitudo [illegible] naturalis appetitus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] appetitus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] exaltio humorum. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] humores putridi. [illegible] autem fit [illegible] [illegible] uel humore [illegible] [illegible] appetitus [illegible] ut [illegible] [illegible] in [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] appetitum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

De defectu appetitus

Defectus appetitus ex [illegible] [illegible] fit. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] appetitus [illegible] [illegible] [illegible] colicas resolutionibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] corruptionem uirtutis [illegible] [illegible] et sensibilis uel ex corruptione [illegible] et uoluntarium mobilis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Si ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sequitur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]. Si ex [illegible] sit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Si ex [illegible] sit [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et appetitus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in omnibus [illegible] [illegible] egritudinibus [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]. Si est ex corruptione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut in frenesi et in mania. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] digestionis et malorum humorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Cura bolismi

In bolismo ex [illegible] [illegible] et acido humore uinum purum et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et dulce ieiuno stomaco [illegible] [illegible] replet et digestionem [illegible] et [illegible] digeritur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] diaciminum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Si uo[illegible] appetit [illegible] unctuosa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut quicquid [illegible] sit unctuosum. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] unctuosum et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Dyadon pypeon

Diarion pipeon ualens ad grossam [illegible] [illegible] dissoluendam [illegible] [illegible] calefaciens et [illegible] cardamomi [illegible] [illegible] gariofili [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] diagalan[ga] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] digestiua et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Sic bolismus ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] unctuosa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] diabasil[icon] [illegible] diacodion et [illegible] [illegible] [illegible] ut in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] appetitum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sine labore. [illegible] gariofili [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cocleari [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] malum appetitum [illegible]

[illegible]

De siti et eius defectu

[illegible]

De eructuatione

[illegible]

6

[illegible] ... Si ergo calor naturalis in [illegible] ...

[illegible]

Si exsiccante humido simul exsiccatur [illegible] calor ...

[illegible]

Sed quia naturalis [illegible] ...

[illegible]

Dyasyrmaton

[illegible]

De singultu

Singultus est [illegible] ...

[illegible]

zuch. viol. lib. e. sie thu. se. pruni lacte. ¶ Decoctio
uitelli cassia acetosa et pruna. primus autem mag.
tepida decoctionis lib. e. viol. malue et plus aliorum semper
usque ad ulla et sup lacte. Et fiat emplastrum. ut in
se. caulum et sinochi et sicirare vuchee. que sunt ex
medialis malue. bismalue. se. lini. feni. coctis
mag. addito oleo viol. lacte mulier. et similibus. ¶ Re
pso omnes semper solius soluit. prout et previsum et q
more et gaudium. ¶ Si si repletio est minor purget
humores cum fiat ul vomitu. ¶ Ex repletio coguntur pro
ptionem ueru dietam mitem prudentie et conuenientem
tocius. deinde extenuatam humorum et uiscositatis
aceque gl. radices. se. pe. absinthij. tos. lop. eupho
rie cimini. seria cruda. spica nardi. consolidae et d.
coquine mag. et similiter per et de. et h i ca ca. ¶ Po
sita digestionis purgetur. yii. laxatiu hiera rufini
militis sarra. post detur aliquam et sic electuarijs
et alijs ut prius. ¶ Si ex fluxu debilis ex mel confortati
purger cum yeruspigra. yera ll. lindeni et similibus. Deinde
sit con absinthij cum zuc. et uill. vel aloe. ul' calefac
cum sinapi mi. vel mediatur mastix. vel aq. decoctionis
carnis de cum uini ul' ruta eum mill' mente. Des ex
tracti et elect. odoriferi. ut gariofil. diagl. diazin
ziber. dianisi. diarrod. dimargariton. et similia. ¶ Fiet
lib. siropha cum aq. ul' uino decoctionis origani. ab
sinthij. calament. sam sucum. rute mente et similium. et ex
hisdem cum emplastrum. ¶ Vngatur stomachus oleo laurino
nard. castor. et similibus. ¶ Epithema ex aceto laur. et
castor. ¶ Si repletio sit langui. fiat vomitus. deco
calefac. eu aq. ca. ul' sinapi. malorum. ¶ Induci
tur stomachi appendenda sunt remollientia diuretice et q
confortant cum melli et que proprium est epithema de carnis
hy diacilorum cum pauca aptagia sup positum. Et epithe
mata cum in singultu. et mediam si mieu dupli
de aq. ca. ul' viridum cum linie. Et fricant cum ut
unguento de mastice. oleo fumus ardentibus prope
naribus et fricatur. Vngi. cum aceto, prope debe
tur corde et capitis bibe. ¶ Si aut sit singultus
ex siccitate facta cum ex oleo ex uiolaceo. vng.
gtis calidis. Cibi et potus sint temperate calidi et elec
ca. ¶ Si vero in metu mutat q singultum ex siccitate
et ex replet. hoc valent pill. ex aloe. mastic si
co. absinthij et mirta tribula. ¶ Decoctio dec
coctionis rute. mentis cum mill. vol. se. apii. cimini. anisi
calamenti. abrotani. mastic. uelib. carui. cum. ul' a
liquam et eam ca. deinde. sumat aut unum. ut derum in
li. ca. uinum stomachi extol' rx. fiat epithema ex oleis
calidis. ut laurin. anetino et similibus. ¶ Et si singultus
sit ex acumine aliorum ca. dentur aq. frigida cum oxizacc. et aq.
frigida. ul' sir' uiol. prunorum. ¶ Ex timore singultus
extinguitur. et similiter tribula. ¶ Et sternutatio
nes et ligaciones extremitatis. ¶ Et tenie anelitum
in singultu et collisionem uinam dissoluitur. et calef
facit et uiscositatem ab hore stomachi expellit. ¶ pul
uis ualens que uentositate. ℞. mastic. ʒ i. anisi. ca
rui. aneti. ana ʒ i. s. ysopi. pulegij. orig. calamenti
ana ʒ i. se. apii. pe. cimini. ana ʒ. s. piperis ʒ. ij. ca
rdamomi ʒ s. cinamomi ʒ. s. foli ʒ ij. ʒʒ ʒ. ij. lig. ʒ i. s.

De fastidio et abhominatione et nausea et vomitu — 8

Fastidium siue anarexia ab
hominationem sive nausea et vomitus similiter habentur.

hunt ad inuicem et distinctum. sunt autem ex humoribus in malis
in hore stomachi habundantibus. ¶ Sed fastidium est cor
ruptio appetitus et tedium ex humoribus corruptis generata
tum. ¶ Nausea est appetitus uomendi sine humoris
eductione. ¶ Vomitus est uomendi appetitus cum humoris
iuuare et eiectione. ¶ Fastidium uero sit ex corruptis fl
humoribus in ore stomachi sanctis et corruptis eum appe
titum quo digatur. ¶ Nausea autem est ex malis humoribus
uel pellicula stomachi indusus et inerentibus uel in uiscositatibus
vnde abhominationem prauitatum et fastidium. quos hu
mana natura non potest educere. ¶ Compositum est stomachi ex
dualis pellicula minor et exterior et int' istas sunt
humores. cum natura non potest educere. ¶ Interior autem uil
losa est. et habet uillos longitudinales qui seruiunt expu
lsioni et transuersales que retentioni et longitudinales attrac
tiui et sunt ista prendum intima uirtus ut sicut sunt
pinder' pedibus in chyl et er. per viscera uillositatem
uillorum uiscosi stomachi ipsum claudentium. vnde in uomitu qui
uis humorum malis generatur in uiscositate stomachi eo
que sit motus que natura et moler' quod excitatur uili i
conatu ul' hiatur os stomachi amplius quo uia educant
preter fit alior.

De causis fastidii et signis — 8

Fit autem fastidium. aut ex humorum corruptione uel in pro
digestionem et debilitatem uirtutis extrin. aut ex mal
is malorum humorum generatione. q ad ipm fluxit puta fel sa
lsi et fleugma et similia. aut ex eo quod grossos humores generant
talis. ut in uiscosis. capitis et intestinis caulis et si
milibus. in digestionem pellicula est cum passiones et sic sepius
uicos ipso stomachi. aut mira calidi uino sit. aut frigi.
aut hu. aut mag calidi et c. aut debilitate uirtu
tis dissolute p sanguinis aut sanguis. aut labore magna.
¶ Sed cum est ex debilitate uirtutis uecab animalis
cibi consumptio nullo. aut ex abhominatione malorum chymo
rum et quorum sicut gignuntur. ut oua aut uino cib
purgantis qualitatem. ut si sit nimis calor. ul' fri
gus. ul' si pecoris superfluam grossitudinem. aut uiscosum
aut uenenosam. aut in principium ut fungus. aut co
rrupta ut est caro serpentis priuis salsa. aut decoct
corrupta. vel non recens. Cum uero in accidentibus uarias
et diuisas et incurabiles inducit egritudines que ex
tramet procedit. vnde sufficiat calor et sequitur uomi
tus calidus. Et quia eius appetitus inuidens ul
tra modum et insuisl. vnde fit infusio inequis et in
flo per dissimiliam. Et una indigestio non corrup
it ut hic morbis generet. Sed corrumpit uirtutem et de
bilitatur et uiuum mag. Et sic stomachus quandoque deu
eniat ad ea que cum cr. pathos. Si morbi hic cadat
in collagus. uix aut cum quam cammune si inflamationis. fit
calor. ¶ Et si in fastidio sequatur nausea est ind
icium ex hoc uiscosum malum sequitur in nausea signifi
catur humorum existentiam. in uiscositate stomachi et cum
bibitur aqua. ¶ Si autem non humores sint impactae
stomachi. ul' intra pellicula. Et hoc malum. Et quia est fa
stidium siue uomitus ex simplici distemperantia. quia cum
cum humore mixto. Si ex distemperantia cum mixto humore est
est agitatio in hore stomachi. punctura et ardor. Si
amaritudo. siue et faciliter vomitatur. Et sic debilita
tis etiam. non est agitatio. Et alia sig. Si ille de sta
ca. quia ex hu. uiscosis. quia sine. et omnis humor calis
sui seruit in ore stomachi et si hoc dum sit liquidus cum hu-

appetitum. Si fiat autem humorum vicio aggravamen est in ore stomachi. algor et singultus [illegible] pro [illegible] et acetosa eructuatio. Si vero [illegible] non adest [illegible] quibus [illegible]. Et cum [illegible] vomitum humorum cum [illegible] sapore [illegible] [illegible] in nausea [illegible]

[illegible]

De causis vomitus et singulti

[illegible]

in ore stomachi melior est vomitus [illegible] et [illegible] [illegible] in medio stomachi [illegible] umbilicum. [illegible] est vomitus [illegible]

[illegible]

sum. ¶ Vomitus sine dolore fiat inde(?) libet et sal gemme et oleum communis. oleum uiolarum ualet ad linguam(?) et gutturis(?) collationem sine angustia. ¶ Unguentum laxatiuum si super stomachum ponitur. uomitum facit. Si super umbilicum cum uentre soluit. Si in renibus et rene uenenum ... gis. Si uero super pectinem ... educit et ... et ipsum(?) ... tolle emplastrum. Recipe medulle ebuli ʒ. vii. coloquintide. scamonee. ana ʒ. ii. titimalli ʒ. v. ellebori nigri ʒ. iiii. esule ʒ. iiii. elleborum nigrum ʒ. vi. mel quantum sufficit. ¶ Unguentum laxatiuum cum quo si unguntur manus. ducit superius. si uero pedes inferius. Et si nimis ducit unge manus et pedes cum populeon. Recipe olei. aloe. ʒ. iii. hermodactili. ... semper ... bryonie ana ... et cum axungia porcina et uetera(?) ... parum uomitus ... indi ... humores bene digestos. et ... uerosa ... lauac. ... fale(?) et similia.

¶ Venit ... cum oximelle et ... ut dixi ... si uomitum a aliquo ... educit ... cum ... soluat. ... aut flegmatis. aut ... hu(mo)ris. aut ... aut ... pectoris aut ... ¶ De uomitu sudantis ... mortificare stomachum cum masticis ... coriandri. ... gallia muscata. gariofilus spica. galanga. cardamomum ... diarodon ... diamargariton ... camphorate ... desiccando cum siruppis ... melle ... malorum ... et similibus. Trociscus(?) camforati.

Recipe ... camphoratum calorem stomachi et epatis ... febribus ... Recipe spodii. rose. ana ʒ. vi. ... ana ʒ. iii. succi liquiritie. ... sandali ... gummi ... ʒ. ii. camphore ... cum ... masticis. ligni aloes. cardamomi ana ʒ. i. ... pulueriza ... cum mucillagine psillii in aqua rosacea ... unum ... pulueris ... stomachi ... Recipe masticis. gariofili. cardamomi. cubebe ʒ. ... ʒ. ii. ... ligni aloes ʒ. iii. ... puluerem ... ¶ Item alio(?) ... stomacho ... cum aceto tepido ... et ... ualet. ¶ ... folia ... et hoc ... purgacionem ... ¶ ... in ... ualet. ¶ ... liberat ... die ... cum ... ligno ... pigne ... ualet ... et fiat emplastrum. ¶ Vel ... lana succida ... emplastrum plus ualet ... in opila ... splenis et epatis ... et ... ¶ Si autem fiat ... ul' ... diacitoniton ... dyalacca ... Alexandrinum ... quia reducit appetitum.

¶ Et fiat emplastrum ex mastice. rosa. mirra uel ex succo et aceto ... et pane ... De uomitu et singulto

Etiam diximus ... educuntur et ... grauitas ... humores ... stomachi ... uomitum ... aut ... et ... humorem ... et ... stomachi ... sed ... cum uomitum ... dissoluitur ... et ... mollificatur ... ¶ Si autem ... et ... neque sufficit ... magis uel ... humorem ... uomitus ... sedatur. ... malogranatorum ... portulace ... et similibus. ¶ ... et ... ut mespila. ... citonia. ... pulli ... et ... in similia(?). ¶ Verumtamen si ... humores ... Et si uomitus sit de colera ... fiat ... cum ... et ... uel ... cum ... ligni aloes. galla et similibus. ¶ Si est de colera nigra. detur ... uel ... et ... similia cum ... ¶ Fiat sir(upus) ex gariofilis ... spodio ... sumac. galla. ... et similibus. ¶ Contra ... regulam ... et ... bulliat in aceto ... ¶ Vel fiat emplastrum ... sang(uinis) dra(conis) ... ¶ ... cum aqua rosacea et al(buminibus) ouorum ... cum puluere masticis ... ¶ Contra ... purgacionem ... ¶ Fiat puluis ... lana ... uel ... et lana ... ¶ Vel ... in oleo ... ligni aloes ... ¶ ... hic ... ualet ... ¶ Si uomitus sit ex debilitate stomachi ... et ... ¶ Et fiat ... cum ... bulliat in aceto ... in ... applicetur ... puluerem ... sang(uinis).

d. nummne psidie balaustie. gall. mastic. thuris et sup(er) aspergantur. [illegible]

[illegible]

De stomachi debilitate

[illegible]

[illegible]

De lypotomia

[illegible]

De subversione stomachi

[illegible]

De cathimia

[illegible]

De amaritudine

[illegible]

ne admixtum. Idem potest uideri quando in matricaria uidi sirope amaritudo defuit cum acuitas huius est stomachi purgatio. De habundantia salive. Item dico quod in ulta medici decipiunt cum uiderint semper esse a flegmate et a cholera. Sed fit quandoque a calore. quia dum sub tantum [illegible] calor resoluit humiditatem stomachi in saliuam et aquosam. quod cognoscitur. quia saliua multa est salsa et amara et sic uidetur cognitus [illegible] et [illegible] assatam. Et soluitur per exhibitionem diete magis flaticose. unde plus ledunt replentem stomachum [illegible] laxatiua.

De dolore stomachi

Dolor stomachi medium fit a caliditate simplici mediante asperitate stomachi sine humore. [illegible] fit cum humore simplici calorem dissoluens. Signa sunt dolor pungitiuus sitis cruciatio [illegible] exurens subtilia aduruntur calida nocent. Urina colorata et est cum humore. addere amaritudo oris [illegible] uel [illegible] colicam urina [illegible] uel [illegible] quando [illegible] est cum. Et ista eodem modo curantur nisi quia [illegible] quid est de humore purgatio [illegible] localia in simplici distemperantia non. Frigide autem signa sunt dolor grauatiuus cruciatio [illegible] nocent. Si sunt cum humore addere cum [illegible] acetosa cruciatio [illegible] uel [illegible] flaticus [illegible] in simplici [illegible] conpenitur. Sed [illegible] in cum alia est impeditiua uel [illegible] in ponderositate stomachi [illegible] in [illegible] uel [illegible]. Calida est in ponderositate stomachi et leuitate et sine [illegible] exit. quando non in [illegible] grauitas et [illegible] nisi [illegible] admisceantur [illegible] nullo modo. Ex [illegible] grauissimum uel nulla nisi per [illegible] et [illegible] est. Ventositas [illegible] est cum dolore et [illegible] et [illegible] humoris habundantia [illegible] replentur [illegible] humoribus [illegible] in [illegible] mali. Et signa [illegible] sunt [illegible] humidi [illegible] in [illegible] de dolore capitis.

Signa repletionis stomachi

Cum autem humoribus replentur intestina et stomachus [illegible] accipiunt ex egestionibus. [illegible] et spissa. cum [illegible] in [illegible] nisi [illegible] in colica uel [illegible] lienteria. Salsi flaui sunt [illegible] et spissa et in huius est calor in uentre. Acetosi egerunt [illegible] liquidi uel nigre et [illegible] sentiuntur. [illegible] habundat in intestinis egerunt [illegible] uel [illegible]. Calor et [illegible] et mordicatio sentitur in inferius [illegible] et amaritudo nisi curentur [illegible] ad dissinteriam. In [illegible] egerunt [illegible] uel nigre. cum uentositate [illegible] et [illegible] inflatio et distensio et [illegible] in profundo et inquietus fit in [illegible] dolor manifestus. fit autem dolor [illegible] et [illegible] dolor [illegible] fit dolor [illegible] longa et [illegible]. [illegible] autem dolor stomachi et inflatur ex duritie [illegible] et [illegible] ex [illegible] et [illegible] intestinas. Si dolor stomachi fit ex caliditate cum humore [illegible] cum [illegible] uel [illegible] uel [illegible] uel [illegible] uel aceto [illegible]

stomachus oleo laurino uel [illegible] oleo [illegible] bulliat [illegible] apponantur [illegible] et umbilicum. uel [illegible] fiat emplastrum ex pulue. sandali. al. [illegible] ordei [illegible] solatri [illegible] uel [illegible] uel [illegible] et farina et sandali. Electuaria [illegible] sandali [illegible] simplex. [illegible] simplex. [illegible] uel [illegible] uel [illegible] detur mane et sero cum aqua decoctionis [illegible]. Item [illegible] plantaginis [illegible] ad quantitatem modice [illegible] fiat [illegible] et [illegible] uel [illegible] debet opium [illegible] est dare [illegible] quantitate deinde [illegible] ungantur uel [illegible] et plantae pedum [illegible] cum populeon. [illegible] uel [illegible] uel [illegible]. Cedant [illegible] cum [illegible] uel aceto. Si sit ex humiditate [illegible] purgetur [illegible] cum [illegible] uel [illegible] aut [illegible]. ungatur stomachus calidis unguentis. Si calefiat stomachus sale et milio torrefactis. Ypericon [illegible] cum [illegible] in [illegible] cum [illegible] et frequentius remouetur [illegible] in [illegible] ponderosa sine [illegible] balsamum [illegible] debet est dare. Item ex mastice. [illegible] spica nardi. cassia. [illegible] gariofili. nux muscata. lignum aloes. puluerizentur [illegible] oleo muscellino uel [illegible] fiat emplastrum. Item ex mastice. [illegible] lauri cum oleo de ligno aloes [illegible] fiat emplastrum. Item [illegible] detur in quantitate [illegible] pille. calamenti [illegible] uel [illegible] fiat [illegible] cum [illegible] emplastrum [illegible]. Item [illegible] in uino fiat emplastrum de [illegible] dolor [illegible]. Detur [illegible]. [illegible] magna sine opio. [illegible] amargariton. Item gariofili saluia [illegible] cum uino [illegible] et [illegible] detur [illegible] ad [illegible] in dolore [illegible] pulueris [illegible] uel [illegible] et [illegible] puluis [illegible] et cinamomo [illegible]. Item [illegible] cum aqua decoctionis [illegible] et oliuum. Item fiat [illegible] uel [illegible] fiat [illegible] cruciationes [illegible] mane [illegible] inflationem utantur [illegible] semen [illegible] lauri [illegible] ciminum [illegible] granata [illegible] bulliant in uino [illegible] ad quantitatem [illegible] oleo laurino uel [illegible] uel [illegible] fiat emplastrum. Detur [illegible] diacalamentum. dianisum [illegible] calamentum [illegible] spice. Item [illegible] detur dialacca uel diaspermaton cum [illegible] uel [illegible] et ad [illegible] mastic. ciminum [illegible] aristologia [illegible] calamenti. spice [illegible] gariofili [illegible] et [illegible] cum [illegible]

Dyacalamentum

Diacalamentum ualet ad omnem [illegible] et frigiditatem matricis huius qui sunt in [illegible] et

et tussientibus et quartanariis et frigidis stomachi peroptime
valet. Recipe calamenti, pulegii, melanopiperis, siseleos,
petrosilini ana ʒ iii et ℈ ii. levistici ʒ i et ℈ i. apii, se-
minis [illegible] ℈ i. ameos, [illegible], anetum, amomi ana ʒ ii. mel

Diacitonites vomitum sedat. **Dyacitoniten calidum** quod
[illegible] stomachi et [illegible] emendat. confortat ven-
trum [illegible], debilem reparat, lienteriam expellit, valet
his qui nimia habent solutionem et maxime debilitatis
[illegible] et [illegible] convenit. Fiat [illegible]
[illegible]. Recipe citoniorum in aqua elixatorum [illegible]
[illegible] et [illegible] mundatorum lib.
iii, mellis despumati lib. iiii. citonia cocta in mor-
tario fortiter teri et cum melle in caldario colato
bulliant quousque incipiat inspissari. Super signum
do. Signum decoctionis est quod non inviscatur ut cola
[illegible]. Tunc [illegible] et pulvis ho-
rum speciem cum spatula [illegible] ad unguem.
Recipe cinamomi ʒ i et ℈ [illegible], piperis, gallange,
[illegible], gariofili, nucis muscate ana ʒ iii. spice, ligni aloes,
macis, cardamomi ana ʒ ii. zedoarie ʒ i et cum aliquo
[illegible] lavatum [illegible] [illegible]
[illegible] apparat [illegible] scamonee qui minimum [illegible]
[illegible] admisceatur. Simplex dicitur [illegible]
[illegible] et [illegible] lavatum [illegible].

Diacitonites [illegible]. **Dyacitoniten frigidum**
[illegible] ℔ i et ℈ [illegible] sandali ana ʒ iii.
[illegible] ana ʒ ii [illegible]
[illegible] ana ʒ i et ℈ [illegible] gariofili, cinamomi ana
ʒ [illegible] ana [illegible] ad ultimum
[illegible] conficiatur modo [illegible]. **Gariophilat**

Gariofilatum faciens ad debilitatem spiritualium
[illegible] cause [illegible] et pulmonis emendat
[illegible] ex longa infirmitate debilitatis re-
[illegible] cardiacis et [illegible] potest
subvenire [illegible] digestionem [illegible]
[illegible] acetosos [illegible] odo-
[illegible]. Recipe cinamomi, gariofili ana [illegible] rosa-
rum [illegible] ana ʒ [illegible] ligni aloes, galange, ci-
[illegible] nardi, zedoarie. mel. [illegible] ʒ iv [illegible]
[illegible] macis [illegible] costi, apii, cardamomi [illegible]
[illegible] ʒ iiii et ℈
mel. [illegible]

Dialoes [illegible] faciens ad dolorem [illegible] **Dyaloes**
[illegible] flegmonem et duritiem et ad debilitatem [illegible]
[illegible]. Recipe [illegible] olei ana ʒ ii. [illegible]
ʒ ii. aloes ʒ i. absinthii, [illegible] ℈ [illegible] olei mirtini
vel nardini [illegible] [illegible]
[illegible] pullos
[illegible] hora diei [illegible]
[illegible] **Magnificum** Magnificum valet ad
[illegible] capitis [illegible] et qui incipiunt
[illegible] et cum lingua [illegible] impeditur
et [illegible] et labium sublingua [illegible]
[illegible] ad magnitu-
dinem [illegible] perficiat [illegible]
[illegible]. Recipe [illegible] cinamomi, [illegible] nardi, costi,
[illegible] mirre, melanopiperis, [illegible]
[illegible] ana ʒ ii. dauci ʒ iiii et ℈ [illegible]
[illegible] ana ʒ i. mel [illegible] modo [illegible]
[illegible] **Omozusia**. Omozusia valet

ad dolorem capitis, splenis et stomachi et [illegible] et indigestionem et
inflammationem et debilitatem. Recipe dauci, ciminum [illegible]
[illegible] cassie [illegible] squinanti, apii ana ʒ i.
piperis, costi, aloes ana ʒ [illegible] mirre ʒ iiii. [illegible]
[illegible] ʒ iii. mel [illegible] **Seraugen**

Seraugene [illegible] dolorem stomachi [illegible] indigestionem dolorem
colicum solvit [illegible] sanguineam
[illegible] [illegible]. Recipe [illegible] apii, ci-
namomi ana ʒ i et ℈ [illegible] mirre, leucopiperis, [illegible]
galbani, costi, amomi ana [illegible] ʒ i et ℈ [illegible]
[illegible] ana [illegible] mellis [illegible]
[illegible] ʒ i et ℈ [illegible] **Zynziber conditum**

Zinziber conditum [illegible]. Recipe zinziberis quod
[illegible] [illegible] cum cultello in-
cidentes [illegible] ponimus in
[illegible] et [illegible] ibi [illegible]
[illegible] et [illegible] in mortario [illegible]
[illegible] lib. ii et
[illegible] lib. i. v. lib. mellis despumati et albissimi et
[illegible] incipiat [illegible] lib. [illegible]
[illegible] bullire donec
[illegible] digito in marmore [illegible]
igne et [illegible]. Recipe [illegible] ʒ iii.
gallange, gariofili, cinamomi, nucis muscate, cardamomi ana
ʒ [illegible] ana ʒ iii. [illegible] ʒ
iii. et cum omnibus [illegible]
[illegible]
[illegible] **De**

ii. Apostema fit in stomacho **aperte stomachi et intestinorum**
[illegible] Si fuerit [illegible]
[illegible]
[illegible]
Si insipientie [illegible] nec
[illegible] Cum autem [illegible]
[illegible]
[illegible] Sit autem [illegible]
[illegible] dolor [illegible]
[illegible] et pulsus [illegible]
[illegible] oris et lingue [illegible]
[illegible] et deglutiendi et
omnium [illegible]. Si ibi fuerit
[illegible] omnia [illegible]
Si [illegible] Si de
[illegible] maior et mollior [illegible]
[illegible] modica vel nulla [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] magna
et [illegible]
[illegible] et maior [illegible]
[illegible] in
stomachi [illegible] Cum [illegible]
[illegible] Si in
[illegible] Cum [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] lac amigdalarum. Cum [illegible] pulvere cum

ſero capi[ti] no pomã [illegible] · inu[n]g[atur] a · p[ri]ma [et] [illegible]
dum · Ung[uentum] fit [illegible] · viol[arum] · [illegible] ſolat[ri] ſã
viol[arum] cũ caſſiaf[istula] · manna [et] zuc[caro] · bene [illegible] · Ca
[illegible] ſunt [illegible] · [illegible] · uſq[ue] ad xiiij · die ·
Fiat vel [illegible] · [illegible] · viol[arum] · [illegible]
[illegible] · aq[ua] limonũ aq[ua] ro[sacea] · ſucci lactuc[e] · portul[ace]
pipinell[e] · [illegible] · viol[arum] · ſolatr[i] · arnoglo
[illegible] · [illegible] · z · v · [illegible] modo [illegible]
[illegible] · [illegible] · [illegible] · applica [illegible]
[illegible] · [illegible] in die · bis [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · Aq[ua] [illegible] · [et] [illegible] adidem · [illegible]
[illegible] · [et] [illegible] · [illegible] · menta
[illegible]

[illegible]

Stomatic[on] frig[idum] Stomatic[on] frig[idum] [illegible]

[illegible]

De colica · Colica sine colide[?] · est paſſio [illegible]

[illegible]

Lax[ativum] [illegible]

[illegible]

12

[illegible]

huius omnibus causis est inordinatam expulsio et dissolutio. Hec egritudine nisi corpus forte sit et egritudo mani-
nulla non est incurrendus fluxus neutrius vel non
nimis cum medicinis [illegible]. Cum autem [illegible]
incedit fluxus cum stimulatione et coacta si simul [illegible]
magis ad puericiem et ultimam causam virtutis du-
retur per carpne si ea est debilis et utrique [illegible]
vim est cum continue tuo repetere [illegible]
frequenter et parum ne exhibendo [illegible] fluxum ami-
nistret et hic cautela morum generis fluxus et deb-
ilitatis est attendenda ut quanto natura debilior est tan-
to minus administretur deminuente. cum continuis dige-
stiva [illegible] nutrientis magis provo-
cet et digestionem [illegible] influxus et pute-
factionem fortificant [illegible] generaret. plus
quam admittendus est de medicinis confortantibus [illegible]
cibis nutrientibus. qualis sunt [illegible]
novella. Iuvamentum fiant [illegible] ut olio ro.

Et balneum fiat [illegible] et non labores [illegible]
re constringere. sed [illegible] que in principio no-
biliora deinde [illegible] ad fortiora. Et de his
[illegible] astringentibus copiose dicetur in dissinteria. In
ea autem [illegible] debilitate [illegible] cum [illegible]
[illegible] vel [illegible] vel [illegible] vel dia-
codion. vel [illegible] vel [illegible]
[illegible] et fiat ex ea balneum cum aliis [illegible]
et confortativis calidis et [illegible] sit [illegible]. In
utraque autem [illegible] si fortis est natura [illegible]
[illegible] cum [illegible] vel cum aqua tepida. [illegible]
[illegible] olio [illegible] cum olio ro. [illegible]
cum [illegible] et [illegible] et fiat [illegible]
febricitat [illegible] autem [illegible] et modo [illegible]
[illegible] ducat [illegible] ad sincopim. [illegible]
[illegible] melior est succus [illegible] cum aqua plu. te-
pida. [illegible] cum [illegible]
[illegible] fluxibus. [illegible] est dare aquam [illegible]
nisi cum magis est [illegible] appetitus a aliorum [illegible]
[illegible]. Tunc autem datur [illegible]
Et si [illegible] exhibeatur plus. Item in fluxu [illegible]
colico et in lienterie [illegible] datur [illegible] aqua frigida si
non febricitat. In dissinteria autem et fluxu [illegible]
[illegible] aqua frigida manifestum [illegible] re-
medium. nec est [illegible] quod [illegible] mor-
[illegible] non intelligit. Item [illegible]
[illegible] fluxum
[illegible] emplastrum [illegible] fiat ex spodio
et farina ordei [illegible] et [illegible] et succo [illegible]
et plantaginis. fiat emplastrum [illegible] usque ad umbi-
licum et [illegible]. Inferius fiat ex spodio et farina tri-
tici. Et succo [illegible] et ponatur [illegible] et tergo. Et
[illegible] olio [illegible] debilitatur et mor-
tificatur et impetuose humores educat [illegible]
[illegible] et medullam ossium advenire [illegible]
et [illegible] effundit. [illegible] omnibus [illegible]
velocior et [illegible] ne ex [illegible]
[illegible] nervorum [illegible]
admortem [illegible] totum [illegible]
di. et si [illegible] olio [illegible] cum [illegible]
et [illegible] fluxu [illegible] cum [illegible]

in dissinteria. et [illegible] humiditatis dissolventem et [illegible]
[illegible] virtutis [illegible] et humida [illegible]
dissolvens [illegible] ut docet [illegible]. De dissinteria

Dissinteria est fluxus [illegible] cum evacuatione in dissinteria
[illegible] sanguinolenta et non [illegible]
[illegible] diffinitionis [illegible] in dissin-
teria [illegible] non evacuantur intestina. [illegible]
[illegible] dissinteria [illegible] nomine [illegible]
[illegible] est fluxus sanguinis. Item non [illegible]
[illegible] diarrie. quia cum sint de genere fluxus [illegible]
[illegible] sanguinis [illegible] colica. quia colica
non est fluxus [illegible] superiora et [illegible]
humorum et [illegible] corporis educatio. Et est [illegible]
[illegible] a quo sit [illegible] principium in dissinteria [illegible]
[illegible] morbus [illegible] morbus [illegible]
[illegible] indicatur suo [illegible] dissinteria
sit morbus de genere fluxus. [illegible] suo [illegible]
[illegible] est principium [illegible]
[illegible] non est [illegible] dissinteria in
si morbus. Item [illegible] accide-
re. [illegible] fluxus sit plenitudo [illegible]
vel [illegible] vel splene. vel cerebrum. [illegible] si non
[illegible] est principium;
[illegible] et non [illegible]. Item [illegible]
[illegible] et non morbus. Item dissinteria [illegible] intestinis
quiescens [illegible] defluens [illegible]
[illegible] quia quiescens intestinis [illegible]
[illegible] defluens [illegible]
[illegible] quia est [illegible] defluens si [illegible]
[illegible] frequenter [illegible]
[illegible] morbus et non [illegible] quia [illegible]
[illegible] est quia morbus. Item [illegible] quiescentibus
[illegible] et [illegible] et [illegible] et dolorem
qui cum provocantur humores. ad fluxum quia dolor
accidit [illegible]. non est possibile ut [illegible]
nisi [illegible] dolor. [illegible] est principium
[illegible] doloris. [illegible] genere [illegible] est prin-
cipium accidentis et non morbus. vel [illegible]
[illegible] est [illegible] quia [illegible]
[illegible] est principium [illegible]
ut docet [illegible] accidentia [illegible]
dissolvendi doloris intencionem [illegible]
dolor [illegible]
[illegible] morbum et [illegible]
non [illegible] intestinis [illegible]
[illegible] est principium [illegible]
dissinteria [illegible] dolorosa [illegible] et vehementia doloris
virtutem [illegible] est principium [illegible]
[illegible] dolor [illegible]. Si
[illegible] est dissinteria [illegible] et [illegible]
[illegible] accidentis ut [illegible]
[illegible] quia [illegible] non [illegible]
[illegible] humoris habundanciam [illegible]
tunc [illegible] est principium [illegible] morbus [illegible]
[illegible] quia [illegible] humi-
[illegible] et plenitudinem. ut [illegible]
alio [illegible] et non est [illegible]
et humoralis [illegible] habundanciam [illegible] et tunc [illegible]
est principium [illegible]

ciare plenitudinem que est cum fluxus. propter hoc venit
dum ad constringentia paulatim que opponuntur flux
ui. Et ita semper ponendum est principium aliquod super
quod aliud non medicetur. et si hoc est dolor alle
viatio doloris ponenda est principium. Et hoc est pre
solutiva que m. in intestinis quiescentie. ponitur su
mac et ruptoria propter hoc. quousque cum sug
antur. Et hoc erit cum mirra et mastic in aceto prius
tum. et propter bullitum in aceto ponitur et superponitur lo
co doloroso. Vel sumantur succus malorum ma
ciarum et succus plantaginis et acetum et calefiant
simul. intingatur panno et superponatur dolori. Et
quidam super ponunt milium torrefactum. vel ordeum
cum non habet aliud. Et dicit autem quod dis
senteria epatica est prodicta. intestinalis vero no
scitur continentia. Et videtur contrarium quia epatice
assignatur iudicatur precedit humorum et inde veniente
continua humiditatem humorum. et in fluxus. Intes
tinalis vero non habet humore. et nam aliud nasce
tem unde magis debet esse prodicta. Et dico
quod intestinalis dissinteria est cum dolore et multitudinem
que continue similatium fluxum quia fluxus
est continuus. propter eius simulantes continue. in epa
te non est cum simulatione. Sed accidit fluxus.
cum in aliud venit. hoc est cum adducitur ei sua
cibus et hoc denotat magis. Et denotat magis vel
aliquis membris sicut patet in membris mutilatis. cum
sanguis non invenit membrum ad quod nutri
mentum destinatus erit reddit ad suum principium
ipsum scilicet epar. Et epar respuit ipsum cum eo non i
digeat. et ipsum expellit ad intestina. et inde fit
dissinteria epatica. Sed in medicatione dissin
terie antecedit scire quod genus morbi sit. Cum aut
consilis aut officialis aut consil. et arbitrantur qui
dam dissinteriam esse morbum communem apparet quod
ipsa est cum excoriatione intestinorum et cum solu
tione continuitatis. Sed excoriatio sine solo continuitatis
sed non est dissenteria sed est introducta. evacuans
humores propter fluxum. Dissenteria autem fluxus
est ideo non videtur esse morbus consil. Alii arbitran
tur sunt ipsum esse morbum propter humores antecede
tes. causa sui. Quare cum fiat evacuatio humoris
erit humor humoralis. et omnis morbus humoralis est mor
bus consilis. Sed si omnis causa esse antecedentes sunt huius

[margin:] [illegible]

modi est morbus consilis. Et ydropisis et ceteri. Sed cum an
tecedentes non denotatur morbus. Dissinteria est morbus
surgens fluxus. Et arbitrantur sunt quidam esse
morbum officialem propter officium membrorum que intestina
debilitantur que est continue et ordinate expulsionem. propter
digestionem debilitatur aut retentio et augmentatur ex
pulsio inordinate propter stimulum alicuius humoris acuti aut
plenitudinem et multitudinem et etiam quia est propter aut in
spissatione aut lenitatem lenificantur aut illis cum
vel soli et assumant laxativa et sunt rigidi exim
ia sicienti vel ita nam debitam quia excessus est
inexpulsione et fit fluxus. et alii arbitrantur sunt dis
senteriam esse morbum compositum ex his modis
unde triplicem requirit medicationem quod si humores
debet evacuatio et ipsis acutis repulsio et lenien
bus abstersio retentive confortatio et expulsive debi

litatio et multitudinis consolidatio. Sed hec usque huius non
medicabitur fluxus propter hoc quod fluxus non opponitur
evacuatio vel repulsio vel abstersio vel aliud decon
genitum. Curatur autem fluxus per constringentia co
quod constringentia coadunant virtutes et inspissant
et coagulant humores fluidos et poros membrorum vel cos
distantes reducunt. et glutinant. et virtute rete
ntiva confortant. et inhibent expulsivam. et hoc est
totum quod requiritur in medicatione dissinterie cum s
causam antecedentem quod curatum et dico quod acutum humoris
est cum quietatur adhuc in viditate sequitur fluxus in
testinorum. neque enim est dissinteria nisi cum ardura
intestina. ex quorum tussitura et excoriatione fluit vel
cum sanguis violentia. Unde propter hoc ipse est morbus communis
qui solo continuitatis intestinorum ipse cum consilis
vel officialis. propter cum dictum. Conveniunt autem que die
ta competat. aut grossa aut subtilis. non grossa quia sua
substantia digestiva debilis. non subtilis. quia sua sub
tilitate subterfugit digestionem et magis colicam generatur.
propter hoc dico quod debent dari que sunt mediocria
et facile digestibilia sicut ius gallinarum et lac pectorum
artificialiter et vitella ovorum. et talia grossa possunt exhi
beri quia minus dissolvuntur ad calorem et ibi digestiva
debilis est. Dentur autem grana tritici. vel risi
vel lentes coquantur. et comedantur cum lacte amig
dalarum. vel avellanarum vel lentes decoriate. vel similia tri
tica. vel ordeacea. aut farina aut oriza. i. spelte
cum lacte caprino. in quo extinguuntur lapides
fluviales. vel in aqua calibis. vel in aqua xilociminum. semina
... scilicet plantaginis. et vel similia. decoquuntur pul
ves tritices ipsi vituli. quibus coctis pulvis ... vel
vel sandali. modice admiscentur. vel ovi vitella
in aceto intincta. vel fabe tempore magis plus. et pisces
frigentur in aceto ... pulvis grana ... dia
gragantum et hoc si cum fe. Et nec dum medicamina quo
mentes debilitant. et forti. in ordine. Si autem
sit sine fe. pulli et auricularibus assantur vel minuti cum su
cus vine acide. vel aceto forti. cum succo mire. Om
nibus sibi ferventibus superponatur. ut sorbis coctis mespil
coctis pomis magnis. prunellis. fistice. avellane
amigdalis. castaneis. mali marciani assis. Re
rum tamen exhibitur quedam quedam non febricantibus et
quedam febricantibus. Cognoscere debet ... nobilibus
comedere et dabis convenientibus artificialibus sumere capi
osse dicit qui sunt alii et indicia ... antecedit ordi
nis exhibendi. minui. Et. deinde sit grossior primo

[margin:] ...

et propter subtilior et cum et quod prius grossior et propter subtilior
in qua dissenteria morbus est acutus et in omnibus ac
cutis sit operat aliquis cibus grossior prius exhibeatur
et propter subtilior. quia prius vibrans referendus est et ad
illud et cum illud subtrahendum est. Contra in principio di
ssinterie non occupat cibus evacuationem ... Et si
aut in ora causis. quod est hora evacuationis. vel quando vene
rit est hora digestionis et stomachus. et hora evacuationis
et principium huius egritudinis est sicut ... Et die
... est. sicut infirmitas. Et prohibendum a cibi evacuatione
quae cedunt ... nec non impediat. et hoc uno
die. Accidentium quidem differre medicationem. quando dissin
teria differt ... alias inaleres ... sinthaci. Se
cundo causa quia quedam fit acuta exitorum quedam cum

excoriationem quandam circa intestinorum. Causa excoriationis ut medicina vehementer acuta vel acutis laxativis vel potionibus vel acutis [illegible] vel [illegible] dosis vel [illegible] et frigore ventris vel propter extremitatem. Causa vero interior ut aliquorum humorum aut debilitas retentiva aut fortitudo expulsiva aut humorum habundantia aut acuitas. Preterea humor quandoque [illegible] quandoque qualitative. Et humor iste vel est colera naturalis vel colera adusta eruginosa vel prassina aut sanguis adustus in natura venenosa. aut fleuma salsum vel naturale vel acetosum corruptum aut melancolia adusta. Fleuma quandoque est acetosum quedam [illegible] quedam a splene et [illegible] fleuma aquosum fleuma [illegible]. Causa quandoque fit in superioribus intestinis quandoque inferioribus quandoque in mediis. [illegible] integra. Invenitur sanatio per [illegible] aliam ex ipsa sumitur distinctionem ut plurimum et non expedit [illegible] predictis similia variatur species. Est enim quedam species [illegible] que in ipsa ut dicitur evacuat egestio. quam loca carnis et est [illegible]. Infra quandoque [illegible] [illegible] sui [illegible] sub tales [illegible]. Intra evacuat intestina quandoque [illegible] in [illegible] sic dicitur. Si [illegible] [illegible] non exeunt nisi ab inferioribus [illegible] intestinis [illegible] diem sua vel [illegible] sine magno nocumento [illegible]. Et interdum fiunt egestiones sanguinee [illegible] carnis et mortis [illegible] quia [illegible] netur [illegible] intestinis [illegible] non [illegible] dum [illegible] vel [illegible]. Si aliquorum intestinorum [illegible]. Dissinteria autem [illegible] superiorum [illegible] quia dolor sentitur supra umbilicum et videtur egestio [illegible] et sanguis egestionem valde est [illegible] longam [illegible] vel esse [illegible] [illegible]. [illegible] fit intro [illegible] dolor sentitur sub umbilico et [illegible] nec sanguis egestionibus est [illegible] mixtus [illegible]. In mediis autem locis [illegible] est dissinteria sentitur dolor in medio [illegible] circa umbilicum et sanguis est valde [illegible] egestionibus et non tamen in superiori. Dividitur autem in dolore [illegible] signa [illegible] intestinis [illegible] illa non [illegible] sanguinea egestio est [illegible]. Ut [illegible] excoriatio prassina per [illegible] per sanguinea. Excoriatio eruginosa per sanguinea per eruginosa [illegible] in dolore. Excoriatio alia in [illegible] adusta per sanguinea per nigra. Ex fleumate salso per sanguinea per [illegible]. In sanguinea adusta est per sanguinea per [illegible]. Et [illegible] non [illegible] singulis [illegible] universalia et particularia [illegible] capitis. Et [illegible] [illegible] [illegible]. Infra [illegible] [illegible] [illegible]. Intra [illegible] carnose et [illegible] [illegible]. Et [illegible] in quibus [illegible] intestina non [illegible] nisi [illegible] et [illegible] molestie [illegible] [illegible] intestina [illegible] molestie. Media intestina medio modo se habent inter colicam et [illegible] et [illegible] [illegible] solummodo ventris. De causis vero [illegible]. Cause autem universales sunt

v. humiditas naturalis solonis intestinorum [illegible] humidorum vel corporis [illegible] debilitas attractive [illegible] ut in [illegible] expulsive [illegible] debilitas habundantia colere [illegible] [illegible] duobus modis qualitative [illegible] ut in dissinteria quia acuitate [illegible] intestina [illegible] solum ut in diarria [illegible] cum [illegible] ad [illegible] [illegible] in iuventute [illegible] in senectute [illegible]. Quilibet iuvenibus humidis ventres [illegible] senescentibus [illegible]. Quilibet iuvenibus humidis ventres [illegible] [illegible]. [illegible] sunt v. cause [illegible] naturalis [illegible] intestinorum [illegible] [illegible] attractive [illegible] ut in [illegible]. Debilitas expulsive [illegible] accidit [illegible] non transmittitur colera [illegible] vel eius [illegible] que est inter [illegible] et intestina [illegible] colere [illegible] corpore [illegible] [illegible] [illegible] in iuventute in senectute [illegible] fit fluxus [illegible]. Et [illegible] dissinteria [illegible] expellit [illegible] fluxus [illegible] [illegible] in [illegible] dico in dissinteria quia dissinteria [illegible] expellentis nocumentum [illegible] vel fluxus [illegible] non est [illegible] nisi materia [illegible] vel [illegible] vel fluxus sit [illegible] [illegible] violentia [illegible] tunc [illegible] est et [illegible]. Contingit [illegible] incipit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] regula [illegible] fluxus [illegible] non est [illegible] [illegible]. [illegible] autem [illegible] est [illegible] nocivo [illegible] vel [illegible] purgatio [illegible] [illegible] de [illegible] dissinterie [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] longitudinem [illegible]. Et [illegible] humores [illegible] et expellit nisi [illegible] vel aliquis [illegible] nocivus. [illegible] dissinterie [illegible] est principium [illegible]. In [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] superioribus cum egestione [illegible] egestionem [illegible] purgatio [illegible] [illegible] [illegible]. Dicimus [illegible] dissinteria [illegible] nigra [illegible] mortalis [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible] vel [illegible] quia [illegible] in dissinteria [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] cum [illegible] in hac egritudine [illegible] signa est [illegible] [illegible] signum [illegible]. Expositis autem capitulis de Quadruplici [illegible] fluxibus ventris [illegible] v. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fit cum humores [illegible] vel

ad intestina. vel emoroidas. sive ad matricem unde expelluntur sive cum in sinthomatis. vel cum alia adiuvantia membra attrahuntur. Influxu autem venientes humores ad intestina decurrentes per admiseraicas venas transitum facientes. unde plures eorum ad urinam transmittuntur. qui cum sint diversi coloris quia fleuma in maiori quantitate mixta in minori cum ea exeunte lucida redditur urina. Et hic urina humoris modo quorum incipiat differentia in talibus humoribus in ea prius fit evacuacio non principaliter sed secundario. ¶ Color autem urine dicitur accidens principaliter dominantis humoris nisi ex frequenti motu assellationis et ex nimiis vigiliis incendatur quod nimium fluxus consumatur. unde si in fluxu veniente urina coloratior appareat subgrossa credimus quia fluxus colericus. vel sanguinis aduste vel mixta in malis esse bollitum dicitur quam mixtum periculosior est quam qui ex flate indicatur. aut in febribus discrasia dissinteria commonstrat quod influxu pessimum est. ¶ Si vero autem cum accidit livor in urinis precedente fluxu puris vel emoroydis. quam in initio [illegible] humores purgat sed fleuma et mixta. Exquisitis aliquando intransitum adurina transmittuntur. dum in pauca [illegible] et motu ad sua respiracula dirriguntur. ¶ Distinguitur autem quia in fluxu veniente urina est pinguis quia urina mixta noceri mixtam modice est secessu similiter et econverso cum tenuior et econverso se se admiscent cum alterum superfluum diminuitur. ¶ Resoluciones autem longe apparent. ut quando autem ex resolucionibus intestinorum [illegible] venas adiuvales [illegible]. Si fluxus [illegible] vel intestinorum superiorum fiat. Si non minus inferiorum impossibile est in urina apparere. cum ex motu et per [illegible] necesse est cum [illegible] sit in motum. et [illegible] humorum in fluxu venientis [illegible] in urina [illegible] resoluciones longe ambus resolvuntur. [illegible] transitum cum urina [illegible] dum fit humorum [illegible] ad intestina. preterquam si soli humores intestinis [illegible] in fluxu emittuntur et non [illegible] discernere. breviter [illegible] quibus fluxus urinas [illegible]. Influxu in emoroydis. non pauca sed multa est urina. in qua resolucionis sanguinee apparent. quia per [illegible] moris vel quia sanguis superfluus [illegible] transfunditur. [illegible] aliquando [illegible] cum urina [illegible] vel cum [illegible] expulsiva in matrice [illegible] ad sanguinem expellendum. quando vel emoroyde erumpunt et [illegible] expulsiva in vesica. ut aliquando sanguinis [illegible] vesice exprimatur. Cuius rei argumentum est. quia [illegible] ne [illegible] quia cum [illegible] virtus expulsiva [illegible] conformiter. unde forte corpuscula que [illegible] fluxum apparent non [illegible] descendunt. sed in expulsionis [illegible] dissolvuntur quod autem in fluxibus humores [illegible] decant [illegible] ex hoc quod [illegible] corpus debilitatur cum [illegible] non [illegible] unde [illegible]

sepe generatur per [illegible] emoroydis. unde [illegible] emoroydis sanatur in [illegible] si non urina [illegible] sive [illegible] et ydropisim [illegible] aut [illegible] maniam. ¶ [illegible] vel emoroydis. [illegible] et nigre apparent resoluciones quia [illegible] superflua [illegible] ad intestina [illegible] fluxus [illegible] et emor. [illegible] non cognoscuntur. sed [illegible] signa [illegible]. De eius purgatione

[illegible] mo de purgatione

[illegible] relinquitur quia dicitur [illegible]. [illegible] sit et [illegible] est equalis in motu [illegible] et [illegible] in ordinate et modo [illegible] mora. [illegible] sinthomatica quod [illegible] morbi dominantur fluxus. cum dolore et [illegible] et debilitate. ¶ [illegible] prima [illegible] cum fiat purgacio cum [illegible] et [illegible] et si [illegible] humores adusti [illegible] cum [illegible] humoribus apparent [illegible] ex [illegible] apparent [illegible] quod coleram et sanguinem adustum [illegible] vel [illegible] utraque. [illegible] adustam [illegible] humores [illegible] coleram et fleuma cum [illegible] Coleram [illegible] [illegible] que utraque purgant coleram et fleuma. [illegible] vel [illegible] vel [illegible] vel aqua [illegible] vel [illegible] [illegible] delicatis coleram mane. Si [illegible] coleram [illegible] plus [illegible] De mirabolanis Et non quod [illegible] dari [illegible] cum [illegible] [illegible] cum [illegible] ¶ [illegible] non debet [illegible] corporis. unde [illegible] aliquod [illegible] ne sequitur [illegible] ¶ [illegible] Consumptum [illegible] In dissinteria [illegible] laxativa. unde [illegible] Consumunt enim [illegible] sanguinea [illegible] vel [illegible] purgare [illegible] ut si [illegible] evacuatur [illegible] ad humores adunandum. Si ergo debilitate cum sanguine [illegible] ¶ [illegible] purgare [illegible] ¶ [illegible] ¶ [illegible] non [illegible] ¶ [illegible] ¶ [illegible] alia [illegible] laxativa [illegible] non alia. [illegible]

de cura eius de purgatione

Pro bono de cura fluxu dissinteria

Pro bono de convalescentibus

de mirabolanis

g͞s nō impōni sīt et dolorem mitigandum ut ꝑdiciam dixi. est etiam commune ceteris s. diacodion sief athanasia et micleta. Et si fuit debilitatus q minuitur et vomat vel et accidit cum sanguine de bolo et lapis emat. et modicis mastico nisi ab ortu erit illud. Et exhibeantur cum succo plantaginis vel sit. stipticis et hec fiat statim pro ut ante qui detur cibus mane et sit eō stipticum et pedes infirmi ponantur in aqua salsa tepida ubi decoquuntur rosa bonus et ubi ipsis qui ꝑ su... gumum vel pro undiaciam inveniatur in balneum de coctis ro. plantaginis cum lenticula simplici. uc... hec huius sanguinarie virge pastoris. gall. cortice sorbi et mespili. citonii malorum granatorum et florum et... et silva. vel est in balneum. lavatis eis cenati... et expressi balnei obsceditur requies. cum athanasia et micleta etc. vel diacodion. Et haec ab ulte quo potissime in hac cum tanquam vintur et spiritus... gerentia sanguine. Sumatur gallina vel et decoquatur in aqua pluviali vel salam astrici usque ad mediam coctionem et pecia agrestis... et sumac bis... bulliantur... et coquantur ad septimam vel ... in ... diluatur cum brodio ... et colatur ... nucis pinus ... aqua pluviali et vitella ovorum ... Sicut alii ... et si ... aspergatur pulvis cinamomi. gariofili. ... li. sandali dragaganti. melior erit. Decretum ... coquinarum cum lacte caprino. lac caprinum sit artificiale ... ut extinguatur in eo lapidibus fluvialibus vel ferris candentibus. adjuvandum solum ... quia butirosa substantia extinguitur ... et caseata consolidat ... et constringit ventrem. majus si ... stipticum. Et similiter si ... fuerit ... vel ... coquinatum cum ... lacte vel possunt ... coquinari cum lacte amigdalarum vel avellanarum. Impleatur ... pulvere stipticis et aromaticis et ponatur ... extremitatem panis. postea ... et vitella ovorum in ... et ... et multis ... fluxu amoris ... et si cibum abhorreat ... coctana vel ... qui ... decoqui ... ꝑ ... et addatur lac amigdalarum et vitella ovorum et modicum ... et exhibeantur. Item decoquantur caules in ... aquis. sumatur ... et ... folia plantaginis et decoquantur in aqua pluviali cum carne vaccina vel arietina. si ... et ... vel ... additur eis succus ... gallinae. Sicut alii est optime stringens. Item sumatur ... et ... coquatur in aqua pluviali. addatur mel cum aqua ... et si fuerit ... quantum sedi. Si ... detur vinum rubeum stipticum et exhibeatur. Sunt et ... agrestis qua abhominatur medicaminis et ... et ... optime constringunt succo prunellarum sorbarum et mespilorum vel citoniorum vel ... vel cum ... et ... rosarum et sumac ... modo accipi ... **Syrupus optimus** Recipe ... et ... ... rosarum. mirtino ... rose ... succi ... flores ... spodii. bolus ... ꝑ ... acatie mirti ... ypoquistidos ...

... lenticule. se plantaginis. gall. mirte. blanc an ℥ ... succi citonii mespili. prunelli. arnoglosse ... et pentafilon. camfolie. sorbi. cortici ... consolidi maioris et minoris. an ℥ ... de ... gum. arabici. bol. armeniaci. mastic. san. de ... ypoquistidos. opii ... et ... reduce ... Si vis ... adjunge ... ꝑ ... succi malorum granatorum acetosorum vel succi agresti ... vel mali maciani et ... apponi ꝑ decoctionem colatur fiat sir. et al. ... clarificetur et exhibeatur cum aqua pluviali decoctionis ... Si ulterius ... gendo ... Item lac vaccinum et succum ... similiter ꝑ duos calamos ... et ... ut dixi ... diacoridion. diacitonites. sief et micleta et athanasia equaliter in ... Et accipiantur mastice. bolo. et san. ... sequatur ... sir. et sic efficacius stringunt. Item ... balsamum. balsamum mirabile stringit. Si vis athanasia cum succis plantaginis in quo ... emanant donec rubescat succus. Et ... ulte. addit ... rose. coralli. ... spodii ... acatie succi ypoquistidos. flo... camelee. an ℥ v. opii ... Tempera cum succo pentafilon. Solus ypoquistidos cum aqua ... sufficiat. Item ... magis ... cum spodio et ... Si vis ... **Trociscus salvatoris optimi**

Precellentius ... quas salernitani magistri domino regi scripserunt ... ... Recipe ... castorei. an ℥ ij. san. de ... gum. ar. ... acacie ypoquistidos. balaustie ... semen plantaginis ... ꝑ ... sigillate. spodii. gall. ... an ℥ ... mandragore ℥ i. ... cardamomi ... mac ... gariofili ... an ℥ ij. ... mirre ... cum muscillagine psillii et succo arnaglose ... et ... **Bal. optima**

Preciosa balsamus ... quod ... purgare ... remedium est ... in balneum ... plantago consolida ... ꝑ ... balaustia ... glandes castanee ... aqua ... balneum quo nullum credo efficacius. adstringens ... accipe aqua pluviali ... citonii ... plantaginis ... consolidi ... balaustie ... cortice et ... ypoquistidos ... prunellarum ... flores ... pentafilon radicis ... glandum ... medicos ... coquatur ... donec aqua ... et ... pannus lineus ... in volumen ...

Rō popte deā

Rō de balneo

Rō bn

Rō p. opti de abo

Rō bn de abo ... ꝑ ...

Rō de ...

Rō bn

Rō bn

... plus ... ante sedes ... et ... cum ...
... ad ... bn ...
... ...

dari sedat. **Emplastrum.** Emplastrum tale ab umbilico usque ad pectinem ponitur. acacia ypoquistidos. succum succus arnaglosse ana. farine ordei q. s. Si uero difficul sit constrictio addatur opii ʒ. i. Fumigium tale fiat. colofonie pulvis proiciatur super carbones vivos. vel aliis speciebus stipticis. vel pulveres et fumus recipiatur per embotum in ano. vel tegula [illegible] et aceto forti infundatur. et fumum recipi[illegible] [illegible] dissenterie. et in quacumque loco sit. Cibi con[illegible] [illegible] dentur cum brodio. quia brodium [illegible] [illegible] plantaginis. et [illegible] et [illegible] lentes [illegible] [illegible] suspensionem. Detur autem [illegible] vel [illegible] vel gallina assa cum [illegible] [illegible] plu. vel aq. [illegible] mastice [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Dysinteria media

[illegible]

Emplastrum

[illegible]

Trocisci arsenici

[illegible]

De dysinteria epatica

[illegible]

[illegible]

De dyarria. 17

Dyarria est simplex fluxus ventris .i. sine sa[illegible] [illegible] sine excoriatione [illegible]

[illegible]

xx. diebus in estiuo tempore [illegible] [illegible] mane et in die [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] venam [illegible] Passio splenis

Passio splenis [illegible]

[illegible]

Lienteria

Lienteria est fluxus ventris cum [illegible]

[illegible]

[illegible]

violarum. orobi. liquiritie. lentisci. dragaganti. et mastice. galbani. gummi et aspalti. castorei. ossei .i. gummi edere. bdellii. terre sigillate. mellilotum. ladani. opoponacis. apii. sulphuris vivi. liquiritie. mirre. ypoquistidos. acacie. ro. camedri. ypia. abrotani. ysopi. pionie. origani. elemi. [illegible]. et dauci. aristologie longe. cipressi. peucedani. centauree. rosarum. marrubii. [illegible]. lavendule (?) amaranti. mirre. psillii. [illegible] .i. [illegible]. sa-lie. catapodii. ani. gariofili. musquami. carui. seni. cardamomi. siseleos. [illegible]. amei. sinoni. sinapis. seminis rute. mirabolanorum. apii. dauci. seminis rape. macropiperis. aceti. ozimi. ana ʒ .i. acori. [illegible] .i. siler. blacte. .i. ciclaminis. [illegible] cassiam .i. cipirus. [illegible]. zucare .i. floris agni. [illegible] .i. [illegible]. cornu cervi. ana ℈ .i. balsami. camphore. [illegible]. costi. squinanti. ʒ foliorum. [illegible]. mirre. lilii. [illegible]. agarici. celtice. [illegible]. yrei. [illegible]. assari. [illegible]. [illegible]. arthemisie. calamenti. scordeon. [illegible]. camepitheos. leucopiperis. melanopiperis. ozimi. [illegible]. amigdali .i. sumac. malabatri. cardamomi. [illegible]. ana ℈ .i. dapno. [illegible] ℈ .i. vini veteris. [illegible] .i. mel quantum sufficit. datur in sero in modum avellane. cum vino calido ubi cocta sit salvia. febricitantibus cum tepida. Plirisarcoticon.

Plirisarcoticon quod omnem dolorem primitus expellit de corde. Splenis ventositates. prepositum cum [illegible]. [illegible] saporem. restaurat. [illegible]. et [illegible] febrium. ablatam vocem reducit. [illegible]. [illegible] et aliter spiritus [illegible] aperiendo [illegible] [illegible]. tristiciam ylaritate [illegible] aufert tymorem. [illegible] expellit [illegible] febrium. [illegible]. Appetitum irritat digestionem provocat et omnis debilitates corporis ad pristinam virtutem restaurat. Recipe cinamomi. gariofili. ligni aloes. galange. spice. nucis muscate. [illegible]. quinanti. [illegible]. [illegible] -xii. ʒ .x. foliorum [illegible] rosarum. mastice. [illegible]. ballaustie. [illegible] cardamomi. [illegible]. [illegible]. [illegible]. [illegible] xi. ʒ .vi. gemmarum [illegible]. [illegible]. coralli. [illegible]. [illegible]. [illegible] ʒ .iii. musci ℈ .iii. camphore ℈ .ii. [illegible]. quantum sufficit. Datur mane et sero febricitantibus cum [illegible]. non febricitantibus cum vino. [illegible] ex defectu caloris et defectione virtutis [illegible]. cum [illegible].

Colica passio et yliaca implentur [illegible]. [illegible] et in [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] autem in causis quia causa est sepe colera acuta aut [illegible] aut lumbrici aut apostema aut [illegible] [illegible]. Conveniunt autem in signis [illegible] et dolore et constrictione ventris. et [illegible] in mediatis. et [illegible] quedam similitudinis [illegible] quare admodum in medicatione non [illegible] quedam experimenta [illegible]. Tamen autem videtur quod [illegible] non esse [illegible] cum cause fere sint eedem. [illegible] [illegible]. Differunt autem in signis [illegible] quia dolor in colica inferior est [illegible]. In yliaca superior [illegible] [illegible] inguina et [illegible] usque ad renes. et [illegible] et durior et laboriosior et [illegible] et [illegible]. [illegible] autem in [illegible] que [illegible] [illegible] in colica quam yliaca et [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

sit modus. Intestinorum autem notandum est quod sex sunt intestina tria gracilia .s. duodenum. ieiunum et ylion. et tria grossa .s. orbum. colon et longaon. ylion autem subtilius longius [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] subtilitatem et [illegible]. et [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]. et in [illegible] et sit semper [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] exitus [illegible] [illegible] [illegible] reddere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Est autem passio [illegible] [illegible] [illegible] sequitur dolor [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] impulsio. cum [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] autem dicitur [illegible] [illegible] colica [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] dicitur [illegible] [illegible]. ylon est intestinum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ylia [illegible] [illegible] passionem. [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et in hac specie est yliaca inferior. Colica passio est dolor intestinorum nascens in colon intestino quod est grossum et sub umbilico positum et sit [illegible] [illegible]. quartum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est ventositas grossa distendens intestinum [illegible] [illegible] et replens et [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] admodum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] apostema nascens [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] est [illegible] plenitudo lumbricorum et [illegible] [illegible]. [illegible] est [illegible] defectus expulsive virtutis intestinorum et [illegible] [illegible] in yliaca. Dolor in colica est [illegible] pectinem et [illegible] in longum. [illegible] [illegible] ab umbilico usque ad pectinem et in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. In yliaca autem est dolor [illegible] inguina et [illegible] [illegible] [illegible] ad renes. et est maximus [illegible] [illegible] sub umbilico [illegible] [illegible] in dextra [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] acute [illegible] [illegible] et [illegible] sepe cum [illegible] sepe sine [illegible] [illegible] dolores sunt ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Signa autem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Si [illegible] autem [illegible] [illegible] [illegible] magna [illegible] ventris [illegible] [illegible] et dolores [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. dicitur [illegible] et [illegible] et sepe [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] colere. Si autem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cognoscitur. Flatus [illegible] [illegible] sunt dolor magis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et magis laboriosus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] color faciei pallidus vel [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. et [illegible] labor nocturno maior. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] admodum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible]

Causa colice

dit ventositatem et inflat. et magnitudinem quantitatis exitum. ¶ Et cog-
noscitur ex rugitu et gurgulatione. et eructuatione. et alle-
viatione in emittendo eam quoniam ex motu et agitatione
ipsius generatur in intestinum. et curatur per instrumentum simili-
tudinem follis. et in sufflatione venti sic rectificatur
et reducatur. Apostema autem cognoscitur per dolorem propinquatio-
ne. ut illa hora post [illegible] interemptionem
medice est. nunc vel saniem [illegible] [illegible]
et hic dolor sentitur. adhibetur loco in quo est con-
tinuatio. et febris et dolor et sitis maior et fastidi-
um. et inflammatio longa. [illegible] vero [illegible]
precedentium et indigestionem cognoscitur. et indicant pre-
cedentes quia per plures dies cessatur expulsio.
vel squibala induratur. et si est ex calidis humoribus est
ardor et calor maior et sitis. et dolor [illegible]
[illegible]. et si est ex frigidis omnia hec remittuntur. ex prin-
cipium [illegible] et ipsius [illegible] et ponderositate [illegible]
cognita ex eo quod [illegible]. Sunt signa dicta in do-
lore [illegible] et apertio ipsius eandem indicabunt.
Dolor autem qui fit in intestinis ex [illegible]. aliquando ex
ventositate. Et in dolore capitis. et [illegible] dicta sunt
signa [illegible] et specialia humoris [illegible]. inquantum
[illegible]. Et si fit ventositatis. et non [illegible] reperit ea.
et dolor intestinorum [illegible] loca in quo divisa
sentitur nova. Colica quoniam est dolor in grossis
intestinis vocatur [illegible] sive [illegible] dolor
Et quoniam in colon. colica et yleon yliacus. ¶ Inpo-
natur ei [illegible] ardens oleum [illegible] vel
[illegible] vel butirum cum modico oleo [illegible] lana suc-
cida. vel spongia. vel stuppa [illegible] et [illegible]
[illegible] fomentum. ¶ Item fiat decoc-
tio [illegible] malve. absinthium. [illegible] mar-
rubii [illegible]. ¶ Et furfur [illegible] malve. [illegible]
[illegible] malvavisci. malve [illegible] cum
quibus fiat pulvis [illegible] et in modo [illegible]
[illegible] et inducere [illegible] dolor sedatur. vel fiat in
unctio oleo [illegible] vel fiat emplastrum ex [illegible]
[illegible]. Fiat [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] absinthium [illegible]
[illegible] colere [illegible] [illegible] furfur [illegible]
et [illegible] et oleum et [illegible] oleum [illegible]
[illegible] sal gemme [illegible] [illegible]
[illegible] pondus unius libre [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] ad mollificandum
[illegible] fiat [illegible] [illegible] semper [illegible]
oleo [illegible]. fiat [illegible] colicam [illegible] [illegible]
[illegible] cassia fistula. et cum [illegible]
[illegible] purgetur cum [illegible]. vel [illegible]. vel electuario [illegible].
vel [illegible]. vel electuario. [illegible] valet. ¶ [illegible]
[illegible] [illegible] colicam. ut in dolore [illegible]
[illegible] est. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] colicam [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] est dolor [illegible]
colicam [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] est [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible].

vel [illegible] [illegible] colica et [illegible]
[illegible] et nunc non [illegible] [illegible]
[illegible]. Si autem [illegible] fiat. vel [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] et
[illegible] super [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] loco dolentis [illegible]
cum [illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible]
[illegible] vel [illegible] [illegible] de [illegible]
[illegible]. ¶ [illegible] fit ex decoctione malve. vel se-
[illegible]. vel [illegible] et [illegible] oleo vel [illegible]
[illegible] [illegible] et oleo. vel ex decoctione [illegible] malve [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et oleo. vel ex decoctione [illegible]
malve. radicis [illegible] [illegible] [illegible] et oleo. [illegible]
[illegible] fit [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible]. [illegible] oleo. [illegible] et sal. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] vel alia [illegible] [illegible]. vel fiat
ex decoctione [illegible] absinthii [illegible]
[illegible] oleo. et sal gemma. et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
Item [illegible] [illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] ad [illegible]
[illegible] et nunc [illegible] oleum et in [illegible]
[illegible]. vel [illegible] [illegible] vel [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] ne [illegible] intestina et [illegible] et
fiat [illegible] [illegible] vel [illegible]. fiat [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] lana succida. vel [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] et [illegible] et fiat in [illegible]
[illegible] [illegible]. ¶ [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. vel
[illegible] [illegible] [illegible] sal. [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] lana [illegible]
[illegible] vel [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible]. ¶ Aliud [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] cum pulvere [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] cum oleo
laurino [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] oleum [illegible] et
[illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] vel lana succida et super locum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible]
[illegible]. ¶ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] nullum [illegible] nisi est
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
vel [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] super [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sic fit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
vel [illegible] in [illegible] et oleo [illegible] [illegible]
[illegible] fiat vehementer [illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] pulvis [illegible] vel [illegible] [illegible]
[illegible] sulphuris [illegible] et [illegible] et fiat unguentum.

quo piacon rugam. Vel galbanum pulvis aaci ar-
timonum equaliter mensura et non pondere dene. Item
valet scarificatio inter vel ancone vel ordei tosti vel
sal vel ciminum vel terre cum origano vel calamen-
to valent et pille bellaterre in expulsatione [illegible]
ca autem flatus valent iste pille. Rx diagridii . al
oe cassie . coloquintide . nuc . cussoribus turbit . colo-
quintide reub. mastice. ana. conficiatur cum oximelle vel
cum succo caul agrestis et formentur in modum fabe et
da [illegible] in vino. Dolor ex ventositate eodem modo
curatur ut expellatur et non humore. Si [illegible] ventositate
dialacca magna et exterius [illegible] mag. [illegible] bu. e
[illegible] in momentum dolore ex solo humore
[illegible] et balneum [illegible]. Inunctiones
vesica [illegible] et ventosa et idem fit ex olla [illegible]
[illegible] in qua calefiat aqua ubi bulliat [illegible]
[illegible] ut [illegible] qualiter [illegible]
bullitis [illegible] et [illegible] agitatio
[illegible] et [illegible] in
accessione [illegible]. Causa in accessione [illegible]
est [illegible] humores [illegible]
quoniam [illegible] cum [illegible] est dolor
[illegible]
[illegible] indicans ut si
egritudo [illegible] calefiat vel [illegible].
[illegible] colica indiget calefactione [illegible]
[illegible] ut [illegible] dolor infrigidetur [illegible]
fiat. Similiter [illegible] cum [illegible]
[illegible] in [illegible]
ventre [illegible] infusa. In dolore [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] bullitis in aqua [illegible]
[illegible] et empla diaflorentia [illegible]
dol. [illegible] Quidam [illegible]
[illegible] collo suspensum [illegible]
[illegible] Empiastrum [illegible] ad idem va-
let [illegible] cum lana [illegible]
[illegible] cum [illegible] Empl.

[illegible] empiastrum de lana ovis [illegible]
[illegible] duo sorores [illegible]
[illegible] sine ferro. [illegible]
[illegible] condam. [illegible]
[illegible] sine medio. [illegible]
[illegible] columbinum [illegible]
[illegible] dolore [illegible]
[illegible] Item [illegible] remedi-
um [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] Laur. flo-
res maiorane [illegible] viol. ro. [illegible] ana.
omnia [illegible] vesica [illegible]
[illegible]
et applica. [illegible]
[illegible] modo [illegible]
[illegible] dol. [illegible]
[illegible] vulgare [illegible]
[illegible] animal [illegible]
[illegible]
[illegible] dolorum applicatum multo-
[illegible] est. Item calidissimum [illegible] ovis

[illegible] cum [illegible] in mortario [illegible]
[illegible] pulvere [illegible]
[illegible] malum [illegible] applicat [illegible]
ne dubio mirabilem [illegible]. Item [illegible]
[illegible] dol-
[illegible] et non [illegible]
[illegible] ad [illegible] et super [illegible]
Si non [illegible] cum [illegible] oleo dissoluatur
et [illegible] vesica [illegible] vel laur-
[illegible] Item [illegible]
[illegible] oleo sale nullo alio liquore [illegible]
[illegible] oleo [illegible]
[illegible] oleo [illegible]
[illegible] pulvis cimini
et [illegible] emplastrum [illegible]
[illegible] et ventositas [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]. Si fuerit ex [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
et empla [illegible] vel malve. [illegible]
a et [illegible]
et matricis. Si ex lumbricis [illegible] ut dicetur
in capitulo [illegible]. Si sint ex [illegible]
[illegible] expulsiva
[illegible]. Si [illegible]
[illegible] mag. et dia-
[illegible]
[illegible] diamargariton [illegible]
[illegible] maiorane et nasturcii. [illegible] maioran.
[illegible] que resolvit [illegible]
non [illegible] ut diacimini [illegible]
[illegible] Dyamargariton

Diamargariton [illegible] per Dyamaratton
[illegible] diagridii. ℥. iiii.
[illegible] ℥. iii.
[illegible] macedonia ℥. iii. [illegible] ℥. i. mel [illegible]
[illegible] ℥. iiii. [illegible] Pocio de regis.

Auro regis [illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]. Electuarium dulce

Electuarium [illegible] valens ad [illegible] dolore [illegible]
[illegible] mirabiliter curat. Rx
[illegible] ℥. ii. [illegible] mastic. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

De lumbricis 18

aro. cubebe. gariof. carpob. [illegible] alge. [illegible]
silis mo. penidiis [illegible] [illegible] ana [illegible] ind.
[illegible] ameos [illegible] indi. urtice [illegible] nuc.
mirist. [illegible] muscate ligni aloes [illegible] mil.
sol. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sa
niol. [illegible] al. [illegible] castoreum [illegible]
ana [illegible] [illegible] [illegible] mel. [illegible]
[illegible] cum uino [illegible] post prandium et [illegible]. Nota quod
[illegible] affligit temporibus et
[illegible] magis [illegible] uentre
et cum [illegible] dolore [illegible] inflantur et uesi
ca et [illegible] nausea [illegible] [illegible]. Extrema
[illegible] [illegible] in hora matutina saliuas singul
[illegible] [illegible] uomitur [illegible] et [illegible] est ama
ritudo [illegible] [illegible] [illegible]
sit ex [illegible] et ueneno [illegible]
ueneno. **De lumbricis.** Lumbrici [illegible]
[illegible] generantur [illegible] fortitudinem caloris digerentis [illegible]
cius in intestinis [illegible] calorem claudicantem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible] indigere. ut non nulli [illegible]
sed in [illegible] putrefacta in ferunt [illegible] de [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et inferiorum [illegible] est [illegible]
[illegible] a calore [illegible] humida [illegible] naturali fit
putrefactio [illegible] forma lon
gitudinis admodum intestini [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] corrupta [illegible]
a calore naturali [illegible] calore [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] nutrimenta
[illegible] in materia reperitur [illegible] humida
[illegible] debentur [illegible] agente calore solis [illegible]
[illegible] infunduntur [illegible] uegetabilia [illegible] uegetantur
et producuntur in forma [illegible] dicit [illegible] auerroys
[illegible] super methaurus. [illegible] calor solis [illegible]
a calore [illegible] stellarum generantur animalia nata ex
putrefactione. [illegible] est [illegible]
[illegible] fluens [illegible] generantur uermes ex [illegible]
quorum [illegible] [illegible]
aque [illegible] lumbrici [illegible]
[illegible] lumbrici et [illegible] in intestinis et [illegible]
uermes [illegible] [illegible] [illegible] lum
brici hinc exstare [illegible] [illegible] argumentum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] generantur [illegible] lumbricorum
[illegible] [illegible] longi et rotun
di. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
longitudo [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. Et sic rotunditas. Extare [illegible]
a longi et lati quia ex parte [illegible]
ex parte humiditas [illegible] quia humidum est [illegible]
le terminabile. Extare [illegible] et rotun
di. quia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] hic [illegible]. Extare [illegible]
[illegible] et lati [illegible] [illegible]
quia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] quod non
est [illegible] color [illegible] debemus [illegible]. Longi et rot
undi [illegible] [illegible] in [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. Et quidam [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] mordicationes et dolores [illegible]. [illegible]
[illegible] lumbricorum [illegible] est [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quidam mania quidam [illegible] quidam [illegible]
[illegible] ut litargia. quidam cadunt ut [illegible]
[illegible] epilentici. aliqui [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible] quidam fluxus [illegible]. ut [illegible]
[illegible] quidam [illegible] dentibus et [illegible]
[illegible] quidam plangunt [illegible] ut [illegible]. [illegible]
autem signa [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in sompno. Et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quasi [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. Dolor [illegible]
et [illegible] intestinorum et cordis mordicatio [illegible]
[illegible] ante prandium. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sanguinis [illegible]
[illegible] [illegible] intestinorum. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et febris [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et omnium [illegible] debilitas. [illegible]
[illegible] quidam est [illegible] longitudinem. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pulsu [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] intestinorum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] epilentiam [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] generantur lumbrici [illegible] quosdam ge
nerantur [illegible] [illegible] [illegible]
in longitudine et [illegible] [illegible] duo ge
nera [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] qui sunt [illegible] in long
[illegible]. dicitur [illegible] genera [illegible] longos et rotundos
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] admodum [illegible] [illegible] eadem
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] admodum [illegible] et aquosum sanguine
generantia [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] lumbri
ci [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

q; tales uidentur melius [illegible] ante [illegible] accidi. pre
liminari[illegible] dec quia hic capitulum tardius [illegible]
afferentur [illegible] dulcedinem [illegible] manuo dent
amara inescata dulcedine [illegible] a
mam glose recipitur [illegible] distinctione [illegible]
mentum uel est amara cum dulcibus uel [illegible]
ut cum lacte uel melle exhibeantur ut decip
iantur. amara ut aloe [illegible] uel in pillis. Succus
absinthii [illegible] foliorum [illegible] capitis. puluis
lupinorum amarorum. centonice [illegible]
[illegible] puluis centauree nigelle. Epithima in
[illegible] absinthii cum
et nigella [illegible] cum aceto et emplastretur
[illegible] puluis [illegible] cum aqua [illegible]
melle. Item [illegible] centaurea cum [illegible]
[illegible] et fiant [illegible] et [illegible]
[illegible] insequentia [illegible] Item succus p
[illegible] cum lacte caprino [illegible] fiat. Inunctio
fiat [illegible] cum felle taurino et succo
centaurie et [illegible] admixta [illegible]
[illegible] lumbricos mor
tificat et expellit. nasturcium aquaticum assatum
et inpastata [illegible] sine liquore [illegible]
[illegible] succus [illegible]
[illegible] intrum [illegible] Dentur origanum
et calamentum. expellit lupinorum amarorum. centro
[illegible] cum [illegible] puluis [illegible]
[illegible] cum melle et exhibeantur. aloe
et cum succo [illegible] aut absinthii. empla
[illegible] aut [illegible] succi
cucumeris agrestis cum ouo [illegible] de
[illegible] modo [illegible]
lupinorum [illegible] cum [illegible] cum medicis
centauree [illegible] centonice musca
te [illegible] sal gemme [illegible]
[illegible] mell [illegible] pille
[illegible] Emplastrum fiat ex absinthio
succo [illegible] capitis [illegible]
[illegible] fell tauri [illegible] puluis nigelle [illegible]
tonice. lupinorum [illegible] super umbilicum
pone [illegible] aliud [illegible]
[illegible] centaurea et nigella cum aceto et succo
absinthii et modico [illegible] uel [illegible] Ex
fiat [illegible] cum [illegible]
succo pimpinelle uel camphorate [illegible]
Gentiana lumbricos occidit [illegible]
Radix [illegible] idem fiat [illegible]
[illegible] uel [illegible] succus [illegible] cucumeris agrestis
lumbricos occidit. Mortificantes lumbricos
[illegible] est eorum expulsionem [illegible]
[illegible] uel aqua decoctionis [illegible]
[illegible] uel cum [illegible] uel
[illegible] purgationis et [illegible]
[illegible] lumbri
[illegible] existente [illegible]
[illegible] et emplastrum [illegible] Si sunt
in [illegible] intestinis [illegible] cum [illegible]
cum succo absinthii [illegible]
le et mell [illegible] cum felle taurino. Succo centau
ree et [illegible] cum oleo uel fiat

[illegible] cum aqua decoctionis [illegible]
uel cum aqua decoctionis [illegible] lumbricos mortificat
et educat. Et [illegible] cum [illegible]
[illegible] cum [illegible]
ut [illegible] acuta cum aloe et felle. Sed [illegible]
[illegible] et munge oleo [illegible]
et tenasmo [illegible]
[illegible] dulci et [illegible]
lumbricos mortificat miro modo. De tenasmo

Tenasmo est difficultas egerendi. cum conatu maximo et uoluntate et impotentia emittendi et [illegible] uel [illegible] pondus [illegible] in [illegible] placenti quia incessanter delectatur assellare. cum nullam habet potentiam assellandi. Et [illegible] longaonis. quemadmodum colica colon et yliaca ylon. Et fit ex eisdem causis. scilicet ex acuta colera et nimio fluxu. Vel [illegible] indigestis [illegible] suppositoriis [illegible] et fumigiis. Item fit ex [illegible] ut nimis scamonea et [illegible]. Item ex colera dissolutiua [illegible] uel [illegible] medicinam. Colera enim [illegible] longaonem mordicat eum et ex mordicatione fit [illegible] et uoluntas egerendi [illegible] ut sit ei [illegible] et uoluntas egerendi impotentia tamen cum non sit [illegible] Aggregatus enim expellendi ex colera est que [illegible] intestinum [illegible] intestinum ad expellendum [illegible] colera [illegible] longaonem [illegible] et [illegible] sanguis exeunt. Cognoscitur ex [illegible] loci et ardore et egestione [illegible] et [illegible] sanguis. Hec dico si fit ex [illegible] Ex [illegible] exsiliare [illegible] pondus [illegible] et [illegible] Intestinum [illegible] et [illegible] sequitur uoluntas egerendi. Sed [illegible] sua [illegible] affligitur. et [illegible] adheret et [illegible] Cognoscitur [illegible] et [illegible] ipsius [illegible] et [illegible] egeritur. Quandoque sanguinis fit admixtus [illegible] Si ex [illegible] et [illegible] uentre [illegible] et [illegible] uel quemadmodum colera. [illegible] ex colera [illegible] est [illegible] dissinteriam [illegible] fiat [illegible] purgatio [illegible] uel [illegible] colam [illegible] et [illegible] fiat balneum aque dulcis. Ex [illegible] uel [illegible] Et [illegible] fiat [illegible] sub [illegible] Ex [illegible] fiat [illegible] Ex [illegible] malua [illegible] uel [illegible] ordei uel [illegible] et [illegible] decoctionis [illegible] fiat [illegible] mediante [illegible] et aceto [illegible] uel [illegible] calidi [illegible] super [illegible] aceto [illegible] in oleo uel [illegible] uel [illegible] uel [illegible] Sanguisuga [illegible] et oleo uel [illegible] fiat [illegible] quo [illegible] et [illegible] uel [illegible] et [illegible] pulueris [illegible] et [illegible] quod [illegible] post [illegible]

gens adeclia. fumum inde recipiat. Si necesse fuerit
fiat inde decoctio furfuris. absque sepius et super sacel-
lum furfuris calidi sepe sedeat. Si ex flatu indu-
so purgetur cum decoctione lini ciz. vel cum elisse
rij. coagulo quod ut dictum est supra. et tunc fiat balneum
et ostium aut aloe. Sequenti die fiat minucio de
saphena que ut v; quod pilis dem. Sciatica emorroy-
das. nel fresim et spinie pillicorum. fiat subfumi-
gium ex myrra solus ... et ... calidis in uso
de coctis. et fiat subfumigium vel fomentum fili-
ex ysopo. pulvis gris ... bianca ... item ysopo.
pulvis ... oxigmo vel ex ... floribus fiat pulvis
subtilissimus et cubelarum qui super aspergatur in usa
co in recto qui assellare ... confortat. et dol-
or mitigatur. fiat fumigium ex colofonia. vel spi-
ca super carbones posita. mitigatur labium et renes.
ex melle tepido aut super aspergatur pulvis colofon
mastice pulvis ysopi oxig. fasciis ligetur. Item
... in ... ostium ... fiant asse-
... usque ... resolvatur ... et super sedeat ...
... super saccum furfuris calidum in uso. Decoquatur in
aqua ... in ... vel
... vel ad ... vel ...
... super lateram calefactam sit posita ut super sedeat
vel supponatur ... pulvis ... cum se-
mine ... pillis. mastice et turis supposita rep-
letur. Item ... super ventrem iaceat et
... et renes. et ... longaonis supponatur
usque ad ... ... vel ... deinde
de super ... pulverem ... cum ... se-
... et reliquorum ... ligetur
... adiutoria regula calefacta de
super ... nec ... aeris ... et
... fiat ... ... et ...
... ...
melle sive cum ... calido. tene ... aliud
... non est. De mollicie et exitu ...

Exitus ani. est inferioris capitis longaonis egestius
... accidit ex nimio ... assellandi.
... in dissinteria ex qua accidit tenasmo. et tenasmo
in ... et fit aliquando ex humore ... ponderoso ...
... longaonis ... et ... ex nimia
... et ... ... fiat ...
... ...
... ...
... ex dissinteria vel tenasmo ... ...
... ... et ... et ponderositate ...
... ... et ... ... sede super
... ... vel lapidis vel alius ...
... ... et ponderositate.
et mollicie ... ... ante ...
... ... et aqua ... ...
... ... vel ... ...
... ... et ... ...
... ambulandi. Primo medici ... ut
tenasmo. Reliqui modi. ... si ... est ...
... cum media ... et minucio de sapho-
na. Exitus me fit ... ... est in
colica. Experimentum ... ... long-
aon. cum ... ... et tunc ...

pulvis ... ... et ... ... et ... ...
... mastice ... ... Est ex
super ... ... fiat ... cum ...
et ... ... super carbones ... in ... ...
tenasmo. De tenasmon regio. Est dico quod ...
... ventris non sit ... nisi ... ...
... ... in tenasmo quamdiu exeunt ...
... non fiat ... nisi ... ...
... ... et ... ... Item ...
... in tenasmo ... ... debent
... ... vel avena. ... ...
... super ventrem et pectine et ... et ...
... et nates. ut sentiant actualem calorem ...
... ... et ... Item ... ...
... ... et lac
... que ... ... et ... Item
fiat ... cum aqua ... ... vel absinthium
et melle ... ...
... ... vel ... ... in
illis ... ... tenasmo ex ... ...
... ...
... ...
et ... in longaone. ... ... est ... ...
es ... et ... ... emor-
roidas. et ... ... et ... eodem modo ...
... fiat hic ... ... et ... ... fiat se-
... ... et tunc pulvis ceruse ... ...
... ... balaustie. cupularum glandium ...
... ...
... ... fumigium fiat ex decoctione
... ... balaustie ... ...
... Secundo fiat aliud fumigium ex
colophonia et stercore ... ... super carbones
positis ... Si ... non possit bene ... et
recipe fumum quo ... ... et ...
... ... cum ... ...
... ... et intestino in uso ...
pulvis colofonie stercoris ... ...
... lapidum qui ... maris et ...
fluminibus solent reperiri ... ...
... balaustie ... ...
... vel ... et ... cum ... vel ...
... calida. ... si pulvis non potest adhere
intestino ... ...
et super aspergatur pulvis. Sequenti die sedeat
in ... decoctione usque ad umbilicum ...
... ut ... possit assellare ... ...
expellit intestinum ... ... donec ... ...
Item fiat ... in decoctione ... ...
... balaustia ... ... et ... in uso ...
aspergatur pulvis ... ... et ...
... cum pulveribus ... De passione

emorroide. Si ani sit de emorroydibus et eius fluxu

... ...
... ...
... ... Emorro-
ydes sunt v. vene ... ... circulum cum
longaone ... ...
... et mulieribus. quibus ... purgationem ...
et multa sanguinis ... ...

... emorroydas recipe ... ...
... ...
... ... super emorroydas ... ...

ma dic. p. v. uenas. ut tepi. congregationis tal' suspen-
teritur aperiantur. et sang(ui)s ill' expellatur. et per exp-
ulsionem claudantur quia ad modum accidit ex men-
struo sanguine in mulieribus pellatur quando con(tra) an(n)ectiunt
humoribus purgatur. et si debito modo fluxerint
corpus in columine custodiunt. quod uero nimio tempore in
bona sanitate conservat. Cum autem debent in tempore
fluere contra huius constringuntur. Infestant autem ut
modicum. Inflacionem uenarum cause. fluxu nimio. Sunt
autem v. uene que sunt [illegible]. Inflant autem
cum fecerit congestionem. et feculente exspissitudine
sua orificia uenarum inspissant. et non possunt
abrumpi. fit distensio et inflacio. Accidit quod l[e]-
ui(s) ex nimia spissitudine sanguinis ul' ipsius cur[sus]
ul' ex nimia siccitate ipsius uenas constrictiue.
Fundum eas nimium fluentes. [illegible] exu-
gi[illegible] [illegible] aut nunquam ap-
[illegible] si uertitur sanguis feculentus. [illegible]
[illegible] ipsius corrumpitur. unde sequitur ydropisis. unde
yppo. Emorroydas sanare antiquas. Quando
autem fit ex eisdem [illegible] et fit [illegible] a[illegible]
[illegible] una ul' due [illegible] omnis fit ex egrotacione et
feculencia sanguinis. ul' ex nimia spissitudine ex
duricie ul' nimia siccitate. aut [illegible]
[illegible] constringat. fluxus nimius fit [illegible]
[illegible] et [illegible] est bona et non est [illegible] [illegible]
[illegible] autem eius [illegible] aut [illegible] [illegible]
[illegible] aut [illegible] et [illegible] est [illegible]
fluxu [illegible] autem ex debilitate [illegible]
[illegible] inflacionis et retencionis signa sunt. Accidun[t]
[illegible] gravedo renum [illegible] dolor [illegible]
[illegible] [illegible] et debilitas [illegible]
[illegible]. Quando [illegible] pallor faciei fluxu[s]
[illegible] [illegible] et est eius peculiare [illegible]
[illegible] [illegible] cum frequenter [illegible] colore e
malo et exit sanguis [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] accidit [illegible] plerumque [illegible] xl. annos et [illegible]
[illegible] et [illegible] corporis [illegible]. Distin-
guuntur autem iste fluxus a [illegible] qui [illegible]
[illegible] sanguinem [illegible] fluxu uentris qui [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
quod non [illegible] [illegible] [illegible] patientes. [illegible]
[illegible] cognoscitur ex eius [illegible] [illegible] et [illegible]. de-
[illegible] cognoscitur ex claritate sanguinis colore et ar-
dore. Subtilitas ex eius liquiditate. [illegible] fit
aut ex [illegible] purgacione. aut adustione sanguinis.
Color [illegible] fit ex admixtione [illegible] cum [illegible]
et [illegible] [illegible] fluit. Cognoscitur autem [illegible]
humore. fit ex [illegible] loco super quo [illegible]
[illegible] color [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] cognoscitur quia incessanter [illegible]
[illegible] fluxus cum debilitate et [illegible]
corporis. Si est ex multitudine [illegible] et [illegible]
[illegible] fluit uene et [illegible] [illegible]
sanguinis et [illegible] sanguinis. [illegible]
do sanguis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] humoribus fiat [illegible]
et hec dico in fluxibus purgantur [illegible] cum [illegible]
[illegible] [illegible] ut colagogo flagogo. [illegible]
[illegible] mediante aperientur [illegible]

alae et silio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et fluxum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] magna [illegible] cum [illegible] [illegible].
Sequenti die [illegible] [illegible] [illegible]. et fiat [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] et [illegible] in fluxu
[illegible]. Sumat [illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible] mane
et sero [illegible]. et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
cum flore [illegible] [illegible]. et [illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible] ul' in noua [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
fiat [illegible] [illegible] et foliis [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] ad emorroy-
das [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] omnia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] cum [illegible] de [illegible] [illegible] quo [illegible]
intincta [illegible] ul' ex [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] ul' ad[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Pillule [illegible] [illegible] ad emorroydas [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] anacardi armoniacum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] aloes [illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] foliis porri. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] folia porri in
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] omnia [illegible] et cum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. Et si non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] cerusa plumbo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et non [illegible] [illegible]
que [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] hic. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
cum sanguine [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et cum [illegible] pimpinell' [illegible]
[illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible]
ul' folii pimpinell' [illegible] plantaginis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] rose [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ul' [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ul' [illegible] puluis [illegible] [illegible]
[illegible] cum [illegible] ul' [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]. Item [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et cum eo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] foliarum. et [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] ul' [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] in mane. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

unctionem [illegible] apostolicon et [illegible] ut [illegible]
[illegible] Deinde cum scarificatione circa
venas [illegible] in principio [illegible]
[illegible] cum sepius [illegible] quousque [illegible]
[illegible] Caveat a rigore et nimio conatu
et caliditatis [illegible] sanguinem [illegible]
[illegible] ut [illegible] et ciminum [illegible]
eiusdem generis ut est [illegible] et [illegible]
Item [illegible] emoroydes fluentes [illegible]
[illegible] dolor eis [illegible] [illegible] mel
[illegible] plantaginis [illegible] bullitis cum vino
fiat pulvis ex [illegible] et cinamomo [illegible]
et aliis [illegible]. **Repressio fluxuum** [illegible]
[illegible] loca intestina [illegible] nisi [illegible]
[illegible] reprimatur [illegible] cum [illegible] intes
tina. [illegible] autem [illegible] malva [illegible]
in aceto [illegible] vel [illegible]
[illegible] Sagima que reprimitur [illegible]
[illegible] subtilissime [illegible] bulliat in aceto [illegible]
[illegible] cum spatula [illegible] et
[illegible] bulliat in aceto ut [illegible]
sic fiat [illegible] medicina [illegible]
[illegible] calore [illegible] cum [illegible]
[illegible] et fistula [illegible] ingredien
tem [illegible]. Item betonice agrimonie
[illegible] millefolii arthemisie plantaginis
[illegible] ana [illegible] piper [illegible]
[illegible] et bibe [illegible] dies. Item celidoni
am [illegible] manibus [illegible]. Item in
[illegible]. Item bibat gra
[illegible]. Item aloe [illegible] super fluxum
vel piper aloe [illegible] et super [illegible]
Item ad eundem fluxum sanguinis [illegible] in [illegible]
[illegible] cum calice [illegible] san
guine [illegible] nomen [illegible]
[illegible] quia [illegible] bibe [illegible]
[illegible] vel [illegible]. **De purgacione emoroydarum**

Preventione vel inflatione [illegible] emoroydarum
[illegible] purgatio cum [illegible]
vel [illegible] ex aloe et [illegible] ut sunt [illegible]
[illegible] pigre [illegible] fiat balneum [illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible] apio trifolio policaria [illegible]
[illegible] magna [illegible] apio [illegible]
[illegible] vel [illegible] fieri purgatio [illegible]
[illegible] lapis lazuli
[illegible] cum scarificatione [illegible]
[illegible] vel purgetur cum [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] sal [illegible]
[illegible] calamenti [illegible]
[illegible] bulliant [illegible]
[illegible]
[illegible] calidum [illegible] mane [illegible] precedente [illegible]
[illegible] calamenti [illegible]
[illegible] fumigium [illegible] calamenti
absinthium [illegible]

inferius vel [illegible] super lapidem molarem [illegible]
[illegible] fiat [illegible]. [illegible] cum
[illegible] pulvis [illegible] calamenti [illegible]
[illegible] et fiat [illegible] malve [illegible]
[illegible] qui [illegible] violente
moveatur ut [illegible]. [illegible]
[illegible] calidum [illegible] in [illegible]
pulvis modicus [illegible] in [illegible]
[illegible] et fiat [illegible] ferri cum
[illegible] vel [illegible]
sanguinis [illegible] aut [illegible]
[illegible] non possunt. Item cum [illegible]
[illegible] vel cum [illegible] sanguinem
[illegible] absinthium
[illegible] calamenti marrubi
[illegible] cum sella [illegible] vel
fiat [illegible] medicas [illegible]
[illegible]. [illegible]
[illegible] in
[illegible]. [illegible]
[illegible]
[illegible]. Item [illegible]
[illegible] cum [illegible]
[illegible] cum [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] de novo [illegible]
[illegible] cum [illegible] lapis [illegible]
[illegible] pulvis [illegible]
[illegible]. [illegible] folia [illegible]
[illegible] cum toto [illegible]
[illegible] lavantur [illegible]
[illegible] pulvis [illegible]
[illegible]. [illegible] in modum [illegible]
[illegible] emoroydes [illegible]
[illegible] ad fluxum [illegible]
emoroydes [illegible] lineum [illegible]
[illegible] si masculus est. Si femina [illegible]
[illegible]
[illegible] cum [illegible]
[illegible] pulvis [illegible] in una nocte [illegible]
[illegible] emoroydes. Item [illegible]
de pulvis [illegible]. Item calamentum
[illegible] sal [illegible] in
aqua [illegible] in aqua [illegible]
[illegible] pondus [illegible]
Item [illegible] cum [illegible]
[illegible] valent [illegible] emoroydes [illegible]. [illegible]
[illegible]
[illegible] quibus [illegible]
[illegible] nec [illegible] vel [illegible]
Item [illegible] medicorum [illegible]
[illegible] fluxum [illegible]
[illegible] inflatione [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] fluxum [illegible]
[illegible]
[illegible]. Item calamentum [illegible]

22

Emoroyde [illegible] sanguinis [illegible] dolor [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sanguinis [illegible]
[illegible] dolor [illegible] [illegible]
[illegible] sanguinis [illegible] dolor [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

vii vel xii incarnatione menstruorum et in fluxu. Calore aque mittit et eum consolidat et non mittit si ... debilis accipias formam medicaminis. Et nota quod emorroyde milium ... apparent et fluunt ... ... cum filo serico ut sic constringantur vel supponitur ... vel ferrum vel aurum candens ... [illegible] ... ydropisis ... ...

De ficubus 27

Ficus sunt molles excrescentie et spongiose ... et cum exprimuntur ... apparet ... emorroydes ... oblonge formam ... Et ... nascuntur ... Nascuntur autem ... in locis carnosis et nervosis ut ... mangi in ... admodum glandule. Si autem ... mano. et fluxerit ... et cornua ... et ... pulvis ... et ... Deinde ... ... et ... ... curandum est ... ... Reliqui ... ... et ... ... et ... cum ... ... Carnea sunt ... ... de ... nichil ... cirurgia et ... desiccatur ... ... relinquimus ...

Apostemata

Apostemata curantur cum ... oleo ... ... plumbum ... cum ... ovi ... ... inducat.

De ragadiis

Ragadie sunt fissure in ano ... et in ... ... olei ... vel ... ... cum oleo ... ... vel oleo ... ... Item ... ... plumbi ... ... cum ... de ... ... plumbum ... ... Caudam ... ... Si emorroydes ... ... sanguis ... ad dolorem ... ... cucurbite ... ... sellam stando ... ... donec sanguis ... ... sanguis ... ... Postea si volueris ... ... nichil ... emorroydes ... ... donec sang[uis] ...

Si autem ... apparent ... ... vel ... ... cum lana ... ... donec ... ... Unde ... si omnino ... volueris ... cum filo serico si ... bene ... ... donec ... sic ... ... Deinde ... ... ferrum ... Item si sanguis non ... ... cum ... ... versus ... vel ... ... ferrum ... vel ... ... Si ... longitudine ... ... de ... cum ... ut ... ...

De signis vulnerum mortalibus in his locis et de vulneribus ... 28

De ... vulneribus ... ... hoc est prosequendum. Et ... ... de signis cognoscendi vulnerum ... et ... prosequamur. ... ... vel ... ... mortale est ... ... Si ... ... Si nervus pungitur vel ... ... dolor ... et ... ... et ... Si ... ... non ... Si lacertus ... ... cum ... ... vel ... ... oblongum vel ... cum ferro vel alio ... mortale est. Si non in longum ...

Si quis ... ... mortale. ... ... Si ... ... Si ... ... sanguis ... ... Si ... sanguis ... ... Si ... ... Si ... ... Canalis ... ... Spina autem si vulneretur ... ... Si vene vulnerentur non

... ... canalo ... ... canal... ... ... canalis ... ... cornu ... ... cum sagiminibus

intromittitur. ¶ Si nervus fuerit incisus aut extransverso abscisus bene caveatur. ¶ Nervum enim ex transverso incisum ... dolor. Si vene capillares incisi ... sanandam ... homo moritur ridendo. De telo latente

¶ Si telum in his locis aliquo intus telo latente adheserit si longum fuerit pellendo abstrahatur. Si non tenaculis ferreis vel forcipibus ferreis in vulnere missis apprehensum educatur. ¶ Et si vulnus fuerit strictum dilatetur. ¶ Telum non si ossi adhereat commoveatur et promovendo educatur. ¶ Si non commovetur ... usque ad os circa incidatur. Os quod circa est nisi evelli possit corrodatur. ¶ Si telum barbulatum fuerit summa cautela de extrahendo [illegible] convenit. ¶ Telum ligno carens si in profundo lateat per quod intravit non poterit extrahi diligenter exploretur et contra incisa extrahatur. ¶ Si autem ad oppositum locum transierit ut exeat per extrahatur foramine facto. ¶ Telum totum si integrum non fuerit necesse est ut pertrahatur et extrahatur. ¶ Et si telum arterie vel nervus aut alicui membro vicino nobili sit contiguum ne cum illud extrahere volueris illud ledatur. ¶ Aliquando quidem melius est ut remaneat quam extrahatur. ¶ Quidam enim sagittam gerens [illegible] et [illegible] per longo tempore nullum dolorem patiebatur nisi cum [illegible] impleretur. ¶ Quidam alium deferunt telum in naso ex transverso [illegible] et nullum dolorem faciebat nisi [illegible] in loquendo et difficultatem in mundificando nasum [illegible].

¶ Si autem in nobile membrum incurrat ut cerebrum cor pulmo [illegible] renes vesica. ¶ Si mortale signum non apparuerit molliter [illegible] extrahi possit [illegible] hominem mori contingit. ¶ Homo autem quidam in intestino sagittam habens cum egestione eduxit et sic evasit. ¶ Alius zirbum [illegible] non tamen mortuus fuerit. ¶ Alius [illegible]. ¶ Alius [illegible] et non moriebantur inde. ¶ Signa que significant [illegible] in quo loco lateat [illegible] nec est [illegible] et [illegible] ardere. ¶ Et si in [illegible] fuerit cerebrum [illegible] dolor capitis nimis [illegible] rubent oculi et [illegible]. ¶ [illegible] ¶ Sed [illegible] sanguis [illegible] de naribus et auribus exierit. ¶ Si a [illegible] exibit.

¶ Si in corde [illegible] sanguis ut [illegible] fluxit [illegible] et sudor et sincopis que [illegible] sunt mortis. ¶ Si in pulmone spumosus sanguis [illegible] color [illegible] mutatur. ¶ Sive [illegible] magnus [illegible]. ¶ Si [illegible]. ¶ Si intestina [illegible] non apparuerit et [illegible]

exeat. ¶ Si igitur incipiat telum infixum fuerit osse perforato suaviter extrahatur. ¶ Semper necesse est ut [illegible] incidatur [illegible] ne pellicula rumpatur. ¶ In vulnere pulmonis et vesice [illegible]. ¶ Si autem pulmo per vulnus [illegible] exierit ampliandum non erit [illegible] sursum [illegible] [illegible] sic elevando [illegible] et pulmo reddit [illegible]. ¶ Si autem vulnus [illegible] fuerit usque ad [illegible] vel intestinum [illegible] eadem cura adhibenda est ut diximus [illegible] lateat [illegible] non excepto quod vulnus non debet [illegible] rotundum sed in longum [illegible] lateat [illegible]. Si autem in magna vena aut arteria sagitta fixa fuerit [illegible] vulneris [illegible] vulnera ligari [illegible]. ¶ Debet autem [illegible] si sagitta venenata fuerit quod ex colore [illegible] monstratur aut [illegible] plumbeo [illegible] vulnus [illegible] et [illegible] extrahitur. ¶ Si autem in vulnere [illegible] calore [illegible] sic igne [illegible] quia [illegible] sanguinem [illegible] et [illegible]. De splene. Si autem splen per vulnus exierit et ad [illegible] fuerit bene [illegible] et [illegible] ut si [illegible]. De intestino exeunte per vulnus et eius cura.

Si non aliquod intestinum per vulnus exierit longum sive oblicum et ex longo sive ex obliquo incisum [illegible] maior [illegible] sana [illegible] si [illegible] per [illegible] fuerit et [illegible] sunt intestina [illegible] ut [illegible] et [illegible] intestina [illegible] usque [illegible] et calore naturali [illegible] consolidentur. [illegible] et [illegible] quod [illegible] vulneris [illegible] subtilissima [illegible] et filo serico [illegible] ut [illegible] intestinum [illegible] et [illegible] non [illegible] impedimentum. ¶ Quo facto spongia [illegible] calida [illegible] sordes ab intestinis [illegible]. ¶ [illegible] per vulnus [illegible] intromittantur que [illegible] collocentur intestina [illegible] si necesse est vulnus amplietur. ¶ [illegible] vulnus [illegible] usque intestinum [illegible]. ¶ Unde [illegible] pulvis [illegible] omni die [illegible]. ¶ Postquam non intestinum fuerit consolidatum vulnus [illegible] ut supra. ¶ Et si vulnus magnum fuerit [illegible] longum in vulnere [illegible] in longum ab una extremitate in aliam [illegible] et si [illegible] vulneris [illegible] pulvis [illegible] omni die [illegible] vulnere cotidie renovetur. Cum autem

uāsi uulnus consolidatum fuerit comm abstinat- et
exterim uulnibus nō consolidatis- ut unguent' uulnerib'
curam adhibe. ¶ Inficiat quoque cor sit uald'
digestibil'. ¶ Modus si placuerit extrahere canel
lum sic fuerit incisis ubi debent fieri an
te quā stringantur inter duo puncta canellus
extrahatur- et post puncta stringantur- hoc dico si
uulnus intestini nō sit extrinsecus. ¶ Quoniam
ia mihi ual; in consolidatione intestinorum. ¶ Cap
natur cum aliq̄ puluere consortino sup suturam. Cō
ficitur soporiferum ad incidendum. Rec. opij the
ba- iusquiami- succi papaueris ni. ul' eius se. suc
ci mandragore- ul' eius corticis. uel pomorum
eius si succus aruerit edere arboree. succi
mororum- rubi immaturorum- se. lactuce succi ci
cute- an. ℥. i. omnia insimul coniūcta ī uase eneo
cum succis- et ponatur ad solem in canicularibus
diebus et imponatur spongia ut totum conbibat- et
in moretur in sole donec humiditas a sole in
spongia consumatur. ¶ Cum autem opus fuerit
in aqua calida spongiam ponat sup nares- et nares te
neat donec soporem capiat- et tunc ī eadē fiat
Cum autem excitare uoluerit. alia spongiam in
aceto ponat- et cum ea dentes fricet- et nares-
et acetum ī naribus ponē. ¶ Potio autem potest fi'
ad idē. se. papaueris al. et ni. se. lactuce. an.
℥. i. opij ini comis. ℈. i. ul' duos. ponat ubi ui
debitur- et exhibitur- et excitet ut prius.

Capitula membrorum epatis et membrorum ei servientium.

De distemperantia epatis calida. [Rubric]

Epar distemperatur quandoque in caliditate, quandoque in frigiditate. Hoc autem fit quandoque sine humoris materia, quandoque cum humoris materia. Calide distemperantie sine humoris materia signa sunt ardor et punctura sub dextro ypocondrio. Lingue et pallati siccitas, sitis continua, urina intensa rubea vel subrubea vel nigra, quandoque obumbrata cum spuma crocea; citrinitas faciei et color viridis aut citrinus. Habitudinis extenuacio et maxime cum prolongata. Frequens necessitas constipacio et egestionis paucitas et fastidium et sompni brevitas et quandoque in sompnis os apertum, nausea, fastidium. Et in augmento odoris et faciei infectio ex ycteria. Et tunc sequitur ulceris paricio et tabies cum sanguinis exitu vel interitu. Cutis et naris tabes cutis. Si autem sit cum humoris materia: agravatio sentitur sub dextro ypocondrio. Et si est ex colera: urina cum predictis signis erit intensa et tenuis cum spuma rubea et citrina. Aliquando ex adustione colere et dissolucione ut in ycteriis. Alba oculorum citrina, et dolor pungitivus in epate, decoloracio totius corporis et gravitas. Et ceteris venarum calor maior quam in alia parte corporis. Si est ex sanguine: tumescunt vene et adsunt alia signa sanguinis predicta in dolore capitis. Sepe autem distemperancia epatis calida tiatur in calidam ydropisim. Si est de frigida et cum sine humoris materia, agnoscitur per algorem et frigus sub dextro ypocondrio, per discoloracionem faciei et lividitatem. Et si est ex humoris materia, e agravatio et ponderositas in epate precipue post comestionem, obtumescit facies, livescunt oculi, urina est discolorata et mediocriter tenuis vel mediocriter pinguis. Indigestio cum omni sua sequela, scilicet ructuacio, tensio crebra, et ad partes ypocondrii omni tempore precipue post cibum. Stupor sensuum et gravedo capitis ex fumo grosso. Alteracio et oscitaciones, oris insipiditas autem et siccitas quando lingua maculatur, occupacio quandoque soporis et cum vivus autem tranquillus sompnus non est, sed laboriose dormiunt ut attoniti. Tinnitus et aurium susurrium, adhuc obveniunt et maxime per horas colere gravantur usque ad pedes sanguinis, et sepe venit et est fluxus ex defectu attractionis quia solus calor operari, et facies obtumescunt ex fumo indigesto. Debilitas est omnium virtutum et omnium operacionum quia male restaurentur aliqua deperditorum, et ubi in ypostasi vel analaria sunt primum si medicine bulficum obvitant. Siccitatis cognitiones sunt gravitas in epate, color faciei mutatio et corrupcio, labia et lingua inalbescunt, spasmus ocurrat epatis, siccitas in lingua, urina subtilis tenuis, egestio parva et sicca, corporis macies. Humiditatis signa sunt tumor faciei et inflacio, sitis paucitas, urina alba et clara et accedens ad spissitudinem vel mediocritatem. Et post hoc ex hiis inficium, id est mollicie egestionis et carnis. Et si oppositi fiunt contrarietates, opposita erunt signa. Et sepe accidit in distemperancia epatis ex humore habundante in ipso, quia est sanguis vel colera, et horum signa dicta sunt. Et quando flegma superhabundat in ipso signa sunt: urina alba vel intima albe, quandoque ex humorum admixtione quandoque tenuis ex eorum operacione, gravitas et dolor sub dextro ypocondrio, indigestio et tensio circa epar et maxime post cibum. Et si indigestibilia et inflativa comedat, gravitas circa medium ypocondrii in profundo, discoloracio totius corporis, sepe aquositas sanguinis, gravitas et pigricia et egestiones flatice in sompni superius dicte. Calidi habundantis signa sunt: urina alba, tenuis vel livida vel spissa ex admixtione multi humoris et spumosa ex ventositate, quandoque tenuis et glauca, dolor gravativus distensivus circa dextrum ypocondrium et maior post cibum et maxime post cibaria inflativa, dolor cum stupore et insensibilitate et siccitate in profundo. Indigestio accidit et torsio, rugitus et distensio circa epar, discoloracio et pigricia totius corporis. Et signa calida superhabundancium contrarium quod oppositum et humidantium dicta sunt in dolore capitis. Distemperantia epatis calida autem frigida curatur per alterantia discrasiam sui semper sint sui opposita. Curatio enim calidarum est per oppositum cause. Plenitudinem humorum debetur digestio et evacuatio. Discrasie autem et plenitudini digestio et evacuatio. Et post alteracio. At si sola discrasia in calida fuerit. In calida quidem causa cum humoris materia digeratur humor cum oxizacara vel sirupo acetoso vel violarum et quandoque rosarum cum electuariis huius alterantibus: diatrionsandali, electuario ad restaurandos humores, diapenidis, zuccaro violarum, diarodon albis, trisandali, rosarum novella. Aliquando hec miscentur cum tria pro reffrigerationem et exhibeantur cum ovo et aqua infusionis ordei vel oxizacare. Et si urina augmentetur et inspissetur, exhibeatur serum cum sirupo tophonis vel reffrigerativa vel colagogo, et caveat a medicinis scamoneatis in callefactione epatis sui sit cum opilacione. Sui non. [illegible] in diminuendo. Et dico si in recenti causa et non in... In inveterata autem sicce detur per clisterem de succo rosarum vel ovi et fortius operantur scilicet [illegible] scamonea. Sirupus autem valde specialis est. Radices endivie frigide, et herbe endivie frigide ut scariola, epatica, citrea, cetrac, et cum semina frigida de melonum, citrulli, cucumeris, portulace, lactuce, violarum, rosarum, nenufar, sempervive. Tunc addas parum spodii, mirabolani citrini, rebarbari, sed quandoque incisum fuit. Omni mane et sero exhibeatur cum urine triticis al. vel cum aqua capite vel aqua ordei vel aqua decoctionis rasure eboris, epigi et scolopendria, sed in fine decoctionis irrorando succo mali granati vel mace. Vel acetum al. aspergendo ut aliquid habeat acetositatis vel mentastro. Post tercium diem purgationis quandoque habet parvum, fac balneum cum herbis diureticis frigidis et exeunti detur refectionem. Aliquantulum... consilium timentes ne incurrat calor epatis et marcescat mandibulare balneum et faciunt fomenta de saturella in dextram manum et tunc procedunt ad unctiones epatis et emplastra. Unguentum vero extre... populeon, oleo violarum et rosarum vel pauco aceto vel cum al. ovi et emplastrum fiat ex rosis et nenuphar quod primum dicatur in hoc casu. Cataplasmetur epar pulvere sandalorum et cum farina et modico spodio confice cum succo solatri et aceto tepido et pauco oleo rosarum. Et al. fiat de sandalis pluribus, rasura eboris, spica nardi, spodio, et admisceantur de pulvere zuccari quantum de omnibus, et detur mane ad pondus V. drachmarum. Fiat et emplastrum de lactuca, rosarum cum succo endivie, scariole, morelle. Et si sit sine materia humorum, hec eadem emplastra et unctiones facienda sunt. Trifera sarracenica hic apta est, trifera dicitur quia hominem iuvenem reddit. Sarracenica a sarracenis inventa. Hec dantur ycteriis epatis de calore et de furiositate colere rubee et patientibus calore capitis et visum cerebrum a calore, ut et in simplici et duplici et terciana. Calorem proprium revocat. Recipe zuccari ℥ III, tamarindorum, violarum, cassiafistule, medulle tamarindorum ana ℥ I, et semen lenticule mundate, manne ana ℨ VI et ℈ II et granorum V, mirabolanorum citrinorum si potest inveniri, scilicet liquiricie ana ℥ S, anisi, maratri ana ℨ II et granorum XV, masticis, macis ana ℨ I et granorum... et S. bellirici, emblici ana ℨ S. et granorum III. Conficiatur sic.

In duabus libris aque coquntur ℥ iii violarum recentium si inveniri poterunt donec deveniat ad purpureum colorem et tunc coletur et cum forti colatura tamarindorum et cassiafistule abluantur et coletur et cum alia aqua ponantur viii ℥ zuccari et bulliat ad spissitudinem et tunc colatura cassie et tamarindorum et manna apponantur et cum quantum mel potest colligi coctum est. Tunc deponatur ab igne et cum infrigidatum fuerit superdentur pulveres specierum agitando apponantur et ad ultimum pulveres zuccari detur in mane cum frigida. Psilliticum. Electuarium psilliticum a psillio dictum probatum est contra colericam et tertianam acutas febres et precipue ytericias cito sanat. Conficitur sic. psillii ℔ iii in aqua fluenti pone per diem et per noctem colla et colature adde ℥ iii seminum et zuccari ℔ iii dimittatur per duos dies postea coquntur et ab igne deposito pulveres istarum specierum in mortario terendo admisceantur. Recipe santalorum albi et rubri rosarum spodii reubarbari dragaganti gummi arabici violarum ana ʒ i semis seminum scariole portulace ana ʒ iiii. In estate detur frigida aqua per se sumptum. hyeme circa mediam noctem sumptum cum calida et in modum calidum micte. Oxi. Electuarium oxi dicitur ab acetoso sucto malogranatorum quod ibi ponitur. ipse contra sincopalem et causonidem et contra omnes acutas et pestilentiales egritudines cum febri ad punctiones capitis et ethice et si contra tussim addantur liquiritia et succus eius. Recipe pro roe dimacetum succorum ℔ i coquntur in vi ℔ aqua ad medietatem deinde extrahantur ab aqua et fricentur manibus in ciphio ut pulpa exeat et aqua ubi cocta sunt prius bulliat ℥ semis violarum fiat sirupus cum duabus libris zuccari et semis et addito succo predicto per noctem bulliat ad spissitudinem et postea addantur iiii ℥ tamarindorum et ʒ ii cassiafistule mundate et dissolute cum aqua rosarum et colate et colatura ponatur cum aliis et cum incipit inspissari ponatur ibi succus utriusque granatorum ℥ viii et quantum diu ad perfectionem veniat agitando cum spatula super adde pulveres specierum. Recipe santali albi et rubri spodii ana ʒ iiii portulace ʒ vi seminum psillii tunc semis cum ab igne deponitur simplex detur per mane medie et sero ad modum castanee. Lavari dum mane cum aqua ʒ iii. et cum fit laxatum oxizacarum et cod in dieta. Cum ex colera est pluribus valet oximel et tisana laxativum de succo rosarum diarrodon. et quando reubarbarum purgat colericam per se detur cum succo frigido vel cum succo plantaginis vel aqua necessaria et aliis post purgationem per diureticam relictam colagogum vel emagogum plus valet in dissinteria sanguinea. Et non quasi si infirmum multe sitis et deficiat detur oxi sumptum in mane cum frigida aqua in medie callandum vel diarrodon vel oxi sumptum cum semine violarum vel de psillio vel de semine dico. Et non quasi sumpti quod febrilibus in causone et aliis egritudinibus calidis operetur hec. Epithima ex cum hic. Recipe santali albi et rubri rosarum ana ʒ semis gummi arabici dragaganti portulace spodii ana ʒ ii. et dissolvantur cum aqua rosarum et pannum ibi infusum sepe epithima ponere. detur succus scariole endivie portulace plantaginis cum siru in mane. Cum constipatione patitur clisteri detur de furfure malva se. Vel fiat suppositorium de zuccaro cum sale. Dysenteria est sicut in tertiana non est et si cum febre sit contra hec causonem. si sine febre fuerit detur psillium porcellana et lilia et vinum simplicem mixtum. Si dico sine mixtum excedit dissinteria sed pauca vel emaciata. Cum dissinteria est ex frigiditate caveat ab omnibus indigestibilibus et grossis ciborum viscosis quia ventosis frigidis alteratis. Et utatur in principio digestibilibus et tepide calidis et sic dysenteria est in frigiditate sanatur. Et si est cum fortibus uentosis digeratur in cum diantos con vel bezeniis in quo est gariofilus quia de ea possunt et plures. Detur diacimimi diacimini ca. diacalamentum diazinziberis si sit plebes

Omnes diamargariton diacimnon diarodon magnum vel iulianum et hec antidota sequitur oximelle diureticum in flaccilis superlunico in infirmis. Diasene in ...igat cum flagogo vel melagogo purgatione, in ...istis flatuum de yerapigra cum decocto et infirmis yeralogodion theodoricon et similis. Tercia die sumpto cum decoctione absinthii anisi apii absinthii ungule callamenti salvie mente ruthe pulegii lauri feniculi ... cum ... ana cocto in ... Et post ablucionem fomentetur et loca adiacentia ex eisdem herbis in ... sacculatis et ... in eis. Re... detur aut alce ... post ... et ... calidis vel oleis ... nardino ... ... Cum simpliciter cum diacalamento ... et huius omnibus ... ... sunt ... vel epithimetur ... diasinnato. Neque aut die post ... apud ... ... apio ... calumacelle ... et ... ... de ... cum ... et ... de ... et ... ... in ... dissenteria ... salvatella ... sophena. ... ... facit ... Dein aut oportet ... in ... dissinteria sed ... in dieta quam in potibus et ... plus balneis et emplastris ... in dissinteria sed ... non est laborando ... in digestione ... in aliis ... ... cum oleo laurino vel aliquo ... Et suppositorium ... fit de se ... apii ... ... et dissinteria cum succo ... absinthii abrotani ana. Vel fiat emplastrum de ysopo cocto. Afferatur syrupus de absinthio calamento nasturcio et valet in ... Detur etiam ... epithima fiat ex eisdem et hec eadem valent in debilitate capitis ex ... Aloe lotum ... hic ... ... huius in dieta ... ... et ... ... in mane bibatur oximel cum aqua ... vel mixto melle cum vino ... vel ... usuali pigmento ex se et speciebus aromaticis. Dissinteria capitis ... vel ... est sine calore vel ... dissinteria et ... ex ... ... collige ... Et ex ... in ... et tussi et ... Et ... ... oportet. Et cum ... ... in opilatione capitis est faciendum Diantos bezoniis. Diantos bezoniis valens prodicis cardiacis epileticis et in omnibus debilibus maxime ex longa infirmitate ... confortat et omnes debiles ... Recipe antos ... ℔ ii et ... ℔ i santali albi et rubri ana ʒ i ... spice galange ana ʒ semis cardamomi cinamomi zedoarie nucis muscate ana ʒ iiii piperis longi ʒ ii macis ligni aloes ana ʒ iii ... ℔ semis succi ℥ i zuccari ℔ semis rosarum ℥ iii mellis quantum sufficit detur in die ʒ iii. Dyantos usualis. Diantos usualis ad omnes debilitates corporis sic. Recipe gariofili galange spice nucis muscate ana ʒ iiii et semis cinnamomi cardamomi ana ʒ iii liquiritie rosarum violarum ana ʒ iiii ... ... flor ℥ vi ... ... detur ʒ iii. Yera Galieni. Yera Galieni i. sacra purgatio i. divina. valet ad dolores capitis passionibus et ... dissinteria ... optime ... ... splenis et capitis ... emollit et ... ... et vesice ... et ... dissinteria emendat. Recipe spice cinamomi ... squinanti azari xilobalsami xilo... ... violarum absinthii epithimi agarici rose ... coloquintidis ... ana ʒ ii. Aloes ad pondus omnium specierum. dosis eius ʒ iii cum absinthio in mane.

... dragaganti ana ʒ ii ... lavari ... ... ʒ vi.

... ...

Si pillulas dare volueris dabis xv cum sufficienti dragaganto. Vera [illegible] Yerapigra constantini valet ad visum clarificandum et recuperandum. Recipe [illegible] principali stomatice epatis spleneticis que iuvat et divisos [illegible] purgat. Recipe mirabolanorum kebulorum indorum citrinorum violarum absinthii ana ʒ iiii bellirici emblici cassie, epithimi, sene, agarici, cuscute, squinanti, reubarbari ana ʒ ii xilocassie spice ana mastice xiloaloes calami aromatici ana ʒ i quantum sufficit. Datur cum [illegible]. Per yeram plus operatur in causis inferioribus. Ista magis operatur in causis capitis.

De opilatione epatis

Opilatio epatis sive eufraxis est morbus officialis. Est enim [illegible] in poro. Quatuor enim sunt porte epatis in quibus accidit opilatio, que aut in meseraicis aut in gibbo aut in via ad cistim aut ad splenem. Opilatio autem fit aut propter multitudinem aut grossitudinem aut viscositatem. Hec autem aut ex sanguine aut ex colera rubea aut flegmate aut melancolia. Quando autem opilatio fit in primis venis que sunt in sima et coniungunt meseraicas, tunc succus non [illegible] ad epar, quare egestio est liquida et multa et in lienteriam declinat. Tensio est sub dextro ypocondrio et istud est signum commune omnium opilationum epatis. Urina est valde remissa et pauca. Defectus nutrimenti et virtutis. Corpus patitur et ideo indigestio [illegible] et [illegible] stomachi et epatis et gravedo ex multo [illegible] [illegible] caliditas coniuncta et citrinus color cum siti. Opilationes facte in gibbo epatis in suis extremis capillaribus venis et sunt angustie sicut dicit G. in tegni. Iudicia sunt urina subtilis et aquosa, gravedo attingens dextrum ypocondrium usque ad costas et dorsum, egestio pauca. Et non quod dolor ypocondrii acutior est [illegible] propter difficilem transitum urine per exiles et capillares venas et maxime teste G. si comederint inflativa ut fabas, lentes, et panem durum, azimum et similia. Opilatio porte ad cistim fellis directe quod colera in epate retinetur cognoscitur urine colore [illegible] et spuma [illegible] aut iudicii et fellis [illegible] propter fellis retentionem et hec est frequens punctio [illegible] ut accidit oculi et facies [illegible] yctericorum [illegible] in[illegible] sanguinem habent [illegible] pruriginem et [illegible] cum siti et [illegible] sompnus et [illegible] appetitus et fastidio ac [illegible] colico et oris amaritudine. Cum fuerit in splene et epate cognoscitur urina [illegible] lucide cum grossitie [illegible] vel plumbeo vel [illegible] et cum [illegible] [illegible] ponderositate ypocondrii et faciei colore quasi plumbeo aut livido qualis est melancholico. Adest et torpor vilis et sompnia [illegible] et grossa scabies quasi malum mortuum. Et si [illegible] sunt prolongata et hoc [illegible] cum [illegible] ex ponderositate [illegible] et hoc [illegible] epar splen. Et hii duo ultimi modi sunt species ycteritie. Notandum autem quod opilatio que est in principio [illegible] in principio urina apparet mediocriter tenuis vel mediocris. Confirmata opilatione urina apparet crassa tenuis sive autem fit opilatio in principio sive in fine. Maior sentitur dolor per [illegible] [illegible] [illegible] movetur non cessante applicatione et preterea [illegible] usque ad [illegible]. Si opilatio fuerit cum discrasia epatis signa habentur dicta cum [illegible] signis in [illegible] capitulo assignata et [illegible] hec iudicia. Similiter si est cum vitio [illegible] per signa [illegible]. [illegible] discrasia epatis que est cum [illegible] vitio que sine [illegible] [illegible]. [illegible] cum opilatione [illegible] et ab utroque sumuntur signa [illegible] discrasia [illegible]. Opus autem [illegible] salubrem opportunum opilationem ex [illegible] medicina extenuativa ut [illegible] solutiva [illegible] extenuante sensibili aut insensibili. Sensibili ut [illegible] insensibili ut extenuante dieta, ieiunio [illegible] solutiva [illegible] et [illegible] [illegible] opilationem debetur aperitiva. Si talis autem extenuativa [illegible] aut [illegible] et resolutiva [illegible]

aut intentivum adhibeatur penetrativum dissolutivum et separativum aditu et rarefactivo. Aperitiva quidem que penetrat et se interponit ut incidit et dissolvit et resolvit ipsam ut [illegible]. Et quoniam est evaporativum ponatur [illegible] et vaporem [illegible] ut est ieiunium. Et quia subtiliat et liquefacit et [illegible] virtutes cum attingentur membra non [illegible] resolutio virtutis membri et eius debilitatio non apponatur frequenter. [illegible] autem potius quod conservat calorem membri et inhibeat eius dissolutionem et prohibeat [illegible] ipsius [illegible] aggregando virtutes ipsius et confortando membrum retinet eius [illegible] et ipsum conservat. Frigus retinet ipsum ne cadat [illegible] frigus sive [illegible] calor et frigus ipsum [illegible]. Tria igitur bona requiruntur in administratione stiptici. Aut potius cum [illegible] virtutibus quod calorem et virtutem [illegible] frigus et resistat [illegible] retineo in opere prohibens regressum ipsius autem [illegible]. Et sic est repressio caloris ne adiuvat. Et [illegible] confortatio membri. Grossum igitur frigus subtile et calidum [illegible] [illegible]. Et [illegible] conservat calidum. Et [illegible] est res habens virtutes has [illegible] [illegible] ut [illegible] et absinthium quod separat propter virtutem [illegible]. Et [illegible] membra [illegible] [illegible] indiget [illegible] [illegible] nobile confortativo. In [illegible] confortativa [illegible] sunt rosa, spodium et sandali. Et [illegible] endivia, scariola, scolopendria, capillus veneris, reubarbarum [illegible] aperiendo et ipsum [illegible]. In frigida [illegible] habent pulegium, lactuca, [illegible], genciana, spica, [illegible], cuscute, epithimum, apium [illegible] [illegible] [illegible]. Attendendum autem est quod discrasia membri [illegible] [illegible] [illegible] que est [illegible] in opposito [illegible] [illegible] ut quando frigescat epar et calescit splen aut [illegible] aut [illegible]. Et quando hec [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] discrasia epatis. Et tunc dico quod operandum est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Et cum [illegible] [illegible] habet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Alio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Et si [illegible] sit [illegible] et epar distemperatum [illegible]. Tunc dico quod [illegible] conservata et curata [illegible]. Intendi [illegible] curata ut dixi. Et dico de splene et epate si epar calefiat [illegible] splen non [illegible] calefit epar per [illegible] [illegible]. Splen [illegible] [illegible] [illegible] conservata et curata [illegible]. Intendi [illegible] cum [illegible]. Si [illegible] calefiat [illegible] [illegible] sunt splenem [illegible] epatis [illegible] de [illegible] et epate. [illegible] autem [illegible] [illegible] attendenda et [illegible] per [illegible] [illegible].

Splen autem habet [illegible] [illegible] et [illegible] calor [illegible] [illegible] [illegible] sunt ipsum confortantia ut est radix rafani, yreos et [illegible], radix fraxini et tamarisci. [illegible] epatis [illegible] solida [illegible] ut in se melius retinet calorem [illegible] ipsum amplectando et confortando. [illegible] operantur eius similia ut rosa, [illegible] et spodium. [illegible] [illegible] [illegible] confortantur ut aloe [illegible] et absinthium et intellige de aloe loto vel [illegible]. Et lavatur x vicibus ut exhalat [illegible] ignea amara acuta. [illegible] eius fortiter [illegible] [illegible] [illegible] vel debilis non exhibi [illegible] ne calor debilis [illegible] [illegible] suffocetur. Ut igitur [illegible] [illegible] ignea ex aloe lavetur decies et [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] et post [illegible] cum [illegible] vel cum [illegible] et sic [illegible]. [illegible] medicina [illegible] ut dicit [illegible] [illegible] aut propter malas qualitates ut [illegible] et [illegible] aut propter [illegible] virtutis ut est [illegible] aut propter venenosam [illegible] ut flos eris. In opere autem [illegible] nobilis membri [illegible] [illegible] caveant ne subito et cum violentia et fortibus medicinis et [illegible] et [illegible] fiat operationes. Et si [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] virtutes [illegible] [illegible] medicine resolutive adiungendum est [illegible] aromatice et hoc precipue [illegible] cerebro, corde et epate. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] conservari [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum debilitate [illegible]. [illegible]

Si uicinu est stabili actua q̄ ut uiscosu. op3 talie me dicinas tradere cōfortatiuas ut cinamomu. 7 eufrasiu. Quida aut docent admiscere lenitiua cu opiatis ut calliast. 7 mi rab. s3 lenitiua scam nob leniunt 7 mollificant. cōfortatiua i durant 7 exasperant. q̄r duos huic effc̄s. s3 cu ex opacio one taliu cōtingat torsio 7 dolor. 7 p̄ pt̄o molestia simul administrata ū sunt ū danda. 7 h̄ potest q̄s ꝓbare. si q̄s ad iūxit actiua q̄ uiuu purgat supi. 7 reliqu iufius. ut elactiu. 7 eufrasiu. uia cu pilla ducit ingestios. Itē inua bol ū indigent ee danda i opilone splenis ul epis. lugs stat ei stam cōstam 7 induratur ex siccitate 7 h̄ mag si dr̄ cu aq̄ cala. iuuat ei delacō a calore actuali. vn maior fit cōstrictō 7 strictio sup stam epis. vn sbtulit ei a dit p urinam. qr ingtiat mag ep. 7 idm uiu fit auct ad ep. p contactualē stipacōnē 7 induracōnem. qr ū dr̄ da ri cu aq̄ cal. ne strictate 7 siccitate acutior. corpa itaq epis. qd dare cu fem. ¶ Itē scamōea in casu epis da ri ū d3 p̄p̄ suam uiolēciam 7 sbe tenuitatē sub. Dicit aut cōstam q̄ si hu. sunt in supiori pte epis. danda sunt diuretica aptiua uie ꝓgancia. sic docet. G. tota pt̄o splenis est p uentrem. tamq ꝓ rigiore uiam. 7 inlia gtta est. 7 io illa est ei inepta duci p capillares uenas. Oc ine sunt hunc rigiores meseraice uene. qr p eas ad uentr̄ tuitenda est ui. Itē si cōstrictum i p ep. corp3 digestiu. Itē dur mag indurare 7 exsiccare. Gilb aut colligan ciam hēt cu yesica. qr ei mag opetit pt̄o p urinam.
¶ Itē aute. si m̄ sit i gilbo epis. euacua p urinam. si in q cauitate. euacua soluendo uentrem. qr gilb̄ uiberis ure loca. concauitas u intestinis. 7 ipe inet soluit 7 dis q̄. uene epis supiores uicine sunt urie. ¶ Et dico q̄ ꝓ. in q epis cōuicie sunt uiis urie. 7 uius mesaraica. vn si m̄ grossa est meliꝰ educet p uentrem. si sbtil p uri na. qr dic p̄us q si sunt i cōcauitate epis 7 ꝓfunditate. p̄p̄ illi loci uicinitatē. ad uentr̄ educendi sunt humores gssi 7 uiscosi. De signis opilacōnū duabz. ¶ Diligent aut in hac egritudine inuicienda sunt signa discreta. 7 si q̄ rexe tum. h ū ē ū ut forti inter inprimat. 7 ut aliq̄ eis omi sū addat utilitatis. ¶ Opilones q̄ meseraice signa speciaa sunt egō chilosa multa liqda 7 indigta. 7 sentit grauitas 7 tensio i loco inter stomacu 7 ep. Et si ex humore est grauitas 7 ꝓdus. si u ex uentositate. fit dolor deambulatō q̄i eet anus sentit uolut in furcela p̄rius. Signa opi lacōis gilbi sunt supra ex remocōe alior signor. ¶ Itē uena magna ramosa cōcaua q̄ est inter ipm 7 capilla res uenas p q deserunt nutrimentu ad inferiora p̄p̄ opilo 7 ipa cōmt ad radice s longitudinem. 7 extendit s lat. qr cu puenit ad diafragma ē i p multa ramificat̄ ē tēta sit cōnt diafragma qr uidet̄ illos descende. 7 ex pressione diafragmatis cōprimit̄ p̄t 7 pulmo. vn seq̄ strcta hanelit. ¶ Reliquar opilonu signa satis apparebunt i yctica 7 splenetica passiōe humoris habundancia. signa ali bi satis declarata sunt. Opilonis signa potissime sumunt ex urina. Opilo ū reddit urinam tenuē cbz indis. humore. lapide 7 apate. ¶ Humor qui3 melic indigerit 7 crudi. qui3 fla. qui3 cola. humor inliꝰ sua sba spissa urinales meatꝰ opilat 7 ū eliq̄t ū sbtilissimu 7 tenuissimu. ut3 q̄ cōstriate discolorat 7 attenuat. vn reddit urina sti ine clam 7 tenuis. claritas sbo fugit uisa. vn ex re ubacōe aeris 7 claritate sbfugiente appar3 urina ra diosa in opilone splenis 7 ū alibi. qr albi ita tenuis

apparere ū pot. 7 tal aut in q̄rtana. vn theophilus urie al. 7 tenues ueniūt in q̄rtanis i p̄u. Tales 7 in splenetica. q̄r est radiosa. qr melia sua siccitate uice sa cōstringit urinales meat. ut urina ū ū tenuissima p angustas uenas uale3 excolari. vn nimia tenuitate 7 cla ritate uis reddat. 7 in p̄ma pte tenuior uit. 7 clarior q̄ alta. qr cōtrarie uigtis excusas q. alii fenestratā dicūt ū nisi ꝓlorata alii uiglata apllant. 7 forsan tal fene stcio fit ū sp̄o uisibil transit. 7 sp̄o ab oclo. ¶ In latib3 obumbracio ex melia. vn tal fenestracio opilonem splenis sigt 7 i omi opilē ei cū ex cola q̄ ex flate. In latib3 obumbracio ex melia. vn q̄. s3 i opilōe epis ū sic cu opi lacōe splenis ū est tal radiositas. s3 medioc̄ tenuitas. qr ū ū ex melia tanta opilo cōtingē pot. ¶ Ex flate 7 uiscoso fit urina tenuis. Ex opilone ut ureticōe uiscosum. 7 humidb3 opilom uiar inter ep 7 renes dealta ex cola cū humiditate cōsta cōmixta 7 uiscosa cōntātē 7 opilante meat fit tenuitas. ut ē urina colore pe nit puet. vn urina tenuis 7 alba egōe sic yctica.
¶ Ex opilatis uiis inferiorib3 fell cu exhire phibet cola cu urina 7 egestiōib3 q̄ uiz sunt alba sigt ydropisim fu turam. ¶ Sic ex opilōe aut lapidis urina colore 7 sba in angustias renu 7 uesice spoliat. Nam cōsuetudinem urie colatam sub urina 7 lapis in sinu tribuit nutrimentu. vn urina remanz sbtil 7 alba. vn urina tenuis 7 alba ꝓcedunt lactea 7 spissa cu arenis lapid cōfirmat sigt.
¶ Apta aut albedinis urie 7 tenuitatis sunt ce ut nascer in uiis urie ut inter ep 7 renes aut uesica. aut uenis ue sice aut uiis uicinis ut intestinis. 7 matrcis uia 7 poros urie stringes 7 opilans phibentis exire colericā. spissa no. s3 tenue faciens. vn in talib3 tales. s. albe 7 tenues ma le. cōstam ei uiam apatis ostendunt. Ex fortissima q̄ opi lacōe appar3 urina alba 7 summe tenuis. s3 ex medio cris mediocr cu cōtinuedine dext ypondri. 7 ꝓcipue p̄ prandiu. si sit in p̄n. siu sit cōfirmata opilone. tunc deq̄ mouet ū cessant a ꝓstracōe. i. pret sb adell. us3 ad ydra. s3 in p̄ncipio urina est medioc̄ tenuis ul medioc̄ cōfirmata. tenuis expsse p̄p̄ fortitudinē opilonis. Et si est ex ca. egō aliquantu colerica. si ex fria discolorata. ¶ Ad minuendū dicere artificiale est h. 7 sunt ca cōsideranda i uiis epis opilata sbtilitas. leuitas. cōtinuitas. 7 h medica uitanda sunt ca. ut balneet p̄ cibu. ne se multu moue at p̄ cibu. ne bibat multu post cibu ū fro multo int uallo 7 cibo digesto in sto. qr illa addunt in actionem idi gestione ab epe. 7 faciunt penetrare cibu indigestu ad ep 7 addunt ad cām opilonis 7 logat egritudinu. hac de ca phibunt aute uinu dare p̄ fructus. s3 aq̄ ut opilet sto fructus 7 moreant cōtinz digāt. s3 h ū p̄ omis fructus. sins ei in sto fro uiscositate 7 indigestibilitate gnar3. Itē aq̄ uenenu ē fro sto multo fraci p̄ fructus. Itē aq̄ debilem calorē extinguet. Itē aq̄ addit in opilonem splenis 7 epis. qr in postrin sto parit lesionē. Ergo post fructus i fro sto opilando 7 mora fructꝰ ꝓhibendo summa ꝓbat indigestionem. vn me iudice post fruct sto fro omino cauenda est. q̄ a cōponit q uinu p̄ fructus fit aptu stomi 7 pa rtiam uiscoso indigesto uidet̄ seq̄ ex h q uinu in uentrem retentionem dissoluit 7 destruit. q̄ io ei idoneu est 7 a fine auctor aliena. cu calidas s. G. retentiua 7 omis se tures cōfortat 7 cōfouat ex pte q̄ est iuist uentru calo ris. 7 frigitas cōtinua opilis uicinas ū i gda ū p accidens.

q̄re s. scamonea
ciuis sbtilitate
Nota

Cauenda autem sunt dulcia. quia ex nimio actu opilant epar. Cum autem dictum est. quod dulce assumptum in fine prandii cito peruenit ad fundum stomachi quod quia presumptum est in prandio per nimium non tractum ut patet in nouitatibus per cibum. ¶ Sed quia emfraxi epatis causa natura vna et calidus communis. G. dicit. Cessante. extenuans dieta et medicine. Quamvis tamen differunt sicut quod dictum est in proprio capitulo de discrasia epatis. Illa quoniam calida discrasia comitatur ipsam emfraxim ut dictum est. quoniam frigida. Et ideo per varietatem causarum efficientium naturam erit exhibitio causarum salubrium. ¶ Dico quod generaliter ad omnem emfraxim quibuslibet tamen cum ea discrasia extenuante dieta et medicine congruam que sunt etiam prie dicta. et maxime sunt ipse ubi dicit quod et discrasia et emfraxim soluit efficaciter. Quamvis hec precipue medicine. Spicanardi diacalamento. i. de succis ea. dum quia in antidotario vbi reperitur. et hec plurimum conferunt in cibo. et in cibo et medicina. vtilis petroselinum. feniculum. lactuca. sparagi. sallune. cucurbita. cucumeres. melonum. et precipue lac. quod ex se hoc officium. sepe acceptum. et uel ciceris et serum caprinum simplex. uel cum succo cuscute uel sattirol. uel pulmenti. i. cicorea. uel cetrinum ex missolis. ¶ Et hec specialiter datur et reubarbarum cum trisantalis de spodio et diatrion. dati cum oxizacara. uel sirupo acetoso uel simplici aqua diuretica. et hec cum iniectiones frumentabeli. et emplastrum calidum. ¶ Propterea hec sepe fiat incisio basilice per spem ... prima. cardiacis per sa. splenetica per tria. ii. et iiii. Si autem fit de frigida causa uel cum frigida discrasia emfraxis qualis est sepe. vna et simul erit mitigatio candi. s. emfraxi ad aperire. ad consequentiam generaliter et humores. et calefactione cunctis quod de frigida discrasia dictum est. hec tamen addito quod hec precipue medicine dialacca et spicanardi. dianardi quod fit de pluribus nardi spodio et seminibus diureticis calidis confectis cum oleo nardino et succo apii. ¶ Et dieta ... valde specialiter ut sunt olera de bulla. nasturcio. eruca. foliis sinapis. et urtica et fenugreci passim et radicibus sambuci et similibus. Et etiam calida et acria omnia ut diacalamentum. diaciminum. ¶ Et hec magis uentose operantur quam flomia. quam tamen fiant cum igne. et incensione. ¶ Cucurbita autem que dantur in vertica hic locum habent in duabus causis. Scilicet quia castitati licet alibi sunt nocine. iiii. tamen uel. v. semel uel bis in septimana exhibite assatae. prebent ualde in debilitate epatis. Competens calida in ea uel frigida. singulis diebus exhibite ad quantitatem trium uel quatuor morsellorum. et in minutantibus loca paludosa et inferius emorthoica pas. mirum confert. et communes feruentes nebulas matutinales. et aere pestilentiale et febrile inanis et uini et feie. ¶ Si carnuerit carnem pane tostum. quod tunc offarum potus et imungam in uino. quibusdam plus timent ut siccis. quibusdam sicce. ut humidis. Scilicet quia capilli ue. valde aperit et colam multum stat. Cum quia colla est multum stat si deest mel et phlebotomia ... in causis epatis. De apostemate epatis.

Apostema epatis quoniam fit de sanguine. quoniam de colera. quoniam de flate. Quod si fit de sanguine sentitur dolor infixum aggrauatio et calor sub dextro ypocondrio. febris continua. dolor oris. rubedo per alia colore. inflatio uenarum. et totius hitudinis repletio. vrina spissa rubicunda uel karopos super distincte inueniuntur. ¶ Si autem fit de colera. sentitur ardura et dolor acutus et pungitiuus sub dextro ypocondrio. cum nescitur alba color. os amaritudo. sitis. et febris acuta. vrina ru. uel subrubea cum spuma crocea super. et sub colo inueniens cum generali obscuritate. ¶ Si autem fiat de flate. adest dolor et aggrauatio cum extensione et mollicie dextri ypocondrii. et cinulo colore faciei. i. liuido et totius corporis. alium cum febris molli leui. alium sine. vrina pinguis et parum colorata. et super liuida. et per totum ebrida quod in omni apostemate epatis ebrida est urina. color sui corporis inferius est mixta. ¶ Si autem fiat de melia sentitur pondus sub dextro ypocondrio. ariditas in exterioribus. et loci duricies. cum citrino colore faciei. et totius corporis. quoniam tamen febrem. quoniam sine. Vrina nimis colorata et nimis pinguis et cinereo colore inueniens et quoniam per totum. ¶ Quoniam autem fit apostema in gibbo. quoniam in sima. Quamvis fit in gibbo sentitur dolor iuxta spinam dorsi et tumor ibidem notabilis apparet. difficultas inspirandi adest. et est forma epatis ad modum lune nouelle depressis cornibus interius. Dolor sentitur etiam furcularis et tussis ex compassione spiritualium. mamilla ipsi patitur pa. ¶ Si fit in sima. sentitur aggrauatio. sub dolor in profundo et usque ad umbilicum. nausea. uomitus. eructuatio. et singultus. adsunt. et ex manus appositione irritatur dolor. ¶ Et quoniam fit apostema in lacertis sub diafragmate. et tunc distinguitur quod apostema lacertorum formam habet oblongam tam in longum tam in transuersum secundum formam et positionem ipsius lacerti. Apostema epatis formam habet semicirculi. Similiter distinguitur a plesi per v. signa que ibi diximus. ¶ Si apostema est de ca. causa. precedentibus conuenientibus. fiat flebotomia de uena epatica dextri brachii ut dictum est constanter. Scilicet quia s. iiii. contra apostemata consilii medicando est. In principio quidem repercutiendum cum stupis cannabinis intinctis in succo solatri ca. uel tepido uel quater in die usque ad duos uel tres dies. Vngatur epar ex oleo ro. uel mol. et sic mingatur ex fixis frigidis sic tamen recipiuntur ibi sine ut potuis. santalorum. endi. et similia. ¶ In augmento utendum est dissolutiuis. decoquatur farina ordei in succo absinthii et fiat emplastrum et suppositum. ¶ In statu si quando speratur materia ad saniem quod cognoscitur per maiorem dolorem et acuitatem sinthoma. Iuxta illud ypo. ¶ Circa generationes saniei et c. Insistendum est maturatiuis. Decoquatur farina tritici cum oleo mol. uel butiro recenti et fiat emplastrum et supponatur. Item et quod dictum est super de sumitate impiam ad idem ualet. ¶ Vel fiat cataplasma ex farina se. lini. et fenugreci et lexiuia si forti. quamvis mediocri. uel cum farina ordei et lexiua cali. ¶ Et quod quantum in omni apostemate epatis extenuantia dantur. intuitus sunt adhibenda. et diaforetica teriaca cum diffusione frigida in calida causa. i. frigida discrasia. ¶ Rupto autem apostemate diligenter est inuenienda quod cognoscitur per urinam saniosam et egestionem similem. et per frequentem malefactionem et fastidium. Tunc expediunt mundificatam saniei per urinam et per uentrem ut in ca. dyaprunis. zuccarum. mol. cetera reubarbarum. lac serum fortis dum. ¶ Fiat sirupus ex absinthio. spica nardi. scolopendria. endi. et iiii. se. frigidis cum zuccaro. Item pulueris. iiii. se. frigida. decoquantur in aqua colentur et colatae admisceantur zuccaro. addatur etiam se. amplius. lactucae. pe. se. spice nar. aut et sirupus. uel addantur poris et secundum usus electuarii mane. et sero. et inde. ¶ Maturatiuum autem in apostemate ca. fit ex succo solatri et sandalis et pauco aceto absinthii et similibus. et sanis usque de hac in dictum est. ¶ In frigida causa probatur quod fiat flomia de epatica. et licet G. dicat quod in ca. ca. dicitur flomia si tamen neget in frigida. et usque ad duos dies uel. iii. repercutiatur tam cum potu repercussiuo. ¶ Veruntamen ut dixi medicine est ut dantur extenuantia calida dantur ut in sirupis et electuariis ut se. se. pe. apii. dauci. et similia. Diaforetica exterius quoniam in extenuante in fumum et uaporem. ut est ysopus. origanum. centaurea. et cetera et calefactiua supponantur. fiant et potus et emplastra diaforetica dicta in apostemate stomachi. quia quod hic ... ibi prius suppletur. ¶ In augmento dissolutiuis est utendum. Oues quod absinthii tepido cum lana succida supponantur. et alia dicta super. Cum autem iam tendit ad saniem quod cognoscitur per prius dicta signa. apponatur emplastrum maturatiuum ex farina

triti. olo mol. et melle. vel limatis decoctis cum mille et
farina tritici vel lini. ¶ Illud est quod dicitur in plenis de veritate et
nasturtio. vel radices ad id. consili cathapla de radicibus affodilli
nimis passis. ficubus siccis decoctis in lexivia vino et oleo.
Item fer. tinctum coctum cum oleo cathaplasmetur. ¶ Vel ruta confecta cum
vino et oleo. vel marrubio. apii et rute. Et intrinsecus calida
ut ex dialtea. marciaton. Inuncta cum dialtea et populeo
mixtis. ¶ Rupto apostemate quod prius dictis signis cognoscitur. con
ficiatur dianisum. diaspermaton. diayris. diacorobus. dialacca
cum sirupo de absinthio et spica nardi et similibus. Initia vero
in vere ea. vel clistere per mollitiem. deinde mundificativum. ¶ Si
in processu per urinam: iuvetur cum decoctione se. ca. diur. ¶ Si
per ca. frigore et cum aliis diureticis. ut sirupo scariole. Si
per secessum: iuvetur cum decoctione thimi epithimi. polipodii.
agarici. se. fe. fiat in fine emplastrum consolidativum super ea
ex spica nardi et aloe et mastice. confectis cum aqua plu. Vel
tamen causa est per incisionem. Quod dico posita in apostemate in lacertis
sed. Hoc dico si apostema sursum ad cutim sedit. tunc debet fri
cari per inferiora non dimittatur saniem repente fluere. sed
paulatim. Illud quod in primo huius apostematis corporis egrotus est mollis.
quia diarria. quod si accidit ab epate subcostulitas. In fine inguinis
apostema corporis vero accidit succum in nulla quantitate. vero con
grossius est venialis et induratur et fit constipatio ¶ Illud ge
nerale in omnibus passionibus corporis semper confortatum debet quamvis sit.
Alius meditinus et ab omnibus apostematibus aliorum distinguitur per formam
quia lune non iacet in dextera. Cum extenuata materie et vena et
bidi. et sugillata per hos visus notatur. Mollior est pleuresis.
dolor est cum pondere tussis sicca. calor naturalis. egro san
guinolenta. illud iacet in dextera patiens. aqua tibida mixta. Ex
tenuatis magis. lunati forma tumoris. Cum ex parte sinistra
singultus et vomitus adsunt magis. Sclirosis corporis curatur
ut sclirosis splenis. sed tamen per alimentum levissimum.

Ydropisis ut dicunt magistri est De ydropisi
error virtutis digestive corporis non attendentes sinthetice. sed
digestive ex vitio corporis. et numquam tamen sintheticum pervenire
ad ydropisim. quod attendens constantem diffinivit ydropisim
ydropisis sic ex ydropisis. scilicet calido virtutis ydropisis corporis ex quo corpus inficitur esse
ex ex et denominationem suscipit sparsim dicit. Ydropisis est error virtutis
mutabilis in corpore. et dico quod mutabilis potest ad differentiam
digestive. Attendendum est enim duplicem esse virtutem corporis digestivam
et mutabilem. ¶ Digestiva est quae preparat et coniungit nutrimentum in summa
ad suscipiendam formam ¶ Mutabilis informat. reducit
enim quod est in potentia propinqua ad actum et in materia ad formam. ut quod erat
ad calidum et siccum in formam colere et sic de ceteris. vero digestiva
dicitur complexionem mutatio compositionem. Ista enim videtur in corpore tamquam
in radice convertit lac in mamillis. spina in testiculis et assi
milat in aliis membris. Sicut enim philosophi egressi ... sub
corpore per opinionem aliquam inter ipsum et membrum non mittere. Sit
quod apud virtutem corporis mutatio. quando colori vita et celebra
sensus. ¶ Vertitur diffinitur hic virtus quae mutatio in humores
formalis a materia quae est assimilatio quantum ad dimensionem et effectus. Est
autem mutatio digestive virtutis duplex secundum quod operatur in stomacho et in
corpore et in membris. Secunda enim operatur ut artifex bonus intendens
per multa media. sequitur superflua ipse dividendo non conu
grendo et semper superflua eliminando. quousque formam quam intendit
acquisierit. sic enim non convenit est. Et ex hiis producit et
re nascentia. et ex hiis conficiuntur cibus eius. et sic ex multis et
fit per digestionem in stomacho massa pelsamaria quae dicitur augmentatio.
Deinde operante digestione in corpore dividitur et per mutationem
in humores formaliter convertitur. et vocatur talis operatio virtutis

assimilatio. deinde dividitur per venas in iiii. digestione et vocatur
magnificatio et semper non agit abscondendo. In prima enim eliminatur
egestio. In secunda urina. In tertia ypostasis. ¶ Aliquando ergo eadem digestio
salvatur immutata ut in sinthesi. Aliquando cadit immutata
et stat digestio sed prius perficitur. Et aliquando cadit utraque ut in ydro
pisi quae utraque cadit immutata. non deficiat digestiva. ¶ Talis ergo
error accidit ut ysaac dicit cum digestiva corporis mutare sucum
cum cibi in sanguinolentos humores convertit et quibus sunt ex
humores alia id est cum digestiva non potest operari in succositatem ut
fiat mutatio in formam humorum. et hoc est causa convicta. ¶ Cum ergo
hoc perficitur. coniunctive generatur in immutatione. Ac si diceret. Im
mutabilis non fit cum corruptione non precedit digestiva. Corrupta ergo si
corrumpitur immutatio corrumpitur digestio et non econtra. ergo ex communione indi
gestionis non sequitur consequenter immutativa vel error. sed ydropisis
non est nisi cum non corporis deficit mutare succum in humores. ergo
ut ipse insinuat ydropisis est ex sola defectione virtutis mu
tabilis. ¶ Defectum autem utriusque virtutis accidere necesse est de
ficiente calore innato et ypo. quantum ad perfectionem et complexionem. ex per
fectione utriusque necesse est evenire. ¶ Sic dicit. Ar. digestio est
complexio a calore innato et ypo. Complexionem autem necesse finis inten
cione. finis autem dicitur huius non est. Secundum quod dicitur ve
lut speciem et substantiam. id est formam specificatam membri. quam fit
mediante immutatione scilicet enim effectus et hoc est vera digestio. cum scilicet
acquiritur tantum in et specificatur forma certa. sed mediante digestiva
tale opus non complet. Quia non calidus vel humidus est digere et succum
preparare non digestio. equivoce ergo accipitur digere ad preparare
et mutare. Cuius effectus est assimilare. Et in prima quod intendit
est effectus complexionis. In secunda compositionis. Complexio mediantibus qua
litatibus operatur. compositio mediante virtute formali membri. a quo incipit
membrum esse quod est id est officiale. ¶ Medici autem non ponentes di
versitatem in medicatione harum virtutum. eorum medicatio una
est medicatio alterius. De huius tamquam de una virtute tractatum
tractum unum et unam diffinitionem. Tamen fit virtute quod secundum lapsum alligatur
dicunt. vero immutationem esse digestivam quas divisim esse dixer
erunt. Vero quantum ad omnes possunt animam sensibilem esse in cerebro.
propter virtutes animae sensibiles fluentes ab ipso quae sunt sensus et
motus sic animam vegetabilem in corpore propter eius virtutes inesse. iiii.
quae sunt digestiva. appetitiva. retentiva. expulsiva. Virtus autem rationalis recipitur super corpore re
gitur anima membrum unde est primum principium vite et innati calo
ris. quantum ad omnes debilitatem et mortem et ex digestionis. Hec autem necessaria est
inquisitio. De virtute naturali

De virtute illa et eius operatione et quantum patet secundum omnes diversitatem.
Omne regimen in corporis. autem est a non autem ab anima. quod
videtur quod due sunt tamen virtutes scilicet animalis vel naturalis. Et dico
quod animalis potest dici dupliciter. vel secundum quod influxum virtutum ab anima
ad corpus et sic dicitur spiritualis. vel secundum reflexionem ad animam ab
exterioribus. et sic dicitur animalis in cerebro. sic enim fit apprehensio
representationis apprehensiva in domum. ¶ Divisio quidem virtutum
apud medicos propter necessitatem fit. Secunda enim nobilis corporis de
clinatus ad ca. et hu. in dominio. vero debilitate coagulatur. sed
iacet alteratione et fluxum et propter hoc contra. vero distinguitur iii.
virtutes. virtutes quidem in naturalis fluxa reparat. spiritualis alterat. animalis
a contrario preservat. quod ergo restaurando et fundatio membrorum omnium
a virtute naturali. prima est naturalis et inquantum super firmum. aut et sunt
datum ab hac virtute recipiunt posticum et sp... calidum naturalis
et infusum. Et hoc prima et principalis super cor quia quidem sunt solum
ex parte anime. sic potest fuit ex parte corporis. sic ista ex parte
anime sola. ¶ Dico tamen virtutem spiritualem priorem esse secundum influxum
causa. Compositum est a medicis animam influere suas potestates et
virtutes per mediocritatem cordis. Est enim natura magis spiritualis

et igne generans spiritus et calorem innatum. natura sublimioris nobilioris et clarioris est. Et inveniunt influentias ab anima plus quam ab aliis membris recipere. ¶ Virtus igitur animalis composita est et mediante corpore et spiritu suas operationes exercet et ideo supra totum recipitur et posterius ordinatur. Sed virtus spiritualis nomen habet ab effectu. spiritum enim operatur, id est inspirationem et respirationem. et reliqua ducta enim. Naturalis enim vel anima eas efficit. Unde virtus illa secundum quosdam dicitur quae immediate fluit a natura, id est ab anima vegetabili, vel quae innata ad nasci vel ad generationem nati. Sed tamen secundum Avicennam omnis operatio in corporibus nostris est ab anima. Igitur omnis virtus est animalis.

¶ Et dico quod apud quosdam usum fuit animam vegetabilem non esse animam sed tantum solum. Et hoc vulgo nimis. Loquimur igitur medicinaliter ut plures sapientes, tamen ut pauci notant enim medicinalem. Et Avicenna ponit divisionem virtutis naturalis scilicet virtus illa alia quae ministrat operatur in re individui et haec est nutritiva. Et alia virtutum ministrant. alia operatur in re speciei et haec est generativa. Et alia virtutum sequitur alia influens, alia innata. Iohannicius autem generativam ponit hanc virtutem illa alia quae ministrat et alia cui ministratur. ¶ Alii dividunt virtutes naturales. Aliae ministrantes tantum et sunt quattuor: appetitiva, digestiva, retentiva, expulsiva. Alia ministrata tantum et est generativa. Aliae ministrantes et ministratae et sunt quattuor: passiva, nutritiva, immutativa, informativa. ¶ Immutativa quaedam est prima, quaedam secunda. Immutativa prima est quae immutat spermaticam humiditatem et ista operatur secundum duas divisiones. Super id quod superfluit a nutritiva et durat usque ad xxv annos et hanc vocat Iohannicius nutritivam; ab aliis vocatur augmentativa. Immutativa secunda immutat osseum in os et similia, quam autem vocat Iohannicius passivam et ab aliis nutritivam et ista operatur ad reparationem deperditorum et durat per totam aetatem. Informativa vero agit v modis: asperando, leniendo, concavando, perforando, assimilando. Tres enim gradus sunt in tertia digestione: appositio, immutatio et assimilatio. Unde videtur quod virtus informativa non operatur nisi usque ad complementum [?]. Sed videtur quod operetur usque ad finem vitae cum tertia digestio fiat usque ad finem vitae. Assimilatio fit usque ad finem vitae. Et sic videtur quod eadem sit operatio virtutis digestivae et informativae. Et dico quod assimilatio fit duobus modis. Est enim assimilatio conversio nutrimenti in substantiam [?] ... et hoc est operatio tertiae digestionis et sic est defectus assimilationis in marasmo. ¶ Alio modo dicitur assimilatio debita membrorum informatio quae nec est asperitas nec lenitas, nec perforatio nec concavatio. Omnia enim quae prius ad formam non generantur sub aliquo praedictorum quattuor dicitur assimilatio vel figura. Et haec assimilatio est operatio virtutis informativae quae non operatur nisi ad complementum [?] et attendit secundum exteriorem superficiem ut planificando, asperando, secundum figurationes et lineationes et punctationes. ¶ Quare [?] ... duas quas praedictarum divisionum omittunt. ... earum [?] in specie. species enim illarum virtutum sunt ii et haec est secundum Aristotelem scilicet generare et [?] id est generativa et nutritiva. Sic est dicta Avicenna. Unde non debuit illa omittere. Et dico quod prima potest implicite ... non potest quia non est facilis comprehensionis secundum iudicium sensus. Tertia potest explicite. Ideo quod est dictae manifestiores sunt apud sensum et ideo convenientiores introductioni. ¶ Et est quaestio [?] secundum Aristotelem sunt duae species secundum alios plures. Et dicitur quod sub [?] comprehenduntur viii species quae non differunt nisi secundum fines. Et est prima appetitiva sita in spermaticis, scilicet appetitus spermatis attractivus ad suum [?] cui succedit retentiva, retinens et congregans spermata in unam massam embrionis et figens ut succedat digestio ... et [?] spermata in formam debitam ... quae sequitur expulsiva expellens superflua et [?] quod ...

est in membris ex quo sagacitate naturae fit ligamentum, scilicet pellicula involvens coagulum quae secunda appellatur. Et ex illa superfluitate colliguntur ligamenta quaedam quae ligant coagulum ad matricem et appellantur cotiledones et infringuntur in umbilico. Postquam fit coagulum mediante actione [?] virtutis activae nutrimentum ad coagulum mediante passiva virtute quae est [?] ... duo capita mamillarum formam [?] dependentia in os ... et in processu suggerunt a fetu quae recipit cum [?] ... Post advenit nutritiva quae est restaurare deperdita in partibus embrionis secundum [?] quae videntur eas esse augmentativa sed differunt in fine quia nutritiva nutrit proportionaliter secundum deperdita et non plus. Augmentativa magis. Unde nutritiva nutrit simpliciter. Augmentativa secundum tres divisiones, id est longum, latum et spissum. Unde omnes hos [?] ... si non esset hoc [?]. ¶ Postea venit immutativa quae immutat osseum in os, carneum in carnem ... et in unumquodque debitam [?] ad aptat. Post advenit informativa quae dat formam ... et separat separanda et iungit coniungenda. Et istae virtutes attenduntur circa formationem embrionis. Et tunc succedit virtus generativa cum anima formali, id est potentia producendi similis. Et ista [?] non separat separanda nec coniungit coniungenda sed tantum informativa. ¶ Ministrantes quae dicuntur virtutes appetitiva, digestiva, retentiva et expulsiva non quod ministrant et introducunt operationes aliarum virtutum quia essentias earum ut ministrant ut introducunt illas duas virtutes scilicet passibilem et nutritivam. Unde istae duae sunt ministratae ab aliis quattuor. Ministrantes tamen sunt immutativa et informativa quae ministrant generativae ut patet quod per quattuor sunt ministrantes tantum. Ultima ministrata tantum. Mediae iiii ministrantes et ministratae ut praedictum est. ¶ Ideo hoc quod iiii sunt gradus tertiae digestionis et virtutes operantur passiva appositiva, [?] assimilat. Digestionem autem gradus tertiae digestionis non quod tertia digestio hoc omnia operetur sed quod assimilatio quae fit per tertiam digestionem incipit autem passiva per operationem et postremo completur.

¶ Sed obicitur contra hoc quod dicitur in Pantegni quod nutritiva non operatur nisi usque ad finem adolescentiae. Dicitur quod operatio nutritivae est duplex: una est augmentatio corporis secundum tres divisiones scilicet longum latum et spissum. Haec operatur tantum usque ad finem adolescentiae et ei debetur incrementum. Alia operatio est ei scilicet [?] nutrimenti id est simpliciter restaurare deperdita et haec operatur usque ad finem vitae. Quare autem posuit plures virtutes [?] quam ix scilicet complexionem corporis quae quidam ponunt virtutem regitivam corporis scilicet virtutem compositam ex omnibus virtutibus corporis. Et quod corporis complexio sit virtus probant. Dicitur enim in Pantegni quod virtus corporis triplex est. Est corporis complexio virtus naturalis virtus lapidis frangentis [?]. ¶ Et cetera [?] in regimen compositum est quae [?] secundum virtutem et non secundum apparitionem tale faciens et infrigidans. Et quaecumque hic alia accipienda est secundum virtutem id est complexionem quae est ex potentialibus non secundum apparitionem id est non secundum actuales. ¶ Hinc patet quod virtus aequivoce accipitur et ideo tamquam sophisticum refutamus. ¶ Et cum iiii sunt membra principalia officialia et unumquodque denominatur a suo officio et dignitate et cum dividuntur per eorum vires quod virtus generativa non debet connumerari cum illis viii nec comprehendi sub virtute illa et de hoc patet [?]. ¶ Et videtur quod virtus generativa et virtus nutritiva non differunt specie, quia non videntur differre nisi secundum quod generativa conformat membra in partes dividens, nutritiva et in [?] digerit enim os in osse et [?] et carnem in carne. Generare autem carnem in partibus [?] et generare in aliis non differunt nisi secundum actus. Igitur non specificatur. Ergo non differunt specie.

no

no

Contra. Diffiniunt per diuersos fines. quia vnius indiuidui alterae species quae diffiniunt specie. gradus nutritiva et generativa differunt specie. Et dico quod verum est quod diffiniunt specie. Et quod diffiniunt in propriis et alienis terminis. sed hec non sunt differentie specifice. sed accidentales. sed differentie specifice sunt quae a suis finibus consequuntur. Unde finis generative virtutis est permanencia speciei. finis nutritive permanencia indiuidui. Obicitur quod nutritiva frustratur a suo fine. generativa non. species enim manet species. indiuiduum non. Nam sic generativa ad hoc est ut reparet ea quae sub specie deponuntur. sic nutritiva ad ea quae sub indiuiduo deperduntur. ergo sic generativa sua reparacione perpetuat speciem. sic nutritiva perpetuabit sua reparacione indiuiduum. vel dicatur quod non. Et dico quod nutritiva consequitur suum finem quemadmodum generativa. finis enim nutritive est permanencia indiuidui. usque ad tempus determinatum et a natura. Omni enim rei naturali sub globo lunari est tempus positum. quod non transgredietur. quamvis interim frui possit consequi quemadmodum scriptum est. terminum posuisti qui non transgredietur. Finis autem ratio est cum humido proporcionato calor naturali simul resoluitur et finitur calor. Sic enim accidit mors naturalis. speciei autem non est tempus positum. et est ratio quia. Et quia cum virtus generativa sit virtus naturalis. Virtus autem naturalis omnis est ab anima vegetabili. Obicitur. quoniam sperma fiat susceptivum tamen potenciarum anime quae sunt vegetabilis sensibilis rationalis. Item cum omne naturale operans suum sibi intendit quod adquisito intenditur quiescit. ergo operacio virtutis illius non intendit agere corpus non susceptivum vegetabilitatis. ergo generativa non efficit corpus particeps sensibilitatis vel rationis. Unde dicit hali quod ad generacionem concurrent tres virtutes. et vnum corpus ex tribus spiritibus. ergo virtus illius non est sola in generacione. Et dico quod virtus generativa est virtus illius tamen. sed habet alium opus absolute sic in oriencialibus. et tunc impossibile est ei efficere corpus quod sit particeps sensus vel rationis. et hoc innuit hali sermone premisso. Obicitur. aut in quo sit virtus generativa aut in spermatibus. aut extra spermata. si extra. sed motus in re animata principium est mouens extra. est motus violentus. ergo generacio non est res naturalis. Si in ipsis spermatibus tunc accidunt duo inconueniencia. Vnum quod spermata animantur. Alium quod oportebit ponere plures animas esse in vno corpore. Item si virtus generativa est in spermatibus non fieret ipsorum permutacio a virtute generativa. Nulla enim forma agit in proprium subiectum intendit suum destruccionem sed saluacionem. ergo generacio non est a virtute generativa. Et dico quod virtus generativa est in spermatibus. et est ab anima vegetabili sicut a suo principio. non quod anima vegetabilis sit in spermatibus. sed in generantibus. et debetur ei operacio. sed absenti sicut cum baculus motus mota anima. motus ipsius baculo imputatur. et est virtus generativa in spermatibus sicut affectio in ipsis per operacionem precedentis generantis quod sperma descidit. Et dico ad aliud quod forma agit in proprium subiectum. Calor enim naturalis innatus agit in proprium subiectum quod est spermatica humiditas et tamen intendit ipsius humiditatis saluacionem ab extrinseco nocumento. plus tamen intendit propriam. Unde enim res omnis in se notata lege nature quod est pro sibi. postea proximo. quemadmodum ignis extrinsecus agens in subiectam aquam quae saluata saluatur. et perempta perimitur. cum sui refocillacionem non invenerit. Et ad hoc est ratio si virtus generativa sit in spermatibus. quoniam est in eis. aut sicut in subiecto. aut alio modo. Et hoc est notandum duplicem esse virtutem generativam. scilicet vna quae descendit sperma a nutrimento membrorum. et pervenit ad testiculos. et informat. et ista est propter speciem. et est alia quae cum spermatibus effunditur in spermatibus et ista debetur homini usque ad .xiiij. annos. Tunc enim natura potens est deseruiendo sibi de materia et saluare speciem. et de hoc magis dicetur plenius in capitulo conceptus. De animabus

Hic autem intendimus dicere aliquid de anima. quoniam ignorancia parit uerecundiam. et soliditas paupertatem. Pithagoras dicit. anima est numerus seipsum mouens. hoc dicit quia habet proprietates conuenientes cum proprietatibus numerorum. locuti sunt enim philosophi vel secundum unitatem vel secundum consummacionem proprietatum veritati. Numerus autem quedam est punctalis ut unitas. quedam linearis. ut binarius. quedam superficialis ut quaternarius. quedam cubicus ut octonarius. Quatuor sunt proprietates anime. scilicet. intellectus. sciencia. ratio. opinio. Intellectus comparatur unitati quia tamen comprehendit simplicia et ita comparatur puncto. Item ratio comprehendit formam prout est in corpore. et ita comparatur linee. opinio comprehendit formam ut formam et ita comparatur numero superficiali. sciencia comprehendit formam ut est forma in subiecto et secundum forme. et ita comparatur numero cubico et sic dicitur numerus seipsum mouens. dicitur quod anima est causa efficiens et finalis ipsius motus visus. ergo. anima dirigit spiritum ad neruum opticum. et ibi consumitur radium inuisibilem usque ad oculum. Radius enim inuenit aera contra formam reuertitur et renunciat anime. et ita est causa efficiens. et finalis. et in naturalibus motum orbicularem. Macrobius dicit. anima est intellectus in passione. Intellectus predicatur active vel passive. active .i. res intelliguntur. quia quedam proprietates adulte sunt corpori. quedam compositi. quedam subiecto ut intellectus vel passive .i. res quae intelliguntur. quia mediante intellectu comprehenditur anima. Aristoteles. anima est principium motus corporis phisici organici potencialiter mouens. Vel anima est prima endelichia corporis phisici organici. Vel anima est perfeccio corporis organici phisici endelichie vitam habentis. anima autem in se simplex est sed est composita ex materia et forma. ergo est composita. Et dico ad hoc quod duplex sunt genera composicionum. et sic hoc nomine simplex multipliciter. quoniam enim priuat commixtionem ut in aqua. quoniam priuat tamen ... quoniam contrarie et sic est anima simplex. Item anima bruta est sua incorporea ergo est incorruptibilis. Et dico quod superiora corpora sunt corporea non tamen corporalia quemadmodum aliquid est incorporeum et illud est corruptibile. Et dico quiddam incorruptibile esse quantum ad totum ut prima causa. et quoddam corruptibile quantum ad totum. ut caduca. quoddam est quod corruptibile quantum ad partem. et incorruptibile quantum ad partem et non quantum ad totum ut elementum ignis quod est ex toto non desinere. Propietates anime quae sunt. vegetacio. ratio. sensus. proprietates anime vegetabilis et sensibilis dependentes sunt ab ipso organo. Organum autem est corruptibile ergo et anime tales. Intellectus autem sumptus ratio quae est proprietas anime rationalis dependens est a prima causa ex causa. quae est incorruptibilis. Item anima vegetabilis et sensibilis participant formas corporales et perueniunt causa quae sunt corruptibiles. anima rationalis participat formas compositas a summa causa procedentes. quae est incorruptibilis. Item anima rationalis ad beatitudinem eternam creata est quae est incorruptibilis. ergo est incorruptibilis. Obicitur. utrum homo habeat tres animas quod videtur uelle Aristoteles. in theoricis dicens. homo triplicem habet animam. Et dico triplicem potestatem anime. Et dicitur animam unam esse animam quae infunditur statim concepto quod appetit sit digno. et ita embrio est homo. non tamen dicitur homo. quia hominis operaciones non manifestantur. Si autem inuestigatur animam infundi in .iiij. mense. referendum est ad eos ad apparenciam. quia tunc primo apparent tamen eius operaciones manifestantur. Anima autem vegetabilis comparatur triangulo figure propter triplicem eius virtutem. scilicet nutritivam quae diuiditur in apre. di. ex. et augmentativa. quia arbor quoniam crescit. quoniam stat. quoniam declinat. et virtute generativa. Anima sensibilis comparatur quadrato. eo quod ex quadrato duo possunt fieri trianguli. habet enim .iiij. virtutes. .iij. ab anima vegetabili et aliam. et .iiij. a se. scilicet motum voluntarium et virtutem fantasticam. et tandem anima rationalis comparatur figure circulari. habet enim omnis potestas virtutes et rationem et intellectum. Cum ergo dicitur hominem habere triplicem

[Margin:] ho

[Margin:] quoniam actu operatur non absolute sed cum contra sensibiles et rationales et sic est causa particeps sensus vel rationis

[Margin:] generans sibi de materia quae est propter speciem

anima. dicit quod simul infunditur anima sensibilis et rationalis cum
embrio suscepit formam debitam tali anime. Queritur
utrum anima rationabilis sit alterabilis. quod non. Iusta enim potest fieri
non iusta. esse autem alterabile passibile corruptibile paria
sunt. sed est mortalis ergo impassibilis et inalterabilis. ¶ Item dicit
Aristoteles in libro de generatione et corruptione in capitulo actionis et passionis primo
dissimile patitur a dissimili. postea simile patitur a simili. ergo anima pa
titur a simili vel dissimili. ergo patitur. ¶ Item queritur utrum anima moveatur.
Aristoteles dicit quod nullo motu movetur. non forte secundum alteracionem. et ita
movetur ut videtur motu alteracionis. sed generatio et corruptio precedunt alteraci
onem tamquam effectum. ergo anima generabatur prius vel corrumpebatur. Item
dicit Aristoteles. nobis moventibus moventur omnia que in nobis sunt. ergo moto
homine movetur etiam anima. sed pono quod eius manus una moveatur
sursum. altera deorsum. ergo anima movetur motibus contrariis. ¶ Item Aristoteles in
xij prime philosophie quod anima est variabilis. per quod excludit a ratione forme.
sed ipse autem hic intelligit de anima exuta a corpore. anima secundum quod est coniunc
ta corpori. non secundum quod est exuta: sicut est intelligentia nullam
potens suscipere permutacionem. sed solo in [illegible]. Dicit etiam
animam gaudere vel contristari nichil aliud est quam texere vel edifica
re. sed non edificat vel texit. ergo et c. ¶ Item queritur de ea dissencionis
que erat inter Aristotelem et Platonem de motu anime. Et dico quod tamen erat
vocalis et non realis. Aristoteles loquebatur de rebus ut sunt [illegible] et phi.
Plato figurative. causaliter et mathematice. unde Aristoteles dicebat
animam esse immobilem in se. sed tamen motum esse in corpore.
quod fuit iuxta punctum illud quod fuit in phisico auditu omnium
mobilium aliquid esse immobile. scilicet centrum. unde comparavit animam
centro duabus de causis. tum propter immobilitatem. tum propter posi
tionem. sicut enim moto celo non movetur centrum. ita moto corpore non
anima. Item sicut a circumferentia linee ducte concurrunt ad cen
trum. ita a diversis partibus corporis veniunt diverse forme ad
animam. quas ipsa simul comprehendit. licet ipsa secundum se discernat com
prehendere tamen unum. Plato non dicit ideo. sed diversis [illegible]. Dicit enim animam
moveri a se ipsa circulariter. hic autem dictum est per causam. quod anima est
causa circularis motus. Incipit enim ab aliquo puncto et terminatur in eodem
ut sit in [illegible] vel visu. Inchoatur enim ab anima et terminatur ad ipsam
[illegible] quod cum anima in [illegible] sit [illegible] suo [illegible]
hic habet privilegium quod sicut deus est simplex ita anima sicut deus omnia
simul comprehendit. ita anima [illegible]. Sicut deus efficiens causa omnium
que fiunt et fuerunt in macrocosmo. ita anima est efficiens et finalis
causa [illegible] operacionum que sunt in microcosmo suo. Et attende
quod semper uno modo dicit quod habet partes homogeneas ut aqua et terra.
alio quod [illegible] compositione [illegible] alio modo ex [illegible] compositionem geome
tricam et phisicam. ¶ Compositio autem [illegible] ex [illegible] et [illegible]. In geo
metria ex quantitatibus. In predicamentis ex genere et differentia. In pri
[illegible] in [illegible] et predicato. In sex principiis ex materia et forma composite.
[illegible] distinguitur compositio geometrica phisica philosophica ¶ Item
anima alteratur et alteracio est species motus. ergo anima movetur quod est contra Aristotelem.
qui ostendit quod omnis motus est super corpus ¶ Et dico quod altera
cio uno modo est transmutacio penes qualitates sensibiles. et
sic est species motus et sic nichil alteratur nisi corpus. Alio modo dicitur al
teracio quelibet transmutacio quemadmodum paries nunc afficitur luce
nunc afficitur umbra. et sic alteratur anima a tristicia in gaudium.
¶ Et dico animam non suscipere alteracionem secundum se. sed secundum coniunctum. quod
enim operationes sunt coniuncti et non anime. unde anima non irascitur nec letatur.
sed coniunctum. Nec dico quod intelligit nisi ex parte coniuncti. et hic intel
lectu practico dicit Aristoteles illam esse locum specierum. hic enim [illegible]
[illegible] in [illegible] est delectans in [illegible] et speci
[illegible] suum calorem. et secundum hic requirens intellectum et comprehendens [illegible]
to [illegible] per [illegible] sensibilium. est enim
tabula rasa. unde omnes alteraciones et affectaciones ab anima fiunt
in corpore. quod [illegible] passiones et [illegible] ab ea sunt. unde et [illegible]

tiones ergo in coniuncto passiones sunt. et non in anima. sic et gau
dium et tristicia. [illegible] autem apprehensio non corporalis quod nichil eius de
actionibus non forte [illegible] a creatione suscepit in quibus [illegible] passi
ones. et de huius apud theologos sermo sit. De anima vegeta
bili sermo Augustini perhibetur. Et dico quod non actus corporis ut quidam
male putaverunt. quod omne actus advenerunt rei post plenam
eius compositionem. anima enim vegetabilis est de rei compositione et non sequitur com
positionem. ¶ Et dico quod est [illegible]. scilicet substantia incorporea non secundum se inve
nitur tamen divisio continuus corporis diversificatur. sed per accidens. longi
tudo enim et latitudo et spissitudo non sunt in substantia. sed in corpore cum
sunt propria accidentia. unde fiet argumentum. In quolibet invenitur tamen divi
sio. in eo invenitur similiter reperitur corporeitas. sed in anima vegetabili in
venitur. ergo corporeitas. Prima duplex. sed cum [illegible] principa
lem inherentiam vera est. si autem notat inherentiam non per se sed per
accidens falsa est. sic enim formatur assumptio. [illegible] forme
non et partes. unde hic est [illegible] hic aequitas est [illegible] sed enim
[illegible] accipientur esse pure forme. Quedam enim attribuuntur acci
dentibus sui formis que sunt subiectum sui materie et ita loquitur metono
mice. ¶ Et dico quod anima vegetabilis sit omnis forma simplex
est quantum est in se. [illegible] Aliud dicit compositam. sed compositio [illegible]
non habet per suo formam sed [illegible] unde hic est methonomica. Anima
vegetabilis est composita. vel est falsa. unde secundum se non habet partes. non tamen
[illegible] sit simplex. sed [illegible] ergo [illegible] se totam [illegible] est con
git reperire. ergo in fronde arboris reperitur tota. sed quando [illegible] in
una et in alia. ergo secundum se totum contingit reperire aliquam in diversis.
¶ Item [illegible] quod ramus abscisus et plantatus animam [illegible] vel
ex una anima plures animas fieri. Queritur enim perfecta [illegible] esse [illegible] perfectio
nes. ¶ Et dico ad hoc quod omnis rei forma [illegible] forma dico in
se simplex est et [illegible] complicatur tamen et individuatur per accidentia.
Quibus [illegible] invenitur esse formam pluralitas. nulla singul
aritas. ergo anima vegetabilis in Sorte et anima vegetabilis in pla
tone differunt quantum est in se. sed differunt per accidentia supervenien
tia quia alia sunt in Sorte et alia in Platone. et tales dicuntur di
vidualiter appellatur. In se autem non differunt. quod sunt eadem specie. id est
et [illegible] id est specie. Queritur dicitur species una vel plures. hic non est plu
ralitas per unitatem vel pluralitatem que inveniuntur in numeris [illegible] in
veniatur continuacio in [illegible] quantitatis. dicitur quantitas una. sed pluri
tas dicitur quantitas plures cum quantitas in se simplex sit et indivisibilis.
Eodem modo si partes arboris omnes sunt coniuncte ad invicem dicitur
anima eius una. ¶ Separetur ramus ab arbore iam multi
plicatur anima arboris. non ex se sed ex [illegible] que fuit prius dicta una [illegible]
dicuntur due. et alia inveniuntur accidentia individuancia in ra
mo abscisso et alia in arbore. iam dicuntur iste anime due differen
numero. sed sunt eedem in specie idest eedem in se quia sunt species. Iste ergo
ramus aliam habet perfectionem quam prius unio alia. et unio arbor que est
perfecto diversa recipiens accidentia individuancia pluralitatem re
cipit [illegible] talem mutacionem generatio simpliciter et corruptio.
mutacio enim [illegible] in forma non facit generationem et corruptionem simpli
citer alterationem. [illegible] autem de specie in speciem alterius [illegible]
facit generationem et corruptionem simpliciter. ¶ Quale est si [illegible] aqua [illegible]
[illegible] implet partes quantitas iam multiplicata et sic alterata in una
parte et alterata in alia. non tamen aliquid est corruptum corruptione sim
plici. sed tamen effectum est quod hic aqua altera est ab alia ¶ Item queritur quod
perfectio corporis non debeat dici anima per diffinitionem anime que talis est.
Anima est prima endelechia corporis phisici organici. corpus enim ar
boris non est organicum quod non habet membra. ¶ Et dico ad hoc quod hic
quod est caput [illegible] hic est radix arboris. hoc enim est arbor [illegible]
et quod [illegible] nodi arboris. Cor [illegible] medulla ar
boris. [illegible] non habet membra. habet tamen organa locum [illegible] supple
[illegible] ¶ Sed cum tamen anima sensibilis quam anima vegetabilis quam rationalis
sit simplex. queritur quare [illegible] destructo [illegible] corpore patitur anima

sensibilis et vegetabilis quam rationalis, precipue cum omnis corruptio sit ex componentium contrarietate, sed excluserunt illa a passionum.

¶ Dicimus ad hoc quod in illis sufficit actus sine potentia. Unde vegetabile actu et potentia habet esse. Destructa autem potentia destruitur actus. Esse autem potentia quod habet ex materia. Et forma destructa ergo et materia. Inde apparet formam scilicet anima sensibilis et vegetabilis sunt pure forme, quod pure dicuntur destructa sua materia. Anima autem rationalis cum non sit pure forma sed potius composita ex materia et forma, non est possibile non esse actuale consistit ex corporali dispositione, immo potius in se habet potentiam et actum, et ita destructo corpore non desinit. ¶ Item aliter dico quod corruptionibus non contingit ex materia nec ex corporeitate, sed ex diversitate activitatum sequentium corporeitatem. Unde notandum quod omnis prima perfectio advenientes in materia sequuntur se, inducunt quasdam varias perfectiones et quandam activa, quod activa illi forme sunt debita, ut igneitati debetur calor et sic aerietati calor et humor. Anime item vegetabilitas, sensibilitas [illegible], augmentum et generatio. Rationalitati intellectus et ratio. Contingit ergo illa esse corruptibilia propter talium activorum contrarietatem, quod non sit passio in ratione contrarietatis. Sed non sit corruptio nisi per actionem et passionem. Activa autem que sequuntur formas corporum supercelestium et anime rationalis non habent contrarietates, et ideo non est in eis actio neque passio, quare non corrumpuntur. Contrarietates autem sequuntur formas sensibiles et vegetabiles, quoniam omnis sensus et motus in actione et passione, quare corruptibiles sunt.

¶ Queritur item an anima vegetabilis tempore precedat animam sensibilem vel rationalem vel non. Quod sic probatur. Embrio enim crescit, ergo nutritur, ergo habet virtutem nutribilem, ergo animam vegetabilem, quia sic impossibile. Preterea in embrione formantur membra. Illa informatio est a virtute informativa, ergo habet virtutem informativam, ergo animam vegetabilem, quia sicut impossibile est virtutem nutribilem vel alias virtutes animales esse sine anima sensibili, ita impossibile est virtutes illas esse sine anima vegetabili. ¶ Dicit forte virtutes illas fundatas in matre. ¶ Obicitur de ovis volatilium quibus insunt virtutes quibus informantur pulli et nutriuntur. Si dicatur quod sumuntur super matricem et disponuntur ibi, sed dispositionem debitam talis speciei, et hoc si gallina ovo non superponeret nisi sit gallina. ¶ Item obicitur de ovo piscis quod formatum recipit et augmentatur absque approximatione piscis alicuius. ¶ Item obicitur de hoc quod in regionibus calidis in harena quamvis cooperta sine aliqua genus incubatione et ex ovis gallinis pulli procreantur. Si dicatur quod anima vegetabilis tempore precedit sensibilem, ergo pari ratione destructa sensibili non oportet quod destruatur vegetabilis, et in mortuo homine adhuc manet animatum. ¶ Item si embrio animatur anima vegetabili, illi sic animato superveniet anima sensibilis tanquam [illegible]; eadem ratione anima rationalis advenit per materiam eidem composito ex anima sensibili et illi sic animato, ergo quilibet [illegible] est falsum. Homo est [illegible] homo est animatum sic et ista homo embrio homo est [illegible].

¶ Illud enim in phisicalibus non predicatur de suo toto. Dico quod anima vegetabilis precedit sensibilem ad hoc ut disponat materiam. Efficitur autem semen animatum in testiculis. Unde omne semen generativum animatum. Unde et genitum femininum est animatum. In coitu enim genitum effundit semen plenum spiritibus qui secum introducunt suas potentias, scilicet anime vegetabilis. Anima tamen sensibilis non precedit animam rationalem tempore licet non precedat. Eadem enim dispositio materie debetur sensibili et anime rationali. Sed cum sensibili non potest advenire anima rationalis, quia anima rationalis non pure est forma sed ylea. Unde advenire non potest sine aliquo admixtione eius quod sit pure forma. Ideo advenientem illa advenit anima rationalis, et illa recedente recedit anima rationalis. ¶ Ad hoc quod obicitur quod anima sensibilis adveniens habet per materiam quod compositum ex anima vegetabili et corpore. Dico quod illud est unum ex predictione vegetabili et similiter tribus rationali et sensibili, compositum anima hominis perfecta quam humanitas

appellatur. ¶ Et ita non concedo quod in homine sint tres anime sed unica. Illa tamen habet tres potentias. Quod autem hoc sit inter hominum ab Aristotele plane in libro de anima in prologo. Id est habetur ab Avicenna in libro sufficientie, qui dicit quod in simplicibus idem est [illegible] et forma. In compositis autem non est forma sed aliqua forme. Sed si queratur de embrione sub qua specie collocatur, dicimus quod non dum est in specie sed est in motu ad speciem. Sicut autem quod est sub tali motu sub specie debet collocari, teste Aristotele, est tamen sub genere. De [illegible] [illegible]

D[illegible] [illegible] de virtutibus [illegible] [illegible] et earum operationibus. ¶ Et dico quod virtutes naturales [illegible] differunt, nutritive [illegible] quod [illegible] tantum [illegible] et [illegible] augmentandi vel minuendi vel quod tendunt ad unum finem, scilicet ad minuendum, et minuendo non est [illegible] restaurandi [illegible] propter augmentandum [illegible] cum cadat et [illegible] dimensio [illegible] linealiter et longum non usque ad finem adolescentie, et latum usque ad [illegible] usque ad finem status et cum incipit declinare secundum occulte vel manifeste. ¶ Minuitur ergo [illegible] perficiuntur vel manifeste minuuntur, cum tamen [illegible] [illegible] secundum [illegible] perficiuntur, minuuntur vel minuere [illegible] et ex parte perficiuntur [illegible] secundum ad formam perfectam ducitur [illegible] [illegible] tamen perficit et non [illegible] generata enim mutatur [illegible] spermatis [illegible] in os et sic de aliis. Agens in spermate in matrice ad hoc dicitur immutativa [illegible] immutativa [illegible] in [illegible] in [illegible] et assimilacionem [illegible] assimilo dicitur [illegible] largo [illegible] quod [illegible] est in [illegible] immutatio in [illegible] assimilatio in omnibus membris. [illegible] cum generativa non est propter speciem sita est in testiculis maris et femine. ¶ Appetitiva autem [illegible] per calidum et siccum, [illegible] calitate manifesta quam manifeste [illegible] [illegible] sentiens suam [illegible] appetit [illegible] ad [illegible] quam [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] quam [illegible] in una parte in alia manet et [illegible] in ore stomachi [illegible] in sui ex [illegible] et ideo a siccitate [illegible] [illegible] et poros longitudinales. Unde facit ad [illegible] quod [illegible] cibum ab ore. [illegible] autem [illegible] sic [illegible] caloris [illegible].

¶ Retentiva fit per siccum addita et calidum temperata. Sic enim [illegible] est retentionis et [illegible] cibum in retinendo [illegible] autem temperata quam calor [illegible] omnis virtutes [illegible]. [illegible] sic retinens calore et frigore. [illegible] autem parte [illegible] a frigore quam calidum non patitur [illegible] ab [illegible]. ¶ Digestiva fit per calidum addita et humidum temperata. Oportuit enim calore esse fortem in [illegible] se per omnes dimensiones et [illegible] [illegible] [illegible] ab ipso [illegible] et [illegible] [illegible] separatur in [illegible] [illegible]. [illegible] est humida ut [illegible] sit [illegible] et [illegible] ad [illegible] membrorum mediocre. ¶ Expulsio est per calidum et siccum temperatas. [illegible] superflua autem [illegible] sic autem [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] autem [illegible] [illegible] esset expulsio superflua autem diminuta. ¶ Intelligitur autem has virtutes dici per metaphoram, quoniam [illegible] in [illegible] fit autem a calore autem a [illegible], quoniam [illegible] igne [illegible] et [illegible] et loca spongiosa et [illegible] [illegible] humida. [illegible] enim [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] unde appetitiva ad [illegible] [illegible] [illegible]. Digestiva per calidum et humidum. [illegible] enim non fit non a calido et humido. Expulsiva per frigidum et humidum. [illegible] quoniam [illegible] pedes non habet. Unde labitur [illegible] a manibus. [illegible] a calore dissolutum a [illegible] [illegible]. Hoc est in [illegible] esse manifestum. Per [illegible] speciem [illegible] calidum et sic sumpte cibum [illegible] [illegible] partes [illegible] calidum et sic. ¶ Item quamvis [illegible] est [illegible] in [illegible] a [illegible] [illegible] quod expulsio est a siccitate et humiditate. [illegible] non sic et glacies frigida quod retentio fit ab

est. sed dicere talia est ponere particulare vel. et tene unum in con sequentia ad alterum. et istud fecit repugnantiam. et tales sibi in opponuntur. ¶ Digestiva et re. operantur circa eandem partem simul. quia ad plures ponuntur sub dispositione contraria. scilicet. ca. et hu. fri. et sic. Et ad hoc dicunt quidam quod cum fit mencio de ca. et hu. intelligendum est de actualibus. cum de fri. et sic. de potentialibus. et non est sed eos in convenientes ponere eandem partem ca. et hu. actualiter. et fri. et sic. potentialiter. sic non eandem partem ponere sanam actu. et egram potentia. Quoniam moventes videantur qualitates potentialiter agere actu. Alii intelligunt virtutem agere per qualitates influxas ab eis. Ut appetitum ex igne et cetera. et hec invenitur ex ca. et sic. et sic de ceteris. et hec opinio sumitur ex auctoritate Joh. ¶ Expulsio fit per fri. et hu. non per frigiditatem et humiditatem. Tercii dicunt istas virtutes fieri non per causam sed per effectum. ut digestionem per dissolucionem que est effectus ca. et hu. retencionem per contractionem que est effectus fri. et sic. et non sunt circa eandem partem. Digestio enim perficitur in cibo. sed retencio circa partes membri. quare non est contraria actionis. scilicet. dissolucionis et contractionis in eodem. In expulsione autem inveniuntur plures motus convenire. De motibus ¶ Unde notandum quod motus alius est simplex. alius compositus. Et simplex dicitur hic non quod careat partibus. sed qui non est compositus ex diversis speciebus motus. Motuum simplicium alius localis. alius alterabilis. Et localis dividitur in motum circularem et motum linearem sive rectum. Et circularis est in superioribus celestibus vel id est primum et finis. motus unus est perfectus. Motus rectus sive linearis dividitur in illum violentum. et voluntarie mobile. et est naturalis in sursum et deorsum. violentus in sursum et deorsum dextrorsum et sinistrorsum. Et oppositum ut quidam volunt ex [illegible] et circulari. Voluntarie mobilis est in omnes partes ante et retro. sursum et deorsum et cetera. Motus alterabilis dividitur in essenciam et in alterabilem in qualitatem. Commutabilis de qualitate in qualitatem dicitur alteracio. Commutabilis de substancia in substanciam dicitur generatio simplex susceptibilis nove forme specifice. ¶ Motus compositus dividitur. alius est localis et alterabilis de substancia in substanciam. alius localis et alterabilis de qualitate in qualitatem quia non plures motus simplices quam localis et alterabilis. Sed hic duplex ut dictum est generatio sive est corrupcio motus compositus ex duobus alterabilibus. scilicet ex alterabili in essenciam. et conversibili in qualitatem. ¶ Augmentum et diminucio sunt motus compositi ex alterabili in qualitatem et locali. ¶ Patet ergo quod digestio est motus compositus et tamen est simplex operacio. Motus est compositus ex tribus. scilicet ex alterabili in essenciam et alterabili in qualitatem et motu locali. Simplex est tamen operacio. quia est tamen unius virtutis motio. ¶ Appetitus consistit in motu locali. unde videtur quod non sit appetitus sine tactu. ¶ Et dicunt ad hoc quod iste tactus fit in appetitu. sed quandoque ab exterioribus ut tenendo cibum. quandoque ab interioribus ut fit tactus humorum a membris. Unde probatur in epistola ab Alexandro. ne ultimus differat refectio. quoniam saliva incipiat in ore immutari. Dat enim intelligi humores tam in stomacho per ieiunium quam salivam immutari. ¶ Motus ergo quidem est exitus de potentia ad actum. Motus autem quandoque est operacio ad id quod efficitur. Unde operacio est motus ad id quod efficitur. et talis quandoque est simplex. quandoque composita. Et operaciones simplices sunt. iiii. dictae. ap. re. di. ex. ¶ Composite sunt virtutes sicut iste in porcis. ut desiderium transglutitio. expulsio. delectatio. ¶ Desiderium enim compositum ex sensibili. scilicet. manifestacionis et [illegible]. et voluntarie mobili in ore stomachi cum vi ex contrario. Desiderium quod est in orificio matricis. illa tamen enim senciens potius suam repletionem. appetitus. scilicet. quando semen humidat in vasis seminalibus. sed iste appetitus est propter speciem [illegible] individuum. sed quandoque hinc et inde compositum ex tactu vel sensibili et appetitu illi. ¶ Transglutitio non fit sine ex eis. Expulsio non fit ex sensibili et naturali et voluntarie mobili membrum enim senciens suam repletionem. [illegible] se. et volun

tarie. et forsitan non perficiatur inicio ipso in expulsione. sed in expellendi et [illegible] unde fit motus et dilatatio quandoque perficiatur in omni quod mittitur expelli ut [illegible].
¶ Delectatio composita ex expulsiva in ea quantum in actione recipientis sibi deportacio. ¶ Tamen ex predictis patet potest quod virtus est composita in actum. et operacio est motus virtutis in id quod efficitur autem ad invicem differunt. et in utrisque rationibus operacionis [illegible]. et quamvis sciencia unius non sit sine sciencia alterius. tamen sciencia operacionis et ei diversitatis non est in sciencia virtutis. Et quamvis dicat Ar. quod omnis accio in motu et omnis motus in actione finiatur. Omnis autem operacio est actio. unde videtur sequi quod actio non est motus. quare nec operacio. Dico quod differencia inter est et non formalis. Motus enim unus et idem est. quoniam materiale actionis et passionis. sicut via a Thebis ad Athenas et econverso. et idem spacium viae. tamen in oppositione diversae.
¶ Et videtur quod nulla operacio sit composita. Virtus enim est primum efficiens operacionis et immediatum. sed omne primum immediatum equalis tamen est suo effectui et econverso. quia cum operacio sit effectus virtutis. quod una operacio non est effectus plurium virtutum. immo sunt plures sunt virtutes. plures erunt operaciones. ¶ Et si sunt due virtutes que operantur et ipse non sunt composite. et sunt in uno et eodem membro falsum dicit Haly qui dicit in uno membro et uno impossibile est plures esse operaciones quam una. et concedo quod si due sunt virtutes due sunt operaciones. Componuntur tamen operaciones unitate finis. sicut appetitus qui est in ore stomachi et illius in eodem unus est et omnium membrorum necessitate. Una ergo dicitur esse operacio composita cum sit diversa.
¶ Et videtur anime rationalis omnium est regulatrix operacionum que in nostris corporibus fiunt. Impossibile enim est quod virtus in nobis generata efficeretur corporis triplicis anime non virtus rationalis regens eius suis operacionibus. Nisi de nutritiva constat quod non recipit depositam non cum virtus rationalis dominatur. dicit ergo omnes operaciones virtutum motivarum et sensibilium composite esse virtutum. Et dico quod virtutes inferiores a virtute rationalis anime reguntur. non tamen ipsa vel rationalis operatur. sed est operacio solius virtutis naturalis sicut operantur virtutes sensibiles et rationalis sicut regulantis. ¶ Et videtur desiderium esse in omnibus membris sicut in ore stomachi. In omnibus autem est vacuitas et manifestacio et manifestacionis sensus. et appetitus nutrimenti et fames. quod tamen ex parte virtutis. tamen ex parte eius quod virtuti obiectum est excitacio. quoniam membra omnia desiderant et habent desiderium. ¶ Et dico quod non stomachum propter alia membra generatur. unde non in ore ipsius sensum non solum ipse. sed et manifestacionis omnium membrorum ordinantur. In aliis autem membris simpliciter appetitum et non sensum. unde membra non senciunt sicut manifestacione. tamen desiderium solum in ore stomachi ordinatur compositum et [illegible]. ¶ Dictum est secundum Haly quod unum membrum uno impossibile est plures esse operaciones uno. quia corpus non est nisi una operacio uno. [illegible] omne membrum eo quod unum est perficitur ab una operacione et omnis operacio a virtute erit. quia omne membrum perficitur virtute ut operacio stricte sumatur quam habet perfecte membrum. unde omne membrum unica habet perfectionem. unde corpus unica habet operacionem que suscipit novam speciem in humoribus. sed tamen stomachum non habet operacionem. [illegible] est [illegible] naria eadem est cum cibo ex. [illegible] cum corpus [illegible] non operacio dicatur [illegible]. sed ab hac non [illegible] membrum. [illegible] dico debuit una habere operacionem. scilicet. [illegible] sicut plures. quia corpus non habet non unam virtutem specificantem. quia ab ea fiunt [illegible] et de [illegible]. [illegible] virtute [illegible]. Oppositor enim [illegible]. Cum ergo corpus membrum sit [illegible] [illegible] virtute. error ipsi erit [illegible] eandem virtutem [illegible] est error [illegible]. ¶ [illegible] quidam [illegible] esse digestiva et immutativa. Sed nulla digestio est [illegible] omnis [illegible] est immutacio. quia [illegible] est [illegible] cum digestio fiet ex parte [illegible]. immutacio ex parte forme. Et

quia si officium epatis est immutare succum in sanguinolentos humores, cum ydropisis sit error huius virtutis, ydropisis erit morbus officialis. Ergo erit vicium in forma vel in numero vel positione vel figura. Quod non videtur. Quod si in forma, aut in concavitate, aut perforatione, lenitate aut asperitate, aut assimilatione.

Non est perforationis, opilatio enim est antecedens et non coniuncta. Neque assimilationis, sed immutatio in augmentatione que est in stomacho et in assimilatione que est in epate et assimilatione que est in venis, sed congelatio et discongelatio fiunt per qualitates secundum Avicennam in methaphisica. Ergo videtur quod sit morbus consimilis. Et dico quod ydropisis est morbus compositus, consimilis quando casum dignitatis officialis quando casum immutative, consimilis quando solum complexionis. Et quia cum tam digestionis epatis immutativa sit defectus quando generetur sanguis sufficienter. Et dicunt ad hoc quod omnino virtus epatis cadit non tamen sufficit immutatio, et talis defectus dicitur error, unde generat sanguinem sed citrinum a proprio generatione ipsius. Quod propterea non sit principium sanguinis nisi tantum via generationis

8 Alius vero quia regularitur ei generatio epatis a corde et rectificatur ut patet in bestiis degentibus in pascuis, quia epar earum est generatum plenum aquea humiditate et lapidibus generatis in substantia ipsius et vesicis et non generat sanguinem propter virtutis destructionem et generationem sive unde cito sed rectificatur et sanguinem sufficientem generat cor. Unde contingit debilitatur epar diversi ...ivit et complexionalitas epatis solvit ex vehementi generatione ... aquositatis patet. rupta enim pellicula exteriori implentur ... intestinorum ... ascendit ad pectus et tunc tussit et sugit ... quam suffocationem cordis unde ypo- ydropicus ... erit desperatus est. Et sunt qui dicebant digestivam esse ... epatis immutationem propter cordis, quia videtur inter epar et apicem et sanctum ... unde dixerunt ydropisim accidere intus cordis sicut epatis et hoc intelligitur ex ... de alibus. Dicitur enim omne animal habens cor magnum et amplum parvum est et timorosum. Calor enim quanto magis dispergitur tanto magis debilitatur. Unde homo huius generationis ... comparationis corporis ... assimilatur asino ... minoribus. Calor enim in parvo congregatur fortificatur.

Cor autem positum est in medio tamquam aranea tele in medio ut distantias equales ab extremis sit principium et minima omnium virtutum influens toti corpori. Omnes virtutes procedunt a corde quemadmodum dicit Avicenna. Principium omnium virtutum est cor. Hec alia ratio est secundum ... quia epar est ad modum ... Sed contra ... quia epar non est via ad cor ... ponere probatur. Epar non est principium sanguinis sed cor. Et est una suppositio ab eo quod cor est principium omnium virtutum et ... ... epatis quia non ... virtutis in eo quod probatur in sanguine arteriali ... est ... clarius cordis quam alii estimant esse colorem. Et est ... suppositio a defectu ipsius quia cor rectificatur unde secundum ... epar servit cordi virtute preparatoria et depuratoria unde cum humores non ... nec depurantur a vicio epatis sumitur ... erroris. Unde medicus attribuit hoc vicium epati propter manifestationem in sensu. Et Galienus dicit signa ydropisis ex distemperancia cordis et fit cum rubore faciei et inflatione et ... oculorum et faciei et tumore ... et manuum et palpitatione cordis et validis passionibus ... et curatur per ... De opilatione que habet componi in spiritualibus. Et hec rectificatio est quia cor non multum distemperatur nec elongatur a suo temperamento, quia secundum hoc non ... posset stare vita in eo nec morbus. Unde recessus eius parvus est ab equalitate quemadmodum fit in febre et sicut in febre potest declinare ad latus caliditatis et sic ad latus alterius qualitatis. Alii enim opponunt non esse apta nata sed esse ... unde videtur quod cor generat vapores aqueos sicut

igneos. Quod ydropisis in frigido et calido, sed illa dico valde remota est a sententia medicorum eo quod sententia Aristotelis facit medicos errare eo quod ipse loquitur secundum veritatem, medici secundum manifestationem in sensu in communibus que maior via. Veritas autem occultatur non nocet medico cum magis manifestationem pate... convenimus. De comparationibus specierum ydropis

9 Species ydropisis secundum quosdam est una, secundum quosdam due, secundum alios tres, secundum alios .iiii. Qui dicunt unam esse alludunt vocabuli impositioni. Dicitur enim ydropisis ab ydros quod est aqua. Aqua enim loco sanguinis generatur. Unde secundum ipsos species alie non sunt species ydropisis nisi abusive eo quod loco sanguinis generatur ventus et hoc intelligere secundum plus, quoniam in omni specie generatur aqua et ventus. Ypo sarcha autem in processu fit leucoflegmancia. Unde v... secundum processum fiunt. Siccitas enim epatis ... per ... tempus stat in hac complexione eo quod siccitas est contraria humiditatis ... que convertitur in eam ... Qui .ii. species esse dicunt recipiunt calidas frigidas et secundum eas dividunt secundum generationem et non secundum processum. Species tamen non dicunt esse species ydropisis ... cum dicat Galienus: Omnis ydropisis ex frigidis causis nascitur. Qui tres species esse dicunt assignant eas secundum causas remotas antecedentes, et est una repletio superfluorum ... ut menstruorum et emorroydarum. Et secunda ex fluxu nimio ut sanguinis unde fit debilitatio ipsius. Et est tertia distemperancia epatis in calido frigido et sicco et humido. Qui .iiii. species esse dicunt assignant eas secundum .iiii. humores, et secundum eos quatuor nomina attribuunt. Unde illi speciei que est ex flegmate attribuunt nomen leucoflegmancia a leucos quod est album et flegma, quasi album flegma. Illa que est ex melancolia denominatur yposarcha ab ypos quod est sub et sarcos quod est caro, vel anasarca quasi intra carnem. Que est ex sanguine vocatur aschites, aschis enim uter est. Sonat enim ventre ad modum utris semipleni. Que est ex colera vocatur timpanites a timpano eo quod venter percussus resonat ad modum timpani. Dico ergo quod caliditas ... ... et ... generat humores laudabiles secundum naturam et secundum ... in epate. Cum autem excedunt vel remittuntur generantur humores frigidi vel calidi sicut vel humidi. Cum autem remittitur frigiditas ... unde ... secundum indigentiam seu debilis causa. De genere specierum ydropis

10 Consimili modo quidem operatur calidum et frigidum in re humida et in re sicca. Flamma enim calor debilis resolvit humores terrestres in aquosas. Similiter ingrossando et inspissando ex aere fit aqua. Debilis ergo caliditas agens in humido generat aqueos humores, in sicco ventosos. Similiter dico de forti calore excedente resolvit in aereas, sed in humido magis resolvit in humidas. In sicco agens in ventosas. Epar enim in omni resolutione sive a calore forti sive a debili fit. Epar generat aquam et ventum, minor enim est que moveat quam que motum compleat. Motor sic quia fit sed non completio. In frigidis causis aqua magis et ventus minus. In calidis econtrario. Unde dico quod quemadmodum fit in hyeme debilis calor qui est in aere resolvere sufficiens est ex terris et aquis aquam et ventum, sed dum agens in humido resolvit in pluviam, agens in sicco resolvit in ventum. Ventum est plus generatur ventus et cum vento plus ... non totaliter in ventum resolvatur. Unde venti et pluvie generatio est proxima, eo quod ... sit aqua. Subtilius aer quemadmodum dicit Aristoteles: Omnis vapor est duo vapores, vapor humidus et vapor siccus, ... in humidiori cedit in naturam venti. Sic dico quod calor epatis remissus si ... cum humido resolvit in aquosas et aereas, sed in aquosas magis propter ... a qua generatur. Et si ... cum sicco resolvit in aereas et aquosas. Sed

aereas magis propter earum calorem. Unde in leucoflantia maior aquositas. In yposarcha maior ventositas, cum hee species ad invicem comparentur. ¶ Secundo dico si sit distemperantia resolventis virtute epatis cum humiditate generabit multum de humiditate aque et ventositate et de aque humiditate propter indigestionem. Unde cum multum sit de succo pristine de quo parum convertitur ad formam humoris, multum remanebit de indigesto, cuius pars a calore excedenti resolvitur in aqueum et pars in aereum propter inequalitatem succi. Et si sit distemperantia a calore in succo, multum resolvetur in ventuositatem et parum in aquositatem. Ventus enim est vapor siccus. Maior igitur generatur ventositas in tympanite et minus de aqua humiditate. In aschite econverso. ¶ Est autem omnis aqua ydropisis citrina et salsa, eo quod cum humoribus citrinis et salsis commiscetur. Et dico quod quanto magis cadit virtus epatis in sua causa, magis generatur de aqua quam de ventositate. In processu temporis similiter quanto magis cadit virtus, magis generatur de ventositate in processu. Unde omnis yposarcha cum leucoflantia et aschites fit timpanites in processu. ¶ Ex predictis patet quare aqua generatur in ydropice et ventositas et aqua salsa. Et dico quod aqua generatur in omni specie ydropisis propter indigestionem, cuius causa est defectus caloris virtutis epatis. ¶ Est autem succositas multa quia cum non digeritur non immutatur, quia remanet cum immutatione pauca. In omni tamen digestione quando in ebullitione quedam resolvitur fumositas qui nichil aliud est quam ventositas. Quod est dispositionem epatis et humorum in aqua agit calor debilis, generatur aqua et ventositas. Quare quod in leucoflantia est humoralis in humida multa, multum de aqua et parum de ventositate generatur. Quia autem yposarcha tamen quamvis sit humida, dispositione tamen epatis sicca, magis in fumum quam aquam resolvitur. In calidis autem speciebus quia est calor resolvens et consumens et levius fumum consumit quam aquam humidam, et aqua consumitur et fumum potius quam generatur. ¶ Et dico quod in hiis speciebus quia calor est et est debilis in radice et ideo fit indigestio et siccitas accidentalis et indigestio et aque generatio. Calor autem accidentalis multus quod non digerit et quia accidentalis operatur motus et non consumit, unde resolvit propter ebullitionem magnam in multum fumum. Virtute autem fortiore calore fortior est resolutio ut in tympanite. Ad quibusdam questionibus ¶ Dic quod maioritas vel minoritas quantitatis non variat. Sed in speciebus calidis autem nichil variat species non maioritas vel minoritas generationis aque et ventositatis. Quod non videtur propter hoc variari species quia non sunt nisi due species, una ex frigiditate alia ex calore. ¶ Secundo in proportionali generatione facilior est conclusio, in quarto difficilior, quia cum est calor complexionis, quod facilioris est consolationis et reductionis calida species quam frigida, quod curabilior. Secundo facilioris est reductionis species ad speciem quam status omnium ad speciem. Quod calida species facilioris est curationis. Secundo difficilius est contraria quam per consimilia. Quod frigida species est difficilioris curationis. Secundo maior est repletio et repletionis generatio et coadunatio curare in frigidis, quod difficilioris est cure. ¶ Et dico ad primum quod potest inveniri quod maioritas et minoritas in nimio faciunt diversitatem in specie. Dico autem quod in omni quantitate humiditatis diversitas et etiam formalis dispositio epatis introducens maioritatem vel minoritatem aque vel ventositatis faciunt diversitatem in specie tali. Ad aliud dico quod calida species non curatur quia si exhibeantur per calida causativa augetur consumptio, si calida, antecedens. Secundo ex fundamentum est et radix et minuitur tota humiditas. Et si corruptio et delicatio non est reparatio. Sicut enim distemperantia epatis vel membri complexionem operari potest non cibis non [illegible] humectando, quia siccitas ultima epatis irreparabilis est. ¶ Secundo calida radicalis rarificatur in raro quod non immutatur calor sed exspirat virtus. Exalante autem humido exalat similiter quod non est calor. Deficiente autem complexione deficit quod super ipsam recipitur ut complexionalis. Quia

deficit virtus immutata deficientibus complexione et compositione calida epatis a specie. Quare ex ydropisi calida non est epar. Sicut falsus denarius non est denarius, quia ipsi nulla est reductio nec secundum speciem nec secundum statum. ¶ Secundo morbus ubi fit vicium in poro peccat tam secundum complexionem quam secundum compositionem, quia rectificari habet per stipticam actiua augeretur enim antecedens et consumptio. Secundo cum in eo sit vicium in complexione calida habet per calidam, quod sic deberet ei distemperantia. Quia extinctio duobus modis fit: per suffocationem et rarefactionem; materia extingueretur suffocando, stipticitas rarefaciendo. Secundo consuetudines et etiam non curantur. Unde Aristoteles: quare ethica vulnera non curantur, medicum scire geometrice quia. In ethica autem non est principium nisi finis. Contingit autem quia non potest aliquam ponere principium. Unde hic calor generativum ventositatem, ventositas dispergit calorem, utrumque est destructio alterius et ipsa. Quare ethica. Item cum ex generet in ventositatem, ventositas propter rarefactionem siccitas dispergit virtutem epatis. Unde cum duricia superabat prohibeat resolutionem in calida. Conservativa fortissimo indiget resolutivo. Unde cum morbus sit in ethica ut resolvetur oportet quod sit in calido. Unde non conveniunt morbo non per calidum resolutivum in iii. et per calide quod non resolvat ventositatem ut addat in fumositatem et caliditatem redeunte super epar. Et hoc genus salubris cause sunt: nasturtium, calore enim aperit et resolvit et consumit; aceto siccitate stipticat penetrat et constringit tamen iuvat quam ex. Secundo hoc genus est fumigatio laudabilis ex lapidibus candentibus fluminalibus positis in aceto optimo aspersis. Et id fit ex hiis diureticis in stupha. Secundo ex hoc genere est stercus columbinum cataplasmatum. Ista enim resolvunt aquam et aperiunt siccitas et non addunt ventositatem. ¶ Et dico quod in hoc morbo facilior est reductio status ad speciem quam speciei ad speciem. Facilius curatur leucoflantia, solo enim a statu suo ex omni declinavit, minus quam tympanites; ibi autem omnino declinavit a specie. Hec autem partem a statu et a specie. Quare reducetur status ad statum et speciei ad speciem. Quod facilioris reductionis erit status ad speciem quam speciei ad speciem. Quia cum in frigidis speciebus status non quamvis maior sit repletio facilior est cura per contraria quam calida species cum similibus.

Signa uniuscuiusque De signis uniuscuiusque speciei ydropisis speciei dissere. Et sunt signa leucoflantie tumor vinualis et hic est propter vigorem expulsive quia fit per formam et humorum quia adhuc ex non multum declinavit a sua virtute. Unde longe expulsio. Et quia calor est debilis quod frigiditas appellatur et ex status sub humida dispositione multa superflua generantur et vigore expulsive expelluntur, que sua ponderositate labentes ad tibias eas inflamant et in processu crescunt et ultimo faciei et quandoque testiculos multa replentur et cutis horum mollior est alba et mollis ab albo humore subtiliso et lucido. Et digito impressus signum foraminis manet et paulatim resurgit. Color est pallidus autem citrinus. Corporis inflatio, pigritia ad motum et sensuum stupor et occupatio et pluries sompnum. Et sompnia aquarum et balnei et navigationis. Nimia mollicies totius corporis. Frequens fluxus ventris ex indigestione et ex dispositione frigida [illegible] non iungitur appetitus. Urina in principio est pinguis et alba et quandoque lateritios in augmento et statu et confirmatione propter multam opilationem addit in tenuitatem. Signa yposarche.

Yposarcha non quia distemperantur ex in frigido et sicco. Quia cadit virtus equalitatis epatis debilis est expulsiva. Unde non transmittuntur superflua usque ad cutem sive in poros sed sub carne retinentur, unde suscipit hec species denominationem. Unde non tantum inflatur sed caro fetet cum respiratione mali odoris ex corruptione fumi et ventositatis inclusi. Est autem amplior et vesicatio cutis et cutis vivida et est corporis vinualis et habitudo

II

scilicet liuida · et quandoque cum rugositate et inequalitate · vrina discolorata · mediocriter tenuis uel mediocriter spissa · et quandoque liuidi uel cinericii coloris · et kacopos · quandoque per multum tempus precessit et in confirmacione pallida et liuida et tenuis mediocriter. ¶ In omni genere tercia specie ydropisis in principio longo tempore precedit vrina alba et spissa et obscura · cum quadam perturbacione cum liuido uel cinericio colore · Quod autem timet dicitur infra. ¶ Cum distemperatur epar in calido humido · cadit calor naturalis et sic inducitur animalis · vnde loco sanguinis generatur humiditas et uentositas · quia sic inducitur calor dissoluens · vnde cadit ut sit digestiua et expulsiua · que retineat superflua · et inde sic fiat et uentri situantur et uenter percussus sonat ad modum utris semipleni · aque et uento vnde denunciatur.

Signa asclitis

Aschites autem uero dicitur · Cum autem distemperatur in calido · et sic calido humoro oppilatio sit et digestiua quam expulsiua que sit resoluto uinta in uapore siccum extendentes fortiter uentrem · qui percussus resonat ad modum tympanum · a quo tympanites denunciatur. Sig-

Signa autem ista specierum contra caloris · tamen · Inflacio tympanitis pedum et tibiarum et superiorum partium usque ad os stomachi · Gracilacio brachiorum et colli et faciei extenuacio · narium acumine · oculorum concauacio et rotunditas. Et dicunt quidam quod ex distemperancia gibbi in calore et humore apparet post inuaporat spiritus et fumum in sima · que sit distemperancia et indigestio et inde nascitur alchites. ¶ Cum autem distemperatur gibbus in calore et siccitate · vnde euaporat spiritus et fumi et deficit calor et generatur timpanites · sed hec assignacio improprie esse uidetur · cum contrariorum eadem debeat esse disciplina · Quoniam autem sanguis a uirtute epatis est specifica · et forte tota et non gibbi · quia lapsus ei esse sed huius lapsu uirtutis et non gibbi · non totum sed gibbum disponatur. Signa autem huius speciei discernantur quia in alchite apparet vrina mediocriter tenuis uel mediocriter et alii spissa · in timpanite tenuis · et vrina in utroque est colata incensa et subrufa uel rufa · quod specie est mala · rufa uel subrufa · sed de urinis contra statim expedietur. ¶ In timpanite autem maior est tensio uentris et durior · ex sicciori uentositate · In alchite parum mollior et inflacio maior cum colli gracilitate magna et tabescente humiditate corporis magis ac magis cotidie et cinulo colore ut icterice uel uentris autem subfusci. Cum scabie vnnullam prurigine et inde sunt plenitetica passione · et non discutitur ad inuicem per oppilacionem · latitudinem · regionem · dyetam et reliqua particularia. Et dico quod iste due species inducte nullo modo curantur · grauissime autem due inducuntur. Prime autem due inducte sibi · non suscipiunt medicacionem · multos tamen in processu multo temporis per se uidimus curatos ex paulatina confortacione caloris epatis et resumpcione uirtutis. In principio autem ante confirmacionem a discreto curari possunt. Quartum autem est inflacio ex indigestione et uentositate diffusa per totum corpus quam ydropisis · et alii cum stupeo uentre · et quandoque cum febre · ut socii mei quod super inflacionem apparebat esse leucoflantie cum febre · terciana et vrina erat tenuis et fluxu uentris usque ad · iiij · sellas cotidie · sed erat iuuenis et quandoque melicus et ex multa indigestione contingat. ¶ Digessi nimium cum decoctione liberar et fracar et multo gariofilato et datis mina bol · cum · et febris soluta est uentre et ducebatur ad balnea sulphurea solo curatus est. ¶ Curatur quoque talis per digestionem · euacuacionem leuem · et stupham. Causa antecedens quandoque est distemperancia spiritualium in quantitate · vnde attrahunt a fontibus · fontes a uenis · uene ab epate · epar a stomacho. ¶ Stomacus quoque nimium inanitur nimium potum appetit · vnde recipit magis de potu quam oportet · vnde suffocatur calor et fit indigestio · vnde cruda succositas ueniens ad epar calorem suffocat · vnde

sanguis crudus aquosus nimis effunditur et per diuturnam quantitatem et frequenciam epatis oppilacionem alterat et inde fiunt quicumque · hoc est autem sepius in eo stomacho infrigidari vnde cadat digestio · Similiter in eo intestinorum nequimentum deprimere succum a fece · quia ipsum uenientes ad epar ydropisim faciunt. Ideo sic in eo splenis non depurantes epar a melancolia. Similiter et uicium renum oppilacionem redientes super epar · Similiter sanguis menstruus autem emorroidarum retentus · Similiter fluxus corporis superfluus · autem per uarices nimium uel euacuacio et uirtute epatis exsoluens quandoque ad ydropisim inuita tus. Et quandoque eius sanguis superfluus in ueniculatas nimis taceris redientes super epar · uirtutem ipsius suffocat et extinguit. Similiter causa est nimius coitus · quandoque est ex epatis apostemate male curato · causa uero epatis et nimiis sitibus causis uirtute epatis suffocantibus · aut a sui oppilacione aut compressione circumstantibus tamen plurimi specie ydropisis.

De siti

¶ Dubium autem est de siti quomodo sit possibile in leucoflancia · cum totum corpus disponatur in frigiditate et humiditate · et stomachus repleatur humiditate · cum tales distemperancie faciant appetere similia · et illud contraria · vnde potius deberent appetere uinum quam aquam. Et dicunt ad hoc · quod quamuis nimis repleta sint humiditate illa · tamen humiditas est ingenerens et inutilis · vnde nimis appetunt humidum simile et siti inducuntur. Et licet illa distemperancia sit accidentalis et non substancialis · quia cum contraria est in habitum efficitur quasi naturalis · ideo appetit simile · scilicet aquam tamquam similis. ¶ Et cum multum sit manifestum de siti · a quo autem humiditas non restaurans · simile non sicut habunda humiditatis ea non satiatur appetitum · sed potius irritatur · Sed quod non sit sic est in ea specie. Et dico quod ibi appetitur corpus. Alii dicunt sic · quod sitis prouenit ex eo quod in hac specie ydropisis maior est repletio quam in aliis vnde retinentur uapores calidi et sic in corde grauati · cum non possunt exire per flatum · vnde illi retenti calefaciunt spiritualia et ratione uiciniatis desiccatur os stomachi · vnde fit sitis. Sed illa distemperancia in calido et sicco quod est similis faciet appetere contrarium. Et quanto magis replentur tanto potius magis comprimuntur spiritualia · vnde calidi uapores in corde grauati retinentur · et os stomachi magis desiccatur et inde maior sitis generatur. ¶ Ite aqua frigida in stomacho recepta frigiditate sua fundum stomachi oppilat et uia cibi clauditur · vnde resoluitur fumus et replet os stomachi et cum calefiat distemperat os stomachi · et desiccat et sitim inducit. Et non possunt esse dum in calido specie aliqua uel stomacho calido · sed in stomacho distemperato frigiditate quod calefacto est in uapore a debili calore dissoluto · propter quod dico quod uapor dissolutus ab aqua non satisfacit appetitum quoniam non mittitur conuertitur in substanciam corporis · vnde iuuat tamen aliquando · et addit in sitis generacionem.

De coloribus urinae in ydropisi.

De vrinis autem ydropicorum dico quod albedo ex defectu caloris et indigestione summa generatur · precipue sic debilitate epatis et causa uirtutis generatiue · maxime si humor superfluitatis in uenis uirtute digestiua debilitatur · vnde ex multo tempore ydropisis inualescit. Et si remissa sunt et spissa quia calor nichil separat de tanta indigestione · si cum quodam sunt liuiditate per totum leucoflanciam significat longo tempore precedere · quia ydropisis non inducitur · liuiditas autem illa est ex mortificacione naturalis caloris · Sed non sunt multum remissa uelut cacopos et liuidi anasarcham significat · quia anasarcha ex minori frigiditate quam leucoflancia generatur et hoc longo tempore precedit · quia ydropisis non inducitur sine longa indigestione precedente. Vrina quoque alba et spissa et obscura cum quadam perturbacione cum liuido uel cinericio colore per totum multo tempore precedente leucoflanciam significat cum calidis inchoantibus deinde ut sunt indigestio inflacio pedum · uentris et faciei in nocte tumor maior pedum post prandium tumor impressus digito

foramen fiet. Urina autem karopos et spissa et livida vel cinerei coloris longo tempore precedente yposarcham significat. Viridiores autem colores in huiusmodi male sunt ut citrina vel rufa. febrem enim significant rufa vel subrufa ex aquoso sanguine in venis contento et non perfecto redditur. sed mediocriter frigus livida ut apparet in alchite et quod hec passio non cito invalescit sed quod longo tempore confirmetur autem quod alchitem iudicemus. Distinguitur autem sic. si fuerit urina rufa vel subrufa et per totum spissa in superficie apposita manu livida et turbulenta continua cotidianam ex [illegible] significat. Si fuerit talis per totum livida cotidianam ex [illegible] significat in matrice vel spiritualibus perfectam. Si autem a medietate livida superius multo tempore precedente alchitem iudicabis. Ex calefactione autem epatis urina rubea vel subrubea mediocriter tenuis et mediocriter spissa apparet urina ut in timpanite. que licet non fiat ex humore tamen ex epatis calefactione sanguis qui in eo continetur ex colera admiscetur quod cum urina emissum urinam reddit in superficie viridem vel lividam per minorem vel maiorem adustionem. hec autem non contingit nisi longo tempore precedente sed quod epar fuerit calefactum. Solet autem apponi quod quelibet species ydropisis habet fieri ex indigestione et ex distemperantia sive in frigiditate. Cum ergo urina in sima epatis generetur loco sue generationis habet attestari. ergo vel est nuncius fallax vel simam epatis calefactam esse ostendit talis urina. Contra dicunt. Omnis ydropisis habet fieri ex indigestione sed diversimode. quod leucoflegmantia et yposarcha proveniunt quod locus digestionis scilicet membra frigiditate distemperatur. Alie due species alchites et timpanites contingunt quod partes epatis id est exteriores sunt in caliditate distemperantur et ita rarefiunt et aperiuntur pori illi adeo quod calor illis exeuntes concepto simul cum spiritu exalat. Et ita locus digestionis a calore destituitur et ita fit indigestio. Et sic contingit quod calor est causa indigestionis. licet digestio fiat per calorem. Sed cum urina generetur in sima epatis eius frigiditatem non attestatur. prohibetur attestari caliditati gibbi epatis per quod transit non semper est nuncius fallax. sed apta est nunciare non fallax est veritatis quam sanguinem operatur. nisi aliunde impediatur in gibbo epatis calefacto ex colera succensa in eo existente irritatur. quod colera tunc sese urine admiscet et eam colorat vel per gibbum calidum transiens incensionem ut alii dicunt acquirit. Sed est oppositio quod talis in dyabete cum transit ad callos renes debeat colorare. Sed quod ex diuturna mora que fecit in gibbo epatis calido propter angustiam capillarium venarum non cito valens exire intensa efficitur. si in diabete parvam moram facit in renibus et renum venis et urinalibus meatibus per calorem ampliatis. Vel possumus dicere quod sima epatis distemperata est in calore cum urina in alchite et timpanite attestatur. Dicitur tamen ille species ydropisis fit ex indigestione quod cibaria prius dicta non bene decoquuntur duabus de causis. Una quod [illegible] exterius epatis distemperato. [illegible] massa in eo exterius aduritur. et interius cruda remanens. exemplum carnium que [illegible] posita et nimis forti igni apposita exterius aduruntur. cruda interius remanent. In [illegible] que [illegible] apparet et in pane exterius tostato interius cruda remanente. Alia autem causa est licet calor accidentalis intus sit [illegible]. calor tamen naturalis id est spiritus pauci existunt et calore digestio celebratur. quo absente vel parum existente fit indigestio. id est non bona massa [illegible] in sanguinem transmutatio accidentalis. unde locus exuritur et in urina colorem inducit. De causis livoris in ydropisi.

Livet autem urina ex debilitate epatis et deficiente naturali calore ex indigestione crudi et grossi generantur humores qui [illegible] cum urina faciunt livere. Sed non semper crudi et grossi humores causa livoris. [illegible] omnis urine significantes grossos et crudos humores livere. Licet ex [illegible] et debili calore generantur [illegible] illos dicunt urina reddi lividam. propter velud ydropicis. Sed ex debilitate epatis potest urina livere. quod ex debilitate sive epatis. et deficiente calore naturali ex indigestione grossi. et cum crudi generantur humores. scilicet cum illa crudum indigestum quod cum sanguine generatum ad membra transmittitur nutriendi et parum de ipso ab ipsis recipitur. faciens ibi moram cum non fiat a calore naturali depuratio. sola frigiditate livescit et mortificatur. Cuius pars cum urina expulsa eam facit livere sui admixtione. et si longo tempore fiat necesse est ut ydropisis ex indigestione interius epatis debilitate per frigiditatem sequatur. ut leucoflegmantia et yposarcha. cum autem ex calido et humido virtus digestiva epatis debilitatur aquosus sanguis et crudus generatur. Qui cum propter suam cruditatem non incorporetur. nec a calore naturali moveatur penitus mortificatur et livescit. cuius pars cum urina emissa eam facit livere. et si longo tempore hoc fiat ydropisis scilicet alchites invalescitur. Si vero intensior fuerit calor cum siccitate fit adustio unde [illegible] viridis urina apparet in superficie scilicet in timpanite. Ex calore autem mortificante dicitur urina livere. potest enim ut autem intensus calor esse accidentalis et paucus esse naturalis. propter paucitatem spirituum et consumptionem substantialis humiditatis. unde calore naturali deficiente ex mortificatione potest livere urina. Livet autem duobus modis ex accidentali. quod statim potest consumere quantum dissolvit. tunc consumpta substantiali humiditate membrorum deficit calor naturalis cum suo proveniente fomento. et hoc in pacientibus contingit. unde enim contraria qualitate invalescente. scilicet frigiditate fit mortificacio et urine lividitas. Si autem calor plus dissolvit quam consumit. pars non consumpta et dissoluta cum urina egreditur. et oleaginam reddit ut in diuturnis febribus contingit. Livet autem ex calore [illegible] modis uno tamen dum accidentalis per calorem extraneum calor corrumpitur naturalis. quo deficiente frigiditate invalescente lividitas inducitur. Secundo autem modo livescit urina a calore directe. quod dum calor naturalis substantialem humiditatem membrorum consumit et de [illegible] sanguinis in venis contenta quam pars cum urina egrediens lividam vel oleaginam reddit urinam ut in ethica. unde talis in superficie livida vel oleagina multo tempore precedente appareat ethice indicium et [illegible] rubor cum quolibet colore fuerit [illegible] in venis sit succensa magis unctuositas sanguinis et humiditas [illegible] lata resolvitur et urine admiscetur. Secundo autem modo urina a calore livescit directe. et de hoc satis dictum est in cura [illegible].

Job autem videtur quod a caliditate et frigiditate **Propria opinio** livescit urina sic. cum frigiditate interius debilitatur sanguis generatur aquosus. quod cum ad membra nutrienda transmittitur eius pars [illegible] incorporatur. residua aquosior et minus a membris respuitur. faciens quod ubi moram cum non fiat a calore naturali depuratio sua frigiditate livescit et mortificatur. et ut superdiximus. si longo tempore hoc fiat. ydropisis invalescit ut leucoflegmantia et yposarcha.

12

Similiter autem cum debilitatur calore ex [illegible] quod in epate generatur et a membris non suscipiatur et motu spirituum non eventatur. unde mortificatur et livescat ut diximus alchite vel timpanite significat. Licet quamvis humor derelictus a [illegible] non livescit [illegible] sit [illegible] valde et aquositas sanguinis. quam duo per sua possibilitate mutantur. Frigiditate autem mortificante livescit urina. Deficiente namque naturali calore alterius cause scilicet frigiditatis maior incipit esse effectus. quod aquositas partes condensat in tenebris. cum albus color ab aquosis partibus debeat provenire. et a tenebris niger. Ex contrariorum condensatione [illegible] lividus color ex [illegible] frigiditate partibus condensante aquosa in tenebris niger color inducitur. de quo inferius dicemus. Potest et hec frigiditas esse

in acutis febribus et in longis egritudinibus. Accidentali namque caliditate corrumpente materiam. frigiditas potius mortificatur per quam membra mortificantur. Corrumpitur enim vel calor ab accidentali et deficit ut in paraliticis et que exalante humido exalat naturalis calor. contrarie qualitatum effectus incipiunt dominari scilicet frigiditas. unde aquilas partes condensat in terrestres urina livescit.

Accidit autem sepe in acutis urinam paulatim remitti et lividam fieri. quia paulatim in eis naturalis calor extinguitur. In quibusdam enim calor naturalis subito extinguitur et in eis est dum moriuntur urina intensa invenitur. Cum autem urina frigiditate mortificate livescit tota livescit equaliter. Sed si totaliter fuit lividitas et si post aliquantulum temporis humor in fundo resideat et in superficie urine a livore recedat. mortificationem humoris et non tamen membri significat. Si autem contingit cum lividitas reddit ex commixtione humoris. sed nullo modo residet humor in fundo et recedat dum lividitas non recedat ut dictum magis mortificationem membri significat quam humoris. Preterea contingit quod non subtiliatur urina sed in sua permanet lividitate non est ex mortificatione membrorum sed ex grossa viscositate. que ex frigiditate sua et spissa viscositate ut non ad exalare in lividitate et lividitate conservat quod per urine perlibationem cognoscimus. Grossa enim viscositas ut diximus reddit urinam perliviatam. Ex parte autem parte potest quod livor aliquando ex indebita proportione et predominio terre scilicet terrestrium et aqueorum. Aliquando commixta admixtione et indebita proportione semper est talis. et significat mortificationem corporis non potentis depurare et partes igneas multiplicare. Sed per debilem actionem caloris evaporant partes subtiles. ille livor significat mortificationem humoris et membri.

Ex commixta admixtione dupliciter. quandoque humoris. quandoque fumi grossi. Si humoris tunc quandoque partialis. quandoque totalis. Si partialis hoc est ex alio membro mortificato quod etiam humiditatem non sufficit assimilare. unde tamquam dissimile redit ad epar et epar et livere facit regionem urine sibi respondentem. Si talis per longam residentiam subtiliatur per regionem que est ex precedentibus. Si totalis tunc omnia membra mortificata repellunt ad epar suum nutrimentum. et talis urina presidentia inspissatur.

Quandoque ex admixtione grossi fumi tunc semper est partialis et livor supra per fumum talis per residentiam non attenuatur. Livor ergo color significat preparationem et inferiorum mortificationis et differentia magis in remissione malicie. Sed livor quandoque occupat totalem urinam. quandoque partem totalis. Livor ut diximus significat mortificationem membri et non humoris. aut simul membri et humoris. et quandoque humoris et non membri. Si humoris et non membri tunc per residentiam tunc debet inspissari. et lividitatem retinere. superius autem clarificari et non livere. Sed humoris et membri nulla residentia urine lividitatem potest abolere. Ideo dico in mortificatione membri quod est epar. Sed quod dicit membri mortificatio intelligitur de aliquo membro alio ab epate mortificato. ut pellis mortificationis. Michi autem videtur quod in leucoflegmantia autem ypo. quam dum urina livescit periculum est. humoris in puritate autem mortificationem significat. Cum autem tota urina livescit mortificationem epatis. et sic per omnis humoris dominantes et eodem modo dico in alchite et timpanite. De materia evacuanda

De materia evacuanda et flebotomia

13

Istec quoniam ad earum accedamus: Inquirendum est et flebotomia. Utrum non evacuatio per medicinam evacuationem et flebotomia competat et de regimine ipsius cum febre. quando in huius videtur esse dubitatio. nam omnis urine apparitio est aliena humorum. Sed in ydropisi non est humor. Sed aqua salsa et viscositas quare non competit urine. Et dico quod urine eligens non solum purgat humores. sed humoribus similes. quandoque urina camelorum et serum caprinum. unde purgant aquam citrinam ydropicorum ratione

similitudinis. quoniam non ratione proprietatis. sic purgat serum colam. et urina camelorum sola ratione proprietatis. et succus sambuci aquam citrinam. in leucoflegmantia et radix genestre et cetere.

Queritur item utrum flebotomia competat in leucoflegmantia et yposarcha. et videtur quod sic. Solvit enim ypostasim que est cum indigestionis et aque salse ypostasis extinguens et suffocans naturalem calorem epatis et venarum. ergo subtractio ei est bona. Item Alexander dicit flebotomiam esse faciendam in yposarcha. Item in ydropisim principium est in vesica primum. Sed ei que est in vesica debetur flebotomia quando evacuat sanguinem in vesica. ergo competit. Item omnis multitudo suffocans venarum debet subtrahi. Sed multitudo suffocat calorem in venis ergo debet subtrahi. Sed omnis subtractio debet fieri per propinquiora. sed hec sunt vene. ergo subtractio debet fieri per venas. Sed subtractio per venas fit per flebotomiam. ergo flebotomia competit. Contra. Flebotomia est evacuatio solvens plenitudinem sanguinis. sed sanguis ratione qualitatum confortat digestionem. ratione spiritus confortat virtutem. ergo ei subtractio addet in indigestionem et calidi virtutis quam maxime invari dicitur. ergo non competit. Item spiritus nutriuntur in sanguine. sed a spiritibus est digestio. ergo subtracto sanguine exhauriuntur spiritus. ergo est contra digestionem. Item nimium infrigidat ergo in leucoflegmantia et yposarcha flebotomia addet in eam. ergo non competit.

Item in omni ydropisi in multum evacuatur de sanguine quam oportet. ergo non est subtrahendus. sed est nutriendus. Item in ea ydropisi distemperatur epar in calore et eius gibbus. sed flebotomia infrigidat. ergo in ea competit precipue si sit ex humore calido. Item si sit ex fumis calidis. humorum precipue fit evacuatio per flebotomiam. ergo competit cum calor et fumositas educuntur. quare et maxime in ea ydropisi. ergo competit. Contra. In flebotomia educuntur sanguis et spiritus. ergo necesse est eam dispositionem et virtutem. ergo non competit. Item addit in siccitatem que est in ea caloris et apertionem epatis et rarefactionem ipsius. ergo non competit.

Et dico quod nec in leucoflegmantia nec in yposarcha simplici facienda est flebotomia. nisi ex multitudine ypostasis suffocantis calorem. Et hoc intendebat Alexander precipue in yposarcha per ipsius superfluitatem. Optima enim est eductio ypostasis et ydropisis factio si non bonus sanguinis evacuatio competit inducere.

Competit autem in yposarcha quia venenum eicit a venis ne redeat ad epar et dispergat calorem ipsius maxime cum timetur humiditas. Melius autem evenitur per venas et fortius cum sit in ungulis magis. unde nimium magis competit in yposarcha quam in leucoflegmantia. In utraque tamen laudabilis est si multitudo calorem suffocat et simulatum fiat operis facere malum ut urgeat mali. Item dico in ea ydropisi bene competit flebotomia precipue convenientibus et quandoque in ea fit per aquositatis multitudinem diminuendam. In caliditatis fit ergo per calorem et distemperanciam epatis attendendam dupliciter. Primo dividas eius partes ut dictum est. gibbus enim distemperatur in calore. Ex ea distemperancia potest apparere. unde exeunt spiritus et fumositates colere. unde in sima frigiditatis generatio introducitur. quia ibi fit indigestio. Sed per flebotomiam remittitur calor in gibbo. quare fit potior ei contractio et spirituum et fumositatum in sima retentio.

Queritur in sima fit caloris confortatio quia per caliditatem gibbi dispergebatur. Item quare urina rufa vel subrufa significat mediocritatem digestionis. utrum non significet nimium digestam in leucoflegmantia et yposarcha. Et dico quod non. Sed per mortem et tinctam cum minus calorem excedentem significat. Palliditas tamen vel subpallida. in aliquibus possunt apparere. Omnis autem urina super pallida in huius discrasia febrilem significat. Queritur utrum non provocatio febris laudabilis sit in leucoflegmantia et yposarcha quandoque in paralisi et apoplexia et spasmo.

Et dico quod non. quia in huius speciebus ydropisis fit morbus propter errorem digestionis. febris autem addit in dispositionem caloris et errorem maiorem. In huius autem non est error digestionis

sed in latitudo suffocatis venalis ex multa frigiditate cum operetur melancolie calor per consequens. ¶ Item in leucoflegmancia febricitante in epatis quia non facienda sit flebotomia et non quia non cadat digestio et cetera. ¶ Contra. Cum sit multitudo sanguinis non ab ebullicione eius que est ex venalis facile suscipit calorem quam innaturalem et adustionem quia cito postea generatur gemina. ¶ Item si leucoflegmancia febricitante generatur operetur flebotomia quia. Sed non quia sic. Non enim ipse leucoflegmancia diminuenda est cum periculosior sit et cetera. Et dico quod si fortis est per cibos confortatis facienda est flebotomia in leucoflegmancia et ypostasi ut magis declinet. ¶ Item quia de eo causa si leucoflegmancia febricitante contingat vel in epatis et dico febri. si fri. ypostasi. Dico autem quod contraria omnia cause vel morbi conveniunt periculosiori causa occurrendum est quia febri. Conveniunt tamen ad bibi possunt convenientes contra leucoflegmanciam ut endivia scolopendria. cetera. politricum. capillus veneris. Que licet sint frigida infrigidant leucoflegmanciam et ita aliquando in obstruunt. magis tamen sequitur bonum ex talium obstructione. s. in notitie eductio que facit ad minoracionem leucoflegmancie sicut per reubarbarum que est calidum bonum autem et ciatrio. que licet modice noceat incidendo discaliditatem multum tamen iuvat educendo nocivam materiam. ¶ Item quando distemperatur gustus in calore autem ex evaporatione et rarefactione spiritum a summa infrigidantur summa. et quod exhibeantur calida. ob sumitur gustus. si frigida nocerit summe. ¶ In modico quod confortat frigidum. per hoc enim clauduntur pori et retinetur ipse in summa. quod confortat calor vel. ¶ Item quia utrum in omni ydropisi conferat balneum dulcis aque. Et dico quod non competit in duabus frigidis speciebus. sed calidis. per calorem enim actualem balnei aperiuntur pori et penetrat humiditas aque secum defensivus frigiditate potentialem. quod calor morbi reprimitur. Cura ¶ Cum curationes incedentes considerare oportet utrum a debilitate virtutis. quod tunc incipienda est cum salubri a virtute confortantibus ex. si autem a plenitudine ponendum est principium a digestione et evacuacione paulatina. Virtutem multi non curant de digestione materie. quoniam infinita est. nec requirit tempus expectationis in digestione. quoniam digestionem materie confirmaretur in corbus. ¶ Cause autem salubres in hoc morbo sunt evacuatio que debet cause antecedenti et coniuncte. et subsequenti et antecedenti debet evacuatio magis per medicinam electam huius nocentis. per urinam debetur magis cause coniuncte et evacuatio per vesicas sensibiles. ut per stuphas et emplastra extenuativa debet causa consequenti que est inflatio. Evacuatio

¶ Cause autem coniuncte que est debilitatio aut rarefactio debet confortatio et constrictio et dissolutio sive consolidacio. Quo utitur eis omnis virtus hoc est contrarios. confortat et consolidat et in parte evacuat. unde non est medicina perfecta. ¶ Ordo autem medicaminum adhibendorum est ut primo precedat purgatio debilis. Deinde diuretica. extenuativa cum confortativis epatis. et cum hiis exhibeantur corrosives exhibenda et evaporata aqua salsam intercutaneam. Et in omnibus hiis adhibe extenuativa tam in cibis quam in potibus quam medicinalibus intrinsecis. et hoc precipue in frigidis speciebus in principio dum medicationi conveniunt. ¶ Calide autem species que raro sine febre sunt. incurabiles omnino reputantur. et in confirmatione et in initio febre. Omnis enim ydropisis in acuta egritudine malum. In utroque autem specie frigidam in paucis variatur cura. In hoc quod in leucoflegmancia magis convenit evacuatio. in ypostasi magis extenuatio. Cura frigide speciei

¶ Digeratur materia que in utroque cum oximelle squillitico vel rafanino. vel cum oximelle facto ex radicibus. fe. pe. apii. levistici. enulee. spargi. brusci. calamento. origani. gariofilat. in multa quantitate. cortice ebuli et sambuci. affodillorum. et purgetur cum benedicta esulata vel yerapigra. vel hermodactilis. et ducatur usque ad vii. sellas. ¶ Modice enim purgationes et in epatis in diuturnis egritudinibus faciende sunt. Oximel ¶ Oximel purgans sic fit. Recipe herbas predictas et radices et earum semina et insuper feniculi. et succum ebuli et sambuci et affodillorum radicem genestre cum croceo flore. quibus adde polipodium. radicem laureole et anabulle et yringi. ex istis fac oximel et de quo in quantum vel de vii. in vii. sumantur. Vel detur benedicta hermodactilata cum decoctione se. pe. fe. a. parum. polip. squinanti meliorum colloquintida. addita ℥ i. ÷ cum melle vel ... hec decoctio detur in sero cum ... in mane cum eadem. Detur autem omni die oximel cum aqua decoctionis fe. et maturis. Vel detur oximel factum ex succo ... ebuli et sambuci. et fumi terre. Solus enim succus ebuli vel sambuci multum confert. plus autem fe. se. pe. an. carui. cum pastaculis ... et optime panis coquitur. ¶ Potest autem si delicatus est facere panem laxativum cum pulvere esule. aut cortice laureole. aut succo sambuci. et super appone de baccis lauri et eius seminibus. Omnis potus ipsius fiat vel cum eorum decoctione vini admixtione. ¶ Celebrata purgatione aliquantula tertia die fiat stupha cum herbis ... ut ebulo. sambuco. calamento. origano. radice ... capsi ... absinthio. urtica. nepita cortice sambuci. paritaria et similibus. ¶ Exeunti a stupha confert aurea alexandrina sine opio. cum vino decoctionis feniculi. ¶ Sequenti die variatur cura quia in ypostasi et epatica cum apoforesi. In leucoflegmancia non. et ponatur ventosa super venter. In utroque cum bene fit flebotomia de saphena sub cavilla dextri pedis extracta semel vel bis in mense. ¶ Fiat clistere cum aqua marina vel salsa. In aqua resolvatur ÷ s. yerapigra. Unguentum unguentis calidis post stupham. ¶ Aliud. Ad idem faciunt stupha ex omnibus herbis que possunt reperiri cum frigidis que calidis in frigidis causis et calidis. Obruantur in diebus canicularibus in arena maris sterore bovino totaliter preter caput. Vel fiat fossa et talis fiat optime ut calidat et intus stramentum folia herbarum ... et ibi collocetur et cooperiatur et sudet. Inunctio ex sterore bovino sepius multum confert. ¶ Ducatur ad balnea sulphurea frequentius ut balnietur in aqua sulphurea salsata.

¶ Dicunt auctores si offeratur omni mane unum coclear urine capre nigre vel ovis nigre in qua decoquitur spica nardi solut ... ydropisim. per urinam et ventrem. Immo et urina ipsa potata multum confert. ¶ Quidam autem offerunt omni mane diureticum. cum vino decoctionis lapatii acuti. radice pe. macedonici. foliorum savine. que per se multos curaverunt. et radice fraxini. tamarisci. scolopendrie. calamenti. origani. Et cum volueris laxativum facere adde anisum. polip. esulam. et detur bis vel ter in septimana. Detur et dialacca. dialspinario. et secundum usum oximell vel ... sal. vel dyantos. diacuminum stomaticon. pliris et similia. ¶ Fiant sacellationes de sale tosto ab ore stomachi usque ad umbilicum et renes. vel filtrum madefactum in lexivia. in resolutum filat ... vel sal ... involvatur. super epar ponatur ysopus ... Decoquatur stercus caprinum vel bovinum in vino et oleo. et apponatur sal ... et fiat emplastrum. Fiant cathaplasmata extenuativa de ... camomilla. mellilotum. costus. aloe. spica nardi. pulverizentur pulveres cum sterore bovino cum fortissimo aceto bulliant et addita farina ordei cathaplasmentur. ¶ Aliud. Sterus columbinum et fici sicce in aceto et fece vini decoquantur et fiat cathaplasma et sepius removetur. ¶ Hoc solum in hiis sed ... contra ... tositate sunt precipua. Quidam autem dant cassiafistulam. sepius autem

evacuationem et invenimus effectum. Accipiant etiam sal sacer-
dotale in omni cibo. Utilis est ferrugo. mastix. bdellium. mag-
netis pars. Utantur etiam electuario dicto in libro. Item
cipo. diasene. diamusci. oximel [illegible]. saxifraga cum
aliis diureticis adhibeantur. Emplastrum autem [illegible] in-
nat. Si aliquis in deneget urina prius maxime, prohibeant
eis esus fructuum recentium. sicut casei. lactis. inflativa
omnia et olera. Balneentur in aqua in qua cocte sint mero-
galline. In exitu balnei subligentur etiam herba tepida su-
tum et renibus pitoniceo. Ad id valent electiones. pa-
ritaria. petrosilinum. apium. sulphur. triticum recens coctum in
aqua. panno inductum et intra cepia olei involutum ventrem
provocat. Si sint provecte etatis detur eis in potu
granum vel cicada. vini ypo. Post ydropicum cantaride(?)
iuxta capitibus et pedibus abcisis. Iniungatur eis renes
unguento aureo. Fiant scarificationes in cruribus et pos-
terioribus tibiarum. Fiant cauteria iuxta sub genu vel sup-
er. Item in tercia vel quarta etate lune apponantur ventosa sup-
er regionem epatis cum scarificatione. In sequenti lunatione in
tercia etate lune ponantur sanguisuge super regionem epatis
cum scarificatione. Hec eadem conveniunt in anasarca
in fine operis. Nam vidi plures ydropicos duplici
ope cirurgie curatos convenienter. Ut eis seriones duos
ex transverso super epar. et duos super splenem apposuimus. vel
.iiii. digitos sub umbilico incidimus cum flomo pungen-
tes. cum summa cautela aquam sallam successive et paula-
tim et interpolate educentes. Vulnus claudendo post
eductionem parvam. et multi huiusmodi curati sunt.
Hanc autem curationem modum medici moderni propter periculum
dimiserunt. nulla tamen melior est si quis ea usus esset. Sin
quorum inveniretur. Detur autem inferentes yerapigra et pille
per se. et cum aloe ad spissitudinem. quia ut diximus in fortis
uti eorum medicamine est ad evacuationes et confortantibus in
testina. ut yerapigra. et diureticis. ut spica. asaro. custo.
et semina in cibis et potibus. Et unum eorum cum seminum decoc-
tione simplicibus vel aqua splenetico. Cum autem debilis in
tipe a confortantibus ut dianthos. diacinio. aloe loto cum
mastice. Fiat sepe emplastrum super epar. stercore caprino vel
vino. farina milii cum succo ebuli. vel sambuci vel
foliis eorum in furno calefactis. Intret balneum de aqua
decoctionis radicis lauri et ebuli. et ebulorum marinorum
ad velum super crate collocetur lignea de mundis car-
bonibus suppositis. ex pannis undique super cooperto in-
cum et totam inde. et sic in uno latere. post in alio sudet
deinde in dorso et ubique. Sed caveat ne nimis insideat
carbonibus ne calore nimio urat. Utatur autem multum
fumigium de stercore vaccino. Galenus dicit quod omni
ydropico sucum plantaginis omni mane exhibent
et in calida et frigida. qui nunquam in eo invenit effectum. Io dum
ta. Dieta sit digestibilis subtilis. declinans ad siccita-
tem in leucoflegmatia et ypo. ad hu. calida temperate. Multum
cum calida dispergunt calorem debilem. Vinum sit bonum ve-
tus album clarum. vel pigmentum de spica. asaro. cipo. ga-
langa. seminibus diureticis. per tumore conficiatur. Herba calida
diuretica et nasturcium. ruta. veneria. et salvia agrestis
et addito parum de cimolea. Distemperetur cum succo ebuli
et sambuci et inde inungantur tibie et testes. Item ad
testes plinzeme cuminum et semen feniculi. et apii et addi-
ta cimolea et stercore bovino fiat emplastrum. Quidam
autem aperiunt bursam et dimittunt aquam fluere. Sed dimit-
tatur paulatim fluere ut dixi et non repente.

Ascites et timpanites cura calide et sicce [speciei]
non curantur. in initio curantur facillime. Aschites
aliquo modo in principio curatur. quia epar non est adeo infrigidatum non
expiravit omnino virtus ut in timpanite. et quia in hiis ex-
tinctio est per rarefactionem a calore et per suffocationem ab
humido salso et nitroso redeunte super epar propter congelationem sanguinis,
quibus ipsum evaporari et resolvi propter congelationem sanguinis
parvum fortissimo resolutivo indiget. Resolutio autem
fortis est a calore forti ut ab eo quod est in iiii gradu. vel
vii per quod calidum est per ea. Et est hoc convenientes gradus natu-
rem. quod calore aperit. resolvit et consumit. acetositate
penetrat et subtiliat. Item fumigium ex animali-
bus lapidibus candentibus in tantum positis aceto optimo
aspersis. et ex herbis diureticis bullitis in aceto. ista resol-
vunt ventositatem. et non adducunt in fumositatem et calefa-
ciunt epar. Valet etiam ad id stercus columbinum in emplastris.
Convenit autem sermonem dicere cibis competentis et aque diu-
retica. ex scolopendria. capillis veneris. seminibus .iiii. frigidis cum se. fe.
pe. apii carui. Electuaria dentur. dyaciminum. dyarodon.
calamenti. cum salvia et similibus usus competit. Purgetur
paulatim cum decoctione primorum. viol. rosarum. frigidorum
se. et de ea parum in sero caprino addito colatur cassia fis-
tula. tamarindi. manna. apponitur in decoctione mirabolanorum. se
bellerici. Istud potest dari singulis diebus ad quantitatem
℥ .i. Vel purgetur cum colagogo in quo apponatur ʒ .i.
aloes. vel trifera sarracenica. vel reubarbaro. vel cum sero caprino de-
cocto in quo infundatur per noctem reubarbarum. Si inveniatur
passio. offeratur potio clisterum de succo rosarum. Tercia die
fiat balneum de foliis salicum vinearum et similium frigidorum
diureticorum. Exeunti a balneo offeratur rubea trociscata
vel recipe cum aqua decoctionis endivie vel succo eiusdem.
Sequenti die aperiatur vena epatica dextri brachii cum apotoze-
ma. Et singulis mensibus aperiatur salvatella in prima
vel secunda etate lune. uno mense in una manu et alio
in alia. Utantur hoc sirupo. Recipe succi scariole lb .ii.
succi apii. pe. ana lb .i. esule in eius proportione quartam vel
li. succi cocti sint ℥ .iii. esule. et bulliat esula in
predictis succis. addatur mastice. et se. apii. et fe. Deinde
coletur. colate addantur zuccarum. In fine decoctionis addi-
tur reubarbarum. Detur cum aqua decoctionis. se. et mastice bis vel ter in
ebdomada. Mirifice laxat et optime operatur. Dia-
reubarbarum et multum valet cum succo plantaginis semel in mense vel bis.
Fiat clistere ex decoctione absinthii. malve. herbe viol.
cum colature addatur furfur tritici. Et tunc admiscea-
tur ʒ .ii. olei viol. et ʒ .ii. salis gemme et electuarii de succo
rosarum ℥ .i. totum ad pondus unius li. iniciatur. Singulis
diebus offeratur mane mixtura duarum partium dyapapaveris
et .iii. diarodon ad quantitatem castanee maioris. et se-
quenti utatur isto sirupo cum aqua decoctionis endivie. Recipe
capilli veneris. polii. adiantos. herbe viol. empetrum. ra-
dices fe. pe. ebuli. et sambuci. fraxini. genestre.
salicis. radicis liquiricie. corticis tamarisci. cum rasura ebor.
seminum citruli. et omnium sandalorum. nenufaris. spodium. uvas
passas. scolopendrie. endivie. absinthii. spine marine.
... .iiii. se. frigidorum ana. conterantur et decoquantur in aqua.
colature admisceatur zuccarum et fiat sirupus. Vel accipe
eadem cum cortice. rad. fe. pe. et spica. ana. scolopendrie. et
empetrum decoquantur in aqua. Post decoctionem apponatur parum reubarbari.
multum educit in. per per secessum. per per urinam. Sine periculo
sine laxativo fiat potio. per appositionem reubarbari. vel fa-
monee. Spica ana. decocta in sero caprino. Qui-

hora volunt exhibere · utrumque enim purgat · longo usu · s · ca. ul fri. ¶ Absinthium inde cum mica ul modico melle · semis · sal · et calido · sepe sto applicata inire prius uentositate ad exteriora prouocando · balneum in aqua decoctionis ferax · et absinthii. Et tunc supponatur emplastrum · ac · camomilla ul malua · cum micis farine et mola farina distempera cum succo absinthii et fiat emplastrum · et si ualet hic infusionum restrictor · ... et ... fra potes appone urtica et paritaria · Inungatur uenter et latera et regio epatis cum oleo mol · et succo absinthii et aceto · et fiat emplastrum · ut fiant emplastra dicta in calefactione epatis · que quomodo valent ibi et hic · fiant scarificationes in anchoris et posterioribus tibiarum · et fiat cauterium in pedis loco. ¶ Apponatur uentosa cum scarificatione super regionem epatis ul sanguisuga · Oz si fiat febre custodiant a calefacientibus et incidentibus · et mediantibus et humidis aliquantulum · quia cum duo morbi ... cum ... medicamentis ... dando aliquid digestiuum et ei accidentia · et calefactionem ipsi releuantur · cum cum accidens et morbo disconueniant · et ... precio exponatur. ¶ Periculosum accidens et hic duplex et utraque accidencia distinguendo in calore et frigore · ... medicationis ... Et ut morbi ... ... digestiuum suscipiant · et augmentum ... infusionum restrictor procedit ... Deinde supponatur emplastrum ... ut dissoluatur cum emplastris dissolutiuis · ut ex ... illa pax et paritaria · et ... et aliis competentibus fiat emplastrum ... in fusione. ¶ Op. autem cauere ... dissolue et euaporare · ne humor recedat ... super epar et extinguat ca. ... acuti ... burba et cum ... humore cum ... paulatim ut predictum est. Fit ... Alchimicus ut ... et ... uero repente sed paulatime exhibitur aqua intercutanea. ¶ Cum ... pilus cal. non curatur ... forti cum fe. non suscipit medicacionem. ¶ Et si ex opilatione spiritualium ex aqua intercutanea ... accidit ad pectus et uentositatem · fiat tussis · malum in ultimo est ... ypo · ydropis si tussiet ... desperatur sic. Dyarreu cal.

¶ Dyarreub' ... defensiuum epatis et fugiens opilationem · et inuamentum ... uiscerum et indigestionem · R. costi · ec. cinamomi · spice ana ʒ i · reub · ʒ iiii · cassie · ... · mirre · squinanti · aristol · lon · ana ʒ s · mel quod sufficit · Datur ʒ i · ul · ii · cum apozimate de ... ul radice. Dyarreub' frigidum. ¶ Dyarreub' frigidum ualens ... simplici et duplici et ydropisi ca · et ... de ca. R. iiii se. frigor · se. endiuie · scariol · fe. ... apii · ana ʒ ii · rose · uiol · ... · flor · se · bombacis · citonial · ana ʒ ii et s · sandal · al · ru · spodii · succi liquiricie · Alfer · mastici · ... · ec · ana ʒ iiii · medull · cassiaf · tamarindorum · cortic mirab · cit · rasure eboris · ana ʒ iiii · reubarbari · ʒ i · confice cum syr · uiol · bene cocto · et si uis magis acuere cum reub · ul scam · da ʒ · s · ut de cfc sanac.

Dyalacta (cal.) ¶ Dyalacta confectio ualens ad opilationes epatis ex frigiditate et duricie et asperitate stomachi et splenis et ad omnem dolorem et suspicionem ydropisis · R. lacche · ʒ xx · co... spice · carpobal · xilobal · azari · cinamomi · ... squinanti · reub · mastic · aristol · lon · et ro · ana ʒ viii · mirre · genciane · ... · ana · apii · petrosilini · ... · cuparum · absinthii · ... · carui · cubebe ana ʒ iiii · fiat puluis et adde mel quod sufficit · Da ʒ i · ul cum apozimate seminum ul de radice. ¶ Dyalacta alia ualens ad predicta et ad uentositatem ypocondrii · R. costi · spice · carpobal · xilobal · cassie f. · azari · cinamomi · ec · squinanti · ... · reub · mastic · aristol · lon · ul ... ana ʒ s · mirre · genciane · ... · ana · apii · petrosilini ·

... · cupatorum · absinthii · ... · cubebe ana ʒ ii · lacce · ʒ vii · mel quod sufficit. Dyacucurma ¶ Dyacucurma ualens ad duriciem splenis et epatis quando distemperantur in frigiditate et siccitate · R. spice · cassie · ... · costi · flor squinanti · cinamomi · ec · ... ana · et infundantur in uino die ac nocte in ... uase ... omnia et distemperentur cum melle dispumato. Dyacubebe ¶ Diacubebe ualens ad ea ad que dialacca · R. reub · ʒ s · cassie · azari · mirre · squinanti · aristol · lon · et ro · ana ʒ i · costi · ... · cinamomi · spice ana · ʒ ii · mel quod sufficit · Datur ʒ ii · cum apozimate de radicibus diureticis. ¶ In ca. ca. ydropisi ... in dyapenidion · calamenti · ... · dec · ʒ · s · ... et sequitur ... R. radicis fe. petrosilini · ... · scolop · scariol · ... · polipodii · ... · eupatorium · ana ... · ... · sand · al · et ru · liquiricie · succi ... · ana · ʒ · s · ro · uiol · fe. ... ana ʒ · s · zuccari · lib · ii · uini mali gra. lib · s · clarificentur et fiat sirupus · ... cum decoctione · uiol · se. ... ana. ¶ Emplastrum ad id · R. sandal · al · et ru · ro · uiol · ana ʒ · i · ... ʒ · s · ... spodii · ana ʒ · ii · ... ʒ · iii · aqua ro · ... · aceti ʒ · ii · foliorum petrosilini ʒ · fiat ut ... totum uentrem. De ycteria.

Ycteria est mutacio naturalis coloris in ... ut in croceum · uiridem ul nigrum. Crocea uero ycteria fit ex admixtione rubee colere cum sanguine ex ... et ... separatione et dispersione per membra ad cutem fit color croceus. ¶ Ex co. prasina ul uiridi eodem modo fit uiridis que uocatur ... agaca · pigasilogis · i · uiridis mustella. ¶ Ex melancolia fit nigra que uocatur melancholicos · i · denigrans ... sic patet quod ycteria quedam est ex colera rubea · s · crocea · et quedam ex colera uiridi · s · que est ex colera prasina ul eruginosa · et quedam ex melancolia · ut melancolicos. Omnis autem est ex colera diuiditur. Aut est ex superhabundancia ca. aut ex distemperancia. Aut ipsi opilatione est · aut aliquando porus ... fellis opilato. ¶ Et ... caliditas cum resoluendo humidum ... ... condensando poros. Et ... distemperancia ... resoluit excellens caliditas · et facit de sanguine co. ... Diminuta caliditas facit flegma et melancoliam de colerica ... et sanguinea. ¶ In colico ... ul in ... opilatis ... colicum autem epar et ... colera ... que dispersa ad cutem tingit eam cum ... in ... s · se omnes colores recipiat · et in ... colica ... colera non purgatur · Aut superhabundabit ... et habundancia colere in felle ... dyameteres et ex distemperancia ... ex distemperancia stomachi ex ... caliditate · aut et epatis · ut in calefactione ipsius et ... epatis ... et ex distemperancia ... excellentis opilatio ... ut opilatione ut porus ... fellis. ¶ Fel autem opilatur colera duabus de causis · aut ... epar distemperatur in calore et multum generatur de colera · que ... cum sanguine ad membra ... superfluit et ... ad epar in felle reclude et replet ipsum · Aut fit ex opilatione porus ipsi et hic duobus modis · s · aut ... ad stomachum fundum · s · pilorum · ut in eo ... ul pori ... ad orobum · ut ea mediante ... expulsio · Et est ... modus cum opilatur porus inter epar et ipsum fel · qui ... colere · et huius de causis fit melancolicos. ¶ Aut opilacione pori inter epar et splenem · aut pori inter splenem et os stomachi · aut inter splenem et intestinum colon · ... retentiua in poris · sic cum colera ... in poris sic melia in retinendo. ¶ Et fit ...

retentione menstruorum aut emoroidarum. Et quandoque ex nimio fluxu sanguinis sicut cum colera tingens. Et fit quandoque ex nimio vomitu et ventris fluxu. Unde movetur colera et dispergitur. Sed hoc in dolore ut ait Avicenna. Dolor dispergit coleram ex nimia evacuatione sanguinis remanente colera sub cute.

¶ Fit etiam quandoque ex morsu canis rapidi vel serpentis vel veneno similis. Et quandoque fit ex apostemate epatis quod tunc comprimuntur cistis fellis. Unde recurrit colera non habens exitum, quia redit cum sanguine et vadit ad membra. ¶ Quandoque fit yctericia ex dispositione colere a natura ad crisim. ¶ Et tunc autem est quandoque signum bonum, ut si fiat in die cretico precedentibus signis digestionis, et est signum malum non precedentibus signis digestionis. Tamen fit secundum spem expulsionem colere que innatabile ex illa ut ex colera leviganda aut innuere ut adustas. Et fit in acutis quandoque ut in [?] quandoque in sinthocis. ¶ Dicit Avicenna quod yctericia si quando non digestioni fiat malum est et yppocrates autem ita. Quando non ante vii digestionum non complet cum luna sequitur quando non potest consequi suos effectus fortitudine [?] vii. Et G[alienus] in libro de crisi diebus nocte est in sinthocis et non in natura, non in alio die cretico fiat, quod tunc potest esse ad bonum sed non ex necessitate. Potest etiam esse ad malum. Si dum fuit ex preter quod signatur apostema vel opilatio in viis fellis. ¶ Si autem ypocundrium non durum fiat consideranda signa, que si fuerint laudabilia cum alleviatione pacientis et calor et casu febris et cum in fine tamen est quod si non cadat febris ut dicit Avicenna respice egestiones quod si nullius humoris habundancie portendunt signum bonum est, quia experientiam fecit est ex aliquibus reliquis. Si non portendit habundanciam alicuius humoris et est mixta pacienti debilis sit signum est mortale. ¶ Si mixte et paciens fortis et ex cute alleviatur cum visione bonum signum est secundum G[alienum]. Sed [?] digestionis mediocris et cetera non expediat. Ibi glosator non in iam fuit furiosa. Colera enim propter suam subtilitatem et furiositatem non semper expectat digestionem perfectam quam debent alii humores, quia ante leviam digestione statim a principio expellitur ante vii et ad bonum maxime si cum rigore superveniat. Unde significatur ipsa expulsio ante. Si in die cretico contingit. Unde yppocrates in quarta particula in se collica. Quandoque vii superveniat yctericus soluto se sine rigore non si superveniat ex capite purulentum, quod si in die non cretico accidat presumitur esse ex indigestione et in sinthocis. Quandoque autem est yctericia ex mixtione et dominio colere et in omnibus hiis oportet per signa causas intelligere. Quandoque tamen est ex colera superhabundante in stomacho cognoscitur ex vomitu ipsius et vomitu colere fit a stomacho vel aliunde sane patet per signa dicta in tertiana et aliis locis. Et quod fit per nimiam ebullitionem colere in stomacho ignita succositas elevatur ad epar et in coleram propter presentem calorem nimium convertitur et inde cum sanguine mittitur ad membra et colore ipsius cutis inficitur, quia tunc potest esse crocea vel viridis secundum maiorem vel minorem stomachi calefactionem. Et tunc fiunt punctiones, arsure et eructuationes fumose et vomitus colericus et oris amaritudo et sitis continua et tinnitus aurium et dolor frontis. Visus infectio, color et [?] rubor. ¶ Similiter ex mixtione et dominio colere nigre colorem cutis et color colere dispersa facit quasi aureum. Unde dicitur morbus auriginosus et arcuatus ab iri et archu celesti vel ab ave aureola. Et tunc est color faciei crocee et quandoque totius corporis et apparet urina rubea vel citrina et tenuis cum spuma crocea parum in superioribus lividis et est debilitas omnium membrorum propter digestionis impedimentum et caloris excessum. Cum venter constipacione et sitis et oris desiccatione, quod numquam est sine discrasia [?] tabida cum corporis lentitudine et macie.

Ex distemperancia epatis eciam non fit. Si tunc sentitur dolor sub dextro ypocundrio cum extremitate coloris et signis in distemperancie epatis dictis. ¶ Et quandoque est ex colera adusta quandoque ex melancolia et quandoque est ex melancolia. Fit vice splenis et cecucis sunt fuscat. Et urina est quasi nigra aut plurimum plumbea et pellitudo et [?] et pinguis grossa. Scilicet ex in opilationis quod numquam est sine constipacione cum defectu ventriculi et cum scabie grossa et glandulis et cetera, et defectu urinalis et ungium livore in inferiori et horrore totius vultus ut [?] de presentia [?] neat effigie cum tardo ventris officio ex siccitate melancolie.

¶ Et si fortis est opilatio splenis est dolor sub sinistro ypocondrio et tumore et inflatione splenis et colore nigro ut melius patebit in splenetica passione. Et quandoque fit ex retentione menstruorum vel emoroidarum vel fluxus ut in proprio capitulo patebit. Et similiter ex apostemate epatis. ¶ Multa quidem signa distemperancie epatis diximus supra. Dominus quandoque distemperancia epatis urina est cum spuma citrina rubea vel tenuis et pinguis ex admixtione. Calor sentitur sub dextro ypocundrio. Decoloracio corporis et mutacio in citrinum colorem in albedine oculorum citrinescunt et egestiones apparent citrine.

¶ Si porus fellis superior id est que tendit ad fundum stomachi opilatur egestiones sunt plurimum clare. Vomitus non est infectus colera, nec sitis adest, nec dolor capitis non aurium tinnitus. Corpus ab umbilico inferius magis citrinescit quam umbilicum non nichil est immutatum. Circa stomachum est indignacio et rugitus et distensio quod colera crocea ad aliud porrigit et inferius consumitur. ¶ Si porus inferior quod ad intestina scilicet ad [?] consumitur circa stomachum est indigestio, nausea, vomitus colericus propter rebullicionem colere et maxime post cibum et abhominacio et fastidium, oris desiccatio et amaritudo et sitis. Ab umbilico superius corpus est tinctum citrino colore inferius nequaquam. Circa intestina rugitus. Egestiones albe et spumose et educuntur cum ventositate sonitu. ¶ Si autem porus opilatur adest dolor et extensio et inflatio epatis. Adest fastidium, similiter cum vomitu. Non egestio est colica sed flatica et vehementis constipacio quod tota colera diffunditur ad membra et in omnibus hiis urina est valde colorata et crocea. ¶ Et quandoque est opilatio inter cistam et epar sed totum corpus citrinescit. Et quandoque ex nimia diffusione colere citrinescit multum supra quia non per vomitum non in egestione signa colere manifestantur propter eandem causam. Discernitur tamen quod est hic dolor circa epar et urina ex colera multum tingitur cum spuma crocea.

¶ Quandoque autem est yctericia ex colera prassina et eruginosa que vocatur agria pegasilocus id est agrestis [?]. Color oculorum et cutis vergit in viriditatem et urina magis in inferioribus viret et livet et spuma magis crocescit et omnia alia signa sunt intensiora quam in yctericia crocea. ¶ Et signa melancholicos quando incipiat demonstrans magis supra data sunt et dicentur in capitulo splenis.

De urina yctericorum.

¶ De urinis autem yctericorum aliquid addendum est et primo de spuma que tingitur. Et dicit quod contingit ex ebullitione magna in venis existente. Unde aqua [?] superfluitas ebullicionem concipit quia cum [?] ostendit in spuma fugiens et in colore calore adunata maior fiat ebullitio ut sanguis per ebullitionem inconvertatur. Spuma citrinescit sed in adustione intenditur. Unde yctericia significatur. Una spuma citrina crocea yctericiam vide agria pegasilocus. Signi melancholicum ostendit. ¶ Sed adhuc dubitatio est corpore separato existente et nullum demonstrante excessum yctericia apparet. Et est alia dubitatio de colore spume, utrum sit de natura continentis vel contenti. Si de natura continentis tunc quare possunt esse colores in urina que dicuntur esse in spuma colores sed hic falsum. Si de non contenti tunc omnis spuma debet esse alba, continens enim album est scilicet aer. Ideo dico quod unus est color de non contenti scilicet albus et ceteri sunt

de natura generantis. Non enim potest tingi spuma nisi cum substan-
tia in ypostasi. In ypostasi enim simul gravatur colera cum urina et
fit ultimata commixtio earum. Unde cum sola colera sit tingens
per infectionem. certum humores per nutrimentum et commixtionem. Co-
lera enim in parte est perfundit suum colorem ex parte substantie subtilis pe-
netrationem. Ex parte caloris apicationem. et ex parte siccitatis ad-
herentiam et retentionem. Item ex parte caloris agitatis in subtile
humidum per aliam tincturam in se. Sed tamen forte quamvis non intela-
mitam cum sui similium. Sunt enim res humide fortes quan-
tum in tingendo ut in ... et alcanna. Et sunt res humide
mistam tincturam et debiles qualitates quod in sanguine
humido enim facile separabile ab alio quamvis in se concludi. et ex
calore ipsius debili non est aptum. nec ex parte grossitie substantie pene-
tratio. quare non tingit intus humores. Unde quia tamen tres colores
dantur secundum statum colere. tamen sunt colores in ypostasi. scilicet color ip-
sius crocei. autem cum abutitur et fiat ... autem comburetur in ni-
gredinem. et secundum hos colores diversificantur species ypostasis. Co-
lor autem rubeus fit ex multiplicatione caloris in grossa et com-
pacta materia. ut patet in exemplis phisicis quia cum color visus non
possit penetrare huius compactum. ideo enim grossitudine multi-
plicantur et reverberantur radii in eo. et propter hoc apparet rubeum
in mane rubea et sanguis rubeus. quia cum sola tingens scilicet
colera quam sola tingit intus humores in grossa in compacta non pos-
sit omnino perforare contingit fit reverberatio multa et fortis cir-
ca ad visum. Sed in colera cum sit intus color et illa subtilis
multa secundum ... et ... tinctura. ... tamen secundum actum propter pene-
trationem et exitum radiorum purus color apparet. Color enim ipse
ignis et ... fine ... est albedo. apparet in ... et
lacte et spuma. sed ex multiplicatione caloris in grosso ad-
quiritur citrina cum non ... et propter hoc rubedo flamma in summo
propter humiditatem aeris obviantis. quia ... ... calidum
in grosso compacto in medio albescit. quia ... suum ... et
est potens super humidum fumosum dissolutum. et in infimo livi-
dus. quia ibi est color quem debetur igni in radice diafanitatis. quia
... non actu non potest reperiri in eius. quamvis ... di-
cunt humiditatem illam esse ex fumis dissolutis accepte in-
flammabili. Non arbitrentur diafanitatem quod est purum aeris
et celi et aque esse principium coloris quam ignis. hec ... non ...
... sue materie et ... forme. Nec est humiditas
illa quod est ex commixtione corporum nigrorum et alborum quam
suscepit alios colores super se. quod si commisceas lac et
... autem ... acquiret humiditas non sus-
cipiens colores super se. Rubor medius est inter nigredi-
nem et albedinem. Cum autem debilis calor est in humido grosso
acquirit viriditas. ut in aqua maris. quoniam visus penetrare
in parte per humidum grossum et clarum. Et tamen hos colores tetigit
Averroys in sua physica loquens de coloribus yridis dicens. Di-
versitas autem coloris venit ex diversitate in nubis. in quam enim
humidum ... cum parte humida grossa. apparebit in
rubeo ... color. sic contingit videre in lignis grossis. quoniam
flamma fit humida grossa tamen rubea quam est in medio viridis
apparet livor. hoc est quod magis apparet splendor in ...
nubis concave quam in extremitate. quod autem apparet albedo hoc
est ex subtilitate nubis ... in qua apparet. sic contingit
videre in urina quam apparet radiosa et alba. Quando non est sub-
tilis et humida hoc est quoniam livor in ipsa est ex admixtione sub-
tilis humidi in ... grosso. sic videmus in ...
ventris quia urina ex admixtione ... humido
aereo apparet livida. Et quia viridis color apparet
ex calore debili in humido grosso. patet ex hiis quod assumpti
... venenum quoniam in eis apparet urina viridis. et si ...
rit ypostasim: significat vehementiam caloris super venenum.
si non significat mortem. Calor enim fortis resolvit et dispergit
virtutem veneni quare conmiscentur aromatice species innatam
substantiam ... in destructione veneni quam a sua non ... dispone ...
cuitur venenum. Et forsitan a sua forma quod inimicatur in nobis.
Et quia medicina venenum habet ipsum disponere et evaporare. medi-
cina laxativa ... ... id non competit. Sed de hiis alibi. Spu-
ma autem citrina non semper significat ypostasim simplicem. quoniam ... significat
aliam. et hoc si sit in colore inopos vel viridis cum spuma
ea. et tunc ... est ... acuta. dolor dextri ypocondrii.
Quando ascendens ad dextrum ... cum constrictione pectoris. sitim
nimia. lingue asperitate et nigredine. et quoniam in acutis in
die vii. vel ix. vel xi. urina apparet viridis cum sibi spuma
et ictericia vel non ... ad bonum et morbi declinationem significat. maxime
si pauca fuerit. si autem in quantitate multa appareat. per
... per urinam ... Item dicit vidi infirmum
... viride habentem urinam in nona die et in mul-
ta quantitate. post alienationem et dolorem minuitur et ...
... eodem die fuisse liberatum. Cum enim urina multa est in quan-
titate: ... per urinam ... significat. Si pauca et cum spu-
ma sibi similiter ... citrina ex ... ostendit. cum modica
pars per urinam emittitur. reliqua pars cum sanguine ad membra ...
quod cutem inficit. Si autem ante vii. dies fiat hec cutis infectio
signum est quia ... suspecta est ... Et si cum
duricie epatis fit. pessima. Si autem in vii. vel ix. vel xi. ...
maxime si dextrum ypocondrium durum non fuerit. Ex colera
autem adurente et perurente. fit inopos urina sic est aliquando
cum colera mittetur ad sua receptacula vel respiracula ...
... sic fit in ypostasi in quam et secundum quod maior et minor fit ad-
ustio. color spume mutatur et ... per colorem spume diverse
species ypostasis distinguuntur secundum quod urine ypostasis sic diversificantur.
Urina inopos et spissa cum spuma ea. ictericia est significat. Eadem
in colore et ... cum spuma viridi ... Eadem in ... et co-
cum spuma nigra. melancholiam significat. Et quoniam est ypostasis
in cute sine spuma crocea in urina. ut ... opi-
latione et retentione ... et ... Quidam autem referunt
urinam nigram significare ypostasim ex opilatione splenis. de-
ficiente ab epate in attrahendo feces. Unde apparet hec ypostasis
in corpus cute ... ... Unde ... significat
a ex superficie urine habere spumam citrinam. cum lividitate et
nigredine. Ypostasis ex ... et ... colere ...
per ... ut eis omni mane exhibeat
colatura medulle cassiefistule. et tamarindorum cum ...
vel aqua decoctionis seminum frigidorum. ... cicoree. sco-
lopendrie. ... omni mane ... Et hec me-
... cum ... macerata tota nocte in ...
... vel post purgari cum colagogo. vel ...
post potuit dari sirupi dandi in ypostasi ex ca. dis-
... autem ebullitione sanguinis. autem opilatione ex ca-
... exhibeatur succus feni. solatrum. endivie. cicoree. in
quia succus ... duplicetur ad duos. Si est ex opilatione. coqu-
tur et bene dispumientur. colentur. post ponantur ...
spodium. rasura eboris et zuccarum et siruperum. Alius. Recipe.
... capilli veneris. ceterac. scolopendrie. endivie. cicoree.
... decoque addendo spodium. rasura eboris. omnis
... addita zuccaro fiat sirupus. et exhibeatur omni mane
cum tepida ... Electuaria dentur omni mane. Recipe. zucca-
ro. diaprunis. ... diacicoreati. autem sunt miscen-
tur. Et sequitur usus istius sirupi. Recipe. cicoree. scolop.
... endivie. capilli veneris. viole. solatri. ceterac. polit[?].
adiantos. epitimi. cuscute. sparagi. radicis ... lingue

Nota de cura.

[illegible]

anis. ana ʒ. ii. sandal. al. et ru. se. fror. viol. ro. prun. ana ʒ. i. vini mali gr. li. i. zuc. alex. li. ii. clarificet. et fiat sir. detur cum decoc. se. pe. scolop. detur semel vel bis in ebdomada. de hac confectione tere. sar. ʒ. iii. reub. ʒ. s. spodii. lacce. ana ʒ. i. sir. viol. ʒ. i. incorporentur et ei utatur. Colagogum ad idem. Rx. scolop. sem. iol. citonier. epatici. viol. prun. ana ʒ. i. cassiaf. ʒ. ii. tamarindor. mane ana ʒ. ii. reub. ʒ. ii. misceantur cum ʒ. s. Emplastrum ad calorem epatis et yctericiam ex epatis distemperancia. extrahatur succus spume solatri endivie et accipe farinam ordei et olium sand. et corall. et viol. et ro. et par. aceti. et inde fiat emplastrum et ponatur super regionem epatis. Emplastra autem data in calefactione epatis et estuacia ca. et cum toto. et hec in yctericia ex distemperancia epatis de cole competunt. et que in opilatione competunt et hic. Si autem cum mixta est frigida et ca. detur iste sirupus mane et sero. Rx. scolop. endivie. spicenard. absinthi. mastici. arthemisie. lunar. fol. capill. ven. Et autem sirup ad idem. Rx. flor. genestre. capill. ve. epatic. eupatorium. cuscute. costi. cetrac. polite. adiantos. citonier. cinamomi ana ʒ. s. scolop. viol. flor. borag. uvar. pas. rad. fe. pe. apii. sparagi. ana ʒ. i. liquir. sandal. al. et ru. fror. se. ana ʒ. s. decoquantur in aqua et addatur aceti al. vel gr. zuc. li. ii. Electuarium ad idem. confectiones diarrodon. diacuminum. zuccarum. viol. diaprunis. dialacca. dialcalamant. ana ʒ. i. Utatur electuarius post sirupos. Sol. succus lunarie sirupatus exhibitus mane et sero quarta sua omni potentia capere yctericos curavit. hoc dico de succo capi. datur usque ad xx. vel xxi. diet. Induatur autem camisia satis tamen nova et in stupha in aqua decoctionis lunarie et capill. ve. vim uisilem tollit continuatum. Sitius autem album post fe. vel cum succo celidonie yctericiam curat. frequenter detur etiam sar. cum reub. vel cum succo scariol. Ictericia autem citrina et agatia cum his in curatur. que vero ca. distemperantia epatis cum opilatione tamen in dieta quam in medicinis. In tertia specie. i. in melanchiron vehementiori opus est attractione et diminutione et ca. diur. Curari quod dicit ut distemperantia epatis frigida cum opilatione. hec cum ad nigrum spetiale ex omnis ictericos iuvat. camisia nova rudis in candidata siccata superare. et induta stupham intret et sudet multum. Et egressi accipiant opiata competentia. s. rubea cum metridato. vel tyriaca in ... et ideo intrent stupham et sudent. Ictericia in primis speciebus. s. citrina et agatia magis est sepe stoia de balneo. In tertia de splene ... mamus et de sophena ... pedis exercitus. Et in utraque primis ... multum succo plantag. sirupatus par. coct. In tertia vero frequentius potio de camedreos in vino cum modico mell. et hic stupha ca. multum iuvat. Et quod melanchiros ex frigida causetur ita ut opilatio splenis de frigida et que est de ca. curantur in omnibus speciebus curet. Panis ordei et pastae cum succo plantag. optimum est. et si sint sine fe. detur vinum arbustorum. Comedant aves minores pullos. porcel. pisces aspratiles. Comedant olera ciceream. morellam. plantag. scariol. portul. cum aceto. si sint cum fe. et sit dieta ut febris quam yctericie coniungitur. Cognosce autem de ca. ut in ca. materis fri. In fri. calidis et contrariis cum unctionibus emplastris. conferentibus dietis in calis epatis. Et ut opilationibus adhibeantur subtiliativa et aperitiva quibus aperiantur pori. et expellatur humor opilativus. autem eius medicis autem evacuativis aut exterminativis. Ius ciceris rubei cocti et fe. et apii. Detur autem succus absinthii et apii. mane detur cum zuccaro. Et si cum distemperantia fuerit calida. detur succus absinthii cum succo plantag. ana ʒ. i. cum zucc. Et si distemperantia fuerit frigida. aloe. vel euforbium in quantitate.

ʒ. i. detur cum vino. vel ovo sorbili. mirabolani aperiunt. fiat emplastrum ex ysopo. calamento et similibus. Detur oximel squillit. raphanum comedatur et aqua multa bibatur. vomitus provocetur. aperit enim et mundificat. stuphe per medium corporis. vel tabule minimum perforate. sub quibus ponantur herbe cocte calide. s. centaurea et ebuli. et sambuci et colu. cum sudare ceperit detur succus absinthii. Quedam vetula multos liberavit cum succo plantaginis decocto ad medium cum erant fere ascitici. Contra yctericiam oculorum fumigentur oculi cum aqua decoctionis carnis bovine recentis. Item due gutte de vino mali granati cocti sub cineribus infundantur in oculis. vel mali marcianum sali in cocti involuti in stupa et madefacti. yctericiam oculorum curant. Illo quod nisi a quo in quibus mandatur. prius obviandum est. ut quod est ex apostemate epatis. vel distemperantia ipsius calida. prius illi morbo occurrendum est quam eo curato. cabit accidens quod est yctericia. Similiter quod sit ex splene. ut s. ex opilatione splenis de quo continue sbringentem. autem ex ipsius splenis malignum comprimere ex calefit. et sit ycteric. et tunc solum cura splenis adhibenda est. Autem si ex calefiat ex ca. aere. vel calidis cibis et potibus. vel ex colitu vel labore. vel amore vel similibus. mihi ex curatione diffuse inveniuntur apud auctores et si meminimus dicere sunt. ut in primis exhibeatur sanguis de epatica. par. cum ne cola acuat primus dabitur sir. acetosus cum aqua vel pulvere sandal. autem cum decoc. capilli ve. et si est necesse. purgabitur ut prius. Dabitur et oxyquilos que fit de succis frigidis hic in. capill. ve. adiantos. epatica. radice scariol. cucumeris et succum quod brum. et addito zucc. sirup. factum et cum aqua ca. omni mane dabitur. et epithima fiat de succis herbarum frigidarum cum oleo viol. vel ro. Prohibeantur cum in primis frigida fructus mucetores. Et si est sine fe. sit dieta pedes porcellorum pulli cum succo uve immature vel citone viticis. vel aceto. et pisces fluviales et scamosi. ut lucii. perche. atrici. Et olera sint spinachie. atriplices. lactuce. portul. cruda ac cocta cum amigdala porci. et deinde electuaria data. ut tria in mane diarrodon. l. calamandl. in nocte. Et emplastra ex sand. al. et ru. ro. succo solat. et farina ordei super epar. Sol. succus solatri multum valet contra yctericiam ex ca. dis. epatis. Si autem fiat yctericia ex opilatione pororum epatis detur sirupus de fumiterra conferunt ad curam quod fit opilatio ex humido grosso retento. fit urina spissa et intensa ut ex co. intellumus cum dolore ut dixi. erit dextrum ypocondrium remotis quibusdam de signis prius dictis. Illo enim in hac specie debilis est et non exterminatus. propter dicit si predicta localia adiutoria apposita non proficiant. Sed si curabitur cum apozimate quod fit. radice raphani. celidonii. lapat. acuti. ita quod radix lapat. excedit duobus contentis in aqua et detur ad potandum. Autem soli raphani decoctio prodest. Et tria sar. exhibita cum decoc. harum herbarum. Et yctericia que est ex opilatione pororum directorum ad stomachum et intestina contra ut predixi. Superdicta in his omnibus cauta est insistas ut si opilatio fuerit cum distemperantia ca. autem fe. cum contrariis frigidis operis. Cum vero non fuerit distemperancia aut febris. insistas cum deopilantibus subtiliantibus aliquantum calidis et frigidis ut tercianus medicinis. Et quod fit yctericia ex melancholia nimia redundante ad ex. curabitur hec cum theodoritico anacardi. et paulum stuphi et plantag. Experimenta hec autem notanda sunt quod urina pueri cum succo ... rubi alvi ad potandum data yctericiam curat. Similiter ras ura eboris cum locuna eade potui data. vel locum anuptis multum valet. Similiter succus solatri et ciceris nigri plurimum convenit. Quod vero autem est yctericia ex infrigidacione epatis.

sed hec dicit Avicenna. Quatuor autem species cachexie que sunt similes marasmo sequuntur [illegible] extenuata macies. ¶ In huius modi est mutacio coloris cutis in non multe. ¶ Sinthetica provenit ex indigestione, unde est cum minima macie et corporis diminucione, pulsu debili et parvo, et cum dolore oculorum capitis et tumore ventris ex indigestione, et fastidio cibi et appetitu multo, et pessima digestione, et quandoque vomitus venit ex indigestione. ¶ Ascites fit propter defectum conversionis in stomaco et cibi non mutati in succositatem perfectam propter frigiditatem. Unde fit cum pallido colore et sine corporis [illegible] quoniam non fit digestio nec conversio. Unde cadit venter et fit pigrior. Inflatur corpus et fluit venter. In hoc peccatur frigiditas cum sicc[itate]. In hac cum humiditate. ¶ In marasmo est indigestio ex siccitate intensa. Unde fit cum asperitate lingue et fastidio cibi et dolore oculorum [illegible] et lippitudine et rubore parvo in corpore. ¶ Et cachexie species causantur ut species stomachi indigestionis [illegible] repente. Fiet propter mutacionem naturalis coloris [illegible] species ictericie [illegible] tingitur sed discoloratur cutis quod est proprium yctericie. Et nec immutatur colore [illegible] quod est sub [illegible] in yctericia.

¶ Contra yctericiam experimentum. Recipe limaturam eboris vel rasuram in aqua fontana et succo eupatorii, id est epatice, et [illegible] expedire et sapone gallico ad quantitatem castanee tamen diu agitando in pecia lini in ablue in aqua donec tota aqua habeat [illegible] et colorem [illegible].

De morbis splenis

Splen quoniam est unum membrum et quoniam morbi [illegible] quod est membrum rarum et est spongiosum attrahens et obibens superfluitates melancolici humoris ab epate expellat ad se in mundificacionem. Unde est membrum [illegible] et [illegible] sensu. Omnes propter patitur diversas egritudines ut opilationem et tumorem et duriciem et mollitiem et apostema et quandoque ventositatem [illegible] replecionem. ¶ Repletur autem tribus humoribus principaliter: melancolia, [illegible] flate, tertio colera. Replecio ipsius ex melancolia cognoscitur: urina alba tenuis et livida clara et [illegible]; et aliquando ex admixtione ipsius spissa et livida vel nigra vel [illegible] obscura. Dolor et tumor sub sinistro ypocondrio cum duricie [illegible]. Gravitas, pigritia adsunt, discoloracio et extenuacio, debilitas et eructuaciones acetose acide et fumose, sputum acre, facies [illegible] pallor [illegible] alba, dolor livida, et conversio in [illegible] colore, et gravitas maxima post cibum acceptum et indigestio et rugitus et [illegible] et quandoque ascendit montem vel scalam deficiunt [illegible] et si aliquando diu fatigantur dolorem habent, patiuntur [illegible] in [illegible] et oppressionem [illegible] ponderosam [illegible]. ¶ Flatus signa sunt: urina alba et spissa vel alba et tenuis sed non clara, dolor et tumor sub sinistro ypocondrio et durities a superiori parte remissior [illegible], eructuaciones insipide et fumose, sputum insipidum et humidum, calor et [illegible] manuum et pedum. Indigestio stomachi, rugitus et [illegible]. Egestiones albe et liquide et spumose vel spisse cum muscillaginibus. Discoloracio corporis in palliditate, debilitas et fatigacio et pigritia maxime ex itinere et ascensione magis post cibum quam ante. ¶ Colere signa sunt: urina intensa et tenuis, tumor, gravitas et durities in regione splenis cum calore exurgente a profundo, desiccacio oris et amaricacio, sitis plurima, vomitus et nausea, citrinitas et [illegible] corporis, egestiones citrine et liquide et quandoque spisse. Totum corpus tabescit, extenuatur et marcessit. ¶ Et hec autem [illegible] difficile curatur omnino quoniam calor [illegible] in [illegible] non [illegible] non facile extinguitur.

¶ Remollicio autem splenis fit ex discursu flatus ad ipsum et ei porositatem [illegible] ipsum [illegible] mollicie per eius humiditatem [illegible] replere [illegible] extendit, et [illegible] ex plenitudine ad modum [illegible] repleta induratur. ¶ Induracio autem ipsius est ex humore indurato et coagulato in ipso, aut in ipsius opilatione et ex humoribus replentibus ipsum post induratis, et precipue melancolia, que intima est propter siccitatem suam et frigiditatem coagulantem et [illegible] coagulatur. Et cum flatus [illegible] humidus et remanet siccum, ut in petrificacione lapidis in vesica, et ex colera cum calor induratus possideat et [illegible], et fit precipue ex caliditate resolvente humidum, ponderosum [illegible] coagulacione, ut in longa cotidiana, terciana, quartana, et cronica egritudine, que cum evaporat humidum in suo calore et [illegible], frigiditas vero membri [illegible] porositas que nec humidum in [illegible] quod [illegible] exivit, et calor dissolvit, coagulavit ipsum quod remanet indissolubile et ex frigiditate induratur, ut potu aque frigide in febribus, aut sudore, aut exercicio, aut cibis [illegible], et ipsorum [illegible] replecione membrum cum humidum successive resolvitur et [illegible] coagulatur et induratur. ¶ Huiusdem accidit opilacio cibis replecione et induracione et precipue humore melancolico. ¶ Opilacio autem quandoque de calida [illegible] quandoque de calida, de frigida, ut melancolia aut frigidi, aut aqua frigida, quia frigiditas constringit meatus ipsius. In cotidiana [illegible] est passio [illegible] unde cito opilacio in cotidiana ex flatu viscoso et crudo [illegible] facies et [illegible] sunt opilacionis. ¶ Opilacio autem quandoque [illegible] quandoque versus stomachum, quandoque versus umbilicum, quandoque versus peritoneum. Quandoque autem efficitur splen rotundus, quandoque oblongus, quandoque angustus, quandoque ex una parte spissus, ex alia tenuis, quandoque in superiori parte, quandoque in inferiori, quandoque in toto, quandoque in parte opilacio. Quandoque ex calida [illegible] ut ex colera quod propter sui quantitatem excedentem et [illegible] discurrit ad splenem et ipsum opilat. ¶ Opilacio autem facile quod rarum et spongiosum est, et ideo superfluitatum susceptivum, precipue [illegible] superfluitas propter sui [illegible] delicata. ¶ Tumor autem ex humoribus [illegible] fit cum [illegible] replentur ut extendentur membra [illegible] et dilatantur et magnificantur [illegible] ventositatis autem fit ex [illegible] calore debili porositas ipsius [illegible] per indigestionem [illegible] propter [illegible] humoris impellentis [illegible] et [illegible] aggravacio et angustiacio, et membra distenduntur et magnificantur. ¶ Apostema autem quandoque ex humoribus calidis, quandoque frigidis in ipso collectis, et remanent signa eadem in eo [illegible] in opilacione de eo, aut replecione, intensiora tamen ut cum maiore dolore et tumore, et quandoque febre et urina [illegible]. ¶ Et signa [illegible] sunt [illegible] in splene sunt: dolor sinistri ypocondrii et maior aggravacio post prandium quam ante. Dolor in sinistra parte capitis, discoloracio faciei, totius corporis extenuacio, eructuacio [illegible] a fumo proveniente a splene per indigestionem [illegible] quandoque difficilis quandoque sanguineus. Quandoque urina est sanguinea, quandoque egestio sanguinea, quandoque fluxus sanguinis per sinistram narem, quia splen non est capax multi sanguinis [illegible] ipsi mandat ad [illegible] et in [illegible] ad [illegible] et loca sanguinis [illegible]. ¶ Est preterea aggravacio tibiarum et crurium, et difficultas anhelitus maxime quando ascendunt, et tunc magis quando causa splenis [illegible] opilacio. Specialia autem signa et separatim [illegible] sunt hec. ¶ Remollicio splenis propter [illegible] sentitur ac si tota [illegible] dissolveretur, et sub digitis sentitur mollis. Opilacio ipsius [illegible] est cum [illegible] cum precipue dolor ypocondrii.

et signis prius dictis in repletione et generalibus. Si opilentur vie inter splenem et stomachum. cadit appetitus. quia appetitus confortatur per melancoliam. et huius signum est quod si potus ille amplius sit acetosus in cibo. hic caninum appetitum. et exterendum melle inflatur epar et fit durum. Et si opilentur porus inter splen et epar. melancolia retinetur in epate et mittitur per totum corpus. et cum urinam sua admixtione disponit lividam aut nigram. aut sua grossitudine et porositate epatis et urinalium meatuum opilatur ut vix vel non sinitur colatura exire valeat non de aliqua actione serum ducto. unde sit summa claritate et tenuitate et discoloratione quam vigata aut radiosa aut fenestrata. et de hac opilatione plenius diximus in opilatione epatis.
Et si opilentur via inter splenem et intestina. quia non mittitur melancolia ad confortandum virtutem retentivam: cadit retentiva et fluit venter. et ex melancolia retenta accidunt incommoda cum suis signis dictis. Si autem induratur splen de causa calida. sentitur punctura et arsura sub sinistro ypocundrio. sitis continua. oris amaritudo. citrinitas faciei. urina colorata et tenuis. fluxus ventris. totum corpus citrinum. Si induratur de frigida: sentitur aggravatio cum pondere in eodem loco. et urina quandoque est discolorata et tenuis et variata propter opilacionem. et quandoque pinguis et nigra ex melancolie admixtione. et quandoque ex indigestione cum fluxu ventris quandoque sine fluxu. Apostema cognoscitur per formam apparentis dictam supra. albi et grossitudinem et ponderis. Et sicut de frigida causa apostema sentitur frigus in profundo et leta causa. Si de calida. sentitur arsura et punctio et adest febris continua. Si autem ex ventositate cognoscitur per extensionem et saltum. et per deambulationem ventositatis et rugitum in adveniente. minus recedente. Urine autem spleneticorum non ille que fiunt per admixtionem nigri humoris. sed ille sunt tenues et radiose. adeo quod nimia tenuitate et claritate visus reverberatur et disgregatur. et non moretur in angulo sed dividatur et fiat radii inter radios ut in una parte tenuior videatur et clarior quam in alia. unde videtur esse cum ungulis extentis quod alii fenestratam alii perforatam alii ungulatam appellant. Albedo autem visum disgregat et nigredo congregat. claritas autem ex sua nitore disgregat. unde non spiritus visibilis penetrent claritatem aque ex claritate dispergatur et dividitur. sunt inter perforationes ex humiditate aque cum cedit. vix vel claresce cum consiliat spiritus. Et hec est causa quod videtur tenuior in una parte quam in alia.
Fit autem talis radiatio ex tenuitate et tenuitas sui ma. quia melancolia intus siccitate mediata constringit venales meatus. ita quod non nisi tenuissima pars per angustias vias valeat excolari. et in causis frigidis fit alba. aut glauca in colore ex melancolia in illis. quia propter calorem fit citrina vel subcitrina. Si autem in ea fiunt nebula nigra pessima est. significat enim splenem adurii. et quanto urina intensior in spleneticis fuerit. tanto deterior. Si autem multa fiunt in effusione. siccitatem epatis significat. epar enim siccum cupiens humectari. trahit plurimum de succositate creata in sua ab intestinis. quia urina multa et secessus pauca. In humiditate autem epatis accidit contrarium refudat enim humiditatem et dimittit intestinis. quia urina est pauca et secessus multus. cum sic videtur accidere in similibus passionibus splenis. compatitur enim epar splenem. et econverso. quia adinvicem ramus et radix. sicut fons et rivulus.
Remollitio splenis ex frigida causa curetur ut prius. Digeratur materia cum oximelle. Deinde purgetur cum yerapigra aut aliquo simili medicina. Tercia die fiat stupha cum herbis calidis ut origano. calamento. marrubio. timo. rore marino et similibus. Exeunti a stupha. offeratur medicamen cum vino decoctionis aliquarum herbarum calidarum. opercentis ut capi. Secunda die applicatur sophena sub cavilla sinistri pedis. inter. et tunc fiant sacculationes super splenem cum sale tosto milio. avena et ordeo. Et sic prodicat sal tostum in vesica circa positum. et fiant emplastra exsiccativa et consumptiva de quibus supra diximus. Et fiat unctio cum melle rosato et sinapizetur cum pulvere sinapis et similibus. Cura in duritie
Durities autem et opilatio quia non in initium ex causa calida videntur discrepare in cura: in cura conveniunt. non quod aperitiva conveniunt magis opilationi et penetrativa et mollitiva prius et post dissolutiva magis duritiei. quod eciam in initiis medicaminibus congrue requiritur. Notandum autem quod durities splenis si sit de causa calida. sive frigida incurabilis est. vel cum difficultate curabilis spacio unius anni. tamen post .x. annos medicatur sicut aliquis.
Item notandum quod quando immobilis est et non latitans et faciens dolorem manifestum: cito curatur. et tamen inveterata melius curatur quam recens. Item si tangatur regio splenis cum extremitatibus digitorum et resistit tactui non in aliquo cedit. incurabilis est precipue ex calida causa. Item non est exhibenda medicina laxativa nec aliquid durum per quod non vehementer dissolutivum. ne dissolvatur subtilis splenis aut subtilioribus partibus evaporantibus grossior congregatur prius quam durities ipsa remolliatur. Sic nec emplastrum dissolutivum forte debet apponi exterius non remollitio precedat. Notandum quod de calida causa per durissimitatem et indigestionem sepius fit frigida ut cola adusta melancolia et urina que primo erat tincta post apparet remissa. Sed ex lenitate eius cum redit ad priorem naturam calida et eius signa consilitica. Aqua autem frigida omnibus epaticis spleneticis. ydropicis. colicis cavenda est. Notandum est autem faciendam stuphas. ne inde fiat compactior et siccior et durior in precedentibus remollitionibus. deinde provisionibus. Tota autem spes splenis est per ventrem. huius obviatis. Si est de causa calida. digeratur materia cum oxizacra et non dentur diuretica. obtaliores enim preter in primo educerent. et de ista digeretur per os. Sed splen autem inunguatur cum butiro vel oleo violarum vel dialtea. et malaxetur suaviter et interim moveatur sinistrum brachium ut pulsando campanas aut movendo folles manu sinistra etc. Et fiat tale exercitium ab aurora usque in mane progrediendo per loca montuosa ut sudet. detur oxizacra cum infusione vel aqua decoctionis florum boraginis violarum. zuccari violacei precedente diadragaganto. diapenidion propectore. remollito splene purgetur cum electuario de succo rosarum aut cassia fistula. aut cattartico. aut simili. aut detur reubarbarum aut diacurcuma. Semper tercia die. Fiat balneum de foliis vinee. tormentilla. epatica. malva. violaria. feniculo. absinthio. foliis salicis. in multa quantitate. Exeunti offeratur rubea trociscata. vel recheles cum aqua decoctionis eiusdem scolopendrie. Septima die fiat flobotomia de basilica in sinistro brachio. vel de salvatella in sinistra manu quod propria est. Galenus dicit quod debet aperiri vena sub aure sinistra etiam in hac passione. aperiatur sophena sub cavilla sinistri pedis. apponantur sanguisuga super regionem splenis. singulis septimanis fiat clistere colagogum. Aliquando ponatur ventosa cum scarificatione. fiat cauterium in crure sinistro inferius sub genu vel supra. Item fiant setones supra regionem splenis. Fiant vasa de tamarisco genesta frassino vel salice ad potum et cibum offerendum. calefiat vinum cum ferro ignito vel auro vel calibe quia actualiter frigida nocent. Superponatur aqua extinctionis ferri fabrorum. et detur ovum bora cum aqua calida. detur et aqua quatuor se. frigidorum et epatice et capillis veneris. Detur diacalceos zuccari violarum omni mane vel diagridi. ponatur mixtura renibus et loco mellis zuccarum et loco cinamomi radix genestie. Dieta sit temperata.

et caveant a cibis melancolicis et grossis. et ante cibum ex
acetum par. et post quiescant. Olera sunt plantago.
malva. ticorea. senecio. morella. marrubium per se cocta.
vel cum carnibus. et fiant remedia que ycteriam et opilationem epa
tis. de causa calida. Ido quod olim de floribus mirte mixtum vel
in causa calida. Et in calida causa fiat emplastrum ex fenugreco. malva.
altea. radices et capparis folia. et frequenter comedant quod
ta. Si sit ex frigida causa. cum sit a calefactione epatis. quoniam
sine. quam est cum calefactione epatis oportet est artificio. et dieta
sit valde temperata. quia causa nocent epati. frigida splenem. tem
perata neutri. Curantur. Ideo unum medicamen eis non suffici
at. sed est variandum secundum formam. Ola in operatione splenis poci
insistendum est cum localibus adiutorius quam opere acceptis. quia
calefactionem epatis insistendum est. cum alteratis ore acceptis
Inungatur splen cum calidis. ex frigidis et emplastra similia ponantur.
Flebotomia de salvatella sinistre manus. ofert in utraque. Cum
Si duricies sit de frigida sui opilatione epatis. et duritie ex causa
remolliatur in principio cum dialtea. butiro. oleo frixio. fa
vel lenticino mixtis. vel farina seminis lini cum butiro simul
cocta. supponatur quod est quoniam in utroque. et in hac fiat ad so
lem vel ab igne. vel remolliatur cum malva. bismalva.
branca ursina. radice lilii. squilla vel cepula. in vino vel alio
putrefactis. quibus coctis et colatis addatur cera et fiat unguentum.
Digeratur vero cum oximelle squillitico vel vel diffantino procedendo
cum electuariis. dialene. diacaparis. diacostum. filant
ros. diacimino dianiso. diaspermaton. dianis. diapisino.
cum aliquibus magis consolidantibus. ut diarodon. diamargariton.
calamenti. Etiam ad res hui. procedatur cum dyalene scamonea
ato. aut yerapigra. vel cum pillulis de v. generibus mirab. vel cum
decoctione specierum in decoctione habentes diureticam. bulliat sene.
thimum. epithimum. et cuscute. cortex tamarisci. fraxini
capparis. in qua colata ponatur plus mirab yndorum. ℥. ii.
et lapidis lazuli. et armeni. ana ʒ. ii. sed lapidibus lotis
sepius. Tertia die fiat stupha cum herbis ca. emfi. actice
diuretice. Exeunti a stupha offeratur vel decoctionem aur. alex. sine
opio. cum decoctione radicum feniculi. fraxini. cum mercurio. Sequen
ti die fiat flebotomia de salvatella sinistre manus. et retro per
auriculam sinistram. et tunc possunt fieri scarificationes super
splenem et ventosae. Sanguisuge apponi et cauteria fieri
sub genu. et setones super splenem et vasa minuta fieri
et vinum calefieri prout potuimus. qui et clisteri dorago. aut
melagogum fit cum ℥. s. yerapigra. semel in septimana. fiat et
remollitivum si opertuerit cum armoniaco. mirra. dyaltea.
et parum aceti super pannum extensum. et in ventis opilatione.
fiat emplastrum de stercore caprino desiccato et in aceto
optimo per diem resoluto cum pulvere foliorum marrubii al. et a
armoniaco. vel cum squilla cocta et armoniaco. vel ex ruta et
apio et cinere sarmentorum et vino et parum aceti. Fiat em
plastrum ex armoniaco. gumma. et armoniaco sale fiat. quod et
consumit tumorem. Tempore vero minori cum aqua hac optima
in qua radices fe. pe. apii. sparagi. brusci. eufrasie. capillus
ve. pulicaris. adiantos. ceterac. scolopendria. filipendula. cortex
ces vel summitates tamarisci decocta sunt. Vel si abhomi
nabilis est apponatur zuccarum et fiat sirupus. vel utatur aqua decoc
cionis capparis. filipendula et pentafilon. Primo autem
ingrediatur eger balneum. exeunte vero inunguatur splenis regio
felle arietis. post cataplasmetur lana succida non lota ad
solem calefacta. post accipiat mellis crudi recentis ut ex
primit de favo una parte. salis ii. partes et limature ferri ter
tia parte. Et de hac confectione crescente luna per x. dies ie
iunus comedat. et ieiunet usque ad tertiam. et cataplasmetur

omni die ut dictum est. camedreos. et camepiteos. et contun
dantur in potu. et fiat ex eisdem emplastrum et elixirium. Oleum sa
bucinum per se solvit opilationem splenis et similiter duriciem. acid
acetum per se solvit scilliticum. opilationem splenis et similiter. Post mol
lificationem et inunctionem supponi debent emplastra et unguenta desiccativa
similibus. non semper est insistendum quia desiccando petrificarent
duriciem. Unde quoniam cum mollitivis est operandum. aromatice
cum aceto liquefacto et admisceatur oleum laurinum. cum quibus liquefi
at calida. et admisceantur plus aloe. et thus. et inungatur.
post supponatur cerotum resolutionis cum aceto armoniaca a
tur cum pulvere mirre. aloes et nigelle. vel armoniac et sa
gapinum. recipientur in forti aceto per diem et noctem resolvantur ad
ignem. colentur. colate addantur cera et oleum fiat emplastrum.
Item mala terre in vino et oleo putrefiant. deinde fiat decoctio
Colentur. colature addatur plus capparis. costi. absinthii.
arthemesie. rute agrestis. addita cera fiat emplastrum. Item
fiat et emplastrum de apostolicon. diacalceos vel gratia dei. Item
radices. bonie. iani. cucumeris agrestis. conterantur et putrefiant in
vino et oleo. decoquantur ad unius consumptionem. Colentur et expri
mentur per baculos. colature addatur cera. plus mirre aloes
ab igne deposito. Item decoquantur predicte radices in vino per
dimidium diem. et postea terantur cum axungia porci. ursina. vel
veteri et facta mixtione supponatur. Item emplastrum de lupinis op
time dissolvit. Hoc emplastrum potest splenem exterminat. Item
armoniacum cum vino decocta cum mirra et stercore caprino sibi po
tenter exterminat. Decoctio et sirupus decoctionis capparis. tama
risci. filipendule. sene. epithimum. camedreos. camepi
teos. sticados etc. Decoquantur in succo borraginis. et addito
zuccaro fiat sirupus. Item unguentum efficax. Recipe semen lini. fe
nugreci ana ℥. i. semen malve. absinthii. bombacis ana ℥.
s. pulverizentur subtilissime et imponantur nuce passe et
radix altee involuta stupis et madefacta sub cineribus
cocta. omnia subtilissime terantur per diem et noctem in aceto
ponantur. ut vix cooperiantur. Sequenti die addatur oleum oli
ve. lib. ii. et aliquantulum de vino subtilissimo. ita quod due par
tes sint de oleo et tertia de aceto. et quarta de vino albis
simo. addita farina oleum subtilissima. ℥. i. decoquantur ad con
sumptionem vini et aceti. Coletur et exprimatur satis forti ex
pressione. addatur cera et butirum sine sale ana ℥. ii. olei
violarum ℥. s. illud est optimum mollitivum in causa calida. In frigida
addantur radices squille. cucumeris agrestis. iari. bo
nie in aceto cum semine lini et c. vel confricentur in vino per
ii. dies. et tunc addantur reliquis et bulliant omnia simul.
In fine addatur olei laurini ℥. i. Et singulis diebus detur
diagalanga. dyacalamento. diamusci aleopatico ana
lib. ii. diatreub. lib. s. yerapigra G. dyacaparis ana quan
tum misceantur. detur de his singulis diebus mane et sero.
℥. s. in frigida causa. In calida autem commisceantur dyaprunis.
zuccarum violarum. cum oximelle et yerapigra. in minori quantitate et de ca
s. de yerapigra. appone magis vel minus secundum quod calor incedit
ista mixtura exhibeantur sero et mane. in volumine ℥. s. et
si fastidium provocet potest alium interpollare per aliquot dies
vel dare in cibo. Item mollificetur cum agrippa et dialtea
et utatur hoc pulvere. amcos. capparis. filipendula. pulverizetur
et fuligo subtilissime pulverizato. bulliat in succo absinthii
et aceto per noctem et diem integram et cum defecerit liquor
iterum appone et cum exhalat ab olla. ligetur in panno li
neo et supponatur plumari per xiii. noctes. Deinde
talis pulvis tali pulvi predicto admisceatur tali proportione quod
de predicto pulvere sint due partes et de ferrugine tertia. et
postea deinde appone de magistro de tertio in tertium.

oppilatur dialacca acuatur cum lapide lazuli. Ultima cura post omnia remedia est sectio si dura si oportet.

Empirica. Empirica autem iuvat in hac infirmitate. Si datur radix ebuli in longum ita quod remaneat integra, paciens duo partes ipsius tuleat per medium. Si fiat cum ea in tercia nocte si tangat dicta radix. Postea ponatur in loco ubi desiccetur, ea desiccante desiccabitur splen et desiccata cadet. Item fiat emplastrum de rumice et solvit duriciem splenis. Item et fit de splene bovis cum vino, et iaceat cum illo ut fundatur capitibus ardentibus ut nudus tuleat descendo per noctem et est cristum super eisdem. Et nota quod emplastrum de cerebrina cum modico vino et farina olei confecta super lenes pannas solvit duriciem. Item emplastrum de sedum et cimino et storace bovino et caprino cum tutia farina et succo radicis ebuli confectum mirum valet. Capparis autem splenis curativus sic capparis est ... Vicium splenis ex ventositate quandoque fit de cibis et potibus, quandoque ex vicio ipsius splenis, et distinguitur sic: capit cibis et potibus exhibitis dolor superveniens et opilatio ipsius subito cessat. Si autem ipsis exhibitis vel non permaneat dolor, signum est quod fiat vicio splenis. Curatur autem opilatio ex ventositate per electuaria et suppositoria et emplastra et fomentationes et alia ventositatis extenuativa et per diureticam. In aliis autem causis tota perfectio splenis est per ventris extenuativa. **Dyaseue** Dialacca vero meliorat cibis et oblivionis cum vino mane sub ieiuno et omnibus debiles humoribus splenicis ex melancolia laborantibus. Sene cum ipse secat meli cum sanguine et sanguinem adustum. Unde fit optimum sirupus de manna et melancolia ex succo borag. et sene et zucc. Rp. sene ʒ iiii, cinamomi, gariofili, folii, cardamomi, galange, macis, ligni aloes, piperis longi, zinziberis, zedoarie, spice, nucis muscate, omnium ʒ xii, et ʒ iiii. Quidam addunt borag., calamenti et alia que purgant melancoliam, ancillam, ... nuo L. serici crudi ʒ ii, lapidis armeniaci ʒ ii, lapidis lazuli ʒ iiii, zucc. ʒ vi. Et quidam in confectione eius dialacce addunt de sene quantum de omnibus aliis speciebus. Detur cum aqua infusionis sene per noctem sub diuturno. **Dyacapparis** Diacapparis valens ad omne vicium splenis antiquum et recens, mollit, digerit et sanat, nisi numquam splenem egrum tumefacit cum sanguine. Vinum et lumbricos et tineas necat in corpore cum vino acceptum. Auricularum vermes occidit cum aceto immissum. Dentium dolorem aufert cum vino tepido in ore receptum. Menstrua educit cum apozimate rube vel pessario immissum. Rp. capparis ʒ iiii, squille, atar., centaurie, piretri, piperis, gith, apii, se., gith, agrimonie, radicis an. ʒ i, mel quantum sufficit. Datur splenicis per iiii dies cum vino optimo. **Dyaceteos** Diacaeteos faciens stomachum, epaticis, spleneticis. Rp. succi caulorum lb. iiii, mellis lb. iiii, diagridii ʒ xxviii, cinamomi, mastic. ʒ i. Conficitur sic: succum cum melle lento igne ad spissitudinem decoque et in eo pulveres tendantur et percola. Dabis ʒ iiii mane et ieiunet usque ad vi dies vel super **Agrippa.** Agrippa vero proficit et tumori splenis et omnibus tumoribus in quacumque parte corporis fuerit. Et ad modos sedis naturales vomitum provocat, et inunctum super ventrem laxat. Rp. brionie lb. ii, radicis cucumeris lb. i, squille lb. s., yreos ʒ iii, radicis calami ʒ iiii, radicis ebuli ʒ ii, cimbalaria ʒ ii, radices bene ablute bene terantur et in iiii lb. olei lentiscini ponantur per ii dies. Tercio die super ignem bulliant ad diminucionem radicis et deinde coletur fortiter. Colata super ignem ponatur et ei addatur cere ʒ xv et cum liquefacta fuerit ab igne deponatur et infrigidetur et ad usum reservetur.

16

De dolore renum iiii

Renes dolorem paciuntur quandoque de causa calida, quandoque de frigida causa. De calida ut sanguine vel colera, de frigida ut flate vel melancolia, et quandoque cum humore, quandoque non. Replecio autem cum humoribus precipue fit sanguine, colera, flate, melancolia raro incurrunt. Sanguinis autem signa sunt: calor in profundo, ponderositas et aggravacio, vene sunt plene, urina est replecio, urina pinguis et colorata. Colere signa sunt: arsura et punctura in profundo, dolor acutus et pungitivus circa renes, ponderositas et aggravacio minor. Dextre partis arectio, urina intensa et spissa ex admixtione multi humoris, resoluciones multe in urina, presertim in inferioribus quam in superioribus partibus, graciles in modum pilorum. Et si sit ex simplici distemperancia cum sic ... tenuis cum aliis signis preter ponderositatem et aggravacionem membri. Si sit ex flate, algor et frigus sentitur in renibus in profundo, aggravacio maior et ponderositas. Urina est alba et pinguis, et si ad sit humorum copia musculagines apparent et resoluciones longe in modum pilorum. Sed si dolor sit ex simplici distemperancia, non est pondus nec aggravacio nec tales resoluciones. Melancolie signa sunt: urina tenuis et livida et ampullosa, quandoque spissa ex dissolucione humoris melancolici, longas resoluciones continens, sed melancolie admixtione est alba. Dolor aggravans et extensivus et pondus in renibus sentitur et terminatur circa renes. Et si ex frigida, ut flate ... Et quandoque est cum reumate, quandoque sine. Et quandoque est cum reumate, propterea cognoscendum est utrum fluat humor a capite vel ab aliqua parte vel a splene vel a toto corpore ad renes. Alia quandoque incipiat cura. Omnia per signa variantur. Quia si fluat a splene cognoscitur per aggravacionem maiorem splenis in adiacentibus, et est precipue cura tunc per confortancia et membri tumentis fluxum, et tota cura splenis est adhibenda. Sic intelligatur de aliis membris. Si autem fluat a toto corpore cognoscitur per dolorem et aggravacionem omnium membrorum, et prima cura est incipienda ab universali corporis purgacione. Et quandoque est cum sine reumate, sed est consuetudinaria generatur curatur. Notandum quod ex defectu renum duobus modis egreditur urina bianos. Uno tamen cum renes deficiunt propter calorem in sanguine digerendo et sibi assimilando ipsum in bene digestum et aliquando adustum cum urina emittitur. Defectus enim digitis duobus modis fit: aut propter defectum caloris aut propter eius augmentum et fortitudinem. Modo tamen cum renes deficiunt propter siccitatem immutantem sanguinem unde precipue intervenientum et sanguinem non bene dealbat et adustum aliquantulum emittitur. Cum ex siccitate tunc ex maiori siccitate venit tendit ut et ex lacte extenuata tenuior. Et quandoque dolent et totaliter humido sic ... apparet in urina harenosa vel arenosa sedimina in urina precipiunt et lapidem futurum significant. Urina de bianos et spissa cum granoso sedimine debilitatem renum significant et lapidem futurum in renibus. Si generaliter colerico plectorico est, habundans sanguine et reumate, media ... de adventu de epatica. Deinde per sedem causam in replecione de colericis. Digeritur multum cum dyaprunis et cum aliis de malvis et aliis huius. Et ut dicit oxizacra exhiberi continuus est aptissima et provocativa reumatis. Quia ... visus diureticis valere advertatur refrigerantibus. Ab exterioribus inungantur renes cum oleo violato et butiro et super ponatur pannus infusus in aqua decoctionis solatri et ... et bene expressus. Si autem fiat sine reumate digeratur multum cum oxizacra. Digesta purgetur cum electuario de succo rosarum. Si non sit cum plectorico digeratur ut dictum est in reumate.

et fiat purgatio cum clistere colagogo. Tercia die post vomitum vel purgationem fiat stupha de herbis. Exeunti a stupha offeratur rubea tal. cum vino vel cum simplici aqua decoctionis thimi. Eodem vero in collegi per floram. Sequenti die in uti. cum aperiatur sophena extra et fiat singulis mensibus eadem flora ex altera sophena. Et fiant cautia in popliteis vel scarificationes superficietenus super renes. Et tunc fiat inunctio cum albumine ovi et sinapizetur cum pulvere sandali, de lactuc. de portul. ro. et serico crudo, fenugr. et superaspergantur stupe canabine minutim incise et dimittantur donec per se cadant; et non cadunt donec cadat egritudo. Apponantur autem que dicta sunt in calefactione epatis. Si autem fiat sine humiditate, curatur per frigida et humida: alcanna cum sirupis, electuariis, unguentis, emplastris, balneis et aliis supradictis in isto capitulo et in calefactione epatis. Si autem fiat de frigida causa cum humoribus viscosis grossis, que corpore existente flegmatico reumatico, digeratur cum oximelle ... alex. cum olibus de bleta, bulla, nasturcio in duplici aqua decocto et si cum oximelle est tumus ... fractione ..., iungantur renes cum diatrea. Si vero sit causa reumatica, digeratur materia cum oximelle in uti cum purgetur cum benedicta. Si non sit flectoune ... cum yerogogo clistere in uti cum. Fiat stupha de calamento origano et aliis herbis calidis. Exeunti a stupha offeratur aurea alex. cum vino decoctionis thimi vel cum aqua in causa reumatica. In non reumatica cum vino decoctionis rad. fe. Sequenti die aperiatur sophena sub cavilla pedis exterius quia sic intus aperiatur contra vicinum splenis, epatis, intestinorum, vesice et matricis; ita exterius contra vicinum renum et spondilium. Tamen G. eadem vena est interior et exterior bifurcata et contra poplitem. Unde dicit quod ille assor non est ypo. s. sing. et dissuria solum flomata vena que interius est talo. Et fiant cautia et apponantur ventose super renes cum scarificatione. Et fiant scarificationes super renes et inungantur cum melle calido despumato et sinapizetur cum pulvere fe. pe. api. dauci. carui. ana. spica nar. thus. mastice. absinthii. Aspergantur stupe minutim incise et dimittantur ut dictum est. Et fiat flora de sophena singulis diebus in tertia vel quarta etate lune. Carnes vulpinas comestas et inunctione cum eiusdem pinguedine. Etiam vidi super omnia valere. Localia que dicta sunt in frigiditate epatis sunt apponenda in causa sine humiditate. Post purgationes et cautia. In flora autem eadem est diligentia. Flora autem quia renes sunt membra remota a loco digestionis ... et ... ad ea ... per multos anfractus ... virtute addimus in medicinis ... res multe resistentie ... in tantam profunditatem ut est opium. Ideo cum quod sic opium est extinctivum caloris ... ita balsamum et mirra sunt mortificantia eius, qui precipue operatur in vertibus causis ... pessima et debilis. Inflammatur enim calore illorum ut oleum igne.

Antidotum. Antrogo. i. adiutorium valet ad frigiditatem et dolorem ... et spasmum et tetanum et dolorem yliacum et renum, artetice, sciatice. Mixtum potest quartanarius per spinam dorsi inunctum ante horam accessionis. Rec. rosis marini, maiorana, rad. lauri, ... ana. ℥ .iiij. et s. foliorum lauri et savine ana ℥ .iij. policarie maio. ℥ .viij. bone ℥ .iij. lauri col. ℥ .ix. nepite li. s. foliorum cicute li. s. mastice, olibani ana ℥ .vij. piret. euforb. ana ℥ .i. ana. pipis ana ℥ s. olii micel. ℥ s. petr. ℥ .i. adipis ursini ℥ .iij. olii laur. ℥ .iij. butiri ℥ .iij. olii com. li. .v. cere li. .i. et ℥ .iij. herbas radices infra duos dies collecte pistentur cum oleo ponantur per .vij. dies. Post coquantur et succus exprimatur cum additione olium laur. et adeps ursini et cetera liquiminia. Post adde petroleum et micell. postea ponatur mastix et olibanum ana. pip. piret. et ab igne deponatur et recondatur.

De apostemate renum

Apostema renum fit ex humoribus collectis in ipsis quos ipsi illuc mandavit ut expellentur per secessum ... qui expellere debilitate sua non possunt. Aut aggravatione humorum ex forti mandante et debili recipiente conditinatur. Et quandoque in uno rene tale aggravatio fit, quandoque in duobus et in uno, quandoque in dextro, quandoque in sinistro, et sic in hiis cum in hiis. Quandoque ex sanguine, quandoque ex co., quandoque ex fleu., quandoque ex melia. Si est de sanguine, dolor sentitur in profundo. Dolor et aggravatio cum pondere. Dolor capitis, vomitus, nausea et fe. acuta, urine denegatio, urina rubicunda, aliquando sanguinea, aliquando saniosa que fex, aliquando lucens sub circulo in forma apostematis et spina aliquando de dolore pa... pet. Infestio venarum exterius sub cavilla pedum. Si ex co. cum infusione paterum signorum, sentiuntur puncture et ardure in profundo exterioris ... Adest ariditas cum colicis egestionibus. Adest urina rubicunda vel citrina, quandoque viridis, quandoque liquida. Si ex flate maior adest aggravatio et maius pondus cum extensione membrorum sentitur frigus in profundo. Denegatio urine. Quandoque fit discolorata et saniosa, quandoque cinericia, quandoque lividosa cum grossis residentiis et pilis. Si est ex melia. est cum maiori pondere et aggravatione et ariditate. Urina apparet mediocriter tenuis et discolorata. Calor lentus et febris remissa sic flatica. Urina quandoque pinguis, quandoque nigra. Distinguitur autem hec apostema a colica, quia in colica est dolor instabilis et cum eruptione egestionis alleviatur et semper est cum ... Hic enim dolor stabilis post egestionem usque ad eruptionem sanici non alleviatur. Discoloratur autem urina in apostemate renum duabus de causis: est enim apostema quandoque nascens in urine via poros ipsi stringens et opilans, prohibens eam exire coloratam. Sic apostema quod inter renes et epar vel inter renes et vesicam vel in vesica nascitur. Est et apostema in multis nascens vicinis in viis urinalibus ut in intestinis et matrice. Unde in talibus urine albe et tenues male, quia multa illum apostematis ex quo opilatio manifeste fit. Cum causa ut dictum fit quandoque rubea quandoque rubicunda. Ex sic accessione coloris et febris acute incisione et rupto apostemate urina ... cum ex ruptura sanie nigri sanguinis egredientur. Unde ... Ut memoratis non supremus quibus ex multo tempore tali fuerit a malis humoribus vesica ... purgari vel mutari a malis humoribus vesicam intelligimus pati cum mali humores in sermonibus ad urinam transmittuntur. Sic in ruptura vene vel emoroide retinentur. Omnia in superioribus membra desiderant exhonorare se a superfluitatibus nequiunt. Sepe enim sanguis et alii humores vel ex vene ruptura vel ex emoroyde retentione ad renes vel vesicam deferuntur et immutant et ledunt et de hiis alibi patet.

Sola diuretica sufficiunt ad dissolvendum digerendum, sed cum incisione et remissione. In causa vero paucitatis plura frigida apponantur. In frigida ... In cola vel sanguine primo fiat minutio de sophena exterius. Sequenti die fiat clistere colagogum et omnia que dicta sunt in apostemate epatis hic debent exhiberi. Et modo emplastrum quod sic ... Al. ... quod in viatico reperitur ad hoc operatur. Fiat emplastrum de malva et bismalva, linea ... herba ... decoctis in aqua et tritis cum axungia gall. ansina et anet.

illo intrigat et maturat aqua renum. Sed non quod aqua quiescit in principio. et tunc posita signa apparent. urina intensa. quando est in augmento et in medio. quando est in statu et tunc manet in sua ultimitate. quando in sua declinatione. quod cognoscetur per continuam eductionem sanioris urine. Eodem modo intelligitur de febre eius. Est in ea ca. efficatie valet de se. ... dum. et eo utantur in cibis et potu ... materiam alterat et evacuat et mundificat. ... particulares meat et optime mundificat. ... ponantur epithimata fria. pulvis. ... portulace. vel malue cum farina ordei. Electuaria sunt dyareub. dyapenidii. ... dyarodon ... [illegible]

... aqua ... et fiat ... decocto ... ordeo ... lacte ... vulnere mundificato ... signa predicta. Et ex his que sentitur dolor in pectine ... eadem diligentia curatur ...

Turbatio autem in urina ab angelis separata. ... separatur a renibus. De lytiasi.

18 Lapides et arene nascuntur ex superfluitatibus naturalibus viscosis in renibus et vesica ex quibus difficultas mingendi generatur. Modo autem lapidis fit per calorem agentem in humido viscoso sublimando partes subtiles ... quam continuacionem ... Calor qui agit in materia unctuosa ... viscosa ... humiditate ... calore ... coagulant ... coagulare ...

... fundatur et ... in alterum per urinam et ...

[illegible] ... Calor ... lapides ... aqua ... arena ... vesica ... Lapis in vesica ... Calor ... Calor ... In senibus ... In renibus principaliter ... vesica ... humiditas ... in pueris ... Aliquando ... viscosa ... calore ... dissolvitur ei humidum ... adustio

Pro paupere de calculo

Rx mercurialis. violarie. ... malue cum radicibus scolopendrie ana M. ii. ... radicis sparagi ana ʒ. ... saxifrage ... folia spice nardi ... seminis brusci. sparagi ana ʒ ... florum violarum ʒ ii ... oleum rute ʒ i. olei camomille. olei violacei ana ʒ ... mellis ʒ i. salis ʒ ... furfuris pugilla i. ... benedicte ana ʒ ii. cassia fistule ... camomille ʒ i ... fiat clistere.

gatur et segregatio per minima. et non potest coadunari in magni
tudine in vesica. Quia expellitur coagulata in partes. et alia est
viscosior. quia per arefactionem et dissolutionem humidi. separantur partes.
et partes coplentur per coagulationem siccitatis et exeunt
partes per frustra lapidis. et alia dissolvitur parum humido adustione
non fortiter coagulatur et exeunt partes per minima resolu
te. ut arene. et tunc non est verum quod dicebat dicimus. quod
arene significant lapidis confirmandi. Quandoque accidit ut lapis debi
liter coagulatus a calore confortato. dissolvitur ut in febri
ani in calida et mixtura viscosa dissolvitur per minima. et
exeunt harene. In urina potissima signa huius egritudi
nis accipimus ex harenis in urina super confirmationem calcu
li. vel generatione. Harenose cum resolutione. iiii. causis fi
unt. vel ex calculo generato vel confirmando. vel ex causa arthetica
vel adustione sanguinis ut in febre adurente. ut quartana
na longa. vel ex actione medicine. Ex calculo enim fiunt
renum vel vesice. quia a vesica sequitur albe apparent. a
renibus vero ad subrufum vergunt colorem. Forma autem convertit
res corporis. vel a loco generationis vel a re agente. vel a re pati
ente. ut cum vesica alba sit. sanguinis tamen sua humiditatem
ex qua generatur harena immutat. et renes cum rubei sint
et in hiis rubee nascuntur harene. Ex re agente quod cum ex
frigiditate condensante in vesica que membrum frigidum est generen
tur harene. multo albe apparent. quod cum per calorem generen
tur in renibus. ideo rubescunt. Ex paciente humores quidem
qui etiam et in harenarum exitu. quibus si ista ducetur. hare
ne fiunt cinericie. ad albedinem pertinentes. Si ex co. citrine.
si ex sanguine. rubee. si ex melancolia. livide vel nigre. Et vero
quidam volunt ex colera eruginosa. declinantes ad vi
riditatem. et non in apparatibus raro vel rarissime. vel nunquam vi
solus humor ad apta colligitur. Sed tamen colligi dicitur quod magis in
apparatus collectione dominatur eique colorem impendit. Quod in gra
git quod lapis dividitur nec calidi. nec rube. nec livid vel ni
gret generetur. Lapis enim nichil aliud est ut quedam
placa quam coagulatio harenarum. Omnium autem harenarum livi
da pessima vel nigre. quod ex diuturna et. s. melancolia generatur. et
cum quem contritione. et contritatione inter digitos magis resistunt. de
rior. Utrum autem harene sint tales lapides in generando vel
ex dissolutione lapidis harene procedant. satis patet in exterioribus
utrique ut in quibusdam scopulis inveniatur ex harenis
cum cohibitis. ut in harena maris per modum dissoluta. et ab
humido parum segregatione. Lapidis color in apparatum sit
imitatur in via conveniens. ut cum exeunte calida. calidi exhi
beantur. petrificarent eum et induraret magis. Quidam enim
nupti in omnibus egritudinibus. et precipue in hac. ponunt pu
clare vinum sale. omnes egritudines et omnias vino exprimen
do curare affirmant. **De causis generationis lapidis**
Ponunt autem magistri necessarias eius causas generationis lapidis et ha
rene. s. multitudo et viscositas humorum. conclusio pororum et me
atuum. et debilitas expulsive virtutis. Ex iste cause precipue
abundant in pueris. unde familiares existunt ad eius generationem hu
mores enim ad renes descendentes. vel spissiores sunt et vi
ciosi et acuti vel grossi et viscosi. licet et acuti. si poros renum
apertos et rarios inveniunt cito renes transeunt non tamen du
morantur ut lapis efficiatur vel harena. quia exeuntes faciunt
non verum sedimen. non iuictum. non perineum. non similem persimilantem
sibi colorem album vel citrinum vel rubeum. vel livorum. preten
dunt quod in ypostasi ita dicitur. Quia si grossi et viscosi hu
mores sunt. et poros strictos renum inveniunt. vertunt ex
spissima debili decoctione. in harenas et lapides convertuntur.
Si autem in eis expulsiva sit fortis. ipsos cum dolore ad partes

oracionem expellit. unde dolor in renibus fit ex viscosis
humoribus. quod vix expelluntur. et est ex subtilibus et liquidis mixtis
exeuntibus et postea lesi sunt. quia autem expelli non possunt dolor
manent et in inflationibus parvis coagulationem vel aliquam aliam
lesionem inducunt **parvus**. Harene vero ut predictum est
in supioribus. quando significant lapidis confirmandi. Quomodo autem dinu
mrenius. Et distinguuntur harene. quod licet aliud. ut nef
sint signum ab harenis in quartana. et arthetica valde
calidus. quod in litiasi in fundo subsident et vesice. In a
liis autem rarissime fundum petunt. immo se gravitate et levi
tate in vase et in libro cum ventositatem. locum in urina
vendicant **sibi**. Est autem alia cognitio diversitatis ip
sarum. quod si harene fiunt ex calculo solare confricate in
ter digitos. non comminuuntur vel dissolvuntur. Si autem fiunt
ex aliis causis quod tunc fiunt ex humoribus. de facili dissolvuntur
fricatione. Est autem urina in litiasi alba. quia quando spis
sa quando tenuis. Si autem opilatio sit in meatibus reddit urinam te
nuem albam. humore lapide apparente. Humore quando humor est
in causa melius indigestus et crudus. quando spissa. quando colata.
Humor autem melius. vel opilat urinales meatus et ten
uis et alba egreditur. vel urinis sua gravitate discolorat et atte
nuat urinam ut in quartana. unde dicitur albe urine et ten
ues venientes in quartanis in principio. tales enim splenetice appa
rent. Ex frigiditate vel viscositate fit opilatio sicut in infantibus in
stricta poris et humidis opilatio viarum que inter renes et e
xpellit. Ex colera autem cum humida grossa commixta et viscosa
coartante et opilante meatus fit opilatio. ut urina colore
conceptio spoliet per. unde urina tenuis et al. egreditur. sicut in yeter
cia ex opilatis viis subtilioribus fellis. cum generate plurime colera
cum urina et egestionibus que ut sunt alba et yposarcam tendunt sig
nificant. Ex lapide autem in vesica vel renibus generatur cum tenu
is et alba mingatur in colore et substantia. colore et substantia in meati
bus angustis spoliatur. Lapis autem in vesica aliquando attenuat
urinam. sed tam generatur urine colorationem sed in sui au
ctu incrementum. unde urina subtilis remanet et alba. unde urina
tenuis et alba procedunt lactea et spissa cum harenis lapidis
confirmandi signum. spissa autem confirmati non dum sed sin harena
vel procedentibus omnino confirmati. Urina quando tenuis et alba cum
harenis albis procedente lactea. lapidis in renibus signum
cum hiis cum signis. cum dolore et gravitate renum. cum punctione et
dolore ani. et hanche et dominatione pedum ex parte renis
infirmi et alia. renis ex eadem parte renis infirmitas. urina
exit paulatim. cum ardore urine et harenoso sedimine. Est
urina tenuis et alba cum harenis al. procedente lactea et
spissa. lapidis in vesica signum. Continuata. Dolor in collo ve
sice et in virga et in pectine atque pruritus cum tensione
virge cum difficultate mingendi. Est urina alba et spissa
cum arenis. lapidis omnino confirmati. Si autem dato diure
tico incipiat inspissari. et harene exeunt lapidis disso
lutionem et diminutionem signat. vel a non esse si possit. Quando
autem reddatur urina tenuis et al. per apta. nam est in aptare
renum. Unde autem vesice assignantur quam tibi declaris urinam
iudic. Ruptura vene. vel excoriatione. Opilatione eius. et humo
re in vesica corrupto. In huius tibi causis tantum unum modum
assignat livoris. quod humor idest quod per rupturam vel excoria
tionem vene egreditur. vel quod in est calculi. vel cum opilatis
urinis admixtus est lune faciunt. In ruptura vene humores
diversi color egreditur. quod bene possunt quando urinam redde
livudam. quando aliquis colorans. prout diversitas commixtionis con
naturabitur. Ex in calculi potius est urinam livere. cum fri
tate condensante lapis generatur. similis et sanguineus. et dissimilis. si ex

Eme sorores medicinarum medicamen ℞. sc. psillii. sem. alcee. ana ʒ. i.
sem. cucumeris et milii solis. ana ʒ. s. melancium oleum. ut fiunt pondus. ʒ. ii.
cum vino sorbili.
Decoctio valens lapidi renum cum dominatione corde. decoquere fo
lia malve agrestis cum butiro ut mitte de quo fiunt in potu ressque
me. frangit enim lapidem et provocat urinam. et leviter expellit lapidem.
Est decoctio spargi in aqua decoctis. et concede anes. si fiunt forte veni
potus et renes cum unguento ut de mollificatione aliquam det medicina fran
gens lapidem. sicut est diacalon. ℞. baccae filiceis. sem. cucumeris al.
anime. sem. maratri. apii. cassie. cinamomi. spice omnium ana. fiat puluis
et confice cum aqua ut. fac electuarium. de mane. fac pillas sicut est. et
de pillas. x. cum vino et aqua calida.

[margin: Iª p³ dubi. dem q̄ urīa uesice ingredi]

fricatione contingant. ¶ Illud est dictum ex humore corrupto in uesica contingere. ¶ Dubium autem est quo urina in uesicam ingrediatur cum uesica super collum suum posita sit, et os illius sit inferius. fundus non superius. Unde dicebant quidam urinam resudando in uesica cadere. Quomodo quidam lapides integri ad quantitatem dierum in uesica residendo laberentur, uel et alia grossa ut fauces et chorydes ¶ Habitum autem sciendum sit. Renes enim ex ambabus partibus spondilium costarum positi sunt, unus dextra alter sinistra eorum loco. Utrique autem eorum duo habent colla quorum unum a latere interiori ad magnam uenam que est in gibbo epatis tendit. aliud uero descendit inferius dorsum uesice inuisibiliter coniunctum. Colla uero que ad uesicam descendunt sunt carnidea poris et uocantur emunctoria. ¶ Vesica autem in se est uas et est receptaculum quod intus neruosum et ampulla locata. ex duabus est composita tunicis. super os uero est musculus quidam sicut qui ipsum constringit et prohibet ne urina inuoluntarie egrediatur a uesica. Ad uesicam uero perueniunt a renibus per duo colla que emunctoria diximus uocari. Quecumque autem ad uesicam ueniunt, unicam tunicam eius consuunt. et postea inter duas tunicas eas transeunt donec ad collum peruenerint uesice. Ulterius alia perforantia tunicam ad concauitatem descendunt uesice. ¶ Videtur ergo quod cum uesica inflatur, uentus tamen non egreditur, quoniam in ea sunt duo foramina per que intrant aquositates sanguinis, que cum urina dilabuntur a renibus ad uesicam ut dictum est. Set omnia contraria te uesice interiora et interiore incedunt tunicam et contraria approximare faciunt. Unde quanto magis impletur tanto magis tumore constringitur. De signis distinctiuis lapidis in renibus et uesica.

[margin: at gommitur //]

¶ Lithiasis siue lapidis passio sepe creatur in uesica, et sepe in renibus, et quandoque in uno rene. quandoque in utroque, possibile est enim esse calculum duplicem. uel simplicem sicut pleuresim duplicem uel simplicem. et signa tradimus ut addamus. ¶ Si enim in renibus, pes pedis illius stupidus est, et spina ex illa parte compatitur renum cum difficultate urine, et est harenoso sedimine. et sic in augmento arene cotidie augmentatur. Si uero in statu et lapis est confirmatus, cotidie diminuitur, et tunc urina fit lactea. tam ex illo qui est in renibus quam qui est in uesica, et maxime quando inueteratus est. Quod credo fieri lapide magno diuturne meatum distendente. ¶ Signum autem est quando habent lacteas urinas in hoc enim pungitiuo et acuto dolore infestantur cogentes mingere. unde sepius contingit tales sedere nates in loco lapidis. ¶ Quando uero lapis est in uesica, eadem fere sunt signa. Set preterea dolor incidit in pectinem et sub uentre in pectine. Adest et stranguria uel dissuria. et quandoque sanguinem et trumbos habent uel mingunt. quod ex renum uel uesice contingit ulceratione. ¶ Omnes autem calculosi et maxime qui in uesica laborant, patiuntur uentris constipationem, et egestionis difficultatem et tarditatem. ¶ Similiter in mingendo adest difficultas que supra dicta est. uero supra positio est. ¶ Sciendum autem quod harene etiam discernuntur ab humore opilante. quod cum harene manibus tractantur, aspere sentiuntur. humores autem molles et oblonge forme. ut in modum pilorum a renibus. Set spisse et conglobate magis a uesica. et cum in urina non facile dispergunt uel dissoluuntur ut lapis. ¶ Quando autem cadit lapillus in ~~uesicam~~ uirgam, et tunc est dolor in ipsa et pectine. ut quidam coguntur mingere, cogunt et [illegible] cum dolore propter colligantiam et compassionem expellunt. ¶ Sciendum autem quod si sit lapis in renibus, maior est apertio signorum in posterioribus ut dolor spine et spondilium musculorum, dolor et agrauatio circa renes, et in pertransito punctionis et carnis [illegible]. Dementatio

[margin: mō d' ke]

coxarum et tibiarum, formicatio et pedis stupor. ¶ Si uero in uesica, magis est dolor in pectine et agrauatio, et urine subtractio, et dolor ylliacus. et colicus. et cum his et punctio. ¶ Sciendum ergo ut prenoscamus si sit siue si non sit: quando est de calida causa et quando de frigida. et quando inueteratus. quando recens. Si calida et recens signa sunt: calor pungitiuus et acutus. unde sequitur stranguria. urina intensa rubea. uel subrubea. aliquando cum grumis sanguineis et harenis rubeis. uel subrubeis. uiridibus. uel nigris. ¶ Si de frigida, sentitur rigor in loco collectionis. ponderositas et grauatio. urina quandoque tenuis. quandoque pinguis et turbida. harene sunt albe uel cinericie. ¶ Et uero quando in confirmatione lapidis in utroque est urina est pinguis et discolorata lapide existente in spaciositate uesice. et urina distincte [illegible] cum sabuloso sedimine. et aliquando cum sanguine putrido propter carnem dem.

¶ In mulieribus si fiunt calculi: frequentius in renibus. caliditate enim et siccitate renum humores petrificantur in collo uesice propter angustiam colli. ¶ Cause quare uiles ut plus dictum est humores sunt. ut aquositas uiscosa ex sanguine et flatu autem melia. ex colera. quorum excellentia in colore lapidis dependet. et harene certis particularibus generantur proprie ut dieta adiungente. aut uiscosa: ut potu aque limose. esu carnium porcinarum maxime siluestrium. et maxime cibi crudi. et cibis uiscosis. tam crudis quam leguminibus. ¶ Ex causa autem efficiente fit maxime ex calore adurente et inde causa. et siccis complexione. ut dyascorides. auicenna. alexander. mecedunt enim humores et corpora. ¶ Ideo dico in omnibus causis harenarum ut incessione sanguinis. ex longa egritudine. et consuetudine adiuuante quamuis lapidis genere non generatur. ¶ Sciendum quod laborantes ex calida causa promores in uenerem quam alii. ¶ Quidam autem de confirmando. et confirmato et inueterato regulas tales exhibere requirunt. ¶ Urina in colore alba uel glauca. et substantia per totum tenuis cum harena multa et diuturna. lapidem confirmandum significat. ¶ Item urina in colore alba uel glauca in substantia medium tenuis cum harena pauca et diuturna signat lapidem confirmatum. ¶ Item urina in colore lactea. in substantia perturbata et spissa cum residet in fundo globosa super lucens. signat lapidem inueteratum.

¶ Tria autem in calculis sunt uetita. Diete paucitas et subtilitas. usus diureticorum. moderatum exercitium. ¶ Sciendum autem quod lapis inueteratus uix aut numquam curatur. nisi per incisionem. ¶ Item non ex lapide mingunt quoniam diuersas formas. Est enim alius rotundus. alius longus. alius triangulus. aut quadratus. aut asper aut lenis. aut mixtas dispositiones. ¶ In non ueteratis quod ex calida causa cum urina harenosa et intensa sunt et harena rubea et intensa. Digeratur materia cum dyaprunis mane et sero. cum oxizacara et apozimate diureticorum. fiat. ut scolopendrie. capilli ueneris. fenicu. se. radicis sparagi. et bruski. se. pe. Digesta materia purgetur cum electuario de succo ro. ¶ Tercia die fiat balneum in aqua decoctionis maluarum et absinthii. foliorum salicis. et iunearum. tormentille. quinquefolii. acetosule. bismalue. ¶ Exeunti a balneo detur rubea et cum aqua decoctionis scolop. eximie. sequenti die. fiat stoma de sophismitis si est inde. Si in renibus. exteriori. ¶ Si est in renibus ~~fiat~~ inunctio super locum passionis cum populeo et aceto. ¶ Supponatur emplastrum quod fit de se. iiij. frigidis. acedule. portulace. plantaginis. sandali. se. fe. psilii. et diu temperentur cum uino et aceto. uel cum aceto et succo medicaminis. ¶ Fiat etiam cauterium in poplite si lapis est in renibus. in crure interiori uel exterioribus. ¶ Si in uesica. fiat clistere singulis .xv. uel xiiij. diebus. ¶ Item adunatur cum dyaprunis electuarium de succo ro.

[margin: Cura]

[bottom commentary, partly legible:] Et inquit medicus. Circa passionum [illegible] loco[rum] [illegible] distinctionem [illegible] agnitionem [illegible] est [illegible] quam [illegible] ... Sed [illegible] et [illegible] ... uesice [illegible] lapidem [illegible] ... urine ad uesicam descendere ... sanguine paulatim [illegible] coagulato ... in renibus uel uesica [illegible] ... ad renes [illegible] ... ¶ [illegible] ... et post parum sanguis et frustum carnis.

an. et singulis septimanis cum iterum dormit in modo … sine observancie dicte sumat. ¶ Fiat sirupus de scolopendria. endivia. capillis veneris. ceterach. politrico. adiantos. rad. feniculi. solatri. saxifrage. ebuli. sambuci. et fruct. sem. et … de quo … detur … cum aqua tepida. ¶ Item accipe sem. frigida. acetosella. lactuc. portulace. spica nardi. galange. sem. saxifrage. plurimum pellis leporis et sanguine … et lacte caprino combustis … ana. pulverizentur et conficiantur cum aqua … vel aqua frigida sem. frigida ad modum aque ro. In qua resolvatur balsamum et … et fiant trocisci. ʒ.i. de quibus … detur … cum vino … et aqua. ¶ Si autem fiat ex frigida causa digeratur materia cum … electuarium … ut mitridatum vel … post … electuario mane et sero. recipiatur usus oximellis diuretici. vel squillitici. cum aqua tep. … cum aqua benedicta. ¶ Tercia die fiat bal. ad umbilicum. cum aqua decoctionis radic. sem. petrosilini. apii. dauci. ciceris rubei. saxifrage. milii solis. ¶ Exeunti a balneo offeratur aurea alex. sine opio. vel tyriaca maior. cum vino decoctionis saxif. et milii solis. ¶ Sequenti die apponatur sophina … predicta. … si lapis est in renibus. iterum balneum singulis mensibus et offeratur predicta opiata. ¶ Singulis mensibus in tercia etate lune vel quarta iterum … de sophina. … singulis xv. diebus fiat clistere … fiat cauterium in poplite lapide existente in renibus vel … ¶ Item singulis diebus … accipiat ex predicto electuario semel in mane. et semper usus … sirupi. ¶ Extrahatur succus raphani et saxifrage et bulliant ad ignem. coletur. et addita zuccara fiat sirupus. ¶ Item accipe rad. sem. petrosilini. apii. dauci. ciceris rubei. brusci. sparagi. raphani. pentafilon. saxifrage. milii solis. … et campestris … herbarum. galange. ciperi. acori. spice nardi. urticelle. bruneta. buglossa. … decoquantur. addita zuccara fiat sirupus. ¶ Item accipe rad. sem. apii. dauci. ciceris. brusci. sparagi. raphani. milii sol. decoquantur cum aqua decoctionis … ¶ Vel fiat distillacio per duo vasa … olla … argilla … de vino saxifragiato. quod … apii. brusci. sparagi. petroselini macedonici. genciane. … ana. nucleorum … amei. levistici. ana ℈ ii. saxifrag. milii sol. philalidos ana ʒ iiii. rad. … pentafilon. paritarie. rubee maioris. lapidis iudaici. siler montani. … ana ʒ iii. gummi ede. sem. basiliconis ana ʒ ii. … ciceris marini. betonice. elenii. acori. ana ʒ ii. et … spica nardi. … galange. cinamomi. … ana ʒ i. … cicadarum. cantaridum … ana … azari. sem. urtice. … ana ʒ i. pulverizentur et ponantur in vino al. per xv. dies … et potetur. ¶ Item extrahatur succus urticelle. saxifrag. rafani. brunete. buglosse. quod admisceatur oleo laurino. vel … vel alio ca. et decoquatur ad succi consumpcionem. coletur. admisceatur cera et axungia et fiat unguentum … et inungatur. et supponatur … cum pluribus aloes et malaxetur cum succo saxifrag. vel pulverizentur sem. petrosilini. apii. dauci. ciceris. saxifrag. milii sol. raphani. gummi ede. et conficiantur cum predictis succis. et fiat emplastrum et supponatur. ¶ Item sanguine … per evangelium … accipiat … in potu. ¶ Item detur balsamum in singulis … diebus. si dives est. vel cum benedicta

simplici. ad pondus ʒ. unc. ¶ Item comburatur lepus vivus cum cicadis vel cantaridis cum … pluribus cinamomi vel aliis competentibus. et detur … ¶ Item cicade accipiantur et remotis pedibus. capite. et alis pulverizentur cum … sol. et saxifrage. et detur pluries cum apozimate de pentafilo et vino. Vulpis autem … ex pinguedine illius … et cum decocto cum gummi ede … ¶ Item extrahatur sanguis ab hyrco … per xl. dies … solis ede et vino in potu puro quo exsiccetur et apponatur ad … balsami vel aloes et mirre ℈ s. sal. ʒ s. … exhibitus curat. ¶ Lapides qui reperiuntur in … gallorum lapidem frangunt. … cauda super aquas … Lupulus autem id est acedula … benedicti. ¶ Illo autem … si … aride et sicce appareant. benedicta non detur. exsiccat enim … Inungantur autem loca dolencia ex oleo laurino. et unguentis calidis et maxime in quibus … et in … oleo fomententur … in vase oblongo ad modum virge. ¶ Inveniuntur et olim … senecionis. saxifrage. lapidis … vel … vel balsamum vel petroleum per siringam. et maxime in hyeme et paciente non existente … Antequam autem intromittatur … mollificetur … cum unguentis et … leniter et tortuose intromittatur. … fiat balneum usque ad umbilicum cum aqua decoc. malve … ut exeunti a balneo. fiat unctio … vesice cum butiro ʒ i. oleo petrol … per … vel siringam intromittatur. sed hoc corpore existente pletorico vel … ut dictum est. non colico. non extenuato. quod petroleum calidissimum est. et hoc fiat usque ad iii dies vel iiii. ¶ In quinto autem die iterum ponatur in bal. et intromittatur … usque dum tangat lapidem et removeat a collo vesice ad fundum. quod ibi potest morari sine lesione per xl annos. ¶ Item vel lapis qui reperitur in spongia marina vel in articulis … galli vel in vesica porcina. vel in petra … cum aqua … ¶ Vel … pluries scorpionis combusti. ¶ Illo autem … accidit lapis in renibus et non in vesica. … et amplitudine colli vesice. ¶ Calculosi autem … possunt venenis … periculosorum. ¶ Fiat unctio frequens cum unguento aureo. quod … speciale est … Componatur de omnibus lapidibus frangentibus et pluribus speciebus … et emplastrum de saxifraga et spica … unguento aureo. ¶ Omni mense cum simplici benedicta … calculum in vesica … qui … renum et vesice … et robustis … optimum est remedium per infusiones et impulsiones. sic enim dissolvitur … et precipue si fiat post balneum et mollificaciones … et … collisiones cum modicis impulsionibus … ad … Sic enim accidit … ut lapis … in fundo … per annos … ¶ Item accipe rad. sem. petrosilini. apii. saxifrag. et reliquorum diureticorum. et coquantur … post abiectis … pone in cucurbita … post pone lateres … et pone … ut obturetur et fumum recipiat. dolor mitigatur. ¶ Post ea detur apozima ex radice apii. sem. petrosilini. milii sol. polipodii. … ana ʒ iii. Omnia adiutoria magis in balneo. ¶ Iaceat … in renibus … ut lapis

Que vias urinam … impediunt
- carnositas
  - … dolor … et in … vrina al. et tenuis cum … cum tangitur … inveniuntur carnositas molles et oblonga …
  - In equitando mingitur sanguis.
  - … et inveniuntur … durum … rotundum.
- nascencia
- verruca.
- Lapis
  - Signa lapidis in renibus
    - Urina lactea cum harenis … signa …
    - Urina al. et tenuis cum harenis rubeis …
    - dolor … renum … et dolor …
    - dormiendo pedis … ardor cum … extra.
    - … testiculi … harenosum.
  - Signa lapidis in vesica
    - Urina al. lactea spissa cum harenis al. … signa …
    - alba tenuis cum harenis albis …
    - … cum harenoso sedimine et …
    - … dificultate …
    - dolor in collo vesice et in … et in pectine … et …
    - dificultas mingendi. dolor in … et ano cum conatu egrediendi
    - … et ablacione dolor in pectine … et …
    - … tibiarum … et … cum tangitur inveniuntur durum ad magnitudinem nucis vel …

in concavitate cadat. Olim de tamarisc. vel peucedan. l
cime. minuim p mistu alia et suci inte sal. minus
p eugalle v. Electuarium fit ex melle et duab. partib.
camedreos et camepiteos vel alcius tam et una pre
lap linc. et saxifrag. v. Diatrepo vel elcm ducis
et ad stranguriam et dissuri. Item plurima bona. saxifrag
et a. competencia quib. addat plus tiriac. cinamo
dar. et lepozis combusti et det in cibo et potu. Ido post
formatum ex malva. mercuriali et paritaria. nasturcio
aquatico et cauliculo agresti. et se. lini combustis bulli
tis longo tempore in aq et vino et oleo. Si est in collo v
vesice. succedat inuncto cum ungento aureo. deinde sug
gatur fortiter ab alico. pro si imugere non possit. balneetur
in aq apii. pe. malve. et fricentur renes eorum suaviter
et suggat urina. et det plus lepozis usti cum cicadis us
tis in potu. Emplastrum fiat ex saxifraga et succo a
pii. cum farina tritici et apponatur pectineo. Sanguis
vulpis recens potat cum albo vino tepido frangit
lapidem quod pro si lapis in eo mittatur. succus limonum id facit.
Item ad lapidem probatum. accipe saxifrag. centaur. et gramine. et
calculum agrestem. quod si non inveniris. accipe domesticum. non
transplantatum et cum reliquis fac bullire in aq salma
tina. vel salsa usque ad medietatem et in ea aq sedeat pa
ciens usque ad pectus et teret suaviter umbilicum et pectinem et
pectineo. et postquam par ibi steterit exeat. et inungat
dragagantum mixto cum oleo mecelino vel pugellino. vel rosato.
inunge locum fortiter fricando. et idem intret aq. et per
inungatur et sic fiat ter vel quater vel pluries. et deinde in bal
lucimpon vel elcm ducis cum succo predictarum herbarum. Qui si
succum recipere non potest. facies ex eo sirupum. et cum
sirupum tempora pax balsami et misce cum aliquo predictorum electua
riorum. hoc fecit si paciens intrare intelligit cum succo pre
dictarum herbarum et peucedani sumit inunctatur. Item hyrcus
teneat se sub dieta. ut saxifrag. edera et pe. et
apio. et similibus per vi menses pascat. sed per annum et vinum
pur potet. et die ad minus per xv dies. tunc fiat ei mi
nucio secure in collo vel alibi in vase tereo dreo
plumbeo et stanni suppone aliud sicce. et sic desiccari ad
solem aliquo minimo respirando. quod erit et sic soli ex
siccetur. Cum exsiccato appone pluvierem inire et aloes
et balsamum sibi bibere potest ut conservet a putredine. Tali
pulvere utatur paciens. accipe etiam marrubium. et senacium
et pax pect. et decoq. addito sal. yrcino et da pa
cienti comedere. deinde fac aquam. accipe. saxifraga.
gramina sol. rad. fe. pe. api. se. melonis. ci. cu. cucumeris. in
aq bulliant. de colata bibat in mane. exib. de lapi
de in urinali pulvis lepozis vivi combusti in olla nova et
cremati cum vino. Item valde laudandum est in lapidis
frangendo. Pulvis eugenii pape ad lapidem frange
dum. R. saxifrage. seminis [illegible] foliis. cicadarum an. sanguis
yrci [illegible] de omnibus predictis gariofilorum ad pondus omnium
hoc pulvis [illegible] sepe datur in potu cum vino subtili in quo
bullitum fuit se. apii. pe. milii sol. [illegible] fol. et sepius
pectineo inungat oleo pugellino. amigdalino et accipiat
tyriacam cum [illegible]. Item lapide [illegible] pudenda
et pecten. pacientis fricentur. aut in balneo. aut
iuxta ignem [illegible] cum ungento aureo. et si fuit bene imbiben
balneetur in aq decoctionis malve. bismalve [illegible] parit
arie. [illegible] in [illegible] mane. Tunc det eis succi
caulis agrestis. et maxime illius qui invenitur in litore maris
et est quasi lividi coloris. saxifrag. gramis. centaurea mai.

et addatur pax zuccari ut melioris sit saporis. et ex
decoctione mel [illegible] a [illegible]. Si vero paciens
fuerit delicat. et succum predictarum herbarum bibere non potest. co
quantur herbe ille in optimo vino [illegible] et potet. et si in vino
illo resolvatur [illegible] vel filoantropos. vel elcm duc.
et sic sero mane [illegible] melius est. postquam in balneo
diu steterit supponatur parum in illo balneo ut inguina
extra promineat. et pax oleum in testa ovi tepefactum p
[illegible] cum siringa iniciatur. et eo a balneo egres
so. pudibunda idem cum calidis ungentis inungantur ad ig
nem. et lana [illegible] obvolvatur. hoc cura sepius [illegible] et
probata est. Filantropos maior. Filantropos facit ad
emfraxim epatis et splenis. et dolorem ylium. cum dyagridii. 3. ii
ii. euforb. 3. i. emendat nefreticis. et stranguriam
subvenit. calculos in renibus et vesica potenter frangit
et fractos sine periculo expellit. R. foli squinanti. ci
pi. alari. euforb. petro. maced. aneti. milii sol.
lapidis lincis. an. 3 x. cinamomi calami aro. polip.
filalid. melano pipis. se. leuistici. petros. urtice. se.
citri. lilii spinarum. i. saxif. baccarum edere. bardane
an. 3 viii. galange. nardi. zedoar. beton. feni
culi. spica. cardamomi. apii. marat. se. eruce. si
napis. diob. an. 3 vi. gariof. ʒʒ. casiel. costi. pire
tri. celtice. nucis mus. ci. cortic. lilium. leucopip. car
pob. cari. cimini. baccarum lauri. silic. 3 iiii. oli.
nardini. sambucini. mecelini. et pulleg. an. 3 iii.
an. q. s. Detur in modum castanee maioris cum aq de
coctionis [illegible]. Filantropos minor. Filantropos
minor facit cephalargie. artetice. podagre. epaticis. spleneti
cis. ydropicis. yliosis cum dyagrid. 3. i. datur in
duabus horis. nefreticis medetur. colicis [illegible] pre
stat. calculos [illegible] frangit et expellit. sciatic. et
podagr. subvenit. R. squinanti. alari. euforbii.
petrosil. maced. api. an. 3 viii. ani [illegible] saxif.
gramina sol. polipod. et silia. pondus mel q. s. [illegible] sirupo
datur in modum avelle cum [illegible]. Justinum. Justinum opti
mum ad dolorem renum calculos frangit. et harenas
expellit. et stranguriam dissolvit. R. cinamomi
folii costi. nardi. aristol. lon. et ro. [illegible] ysopi
pulleg. archemesie. pentaf. leucopipis. petros.
orob. leuist. ol. sat. urtice se. silis. saxifrag. iu
nipi. spica. se. apii. aneti. pigam. se. gramina sol. ci
cer. se. se. baccarum lau. omnium xxx 3. ix. an. q. s.
Datur in modum avel. mane cum [illegible] i. cum ydromelle.
Usina. Usina a multis sapientibus probata babilon.
seu constantinopol. ad dolorem ylium. angustiam. fastidium
colli. lapides in renibus et vesica valde rumpit et ex
pellit. stranguriam et dissuriam solvit. R. petrosilini. 3.
xviii. galang. aristol. spice. ʒʒ. api. meu. saxifr.
polip. de pet. colli. se. lappe minoris. [illegible] ma
[illegible] cicute se. gramina sol. urtice se. api. se. genestule
se. spargi. [illegible] an. 3 x. cinamomi. [illegible] ede
se. et [illegible] an. 3 iii. et s. an. q. s. dosis eius est 3 iii. datur
in modum avel. cum decoc. polipod. ad lapid. saxifrag. vel
cum apozimate. Litontripon. Litontripon facit ad indi
gnacionem stomachi. et frigorum [illegible] dolorem competenter. la
pidem in renibus et vesica potenter frangit. et inde mina
tur expellit. stranguriam et dissuriam. sine mora solvit.
R. nardi. ʒʒ. xilobals. achori. cinamomi. pentaf. a
neti. melanopipi. saxifrag. omnium xi. 3. xx. opob.
gariof. costi. terpentine. liqui. api. sparagi. camedrei.

apii. anisi. spica. se. basilic. cortic. cap. ana ʒ. v. sol. ce. squinanti. cassie lig. bdellii. mastic. yreos. amomi. leui stic. se. gumi sol. petrosil. silis mo. calamenti. anisi. se. eu forb. lap. iudaici. oli. ana ʒ. ii. mellis. omnium xviii ʒ. v. quell. q. s. Detur in mod. auell. cum tep. Restrocatharticum

Restrocatharticum .i. reues inuadens capitulum. philosophi. diffi cilitati urine. si cum apozimate minii sol. in mod. auelle simul. De renibus et uesica lapidem potentius expellit. cum apozimate saxifrage supposito. asthmaticus in ipsa cum apo zimate arthemesie. colli tumorem sedat cum decoctione colli. B. lapid. iudaic. ʒ. iiii. cere ozemen. ʒ. ii. et sol. ii. cuforb. urine. lilium. uesice cap. lapid. in ese uel uesi ca porci masculi. cimini. sciami. se. macedonic. car. se. di uini. x. ana ʒ. ii. nardi colli. pir. ec. cassie. reupontic. psi lii. electrum. sambuci. glicorisi. rosis marini. genciane saxifrage. gummi ede. capilli. pinul. ar. bacar. dapnid. piperis long. et albi. rute se. iuniperi. omnium xx. ʒ. singul. as. balsami. storac. sanguinis yrci. acori. asari. feu. mei. aristol. lo. et ro. botrie. filandos. dauci. petr. eruc. se ana omnium xv. ʒ vi. urtic. se. sol. ii. sueti brasice et spa gi ambor. sol. i. ad. ex q. s. Dosis eius est ʒ. iii. De stranguria

Stranguria et dissuria et suria et pallus. et dissuria et suffocatio urine. uesice sunt passiones. et suria

Stam impedimentum urine aliquando est a renibus. aliquando a uesica. Quando est a renibus sepe fit ex lapide. aut apla te. aut replecione. aut ruptura. aut sebibus. de quibus tractatum est. Quando est a uesica. aut ex toto aufertur. et sequitur mom ficacionem uirtutis expulsiue et eg. qui non sentit dolor in morbo in uesica. Aliquando ex constrictione uie et hoc intus deorsum. et aliquando ex apostemate. et aliquando ex natura aliqua in collo uesice ut uirga. et aliquando ex lapide in uesica uel collo. et si sit in collo. grauitas et dolor in loco illo cum febre. et uigiliis. et stranguria. et duricia reperitur super uesica cum maiori dolore. et pulsacione. et cito inficitur non ei succurratur. Si uero sit opila cio dolor uiget. et est continuum ex compassione. et si est ex flatu aliquando exit flatus per urinam. et si est ex sanie quod ex apostemate et dolor pectinis. et si sanguinem mingit. scabiem in uesica cum re solutionibus sequuntur. et si est sanguis pur. coagulatus est in uesica. et cum sanguis aliquando est ex acumine aut ulcere lapi dis. et de huius dictum est. sed de sanguine dicetur. De signis dissolutis

Ex hoc patet strangurium et dissurium et surium. Quando est morbus per se. quoniam sunt alia aliorum morborum. Quando est morbus per se. hoc fit ex duplici causa. uel ex colera ignita acuente urinam. unde sic guttatim in uesica cadit. ita guttatim mordicando expellitur. unde guttatim distillat. uel hoc fit ex flatico hu more relaxante neruos colli uesice. unde neque urina retinet. unde distillat guttatim. Sed quando est de ca. cum. quod per arsuram et mordicationem et urgentem per collacionem et inflationem urge. Et quando est ex flatu. quod per discolacionem et spissitudinem urine. Sed urina in stranguria est liuida et pauca et frequentius mincta. Ac mincta autem est super ex flatu ut super dictum. et urina in huius modi morbis est pauca uel paucior uel paucissima. uel nichil. sed cum fuit ex opilatione. et hoc magis. maiore. maxima. Sed enim stranguria pulsio uesice appellatur. ut apostemate aut sanguine co agulato. uel sanie. uel lapide. uel flatu coagulato in uesica cadente in foraminibus urine et opilante meatus urinales.

Et si opilacio fuerit facta ex toto ut urine nullo modo pateat transitus. suria uocatur. Si autem non ex toto opilatur. sed a quo euadit. sed continue et guttatim. stranguria uocatur. Continue enim expellitur. quia continue uesica grauatur. Si autem obueniet aliqua causa expulsionis. ut aliquando aliquid per se fiunt expellatur.

et alia redueatur ad aliud tempus. opilacionem quod magna esse sed non tam magna ut possit. nec ita non grauatam esse ostendat. Quando autem ex nimia abstinencia. et nimia uesice plenitu dine. urina pondere ipsum collum comprimente. retinetur urina. et fit stranguria quibus non se expecierint. et paulatim expleatur. Quando autem isti morbi fiunt ex lapide. signa et causas supra dictum. Quando autem fiunt ex harenulis que per mictam harenulas effusi onem. sic ergo lapis causatur secundum precedentem oppilationes. et quando fiunt ex humoribus opilantibus quod per urinam turbulentam. et eo dem cum urine admixtione. Si autem per eos concreatur in causa calida. fiat fotia de sophena scilicet camilla pedis mclus. et dige ratur in cum oxizacar. Post electuario de succo ro. uel oxi. Die ter fiat balneum de frigidis herbis. Exeunti detur tri. ro. post recessus. cum aqua decoctionis scolopendrie. uel endiuie. Se cunda die apponatur sophena. Singulis diebus offeratur mane et sero electuarium quod arsuram quod reperitur in tractatu spiritualium ex Se. Quando autem ex dragagantum. uel dyap. uel zuccaro. uiol. sequitur usu si rupi. Alie in causis ca. epis et renum. datur. fiat inunctio cum olo ro. uel uiol. agitata uel aceto. et supponatur emplastrum frigidum quod dem. et inungatur olim uiol. et lac mulieris per engal. et hoc in exitu urina ueniat. Si autem apla sit in ca. fiant emplastra mollificati. lac mulieris olim uiol. uel ro. iniciatur per enargal. et si fri tas sit passio fiat fotia de sophena in aqua ca. Comprimet uirgam ut exeat apla. Post dentur diuretica mundificancia uul nera renum. ut lac seminum diur. dragantum. gummi ara. et non negligat bal. quia aperit uiam et mundificat. Et fiant emplastra ex de anetis et malua et similibus. et fiant cera ut in apostemate renum. Si autem est frigida. digeratur in cum oximelle. et purgetur cum benedicta. Tercia die fiat balneum uel suffumigium de herbis ca. Exeunti detur tyriaca maior cum succo mente tep. uel cum uino decoctionis castor. Sequenti die fiat fotia. Item dispensetur tyriaca maior cum succo mente et colec. et inicatur per enargaliam. Item accipe euforbii. mastic. radic. bardanum. et coquantur cum aure uulp. et repleatur cat. uidelicet uel anis. et castor. et pinguedo quod in stalla dic recipiat et interea lig. fiat calami et fiat unguentum.

Omnibus modis exhibita caro uulpina. elixa. assa et pinguedine est mirifico facta in huius passionibus et guttatis frigidis pro stant magne remedium. Item mane et sero offeratur exu nixem. ʒʒ. aleo. electuarium ducis. et sequatur usus isti sit. Accipe rad. bardanum. centauri gr. menta. pionami. castor. et in aqua decoquantur. coletur. et admisceatur mel ru. et fiat unguentum. Et in fine decoctionis apponatur plus castor. et bibe.

Fiat cura de adhibi congruentibus lectum. et pacientibus pa ralisim uesice. Et non quod non debet dari medicina scamo nii in huius modi euforbii. non uehis prouocare urinam. sed esula. Si autem est ex defectu uirtutis expulsiue. competit balneum. et tyriaca. et fricatio colli uesice. cum odoriferis ca. fricetur et in posterioribus inguinis. Detur dialacca. dyaspinatum.

In uiscosis autem humoribus et frigidis confiunt diuretica et mundificati ua. et danda sunt quod discoagulant ut ea quod conueniunt lapi di. In nouitate autem genitalis actio urine suffocatio propter ea spissitudinem et porositatem. Cum adhuc exire non consueuit. tunc utilis est ut sugatur uirga ore uel per sua ui. et balneetur sepius. et si necesse est in decoctione herbarum diure ticarum ut malue. senecionis. ede. et similium. et comedat nu trix attenuancia lac. ut bletas et cummi. ut quod hoc nutriat. Maioribus autem ut duorum annorum datur prius prouocans urinam. ex lepore cum cicada combusto. capitibus et pedibus a cicadis ablatis cum ouo uel sic ut in cibo. Quando autem stran guria uel dissuria est accidens alterius morbi. et de simptomate

Aliquando nascitur caro superflua in collo uesice que a lapide per mollitiem inmisso digito distinguitur. hac sequitur frequens mictus et medici quidam et hac causa in fundo urine et cum nitens ambulat aut egitat timor urina sanguine pauco et non sustinet fatigationem et per metum doloris magis si gutta effundenda retinetur. et non possit nitens retinere urinam sine grauamine. hac quidam nocte colli fieri et nunquam ea indicauit. non fieri melior que est ex ingressione urine uenarum emoroydes cum coagulatur mictus sanguis et indurat. non patitur dissolutionem. et hoc sequitur sitia post. sed hec passio fluxus emoroydes. quia gustato hoc est cum passionibus que quidam nocant condiloma. quasi motus absconditum.

Quidam in summa pelusione dant agnitum uini et dant sanguine prouocare et crassiore.

febris acute. Quandoque in die critico. quandoque in die non critico. descendunt
humores ad vesicam et replent eam. unde constringitur vesica ex pon-
dere et suffocatur urina ut paciens videatur mori. et prete-
ritum inflatur. Dolor vero est plurimus eo quod non purgatur et patitur. quia
fit redditus super ipsum ab urina. ¶ Et hoc propter passibilitatem
vesice et sensibilitatem. ¶ Et quia in tantum repletur vesica
quod ex nimia sui extensione comprimit dyafragma. quod comprimit
pulmonem. comprimuntur spiritualia. unde sequitur suffocatio. Et differt
iste dolor a dolore intestinorum. quia intestina non sunt adeo
ita sensibilia ut vesica. ¶ Et intestina purgantur sterco-
re vesica ex ... retentio autem superfluitatis in nobiliori
magis inducit nocumentum et dolorem. ergo in vesica ex reten-
tione huius maior est dolor. ¶ Ubi ergo accidat in matrepola-
ta. balneetur primo in aqua decoctionis paritarie usque ad umbi-
licum. et effundetur urinam. Quia in acuta. balneetur in aqua
decoctionis abrotani. et cathaplasmentur iuncta et regio
vesice. et statim mingunt. hoc idem fiet de levistico ¶ Vel
fiat cathaplasma ex se. fe. pe. apii in aqua decoctionis. Vel
decoquantur apium et fur. fur. ciceris in aqua ad spissitu-
dinem. et fiat cathaplasma. et idem valet in apertionibus ... in
... ¶ Et exeuntibus in balneo predicto. In matrepolata de-
tur nucleus ... cum aqua decoctionis ... ¶ Dico autem
quod in febricitantibus. autem apparentibus signis cum acute
huius percussio lenitive aut ... decoquantur in aqua ...
vel fungi ... cathaplasmentur pecten. vel fiat encathisma
in aqua. vel fiat emplastrum ex levistico et apio coctis in
aqua. in cuius colatura confitiatur fur. fur. tritice. et fiat emplastrum
et supponatur. Iuvat autem calculosis potentem. aperit viam
et provocat urinam. **De egressu sanguinis cum urina.**

Sanguinis egressus cum urina aliquando procedit ab epate.
aliquando a splene. Quandoque a renibus. et lumbis. et interdum a
vesica. ¶ Purus et sincerus et multus ab epate egreditur
cum dolore dextri ypocundrii. et cum urina perfecte commixtus
... in profundo subsidit. ¶ Si a splenis vena fluit pau-
cus est. quia non adeo est in tanta quantitate emanat a
... spondili. ¶ Sed emanat ab anteriori parte. do-
lor sentitur ... Si a renibus. paucus est et purus ¶ Ca
vesica veniens conglobatur et niger. in fundo statim re-
sidens cum dolore in pectine. et ... unde ypo. in affo.
Si sanguine mingat et trumbos. et stranguria habeat et dolor
incidit in pectine et ... circa
vesicam dolor sequitur. ¶ Et si sanguine pus mingat
squama et odor gravis sit vesice ulceratio sequitur. ...
deinde sanguine sponte mingitur. huius de renibus ve-
ne rupturam sequitur. ¶ Et potest oriri difficilis questio
cum vesice vene rumpuntur. vel ulcerantur. san-
guis in concavitate vesice cadens quomodo cum urina emittitur
quia cum habet vena vel alie vene renum ... frige-
rumpuntur vel ulcerantur. sanguis qui in eis continetur quomodo ex-
venas ipsas effugiet et non per continuitatem ... vena-
rum ad vesicam deveniet. ¶ Possumus dicere quod sanguis
per rupturam vene egrediens in concavitate que est sub
diafragmate inter intestina et ... effunditur
et a substantia epatis que cum spongiosa et cavernosa conbibatur
... cum ex forte exsistat potentia a se per conca-
vitatem capillarium venarum et renum per urinam e-
mittitur sicut in concavitate toracis a ruptura vena-
rum pectoris vel pulmonis sanguis effusus a pulmo-
ne conbibitur et cum tussi emittitur. ¶ Simile est cum ...
in ydropicis. Quandoque enim ydrops ... et ...
... ab epate conbibitur et per urinam descendit. unde

dum eius contingit. que est ex confortatur. et urinam provocat.
Aliud enim ex aquositatem illam per miseraicas venas ad in-
testina emittit. unde ypo. ab ydrope habito si venas in
ventrem aque fluente solutio fit. ¶ Et est ultima particula
si albo fluxu habito diarria supervenit fortis. solvitur
egritudine. hoc quia de pinguedine renum resoluta potest dici.
quia quando pinguedo resoluta venas ... ut ...
... a membris resoluta venas ... cum urina emit-
titur. quia si ... ex alia dicta sit debile et in ... de-
fectu sanguinem ubi remanens in sanie convertitur. Et quod ypo-
crates ait in .vii. particula. Si in ventrem sanguis effundatur preter
naturam necesse est in saniem converti. Similiter quia ... sanguis
qui magis ab inferioribus venis egreditur minus est purus et minus est
urina miscetur. quia cum egreditur venas statim condensatur. Cum
autem ab epate attrahitur condensatur. non bene miscetur urine. Vel aut
ab epatis venis descendit vel a superioribus partibus ... quod
congeletur ab epatis spongiosa substantia combibitur fortiterque cum urina
commiscetur. ¶ De talis ergo sanguine non immerito obicitur cum ab
epate partitur cum alio sanguine ad renes descendat. cum
magis per urinam egreditur. Cum autem qui eo subtilior est. magis
per angustos meatus debet descendere. ¶ Preterea sepe con-
tingit quod ex ruptura vene in renibus. vel ex ruptura
... vene aut aliarum venarum sanguis egrediens non semper in con-
cavitate venarum effunditur. quia inter pinguedinem quam habent
et renes circumvolvitur retinetur. Tunc quod ex epate non attrahi-
tur. non predicto modo cum urina egreditur. Ad quod dicimus quod non san-
guis ex ruptura vena in concavitate venarum inferiorum in-
funditur. Virtute epatis attractiva ... predicto modo potest
esse attrahatur si in pinguedine retineatur. Similiter per ruptu-
ram vene per quam exeunt venam ... et per concavitatem ipsi-
us vene cum urina egredi. Sive ergo ab epate suggeratur. Sive per
eandem rupturam per quam exeunt venas ... superfluus
sanguis qui preter naturam effusus est et non aliqua urina emittitur
et hoc dicitur ... plenius explicetur. ¶ Asseritur ... non in-
... et post est hic dubitatio ... apud nutrire in corpore cum
vegetativi desinunt nullo modo possunt membra nutrire. quia si
fortiora fuerint membra per occultos et manifestos poros expel-
lunt. Vel si deficiant membra in expellendo. ubi receptum pu-
trefiunt ... egritudinum ... unde quam medici di-
cunt cum humores non habent evacuationem putrefiunt. .i. cum de-
sinunt vegetari putrefiunt. ¶ Sanguis ergo a venis pre-
ter naturam egrediens. cum vena ... rumpitur aut ulceratur. statim desinunt
vegetari. Cum non a forti membro ad ... cohibens
... sive per rupturam eandem per quam exivit iterum ad
vesicam expellitur cum non sit aptus membra nutrire. per ipsam
quoque poros emittitur et per urinam. ¶ Aliter non sanguis
utilis membris et animis retinetur. Quandoque enim cum fortis est virtus
expulsiva membrorum bonum sanguinem pariter cum malo emit-
tit. quia si vegetationem humor non placet ...
sanguis preter solitum venas egrediens facile potest emitti.
... debet in membris conservare et ex suum ...
a membris non recipitur. quia utrumque expellitur contingit san-
guinem cum urina emitti. ex debilitate epatis sive renum cum
... membra in ... sanguinis ab aliqua superfluitate
deficiant. sanguis cum urina egreditur. quia urina cum ... ob
... apparet et ... ¶ Sanguis ergo mictus duplex
est enim. Interior et exterior. Exterior quando fit ex saltu vel ex
casu vel percussione vel coitu. Quandoque siccitate aeris quam indi-
cio pacientis cognoscitur. ¶ Ex interiori ut quando fit ab
epate. quando a splene. quando a spina. et quando aliunde. vel a
renibus vel a vesica. Et contingit ex habundancia et plenitudine

Marginalia: "2u" · "q po pleta qstione" · "q po solucionem" · "mem am qstione" · "mouz de alia" · "sola" · "cu"

cus per repletionem corporis euenerit. Quandoque propter apostema aut resudationem aut rupturam de quibus satis alibi dictum est. Et quandoque fit ex debili retentiua epatis. et cognoscitur per extenuationem corporis et membrorum desiccationem. Et si fuerit ab epate sine vitio quantitatis sed qualitatis sentitur agrauatio sub dextro ypocundrio. et in modica quantitate exit sanguis purus. Sed quando est cum vrina egrediens purus et non residens. vene epatis rupturam signat. Si sanguis cum vrina obscura in epate egrediens debilitatem epatis signat. Si quandoque a splene emittitur et tunc sentitur agrauatio sub sinistro ypocundrio et in parua quantitate ex sanguine turbido et nigro. Sanguis autem in vrina purus et non ita purus ut ab epate et paucus rupturam vel uene signat. Maxime si dolor in vii. spondili fuerit. Veniens autem sanguine sponte et sine dolore mingitur. huius in renibus uene rupturam signat. Maxime si paucus et clarus fuerit et sine turbulis. puncturam tamen in renibus sentit. Si autem sanguinem mingit et trumbos in stranguria habet et dolor incipit in pectine et sub ueretro et pectinem. est uesice dolor signat. Nam si sanguis exit a uesica dolor adest partium et adiacentium partium. et sanguis est purus et paruulentus et paucus. et trumbosus. et inflantur aliquando sophene inferiores et partes inferiores ut in renum exteriores cum adiacentibus uenis. Et testatur quedam quod quando est a renibus dolor est in renibus et sanguis est admixtus aliquantulum cum tota urina. Quando a uesica post mingit sanguis deinde urina. Et in fundo urinalis apparet sanguis magis trumbosus Et quando est ab epate post mingit vrina post sanguis. Et quandoque sanguis fluens ab aliis uenis ad uesicam et in ea coagulatur et efficitur ad modum sanguissuge. et quandoque adeo grossus est quod stranguriam inducit et quandoque mortem. Vulnera autem cognoscuntur quia dolor sentitur circa renes in emissione urine. Et est urina aliquando sanguinolenta aliquando saniosa et quedam corpuscula ad modum pilorum ibi uidentur. Quedam in paruitatem et in ano patiuntur. Cognoscendum autem est si sit per apostema uenarum uel mordicationem et puncturam et ardorem urine in exitu. uel ex resudatione per sanguinationem ipsi in vrina et claritatem et habundantiam. Et plenitudo curatur per minutionem. Apostema per solutionem et alteratia. Resudatio per uiscosa ingrossantia. Si autem sanguine et pus mingat et squinas et odor grauis sit uesice ulcerationem signat. Fistulatur sanguis cum exiens a uesica est trumbosus et obscurus et subsidens habens ad grauis odoris et fetentis.

Excoriatio autem quandoque accidit in renibus quandoque in uesica quandoque in virga. cum carneis resolutionibus que habent grossitie et carnee. quod accidit in multis per quod cum urina tunc lauatur et educitur secum sordicies multum. Et fit cum stranguria et punctura et arsura. et dolor post mictum. et quedam pruriginem et totius corporis attenuatione. et tremore quandoque. Alia fit quandoque ex ipsius acuitate urine. aut humore calido sine fero adherente uesice et corrumpente. aut scaphie ipsius uesice. quibusdam ex lateri quod rumpitur uene inter. et pellicula non consolidatur propter ea. vrina enim cum sit acuta transiens per ulnum corrodens et pungens. non permittit consolidationem fieri. quod ulcus non curatur sed sicut non siccetur. humiditas autem talis aperit et corrodit et ulcerat magis. Quando debeat incipi fluxus. Hic autem queritur quando debeat incipi fluxus. Et dico quod cum cautela et paulatine debet incipi fluxus omnis. Exhibita enim incepcione cauendum est ne ad nobile membrum transeat. et fiat cum maioris egritudinis autem sinthomatis in acuta egritudine ad alia. Et hoc dico in omni fluxu. et uomitu. et emoroydarum. et fluxu menstruorum. et dissinterie et narium. Et debet incipi precipue in

dixerimus in causon. Unde si uirtus est fortis et fiat ab epate partibus conuenientibus. fiat flobotomia de epatica. uel si a splene. de sinistro. Si a spina uel renibus uel lumbis aperiatur uena exterior sophena. sed si a uesica. inferior. De purgatione autem dico et vult quod si corpus est plectoricum non propter quantitatem. non debet fieri purgatio. sed restituendus est aliquid sinthomatis uel ipsi egritudini. quando adeo in tanta propter sudorem consumitur. et post per calorem potionum resoluitur et post per medicinam. Bonum tamen esset si tota nocina in per medicinam possit educi. Sit tamen consideranda consuetudo. et uirtus ne prosternatur. quod si precessit purgatio. uel uirtus debilis est. paulatine fiat purgatio. Multitudine quoque sanguinis habundante. precedat minucio a quacumque membro sit. Si autem alterius humoris plenitudo. propriis medicinis purgetur. Et caueatur a scamonea. et euforbio. Et medicinis aperitiuis similibus ut aloe. Competit autem benedicta cum esula in flatus dyacimini. In colera cum tamarindis aut aliquo stipticis. post utatur cum stipticis. Detur quoque mane et sero de eorum mixtura. Dyacodion. zuccarum rosarum. ad quantitatem maioris castanee. post usum electuarii sequentis. gummi arabici. rosarum. bolum. mirtillos. sumac. balaustie. plantaginis. thus. mastix. menta decoquuntur in aqua pluuiali. et cum zuccaro sirupetur. Item fiat unctio super locum passionis cum al. oui. et oleo rosarum. Fiat autem emplastrum cum thure mastice mumia. sandali. bolo ar. rosarum plantaginis. et apponatur cum farina siliginis. et ordei. et conficiatur cum al. oui. et supponatur. Et fiant que dicta sunt in dissinteria. Item purgatione precedente si necessaria fuit et prolongata. fiat stupha ex stipticis cum pentafilon et quinquinerua et similibus. post sedeat in tina in eis usque ad umbilicum. et fricentur genitalia usque umbilicum. Deinde detur opiata. et metridatum et tyriaca aut Z.i. et sic per xv. dies iniungatur ei requies. ne a thoro recedat. Et tunc fiat minucio de uena sophena. exterius iuxta cauillam pedis posita in aqua tepida. Iniectio fiat ei vnguentum. Rx. galias. psidiam. bolum. sanguine draconis. spodium et alia stiptica pulverizata cepi hyrcini liquefacti quod sufficit. conficiantur et iniungantur. Fiat cathaplasma stipticum. post uncionem si non febricitauerit tempatis. et dieta stiptica ut in dissinteria. Cauenda autem est aqua frigida quod congelat sanguinem et inducit stranguriam. Vitentur acuta et acrumina et uenerea aperitiua. ut ciminum. piper. cepe. porri et similia. Electuaria sunt dyacitoniton. diadragagantum. zuccarum rosarum. tamarindi. In excitantibus et mouentibus superiora corporis accidit multiplicatio colere. et per compressionem descendit ad renes cum non habeat uiscositatem. sed propter siccitatem inficit harenam. Contingit autem in extenuatis et humidioribus uiris propter debilitatem paruuculorum raro et acuitate colere descendentis ad renes sine colore commiscetur et sanguine egredi cum urina turbante ipsam et propter turbationem humorum vrinam inuenire fuerit et per totum ex compassione epatis. Et si simul admixtum fuerit fiat albescat vrinam et continuam in suis partibus. Quando signum est uetustissimi flatus uiscosi. propter quod talibus oportet dare libera dissolutiua sine dissolutiva uiscosum flatum mundificancia malas uirtutes et uulnera ulcerosa. quod si non mundificantur non sanantur. Oportet autem talia admiscere cum mitigantibus feruorem colere et ipsi acuitati alterantibus quecumque sunt ciceris. spicanardi. scolopendria. sem. cot. capilli ueneris. sem. fra. dragaganti. et si timeatur de calefactione epatis. apponantur epatica. rose. uiole. portulaca. sandali. al. et rubi. et decoctio istarum fiat in ptisana. addita z.i. liquiricie. Si timeatur de siccitate prouocans. autem ethica. quod fieri potest ex tali accidente. Ad consolidationem addantur gummi ar. et dragaganti in minori quantitate. Apponere autem mundificaciones in urina. addantur in maiori quantitate cum consolidantibus et similibus. Item pro ethica detur dyapapauerum. dragaganti frigidum. dia prunis. et tamarindis. eorum mixtura. Et si indiguerit

~~~~~

Et de excoriatione uesice et renum

Ex doctrina

Quando debeat incipi fluxus

ipso alia fit distincta

Et vide vi. tractatus

Rx. de ...
~~~~~

evacuatione dentur dyapenidis. zucc(arum) ro(sarum). dyarrodon. et calgandal. in potu.
Et post purgationem utantur consolidativis ut supradictum est. sequitur tamen usu potionis statim dicte super in eadem cura. ¶ Trociscos valentes ad sanguinis mictum et sanies. ℞. se(minum) melonis. cuc(umeris). portul(ace). spodii. succi liq(uiritie). an(a) ʒ vi. gummi lactuce. malve. gum(mi) ar(abici). ro(sarum). amidi. dragag(anti). se(minum) papaveris an(a) ʒ iii. se(minum) bombacis. citoniorum. et acacie. an(a) ʒ ii. boli et acacie. an(a) ʒ ii et s(emis). c(amphore) ʒ ii. pulverizata tempera cum succo arnoglosse. fac trociscos cum bibe. ¶ Item contra excoriationem venarum in renibus et vesica. aut vel venie aut venarum inter renes et ve(sicam). ex ca(usa) humorum acuitate venarum et parvitate solutionem corrodentem ut sanguinem cogant emittere. Est autem et de incepto magistri G. cum aliis potionibus. ¶ In primis fiat tal(is) sir(upus). ℞. mor(e). se(minum). pe(trosilini). brusci. spargi. graminis. scariole. cicoree. scolop(endrie). capill(i) ve(neris). se(minum) levistici. macedon(ici). millefol(ii) flor(um). se(minum) maratri. an(a). se(minum) scariol(e). se(minum) brusci. se(minum) spargi. liquiritie. costi. asari. sandal(orum) al(borum) et ru(beorum). an(a) ℥ s(emis). spice ʒ ii. zucc(ari) lib(ras) ii. clarificetur et utatur isto electuario. post sirupum ℞. dyagalanga. dyarodon abbatis. plis. diamoron. cum modo. an(a) ℥ ii. vel loco pliris confecta in humidis. ponatur calandal. commisceantur simul et detur ℥ s(emis). ¶ Digna est potio cum hac medicina. ℞. yerapigra. dyarrodon. an(a) ʒ i et s(emis). catarticum imperiale ʒ i. esule ʒ i. scamonee cocte ʒ s(emis). vel si timeatur loco ipsius ponatur esula. vel potio paulatim cum adiunctione dyarrodon. dyap. dyarodo. zucc(ari). violar(um). singulis diebus data. ¶ Celebratis diebus potionis stupheretur et in exitu balnei comisceatur tyriaca maior et dyacodio an(a). sumantur cum vino albo decoctionis ro(sarum) et consolide maioris. an(a) ʒ iii. Ad trociscos autem. ℞. spodii ʒ iiii. ro(sarum) ʒ vi. se(minum) malve. portul(ace). cuc(umeris). dragag(anti). gum(mi) ar(abici). liquiritie. ligni aloes. spice celtice. cardamomi. mastice an(a) ʒ iii. zuccare ʒ vii. camphore ʒ i et s(emis). conficiantur cum mucillagine psillii. accipiat ex his trociscis bis in ebdomada cum sirupo. ℞. se(minum). fe(niculi). pe(trosilini). spice. an(a) ʒ ii. ro(sarum). mirtillorum an(a) ʒ s(emis). radicis gariofilate. et hive. consolide maioris. et minoris. ped(is) columbini. ypiric(on). radic(um) fe(niculi). pe(trosilini). plantag(inis). iacee ni(gre). an(a) ℥ s(emis). zucc(ari) lib(ram) s(emis). dissolvantur trocisci cum hoc sirupo et vino al(bo) et bibat quando ibit dormitum. utatur et dyarrodon abbatis mane ante sirupum ad idem. ℞. rad(icis) fe(niculi) pe(trosilini). brusci. spargi. graminis. lingue avis. centaurii maioris. betonice. consolide ma(ioris) et mi(noris). ro(sarum). liquiritie. scolop(endrie). cicoree. se(minum). mirtillorum. sandal(orum) al(borum) et ru(beorum). an(a) ℥ s(emis). spice. asari. costi. cardamomi. ℞. capi. xilobalsami. carpob(alsami). an(a) ʒ ii. gariofilate an(a) ℥ i. ped(is) columbini. ypericon. plantag(inis). se(minum) foliorum. an(a) ℥ ii. gum(mi) ar(abici). dragag(anti). an(a) ʒ ii. uve passe. se(minum) fro(rum). an(a) ℥ s(emis). zucc(ari) lib(ras) ii. ¶ Balneum ad idem. ℞. foliorum mirti. foliorum bedegar. iacee utriusque. consolide utriusque. lanceol(ate). plantag(inis). ypericon. gariofil(ate). ramorum. fe(niculi). pe(trosilini). verbene. ped(is) columbini. camomill(e) an(a). ¶ Emplastrum ad idem quod ponatur super renes et pectinem. ℞. rosarum ℥ i. mastice ʒ iii. boli ar(meni). sandal(orum) al(borum). an(a) ℥ s(emis). vitellorum ovorum v. ol(ei) ro(sarum) ʒ ii. conficiantur cum succo plantag(inis). iacee al(be) et ni(gre). consolide utriusque. foliorum fe(niculi) pe(trosilini). ped(is) columbini. verbene. lanceol(ate). camomille. gariofil(ate). an(a). farine ordei lib(ram) s(emis). de succo quod sufficit. Item trocisci ad idem. ℞. se(minum) citruli. melonis. cuc(umeris). cucurbite. portul(ace). spodii. amidi. boli ar(meni). dragag(anti). ar(abici). ro(sarum). se(minum) malve. se(minum) citoniorum. an(a) ʒ ii. lactuce. papaveris al(bi). sq(uinanti). psillii. an(a) ʒ iii et s(emis). conficiantur cum aqua ro(sarum). ¶ Item sir(upus). ℞. rad(icis) fe(niculi). pe(trosilini). brusci. graminis. lingue avis. betonice. ped(is) colub(ini). ypericon. plant(aginis). foliorum et se(minum). consolide maioris et mi(noris). scolop(endrie). cicoree. scariol(e). utriusque iacee. an(a) ℥ i. spice. asari. capi. an(a) ʒ ii. gariofil(ate) ℥ i. rosarum. liquiritie. mirtillorum. sandal(orum).

al(borum) et ru(beorum). an(a) ℥ s(emis). dragag(anti). gum(mi) ar(abici). an(a) ʒ ii. mirtillorum passularum. se(minum) an(a) ℥ s(emis). zucc(ari) lib(ras) ii. equum autem post exhibitionem mundificativorum cum consolidativis divisione apparente humorum cum residentia sanguinis in profundo cum sola medicina leni soluta curatur. precipue cum ex repletione et ingrossatione corporis contingat. ¶ Caveat autem et semper debet emplastrum ad locum egritudinis cum de mundificativis confortativis et constrictivis vesice exhibeantur. semper enim in omnibus medicaminibus exhibendis per os apponenda sunt mundificativa vesice. ne humor remanens ad vesicam corrupat ad porros oppilet et stranguiriam ad periculum inducat. De dyabete.

[21] Diabetes est immoderatus exitus urine ab epate ad renes et per renes exitus. fit enim ex ca(usa) et sic. dis- temperantia renum. unde virtus vel appetitiva et attractiva debilitatur retentiva. propter nimiam pororum apertionem et humiditates illius compositionem. unde siccositate et iudicium non excedente rigore ad se trahit liquidum attractive. quod cum sit intermissione renes ad se trahunt per virtutes pororum et capillares venas humiditates ab epate et ex a meseraicis et meseraice ab intestinis et intestina a fundo stomachi et stomachus ab ore. humiditas mora non habet in digerendo propter infinitum attractum. ¶ Renibus quoque in calore distemperatis et attrahentibus a bili et fili a capillaribus et ipsi ab epate et intestinis et stomacho cum humiditas attractiva inveniunt virtute in renibus defectum vel meatus latitudine ampliatos. elabitur velociter et descendit. quod urina al(ba) et tenuis sepe et multum mictatur diabetem significat. albedinem autem et tenuitatem ex dissolutione virtutis arbitramur contingere. ¶ Dissolutio autem virtutis est in omnibus membris et deficit retentiva. vel maxime in renibus. cum autem deficit digestiva in omnibus et retentiva. attractiva digestio bona sit et quod debeat consubstantiari et assimilari incipit dealbari. et non retinetur propter defectum donec assimiletur. cum urina redeunt ad epar et renes al(ba) reddit ut ait ysaac. Contentive virtutis cum sit illius humiditas non possit cohiberi. liquefit. et cum urina effluit et mutatur in urina alba egreditur sicut videmus in vasis levigatis fervencium. Et quod diuturnas humiditatis membrorum patiuntur liquefactionis. ¶ Dissolutio que virtutis renum idem operatur. sola cum vero digestiva renum et retentiva attractiva et expulsiva confortantur. Infirmitas quoque ut ait tibi acquirente propter naturam dispositionem membrorum cum illam moram aquosa superfluitas in epate faciat. tenues et albe mingun- tur urine et sepe in multa quantitate et quod sepissime min- guntur. sepe resolutiones longe apparent. que ex frequentis tussitu aliquando a renibus resolvitur. unde urina tenuis et al- ba sepe et multum mictata cum carnosis et longis resolutionibus diabetem significat. cum cum nimia siti et immoderata totius corporis siccitate appareat. prima in ydropisi contraria. ydropisis renum a quibusdam vocatur. Contingit quoque sitis. sitis quia propter nimiam desiccationem oris stomachi. et nigredinis propter defectum nu- trimenti. et extenuatio corporis et indigestio. ¶ Fit autem quandoque ex nimio labore. aut nimio coitu. et ex immoderata calefactione. Et ex inunctione super renes. et ex febribus precedentibus longis et etheticis. ¶ Quando autem fit cum humoris inclinatione. que sunt. si autem fiat cum humoris inclinatione. quod per aggravationem et dolorem et ponderositatem renum et mordicationes. et punctionis et ardoris in profundo. per lucium continuam et discolorationem. et attenuationem totius corporis. et per immoderatum appetitum mingendi post aliquam suppositionem potus. ¶ Et non quod frequens appetitus mingendi incontinentis accidit ex nimio potu in illis scilicet apientis ... corporis et urine. et quandoque ex grosso vino quod expellit ea. aut non continet propter debilitatem ipsius. ¶ Accidit autem

aut frequens mictus ex parte infrigidante et non continente urinam propter defectum continentie. Unde continue fluit ad vesicam et in multa quantitate mingitur. Non tamen diabetes videtur esse extra tactu renum cum nulla signa caloris aut meatuum in renibus appareant. ¶ Item neque ex meatibus vesice cum virtus urinam recolligit habundanter non in coacta expellat. ¶ Frequens ergo expulsio non est vicium urine cum urinam in debito tempore recolligat. Sed quia frequenter recolligit, frequenter expellit. ¶ Frequens autem recollectio ipsius est ex frequenti adventu urine ad ipsam. Quia nullo meatu continente renes frequens fluxus ipsius non ab ea videtur procedere. Sic ergo diabetes meatuum epatis debilitati. Et est differentia inter talem fluxum et diapnie. Quoniam in tali fluxu multa mingitur, in diapnie pauca quamvis frequenter mingitur. Acuitudo autem urine signum est virtutis fortis continentie in renibus et vesica. Renes autem et vesica frequenter compaciuntur ex vicinitate et venarum et nervorum colligatione et porositate quam viderentur nocivum. ¶ Cum autem in dyabete appareat urina alba et tenuis ex nimio attractu renum propter caliditatem et siccitatem. Licet hoc repugnet quia cum urina appareat discolorata cum contrarium tamen quod est caloris dispositio et colere eductio. ¶ Sed hoc est ex confusione colere ad alia membra aut ipsius ruptura, ut in freneticis. Et est tertia dissolutionis ut in tertiana aut humiditatis albe in diuturnis febribus ut diximus supra. ¶ Quod autem obicitur quod calor urinam colorat. Respondeo: est de calore non epatis et non aliorum membrorum ut calore epatis indicatur. ¶ Et dico quod urina coloratur ex mora diuturna cum calore. Statim autem fluxus dispergit calorem quia non est quod decoquit et colorem prestet nec est mora ut actionem caloris suscipiat et retineat. Ex siccitate ergo epatis et defectu nutrimenti est urina tenuis. ¶ Cum autem diabetes sit humorum, scilicet ex ea tunc est sine ponderositate et sine gravamine renum scilicet cum aliis signis dictis. ¶ Ratio autem est ubi morbus ad ydropisim ex errore virtutis digestive vel ad ethicam propter defectum nutrimenti. Unde sunt exhibenda frigida cum nutrimentis que apponenda extrinsecus. Intus autem de nutrientibus que dicimus. Laborandum est plus contra calorem distemperantiam quam contra debilitatem virtutis retentive. ¶ Si ergo sit cum humoris meatibus digeratur materia cum oximelle purgetur cum electuario de succo rosarum vel succo rosarum cum oximelle vel melle cum colagogo. ¶ Tertia die fiat balneum usque ad umbilicum in aqua decoctionis plantaginis, rosarum, lactuce, portulace, spinachie, pimpinelle, lanceolate, herbe mollis et aliarum herbarum frigidarum et foliorum arborum constrictivarum ut citoniorum, mespilorum, sorbarum, prunellorum et fricetur parum locum dolentem herbis ipsis ut in eas ad interiora penetret. ¶ Exeunti a balneo detur opiata scilicet rubea trociscata vel due pecies rosarum cum tertia parte requies cum decoctione endivie, scolopendrie, etc. Sequenti die apponatur sophia extrinsecus. ¶ Postea agendum est ut si morbus sit ut sit humoris meatibus careat. Postea detur ei in mane diapenidion et zuccarum rosarum ad quantitatem castanee nucis vel diapenidion, diacitoniton, zuccarum violarum, trisandali, diarodon abbatis, mixtis duobus vel tribus propter debilitatem vel caliditatem renum. ¶ Post cibum detur sirupus factus ex foliis rosarum, mirte, sandali, mespilorum, prunorum, prunellorum et aliorum quorum copia in distinctione et precedenti capitulo patet. ¶ Capud et decoquantur et tenuetur et caliba plasmentur circa renibus. ¶ Fiat et inunctio cum oleis frigidis et oleo violarum, rosarum vel nenufaris, mandragore, omnibus simul mixtis vel unoquoque per se. ¶ Post fiat emplastrum tale: rosarum, sandalorum, ossis spodii, psillii, seminis portulace, cum farina ordei conficiatur cum succo solatri, sempervive, portulace et fiat emplastrum super renes. ¶ Notandum autem quod non sunt humida apponenda super renibus quia humiditas

emollificatio debilitat. Non sunt sicca quia calorem acuunt. Fiant autem inunctiones et emplastra dicta in calefactione epatis. ¶ Possunt et calli vitari in eis scilicet semina malve, lactuce, portulace, plantaginis, psillii, seminis portulace; addatur quantum ana et quantum in equali pondere psillii ad medietatem omnium. Vitentur eo quod tunc tribus digitis leviare possit. ¶ Et lamina plumbea lata minuta perforata ut calor possit exire infrigidatur in aceto et supponatur renibus et moveatur bis vel ter in die, infrigidata et reposita renibus et revocatur. Artificiosum est autem valde utrosque curare quia ea nocent renibus et frigida epati. ¶ Vitantur per sicca electuaria composita, dyadragagantum, trisandali, diarodon, rosata novella cum similibus de genere et frigidis omnibus. Caveant ab omnibus acutis, frixis, salsis et omnibus que sitim provocant. ¶ Dieta sit similis et desiccativa. Vinum potet album lymphatum. A nimio potu abstineat. Et in mane semel purgetur ut diximus. ¶ Accidit autem ex diabete sive urine quibus venas in renibus et vesica vel pietores (?) venarum excoriari et sanguinem cum fluxu coagulari in vesica, raro autem hoc accidit in egritudine hac. Recipe in stranguriam tunc silicis vel silemontanum in aqua decoquatur et post colatur et fiat emplastrum super pectine et pectorico et curatur dirus ut dictum est in stranguria et similes passiones. Sed in dyabete oportet eligere ea discoagulantia sanguinem in vesica et sunt ea que dissolvunt lapidem calore gravatum in ea. ¶ Si autem dyabetica accidat passio ex frigiditate epatis et renum aut vesica ut quidam placet, si non ita est purgetur optime cum benedicta esulata et detur opiata, tyriaca cum athanasia vel mitridato et fiant emplastra calefactiva et potiones ex eisdem ut consolida maiore et confortativa retentiva ut inventa. ¶ Quidam autem multum patienti dyabeticam passionem ex frigiditate habente collectionem sanguinis circa vesicam cum tumore magno dedi medicinam acutam cum non haberem aliud acuum cum scamonea et inde assellationes minuere semel plenam scutellam sanguinis et curatus fuit a tumore sine omni angustie passione. Deinde processum ad reliquum similiter. Polipodium valde aperit venas et attrahit sanguinem et expellit. Unde cavendum est ab eo valde in corporibus collisis et contusis ut in hiis qui exercent tormenta aut lucta et passi sunt rupturam venarum alicuius partis corporis. ¶ Diabetica autem passio est urina alba et tenuis et frequenter multum minuta et per totum livida cum sanguinis frigiditate et sitis paucitate.

De dyapenie (?)

Diampnie est involuntaria urine emissio et eductio per vesicam, quando dyabetes per renes. ¶ Involuntaria autem est duobus modis. Aut quia cogit expulsionem ipsius urine propter acumen ipsius et vocatur ardor urine. Sed causa minctus aut ex frigiditate debilitante nervos vesice quia cadit virtus ipsius continentia quandoque accidit euntibus male indutis ambulantibus nudis pedibus in hyeme nive et glacie. Unde frigiditate intensa reddit vesica quasi paraliticata cum urinam nequeat continere. Licet cum exit ipsius sensibilis. ¶ Fit et quandoque ex nimia relaxatione nervorum vel lacertorum colli vesice que cum amiserit rigiditatem amiserunt compressionem et continentiam quia insensibiliter exit ut accidit pueris et ebriis sepe et talis relaxatio sepe accidit ex humiditate indebita in ipsis lacertis colli vesice humiditatis preter ipsum. Aut humiditate generata in vesica madefaciente nervos ipsius. ¶ In vesica autem tamen [...] humiditas flegma principaliter secundario melancolia. Colera. Flatus signa sunt urina remissa mucillaginosa continens resolutiones in modum squamarum piscium cum stranguria aut dissuria. Diffinitiones [...] Diuturnitatem autem cum intervallo et hoc dico si flegma sit viscosum spissum. Sed si sit liquidum valde combibitur a nervis partium et relaxat ipsas partes. Lubricat vias urine. Unde exit urina

22

¶ p[ro]pt[er] sensus incerti. lit[e]ngurria et dis. et calor eius

involu[n]tarie. ¶ Ca[usa] ex humiditate sunt sig[na] urina liuida et sc[h]imosa. stranguria et dis[uria] et insensibilitas et pruritus. Dolor est agriaturus distensiuus. et frigiditas sentitur inter anum et pudenda.
¶ In humiditate non flatus est dolor et grauitas et pruritus et in g[ui]na. ¶ Ex col[er]e humidantis in uesica. sig[na] sunt. urina rubea et tenuis uel spissa. uel admixtione col[er]e. dolor acutus et pu[n]gitiuus urina sc[h]imosa et dolores continui et pruritus in ipsi[u]s d[olor]e. ¶ De signis diabetis. Diabetes ex ardore urine prueniente seq[uitur] ardor nimius et puncti[o]. et fit aut p[er] uiam c[o]l[er]e. aut p[ro]p[ter] acuitatem humorum. ¶ Diabetes q[ui] est ex mollitie lacertorum et pannis uesice. et tal[i]s defectus aut est n[atur]al[is] aut in uenatoribus ad mo[r]tem. aut ex defectu contingit. et non curatur. ut in senibus calore naturali deficiente. ¶ Aut est p[ro]p[ri]e ex calore sive in humido. ut in pueris et h[oc] curatur. De curis. ¶ In calido infectu fit cura. dati q[ui]d calorem diuertere. Decoctio valens ad calorem extinguendum. dolorem uesice. et ardorem urine atque guttationem. R[ecipe]. digiti. gum[mi] ar[abici]. se[minis]. portul[ace]. cucumeris. cucurbite. melonis. lactuce ana ʒ. iii. fac pul[uerem]. da cum suc[co] ro[sarum]. ¶ In defectu uero ex frigiditate et humiditate dantur q[ue] urinales meatus constringunt. et confortant. unde tradunt auctores que stringunt uentrem et urinam et menstrua. emoroyd[es]. unde utuntur ad curam diabetis in balneis et emplastris et reliquis. ¶ Si est ex humiditate humoris. digerat[ur] in p[ri]ma cum oximelle et purgetur cum benedicta. ¶ Calida in digerat[ur] cum oxizacara et purgetur cum colagogo. uel electuario de succo ro[sarum]. ¶ Tercia die in p[ri]ma cum fiat stupha cum herbis calidis et siccis. Exeunti offeratur tyriaca cum tepido succo mente uel uino decoctionis ruthe uel castorei. et hoc singulis. xv. diebus p[ost] uomitum p[ro]p[ri]orum. ¶ Sola s[ed] in iuniori etate non exhibenda est tyriaca. sed detur rubea. Tyriaca enim fortiter consumit in tantum ut sterilitatem p[ro]creat in iuuenibus. Decoquantur glandes in aq[ua] et cum aq[ua] decoctionis eorum diluet[ur]. p[ro]p[ter] p[ri]mus fiat de uesica caprina. taurina. et porcina. et offeratur. ¶ Glandes et cocte et comeste ualent et aq[ua] decoctionis earum. Item ciba q[ue] repit[ur] sub tegula sal[e] desiccetur et puluerizetur et cum eius decoctione offeratur. ¶ Item tyriaca cum oleo pulleginio bibita renibus cathaplasm[ate]. ¶ Ca[lidi]s cum marina in oleo in cellino uel in bullita. supponatur. hec aute ualent contra stranguriam ex humiditate et contingentibus lectos suos paliis uesice. ¶ Si tamen est sine uitio humoris non opus p[ro]p[ter] p[ur]g[ati]o[n]em p[ro]cedere. ¶ Cum vero procedend[um] ad pacientes diabetis ex frigiditate. Inp[ri]mis ponentur a frigidate. calefacient. ungentur et p[ri]mo. et loca adiacentia calidis ungentis. ut arrogone. marciaton. ungento aureo. q[uo]d ad hoc speciali est. ¶ Fiat emplastrum h[oc] m[odo] nepita. be tonica. menta desiccentur. et puluerizentur. addito p[ul]u[ere] cimini. et baccarum lau[ri]. conficiantur cum pectoris actualiter calido. et fiant duo emplastra. unum p[ri]mum supponatur. alium p[ri]mo non humidis pectori cum ungento aureo uel alio calido fiat confectio. ¶ Ex hac aute passione senes non curantur. Item contra pallidi[tatem] uesice fiant balnea paliciorum. detur athanasia. diadragacta. tyriaca. ¶ Et fiant fomentationes ex herbis confectis ut mirta. mentastro. nasturtium. et uesica ut dicitur aq[ue]. uel tenui tincella. detur in potu. et detur opiata cum decoctione castorei. ligni aloes. tiniae. Hec aute cura est in stranguria ex mortificatione sine calore post. mortificata enim uirtute uesice contentiua. ut paulatim incidit. paulatim egreditur fluit. et h[oc] stranguria eadem est cum diabete q[ue] est ex uirtutibus uesice defectus. De laxatione siphac et ruptura.

Siphac. quando relaxatur. quando crepatur. quando inflatur.

¶ Relaxatio ipsius est ex humiditate relaxante ipsum ut contingit ut contingit in corio madefacto. Et relaxatio fit quandoque a siccitate et rigiditate et contractione. unde siphac relaxato. intestino pellente accidit tumor in inguine. aut uenerem ad modum oui. similis aute tumor fit ex uentositate. quia relaxatio ex humiditate contingit ex oppilatione molli et rara. humiditate uenerea. et humida dieta procedente et in abundante intestinum. aut balneo aut sole. ¶ Ventositas cognoscitur ex grauitate intestinorum et rugitu. quando exeunte cum impetuoso spiritu tumor. ¶ Crepatura cognoscitur ex exitu intestini. In ea ut quando alia est maior. alia parua est. ¶ In maiori crepatura descendit intestinum in oscheum. et aliquando ipsum replet. ¶ Et uidi crepaturam magnam in homine et intestina non potuit redire nec reponi propter duriciem stercoris iam exsiccati et indurati in eo reposicione mollificatio aut fomentatio. aut clisterizatio. aut impletio aut mensura et omne ingenium deficit. unde expectans per os ut ylias cum non pacientur uiam deductionis. mortuus est. ¶ Parua aute crepatura non multum descendit. et ex exitu paruo ipsi congregatur. fit aute quandoque ex casu. aut saltu. aut nimio conatu scindi. aut subleuandi pondus. aut nimio clamore in pueritie. et in pueris ex nimio fletu. et nimio conatu assellandi. et sepe accidit in humidis relaxatio. ¶ Discernitur aute ab hernia. quando in hernia sentitur dolor profundo dentium et liquitur usque ad renes. Ex crepatura siphac uel omentum manifestatur inflatio ab anca per pectinis usque ad bursam. et in ipsa bursa est tumor. in intestinis.
¶ Manifestatur aute egritudo iudicio pacientis sed quod cum p[ro]cessit. ¶ Variatur aute hec egritudo ab hernia tamen in eo quod in signis quod in cura. ¶ Curatur aute hec per reponem intestinum. et eugenatione relaxatione. et deinde per consolidationem utriusque. hernia aute per euacuationem et se derelicta omnino. ¶ Egritudo aute siphac. egritudo aute intestinorum. hernia non congruatiuor. ¶ In primis quidem habundantie humore cum plenitudine. euacuetur medicina conueniente in relaxatione cum benedicta uel yera pigra acuta cum euforbio aut ebula. deinde fiat clistere mundificatiuum ex eis. ¶ In crepatura si sit plectoricus. cum medicina conueniente humorum. aut alia decoctione herbarum. et hec dico in crepatura noua. quia uetus non curatur nisi per cirurgiam. ¶ Iaceat quidem supinus et eleuatis cruribus reponantur intestina in uentre. Et fiat emplastrum exsiccatiuum. consolidatiuum. ex bolo arm[eno]. consolide maioris. san[guis] dra[conis]. mummia. hypoquistidos. pelle lepor[is]. cum pilis cocta et sanguine humano et ceteris confectis. aut ex pulue[re] boli. san[guinis] dra[conis]. mummie. simulac. gum[mi] ar[abici]. gallarum. et pax mastic. confice cum albumine oui et carte inducte suppone. ¶ Et emplastro suppone laminam plumbeam et firmiter ligatam. et non remoueatur donec crederis p[ro]p[ter] annum consolidatione. ¶ Caueat ab omni motu et exercicio ira. labore. clamore. et tussi. et sternutacione. et coitu et superfluitate. et cibo. et equitatione. et iaceat sic per mensem. cruribus eleuatis quanto plus poterit uel per xl. dies. quia hoc spacio crepatura consolidatur. et utrique crepature fit. quia alia fit sub umbilico. alia in lumbis. alia in inguinibus emplastrum supponatur. et cum ibit ad sellam comprimat locum suum et manum teneat fortiter ex forti impulsione et conatu. intestinum expellatur.
¶ Caueat quidem a forti expulsione et conatu. et teneat uentrem aptum. indurescat scibala mollificentur per clistere et comedat se. fe. pe. ani. cicini. apii. post prandium

27

hic non de te cur[a]

ad consumendam uentositatem que autem intestina inflat. et consolidationem relaxat. Et quod exhibentur in hac egritudine desiccativa per os. huiusmodi utentur autem. ut castanee. mamma et brodius. numquam hoc ut fumi. uel iotis. non pectus. uel garrios. et similibus. et mitium aliquod plurius lavativis delicatius quod non faciat esse cum violentia. Conferunt autem emplastra hec que operiunt in distinctia et aliis locis indigentibus consolidatione. Pes columbinus et flos cameleuntis conteratur uel contundatur et coque plurimum cottidie exhibe mane. et primo cum aliquo cibo operiunte similiter. Ad idem. sola scrophularia potata per .xl. dies cum observatione reliquorum crepaturam consolidat. Et eadem fiant in relaxatione procedente proportione. et in emplastris ponatur. mirra. aloe. thus. et termentilla. Si hec non proficiunt. fiat mitium talis cura. uel a primo. et est cura que cum limoso. Dicetur in primis ieiunet per .xv. dies continuos et utatur extenuativa et subtili dieta.

Postea ut electuariorum. sirupus oximellis. et apozimate aliquo facto ad hoc. postea purgetur. si opus est mediocri humore consolidantur. si flatice sunt benedicta ut diximus edulata. uel benedictus. si autem melancolici. ieraepig. uel ieralogodion. Et tunc simpliciter tertio die in sicco balneo diu et sudet multum. Et ad ultimum exhibeatur opiata desiccativa et dissolutiva ut est epoporima filico. uel yeroptico caldo. uel metridatum mellico cum uino calido in quo coquitur ruta uel pullegium. Sed in localibus insistatur. Primum est locale est ut continua in quiete et ocio multo per multos dies ut predictum est. quia nichil egritudini magis inimica est multa motio. quia semper consolidationem retardat. Post hec locus ungatur frequenter tali unguento. Sepum hyrcinum liquefiat et liquefacto autem coniungatur succus consolide utriusque. arnoglosse. pentafilon. lanceolate. corrigiole. aceti rubei. et nature pontici. quibus diu agitando super addatur modicum de pulvere ad ultimum plurius galle. uel tamni. balaustie. uel cupule glandis. rosarum siriacarum. corticis castanee. fabe. lenticule. boli. sandali. mastice. thuris. mumie. borac. ana. adde olim ro. Et diligenter incorpora et unge frequenter loco prius cum encatlismate stiptico facto facto actuali diuino fomentato. Sed quod inter omnia remedia localia uerbale uel colligatur factum de bombace et bene aptatum est magis iuuat. substentat et pondus et phylibus ne descendant amplius intestina. et hec ualent si diu iacere non possunt. Post sequuntur alia noua remedia. unctionis et emplastri nouissimi de quo diceremus. Emplastrum pretale. Recipe. ypoquistide. acacie. licii. mumie. boli armenici. galle. psidie. tamni. consolide utriusque. colle. picis grece. et navalis. mastice. thuris. sarcocolle. nastrutii. cardami. omnium ana. ℥ .s. confice cum sepo caprino liquefacto. addito aceto calido et succo arnoglosse. autem in quantitate ad sepum. lamina plumbeam concauam imple. et appone post purgationem sepissime. Aliud quod ualet in efficaci in stringendo et consolidando crepaturam repertum. Recipe. armoniaci. galbani. terebentine. mastice. galle. aluane. litargirii. gipsi. tinie. olibani. ysopi. i. humus terre. nuce quercine. aloes. aristologie rotunde et longe. colofonie. picis naualis. cere rubee. boli. lubicorum terrestrium. sanguinis draconis. consolide utriusque. balaustie. psidie. acacie. mumie. corticis spine pinnelle. ana. ℥ .iii. hyrcinis bituminis .lib. i. sepi hyrcini liquefacti .lib. i. Confice sic. pellem arietinam recentem pilis rasis coque tamdiu donec in tantum sit spissa ut colla donec dissoluatur et liquefiat. cola et exprimendo fortiter. et cum hyrcore et sanguine et sepo liquefacto. addita quarta aceti et succi plantaginis. et cera liquefacta tamdiu agitando incorpora. et tunc plurimum de pulueribus asperge et confice. Hoc probatum sic. In oculis canis positum est claudit et consolidat ut in .x. fere apparuit. Et de eis fiat electuarium ex parte speciei cum melle conditum in quo ponas sanguinem draconis. mumiam. acaciam. et utriusque consolidam. hoc bibat post electum ieiunus per continuas .vii. ebdomadas. Et per .xl. dies continuos iaceat. Et non exercet uentrem super positorum uiuet si indigeat. et hoc est emplastrum quod permisimus. Item alia cura. Et ad rupturam quod autem fiet in sero autem in pectore damus farinam ordei cum uitello ouorum damus et plurimum de pilosella longa non rotunda. uel de saluia combusta. mumie. consolide. cinamomi. cortice fraxini. uel uentrem bouis combusti cum cinamomo. et melle prius intestinis purgatis a fecibus. Damus pillulas. Recipe. galbani. pilos leporis usti. pilosellam longam. et facimus hoc emplastrum quod super rupturam ponimus. Recipe. colofonie. picem naualem. galbanum. armoniacum. aloen. mastice. mumiam. olibanum. aristologie rotunde. anagallidis. rasinam et ceram. Confice cum pulvello catto et in modum emplastri appones intestino prius imposito nullo medio interposito inter rupturam et emplastrum. Postea superponatur fascia assuta cum fimo ligetur per .xx. dies maneat. Omni autem die plurimum. aristologie rotunde et longe. et anagallidis da bibere. Item accipe radices herbe que habet testiculos multos in radice ad modum nucis maioris habet folia et crescit longitudine unius cubiti uel circa illud. et habet tirsum quadratum et ferre crescit in nemoribus. mundatum bene et certe miles ad modum sallamini distempera cum uino et da inde bibere. ℥ .iii. potui datam ieiunio. Subtilia comedat cibaria et cum uadit ad sellam comprimat locum rupture manu. et hoc faciat diebus septimanis continuis. Caueat a uentositate et super omnia constipatione plusquam potionis. Fiat emplastrum de ea herba super rupturam per .xl. dies. et iaceat supinus ut prius. et caueat a predictis observando predicta precepta. singulis diebus remouetur emplastrum mirro modo consolidat et miraculose. Item alia cura ad crepaturam et si sint .xl. annorum patiens. et quarta .xxv. Recipe. picis liquide. cere. colofonie ana ℥ .iii. litargirii. armoniaci. opoponacis. galbani. sumac. mastice. bdellii. terebentine. radicis consolide maioris et minoris ana ℥ .i. nucis quercine. cinamomi. olibani. gipsi. tinie. thuris ℥ .vi. aristologie longe et rotunde. humus terre. ana ℥ .iiii. boli armenici. mumie ana ℥ .vi. bitumini sanguinis hirci .lib. i. conficiatur ut prius dictum est. signa detentionis sunt spissitudo et nigredo. Pone super rupturam corpore prius purgato. et balneato. deinde apposito emplastro unaquaque die accipiat de aliquo electuario dicto autem de bibis dictis. Si puer est detur expelle de consolida maiore .ix. fac de uitellis ouorum cum .ix. dies simplicium de luna. de luna una cotidie accipiendo usque ad plenam diminutionem. Et si sit magis ruptura in adulto. autem est puero propter diuturnitatem temporis per incessionem et incisionem curari consueuimus. Sed intestina cadant in oscheum. Scindatur quod totus panniculus siphac. circa exteriora cum carne sua. et suatur siphac cum filo serico et acu quadrata. deinde procedendum est. ut in curatione intestinorum per uulnus superius demonstratum est.

De apostemati**one.**

De satyriasi. De gonorreia. De apparatione et pustulis uirge et caue. De suffocatione testiculorum. De hernia. De retentione urine. De fluxu menstruum.

L

De morbis membrorum generativorum

Hpproximon est defc̄q̃ t sciacentum hys membrorum generatiuorum. Nam cum autem operatio deficit generatiuorum cum virga non erigitur aut semen non effunditur. Tres autem sunt cause hiis operationis generatiue: calor, spiritus et humor. Calor ab epate mandatur, spiritus a corde, humor a cerebro. Unumquodque enim membrum appetit sue virtuti a quo membris ceteris membra membro et suscipit denominationem. Generatiua virtute generata operatione et denominationem suscipiunt quia non a quibus deficiunt. Sed ex defectu virtutis que est ex tribus efficitur ex naturali et spirituali et animali. Defectus autem istius virtutis quandoque exoritur ex medio instrumentorum quibus ipsi spermatis. Ab instrumento exterior ut per modum proprio precipue in virga in uirga nimis magno. Sed de causis intrinsecis accidentibus in illius exsequimur. Aut enim tortuoso aut in uias spermatis oppilatione aut nimia oppositione tanta ut spermam non concludat. Ex medio spermatis aut ex caliditate apriente et uaporante humidum. Aut raritate ipsius unde exit feruens spiritus et euanescet. Unde ypo. Aut enim propter raritatem spiritus exferuescit ut non incidat semen. Aut propter frigiditatem extinguentem calorem et naturam mortificationis. Aut propter humiditatem suffocantem calorem et spiritum. Modus autem iste est inquirere quomodo generatur semen et ex quibus, in quibus membris et formatur. Et dico quod spermatis generatio est ex humoribus ut testatur auic. ad horam commotionis humiditatis tractate cum muliere cum non de porcione membrorum studet repriuare ex in elimata et sperma et adiuuta restaurando dampna membrorum et sanitati sibi in quo stare non potest ipse ex varietates diuisas descendit in membris spermatis. Ex ea quod superfluum ut quedam acuminat quod purius est segregat et reseruat. Sed ad horam coitus manditur ad testiculos et ibi transformatur in naturam spermatis. Unde dicit hali. Jam enim dixit ypocras quod sperma uenit de corpore toto in dispositione motus coitus et generatur in testiculis. Sed at non dicit quod sperma generatur in uenis inuolutis scilicet in vasis spermaticis. Et complectitur enim generatio in testiculis. At non quelibet commiscentur dispositiones virtutis que facit sperma descendens ipsum in dispositione coitus scilicet virtus generatiua currit ex omnibus virtutibus corporis ad testiculos et est sperma comprehendens eam. Sequitur enim duarum rerum aut ut virtus generatiua fixa sit in testiculis aut adueniat testiculis in dispositione coitus et figatur in spermatibus et intret testiculos et egrediatur sperma descendens eam. Donec generetur ex ea et sanguine menstruo embrion et quecumque illorum fiunt. Manifestum est ab eo quod in testiculis est principatus secundus principatum epatis. Et quod

formalius generetur in testiculis ex dictis hali supioribus habetur. Jam dixit ypo. quod sperma uenit de corpore toto in dispositione motus coitus et generatur in testiculis sic generatur spuma in crastinis(?) corporum quod simulantur et sic spuma generatur a percussione unde maris. Et haham dicit in libro de coitu: cum humiditas modo ex multa fricatione et multa fricatione alterius membri facta alba illam humiditate et exit sic spuma et tandem semen appellatur. Videmus enim mare cum multo uento modo unde ex omni parte sese unde feruunt et ex multa commotione spuma efficitur. Sic contingit ex humiditate aliorum ex multa fricatione. Sectium est autem adhuc inquirere quibus moueatur virtus generatiua hora coitus. Et quibus causis generatio spermatis et delectatio in exitu ipsius. Et causa finalis est propagatio generis et permanentia speciei. Unde posite sunt virtutes tales in membris generatiuis cum delectatione nimia et sapore appetibili ut uigeat appetitus ne ingruente fastidio procreatio animalium deperiret. In naturalibus enim est delectatio communis enim est hec virtus bestiis et hominibus stultis et sapientibus virtus et fe. Sola enim naturalia lege nature debita esse generatiua. Unde et extant membra in hiis conuenientia et recipientia et ordinata sunt tamen quod piciunt quod quod prouocant ut ea que recipiunt colligunt et nutriunt. Unde membra ad membra et virtutes ad virtutes ordinantur. Cum autem voluntas aduenit homini ex cogitatione forme aspectu cum quo appetit coniungi ut suscipere in specie generetur. Aut aliquo alio motu delectationi venerei excitantur spiritus in corde et mandantur per uenas que a corde diriguntur ad virgam. Quia spiritus cum virtute sic spiritualis intrant neruos usque concauos et ipsos replet et extendit. Unde erigitur ut actum per quod creatum fuit membrum compleat talem. Immo est attendendum quod cor mandat spiritus toti corpori unde in excitatione tali recipit hoc dispositionis calore. Cum opus completum fuerit. Cuius signum est quod spiritus cum humiditate a corde defluxit et infrigidatur. Quod dixit hali supra. Quod sperma uenit de corpore toto in dispositione motus coitus. Verum ut quod plures aruerunt quod cerebrum delegat semen ad renes. Ex autem appetitu et delectatione nimia multitudinem iste virtutes inexplet. Quedam quidam a corde mittit per dit spiritus. A cerebro pura humiditas. Erectio hominis virge multa est cum pauci seminis emissione. Et sunt et alii quibus multa humiditas procedit a cerebro et a corde parum uenit spirituali. Ibi est semen multum sine uoluntate coitus et sine virge erectione. Inueniuntur alios quibus sine uoluntate in epate. Ubi virga erigitur et semen prouenit. Cum ergo hec tres virtutes scilicet animalis, spiritualis, naturalis in virga complentur scilicet virtus spiritualis a corde, humiditas a cerebro, voluntas ab epate. Virga calescit et ex calore et multa calefactione calescit et totum corpus. Cumque mouentur membra mouetur humiditates totius corporis et tunc separatur quod purius est de humiditate omnium membrorum sic ossibus uenis cum pinguedine et huiusmodi. Et sic uidetur quod aliquis quod ex ipsis membris resoluatur sperma quod est quod dicit auic. cum sperma generetur ex humoribus quod dixit. Cuius signum est quod ex nimia concussione deficiente spermate exit sanguis. Nec ex rupta uene quod ex aliquo medico possibile demonstrari per ypo.
Quedam descendit a cerebro uene post aures que uocantur iuuenales descenduntque per nucam ad lumbos deinde ad testiculos tandem per virgam emittuntur non tamen exit per urinalem meatum. Iuuenibus autem uenis abscisis iam homo ulterius generare non potest quoniam madet una seminis. Sed tamen dico quod descendit paucum et debile et tenue. Quod ypo. in quodam particula inquit: cum quibus hec uene incidunt coeunt et dele

tamen et non gignuntur. hoc autem videtur quibusdam accidere quoniam semen non provenit a cerebro in quo est virtus animalis, que in semine stat loco artificis et principium generationis. ¶ Quoniam in quadam in ovo galline ex pinguedine et superfluitate sine semine galli producto vitellus coagulatur, nec quod possit facere [illegible] sicut in [illegible] vel quod potius sit generare, sed solum [illegible] sicut est, et est ovum solum inane, et sicut est in spermate mulieris aquoso, eo quod vitellus sit ibi fortior, sed solum ille [illegible] congelativum spermatis viri. ¶ [illegible] in spermate viri quoniam semine a cerebro mandatur, ab capite vero et omnibus partibus corporis aqua quedam humiditas similiter liquida, sed congelata in se [illegible] cum germine [illegible] ad eius congelationem ne a calore matricis consumeretur. immo est ex eo spermate mittetur. hac enim de causa posuit [illegible] peponum et faba. peponum vero in extremitate et in [illegible] [illegible] id est filium non constituit [illegible] id est medullam [illegible] peponum ab [illegible] et [illegible] pabulum a quo mittatur et a quo augmentetur [illegible] crementi. unde receptum vacuum est ipsum. Exterior autem ad [illegible] medullaris [illegible] constituitur [illegible] ut cortex et testa. unde dicit Aristoteles: Ex spermatibus aquosis ex talibus [illegible] Et [illegible] semper [illegible] grossiora materia [illegible] et [illegible] non [illegible] vel illa non [illegible] ¶ Sed tunc est quod cum germine in semine sit principium generationis cum vegetativo et generativo non sensibili, sed vegetabili [illegible]. Ex parte enim anime vegetabilis [illegible] generationem [illegible] cum [illegible] sit. ¶ Et in [illegible] quod cum in homine [illegible] anime una sint, id est potentie tres anime, scilicet vegetabilis, sensibilis et rationalis, [illegible] spiritualis deficiente una potentia reliqua super naturam humanam non recipiunt. [illegible] est [illegible] cum sue cause. deficiente [illegible] sensibilis deficit et [illegible] unde cum [illegible] a cerebro decisa non [illegible] [illegible] aliis cum ipso [illegible] talis [illegible] non potest esse [illegible] hominis. [illegible] non sit generatio non fortasse [illegible] ex eo provenit semen ut quidam voluerunt, sed est similiter ex [illegible] de toto corpore et [illegible] disputacionem. [illegible] autem quod cum sperma secundum Ypocratem per [illegible] venas et [illegible] ad virgam descendat non per viam [illegible] emittitur sed per [illegible] ¶ [illegible] enim [illegible] in virga [illegible] [illegible] ¶ Secundo est via spermatis veniens ad [illegible] ¶ Et etiam est veniens ab capite per quam fluit quedam humiditas aquosa [illegible] agitatur non [illegible] ¶ [illegible] utrum coitus sit vel non naturalis. non videtur quoniam non est necesse coitum approximare corpori [illegible] cum corpore [illegible] possit, non videtur esse [illegible] ¶ Sed solvit quedam [illegible] [illegible] quibus impossibile est corpus non [illegible] [illegible] in [illegible] in [illegible] et non in [illegible] sicut enim [illegible] balneo et [illegible] coitu et hac [illegible] [illegible] non potest [illegible] sed tamen non [illegible] [illegible] et [illegible] in [illegible] vel quod ad [illegible] esse, vel quod [illegible] talia [illegible] esse [illegible] [illegible]

¶ [illegible] dicit Avicenna: sperma est superfluitas ultime digestionis [illegible] quod est sanguis purissimus et [illegible] spermatis [illegible] ad quod purificatur omnis digestio [illegible] ipsum ab omni impuritate [illegible] [illegible] non [illegible] dici superfluitas. ¶ Et dico quod sperma est superfluitas que superfluit a nutrimento, non ad expellendum sed ad retinendum [illegible] in [illegible] non [illegible] cum [illegible] fortior sit et appetat [illegible] in quo augmentetur et crescat. Cum enim in omni digestione aliquid mittatur expelli quod superfluit, autem superfluit [illegible] hora [illegible] et [illegible] non possit a [illegible] calore [illegible] et frigore ut est sanguis, id est [illegible] et [illegible] id est [illegible] in quibus est [illegible]. Et est superfluitas que superfluit, id est

quod non [illegible] et [illegible] ut in se assimilat, quod [illegible] [illegible] ejecit. et ita equivocatio est in superfluitate. ¶ Digestio autem super tres cadit: super rem speciei et dicitur [illegible] [illegible] est [illegible] in fructibus, cum semina valeant facere tale alterum quale ipsum est. Ex [illegible] cadit super rem individui, sed quod dixit prius in capitulo digestionis [illegible] [illegible] quod in ipso calitas est. finis autem huius non est [illegible] speciei [illegible] ¶ [illegible] naturam quod [illegible] vero [illegible] spermatis et [illegible] et enim autem in [illegible] quod [illegible] alimentum est finis digestionis. [illegible] cadit super [illegible] que est [illegible] expellendum a corpore et digestionem esse [illegible] [illegible] multa et ea que in [illegible] [illegible] cum fiat [illegible] et lacrime. fiat [illegible] [illegible] [illegible] est signum est digestionis lacrimarum. [illegible] [illegible] et reliqua [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] talia [illegible] [illegible] omnino superfluitas. et [illegible] digestum esse. quoniam declarat [illegible] [illegible] quod [illegible] est necesse quod est [illegible] esse grossiora et calidiora. unde [illegible] [illegible] digestio est expellendo, reliqua est [illegible]. Ex iam dictis patet quod secundum Ypocratem sperma [illegible] a cerebro, secundum G. descendit a toto, ut sic [illegible] esse [illegible] toti. ¶ Et voluit quedam probare quoniam accidit [illegible] [illegible] ut filii assimilentur patri in moribus secundum obedienciam anime vegetabilis ex [illegible] directa [illegible] quoniam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tibias fullonum [illegible] filios [illegible] tibias [illegible] et [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] filios [illegible] quoniam [illegible] [illegible] in [illegible] ad [illegible] solitum exercicio fatigari [illegible] et [illegible] cum secum sanguine. ¶ Unde generatio fit decisio magna spermatis et in [illegible] [illegible] excellenciam in illo. unde si [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] generatio quod non [illegible] et si a solo cerebro descenderet [illegible]

¶ [illegible] autem videtur quod in decisione [illegible] [illegible] [illegible] effluunt de corpore. unde homo magis debilitatur in emissione spermatis quam in diminucione sanguinis. [illegible] autem [illegible] cum spermate ad talia [illegible] disponitur corpus [illegible] [illegible] te in [illegible] [illegible] in [illegible] ¶ Et [illegible] quod [illegible] se nati digitis et manibus [illegible] loco [illegible] [illegible] [illegible] agiles in [illegible] emissos in ipsis [illegible] [illegible] operantur cum [illegible] et [illegible] et [illegible] opera manualia que aliis non faciunt. Et quoniam fluunt [illegible] agiles tales ad labia et cum labiis operantur. ¶ [illegible] autem videbatur sperma descendi a corde quod plenum est spiritibus. et in piscibus id quod est loco [illegible] cordi [illegible] quod autem sit plenum spiritibus patet ex ipsis [illegible] spermatis [illegible] se ad [illegible] et ipsum [illegible] [illegible] ut in omni quod [illegible] expelli [illegible] natura [illegible] quibus [illegible] expellendo ad [illegible] et [illegible] hoc fit spumosum et album ex inclusione aeris ut nix et lac. et signum est quoniam nix cum liquefit aqua [illegible] ¶ [illegible] autem videtur quod sperma albescat ex victoria caloris. quoniam non calor [illegible] [illegible] albedinem [illegible] ut lacte et osse et [illegible]. Et fit spumosum ex multa agitacione [illegible] aere in viscoso et [illegible] vigore virtutis [illegible] [illegible] virtutem animalem in eo dominari. et ideo esse magis a cerebro. ¶ Et forsitan ex adventu [illegible] decise a cerebro et [illegible] ipsius et puritate et excellencia spermatis [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in adventu [illegible] [illegible] et [illegible] sue generationis. ¶ Et forsitan [illegible] hoc [illegible] magis delectantur in [illegible] et mora maiori quoniam [illegible] abbreviat [illegible] delectacionem [illegible] autem prolongat. Et [illegible] [illegible] [illegible] diuci repletione [illegible] et [illegible] superiores [illegible] [illegible] magis [illegible] magis gaudent. et talis delectatio non

in spermate

[illegible] vel albescat ex inclusione aeris

minatur non esse expulsione partis. dum adhuc calor ipsius non alteratus est. non spiritus effunduntur a spermate. quibus exalatis recedit delectatio. ¶ Licet est delectatio ex parte expulsionis tamquam superfluitatis aggravantis eum. Quoniam ex tali non alleviatur. hoc autem statim contristatur propter expulsionem anime et spirituum. Quare ut dicit G. sunt robur membrorum et delatores virtutum. Corpus enim componitur ex deferente et delato. Deferens est spiritus et humor. delatum est virtus. Ex spiritu ergo expulsione maxime contristatio fit. et debilitas. ut magis debilitetur homo in coitibus quam vena flebotomata ut diximus. Et quod est in hac concupiscentia appetitus ad salvacionem speciei. cum omnes alie delectationes corporales sint. ista est anime et corporis. ex coniunctione similis sibi producendi. unde consumuntur anima suas potentias cum spiritibus ex quibus potencius a matrice receptis et spermate maris vegetatio fit et maior. ¶ Item videtur esse in delectatione maris concupiscentia ex molli fricatione nervorum et villorum matricis et irroratione puri et humidi delectabilis ut dixi. Et in mulieribus est furiosior et fortior et diuturnior. in viris acutior et peior. ¶ In viris est delectatio ut emittant. in mulieribus ut comprehendant. et propter hoc non est delectatio viri in emissione spermatis mulieris. sed mulieris in emissione spermatis viri. ¶ Item Aristoteles in libro de animalibus. sperma viri dat formam. sperma mulieris corpus et materiam. Quod appetitus est propter formam ex parte autem materie est appetitus ut perficiatur. Quare mulier fortius appetit quemadmodum magnes appetit ferrum cum sit incompletum. ¶ Et hoc est utrum non mulieres spermatizent. et videtur quod sic. per auctoritatem iam dictam. Item dicit Avicenna. sperma mulieris est fundamentum procreationis corporis infantis. Item sicut lac coagulum est pars casei. ita duo spermata sunt embrionis. ¶ Item contrarium dicit Aristoteles xv. de natura animalium. exit quoddam a muliere sed non spermaticum. ¶ Ad idem dicit remigius quod a muliere procedit magis est desudatio quam semen. Item dixi supra ex auctoritate hali quod virtus generativa spermatis fixa est in testiculis. ergo qui non habent testiculos non habent sperma. Probat autem Aristoteles. mulieres non habere testiculos sicut non viri non mamillas. sed similitudo mamillarum propter discretionem sexus. et similitudinem. quemadmodum dedit talpe non oculos sed simulacra oculorum propter distinctionem. Dedit enim quod potuit. scilicet oculos inutiles. fortiores autem propter terrestritatem corporis dare non potuit. Simulacra autem testiculorum dantur non. super utrumque cornu glandulosum matricis. que glandulosa sunt in similitudinem testiculorum propter convenienciam speciei et distinctionem ad alias. ¶ Et dico quod quemadmodum fecit testiculos similitudinarios. sic et fecit sperma similitudinarium non verum quod a medicis secundum sensum iudicantibus sperma vocatur. ¶ Item queritur a quo procreatur virtus generativa in spermatibus. ¶ Dicit hali et Aristoteles. autem dicit quod in spermate est intelligencia quedam divina. conveniens est illud quod generat embrionem. ¶ Et dicunt magistri quidam hoc quod illa intelligencia est virtus generativa eo quod semper habet aspectum ad intelligenciam. id est ad suam perfectionem. Quidam dicunt quod intelligencia divina nichil aliud est quam desiderium et appetitus salvandi propriam speciem per multiplicationem individuorum per impressionem corporum supercelestium quibus dat efficaciam et multiplicationem. ¶ Quidam autem cum Johannicio loquentes virtutem non loquuntur de virtute. Et dico quod virtus quandoque dicitur secundum suum esse. quandoque secundum materiam. quandoque secundum effectum. Medicus autem non loquitur nisi secundum effectum de virtute. quod impossibile est reperire proprietatem ex suum formam. quia impossibile est reperire virtutem extra eo quod est eius formam. Ideo enim est virtus in animalibus non secundum effectum quemadmodum non videtur solis est in nobis non secundum effectum. ¶ Sed potest queri per quod medium deferatur virtus. In nobis enim deferetur effectus virtutis per spiritum. sicut enim vita data est super complexionem. sic et spiritus super organizationem. Effectus autem virtutis solum non vivit. per aliquod medium ad nos sensibile nobis deferatur. autem enim per medium delegans separatum a suo subiecto autem per aliquod intrinsecus. ¶ Concedunt enim quidam quod virtus solis deferatur in nobis per medium. unde eorum quod formam est. Unde dico quod virtus non deferatur. sed quod dicitur medio spiritus est lator virtutis. debet intelligi de effectu virtutis. ¶ Sed obicitur quod virtus generativa ista est in spermatibus. ¶ Et dico quod formam est. sed dico quod spiritus continetur in spermate vivi qui stat loco artificis qui recipiunt super se effectum virtutis a matre et a celo. Solo enim separatur virtus a subiecto. sed secundum hoc bene potest esse sine virtute et virtus bene potest esse sine subiecto. in quo. sed non sine subiecto a quo. Virtus enim potest esse sine corde. sed non sine anima. anima ergo aliter rapi ad celum corporis anima vegetante impossibile est. anima enim rapi a dictate cum plenitudine remota. in quibus intendit iudicantur et cor non operatur. ¶ Quidam autem dicunt quod anima vegetabilis fluit cum spiritibus in spermatibus. conditionata tamen sic innata ad talem formam. ut suscipiat in sensibili sensibile. in rationali sensibile et rationale. Et dicunt non esse inconveniens quod anima vegetabilis fluat a vegetabili. quia ista fluit sic cum sua materia. cum sit mixta. et perveniret materia. preter illa. sed de hoc alias est inquirendum. ¶ G. in libro de iuvamentis membrorum dicit quod semen est spiritus humiditas spumosa. unde datur signum quod si de forti virga incipit in venereis post paucum minus mensura quam decidit. quia sui veris et siccatur propter viscositatem et exalant spiritus extollentes ipsum et non permanent multum. sic potatur nunc aliud quam diu potatur. et non minuitur mensura quia humiditas nuncia aliud cava et liquida est. sine coctione. humiditas autem seminis quidem viscosa plena spiritibus albus est. unde cum cadit in proprium locum permanet albus sibi sive. Cum autem cadit extra. quod de spiritu est extra cedit. et quod ibi humidum et viscosum simul remanet mixtum coniunctum. ¶ Crescit autem humor propter complexionem bene temperatam et habundantem. minuitur autem propter humorum paucitatem et inequalitatem magis tamen intense cum complexio testiculorum temperata fuerit calida et humida. ¶ Testiculi non quam membra principalia membrorum enumerantur et sunt seminis fundamentum. et semen in sua complexione mutant et in eis semen colligitur et ab eis ad virgam procedit et sunt membra virge principaliora. unde necesse est aliqua signorum ex eorum complexione accipere. ¶ Eorum enim complexio addit et minuit ad coitus et generationem. precipue cum complexione corporis conveniant. ¶ Potissima autem signa testiculorum accipiuntur ex pilositate circa ipsos. quia multitudo pilorum in animalibus et pilorum in hominibus multitudinem humiditatis spermatice et habundantis caloris signum est. Signum enim habundancia caliditatis resolventis humiditatem viscosam et educentis. quia multitudine in tantum calore signato. similitas eius frigiditatem. Calida quia cerealis testiculorum generans est masculos propter caliditatem ipsorum et siccitatem declinantem ad eorum complexionem. ¶ Propterea quia caliditas est maior in viris. et maior calor in genere eius requiritur. maris et fortis. unde probatur in dictis particularibus. alia sive sunt domestica sive silvestria. quia masculina calidiora et sicciora sunt femina. Item in filareto. viri omnino calidiores quam mulieribus. Item in pantegni. calidissima mulier frigidior est frigidissimo viro. Item in Johannicio. masculus in hoc differt a femina quoniam masculus calidior et siccior. femina vero frigidior et humidior. ¶ Continuum esse videtur per signa caliditatis demonstrativa virtutis et vicii. Quoniam in quibusdam mulieribus quam in quibusdam viris via tamen est intensior. et plus velocior et fervencior. unde est si primo esset

ad m[?] masculorum etiam complexio generans feminas fiat est huius propter complexione tale declinatur.

in idem conveniant. corpus totum sanum ea disponentur. Urina autem intensa illius signum est caliditatis, capillus plus frequens crassus. sunt et mores quia audaciores et sed in tunc fortiores. et sunt statura corporis maiores. et suprimunt quod mulieres calor calidus a calore ipsum extendit et magnificat. ¶ Quare cum semen sit vel discretio rerum spermatis convenientium non in- signum recte supra dictum sive unius inter masculinum et feminam. ab excessu caliditatis et siccitatis in viris. et frigiditatis et humiditatis in mulieribus. non est idem ergo quod dicunt auctores propter hoc dicunt quidam quod in predictis auctoribus non fit generalis collectio quoniam tamen viri illius se habeant ad mulierem illius se habentem. unde cum illius se habens est vir in decem per viginti quam calidior est generatus. et de calidiori spermate et de calidiori sanguine nutritus generatus. contra illius se habens est quam in similiter per maternis complexionis. et de frigidiori spermate generatus et de frigidiori sanguine nutritus nutritus. et talis viro talis mulier frigidior est. ¶ Alii aliter dicunt generaliter quod qualis mulier qualis viro frigidior est. cum quibus apparent signa caliditatis intensiora in muliere quam in viro. sed hoc non est propter fortitudinem caloris. sed propter debilitatem siccitatis. humiditas enim in mulieribus valde est passibilis. saepe enim accidit quod debilis calor plus agit in suo habili quam fortis in suo non habili.

¶ Alii autem dicunt quod quamquam mulieres calidiores sint quibusdam viris caliditate multi quam a principio multi. scilicet cerebro. unde fortiores reperiuntur et maiores. et magis boni desinunt in capitibus quoniam ad quas confluunt in humidis. Vir autem omnis calidior est caliditate formali virtuoso et vigoroso quod est a corde. unde omnia ponderosa ponunt in suis humeris. unde omnes viri principium forte habent forti scilicet cerebrum cor. mulier et male habent forti. scilicet cerebrum. unde omnes mulieres habent cor debile et passibile. non est potens repellere a se nocumenta ad cerebrum quod sit fortius. ut facile patiuntur syncopim et suffocationem matricis. Et propter fortitudinem et caliditatem cerebri magis pilescunt in capite. viri autem habent debile prius inter ut patiuntur catalentiam et analentiam et extuationes capitis quia principium forte cor repellit unde et pilescunt magis circa pectora et barbam ex superfluitate vaporis. et in pectore quia diffunditur calor virtualis cordis ad extrema. unde habundant homines in semine calidiori et sicciori. Et precipue si complexione iuvetur sicut in tensa. unde convenientem intensa caliditate complexionis et testiculorum cum calore formali habundat multa virtus generationis sui generativorum. et pilositatis et masculorum in generatione. precipue si in loco suo sperma colligitur. ¶ Quibus autem solum calor fortis. calore complexionali debili existente. ut mulier. pars habundant in pilis et spermate generatione feminas generant. ¶ Priapismus igitur ex latitudine dicitur cum erectio sit a spiritu ventoso. appetitus a caliditate. semen et materia ab humiditate. contra sunt hypo. a cerebro mandari. sunt alios ab aliis locis. vel ab omnibus membris. patet quod in coitu cum multa sit habundantia caloris vaporalis et spiritus multus est appetitus et multa erectio. Et propter sic citrinea complexionis pax habundat in semine. flatuci enim par habent de calore et spiritu. unde et opus extole ex erectione ad appetitum. multa tamen est materia. Sanguinei in omnibus habundant et in omnibus sufficiunt. ¶ Melancolici in omnibus casus diminutione autem deficiunt minuunt. et omnino in effectu eorum deficiunt et hoc illi dico. ¶ Quare si complexiones iste recepta autem actuari non casa complexio et sic. per cibos et potus. medicinas. et exercitia et flatica aut in flatico cum complexiones effectus accidentales generabunt. ¶ Deficientibus autem causis cessabunt effectus. Et in aequalibus contrariis contrarius. contrarii effectus habundabunt. Calore igitur multo resolvente spiritus et expellente ad virgam deficiente humore cum appetitu generabitur erectio immoderata. scilicet quae satyriasis dicitur. a satyris dictus prius in libidine. vel a saltu membri. et salacitate. et quae fit a calore vehemente resolvente vaporem sanguinis in spiritus patet. quod duobus modis curatur. aut per viam suffocationis et extinctionis caloris per frigidum. aut per viam resolutionis et dispersionis per attenuationem humiditatis et ipsam evaporationem. Quare si deficiente calore cum spiritu. aut suffocatio ab humore. fiat relaxatio nervorum et venarum et arteriarum. ut cadat retentiva cum non continebitur laxabitur sperma sine concupiscentia et erectione. et erit quod passus vasorum seminalium. et vocatur gonorrea. id est fluxus spermatis. ¶ Quare si omnium causa defectus eveniat invalescente frigiditate et sic. unde cadit appetitus et deficit spiritus et rarefactio humiditas deficit omnis operatio membri. et vocatur gravatione. et vocabitur apprimon. et tamen talis defectus potest accidere ex nimia caliditate rarefaciente poros. evaporante spiritus. et consumente humidum. unde hypo. autem enim propter corporis raritatem spiritus exit fortius ut non incidat semen. Et fit quandoque ex maleficio et excoriatione. ¶ Fiat autem quandoque iste defectus ex complexione simplici vel composita cum humore. inde autem sine humore. et si est calida cum humoris inde. habundantiae colerae signa apparebunt. autem excedente complexionis indicio pacientis agnoscentur. ¶ Intentio enim pacientis per multum coitum et calidum et habitudine extenuata. complexione calida et sicca. ex humoribus in quantitate et levitatis. urina intensa et intensa sine hypostasi vel modica. pulsus frequens debilis. Cum crebris veneream medicantibus illius fabulosa et inutili. volunt enim dispendiosa verbositate dampnum non actum palliare.

¶ Et si cum humoris inde est pondus et gravitas et calor in profundo. et si est ex intensione frigiditatis cognoscitur. calore enim ullo. tabida. et stupida corporis habitudine ut in mulieribus et flaticis. urina alba et tenuis vel glauca et pinguis. pulsus debilis rarus et inequalis et inordinatus. Nullus veneris appetitus et cum difficultate minima expletur. ¶ Apprimon igitur fit autem ex nimia caliditate consumente et evaporante spiritus. aut ex frigiditate congelante spiritus et calorem. aut ex nimia liquiditate spermatis. unde non adhaeret et emittitur spiritus. et nimia liquiditas ex frigiditate est. Quae enim ex indigestione et spiritu ventoso humoris cum frigiditate habebit. frigus et pondus in profundo. ¶ Et quandoque est a calore resolvente sentitur calor circa genitalia cum frequenti virge erectione et inutili. et aliquando cum rara erectione et rara effusione seminis. et si quandoque fit subita erectio diffundens sperma cum brevissimo appetitu coeundi. Et ubi difficultas est penes virum et complexionem eius accidit.

¶ Quando autem est ex maleficio cognoscitur per exclusionem aliorum signorum. ¶ Quandoque autem quando in mortuis reperitur virga erecta. dicitur ita ut non curari possit cum mortificatur sed calor et exiguus. ¶ Vulgus hoc accidit signum ad universalem ex concubitu monialium. Dicunt autem hoc. quod cum resolvuntur spiritus a forti calore apud horam mortis. et laxantur ad arterias virgae et implebuntur. extendunt ipsam et erigunt. et advenientem morte congelantur quae stat erecta. Finis.

¶ In hoc ergo dietam curam materia adhibenda est. Coitus igitur adhibeatur dieta talis. Utantur igitur pullis. porcellis. gallinis. fasianis. edulis. vitulis. agnis annualibus. volucres silvestres. pisces squamosi et saxatiles et similia. ova sorbilia. porri. bleta. feniculo cum pinguedine. fructus calidi et humectativi. ut amigdala. pinee. ficus. dactili. et semper sit dieta sua vel modice calida. ¶ Electuaria sunt dyasatyrion. dyanisum cum siropo. dyagalanga. dyacitonicon. zucarum rosatum. violatum. ¶ Si dieta sit cum copia humoris. purgetur colera cum ... vel cum electuario de succo rosarum. vel decoctione cum .... Vel digeritur cum oximelle et postea stuphetur cum ....

post decoct^{ur} sinapi sem. et mitigatiões fiēt. et emplā fiant ī
passione renū dcā ex ca. ¶ Si aūt sit sīn hu. mēo qr
hēt p tenuitatē urīe et exceone ponderis et ꝯuecdinis
q fuit in mēo cū hu. cū spissitudie urīe. caūe adhi
beant^{ur} localia. ¶ Si aūt sit ex frīgitate cū hu. mēo
digat^{ur} m̄a cū oximelle. pge^{ur} fla cū bndicta et ierap.
mēlia cū yeralog^{us} aū dialene. aū silib3. ¶ Tercia
die fiat siruph^{us} ex hbis ca. ut yringi. lingua auis. eru
ca. urtica. et silib3. Exeunti dēt electua. ul' ydrop.
post dēte^{ur} elcua ut diacominpipēo. ffraticis. dyacum.
diacitonitē ca. diadragagum ca. diagalang^{ce}. dyazz.
diacubebe. diazz. melicis. ¶ Et exeunti a bal. pot
dari tyriaca. ul' aurea alex. ul' metrid. ¶ Sexp
ti die fiat floia de sophena mīcī^{us}. ul' appoīat^{ur} uētosa
extī^{us} sup renes. ¶ Notū sit q. oīa q̄ resoluunt huo
res in ꝯstam uentositate m^{t} uenal. puocant
libidinē. ¶ Dieta sit ca. et hu. pōlr et actualr.
maxie in salsamtis ut sit pip. ccc. galanga. zedo.
cardam. cubebe. ¶ Utant^{ur} pluib3 caliōib3 et vn
guentis ꝯ genitalia. Electuaria cōp cū stimētis
acuant^{ur}. ul' cū mēo et nucib3 mcatis. dyasatiriō.
q3 ninis resoluit. ¶ Comedant uitella ouor.
carnes recentes. butirū. medullas. aliū cebella.
olim mltū. pingtudie. pineas. dactil'. amigd. fi
cus auellanas. pastinacas siwas. rapas cū mlk.
radices. salaces. legumia. cicer. faba. cū uire pi
gru. cicers. cū saluia. pipe. zz. cardam. ¶ Uta
tur balneis. modata mora. sopno. deliciis. ocio.
replone modata. musicis instrumētis et omi ge
ne delectaōis. Omnē aīe passiom pt gaudiū de
uitent. et nimiam sollicitudiem exercicia. et cōfa
blatōi plerq indulgeant. ¶ Prius fiat eis spe
cialr. cubebe. carui. cardamoi. zz. galange.
zedoariu. cardamoi. nasturcio. et colofon. se. iu. ruce.
se. bulbi. camini. i. ceple. se. porri. eruce. lingue
auis. mente. ozimi. mandragi. se. ulmi. fistic.
pipis lō. costi. nucis indice. satiree. satirio. tes
ticlor silamı. dauci. thus. malch. cebelli. uulpis
siccati et testiclor capite passeru siccor. dactili.
pinguis. nuc. se. iu. ruce. omnu. xxx. iiij. z. vj. stic
ti. z. ij. omi die ucē sb pondē. 3. i. et f. ¶ Post
hūc pluerē ucē ꝯdito cum. 33. cinnamom.
pipis al. et lō. zedoar. cipi. enule. carda
momi aū. z. iij. stiaci. z. ij. spice. z. i. mll. q s.
¶ Pot^{ur} sit uinū dlce ꝯstiu. pax limphat et eo ung
tur modate. ¶ Ptea. zz. cōc. in salsamtis utat^{ur}
sepe. cū pauco aceto. mll' cū porris p cot hyemi
sinap cū mlle et modico careno. eruca cū mlle.
mortell. frixa et assatiuis. et in pasta omis car
nes coctas. in usū ꝯuertunt. ¶ Fiat unctio. tant^{ur}
oua formicar et testicli uulpini. se. eruce. bac
ce lauri. et tunc admisceat^{ur} arogō marciatō. pe
trolon. fiat unctio sup renes et uirilia. ¶ Ite
liq fiat auxūgia uulpina et admisceat^{ur} eq pōde
succi eruce et cū eis bulliant testicli uulpini
usq ad resolōm. et succi ꝯsupcōm et colet^{ur} et cola
ture admisceat^{ur} ca. et deponat^{ur} ab igne. et inpōat^{ur}
pluis fcīs de se. cepe. al. eruce. baccar laur. et
cū isto fiat unctio sup renes et uirilia. ¶ Deint
pulle q fiunt ex se. cepar. al. testiclis uulpin.
cebellis passin et floib3 palme. loco flor porri

porri semen eruce. ul' satiuree. ¶ Offeant^{ur} el
ectuaria mane et sero. sic dyasatirion sīj dicent. ul
dyazz alex. ¶ Ul' al' electu spāle ut eūs. acc carnem
testicloꝝ uulpinū decoctam in aq cū cebell' passium
elixatoꝝ. pineas. carnes dactiloꝝ aū. cōnt^{ur} et pōan
t^{ur} in melle iij. despumato et bulliant pit ad ignem.
et bn̄ agitent^{ur}. et tunc deponit ab igne. ¶ Appoat^{ur} pl.
fcīs de se. eruce. cepe al. baccar laur. galiofil'
cinnamomi. pipis lon. et fiat electu. et utat^{ur} singlis di
eb3. ¶ Post usū elcu accipiat de sir. isto q sse. i. rad
yringi. pastinace. eruce. aū. ij. i. pinear. dactil.
ficuū. aū ℥. ij. testicloꝝ uulpini ℥. ij. ꝯsiceat^{ur}. decoc
quit^{ur} et colent^{ur}. et addat^{ur} zucc. ul' mel. et in fine appo
nat^{ur} aliqd de musco. ¶ Dico et q si cū mēo distēpato
cū vino inūgantur renes et uirilia excitat^{ur} coit^{us} po
tentr. ¶ Ite coq̄tē zucc zz usq ad remollicōm et ꝯple
sed fac agaricū ꝯplat. ¶ Soli eciā testicli uulpini.
ul' cebella passium comesta mltū opant^{ur}. ¶ Inūga
t^{ur} et renes ex oleo in q ꝯpyoceri'ur oua formicar. l'
bullierint. deinde apponat^{ur} pl. fcīs ex se. ceple. eru
ce. eufurb. castor. et ca. et si uis fiat ungūm. ¶ No
q diasatirion aliqn̄ clm abhōinabile est. et dialorec
ūn debilitat resoluendo in sudore. ūn n dēt^{ur} hnti
b3 renes debiles ex ca. q3 ꝯ fla cū decocco dēt^{ur} rad
feni. n cū decocco sinpticor. q3 pus digat^{ur} m̄a cū ca
ca. ūn nō q in hīt eā sic in euacuacōe ꝯsulb3 digeren
da est m̄a pus cū digestiuis apparis. ne seqt^{ur} periclō ꝯtru.
et nocuūtū inꝯueniens sit. ¶ Et in ista digat^{ur} cū
ouis mollib3. carnib3 arietinis castti animal. eru
ca cocta. cū carnib3 q̄ omib3 hbis pfc in hac cā.

¶ Empirica. Empiricū q nō fallit et si qn dubō sit c ex pi
aū uiri aū uxoris pueniat impedimtū. p h eī in ma
iuntā mitte q̄ illis putabant^{ur} ꝯceperint. ¶ Ualr
aut^{us}. xx. annor et s. In vig bi Iohis bapt. ꝯsolidam
maiorē p. pt ꝯsol' miorē. cū radice exhat de dēa
aū horam tcīam dicendo t ozōm dnicam nec eundo n
redeundo neimni respondeat n aliqd dicat et sic tacēdo
succū exhat de pdcis hbis. et cū illo succo scbat ī toc
carcis ꝯte indiguerit ista uba. Dix dns crescite +.
uthihoch + et multiplicamini + thabethay + et rep
lete terram + amach. Si mas. carta talı succo ī sptis
inet ubis scptam ēē collū hat dū fctaz ꝯnoscat.
masculum se. ꝯcipiet. et cō. si feīa feminam. Empirica.
¶ Al' empiricū. ul' fumiget cū dente mortui hois. ul'
soleis castti. ul' bibat hbam crescentē p medium
lapidis pforati. ¶ Fiant eciā q nouis exptā ab h.
Si aūt hec pdcā accidat satyriasis. curet ut saty
riasis cū oleo uisqamino inūcto ul' opio resoluto
in aliq succo hbe frīe. bibat flores salicis et inunge lu
cente de nocte qr fac hōm eunuc. aū inūgantur
genitalia cū succo sp iuine de q dr q coit^{us} ꝯsolat^{ur}
et delectacōm nulli in coeundo pbat. et h pot ēē dū
in cā ca. et raritate poror. De satyriasi. — —

Satiriasis est immodica uge erectō. cū cātu ha
bundancia spūū cōmemorauimus. fit gt ex
cal'a fumositate et ꝯsta descēdente ad testicl'
os et in ꝯgam ipam distēdente et erigente. ūn fit sīn
delectacōe aliq. qr n est cū appetitu q3 cū dolore et
extensione. ¶ Cū gt fit ex ꝯsta fumositate. attenuat
tiuis hīt resolui qr indiget^{ur} ꝯpecte ca. q3 cū sit ex ca
lore resoluente. indiget ꝯpecte fra. Cāe gt debet^{ur}

stru. si in calido quod ad causas curandas conveniens. si frigida ide.
Obviando quod cause resolventi fiant inunctiones frigide ex succis et unguentis omnibus frigidis tam in pectine quam in dorso et dieta infrigidans. Inungantur et virga et testes. diunt. anche. pecten cum oleo iusquiamo mandragorato. aut de opio facto. aut succis herbarum frigidarum. aut oleo frigidissimo.
Decoctio florum salicis mixtum vi. Camphora quamquam in sumpta. mixtum vi. et etiam odorata et manibus tenta. potest sirupus de nenufar. Sternantur frigida herbarum frigidarum et flores arborum et vigilie et ieiunia que extenuando infrigidant. psilium in aceto temperatum cathaplasmetur super renibus. vel succus herbarum frigidarum cum aceto. vel opium cum mucillagine psilii. et aceto parum. et repercussiva ut in ea. ventositate testiculorum. Exhibeatur etiam mixtura dyapenidion et diacalaminti et sequentur usus isti sirupi quod recipe. ro. viol. salic. florum sani. nenufar. se. port. lactuce. atriplic. ana. citruli. ana. ista omnia diebus in aceto infusa decoquantur in aqua et cum zucaro fiat sirupus. In fine decoctionis apponatur aliquid de camphora. Et vero hec sunt quedam extenuativa frigida ut acetum et salix. et camphora. Que si frigida non conferunt propter nimiam in frigiditudine. detur succus rute agrestis. vel vinum decoctionis eius vel cimini. Agnisemen agni casti omnibus modis exhibeatur et emplastretur. et fiat lectus ex foliis eius. bacce lauri in vino cocte et cathaplasmate confirmant. huius quod diafoeniculi et alius calidis que in locis pluribus premonstrata sunt insistendum est. gomorrea

Gonorrea est involuntaria spermatis emissio. Et fit ex superhabundancia sanguinis. et quandoque ex paralisi testiculorum. Et quandoque ex debilitate virtutis retentive eorundem. Quandoque ex liquiditate spermatis. Si ex sanguine. cognoscitur vires corporis repletione. et per timorem et venarum inflationem. et per delectationem in spermatis effusione. Si est ex paralisi. insensibiliter emittitur sperma. sicut in paralisi intestinorum insensibiliter expelluntur superfluitates prime digestionis. et in paralisi vesice urina. Si ex debilitate retentive est. fit extenuatio et debilis color totius corporis. et quandoque ex mortificatione est ut in morientibus. Si est ex liquiditate per aquositatem spermatis et aliorum humorum in corpore cognoscitur. Si ex sanguine fiat phlebotomia de epatica et sepe. vel de sophena in teriori et frequenter iteretur. Apponatur aliquid repercussivum super renes et fiat unctio per spinam et renes ex unguentis frigidis. Si est ex paralisi testiculorum. cura est ut paralisis vesice. Si ex debilitate virtutis retentive. Recipe. thuris. mastic. mentam. sandal. et viol. istorum in minori quantitate. confice cum succo plantaginis et cum vino aro. ponatur super renes et virgam. et que dicta sunt in dyabete hic fieri debent. Item offerantur electuaria confortancia et constringencia sicut diacodion et zucaro ro. et sirupus mirtinus vel ro. quia appetitum sanguineum libidinis potenter extinguunt. Immo et dicunt magistri quod in gonorrea et frigidis est operandum quemadmodum in satyriasi. Si sit ex spermatis liquiditate offerantur predicta mixtura. Vel quod fortius operatur exhibeatur succus feni. mitte et apponatur zucarum. et fiat syrupus. Item cum eodem succo fiat inunctio circa inguina.
Item dico de inspissatione lactis in mamillis. lac autem mixtum fluens eodem inspissatur. Offeratur dyeta inspissativa sanguinis sicut ordeum et rizum. et que mixtum sanguinem generant. dum in non cadunt digestionem. Et sic ista inspissantur. sic olera de atriplicibus et bletis attenuant et sanguinem minuunt.

Dyasatyrion optimum ad omnes debilitates renum. libidinem potenter provocat. et aliquando ex coitu perditam suam mora restaurat. Recipe. satyrion testiculorum radices indiorum. baucie. pinearum enucleatarum. ana ℥. xxv. ℥ℨ. ana. eruce seminis. ana ℥. xij. et s. cinamomi. caudarum stincorum viridium. seminis bulbi. ana ℥. v. mici. grana. xv. mellis quod sufficit. confice sic. Testiculos et baucias in modum electuarii trita in melle competenter decoque. caudas stinci et semina bulbi pistata cum modico melle bene trita decoctioni adde et ab igne deposito tenendum plurime supinitie. et diu terendo optime confice cumque repletum fuerit. vase utili conde. detur ex eo mane vel vespere cum condito vel aceto.
ydroterpion Ydroteropion olimpiades quod optime sopori prestat. angustias omnes aufert. sanguinem mingentibus proficit et omnibus nefreticis. et vesice causis cum approximate calorem medetur. Proprium autem est ad sedandas quartanas. et omnes accessiones febrium. sudorem et in creticis diebus provocat. Recipe cinamomi ℥. ix. et ℥. vi. et s. nardi. mirre. libani. opii. mandragore corticis. macis piperis. ana. amei. seminis. silis. iusquiami. se. ana ℥. iiij. et s. mellis quod sufficit. dosis eius est ℥. iij. ydroleon
Ydroleon fit ex duabus partibus aque et tertia olei.
Ydromel fit ex duabus partibus aque et tercia mellis. De pustulis in virga

Pustule et apostemata fiunt sepissime in virga ex reumatismo humorum vel Zapatibus vel mala compositione ipsius. Unde accidit quandoque in ea virga carne vel fistula. Si pustule curate non fuerint. fiunt autem quandoque de ea. que cognoscitur per ea. punctiones. et ardores. et tumorem et inflationem mixtum et ruborem. Si ex frigiditate cognoscitur per grossitudinem ipsius. et per remotionem punctionis et ardoris et ruboris. In utroque enim est difficultas mingendi. Si sine terlatem autem sint sicut apparent in virga. omnia autem apparentia pustule nocentur. In utroque enim fiat flebotomia de sophena inferiori. apponantur ventose super renes. fiat emplastrum ex succo absinthii et pinguedine anseris. et farina tritici et frequenter supponatur calidum in utroque enim. Servanda carne et excernitur per virgam. si non sit ne insufflet locus offerantur etiam diuretica et sirupi dicti in oppilatione renum.
Initiatur servum capitum tepidum per exigalle. per se vel cum mille dispensato equaliter. Laborandum est circa mundificationem carnei omnino. quod dicit Ypocras. Omnibus in virga pustule fiunt huius carnie facta et erupta. solutio fit. Quod si non mundificetur. de facili currit in fistulam. aut cancerum. Carne autem virge aliud fit in pelle extra. aliud in carne. et aliud in superficie carnis. et aliud intus. et omnino perforat ex. Aliud autem est sine inflatione. aliud cum inflatione. Sed inflatio quandoque magis est in cute ut omnino morbus lateat. cuius magnam partem medici corrodunt. Ab inflatione cura inducetur balneetur mixtum in oleo tepido limonum vel salice. vel fiat emplastrum de seme lini tritico cocto in aqua. vel cum radice altee cocta et trita. vel ex fabis fractis vel ex ficubus siccis uvis passis et cinamomo decoctis in vino dulci. vel paritaria decocta cum cantabro. vel fiat emplastrum istum. Recipe. se. lini et folia malue trita et decoque in aqua. cui adde oleum et cuminum pulverizatum. Ultimo appone de argilla parum. vel loco olei pone cepum hyrci vel cirsula et umbilicum veneris conterantur et supponantur vel paritaria frixa. Fiat minutio de epatica. ut trahantur humores simul a loco et initium possint aliquando plures cum oleo mitigari. vel alcana dum tumor est in sui retencia cum oleo imponatur. vel unguentum viride cum oleo distemperatum immittatur.

Ex sic fit. Accipe viride eris ʒ. i. sarcocolle ʒ. s. terantur et conficiantur cum axungia porcina necnon lib. i. viride liquefacta et colata. Vel pulvis de simplici ad carnem ungendam sale tam in cancris quam in ulcere valent. Ad idem folia naspini cum axungia recentis porci loco prius ablato cum urina vel vino. Cum aqua nullo modo fiat locio et statim siccetur suaviter et bene cum panno lineo et postea apponantur pulveres si carnem corrumpere possint. Fabam fricta cum vino et modico melle et aceto. Vel mixtum. Hoc facit spolium omnem superfluitatem modo si musceata fuerit. Si tumor huius medicaminibus non cedat, findatur pellis cum rasorio suaviter sine omni periculo et apponatur aliquid ad contentum sanguinis. Immo et sanguis exiens iuvabit curationem. Supponatur sal cum pandobelo. Et si pustule non expirant, fomententur in aqua calida et sapone ut superficies rare fiat et attenuetur et putrefiat. Et supponatur folium caulis vel lilii, vel vitellum ovi cum sale, vel apiatur cum subula. Vel confricetur virga super eas cum sunt ut inspissate. Aut fracta et erupta imponatur pulvis mirre et aloes. Vel addatur illis antera et mirra, vel mastix, olibanum, colofonia cum aloe et mirra. Vel supponatur camisia ex prius solet. Vel pulvis pentafilon. Vel cornu cervinum combustum quod optime mundificat et consolidat. Vel apponatur pulvis corticis pomi granati acetosi cum eius parte interiori albissima. Vel pulvis de pimpinella et de eodem cortice cum panno lineo adusto. Vel de se. Vel flore lapacii acuti. Post et addi cuilibet horum si volueris de pulvere stercoris combusti hominis et etiam de eodem mixtum. Vel. Et si contrarie solidacionem, apponatur aliquid de felle porci cum vitreo fusco vel viridi et imponatur. Si per hoc non curetur, apponatur aliquid de felle cum auripigmento vel viride eris. Vel hermodactilis, vel de aliis corrosivis fortibus. Sed prius ut combuatur putredo et superaspergatur pulvis. Si per hoc curatio non fuerit, abscindatur putredo vel comburatur, postea fiat in carne ulcere. Item si virga sit tumida, prius ablue et fomenta hoc fomento. Accipe frondes prunelli albi et decoque in vino et fomenta virgam bis vel ter donec detumescat. Si desunt frondes prunelli fiat de malva et parietaria. Postquam detumuerit, si ibi sit caro mortua, accipe allia et combure et pone. Cuicumque hoc corrodit alterat et confortat. Postquam mortua caro corrosa fuerit, accipe unguentum quod ita fit. Excorea fabas sine sale et accipe medullam fabarum et mastice et pulverem olibani et cerusam et aqua rosarum et fac unguentum et unge duobus diebus. Fistulam datur quod si carnem curare non cedit, quia autem totum occupat quicquid prope quecumque occupaverit, abscindatur cum ferro calido vel auro comburatur. Si autem fistula nata fuerit, cum unguento ruptorio et aliis de istis curetur. Aut inferius autem ductum est in ambiguitate utrum carnem in virga virga curatur. Inflatur autem ex pustulis generatis ex adustione et forti fricatione in matrice nimis ardente. Aut ex coitu cum, aut se intus calido adusto adveniente superfluitatibus, aut ex semine retento diuturno propter delectationem in operando, aut quod effunditur vero adveniunt et pustulas postmodum inducunt. Et quandoque fuit ex humoribus acutis illuc transmissis, precipue si multum generata calida sunt et raro se expurgant et multa sit cogitatio de veneris aut pollutio ex habundantia precipue si dieta calidorum humorum generativa precesserit. Pollutio enim accidit aut per nimia cogitatione desiderii expellendi venenum ut ex frequentatione et desidio mulierum concupiscente. Et hoc curatur per remocionem

desidii et medicamentis illicitis et per ea quam sunt ea curantur de quibus alibi satis patet. Aut ex nimia repletione et potu procedente quem redundans semen. Aut esu cibariorum habundancium in hoc modo et accidentium incitativorum superfluum spermatis. Et curantur iste modi per abstinentiam a cibis generantibus sperma multum et a superfluitate cibi et potus. Et si fit ex calidate generatur habundancium nimis in spermate ut si cibus testiculorum fuerit nimis calida et humida et curantur ut satyriasis. Et quandoque fit ex ponderibus in eo loco vel aggravatus aut corpori in suis passionibus quemadmodum accidit semen ad testiculos et qui ex plenitudine nimis in opere. Iste modus curatur per positionem in loco suo et ex coxis et omnes isti modi per sunt et cause particulares et curatur. Precipue si semen ex compunctionem advenit. De facili enim ulcus fieri propter passibilitatem suam et mollitiem carnis et fistulatur et similiter cum manuum sed raro. Et potentibus ibi et hic. De hernia

Inflacio testiculorum quandoque est ex humoribus ad ipsos venientibus, quandoque ex apostemate, quandoque ex ventositate, quandoque ex egressu intestinorum siphac rupto. Si est ex humore est aut sanguinis aut alicuius aliorum humorum. Si est ex sanguine cognoscitur ex ubertate corporis repletione et inflatione venarum et capilla pectoris et rubore eius. Si de colera, circumstancia localis sentiuntur dolores pungitivi et arsure in profundo. Si ex flegmate, sequitur dilatatio cum inflatione testiculorum et mollicies cum aggravatione. Si ex melancolia, adest arefacio testiculorum cum pondere. Si est ex ventositate extensio sine pondere sentitur. Si est ex apostemate, eadem sentiuntur secundum genera causarum. Et sunt forcioria similiter et dolor in loco et quandoque spasmus post sentitur testiculi aut ossei. Dubium autem est apud quosdam quam inflatio dicatur hernia. De hac dicunt magistri sic. Est quidem tumor testiculorum diuturnus et inveteratus qui numquam sine cirurgia curatur. Sic ille qui est ex hernia. Est autem hernia incisio ossei aut testiculorum quia passio ut curatur et ledit. Fit vero ex varicitate et ruptura siphac vel omenti. Sed que ex varicitate est sine relaxatione levior est et curatur melius. Que vero ex ruptura generatur fit a saltu, ictu, casu, pondere, ob alleviationem violenter intenciora, ludi pedis, impulsu luctamine, nimia coeundi conamine post satietatem. Vel hic hernia cum debilis est et recens suscipit statim curationem. Cum vero inveterata est et inadulta numquam nisi per cirurgiam curatur. Sed hernia ulla vero est ex ruptura vel ex repletione, sine relaxatione siphac ut dictum est, vel ex apostemate. Sed ex inflatione que est ex humoribus cadentibus in testiculis ipsos extendentibus aut humoribus in osceo cadentibus. Et aliquando excrescit caro super testiculum et ibi indurantur et aliquando sperma aggregatur in cavitate testiculi superioris quod non dissolvitur sed ibi coagulatur. Et aliquando humorum illuc confluentium coagulantur et indurantur. Et aliquando semen aut humorum collectorum in testiculo colligitur in sanie et putrefaciunt intrinsecus. Hernia que est ex relaxatione et crepatura curatur ut diximus superius. Injuncta dieta tenui per xv dies et stricta et extenuativa. Et de hoc utatur medicinis et electuariis et sirupis ut ibi dictum est. Deinde fiat inflatio ex humore de coxis quoque sic. Fiat stoia de sopha. Ponatur ventose super renes et in quibus est repercuciatur sed cum emplastro facto de herbis frigidis coctis cum aceto, vel de farina ordei distemperata cum succo solatri vel cum herba cocta cum succo et herba cataplasmetur. Si fiat de causa calida et non possit tamen repercuti, decoquitur farina ordei cum axungia gallinacea et oleo violaceo, et fiat emplastrum calidum et supponatur. Item muscilago que reperitur in spina vel prunis decoquatur in aqua vel vino et fiat emplastrum et tepidum supponatur. Item de seminibus equaliter et axungia fiat emplastrum. Vel fiant emplastra dicta in superiori

Tumor ventosus ex constrictione superfluitate ... et curatur ut dicitur in littera. Aut aqua descendente a renibus ad testiculos et ruptura ... et ... aqua ... Aut ... et ... ut superius dicitur.

caplo pone argillam cum cimino. Si autem fit de frigida causa, fiat stupha per ciclamis cum ebulis calidis et tunc inungantur testiculi cum melle vii. despumato et tunc contra antidu. teste alhor in aqua decocte et fiat emplastrum. Illud resoluit in fumum inim et euaporat per sudorem. Item fiat emplastrum ex apio et argilla vel ex leuistico in vino cocto vel parietaria vel urtica trita et calefacta optime in olla sub liquore bene obturata. Item quod in utroque caso fit sicce: nulle folium, stercus caminum decoquatur in vino albo et fiat emplastrum. Valet quod procedat fumo in calida causa. Item chimolea que reperitur sub mola fabri desiccetur, pulverizetur et distemperetur cum aceto et fiat emplastrum. Quod procedat fumo in calida causa. Item se. fe. pe. dauci apii. cimini an. ca. iii. decoquantur et in decoctione intingatur in calida frigida lana succida et supponatur.

Expositum experientis probatum est hoc: fi. yreum in oleo. Item faba fracta cocta cum modico melle et aceto. Si inueterata est cum ponatur fit scisso sub testiculo pacienti in osceo ita quod non attingat testiculum. Et si est plethoricus operetur in primis purgetur. Alii manus etc labor et hoc cum medicinis humorum appropriata et minuatur de sa. extra. et de sophisticus vel apponat ventosas sub nares.

Quod si est ex apostemate, respiciatur si potest. Si non euaporetur cum extenuatiuis iam dictis. Quando autem rumpitur apostema, quoniam exit quando est mollis, quoniam indurat. Si extrinsecus ut alia apostemata. Si intrinsecus rumpatur, ostendit etiam durities et sic supra dictum super. Si autem sic purgari non possit vel si induretur ad cirurgiam est recurrendum. Hernia quae si fit ex humoribus venientibus a renibus ad testiculos quoniam cognoscitur tactu cedit et statim redit. Incisa pellicula sub testiculo abstrahatur aqua illa et stilo immisso bene purgetur vulnus. Si autem vulnus ut non reaproximetur passio cognoscatur utrum testiculus sit putridus et durus. Si durus dimittatur. Si putridus extrahatur postea curetur ut cetera vulnera. Item quandoque hernia ex carnositate quadam nascente prope nervum inter testiculum et tunc pellicula incisa undique excorietur et discooperta carnositate illa a corio exteriori usque supi incindatur et dimidium precatur. Deinde oleum fiat et curetur ut dictum est supra. Et non quod secundum cyrurgiam hernia omnino differt a crepatura et relaxacione siphac. Si vero sit inflacio ex concussione supponatur emplastrum de debilitatiua bolo et farina ordei. Inueterata autem de fab. cimino et melle. Item ad tumorem dum tamen non sit hernia ex defectu siue intestinum. Accipe fabas fractas et coque in aceto. Si locus rubeat valde; si non rubeat in vino et emplastra calida. Quod si non consumitur accipe yposiliam agrestam et tere tam quo vivere sine frigore et impone optima est. Sed renoua frequenter. Idem facit saluia agrestica et precipue in contusione. Quidam aperiunt bursam testiculorum et exit aqua in multa quantitate et liberatur. Quidam apponunt emplastrum de cantaridibus et optime purgantur. Item ad tumorem genitalium et dolorem infra virilis sexus. Accipe polipodium et tere fortiter cum sepo yrcino ut unum corpus fiat. Postea accipe tegulam bene calefactam et extende desuper et sic sepius minuatur. Si autem tumor durus sit, fomentacio fiat ex aqua calida vel salinacia sepi calida.

De retentione mulierum 6

Retentionem mulierum et aliquas materias pas. paciuntur mulieres quibusdam temporibus accidentaliter et quoniam [illegible]. Naturaliter retinent mulieres infra xii annos et ultra l. Accidentaliter retinent inter xii et l. Eueniunt autem mulieribus que adueniunt propter humiditatem et frigiditatem sue complexionis. Naturaliter autem frigidiores sunt et humidiores viris. Quod quidam intelligunt secundum speciem caloris et retencionem caloris in viris, frigiditas in mulieribus. Et tamen frigidior [illegible] quia omnis calor et retentio caloris debet esse sub humido et acuitur cum sicco. Unde quidam arbitrati sunt calorem in viris silentem esse calorem iuuenum, calorem in mulieribus silentem calori puerorum subiectum sub humido. Et quemadmodum calor pueri non differt a calore iuuenis substantia, sic non calore viri a calore mulieris differt nisi secundum acumen et eius ingrossacionem. Maior dicitur autem loquentes et probantes calorem per effectum ad sensum calorem maiorem in viris quam mulieribus. Illud autem etiam sunt alio in ut supra diximus. Cum autem caliditas in complexionibus debilis sit, et debilis caliditas vocatur frigiditas. Dissoluit magis quam consumit. Item coadunat humiditatem et congregat quoniam multa superfluitas creatur in mulieribus et vi natura et sagacitate ne ledat ad membrum mandat ad suum receptaculum ad matricem quemadmodum in viris ad emorroydas quibus sanguis superfluus generatur. Causa autem complexionis generatiua tante humiditatis est. Sanguis enim superfluus est propter saluacionem speciei. Matrix enim et testiculi membra generatiua deseruientia speciei ut cum testiculi sint membra generancia et semen mandancia. Matrix sit recipiens et nutrix; hic oportet nutrimentum quod nutriat ipsum ad saluacionem indiuidui ad saluacionem speciei. Item nutrimentum quod fetus generatur sunt sanguis superfluus generalis melius membrorum ex spermate generatiuorum nutricum. Omne enim ut dicit [illegible] ex quo generatur nutritur. Terrestris autem magis nutrit. Quod ypo. in regimine acutorum dicit quod aqua non nutrit quia non habet feces id est terrestritatem et quod nutrimentum sit fetus quia a tempore quo incipit vis generatiua scilicet a xii usque ad defectionem scilicet l est tempus mulierum. Fetu autem concepto in matrice non fluunt quia fetus nutrimentum refertur. Sic dicitur [illegible] in usu habita multis euenientibus impossibile est fetum esse sanum. Fetu autem non concepto in matrice uterum corpus et matrix purgatur. Et cum matrix sit receptaculum recipit tamen sanguinem mediantibus venis quibusdam. Adueniente autem tempore multiplicacionis ipsius quod multiplicatur sunt per continuam per expulsiuam expellitur. Ordinate autem quod virtutes ad inuicem non [illegible] in vacuitate [illegible] venis ipsi ut in emorroydis est autem.

Multiplicata quod humiditate habet superflua cum generatur nata ex compressione ipsius sic ex aliis superfluitatibus expellit [illegible] si moueatur a suo motore. Quaedam autem virtutes corporis mouentur ab hora compressionis [illegible] complexione et compositione ut expulsio in [illegible]. Quaedam autem non mouentur nisi secundum quod sunt regulate a suo motore est. Luna enim cum sit principium humiditatis in corporibus disponit corpora humida ad motum secundum suas condiciones ut patet in cerebellis et medullis et mari et conchilibus et humiditatibus corporis ut epilia appositis et egritudinibus motum lune sequentibus. Unde quemadmodum humores habent motum certis horis diei et noctis propriis. Sed huiusmodi in mulieribus temporibus secundum complexiones proprias sic et iste sanguis per simbolum cum lune etatibus. Unde mulieribus debito modo [illegible] secundum hanc regulam fluere conuenit. Indebite se habentibus autem tempus anticipant aut post ponunt et tardant aut omnino aut secundum aliquam partem maiorem aut minorem retinent. Menstrua quod dicuntur quia mense collecta singulis mensibus habent purgaciones. Anticipant autem aut propter eorum liquiditatem aut subtilitatem et caliditatem aut multitudinem aut quia nocumentum est ingestum super corpus aut interiori stimulans aut exitum ut patebit in fluxu ut in mulieribus colericis et sanguineis.

degentibus uiscosis et superfluitantibus cibo et potu. et tales
et sepe anticipant menstrua in .ix. ¶ Et mulieres que festi
nant generationem propter maturitatem minorem humidum et complexionis fe
stinantis ad augmentationem speciei. Natura enim preueniens decli
nationem indiuidui contingo ante tempus festinat ut prolem
ante casum producat. Unde et quedam mulieres ultra .l. annos
humido multo et bonitate complexionis apte producere non corrumpere tempore
h(ec). Cum communis rari h(ec) contingat ultra .l. annos et infra .xii.
menstrua prouocanda sunt. Cum non retentionis has metas in
omnibus fere constituit. ¶ Et id dicitur fit in flora in ho
mine quia tunc deficit humiditas uel ultra .l. non humiditatem
ualens superhumidare mensura continetur. Conducitur autem subtilis
humiditas et spermatica dicitur in uiris quam in mulieribus propter
nimiam siccitatem difficilius passibile non resolutum subiacen
tem. Item propter calorem fortem congregantem et coadunantem
homogenea et separantem ethrogenea quod actio caloris est.
¶ Dissolutio autem est a calore patiens propter coadunare et con
gregare. Igitur in uiris dicitur coadunat suum humidum tanquam pabu
lum depastum unde generatur cum fumo. cum necesse sit propter resolutionem
ipsi et in specie et actiuitas eius. ¶ Dicitur quod generant uiri quam
mulieres quia dicitur uiuunt quia dicitur humiditas spermatica con
uertitur. Tardant quoniam magis et prius et fine. ¶ Humidum autem est
prius maturationis et io mulieres citius festinant ¶ Calor quod mulieris
in principio fortis in fine propter superflua humiditate ex
tinguitur. et propter hoc festinat senectus sua mulieres citius uiri.
¶ Motu naturalis purgatio euenit in debito tempore con
ueto dicitur uiuunt. si non. redit in alias partes. ¶ Naturali
quod euenit menstrua mulieribus ab anno .xii. quia hoc est
tempus abiciende superfluitatis cum sit et tempus generis ipsi
propter humiditatem menstruorum ad saluationem speciei et propagationem indiui
dui. ¶ Et iste finis temporis primi maturitatis sexus generati
in generalibus. et durat usque ad .l. annos. non ante .xii. non post
.l. est tempus ille prouocandi. Non ante propter humiditatem que non potuit
prius maturari. non post. propter siccitatem et frigiditatem. ¶ Re
dio tempore fit corporis. et ordinatur menstrua ad prouocationes illius. unde
nimis uenientibus uel non uenientibus egritudines di
uerse generantur. ¶ Retinentur quod per tempora aut a calore aut
frigiditate. aut siccitate consumente humidum. Et hoc aut cum hu
more. aut sine. ¶ Quod est cum humore. aut est a sanguine
grosso. aut uiscoso. aut colera opilante. aut consumente. ¶ Si
ex frigiditate cum humore. aut flatico. aut melancolico. ¶ Re
tinentur autem quandoque propter nimiam gracilitatem. aut nimiam macri
lentiam et sunt hec in sanguinis. consumpte que potest prouenire
ex nimia caliditate et siccitate. Complexione calida humi
dine ut in nimiis coltis uel nimiis uiciis exercitu
atis. uel frenetici. uel nimia sollicitudine uel ira.
uel dolore corporis uel anime. ex ethica pessimi uel omni maci
noxia que est longa cotidiana uel quartana ex diutur
nis emorroydis. uel aliquo consueto fluxu. uel abstinentia
uel ieiunio uel fistula. uel aperte. ¶ Generalia signa
retentionis menstruorum sunt. dolor et aggrauatio ab umbilico
ad inferiora. dolor renum. et spine. et frontis. et colli et oculorum
et inflatio palpebrarum et grauitas oris stomachi. Dolor autem et reuerentia sub spa
tulis. et coxarum et tibiarum. et grauitas inferioris uentris.
et fastidium stomachi et multus appetitus. quandoque ut carbonis aut
scopuli et precipue ex melancolia. ¶ Specialia sunt de san
guine. urina quandoque sanguinea. quandoque tempore menstruorum sanguis
turbulentus. tinctura sanguinea apparet. Replecio sophene
et spissitudo color palpebrarum. ¶ Si ex colera. sentitur ardor et
punctura in profundo. Urina multum colorata et pinguis
tempore menstruorum. colericas emittentes superfluitates. cibus.

uel quatuor diebus cum egestione colericarum superfluitatum cum cal
iditate palpebrarum. ¶ Color menstruorum congelatur per pannum lo
patum et exsiccatum. quia similem colorem prendit humor.
¶ Si ex flate. urina est pinguis et discolorata tempore menstruorum
mucillagines et flaticas superfluitates emittentes. ¶ Inuec
cunt palpebre oculorum et subtumescunt ¶ Si ex melancolia. ma
gis sentitur pondus. urina quandoque tenuis et discolorata subci
trinus habentis. quandoque nigra et pinguis et liuens in cello;
tempore menstruorum. quedam corpora terrea uel turbulenta emittit
et paucas uel nullas superfluitates expellit. ¶ Si fit ex
calore. sine humoris multo non sentitur pondus nec aggrauatio. urina
semper tenuis tempore menstruorum paucas aut nullas emittit superfluita
tes. ¶ Si fit de frigida causa sine humore. urina semper est discolora
ta et tenuis tempore menstruorum. paucas uel nullas emittit superfluita
tes. Reuertitur fastidit coitum. Sed fastidium coitus hoc est signum
in habundancia cum humore. ¶ Quedam autem redu
cunt istas ad uiscositatem ora uenarum opilantem. uel
ad frigiditatem coartantem. uel ad siccitatem consumentem.
¶ Siccitas autem quandoque ex complexionalibus accidentalibus sic extra et clinica. quandoque
fit ex uigiliis et ieiunio. quandoque fluxus sanguinis. per os uel per na
res uel emorroyde uel uentrem que per indicia pacientes
cognoscuntur. Et item siccitas quandoque ex ieiunio aut
fluxu ut in macilentis reliquum signum et fit ex gracilitate
diue humoris. congelatur per ampullas in urina. ¶ Et ex frigidate
constringuntur meatus ¶ Et ex ieiunio uel ira signum est mansa.
¶ Ex gracilicie sanguinis uene inflantur in tybiis. urina est
rubicunda. uel subrubea. magis. quandoque spissa ¶ Ex sola frigidita
te. semper est urina tenuis et discolorata. Et ex frigiditate cum
uiscoso humore. est urina discolorata et spissa. Et tempore menstruorum
quedam flatica uiscosa emittuntur et parum. Unde multo de
beant retineri non tamen omnino deficientem. ¶ Et semper in omni
retentione ut diximus est dolor ab umbilico inferius. aut
magnus aut paruus aut in uno tempore aut alio. Generantur et infe
riora premuntur grauitas propter colligantiam matricis cum radice oculorum
dolore. et locorum sub oculis liuiditate subtumida cum dis
coloratione faciei et appetitu contrario. et tocius corporis malefac
et grauitate. Et ex frigido sunt parue. quandoque et ueniunt in fa
cie et lentigines. et sepe sequitur ydropisis ¶ Et quedam tempore
menstruorum magis appetunt homines et generant mixtos ex uene
noso sanguine cum semine mixto et leprosi. et quandoque in
ficiuntur. ¶ Uidimus ei hoc tempore .s. fluxu menstruorum speculum
inficere. et plagas et ulcera inficiendo acuta dum inspi
cit corpus. Unde et panni menstruorum infecti si ibi tractantur per aream
formice fugiunt et locum infectum relinquunt ¶ Urina a(utem)
quandoque est nigra et eruginosa. quandoque quia lotura carnis et dispo
nitur ad maniam. ydropisim sepe ¶ In aliquibus autem
apparet urina nigra. unde ypo. in epidimiis. Si aufantur m(enstrua).
feris magis superuenientibus in citu sanantur. Quia per urinam
nigram significatur quando sanguis per inferiora continetur et io expec
tatur solo per solutionem menstruorum ¶ Sic autem alia stranos ex reten
tione menstruorum. uel emoroyde cum consuete purgationes astringuntur.
cum sanguis et humores que consueuissent purgari redeunt ad corpus et
ex parte expelluntur unde talem urinam efficiunt. Cognoscitur autem
quia in inferiora parte fetulentior mittitur. ¶ In fluxu quoque
menstruorum uel emoroydarum solent tales apparere urine
quia per easdam humores que per .4. uenas purgantur ad uesicam des
cendunt et urinam immutant. Sed tamen quedam resolutiones
nigre apparent que ex commotione humorum egrediuntur et sunt quia
humor in ea magis melle participant magis nigrescit.
uel minus ut sit inopes prouenit ¶ Et urina lactea et spis
sa si fuit magis spissa et obscura uel liuida retentionis

menstruorum sequitur. vel dolorem inferunt. Quibus autem lapsum
simptomata dolor. et gravitas in pectine et in lumbis. Sequitur
nausea, coitus fastidium, irrationabilis appetitus. et omnia hec
intenduntur in septimana in qua debent menstrua habere. Sed de hiis
vero in cotidianis de febre naturali superius invenies.
Item urina tenuis et alba cum resolutionibus squamosis et nigris
in initiis urinam inveniens. et retentionem menstruorum ex oppilatione
significans in eodem modo renes et epar sequitur. et talia apparent
simptomata. Gravitas genuum et ancharum. Dolor
circa renes et pectinem. et totius corporis gravitas. Si autem
fuerit rufa vel subrufa per totum spatium et apposita manu
per totum liquida parvo tempore precedente fit dolor in ma
trice et in spiritualibus sequitur. simptomata. Gravitas pectoris
cum quadam compressione. tussis aliquando cum angustia proveniunt. ca
lor cotidianus. Si autem fuerit in matrice sub umbilico est
quadam inflatione. et gravitas genuum. Cur autem luce
at urina in eodem inferius notandum est. Triplici autem de causa contingit
in eodem matricis lucere urinam. fluxu. retentione. hu
morositate. fluxu nimio. Cum immoderate fluunt
menstrua. dolor inde maximus. Dolor redundans ad spiritualia
propter compassionem ipsorum facit lucere urinam. fluxu retentione.
Aliud est ex resudatione humorum superfluorum in matrice ex
istinctu ad vesicam contingit urinam lucere quia ex compres
sione spiritualium luceat. Alibi implanatum est non sed ex immo
derato fluxu minorum comprimuntur spiritualia. Ex resudatione
postea contingere. similia cum febre resudaret vel alia re
sudantis alia causa lucere. Retentione dico aliquid lucere est
obturantur capita venarum inferius per quas solent menstrua ef
fluere. vene ille autem sanguine replentur. Repelluntur
superfluitates influentes quia inde repulse redeunt ad
loca ex quibus processerunt. Redit ergo materia prius ad epar ubi
commiscetur urine eam perturbans et lucere faciens ex
dum esse credimus cum superfluitates diversorum cal. hu.
resudant. Aliter autem luceat dicimus quod est huius fere
ibi accidit liquor ex perfusione humorum. et indissimedia pro
vantur. Addimus autem quod in retentione menstruorum vel emoroydarum
lucescit urina. quoniam humiditas per consueta loca non valent
exire redeuntes ad epar. Quibus admiscentur urine cum quibus
egredientes eam lucere faciunt. Quod redeant constat
quia ex ipsis epar sepe debilitatur. et ydropis sepe generatur secundum
retentionem menstruorum et emoroydarum. unde ypocras. Emoroydas san
antes antiquas si non una retenta periculum ydropis fieri
aut maniam aut ptisim. Retentione vero menstruorum vel emoroydarum
spongiose et nigre apparent resolutiones quia dum in
fluxu menstruorum. redit ad epar minores resolutiones ad inferiora
na decurrunt. Et non quiescit urina lucet ex perfusione
humorum ut in fluxu vero menstruorum et emoroydarum et retentione
quod tota lucet urina. Aliquando cum lucet ex debilita
te epatis et frigiditate mortificante. Quandoque autem
lucet ex calore et in eodem spiritualium et in superiori parte lu
De hac etiam vero dico quod si fuerint resolutiones nigre et pl
ures in fundo existentes emoroydarum vel menstruorum. significant re
tentionem. Aliquando autem habent nigre vel rubee ex calore
adurente sanguinem retentum perdunt et sic calore hu
midi perdunt. Hec autem quod dicimus precipue considerantur
in retentione cum humor in venis matricis et eius pellicus
habundat. Aliud autem in concavitate inferius solent hu
mores habundare preter retentionem et fluxum et suffoca
tionem et impedimentum conceptionis et similia. Habundant
autem principaliter humores in concavitate inferius scilicet flegma.
melancolia et colera. Si habundaverit flegma. multum est humoro

sa non delectantur in coitu licet plus appetant. non sunt
grate viris in usu venereorum. multum humectantur in coi
tu. Gravitas sentitur sub umbilico inferius. et frigiditas
sentitur in profundo. mollities ad extra orificium. et
ducuntur admixta humoribus flegmaticis. Urina est pinguis
et alba. vel vicina albe. cum resolutionibus humoribus in ven
tositate. sequitur compressio spiritualium ex suffocatione matricis.
et sincopis. Si melancolia habundaverit in matrice non de
lectantur in coitu. non sunt grate viris in ipso actu.
paucitas et tarditas spermatis gravitas et dolor dis
tensivus sentitur in profundo. et ventositas et velut
aura in matrice. Quandoque suffocatio matricis sequitur et
sincopis et circa orificium est stupor. et insensibilitas
menstrua pauca et livida ex admixtione melancolie.
Urina enim quandoque est pinguis et livida. quandoque tenuis et re
missa. Si colera habundaverit calor est circa matricem. do
lor pungitivus. siccitas et duricies. et calor circa orifi
cium. coitus appetitur. et plurimum in actu delectantur
et pre aliis viris sunt gratiores. citissime ad sperma
tis emissionem veniunt et paucum est eis sperma.
Menstrua cum citrino colore educuntur et pauca mor
dicatione in exitu circa collum inferius. Urina rubea vel ci
trina. siccitas labiorum et oris furfura aderit. Et quando
in ea habundat flegma dulce aut salsum. et tunc est urina
rufa vel subrufa. Urina quandoque rufa vel subrufa. inferius re
missa. super spissa. et apposita manu per totum liquida
non multo tempore precedente flegma salsum crescens in spiritua
libus. sinistrum eius sequitur. Et in spiritualibus cum constric
tione proveniunt. Tussis cum difficultate inspirandi.
Si in matrice sub umbilico. in hanchis est gravitas.
genuum debilitas et fastidium. Si autem est rubea vel ci
trina. et apposita manu per totum liquida parvo tempore
precedente flegmate dulce in matrice et in spiritualibus sequitur. Et
differentia sequitur superius annotavimus. Quandoque autem retentio
menstruorum fit ex siccitate. quod fit quandoque ex passionibus anime ut
ira et tristicia. et quandoque fit ex vigiliis et ieiunio. quandoque flu
xu sanguinis per os et nares aut emoroydas aut vomitum. et hec omnia
per indicia patientis cognoscuntur.
In medicando retentionem menstruorum. oportet prius considerare utrum
sit plenitudo in ea. quoniam tunc oportet abscindere eam per mine
evacuationem. Est notabile quod quia cum in aliis causis ple
toricis considerandum est quod est. quoniam locus evacuationis est per flebotomiam
suadetur. Et est primum modus ut locus evacuationis aut est
propinquus aut remotus. Oportet augere virtutem medicine attrac
tive et constrictive. Aut si est remotus oportet considerare quod
est admiscendum ut perveniat ad remotum. et secundum diversita
tem adducens flegma ut ut diureticis. et pectoralibus ut ut diuretic.
colericis et similia. Aut oportet considerare per quam partem oportet
educere. ut quod est in ore stomachi educatur per vomitum
in capite per urinam. In intestinis per clisterem. In pectore
per electuaria mundificativa pectoris. In matrice et precipue in
vacuitate per pessarium. Item considerandum alia. quoniam materia
quandoque oportet a loco suo trahere ad partem oppositam et diversam. quod
dicit ypocras. Posterioris capitis dolentia aut vene quam in fronte sol.
est et ego. Aut ad interiora communicant et habent societatem cum
ipso ut in fluxu menstruorum. Precepit ypocras. sicut maiorem ad ma
millas appone. id est sub mamillis. Aut per eandem partem ut de
epatica in passione epatis et retentione menstruorum et emoroydarum.
Aut ut elongetur ab ipso ut minuendo de sophena. et
de vena sub lingua in causis provenientibus. et de sophena in reten
tione menstruorum. precipue ne fiat cursus nocivus in p

nobile membrum. Et quando concludenda est materia in loco
sic teneatur ei tussis ad nobile membrum. ut in vene
nota ut antiquis. reseretur vena superior ad apostema et urina
ut fiat de vena in vena. Et quando non reseratur si fi
potest. ut in morsu venenosi animalis. aut concluditur materia fu
ribunda stupefactis. aut coagulata et compacta dissolu
tis. Si ergo retentio menstruorum sit ex colera. digeratur
materia cum oxizacara. purgetur cum colagogo. Cum colera quasi pur
gat colera. mundificatur sanguis et cetera. Stupha fiat tertia
die. de herbis calidis et similiter aperitivis. Exeunti a balneo
offeratur equalis mixtura rube tinctorum et muse enee.
cum vino decoctionis arthemisie. Deinde balneentur in
herbis aperitivis. et sequatur suppositoria convenientia quod di
cuntur in utroque casu. Item si est ex eo. non mictum peccante
aut frigiditate. generaliter iuvatur balneis. desudationibus. ca
ppxationibus et scarificationibus et musicis. Et cetera eis
sepe nutrientur et ad iram provocentur. loquentur. delecten
tur. Sollicitudo offerantur calidiora. Cibi et usus aci
mini et acuminum. ut alliatam. piperatam. sinapi.
nasturcium. eruce. porri. cepe. cepule. Frequens coitus menstrua
provocat. sed cum publicas pro sua conceptione ponatur.
Preterea exercitium aeris et corporis. vestigationes. venati
gationes. deambulationes. peregrinationes. largi sompni.
multa cibaria et omnium replectio. et frequens balneum
et stupha in hac cura. in hac causa plurimum operantur.
Si autem sit de frigida causa: digeratur materia cum oximelle compo
sito ex radice feniculi. petroselini. apii. dauci. raphani. savi
ne. rubee. arthemisie. origano. calamento. ysopo.
et decoctum cum aqua decoctionis radicis et rube. purgetur cum
theodoricon eup. vel flagogo. cum aqua decoctionis ciminum
vel cum polipod. quod multum aperit venas. vel cum a ma
recipientibus aloem. vel a ma aperita. Tertia die
fiat stupha ex herbis calidis dictis ut savina. rubea. ro
re marino. cimino. affodillis. arthemisia. calamento.
et silila. Exeunti detur aurea alexandrina sine opio. vel ty
riaca maior. vel tyriaca magna. cum vino decoc.
rubee. vel savine. vel arthemisie. Et si est de ca
ca. potest fieri flobotomia de cephalica. si fiat de sophena. In
utraque autem causa apponantur ventose super renes. vel
fiat scarificatio in anterioribus et posterioribus tybiarum.
Item in utroque casu etate mulieris conveniente cum etate
lune in qua dicitur menstrua fluere. aperiatur vena una de
sophena una. alia die alia. et cum extrahatur de san-
guine sufficiat debite quantitati menstruorum. Item in
utroque casu fiat stupha ista. accipe calamentum. origani.
savinam. arthemisiam. rubeam maiorem. mercurialem.
ciminum. baccas lauri. In singulis septimanis fi
at semel stuphugio et euchatismus in aqua decoctionis
eius. vel ea et aliis herbis competentibus usque ad umbilicum
et offeratur equalis mixtura tyriace magne sine opio.
et tyriace. dyatesaron. et acuantur cum ʒ i nigelle
vel mirre. Ista conveniunt apud retentionem menstruorum
[illegible]. Item accipe tyriaca. diatessaron et acuatur
cum ʒ i nigelle et alia mirre. et terantur cum bomba
ce. et fiat suppositorium et intingatur in succo mercu
rialis et supponatur. Omne autem suppositorium debet ligari ad
coxam cum longo filo ne matrix ad se trahat. Item
accipe tyriace maioris oportunam et medicatur et a
cuantur cum ʒ i castorei et alia armoniaci. terantur cum
bombace et fiat suppositorium et intingatur in succo mercu.
et supponatur. Detur tyriaca magna sine opio cum
vino decoctionis arthemisie. Confert et vinum decoctionis sa
vine et diptanni. vel rubee maioris et savine.
Item fiat suppositorium ex radice malve et rubee maioris et la
detur cum scamonea. et inungatur cum melle puro vel in
ungatur et superaspergatur pulvis scamonee. et ligetur et im
mictatur. vel et dolla allii ligata supponatur. Item accipe
pulveris savine. aristologie longe et rotunde et diptanni. conficiantur
cum asa fetida sine aliquo liquore. et fiat suppositorium oleo viol.
inunctum intromittatur. vel idem pulvis terentur cum succo ar
themisie. pessarizetur. Solum et succus arthemisie pessariza
tus confert. Item fiat suppositorium ex coloquintida. ladani. lon.
al. conficiatur cum galbano. serapino. asa fe. sine aliquo liquo
re et intromittatur. Vel et fiat suppositorium ex theodori
con anacardi. cum oleo muscelino. Fiat fomentum ex aqua decoc.
tionis galli. vel gallitrici. betonice. savine. et arthemisie.
Iniciatur balsamum vel potetur sine mora educit. Item
utatur pa. terra magna sine opio cum vino decoc. ar
themisie. savine. calamenti. pulegii. castorei. nastur.
Fiat ex radice bismalve vel ru. maioris. vel quod me
lius est fabe lupine. superaspersa pulvis scamonee. Item due
dolle allii filo ducto per medium imponantur. et fiat in
nuco de sophena inferiori. Sanguinem extrahit inferius.
Succus rute ebibitus vel femine in fomentis. menstrua provocat.
Fiat autem emplastrum ex filato crudo cocto in sude
vini. Item fiat stuphugium ex decoctione savine. iu
niperi. mentastri. pulegii. foliis lauri. in aqua. Postea lave
tur pudibunda ex eadem. Post intromittatur radix
achori. gladioli. si non parata. Radix achori in modum
digiti formata. recens si. et lavetur cum oleo al.
sic fiat de raphano in quartana. vel ad provocandum
vomitum. die ac nocte dimittere. Deinde extrahe. et radicem
intinctam in micleto et oleo laurino. vel communi. imponat
sibi. mulier tota nocte dormiat quibus sanguis erumpat.
per dubio menstrua provocat. fetum mortuum ex
pellit. Idem facit radix apii eodem modo parata. Item suc
co rute domestice pecten et pecten ille matricis su
ponitur intingitur. Farina et nigelle cum aliquo et bo
race conficiantur. et in modum suppositorium intromittatur.
Frequenter accipiant pillule. et quod sibi laborant ex re
tentione emoroidarum. ex aloe. scamonea. cimino.
et terra limata fiat comesta cum melle apparata ut
diximus. Oleum autem aperit cum ruptorio quod non
laudo. Item accipe nepitam et mentam. et origanum. et pu
legium. savinam. et lauri. et rubeam et silvia. et decoque
et fiat stupha in tina ex calido fumo. Item in
accipe elleborum albi. piretri ʒ iii. nigelle. ʒ ii. dyagridii.
ʒ i. Involue in panno lineo et mollis panni per fun
dum. et sibi supponat. ita cum quis extrahere possit quando volu
erit. statim provocat. Potest autem formari panni ad
modum digiti. Quod si post nocivolet per acutum medi
cinam doluerit. iniciatur oleum ro. aut viol. aut cetera.
aut butyrum sine sale aut medulla. Item accipe gith.
staphisagrie. centauree ma. et mi. ana ʒ ii. ellim
al. mirre. salgeme. piperis nigri. dyagridii. ana ʒ iii.
aloes. ladanum. galbanum. terebentina. storac. cal.
ana ʒ iii. ambre ʒ i. species que dicuntur terentur per se.
gummi cum pistello calido resolvantur in mortario. que
facto pluries et species intromittuntur. et conficiantur cum
gummis sic resolutis. Postea fiet magdaliones in
modum maioris digiti et supponat una. Solo quod
omnia hec remedia sunt competentia tempore autem dicunt fieri iii vel

x. diebus ante tempus invariatur. Opus talium potionum dura
ad esse. Et non quia eorum que tria sunt magis aptata
sunt quam flatica. quedam indifferentia. medicus scilicet
regat suum experimentum. Et non quacumque valent ad
mestrua provocanda. educunt fetum. fetum mortuum. et
fetum (?) salvatricum quam victricem salvatricem tempore vi
vificationis fetus vincunt occidere potando succum
apii et porrorum. et apium fetum expellit et generat.

Si autem fiat de tela. sit bombicina
et que dicta sunt elevata sint. et spica unguentum in tela.
capitis et renum. adhibeantur. Si autem fiat de fistula
cum sit bombicina que ubi dicta sunt sint. adhibere oportet. Si
autem fiat ex eciica. ea exclusa introducatur omnibus
modis que potuimus. Similiter dico de vena. fiant balne
dulcis aque et unctiones resumptive. et electa et sir
sicut notatur est in etica. Si fiat ex fluxu san
guinis alia loca reducere fluxum ad matricem. et provoca menstrua
supra ypo. Similiter sanguine vomita menstrua erumpen
tibus soluta sit. Si non possit duci ad naturalem viam
non incipiat per violentiam. quia se sic exhonerat natura
superfluo sanguine. Sic debet per ag. vel ypo. Similiter autem de
ficientibus sanguine de naribus fluxe bonum est. Si cum
in pectore tum debilitetur vires. non subito sed paulatim
incipiat. Quando autem fluxus sanguinis debeat fieri
pl. dicitur plenum in inductu sanguis. Si autem sit ex ieiunio
prohibeatur et mutet bonis cibis et laudabilibus. et con
vertibilibus in bonum sanguinem. et resumptivis. Si autem ex
accidentibus anime. quia inducitur ut gaudium et delectati
ones. Si est ex siccitate. humectet ut dictum est in
impedimento conceptus. Si ex grossitie. incidatur vena
in tibiis prope talum. et per intervalla detrahatur sanguis
in aqua tepida et per scarificationes. et dentur subtiliativa
et liquefactiva sanguinis. Si ex grosso. incidat incisivis
et aperitivis venarum gradum in grossitie. Si nimia hu
morositas sit in matrice. mundificetur iniectione in
curialis per pessarium et aliis similibus. Si sit ex fri
gidate. calefiat quantumlibet et similibus potibus. similiter
cione ut pectus et similibus. et pessariis. balneis et
stuphis medio. Deambulacionibus. et exercitiis.

Theodoricon empiricon optimum ad omne vicium capitis.
et oculorum et cerebri. melancolicis. litargicis prodest. renum
capitis constringit. arterias fortificat. vocem claram reddit
fletum tollit. hanelosis et hiis qui in torace aliquid
patiuntur. stomatice. piplice. ptisicis epaticis ydropicis.
splenetice. nefretice. collo patientibus. paralitice.
artetice. sciatice. et podagricis. subvenit. con
strua provocat. Et unius in ombus melius obsistit.
Recipe aloes epatice. ℥. xxxvi. et ʒ. ii. cinimi. camed.
achori. omnium ana ℥. xx. croci. cassie ligni. eupatorii. ci
mini. ciperi. ℥. xxvii. agarici. ℥. xviii. nardi. costi.
mastice. asari. fenuculi. squille. asse. armoniaci. bdelli.
elleborum. yperici. epithimi. polipodii. brusci. succi pi
pis al. et lo. omnium xviii. ℥. xviii. squinanti. ʒʒ.
myrab. colloquintide. sumi. mus. serapini. opopanac.
castorei. absinthii. aristologie lon. petroselini. siler. ne
tiane. amoni. omnium xiiii. ʒ. ix. dyagridii. piperis in
amborum. ℥. iiii. mellis quod sufficit. Detur inde ʒ. ii. vel
iii. cum mulsa. et si volueris de eo catapucias facere.
x. ʒ. plus xv. Diagridii. x. cum succo radicis. centau
ree. aut autem absinthii infusi. et ex eis ieiunus. xiii. autem
xv. post cibum. v. vii. autem ix. accipiat.

Theodoricon anacardinum. utilissimum est ad capitis vertiginem
atque oblivionem. alienatos ad proprium sensum reducit. renum
capitis desiccat. visum acuit. surditatem et tinnitum
aurium excludit. et frigiditatem et imbecillitatem stomachi vel
angustiam et cordis defectum et pleurisim et ad eos qui tremunt et
qui retenti sunt. Ad capitis tumorem et ycticos et male co
loratos peculiariter medetur. splenetice. nefretice.
colicis et calculosis vesice vitalem dat. Et ad difficilem
partum et minuentem sanguinem. Recipe aloes ℥. xii. yrei. castor.
amborum. ʒ. vi. ʒʒ. anacardi. carpob. ana ℥. iiii. ciperi
costi. squinanti. eupatorii. mastic. ana. singulas ℥. mellis
quod sufficit. Oximel. Recipe. rad. feni. cortic petroselini ablutum lb.
viii. aceti. lb. vi. conficitur sic. Corticem minutim incisum
per dies xii. in aceto infunde. xiii. die ad tertiam. leviter
igne decoque. et cum omni diligentia cola. Radices vero in
mortario diutissime tere. et iterum in aceto infunde et
ad tertiam bullire dimitte. Cumque prope fuerit ab ig
ne depone et tepefactos tamdiu comprime donec optime
exteratur. Deinde succo. iii. partem ad spissitudinem decoque
et cum tepefactum fuerit in spissitudinem pervenire. et cum opus fuerit dabis.
ex eo ʒ. iii. cum tep. Radices ad omnes colligantur. in mense
se maio et iunio. quia ante tempus hoc humiditate sunt. Et post
hoc tempus sicce.

Trifera magna facit
ad dolorem stomachi et frigiditatem ut cum accepta fuerit statim
paciente provocat ad sudorem. frenetice et mulieribus que
ex melia de matrice insompnietate patiuntur. suavem
sompnum prestat. Benitice. et piplie. et que faciunt ventum
sanguine utilissima est. Ascarides et lumbricos educit. et in
provocat. Et cum mulsa datur. Recipe opii ℥. ii. cinamomi. gar.
galange. spice. zeduarii. ʒʒ. costum. storac. calamenti. ca
lami aromatici. ciperi. yreos. peucedani. acori. mandragore.
telatie. ro. piperis. anisi. apii. petroselini. feni. macedonici.
dauci. sequi. oximi seminis. omnium xx v. ℥. singulas. mellis
quod sufficit.

Unguentum alabastri. nardi. pisti
ci precisum quod romanam de Ierlim adduxit tempore quo dominus ihesus
xpistus crucifixus est. probatur omnibus febribus et rigoribus.
calculosis. lumborum doloribus. lapidem de vesica rumpit.
dolorem renum aufert. lumbricum dolorem amputat. causas
matricis optime subvenit. Maria et Martha sorores
Lazari. hoc unguento usi fuerunt diebus vite sue. Recipe. sanie
vir. id. ℥. v. gall. cipressi. ʒ. xlv. roris marini virid.
millefolii. arthemisie. edere terrestris virid. feniugreci. herbe be
nedicte. lini seminis. omnium viii. ℥. vi. hec omnia simul trita de
inde in aqua. lb. xii. et s. mitte. et dimitte macerare usque
ad tertium diem. postea adde olei lb. v. diligenter summa
cautela tamdiu coque usque ad oleum perveniat ut tota aqua
deficiat. Remoto vero ab igne et colato per saccum mitte
bone ce. colofonie. terbentine. galbani. gummi edere.
picis yspanie. resine. libani. mastic. omnium ix. ℥.
x. storac calamite. corticis. spice nar. omnium. iiii. lb. i.
balsami ℥. iiii. que terenda sunt te. que liquefacienda liq
fac. Insimul mixtis omnibus cum spatula diu agitando
commisce. deinde usui reserva.

Illud quod urina tenuis
et glauca in mulieribus menstrua precessisse signat. Item nota.
urina tenuis. supra cum tenet. tunc cumque coloris sit. signat
hominem macrum esse et est et male nutritum.

Fluxus menstruorum multis de causis fit. Alii enim ex
habundancia sanguinis nimia. et in minima quan
titate derivante ad locum istum. Alii ex acumine
spirituum naturalis calidi. alii ex sublilitate ipsius evadente ex.
alii ex debilitate virtutis retentive. alii ex lapsitate

nimia ipsi indigent. Et quando est ex ruptione uene alicuius circa
orificium matricis. uel intus ex casu uel percussione uel consimili. ¶ Ha
bundantia sanguinis cognoscitur per uenarum repletionem et plectoricam ha
bitudinem. et nimiam sanguinis effusionem. et sepe et uene
uene in tibiis et coxis et sophene replete sunt. Con
uenientibus: habitudine sanguinea uel colica. tempore. etate.
dieta. et similibus predictis. acumen cognoscitur per arsuram in exitu. et
in orificio matricis. et quia parum emittitur. et solent huius
modi habere fixuras quasdam in gingiuis et in inferiori la
bio ex siccitate. et color et puncta in capitibus mamillarum
ex colligantia matricis. et color sanguinis est citrinus uel
magis uel flamme. uel ignee et non expellitur. sed cum maiori
impetu. ¶ Subtilitas sanguinis cognoscitur eo quod primo
quasi resudat et paulatim et tenuis est ualde et clarus. Et
si sit cum calore. sentitur calor in profundo et cetera caliditatis
tatis signa. ¶ Uiscositas cognoscitur per eius aquositatem et fluiditatem
et indigestio est in uentre. Et quia uentositates in huius uicinis
distendunt membra que sunt cause uiis calefactionis. et
angustia id facit. ¶ Debilitas retentiue cognoscitur per nimiam
extenuationem corporis et debilitatem et pallorem. sed incessanter
cum malefactione et fluit sanguis in suo naturali colore. Et
in exitu facit aliquam angustiam aut ustionem. ¶ Ruptio
cognoscitur per immoderatam et continuam sanguinis effusionem. Quando
et exit sanguis cum suo colore et quando cum multo. et quando citrinus.
quando saniosus. ¶ Fit autem quandoque ex magnitudine tumoris uel
impetuose expansis [illegible] et uene rumpuntur.

¶ De urina autem non est pertractandum. urina sed hiranos et
spissa in fundo magis oblenita et feculenta cum quibus
dam corporibus nigris fluxus emorroydarum. ut in [illegible] significat.
Item urina hiranos et spissa uene rupture significat. sed
quando fit hiranos in fluxu [illegible]. in inferiori capitulo demon
strabimus. ¶ Et interdum liuet urina prout diximus in capitulo
dissinterie. ¶ Sed quando est ex nimio fluxu menstruorum. signa
sunt liuor faciei sub oculis. et dolor capitis ¶ Quando autem liuor
ex humorositate matricis. signa sunt liuor. et mollicies
labiorum. Caro genarum mollis. mollicies summitatum
digitorum. ¶ De humorositate in superiori capitulo tetigimus.
sed quando liuor est ex retentione autem. Tunc sunt signa. [illegible]
[illegible] umbilicum. compressio spiritualium. defectus appetitus. hab
ominatio ciborum et potuum. Dolor capitis et ad radices
oculorum. ¶ Item urina nigra et spissa et multa in mulieribus
menstruis carentibus: fluxus menstruorum significat. uel in fluxu
[illegible] per urinam [illegible] ypo. in [illegible]. [illegible] a
[illegible] supervenientibus urinis. cito sanantur si non
superfluat. ¶ Intellige quod per urinam menstrua significantur quod
sanguis per inferiora emittitur. et id expurgatur solo per menstrua.
¶ Cum enim sanguis superfluus ad uenas [illegible] mittitur
inde [illegible] transmittitur. Aliquando [illegible] per urinam exit
autem quod capita uenarum [illegible] cum [illegible] aperiantur uel cito sanantur. quare
[illegible] illa que per menstrua debet purgari. menstruis supervenientibus urinis
[illegible]. et si quando infirmitas ex retentione menstruorum uel erat
nata uel nascitura. sanatur si [illegible] fluxerint. Et de hac in
mulieres in [illegible]. ¶ In urina cum resolutionibus nigris
et pluries in fundo residentibus in [illegible]. emorroydarum. [illegible]
[illegible] significat. ut in sanguinis minctu diximus. po
test sanguis [illegible] per occultos meatus ad uenas renum et uesice
transfundi. et cum urina expelli. [illegible] urine per matricem
est sed super os uulue collocatum. per officia et actus [illegible]
[illegible] confunduntur. ¶ Generaliter ab omnibus que dicta sunt
in retentione menstruorum abstineat. et omnia remedia que
sunt in dissinteria. fomenta. suppositoria. balnea. encathismata.

et in lienteria. et emoptoyca. ualent hic nullo innouato.
¶ Et uitantur stiptica et magis stantibus sanguinem tamen in cibis
quam in medicinis. uitentur [illegible] cum opio miscere. [illegible]
[illegible] autem confortentur et aduuentur cum ypoquistide. acacia.
bolo. sandalis. [illegible]. consolida maiori et minori. [illegible].
[illegible]. et omnibus huius [illegible] fiat [illegible] et [illegible]
[illegible]. ¶ Fiat emplastrum ex succo [illegible]. plant.
[illegible]. [illegible]. aceti parum ab umbilico inferius
autem et retro [illegible] cum puluere colofonie. spodii. boli.
[illegible]. [illegible]. [illegible] magis et [illegible]. et fiat
ter in ebdomada. ¶ Fiat [illegible] miscere. dyacodion.
[illegible] magna cum opio. et [illegible]. [illegible] miscendo adde
do bolum et [illegible] bene mixtum emplastra autem et retro. et a
[illegible] omnibus [illegible] ab acutis et acrimonibus
¶ In [illegible] autem [illegible] curas [illegible] adhibemus. ¶ Si sit ex
sanguinis superhabundantia [illegible] fiat minutio de so
phena uel de epatica. De sophena autem [illegible]. et [illegible]
uentosa super renes cum scarificatione et super [illegible] uel
[illegible] ypo. sub mamilla. sed tunc sine scarificatione ad
radicem [illegible]. uel cum scarificatione si nimia habundantia
sit. ¶ Dieta sit pauci sanguinis generatiua. ¶ Accipe
gallas. [illegible]. [illegible]. cortices fabarum. [illegible].
sand. san. [illegible]. boli. [illegible]. decoquantur in aqua pluuiali
et aceto. et [illegible] inde. ¶ Post [illegible] fiat
encathisma usque ad umbilicum. ¶ [illegible] dicta [illegible]
[illegible] cum opio et [illegible] miscere et [illegible] cum
[illegible]. sand. et distemperetur cum aqua pluuiali ¶ Item [illegible]
[illegible] cum ypoquistide. et acacia et colofonia. [illegible]
et [illegible] suppositorium. ¶ Item eadem distemperetur cum succo plantaginis
et fiat emplastrum per totam regionem matricis autem et retro. ¶ Item
[illegible] et [illegible] que dicta sunt in fluxu emorroydarum. ualent hic.
¶ Si fiat ex acuitate sanguinis uel furiositate colere. fiat
minutio prius de epatica cum apoforesi. uel [illegible]
[illegible]. et tunc [illegible] cum [illegible]. uel [illegible] cum
colagogo uel reubarbaro. ¶ Deinde fiat encathisma cum
herbis [illegible] et [illegible] et cetera. ¶ [illegible]
[illegible] miscere et [illegible] cum [illegible]. sand.
et distemperetur cum aqua pluuiali. ¶ [illegible] pon
[illegible] ad [illegible] discrasiam [illegible]. ut [illegible].
[illegible]. quedam ad constringendum ut [illegible] plantago.
[illegible] et que habent uirtutes [illegible] magis [illegible]
ut hec dicta ut rosa. galla et cetera. ¶ Fiant [illegible]
[illegible]. et [illegible] constrictiua. et [illegible]. sit dia
[illegible] uel [illegible] ro. et fiant hec dicta localia. [illegible]
aqua pluuiali decocte. [illegible] cum [illegible]. ¶ Item fiat
quod super omnia probat stephanus. fiat puluis ex cor
nu [illegible] et carta combusta et [illegible] combusta
usta et ponatur [illegible]. addatur puluis [illegible] ex [illegible]
bus glandium [illegible]. ¶ [illegible] in [illegible] et in
aceto et in aqua ro. usque ad consumptionem per diem et noctem
bullita addatur. et fiat inde [illegible]. [illegible] puluis
cum succo plantaginis. pessarizetur. reliqua conficiantur
cum aceto et al. oui. et fiat emplastrum super pectine et
renes. ¶ Item fiat ex mastice. olibano. [illegible].
san. [illegible] cum albumine oui. [illegible] cum succo [illegible]
uel plant. [illegible] ad constringendum. sed pessarizata plurimum
[illegible] puluis boli cum succo [illegible]. [illegible] manu
ro. ¶ Item [illegible] et [illegible] cum [illegible] puluis et al.
oui et aqua ro. et olio ro. uel uiol. [illegible] cum [illegible]
[illegible] plurimum ualet. ¶ Item [illegible] puluis. [illegible]
[illegible] panno inducta et [illegible] applicata ualet.

Item plures pessuli usti. gypsi usti. aluminis. armillarie. sina-
tarie. boli. sang. draconis. simphiti. psidie. balaustie. cum al. cum-
ficiantur. Et fiat de duobus emplastris alterum pectini. alterum re-
nibus applicetur. Si causa manet in calore aperiente per porum-
Si sit ex debilitate virtutis retentive. vertantur confortati-
vis et confectis. Fiant que dicta sunt in diabete et gomor-
rea ex hac causa. Si sit ex subtilitate. ingrossetur per dietam
grossam et spissi sanguinis generativam ut fabe et cibi insulsi.
Si ex liquiditate. dentur inspissantia digerentia ut cibus et
riz et cinamomi et conserva de argentina carnibus. aqua pre
cordiis ei. Et in subtilitate dentur iusquiamo. dracontio et ti-
barba sanguinis inspissantia ut milium et triticum coctum cum
rizi. panis azimus et hec cocta aqua condita cum lacte petrolino
vel vaccino. Et nota quod sic ex retentione menstruorum generatur
ypostasis. sic ex fluxu immoderato. Et nota quod licet fluxus
immoderatus sit non tamen subito sed paulatim ut pervenit est
incipiens. Et nota quod in quibus tam valent pilule que dicte sunt
in dissinteria que fiunt de mumia. thure. mastice. cornu cervi
usto combusto cum eiusdem pondere plurimis et confectis cum
succo corrigiole. vel vitelle bovis. vel camelcinnte. dentur
mane et sero in nebula cum forti opiate. si addatur coagulum le-
poris vel hedi combustum. vel uvis. Item confert pecia cum
testas ovorum in oleo in maiori quantitate sic pulverem et
micatur in cibis. et hoc idem de emoroydis immoderate fluen-
tes. Item acetosellum et incoplam coque in lacte ovino et
caprino et comedat. Feminae valde tamen in operibus splenis
et epatis et humorositate matricis. et leucoflancia. et archen-
ca conneste condita et emplastris. Iaspis dilatatur cum oste et
saphirus. Et empirica in omnibus fluxibus mirum laudatur.
Unde dicit Constantinus in capitulo de incantatione. Constat quod sine
dubio aliquando confortatur quando adiuvatur. de incantacione admin-
istratione colli suspensione corporis que confortant ad iuvamen. Si
autem huius convenient adiungi medicina velocius sequitur sanitas.
cum interim cor incantatione aliqua adiuvatur. **De suffocatione matricis**

Suffocatio matricis est oppilatio spiritualium ex vitio ma-
tricis expulsiva opprimuntur enim spiritualia et impeditur hane-
litus et alia. Unde suffocatio ablatio hanelitus
dicitur. ex vitio procedente a matrice. Et dicitur sincopis sui
passio cordis propter actus mutice agitatio scilicet propter fumum cor-
ruptum a matrice resolutum ad spiritualia egressum. scilicet propter
consensum spiritualis cum in sua ventrem consentientis aque cum
fumus resolvitur et petit cor. sed directionem inveniunt spiritus et
vite impedit. Ubi cor aggravatur spiritus et calorem innatum
in contrarium repellendo fumum malencolicum unde fit sinco-
pis et destructio cum ab operatione cordis unde ex tali adiuvam
fumum malencolicum aut disperguntur spiritus et calor. aut congelantur
et videntur esse suffocati. Unde suffocatio matricis ideo quod videtur
aliquando mulier esse suffocata. Fit autem quandoque ex retentione men-
struum sanguinis. quandoque ex humore venenoso superhabundan-
te. quandoque ex spermate corrupto et venenoso existente circa testi-
culos matricis. et frequentius virginibus et viduis et coniugatis
copiam viri non habentibus. Dum enim resolvitur fumus mali-
ciosus a materia corrupta elevatur matrix. Et comprimit dyafra-
gma compressum. comprimit spiritualia. unde cor compressum contristatur non
potest spirare et sic fit suffocatio. et causa ut quidam placet. G. tamen
aliter sentit in commento. Ex fumo autem materie corrupte
generatur in mulieris malencolia propter cor forte et cerebrum debile.
In aliquibus fit suffocatio matricis propter cor debile et cerebrum
forte. non aucta fumo malencolico. sed remittitur cerebri
unde fit sincopis. et causa in mulieribus. Sed casus qui est in suffoca-
cione matricis distinguitur a casu epilentie et apoplexie. In casu
autem apoplexie fit rubicundior quam ante. vene inflate sunt circa
timpora et oculos. et oculis apertis nichil vident. et quandoque spu-
mam per os emittunt ex angustia spiritum agitantes. in mu-
cosa vel in canina plenitudinis vix perpenditur. unde periculum
suffocatio et mors. Item ante quam cadant distorquent labia vel
supercilia. In casu epilentie quasi membra spasmantur et os dis-
torquetur et fit tremor in exterioribus membris. et quandoque spumant
ex calore dissolvente tamen in replectione. unde spuma est signum
ebullitionis in epilensia. Item palpitant manibus et pedibus in
casu sincopis. Cum est morbus per se. accidit discoloratio
et pallor. et apparet quasi mortua. Sed cito consurgunt casus
et parum durant. In casu suffocationis incipit persentire do-
lorem ab umbilico usque ad mamillam et cadit subito et re-
pente. et stat quandoque per unam horam quandoque per II. per unius do-
lore. in casu cum vertebris constringuntur matrice. et capite incli-
nato et depresso usque ad genua. quandoque etiam fit supremum locum dol-
cum genibus. vel cum manibus hominum. et cum stectura dencium
quasi mortua cadit. Si fiat ex retentione menstruorum cognoscitur
ex quantitate sanitatis remansit et corpore. et per hoc quod per intervalla
et non repente fit accessio. et per hoc quod differt ab aliis speciebus
sincopis. maior enim est afflictio et debilitas quam ex alia
aliqua specie sincopis. quandoque per unum diem. quandoque per duos durant
et privantur sensu et motu. et quandoque non motu nisi per horam.
unde et non sentientes percutiunt etiam pedibus et manibus.
Quandoque et sensu et motu privantur ut et nec vita aliquid motu
haneland perpenditur nisi ex flocco lane vel pluma minu-
ma naribus apposita vel ex motu aque posita in ampulla
vitrea super pectus. pulsus enim sepe non sentitur. corpus et cetera
ex iudicio pacientis vivi nisi curvere ab debito. Quandoque autem
fit ex humore contento in matrice. et hoc quandoque calido. quandoque frigido.
Si ex calido. cognoscitur per puncturas et arsuras que sentiuntur
in profundo matricis. unde resolvuntur quedam fumositates ca-
lide. ex quarum diffusione per membra innascitur quidam calor feb-
rilis. Si autem fiat ex humore frigido. sentitur frigiditas et aggravatio
in fundo matricis. unde resolvitur quedam fumositas frigida. Ex
qua accessu per spinam et os stomaci. et circa splenem fit dolor. et quandoque
quasi opus cotidiane. Si fiat ex habundancia spermatis cognoscitur per ex-
clusionem dictorum signorum. et de repletione et humorositate ma-
tricis dixi in retentione plenius. **De vertigine** De vertigine nota quod
vertigo et tenebrosa et scotomia et cum sit obscuritas sincopum
sit in mulieribus. et sunt sincopis timor cordis. aut defectus
debilitas corporis toti. cum est morbus per se. cum autem est ex a-
liis causis dicetur ut ex retentione consideratur et contenta et
sic unumquodque prima. Cecitas est vel obscuritas propter frigiditatem
interius nullem colorem non potest. Sed fiat cecitas vel obscuri-
tas ex distemperancia ex aliqua causa innascitur. Obscura
est propter defectum caloris naturalis non valentis depurare spiritus.
Debilitante autem naturali calore. debilitatur autem virtus spiri-
talis que dilatat cor et arterias et item constringit. quod paciente
et sincopis generatur et in mulieribus. Ex melia naturalis vertigo
cum tenui sit et obscura attendit. Fit autem ex fumo ex-
usto qui resolvitur in vertigo obscuritatem facit et motum cor-
dis impedimentum prestat. et quantitate et frequentia sua dilata-
cione cordis retardat. Et forsan ipsa melia intelli-
citur cor dilatatur. sincopis generatur. Obscuritas que in
vertigo duobus modis contingit vel ex defectu caloris naturalis.
vel ex fumo humoris adusti vel incipientis aduri. De-
fectum vel caloris vocat defectum naturalis spiritus cum innato ca-
lore et digestio celebratur. et vertigo color intenditur. quandoque
ex accidentali calore. sicut a spiritu vitali distemperato sepius
intenditur. Intenditur autem color vertigo ab alieno calore

sed non gravatur. Sic augmentatur humana corporis extra naturam habitu si tamen ex eis gravatur. Unde collata potest esse urina et deficiens calor naturalis si uz est scilicet depurare. Sic contingit in ydropicis quibusdam. Quia non deperdit a multitudine humorum. Quando est obscuritatis. ¶ Obscuritas est sicut cum in mense aprili et nigrum fumum cum urina exeunte eam inficiunt sic contingit in terciana duplici et causo cum de illa in quartana. ¶ Unde si urina eam sequitur a tercio primo. Si fuerit pauca et in superficie magis tenuis cum ampullis, gracilioribus et inflatis. Significat est via non splenis et epatis siccitate. Sed de hiis alibi. ¶ In quantum suffocationis initialis per sternutationem cum oleo laurino et rosaceo et unguentum et ventosa sine scarificatione pectoris applicentur ori et naribus fetida et ori vulve apponatur licinium lotum oleo puncta et extincta supponatur. ¶ Item fetida autem pilli capitis vel hyrci aut ungula accensa et extincta fumus naribus applicetur. ¶ Sed inter omnia hec leges expertum plus calidorum: galbanum cum aceto soluti cum vino sulphuris vel filtri et peucedanum addatur simul ℥ s. per se sub carbones missum et naribus admotum sola horribilitate spiritum silentem excitat. Quod per lacertos et viros ad cor impetuose iciens et de hiis ad matricis fumositatem vel eius nocumentum in expulsione et consumptione confortatur et hec quam singulare est et novum quod in animatis corporibus sibi placibus oppositione est anime quod non accidit et in huius quod pertinet ad unum per digestionem utuntur. ¶ Supposita et fumigia fortia et unguenta et omnia similia remedia omnia aromatica ab umbilico intus fiant et maxime muscus, xilocassia et ambra et camphora, thimiama, gallia muscata, storax calamita, calamus addatur. ¶ In fumigiis et ceteris remediis prevalet et hunc locum habent ut nobiles. ¶ Plebeiani autem remedia plenarie invenire poterunt ubique. ¶ Excellentis consilium est ut vicinus obtemperare studeat quod quibusdam ex horum defectu ut deliciose viventes. Et non excitantes appetitus venereos et ipsorum dissuetudines. Excitare sensus non educit. Unde matrici inducant dulcia et huius confecta suppositorium ambra. ¶ Item in accessione ligentur crura et tibie et fiant fricationes mordicative et pedes cum sale et aceto. Et fumigetur ladano et similibus dictis aut aliquibus aromaticis per embotum aut alio instrumento aptato. Et cooperiatur bene vestibus ne fumus ad nares ascendat et illa fetida et horribilia dicta vel fumus aromatici galbani, serapini. Ante fetida naribus applicentur. ¶ Provocetur sternutatio ex castoreo et pipere, euforbio, piretro et similibus. Quidam dant tyriacam cum aliquibus confortativis et vidi predictas ventosas sine scarificatione ponantur circa coxas et in pectine et inguinibus ut attrahant spiritus inferius. Fumigium confortativum matricis et cetera. ¶ Fumigium ad purgationem matricis ut emigrent et locentur. Recipe peucedanum ʒ vii. galbani costi ana ʒ xiii. piperis grana xi. balsami modicum. Galbano in aceto optimo infuso, cetera teruntur quam tenui possunt et commisceantur. Cum opus fuerit super carbones missa ponatur et naribus fumus applicetur. ¶ Extremum autem quod cum operandum est si fiat extra retentionem menstruorum curetur ut dictum est in eodem passione. ¶ Si ex calido humore per consilium ut fiat floia de sophia intus. Et digeratur materia et purgetur cum colagogo. Si ex frigido humore digeratur materia cum oximelle, purgetur cum diatheodoricon empiriston. ¶ Et fiet in calida de frigido stupha et datum rubea decoctionis vel decoctionis. Sed in frigida fiat stupha et offertur mercurialis cum vino decoctionis ciminum et ʒ ʒ. Ciminum enim naturae aptum est. ¶ Si fiat ex spermate corrupto, frequenter fiat floia de sophena et fiant scarificationes in anterioribus et posterioribus tybiarum

et singulis mensibus de arteria epatica fiat minutio. ¶ Dieta sit frigida et pauci sanguinis generativa. ¶ Si signa frigiditatis non occurrant ut urina alba et tertia liquida pars cum quibusdam resolutionibus pilorum de harenosis precipue si pluries eam continuat ut retentio menstruorum. Et si necesse est purgatio fiat competens quod quidam cum magna difficultate ponantur per operationem et contritionem in umbilicale ante. Assuescere autem paruper facilius conducte sunt in consuetudinem levi purgationi obediunt. In quocumque autem fit hec fiat remedium. Accipe levisticum, absinthium, ysopum et similia, quam consentiunt parum. Et de coctione in aqua et cathaplasmentur ab ore stomachi usque ad umbilicum super ventrem et latera. Et cetera tamen aliquando per se potionari. Sileris per se vel absinthium sic preparatum in prima appositione probatur remedium. ¶ Item salgemma merum pulverizentur et distemperentur cum aceto et aqua salsa et borax intincta apponatur. Facit enim mordicationem ex quo quibus sperma emittitur. ¶ Potentes autem potiones sperma dessiccantes et consumentes ut in satyriasi. ¶ Caveant a gravantibus sperma. Sed audienda sunt immunda deliramenta magistrorum quod docent fricationes digitorum et regularium et irregularium usu evenit hunc egritudinem removere, cum sint ei scandalis nephanda sepeticantes mulieribus quod legis ironice illiciis consumptis in pluribus et cum sint vento rapaci vectilandi. De precipitatione matricis

Precipitatio matricis est declinatio ipsius ad alia sui parte. Aut ex paralisi matricis quod relaxantur ventri ipsi et precipitatur. Quandoque in dextram partem, quandoque in sinistram et cogitur per dolorem partis pacientis sensum ex compressione. Et quandoque cadit inferius sub centrum, unde dolor sentitur circa pectinem et renes. ¶ Quandoque exit extra per inditia pacientis cogitur. ¶ Quandoque fit ex humoribus contentis in matrice, unde eius motus precipitatur matrix. ¶ Quandoque fit ex retentione menstruorum. Unde menstruis retentis aggravatur matrix et per decensum motus precipitatur. ¶ Quandoque fit ex difficultate partus, unde et quandoque exit matrix cum fetu. ¶ Si fiat ex paralisi, quandoque fit ex frigida sessione super lapidem vel ex frigido balneo vel ex nimio potu aque frigide et cetera quod tunc insensibiliter exit matrix et sine dolore. ¶ Si autem fiat ex humoribus quandoque calidis quandoque frigidis. Si ex calidis cognoscitur per urinam arsuram et puncturam in profundo matricis. Et quod materia resolvitur ex qua distemperantia distemperatur cetera corporis ut in primo capitulo et in tertio. Unde aliquando colice expelli. ¶ Si ex frigiditate cognoscitur per aggravationem et algorem et ponderationem matricis. Et materia resolvitur quedam fumositas per spinam et nucham quam sentiunt quasi esset typus quartane. Et in tertio emittitur aliquid flaccidum vel aquosum. ¶ Si fiat ex paralisi digeratur materia cum oximelle. Purgetur cum diatheodoricon empiriston vel benedicta. ¶ Tercia die fiat stupha de calamento, origano, lavendula, salvia, nasturcio, pulegio, marrubio, consolida maiore et ruta. ¶ Exeunti detur methridatum vel tyriaca cum vino decoctionis salvie. ¶ Sequenti die apponatur sophia intus. ¶ Fiat unguentum ex succo lapacii acuti et oleo muscelino ab umbilico inferius ubique ante et retro. ¶ Idem et fiat ad misceatur cum agrippa per ebullitionem et fiat intinctio et supponatur cotoneo vel dyaciminum. ¶ Item fiat intinctio supra pectinem cum melle calido et super renes et supra spinam pulveris de thure, mastice, cornu cervino combusto, pice greca vel colofonia, semine lini, sinapis et nasturcio et tunc cooperiantur cum pellicula. ¶ Si autem fiat ex frigido humore. Eadem est cura. Si fiat ex calido humore digeratur cum oxizaccara. Purgetur cum elio de succo rosarum. ¶ Tercia die fiat balneum de herbis frigidis. ¶ Exeunti offeratur rubea trociscata. ¶ Sequenti die fiat floia de sophia et tunc intinctiones fiant et electuaria.

corrupi. Empl'a q̄ d'ca sunt in calefacc̄oe ep̄is cū bu. uicē sunt
apponenda. ¶ Itē accipe mel 7 oliu an̄. pluerem ciminu. Ista
coq̄nt̄ insimul. 7 intinga lana succida. ul' filtri. ru. 7
ponat̄ sup̄ regione matricis. Istud fiat post repositionem
matricis in suo loco ¶ Si fiat ex difficultate partus re
posita ingr̄ matrice manu obstetricis inuncta oleo. Deinde
localia in dicta 7 similia in exitu matricis adhibeant̄.
Si fiat ex retentione menstruor̄. puocent̄ ut dc̄m ē sup̄.
¶ Odorifa ul' aromatica narib; apponant̄. 7 ex feti
dis suffugent̄ inferiora. Vn̄ spale est q̄ sup̄ carbones
lenticinos ul' iuniperinos ponat̄ mastix colofonia. Vn̄
matrix subfugeĉ, & dyalac. fiant de storace bonino ad
tolle sub scarificacione ul' olla supi dc̄a ct̄ umbilicu
imponat̄ ¶ puocet̄ ī stimulaco sic in suffocatione
matricis. 7 fiat eadē cura q̄ in exitu logaonis iuenit̄.
7 in casu fiat. hasta regia spal' est in potu ¶ De ca
su matricis infius ī q' cap̄ 7 alius casus obmisimus p̄dca

De excoriacōe matricis

Excoriat̄ matrix bum.
ingri sepi ex acumine cole adherente lateribus ipi
ī ei ocaurente. q' cog̃ p̄ pustulas 7 arsuras. 7 q'
residat humiditas citrina. 7 aliu patit̄ scabiem. 7 p̄
pustlas 7 cognoscunt̄ ex p̄uritu 7 sup̄fluit̄ diuina
ab ipa. ¶ Purgat̄ in cū oxizacc̄. p̄get̄ cū elco de succ
ro. ¶ Tercia die fiat balneū de herbis frig'. ¶ Exeunti
offat̄ rubea tpis ¶ Sequenti die fiat fomia de sophia
7 tūc distēper' liciū cū lacte uaccino 7 inciat̄ ipai p
pessariū ad pond̄ viii. librē de tc̄o in tātū ¶ Itē plin
zetur ipi al. gūi ar. dragm. spodiū an̄. oficiat̄ cū aq̄
pluuiali resoloris dragi. 7 infundent̄ tucia. ʒ. i. 7 vni
distemper̄ cū lacte uaccino. 7 p̄ pessariū iniciat̄.
¶ Valent 7 ulte iniectiōes q̄ excoriacōm uesice ¶ Fiat ī
iniectiō ex medullis uituli 7 siluis 7 sic scalies 7 frigo
resoluant̄ ¶ Vnga ad scabiem 7 colata inicia.
Studeas aut̄ in mundificacōe iniecis post istas iniectiōes
ne stillicidio induceat sempiciū. ¶ Caue aut̄ ne in
cias aliq̄. uiolent̄. Si operis cum hiis q̄ iuuant inq̄
cumq; excoriacōe gingi simbolū cū hinc. Itē of
iunt q̄ dicunt̄ in apate.

De apate in matrice

Apostema fit in matrice in diuisis ptibus ipi. qn̄
qū fit in fundo ipi. qn̄ in inferiori orificio. Si
aut̄ in fundo sequit̄ dolor a diafragmate usq;
ad inferiora inflant̄ latera. ¶ Seq̄ difficultas inspiran
di 7 expirandi. maior est tn̄ dolor circa umbilicū q̄m
in aliis ptibus. Si in inferiori cū p̄dcis simthomatibus ma
ior sentit̄ dolor circa pectinē. 7 renes 7 pectine ¶ Itē
qn̄ fit de cal. ca. qn̄ de fri. Si de ca. aud de san. aū
de cola. ¶ Si de sang. adest dolor pungitiuus in loco fe.
grā. ū mtū. Inflo sophene. ¶ Vrina ru. ul' sb ru.
7 turbida p̄ totū lucens. aliū sub circlo. ¶ Si ex cola
omnia signa intendunt̄ 7 apparent in oclis. ¶ Si ex
fleute. aggrauacō 7 pond̄ mai' solito. turbacō urine 7
pura colacō 7 citrini color sb circlo. ¶ Si ex melia
magnū est pond̄ mbri. 7 liuiditas sophie. lenta fe.
urina mediocris 7 liuida. qn̄ plūbea. ¶ Vrina a' te'
7 al. in apate matricis mala. ¶ Parti' q' cige' fiat
foia de sophia sb camilla pedis intrius. a p̄ri ul; ad
ciruū diem. In fustnd est cū repercuciuis in augmento;
cū dissolutis. in statu. cū maturatis q̄ dc̄a sunt in
apa renū 7 uesice. 7 alibi copiose. ¶ Spialia mol
lificia sunt adeps galline anatis. ¶ Medulla ciui uitula
ca ru. olm ro. lac mulieris. al. oui. Ex hiis fiat ī

iniectō int̄. ¶ Farina fenugreci cū auxūgia anatis
uali; ¶ Ad duriciem matricis ponant̄ malacica ut ī
aliis apostematibus. Sz sp̄ pcedat purgō tam ī ca. q̄ in
fri. ¶ Rupto apate q' cog̃ p̄ educcōem saniei. ad
misceat̄ etia ps mellis despumati mel'se rep. 7 illud tot
iniciat̄ ad pond̄ lib. i. singulis diebus ad mundificacōne
saniei ¶ Id fiat de sero caprino 7 mlle. mundificato;
apate licuū distemperatū cū lacte uaccino iniciat̄ ad
pond̄. i. lib. ¶ Sup̄ cetera pdcā de ypoc. al. 7 eiusd loca
lib; curant̄ ut apata stōi. 7 cog̃ p̄ fe. continua intol
lerabilem stō dolorem. Et spal' post cibor assumpcōes
p̄ uomitū 7 nauseam. ¶ Sz distinguit ut sup̄ p̄ colorē
urine 7 aliū lumditate. Sz in apate stō fit foia in
q̄ly ca de epicat; in fris de sophia. ¶ Betenca uulnera
matricis mundificant̄ cū succo arnoglosse. solat̄. cū al.
oui. succo portul'. Si uero corrosie fuerint. imponat̄
succ' centaur ee cū san̄ d. mirra. bolo. aristol. ro.
licio. acacia. 7 similibus. ¶ Itē fiat nasale ex camphora.
litargir̄. bac lau'. al. oui. olo ro. Vl̄ aut ex uul
neribus n̄ curatis fiunt ca̅ce q̄ si medicaminib; n̄ ced
unt n̄ est immorandū. ¶ Dicit enī ypo. Quibus aū abs
diti sunt canc' n̄ curare meli' est. curati eī cici pereūt.
¶ Isti sunt q̄bz preter uic tr̄s. pini. ut̄. q̄l inscilpendo
excoriantur. Ex q̄ nascunt pustle q̄dā q̄ marie led
unt. preter illas mungimi h' uirgo q' uz ad ustionis ex
igne ul' aq̄ fca 7 ad siles excoriacōnes. Re. litargir̄
ostm de uitell' ouor̄ cam pauca. mastice 7 olibanu.
7 sepū arietinū. oficiant sic. ponit coloquitid' in
dat̄ ab exterioribus 7 interioribus tini' 7 tcū ponimi in
olla sup̄ igne cū olo 7 ca 7 cepo. ¶ Cū bn̄ cocta fu
int. tūc mastice 7 olibani pluerizata iponim'. 7 p
p̄ pannū colam' ¶ Et uo q' sicq̄s, ipi ustiua h' uirgo
fiunt uncte'. Sz loco inuclo foliis ede coctū in uino sup̄
pone. ¶ Sunt a' q'dā mlieres q̄ sanioslū fluxū q̄ ex
apate patiunt̄ in matrice ut d' q'dā uetle. Sz huis in
mstruis puocandis n̄ est subueniendū; cū steriles sint de
bent cōnsuluntes ¶ Sunt ī alie sibi in steriles sz san
gine de mse in mensem educentes ad mod' menstruor̄
ita ut cū tepib; ofuetis m. negent̄. in loco ipi f'
giditatem eq. apatis saniem cū fluxu laboriose p'
emittunt. ¶ Ite suffugo fiat ex hiis dcūs ca. in. puo
7 digerentib;. ¶ Postea distemper' tria magna cū olo
pugillio ul' micel 7 panno lineo. ul' bombace cū lana
succida inuolui. 7 n̄ imponi faciunt. ¶ Mlt 7 alie
hntes flux̄ saniosū ē. in. q̄s sup̄ sede q̄t eruce agstī
ī uino decocte sup̄ tablam ponte panno lineo int'
posito du' in sit ca. ¶ Ad illud id malū accipimus
pullegiū puluerizatū 7 saclo imponim'. q̄ in tm̄ log
7 lat' fiat ut uz pudenda amplectat̄. Sit ī sic pa
tus ut pudendis possit alligari q' paciens sp̄ oz fre
alligatū sz p̄ius ad igne calefcū 7 ī an̄ ut ipi ca
lore oforcent̄. ul' alie hbe oficiue calefacientes ad
idem apponantur.

De uentositate ī matrice

Ventositas fit in matrice sepi aū aucc' ab ex.
Aū ab inferiorib; ueniens tumorem 7 dolorem
generans. 7 cog̃ p̄ inflom. 7 rugit' 7 torcōnes.
7 dol' ipi. 7 deambulacōes in ipo. hiis ouenit elia
extenuatiua uentositatis. sic dyaciminū. dyacalamint̄
dyaspinacō. ¶ Fiat cathaplasma ex furfure 7 cimino de
coctis in aq̄. ¶ Itē fulat̄ crur' in crinib; 7 aq̄ coctū
cod' in cathplct. 7 illud opat̄ poterit q̄ punctū inn

in flora. Prouocetur sternutacio ut in suffocacione matricis. fiant etiam eis fomentaciones et stuphe extenuatiue. fomentent se cum decoctione foliorum sinapis uel rape. Ubicumque partes ille fuerint. quedam autem ueniunt in dextra uel sinistra parte matricis hinc ut quasi rupte uel yrniose appareant. Cognoscitur quod non sit ex inflacione uel ruptura calore uel dolore. Si ex uentositate matricis contingerit. fiat balneum ex decoctione malue. uiscoli. parietarie. et in balneo fricentur partes superiores et plante tenentur mollificando. et diu post exeunt autem a balneo. fiat emplastrum de succo rapistri. et farina ordei aliquantulum tepide. et hec fiant frequenter. Illo quod dolor iste acutissimus est sepe ut in yliaca. unde summa medicina extenuacio quod ibi et alibi sepius diximus. conuenit hic adhibere. De

De ydropisi matricis

12

Ydropisis matricis fit quandoque ex ydropisi matricis retencione menstruorum. et tunc non curatur nisi cum educcione menstruorum. fit autem quandoque ex uentositate et flacida humiditate congelata in matrice. Differt hec inflacio ab impregnacione hiis signis. hec inflacio uenit subito. illa paulatim hec quandoque aduenit. quandoque recedit. illa manet usque ad partum ista uagatur de loco ad locum. illa non. Item motus in pregnantibus fit certis horis et certis temporibus. In ydropisi matricis est motus inordinatus pluries in nocte in die raro. Item impregnatarum non habet sic. et cum prius ordinate se haberent in ydropisis inordinate. fastidium fit in ydropisi matricis cum abhominacione potus. Impregnacio fit sepius cum siti. In ydropisi matricis genue et molles uel tumidi et extremitates digitorum. Impregnate non. Item pregnantes quandoque bene colorantur. que paciuntur ydropisim non. Differt autem a uentositate matricis. que ex leuissima causa recedit. ista non. Ventositas quandoque est in una parte cum maiori dolore ista semper per totum. Item uentositas est in concauitate. hec est ex oppilacione matrice ipsi deficiente uirtute digestiua cum multis conueniunt digestiua et uentositatis extenuatiua. unde a cibaria id morbus qualitatem hec autem competunt euacuatiua mali humoris a matrice. Digeratur materia cum decoctione herbarum diureticarum. apii. ameos. costi. maratri. diptamni. spice. et siluni. cum oximelle diuretico per .xv. dies precedentibus electuariis. diacon piperis. dyaci lamiteo. Digesta materia purgetur cum elledoporio et yera acuta cum ʒ .ii. aloes. uel cum ʒ .i. scamonee. si fortis sit pulueris in modo dentur ʒ .x. uel .xi. uno die interpolato. Stuphentur cum decoctione herbarum diureticarum. ut thimi. calamenti. origani. satureie lauendule. rute. pulegii. arthemisie. foliorum lauri. fumi terre iusquiami. cimini. ethiopidis. et semine apii et siluni. stupham paciatur quantumcumque potuerit. In fine stuphe ipse libere minuantur et ex illa matrix et loci frequenter adiacencia. et fiant que in superiori capitulo dicta sunt. De restrictione

De restrictione uulue

13

Corrumpuntur quandoque uirgines unde et ianua uulue ampliatur ut corruptela pareat contingunt et marito repudium paciuntur. et in sempiternum dedecus diuorcium in utero predictam tam uiri quam mulieres senciunt. Hic elargatur opus restringere. et uicium cum ipsis mulieribus corrumptis sophisticantium palliare. Ut tamen secundum ordinem procedamus. In primis cognoscantur. cognoscere desiderantibus ne dolus dolo pariter. et simplex dolose incepta claudatur. Virginitatis signa sunt pudor et uerecundia. et casto incessu. loquele. gestus. gressus. cum despectu aplicacionis ad uirum quedam totalis aspectu. Sed in talibus decet effrenos motus dediscunt castigare et falsitatem sub specie ueritatis palliare. Ideo ad alia conuertamur. Asserimus magistri quod uirginum urine lucide sunt. et clare. et pure. et est quandoque alba. et quandoque clara glauca. Set autem sit aurei coloris clara et ponderosa aliquando coeundi significat. et hec est urina est in corruptis. Corrupte enim mulieris urina turbida est et sperma uiri apparet in fundo uasis. In corrupta de nouo mulieris autem urina sanguinea est non pallescit. Urina est tenuis et glauca in mulieribus. Vir. percussisse significat et hec in utero corruptis et non corruptis. Gagathe. mulieres suffumigentur et optime cooperiantur et si per os et nares fumum senciet non uirgo non est. Item detur in potu. si uirgo non est. statim mingit se. Similiter fiat ex gith fungo. si non est uirgo. minget. Item suffumigentur floribus et uetis. si uirgo est. pallescet. si non. bonorum ipsius cadit super ignem. Item suffugere lapadium. et si mingit non uirgo est. Ad sophisticandam ianuam ut uirgines appareant. fiat pessulum. Recipe. aluminis plumiosi. mitre. subtilissime cribellati. et gipsi et se. quatuor uitri et ansillorum. et nucleorum camnarum mitre. sequi plurus omnium cum farina siliginis. commisceatur et loco imponatur. Dum enim coierint de solo pluere fiet certa loci. Sed cum pessulum remouetur. lauet prius locum cum aqua de decoctione lenticule. uel plu. et supponatur postea mitre et coeat et in modum uirginis sanguinem emittit. Apponantur emplastra distinctor ex mirra. mastice. bolo. galla. gypso. picis greca. olibani. cornu cerui. psidia. camo acrimento. cinamomi. gariofili. nucis muscate. et gallibus. et cetera que sunt in fluxu mensium. Item ad magnitudinem instrumenti. et fetorem eius odoris. ne inepte et fastidiose uiris appareant et contempnantur ut medicis non artificio medicinis. Fiat aqua constrictiua et aromatica. Recipe. cortice. mali granati. gallarum cortices siue frondes lentisci. radices et folia pentafilon. radices uel ceterarum tanglaris. radices et folia consolide maioris et medie. folia lauri. rorismarini. folia mirti et fructus. rosas. hec omnia simul bulliant in aqua pluuiali in qua colata bulliat mastix. olibanum. galbanum. serapinum. granum sauri. bolus. cedule perganiene de uitulo. Sed postquam satis bullierint colentur. et colature addantur folia lauri non bullita et rose ut bene redoleat. hac aqua lauet mulier pudibunda sua interius et exterius et circumstancias bene mondificet. et diligenter abstergat intus et extra. Deinde stringat crura ut tota humiditas relicta effluat. Deinde panno lineo fortiter exsiccet. Deinde ut redoleat habeat pulverem de rosis siccis. gariofili. nuce muscate. cardamomi. galangi. foliis lauri siccis de hiis pulveris partem in ore suscipiat. et manibus partem et accipiat inter manus et fricet pectus et mamillas et assellas pectem et pudenda et omnia adiacencia tunc aqua rosacea: cum uiro coeat. conueniens ad uirum non accedens. et hic etiam conuenientis que incessus que uirginibus prodest inesse oportulare laborantibus. Quedam autem uno die ante quam coheant ut uirgines appareant sanguissugam ad os uulue caute ne subintret apponant ut sanguis exeat et in crustulam conuertatur. Item constrictorium ut mulieres large constringantur. Accipe alumen album. et dulcis apia in aqua non coctum fiunt pulegium et silices hiis conficitur et pannum lineum in ea intinctum bis uel ter in die applicet. et si mingit iterum appone. Sed prius abluendi aqua in qua dulcis apia cum alumen. Ad idem corticis carnee ylice tenerioris. contere. dulcis apia cum aqua pluuiali. et cum panno uel bombace natura appone per ero in ante horam coitus remoue. Ad idem efficacior. mirram redige in pulverem et ibi appone. Ad idem Recipe. rosas. gallas. sumac. plantaginis. siphitem. chimolea. bolum armenicum. alumen in aqua pluuiali. decoquuntur hec omnia et fomententur pudenda.

Simili fortem sudorem patiatur. postea coitum eat ad stuphas et balnea. et lavetur vino decoctionis nucum avellanarum et foliorum mirti et ro. et similibus odoriferis. Si vulva ipsius ex coitu inflatur sedeat in aqua ubi decocte sunt malva et pulegium. Et si minus stricta est. cum humidis compleatur et virgis ampliabitur. Aut si necesse est beneficio cirurgie ei opitulabitur. De impedimento conceptionis.

Impedimentum conceptionis multis de causis videmus contingere fieri. quandoque a caliditate. quandoque a frigiditate. quandoque a siccitate quandoque ab humiditate. et quandoque est ab humiditate super est cum humorum vicio. Si sit ex calida. sine humorum vicio. cognoscitur per calorem in profundo matricis per punctiones oculorum et palpebrarum et amaritudine oris et sitim continuam et pruritum in tempore mulierum educationis per appetitum et delectationem coitus. et calorem in coitu velocitatem et pilositatem mulierum. et per rufam colorationem et tenuem. maxime si preter clarum contingit. Si sit ex calida cum humorum vicio. cum istis super est pondus et gravedo et utrumque est vicium humorum. Si sit ex frigida sine humorum vicio. cognoscitur per algorem et frigus in profundo. per faciei discoloracionem. et fastidium coitus et abhominacionem. et prava menstruorum educatione. per nuditatem muliebrium et urine discoloracionem et tenuitatem et tardam in coitu resolutionem. Et si sit cum humorum vicio. est cum istis gravedo et pondus. Si sit ex siccitate sola. cognoscitur per ariditatem matricis. et corporis extenuacionem. lingue siccitatem. oris amaritudine. siti continua. appetitum coitus. prava vel nullam in tempore menstruorum educationem. Et vrine tenuitate. muliebrium a pilis nuditate. Si cum humorum vicio. cum predictis adest pondus matricis et aggravatio. Si ex humorum vicio. cognoscitur per matricis remollicionem et per hebitudinem corporis sitem et digitorum. et per multam aquositatem spermatis et tempore menstruorum effusione. et alia signa dicta de replecione matricis in retencione menstruorum. Et si impeditur conceptio ex nimio fluxu vel nimia retencione menstruorum. quod cognoscitur per indicia pacientis. Quandoque ex apertione matricis. quod cognoscitur per signa dicta et morbus ibidem dictis curatur. Quandoque autem fit ex pinguedine nimia circa orificium matricis intrinsecus existente. quod cognoscitur per pinguedinem et repletam hebitudinem corporis. et quia mulier sentit tempore coitus quandoque clausuram orificii matricis. Quandoque fit ex debilitate matricis quod cognoscitur per debilitatem corporis et fastidium ipsius mulieris. Quandoque ex distemperancia spermatis viri in aliqua qualitate. quod cognoscitur per dicta superius in suis locis. Quandoque ex nimia lubricitate villorum matricis nimius in actione existencium quibus inviscatur semen. Quandoque ex liquiditate ipsius spermatis quod in actione effunditur. Quandoque ex tortuositate ipsius virge non pacientis recte. Quandoque ex aliqua nata in profundo matricis. et iste modus et tortuositas non suscipiunt medicationem. Si fiat ex calida cum vel frigida cum humorum vicio. curetur ut dictum est in purgatione matricis. Si fiat ex humiditate. curetur ut purgatione matricis ex humiditate. Frigida magis et humida curentur dyacalamento. et sum magis dyaleche. dyacamiron. pulvis dyacimion. dyamargariton sub fumigentur cum aromaticis. que sunt mirra. storax. calamentum. olibanum. laudanum. confecto mixta ambre. Et si ex his fiat pessarium magis iuvabitur per totam noctem. Dolor matricis ex humiditate et frigiditate curatur plurimis seue bibitis cum vino calido.

Cura. Inter omnia vicia matricis sola nimia humiditas ex frigiditate. et infusione spermatis impedit conceptum ut mulieribus apparet in uilitate tempore. Mundificetur mulier a tali sputa calida et superfluitate. cum suppositorio de farina nigelle confecto in solida seta cum melle. et oleo rosarum. vel quod involvitur panno subtili in modum digiti minoris. et mittatur intus et teneat per totam noctem vel amplius ligatum cum filo forti ne mater intret. Alia madelagines et superfluitates extra mittunt.

...extremum. bonum est. et hec frequenter reiteretur tempore menstruorum. usque ad perfectionem educationem. et studendum opus in mundificatione matricis per iniectiones. et iniectiones non sunt multum assuescende quia nocumentum inducunt. Si ex acumine nigelle matrix dolituerit. ungatur preterea interiores oleo rosarum. aut quod vel butiro recenti sine sale. Si sit ex siccitate. super sit sine humorum vicio. fiant unguenta resumptiva et balnea. et alia. et omnia que dicuntur in ethica. Utantur multa requie et ocio et dieta valde nutribili. Pessarizentur iniectionibus de medulla cervina vel bovina. butiro sine sale et recenti adipe gallinaceo. anserino. Ista omnia admisceantur cum decoctione altee. ficuum siccarum. pinguium dactilorum. uve passe. mucilagine seminis lini. et fenugreci. sine modico melle addito modico dragaganti. et gummi arabici. Utantur electuario ad restaurandam humiditatem. electuario resumptivo. dyapenidion. dyaytris. Si fuerit siccitas cum calore. utantur dyamargariton frigido. utantur cum lacte caprino mane mixto cum aurorum et statim bibito. Utantur multo sompno et pluvio. Mollius ovorum mollium. Tritico bene cocto in aqua. ciceribus bene coctis. tunc ptisana. faba fracta. avenato. amigdalis. pineis. avellanis. ficubus siccis. balneetur aliquamdiu in aqua decoctionis altee. et de eadem altea trita cum axungia recenti porci. fiat emplastrum ab umbilico inferius. Si autem fiat ex pinguedine nimia. minuatur de sophena. et fiat suffumigio de calamento. origano. ruta. marrubio. foliis et similibus in aqua coctis. et fiat suffumigio super carbones de thure. mastice. mirra et aloe. plurimo tartarum imponatur. et cotidie utatur in cibis cum aliis consumptivis. Si sit ex debilitate matricis. offeratur dyarodon iulii mane et sero et sequatur vinis sirupi. Et si fit ex mirta et balsamita et basilica regia radicibus satyrionis et pineis. et in fine decoctionis apponatur mellis. Recipe aceti ʒ. i. laudani. ʒ. s. storacis calamite. gariofili. ligni aloes. ro. ana ʒ. ii. ambre. ʒ. i. terantur cum pulvere calido. et apponatur aliquid de aqua ro. misceatur et formentur trociscis. ʒ. i. et bis in ebdomada quando iverit dormitum ponat unum trociscum super carbones et inde suffumiget mulier sedens super sellam perforatam et statim post suffumigationem ungat os matricis cum aqua ro. mixta. et post desiccationem accedat ad coitum. valent et in causa frigida et humida et in pinguedine matricis. Si autem fiat ex calido spermate maris. et in coitu sentit mulier quasi flammam ignis in matrice curatur ut causa calida matricis. Si ex frigiditate cognoscitur quod mulier in coitu sentit quasi glaciem in matrice. curetur ut frigida causa matricis. Si ex siccitate. cognoscitur per siccitatem spermatis et adherencia ipsius in collo matricis ex viscositate. curatur ut siccitas matricis. Si ex humiditate quod cognoscitur per liquiditatem spermatis cito se per matricem diffundentis. curetur ut humiditas matricis. His conditis procedendum est ad communia. fiat quod in omni causa que est. Recipe matricem leporis desiccatam pulverizetur et mulieri exeunti a balneo offeratur cum vino calido mixto. et in hora sequenti frigida desiccatione corporis coeat. Vulva leporis sicca data in potu facit concipere. similiter arthemisia. similiter cor salmonis crudum comestum. Mundificetur matrix cum succo mercurialis et suffumigetur cum storace calida. et coeat et caveat a tristitiis et a salsatis. Recipe. s. bestie ovis ruminantis spuma cum digito ex ore tollatur et cum vino sicienti mulieri in potu detur. Viro detur cor leporis et statim ingrediatur ad mulierem. et mulier abstineat ab aceto et acrimoniis et salsis. non lavetur diebus vii. post. Et si necesse est ut purgetur cum competenti medicina fiat. Et si sit ex frigida. magis de v. generibus mirabolanorum. vel benedicta. post menstrua bal. Sequenti die fiat minutio de sophena vel scarificatio in tibiis. Sequenti die post minucionem detur tyriaca magna cum vino calido. Balneum fiat ex aqua decoctionis

L

mente . maiorane . melisse . calamente . rosis . malue .
branceursine . pimpinelle . foliorum eius . et lauri . Et
in balneum proiciatur oleum muscellinum vel laurinum . hoc balneum in
gradiatur mane . ix . diebus continue . et cum intrat balneum
et lectum ad dormiendum recipiat de hoc electuario . Recipe . spica . nuc.
m. garyofilorum . galange . cinamomi . piperis longi . storacis calamite . aliptr
equali pondere . butiro ad pondus omnium . confice cum melle
ro . addito musco . In omni quoque fiat suppositorium ex castoreo mag
et plus olibano . et oleo muscellino . quod teneat usque ad me
dietatem noctis . Quo extracto supponatur quod modicum supposi
ex nuce muscata . garyofilis . ligno aloes . storace calamita . musco similiter confi
cum storace sive aliquo liquore . Hoc per . x . dies facto post emundacionem
menstruorum . fiat scarificatio post tibias . et quoque fiat fomentum
ex aqua pluviali . decoctionis bulbonis pulegii . Consequenter fi
at suppositorium ex ambra musco et aliis speciebus dictis . Hiis tribus diebus
factis . quarto die fiat pessarium fomentum . quarto ex pulegio
et bistorta et tunc per vir coeat cum ea . Hec autem fiant si ca
est humida quod est precipua impedimentum . Vicissim quod circa opiate .
galliamuscata cum archemesia . Aliis autem sit impedimen
tum propter pinguedinem sibi invicem cohérentes non possintes se misci
ere . Quorum tunc siquidem medicacio cura est . Aliis autem
membranum innascitur in sinu mulieris . Unde orificium ob
struitur et viris inepte redduntur . Quod autem visu aut
tactu patefacit et sic cura cirurgie relinquitur . Que autem
fastidiunt coitum accipiant in cibo testiculos cuniculos
aut summitatem caude vulpis . aut testiculos tauri . mu
lierem enim ad libidinem excitant . Coitus unctum felle uris
inmadit voluptate excitat . aut suppositum eo unguento aut
cum felle capri et semen cicer mulierem delectat in coitu .
Idem asserunt de succo spinie . Et coaglum leporis cum
vino impotum fac concipere . Quoniam autem dubitacio est cuius
culpa aut viri aut mulieris proveniat impedimentum . quidem dicunt
sic posse discerni . Quod malvam silvaticam mulier mingat
in vase et in ea iaceat eidem . Quoniam tunc arescat fuerit mal
va : non potest concipere . Quod virens non est culpa mulieris . Item cu
iusque viri et mulieris singulis vasis mingunt et in eis furfura
maceantur . In quo furfura vermes invenientur sterilis est .
Quoniam autem impedimentum contingit ex maleficio et concepcione . Et dicunt
quod argentum vivum delatum aufert maleficia in coitu .
Si ipsa sit nimis stricta maleficio vel ille impeditus .
et fiant ea que dicentur in apparitione Quarum hoc enim . Mulier
autem volens cognoscere ab aliis . ut dicunt deferat sec
cornua limacis . hunc enim virtutem specificam concipere impedit .
Lapacium obustum coram femina facit eam concipere velit
nolit . Dicunt autem quod mulier subfumigata ab orientis mul
per vulvam bene concepta . Quoniam odor per medium corporis naribus non
senciatur sterilis est . Et de impedimentis concepcione et sterili
tatis melius est tacere quam in spacio venenosius immu
tendo effundere . Sed sciendum quod non in tertio articulo et tunc fiat
alia lenia . aut conspersa quam in matrice ponantur ut quae sunt
mitigativa ut altea . aut laxativa ut scamonea aut consump
tiva ut nitrum . aut a virtute ut pomum quercus . aut modice calefacien
do ut granum orobi . Et de rebus sterilizantibus est vermis
lucens de nocte sepius potatur a muliere quod facit omnino infecunda
nam esse . et ideo cum inimico est puniendus . De figuratione fetus.

Concepcio anima operante opifice ministrante natura
non impeditur sed semper reformatur . vegetatur et movetur .
et in humanam machinam erigitur . Quoniam dicitur a'hic
quid faciat sanguis mistum ad sperma . et ex quo spermate fiat
embrio . Ar enim ponens sperma hominis principium formale quod
mutrum habet ex sanguine misto videtur dissentire a medi

cis qui ponunt spermata viri et mulieris in unam substantiam
convenire embrionis . De hoc dicit Avicenna . caro pinguis et adeps
ut impleant loca . prima membrorum natura generantur ex
sanguine misto inferiori . Et ex sanguine in . post quam habet similitudinem
cum spermate et est aptum nutrire . Quoniam vero de sanguine in.
fex est . fiunt cum pinguia nascuntur . Alia membra consimilia de sperma
te viri generantur . ut caseus de coaglo ita principium con
gelationis activum in coaglo . ita principium coagulacionis forme est
in spermate viri . Quoniam de spermate femine est . generatum
est ut caseus de lacte . Lac enim coagulatur in principio est coagul
acionis forme passive . Similiter cum coaglo in spermate femine .
sicut lac et coaglum est principium coaguli casei . ita duo spermata
substancia embrionis . Quoniam hoc quod videtur ponere se potest in quod agit .
quare non videtur quod sperma hominis pars embrionis agat coagulan
do in substanciam embrionis . sic enim efficietur se cum ex ipso membra
formentur . quod nemo ambigit . Et cum michi sit principium sim
ipsi contradicitur dicit nichola in suis quodlibetis non est a quo sumit
principium . Quare cum sperma sumit principium ab humoribus non est
humor non quod est superfluitas decisa ab humoribus apud vero autem
generacionis . Unde duplex est principium generacionis . sperma scilicet et sangui
menstruus . et sperma in generacione est humor principalis . ipsum
enim est radix et fundamentum generacionis . Sanguis menstruus est
humor secundarius et principium generacionis per associacionem cum eo
vertitur in similitudinem substancie spermatis . et augmentat ipsum et
sperma quod membra generata ex eo et potest necessarium quam mittitur ad
loca vacua replenda . Pars enim superflua expellitur a cor
pore in hora partus sicut patet . Dicitur humor duplex . quod de
humoribus et de humectantibus . Ex hiis et hiis quod sperma
augmentatur . Quoniam augmentum est opus anime vegetabilis . quae in
spermate est anima vegetabilis . et hoc concedo quod dicit Aristoteles in
libro de anima . vegetativa anima aliis inesse potest . Aristoteles ibidem .
Huius sunt opera duo generare et alimento uti . unde
planta generat plantam . animal animal . Unde videtur quod ab ultima anima
fluat virtus generativa . Ideo dicit haly virtus quae facit
sperma in dispositione corporis et cetera . Illa autem anima sen
sibilis est . Unde Aristoteles . Sunt sensitiva et vegetativa . et potencia
animarum . super sensitivam est humana seu racionalis . Unde concedo
triplicem animam esse in humano corpore . non tres . Quoniam dicitur
per modum materialem secundum comparacionem ad eternam . Unde prima est sub
corpore . ultima super corpus . media corpori commiscetur . Unde
vita procedens a prima . latens est et occulta . media appa
rens et manifesta . ultima excellens et gloriosa . A prima est
sensus non a quo est sensus in nutrimentum augmento . A
secunda sensus alius . a quo visus et cetera . atque motus voluntarius .
Ab ultima sensus spiritualis a quo intelligencia . discrecio .
perscrutacio . solo . ligo veritatis . rerum cognicio . Unde ab
hac habet homo ut sit cum plurimis cum principio . quod sit corrumpi
bile . reminiscibilis ut dicit ysaac in elementis . Quoniam ad
quartam animam vita se habet et potencie nichola dedicat sic
Organum vite et vegetabilis ad ferre precium est in sup
licie vegetabilis . Vegetacionis enim interrupta potest vi
ta in eis corrumpi . Sed in petris in augmento plantis est
de continuitatis mecta non videtur fiant . Quoniam vel animatum addicitur
aut deficiunt . aliis vero misere et multiplices operones diverse
sunt et diversas potencias mistas . ut ad effectum pervenire possit .
Vivit quoque et vegetatur ac sentit et movetur . intelligit et
discernit et quod ex eis oriuntur non facile inmaliam efficere est .
Et hanc primam hec prima distancia est quam primam operare
secuntur . sine quibus ceteras scilicet sensibilis et racionalis nulla est .
possibile est . Nullum enim inanimatum sentire possibile est
insensibilia non quod prima nulli inde quod in dubium . Quoniam

cum et iuvenis ad senium et parva sint. Vivit enim aliquando in
embrione matris cum ad prima tamen certa et remotissima
potentia habent. ¶ Vitam enim vegetabilis et aliis omnium
potentiarum prima esse contendimus. Amplius vita actu omnibus eque
inest natura est. Certas neque. Sensus enim quibusdam
perceptibilior ut lincis et equile visus. Hominis tactus et gustus.
Odoratus canum. ¶ Intellectus est quibusdam acucior. Et ex
¶ Intellectus est qui sunt effectus. Non enim invenimus universaliter vita
vero equaliter inest. Prima ergo et equalis et continua est. ¶ Primum
enim forme actus est. Est enim primus motus ex quieto et temporaliter
non fluens. ¶ Ex hiis patet quod anima et vita prima sunt. Anima
autem vegetabilis non recipit nisi super minimam complexionem
tamen quia nec vita. ¶ Propterea autem quod debet vite esse
calida et humida in se. Vita enim est secundum Aristotelem cum calida et humida. Unde
vita recipitur super complexionem sensus. Et motus super complexionem.
Ideo et intellectus super continuitatem universaliter. Sed in nobiliori
quam homo debet. Dubium est quia simpliciter vegetabilia magis
vivunt ex eis ut dixerunt antiqui. ¶ Et dico quod hoc intelligitur
est id est ex eo quod magis accedit ad eum. Omnium enim constantium
eorum non vivunt. Ideo enim simplicia agunt in compositis. Quando
composita a simplicibus autem est alteratio et generatio. Ad quod dicit
Aristoteles. Arbores vivunt ex aqua id est ex eo quod magis accedit
ad ipsam aquam. Et propter hoc quod eorum nutrimentum est simile et eorum forma
est similis. ¶ Omnia enim est concordia et pauca contrarietas inter eorum
formam et ipsam propter hoc crescunt et vivunt in infinitum. Quod non
habent quod sit magis eorum minus. Unde cum habent qualitates complexionales
quas solent inveniri vita. Quod complexio est medium quod debet vite
scilicet complexio composito et continuitas. ¶ Vita non recipitur nisi super medium
non complexionis. Et unumquodque sicut quod accedit ad medium meretur
vitam. Cum autem magis accedit ad medium quo non meretur
vitam. ¶ Et dico quod cum vita quamvis non recipiatur nisi super
tale medium non tamen super omne tale sed in quantum meretur organizacionem.
¶ Et cum in homine magis accedit ad medium
vivere deberet diucius. Sed dico quod forma hominis a celo est et non a [illegible].
Unde est finis et perfectio omnium. Unde forma enim est perfectissima
et plus nobilissima ut cum sit a forma magis durat in homine. Quia
in homine durat et non vivunt in infinitum. ¶ Sed enim audiendi
sunt qui dicunt hominem fieri ex minus mixtis quod plurimis ex contrariis
fetoribus, aut sordibus, sudoribus, aut aliis superfluitatibus
que proveniunt a bonitate non bene digerente, et non in ultimam
et eliminantur sequestrantur. Quia a non elongabile est nullo tamen in
corruptibile. ¶ Propter hoc enim non fetant fetora bovum aut bestiarum
propter imperfectam indigestionem preter assumptorum eliminantur.
Nec omnino invertibile a superfluente sequestrantur. ¶ Cum ergo
hominis propter perfectam sequestracionem superfluitatum et materia magis est
munda et pura. Et sic patet quoniam cum nobilior sit debet sensibilis
quam vegetabilis. Cumque sensibilis recipiatur super vegetabile.
¶ Anima autem racionalis non recipitur nisi super ipsam commixtam
naturam vegetabilis et sensibilis. Ideo est animam dignior racionalis
quam vegetabilis vel sensibilis conveniunt. ¶ Cum ergo quod debet
anime vegetabili propter equalitatem complexionis sunt minus non solum
vitam. Unde eorum appetitus proporcionatur sue materie. Et propter
hoc eorum appetitus est infinitus. Quod est super unum infinita.
¶ Et tamen alia magis appetunt hominibus. Quia eorum non magis
accedit ad vegetabile. Et infantes quia adhuc anima racionalis
similia est sibi vegetabilis. Et sensus est et complexio est calida et frigida
et sicca et humida. Omnis appetitus est super nihil. Unde secundum Aristotelem
fames est appetitus calidi et sicci. Et secundum aliam translacionem calidi
et solidi. ¶ Sitis vero frigidi et humidi. Quia non mihi videtur ut quibusdam
placet quod nutrimentum sit a tota substancia. Ideo enim cibus mittit a prima
tota substancia. Sed a parte scilicet calida que est calida et sicca. Aqua frigida et humida. Quia

hominis propter ultimatam nobilitatem sue materie. Meretur ultima
tam formam. Unde cum ista sint extrema ex parte celi et non vita
non potest stare in istorum contrarietate. Sed vincente una super formam
adveniet mors. Vegetabilis autem anima eorum minus mundi
de forma celesti magis vivunt. Unde Aristoteles. Homo inter omnia alia
magis corporis diucius vivunt preter quam elefas. Quia elefas vero
est magis similis inter sensibilia et magis accessus ad simpliciter
vegetabile. Sed tamen cum simpliciter vegetabile sit et
racionale. Cum fieres quod est in medio scilicet sensibile cum sit
magis accessus ad id quod diucius vivit quam homo. Magis debet vivere
quam homo. Et dico quod ibi est non forma completa minus imperfecta. Unde
propter imperfectionem forma non addit ad durabilitatem substancie.
Sed propter contradictionem potius destructionem. Sensibilitas enim ad
dat ad contradictionem et imperminanciam vite. ¶ Et si vege
tabilia inveniuntur diuturna vita. Quoniam singuli moriuntur et
renascuntur. Et dico quod est ex passibilitate substancie et propter
solucionem facilem. Unde cum non possunt stare in se. Decidunt
a se in quo salvantur et vivunt. Sic enim debent anime vegetabili.
¶ Quod ergo dicit quod magis accedit ad simpliciter vegetabile diu
cius vivit. Debet intelligi cum constancia sibi et constancia re
solucionis. Quod autem obicitur de palma que magis videtur habere
formam completam sicut in homine. Unde non gingnuntur ubi vive
continue ad modum sexus. ¶ Dico sic. Prius quod magis vivunt
de medio equali cui debetur vita. Unde diucius vivunt.
¶ Diximus supra quod sensus est post animam sensibilis ut isto
modo comprehendit secundum quod comprehendit sensus scilicet corporeos quinque.
Alio autem modo intelligo hic generaliter secundum quod diximus quod triplex est
sensus. Unus qui est anime vegetabilis. Ut est appetitus sim
plex vegetabilis. Et est sensus animalis qui est ab anima sensibi
li ut patet in tactu. Et est sensus spiritualis a quo est dilectio et
prohibicio. Et est et alius sensus qui est appetitus diffinitus.
Unde dicit Ysaac in libro de elementis. ¶ Diximus quod dolor est privi
tacio rei similis ad nobilem. Et omnis privacio duabus
indiget rebus scilicet agente et paciente. Ut sit ex agente ac
tio et a paciente sensus. ¶ Sed ergo prima una duarum rerum
scilicet sensus et passionis non est dolor. ¶ Ideo autem sequitur ex partibus
celestibus et corporibus et minimalibus. Corpora namque celestia sen
ciencia sensibilia sunt et non permutabilia a se. Et essencia
sua propter hoc non dolent. ¶ Corpora vero minimalia paciuntur et non
senciunt. Quia propter hoc non dolent. Dicte est ergo ut non sit dolor nisi
ex sensu et passione. Post ergo sic dico. ¶ Quedam senciunt
et non paciuntur ut corpora supercelestia. Quedam paciuntur et non
senciunt ut corpora minimalia. ¶ Quod ergo dicit Ysaac quod ex pa
ciente fit sensus. Amicus dicit. Sensus est ex passione. De
dupliciter passio fit et sensus. ¶ Diximus supra quod sperma ef
fluit in matricem plenum spiritibus et virtute generativa fluit cum
spiritibus deferens secum virtutes scilicet alterativam, spiritualem et
naturalem. Que non cessant ad complementum partium. ¶ Relictis a
quibusdam racionibus que fiunt de vegetacione spermatis. Et que
membra prius formentur et similibus, transeamus ad id quod formatum est ex
eo. Quoniam de eis est sermo. Dicit Avicenna. Sanguis quod effluxit
in tempore mensium a mulieribus separatur et fit nutrimentum. Sed alia
pars eius est que convertitur in similitudinem substancie spermatis et membrorum
que ex eo generantur. Et fit nutrimentum augmentacionis ipsorum. Alia
pars est que non est nutrimentum fit ad hoc. Sed est conveniens ut eo
aptetur ad implenda membrorum loca prima vacua. Et fit
caro et adeps. Et alia pars eius est superfluitas que nulli harum
duarum rerum est bona et remanet usque ad horam partus quando
non ut potest superfluam expulsit. ¶ Cumque infans perit
sanguinem quod ipsi ex generat. Hic sanguis vicem supplet
et generatur ex eo quod ab alio generatur. Sic caro quod generatur ex

sanguine spisso. q̄ caliditas et siccitas coagulant. ¶ Adeps
n̄ ex ei⁹ vnctuositate et aquositate gn̄at̄ q̄ frigiditas coagulat.
sed caliditas ipsam resoluit. ad q̄d nō q̄ agit in te calore in
spermate. quidam pō spermatis q̄ est liquidior euadēns a di
gestiōe est glutem ligans mēb̄ simplicia p̄. ¶ Ista cū
sit valde humida indiget proporcōnali calore ḡ nutto.
Iste ḡ calor cū humido h̄t in se vicium gcrā et ista hūi
partit desiccacōm eo n̄ dissolōm. Secūn ista humtat̄
s̄. iiij. etates et currit vita et fit mors nāl. Et simul
est opilo fixa. h̄ m̄ et alio m̄. s. q. ex ḡ ligat pte spermatis
coagulant̄ memb̄ p̄ma. ex q̄ alterac̄e surgit opilo
fixa. Ig̃ p̄ humid q̄ est ligans mēb̄ cū calore suo ḡ calor
pprius. et ab illo et sili cum rete fit digō. Ista ei⁹ in mutat
recipe vita fluente a corde. ¶ Nutriunt̄ ḡ mēb̄ ex
misto sanguine. et q̄ gn̄at̄ ex sanguine misto patit̄ disso
lucōm. alteracōm. cōsūe. et p̄ istā gn̄ant̄. iiij. cōplones
s. sanguis. cola. fla. et mlia. ¶ Pat; ex iam dc̄is q̄ san
gs mistus dā opteat loca. gin ex ei⁹ p̄iori pte q̄ h̄t sili
tudinē cū spmate nutriūt̄ mēb̄ p̄ma. ¶ Et ex pte ipi⁹
impuriori implent̄ intestina mēbror ne p̄ mēbra ex col
lisione ledant̄ vn̄ fit caro et adeps. ¶ Oz si depdūt
suscipiūt restaurōm. ¶ Ex fece a' sanguis mistri in
fit fima q̄ involuit̄. vnm ex san. mist'. superfluo sp re
mang i fima q̄ nutriūt̄ et tpe p̄t' expelli. ¶ Hic a' q̄r.
vtr̄ n̄ embrio nutriat̄ lacte vl sanguine misto. q. a lacte.
vr̄. Dic ei ypo in affor̄. cū mulier in vtero h̄nti si lac ex ma
mill' mlt̄ fluxit. debilem fetū sigt. q; n̄ fit debil'
n̄ si bñe tēde nutrimēti. ḡ lac nutrit eū. ¶ Sed o lactis digō
n̄ p; i matre n̄ in fetu. qr̄ n̄ vr̄ a lacte nutri ¶ Sed
si lac nutriz; aliq̄ superfluitas ei⁹ remaneret q̄ n̄ repi
alicubi. qr̄ i oī digōne aliq̄ superfluitas descindit̄ et in
p̄ max. ¶ Sed si dicat̄ q̄ ex sanguine mī. iux̄ i° ypo.
cū mulieri in vtro h̄nti mistrui⁹ fluentib;. impo'le est fetū
sanū eē. q. videt̄ ogtare cū mistruū nō recipiat n̄
sit in superhūidante misto. ¶ Sz h. quō ex sanguine ipo
ḡsso q̄ p̄p ei⁹ inolitabilitatē et viscositate mēt̄ expelli
Quō nutriēt̄ tam tenū. n; vr̄ impur̄ purū nutrie. Illo
eū sat ad ei⁹ eē. sz deferre. Et dn̄t ad h̄ q̄ embrio
sanguine nutrit̄ mediante q̄in vena q̄ nō ē i virs.
¶ Ista vena orta h̄ns ab epē ut p; p sciam anichōie
diuidit̄ in duas. q̄r vna superior bifurcat̄. et vna ear
mittit̄ ad dexterā mamillā alia ad sinistrā def̄
sanguinē ab epē. et ibi dealbat̄ q̄ nutrit̄ infans.
¶ Alia po inferior bifurcat̄ et vnū recidit ad dextrū cor
nu matricis. alia ad sinistrū. et defert sanguinē et ibi m
tus cotiledones tāsmittit̄ ad fetū et ibi digit̄ a vir
te digestiua. ¶ Tercia ipi⁹ embrionis et assilac̄ embrion
et i° vna digestiua est in embrione. ¶ Ita si opilo fuer
fiat in poro quietis inferius siue fet⁹ nō susciplat nu
trimē redundat sanguis ad mamillas mlt⁹. qr̄ indicat
por affor. ¶ Sz plane ocedit superius dūc. fetū nutri
ex sanguine mistruo. et dico q̄ cōuenienciori est q̄ ex eo
gn̄at̄. et grossior est sanguis mī. ut ex eo grossiora mēb̄ nutri
ant̄. ¶ Oz aū gn̄ant̄ ex spermate et sanḡ mī. sūt frā
et sic. sed gn̄at̄. Et sic ob' q̄ a ca. et ex ca. et in ca. ge
nant̄. Dico q̄ oīa cal'a nāte est eē actu cal'a et q̄ plena
spib; cōiunctū cū coagulat̄ a calo. n̄ vr̄ eē calm. qm̄ cōig
ōrie sūt cāe. Ig̃ si coagulat̄ a calo. calm n̄ est. Ig̃
a reseccante humido. a calo frīn fit. et siccū. q̄r oīa
mēb̄ gn̄ata ex spmate frā sūt et sicca cū sanguine
mistruo. cōuenit eūd effcm inducit. Dimiū q̄ si fluat

fetū recludit̄ in fima usq; ad ptū cū ipo explrirurum.
vn̄ tpe impregnacōis n̄ solent mistrua fluere nisi i mulis
humida cū sanguis superfluit. Illa tn̄ iuas mistruū fetū
p'aruans q̄r superfluit po mittit̄ p̄ma et ad mamillas. et
q̄ superflui' sanguis recludat̄. p;. q̄r plus emittit̄ cū fe
tu. q̄ cōngeles aū ocept̄. et p̄ h̄ q̄ inclusus tpe redū
dat ad cap̄ dolore gn̄ans. alii ad stōm. pueniens i mlē
appetitū ut carbonū et latm. ¶ Sed q̄r q̄ aere inspi
ret fet⁹. n̄ ei aere gente in matricem. calo ē. est ac
vn̄ n̄ attrahit n̄ ad mitigōm caloris innati. Et dicūt
quidā ventilacōm cordis q̄ pat aere attractū ad oīa
mēbra corpis. Dicūt aūt quidam. arteria a corde dirig̃
ad cotiledonē et sic ad cor mediante aere puenit ad
fetū. vn̄ fet⁹ inspirat et exspirat eund̄ aerē q̄ et
mat⁹. ¶ Sed qr̄. cū embrio in p̄n homogenea sit et ca
lor sit agens vniformit̄. vnde q̄ oīa mēb̄ fouient̄
sil'. ¶ Sed q̄ quam p̄ma. quā posti⁹ gn̄ent̄ vr̄. qm̄ eis
a q̄b; oriūt̄ mēb̄ ut mēb̄ orta a p̄ncipalib; indiḡt eē
posteriora. vnde p̄ncipalia mēb̄ indiḡt p̄ora oris al
ius. ¶ Sed vc̄ n̄ inflmt sanus n̄ a p̄ncipiis. ḡ p̄ma
priora sūt sed inflmt̄ virtutū. formacō a' pcedit ex viu
tem. ¶ Sed calor agens i spmate directa actōe ogregat
homogenea et sepat ethogenea. ḡ ipo actu vno agē
do in ōsilib; opat̄ officiala et ex eād. m. ca p̄n q̄ orta
ab ipis gn̄ant̄. ḡ ōgregando in homogenea sil' opat̄ cū
nō agat ut vr̄. in vna m̄ p̄us et alia p̄cius. ḡ oīa sil'
opatur. Et dicūt h̄ q̄ mēbra simul oriūt̄ et n̄ dm̄. orta
a p̄ncipalib;. q̄r ab eis h̄ant origine ut a ca mēb. q;
q̄ eis desiuit̄ et ab eis pcedūt locali. vn̄ p̄po. a. notat
tam finalē et mlem. ¶ Sed vc̄ inferiora pcedit a vtu
te illi cp̄is. ḡ mēb; a q̄ h̄ vc̄ pcedit p̄us erit mēbr̄
si. sc̄ q̄ cadit tal' effcō. ḡ cp infomacōe p̄or erit.
¶ Sed nulla opo in corpe exceet̄ n̄ mediantib; spib; et
ea vitali. ḡ vita et spc pcesserunt. informata ut
p̄uisū est. sz h̄ p̄p̄e sūt cor; ḡ cor pcessit p̄ epē ¶ Sed
venē h̄nt originē ab epē. ḡ sūt eo p̄oriores mēb. sz
quam venē sūt in ōstitucōe cordis. et oms pa m̄b̄ p̄or
suo toto. ḡ cū vena sit p̄or corde et ep p̄us venis. ep̄
ei p̄us corde. sic pōt pbari q̄ cor p̄us sit q̄ artie. qm̄
artie p̄ores sūt epe q̄ oriūt̄ a corde et sūt in ōstitucōe
cp̄is. ¶ Sed sic se h̄t vc̄ ad virtutē. sic mēb; ad mēbrū.
sz vc̄ natal' p̄us est in ōsidacōe medici: ḡ cp ¶ Iste
calor innat̄ et spc ortū h̄nt ab humorib;. humores ab
epē. ḡ ep p̄us. ¶ Hic dn̄t virtutē informatā p̄mā q̄ est
informans mēbra. n̄ pcedē ab aīa vegetabili q̄ sit sic
in spmate. eo q̄ aīa vegetabil' ibi n̄ ē. sz ex spibus
fusis obuiantib; cū spib; a matre infusis simil' iuct p
ducūt formam ōuenientē matie et aīa a q̄ descendit̄. ¶ Sz
tūc est q̄o quō vegetant̄ semīa piscium effusa in aq̄ q̄r
n̄ vegetant̄ ab extrinseco. n̄ tn̄ ab intrinseco. q̄r nich
agit in seipm q̄ pō vegetandi n̄ sit in aq̄. p; p̄ h̄ q̄
v est pō vegetandi ibi et aīa. ex eū aīam pōm n̄ ōtin
git ut vr̄. repire. q̄ adm pō indiuidi aū audiendi n̄
repit̄ ex aīam sensibilem. ¶ Ig̃ si pō vegetandi ē
in aq̄. ibi eēt aīa vegetabil'. ḡ aq̄ eēt aīata. p̄p h̄
dn̄t aliī q̄ embrio ē aīat̄ et vc̄ p̄p̄e aīe ē q̄r ab aīa pced.
sz tūc si aīa est in embrione q̄re n̄ ex se vegetat̄ sn̄
amminiculo. Sil' si ouū ē aīat̄ q̄r n̄ vegetat̄ n̄ me
diantib; calore et spib; gallie. ¶ Et dn̄t q̄ in piscib; se
men ē aīat̄. et p̄p siccitudinē n̄ aq̄ ad sim piscium et sim
bolū facil' est ōuisio incremēti. et mutant se ipo et aug

mentant semen. Corpus enim destitutus potentiam vegetandi anima vegetabili sunt. Sed hoc ex aere non contingit respirare. Quoniam a calido et humido est vita, et a frigido et sicco corruptio. Quia in aere non respirat augmentum. Unde ovum quando est calidum habundans sibi simile in aliquo aliquando invenitur generatur pullus et fetus leonis et flatum respectum leonis et oportet ut influant et calor spiritualis in fetum in proporcionali habundo de talibus disceptacionibus relinquimus aliis investigandum. De formacione embrionis.

Suscepto igitur semine in matrice circa amplexante ipsum clauditur strictissime ut nichil evadere possit aut ex semine aut ex mulieris. Spiritibus effusus et calore proprio et illi matricis fit digestum et dealbatur. Deinde ut dicitur calore invalescente ex humiditate infusa et collecta ad ipsum regulatur rubedo et fit ad modum sanguinis aliquantulum coagulati. Nam necesse fuit ipsum ingrossari ut membra roborata ex eo generarentur. Nam ex aere et igne membra non possunt generari. Sed terra enim et aqua omnia precedunt alia. Inde dicit Aristoteles quoniam aer non crescit nisi in terra et aqua. Quapropter agente calore fit condensacio et consolidacio et agente immutatur quod carneum est in carnem, quod osseum in os, quod nervosum in nervum, et sic de singulis agente natura. Albumen non omnia membra formantur et mediante humiditate seminali continuantur et coniunguntur et copulantur ad suos situs et perveniunt in compositionem in simplicibus et compositorum continuitatem super quam membra recipi anima racionalis. Similiter membra augmentantur et indurantur. Et cum magnificantur et indigent maiori aere et eventacione et respirat clausum et fortassis membrum recalescitur ut procedat. Sed in primo dominatur Saturnus qui est virtutis congelative propter retencionis et hoc uno primo mense vii dies. Deinde dominante Iove fit digestio et relaxacio et fit motus nocivus et agitacio impugnanti et incipiunt accidentia … erumpere. Et sic quidam Saturnus primo mense dominatur et operatur retinendo consolidando secundum opiniones debitas planetarum. Unde statim incipit … claudendo per vii horas. Deinde recedente Saturno subito relaxat et digerit et dealbat vi vel vii diebus. Deinde agente Marte fit decoctio et additur rubedo. Imprimit eum suum colorem et hoc ix diebus. Deinde agente calore solis et aspectu consolidatur … continuatur in maiori tempore … xii diebus. Et sic in primo mense illi planete habent actionem sub Saturno. In secundo mense habet dominium Iupiter unde fit relaxacio membrorum et rectificacio membrorum et cingunt forcia sua … et incipiunt effigiem suscipere. Et in tercio mense dominatur Mars et formantur membra et vigescunt partes. Sed in iiii dominatur Sol super formam et suscipiunt vitam et motum dilacionis in ipsis. Quare ipse est principium vivificacionis. In quinto dominatur Venus solidantes et nutriens vivificata et augmentantes. Deinde in vi dominatur Mercurius, nutrimenta bona et bene nutriens et augmentans, mala in se conservans. Et in huius spiritibus rectificantibus recalescit et unitur. Sed virtute debili repugnare non potest. Unde expetit. In vii septimana in qua dominatur Luna que est principium humiditatis. Unde fit relaxacio ligamentorum fetus et humor claudencium os matricis. Humidante igitur humido relaxante et frigidante … migrat expulsio. Fortificatur enim matrix et confortatur a frigiditate lune et matris fetus expellitur. Et signum precessit motus … medium quarti. Quoniam tempus recalescentis advenit frigiditatis temporibus … Si autem non matricatur in vii non expectes expulsionem in viii quoniam hoc tempus Saturni habet dominium. Sed in nono fiet ad bonum et in x. Nec tamen non … calumpnia et quibusdam in xi. Quoniam in quo Iove aut Marte aut Sole non potest expulsio. Sed quoniam in x motus

unde precessit. Post iiii mensem circa medium v ut dictum est … qui in vi aut viii fit partus ad bonum. In vii et ix ad bonum. In x aut xi quandoque ad bonum, quandoque ad malum. Ut igitur dixi, ad tempus formacionis et motus adequatur tempus recalescitationis. Ut si hoc consideratur tempus motus, si adsit in iii vel x. Et sic … de exitu in vii vel ix. Cognito enim tempore impugnacionis et tempore motus de facili cognoscitur tempus parturicionis. Et in quanta parte mensis fit motus et in eadem est erupcio partus. Virtutem in matrice attendenda sunt menses lunares in femina solares. Alioquin occurrerent dies superflui et diminuti in iudicium cum errore. Signa concepcionis.

Concepcionis signa sunt, si in fine coitus horripilationis quidam mulier, eum accepit et ipsum orificium concluditur sed sensum. Et ultimum semen extra effunditur vel paucum. Concepcionis signum, si mas, sentit virgam suggi et comprimi in coitu. Procedente tempore menstrua non currunt sicut solitum. Titillacio adest in ore matricis … ventrem et spine dolor in cruribus genibus. Difficultas ad motum. Si concepit … collum eius … dorsum frontis, et … mamille … duriores. Unde ad venerem appetitus in primo. Non concupiscit sicut solitum … paciuntur et vomitum. Si mas concepit, color mulieris splendidus cum rubore, motus levis. Venter in dextra parte tumescit et rotundatur ut cepe et indurescit magis reliquo et circa caput rubescit et lac est spissum et bene digestum ut super aliquod corpus politum positum non dividatur vel super unguem lucidum fusum … coloratum est solito … suppositum caput mamille … Cum surgit in sinistram genu se appodiat. Pedem motus dextrum prius … Si feminam concepit, gravius est et tarda et pallida et venter habet oblongam formam et potius in sinistrum et mamilla ex illa parte … est magis. Et exit lac indigestum, lividum aquosum, quod fusum super politum corpus dividitur et diffunditur per partes. Sunt urina effusum et caput mamille livescit nigrescit. De urinis.

Asserunt quidam magistri quod plures resolutiones … id est aliquantulum grossi in urina mulieris apparentes et pinguedine et maxime in parte inferiori in modum amidi infusi residentes, que post modicum tempus conglobantur, significant mulierem masculum concepisse. Quia significant caloris naturalis vigorem, qui eius talem colorem impedit. Situatur autem calor ideo in quo dominatur in suo … Si autem appareant circuli albe et liquide non rotunde forme sed plane, significant conceptum femine. Liquescunt autem et planescunt propter debilitatem caloris. Sed cum ille resolutiones ex fetu et non possit cum ex omnis venarum … non possit aliquid ingredi ad exterius. Videtur quod nichil possit significare ex parte concentorum nisi quod deductum est ex nutrimento et superfluitate nutrimenti refluente ad exterius … et cum nutrimentum … deportantur. Unde nichil videtur significare. Et quod equivocantur circa … ad alias egritudines … non hoc signa propria impugnacionis indicant. … autem sic … urina impugnantis in primo impugnacionis est citrina ad subalbedinem declinans quia semen in medio eius fit spissum. Et significat impugnacionem. Urina parum … super quam est signum … et quia … sunt in ea quia ascendencia. In fine impugnacionis apparet in urina rubedo in loco in quo apparuit in primo impugnacionis subalbedo. Et tempore movetur urina impugnantis conturbatur. Tunc est in fine impugnacionis. Et quando non conturbatur, est in primo impugnacionis. Alii autem dicunt quod urina impugnancium in primo est quasi sanguinea in principio vel … vel tercio mense habens nebulas in

nitas. et ypostasim et albam. et urina mulieris clara. ¶ In
quarto vero mense citrinam et videtur habere colorem et ypostasim
albam. et urina mulieris est grossa. et livida. Constans
autem dicitur pulsus pregnantis esse forte et magnum. Phy
laretus autem dicit pulsum esse velocem et spissum. Et consi
locutus in principio impregnacionis. Philaretus vero in fine. De
conservacione pregnantium ¶ In primis igitur .iiii. mensi
bus et .vii. in ultimis caveant a motu corporis forti et a
nimie sollicitudine nimia. et fleobotomia et farmacia propter te
neritatem ligamentorum fetus in matrice. In primis enim propter teneri
tatem. In ultimis propter maturitatem ut in fructibus propter
cito dissolvuntur fetus et cadunt. ¶ In temporibus autem mediis in
stante summa necessitate levissima media purganda est.
vel in ypo. pregnantes purgare si convenit. a quarto usque
ad .vii. et cetera. Sumant autem digestibilia. et pax et se
pe. ¶ Et si appetitus sit mulieris sophisticus quia appetit
quod si potest solveri ingenio. Abortiencius autem propter contra
dictionem desiderati paciuntur aborsum. Unde non reducunt
ad memoriam nocencia non solita si fiunt cacochima
ut que invenimus autem aut acquiri non potuit. ¶ Confortetur
stomachus oleo nardino. masticeleon. Et si appetat ut tona
bilia fiet [illegible] ex nuce muscata. gariofili. lingno aloes. cassia
alingnea. macis. cinamomi. cardamomi. galange. spodio.
rosis. epithimo. cuscute. semine papaveris. ¶ Si appetat me
lancolica. et si deficit apponatur nimia et parum de aceto
se. fem. petr. caveant tamen ab opio. ¶ Si autem appe
tit insita cibaria aliquantulum satisfaciendum ut intem
peri. ¶ Iuxta tempus partus vero utantur balneis et inunctio
nibus. et consumptio mediocris. per ventositate et lata
fricentur mediocriter. et sumant vina pigmenta. et caue
ant a multa lavacione et constipacione. utrumque enim nocet.
et coyte propter fetum et compressionem. In multis enim ex hoc defor
mia membra producuntur. ¶ Caveant igitur tempore illo ab ipsi
bus et percussionibus et ab inspeccionibus deformium tempore mat
in partu. Multi enim fetus ex re prius conspecta post concepcionem
a matre formam impressam retinuerunt. De difficultate partus

18

Difficultas partus. quandoque fit ex nimio egressu fetus. quandoque
ex magnitudine ipsius. quandoque ex debilitate matris
nequeuntis expellere fetum. quandoque ex oppilacione. quandoque
ex fetus mortificacione. ¶ Si autem fiat ex nimio egres
su. cognoscitur per primam manum vel pedis emissionem ¶ Si autem
ex magnitudine fetus. cognoscitur per nimiam mulieris inflacionem
et per obstetricis iudicium. potest enim fetus fieri ydropicus in ute
ro matris sic est. ¶ Ex debilitate matris hoc fit. sicut
in iuvenculis que in .xii. anno conceperunt. vel matrix debi
litata ex ponderositate fetus non potest se exhonorare. ¶ Quandoque
fit ex longa egritudine precedente. ¶ Si autem fiat ex o
pilacione. aut fit ex pinguedine oppilante mulieris orificium
matricis. ¶ Quod intelligitur ex grosso sanguine melico. ¶ Si fiat ex pin
guedine cognoscitur per repletam habitudinem totius corporis.
¶ Si ex sanguine melico. cognoscitur per retencionem et sordidam
menstruorum ante concepcionem. ¶ Si autem fiat ex fetus mortificacione
hec sunt signa. Primum est quia non sentitur motus fetus. ¶ Sin
guli .iii. die fetus non movetur. ¶ Circa umbilicum sentit
dolorem magnum. ¶ Citrinus est discolor faciei et totius corporis.
¶ Frigidior appetitus. ¶ Sequitur vigiliarum insania.
¶ Sequitur genua sincopis. et thenasmo. et dolor
in pectine. quod totum fit ex compressione fetus a fetu circa pectus
inferiores. ¶ Si autem fiat ex nimio egressu cum manu
obstetricis reponatur. ¶ In aliis autem casibus ponatur muli
er in aqua decoctionis herbe violarum. malve. fenugreci. lini. absin

abrotani et arthemesie. ¶ Exeunti a balneo fiat
inunctio ab umbilico usque ad inguina cum butyro. et dy
altea et arogon. oleo. a parte posteriori. et tunc subfumige
tur spica nardi et radice costi. ad apercionem et confirmacionem
oris matricis. ¶ Item exeunti a balneo. si dives est. offe
ratur .ʒ. i. balsami cum vino tepido. Sin autem decoqua
tur in vino radices costi. et arthemisie. et in vino decoc
tionis. distemperentur .ʒ. ii. fellis tauri. et exeunti a balneo
detur borax. distemperetur et detur cum vino. ¶ Item fiat emplastrum
ex arthemisia decocta in aqua ab umbilico ad genua mul
tum valet. et fetum mortuum expellit. et secundinam educit. Et
tamen diu non moretur. tribuet enim ex matrice. ¶ Ciclamen sub
mulieribus fetum cito facit parere. Et statim solvatur. succus
rubee partum iuvat et menstrua provocat. ¶ Item fiat sternuta
ciones. ¶ Item exhalatur succus porrorum. et detur ad potandum
quantum testa ovi capit cum aqua tepida mirabiliter operatur.
¶ Similiter succus diptanni. ¶ Malva autem subiecta habet
occultam vim iuvandi partum. ¶ Loco manuum autem
instructoris detur. ¶ Signum autem partus tempus instancia est
torciones. et inplexiones in ventre. Et intendat tunc vet
gibbat ad stomachum ut aliquando cogatur vomere. et duricies in
magna est circa umbilicum. Tunc in anxietate ma
quod fetus recalcitrat ad exitum. constringat os et nares
ut spiritus ad matricem concurrat et iuvetur expulsio. Des
cendat per loca declivia. et si non potest ire sustineatur.
¶ Cinctorium ipsius sit corrigia cuius quod habet occultam vim
iuvandi partum. Et quod venenum. ¶ Item super lintheamen
ponatur per .iiii. cornua sublevet ut potius videatur
sedere quam iacere. Tunc ab oppositis .iiii. angulis
fortiter teneatur lintheolum facientes et agitare pacientem
concuciendo. aptum est etiam in fetu mortuo ¶ Si autem
sincopizet. apponantur aromatica naribus. et fiant
mordicative fricaciones circa extrema manuum et pedum.
¶ Balsamum suppositum secundinam et fetum mortuum expellit.
Et scilicet facit vulvam. succus rute et arthemisie
mortuum fetum expellit. ¶ Sternutacio fiat cum pipere
et castoreo. globus in posterioribus ponatur. ¶ Penna
vulturis subiecta pedibus pacientis parere facit.
¶ Item [illegible] potata eicit fetum mortuum. et ipsa liba
vent ipsius apponatur unum vel mortuum eicit. ¶ Las
pis optimam habet virtutem producendi fetum ¶ Item ad fetum
mortuum bibat lac caninum cum melle mixtum. et ar
themesia ligetur ad sinistram coxam. ¶ Dictamnum quod lac
mulieris cum oleo datum mortuum fetum educit. De exitu matricis

19

Exitus matricis fit aut propter nimiam
mollitiem ex humiditate. aut ex defectu virtutis
continentis ex frigiditate. aut ex lesione supra
mam moram. aut ex nimio conatu et difficultate par
tus. Et eodem modo curatur ut exitus ani. ¶ Si mollicies sit
purgetur et post matrix aromaticis stipticis et confortati
va et stringentibus fumigiis. suppositoriis. cataplasma
tibus. epithimatibus. fomentis et silibus. Et dieta stipti
ca et confortativa. de quibus satis patet. ¶ Assa fetida in
fumigacione ipsius valet. ¶ Si sit ex nimio conatu fiat
balneum stipticum aromaticum. et fiat subfumigacio ex eisdem
manu obstetricis inuncta eam reducat. ¶ Sternutacio
fiat. fumigacio facta ex rebus bonis vel matrici et exitum
ani. et est ex fetidis. ¶ Item accipe iuniperum. camphoram.
absinthium. arthemisiam. et herba cimini. et coque et in bal
neo pone pacientem usque ad mamillas. ¶ Post exitum
balnei eam suaviter pone in lecto. Tunc iaceat per

empie.

pedes suspensa ut matrix ad suum locum redeat. Accipe
ce minutula. ana. pulverem istarum specierum. s. galange. nu
cis muscate. spice nardi. gariofili. et distempera cum oleo
nucelli. vel pu[...]. et habeas subtilem pannum veterem. et intus
liga hos pulveres et forma pannum cum pulveribus ad modum pi
le. et intromitte matrici os vulve cum pila oppila. ut ma
trix iterum non exeat. Et pilam ibi cum fascia liga ut non
possit cadere. et fascea illa cingat interius ylia usque ad re
nes et ibi ligetur. Sed tamen antequam ligetur. fiat ei hoc emplastrum
super renes de semine nasturcii. bacarum lauri. cimini.
ana. pulverizatis in olla ad ignem calefacias. Tunc distem
peretur cum melle et cum [...] tepidum applica renibus. et ligetur
cum fascia pila firmiter et sic maneat. Et mulier iace
at suspensa per .ix. dies vel amplius si necesse sit. ut non
moveatur. Et dieta detur ei talis ut non multum egerat
aut sepius mingat. Sunt autem quibus ex difficultate partus
et defectu assistentis rupta accidit inter foramina non ut in
unum conveniant et ibi exit matrix et indurescat. Ubi
in hunc modum in reponendo subveniendum est mulieri. Appo
ne vinum calidum in quo bullierit butirum et fomenta di
ligenter quousque matrix mollificatur. et tunc suaviter
repones. Postmodum rupturam que est inter pudicum
et anum in .iii. vel .iiii. locis suees cum filo serico.
Deinde non apponens pannum de lineo [...]. Hoc
facit matricem retinere propter fetorem. Pix enim fetida est.
Super rupturam postmodum sanandam cum pulvere consolide maio
ris. et cinamomi super aspergendo et collocetur [...]. pedes ele
vando supini. ibique expellat omnes suas actiones per .viii.
vel .ix. dies. vel quantum necesse fuerit. Et superiori dieta uta
tur ut parum egerat vel mingat. et parum manducet. non ab illo
loco aliquo modo moveatur infirmitatis humane. Ca
veat etiam ab indigestibilibus et hiis que tussim commovent.
Quando autem ab hoc infortunio in partu cavendum sit.
oportet differere. pannum in modum pile oblonge ponatur
in ano ad hoc in quolibet conatu emittendi feces firmiter ang[...]
comprimatur ne fiat continuitatis solutio. Item in [...]
matricis egressus eo quod illorum ligamentum sustinere non possunt
propter [...] longitudinem et eius magnitudinem tunc coacte
patiuntur. Hiis cum matrix exierit indurescat. His autem
[...] subveniunt. et si parte [...]. ponunt pannum
et illinunt oleo calido ut pu[...]. vel nucelli. vel oleo nuc. et in
ponunt ut supra ligamentum quousque matrix residead et cale
facta fuerit. Et hinc predicta dieta iniungunt et
que tussim non generant. De secundina remanente post partum

Secundina remanet post partum unde sepius eve(nit)
mulieres non [...] que ex retentione mortui fetus
periclitantur. Fit autem secundina ex [...] parte spina
[...] et sepe in .iii. sanguis [...] involvendum in modum pellicule
[...] que cum nova sit coagulatio in fundo matricis [...]
quantitate coaguli. vel fetus ad defendendum ab extrinse
cis nocumentis in matrice ad similitudinem [...] circa nu
cleum. unde dicitur [...] que quidem in se [...] non assumitur.
illa non eicit. Contingit autem quod cum ex matrice fetu
et secundina utrumque expelli ad bonum. et bonum mundificatur
matrix. Quando debilitas est multa quod matrix ex longo ie
iunio. vel ira. vel casu. vel percussione. vel ventris fluxu.
que omnia sunt cause mortificationis fetus. unde matrix se
non potest exhonerare a secundina. unde rumpitur et [...] fetus. et re
manet secundina. In hora quod apertionis obstetrix manu
inuncta unguentis in eam mittat si [...] extrahat si rup
tura sit sed non. Si extrahi non potest vel post hora(m)

apertionis. sedeat mulier super sellam perforatam fiat fumigatio
cum unguibus et cornibus caprinis positis super carbones
quod potentius est et mox matricem ad expellendum. Item
sal et cinis nucum distemperetur cum aqua calida et detur in potu.
Item fiat balneum ab umbilico inferius cum aqua decoctionis
arthemesie. et malve. et bismalve. absinthii. calamenti.
fenugreci. origani. et suaviter deprimatur ab exterioribus cum
manu. autem ex superioribus descendit ad inferiora. Exe
unti a balneo offeratur [...] mixta medicina. et [...]
magne [...] opio acuta cum .ʒ. ii. nigelle et alia mixture
distemperata cum calida lexivia mixtum. Et tunc fiant
inunctiones ab umbilico usque ad muliebria. et super latera
et renes oleo laurino et butiro. vel arogon. vel dyaltea.
Item succus [...] potatur [...] convenit educe(re)
secundinam. Item fiant sternutamenta ut in difficultate
pariendi. Item accipe succi porri. et porri et distempera cum oleo
pu[...]. et oleo musc. et da ad potandum. Vel succus borag(inis) et
[...] educetur. Tamen quod fortasse [...] et ex conatu
vomendi educet. Tamen quod reditu succi ad illas partes con
fortatur expulsio. et hoc eadem valent in fetu mortuo
expellendo. Illa quecumque [...] provocant secundinam expellunt.

Augmentis fluxus De fluxu sanguinis post partum

Superveniens post partum indebitus. Fluere autem debet [...]
[...] fetus. et fine ex retentione menstruorum ad mundi
ficationem [...] infectatur. quibusdam per .viii. aut .v. dies.
[...] plus. Et inde fluxit [...] modum unde multum debili
tatur mulier. et deficit. Quando retinetur omnino et non mundificatur
matrix unde generantur innumerabilia pericula. Si autem nimis
fluat mulieri fiat balneum non [...] non confortativum [...]
maior fieret apertio et maior fluxus a calore balnei. Sed
offerantur electuaria [...] opiate. et fiant emplastra et fumigatio
nes que dicte sunt in nimio fluxu menstruorum. Si autem reti
neantur uno die. aperiatur vena interius. et sequenti die.
alia. Et electuaria et [...] et fumigationes. et [...] que
dicta sunt in retentione menstruorum exhibeantur. Quidam et
in nimio fluxu dant [...] ex succo sal
vie. arthemesie. pulegii. [...] et frequenter eas in bal
neo [...] ponunt. Et emplastrum ex argilla distemperata
cum aceto ponunt super [...]. Si fluit a naribus
super frontem ex consilio tangendo utrumque [...].
Et non quod fluxus fit vix per nares non tunc cum pepe
rit filium. De dolore matricis

Dolor matricis accidit sepe ex aborsu ante tempus.
Condolet ex amissione delectabilis propter quod est dele
[...] individuo ad propagationem speciei. unde [...] quia
ad modum fere [...] fetum amissum delecta
[...] matrix in ipsum amplexando et retinendo [...]
tendo. quod patet quod coadunatur [...] et [...] .s. ner
vos et claudit in retinendo ipsum. unde maior est ap
petitus mulieris in choitu et maior delectatio. Una enim est
delectatio ipsius in adventu [...] separari ad nervos fri
gidos siccos et duros. unde [...] attensa fuerit et ideo
[...]. [...] ex auro. [...] lemores [...]
[...] ex auro. [...] Alia autem delectatio est ex pre
sensibilitatis [...]. Omne enim [...] sensibile. unde
delectatur [...] sensu [...] in parte plene [...]
[...] et [...] modo [...] in amissione ipsius. Et [...]
delectatio [...] ex [...] [...]
[...] ad quod non attingit [...]
et faciant non ad exteriores. et ideo non [...] mulier [...]
[...] Sed tamen fit [...] attingit ad

20

21

22

inferiora satiatus. et ideo horror in dimissione coitus signum est conceptionis. ¶ Duo enim sunt orificia matricis. interius et exterius. exterius dicitur ianua veretri secundum parvula vulva vel tes. s. vulva. interius autem semper est apertum nisi in aliquo tempore lactis autem tempore conceptionis et clausio conceptus successiva est quod quanto fetus maioratur tanto fortius clauditur. unde patet quod plures fetus possunt simul percipi quam non possunt simul concipi nisi ex eodem spermate. Sed ex divisis in matrice in diversis folliculis receptis per medium orificium matricis sine contra conceptionem. ¶ Quando autem clauditur, quando aperitur. aperitur autem post fluxum menstruorum. et in coitu ad concipiendum semen. sed facta conceptione clauditur. unde antiqui appetunt coitum propter calorem quod semen non potest mitti in matrice ad concipiendum calorem libidinis enim de spiritibus et calore habet tempus ad matricem effluxerit. ¶ Matrix autem in se magna est amplitudinis et replicationis. sed extensione fetus dilatatur. ¶ Et in ea sunt vii. folliculi. tres a dextris et tres a sinistris et una in medio. unde quidam placet. In dextris concipiunt mares autem femine viriles. In sinistris femine autem homines effeminati. In medio hermofroditi. unde et tortuositas unde quando tamen mares faciat gravare. quando tamen feminas. ¶ Notandum autem quod in posteriori parte capitis a cerebro oritur nucha. s. spinalis medulla secundum habens duas miringas cerebri quibus tegitur et habet os spinale ad sui defensionem. quod dividitur per xxiiii. spondilia. sex. s. in collo. et xii. in dorso et vi. in sinistri spondilia. duo oriuntur nervi. unde a dextris. alii a sinistris. qui diriguntur ad partes pectoris et totius corporis ad sensum tactus. Et motum defendit tactum. tamen sanio. et motum principalis. ¶ Et ideo lacertis ostendit ad faciendum motum. Et sic defenduntur partes lacertorum cum nucha et quibusdam nervis dictis. Et dividuntur per partes inferiores et per foramina ossis laterali spinalis diriguntur ad penem et illi nervi opponentia et contexti virgam virilem efficiunt. ¶ In mulieribus autem ad inferius orificium matricis pretenduntur. sed inde reflectuntur et matricem constituunt. unde patet et maximum sensus ex multitudine nervorum et lacertorum habundat in matrice. unde de levi patiuntur ex adventu rei contrarie dolorem et incomodi plurima. ¶ Quando sic igitur patiuntur dolorem ex frigiditate et quando ex caliditate et raro. Si ex frigiditate. signum est dolor et punctura laterum simul. et cetera signa frigiditatis dicta sunt supra.

¶ Pulegium igitur et origanum et nepita domestica lauri. et iuniperi. frondes et grana et malva. bulliant in vino et fomentationes inde fiant. ¶ Deinde accipe. gariofili. spica nardi. nucis muscate. galange. et inde fiat fumigium per embotum. ¶ Deinde facto fumigio. accipiatur diadragantum magnum et potionem sancti pauli in modum avellane. et pone cum bombace. ¶ Si autem fiat ex calore ut ex nimio usu venereo. deliccetur nimis et magnus ardor est circa partes illas. accipe malvas. violas. radices iunci coque et fomentacio fiat. et trifera saracenica. suppone. ¶ Deinde subfumigatio. aromatica. et unctiones confortativis de quibus superius satis dictum est. ¶ Ad dolorem vero post partum accipe. ruta. arthemesia. absinthium. caphorata et vino te simul cum oleo pulegii vel muscelino. confice et calefac ad ignem et in panno impone involutum. ¶ Item ad dolorem matricis ex duritie ipsius saxifragam. et ceterarum marubio et senationes et caules vrtice. et arthiam. malva. radice spargi et betonica coque simul in aqua forti et fac inde sedere pacientem usque ad mamillas. Et cum exierit. accipe malvam arthiam. et caphoratam in olla calefac stratam cum oleo muscelino vel laurino. vel pulegii et suppone. ¶ Item aliud post partum ad dolorem matricis quando fit quasi silvestris propter subitam sui evacuationem vagando nunc huc nunc illuc declinat. unde dolor vehementes efficitur. Accipe cineres sambuci et cinere et succo eiecto cum farina et ovis distempera panem et inde cum sagine compleas facitum ad comedendum.

¶ Item et vinum calidum in quo ciminum bullierit ad bibendum. ¶ Mulieres quidam unguentum patiuntur. et vivi sibi. ¶ Sed viris facimus emplastrum de nasturcio agrestio et in eius decoctione pacientem collocamus. ¶ Femine facimus subfumigationem de mentastro et nepita. et pulegio. tamen viris non quod illis facimus fomentationem ex decoctione iuniperi. nepite. policarie. in calidis. foliorum lauri. pulegii. et absinthii. et in balneo teneda simpliciter damus. ¶ Si autem lapis huius autem dyabetem. predicto in curatur.

De cura per cyrurgiam.

¶ Hic autem non de lapide curando per cirurgiam quod supra omisimus. Igitur ut cognoscatur verum lapis sit in vesica balneetur pacientem. et tunc collocetur elevando nates et duobus digitis dextre manus immissis in ano sinistro pugno in pectine super pectine vesice. immissis digitis in anum ad superiora levando. totum circuitur. et si aliquid durum et grave invenitur constat quod lapis est in vesica. et si molle est et carnosum carnositas est quod impedit urinam. Si autem sit lapis quandoque tenus in collo vesice ad fundum ad pervacationem impellere volumus precedentibus fomentis et unctionibus per duos per siringam iniciatur. post per aliquod intervallum per siringam ad collum iniciatur. et leniter et suavissime. et caute lapidem a collo vesice ad fundum impellatur. vel melius et securius premissis fomentis et unctionibus. ¶ Et securato quod lapis est in vesica immissis digitis in anum ad superiora levando et pugno sinistre manus super pectine compresso collo vesice circuitur et caute ad fundum removeatur et ducatur. ¶ Et si lapis extrahere volumus dieta tenuis precedat et iaceat duobus diebus cum parva comestione. tercia die predictis immissis digitis ducitur lapis ad collum vesice et ibi in fonticella duobus digitis super anum incida in longum. Deinde extrahatur post incisionem et lapidis extractionem. usque ad ix. dies iaceat et de fomentationes cum braca ursina et pitaria et malva iuvat pacientem. ¶ Scrupulum cum vitello ovi in hyeme. in estate cum albumine ovi in truncello imponatur. ¶ Superflua vero caro que collo vesice mulieris sepe nascitur. rasorio removenda est duobus vel tribus predictis. deinde curetur ut cetera vulnera. ¶ Attendendum est quod magnum est ad fundum. ad pervacionem eius impellendum necesse extrahe laborandum est. ¶ Ad pediculos in pectine et assellis fit unguentum de oleo et cinere. sed ad illos qui circa oculos sunt et ad ruborem oculorum et mitigationem fiat unguentum. Recipe. aloes ʒ. ii. cerusse olibani. ana ʒ. i. lardi quantum sufficit. Lardum prius liquefiat et inde reliqua predictis apponantur.

Ad scabiem oculorum.

¶ Ad scabiem oculorum sine aliarum partium. unguentum. Recipe. enulam. acetum. oleum. argentum vivum. sinelle. confice sic. Radix enule contundatur et aceto coquatur optime cola. post colaturam adde oleum usque ad consumptionem aceti. deinde argentum vivum cum axungia. et cum oleum mortificatum fuerit. simul commisce. due partes superiores et inferiores [illegible] et ne dentes ledantur. aquam frigidam tene in ore cum unguentur superiora.

Ad delendas rugas vetularum.

¶ Ad delendas rugas vetularum iunge faciem cum succo spatule fetide. in sero mane cutis elevata rupet. Deinde sanabis cum unguento lilii quod vero ad solutionem adiustionem et fistulam quibus et maxime ex vento. et hoc similis

et maculas croceas in facie. ℞ rad. lilii ℥ i. [illegible] ℥ ii.
mastice, olibani ℥ s. camphore ʒ i. axungie et ace-
ti q. s. urine ausinntur sicut acu [illegible] eleuigentur.
et post cum calce uiua extincta terantur. Deinde ca(n)-
tur cum unguento de lilio. Ad uenas fiat unguentum de
istis partibus saponis et cineris pipis. unguentum potentum de li-
lio curat fissuras labiorum ex lesione amicorum. Et si
sint a(ut) ex fletu uel uento. Aut aere vngantur mult(um)
post precem [illegible] superaspergere. **De lesione**

[I]stio cybute in pugna in[illegible] sic si in **tybiam ipsa**
[illegible] mise cum dedignatur fecit nutri a **grauamen**
sanguine [illegible] quod ponderositate sua depriment ad ty-
bias et pedes. Aut quia uirtus colli et eius respirat et in-
feri cadit. Tunc chimolea que sub mola fabri reperitur
desiccetur et puluerizetur et cum aceto distempertur et inungatur.
Item fiat mixtum cum aceto et oleo et sinapizetur pluri-
bus de fabis. Aut fiat mixtum cum sapone gallico et
cathaplacetur folius sambuci in patella sua alique liquore
assatis. Et si locatia ualent inflationem pedum [illegible].
Ad inflationem pedum ex dolore matris. fomenta pedes in
decoctione [illegible] marini in aqua salsa. uel [illegible] post
et post [illegible]. **De arthetica passione et eius speciebus**

[A]rthetica est passio membrorum [illegible] ex fluxu
humorum descendentium in sua [illegible]. ab ar-
tubus enim arthetica appellatur. Unde tres species [illegible].
s. sciatica. que est passio scie. i. [illegible] ligamentis [illegible] cum
[illegible]. Et cyragra que est passio articulorum manuum.
Et podagra que est passio calcaneorum et articulorum pedum
ex humoribus descendentibus in eos [illegible]. Et sic
quoniam in aliis membris hec passio infert dolorem in membris
sensibilibus ut in capite. et sic secundum totum uel partes sui
cepit denominationem ut cephalica. emigranea. monopa-
gia. Et aliquando peruenit ad pectus infundens [illegible] per
torus. Et aliquando [illegible] spine inter spondiles. et aliquando ad a-
lia loca. Communi nomine gutta uocatur. [illegible] ad simi-
litudinem gutte stillantis deorsum cadentis fluit super
membra debilia recipientia recipiendo infusionem. Sic
enim gutta de [illegible] calis percipitur. Cum ergo humores si-
unt [illegible] fluidi [illegible] effluunt ad extrema
ad partes molles. s. carnem et cutem que recipiunt infusi-
onem propter suam mollitiem et dilatationem et extensionem in
suis partibus fit tumor. Si autem humores sicci sunt duri
[illegible] membra corporis. ossa. [illegible] neruos et
pelliculas. que in se dura sunt. et non recipiunt infusionem
ab humore. nec extensionem nec dilatationem in suis partibus. quia
non fit tumor. Cum ergo [illegible] arthetice in qua non est tu-
mor fit ex materia [illegible] duriori. et est loca dura
[illegible] tarde dissoluetur. Et si curatur non [illegible] dissoluatur. et
illa in qua est humor est ex [illegible] et in partibus in
ossibus [illegible] curatur. Tumor ergo materiam signum
[illegible] est. et si [illegible] in podagra [illegible]
[illegible] dilatationem non suscipiat. Et omne membrum ex
[illegible] ex quo [illegible] [illegible] et [illegible] ex
[illegible] et duriori. ergo ex [illegible]. Et caro et
cutis ex [illegible]. Ex hiis ergo [illegible] arthetica. et
podagra [illegible]. Et arthetica quoniam
morbus est per se. quoniam [illegible]. Et [illegible] est [illegible].
quoniam [illegible]. quoniam [illegible]. quod [illegible].
[illegible] est ex [illegible] et corrupto. Et [illegible]
[illegible] carnes [illegible] membra illa mouentium et fri-
gor et putredo. et [illegible]. et est [illegible] signum lep(re)

future. Consulit in arthetica contingit ut in podagra
species ipsius ut exemplariter doceam. Materia quandoque est uaga
tiua. quandoque quiescens et fixa. quandoque nodosa. sed mollia.
Uagatiua ex humoribus est liquidis fluidis et [illegible]
uentositate [illegible] agitatis unde facit ascensionem mo-
do in uno pede. modo in alio. modo in spatiis [illegible]
[illegible] ad suum locum ut ad pedem. Et quiescens
illa que non est uagatiua sed fixa propter debilitatem membri [illegible]
[illegible] fluxum et [illegible] ipsum. Et superueniens est que
[illegible] superuenit ex membri debilitate et [illegible]
corrupto penetrante in ipsum. **[illegible]. Discretio**
Materia ex qua [illegible] dolor [illegible] est **signorum**
per maiori parte [illegible] et sepe de sanguine et raro
de colera. et rarius de melancolia. Et quia [illegible]
per maiori parte colera cum [illegible] mixta. et [illegible]
[illegible] mixto cum melancolia. Et quoniam colera cum sanguine et ra-
rissime melancolia. cum sanguine autem colera. Et rarissime ad
huc de omnibus humoribus [illegible] suam in
corpore. Hec autem per signa debemus considerare in primis [illegible]
coloris erat locus [illegible] et [illegible]. et [illegible]
ei est dolor. et que cura facit quiescere dolorem. et de dieta
infirmi. et de complexione. et de etate. et regimine. et tempore.
et similibus. Sufficiunt autem duo signa in cognoscendo [illegible]
[illegible]. et nos [illegible] declarare. quoniam sunt [illegible]
Dicemus ergo primo de colore. **De colore** Color ergo loci si
fuerit rubeus. significat quod [illegible] est sanguinea. et si citrinus colli-
ca. et si fuerit magis albus colore significat [illegible] subtile. et
si fuerit declinans ad [illegible]: non significat quod [illegible] est simpli-
ex melancolia. quoniam talis color est in fine [illegible] caloris. [illegible]
ex [illegible] sanguinis. Si est niger colore fuerit [illegible]
[illegible] et non [illegible] ipsum color. significat quod est ex melancolia. Ca-
ue in cognitione coloris ut [illegible] calido aere [illegible]
balneo. uel medicina calida. uel dormierit super latus. uel
infrigidatur ex [illegible]. uel remansit super eum color ali-
cuius medicine. Si autem color fuerit similis colori corporis. est
propter duas causas. aut quia in [illegible] non [illegible] humor. Et [illegible]
[illegible] ex dolore prouenit ex [illegible] humoris. et non ex [illegible]
[illegible] replexionis. Si quia [illegible] est in profundo. non disc-
[illegible] per colorem. aut quia in [illegible] aliquis humor. Et
non est dolor ex quantitate humoris. si qualitate. si propter
profunditatem non apparet color in superficie corporis. et
tunc debemus inuestigare signa ex aliis causis. Replec-
tionis autem signa sunt magnitudo [illegible]. ponderosi-
tas totius corporis. et extensio membrorum. et [illegible]
ex debilitate. si [illegible]. et apparet sudor in
facie et in oculis. et in facie rubedo. Et grauitas fron-
tis. Et hebetudo ingenii. et destructio appetitus. et dor-
mire [illegible]. Et [illegible] cum dolor [illegible]
[illegible] et potibus. et quiete [illegible] et [illegible]. et
[illegible] labore et coitu. et [illegible] quoniam [illegible]
et [illegible]. **[illegible]** [illegible] loci di-
citur in calore et frigore. et duritie et mollitie. aspe-
ritate et lenitate. plenitudine. et extensione et [illegible]
[illegible]. Si membrum fuerit tactu calidum. [illegible] est calida. et si fri-
gidum. [illegible] est frigida. tamen debes obseruare [illegible] quod narrabo.
Quoniam forte est membrum lotum cum aqua frigida in illa hora.
uel discoopertum ad aerem frigidum. quia superficies eius frigida
apparet tactu. Aut forte membrum est ligatum. aut eius
infirmus dormiens super ipsum. unde et clauduntur pori et
retinetur uapor plurimus intus. Si autem medicus non [illegible]
[illegible] per uaporis [illegible] ipsius calidum

In aliquo est [illegible]. [illegible] calor fuerit [illegible] calori corporis est propter duas causas. Aut quia [illegible] aliquis humor. et tunc est dolor non ex quantitate humoris sed ex qualitate. aut est dolor propter [illegible] non propter [illegible] humoris. Aut quia non est [illegible] profundo dolor in profundo [illegible] quod dolor prouenit ex replexione. non ex [illegible] humoris. Si propter profunditatem. non apparet calor in corporis superficie. et tunc debemus [illegible] ex aliis [illegible].

tactum. et forte est palma tangentis distemperata. quare non percipiet complexionem membri in caliditate et frigiditate. Duricies autem significat quod materia est sicca grossa. mollicies significat quod materia est humida et subtilis. aut dispositio membri fuit distemperata in eis que accidunt extrinsecus. scilicet calore vel frigore. quoniam frigus indurescit membrum. et calor calefacit et remollit. et hoc debet intelligi in omnibus aliis complexionibus. quamvis ergo non manifeste experimentatio. Asperitas autem significat siccitatem materie. et lenitas humiditatem. quoniam membrum exasperescit per medianam siccitatem. vel remollescit per oleum. vel per unguentum extrinsecus suppositum aut huiusmodi. Plenitudo autem et extensio significat multitudinem materie. aut multitudinem vaporis. Et tunc debes considerare si cum plenitudine et extensione fuerit gravitas est. quoniam propter multitudinem vaporum contentorum in eo. Dico et quod debes considerare dispositionem corporis in sanitate. quoniam quedam sunt corpora rugosa et spongiosa naturaliter. sicut in senibus. et quedam sunt in contrarium. Et fortasse credes aliquando quod tactus durus et extensio sunt idem. sed quando ymaginatus fueris tactum ventris inflati et tactum lapidis. sciet quod inter membrum durum et extensum est differentia. quoniam durum non recipit tactum per expulsionem sine passione. extensum autem non recipit tactum per expulsionem sed cum passione. Modi passionum sunt punctio et percussio. et significant calorem materie. sed percussio cum hoc significat humorem spissum et permixtum in carne. quod significat materiam sanguineam. punctio autem significat materiam colericam. Egritudo autem in qua sentit egrotus quod membrum constringatur et spasmetur significat frigiditatem materie. et quod est ventositas. et quod non est calor in membro. Confundit autem quod materia sit calida. cum membrum fuerit calidum cum lenitate doloris. et cum membrum senserit infirmus extensum ex interiori parte vel per incisionem. et tactu non sentiatur compactum. et cutis fuerit extensa: sciat quod non nocet membro nec contrarietas materie. sed quantitas eius. et tunc sciat quod corpus est plenum. Per dietam autem infirmi cognoscat de egritudine. sciat quod si infirmus ante accessionem usus fuerit cibis dulcibus. et vino. et carne. et ovis. et ferculis. et parvo labore. et multum dormierit: sciat quod materia est multa. Et si usus fuerit cibis calidis qui generant coleram. et labore. et vigiliis et similibus. sciat quod materia est colerica. Et si usus fuerit generantibus sanguinem melancolicum. raro potest facere dolorem iuncturarum. quoniam ista dieta inspissat sanguinem. et reddit eum ineptum ad discursum. facit autem ad corpus laborantium. Et si autem generatur generantur dissolvuntur. quoniam ubi materia vicina est membro carne. Dolor autem cum re[illegible] . . . exasperescit membrum cum frigidis. et augmentatur dolor cum calidis: est ex calida causa. De complexione infirmi sciat quod si fuerit albi coloris admixti rubedini. et fuerit cum bona carne cuius sub[illegible] et in loco fricationis rubescit statim. significat materiam esse sanguineam. Et si corpus fuerit pinguis et albi coloris et non mixti rubedini. et cum hoc fuerit parvis venis. molli carne. occultis iuncturis. gracilium ossium. et gravitas talis dispositio que est in corporibus multorum significat quod materia est flegmatica. Et si fuerit macer et citrini coloris. pilosus et grossis venis et manifestis iuncturis. ostendit quod materia est colerica. Et si cum macilentia fuerit niger color. duricies corporis. pilositas. et asperitas cutis significat quod materia est melancolica. Communiter hec egritudo raro contingat in habentibus talem dispositionem. Et scias similiter quod egritudo iuncturarum non accidit prius nisi raro contingit mulieribus. Et per maiori parte contingit iuvenibus ex materia sanguinea et flegmatica admixta cum colera. Et accidit senibus ex materia colerica vel sanguinea admixta cum colera. Senioribus autem contingit ex humoribus crudis. quoniam ubi humores multiplicantur in senioribus propter debilitatem digestionis. De regionibus autem sciat quoniam in regionibus calidis multiplicatur colera et melancolia. Et regionibus frigidis multiplicatur sanguis et flegma. Et scias quod tempore veris aggravantur flegma et sanguis. Estas et autumpnus aggravant coleram et melancoliam. Et quoniam diximus in huius materia signa simplicia. dicamus in eis compositione. Signa materie sanguinee sunt rubedo. calor. extensio. et pulsatio. gravitas et omnia iuvamenta ad generationem sanguinis. et tumor et ardor. et mollicies. et similiter rubedo oculorum. venarum repletio. rubor corporis in sompno apparens. et a calidis leduntur. et a frigidis iuvantur. et ex predictis ut diximus significationibus sumuntur significationes ut specialiter dicamus. Dieta. regione. etate. complexione sanguinea. et similibus temporibus vexantur ut vere et hora sanguinis. et quod ista egritudo sic alie quedam incidant habent in quo possunt et accessionem. Scio quod in nulla specie arthetice non raro sentit patiens calorem per totum nobilem vel frigus. sed tamen dolorem. unde non a caliditate nec a frigiditate patientis membrum certum habemus iudicium. sed si aliquando fiat valde rarum est tale. Et omnis rheumatice cause magis fuit in hyeme quam estate. in nocte quam in die. propter fumositatem et coclusionem ex noctis frigiditate. Signa autem eius sunt: fortis calor cum pauca extensione. punctura corporis asperitas. et punctura rubedinis coloris loci. et punctiva. et dilatatio doloris ad superficiem corporis. et alia iuvamenta generationem colere. Et dico cum huius quod parvus est tumor si fit. sed dolor magnus in tantum ut aliquando ducat ad febrim cum minimo tactu. et ad rubedinem. et a [illegible] loci exterior vel est vel color mixtus ex croceo et rubeo. aliqui puncturas sentiunt in profundo aut in articulos. et tussis vel tinea magis. In sompno sunt apparitiones. a frigidis iuvantur. a calidis leduntur. in horis colere. et estate magis infestantur. magis cedit per contrarium. In sanguine autem colerico iubet Alexander dare carnes bovinas. et bubalinas ad ingrossandum sanguinem et cetera incidentia. et medicamina insipissantia ipsum ut figatur in corpore. Signa materie flegmatice sunt: extensio sine pulsatione. gravitas et dolor sine punctione. sed quandoque fixus in uno loco manens. et paucitas rubedinis. et calor membri parvus. et aliquando gravitas fit. Et dico quod tumor est magnus et albedo membri. et mollicies. et albor in sompnis apparitiones. et oris insipiditas. et leduntur a frigidis. et iuvantur a calidis. et vexantur horis flegmatis. et hyeme fortiter frigida die tali et reliquis periculosis occurrentibus. Signa melancolie membri ariditas. et humiditas. obfuscatus color. animi inflatio stupor et ponderositas. et gravedo membri in malinia non mutabili. non sic accidit ex aliis speciebus propter humores flu[illegible] ipsorum causis. oris est acetositas. et melancolica in sompnis delusio. et apparitio nigrorum corporum. a frigidis leduntur. a calidis iuvantur. horis melancolie et autumpno infestantur. aliquando autem diminuitur accessiones si contingant. Et si omnia pericula occurrant certius est iudicium. Dicamus autem de causis antecedentibus. Et est quoniam calor nimius dissolvens est. Et quoniam frigiditas nimis constringens. et quoniam forte balneum autem ut in plenitudine. Et quoniam nimis corpore per satietatem vel nimis coniunctum. unde debilitantur membra in tactu propter nimium motum et destituuntur calore suo et similiter humore. unde pueri et eunuchi facile non podagrizant. pueri autem non autem aphrodisiam. et mulieres quod non laborant in coitu non ut defectum eis. Et iterum pueri et infectione spiritalis puris. longe est motus hereditatis filium. et miles causa quod sunt humores. Et quoniam necessitas est eam ut percipiamus. De urinis arthetice ad cognoscendum. Dicamus quod urina tenuis et alba cum resolutionibus albis et ro. [illegible] arthetice significat. Cum enim ur

membrorum instrumentalium deficit indigendo et humores ad articulos concurrunt. tunc in urina apparent resolutiones pure et albe et rotunde. Albe quidem ex fleumate vel nervis et rotunde ex continua resolutione que habent in descensu.

¶ Que autem in arthetica ex calore dissolvente unctuositatem membrorum fiunt rubicunde vel citrine et unctuose. unde arthetice et alienationis signum. Cum enim acumen antecedit et in constrictione membrorum. dolor ex siccitate facile in ictericis potest generari. Et ex siccitate nimia constringuntur debent et deficiunt aliis speciebus alienationis inducit. unde urina rubicunda vel citrina et spissa et unctuosa arthetice vel spasmum et alienationem signat. ¶ Si autem superfluitas apparentis in aliquo loco qui ypostasis arboris mittit in pura continentis colorem invenitur guttis in tali loco corporis signat. ¶ De lividitate dicitur quidam quod livet urine non est arthetice. Si autem tamen est reuma a parte superiori per spinalem medullam ad sciaticam vel ad genua vel ad alias inferiores iuncturas. ¶ Contingit autem propter illud reumatis commisceri cum urina. quod ei commixta post sinum facit eam turbidam et lividam. Corrumpitur autem ut dicitur in contactu. quia si corrumpitur ut putrescat. Debilitatem dicitur inducere. vel si corrumpitur ut mortificetur per frigiditatem eo quod non habeat regimen et depilationem a naturali calore. per suam admixtionem urinam reddit lividam. Quia per totum. ¶ Dicitur et quod non numquam ex fumo ex renibus generato et urine admixto reddit offuscata et livida. quia hic non fit non fumum sic lividus vel nigra. quod urine albe admixtus lividum colorem componit. unde in urinis calidis nigredinis sive vel e livioris restat inspicere. ¶ Urinam autem superius calidis lividis. et non oportet calidis hic iterum assignare. potest autem livere autem ex perditione humorum. Discurrentes enim reumatis per spinam et venas continentes per humores diversos. autem ab eis ad accipit. autem digestionem eorum impedit et depurationem. Vere cum non depuratur. colorem innaturalem accipit. Eo autem quod non depurationem frigiditatem accipit. ¶ Vel autem diversa primo prius. autem mortificatur. Sic et quibus humor deficit autem non. livescit non fit fit liquidus valde. autem aquositas sanguinis. quod duo per sue sibi passibilitate inmutantur. ¶ Aquositas igitur reumatica discurrentis a capite infra membra per quod continet et inficit ab eis. Ex cursu enim fit indigestio. Ex indigestione frigiditas propter aquosas condensat in circulis. unde cum albus color ex aquosis pervenit. et quod in circulis nigra. ex eorum compositione lividus color innascitur. ¶ Unitum in fluxum et frigiditate mortificante totum livet. Quod autem ex calore adurente. Similiter livet. De spumis ¶ Plana autem diversa vel distincta in minuta corpuscula. Fluxus humor a capite ad inferiora membra declinare declarant. Asserunt siquidem physici caput corporis esse caminum ad quod fumositates a toto dissolute ascendunt ad liquorem condensantur. et sursum autem quod superfluunt primum per spumam emittunt. Alia autem emunctoria. aut vacatiores expurgantur. postea per calorem diversa in minuta corpuscula. vel frigiditate compressa distillantur insensibiliter ad diversa membra. diversas egritudines inducentes ut in thecea tussim. in pulmone asma. ad intestina descendentes lienteriam vel dyarriam. unde ypo. ¶ Qui spumose egestiones. huius a capite fluxa defluunt. Intellige spumosas cum indicant manifestius. vel calore interiori. vel corrosione venientes et intestinorum. Patet quod cum a capite fluxa descendit aerem incipit quod interclusus spumam facit. Vel non facit si ab eo ad vesicam cadat. Sed enim ab alto descendit cum non per multa intestina transeat. non per longitudinem

inter aerem commiscetur ut spuma fiat. ¶ Recipiunt quidem venis ad eam digestionem ventositate eliminat. quod sola ex reumate a capite distillante videntur granula scientiam generari. ¶ Scilicet est tamen cerebrum non per easdem venas per quas suum suscipit nutrimentum ad inferiora membra reumatizare. quia per illas per quas membra suum nutrimentum recipiunt. Verbi gratia. Si fiat reumatismus ad cubitum vel ad genua. Quedam descendunt ad caput. quedam ad cubitum vel genua per quas fit reumatismus ut cephalica et alie plurime. Quedam non ascendunt ad caput. quia ad cubitos vel genua porriguntur. ¶ Per illas autem numquam reuma ad illa membra descendit a capite. Ita quia reuma quando ad spiritualia descendit per venas per quas sanguis descendit a capite ad eorum nutrimentum. ¶ Vene autem quedam magne per toracem ascendunt ad caput sanguinem deferentes. quod cum quoddam purum sanguinis emittitur ad nutrimentum partium toracis per quas transeunt. quia a capite ad spiritualia descendentes per minutos ramusculos quos. Et vasa pura sensum effugientia vocat distinctum. ad quod sanguis ad nutrimentum resudat. Quando nutrimentum partium spiritualium. quod vasa aliquando ex reumate capitis influente contingit implere et distendi. ut plenitudinem sic effundit ad non resudans. Sed ad nutrimentum. quia ad apostema. ut dolor ex vasis in eis quod sunt in media regione. ¶ Hoc genus reumatis multo periculosius est et dicitur ad consumendum quod quia per pulmonem et thecheam arteriam descendit. ¶ Si vero ut ius fiat reuma illud pessimum est. ¶ Illud quoque reumatis quod totum per thecheam arteriam descendit ad spiritualia non habet. Si igitur per granula scientiam in celo. Non forte dicatur quod per spiritualia per medium dyafragmatis discurrit ad epar. et inde fiat spuma. quia si hic esset eodem modo quo ciens aliquis humor per diafragma a spiritualibus distillat. vel multitudine effluat. vel compressione exprimatur ad epar. Similiter granula deberent apparere licet ille humor a capite non descenderet. Sed igitur granula significat stillicidium a capite ad membra inferiora vel reumatis quod per venas descendit. ¶ Fiunt autem hec in humoribus a capite per venas ad inferiora defluentibus magna vasa et pura sensum effugientia sunt replentur et distenduntur. ¶ Cum vel autem humoribus et aquositas sanguinis prius decurrit. Est autem digestione illa aquositas cum ypostasi et superfluitate per concavitatem venarum ad epar vel renes mandantur quod per vasa sunt repleta. et distenta licet non valent expelli humoribus quod instituunt ei obviantibus. Ita de exangustatione fit validam compressio spiritus vel fumositatis compressi inspissantur. et in illa aquositate incepti. postea cum illa emittuntur ad superiora pertinentes ampullas faciunt. quia paucas quasi in longo itinere maior pars evaporat. ¶ Si vero in qualibus reumate granula in urina apparere dicuntur. Similiter vel inter urine longitudine eam faciens ampullas evaporat vel caliditate locorum per que transit extenuantur. ¶ Longitudine autem vie ampulla fit granula per multa diversa et per minima fracta intercepti perdidit aeris in humido visceroso frangitur per multa. per casum et discursum ad loca inferiora. ¶ Distinguendum est autem quod si granulum manet in circulo. et ex urine concussione depressa resistant ad circulum. Reuma ad partes capitis puta ad nares vel fauces decurrit. Si autem depressa sunt infra circulum. signat dolorem inferiorum partium vicinarum capiti vel remotarum. unde si in urina quasi granule minime agitata vina inde autem. dolorem ex reumate significat. In spiritualibus in aere eo corpore videantur. vel in nucteis. si per inferiorationem

si infusi in inferioribus partibus, non tamen a capite illud reuma descendit. Sed ab aliis membris, que ex contusione uasis. Si a capite fuit, ut dictum est, collocetur. Si ab inferioribus infirmo deprimuntur. ¶ Item in arthetica harene naturales fundo petunt. Cum in aliis plures ... urine. Sed in arthetica magis athomose sunt. ¶ De quibus quidam asserunt si apparuerint in fundo significant guttam in inferioribus partibus. Si in media appareant regione, mediarum partium guttam demonstrant. Si in parte superiori partium superiorum guttam ostendunt. ¶ Si per totam urinam harene diffuse sint, guttam omnium membrorum declarant. ¶ Nos autem dicimus quod ... athomose ille resolutiones grauiores uel leuiores fuerint, quem locum in urina vendicabunt. ¶ Leuis enim ad inferiora potest residere ... superiora membra possit affligere. Et ille resolutiones fuerint a membro quod ad membrum residet(?) ... cum urina emittuntur et ex casu et stillicidio generantur. ¶ Opponitur autem quod si resolutiones hee athomose fuerint ex membris artheticis non semper erunt albe. Sed diuersorum colorum prout membrum est a quo resoluitur. Unde dicitur quod albe sunt que resoluuntur a membris que sunt alba ... et colorem membrorum a quibus descendunt obseruat ... quia calor naturalis cum agit in guttam ... eam dissoluat et digerat, resoluit aliquid de solido membro. Quod cum sit solidum et pura caloris actio et ideo pure resolutiones. Sed a membro quod semper alba apparent, quia superfluitas humoris residentes prius in membro a quo residet dealbabat(?). Quod cum superfluat ex morbo difficilis exitus a membro forti ad debile expelli. ¶ Quoniam autem membrum forte est secundum se aliquid ... et dealbat. Sua que fortitudine superfluum a se expellit ad membra debilia, quia ... superflui humoris precipue fit ex debilitate membri patientis et ex fortitudine membri impellentis. Nam si membrum debile esset ... a se expelleret humorem nociuum. Sed in eo remanens faceret eam lesionem. ¶ Si autem humor nimia sanguinis quantitate uel punctosa qualitate ... resudat(?). Et a membro forti expellatur. Tunc non albi coloris, sed diuersorum colorum resolutiones apparent, punctosam longam(?) artheticam demonstrantes. ¶ Si autem fuerint resolutiones nigre et plures in fundo existentes, emoroidas uel ... ostendunt ut in eis demonstrauimus. Aliqui enim autem harene ex dissolutione ... apparent ut alibi demonstrauimus. De cura arthetice sanguinee et manus(?)

¶ Cum cognouimus quod materia est sanguinea incipiemus minuere ex latere contrario. Et hoc propter duo commoda, quorum unum est declinare materiam ad locum oppositum, aliud retardare cursum ad locum apostematis. Si ergo calor fuerit in pede dextro debemus minuere ex dextra manu de basilica. Et de quibusdam ... est minuere ex uena media. Quoniam quidam rami uene basilice et quidam rami uene cephalice coniunguntur. Et fit ex eorum coniunctione uena mediana. Minuere autem de cephalica non ... minuatur ... quia illa uena non ... ex parte inferiori ... uene ... Deinde ascendit ad spinam et uenit ad manum, et propter hoc euacuat sanguinem ex parte capitis et colli circa. Ex parte autem inferiori tarde. ¶ Basilica autem ... ab illis uenis infimis et exit a ... uenit ad manum sub parte ascellarum. Et propter hoc euacuat sanguinem a partibus inferioribus circa. ¶ Et debemus minuere sanguinem secundum ymaginem doloris et secundum uigorem corporum et facimus hoc in talibus ...

Quoniam ... hoc et inuenimus ipsum ... in declinando materiam a loco et attrahendo que currit ad ipsum ... hoc. Si autem egritudo fuerit in manu, possumus declinare materiam duobus modis: aut ad alteram manum, aut ad pedem oppositum. Et forte minuemus de duobus scilicet de brachio et pede. Et post minutionem de manu ... de pede. Et debemus minuere de sanguine secundum uirtutem corporis et secundum aetatem apostematis et secundum ... et extensionem et calorem et rubedinem ... sufficit cum ista cura sola. Et ego narrabo uobis quod iam uidi de quadam muliere que conquerebatur et uociferabat de dextro ... cum magna esset apostema calidum rubei coloris cum extensione forti. ¶ Mulier autem erat pinguis et multi sanguinis. Quam ante accessionem ... fuit lacte et ... cum ... erat fortis. Et minui ipsam ex manu sinistra de basilica et a pede dextro de sophena in eadem hora. Et qualibet hora extraxi libram ... et postea ... eam. Deinde post ... horas extraxi de sophena libram ... Et in eadem hora cessauit dolor et pulsatio. Et mulier rogabat me quod iterum extraherem sibi de manu ... ei ex hoc ... Sed ego nolui declinare materiam ... propter duas causas, quarum unam non debeo dicere in hoc loco, et alia est ... in talibus locis immo necessaria ... quod illa mulier patiebatur dolorem in sinistra manu, sed debiliorem, et propter hoc nolui ne materia ... Quoniam hoc medicus debet considerare et ... obseruare. ¶ Quoniam ego curaui quendam hominem cum ... dolor ... ex materia sanguinea. Et impediebat dolor ... que sunt magis ... et arthetica in manu dextra. Et interrogaui eum si accidebat ei dolores in manu alia uel pedibus, et dixit mihi quod ... dolor accidebat ei in manu sinistra scilicet ... et ... magis fortis et quod ... in pedibus ... Et tunc nolui minuere eum in manu sinistra, sed minui ei in pede dextro. ¶ Quidam autem medicus ... cum ... ei in dextra manu propter apostema calidum quod habebat in ... manus sinistre et ... dolor in illa manu. Sed declinauit in manum dextram cum magno ... alio. [illegible] ¶ Et hoc est una de rebus propter quam debes declinare materiam ad aliam ... partium, et maxime quando fuerit dolor in dispositione tali quod possit augmentari. Et hoc in principio doloris. Quoniam ex tali dispositione debemus cauere a minutione et fricatione et aliis que ... materiam. Et non debemus exigere diminutionem ad aliquam partem quando in aliqua parte fuerit membrum nobile ad quod materia currere incipit, ut currere possit. Verbi gratia. Quidam hoc patiebatur in ... manus dextre et oportet minuere. In ... uel in renibus uel in matrice est apostema calidum. Dico quod non debemus minuere in tali dispositione ex manu. Quoniam si fecerimus hoc nocebimus membro in quo est apostema. Sed forte minuemus ex pede dextro cum intelleximus quod in parte dextra est apostema sanguineum cuius periculum est maius quam apostematis periculum quod est in manu dextra. Verbi gratia. ¶ In ... uel rene dextro est apostema calidum et in ... manus dextre est dolor debilis. Dico quod prius debes medicare rem periculosiorem. Et forte accidit in attrahendo materiam due oppositiones. Verbi gratia. ¶ Ponatur quod mulier patiatur in ... manus, propter quod oportet minuere ex pede non ex manu. Quoniam in minutione pedis sunt duo, scilicet declinare materiam a loco ... et prouocare menstrua. ¶ Sed ... ad illam mulierem quam antea diximus. Dico quod postquam minuimus duas horas ... extraximus de sophena libram ...

illa dormiunt. non dormietur enim multis noctibus. et non
feci aliam curam. nisi quod exhibui dictum syrupum et scilicet.
Et in tertia die minutionis fuit sana. ex manu lesa.
Quare ipsa debent incipe a tertia minutionis. Modus faciendi

Post minutionem et cationem. sic post minutionem debemus confortare membra cum unguentis frigidis et stipticis. quod dicemus postea. Sed in declinatione non debemus illa facere. et maxime si corpus fuit plenum. Quoniam forte attraheret in ad membrum nobile et fieri periculum. Et forte virga et emplastra adducunt in dolorem. et sic fiet quando fuit posita super locum dolorosum. et nil fuit infra. et non potuit medicina movere materiam a loco. quoniam tunc clauduntur pori membri et prohibetur dissolutio et sic emplastra vel unguenta mitigant dolorem. et pone illa unguenta et illas medicinas non super locum dolentem. sed retro sive locum ut imbibeant fluxum. et non prohibeant dissolutionem. verbi gratia. Quando dolor fuit in genu ponemus emplastra sive coxam prius ita quod finis emplastri attingat principium loci dolorosi. et sic faciemus in omnibus passionibus iuncturarum. Sed autem dolor non cesset per emplastra supposita: non indigemus ponere nisi locum patientem. Et debemus uti illis medicinis donec cessaverit dolor apparens. et est calor et plenitudo. et tunc cessabimus ab eis. Et quando voluimus eis magis uti. in quibus illabitur materia et sit et dura. et incipit dissolutionem. vel non dissolvetur omnino. Sed similiter quod apparet pauce fuerint. et declinans ad superficiem corporis. dimittemus non. quoniam non per se curabitur. Sed si fuit in genu materia ut eam mollificans et dissolutivis. et in medio sic dicemus postea. In primis ergo utemur mollientibus et dissolutivis. et in medio ex illis compositis. quoniam in membro remanserit parum calidis et spissitudo materiae. sufficiat ergo de modo cure. Cura magistrorum

Dicatur in primis curationes secundum modos tamen auctores quod magistros. Et dant ista in primis. quoniam autem rem omnem mollificandum est corpus autem flora in sanguinea materia. autem ubi proponere in reliquis.

Nulla autem fiat fomentatio calida circa rem cum antea. ne fiat maior fluxus.

Et paulatim cum leni medicina educendum est materia sic paulatim influunt. Et secundum auctores in omni arthetica quibus cronica egritudine consideratur ratio. Quia si abhorreat medicinam non debet dari. quia magis debilitaret eam. et est alia medicina et ita reuma et renes magis humores ad articulos. Sed ergo expulsive materia. per venae. sed est arthetica a sciatica superaptatur contra a parte opposita in primis. In confirmata ab eadem parte si a sciatica infirmus. sophena extracta.

In colica digeratur materia cum oxizacra. non exeunte reuma calida. Expurgetur reuma cum diaprunis. et sandalis. electuario de succo rosarum. non acuato infirmis mixtis. et non cum oxizacra. quia ut minus aperit porros. et maior fiet fluxus. Quia in illa causa illam expetit ultra dixit. Quia teste alexandro. Diuretica infra adulterant reumatibus. unde in gutta ex sanguine colico nisi alexander dare carnes bovinas et bubalinas ad ingrossandum sanguinem. et certa nutrimenta. et medicamina ingrossantia et inspissantia sanguinem ut figatur in corpore.

Et si materia fuit frigida licet quod confluunt stiptica ut prius. Sed calida stiptica.

Dicatur in sanguinea vel colica cum oleis ex rebus frigidis. sicut violis. bletis. atriplicibus. portulaca. scariola. cicorea. Digeratur materia. proponere secundum precatem materia cum emagogo. vel colago. et primum medicina ad hoc destinata. videlicet cum electuario de succo rosarum. quod in tericula ab alexandro.

Simul ad calidam guttam acutam cum prius revelari. Electuarium de succo rosarum expertum

Electuarium de succo rosarum expertum quod calida guttam. vel colam ru-

-perit et reliquias molorum humorum in qualescumque. Recipe zuccari. succi rosarum. ana libra .i. et uncias .iiii. sandalorum cum gummi. drachmas .vi. spodii. drachmas .iii. dyagridii. uncias .xii. camphore drachma .i. Conficiatur ad modum electuarii. cum sirupo facto de zuccaro et pauco succo decoctionis cum eis. Dyamanus pro calida gutta

Dyamanus pro calida gutta. Valet in arthritis. Recipe huiusmodi. manne violarum ana drachmas .x. dyagridii. cassie ana drachmas .v. mirabolanorum citrinorum. kebuli. indi. bellirici. emblici. cuscute ana drachmas .iii. marathri. scariole. cinamomi. gariofili. spice ana uncias .ii. mellis despumati quantum sufficit vel sirupi rosarum vel violarum mellis. Sed ipsi sic ut conveniet conficiatur cum melle. et tunc mel prius coquatur cum aqua in decocta fuit violarum et prima.

Tertia die proponere celebrata. si corpus est pletoricum. stuphe. si est reumatizans. fiat leniter stupha vel nulla. et sic fiat de herbis frigidis. Et si non est reumatizans. fiat fortis stupha.

Cyennia offeratur rubea cum calida. vel recipe cum aqua decoctionis ebulo. Rubea

Rubea cum calida vel dianatrus. coctionis. Trocisci autem horam accessionis data cum rodostomate. .i. cum aqua rosarum. ad modum nullis naribus et pluribus de ea inunctis sanitatem procurat. reuma ex ac frigide factum. data cum pestilentia sternutatio.

Recipe liquiritie. cinamomi. pulveris ana drachmas .iii. et 3 a. et grana .v. ci. rosarum. sepium. apii. seseleos ana drachmas .xii. et grana .xv. nardi. violarum ana drachma .i. et grana .vii. et semis galangal. storacis. optimum est opii thebaici ana uncias .s.

Trocisci cum magnetis et ydyoc. mirre. ana. ana grana .xv. mellis quantum sufficit. Dosis eius est drachmas .iiii. Trocisci cum magnetis

Trocisci cum magnetis. Recipe. drachmas .x. rosarum. amcos. mirre ana drachmas .iii. et semis xiloaloe drachmas .ii. cum aqua rosarum trociscos informa.

Trocisci ydyoc quod in sciatica requirit. Trocisci ydyoc

Recipe amomi drachmas .vii. cinamomi. folii. ci. mirre. cassie ana drachmas .iii. spice drachmas .ii. opobalsami. costi. squinanti. calami aromatici. xilobalsami. asari. fu. uncias .s. singulas et semis mastice. mandragore. ambor uncias singulas. armoniaci drachmas .ix. aschalonii quantum sufficit. Recipe omnia et cum vino ut dictum est. Regimen

Regimen precedat a ... et pacientis. et septimum primis. Recipe rosarum violarum ana uncias .ii. opii tebaici. Iusquiami. pulveris ana .i. et .iii. mandragore cortic. seminis. seminis scariole. lactuce. portulace. psillii. ... cinamomi. zuccari ana uncias .s. sandalorum albi et rubei ci. dyagridii. spodii. ana uncias .s. sirupo violarum quantum sufficit.

Septima die in utrisque calida. apiatur sophia secundum potum materia. et tunc fiat inunctio cum oleo rosarum vel violarum vel populeon. vel tarentum solatrum et plantagine. et cum illa et succo corporis. cataplasmetur locus.

Et farina ordei distemperetur cum succo solatri vel aceto et supponatur.

Et de farina siliginis et oleo rosarum fiat emplastrum. membrum in aqua frigida. vel pannum intinctum sepius apponitur. est.

Et fiat emplastrum ex sandalis albis et rubeis et rosis et aceto. vel ex farina ordei. succo semperviue. plantaginis. coriandri. aqua rosarum. camphora et oleo rosarum. similiter confortans. psillium cum aqua rosarum. et aceto addito plus rosarum. et emplastra epithimate.

Et si inmoderatus sit dolor. philonium drachma .i. opii cum drachmis .iii. ci. et .iii. vitellis ovorum vel .v. cum oleo rosarum.

Et fiat emplastrum istud. potentiam inducit et reprimit. Et ut dicitur. viscositas intelligi replet poros ita quod membrum utriusque non recipit fluxum. vel opium aceto resolutum illinatur. vel succo cassiafistule. vel oleo mandragore. pinguia.

Et cortices ulmi in vino bulliant et cataplasmentur.

Et a. si dolor est intollerabilis. olei rosarum et violarum. mandragore. populeon. succi plantaginis. quinquefolii. pentafilon. tormentille. cimbalarie. solatri. umbilici veneris. apii. absinthii. abrotani. bardane medulle. ... ana. uncias .s. opii drachmas .s. hec et succi in oleis et liquaminibus

parū coquit̃ & opiū resolutum eis misceat̃ bñ agitā
do & incorporando. Insup addat̃ spodii. consolid' ma. terre
rad'. boli. mast'. añ. Est aũ añ ista forcior dcã. mi
ca panis tritici uetusti cocti in succo solatr' uł sē
uiue. uł consol'. m. tep. epithiet̃. Ad idē cor
ticē panni infusi & applicata sepi addito olo ro.
psūt. Castellan' cor anodinā & pogonizac. ali
quā narcotica solū quia cessante dolore mortifi
catōm inducē. Consequit̃ mediocr̃ calefacientia
& uinificantia sūt adhibendā. spica nar. absinth
bnca ur. mica panis decoqñt. & addito olo & uit
ellis ouor̃ calefiunt. Itē singlis septimanis cū ter
dorm̃ in eo. accipiat de mixtā duar̃ pciū. dy
apruis. uł iuce. mol. & t. elcū de succo ro. ad qn
titatē castanee minoris. & fiant inde pille de
the. mastic. & aloe. & reub. añ. pluraret. & con
ciant cū succo ro. & fiant pille. & ostinat. iii. in
septimana. cū terig dormitū. hii insputat & sur
uitit. Fiant g' pille optime ad h' quibz utant̃
bis in septīa. & fiunt de storace & ladano. olibani.
mastic. & modico apii. & conficiant̃ cū succo ro. &
succo plantag'. Et exibeat̃ ṡo cū ter dormitū
ad quātitatē auel'. cū uino ru. competit & in fria
ca. Si aũ passio sit inueterata cū frīs appon
ant̃ ca. acc. th. mastic. & aloen. añ. pluizata
conficē cū succo absinthii & pauco aceto & fiat em
plm. Itē ex stercore bouino & capno decoctis in
aceto & axungia ulcis. uł cati. uł ardee valz.
Itē stc̃ ciconie cū adipe porci mixtū optimū ē.
Dieta sit tpata. & exercicia deuitent. & omnem
cām calefacienci. ut uinū. ieiuniū. vigil. coyt̃
& silia. Consulta dicto sanguis p sophenas. si ē uisi
p supiores uenas. si supi'. p inferiores. si ī medio
in medius p uenosas. & p metaceutrelim. & scari
ficaciones. & cautila uicinar̃ peni diligenti cā
adhibeant̃. Cont̃ cãcica fiat singlis sep
timanis semł cōfite colagogū. potē & dari cola
gogū p os ad pgand'. Itē ut dic. G. fiat cau
tiū spontale. uł accendant̃ ca grūa cōis. & cū
u̇o cautizet̃ uena nobił sup sciam. & due sc̃
scia cū reliqs duab'. Itē in oi archetici ca. po
nat̃ uentosa ī fonte primo cū scarific. aliū po
nant̃ sanguisuge sup locū paciente. Itē cū co
ntinue reūtica & inueterata fiant duo cauteria.
vnū sup locū paciente & a' nuf i'. Itē si inuet
ata sit & ñ fluant humores: tūc unū insulis sire
ceus sit. & fluat a pte opposita. Itē caro bouina ī
sellata. dz dari & macia est liqda & ca. ad inspis
sand' humores ut dixi. uł alie res ut rizi. & silia.
Cauteriū ī minor̃ digito pedis laudat̃. Si est ex f
grida mā: tūc digat̃ mā cū diantos. diazz. alex. & pł
& olibz de hbis ca. ut bula. nasturcū. borag. cū car
nibz arietinis castris. gallinis & silibz. Si cā ē
reūtica. si nō. digat̃ cū oximelle squillitico. &
sup oīa m utrz cā teneat̃ uent' apt'. qz si fuit
constipat'. mā redundabit ad augmentandā egritu
dinem. Cognita digde. pget̃ cū pill' aureis
ūitis cū pill' fetid'. & pill' archet. Et si opposita
fuit m. mē digerentes & euacuantes. & confortati
ue & localia eīs opposita. Et si egritudo sit confect
cognita cā pget̃ mē competenti utrobiqz. aut cū

cam reūtica. quā ñ reūtica. digat̃ mā. pget̃ cū
pill' archeticis. hermodactilatis. sz pbumectet̃
uald' corp' cū brodio gallie uł alii cibo ūcellato.
uł cū vitell' ouor̃. ne ex uenenositate excoriet̃
sto' hermodactil'. & intestina. vł pget̃ cū ℥. i. oxi. uł
uł cū bndicta hermodactil. uł ylog'. vł pill'. archet.
bndicta ē simplex data bidiio añ me. bñ mouet
mām & rhet. Pillule archetice salernitanor̃

Pille magistor salernitanor̃ plz ualent & sūt apb
cyptissime. ℞. hermodactil'. turbit. agaric. añ.
ʒ. iiii. cassie ligñee. nar. di. gar. xilobal. carpo.
mac. galang. ʒʒ. mastic. asse manat. añ. saxi
frage. brusci. spagi. ro. miliu sol. sal gēme. añ
ʒ. ii. aloe quātū de omibz aliis. scam. ℥. i. confice ē
succo iue. uł fen. pp defcm yue. & succo ñ iueco
pluem iue sicce appone. sola ei pgat archetic.
oīni eldomada sexe dāb. ℔ ix. ł xi. in 30. Catherpucie

Catherpucie alex. optime sūt & multū laudate. aly
℞. aloe. colocquintid' mtiorās añ ℥. i. scam. ℥. ii. cu
forb. ℥. iiii. confice cū succo brasice. aũ mali acid.
da p mtiuauiū pill. iii. ī mod pile. ut lapatiū celle.

pille optime Pille optime magistri pe. de mūcandio
sptales ad archet. frām. qb multos liberauit. Cephi
largicas ualent. paltic. & omibz laborantibz circa
ca egritudē. ℞. hermodactil'. turbit. agar. sene.
se bardane. v. gnūn cynieab' mdartor. añ ℥. i. gall'
lig. se. feni. apii. añ. saxifrg. api. gñi ex. añ ℥. s.
asar. amacii. suctor̃ colocqnt. polipodii. eufor.
coconid'. añ. ʒ. vi. esule. sarcocolle. stapsilagie.
sal armō. sal gē. chi. epithi. mir. pu. et. mastic.
ro. absin. añ. ʒ. iii. lap lazuli. lap. armen. añ. ʒ.
ii. esule ℥. iii. viol. ℥. i. acacia ℥. s. aloes ℥. iiii.
Conficiant̃ cū succo iue. si p hr̃. smanit. ℥. i. bibe
& conficiant̃ cū succo fumte. Deinc ix. pgant optiē
ñ violnt. sim ei sm scamonea. & id efficaciores. Alie optime

Alie minus ualentes & pbatissime. ℞. armoniaci.
amcardi. aneti. agaric. alu. cassie f. elli. mig. ci
pi. polip. añ. colocqnt. hermodactil'. mastic. opopa
nac. turbit. añ. ʒ. ii. sarcocolle. gūi ede. añ ℥. ii.
aloes ad pond omniū forbic cū succo absin. Oximl'

Oximel iuliani optimū archetic. & podagricis. Iuliani
mirabilr pingit hu. & tenues mixtos. q̄ in articlis
uł nodis. vł aliis mbr fuit residentes. pgant ī oīa
mbr q̄ ex aliis humore sūt debilitata pte. inde confir
mat ita ut ad pris officiū usū reformata resti
tuat. ℞. aceti apcius. ℔. x. mł q. suff. rede pigi
℔. i. thi. coconidii ambor̃. ʒ. xxx. vi. Rute. folior̃
origani. aliplad'. puleg. ador. lactuce. ebuli.
cimar̃. sambuci. cortic. mediañ. squille mīoris.
omniū. ix. ʒ. x. vi. yrei. poliped'. epithi. elli. al.
omniū. iiii. ʒ. xviii. maratri. rad. aneti. ambor̃.
℥. xiii. & s. folii. spice. nar. costi. reupontic. agar.
asar. ypici. cimī. añ. amoī. omniū. x. ʒ. ix. Con
ficit' sic. Omis hbas & radices & semina. pter ea q̄ in
tcira sūant' p dniū in aceto. ī fūdant. & ad me
dietatē decocta. colent̃. & mlle adhibito iterū usqz
ad spissitudinē coquat̃. Et sic lactide bñ pgare
dce. & coconid'. costi. spice nar. agar. plnis ad
hibeat̃. Cūqz op' fuit coclearia dd añ. vi. sii. ix.
cū aq̄ tep. sumant̃. Alii uolentes medicam forci
fatē. addiūt dyagd. costi. pfulis ℥. ii. sz si ñ addiūt.

finatur sumitur. Pillule arabice. Pillule arabice ad
capitis dolorem. c. annorum. purgant omnes humores. ge
nerant leticiam. auferunt ethicam. mentem acuunt. visum
reddunt. memoriam conservant. canos ante tempus fieri non per
mittunt. stomachum et vertiginem sanant. maxime emigra
neos. gingivas et dentes. Et oculos purgant. viris et
mulieribus sine molestia conveniunt. Rx. aloes. epatici ℥.
iiii. boni. mastic. baccarum. scamonee. gariofili. ana
℥. i. Conficie cum succo caulium vel feni. et fac pillulas in
modum fabe. Et da ante cibum. Et post .vii. vel .ix. Ad
artheticos appone huiusmodi. coloquint. euforbii. yrie
ana ℥. vi. Benedicta. Benedicta ab omnibus benedicitur quia
actius optime purgat piplemmaticos. stomaticos. et
epaticos. ad dolorem et plenitudinem renum. calculosis ma
xime. prodest etiam artheticis et podagricis. Rx. turbit. zuccari
amborum ℥. xx. dyagridii ℥. x. co. huiusmodi. gariofili.
spice. ℥℥. croci. saxifrage. macropiperis. amomi. se. lini.
spinatis. salgeme ana ℥. ii. Alii addunt galange. ma
cis. carui. feni. se. sparagi. gencia. los. ana ℥. ii. mell
q. s. Detur ℥. iiii. mane vel vespere cum ca. Musa enea.
Musa enea faciens ad omnes accidentes yppodi enea
ticarum fe. co. tercia. quartana. acutarum fe. angustias
tollit. Tunc cum dederis consideranda ventres eorum qui patiuntur. quia
statim medelam senciunt infirmi. … emendat
suspiriosis ptisicis et hiis qui pus excreant subvenit.
ydropicis. spleneticis et colicis prodest. lapides in vesi
ca frangit et urinam valde provocat. Acc. Ley
copirg. gentia. l. thus masculi. mirre. genciane
cymini. omnium ana ℥. xviii. opii ℥. xii. cro. ℥. viii.
℥ s. euforbii. Aristol. lo. amborum ℥. iiii. et s. mell. q. s.
Alii addunt cortic mandrag. ℥. iiii. Detur in modum e
gipti febricitantibus cum tep. … febri cum vino. Unguentum aureum.
Unguentum aureum. valet quod omnes guttas frigidas maxime quod
lapides in renibus et ydropic. Rx. rad. ciusci. fu. meu.
ana lb. ii. Aristol lo. et ro. ysopi. enule. puleg.
archemes. pentaf. rute. fol. laur. acheri. bre
ueti. rorismarini. mirte. salvie. saxifrag. ce
dri. cipi. sparagi. brusci. feni. ana lb. i. apii. se.
urtice. cro. se. sinap. euforb. ana ℥. iiii. adipis
ursini. vulpini. olei laur. persil. ana ℥. iiii.
squinanti. costi. piret. thuris. mastic. mirre. ana
℥. ii. … ℥. i. olei et cere q. s. Herbe colliga
tur in maio et grosse incise in oleo et dimittantur in
diebus xv. postea addas item olei q. sufficit. et bulliat
herbe donec humorem perdant. et incipiunt diminui.
Tunc colentur et addantur .xii. lb. ce. et bulliant donec
ca sit vinum cum oleo consumptum. Deinde supponant pigmentis
resolute et colate. et parum dimittant bullire. et superfu
datur oleum laur. Et ab igne ablato superinducantur a
olei nuceleon. … valet ut supra dixi quod omnem fri
giditatem … podagric. paraliticis subvenit. Unguentum marciaton.
Unguentum marciaton facit ad frigiditatem et dol. capitis
pectoris et stom. et ad sclirosim epatis et splenis. et ad ylia
dol. ad ignem vel ad solem inunctum statim subvenit. para
liticis. artheticis. sciaticis. freneticis. et podagricis
prodest. Tumores reprimit et quod omnes dol. potenter
medet. Rx. ce. lb. ii. olei lb. viii. rorismarini. fol.
mar. fol. laur. ana ℥. viii. rute ℥. vii. amomaci. lb.
s. esul. savine. balsamite. ozimi. lilifage. polii
calamenti. artemesie. enule. betonice. brance ur.
sine. herbe venti. mente. pimpinelle. agrimo. absi.

herbe paralis. herbe sancte marie. cimar. sambuci. herbe ce
millefolii. spinne. camedr. centinodie. centaur.
fragulte. quinquefolii. herbe cethur. ana ℥. iiii. et s. Enul
ce radic. cimini. mire ana ℥. ii. fenugreci ℥. i. et s.
butiri ℥. i. ℥. ii. urtice. viol. … mote sarrac.
alie mote. lapacoli. potenti. cardunelle. matris
ne matre. herbe meate. alla. ling. cinne. cipelle.
camplite. storac. medulle cinne ana ℥. s. adipis
ursini. et gallinacei. mastic. ana ℥. i. thuris ℥. s. olei
nardini ℥. ii. Herbe omnes colligantur uno die in me
dio mensis mai. l. iiii. herbe per .vii. dies infundantur cum
optimo vino. octavo igni apponantur. et cum vinum in
cepit consumi. oleum predictum apponatur. et coquatur ad diminu
tionem radic. et herbis predictis colatis pone butirum. et
axungias. et oleum nard. mastic. oliban. post ceram.
et cera liquefacta infrigidatur et usui reservatur. Opopira.
Opopira. i. igne sucus. quod sancti cosma et damianus
dictaverunt. Guttam … labia et linguam
curat. paralisi. guttis. brachii. manuum. crurium. pedum
toci corporis. optimum medicamen. cum apozimate salvie. costi
ac castor. … duorum tribuentur. melius. epatic. ma
triac. cum decoctione … Auxiliatur cardiacis et dol.
pectoris et stomachi cum decoctione calamenti et cimini. Splenis cum apo
zimate apii et eupatorii. Spleneticis cum decoctione ca
paris. et absinthii. Calculosis cum apozimate saxifr.
et ozimi. pleureticis cum … apozimate ysopi et
pulegii. ptisicis cum decoc. yreos. Colicis cum decoc. polip.
et pete nocide. Typice febrientibus cum apozimate pi
gami. … et piretri prodest. ad multas alias passiones
corporis fac. Rx. opii thebaici ℥. xxx. vi. cinamomi. ga
riof. nardi. galangi. croci. costi. zedoar. ℥℥. xilobal.
sempontic. piret. corall. mire. … castor. opo
panac. piperis al. et ni. et lon. ℥. xxxv. et s. … ebo
ris. lilifag. herbe par. ana ℥. xviii. mei. balsami. xyl
al. squinanti. cassie. storacis cal. mastic. … gal
bani. serapini. lasar. millot. aristol ro. … asa
ri. … mei. pionie. rafani cortic. peucedani.
acori. mandrag. betonice. genciane. cancros. puleg.
centauree. ma. et mi. celtice. … capill.
ve. spodii fol. ypiri. … psilii. pigami. mil
le fol. calamenti. cardam. carpobalsami. an. levist.
… rad. se. lupini. polii. orobi. baccarum lauri. m
tri. … ℥. ix. mell q. s. Plus ante pectore … ex
℥. iiii. esule. et modico cimino. se. feni. et mastic. datur
cum vino prodest. Sucte et summitatum … ebuli in qua
℥. i. cum ℥. s. succi mediani cortic. sambuc. bulliant
in pomo coloquint. cum ℥. ii. huiusmodi. et pulvis mast.
et se. fe. et addita aq. ca. zucc. vel oxi. In eo det co
lata … Tercia die post purgationem corpore non existente
plectorico … non inficiunt reumatico. quia in
talibus non fit fortis stupha vel si fiat sit debilis. et cum
herbis debilis calido. Si non est reumatica ca. fiat fortis
stupha de marubio. ruta. yua. piraria. petro
arthetica. centaurea. vel alia stupha ex genciana
affrodill. esula et titimall. avena. salie. yua. arthe
tica. vel balnee cum decoctione earum. Excrementi …
pha ossa cremata cum vino decoctionis thus. … si ca
est reumatica. si non. cum vino decoctionis yue …
et artheticae … in bal. … p
aliis. Vel melius stuphe … sacerdotes mixtos in
conspectu meo libavit. Ossa … cuius

et maxime medullosa collecta in oleo vel loco [illegible]. ex illam attende. et in pacient dum stuphetur. fere usque ad sincopim. quia odor est difficilis. ibi observetur opiata cum liquidissima cum vino. s. oponpira vel tiriaca. postea calidioribus exeuns et ungueris [illegible] super omnia unguento mixto. et dieta calida. acrimonia devitentur. ¶ Cui est remedium dolor incollabilis. epithimetur radice cucumeris agrestis. cocta in vino vel lexivio quinto callus pati potest vel brionia eodem modo. vel pannum in eo succo rute. et tunc argilla calida supponatur. nunc anodinum est vel ceroneum calidum vel oxicrocium. ¶ Illo levamen plus prius dictum. ¶ Sequenti autem die post stupham corpore existente plectorico. fiat flobotomia de cephalica vel sophena in quo dictum est. Si non plectorico ponatur ventosa in fonte primo iuxta locum passionis. Et singulis .xv. diebus iteretur post stupham et dari opiatam. et si gutta est in superioribus datur yera [illegible] cum aliquo electuario cum vino omni mane. Si in inferioribus centaurea. et ex yera sola fiat stupha. et ponatur plus in cibo oportuna est.

¶ Post primam stupham statim veniendum est ad localia. Et est et generalis quia prius dicimus mediante membrum mandans. postea membrum mandatum. ¶ Item alio modo. Evacuata materia in infra calidam et paulatim et successive sic paulatim influit et descendit ad podagram sive artheticam. ¶ Oblata materia de diam dieta. quia impulsat [illegible]. sic et inde. ¶ Item quod pulsive impulsantes humorem [illegible] in ea calida quae fiunt ex [illegible] olibani. mastic. et oportet locata magis in ea [illegible]. ¶ Predicte evacuatione competenti summa remedia sunt ut accipiantur .iiii. gummi. oppoponacis. serapini. armoniaci. galbani. Ponantur in modico vino et aceto. et per diem in morentur. Et postea dissolvantur ad ignem. addatur cera rubea. et plus mastic. castoreum. bdellium. et mirre. rorismarini in medio colloquintide. et fructibus iuniperi. et baccarum lauri. incorporentur. et bene permisceantur malaxentur ad ignem cum dyaltea vel marciaton vel oleo laurino. fiat emplastrum et supponatur loco patienti. ¶ Item probatissimum in paralisi et omni arthetica fiat. Accipiatur catto vulpina et decoquatur in optimo vino donec caro ab ossibus separetur. postea caro tritur et exhibeatur succus illi carnibus et decoquitur in vino [illegible] ad spissitudinem unguenti. postea addatur cera rubea et plus mastic. castoreum. bdellium. mirre. baccarum lauri. aliquantulum euforbii. et incorporentur pluries in mortario cum [illegible] unguento. et in fine ponatur [illegible]. Si fuerit divites et nobiles et fiat unctio. ¶ Item commisceantur marciaton. agrippa. dyaltea. oleum laurinum. arrogon. et unguentum. aureum. ana. attenuentur cum pluribus castoreum. et euforbium. et si divites fuerint addatur muscus. ¶ Speciale in hoc casu est ut sumantur succi porrorum. absinthii. yve. arthetice. rute. salvie. ana. et admisceatur oleum mixtum [illegible] simul bulliant succi. et oleum addita aliquantulum parte de petroleo. et addita cera et plus pecorum fiat unguentum. ¶ Item sumatur radix [illegible] et sigillentur argilla et cineribus calidis apponitur. Et appone autem succi bibat in oculo illi. addito succo ebuli et sambuci. et quibusdam succis bibat calidus ad id [illegible] addito petroleo cera rubea. et pulvis pilli. mirra. castoreum. bdellio. et non impleatur totum. sed due partes. quia quanto plus bulliet plus admiscebitur [illegible] cum pulvis succus. ¶ Quod unguentum in omni arthetica fiat probatissimum est. et podagra. quaecumque. ¶ Illo quod cautela summa sunt remedia in hoc cum [illegible] iii. quod ad incipiendum nimium influentie ad podagram. ob cavilla et planta pedis ad incipiendum humorem in [illegible]. ¶ Illo quod in omni passione [illegible] diuturna ex

diuturnitate cum humorum per vasa humores miscantur. et obviatur viscositas quedam adherens. quia viscositas addit in descensu humorum cum sit lubrica. Et propter hoc opus est uti medicina abstersiva et incisiva. autem per abstersionem collatur viscositas adherens per incisionem conforteur [illegible] et porum membri. membrum in retentione. et hoc genus est succus absinthii. borraginis. et succus scariole. sive iuperi. curatur huius patiens et cum [illegible] cura in fine podagre. ¶ Si reumatizant humores a capite. fiant sub fumigiones et unguenta fluxum capitis incipientia. ut supra dictum est in coriza. et tunc fiat unctio cum arrogon. vel agrippa vel oleo laurino super locum patientis. ¶ Item non fiat unctio cum solo petroleon quia cum sit nimis siccum liquidiores partes consumendo nodosam podagram petrificando inducere incurabilem. unde cum eo debet apponi aliquid humidum sicut butirum vel dyaltea. ¶ Item tritur yva et pitarita et arthetica et exprimatur succus et admisceatur cum oleo nuceo. Et decoquatur cum radice cucumeris agrestis usque ad consumptionem succi. Et tunc liquefiat cera. et deponatur ab igne. et apponatur plus euforbii et semen edere folia et fructus, euforbii. et castoreum cum axungia ursi. ardee. anseris. et vulpis et [illegible]. Et repleatur catus excoriatus pinguis et ensicatur fiat bene et suaviter assetur. et quod exit unctuosum recipiatur in quo resolvatur cera et fiat unguentum. ¶ Caro autem vulpina comesta multum confert. et ciconie. et [illegible]. et noctue.

¶ Balneum autem aut stupha fiat ex decoctione iuniperi. savince. arthetice. pipinelle. betonice. calamenti ebuli. filicis. Decoctis pulegii. oleum insume .i. sal .ii. vini .iii. aque q. s. Hoc fiat precedentibus pillulis superioribus quae sunt sine scamonea. ¶ Huius potest addi castoreum. gummi dictam et radicem [illegible]. spargi. feni. meteoyri. hie- palisis. [illegible] vel urtice maioris. salvie. gentiane. affodillorum. yreos. anabullam et [illegible]. ¶ Lexivium decoctum aurea. vel edera. vel mercurialis. melior omnibus est oportuna. ¶ Unguentum ad artheticam. podagram. [illegible] ab esculapio inventum. Recipe scille. rute. agrimonie. radicis [illegible] urtice. sinine. absinthii. salvie. rorismarini. ebuli. radicis altee. ana. fenugreci ana ℥ .ii. olei veteris lb. i. aque marine lb. i. [illegible] ut ipsum redeat in oleum. et habeas totum cum pice. adde cere ℥ .ii. et adde mastic. euforbii. piperis. baccarum lauri. ellebori nigri. castoreum. ana ℥ .ii. et aqua bene. post misce galbanum terebentinam. opopanacum. armoniaci. serapini. terebentine. murre. gummi edere. ana ℥ .ii. Confice et unge. et si confectis cum axungia vulpis. lupi. catti. ursi. ericii. anseris. anete. equi melius erit. ¶ Item malaxetur sepum cum succo yve et acuatur cum gummi edere et euforbii. Et facta unctione supponatur conceum. ¶ Item dyaltea mixtum vel cum gummi edere in ut ℥ ea. ¶ Item accipe formicas et ova formicarum et de [illegible] canis cum axungia porcina veteri. et primum calidum supponatur membrum et emplastrum ne nimio calore ledatur membrum. ¶ Item tritur cinamalli vel ambulla cum axungia porci. et coputrefiant per .v. dies. post calefiat et fiat emplastrum. ¶ Item exhibeatur olim a [illegible] cucurbita calefaciendo ad ignem. oleum quod emanat optimum est. ¶ Illo quod nomine [illegible] quod [illegible] a profundo. ¶ Item urtica quassata cum sale confert supposita. ¶ Sed si magni fuerit dolor non quassata supponantur. Stringatur locus ex vino decoctionis herbarum. [illegible] et eo emplastretur locus. ¶ Item tritus bombus. ca- prinum. columbinum. cathaplasma confert bullitum cum vino

forti et aceto. additis pulvere ciminum et calx. Item fel ursinum cum carne capitis vulpis exusta commixta illinatur. oleum pulegii. lauri. et auream acuentes cum costo. ladano storace. calamento. tribus mitia. conficiantur et cataplasmentur.

Utantur balneis salsis et sulphureis. vel balneo decoctionis tribulorum maiorum et ebuli et sambuci foliis lauri. binc in. sulphuris vivi. aluminis scissi. addito sale. oleo lauri. pulegii. micleo. ung. dialth. ieiuni. Item Faba lupina contrita cum sale et oleo emplastretur. apposito pice vini vel aceti.

Item Ficum coctum in aceto et pulsatum mittitur vs. Item Herinaceum optimum fit. contra dolorem ut catulus. xxx. dies occida et sanguine ipsius callo locus dolorosus pungatur. Item Carnem excoriatam coque et ossa in vino et contunde et distempera. et exprime. et in ipso iure coque rutam. feniculum. salviam. agrimoniam. betonicam. post exprime. et impone medullam cervinam et picem etc. et coque in modum ungenti optimum est. Item in summo doloris catulus fissus calidus per medium dorsi supponatur. Item spinalia mixtonis calida mixtum valent. quod si careris pone coxam mixtonis fissam caveas a fetore ex eo fetet et tunc melius operatur. Item Vel et pone pullum gallinae dyaforesim ei faciendo doloris evaporatur et confortatur. et precipue in calida. Olim optimum vnde(?)

Olim autem optimum fit in terra calida ex lateribus veteribus sanctis contritis optime in pulverem. et madefiat pluries. petroleum extrahatur per duas ollas. olla super ollam posita superiori sigillata et igni apposita et perforata in fundo inferiori in terra stante eodem(?) quod sic olim unxi. quod optimum est lepsis et pustulis ipsorum. Item Postea sublimetur. melius fit ex lateribus fornacis combustis et distemperatis cum petroleo. et fellibus ex quibus resolvuntur armoniacum et plus euforbium. et elleborum. et sal alkali. omnibus simul compositis. Item Extrahatur olim per duas ollas ut prius. per sublimetur per alembicum. Dicit etiam fellia esse vulpium et ursi et bovis si esse potest. unde olim vocatur benedictum. Item olim olive et flores genestre bulliant in mixta quantitate ad consumptionem tertie. post repone per xxx dies. post ut vere quod nocet in podagram in qua mollitus venus est et infusionis. oleo podagris et florum malve.

Item in sciatica passio singulis xv diebus fiat clistere ydragogum. Item singulis septimanis semel cum iet dormitum in ... accipiat de exigui nupta(?) dragmas. et bindet ad pondus ii. ʒ. sub observatione dicte. Item ostiatis de tertio in tertium diem pillula de gummi esse vel in septima pillula de euforbio ad quantitatem ciceris in ovo sorbili. vel semel in septimana ʒ. ii. oximel scilliticum. Item fiant cauteria in extremis fontibus in forma tangenti ut predictum est. Item Caveat immoderatum exercitium. immoderata repletio. nocturna cena. coitus. acida et salita et acuta in calidis precipue ventosa ut leguminia. Item Super omnia confert in fine ruptorum ex cantaridibus vel aliis. vel flammula vel aliquo ignito et rupte supponatur folium caulis. et si confert iteretur. nodo sua podagra vel cu... non curata. sed ut sciatica cum soluta est melius. Item Sto lapacium et fimum et ... et yua cum oleo capino mudificata ... Item alia ca. digna et purgata ... cum electo de succo ro. et dicta opiata ... aceti ... et ferrum et bulliant simul in mixta quantitate. et igne ab aliis remoto. ... post ferrum et pecia ... et storace. Item Cerebrum pacientis unge cum oleo iusquiami. confert et pone ... in oculo ... valde calo... tumore tollit et dolore. Item olim valuit ... calide archetice quod si sint ... mollata. Olim ...
In vigilia beati Johannis baptiste collige sequitum in mixta quantitate

et aceti. ollam novam et fac in fundo ... de herba illa et aliquid de sale. et sic usque ad summum omnium coque. et cum ... mixtum recedit. plus appone de herba et sale. et sic facies quotiens oportet. Item Cum autem bene coctum fuerit. fode sub terra in aliquo loco sicco sub ubi sit frequencia hominum ambulancium. anno completo. sub fode ollam illam et pinguedinem ... collige ... desistit. Debet autem sic bulliri ut ollas suspendatur in caccabo pleno aqua. ... tangere ollam aqua sed ... Item In terra autem calida et umectata in digna et purgata cum pulvere artheticis ... dentis et ... opiata. si non fuerit pauca et dolor intollerabilis. accipe pilosellam coque in vino et ... et fiat ... de vitello ovorum et cimino. Et si dolor est intollerabilis. distempera opium cum oleo ro. vel lacte mulierum et unge. Item unguentum marciaton. arogon. et agrippa. unguentum aureum. dyaltea omnium v. ana ʒ. iii. olei lauri. ʒ. s. lb. s. piperis ... euforbii. castorei. pir. et. petr. omnium a. ana ʒ. s. i. olei lauri. ... ʒ. s. Hec omnia redigantur in pulverem post aceti. rutam. mentam. salviam. ana ... herbe iste contundantur cum lb. s. axungie veteris et sic dimittantur per ii dies. tertio die coquantur. postea per saculum exprimantur. colature addantur ʒ. ii. de ... vel ... dealbare. et cum resolutum fuerit. impone pulverem super ... incorporando. ultimo addantur petroleum et tunc calefiat lento igne ut sic melius fiat incorporacio. Cum vero ... fuerit in pixide repone et utere. Item accipe spongiositatem quam reperis in terra cornu cervini. et si in sic calida coque in aqua vel aceto et additis foliis iusquiami. si terra in vino additis foliis lauri et cum cocta fuerit diem et noctem. et liquorem mittens consumptum renovantis. unde si hic tenax tamquam esset glarea ovi. tunc ab igne depone et habes ... sanguineum si in sic calida. ... si terra et impone ... pixidas pendere. Item unguentum quod ... carnes ... et ... ʒ. de sanguine ... in ... et pone in olla rudi interius perforata. postea ponantur in olla duo cornua ... et suppone edam. salvia. ... rubum ... cum cepas ana. et sanguine ... et ... et ... ʒ. iii. et ... ʒ. iii. et xl. ... ovorum ... ad ... et ... plena ... in ... ʒ. iii. de oleo lauri et plena scutella de limace ... ponantur in olla et cooperiatur scutella ex argilla et fimo caballino fortiter commixtis. sigilletur et supponatur olla alia ... inferius in terra sub fossa in cuius fundo ponatur plus liquorem ... recipiens. Hoc unguentum optimum est. Item quod ... archeticam et ... accipe ... veteris albumina ovorum diu agitata sulphuris. ... lapacium acuti et rubei et argentum vivum. conficiantur ista simul. et inducta corio supponantur mane ... cum pruritu. non careas item suppone et mane sequenti exibit aqua in mixta quantitate. et sic liberabitur. Item ... totum membrum inflatum fuit suppones et tamen in illi ... magis dolet. Cura calide podagre secundum rasy. Item Redeamus ... in cura secundum rasi et ordinem ... sequencia ad sermonem suum. et docuit cautelas observandas post signa ... et cautelas digancies in ... secundum modum doloris et tempora morbi et ordinat quod ... in principio cum est ex calore. et calida medicina in podagra et ciragra. Item In isto ... in principio sint cibaria ... et cum hoc inspissancia sanguinem et ... et caveat a carnibus et vino et rebus dulcibus et acutis et putre

factivus. et declinet ad acida et stiptica. et bibat aquam frigidam
claram cum oximelle acetoso. aut cum rob de succis
fructuum [illegible] vel mal[orum] gr[anatorum] vel coctanorum. aut
aceti [illegible]. pomi citrini et agreste. et cotidie sumat
ad [illegible]. et diminuto motu post vomitum. et balneum et co-
itum omnino donec cessent cum suis humores et quiescat dolor. Et
tunc utatur balneis et motu illi vomitu mediocri. et
si dolor augmentatur in tantum quod timeatur de eius defectu pone
ad de medicinis sedantibus dolorem. et ungatur matrix cum m-
ortificativis. et si fuerit in aestatibus calidis sine timore mag-
In passionibus autem frigidis et maturis [illegible]. sit hoc cum ma-
gno timore et magna cautela. Si autem in fuerit
colica in principio incipiemus cum evacuatione colere cum medici-
nis laxativis. Et eligemus ex his convenientiores secundum vir-
tutem corporis et quantitatem caloris. Si autem fuerit col-
[illegible] et debile et tempus fuerit estivum laxabimus cum aqua [illegible]
manna et sirupo ro[sato]. et sero casei. Si autem corpus fuerit for-
te laxabimus cum mirab[olanis] cit[rinis]. et aloe et scamonee. vi-
ces lavandi eum secundum quantitatem in. et sic [illegible]
[illegible] implecti vel [illegible] sui alia ca. ita post
cole. Et post ponemus epithima et unguenta frigida. que [illegible]
[illegible] vel cum eis que non multum desiccant. et unga-
ris illis donec cessat vehementia doloris. et tunc dimitte
curam aliam quia non est necesse ponere desuper dissolutiva
que eius illa non petrificari solet nec indurari. Dieta
autem infirmi sit frigida et humida sicut aqua ordei et cucurbite
et cucumeris et atriplicum et hiis. et caveant a calidis omnino. et
in diebus quietis dabimus alia que auferant opilationem. sicut si-
rupi acetosi. et aqua ordei. et [illegible] psillii. et succi
mali gr[anati]. et sit eius dieta frigida et humida. [illegible] quae iacent
sit frigidus et humidus. et si fuerit hyemps cooperiat caput et to-
tum corpus. et fugiat vigilias cogitationes et iram. Et si
fuerit necesse dare medicinas sedantes dolorem dabi-
mus sine timore eius [illegible]. Si autem in fuerit flatica et
hu[mida]. [illegible] laxabimus. si fuerit debilis cum sene [illegible] et
aqua mellis [illegible]. et si infirmus fuerit fortis et materia mul-
ta et spissa laxabimus cum coloquintida. centaurea. et [illegible]
[illegible]. et [illegible] vulpis. et est vices laxandi
secundum quantitatem in. et vicem vomitu cum oximelle. et semine
raphani. et [illegible]. et sinapi et sale et aqua mellis. aut
cum medicinis fortioribus aliis. sicut nuce vomica et ello-
boro. et vomitus est valde bonus. Cum egritudo fuerit in visceribus in-
ferioribus aut in [illegible]. et in diebus quibus non [illegible] vomitu in
potione dabimus [illegible] et diaton et pipeon. vel tyriaca
de .iiii. speciebus. et similia [illegible]. et caveat a mi-
nutione sanguinis et maxime in opilationibus renis ut non debi-
litet digestiva. et multiplicent superflua. et ponimus
super umbilicum a principio usque ad finem cathaplasmata calefaci-
entia. quod in principio est desiccativum. et in fine molli-
ficativum et dissolutivum fortius. et debes cavere ne in-
lapidet in visceribus. quando ista in obediens est lapidi-
tati. Et totum hoc debes facere cum magna cautela
non sicut faciunt multi mediatores qui ponunt medi[cinas] fortes
ad dissolvendum. [illegible] fortiores partes dissolvunt. et re-
manent grossiores et petrificantur. ita quod vix possunt
dissolvi. et destruitur infirmus. quia non potest movere umbi-
licum. quod debemus ponere una vice mollificativa. postea
dissolutiva. Et quando videmus quod apostema minuitur [illegible]
respicientes ut duricies permaneat. sic post dissolu-
tiva omnino. quod postea mollificativa donec reddatur bene mol-
le. postea dissolutiva. Et dieta infirmi sit subtilis. et

comedat una die et altera non. et utatur sompno absque cibo et
non detur cibari usque ad replecionem sed ut satisfaciat appetitui
et famem removeat ut digerantur humores qui remanserunt
in corpore. et non detur saciari aqua. sed cotidie bibat aquam mellis cum
speciebus et medicinis quas dicam postea. et quando cessaverit fluxus
materie. et videmus quod apostema non augmentatur. et corpus est bene mundum
ab humoribus. tunc utatur exercicio. balneo calido. et rebus pro-
vocantibus urinam. Si autem in fuerit superfluitas humorum
in corpore et non appareat [illegible] aliquorum in [illegible].
non in tactu. tunc scias quod dolor est ex plenitudine hu-
[morum] et tunc incipe curam per minutionem sanguinis. postea per
fluxum ventris cum medicinis que possunt purgare dissol-
vere humores sicut pillis [illegible]. G. et hiis. Et non debes ponere
super umbilicum aliquam medicinam donec purgetur corpus et mi-
nuatur de cibariis eius et fac parum subtilem. et non [illegible]
[illegible] [illegible]. Si autem apostema quod fuerit ex
visceribus fuerit ex sanguine et co[lera]. aut sanguine et flate.
debes eum curare [illegible]. Signa quod apostema sit
in aliquo viscere cum dolore forti tactu et sine extensione
et pulsatione et rubedine multa quod [illegible] in apostemate
sanguineo [illegible]. et dolor cum pulsatione. aut cum punctione
dico quod mixtum est ex commixtione [illegible] apostema est com-
positum ex sanguine et cola. Et debemus incipere a minu-
tione. et [illegible] cole. et [illegible]. De me-
lancolia autem iam diximus quod non accidit passio visceribus. et [illegible]
[illegible] de eo dimittimus commixtione. Laxativum in dolore visce-
rum ex san[guine] et co[lera] quando visceris fuerint ca[lida]. et volumus sol-
vere mediocriter. Accipe succi [illegible] lb. s. media lb.
iulab. commisce et mitte in z .v. mirab. ci. et moratur
ibi .i. die et .i. nocte. postea cola et bibe. Aliud de-
bilius sed magis infrigidat. accipe lb. i. iulab. et appone
z .x. mirab. ci. et sic dimitte per unum diem et noctem
postea cola et pone z. mucillaginis psillii et da pacienti.
Accipe pruna sicca .i. passulas [illegible] .xxx. tamari-
ndi z .xv. coque in .iiii. lb. aque donec remaneat lb. s. postea
exprime cola et colature mitte mirab. ci. z .x. et
dimitte .i. die et nocte. Item cola. et addicis z .v. zu-
cari. sumat pa[ciens]. [illegible] mirab. quod valet dolori visce-
rum et febribus acutis et terciane. [illegible]. Recipe mi-
rab. cit. z .c. ablue cum aqua calida. et cum [illegible] in aqua frigida
ita quod aqua superemineat duobus digitis. postea in [illegible]
te pone ad solem per .iiii. dies. deinde accipe [illegible] aquam
et remanebunt mirab. ci. Item mitte aquam aliam et di-
mitte tam diu donec amittant saporem et albes-
cant. Deinde accipe primam aquam et [illegible]
albe decoque ad ignem. et remove spumam donec fiat
sicut iulab. et simul acuere cum scamonea. [illegible] lb. ap-
pone z .i. scamonee. et si [illegible] lb. pone z .i. aq[ue]
ro[sarum] et utere quando volueris. pille Iohannis. Pille ad dolorem
visceris ca. et [illegible] Iohannis. Recipe aloes ci. z. tertiam partem.
mirab. ci. z .i. [illegible] partem. [illegible] partem. z ma-
stice. vi. partem. s. fac pillas cum aqua coctanorum. vel ma-
cianorum et sume totum semel. Iste eum pille [illegible]
et postea humoris aquosi et bene operantur in dolore ca. visceris.
Pille optime in prima egritudine. Recipe aloes. z .x. [illegible]
[illegible] mirab. ci. [illegible] z .v. confice cum succo [illegible]
[illegible] et sume quolibet vice z .i. et s. vel z. pill. pille [illegible]
[illegible] z .v. mitte in aqua coctanorum z .x. di-
mitte donec desiccentur. et misce cum .x. z. zucari. et cu-
bebe z .s. confice cum iulab. et fac pillas ad modum ci-
ceris. et sunt optime in quolibet dispositione. et maxime cum [illegible]

pille Iohannis

impeditur est. et non digerit. et sume in quacumque hora volueris.
¶ Oximel quod purgat coleram et confortat stomachum boni saporis et ado-
ris. R. citoniorum silvestrium scissorum ℥ .lx. pone in aceto
forti per diem et noctem. postea coque et pista et .lx. ℥ . appo-
ne ℥ .x. seminis cubebe ℥ .x. ii. cinamomi. spice nar. g-
ari .i. rose ℥ .v. confice cum .lx. ℥ . mellis. et aceti cum no-
bis ℥ .ii. ¶ Valet in hoc et cetera ro. sen. et [illegible] viol.
scamo. Cura que est ex [illegible] ¶ Medicinam laxativam mundificans
intestina a fecibus et a flegmate grosso. et auferat ventositatem a iuncturis
R. turbith ℥ .x. ʒʒ ℥ .ii. zuccari .xx. ℥ . fac pulverem et
fac pulverem sumat a .iii. ℥ . usque ad .iiii. ¶ Sirupus de
turbith educit ventositatem a iuncturis et a ancha fortiter. et est
aptum et bonum eis qui oderunt medicinas. R. turbith
lb .i. mitte in tribus lib. aque fontis. et moretur ibi tribus diebus
ad solem. deinde cola. et inde si amiserit saporem et pre-
te aque resina [illegible]. appone aliam aquam et iterum ad
solem pone donec amittat saporem. postea aggrega illas
duas aquas et mitte lb .i. zuccari. et coque donec fiat sirupus
iulab. multociens ducit fluxus humores. et si volue-
ris [illegible] coque ad ignem. quoniam non est debilior [illegible]
est in clar. ¶ Alia laxativa ad dolorem iuncturarum ex ventositate purgat
fortiter. et sepe ducit. R. zinziberis ℥ .i. esule [illegible] ℥ . tur-
bith ℥ .i. et s. ʒʒ sextam partem ℥ . zuccari. conficiuntur omnes species.
¶ Pillule que purgant ventositatem iuncturarum. R. turbith ℥ .i. et s. colo-
quintide ℥ . tertiam bdellii. [illegible] ℥ . fac pillulas. et sunt mi-
rabiles in [illegible] ventositatem crudam ex ancha. ¶ Medicinam
R. sarcocolle rubee. zinziberis ana. ana .ii. dulcis [illegible]
℥ .i. ʒ. olei nucum ℥ .i. decoctionis aneti. et bibat [illegible] pur-
gat eum sine nocumento. et aufert dolorem anche omnino. ¶ Me-
dicine ad dolorem anche generales sunt iste coloquint.
centaur. mi. succus cucumeris asinini. zinziberis. esu-
la. piretrum. serapinum. armoniac. opoponac. Ex istis
componuntur medicine ad dolorem anche ex ventositate. ¶ Medi-
camen optimum ad dolorem anche et iuncturarum ex ventositate. R. suc-
ci cortice coloquint. ℥ .v. passas sine arill. plenam ma-
num coque cum .iii. lb. aque. donec remaneat in pa. lb. dur-
x. vicibus magis ventositatem educit et crudum humorem. ¶ Pillule for-
tes valde purgant ventositatem ex iuncturis et ancha. R. zinzi-
beris ℥ .s. esule ℥ .s. turbith .ii. [illegible] ℥ . coloquintide
[illegible] ℥ . euforbii .iiii. ℥ . sumatur vice una sine ei
fortes. et in isto loco utimur pill. fetid. et pill. zinziber
et aliis pill. que sunt [illegible] ¶ Decoctio que facit hominem
surgere a lecto qui utitur in podagra et dolorem anche ex ventosita-
te et est mirabilis. R. corticis radicis apii et feniculi ana ℥ .x.
coloquint. centaur. mi. ameos ana. zinziberis. esul.
ana ℥ .v. coquantur in lb .iii. aque usque remaneat lb .i. et
sumat cotidie ℥ .i. ¶ Pillule fortes purgant ventositatem et re-
movent [illegible] de ancha et iuncturis. R. ℥ .x. coloquint. ℥ .
x. et s. succi cucumeris asinini ℥ .iii. centaur. [illegible] eu-
forbii ℥ . ana .i. esule ℥ .v. sarcocolle et serapini ana ℥ .
iii. confice cum succo feniculi. ut [illegible] Dentur forti ℥ .
iii. multociens ei ducit et [illegible] uti eo cum corpora sunt plena
hu. crudis et ventositate. In tali autem potest uti yera logo-
dion et yera rufini. et melius est ut utatur yera rufini.
Cura que est ex melia. ¶ Si non scivis quod dolor iuncturarum
provenit ex melia: utere istis medicinis. R. epithimi no-
vi ℥ .v. pulveriza et bibe cum .ii. ℥ . aque mell. meliam
eam purgat multociens. ¶ Alia. R. polipodii ℥ .xx. epi-
thimi ℥ .xx. zuccari ℥ .xl. pulveriza et bibe cum iulab.
Alia. mirab. ind. ℥ .xx. epithimi ℥ .v. mitte in .i. lb. et
s. aque [illegible] et moretur ibi tribus diebus. postea exprimatur

et bibe cum ℥ .x. zuccari. purgat eum meliam. ¶ Decoctio epi-
thimi que purgat fortiter meliam. R. mirab. indorum ℥ .xx. poli-
pod. [illegible] ana ℥ .v. sene ℥ .vii. coque tamdiu in .iii. lb.
aque donec remaneat .i. lb. postea mitte ℥ .x. epithimi. deinde
remove ab igne et dimitte sic per unam noctem. postea ex-
prime et cola. postea accipe ℥ .i. agarici. et [illegible] ℥ . lapidis la-
zuli. et [illegible] ℥ . elleb. ni. Agregantur misceantur cum oximelle et su-
me in [illegible] et decoctionem super decoctam in mane. ¶ Pill.
purgantes meliam ex iuncturis. R. epithimi ℥ .i. polip. ℥ .
.i. agarici .ii. [illegible] ℥ . elleb. nigri .iiii. agregantur. et fac pil-
lulas que una vice sumantur. et cave in purgando meliam
quia non debes semel purgare sed sepe. Iste humor non ducitur in
unica purgatione in multa quantitate. ¶ Et nota quod purgationem melie Ca-
lidi humoris: balnea et digestiva semper debent precedere. Cura que est ex ventositate et co.
¶ Dolores iuncturarum pro maiori parte sunt ex ventositate admixta
colere. quoniam dicta plurimum [illegible] [illegible] humores an-
[illegible]. quod ad iuncturas decurrere non possunt nisi per libe-
[illegible] ab aliquo calore ut exercicius vel usu rerum calidarum
cum ipsi de non sunt [illegible] et inepta ad fluxum. et ideo [illegible] vi-
demus in illis qui patiuntur dolorem ex humoribus crudis. [illegible]
[illegible] inter duas accessiones humorum. cum vigil-
ant vel laborant vel rebus utuntur calidis. In aliis autem
fit contrarium. ¶ Cum ideo non [illegible] ab accessione. quoniam quando
multiplicantur isti humores claudunt meatus. et quod de-
[illegible] sunt ant. corporum et [illegible] unde acquirunt
[illegible] que [illegible] et habiles fiunt ad fluxum. et ideo
[illegible] que auferunt ventositatem et coleram [illegible] meliores sunt. que
quoniam coleram vel ventositatem [illegible] Et medicine que [illegible] operantur [illegible]
[illegible] ¶ Sicut omnes species [illegible] et scamonee et tur-
bith et coloquintide. et aloe cum turbith [illegible] humiditates et
coleram. ¶ Trocisci que purgant coleram et ventositatem et confortant
stomachum et ducunt sine labore et dolore. R. scamonee ℥ .i. et
.ii. [illegible] ℥ . turbith ℥ .i. ros. ℥ .i. et s. spice nard. ℥ .s.
conficiantur cum succo [illegible] vel [illegible] et fiant
.x. trocisci. et bibat [illegible] .i. et s. et fortis .ii. ¶ Decoctio [illegible]
ventositatem et co. [illegible] R. mirab. cit. a ℥ .x. usque ad .xv. tur-
bith a .v. usque ad .x. coque in tribus libris aque donec reman-
eant .ii. [illegible] lb. appone zuccari al. ℥ .x. cola et bibe.
¶ Pillule purgantes ventositatem et co. fortiter. R. scamonee ℥ .i. colo-
quintide ℥ .ii. aloes ℥ .iii. succi absinthii. [illegible] mastic. ana
℥ .s. bibe ℥ .i. et s. sunt autem electe et optime. ¶ Et nota
quod zinziberis hic magnum [illegible] in omnibus doloribus iunctura-
rum. sed destruit appetitum [illegible] et desiccat inte-
stina si cum in magna quantitate sumitur. Et ideo si si fu-
erit necesse de eo accipe in magna quantitate [illegible]
post medicinas confortantes stomachum. [illegible] admisce semper cum zin-
ziberis. anisum. ʒʒ. mastic. et mollificativum intestinalis cum
aqua cal. pinguedinibus et oleis. ¶ Sed notandum quod non debemus
uti non cum magnus et vehemens sunt dolor vel timemus de
defectu egri. et iste medicine inspissant sanguinem
et prohibent descensum humoris ad iuncturas. et ideo non debe-
mus uti non cum corpus sunt [illegible] et dolor sunt fortis. Et
tunc debemus ad mortificandum [illegible] et ad [illegible] [illegible]
et ego [illegible] illas que expertus sum sepe. ¶ Medica-
men ad potandum cum dolor sunt fortis ad alleviandum
zinziberis et zuccarum bibe cum aqua fr.a. ¶ Alia bibe sem-
[illegible] cum ℥ .iii. zuccari. ¶ Alia pone glandes
[illegible] .i. die et nocte in aceto postea desicca et mole et
da ℥ .iii. ¶ Alia lentes [illegible] se. [illegible] glan-
des. zinziberis ana mole et bibe ℥ .iii. ¶ Cibus eorum sit
agresta. lentes in aceto et poma citonia et [illegible]

inspissantes sanguinem. et si uehementia doloris dixeri
nos ad anod. uel mortificatiuas. faciem h' medicam
R. se. lactuce ʒ x. iusquiami albi ʒ x. opii ʒ ii. aggrega
cum succo lactuce. et fac pill. sic ec. et si dolor fuerit in
pedibus. pone suppositorium de opio et stercum desup
et h' est faciend' cum dolor est ex causa cal. Si autem
dolor est ex fri. ca. utaris istis aliis. R. zinziber. x.
seseleos ʒ x. asari ℥ [illegible] cimini. piperis longi. spicanardi
an. ʒ ii. conf. cum melle. et sumat ex eo pond. ii. au
reum cum aq. tep. Aliud. R. zinziber ʒ x. mirre. cimi
ni. agni casti an. ʒ v. opii ʒ ii. conficiantur cum melle
et sumat ʒ iiii. Et si materia fuerit composita cum fleg.
colera. dyaculon est optimum. ad h' iuat q' sint nouiter
[illegible] sicut sunt carnes cocte. et postea [illegible]
panis coct' cum se. cal. et sint sustineant in frigus pote
rint. Aliud medicamen ad cessandum dolorem podagre
frigide. R. zinziber. olibani an. ʒ xx. cimini ʒ x. sumat
ex eo ʒ iii. et considera quod aliquando fit fortis dolor ex disten
sione membrorum propter humores qui currunt ex membris dispone. et
tunc debes inungere ex oleo camomillino. et fac emplastrum
de semine bismalue et malue et dyaltea et pone super
iuncturas medicinas constringentes. De clisteribus fortibus

Post curationem maior cura sunt clisteria et for
cia que attrahunt materiam tali attractione ex in
testinis [illegible] et exire faciunt sanguinem. et tunc
cessat dol' eadem die. ex ego uidi plus quam in mille hominibus
et numquam uidi aliquem qui uteretur istis medicinis quin ex
toto sanaretur. uel alleuiaretur. non sit ita fortis ex
indigeat ustione. Et ego de istis clisteribus aliquo
manieres [illegible] et expertas dicam. Clistere forte et
ualde attrahens flegma crudum et aufert egritudinem. R. cor
tic. radic. capparis. cortic. coloquint. centaurii. mi
[illegible] cortic. agarici. an. ʒ v. coque in [illegible]
libras aq. donec remaneant due uel iii lb. Deinde cola
et appone mel et oleum et fac clistere. et sustineat quantum
magis poterit. et antequam fiat istud clistere. precedat illud
clistere factum de bieta que dicitur acelgas. uel cum sale et aqua et
melle ad mundificandum intestina de fecibus. deinde sequatur
clistere predictum. Aliud. R. ellebori. [illegible] coloquintide.
nasturcii. centaurii. camedreos an. [illegible] coque in [illegible] lb.
uini. et mitte in ʒ v. olei ueterrimum et fac clistere. et
est minus forte et calidum. et non debes uti eo nisi in corporibus
fortibus et pinguibus. Aliud si sufficeret aq. bete acelgas
et nitri et aq. sal. Aliud clistere. acc. nasturcium. [illegible] mitte in
aq. i. nocte et die. et postea calefac. et ex ea aq. clistere
fac. et est optimum. Aliud acc. iii lb. aq. mitte mica. i. lb.
nitri. et cooperi uas et pone ad solem duabus septimanis
et cum opus fuerit fac clistere. Aliud acc. cortic. coloquint.
coque in aq. et cola et mitte par. nit. et par. oli. et fac
clistere. De unguentis sedantibus dolorem

Iam diximus quod un
guenta que prohibent fluxum non debet ponere super iuncturas. nisi
cum corpus sit mundum et post purgationem. Tunc debet ponere
tales medicinas super iuncturas ad confortandum membra et
claudendum poros ut non recipiant [illegible] superflua. et
iam dixi conditiones illius cure. sed modo uolo dicere medici
nas particulares. Unguentum prohibens [illegible] et sedans dol. et [illegible]
apertionibus sanguinis. et infrigidat ea. et confortat membrum
R. spodii. camphore. memite. acacie. an. ʒ i. opii [illegible]
tam. et conficiantur cum aq. solatri. uel lactuce. uel portul.
et pone desup. Aliud. R. memite. sand. [illegible] et ro. cortic.
[illegible] an. ʒ x. opii ʒ i. fiant trocis. Et cum uolu

eris. unum resolue cum aq. ro. uel camphora. Aliud unguentum
al. [illegible] confortat membrum. et sedat dolorem [illegible]. Acc.
ossa [illegible] sicca. ablue in aq. [illegible]. postea sicca. ʒ ii. ʒ i.
unguen. ʒ iiii. amidi ʒ ii. cere ʒ ii. aggregentur cum aq.
ro. et camphora. Aliud quod confortat et prohibet magis
quam infrigidat. et debes eo uti cum materia fuerit [illegible] et timuis
ne apostema augmentetur. R. sand. ru. et memite. boli ar.
corticis [illegible] opii [illegible] an. ʒ ii. conf. cum
succo [illegible] est unguentum forte ad reprimendum humorem.
Aliud ad id. acacie. galle [illegible] memite et [illegible] sand.
et ro. an. conf. cum aq. [illegible] et unge. Aliud infrigidat
cum apostema fuerit in augmento et est materia [illegible] in quantitate
R. amidi. camphore an. mole et conf. cum aq. ro. et superpone.
Aliud quod sedat dol. et infrigidat et expellit [illegible] mole
[illegible] cum lacte uaccino et suppone. Aliud quod facit sedare
re dolorem statim et est expertum. acc. [illegible] panis al
bissimi et mitte in lacte uaccino et dimitte donec fiat
quasi unguentum et pone decimam partem opii et mole cum lacte et
suppone. et cum calidum fuerit remoue et appone aliud.
Aliud acc. [illegible] et olim ro. [illegible] iiii. sume tamen de eo et [illegible]
et pone ʒ ii. cere et ʒ s. opii. mole et totum appone de
sup. et cooperi in foliis lact. Medicamen ualde for
te et debes eo uti cum magna fuerit necessitas. R. opii
cortic. radic. mandrag. an. ʒ v. mole. et conf. cum aq.
portul. et lact. uel iusquiami. et incorpora gummi et [illegible]. et
cum opus fuerit solue cum aq. lact. uel portul. sed quando dolor
fuerit fortis adeo quod istis medicaminibus non sedatur. fricat.
unge diu cum aceto fortissimo [illegible]. Cum apostema fuerit
in statu et calor fuerit aliquantulum fortis. R. sandal.
ru. cere. an. conf. cum succo coriandri [illegible]. Aliud acc.
memite. aloes an. conf. cum succo sarcocolle. Aliud
farine ordei. camomille. ro. an. conf. cum succo [illegible] et
apii. Aliud bol. armenici. aloes. cere. mirre. conficiantur
cum aq. coriandri. Hec sunt medicine quibus utimur
in declinatione apostematis. fur. fur. bismalua. flos [illegible]
memill. conficiantur cum aq. furfuris. Aliud farina fen
ugreci. anetum siccum. se. lini. conf. cum suc. caulium.
Aliud de parte i. oli aneti. ui. partes fac cerotum. et app
one camomillam pluries [illegible]. si uolueris facere magis forte
appone auicennam gallic. [illegible] uel aneti. Aliud [illegible]
[illegible] cum oleo camomillino ualde est bonum. Et [illegible]
[illegible] ladani. mastic. semen [illegible] confice cum fe
cibus oli yris. Aliud ualde forte. mastix. ladani. se.
rafani. se. [illegible] armoniac. conf. cum fecibus oli y
ris. Et nota quod quando uolueris hiis medicinis uti. prius ablu
at membrum cum aq. ca. tamdiu donec rubeat et sic pone
medicinas. et permitte x horas. postea remoue et iterum
appone. et sic tamdiu facias donec apostema soluatur. et si
remanserit aliquid de apostemate aliquid lapideum medicabit
sic dicetur in subsequentibus. Et iam diximus super quod
emplastra que dissoluunt non sunt necessaria in apostematibus nisi in dol.
iuncturarum ex sanguine. et modo dico quod sunt necessaria in apostematibus
quorum materia est sanguis grossus melius autem flatuit. sed apostema quod
est ex eo. [illegible] uero omnino non indiget. et non debes mirari si
mora sit in dissoluendo illud quod remansit ex apostemate
in iuncturis de ca. ca. quoniam materia collecta est in corporibus densis.
et quasi i. s. in iuncturarum ligamentis. Quare propter difficilior
est ad dissoluendum quod sicut est in carne tamen. sed si apostema
curatum fuerit sicut debuit et non fuerit ex medico error nisi
ex infirmo. uel ex alia causa. scilicet aliquam fluxum. dissoluitur in
xl. diebus. Et plures medici putant quod materia quinque uel

tum in ligamentis. quia in cordis, quia falsum attinuant. quando si non esset in corde, accideret spasmus propter contractionem nimii vicinantis musculo, id est cordi est non. Quod quod non discurrit ad ligamentum et non ad cordis cum ligamenta sunt duriora valde declaratum est in libro meo quod oculus appellatur. quia id ignorare non impedit curationem. In principio autem post purgationem debemus multum confortare ut non recipiat multa superflua quia quando est confortare est cum medicinis frigidis. non debemus infrigidare oleo. quia aliquando alieni calefacientem et ultra est faciendum cum dolor est in augmento. quia si aliquando vigoret dolor utemur medicinis sedantibus dolorem. mixtis cum illis quae attinent opium et mortificant. Et cum cessaverit dolor et fuerit in declinatione utemur medicinis dissolutivis. et si membra fuerint grossa et dura utemur medicinis fortibus. quia si sunt mollia et subtilia utemur debilioribus. Unguentum quod debes uti in principio incitationis in dolore ex frigida causa. acacia. aloes. mirra ana. confice cum aqua mirte. Aliud. nuces cipressi. semen nimphee. mirra ana. confice cum aqua gallarum coctarum. Aliud. spica nardi. galle ana. confice et appone. Unguentum attracia opium et sedativa dolorem. storacem liquidam misce cum oleo lauri. Aliud. castor. costi. mirre. confice cum oleo antiquo. Aliud. eciam dissolve in oleo antiquo et in oleo yris et cum 𝔷. pone 3. ii. euforbii. illud facit magnum calorem ascendere statim in loco. Aliud quod calefacit multum. piper castor. euforbium ana. aur. i. piretri. aur. ii. mole et appone 3. i. olei costi. et unge locum fortiter. Unguentum ad mortificandum. opium. castor. ana. et media pars. confice cum aqua et pone et si dolor vigoraverit et medicina non cessaverit unge cum aceto forti in quo sit decoctum mirtillis. origanum et bibe aliquid calidum. Medicinam dissolventes apostemata molle. sicut semina. accipe eandem epithimi et mitte in aqua die. i. et nocte et postea cola et misce cum dimidio aceti et inunge pannum et pone desuper. Aliud. sal gemme. mole et confice cum oleo et frica locum. Aliud. aloe et mirre ana. misce et pone. Aliud. etiam alumen confice cum aceto et pone vel unge membrum cum oleo et suppone pannos. Aliud. litargirii pulverizati 3. i. olei ℥. i. coque donec sit spissum. postea mitte etiam radicem caulium et misce donec incorporetur. Cum apostema incipit indurescere. convenit ad dissolutionem et est ut sit mollificativis contrarietatem apostematis. et cum mollis remollitur et tarde fieri. et in latitudine augmentatur tunc revertitur ad dissolutivam et est utilis contrarietatem quantitatem. Et non cessas quoniam mollificare. quoniam dissolve donec totum resolvatur. Et ex eis quae mollificant est balneum intrare. et cibis subtilibus et mollibus uti. Et propter hoc me lavacre. et cave ab eis quae inspissant sanguinem et ab omnibus cibis viscosis et siccis. sic ordeo et lentes et ab omnibus quae adiuvant sanguinem sic alius. salsis. et similibus. et ab omnibus quae sanguinem inspissant. velut vinum novum. panis azimus. ova dura. et sufficiant eis omnes aves pure. et edi et arietes. ova mollia confecta cum sale cum vino. et panis fermentatus cum multo sale. et vinum subtile. et non cesses uti illis donec dissolvatur apostema. et si lapidescat fiat ex eo aliquid medicabis cum illis medicinis. Unguentum mollificativum. ablue multum cum aqua calida. donec influet postea unge cum ea et sic permitte vi. horis. et cotidie sic fiat donec appareat mollificatio. Aliud. radix malve misce radicem cucumeris agrestis. coque in oleo et fac unguentum. Aliud forte mollificans. pinguedo galline. anatis. medulle. cervinis vituli. cera. et oleum misce et fac unguentum. et pone desuper. i. noc

te et die. postea ablue et iterum appone. Aliud magis forte. bdellium. storax liquida. armoniacum misce cum oleo yris et suppone. Aliud expertum quod non fallit. feces olei iris et feces olei se. lini. mucillago fenugreci pinguedo anatis et suppone. Aliud mollificativum. cere 3. v. yris 3. i. medulle cervinis vituli. armoniaci. storacis liquide. bdellii. galbani ana 3. x. liquefiat cera cum pauco oleo yris. et alie medicine pulverizate addantur. et conficiantur. Mamma fenugrecum cum aqua mellis et calx cum pinguedine. stercus caprinum cum oximelle. caulis caulium. cum amidonis. armoniacum cum oleo antiquo vel cum aceto. Emplastrum compositum radice yris. aristologie. elleborum. piper. conficiantur cum oleo. Aliud farina lupini. fenugreci. et stercus columbinum. confice cum oximelle et pone desuper. Emplastrum forte. aristolog. piretrum. radic. capparis. lupini. yris. stercus columbarum. calx ana. de ficubus nigris quantum de omnibus. conficiantur cum oleo antiquo. Diaquilon forte ad dissolvendum. litargirii. olei antiqui ana. decoquantur donec inspissetur. postea pone viscositate sinapis. quantum de olei et moveatur donec completum est et valde forte. Aliud. litargirii. coque et appone viscositatem fenugreci. postea misce cum eo calcem et nitrum. et piretrum. et aristol. et sulphur ana. de omnibus sit tantum quantum de viscositate. Aliud emplastrum mollificativum et dissolvens et est mirabile. armoniaci. bdellii. storacis liquide ana 3. x. galbani 3. x. piretri et fenugreci ana 3. x. olei yris quantum sufficit ad mollificandum gummi. et conficiantur cum ficu unguentis. Cura propria ad lapidem. ablue cum aqua in qua cocte sunt radices malve vis. cum aneto. camomilla. donec rubeat. quia est in contrarium lapideitatis. quoniam quando fortis est lapideitas. locus lapidis non rubet. Deinde pone desuper pinguedines et medulle. i. die et nocte. postea accipe lapidem marcasite et pone in igne donec rubeat. postea rora cum aceto forti. et pone inde desuper. et dimitte sic inaporare. i. hora. postea lava cum aceto forti calido et fiat omnis cura illa per aliquos dies. postea mole armoniacum cum aceto forti. et pone desuper. et dimitte per aliquot dies. postea ad mollificantia revertere et sic donec resolvatur. Emplastrum proprium ad dissolvendum lapideitatem. armoniacum. opopanac. bdellium. galbanum. nitrum. sinapis. piretrum. sulphur ana. de litargirio quantum de omnibus coque litargirium cum oleo donec fiat spissum. Deinde confice cum aliis medicinis. quia mollificat multum nimis. et pone medicinam istam desuper. Dixit G. quod accepit caseum antiquum longi temporis et nasturcium et pulverizavit insimul. postea accepit porci antiqui salsi et coxit et cum aqua illa miscuit nasturcium et caseum et fecit emplastrum super iuncturas lapidescentes et rumpebat cutis et exibat venenositas omnis. et sic paciens sanabatur. et expertum illud sepe. Quamvis autem illis medicinis utuntur medici in pluribus egritudinibus conveniens magis dignum est uti in egritudinibus iuncturarum. post purificationem ad extrahendum illud quod est in profundo iuncturarum. ad superficiem corporis. et propter vehementiam adustionis illarum medicinarum. attrahit illud ad superficiem nimis fortius et ampliatur locus. et in illis ampullis aggregatur totum venenum. unde fortius attrahit illud. quanto magis debilitatur ipsa pars. tanto magis declinat illud ad ipsam. Et ille medicine sunt valde fortes et eis non debes uti nisi post plenariam purgationem. Emplastrum attrahens illud ex profundo iuncture et hanche. comburens nasturcium. piretrum. capparis. ana. conficiantur cum aqua et imis ligni fic. et pone ligatum donec comburat. postea solve et inunge

Mel anacardinum

Mel anacard

De sciatica

21

et locus. Cum autem repone donec ampullaverit. et apparebunt ampulle. et tunc lava locum cum ea. ut cessat dolor. et unge cum butyro ut non consolidentur vulnera. quanto diutius fuerint aperta. tanto melius est. ¶ Vel forte. fecis vini aduste. cantharidum. [illegible]. nasturcium ana. confice autem cum succo sepulle. ¶ Vel simpliciter unge locum cum melle anacardino donec expleatur. ¶ Mel anacardinum sic fit. pone anacardos in forti aceto ad ignem et permitte dum bulliet et mel quod continetur in anacardis exibit et invenietur in aceto illud accipiatur et ad usus reducatur. ¶ Cura ad dolorem hanche et arthetice quam composuit G. et laudavit eam valde et dixit quod non est necessaria alia medicina et semel imposita habet tantam efficaciam quod si paciens delatus fuerit ad balneum in mulla vel in lecto sine alicuius adiutorio ad propria redibit. ¶ Rec. [illegible] unde in estate [illegible] cum sepo et pone super dolorem hanche. vel [illegible] et dimitte .ii. horis [illegible]. et cum sudaverit pa. [illegible] bal. aque et dissolve emplastrum quod non est necessaria alia cura. et si remanserit aliquid de dolore fac eandem curam per .x.

Quia autem precessit sermo **De sciatica**. ¶ Dicemus in dolore precipue iuncturarum manuum et pedum. Dicamus curam doloris sciatice. ¶ Cognoscitur autem in iuventutis in hac iunctura non sunt divisa a signis aliarum iuncturarum. sed in cognoscendo et cura est aliqua diversitas. et propter hoc locutus sum de eo separatim. ¶ Dico quod quia ista iunctura est profunda cooperta multa carne. unde medicus non potest bene cognoscere nec in colore. nec ex calore loci. ¶ Si autem apparuerit in eo aliquod signum manifestum significat quod in est valde habundans. verbi gratia. ¶ Si calor vel frigus apparuerint tactu. significat quod maior est in duplo quam appareat propter profunditatem illius iuncture. sed per maiori parte non manifestatur nec in colore nec in tactu. et ideo quod decurrit ad istam [illegible] precipue frigida. quoniam claudit ibi et non dissolvitur. quia propter multociens relaxantur ligamenta ipsius iuncture propter humiditatem et tunc spondilium resilit a scia. hoc est maius malum quod possit accidere in hac egritudine. Lapidem aut non contingit unquam. sed non ego vidi nec aliquem magistrorum vidisse audivi. ¶ Cura huius egritudinis hec est. Si videmus quod sanguis superhabundat in corpore minuamus de basilica de manu opposita hanche infirme. et quandoque sanguinem sepe. et si sanguis non superhabundaverit. sed infirmus habet ex virtute et ex calefactione naturali tamen quod per minucionem non infirmabitur eius corpus minuetur quoniam maiores hoc cure est perfecta et valde bona. Dabimus postea vomitum. vel venteris fluxum provocabimus. vel clisteria forcia faciemus. et emplastra forcia. et postea quam adducimus si fuerit necesse. ¶ Et si apparuerint signa frigiditatis in corpore eius cave a minucione. et incipe cum vomitu. Deinde fluxu. postea aliis fac ordine. Et non ponas super hancham emplastrum non ungentum ante primam evacuacionem corporis. sed si dolor augmentetur augmentetur [illegible] ante purgacionem corporis ponemus medicinas habentes calorem temperatum quam possunt sedare dolorem. Et exhibe illi ut camomilla et semen lini. et ungemus cum oleo de alchanna vel oleo aneti sive unguenta et emplastra et c. ¶ Quoniam corpus fuerit repletum multis humoribus attrahunt humores ad iuncturas et nocent multum. quoniam magis attrahunt quam dissolvunt. et hoc est causa quare non debemus aliquod forte in passione sciatica apponere quousque sit ex causa. ¶ Ex emplastris autem fortibus non indigemus in passione huius iuncture. quia vis comburantur ex calore. quoniam nulla medicina est tam fortis quam possit expellere illum a loco suo sed inducit ma-

lum quod claudit poros et retinetur in [illegible] et facit maiorem dolorem accidere. et concavitas etiam non dimittit ea attraccionem eius quod est in profundo illius iuncture ad superficiem corporis. quia propter vocatum emplastris comburentibus vel cum igne ipso si necesse fuerit. et postquam corpus fuerit evacuatum per vomitum utimur medicinis laxativis quam attrahunt flegma et superfluitates mucillaginosas ut succum [illegible] colloquintide et centaurea et hiera et aq. ¶ Aloes invalidus est ad hoc. quoniam quando frequenter accipitur. facit dissinteriam sed tamen antequam fiat curata egritudo. et sis memor ut non utaris medicina ante vomitum in hac egritudine omnino. quoniam multociens augmentatur dolor propter attraccionem in inferius unde debes primo provocare vomitum. post repletionem a cibis diversis quibus preparantur humores ad vomitum. et quando infirmus iam usus fuerit vomitu. sepe tunc provoca vomitum mane cum medicinis levibus. et debes intraponere aliquot dies inter utramque evacuacionem ut quiescat corpus et preparet illud ad evacuacionem. et maxime in fine egritudinis. quoniam tunc debes ponere spacium inter duas evacuaciones longius. quoniam tunc virtus est debilis. et si fuerit virtus debilior. adhuc longius spacium ponemus. et dabimus cibaria multi nutrimenti. pauce superfluitatis. sicut est panis candidus bene fermentatus et bene coctus et vitella ovorum. et carnes annue. et vinum clarum temperatum in quantitate quoniam ista egritudo est cronica. Et in diebus quietis damus dietam qualem diximus in [illegible] sicut in. Et eligimus ex eis fortiores vel debiliores secundum fortitudinem vel debilitatem eius. et caveat a cibis multa superflua generantibus et ab ebrietate. et sustentat famem quantum potest.

¶ Sumat autem cibum in tanta quantitate in qua minor fiat restauratio quam sint facte perdiciones. Et caveat ab ambulacione. et balneis. et exercicio. et a retencione urine et stercoris. ne declinent superfluitates ad hancham. ¶ Et inter duas evacuaciones utamur vomitu. Et quando intellexerimus quod sufficienter usi sumus medicinis laxativis. faciemus clisteria sanguinem educencia. Et apponemus emplastra comburencia. et ponemus eum in balneis et c. et ponemus ventosas super hancham cum igne. ¶ Infirmitas hec est dolor fortis in longitudine pedis sive [illegible] de extense. et forte si pervenit ad pedem [illegible] iuncturam [illegible] aut in medio cruris aut genu. Et fit ex replecione vene venientis ad [illegible] pede ex parte inferiori duas partium vene oriuntis a gibbo epatis. et forte erat repletio eius ex sanguine grosso nigro. Et forte est ex humoribus descendentibus ad inferiora corporis. ¶ Primum autem modo accidit in corporibus multi sanguinis qui utuntur ambulacione et exercicione. et carnibus et vino et aliis rebus [illegible]. et sentit infirmus calorem intensum cum extensione caloris. Et forte sentit calorem in loco per quem extenditur vena illa maior est aptus tactui. Et hoc est quando infirmum replet ibi vena quam [illegible] ipso et fit [illegible]. ¶ Et cura illius passionis est minuere sanguinem ex vena [illegible] que apparuit in parte sinistra cruris. Si autem non apparuerit minue aliquam de ramis qui sunt super dorsum pedis immediate extrinseca. scilicet in parte auricularis et medii digitorum pedis. Quoniam rami qui sunt illis parte ramificantur ex illa vena. Illi autem qui sunt in parte intrinseca ramificantur ex vena que dicitur sophena. et iste due vene scilicet sophene et nate quamvis ambe dividantur ex eadem vena apud genu: tamen melius est minuere quam ex vena que est in genu. ex qua ista vena et sophena di-

inducunt. Et propter hoc medici utuntur minutione ubi venerit experientiam. ¶ Nos autem consideravimus et experti sumus multotiens et invenimus ipsam esse sicut diximus. Et laboravimus multum in inveniendo rem. Et credimus quod iam inventa est, sed non est locus dicendi eam. Et debemus minuere ex illa vena per minutionem ex basilica ex manu opposita pedi, et maxime quando corpus fuerit plenum. Et post subtiliabimus dietam et prohibebimus motum et exercitium. Et iste est modus non indigens alia cura. ¶ Secundus autem modus est ut minuatis in principio de eadem vena, post dati medicinas laxativas que attrahunt melancoliam ut est epithimum, polipodium, mirabolani indi, agaricum et his similia. Et abstinentia sit a cibis generantibus melancoliam sicut est panis qui non bene fermentatur, et panis ordeaceus, et fabe et lentes et lenticule, et carnes salite et salsa et vinum spissum et caules et his similia. Et cibaretur cibis qui generant sanguinem subtilem sicut pulli et edi, et vinum album, et utatur balneis, et minuatur generetur ex spisso sanguine. ¶ Tertius autem modus raro contingit, et est quod patiens sentit mortificationem et frigus in pede, et alleviatur fame et siti et motu et sudore. Gravatur cibo multo et nimia potatione aque et vino limphato. ¶ Et incipiemus curare cum vomitu et medicina laxativa que ducit flegma sicut diximus in cura hanche. Et dabimus oximel in diebus quietis, yeralogodion eciam antiqua sicut yeralogodion et tyriacam quatuor specierum aut lentiora illis. Et si remanserit aliquid ex egritudine, comburetur cum igne, quarum una combustio fiat super hanche iuncturam, alia in coxa super locum dolentem, et altera in crure super locum dolentem, et reliqua super dorsum pedis, quemadmodum faciunt in digitis pedis. ¶ Cause quibus fiunt passiones iuncturarum sunt iiii. Prima est angustatio viarum. Et secunda est fortitudo membrorum principalium potentium expellere superflua. Tertia est debilitas membrorum recipientium. ¶ Secunda autem istarum causarum scilicet fortitudo membrorum prohiberi non debet, sed debet conservari in sua dispositione. Tertia autem scilicet debilitas similiter non debet curari nisi per mundificationem corporis, cum fuerit securus ne superfluum declinet ad aliquod nobile membrum. Et hec est radix conservationis ad dolorem iuncturarum. ¶ Dicimus quod conservatio ab egritudine iuncturarum ex sanguine est abstinentia a carnibus et vino et rebus dulcibus, et cibis multi nutrimenti, et usus aceti et lenticule et agreste. Et componat cibaria sua ex his rebus sicut illud quod fit ex aceto et lenticulis et cetera. Et illud quod fit de carnibus vituli et aceto, aut pulli cum agresta et sumac, et utatur fructibus ut malis granatis et prunis, et dimittat sicut videtis, et vina dulcia. ¶ Et si infirmus non potest abstinere a carnibus, dabimus ex eis que minus nutriunt sicut galli, perdices et edi, coctas in aceto. Et si voluerit bibere vinum, bibat purum et tenuem, non sit nimis forte nec nimis antiquum. ¶ Et si biberit aliquando forte vinum, bibat postea succum agreste, vel acetum pomi citrini cum aqua mellis, cum aqua rosacea. Et caveat saturationem. Et si accidit, evomat statim. Et hec est dieta in cibo et potu. Sed in sompno et vigiliis, motu et quiete debet esse mediocris, quia sanguis eius multiplicatur ex multo sompno et nimia quiete, et acuitur et calefit ex multitudine exercitii, quapropter non debet uti aliquibus istorum. Coitus vero est pessimus omnibus patientibus in iuncturis. Et si aliquando accidit, sit autem cibus et potus. Et caveat a balneo. ¶ Et considerabimus cotidie pulsum et colorem corporis et faciei. Et si videmus signa augmentationis sanguinis propter multum cibum, minuemus ex eo. Et si fuerit propter qualitatem cibi, mutabimus eum ad aliud

cibum. Et si fuerit ex multo sompno et quiete revocabimus eum ad motum et vigilias. ¶ Cum autem adhibuimus istam conservationem et fuit obediens non aggregabuntur in corpore eius superflua. ¶ Et si supervenerit accessio, debemus considerare in temporibus accessionis. Et si videmus signa repletionis, minuemus, si signa fuerint fortia. Si autem signa fuerint pauca et debilia non minuemus. Si accessio venit cito, minuemus et confortabimus membra et dabimus infirmo inspissantia sanguinem. Et est prohibentia eius cursum quod accessio cito recedat et fiat levius. ¶ Et ego curavi quendam hominem ex passione iuncturarum calida, cui solebat accessio venire fortis et sine illis, et preservavi eum ab accessione tribus annis. In anno autem quarto contigit eum aggredi iter quod non potuit caute se habere. Et postea vidi ipsum, et dixi ei quod si non minueretur, veniret sibi accessio. Ipse non credebat se sanum esse ab egritudine, et ideo non cavit. Post paucos autem dies sensit dolorem parvum in nocte in genu, quia non cavit, sed vinum bibit. Cum pervenit in nocte arripuit eum dolor fortis, et mane ego veniens extraxi de sanguine lb. i. et permisi sic ii horis, et posui desuper sandali i. ii et aceti et aque ro. Et extraxi de sanguine iterum lb. i. Postea addidi cum eo emplastro balaustie, et nocte illa cessavit pro maiori parte dolor. Et alia die extraxi de sanguine lb. i. et omnino cessavit dolor. Et multotiens fecimus isti illud agere. ¶ In preservatione a passione iuncturarum ex colera debemus primo considerare utrum humor sit generans qualitatem colere. Si autem est magis acuta et vehementioris qualitatis. ¶ Si autem signa apparuerint apparitionis colere per se, scias quod istud superfluum colericum est tale. ¶ Et si in iuncturis fuerit magnus dolor et calor fortis scias quod istud superfluum est vehementioris qualitatis colere citrine. Unde dixerunt quidam medici quod quidam modus iuncturarum est ex materia compositionis cum sanguine. Et nos iam fecimus librum prolixum et adhuc facimus inquirendo istas questiones. ¶ Dico quod in tali loco debemus uti evacuatione et alterare complexionem, sed in prima dispositione debemus magis evacuare quam in secunda. Et in dispositione secunda debemus magis alterare quam in prima. ¶ Cum autem nos cavimus quod non descendit in iuncturis propter accessionem, et cavebimus ab eis que generant eam, sicut a rebus dulcibus et grossis, sicut vinum coctum, mel, zuccarum, butirum, et olim nuces et similia. ¶ Et generaliter sit ei dieta quam diximus in passione iuncturarum ex sanguine sed magis frigida. Et utemur aqua ordei, citrulli, cucumeris, porrorum, et prohibemus eum uti rebus acutis, quoniam eius actio desiccando cum furiositatem colere reprimit et mortificat eius acumen. Et utatur balneo dulci magis quam in dolore ex sanguine. Et aspiciemus cotidie eius pulsum et urinam. Et si videmus signa colere dabimus medicinam. ¶ Si autem materia superflua est acuta et corpus fuerit macrum, non utemur evacuatione, propter hoc intelligimus quod humor ille cum malicia eius est multus. Et hoc declarabitur ex dispositione eius scilicet iuncture, quoniam quando non apparuerint aliqua signa quod humor operans non est multus et econtrario. ¶ Sit autem eius cibus aqua ordei cum viscositate psillii, et dabis ei aquam cum vino, et ablue membrum cum aqua dulci tepida. Et in ea mittere permittat post comestionem. Et comedat parum in die sed sepe. Et dormiat multum et non laboret omnino, sed sit in quiete. Et utatur alia evacuatione corporis. ¶ Et cotidie pone emplastrum frigidum super eam. ¶ Et dabimus bibere aquam de tamarindis et violarum. Et cum cessavit acumen et calor, dabimus plus de cibo et limphatum vinum. ¶ Et dietabimus dieta illius qui vult impinguari, et cum corpus eius fuerit pingue et susceperit carnem, tunc sanus erit. ¶ Si vero fuerit sciatica caveat

cibus multe superfluitatis sicut carnibus anetis, ovis, et vino novo et lacte et piscibus et fructibus humidis. Et sufficiat ei res assate et carnes avium que sunt pure superfluitatis et vinum [illegible] condimentis [illegible] digestivis que fiunt ex carne, cimino, origano, aneto, sinapi [illegible] et vino antiquo pauco. Et caveat a repletione cibi et potus. Et si aliquid comederit multum provocet vomitum et sudet in balneo multum ante cibum et non comedat post vomitum statim sed post parum. ¶ Et frequentetur ei usus in balneo fricatione forti cum nitro. Et non dormiat die omnino sed dormiat nocte tota, quoniam si vigilaverit de nocte corrumpetur digestio et multiplicabuntur superflua. Et cum [illegible] in corpore multiplicantur superflua [illegible]. Et incipe ipso tempore accessionis [illegible] ad dolorem [illegible] sic provocato vomitu. ¶ Et [illegible] debemus dare ad removendam istam passionem sunt [illegible] que sepe [illegible] paroxismis [illegible] volunt. ¶ Et Galienus dicit quod [illegible] evacuationis ut [illegible] provocato [illegible] sudore qui fiunt [illegible] loco [illegible] dolorem omnino nisi [illegible] cum [illegible] usus repletionis cibi et potus. [illegible] sunt plena [illegible] superfluitates magis quam solet [illegible] dicit G. quod nullus medicus suscipiat aliquem istorum [illegible] in curam nisi sit sapiens et obediens medico. [illegible] contingit suscipere aliquem nolentem obedire [illegible] ¶ Si [illegible] non potest [illegible] ex passis et melle et [illegible]. Dixit [illegible] quod [illegible] iuncturarum [illegible] in diebus [illegible] et fricare iuncturas cum oleo forti fricatione [illegible] utile ut [illegible] non recipiant superfluitates [illegible] in dissolvendo quod est in eis fluxum. ¶ Et [illegible] aliquis post [illegible] cum [illegible] in qua iacet ad aliam villam calidiorem. Et caveat quod si aliquem fecerit [illegible] ne recipiat superfluum [illegible] corporis paulatim et paulatim ne superfluitates [illegible] nobile.

¶ Ego enim vidi plures homines mori subito eo quod non fuit nisi evacuatione post cauterizationem. ¶ [illegible] vomitu non debet [illegible] magis [illegible] laxative dantur [illegible] fortiores et caveat a coytu, equitatione, ambulatione et maxime ipso tempore accessionis. Et quod non dormiat [illegible] super lectum [illegible] contingit ex repletione sanguinis [illegible] passio [illegible] et magis quod non [illegible] ambulare [illegible] lapidem.

¶ [illegible] autem quod contingit ex humiditate [illegible] curatur passio [illegible] ex frigore. ¶ [illegible] quod sumat [illegible] die una in omnibus diebus anni excepto mense iulii et iunii et excepta medietate mensis augusti. Et sumat ex eo [illegible] aque mellis. Postquam mane [illegible] non sumat medicinam donec [illegible] per clisterem vel per aliquid tale. Et non comedat post [illegible] per x horas. Et debes eum custodire sicut dictum [illegible] in passionibus iuncturarum ex frigore. ¶ Recipe camedreos, centaurea [illegible] ana ʒ viii, aristologie ʒ vii, genciane ʒ vi, [illegible] ʒ iiii, spice nardi, piretri [illegible] ana ʒ [illegible], agarici ʒ ii, conficiantur cum melle. ¶ Aliud nobile expertum. Recipe [illegible] apii ʒ x, [illegible] et rubee tinctorum ana ʒ xv, [illegible] aristologie rotunde, [illegible] genciane ana ʒ x, agarici ʒ [illegible], zinziberis ana ʒ v, iuniperi, cinamomi ana ʒ x, conficiantur et sumat cotidie per totam hyemem [illegible] est utilis medicinis et [illegible]. ¶ Medicamen expertum [illegible] genciane [illegible] ana [illegible] sumat cotidie per hyemem [illegible] in estate. ¶ [illegible] Recipe [illegible] pionie [illegible] spice nardi ana ʒ xx, [illegible] ʒ ii, [illegible] aristologie, genciane ana ʒ xxx. Sumat cotidie [illegible] post digestionem cibi. Et debet incipere in equinoctio autumpnali sumere per [illegible] dies [illegible] diminuat per xv [illegible] xv [illegible] donec sumat ccc lv [illegible]. Et deinde accipe a medietate [illegible] per totum [illegible] usque ad medietatem augusti. Et non comedat nisi post x horas.

Oleum vulpinum. ¶ Cura que fit ex oleo vulpis quod iuvat [illegible] in passione iuncturarum sic fit. Accipiatur vulpes [illegible] et ponatur in caldario magno pleno aqua et [illegible] sal et anetum et bulliat donec caro dissolvatur et solum ossa remaneant in aqua illa. Ponatur in tina [illegible] in ea per ii horas [illegible] et in meridie [illegible] et in nocte [illegible] et sic [illegible] et in fine [illegible] diebus. ¶ Unguentum ad [illegible] iuncturarum quo debet uti per totam hyemem. Recipe [illegible] ana [illegible] fiat cum oleo antiquo. ¶ Aliud. [illegible] oleum antiquum. ¶ Aliud. Sal [illegible] oleum antiquum [illegible] melius est. Empiricum [illegible]. ¶ Quamvis [illegible] ad has res [illegible] bonum est [illegible] remaneat [illegible] antiquum. ¶ Dixit [illegible] pedem [illegible] et ligatur super pedem podagrici per tres dies curatur. Ita quod dexter pes [illegible] ponatur super dextrum pedem pacientis et [illegible]. ¶ Et dixit [illegible] qui [illegible] librum de lapidibus quod magnes si ligatur super pedem podagrici curatur. ¶ Et alius [illegible] dixit si accipiatur calcaneum asini et ponatur et ligetur super pedem eius curatur. Ita quod dextrum super dextrum et [illegible]. ¶ Et dixit [illegible] quod si ponatur [illegible] super pedem podagrici [illegible] curatur. [illegible]

Accipiatur [illegible] cuius [illegible] sit ad [illegible] palmi et accendatur cum igne et sit [illegible] amplitudinis [illegible] anche et claudatur [illegible] et ponatur super ancham et statim [illegible] et sic [illegible] ii horis, et post removeatur et [illegible] locus et iterum supponatur donec [illegible]. ¶ Modus cauterizandi ancham [illegible] est iste. Accipiatur [illegible] ad modum coclearis [illegible] et sit diameter eius [illegible] medietas palmi et fiant in circuitu eius v eminentie ad formam [illegible]. Et mittatur in igne donec rubeat. Deinde ponatur super [illegible] anche et eger iaceat super latus [illegible] et cauterizetur v cauteriis una positione [illegible]. ¶ Postea ponatur emplastrum de butiro ut [illegible] aperta donec [illegible] exierit. Et cum volueris cauterizare debes egrum ponere tali modo quod [illegible] anche [illegible] possit.

Deinde fac super eum emplastrum et post curabitur. ¶ Emplastrum valens podagre, dolorem sedat, provocat sompnum. Recipe amidi ʒ x, lini ℥ iiii, ʒ v, acacie ʒ iii, mirre, croci, opii, aloe ʒ i, viole. Confice cum aqua [illegible] plantaginis. Mitte guttas olei rosacei et utere a principio egritudinis. ¶ Aliud expertum ad podagram calidam et ad fortem dolorem et ad apostemata sanguinea reperitur mirabile, confortat locum, sedat dolorem. Recipe seminis [illegible], farine ordei, psillii, mice panis albi sine [illegible], aqua rosacea ana. Confice cum succo plantaginis vel portulace et mitte oleum rosaceum cum albumine ovi et pone desuper quando incepit quiescere dolor. Adde etiam vitelli ovi et parum [illegible]. ¶ Et si dolor fuerit vehemens et difficilis quod impossibile sit tollere, tunc conveniunt res stupefacientes, sicut lactuca et lac papaveris et coriandrum humidum et mandragora, et misceantur unumquodque cum farina ordei et oleo rosaceo et ponantur super locum et moreantur ibi donec sedetur dolor superfluus. Nam si diu morantur, nocumentum infertur. Et si hoc accidat, tunc valet inunctio cum emplastro ex felle dissolutis cum oleo [illegible]. Hoc enim acquirit iuvamentum maximum et maturat et facit redire calorem innatum ad membra que infrigidata sunt ex usu medicinarum stupefacientium. Et istud sepe probavi et expertum inveni. ¶ Et calefacti et positi super iuncturas levant ex statim, conferunt magis iuvamentum. ¶ Item lana munda in oleo rutaceo aut oleo de alcanna intincta et superposita, et misceantur nitrum et acetum et piretrum et ponantur super locum. Istud expertissimum est. ¶ Emplastrum mirabile ad vehementiam doloris. Recipe rob de mirto, aque plantaginis, [illegible], malve visci albi ana ℥ ii. Confice et mitte semen citoniorum, farinam fabarum et farinam ordei ana ʒ x, acacie, lapidis ematitis, sandali, [illegible], aloe citrini ana aureum i. Aggrega totum et mitte de oleo rosaceo ℥ s. Commisce et utere. Et cum cessaverit dolor, adde olibanum et mitte ana aureum i et duo vitella ovorum. ¶ Emplastrum formicarum ad dolorem podagre calide et [illegible] in ipsum et inveni mirabile. Recipe de terra formicarum a loco limpido ℥ iii, farine ordei ℥ i, foliorum rosarum ℥ s, farine fabarum ana ʒ s, malve, mandragore ana ℥ vi. Coque malvam et mandragoram in iii lb aque usque ad medietatem et cola et confice reliquas medicinas predictas. Postea mitte in mortario et commisce in eo [illegible] et duo vitella et ʒ iii [illegible]. Pista totum bene et suppone, et non est necesse aliud emplastrum nec alia cura. ¶ Emplastrum de creta quod confortat membrum et sedat dolorem, et debes eo uti cum vehementissimus erit dolor. Recipe crete mollite et resolute ℥ i, amidi, de ordeo [illegible] cum aqua rosacea vel cum aqua [illegible] ℥ s. Misce totum et mitte in mortario et pista bene et remolli cum albumine ovi. Fac totum et appone. ¶ Emplastrum psillii quod prodest calori et dolori podagre, et debes eo uti in initio cause calide et temporibus calidis. Mitte psillium in caldario et cooperi aqua et coque diu. Postea repone in mortario et appone micas panis remollitas in aceto mixtis cum aqua rosacea. Confice et commisce cum puro oleo et utere. ¶ Emplastrum bonum mirabile quod potest uti a principio egritudinis usque ad finem [illegible]. Recipe fabas cum corticibus suis et [illegible], coque in aqua et postea cola, et aqua reponatur in caldario novo. Postea recipe seminis malve, visci, seminis citoniorum, seminis lactuce, seminis papaveris albi ana ʒ xv, seminis plantaginis et seminis tanaceti, foliorum rosarum, seminis [illegible], mandragore, sandali citrini ana ℥ i. Coque totum in aqua plantaginis ita quod cooperiantur donec remaneat medietas. Cola et misce tantundem olei rosacei. Coque cum [illegible] consumatur aqua et remaneat oleum.

¶ Postea ponderetur oleum et [illegible] pondere ℥ iii appone ʒ iii cere albe, ʒ iii de sepo de renibus vituli. Misce totum et utere ex eo cum opus fuerit. Et si podagra fuerit ex frigida causa, appone acacie, opii ana ʒ i. Est enim mirabile. Et si nolueris apponere opium, appone [illegible] ʒ camphore. Et si volueris solvere duritiem, appone de eo emplastro simplici ℥ ii et pinguedine anguille ℥ i, bdellii dissoluti in lacte vel [illegible] de mirto ℥ i. Misce et pone super duritiem. ¶ Unguentum valens ad podagram calidam et frigidam et duritiem et ad apostemata dura. Recipe vii vespertiliones et pone in caldario et cooperi cum aqua pluviali. Coque usque ad medietatem et postea cola et pone tantundem olei rosacei et fructus [illegible] et coque usque ad consumptionem [illegible] et utere. In passionibus frigidis adde medicinas calidas et cetera. Sciat quod iste unguentum valet in calida causa et frigida, non ex qualitate sua, sed ex quadam virtute occulta. ¶ Emplastrum de seminibus valens in calida causa. Recipe seminis papaveris albi, seminis citoniorum, seminis anethi, seminis lini, seminis malve visci ana ℥ i et s, et coque totum cum media lb aque usque ad medietatem. Deinde cola. Appone antiquum oleum si sit hyemps; si estas, oleum rosaceum secundum pondus aque. Deinde coquantur ad ignem donec consumatur aqua et remaneat oleum, et deinde coletur. Et mitte ceram albam et pinguedinem renum vitelli [illegible] ℥ ii, pone ʒ i acacie et ʒ i aloes et ʒ i [illegible], confice. Et quando volueris uti in podagra calida, accipe aquam et mitte ℥ i in ea [illegible], lapidis ematitis ℥ i, farine ordei ℥ i, seminis bismalve ℥ i et duo ova, de [illegible] aureum i et s cum aqua rosacea conficiantur et [illegible]. ¶ Et dixit mihi quidam monachus quod cum quidam socius suus esset podagricus et fuisset multo tempore in cura eius, vidit in sompnis G. qui dixit ei: accipe coloquintidam et pulveriza cum bdellio, confice cum aqua [illegible] et pone desuper tepidum. Qui altera die id fecit et curatus est a podagra frigida. ¶ Aqua ex qua abluuntur membra podagricorum ex frigida causa. Recipe folia [illegible] et medietatem [illegible] et fabarum, lupinorum ana plenam manum. Cum aqua coque et intinge pannum et membrum ablue. ¶ Dyaquilon valens apostemati duro et podagre. Recipe psillii xx aureos, [illegible] ana x aureos, fenugreci, seminis lini ana xx aureos, seminis [illegible], seminis papaveris albi ana x aureos. Misce cum aqua calida et maneat in ea i die et nocte. Postea accipe eius spumam in mane et coque cum oleo et litargiro et bdellio ana x aureos, et de oleo quantum sufficit. Coque usque fiat dyaquilon. ¶ Emplastrum ad apostemata dura et mollia [illegible] et ad nodos podagre et spasmum contingentem in iuncturis. Dissolvit nodos et removet spasmum. Recipe bdellii ʒ xxx, pone in olla terrea, cooperi cum aceto [illegible] ℥ i [illegible] donec remolliatur. Deinde mitte ℥ s mellis. Pista donec fiat sicut medulla et tunc adde olibanum, opoponacum, armoniacum, mirre ana aureum i. Postea mitte in mortario. Postea misce olei camomille ℥ iii, olei anethi ℥ i, pinguedinis galline et anseris ℥ i, pinguedinis anguille ℥ i, pinguedinis vituli ℥ ii. Confice et utere. ¶ Ex libro experimentorum G. excerpta: et dicit armoniacum valere contra dolorem iuncturarum ex humore grosso et curare. ¶ Experimentum [illegible] quod laxat humores viscosos et est optimum contra sciaticam et est de experimentis [illegible]. Recipe castorei, [illegible], radicis [illegible], armoniaci, succi [illegible] et [illegible] ana ʒ i, agarici [illegible] ana ʒ iii. Conficiantur cum succo feniculi. Fac pillulas et dabis secundum virtutem [illegible] valde utilis. ¶ Medicamen centauree valens ad podagram et ad omnes passiones iuncturarum [illegible] et laxat humores [illegible], sedat dolores, aperit opilationes, et est optimum ad lapidem [illegible]

cat superflua a pectore. et a pulmone. et hec medicina accepta
zozimi de septem ... zeno quod opponitur per usus. Recipe cen
tauree an. unc. .c. zinziberis an. unc. .x. anisi apii. feni
culi an. unc. .vi. olibani. gariofili an. unc. .l. agarici. ra
dicis lilii. cere an. unc. .l. cubebe. galbani. armoniaci.
castorei. ... piperis. spice romane an. unc. .xx. spice
nardi. terbinth. ana unc. .xxx. aloes citrini unc. .xviii. c
arpobalsami. xilobalsami. sepie assate an. unc. .x. sciniri. unc.
viii. pulverizentur et conficiantur cum melle et terbentina
in ordeo per .vi. menses. et detur ex eo .ʒ. iiii. et hec medi
camen est de maximis medicinis quas habebat zeno atheniensis.

¶ Medicamen amatoris regis scilicet ad podagram et dolorem iunc
turarum ex fluxu viscoso quod descendit ... et scilicet ad replec
tionem et debilitatem nervorum. et est optimum ... in quibus ha
bundant superfluitates flatice. et valet ad lapidem. et
... dico quod opponitur hoc emplastrum per adiuvamen ... cum
... liberis ... et ... separatis ... in ...
... Recipe radicis lilii. cere. unc. .xx. gal
bani unc. .xi. ʒ. iiii. ... armoniaci. unc. .x. et ʒ.
.ii. ... unc. .vi. ... unc. .vi. rotunde. unc.
.xx. ... unc. .x. terbinth. unc. .vi. ... unc. .viii.
... an. unc. .viii. ... unc. .viii. et ... ʒ. ...
unc. .viii. ... unc. .i. eupatorii unc. .xvi. zinziberis.
unc. .xxviii. xilobalsami. carpobalsami. an. unc. .viii. agarici.
unc. .xxx. olibani unc. .ii. camepitheos. unc. .xvi.
camedreos unc. .ii. mastice. unc. .vi. an. ... ga
... an. unc. .v. ... ysopi. unc. .v. ...
... ... maiorane. squille assate
an. unc. .viii. serapini. armoniaci. aloes citrini. unc. .v.
costi. genciane. an. unc. ... cum melle et terbentina
in ... per .vii. menses. et detur quantum avellana cum aqua cali
da decoctionis ... et ...

¶ Oleum benedictum
... olim antiquum et lateres rubeos quos non tetigit aqua
novos ... frange illos per frusta minuta ad pondus
... ʒ. et accende in igne donec rubicundissimi fiant
post quos frusta per se sigillatim ... in oleo. de
inde ... et imple ex eis vasa vitrea quod possunt ...
... ignis fortitudinem. deinde claude ... et sus
pende ... furno sive suspende vas oleo ... non autem
... ipsa igne. Et cum ... fuerint lutum in
te super vasa illa igne suaviter et paulatim. et quanto
magis calefient fluunt illa vasa. tanto magis ...
igne donec videas oleum fluere valde rubeum. Et cave
ne ignis tangat oleum. quia postea non extinguetur. Set
sic ... ignem donec cesset oleum fluere. et tunc ...
donec infrigidetur furnus. postea extrahe ... de vasis
et appone ... lateres si vasa fuerint sana. si non aut
alia. et sic facias donec habeas oleum sufficienter. et re
pones in vase ... et claudas vase. hoc oleum
est de secretis philosophorum. scilicet sic oleum balsami quod est
subtilius et clarius et maioris utilitatis in egritudinibus
... ... expandit spacio lato
scilicet lapidis et egritudinibus vesice. provocat urinam. scilicet
doloribus ... et passionibus ... et ... vim
... in eis. scilicet paralisi et ... oris ... aut bi
bitum. scilicet sciatice et dolori iuncturarum et dorsi ...
ex eo et armoniaco. dissolvit apostema splenis. et ...
... et ... omnia. et ... nari
bus ... scilicet ... calefaciat cerebrum. scilicet obli
vionem. sedat dolorem ... et ... in matrice pro
... et educit embrionem sive vivum sive mortuum. appo

conficia venarum. dissolvit sanguinem congelatum. Et ex eo
aliqua gutte potate in oleo ro. et bibite. ... ple
ne ab ... scilicet ... et est mirabile
aqua ... ad oculum. scilicet venenum ... morsum scor
pionis. et huius ... opium ... Et
si piscatores unxerint eo recia sua multitudinem con
gregabunt. ¶ Oleum est quod est valde rubeum fortis odo
ris ... Et si ... in eo et apponatur
igni. accenditur statim. et ista sunt que volui dicere
in dolore ... ¶ Benedicta de congeriis. Recipe terbinth.
ʒ. i. ... ʒ. xviii. cinamomi. spice. folii. pulegii. ...
... polipodii. saxifrage. hermodactili. an. ʒ. iiii. gariofili.
... malo... mac. cardamomi. amomi. se. apii.
... ro. an. ʒ. ii. ... ʒ. mel quod sufficit. De

¶ Cancer est ulcus cum ... ex apostemate colerico
... non bene curato defectu. Item ex apostemate
qualibet non bene discusso vel mundificato. ut ...
... et clauso ... cancer ... aut fistula
aut hypersarcosis. aut erisipila. ... ex ... et lon
ga fistula. ... ex causis et acutis ... cancer. ¶ Cru
da ... diu ... et ... fac longum
... ad locum quod est ... fistule ... ypo. ...
... ulcus longa consuetudine manet. ¶ Cancer ...
facile ... venenosum et corrosivum ...
... lupo. ... in modum ...
... et ... corrosiva
... facile ... corrosio. ¶ ... est cum
nigredine vel multo livore et carnis duritie. et cal
losicate ... dubio cancer est. ¶ ... festina et ...
... est corrosio cum sanguinolento ...
... rubore ut videatur locus ardere. ... hypersarcosis ...
... ¶ ...
... ... mortificat
vel sancti antonii ... ... solum ...
re. ab aliis ignis ... vocatur. ¶ Cancer ei ...
... hic morbus ignis ... hypersarcosis ... ¶ Alii a ...
... aut ... vocatur ... ¶ ... melancolia ... Alii
... melancolia ... ex melancolia ...
... et ... corrosionem. et differt a sclirosi. quia
sclirosis fit ex melancolia ... ¶ Cor ... cancer per ...
corrosionem lata non facientem foramina. ... carne
... repleta. et ... colorem ... vel ...
... ¶ ... quia ... quia ...
... ut ... corruptus ... ad aliquam
partem corporis. ab exterioribus ... ex ... non curato
¶ Omne ... ... .v. menses ...
... ... vel ... ... Et ex hoc
... quod cancer quando est recens quam inveteratur. et hoc
... ¶ Et ... est in carnosis locis. alii
in nervosis. ¶ ... inveteratur et mollatur. ... in
in ossibus ... vel ... si ... ner
vosis sit. ... locis absconditis ... corporis. ... cum
... medicinarum ... incisionem et ... pa
ti non possit. ... ... cum curatio cancer non ... via
... ad ... redit ... principalia et inficit ...
... ¶ ... absconditi ... cancer. non curare ...
... curatio enim ... ... curam ... mitiori
... quia in carne simplici ... cum ...
poterit amputari. ¶ Alii autem omnem curam ...
quod cancer et fistula et hypersarcosis ... ... fit ... ...
... ... medicaminibus ... ...

vel dentilos

vel ... dentilos

vel festina

de ca...

cū cirurgia add' forte in periculo sb' fortune casu lub'co.
¶ Dū recens est passio mē b'r collāncū ⁊ spei infirmi
tum. ¶ In nouo g' canc' q' incelle sit ex ce ul' usq; ad qn
cū mīsit. p' precedat pgō gnal' cū operatiui m' pcedē
te ipe in dione s' q' precessit moriz sanguine ul' colic'.
Digat' g' cū .iii. pilul' oxizacc'. ⁊ .iiij. oxi'. ul' cū sir' q'
fit de sebis fri' ⁊ sene. ⁊ epithimo. ul' opiatis ex
meligam ai'ustam. ¶ Et si m' est multū infica dā di
uidat' cū oxi'le squillitico. ⁊ apozimate diuretico for
ti. ¶ Conuenient aūt pgēr cū catartico impiali
q' pgat utraq; co. ul' dat' yeralog'. ī melica.
Tercio die fiat stupha cū herbis frīs ⁊ qbeda ca
lexeunti dentur tres pres rubee ceris. ⁊ qrta tyri
e maioris. cū uino bn limphato. ¶ Sexto die fi
at stola de capita ul' aliq alias s' potui in. Dem fiat
detecto p uentosas et fontes maiores. ⁊ tūc dem
localia adhibeatur. si g' precessit tote collecto cor
rosione. prīa locale h' fit. succ' arnoglosse. quinq
nuuiee annuclarīs. solatr' mi. poligonī. i. centinod
ia. oui crudi. butirī recens. ul' olim ro. aq' ro.
succ' lilii radic' an. bn incorporent' sup cineres calidos
⁊ paruce gutte aceti albi irrorent' ibi intincti panni
line multiplex embrocent' sepe mutando uelocit' ar
dore loci pagorizat ⁊ aterat ⁊ corrosiuā prohib;.
¶ Consequenter post .vii. ul' plures dies cū incepit loc'
ualde rubere ⁊ attenuari pus carnes duras ⁊
qsi dissolui ⁊ concauitate eī planificari. tūc imi
ta medicam' loco prius pūcto. ¶ Vitellum oui cocti
bn disū an cū vngō citrino ungat' addat' ana. ...
giriū. amidi. corall'. cinatrces. plubū ustū. ma
nis ⁊ pluris filagīs q' sola expertissime cancr' occīt
hō. oia an bn incorporent' ⁊ sepi inde loc' inungat'.
P' mod' lauet' sepe aceto forti albo ⁊ fusco arno
glosse an. tēō pulue' h' aspgat'. supposito folio ar
noglosse manus aure. spod. amid. tela aranea
cuta. allia. allia. sepe os. teste oui. os. inuig' ci
cadmia aur' ⁊ argentea an bn trita oponant ⁊ s'
foliū prius lemiche liget'. ¶ Dieta sb'trahat' te
nuis sc' in mod' tertiane. vitent' oia acuta ⁊ grossa
⁊ indigestibilia. ¶ It' alio m' post pgōm ⁊ stup
ham ⁊ opiatam. lauet' ulc' cū sero caprino tepido
ul' vrina ul' aceto ul' lexiua. ⁊ bn desiccet' locus
cū panno ueteri ⁊ tūc aspgat' pulus de alumine
vitro ul' pisina ul' carnio. ita fiat mane ⁊ sero
ul' linniatur de succo celidonie cū melle. ul' succo
tapsi barb. decocto cū melle ad medietatē ul' ad
succi consumpcōm cui apponat' pulus plūde. ul' tam.
ul' de ossib; innali .ci. ⁊ cū illo tep. post locōm li
niat' omi die sil sit in grinonis sū in palato ant'
in vga iuli vbicūq; sit. ¶ It' pluizet' auripig'
⁊ distēpet' cū al. oui ⁊ lini at' bis in die. ¶ Mor
tificato canc' incip' eleuari crusta illa supior
a uiua carne. ⁊ tūc fiat linimentū m' cū senecia
cū olo uiol'. ul' axungia gallinacia ul' anatina. ⁊
sup ulc' ponant' pulueres facte de farina tritici ⁊ succo
apii ⁊ melle. ⁊ frequent' in die fiat ul; eleue'
crusta ⁊ remota crusta. si aliq lanugo fu'i
remoueat' cū cista ⁊ tūc applicet' emplm factm de
succo celidonie. cinqfoline. liniarie. sepo arietino
⁊ pluue tbus ad cancrus regnōm ⁊ cura. ¶ Plures
aūt auripi' ⁊ vnde eris ⁊ ebus cancrū nonū inua

appone ul' duab; mortificat. Post insiste cū iniun
catiuis ⁊ regeniatiuis. Si inuenies fit caūt' cura
¶ Si aūt inueterat' sit canc' ul' corrosio diuturna ⁊
quasi usq in sein. olim. ¶ Vl' si calles fecit cum
nigredine uehemētioribus ⁊ acoribus op' est me'.
¶ Precedente g' forti pgōne cū yeralog' ul' yera
pigr'. stuphet' loc' sic in aceto ⁊ forti lexiuo an.
coq' mercurial. psiliū. pigani. iu. ciccā. flaura. edr'
frondes. cepe. porri. ⁊ alliorū. saluia. centaurea.
thimū. pulegiū. apiū. matsiluia. i. capsoliu.
scabiosam. lapaciū. flores sambuci. betegrat an
uale bn operimato coquat' diutissime. ⁊ ini psi pa
ciens ei eiusius stuphet'. ¶ Et qciens fiet feces
adhuc pres cū aceto. ⁊ tūc ponat' pluis tal'. in alū.
e. iar. alum. aloe. atrament. oliban. tibi. pu'. ni
gella. salge. titrary. pip. faba ... sinap. bonia. e
callus. aluē utriusq; adadactil. corall' .ru. pila ma
rina. os sepie. cell' uit;. mort'. plūbū ustum. bruo
dactil'. gallie. san. d'. centinodia. scordio sicc'. tap
sia. acor'. fuligo. cantarid'. gall' sicc'. radix spa
tule fetide sicce. ʒʒ. licii. agarici. cortic'. glan
dis. fabe. castanee. os cauue marini. al. mel ustū.
⁊ carbonatū. lolii. filago adusta. pili leporis
adusti. gilla i. asina calidam cū mirioris fim. ni et
is ustū. viridis eris. mire thus. galle. spodii. fi. ug'
lote. omnū .xl. viii. ⁊ .iii. h' pluerisa media proem
conficē in mod' vngi cū succo iari. sepe solute
uiticelle. bruonie iudis. affodill' uirid'. addito mo
dico olo. sicinuo ⁊ medulla cuina ⁊ uitello codo
⁊ toti remore. de alia pte plueris loco puncto s'
aspge. ¶ Al' sapo gallic' soluat' in aceto forti
calido ⁊ loco puncto tyriaca. ul' metrid'. ul' esdra. e
aurea soluta cū succo feni illiniat'. p' uirtua qsi
vngon' expertū ad noctium est h'. In rodosimate
i. aq' ro. ⁊ olo nenufar. an soluat' vnguim citrini
⁊ unge. ¶ Al' succ' rad' lilii. ⁊ albu. oui coci. ⁊ ol;
uiol' code in iuxta inungant'. ¶ Dieta omniū
istor' sic ut ab omib; obtempent' aci uminib; ⁊
intensiuis. ⁊ ualde salsis ⁊ grossis indigestibilib;
¶ Sepe uentosent' in fontib; inferiorib; ⁊ paulatī
de ueiis simul oluiat flomeni'. ¶ Meiuuius a'
quociens pluis exsiccabitur renabit tociens ab
luco loci corrosi cū aceto forti ⁊ urina patientis.
cū modico sapone soluto ⁊ sp sup' pluerem folia p
plantag'. ul' caul'. inetuius apponenda. ¶ Pera
cōteris fiat suplig' cū panno ⁊ uasca ne fetando
macula adiuchet'. ¶ Q' uō h' omia n' pficiunt op' ē
cirurgia. oz ⁊ h' plim prius cautela incniax perū.
s; fiant cū cautela. ¶ It' al' si canc' est inuetera
tus digat' tm cū tb; pilib; oximell' squillitic'. ⁊ .iiij.
oxizacc'. ⁊ pgret' cū tb; pilib; yeral'. ⁊ qrta catar
tici impial'. ⁊ fiat stupha ⁊ det' tyriaca cū uino ci.
¶ Sequenti die si corpus est plectoricū. fiat flea
si n' plectoricū. fiat uentosa in pxio fonte. ⁊ tūc
ulcus lauet' cū aceto ul' sero caprino. ⁊ sup aspgat'
pluis facto de sale tosto. ¶ ⁊ tūc intingat' plagella
in vngo vidi ⁊ supponatur ⁊ h' fiat bis in die.
¶ Vnguentū vide ad cancrū sic fit. ℞. i. axungie ⁊
porcine ueterise liqfiat. ⁊ cū illa distēpet' ℞. i.
uide eris. ⁊ ℞. i. sal' gēme. ¶ It' ad spale accipe
atrament. auripigmē. sulph' uiui. ⁊ sal' gemme.

atramentum, pulvis tartari, stercus columbinum et hirundinis combustum, aut redige in pulverem et utere. Item pulvis ex calce [illegible] atramento et [illegible] bulbo combusto et osse [illegible] de illo loco in quo est [illegible] aut pulverizentur et ponantur in super. Pulvis etiam stercoris solius hominis combusti vel oleum ex ipso omnem cancrum curat. Item fac [illegible] potatam et emplastrum. [illegible] pannum [illegible]. Ovum [illegible] emplastrum curat. [illegible] combustum et impletur ut superaspergatur. Item accipe ovum et extrahe inde album et accipe pulverem [illegible] et pone in eo et salem et cum impleveris ovum [illegible] cum [illegible] et de pulvere eorum pone super cancrum [illegible] ad aquam [illegible] cancrum. Item pulvis [illegible] optime [illegible] bulliat in ℥ i mellis despumati et [illegible] usque ad resolutionem et postea addatur pulvis [illegible] ℥ i et superaspergatur et fiat emplastrum de calce viva et melle [illegible]. Item atramentum, sal et fuligo comburantur [illegible] mixtura [illegible] et supponatur pulvis. Item fiat pulvis ex corporibus bufonum et bufo [illegible] combustum aut lacerta viridis et pulvis imponatur. Quod si repugnat consolidationi fiat unguentum ex felle porcino et litargiro, optime claudit et consolidat et sanat. Quod si cancer fuerit in nervosis locis et arteriosis ut in collo et [illegible] et [illegible] sit, fiat tale unguentum. Recipe radicis lingue bovine ℥ iiii, radicis [illegible] ℥ v, radicis celidonie ℥ i, cinnamomi ℥ [illegible], [illegible] ℥ ii, argenti vivi ℥ ii, [illegible] ℥ iiii, axungie veteris ℥ v, resine quod sufficit. Quod si unguentum non [illegible] ponatur pulvis [illegible] et aristologie rotunde et suppone [illegible] pulverem affodillorum. Quod si sit in locis carnosis cancer usque ad vivum incidatur et cum ferro callido diligenter coquatur. Postea ponatur oleum de [illegible] et post unguentum viride cirurgicum quod alibi docetur. Quod si os infectum fuerit, omne infectum penitus abradatur, deinceps [illegible] cum unguentis et pulveribus ut supra diximus. Ad cancrum autem oris quod [illegible] dicitur de quo et supra tetigimus sufficit hoc: in melle rubeo bene bullito et forti pone pulverem [illegible] aluminis et nigelle, et iterum bulliat cum penna [illegible] bis in die illiniatur, in brevi [illegible]. Item solus pulvis affodillorum quoque cancrum occidit et fistulam que fit secundum doctrinam cirurgie. Et nota quod si ex scrofulis [illegible] incisis cum [illegible] non apponatur [illegible] dubio [illegible] idem pulvis. Monemus autem quod omnia hec ad [illegible] bona carne [illegible] est unguento viridi cirurgico [illegible] aloe [illegible] et bonam generat. Item ad cancrum [illegible] insensibilitatem [illegible] fiat hec cura. In primis si recens est [illegible] post cum urina et aceto [illegible] calefiat [illegible] saponaria et [illegible] cum melle et [illegible] non curat. Accipe [illegible] atramentum [illegible] aluminis [illegible] pulverizentur et [illegible] cum sapone et est optimum ad hoc. Si hoc non sufficit fiat pulvis ex fimo combusto [illegible]. Et si dolor sit immoderatus ex actione pulveris, accipe succum radicis lilii, olei violacei [illegible] et inde illiniantur partes adiacentes et cessabit dolor. Et iste pulvis ultimus sufficere debet et si non sufficit fortior fiat. Recipe auripigmenti ℥ ii, vitrioli ℥ i, aluminis [illegible] ℥ i, realgar [illegible] ℥ s., aceti fortissimi quod sufficit. [illegible] realgar [illegible] pone ad solem et aceto superaspergatur [illegible] postea omnes pulveres cum realgar pulverizato cum aceto

insimul [illegible] poni et bene incorporari et in olla [illegible] poni [illegible] optime obturatur ne fumositas exalare possit [illegible] super prunas bulliat quousque totum in fumum resolvatur. Postea discooperiatur et quod parietibus adheserit abradatur et usui reservetur. **Pulvis fortis** Pulvis autem [illegible] optimum [illegible] purgat [illegible] si ponatur super [illegible] habentis [illegible] et dormientis sentiet tantum in naribus fetorem quod in loco remanere non poterit [illegible]. Quidam autem distinguunt inter cancrum simplex et cancrum sanguineum, quod si superficie tenus corrodit inter cutem et carnem, non foramina appareant ut in fistula, sed solus sit [illegible] ulcus. At si cutis [illegible] a carne et appareat caro lesa sine cute et [illegible] huc [illegible] illuc [illegible] magna spacia et caro sit sine cute lesa et quandoque sanguinem emittit, tunc cancer sanguineus [illegible] dicitur. Cum vero sanguinem non emiserit, simplex est. [illegible] secundum iudicium [illegible] esse. Pulvis autem si est cancer, si accipiatur [illegible] recentis et [illegible] melle et per diem desuper ponatur, si cancer est corrodit. Et dicunt quod si fistula est, foramina in caseo apparebunt. Fiat ergo pulvis de [illegible] ℥ i et bene commisce, deinde fac [illegible] et [illegible] impone ad fundum pulverem [illegible] et sic [illegible] cancrum mortuum [illegible] nigra et alia que prius [illegible] sunt et [illegible] tunc fiat unguentum. Accipe [illegible] picem [illegible] mastices [illegible] adipem porci [illegible] et cum [illegible] accipe [illegible] oleum olive [illegible] pulvis et conficiatur in unum corpus et unge. Scias autem quod ad cancrum et fistulam post [illegible] male curata [illegible] et unguentis [illegible] satis curari possunt. Si autem in nervosis locis cum unguento ruptorio et pulvere affodillorum et unguento viridi curari possunt. Si autem sint in [illegible] locis secure incidere et [illegible]. Cancer [illegible] ad vivum incindatur et cum ferro calido diligenter coquatur et tunc vitellum ovi cum oleo mixtum quousque ignis cadat supponatur. Deinde cum unguento viridi et ceteris curetur [illegible] medicinis et [illegible] de fistula [illegible] intelligendum est. **Si**

Si accidat in mamilla. **Accidat cancer in mamilla**

Si tota mamilla sit [illegible] cum [illegible] et loca [illegible] cancrum [illegible] incurabilis est [illegible] tota mamilla [illegible]. Si autem tantum [illegible] cancrum loca sint dura [illegible] mollia et [illegible] curetur pulvere affodillorum et unguento ruptorio vel [illegible] ut dixi. [illegible] est autem hic quod [illegible] fiat [illegible] in mamillis ex sanguine [illegible] illuc [illegible] ut fiat lac [illegible] quod cito [illegible] postquam coagulatur [illegible] durum dolorosum. Ponatur ergo [illegible] et [illegible] ne [illegible] fiat [illegible] ad exitum [illegible]. [illegible] capud mamille [illegible] lac [illegible] accipe capud [illegible] lac [illegible] apponenda est cucurbita super capud mamille ut attrahat [illegible] ut extrahat.

Si autem cancer fuerit in [illegible] occupaverit abscindatur et cum ferro [illegible] coquatur. Si autem fistula [illegible] fuerit cum unguento ruptorio et aliis curetur et si os alicubi infectum fuerit unguento ruptorio cito corrodatur usque ad os. Deinde

abradatur quicquid nigrum fuerit. Deinde mortificatum totum eiusque removeatur. Deinde cum regimentis ceteris curetur ut alius est insinuatum. Carnem autem mortuam fetidam pulvere affodillorum corrodatur. In exitu autem pedibus cum pilulis. Cum autem fistula sit in locis nervosis et arteriis implicatis incisionem et ustionem facere non audemus. Sed cum poderis pluribus et unguentis insistimus. Sed si sit in carnosis locis vel ex longo vel ex obliquo si os eius strictum est elargetur et tenta lignea usque ad fundum mittatur et ad superiora aliquantulum elevetur et sic super tentam a fundo usque ad os incidatur et panni in albumine ovi intincti intromittantur et a mane usque ad os remittantur vel e converso post pulvis de affodillis ponatur. Cum autem ipsum tumescit noctis signum est mortificationis. Cum postea sanguinem est cum ovo et unguento viridi et alius quod supra dixi. De fistula in ventre. Cum autem fistula ventrem penetrantem non plurimum vetere unguentum ponere debemus ne ledere possit intestina. Sed si in ventre fuerit strictum cum tenta mali terre elargetur et patiens se inclinet ut putredo que intus est possit exire. Post intus ... de unguento ruptorio et caute mittatur. Deinde curetur ut dictum est superius. Cum autem os fistule aliquantulum albescens atque corruptum fuerit totum est purgandum et corrupte auferendum. Deinde procedendum est ut supra.

Potio fistularis optima fit ex rubea maiori. Rubeo caule si masculus albo si femina canabo. Sanamunda sanicula. Ungula caballina. Antera. Singula per se terantur. Addatur mel et pica vinum album singulis diebus bibat. Item pulvis ... dicatur pulvere ... amphoter cum medulla sambuci. Cum autem terra de ungula caballina mortificata corrodit ligno et fuligine et eadem pulverizatis. Cum fortior cum dracontii et aristologie. Cum sale et armenio et fuligine. Cum fuligo. Saligo. Semen canabi. Armeniacum. Sal. Nigella. Sumatur de quibus pecia ... plena et comburantur simul. Pulvis horum conficiatur cum melle et fiant pillule et ponatur forma una vel due singulis diebus. Cum autem apponuntur pulveres ... unguentum autem alie curationes in cancro docentur. Potiones curationes multas cum rebus respicientibus in fistula. Cum cum respicientibus medicam ... collam adustam in cancro. Fiat igitur potio ex calamento. Origano. Arthemisia. Ysopo. Gariofilo. Affrodillo. Squilla. Azara vel antimonio. Amcos. Centumnodia. Lentiscus. Saxifraga. Pimpinella. Cum ceteris que dicta sunt in potionibus vulnerum. Et hec fiant in cura fistule. Sed in cura cancri apponantur epithimi. Sene. Cuscute. Ypericon. Et que provocant colam adustam et que valent ad melancoliam. De lupa.

Lupus alio nomine herpes estiomenus vocatur id est serpens corrodens. Fit autem ex cola mixta combusta et ideo grossa et spissa. Si vero cola multum si accendatur et comburatur fit herisipila id est sacer ignis. Si minus incendatur fit lupus. Si vero fit tenuis et liquida fiat vesicas in modum granorum milii. Unde herpes granulosa dicitur. Lupus autem differt ab herisipila quia deinde est locus et maior fit corrosio. A cancro vero differt quia magis corrodit et in profundo et cito. Et in principio magnus est fervor cum pruritu et arsura. Invetoratus lupus cognoscitur per duritiem ... et denigrationem in profundo et cito et in principio et corrosionem. Et qualis est per ... Cum in principio preveniens fiat flebotomia de cephalica vel alia vena secundum dispositionem ... vel supra. Digeratur cum oximel. Post ... cum catarticum imperiali. Tercia die fiat scupha de herbis frigidis et exeunti offeratur rubea trociscata cum tertia parte tyriace ... Et sequenti die fiat flebotomia et tunc

... linaria. Plantago. Et pimpinella. Et facta lavatura cum urina ... vel aceto vel sero. Et cum decoctione facta cum panno vetusto fiat cataplasma cum herbis frigidis bis vel ter in die.

Vel accipe unguentum citrinum album fuscum et ad tantum fiat ... Calamentum ... et ... spodio. Lapis lazuli. Ita quod ponatur ... unguentum ... acuminis et quanta ista fiat in unguento. Si tamen seguitur adustio unguenta cum unguento facto de ... oleo violarum. Rasura lardi et lacte ... si sit inveteratus digeratur cum oximelle squillitico. Purgetur ... Tercia die fiat scupha de herbis ... Exeunti offeratur tyriaca. Sequenti die corpore exeunte pleno ... fiat flebotomia. Et si non sit plectoricum apponantur ventose in fronte ... et tunc lavetur locus cum urina ... vel aceto et bene siccetur cum panno vetusto et tunc ungatur locus cum unguento quod fit de unguento citrino. Fusco et albo. Et ad ... facta acuto cum ... auripigmento ... sulphure ... alumine. Et si sequitur adustio fiat inunctio cum unguento ... quod fit de succo porri vel absinthii et rasura lardi. Quod et valet in combustionibus et calidis ... removendo ignem. Et lavato ulcere ut dictum est superaspergatur pulvis factus de lapide lazuli et lapide ... Item ... ordeum mel et sal in equali pondere et ... in olla rudi et pulvis subtilis fiat et superaspergatur. Item accipe acetum et mel et calefac et in tali mixtura fac bullire ... in decoctione intinge sulphur vivum et auripigmentum et coque in folio caulis in cinere. Post pulverizata et lava ulcus cum dicta decoctione et pulvere superasperge donec mala caro corrodatur. Post cum unguento sana. Item lava lupum quod et ... cum lexiva cum vino et melle et oleo et ... et simul pone in plaga. Mortificato lupo elevabitur crustula a carne sana et tunc fiat inunctio ... cum rasura lardi et axungia gallinacea et supponantur pecies de succo apii et melle et farina tritici frequenter quousque tota removeatur crustula. Qua remota apparebit caro sana et tunc apponantur predicta ad carnis regenerationem. Carpia intingatur in unguento ... et ulterius frequenter apponatur quod carnem generat et curat. Vel fiat unguentum ex felle porci et litargiro et inungatur. Repleto vulnere apponatur farina tritici vel pulvis factus de media cortice ... quod facit ad subtilem cicatricem ... cinere rubi. Et nota quod quicquid curat cancrum curat lupum. Et in principio purgetur patiens. Post ... succi affodillorum vel borraginis vel lapacii. Et accipe ... calcis ... centauream ... pimpinellam ... et fiat emplastrum cum predicto succo vel solum ipsi pulveres precedente ablutione cum lexiva de cinere vitis vel cum urina. Vel accipe realgar et reprimatur ei malicia superfluum candens et dimittatur ibi bullire postea in aceto pulverizetur et superaspergatur lupo et non dimittatur nisi per duas horas ibi vel ... post lavetur cum lexiva vitis vel cum urina patientis et inungatur oleo rosarum vel violarum ad mitigationem. Item ad cancrum et lupum accipe ... et calcem vivam et saponem cum aceto ... et bulliat aliquantulum et sic facies emplastrum. Item fiat pulvis de vermibus qui sunt in quercubus ... modo et liga ... pastellum ... sigillata vel sola et bibat ... cotidie. Item pone ova formicarum in sartagine super ignem et tamdiu dimittatur donec ... tunc ... a toto mitte super cancrum et ibi sit per diem ... remedium. Unguentum nigrum. Unguentum nigrum

vt appositum super ulcus attrahit et attrahendo mundificat et demum sanat. Rx. olei ℥ .i. et .s. cere ʒ .iiii. colof. ʒ .ii. picis na valis, colate, gummi serapini, ana ʒ .ii. mastic, galbani, ol bani, terebentine, ana ʒ .i. Sed quia hipes pluribus nominibus acci pitur et diuersas sortitur nomina accipit diuersitas secundum diuersas causas materiales et formales et efficientes. Est autem hipes quasi exteriora petens. ¶ Cum enim fit ex colera incensa combus ta que in se acuitatem quasi spuitam et grossam, dicitur hipes estio menus .i. seipsum corrodens. Si autem colera non sit combusta, grossa tamen sed mittitur ad exteriora et capit ingressum in loco cutis sicut que quasi serpit, vocatur hipes serpigo. Si autem colera sub tilis transmittitur ad exteriora subtilitate sua exit per poros angustos et facit minutas infectiones in modum miliorum vnde vocatur hipes miliaris vel granulosa. Et quia colera magis adhuritur et mittitur ad exteriora et facit hipetem currens. Et quoniam colera adusta comburitur et transit in venenosam speciem et propter summam siccitatem est inseparabilis a loco et propter summam incensiuam qualitatem ultimate comburit, quod est ig nis infernalis, aut grauiter pestis dicitur, et non curatur nisi statim medicina adhibeatur ei succus plantaginis et aliae alterantia tum in summo, et a quibusdam ignis persicus vocatur. ¶ Contra hoc per se simplex digeratur materia cum oximelle diuretico vel oxizacara. Digesta purgetur cum oxi. postea fiat stupha de herbis frigidis. Sequenti detur rubea. ¶ Octauo die ponantur ventose super renes ut attrahatur materia ad exteriora. Post fiat vnguentum. Ac cipe litargiri et sal nitri vel sal gemme et distempera cum suc co lapacii acuti et succo fumi terre et succo scabiose et inde fac vnguentum et vnge in ciglum et curabitur. De sca

bie.

Scabies est infectio exteriorum partium corporis cum solone? continuitatis ex corruptione humorum vi nature ad carnem et ad cutem expulsorum vel transmissorum pro ueniens ad mag?ificationem mundificationem interiorum. Et quia ad exteriora transmittuntur et expelluntur, rumpuntur et ulce rantur membra quibus insident. ¶ Est ergo scabies primum genus et supremum infectionum. Separatur tamen specialiter ab aliis infec tionibus, quia alie infectiones propria loca possident ut ma lum mortuum tybias, gutta rosea faciem, noli me tan gere nasum et pectus adiacentes; non est lepre etiam a membris quibus in sident ut serpigo, morphea, lepra. ¶ Scabies autem speci ali nomine, que fit in non mundificatis interiora a corruptis humoribus, cessante corruptione autem completa mundificatione cu ratur per se ad paruiculum in medicine. ¶ Ex hoc enim pre dicta corpora confirmata cedunt alias species inficiens po.. pre... ¶ Humores ergo si sunt subtiles liquidi sublimabuntur per fumum et vaporem. Si grossi scabiem grossam inducunt. Si mediocres pruriginem. Qui autem sublimet paratur exit pruriendo, autem delectatione fricationis et scalpationis per cu tis rupturam exit. Scabies autem ex solo sanguine non fit, nisi alio humore corrumpente ipsum. Corrumpitur autem sanguis quoniam ex admixtione flegmatis salsi et tunc est sic mixta. Et quoniam ex colera penetrante in ipsum et corrumpen te, aut colera adusta, aut melia, aut flegma. ¶ Sanguis autem quoniam peccat in se ex accidenti et tunc si esse fit proprium generat colera, si uincatur sup... cum frigidis generatur flegma. Sic fit enim ex excellentia humiditatis. Si cum excellentia siccitatis quod non quod sanguis peccat quantitate. Qui autem habundat quantum. ¶ Salit si calidus habundat cum siccitate incensa habundabit colera adusta. ¶ Sed dispositiones ergo sanguinis cum aliis humoribus fit colera et hoc in complexionibus aliis ut flegma in flegmatico, melia in melico, colera adusta in colerico, aut sanguineo, et fit compositum et aliorum humorum ad actum. ¶ Omnino si colera penetret

in flegma et ipsum aduratur, aut si calor aduret infra se ipso ge neret ex accidenti potest flegma salsificari. ¶ Potest autem et san guis et flegma et omnis humor in se aduri ex accidenti ut ex ma la dieta salsa vel complexione calida, vel mala complexione membrorum ut epatis et venarum, aut aliquo excessiuo ut fricatione continua te caliditate vel fame vel indigestione prouenit et senecte fa ciens super membra. ¶ Fit autem quoniam ex nimia completa cibi aut vi ni arefacientis sanguinem, et ardentis in multa superflui tate et est actione assumptorum ut salsorum nimis calorum aut est quando ex medicina adhibente subtiles hu.. ut ..... in epolenti armoniaco terminatio cum frequenter datur contra yeraspigra cum semel exsiccata cute et ..... fiebat scabiosus totus. ¶ Et fit quoniam ex consuetudine cibi ut ciborum medi corum aut aliorum inspissantium sanguinem ut usu butiri. Quidam fiunt ex solo scalidi. Aut ciborum humorum ut piscium et lactis. Si colera autem aduratur humores cognoscitur per ari ditatem et siccitatem scabiei non saniose, et membra citrina te et cutis punctis et morsuris et fissuris et prurigine multa. ¶ Si non fit de flegmate salso flauescit locus scalpi locus excoriatur et a loco scabioso quasi flaue vel albe ca dunt squame et scabies est nubiola et grossa in superficie et modico pruritu saniei grande. Dicit enim ypo. pustu late et examinate non valde pruriginose, signum est cum flegma et proprium hoc nascitur in senioribus propter collectionem salsi flegmatis et defectionem cutis. ¶ Pruritus autem accidit, aut ex colera penetrante in ipsum flegma adurit ipsum, aut ex flegma in se ipso calescit chimus detraxisse euaporat subtile humido et aduritur grossum et fit tunc, et propter hoc salsescit aqua ma ris propter ingressionem et adustionem humidi grossi et propter hoc melius ferre pondus aqua salsa quam dulcis. Dicit autem auicenna salsedinis est cum partes terrestres aduste partibus aqueis et in sipidis adiunguntur. ¶ Si autem ulcera sunt saniosa hu... cum multa prurignosa delectatione sanguinem esse incensum de eo .... significabitur. ¶ Pruritus autem ex inficiente et ex punctione et mordicatione colere inficientis et incisitate quod pungit et stimulat. Si delectatio est ex parte infecti .... cedine humoris in quo membra delectantur et hec est ille appetitus in scalpendo compositione. ¶ In eo sanguinea fiat in primis flebotomia. In colera precedat euacuatio et alias. Vel si mixtura est corporis plectorice in colera precedat minutio in sanguine et colera. ¶ Post minutionem digeratur materia cum oximelle incisis? ...... et syrupi de fumo terre. Colera purgabitur et sanguis mundifica bitur cum colagogo aut emagogo vel cum dualibus partibus ca tartici et oxi. et tertia yeralogod. ¶ Vel sanguis digeratur materia cum sirupo. Rx. capilli veneris, ceterac, po.. adi.. scolop. lactuce et se.. fen.. et duplicentur hec omnia ad sequentes s. fumi terre, lap.. acuti, scabi.. absin.. epitici, cuscute, ga riof.. ypericon, et borag. Ponentur cum decoctione prunorum, viol.. tamarindorum, mirab.. ci.. in dupla et inde stedupla. vel tenuis. Tunc fiat stupha ex lactuca, malua, lapa. fumo terre, scabiosa, herba viol.. palea ordei et aue ne, foliis fabe, bedegar, foliis et radice caule.. consolid minori, lanceolate, petrosilli, foliis nemufar, ... ana. ¶ Fiat stupha ut addatur plantaginis et chachimia, lactuce, solatrum. ¶ Exeunti detur rubea temperata cum aqua ca... vel due partes rubee et tertia tyriace vel metridatum cum succo fumi terre vel boraginis. Sequenti die post stu pham apriatur vena epatica. Si superhabundet scabies a dyafragmate superius, si inferius de epatica. Item fiant scarificationes in anterioribus tibiarum et posterioribus. Vnde cum mundificatur cutis et trahitur sanguis grossus a toto corpore

t singlis dieb; accipiant de simplici sirupo de fumo
tre ul' oposito ex pdcis cu eo cipriano. t tunc ueiend
est ad localia. Vngatur aut cu ista comixtione vngti cit.
t albi. t oli ro. an. t populeon. acuent' litargir. a
do. cuius an singlis brnis inside dectantur sanguine
ad pond. ʒ. ii. ul' iii. pcedente stupha. teneat' diebus
t modicu sudeut. t magis gteri q' exercitio indigeant.
Si sit ex fleute salso ul' ex gssa colera mista t incensa. di
gratur cu vna pte oximell diurtic. t alia pte oxizac. t t
cia pte sir. de fumo tre. ul' cu oximelle squilitico t d
tuidem de sir. fum tre. Purget cu ecqu mixta cu lapi.
t bndicte. vl' i. pte yerap. ul' bndicte. t alia pte ye
rariustini. Vl' fiat oximel in q'a ca ex eiscol' ex quib
fiebat in ca. et ca. ponant' in duplo ad q'a cu rad.
fe. pe. apii. t silibe t pgte ul' cu stagogo. ul' minat
bdli in plus t ca. i mino. t ind pu. Vl' si durte t lun
de sint pusille t fortis est paciens. dec' yera. ul' lim
acutu cu euforbio. t tunc stuphet' forcori stupha
sic. et dicam' qm debeat stuphari in bndameria fla
tis salsi. s. cu decoctione enule. lapac. scabiose absin
tiu t. gariof. ypyco. t aliqb' fris. Et exeunte de
vng. pst ruilee tro. t alia auree. t etia tyriace t
metrdati cu succo fum tre. t sic fiat tb diebz cont
nuis t post celebrentur inunctiones ut pdixim stu
pha forcori sic fiat. Area calefiat ad longitu
dine lecti durissime cu carbonis ardis t tunc fo
lia ebuli t sambuci. lapacii. ru. scabiose. ede. ur
tice psilu sternant' singlaci ? longitudine aree ca
lefacte. postmod duo ul' tria lincea ?ma sup exten
dant' in longu t sup q' iaceat eg. t bn coopiat'.
t lyd; qnt pot pati t teneat cap sb pannis t h di
ucl. in fine ostat' opopira ul' elera. ul' metridatu
an in mod castanee. cum uino. abstineat ab oib;
meliciis uiscosis duris t indigestibilib;. acutis a
crimonib; salsis t disiccantib;. a ingluvis. ieiun
tina. t mlto coitu. nimia plenitudie maxie i
cena. Vngo talis utant' fuscu ad salsu fla. o
leu ro. laur. an misce. acue cu ue; ello t moneo
tartaro an. ul' al. ruta. marsiliu. scabiosa. la
pac. vbena. abrotanu. sparcle fe. oia an cotude
cu medulla uitelli t olo cu t uini optimu tcia mte
sura p tres dies tempent. postea bn coquant' usq
ad plenam mollicie exprimant' p saclin cu baclis
fortur t usui reserua. t tunc addant' plus litarg.
mastic. colet. euforb elli. an. t unge istis pt q'
cedis. poterit usus sirupi de fumo t. cu eo cq. In
estate cu succo ipi' bibe in hyeme. Ite cx. bat suc
fum t. scabiose. lapac. enule. absinthii. an. ʒ. iiij.
oli mit. ul' oliue. ʒ. iii. picle. ʒ. iiij. pu decoq't
tunc admisceant'. ʒ. ii. plus fuligis. t ʒ. ii. tarta
ri. t. ʒ. ii. mir. t pu si vis boli. t inungat' scabies
inueterata pcipue de salso fleate. Ite al. ad om
ne scabiem fit ex pdcis succis tolo. t l. ar. litar
giro. t thur t mastice. Ite a' ex pdcis succis t
axungia porcina ueterin. t litargiro t pu de
argento viuo pius extincto. sz argentu viuu ap
ponat' cu frigm fuit. ne tbllimet in fum u' al'
q' forci opat'. Vngtu citrinu t albu t fuscu t ad
salsu fla an comisceant' t acuent' cu pluie plum
bi. t litargiro. t fiat unctio. Ite lauetur i
aq salsa ul' salinacina. Item vngm. Re. ce.

ʒ. iiij. picis lide. ʒ. iii. sulphis. ʒ. iii. mir. elis.
an. ʒ. ii. oli q' suffic. Ite aliud ex pdcis succis
t litargiro. tartaro. bolo. cimino. mir. thre t
mastice. storace liqda. sapone. sulphe. aloe. ar
gento iii. pu de ello. a. t bolo. t gum ara. t dete
tina t olo mit. t saponarie succo. fiat vngm t
fricet se cu sulphe cocto in aliq succo t fiat aq
sulphea q' lauet se. Confert aut appositio sangu
sugar sup splene. Si ex melia est passio. scari
ficationes fiant post nates t plpis cybi. abstine
at ab indigestibilib; t potu aq t vini corrupti.
Vngm Re. rad enule. urtice. lin. dam. lapacii.
mte. rafani. gallicai. affodillor. elli. marsilu. sa
buci. celidon. an. ʒ. ii. argen. iii. ʒ. i. cfice cu ax
ungia catti. t porci siluestris t duplo porcell' dome
stice. Ite ex flaura. aloe. t fumo t. fiat yngm
Ite scabies incurabil' sic curat'. accipiat gall'. t
ieiunet p. iii. dies. t post ligat' ad stipite cu corda
post accipiat bufo t iiget' sille iuxta galliu ut
gallus comedat eu. q' deuorato post die interfic
galliu t coq' uino optimo diu. vinu q' ubi bn co
latu cu mille eiusdo bn distepatu cotidie bibat.
mlti poeit gallia. Ite vngm ad scabiem. acc.
amurca oli ul' ipm oliu. t uitella ouor t ciminu
t sulph' uiuu t calcem uiua. t plurizanda pluriz
t misce t talu vngo unge paciente donec sud. p
mod laua cu cantabro. au fur fure bullito saris
cu aceto. deind tm fca ut vngm remoueat'. sz pa.
p' pget in estate cu cataricico. i hyeme cu yera
ruff. Vngm ad nobiles. Re. succi enule q' pri
cu aust. lapac. fumie. absinthii an. lb. i. olii m
cu. lb. i. bulliant usq ad succi consumpcion. tunc acc.
pluerem litarg. cadmie. thus. mastic. aloe. borac.
corall. arg. uim extincti. cimini. cinamoi. cqi
elastic. elbam. an. ʒ. s. cuse. gse. cpentarie au
ʒ. ii. aux gallie lb. s. cfice t optime moueat' u
inicu albescat. Vngm ad plaga t scabie acc.
fum t. lanceola. plant. quinq folii. mille folii.
csolide ma. t mi. ebuli. bna. parietariam. scabi
osam. buglam. pigla. t seniclam. omnia ista tan
tu i mortario cu axungia por. t iaceant ibi p
tres dies t post ponat' in patella t fac bn bullire.
t infine resoluat' th' t sulph. t cam t p pannu co
lent' sup aq. t deponat' aqua q' inferior est. t vn
guent q' supnatat usui reserua. Ad fistulam
Ite ad scabiem. fistulam t cancr. fiat poco opti
ma. acc. apiu. pefil. cerfoliu. rubeam maiore
grandam. plantag. lanceolam. ebulu. sumitates
caul' ru. betonica. ambrsia. pigla. bugla. t sa
nclam. auencia. hbam roberti. sumitates urtice
ru. millefol'. sauina. branecm. archemesia. sp.
gulam. gum ede. oia simul bulliant i vino albo
bibat mane frim eo calm. Yerasam. yeracruff
dat' ape scabiosis ex fleate salso elefanticis. o
cygmosis utriq; morpheam curat cu aq ca. si
pgonem facere uolueris cu sal. ʒ. ii. fiat. Re. aloes.
ʒ. i. elli. al. t m. an ʒ. s. dyagridii. coloquint. inticeus
an. ʒ. iii. mir euforb. polipod. sal armo. an. ʒ. ii.
t gra. xv. pipis. camedri. et. agarc. mastic. epi
thimi an. ʒ. i. t s. cassiel. xilob. opopanac. gith
an. ʒ. ii. t s. mirre gna. v. mel q. s. dat' i eo t ca.

Ad fistulam

Yera[?]

Qz aut urina debeat apparere in casu flate sine fe. diximus in gemma de flate salso q est qm urina rufa vel subrufa inferius tenuis. superius spissa cum obscura subst. longo tpe precedente scabie vel sincopi signat. et sunt similiter scabie. pruritus toci corporis. pustule. et qnque decisio ad modum pilorum in urina ex humore adusto in venis minutis refusis ad cutem. qm si non sit inventum in renibus aut e scabies in actu. aut erit. unde apparent pili corrugati i lepra. Cum tunc est urina tenuis. et si inficiantur vasa maiora apparent qnque athomi. ¶ Item urina in colore karopos vel subpallida in subst. mediocriter tenuis. salsum fla habundare sine fe. signat. et hoc in corpore sicco et flate in se corrupto salsificato. aut a melia. unde est oris salsedo et omnia degustata videntur salsa. sitis sicca. sompni breves. defectus appetitus cibi. et frontem et faciem et extrema ut manus et aures. et cubitos prurit ut sepe cogantur loca illa scalpere patientes et sanies vel cruor egrediatur. et post unit. et modicum pruritum facit et cutis e equalis arida et tenuis. et qnque cum macula vel variole diversi coloris et latent recedunt. et in horis vespertinis in principio noctis scalpunt magis iuvenes in principio iuventutis. senes in fine senectutis. et in principio veris et in fine autumpni et maxime flatici et sanguinei. et quibus hunde colloris magis infestatur. et nisi actu minutibus et frequentibus [illegible] omittitur frequens ventris constipatio. Si aut fuerit valde indigestiva. raro erit sine scabie vel. et tunc continuantur vigilie et in iuventute et senectute cum [illegible] tussi propter siccitatem huius autem etatis. ¶ Item urina tenuis hns resolutiones pilorum. signat propter lepram. Cum urina rufa superius parum obumbrata et spissa inferius tenuis cum resolutionibus qui furfurees signat propter scabiem humidam vel humorosam. Obumbrata est superius propter grossiores partes flatis. carbonatas et elevatas propter levitatem in obviando susceptam q propter viscositatem urine a flate non hnt evaporationem unde inspissatur superius. ¶ Coloratur urina in flate salso per actionem coloris agentis fortius vel debilius et hoc in corpore ca. vel fro. Item coloratur magis urina in flate cum fe. qm in colera ci. intellima cum fe. vel sine fe. qz in salsificato retinatur ab huius minus flatus et qz est forma consequens motum forme sic accessio cotidie. unde propter actuitatem discrasie morantis in inebio [illegible] urina magis in fe. de colera ci. consequitur forz motum et sine sine mora quare non tam tingitur. ¶ Item emplastrum fit factum de alliis dulcissimis et minutissime tritis cum axungia porci. scabiem omnem curat in tribus appositionibus.

De malo mortuo

38 Malum mortuum species est scabiei de pura melia nimis corrupta et putrefacta. aut de melia simul cum admixtione flatis salsi generata. Fit aut hec egritudo et longo usu melicorum ciborum. aut ex opilatione splenis. Cum enim splen non recipiat meliam humor sua ponderositate deprimitur inferius et cruribus facit pustulas que dicuntur malum mortuum. qz in hbz cum melia videtur mortificari vel propter similitudinem carnis mortue aut propter insensibilitatem membrorum aut propter mortificationem digestive et consumptive. unde non sanies generatur. unde relinquitur membrum siccum et aridum. aut qz non recedit usque ad mortem ex quacumque causa est. ¶ Contra est [illegible] et humiditas et duricies et corrosio cum distantia et repletione carnis mortue et exitu aque rufe sanguinee. aut cum lanatura carnis et cum pustulis in diversis locis erumpentibus et excoriantibus. ¶ Et qnque clauduntur in uno loco et erumpunt in alio. et si sunt ex pura melia: sunt pustule magis cum humiditate loci sine pruritu et mordicatione. Si ex melia admixta cum flate salso: tunc cum humiditate et pruigine et scabies oriuntur. ¶ Si ergo ex pura melia. digeratur materia cum oximelle squillitico et media parte sirupi de fumo terre. digesta materia q coquitur per maiorem colorationem urine et maiorem spissitudinem et minorem claritatem. Sed non q frequenter patientes huius morbi veniunt ad [illegible]. ¶ Illo q in omnibus morbis infectorum significantibus apparent pili ut in lepra longi et magis ex adustionibus in venis [illegible] fugientibus sensum. et in scabie albi aut rubi secundum [illegible] dispositionem. et qnque cum sunt furfurees resolutionibus. tunc purgetur cum diversis yeralogodion. Sed yera ruffini non dantur non fortibus. et non superdominatur propter eius [illegible] fiat yeralogodion in loco eius. apponatur alia medicina in [illegible]. ¶ Si autem admisceatur fla salsum. digeratur materia cum una parte oximellis squillitici et alia ozizaccaris. et tertia sirupi de fumo terre. Digesta materia q coquitur per maiorem pruritum et mordicationem. purgetur cum una parte yeralogodion. et alia catarticum. et tertia yera ruffini. ¶ Sequenti die fiat stupha in [illegible] de calamento. origano. ruta. marrubio. foliis lauri. omni genere apii. nasturcio. scabiosa. feniculo. fumo terre. et spatula fetida. et enula. ypericon. genestre. ¶ Exeunti a stupha offeratur tyriaca in parte melia de succo fumi terre. rep. Si salsum fla admisceatur una pars [illegible] rubea [illegible]. ¶ Sequenti die si sit malum mortuum [illegible] de vena epica si fiat [illegible] et tibias. fiat flobotomia de saphenis interius et exterius successive [illegible] et aliis apponatur ventosa super renes. ¶ Item de feniculo. spatula fe. lapacio acuto. fumo terre. et foliis ebuli. et sambuci fiat cinis et inde fiat lexivia. et in eadem lexivia decoquantur herbe predicte. et cum tali stuphentur membra patientis [illegible] et tunc fiat inunctio super pustulas cum hoc ungento. summitates tapsi barbati [illegible] et apponatur plus [illegible] pondere. et distemperetur cum oleo et aceto. et fiat ungentum. Item accipe succum celidonie. lapacii acuti. scabiose et spatule fetide. et cum huius succis ana [illegible] cum axungia porci vetusta. ad ultimum apponatur plus eius. [illegible] sulphuris vivi. thuris. mastic. litargiri. et ad ultimum in frigidato apponatur argentum vivum extinctum et fiat ungentum. ¶ Item accipe [illegible] argentum vivum. sulphuris vivi. elli. cimi. ana [illegible] catapucie. stafisagrie. ana [illegible] cum [illegible] axungie porci vetuste vel in fine q melius est vel vulpine. ¶ Item ex succis fumi terre. urtice. tapsi bar. celidonie. argenti vivi. et plus elli et sale et [illegible] fiat ungentum vel summitates [illegible] cum axungia. et postea apponantur reliqua. ¶ Item sulphuris [illegible] elli al. argenti vivi. cimi. ana [illegible] stafisagrie [illegible] incorpora ista cum [illegible] axungie porci vetustissime et ungue. ¶ Malum aut mali mortui cum [illegible] scrophule et glandule quibus vel purgatione precedente cura quedam [illegible] aut [illegible] lavetur malum mortuum cum aceto forti tepido et postea unguentum viride spissum super pannum positum imponatur et sit ibi per iii dies. post removeatur. et si est ibi duricia magna. stuphetur cum aqua [illegible] decoctionis absinthii. malue et his similium fiat cataplasma q fiat per medium et post abluatur cum aceto. et iterum apponatur predictum ungentum et hoc fiat [illegible] et sic [illegible] species mali mortui

¶ [illegible] scabiem [illegible] curat sepe [illegible] est.

curatur. Postea fiat ablutio cum vino decoctionis absinthii. Deinde fiat inunctio que ulcera mundificat et carnem generat. Recipe succi ebuli, sambuci, flammule ana libram .i. argenti vivi, aceti ana dimidiam. Commisceantur diu et apponatur in olla in aceto in succo et sic non cessetur manibus ducentis quousque bene incorporetur et exigit spacium medie diei. Ungitur contra malum mortuum. Recipe succi fumiterre, rapistri ℥ vi, aceti, olei ℥ iii, cum istis talce (?) unguentum temperabis conficiendo ad modum unguenti plurice.

Syrupus contra malum mortuum.

Fiat sirupus competens malo mortuo quod per se curat. Recipe radicis fe. pe. apii, raphani, yringi, cetrac, politricum, adiantos, capilli veneris, scolopendrie, lapacii acuti, scabiose, fumi terre, tapsi barbati, brusci, sparagi, radicis acori, yreos, radicis affodillorum, radicis squille, aristologie rotunde, enule campane, urtice, gariofilate, ypericon, herbe roberti, pigle, bugle, consolide maioris et minoris, rubee maioris, sponsule solis, caulis rubei, semen canabi, fragarie, agrimonie, pedis columbini, pimpinelle, summitatum rumicis, pilosellae, scrophularie, betonice, lingue bovine, eorundem, cresson, rute, maiorane, calamenti, sticados utriusque, thimi, epithimi, cuscute, ceterach, squinanti, cipi. Talis sit proportio de herbis manipulus i cum radicibus; de seminibus ʒ s.; de epithimo et speciebus et sene ʒ i; de polipodio ʒ ii. Extrahatur succus a radicibus lapacii acuti et borraginis et gariofilate et fumi terre, quia in maiori quantitate sit de succo fumi terre. Et in istorum succis bulliant omnia, colentur et colature addatur zuccarum aut mel, ad decoctionem et fiat sirupus et detur et supponatur folium malve, folium caulis, folium quod Bichemar (?) apposita pustulis reddit ipsas mundificat ... data ex eis ... potius exparari ad libitum. Unguentum vide quod hoc operatur repletis in pustulis. Unguentum sicut est appositum relinquo cirurgico. Si autem supereres uel .. ... crescant curentur cum emuctione saponis saracenici uel fricentur cum radice lapacii acuti uel affrodillorum tritis cum modico sale in panno lineo involutis cum radice porri. Post unguentum mali mortui cum unguento litargirio quod sic fit: recipe litargiri, laminas et simile fit in sua continuatione argenti uel auri lb. s. subtilissime pulverizatum conficiatur cum duabus libris olei et iii aceti et succi herbarum borne (?), cucumeris agrestis, celidonee, lanceolate, molendo in mortario ponendo de succo herbarum post de oleo et per totum diem agitando. Aliquis quod eodem modo fit de plumbo usto, plumbum ponitur in olla rudi et diu per multam decoctionem agitando liquefit, post redigitur in pulverem et si apponatur linguis (?) capiti in combustione inuitantur (?) in nigredinem ante et alteratur.

De lepra.

Lepra est egritudo mala proveniens ex expansione coleris nigre in corpore toto corrumpens complexionem membrorum et figuram ipsorum. Et est tunc efficiens solutionem continui et casum membrorum et non dico cole(ra) nigra, quia colera adusta putrefacta et non intelligo putrefactionem sic in febre, quia putrefactio que est per extractionem filii caloris et humiditatis sic in corporibus siccis et ... . Hoc autem in toto (?) ... quandam ponitur venenum quod cum fuit sparsa in membris consilibus corporis ipsa membra consilia. Et hoc est causa coniuncta lepre. Cause autem antecedentes sunt quatuor humores, quia colera nigra adusta putrefacta, quandam sanguinea, quedam colerica, quedam flegmatica. Et hanc causam coniunctam et causas antecedentes tangit Ysaac cum dicit: Lepra est passio nascens de colera nigra ... et putrefacta apparentis in superficie corporis et sic tangit causam coniunctam. Antecedentes vero tangit cum dicit nascens de quatuor humoribus, sed cum modo sit et solam ...

... ... adustam pigmentum putrefactam. Medici autem disputant de causis membris lepre et non de egritudine que est lepra, quare totum nocumentum in hac egritudine provenit a causis in (?) membris. Dispositio autem que est egritudo prius facit nocumentum. Inter hanc egritudinem stant in consuetis operationibus, unde non ponitur medicationem egritudinis que est lepra, sed causae membri egritudinis que est humor, patens est quod ex hoc quod dicit: inter humores tangit causam materialem. Et cum dicit colera nigra ... tangit causam coniunctam, et cum dicit apparens in superficie corporis tangit causam formalem. Corruptio enim corrupta est et formam non ... ponere ipsi colere nigre. Tangit autem efficientem cum dicit incensa per quod diffinientes per causam dixerunt lepram esse complexionem malam ... et sic. Quamvis medici ut plurimum non studeant in inventione cause antecedentis et coniuncte et non egritudinis que est complexio mala et sic. Quoniam totum nocumentum est ex antecedente et coniuncta. Cum autem lepra habeat causam antecedentem oportet quod aliquid sit movens causam antecedentem ad hoc ut ponat se coniunctam. Considerentur ergo moventia. Et dico quod lepra est interdum primum fit ex spermatibus prius matris et patris leprosi. Interdum est quod fit in conceptione tempore menstruorum, tangit enim corrumpit interius ... menstruum ... corrumpit fetum. Cum ergo sic eveniat lepra omnia membra fetus corrumpuntur et leprantur. Venit ergo laudabiliter eveniunt ad membra interiora corruptionis a membris et ponitur ... consilium dispono. In hac ergo dico quod omnia membra sunt moventia causam antecedentem ut ponat se coniunctam. Interdum autem provenit post generationem primam et interdum fit ex corruptione regiminis in usu nutrimento et aere corrupto et habitatione leprosorum et aspectu. Et sic dicit Avicenna quod si sumantur pisces et lac in eadem mensa efficit leprosos. Interdum fit ex corruptione cibi sic in festis carnium porcinum et similibus. Et in hoc casu dico quod humiditas generata ex cibo movet membrum corruptum cum cibus redit ... super ipsam humiditatem. Quecumque laudabilis sibi dominantur et acquirit super ipsam corruptionem et sic fit causa in causis, quia humiditas corrumpit membra et membra humorem. In hoc genere cause est accessus ad mulierem ad quam prius accessit leprosus et corrumpit velociter ... quod mulier a leproso. Cum enim sit plurimum delectatio viri in hora coitus et receptio humorum et venarum et arteriarum in virga viri ex sui ... que est humor et spermata plurimum rarificantur vene et arterie in virga viri. Ex caliditate ergo calida per motum acquisita resolvitur sperma leprosi in vulva matricis adherens in vapores putredinales calores et penetrant in venas et arterias et venas nervales et inficiunt spermata et humores et hoc velociter, scilicet in hora coitus emittitur sperma et est possibile aliquid per mulieris ingrediatur virgam. Et cum illa alia ... spermatis leprosi et sic per continuationem venarum et arteriarum fit corruptio in toto. Matrix autem est panniculosum membrum durum non spissum frigidum et venae in ea strictae valde et licet in coitu rarificentur per calorem, non tamen proveniunt ad hoc ut vocumentum tale penetrare valeant in ipsas ut corrumpat humiditatem tota corporis; non sperma fuit per multam et longam moram conceptus. Hoc enim docet Avicenna exemplum quod leprantur mulieres per coitum diuturnum leprosorum. Cause autem antecedentes et coniuncta cum sunt similes abscinduntur per evacuationem et causae antecedentes abscinduntur quando per evacuationem, scilicet per farmaciam, quando per evacuationem scilicet flobotomiam secundum dictionem Ysaac. Quia si exterior habitudo membrorum fuit corrupta, danda est farmacia, quia non facienda est flobotomia. Hic autem dubitatio occurrit, quia si evacuatio est sanatio cause antecedentis ... et constat quod causa antecedens evacuatur per farmaciam

Contra dolorem capitis inveteratum. Decoquantur cucumis asininus et absinthium in aqua et oleo et ex decoctione fiat capitis ablutio.

Pro ... papire

attrahendo in ventre. ergo cum quieta vel evacuanda est
hac specie evacuationis: vel aliqua. Sed alia non nisi per diafore
ticam causa resolventia. Sed non est ordo in hiis resolucio
cum sit terrestris sicca. ergo non est evacuanda nisi per medicinas
... sit farmacia ... ergo ut videtur non facien
da est hec evacuatio cause quiete. Item videtur quod sit facien
da per farmaciam attrahentia in ventre quia consimilem est
medicine cause antecedentis medicina evacuans hu
mores ... cause quiete sicut patet per hoc in quartana nocha ex
cola adusta. quia ... est ...
ergo tamen causa antecedens que est quieta evacuatur per farma
cia attrahentia in ventre. Sed concedatur quod causa quieta
est extra venas sparsa in membris. Sed quod venenosa est ... non
redit in venas. ergo non evacuatur per ventrem est. Et dico
ad hoc quod causa quieta non est tota sparsa extra venas. Sed post
est quedam venenosa. pars autem altera est stans in ... venis
ingredientibus substantiam carnis. unde illa evacuatur per far
maciam ... in ventrem. et sic per ... medicatur
illud quod sparsum est per membra. quoniam prohibet eius augmentum.
Item dicit ysaac quod cum fuerit exterior humiditas corrupta.
non est facienda flebotomia. Sed danda farmacia. et si non
fuerit corrupta facienda est flebotomia. Sed ... flebotomia
evacuatio ... est in venis ... Sed in ... non est in
hiis causa lepre. ergo non evacuatur illam. Item si ...
illum que est in ... venis ad maiores. Sed hoc non
est corrupta ergo ... Item in corrumpentibus hu
midum est sparsa in carne. Sed illa non evacuatur per
farmaciam. ergo farmacatio non est medicatio huius cor
ruptionis humiditatis. Et dico ad hoc quod intencio ysaac
fuit hoc quod cum humiditas exterior non est corrupta sig
num est quod ... cause antecedentis stantes sunt quieta
sit in extremitatibus parvarum venarum. quoniam si ibi esset ...
ta eius pars aliqua resideret in carne ... corrumperet humi
ditatem. quia ergo minor pars cause antecedentis est ... ma
iores venas. minor ... minores ... per flebotomiam
causa antecedens ut minuatur quieta. Sed cum corpus humi
de signum est ... materia pars cause quiete est in
parvis venis. unde danda est farmacia forcior ...
quia non ... est et ipsa eligit humorem ... et
expellit. et tunc nociva est flebotomia quia ... in
corrupta in venas maiores. ... corrumperet illas.
Item duplex est intencio ... causam quietam ... est
evacuatio. altera prohibitio ne plurimum augmentetur. Sed
ad hoc quod prohibeamus eius augmentum oportet ut sciamus
quid sit movens causam antecedentem ad hoc quod sit quie
ta sicut ... ... mutat ... humores
ut putrefiat. unde prohibemus a cibis et potibus cali
dioribus. et ... prohibemus augmentum cause quiete. et ...
... Consilium in lepra prohibitum est augmentum cause
quiete. ergo oportet scire quid sit movens causam antece
dentem ad hoc ut sit quieta. Sed dicatur quod superflua siccitas
tas membrorum: ergo ... sunt humida. Sed talia sunt pas
sibilia corruptibilia. ergo convertuntur ad formam cor
rupti. et augmentabunt causam antecedentem ad hoc ut sit
quieta. Item electio medicine est proportionalis elec
tioni cibi. hoc eligitur cibus humidus ergo eligenda est in hu
... ... mollificat membra. Sed membra mollificata facilius
reparantur superfluente ... et sic ... nocumentum.
Et dico quod membra ... sanguinem sanum et humiditatem sanam
movent ad sanguinem corruptum. et humiditatem cor
ruptam. et hoc cum lepra fuerit a generatione prima. Sed lepra a ge

neratione prima est duplex. una in qua cum est morbus here
ditarius. quia ut dicit constantinus in pantegni. sperma parentis
maculat filios. Alia in qua cum fit generatio in hora effusionis
... et commiscetur menstrua cum spermatibus. tunc ...
corrumpuntur spermata. et corruptum generatum. In hiis ergo
sapor generatur ex parentibus laudabilibus sanis. et humidas
generant sana ... a membris corruptis et convertitur ad formam
eorum. In hoc ergo ... causam moventem sunt ipsa membra ...
Cum autem fuerit lepra post generationem tunc sanguis corruptus
et humidas corruptas movent membra corrupta et mo
ventur a membris corruptis. ... est mov
ens et humidas et membra. Ad ergo ... sunt danda
dico quod talia que secundum speciem suam generant sanguinem lau
dabilem ... Et concedo quod illa sunt mollia re
... non sic ... Sed sicut caro pullorum et porcorum
et edulorum suo tempore. et in quantitate parva ut non ...
... in digerendo. et perfecte convertuntur sanguinem.
... autem mollia non sunt corruptibilia. Sed ex specie sua
laudabilem sanguinem generantia. Ad hoc quod quia an
danda sit medicina humida: dico quod ... quia non curantur
de medicatione dispositionis que est egritudo cum ipsa sit
debilis ... stare in ... ut dic
tum est. Item videtur quod in lepra nulla facienda sit evacuatio
nec per farmaciam nec per flebotomiam ne venenositas intro
deat ad interiora. hoc enim mortale est sicut ... ypo
cras ... ... Sed talis causa quieta lepre
est venenosa. ergo non est facienda evacuatio ...
illa ... redeat ad interiora. Solo non est simile quia
in antrace ... est parva. quoniam non sufficit expellere omnino ad
exteriora. unde non prohibenda ad hoc ... evacuatio ... cum si
apparerent signa quod aliquid de materia fuit in
venis ... apostemoso. sicut si fuerit ... ve
ne ... ... ut videres sanguinem ... vena ... apo
stemoso. et sic non fit redditus ... ad venas ...
maiores. ... ad membrum ... se
cus est in lepra. cum enim multa sit materia non sufficit
natura expellere illam totam. et ideo fiunt evacuationes.
Item triplex operatio virtutis nutritive. augmentum con
gelatio et assimilatio. defectus assimilationis est in lepra. Sed
... est ... defectus est
manifestior. Sed ... ... est forcior ... membris
generatis ex spermate. sicut ossibus et nervis ... membris ge
neratis ex sanguine. sicut carne. Sanguis enim ...
distat a carne. Sed plurimum distat ab osse. ergo mani
festior est defectus assimilationis in hiis membris. Sed lepra
... hanc. ergo lepra est magis ... membris
que generantur ex spermate. et dicitur tamen quod lepra est corru
ptio carnis. Et dico ad hoc quod non est verum quod ...
... est forcior defectus est manifestior ... san
guis non indiget ... mutacione ut dicit G. in libro
de accidenti et morbo ut fiat caro cito mutatur in
ipsam. et ideo defectus assimilationis cito mutatur manifestum
cum non assimilatur carni ... Sciendum
enim quod non est species media inter sanguinem et carnem ...
... sanguis prius quam fiat caro. unde ... humiditates
... ... sanguinis ...
... ... ossa ...
dicit. G. ut ibi ... fiat ... et ...
... ... et minor fit
defectus assimilationis. Item post abolitionem cause antecedentis
tis et cause quiete siquid fuit pars ... in corpore oportet

In antrace autem diximus quod non est facienda evacuatio nec per far-
maciam nec per flebotomiam ne etc.

... quam ... ... tempore
post in vigilia pasche ut penthecoste. et ... ... est.

quod illud abscindatur ad hoc quod corpus sit perfecte sanum. Sed in lepra propter causam antecedentem et coniunctam est vel posita pars ut scilicet ipsa caro. quod ipsum est abscindendum. Sed non potest abscindi nisi per farmaciam causticam. quod totum corpus est comburendum. Sed dicimus quod caro cum sit posita pars una non est abscindenda per farmaciam non subito caustica. sed paulatim per minutionem [illegible] sanguinem extrahendo quod sit quantitatis parva. quoniam tunc completur fiet sanguis et humiditas. et completur caro et paulatim [illegible] carnis diminuta per resolutionem occultam caro corrupta. Sed hoc cum regimen quod est morbi hereditarii occidit. quoniam hec dispositio percipitur tempore pueritie et membra sunt humidiora. et quoniam in tempore adolescentie et iuventutis quia adhuc stant virtutes. Sed non est possibile quod occidit tempore senectutis. Item propter declinationem membrorum ad siccitatem et calorem virtutis. Item quia quando abscinduntur cause membra incipientes carnes [illegible]. si dicatur per modum resolutionis. Contra. cum non est stans in venis [illegible] et in porositate carnis. Sed iste medicine non habent proprietatem proximandi ad membra hoc quemadmodum ut fiet salva [illegible] species. Sed cum dissolvuntur species dissolvuntur virtutes sequentes speciem. quod non pervenitur in hac virtute ad membra remota. Si dicatur quod abscinditur causa [illegible] ad venenum quod permiscende eorum hic medicine medicinis evacuantibus hanc medicinam quod non fit.

¶ Ideo dicimus quod omnes hee medicine recipiunt opium ut per opium figant illas species donec pervenerint ad membra remota cum virtute sua. et tunc partes venenose expelluntur ad exteriora. hunt enim in hoc proprietate ut patet cum probatur in calido tyriaca. ponitur enim venenum in calido recenti et cum infecit partem eius dimidiam ponitur in altera parte tyriaca. et si fuerit bona reducit colorem alterius partis expellendo venenum. et dicimus quod aliquanta parte [illegible] per similitudinem [illegible] invenitur et sic evacuatur non cum commiscenda est hec medicina cum aliqua farmacia. quia omne farmacum venenosum et hec medicina destruit venenum. quod destrueret virtutem farmaci et ipsum farmacum.

¶ Et diximus supra quod materia lepre morbus primus sit quod est ex maculato spermate primus autem materialis lepre. autem in [illegible] menstrualis corrupti. unde totius dispositio accidit fetum. unde omnia membra fetus corrumpuntur et leprantur. quia in tali ipsa membra sunt movenda causam antecedentem ut potest sed coniunctam. quia cum ipsa membra sua corrumpunt humiditas laudabilem advenientem non est mutatio lepre a venis sed ab omnibus membris. quia non est de illorum natura.

¶ Ideo quod dicitur quod lepra est corporis membrorum et humorum a vasis incipiens a fontibus terminata. Verificatur autem cum lepra est ex communi regimine in nutrimento. aut aere corrupto. aut hanelitu aut inspectione directa. quoniam in hac specie inficiuntur spiritus. et ab ipsis humores. et tandem vasa ut in fontibus lepra completur.

Signa lepre generalia

¶ Operet autem cognoscere membra quod est lepra et causas antecedentes et coniunctas agnoscere per signa sua propria. et primo in genere. deinde distinguendo per species sicut enim evidentior est cognitio.

¶ Insensibilitas quod in membris ab initio venies et maxime extremos digitos tam pedum quam manuum. scilicet minimum. et sibi proximum et medium extremitatem a parte digitis minoris usque ad cubitum et quandoque ad humerum. et pedis similiter digitis usque ad genu. et quandoque super.

¶ Insensibilitas et in omnibus predictis locis. et quoniam sunt magis quam in aliis. et hoc inficiendo quoniam invenitur sic enim manifesta extremitas ut sit quedam valde mansiva. quod si accessit enim extremitas infirmitatis de levissimo [illegible] loca dicta ita ut sepe ex causis levibus causis infirmantibus fiat in huius

insensibilitas. et formicatio in fronte. palato. lingue. gengivis. palpebris. per quam formicat. propter quam punctura acuum. ultimo quam punctura spinarum maiorum. Sed formicatio signum est equivocum ad lepram et paralisim. quia in lepra est in cutaneis et in carne et in extremis. In paralisi in nervis cum debilitate ipsorum.

¶ Cutis et lucidatas signum est quod in hoc autem dicunt non sunt tales cutis asperitudines. sed tamen in subtilitate tenuissimum corpora polita.

¶ Constrictio autem est in membris viis respirationis nariu. Sed quatuor est ad asperitudines constrictivas.

¶ Distorsio nervorum pedum et manuum similiter. et distorsio oris et nasi procedit citius quam velud fuerit aliqui unius voluntas [illegible] in corpore et thorace. et humiditas in labiis. et sentitur ibi quedam mora inspicientibus [illegible]. et quandoque fit in collum et distortum ipsum. et est potissimum signum.

¶ Fetor hanelitus sudoris et cutis. Sed hoc signum de fetore fallacia sunt.

¶ Depilantur autem loca et renascuntur pili subtilissimi ut non possint videri nisi ponatur inter oculum et solem. et quandoque nulli renascuntur. fit quandoque depilatio in superciliis et palpebris. et hoc est pessimum signum.

¶ Et de signis communibus sunt raucedo et narium oppilationes et ab alia est pervenientes.

¶ Item in ablutione aliquorum parum aqua non adheret sed dispergit cito ut si fuerit locus unctus. et hoc est pessimum. et peius est si fortiter fricetur locus et aqua statim dispergat.

¶ Anguli autem oculorum rotundantur et rubescunt. Cutis non est frigore non aliter tacta levatur in minutissima rubicella qualia solent apparere in cute anseris deplumate.

¶ Sanguis in fleubotomia apparet unctuosus et habet harenas vel de [illegible]. et in locione sanguinis cum apparet alba caro bonum signum est sanitatis. Si autem sedeat caro alba et fetet autem significat signum ariditatis et combustionem et adustionem et lepram.

¶ Loca autem nigra redduntur insensibilia propter morfea et ipsa morfea est de signis precedentibus lepram.

¶ Tumores et apparent cum depilatione in superciliis.

¶ Appetitus autem veneris magis solito et debito et in coitu ardent et extendunt se debiliores solito.

¶ Exasperatur autem cutis ex scabie diuturna et in calescit et frigescit in moderate.

¶ Non febriunt leviter nec patiuntur quartanam. et si patiuntur non habent nisi unicam accessionem vel duas. et simplices patiuntur [illegible] in resolutionem et etiam cum lepra in propria siccitate nequ[illegible] valeat.

¶ Repente sentiunt frigus quasi aqua frigida transfundatur inter cutem et carnem. vel est quasi super cutem. Et quandoque videtur eis quod gutte pluvie cadunt in faciem vel alia corporis loca.

¶ Irascuntur magis solito. sanguis in locione habet quasi nodos et fetet.

¶ Item oculi distorquentur et declives habent rubeos.

¶ Horrorem dant vidensibus eos.

¶ Item quandoque reputiunt sub lingua ad modum porcorum leprosorum.

¶ Item si sanguine in vola manus fricet et sedeat ut minus sit unctuosus. Aut si sanguis in aqua clarissima stante proiectus supernatans lepram labem denunciat.

¶ Nota autem quod si sanguis ponatur in colatorio et lavetur in aqua currente donec inficiatur aqua. si apparent quedam fila rubea signa sunt nimie siccitatis in corpore et ita prima ad lepram.

¶ Item recepto proiecto a sanguine si sal suppositum sanguinis statim dissolvitur. signum est bone humiditatis.

¶ Quod enim coagulatur a frigido dissolvitur a calido. et ex a calido ab humido.

¶ Si autem non dissolvitur pessimum signum est ad lepram.

¶ Item si urina posita super sanguinem si de facili ei permiscetur malum est.

¶ Item si acetum positum super sanguinem bulliat et non commiscetur ei sicut commiscetur [illegible] signum est communis.

¶ Fetor sanguinis communiter significat aria[illegible]

aut lepror tenuis est sicut cum pilorum et arenarum quasi resolucione. Elefancie signa generalia. Et quia complevimus considerationem signorum generalium, dicamus nunc particulariter de causis antecedentibus singularibus que sunt quatuor. Lepra igitur que est ex sanguine melancolico adusto, aut melancolia adusta inficiente sanguinem, vocatur elefancia. Elefancie signa specialia. Et que est ex sanguine colerico adusto, aut colera adurente et inficiente sanguinem, vocatur leonina. Et que est de sanguine adusto aut flate adusto inficiente sanguinem, tyria appellatur. Et que est de sanguine in se adusto et corrupto aut re aliqua corrumpente ipsum extranea simpliciter allopicia nuncupatur. Et licet raro contingat species has puras simplices inveniri, frequentius vero compositas binas vel ternas vel quatuor, sunt tamen ut accidit per simplicium signorum compositionem est investiganda, et secundum compositionem signorum in compositis est adiungenda. Dicamus igitur primo de elefancia eo quod ab elefante non sine racione nomen traxit: quoniam sicut elefans ceteras bestias precellit in magnitudine et fortitudine et turpitudine, sic ista reliquis speciebus maior est et fortior et difficilior ad curandum et quantum ad curam. Item quia elefas habet maculosum et distinctum, sic elefancia. Sed hoc est commune in omni lepra, quia in principio macule superveniunt et recedunt cito. Ista autem ceteras species precedit in malicia et decrepitudine. Universaliter autem dico quod est incurabilis, sed tamen intensionem recipit et remissionem et mitigacionem. Hec autem fit ex cibis melancolicis sicut ex carne caprina, bovina, veteri et cervina et lenticula et vino forti aut corrupto et aliis potibus et cibis corruptis et coitu post leprosum, et confabulacione leprosi, et aspectu eorum, et cohabitacione vel parentela, et existencia in corrupto aere, et grandioribus temporibus [illegible]. Signa elefantie.

Precedencia signa elefancie: sunt color lividus et cinereus faciei et tocius corporis in nigredinem vergentis. Ex quibus tamen levi frigore talis color sepius apparet, et quandoque rubor ex calore levi. Asperitas autem est horrida et cutis vel dura et sicca et quasi subfusca vel subnigra, et in hac maior et crebrior perit sensibilitas cum stupore quam reliquis. Item copia scrofularum et durarum glandularum et tarditas et quedam discoloracio. Super se sunt subtiles pinguedine, famelici, sepe constipati. Precedunt autem cum precedit superciliorum arcuacio, oculorum rotunditas, corrugacio palpebrarum, constrictio narium et distortio quedam oculi, labia nares frons rugis exarantur, et granulositas est in lingua, vocis raucedo, manus sunt nodose et contracte et pedes per tale dure, turpes macule, panni et turpitudine varie palpebrarum et magnarum venarum. Item minus nocet consuetudo, sed hoc in allopicia et tyria fallit. Impotentes sunt ad gradiendum pedibus vel ad opera manuum solita facienda, et separaciones crebre quoniam omnia efficit in cerulea sunt modo melie siccitas malicia. Raro urina illorum est alba quasi glauca et tenuis, et pauci vel nulli sudores, sepius oris fetor, sanguis in flebotomia vel niger vel nitidus vel livido vel cinericius cum terreo colore et cito coagulatur postquam exiit a vena, et quanto magis lavatur in aqua, tanto plus condensatur, et in lavatura apparent quasi quedam arenule albe et quasi minorum ramulorum, et cum extrahuntur sedent. Hec extremo tardeveniunt ad augmentum, et tamen facit fissuras in superciliis et manibus et pedibus et aliis partibus corporis diversis. Signa leonine. Leonina fit ex colera inficiente sanguinem vel sanguine colerico adusto, et ideo et adustio modo inducitur ex rebus ea incendentibus ut cibis calidis, acutis et potibus et fortibus, alleatis et piperatis, forti vino et usu acutorum et salsis, paratis calidis. Et habet hec quandam convenienciam cum allopicia. Depilantur autem supercilia, et rubescit facies vergens in rubeum colorem, et totum corpus rubescit et rubet et sentit puncturas. Palpebrarum autem est rotunditas, et oculorum instabilitas et minulositas, constrictio autem et compressio narium. Vocis autem est gracilitas et nimia asperitas quasi raucior, fissura labiorum et excoriacio cutis et separacio unctuosa in manibus et pedibus. Sed precedit varia macularum distinctio per totam cutem ad modum leonine pellis, tumor gingivarum corrosio, et fetibundi sunt magis solito, et clamosi et venenosi et iracundiores ceteris. Patuit constrictio pectoris et thoracis, et extremorum gracilitas et venter strictus. Item per urine tenuitatem potest agnosci et paucitatem et coloracionem et remissionem, quoniam in ea paucitas sanguinis et per impetiginem et serpiginem et morfeam rufam vel citrinam et cum invetarantur corroduntur extrema. Sanguis exiens a venis subtilis est et igneus et quasi fumosus dissolvitur et tarde coagulatur, et in lavatura cito dissolvitur, et hec species cito venit ad augmentum et postea nunquam curatur. Omnia hec operatur colere intensa siccitas. Precia est eius continua narium opilacio et strictura, et ex quibus eorum levi fricacione sanguinis emissio ea quidem debent adhiberi quam in allopicia. Signa tyrie.

Tyria fit de flate et dicitur a tyro serpente, quia sicut illa serpens de facili deponit spolium, ita qui laborat hac passione vel quia cito deponit cutem, cito enim putrescit cutis, et caro adiacens per corrupcionem flatis. Et habet fluxum spaliter ex cibis flaticis corruptis et spaliter ex piscibus et lacte corruptis et omnibus aliis causis predictis. Habet autem signa antecedencia et concomitancia sicut alie species, et sunt antecedencia nimius pallor faciei et postea livor et tuberosa, id est morfee, et spurcicie faciei, cutis super est lucida et quasi subtilitata paucos habens pilos vel nullos et rarescunt et supercilia, et nullo sudore defluunt. Pigri ad omnia et oculis pituitositas inest et humiditas est totum corpus et maxime in facie furfurositas cum squamis albis paciuntur. Semper fere ventrem laxum habent, et ideo debiles et dissoluti, et cum quadam sicca et rugosa habitudine, non tamen habent subtumidam faciem, nasum gravem et supercilia. Accidunt hiis mulieribus cum malicia facile depilantur et supercilia repente inflantur, et reliqua sicut depilantur, et inversantur palpebre et lacrimantur oculi, et opilantur nares et gingive et labia putrefiunt, et adiacens caro per corrupcionem flatis et opprimuntur spiritualia, et vox raucescit, et facies subtumescit et spolio cutis cute in modo serpentis depauperantur, et tunc ex flatis infusione extrema quasi ydropisi turgescunt. Extremitates digitorum manuum et pedum nigrescunt et putrescunt, et crepantur et finduntur et putrefiunt, et cadunt ungues, et pustule habundant plus quam in ceteris, excitaciones et emunctiones plurime. Urina eorum super est remissa et quasi saniosa in fundo, et sepe quasi ypostasis aut colicorum. Sanguis exiens a venis cito convertitur in aquam et mixtus est aquosus et indigestus et quasi varius, et est spumosus et subalbidus vel cinericius, et quanto in magis lavatur, tanto magis minuitur, et quiescens in aliquo vase sculptum inducitur quasi farinam et furfur extensis fusis. Et hec sunt signa concomitancia. Item glandule molles oriuntur, cutis mollescit et excalluit et aqua super cutem dispares. Signa allopicie.

Allopicia ab allepedibus sumpsit denominacionem, quia sicut allepides, id est vulpes, habent supercilia depilata

ita et allopitia. et ex sanguine corrupto et superhabundanti modo quo diximus. et ex negligentia diete et flebotomie hanc speciem precessit. Imponitur rubor faciei cum elevato humore vel eminentiis et eius faciles mutationes in pallorem et reversio in ruborem. ¶ Fiunt autem macule rubee statim exeuntes et sponte recedunt. et facile ac sepe morfea rubea. et rubores ulcerosi plurimi. et desudationes plures cum gravi odore. et maxime circa pedes et ascellas. vene oculorum super se rubore perfunduntur. et visus quasi obliquatur et oculi super stant et lacrimantur. et supercilia et cilia depilantur. et palpebre inviscantur. et ingrossantur nares. oppilantur. et corrumpuntur. et gingive putrescunt. et nares ingrossantur. et difficultas anhelitus oboritur. et fetor hanelitus. et a gingivis educitur sanies. et ex levi scalpatione ab ipsis et naribus sanguis emanat. supercilia comprimuntur [illegible] et facies quasi rubeis maculis et pustulis diffunditur cutis. Et caro in[illegible] mollis. et quasi super incida aliquam unctuositatem [illegible]. corporis autem adest habitudo sanguinea. Urina autem est rubea et pinguis et facilius in hac quam in aliis [illegible] et fetorem concipit [illegible]. ¶ Et nota quod urina leprosorum [illegible] ab urina sanorum [illegible] vel nulla vel pauca sit mutatio in corpore vel eius [illegible] et excessus [illegible] paucus sanguis in flebotomia [illegible] et quasi [illegible] et spissus et viscosus et in lavatura [illegible] et [illegible].

¶ Cum vero iam manifesta sit coloribus pustulis [illegible] tum corporis [illegible] plus omnibus fetor ex facili [illegible] et minus velociter morbi augmentantur. et [illegible] id cavendum est.

¶ Causis antecedentibus et coniunctis per signa sua [illegible] antecedentibus est ad genus causarum [illegible] consistit in regimine contrario et alteratio. ¶ Et [illegible] genus cause consistit generaliter in evacuatione et resolutiva. quia evacuatio debet esse antecedentium per farmaciam [illegible] aut per flebotomiam. Et resolutio debetur esse coniuncte per [illegible]. et [illegible] per poros cutis. et cum exhibenda est medicina per farmaciam evacuativam admiscenda est medicina contra humorem que est [illegible] cause coniuncte. velut si [illegible] admiscenda est [illegible] cum [illegible] vel [illegible] cum [illegible]. et caveatur ne [illegible] in retentione sue [illegible]. ¶ Evacuationes autem fortes [illegible] antecedentium [illegible] in anno faciende in vere et in autumpno [illegible]. O[illegible] farmacia aut flebotomia [illegible]. [illegible] in quo apparebant signa lepre evacuavit eum [illegible] sic evacuaretur humores vere et autumpno [illegible] annis [illegible] lepre [illegible]. Cum autem [illegible] lepre. Debita autem evacuatione evacuanda sunt singulis mensibus tam diu [illegible]. Et dico quod [illegible] medicinis cavenda est [illegible] quia acumine suo desiccat intestina. [illegible] fluxum colicos humores ex quibus [illegible] cum sua viscositate [illegible] adherere. unde [illegible] cum velocitate ad fluxum sanguinis et [illegible] et sic [illegible]. ¶ [illegible] autem fit levis evacuatio cum medicina ellebórina sic. accipiantur radices [illegible] et [illegible] in sibulo et [illegible]

cum ello. et planientur et mozentur [illegible] per [illegible] et deinde assumantur. [illegible] cum [illegible] ello. [illegible] solum cortices et [illegible] loci contundantur et decoquantur in aqua cum medicinis evacuantibus humorem [illegible] ut est [illegible] et huius [illegible] decoctio detur. et [illegible] medicamine regatur toto tempore vite sue. ¶ Debet autem prognosticari [illegible] quod cum antecedentes [illegible] sunt humores per [illegible] omnis eius superfluitas [illegible] dispositio que est superfluitas. et deinde evacuare [illegible] apparata medicina. Et quia [illegible] omnia regimen [illegible] est regimen diete. dico quod regimen diete conveniens est [illegible] quod ex [illegible] sua generat sanguinem equalem et laudabilem sicut caro pullorum [illegible] fasianorum. [illegible]. et [illegible] carnibus quadrupedum. [illegible] eius conveniunt [illegible] caro edulina et [illegible] in [illegible] suis et cuniculi. Et generaliter debet abstinere a ceteris carnibus quadrupedum et leguminibus omnibus. [illegible] omnia [illegible] sanguinem generant et melancolicum et inquietudinem. et a lacte licet auctores quidam [illegible] lac. [illegible] in nocumento [illegible] et uocis cum exhibetur [illegible] ieiuno [illegible] eius convertibile sit ad formam sanguinis. [illegible] in hac passione. quia est corruptibile maxime cum sumitur [illegible] una cum piscibus. ¶ Abstinendum est et a superfluitate [illegible] et potus et maxime vini. tum ex parte quod desiccat. tum ex parte quod penetrat in membris. et facit materiam malam penetrare in membris sua [illegible] est [illegible] huiusmodi. ¶ Abstinentia in hac passione est summa medicina ut dicit ysaac. quia modico cibo incumbit [illegible] perfectionem ex eo generat sanguinem. et ex sanguine perfecto. perfectam humiditatem. [illegible] autem [illegible]. ¶ De flebotomia autem dico quod cum fuerint signa sanguinis manifesta in principio morbi. facienda est flebotomia. [illegible] in statu cum iam corrupta sit exterior habitudo [illegible] ysaac. danda est farmacia et non facienda flebotomia. facienda est [illegible] flebotomia in principio. corrupta [illegible] exteriori habitudine. [illegible] humores mali [illegible] in remotioribus venis ad [illegible] minores. Cum autem accidit [illegible] venas. tunc est [illegible] incurabilis [illegible] per [illegible]. [illegible] appareat alba caro. salute sunt viene a [illegible]. Si autem appareat [illegible] nigra [illegible] venas. Sciendum est autem quod [illegible] immoderata. quia desiccant superflue corpus dissolvendo [illegible] movendo ad exteriora. ¶ Huius declarationem [illegible] quod [illegible] est de [illegible] radicalium. et sic consumunt et desiccant. et sic desiccant corpus. et [illegible] malos humores dissolutos ad exteriora. ¶ Et forsitan cum accidit desiccatio [illegible] in [illegible] venarum quod respuebat a principio. [illegible] morbi inefficientis. ¶ Generaliter [illegible] sunt omnia que [illegible] in desiccationem humorum et humiditatum dissolvendam. Oportet autem quod per [illegible] regatur capitis [illegible]. quia [illegible] corruptionem capitis. corrumpuntur membra [illegible] cum ascendunt in caput vapores mali a toto corpore et fiunt in ipso capite humores fluentes et [illegible] distribuuntur ad alia membra. [illegible] ut caput purgetur et mundificetur [illegible] per [illegible] et gargarismata. quia [illegible] maxime in hac passione est [illegible]. ¶ [illegible] autem accidentium [illegible] et [illegible] ex dispositionibus [illegible] antecedentium et coniunctarum [illegible] est danda. ¶ Et dico quod [illegible] a lepra est [illegible]. Cetere autem actiones [illegible]

plumi corrumpuntur. non tamen acu inspirantur. In certis cum consuetis operibus stat lepra. ¶ Et medici non curant multum de medicatione huiusmodi, quia non potest auferri nisi egritudine ablata, et non curant de egritudine. plus autem curant de accidentibus supervenientibus que est color exterior egritudinis. quod medicatur per stupham quia resolvit humorem fumificantem in exterioribus membris quem evacuat. ¶ Medicatio que intendit exteriorum membrorum fit per resolventia humorem corruptum spissum in membris sicut per balnea et stuphas. Et hec non sunt facienda nisi post universalem purgationem. quia ut dicit G. pleno corpore plus attraherent ad membra quam evacuarent a membris. ¶ Sed oportet scire quod stupha rarefacit cutem et facit eam debiliorem in resistendo influenti. et ideo post stupham oportet confortare cutem. Quare in exitu a stupha apponenda sunt unguenta inspissantia cutem et prohibentia membrorum exteriorum remollicationem. ¶ Et dixerunt quidam quod [illegible] cum sapone et inveniuntur perfectum. quia melius est unguentum quod docet Avicenna factum ex gallis et aceto. et adhuc melius est unguentum [illegible] quod valet ad omnes impetigines et serpigines et morphea que fit ex [illegible] suspenso et mortificato. et albubic. et [illegible] et allocae [illegible] elevatis et commixtis cum aliis medicinis sicut novistis ex sectis philosophorum et ex opere [illegible].

¶ Et dico quod si ista resolutiva et confortativa simul sint inveniuntur in eadem medicina. illa est convenientior. sicut est absinthium. succus enim absinthii spissus est convenientius in exitu a stupha vel balneo leprosorum. ¶ Studere autem primum convenit in rectificatione faciei que est primum membrum in sensu. Evacuant enim quidam per ventosas positas in concavitate capitis cum scarificatione. ¶ Alii abstinent ab hoc ne materia trahatur ad cerebrum et trahunt ab inferioribus ut tibiis. et multum cutem clarificat et mundificat. Et in hac evacuatione fit ruptorium sub mento ex cantaridibus et fermento. Postmodum inungatur facies cum unguentis et abluentibus que diximus in morphea et confortativis ut iam diximus succo absinthii aut gallis cum aceto. Et iste sunt generales curationes quas oportet medicum considerare. ¶ Dicam et nunc particulares convenientes pro unaquaque humorem sigillatim et supervenientia accidentia. Cura elefancie.

Elefantie dietetur copiose. quia cibo digestibili. calidi autem caduntur in defectum et [illegible]. ¶ Ideo quod vinum [illegible] vix sufficit quod cibus [illegible] sufficiet. [illegible] malicia. [illegible] maxime cavendi sunt a ieiunio frigore. ¶ Propter eorum [illegible] ad digerendum [illegible] diantos et dyasene ana. et sequatur usus oximellis squillitici. vel rafani si caruerit. et sirupus de fumo terre [illegible] cum aqua decoctionis thimi epithimi sene cuscute florum borraginis vel foliorum. et est mane et sero. ¶ [illegible] digesta purgetur ut dictum est. quia de yeralogodion sint due partes et tercia yerarufini vel cum oximelle Juliani. ¶ Tercia die fiat stupha de fumo terre. lapacio acuto. scabiosa. borragine. epithimo et aliis huius talis. ¶ Exeunti a stupha offeratur tyriaca maior cum succo fumiterre tepido. et sic fiat tribus diebus continue. ¶ Sequenti die post ultimam stupham que iam est prius facta [illegible] aperiatur vena epatica. ¶ Quarta die apponantur ventose sub renes ad extrahendum [illegible]. ¶ Singulis xv diebus fiat predicta stupha. in tantum quod sequenti die post stupham offeratur tyriaca opiata de [illegible] in vi septimanis. alternatim aperiant cephalicam in una parte et in alia epaticam. ¶ In singulis autem brevius mensibus [illegible]. quia omni mense moderate flobotomentur [illegible] evacuatis vel [illegible] plus in declinatione lune. ¶ Fiant scarificationes in anterioribus et posterioribus tibiarum. Alii ponant ventosa in fonticulo colli vel sub mento. Alii fiat flebotomia in summitate nasi. fiant et cauteria in tibiis et brachiis. et tunc veniamus ad localia. ¶ Stuphetur facies cum aqua decoctionis thimi epithimi sene cuscute foliorum [illegible] palee ordei et avene. ¶ Et tunc fiat inunctio cum [illegible] mixta unguento fusco et unguento ad saltum [illegible] et acuatur cum pulvere litargiri [illegible] et apponatur ad [illegible] et perpletur tota facies per totam noctem. ¶ Sequenti die lavetur facies cum colatura furfuris vel lavatura fabarum. ¶ Si autem fortiori indiget auxilio pulverizetur radix gerse et bonie et apponatur aliquid de [illegible] seminum [illegible] et conficiatur cum succo gerse et fiant pillule et cum opus fuerit distemperentur i vel ii in aqua tepida. Et facta predicta stupha illiniatur facies et perpletur. in crastino ut predictum est lavetur. ¶ Item pulverizentur predicte pillule et extrahatur sanguis a summitate nasi. et tota facies illiniatur et sinapizetur pulvis. et in crastino lavetur ut dictum est. Item revertatur ad predictam commixtionem electuariorum et post usum electuarii accipiat de sirupo fumi terre. Vel si [illegible] ille sit quod potius operatur in omni specie lepre. Decoquatur succus fumi terre et coletur. et in colatura coquatur epithimum. thimum. sene. aristologia rotunda. gentiana. mirra. [illegible] ʒʒ. et caro serpentis sic preparata. Accipe serpentem qui repit in nemoribus qui habet ventrem album et in medio ventris lineam rubeam in dorso nigrum. removeatur caput et cauda et exenteretur medium. et decoquatur cum [illegible] usque ad integram resolutionem carnis. coletur et colature admisceatur zuccarum et sirupetur. et de isto sirupo accipiat [illegible] in tercia die [illegible] cum aqua tepida. pretermittente usum illius electuarii. ¶ Decoquatur serpens predicto modo preparatus in vino albo et remotis spinis ab ossibus teratur caro et admisceatur cum duabus partibus dyasene et fiat electuarium [illegible]. ¶ Si autem fit de eo [illegible] admisceantur due partes rosate novelle et tercia carnis serpentis. ¶ Item utatur sirupo de fumo terre cum apozimate thimi epithimi et sene omni ebdomada [illegible]. Comedat omni die [illegible] et apium cruda ante cibum. potatione [illegible] semel in ebdomada cum [illegible]. Utatur et pulvere [illegible] thimi. epithimi. cuscute. [illegible] florum borraginis. [illegible] ana ʒ i. zuccari ad modum omni die utatur. Cura leonine.

Leonina cum sit de colera caveat patiens ab acrimoniis que sanguinem [illegible] et coleram acuunt. Caveant et ab aceto et acrimoniis [illegible] que calefaciunt precipue [illegible]. Utantur dyeta temperata. et sudent sepe in aereo balneo non multum calido. Purgetur in [illegible] cum ii partibus oxizacare et tercia de sirupo fumi terre. Digesta materia purgetur cum duabus partibus electuarii de succo rosarum et tercia [illegible] vel cum ii partibus oxi et tercia yerarufini. Tercia die fiat stupha de herbis frigidis. portulaca. lactuca. plantagine. quinquefolio. foliis [illegible] et salicis. foliis borraginis. lapacio acuto. scabiosa. fumi terre. ¶ Exeunti a stupha offerantur due partes [illegible] et tercia pro tyriaca. Sequenti die [illegible] stupha et detur opiata. Similiter de tercio post terciam stupham aperiatur vena cephalica vel altera epatica singulis mensibus. In [illegible] etate lune. Vel cephalica in uno brachio et epatica in alio. fiant predicte scarificationes in tibiis. ventosa sub mento. flebotomia in naso.

Aliū uentosa in fonticulla colli. fiant cautia in tibiis et brachiis ut dictum est. ¶ Item quater in anno purgetur cū predicta medicina eodem modo quo ter in anno dz purgari elefanticus. ¶ Item singulis mensibus fiat predicta stupha. et in singulis quindecim diebus offeratur predicta opiata. ¶ Localia sic fiant. Fiat desungo cū scolopendria. endiuia. palea ordei et auene. et apponatur aliquid de succo fumiterre. Et tunc fiat inunctio cū vnguento citrino acuto cū puluere gummi arabici. dragaganti al. margarite. corall al. et fiat inunctio. et tunc obuoluatur facies peplo. Et in crastino lauetur cū colatura furfuris uel lauatura fabarum. uel sero caprino tepido. ¶ Si fortiori indiget medicamine. accipe gummi arabici. dragaganti al. amidi. spodii. rasuram eboris. sarcocollam. clausam. cristale. dentale. corallum al. marmor al. plumbi [illegible]. conficiantur cū sepo uel uino et fiat inunctio. et apponatur aliquid de aloe cicotrino uel epatico. in crastino lauetur ut predictum est. ¶ Item lauetur facies frequenter cū lacte tepido. le. frox. Item singulis diebus mane et sero accipiat de diapenidion. et diacarascos. et post sequitur usus simplicis sirupi de fumo terre. Item singulis diebus offeratur cinerum testa oui capitis de isto sirupo qui sic fit. anisceatur succi borag. aque cucurbite in equali pondere. et ibi decoquantur uiol. prunia. colentur. et in colatura resoluatur zuccarum. et fit sirupus. ¶ In fine decoctionis apponatur medulla cassie fistule. et tamarindi. et tunc integre decoquatur. et si apponatur ad de mirab. citrin. etc. vel offeratur predictum electuarium de operiente. et sequitur usus sirupi de eodem. ¶ In hac specie est abscisio testiculorum. in fine causis nocet. Pares sepe illiniantur oleo ro. et aqua in qua coquatur viol. ro. et gummi ar. et modicum de amido quoniam bene colata pruritus et humoris tollit [illegible]. ¶ Pro fissura aut et aliorum locorum liquefiat axungia galline. cū succo consolide maioris commisceatur ana. et addito litargiro et amido. et auri ana fiat vnguentum. ¶ Succus cimbalarie semper anguinio [illegible] mixtus. Item operatur cū lacte et caprino recenti et ca. sepe bucca lauatur. Cura tyriaci.

¶ Tyriaci fugiant omnia indigestibilia. melicantosa. salsa. acuta. inflatiua. vinum forte. iram. ieiunia. vigilias continuas. super omnia exercitia fortia. replectionem. copulam. et ignem. ¶ Et naribus eorum pillule diacastoree infundantur ad digestionem [illegible]. Detur dyacimi num. uel dyaniros. et sebestis oximel squilliticum et sirupus de fumo terre ana. ¶ Digestione [illegible] purgetur cū duabus partibus yerapigre. et tercia yerarufini. ¶ Tercia die fiat stupha de foliis sambuci. ebuli. scabiose. fumiterre. lapacii acuti. calamenti. menta. apio. absinthio. calendula. lauendula. sisimbrio. et in aqua ponatur parum de aceto. et oleo. et foliis borag. et aliis herbis ea. et ita fiat tribus continuis et singulis diebus. ¶ Exeunti a stupha offeratur metridatum. uel opopira. uel melius tyriaca cū succo fumiterre tepido. ¶ Sequenti die post ultimam stupham apiatur cephalica in uno brachio. et epatica in alio. Item in anno purgetur et fiat stupha. et offeratur tyriaca. et fiant flemie. uentose. scarificationes. cautia. ruptoria positis temporibus. Et facies stuphetur cū aqua decoctionis foliorum sambuci. ebuli. calamenti. origani. scabiose. fumiterre. lapacii acuti. ¶ Et fiat inunctio predicta cū eiusdem mixtura vnguenti citrini et al. baucatur cū puluere [illegible]. plumbi usti. ro. [illegible]. in crastino lauetur cū colatura furfuris. uel cū lauatura fabarum. uel sero caprino. ¶ Item apponatur sanguisuga in summitate nasi. cū sanguine illiniatur tota facies. et si aspergatur puluis predictus. In crastino lauetur facies ut predictum est. ¶ Item accipe serpentem et decoque cū tritico usque ad sui integram resolutionem. de isto tritico pascantur galline. et tunc depilabuntur. et renouabuntur plume. assentur iste galline et offerantur omnibus leprosis ad renouationem cutis. et depositionem uetustatis. ¶ Et cū de pinguedine inde fluente inungitur facies idem operatur. ¶ Item reuertatur ad predicta electuaria. et post usum electuarii. sequitur usus simplicis sirupi de fumo terre. et alia localia que dicta sunt in elefancia hic apponantur. ¶ Item propter relevationem farmacie et opiatarum dentur etiam diagredium in uancia. et sanguinem mundificancia. que sunt dyantos dyap. ana. dyarodon et dyapiris ana. Et post sumatur sirupus de fumo terre. cū sero caprino. ¶ Pustule inungantur hac mixtura vnguenti fusci. vnguenti ad saltum flegma et albi ana commisce et utere. ¶ Tuba cū operatur uel carta ro. uel cali puluere quod melius est utemur. Ellebori utriusque. auripigmenti utriusque. tartarum. tapsia. cantarides. albesto. viride eris. sulphur utrumque. sal. sinapis. bacca lauri. scordio sicco. euforbii. adar. c. pumex. castoreum. mirra. colofonia. piretrum. stafisagria. struciu. opopanac. nitrum. galbanum. sicca cicade sicce. saxifrage. piperis. ʒ. xxx. ana. huius utere duobus modis. ad rumpendum primo puncto loco cū nitro et succo flammule. et lacte titimalli. aut qui uoluit capsulas cereas in modum teste auellane minoris imple as puluere et suppone ligando ita ne sanas partes tangas. quare non repieris mollius. uel efficacius ruptorium. ¶ Alio modo vnguentum de eodem puluere confice. addito oleo modico. et ca resolue et coque fortiter bene agitando. tunc in aqua frigida infunde. et postea recollige et utere. postea si plus flomo tubera prius scarificentur lauetur ut dictum est in leonina. ¶ Experimentum assatum dicitur eos iuuare. ¶ Comedere serpentes rusi commesti sine cauda et capite. fugiant omnia indigestibilia melica. viscosa. acuta. salsa. inflancia. vinum forte. iram. Ieiunia. vigilias. continuas super omnia exercicia fortia. replectionem. copulam. et ignem. ¶ Naribus eorum pillule dyacastoree infundantur. ad uocem pullus sub lingua [illegible]. ¶ In singulis binis mensibus purgentur. stuphentur. flomentur. uentosentur. Oportet eius opus erit vngi. et operate utantur. sic eam aut nullo modo potius palliari. Cura allopiciae

Allopicia digeratur hiis mane et sero cū dyaprunis et post eum usu oxizaccare. et tercia parte sirupi de fumo terre. vel cū dyaprunis. zucc. viol. dyacalcos. zucc. ro. tria san. simplex. cassia f. detur uel cū sero caprino. dyarodon albus sine musco. dyasandali. dyacitonicon. frigidum. sirupus uiol. cū apozimate cuscute. uel centauree minoris. uel cū sero caprino in quo [illegible] coquitur. ¶ Purgetur cū duabus partibus [illegible] et tercia yerarufini. ¶ Tercia die fiat stupha de herbis frigidis. et apponatur fumiterre. lapacii. folia borag. et scabiose. Exeunti offeratur [illegible] et tercia tyriace maioris. cū succo fumi terre tepido. et ita fiat tribus diebus continuis. ¶ Sequenti autem die post ultimam stupham fiat flomia in uena cephalicarum et alia epaticarum. ¶ Item predicta stuphe et predicta opiata detur. fiant scarificationes. flomie. sa cautia. ruptoria sub mento. in assignatis temporibus. ¶ Reuertatur ad predictum electuarium. et singulis diebus mane et sero post usum electuarii accipiat de simplici sirupo de fumo terre. et stuphetur facies cū aqua decoctionis furfurum herbarum. palee. ordei et auene. et tunc inungatur facies cū axungia predicta gallinarum. et cū predicto vnguento de dr(?) et mastice. ¶ Vel liquefiat dragagantum album. et gummi arab.

in aqua rosacea cum equali pondere unguenti citrini et fiat mixtio et tota nocte obvolvatur facies peplo. In mane lavetur ut dictum est. Et postea mundificetur cum lacte seminis [illegible] vel lacte caprino vel cum vino decoctionis [illegible] predicto mixto [illegible]. Et valet in omni specie lepre ad consumptionem venenose materie et ad mundificationem faciei. Item [illegible] album pulverizetur subtilissime et terantur et conficiantur cum oleo violaceo et precedente stupha fiat unctio. Item accipe sarcocollam, clarum, cristallum, dentalem, boracem, amidum, cerusam, coralli albi, citrini albi, porcellanam, marmoris albi ana ʒ i. thuris, masticis, salgemme, ossis sepie ana ʒ s. conficiantur cum aqua limonum vel cum aqua nenufaris et fiant trocisci et distempera cum aqua tepida et inde facies ulterius. Item de eodem pulvere sinapizetur facies facta predicta unctione cum sanguine extracto de facie patientis et in ultimo lavetur facies predicto vino. Omni ebdomada facies tota et frons in domo lavatur sic. Unguentum citrinum nola manu lote vel cum coclear minori cum aqua rosacea solvatur ut prius sit spissum et illiniatur et tota nocte facies maneat cum peplo obvoluta. Mane lavetur cum aqua tepida ablactationis furfuris et farine fabarum per noctem. Si autem pustule ulcerose sint rubee et saniose ℞ ʒ ii. de unguento albo et ʒ i. de succo et i. de unguento ad salsum flegma bene commisceantur. Acuatur cutis et litargirum ana et inde inungatur sepe. Dure vero scarpello incidantur, cathaplasmo apposito virgine, et postea subligentur. Huius convenit sepe flobotomari et prius in cruce sepe scarificentur et ventosentur in occipicio sub mento et in summitate nasi flobotomentur, tibie autem ana et retro scarificentur.

De infectione ex coitu

Ex accessu ad mulierem dixit supra lepram impleri; generatur per coitum leprosorum et intelligimus cum infectus sit ratione compositionis etiam accedere ut inficientis ad infectum convenientia in compositione. Et cum sint auxilia in hominibus similiter facilis est transmutatio et secundum avicennam in proportione huius facilior est conversio in genere contrario difficilior. Si ergo ex inficiente possent significationes compositionis colligi facilior subsequeretur curatio, quia si negat ab infecto reprehende sunt. Inficitur etiam quandoque post coitum calidi, quandoque post coitum frigidi. Et compositiones variantur, variantur signa et curationes. Infecto calida cognoscitur per calorem quem sentit in profundo leviter se dispergentem usque ad exteriora, et sentiuntur punctiones et arsure in exterioribus, quandoque cum calore, quandoque cum frigore variantur, quandoque calor de rubeo in album et cetera. Item sentit in malleolis et venenosos discursus subitaneos. Item circa faciem sentit quasi formice currerent super faciem inflatam calore diffunditur. Frequenter adest insompnietas. In hac ergo fiat flobotomia de utroque brachio et digeratur materia cum duabus partibus oxizacare et tertia siruppi de fumo terre tepido. Purgetur cum duabus partibus oxi. et tertia yeranis. Et tertia die fiat stupha de herbis frigidis ut dictum est in allopicia. Exeunti offeratur rubea... due partes et tertia tyriace cum sirupo fumi terre tepido. Et sic fiat cibis diebus continuis. Sequenti die post tertiam stupham item fiat flobotomia de i. epatica et altera cephalica et extrahatur tantum de duabus venis quantum debet extrahi de una. Singulis xv diebus usque ad tres menses sequentes predictis convenientibus iterentur predicta stupha et predicta opiata et predicta flobotomia. Item fiant scarificationes in tibiis et ruptoria et ventosa sub mento.

Et singulis diebus [illegible] mane diapruinis vel diacitoniton vel zucara [illegible] utatur simplicis siruppi de fumo terre. Item bis in septimana distemperetur unguentum citrinum in nola manu cum aqua rosacea et ungatur facies et cooperiatur cum folio plantaginis et tota nocte peplo tegatur facies et in crastino lavetur cum colatura furfuris vel fabarum lavatura. Si a frigido et melico vel flatico precatur infectio cognoscitur per contrarium colorem faciei in primo die apparentem. Ista etiam egritudo licet quandoque signa infectionis ostendunt tarde tamen sentiuntur quia prima vii tardius cognoscitur quandoque calida quia in ea statim post coitum sentiuntur signa predicta. In frigida subtumescit facies, rubor cum livore adest generatio cutis et tremor de loco in quo sedet. Subitaneum sentit frigus cum formicatione in facie principaliter et in toto corpore. Digeratur ergo materia cum duabus partibus oximellis et tertia sirupi de fumo terre. Digesta materia purgetur cum duabus partibus yerapigre et tertia yeralogodion si materia est flatica. Vel cum duabus partibus yeralogodion et tertia parte yerarufini si materia est melica. Tertia die fiat stupha de herbis calidis ubi ponantur folia sambuci et ebuli, scabiose, lapacii acuti et fumi terre. Exeunti offeratur tyriaca maior cum succo fumi terre tepido. Sequenti die fiat flobotomia de vena epatica vel cephalica et detur aliud illarum usque ad iii. vel quatuor menses. Singulis xv diebus et super extrahatur de sanguine usque ad duas uncias cum apoforesi. Detur predicta stupha et predicta opiata. Item fiant scarificationes et ventose et ruptoria sub mento. Item contra [illegible] dolorem accipe singulis diebus unum tepidum in mane in quo resolvatur ʒ i. vel ii. teriace. Item singulis septimanis bis lavetur facies in sero cum vino in quo computuerit rubi [illegible]. Item acuatur unguentum citrinum cum succo basilici et inde inungatur facies et in crastino lavetur ut predictum est. Item in omnibus speciebus lepre detur tyriaca per intervallum. Serpentes rubei capiantur in mense [illegible] et abiectis in [illegible] cum capite et cauda in vino [illegible]. In digestione reliquum excorticetur et lavetur cum vino et pipere. Postea decoquatur in vino aut aqua additis porris, petroselino, pipere, cinnamomo et modico pulvere diptami et detur eadem caro cum pulvere [illegible] vel et salse in vino et exhibeantur et eo utantur. Colubri predicto modo preparentur et exhibentur ueris... ad decorticentur et remiscentur sicut. Lavantur balneis seracodinis et similis, et stupha et aqua ipsi cortices lapacii acuti mediis partibus et utantur sirupo de succo borraginis et sene, fumi terre, lapacii, acuti mediis partibus simul et raphano. Similiter theodoricon et anacardinum detur per intervalla. Fiant pillule que recipiunt se, pe, fe, apii, mastice, bdellii, epithimi ana ʒ iii. mirabolanorum indorum, sene, aloes, epithimi ana ʒ s. conficiantur cum succo fumi terre. Caveant a frixis, salsis, acetosis, acutis, forti vino et coitu generaliter. Et qui plenaria desiccatio tamen interior quam exterior in omnibus infectionibus est perfecta cura. Absciendi testiculi. Vel fiat bursa sero in pace infilou. Et fiant cauteria in brachiis et inter cubitum et brachium et similiter venenosa [illegible] in fontibus et in ipsis auriculis et super epar et splenem. Quia centum cauteria vix sufficiunt.

Subsequitur dicendum De accidentibus et passionibus exterioribus

De accidentibus que relinquuntur in superficie exteriori, que sunt pustule, desiccationes pustularum, opilatio narium, depilatio superciliorum, gingivarum corrosio, mortificatio et insensibilitas, serpigo et impetigo, morfea.

De pustulis

Pustule autem fiunt ex sanguine, autem ex alio humore. Si de sanguine rubee sunt et molles et cito [illegible] ad [illegible].

Si de cola: tinie sunt ... duxe. et pruriam faciunt saniem. Si de flavi: alba et molles et cito faciunt saniem. Si de melia: dure sunt et liuide et re. In initio cum stringes facies cum aq̄ decoctionis malue. bismalue. viol'. ita fiat .iiii. diebus mane et sero. Post singulas fumigationes inungant pustule cum rasura lardi que fac. ad remollitionem et consumptionem. et tunc flosmo apiant' p' tule: in duobus uel tribus locis. et cum sanguine insiliente distepes p'rius litargiri. uel plumbi usti. et maltic et fiat emplm. et omnibus pustulis supponat'. Con' cal ex frigitate. fiat fumigium cum aq̄ decoctionis fumiterre. lapacii acuti. scabiose. tribus diebus continuis mane et sero. et sp post fumigationem. fiat inunctio cum rasura lardi. et apiant' cum flosmo. et cum sanguine fluente distemperetur p'rius hermodactil'. esule al. et aluminis. et fiat emplm et supponatur. Item quod forti opat'. accipe calcem uiuam distempa cum aceto et oleo et inungant pustule. Item ponat' ruptorium. cōe de cepu. mixtura cantaridarum et fimi. distemp'. inter cum aceto et pustulis supponat'. Item ad remouendas pustulas durās finde eas in mod' crucis cum flosmo in superficie. et cum sanguine ipso forti fricentur pustule. Post apponat' p'rius de litargiro et cerusa et auripigmento. et alumine. et supponat' folium caul'. Item fiat ruptorium et remoti cute in oī spe lepre fiat. ap ponatur p'rius de cepu mixta tartari et viride eris. usque ad pustulas corrosionem. Si autem sit de cal. cal. de cepu mixta tartari et litarg. usque ad pustulas corrosionem. et tunc in utroque ca. fiat inunctio cum vngō ci trino acu. cum p'rius litarg. ad earum regionem. et consolidationem cicatrizationem. Item accipe limaces rubeas et diuidant' p medium et superponat' p'rius sal gē. et illos superponi quando dissoluantur admisceat' cum pinguedine terre q̄ ubicumque reperi' terat. et inde illiniant' pustule et fa cies. et fac. ad mundificationem saniei. et consumptionem pu stularum. Contra pinguedinem q̄ emanat de femora rio ul' inguinibus puteo. dimitt ualde. Item chimolea q̄ inuenit' sub mola fabri desiccet' et distemperet' cum aceto et fiat illinitio. Item fiat creta. ul' acacia cum aceto ul' litargiro cum oleo et aceto. Item optimum acacia creta sar. litargiri. cadmia auri. bol' ar. conficiantur cum aceto et fiat cathaplasma. Ad desiccationem uero huius tantum p'rius baccarum lauri. nit. sal gē. cum rebentina conficiat' et vngat' corpus ad solem ul' ad ignem ossb. Item ad remotionem pustularum et pallidationem: ventose cum scarificatione post collum et pustulas ponant'. Post tercium diem sanguisuge sub ubera ponant'. deinde inun gant' vngō albo. ul' h' optime rubea q̄ reperiūt' in ua dicibus lilii agrestis producentis florem purpureum uini dent' optime et consolidant' optime. quibus addat' p'rius fco ex bellicis indi. nucis. corall' al. citrini. dentali. camp fora. addit' nil' et fiat confectio cum oleo sambucino. l' ro. et sic argentum uiuum extinctum imponat' et inde lini ant'. Vngat' et h' vngō ad ignem. q' R. caponis galli. ℥. iiii. picis. lb. i. ce. ℥. iiii. argenti uiui ℥. vi. farine lupine. fuliginis olei an. ℥. ii. capitelli q. s. addē potes nit. succi scilantus an. ℥. iii. ad tiriacam pcipua est. Ad elefanciam q' pbatum est q' R. pipios sulphuris an. ℥. iii. piret. ℥. i. olei fialam. i. succi porri i gallinei. caponis. lb. i. semp in balneo se vngat et sp sit ab rasuris. Contra opilationem narium Contra opilationem narium inungatur tenta de genciana ul' panthio et cum vngō citrino acuto cum litargiro. ul' plumbo usto et naribus imponat'. Et si inde forte fiat initio inunctio cum rasura lardi et succo porri si ea fiat cum si a' frā. cum p'rius litarg' et tartari. ul' inunctat' aurea a lex. cum oleo mecellino. ul' scuellum fcm ex malo terre oleo i tinctum imunctat'. ul' oxirocrocum. Contra depilationem superciliorum

Contra depilationem superciliorum p'rius ret' talpa combusta. hoz vngla cabalina. cofolium. et ste' concis. et apponat' san gisuga supcilio. et cum repleta fuit combust' et istorum p'l ueres aū commisceant'. et fiat inunctio cum oleo laurino ul' spuma ap. in supcilius pōtis p'rius undique superaspgā ul' fiat scarificatio. et p'rius q' confectio fiat ex p'rius fco ex aspis et spinosis follicus cautinco adustis. vel in ponat' p'rius fco ex nucis. uespis. apibus combustis. Contra gnuar corrosio. et mortificatio. insensibilitas. serpigo. impetigo. et morfea curent' ut in ppris capitulis. De p'seruatione lepre

Preseruat' aū a lep' ex eā ca. h' m. Pvitent omne nimiam comestionem. et potum in priuium et omne legumen et calcen. aues de aq̄s et pisces sine scatinis. oia acrimina fugiant. omnes pisces et carnes p salem induratos et exsiccatos preter lard baconis. et pt' ei rubeam carnē. lardo uenatū sump tum. serum cuiusque alis est eis utile. precipue caprinum de q bibetur cotidie mane. R. radic. fe. pe. api. lapac. liquir. buglosse. genciane. acori. enule. an. ℥. i. Ista omnia bn̄ mundata psternit' insimul coquant' in. xii. lb aq̄ fontane ad medietatem et cola et exprime forti t. et in colatura coq̄t' rose. uiol'. mellisse. se basi liconis an. ℥. s. et coq̄ iterum usque ad medietatem. i. tres lib. et ex colatura et zucco fiat sir' q utat' omni ma ne tribus diebus continuis et sero omni mense. Et in his di ebus comedat malum macianum. continuatas cum pinguedine carnis. Quarto uero die sumat in sero de yeralog' simplice. i. lb. iiii. pillas ad quantitatem fabe et illa nocte nichil cenabit. Sequenti mane summo diluculo bibat de oxi. laxat. ℥. iii. distēparas cum ca. Et tercio die post hunc diem ieiunii sudet in stupha consepto in ppāratam et ibid bibat de tyriaca ad mod̄ auellane cum vino ca. decoctionis liqr. uue passe. mirab. indi. bn̄ ca. aq̄. ℥. i. Et cum a stupha uoluit egredi. abluat' corp' leniter fricando manibus et calo cuiuslibz anal' adipe et maxie caprino. et fricatio diligent' fiat in facie. et statim cum aptus fuit in lecto ungat' facies p'rius exsiccata cum vngē citrino. et caue at ne vngm̄ ingrediat' oculos. et statim inuncta facie supponat folia caul'. ul' plantag'. et ligz leniter cum fascia et maneat sic p totam noctem et diem. In crastino abluat cum tep' leniter et cum modica furfa fillitz. similes inunctionem faciat cum vngō omni septimana semel ul' bis. sem hunc ordinem de stupha et sero caprino. et iunc corpus insup utat'. Omni septimana bis bibat de sir' diacisto mane cum ca. ul' fria. ul' q' mag' vi cum sero caprino. Aliis diebus comedat mane ul' sero rosatam nouellam confectam cum melle. Et h' in tpr frigoru. In calidis cum sir. et sp. an h' electuaria. et statim post bi bat' sirup' cum aq̄ ca. ul' fria decoctionis mirab. indi. et succi liqr. equis ponderibus bn̄ ... et de uiis passio tantum. ambo sit de loca scabiosa et lumpa i stupha de vngō al. et oleo laurino. et populeon et vngē in fine co tinens eq̄s. Stupha memorata sic fit. agrimonia. sca biosa. rad. lapac. absin. arthimes. plant. cum sua radice

fumiterre. Ana omnia minutim incisa coquantur in olla bene
cooperta semiplena. et undique sigillata pura sale vel
calamento. in tinna stupha quam ingredietur paciens. et sudet. fac
extimus posita cum sedeat et stuphetur. et singulis diebus quibus
detinetur. vel sepius debebat sanguis ab occipite cum ventosis.
vel a tibiis super talos cum scarificatione. et statim
post has stuphas sanguis subtractiones lateat supinus
et inungatur facies de hiis que supradicta sunt. et nullo die
non exeat a domo. ¶ Dispositio ad lepram ex hiis que
preservantur. Omnia legumina nocent. lac etiam ac sic omne
frumentum. minuta comestionem et potionem. omnia caseum
panem azimum. pisces. caules. venenum frigus. leporem
agnellum. porcellum. anserem. omnes aves de aquis
pisces sine squamis. sorba. mespila. napas. rapas. fi
cus. dactilos. mel crudum et omnem nocturnam reple
tionem. Non laborant post cibum. fugiant nimium per
nimium. nec comedant in una mensa plus quam de duobus
ferculis. vinum non nimis forte nec nimis debile vel
aquatum bibant. famem fugiant porcinam. ¶ Carnes
eis sunt in ex iuvenibus animalibus. agnus. agni. edulus. ca
priolus. gallina. pullus. capo. perdix et omnes minute aves
de siccis locis que usualiter comeduntur preter coturnices et
sturnellos. ¶ Pisces eis sunt lucii. perca. darsus. umbr.
trutha. tenc. omnes pisces bene squamosi durales et albas
carnes habentes. tam marini quam fluviales. precipue
quales a medicis illius regionis solent approbari. ¶ Con
dimenta illo sunt salvia. serpillum. menta. costum. ciminum.
piper. allia. in hyeme cinamomum. zinziber. cum predictis mixtis
acetum. et agresta. ¶ Olera eius sunt frondes. pe
trosilinum. cressones aquatici. malua. mercurialis. atriplex.
blete. et omnes herbe campestres usualiter coquantur ad
esum. ¶ In hyeme porri et cepe in aqua vel vino aqua
cocti. ¶ Fructus eius sunt amigdale. poma assa
et pira cocta. castanea cocta. et in vino infusa. In
estate pruna magis si pauca. omnia caveant ex sale
indurata et exsiccata. ¶ Ova potest comedere qualiter
in preparata. preter frixa et dura. butiro et sero ture
utatur. omni mense saltem semel purgetur cum yeralogodion vel
ad .xi. vel .xii. sellas. vel simplici vel acuto cum gariofilo in
secundo vel tercio die post potionem mane stuphetur ex hac
stupha que sic fit. Agrimonia. scabiosa. fumus terre. radix
lapacii. coquuntur in aqua vel vino. et fiat stupha in
modo priori. ¶ Exeunti detur tyriaca in modum cas
tanee cum vino albo. decoctionis radicis genciane. mi
rabolanorum indorum. liquiricie contusorum. ana ℈. s. et tunc cooperiatur
ut sudet. Et si semel in ebdomada tali stupha u
tatur melius erit. et in stupha ungatur sepius cum
crudo melle. et tunc unguento infrascripto. et maxime si cutis
est arida et scabiosa. ¶ Exiens a stupha abluat se
fortiter sepo cum aliis et maxime caprino. vel potest omni
septimana. vel bibat sirupum de fumo terre. coclear
arium unum cum aqua calida vel frigida. vel in sero. vel loco ipsius
sirupi bibat de fumo terre .ii. testas omni plenas cum pre
dicto sero. vel aqua mixta huic succum quamdiu illum
hic potest bibat. ¶ Alius dierum cum michi predictorum ac
cepit comedat de electuario confecto ex .ii. parti
diantos et sex catarticum imperiale. quod in anno fle
metur. et bono diligenter observet minutionem. et
huius. ana preservatur. aut palliatur. ana omnino curatur.
¶ Yera rufini usualis sine periculo curat yera rufini
epilenticos. cephalicos. emigranicos. disinuticos.

anxiosos. arteticos. podagricos. colicos. et pleni
tudine carnis tumentes. elephanciosos. et alios
scabiosos. pruriginosos. et salsoflegmaticos. Et in hi
is non purgantur. et facit ad venter purgandum. sed reuma
ticis non detur. Recipe dyagridii ℥ .viii. salis armoniaci.
℥ .vi. coloquintide interioris. piperis. camedreos. mastice.
omnium .iiii. ℥ .iiii. euforbii ℥ .iii. et. Iture. ana ℥
.ii. Alii addunt agarici. xilocassie. ambor. ℥ .ix. esu
le. aloes. cassiafistule. salis gemme. omnium .iiii. ℥ .iiii. mel
quod sufficit. Dosis eius est ut yera fortissima. ℈. Facit ce
phalargicis. ydrothomaticis. epilenticis. maniacis. apoplecticis. ma
niacis. paraliticis. allopiciis. litargicis. et huius quod p
sumptum medicatur morbo auditum. oculorum passionibus
et faucium. et dencium dolori. asmaticis. ortomaticis. clarita
ti vocis. et longis egritudinibus. ydropicis. ycteris. epaticis.
splenetics. artheticis. colicis. disinuticis. nefreti
cis. sciaticis. quartanariis tremere. alios pruriginosos
elefanciosos purgat. cancrosus perficit. asiuum vicia
emendat. Recipe coloquintide. squille. agarici. armoniaci. el
lebori ni. yperici omnium .vi. ℥ .xx. epithimi. polipodii.
bdellii. camedreos. succi cassie. omnium .xii. ℥ .xviii.
similiter. sagapini. aristologie longe. piperis albi. et longi. cina
momi. oppopanacis. castorei omnium .xii. ℥ .xvi. petrosilini. ab
sinthii. piretri. omnium ana ℥ .iiii. aloes ℥ .viii. mel
quod sufficit. Detur ex eo ℥ .ii. vel .iii. cum aqua calida. ¶ Pigra
G. facit melius. epilenticis. sciaticis. et stomachi debilita
ti. et dolori eius. et ad vermes eius dolores. et anxie
tates. Optima est cum frigori epatis et splenis. et cor
ruptioni et ycteris cum decoctione absinthii vice potionis
cionibus. et renum distemperancie. matricis calorem emen
dat. et mistura cum succo arthemesie supprimata in
petrat. Recipe aloes ℥ .c. et .viii. cinamomi. nardi. cost
i. croci. squinanti. mastice. xilobalsami. cassie fistule. asar
i rosarum. absinthii. amomi omnium .xii. ℥ .ix. mel quod
sufficit. datur in modo nucis potio. cum tepi. Unguentum
¶ Unguentum valens contra pruriginem et impetiginem. pruriginem et impetiginem
elefancie. Recipe aloes. litargiri. arsenici. auripigmenti
argenti vivi. tartari. mastice. olibani. cucumeri.
sulphuris vivi. picis. argenti vivi extincti q. s. ... ad
solem vel ad ignem unge. ¶ Unguentum ad morphe
am et lepre palliacionem. Recipe succi lapacii. succi enu
le. succi celidonie maioris et succi urtice. et ciclami
nis. ana ℥ .ii. Iture. tartari. boracis. citrini. cor
alli albi. sulphuris. ana ℥ .i. argenti vivi. aloes.
℥ .s. nigelle albe. sanguis leporis. olei frumenti. ana
℥ .iii. farina lupinorum. draganti. cluse. ... serpen
tarie. pinguedinum medullarum. ossium galline. sinap
al. ana ℥ .ii. conficiantur cum unguento citrino. vel pinguedine
vel oleo. cum quo succus fumiterre et lapacii et enule coquantur
ad succorum consumpcionem.

De variolis et morbillis.

Variole et morbilli sunt de genere infectionum
et universalium egritudinum universales eis egritu
dines et inficientes sicut morfea. serpigo. lepra.
variole et morbilli ulcerant et non inficientes non ulcerant
ut febris. inficientes et non ulcerantes ut noli me tangere
non inficientes non ulcerantes ut particulares egritudines.
Variole autem et morbilli sunt de genere apostematum. ¶ Sim
plex ut flegmonem. cancer. quod est ex melancolia adusta. et
cancrosus quod est ex melancolia simplici. ¶ Apostemata compositi
ca. ut variole. morbilli. ignis persicus. carbunculus.
antrax. ¶ Hoc apostema calor compositor quod sequitur

febres continuantur quas nominat auicenna pestilenciales
fiunt ex mala crisi. quoniam nascitur ex materia conclusa. et
talia non sunt in hyp. tamen duo .s. variole et morbilli
¶ Quedam non sunt cause febrium set ea sequuntur febre. ut etiam
et reliqua. et eis ruptis. febris soluitur. set febris apparet
que hoc antecedit acuta. ¶ Nascuntur autem ex humida
materia conclusa et non ex quacumque materia. set euidentur sanguine
turbido. unde nascitur potius in pueris. et in non mundificatis
et conuenientibus sanguinem. ¶ Fiunt ergo ex dispositione
sanguinis proximum putredini cum in eo sit ebullicio et
natura cum mundificet non interiora corporis. et expellat materiam ve-
nenosam ad exteriora. unde vulgus asserit quod tales numquam fi-
unt leprosi. ¶ Et potest esse si non completa materia laudabile faciat
expulsionem omnino crisim imperfectam. ¶ Quandoque autem fiunt
ex multitudine corrupte materie et ex replecione sanguinis. unde
fiunt in egritudine sanguinea. sicut in sinocha et in statu
austrino. et continuacione venti ad austrum in etate que est
magis calida et humida sicut in infancia. et quandoque propter cibos si-
milis complexionis materie cum materia ea. accipiatur super eis. et ple-
rumque conueniunt in adolescentibus et etiam in iuuenibus
et magis in hieme. quoniam non magis mundificat corpora sua ad
mixtionem alterius humoris cum sanguine corrupto. unde
quedam sunt albi. quidam crocei. quedam rubei. quedam
virides. quedam liuidi. quidam nigri. et quanto magis ad
nigredinem accedunt. tanto peiores. ¶ Dicimus autem quod
horum morborum quatuor sunt species. una in qua pustule sunt al-
ad putredinem veniunt. vocaturque sicora(?). et fit ex flatu(?)
apta que saluit(?). et alia est in qua pustule sunt minutissime
et rubee. et dicitur ipse morbillus vel vectania(?). et fit ex flatu(?)
salso et colera vel sanguine qui est frequencior in pueris et in [illegible]
set maliciosa est hec difficilis. ¶ Dicimus autem quod inter variolas
et morbillos differencia est secundum formam et materiam quoniam variole sunt
magne. quoniam a materia sunt collecta. unde nominat eas auicenna va-
riola. hec autem variola tenuis(?). et est minor morbus
quam variola. quia morbillus non pertingit cutem. variola autem
venenum facit. ¶ Accidit autem hec species frequencius pueris
generatis tempore menstruorum. vel nutritis in [illegible] menstruali.
sanguine non bene depurato. vel qui post tempus nutrimen-
tis lacte nutriuntur corrupto. ¶ Tercia est in qua pustu-
le grosse nigre quatuor vel v. in corpore apparent. hec
tercia est periculosior proueniens ex melancolia materia. et in
acutis febribus in quibus adurantur humores. dicitur quod p[er]
vena(?). ¶ Quarta species dicitur lenticula et est minor et magis
in modum lenticule fit cumque cum febre. ut in sinocha. et
quoniam sine febre. ¶ Fit autem hec passio ex aere pestilencia-
libus corrupcis. ex assessione vel accessione iuxta
pacientem propter resolutum fumum cum sunt de genere infi-
cientium. ¶ Ideo quod in senibus non accidit nec ex sanguine
materia et [illegible]. ¶ Signa autem variolarum antequam veniant
hec sunt. febris fortis. rubor oculorum. dolor in gula et in
pectore. tussis. pruritus in naribus. sternutacio. punctura
in superficie corporis. ¶ Veniunt autem hec accidentia magis infleu-
bus(?) quia sanguis nutriens illa membra calidior est ut dicit auicenna
et conclusus in venis. et hoc manifestatur per dolorem pectoris et
tussim et siccia(?). et dicitur variola a varietate colorum.
quoniam quandoque fiunt rubee. quandoque albe. quandoque citrine. quandoque
virides. quandoque violacee. quandoque nigre. set ut dictum est
ut declinat ad nigredinem sunt deteriores. et quandoque
efficitur vox rauca. ¶ Morbillus autem exponit morbus
minutus. Oportet autem ut caueant a frigore concludente
materiam et congelante. et post apparicionem variolarum

accipiantur calida dissoluencia materiam. et non apponantur
repercussiva. ¶ Conueniens ergo est ut accipiat succi
maratri(?) partes due. succi lapacii partes tres(?). et cum istis
succis distemperetur oryza. et ponatur. et detur medicina
composita ad idem. Recipe ficuum siccarum. lenticis mundate ana ʒ.
x. lacte. draganti ana ʒ v. maratri omnia coquantur in lb. i.
aque quousque consumantur partes iii. deinde colentur et mittere ʒ
i. et et si apponatur zuccara melius est. et istud exhibeatur
mane et sero. postquam autem egresse sunt variole oportet ut
expectemus maturacionem et conuersionem ad saniem. et non oportet
variolas deponi per aliquod emplastrum expositum. ne forte re-
deat materia intus ad cor et inducat cardiacam et mortem. set
sit summum studium in preseruacione a frigore. et a medicinis
frigidis et cibis frigidis. In hiis enim est maior error. ¶ Cum ergo
maturantur. inceidamus(?) eas in materie resolucione et desiccacione(?)
conue cum farina risi. milii. ordei. et fabarum. ¶ Quandoque
autem rumpuntur cum acu aurea ne sanies corrodat membra
et exeat humor fluens. et postquam exiccate fuerint et
ceperint desiccari. tunc operit farina addendo [illegible] et
quoniam contingunt ulcera post variolas [illegible] ut in
lep[ra]. De decem corporis dico si collerantur ut dicunt non est in [illegible]
[illegible] omnino nutriens est prohibenda eadem ea que prohibet
nutriens [illegible] quia cum completa fuerint variole et
maxime cum iam exiccentur. tunc possunt permutare re-
gimen nutrimenti ad cibos laudabiles. sicut est caro
edulina. pullina. porc. et vinum tenue album limphatum
et hoc si febris non fuit. Stante autem febre regatur cum ptisa-
na. lactuca. amigdalis. ¶ De fleubotomia autem dico si
fuit replecio vasis valde. fiat antequam egrediantur variole
et non precedat fleubotomia ultra quartum diem. postquam autem pre-
dicte ut euacuentur non fleubotomia. set trahatur materia ad
exteriora. ¶ Et variolarum quedam salue sunt non mortifi-
cantes. quedam mortifere omnino. quedam medio modo. que exitus
est velox et cito apparicio. et in egressione illarum alleuiamentum
infirmi. et cum egrediuntur. cito maturantur. hee maxime
male sunt cum accidunt. quia accidit cum eis sincopis. ¶ Illa-
rum autem in ultimo que maior pars delitescat intus. minor
vero appareat extra. et cum est sincopis et frequencia. Cau-
sa autem sincopis est propter materiam reditum ad interiora maxime
ad propinqua cordi. cum euaporaciones ex ea resoluti pe-
netrant ad cor. et impediunt eius motum. et fit quandoque propter
frigiditatem aeris obuiantis variolis et repellentis
materiam. Quandoque fit propter rem frigidam intus susceptam. sicut aqua fri-
gida aqua nimis magis. Et quandoque propter multitudinem maliciose
materie. et quandoque propter nimiam calefactionem ex coopertura mor-
tificatur corpus intus et resoluitur materia et redit ad interi-
ora. ¶ Tunc oportet ut odoret camphoram infirmus. violas. san-
dalos. rosas. et similia. et si non cessauit propter hoc sincopis non erit
excusacio quin ponamus corpus aeri frigido. et licet diximus
quod calida conueniencia sunt expellencia materiam ad exteriora in
variolis. oportet tamen scire quod quoniam in exitu illarum augmen-
tatur febris et inflacio. oportet tunc abstinere ab hiis medi-
cinis quales diximus donec cessauit hec dispositio. et maxime
quoniam lingua exasperatur et denigratur. ¶ Et sunt quedam membra
que oportet preseruare a nocumento sicut oculi. supercilia. nasus. gut-
tur. pulmo et intestina. ¶ Oculi enim quandoque ulcerantur propter
variolas. et quandoque corrumpuntur omnino. et destruuntur [illegible]
¶ Cum autem ulcerantur superiora nasi coartantur meatus [illegible]
et prohibetur olfactus. Tunc cum ulcerantur [illegible] sive ysso-
phagus. prohibetur infirmum deglutire cibum. et quandoque fiunt
illa ulcera periculosa. Cum autem ulcerantur primo procedit ad ma-

licam modus bamelis medium ad prestum propter variolas. Cum intendit intestina pervenit ad fluxum ventris qui est difficilis curationis et modus mortalis. ¶ Oportet igitur antequam egrediantur variole ut ponentur oculi per medicinam que confortat sensum oculi considerato prius quod non sit plenitudo humorum vel si multum [illegible] te dicit G. medicationem non recipit membrum plenum extra corpore. ¶ Sanguine multum habundante dechinatur a parte per flebotomiam. Deinde mittatur in oculis aqua coriandri vel ius olive et melius est si distilletur. Et si non habuerit multa aqua decoctionis vel melius decoquatur coriandrum et sumac. Post colatur et colatur addatur caphora. Et aqua post illa mittatur in oculis. Et si propter hoc non cessaverit nocumentum oculorum emergentium variolis commisceatur aqua [illegible] succo feni vel rute vel olene vel fragarie in proportione subdupla ut fiat in parte dissolutio incipiatur. Et oportet ut caveatur a potu vini quoniam vapor vinosus dissolvit humores capitis et humores dissoluti currunt ad membra [illegible] et magis hac magis dolent.

¶ Superiora nasi oportet ut ponentur per modicum frigidi odorem sicut est odor caphore sandali viole considerato quod non sit plenitudo vel si. ¶ Si emundat os laventur cum mucillagine psillii et zuc. vel succo foliorum olive mungantur. ¶ Guttur autem sic ponatur gargarizent succum malorum granatorum succum morum vel dyamoron cum aqua decoctionis mozelle vel aqua decoctionis rosarum corticis malorum granatorum balaustie. ¶ Pulmo autem difficile est preservationis quia emplastra exteriora nociva sunt et frigida intrinsecus sunt timorosa. ¶ Possunt tamen dari hec medicina absque timore semen lactuce scariole papaveris albi balaustie bulliant in lacte mulieris [illegible] et dentur mane et [illegible] cochlearium de succo citoniorum prunorum et post medicinam potentem provocat sopitum et est conferens in hac egritudine. ¶ Preservantur autem intestina cum zuc. [illegible] antequam veniant et ulcerentur. Et cum fuerint ulcerata et fluxus in effectu et cadat virtus propter fluxum stringe oportet cum diacodion vel athanasia distemperatis cum succo plantaginis et si non timeatur casus virtutis sufficiunt ad id trocisci iiii [illegible] et trocisci de spodio. Et dico quod si fuerint [illegible] et corpora plectorica et fortia ne incurrant lep. vel dissinteriam vel [illegible]. Potest competenti medicina et sumat [illegible] vel [illegible] et [illegible] de foris [illegible] lep. et comedat ea [illegible] et humidi ut amigdale etc. et que ante diximus. ¶ Si pustule con[illegible] ligerent [illegible] ne per nimio [illegible] scalpantes incommodum incurrant. ¶ In pueris contingunt variole ex impuritate sanguinis menstrualis. Sed [illegible] cicius quam [illegible] tardius. Propter superfluitatem sanguinis impuri et propter superfluitatem nutrimenti indigesti. ¶ Senibus contingunt et sunt quedam cum sint rubei coloris dicuntur varioli et tamen [illegible] morbilli. ¶ Si nullam faciant eminentiam in cute sed maculas tamen dicuntur [illegible]. ¶ [illegible] si balnearent aqua decoctionis [illegible] potatur optime variolas expellit. ¶ Vetule [illegible] dant [illegible] columba in potu. Hoc enim [illegible] non curandi variolas. [illegible] de [illegible]. Utantur [illegible] acida et salsa. [illegible] custodiantur a frigore.

De venenis et primo de genere

Venena sunt de genere rerum inficientium et destruentium complexionem et compositionem et modus inducentium solutionem continuitatis. Unde egritudines que accidunt ex venenis sunt de egritudinibus quibus [illegible]. ¶ Et modus [illegible] venenum [illegible] et modus [illegible] advenientis sicut ex morsu venenosorum animalium et puncti[illegible] corporis. ¶ Et dicimus quod species venenorum sunt due. Una earum faciunt operationem per qualitatem suam per complexionem. Alia per virtutem substantiam a tota specie. Unde Avicenna. Venena quedam faciunt operationem cum sua qualitate que est in eis tamen. Et ideo quod operatur qualitate dividit. Una enim operatur per caliditatem. Alia per frigiditatem. ¶ Per caliditatem duobus modis. Quia una est calefaciens corrodens putrefaciens et corrumpens et sic interficiens ut lepus marinus. Alia calefaciens et inflans ut euforbium. ¶ Similiter duobus modis venenum frigidum operatur. Una stupefaciendo et infrigidando sicut opium. Alia opilando vias [illegible] sicut plumbum ustum. Quod operatur a tota specie est destructivum interficiens cuius exemplum est napellus et [illegible] et fel leopardi et venenum tyri serpentis. ¶ Et sciendum quod nocumentum operatur ex venenis frigidis narcoticis [illegible] est debilis modus forti. Cum enim cor sit calidius resistit ei eorum effectus est debilior et in calidioribus nocumentum est minus ex parte. ¶ Cumque caliditas vincens super arterias frigida attrahit illa fit nocumentum ex eis fortius et maxime apud horas contractionis arteriarum. ¶ Similiter est de veneno calido quia cor calidius forti resistit ei et resolvit eum. Sed in quantum arterie attrahunt illud fit nocumentum fortius propter illud dicit G. quod napellus interficit homines et non turdos et hoc propter [illegible] [illegible]. Sed in hominibus velocius venit ad cor propter amplitudinem meatuum. ¶ Ut autem fluens a tota specie venenum quod recipit [illegible] signata quod corrupit sic [illegible] aqua patitur. Refert tamen Avicenna quod autem quedam assuefacta est ad usum napelli sumendo in principio parum per [illegible] de napello donec sic assuefacta est ad esum napelli quod non nocuit ei. ¶ Et rursus dicit quod puella quedam nutrita fuit cum venenis ut interficeret per eam reges qui cum ea coirent. Et pervenit ad tantam dispositionem in venenositate ut saliva eius interficeret alia cum ad eam appropinquarent. ¶ Et aliqui inveniuntur dixisse venenum esse calidum quoad [illegible] et quoad frigidum et quoddam siccum et quoddam humidum. Sed quod venenum quoddam humidum sit probatur per exemplum G. de quodam quem serpens momordit in sompno. ¶ Cum autem a sompno debuit excitari et tantum esset per mane remansit caro corrupta [illegible] et ossa denudata ablata apparuerunt. Unde ex putrefactione accelerata et facili solutione probatur venenum esse humidum. Et sic hoc genus per alios [illegible] esse [illegible] venenum quod solum humidum in quarto et quoddam esse prohibetur. ¶ Quoddam autem siccum esse probatur per hoc quod desiccando et dissipando interficit. Et in genere venenum frigidum est venenum aranee et scorpionis. Et quoddam venenum calidum resolvit humiditatem cordis et dispergit calorem et spiritus in advenienti ipsi. Et sic venenum frigidum coagulat humorem in ipso et congelat spiritus. Et signum est quod in mortuis ex veneno invenitur sanguis coagulatus circa cor et in ipso corde. Venenosa quedam interficiunt statim infra iii horas. Quedam non statim sed post iii dies. Quedam post annum. Quedam medio modo. Et de primo genere sunt basiliscus [illegible] aspis surda [illegible] qui sputo interficit et regulus. Et est regulus serpens in arabia duarum palmarum [illegible] interficiens per locum per quem transit. Unde circa foramen suum herbe non crescunt et interficit avem que opponitur visu et habet acutum caput et est medii coloris et visu interficit et auditu. Quia audiens sibilum ipsius moritur et interficit per contactum alicuius corporis medii sicut dicit Avicenna quod miles tetigit eum lancea et mortuus cecidit. Et talium non est cura [illegible] abscindatur membrum [illegible] vel [illegible] sicut [illegible] accidit. ¶ Primum species venenum [illegible] a tota specie alia a virtute complexiona calida vel frigida. ¶ Et forte auctores

n̄ rememorati sunt venenum sicci. aut humidi. qr siccum ca-
lefaq. et humidum frm. aut quia cura eado. aut sibis ee videt.
Dimus q venenum q a tota spe est venenum in q̄nt
putate supra. ita ē ut sensus sbo fugiat et inficit
q articulit q̄dam ex eo accidit q venenū a virtute attra
tiva attrahat ad venas et ad artias et sic pueit ad cor
et nutrimentum deficit. Sed dicimus q venenum est a tota sba
venenū ē inter sumitur q̄ 1z huncate colli obviante
compnt in ipsum venenum. et sic augmentat in venenosa.
donec q̄titate inficiat. Sz est q̄o de veneno
quod ad cor tendat. an tactu cordis cognoscit q̄ tria
sit actio et passio. et hō et hī alia ultimat in sine
cōplone cum debet vita. et p3 qr saliva hōis ieiunii
est venenum serpenti sic est. q p3 qr vipa d' coit cum
pisce deponit venenum in litore i lapide. et rediens
a coitu reassumit ipsum. et h ne inficiat piscem
suo veneno. Aut etiam tamq̄ in psem aut resol
uat et defendat mbra dispgendo et ponendo ipsum fumum
et vapore. aut rapitur a spibus inficit obviantes ei ve-
neno inficiunt et inficiunt alios p comunicacionem venarum
et arteriarum quibus pueniunt ad cor. Aut sim p̄sencia ret
hentes cor inficiunt. aut ipsum venenum petit cor ta
q̄ in psem pprm ut a q̄ pficiat ut ignobile nobi
le. Et h ē apertum est honor et salvatio. aut ex
pellitur ab ipsis mbris ad cor dum nituntur expellere impel
lunt ad interiora vn deambulat venenum et occup
at loca ipsius ad cor ascendit. aut cum sit inficiens
in mbis q̄ sibi obviant et omnia tunc venenum.
Dixi sup effectum veneni ca. in varia cōplone ca.
et a cōplone tardari fr̄a. et sibi ē cōtio in effectu vene
ni fri. q̄m invenit nimiantum in cōplone fri et tar-
dacionem i cōplone ca. Electio aut et titatis sim
in medicina repetitur ex pte. suis enim apparet in c
onvenientem. q̄ pp phibent medicinas ee de gnē ve
neni cum non alterent a corpe. Et sic est in medicina
est ex pte principii formalis sic intellectio in veneno
Quadam ē venenum infice a sua forma. et sic videt
q venenum et medicina convenientur et similem habent op
acionem. nam cum medicina infectos humores suis
electione possit expellere. Sz si daret frm cum olivo ad
medium. et sua forma habet attrahere. Attrahet mō dupli
virtute. et for et cōplone. q ex pte ulus ē fectio. Sim
in veneno fro si detur medicina ē sic fortis a me
dicina. et attrahetur frm ivalitate. et totum immutabile
fiet venenum. q̄re est coagulatio et collectio immutabilis.
Similiter si exhibeatur calida medicina in veneno calo.
fiet attractio fortis et unctio et dissolutio ē maior. q̄r in
ulantur vt venenum ad cōspicas acce lacium. est medi
cina solutiva ex invenient. Item cum medicina sit tria
actio et passio directa. et in simplicibus precedit sic fiendas
q̄ in cōpositis videtur q medicina simplex magis operetur q̄
tyriaci. Et dico q pp nobilem cōpom artificiale
maiorem hz efficaciam et virtute q̄ recipit a quinto
et resultat forme quinti in veneno. ē in cōpone et cō
mixtione infundebantur sup debitam viam pporcionata
quinto in natura. Cum ei ponitur caro tyriace in tiri
aca. et spoliatur cute tyrus et amputatur extrema tiri.
pistu cum olivis et agitati cum urticis et vapis ut distin
dat venenum ad extrema. tunc remanet caro laxa et
rara et spongiosa. et ex pte forme h̄t attrahe. et ex p
te navitatis obibe. et a virtute h̄t cōsumere et destruere
ipsum. et in lepsis et in venenosis cito attrahit ad se ve
nenum. et iterum ex pte forme. qr venenum forte ad
id ipsum ut in impfecta. Sz sic videtur venenum remanere
in corpe. Sz caro h̄t virtutem resolvendi ipsum et cōsu
mendi. et ponendi ipsum. dispgendi et destruendi a for
oscurate spem. et tal destructio n est operacio mē. q̄ nec
resolutio nec sic. Sz omnino fumus venenositatis et
destructio. Et dico q tal vt univat p cōpom et ad
micōem spex facientium ad idem. vn crescat vt ei
et multiplicatur. vn et ht fortiorem opom q̄ si eet
simplex. Et dico q sup formā artificialē recep
forum meliorem a quinto p mixtione virtutum mixtarum
vn vt ex in mixtarum virtutum et celo fortior ē longe
simplici. n ei simul venenum est. q dum est venenum spe
unum mbs ut cantarides vesice. lep marinus pulmonis
et q̄dam est toti corpi ut opium et unicuiq medica
mine apparent ei. De signis complonis veneni cali.
Opr aut similiter cōpos venenorum p signa sua cog
noscere. Si g accidat h dispō corpi q sit q̄ in mor
dicacio et puncta. et incisio et calefactio et punctiones
i sto. et in intestinis torciones et rugit. et nausea.
et vomitus. Quia subito fricescit. et subito calescunt
deficiunt et sincopizant. Et q̄m resolvunt in calim
sudorem. quia in fr̄m subito. et de uno calore in
aliud mutantur. Aliud repelit. et fallit omnia. Sig
aut sunt omnia aut q̄dam veneni calidi corrodentis et pu
trefacientis ut arsenici. argentum vivum. Cum g e
venit n h dispōnem q inflamacio vehemens et mul
titudo sudoris. rubor oculorum. angustia. sitis. signum q
venenum est calim. Sz non putrefaciens ut euforbium.
Si aut accidat ptuditas De signis cōplonis ve. calidi
sopni stupor et fritas. et alia signa pr arsuris
et punctiones. signum ē venenum fri. narcotici ut ē
opium. Si aut contingat casus virtutis. et sudor frs
et sincopis. signum est q venenum est a tota sba ut est
napellus. Qm aut cognoscit spes veneni ex
odore eorum. Item ex odore oris cum ē aliquod vene
num in corpe. pp ei ponitur in vapore. q̄ egrediens ad
exteriora reddit odorē veneni cum n alterat. cōo possit
Item aut eveniunt p eos cognoscitur p saporē eoo
rem. Quia aut dispones p q̄s cognoscimus cum n sit
evasio post venenum sumptum. et est prima cognitio h
qr accidit in fine sincopis. sudor frigidus. semiclusio
oculorum. et tunc n spatur salus ug dic anim. Alia dispo
h. qr rubent oculi. egreditur lingua. cadit plous. fit
sudor frs. et h dispōnes significant mortis in n
tum mala poze. Et cum assumpto venenum in corpe
p potum aut cibum. et cognoscitur p arsuram. et corro
nem. spasmus. tumorē in digito vel ungue mor
tale est. Sz si saliva effluit. et labia formicant
ur et in lingua fit ardor. et duricies in dentibus. et
si ad stomacum venit. gemunt angustiose. sudant. vomit
inflant. colores mutantur. fugit mens. et arsu
re s in pordus. oculi obtenebrantur. oportet sic
curere. aliter moriuntur. Dum ve. assumpta inte.
Opr aut suspicantē et timentem no tēde oblivioni
aut no remissi. et no cauter medicacōe sollicitari
ut utatur regimine duplici. vt ē pm defensio ē
cautela. ut aut usum ciborum utetur vels re
sistentibus et invenientibus tam aut sepositis ut lapi
des prosi excellentes virtutis et totum cōpentis q.

ut aut et sim
destructio cum
virtute et
defensio
ē cau
tela.

sudat in adventu veneni. Caveat ne accipiat cibaria aut diversa in quibus diversorum sapor et inveniens abhominabilia et fetencia. Et si consuetus est ante cibum potare aquam frigidam, cognoscat sapores distincte in cibis. Comedat nuces cum ficubus siccis et ruta et avellane ante cibum, et nuces vides cum ruta et calamentum cum vino preveniant. Similiter confectio que fit de baccis lauri, terre sigillate, ana ℥ ii. da cum ℥ iii. mellis cocti in modum avellane. Venenum advenientes expellit. Similiter sanguis expellit. Similiter sanguis leporum ante cibum confectus potatur. Post venenum primo quia si venenum fuerit assumptum, quia per signa dicta invenitur, festinetur quantum scire poterit cuius fuerit complexionis, et ei occurrere statim. Aut debet provocari vomitus et vomitu sapor ipsius perpenditur, ut ipsi liquere, quia si unctuosus fuerit et abhominabilis odoris, rana marina fuerit vel lepus marinus. Si coagulatur sanguis est bonum. Opium fetore discernitur, colore cerusa vel gipsum. Iuvetur vomitus cum oleo et aqua calida vel melle vel oleo et aqua de aneto. Quod si arsura et dolor cessaverit per vomitum, certificatur in dificiendo [illegible]. Tunc detur lac vel serum, vel detur tyriaca cum vino decoctionis rute, vel alia competens. Nutriatur rebus calidis et unctuosis sicut ficubus, avellanis, uvis passis, iure gallinarum vel alia competenti, agnina animalium, edulii, piscibus grassis. Et si ardeant intestina, provocetur vel clistizetur. Post bibat ius galline cocte ad dissolucionem. Balsamum detur cum lacte mixtum. Arsura enim et dolorem removet. Similiter tyriaca maior et hoc fit tribus modis: aut resolvendo venenum et ponit fumum et vaporem. Item expellit a principalibus membris. Item membra principalia ea confortantur unde melius expellunt. Unde vel quod venenum potatum et quod morsus et quod acceptum defendit. Sed puncta ponitur super vulnus et per dat tyriaca vel medicamentum eius vomitu. Cum autem post super vulneris cum extractam fuerit ponitur alia. Tyriaca bona data galline occidit eam. Et si datur lactucella evadit, quoniam cum tyriaca desiccatur, contrarium lactucella humectat. Plures autem sunt herbe que dicuntur expellere tyriace. Scabiosa, pimpinella, vincetoxicum, enula, rafanum, diptanum, cominum, cuminum, [illegible], aristologia longa et rotunda, lactucella venenum destruit. Lac autem asine mixtum vel quod venenum. Similiter testiculi ursini. Similiter os de corde cervi. Similiter testiculi ursini et amictum [illegible]. Oportet autem ut in specie veneni cuius est toxicum, napellus et similia, ut non moretur medicus donec venenum perambulet in toto corpore et ei corrumpat humiditates. Venena que sunt virtute contraria non cum velocitate interficiunt ut dictum est. Verum utrumque curacio est vomitus. Et sit levis vomitiva medicina que iuvat ter in expellendo. Fiat ergo vomitiva media ex decoccione seminis rape, seminis aneti, vel ex decoccione aque et butiri cum sale. Dicit Avicenna quod testiculi galli cum velocitate provocant vomitum veneni, et si venenum declinat ad inferiora, magis confert clistere. Oportet autem ut cum fuerit venenum a tota specie ut dentur medicine que contrariantur illi veneno secundum totam speciem sicut est tyriaca. Et oportet ut reparetur cum medicinis habentibus virtutem resolvendi speciem veneni. Deinde tyriace ℥ ii. vel iii. cum vino decoctionis rute, genciane, salvie, castorei, mirre, baccarum lauri. Et hoc factum tribus diebus continuis, resolvit eum et per sudorem provocat et sic liberat. Et vulgus dat allia ad resolvendum venenum et non inconveniens. Avicenna. Est autem annotandum

quod quod bibitur contra venenum aut frangit acumen veneni aut resolvit substantiam eius aut equat exitum substantie veneni ut terra sigillata, aut opponit complexionis eius, ut potare allium contra morsum scorpionis cum vino. Cuicumque supposit venenum bibat aquam calidam cum alumine et vomat et post bibat lac mixtum et tunc vomat, et hoc sepe faciat. Post vomitum fac clisteria vel da que solvat et vomere faciat, et da de hoc quod fit: baccarum lauri ʒ ii. terre sigillate ʒ ii. et yreos, conficie cum oleo et sit dosis eius avellana. Avellana vina. Et terra sigillata sumpta cum vino in principio idem facit. Et da succum pisi cum ruta, vel da gallinam fetidam ℥ iii. mirre ℥ i. cum vino decocta, vel da testiculus galli statim in potu. Et si post vomitum inflectatur, da aquam tepidam vel aquam rosarum infrigidatam et vomat et moveatur et non dormiat. Verba sunt Avicenne. Sermo in venenis procelans.

Locuti sumus in speciebus veneni et earum medicacione generaliter. Dicamus nunc particulariter de quibusdam communibus artificialibus quomodo fiunt et quomodo egritudines accedentes ab eis curantur, et abstineamus a venenis occultis que non sunt manifesta, ne vulgus in angues addiscant aut doctrina pravorum credere videamur. Sunt ergo quedam venena usualia que quia sunt usitata ignorare curam periculosum est, et de talibus quedam sunt mineralia ut argentum vivum, arsenicum. Et quedam artificialia vel artificialiter parata ut argentum vivum extinctum vel sublimatum, litargirum, sulfur, plumbum ustum. Et quedam sunt que producta sunt a natura sicut terre nascencia, ut elleborus albus et niger, lac titimalli, scamonea, coriandrum, cantarides. Et quoniam artificialia intendimus ostendere preparacionem de hiis primo dicamus. De extinctione argenti vivi. Argentum vivum extinguitur cum forti commixtione salive hominis donec disperat. Et dico quod si proiecis super ipsum aquam fluentem si redierit ad priorem disposicionem non est extinctum, cum non redit bene est extinctum. Ipsum autem argentum vivum venenatum est. De litargiro. Litargirum sic fit: accipiatur plumbum et funditur in olla fortiter cum manu quousque commisceatur terre et plumbum. Postea proiciatur illud totum, et illud est litargirum. Hoc in separatur plumbi ad plumbacoes ollarum. De cerusa. Cerusa autem sic fit: fiat fossa in terra post claudatur circumquaque muro parvo. Deinde accipiantur lamina plumbea oblonge forme quadrangularis ponantur extensive super foveam. Postmodum proiciatur in fovea acetum forte bulliens autem proiectum super superficiem terre, et vapor inde resolutus inficiet plumbum. Post spacium octo vel decem dierum vel amplius rade ab illis laminis quod illis adheret et illud desicca ad solem et erit cerusa. De viridi eris. Similiter confectum facies de laminis cupri absque desiccatione ad solem quod abraseris eius viride eris. De minio. Si autem cerusa decocta in olla rudi moveatur cum spatula ferrea fiet minium sicque sulfur appellatur. Est tamen sulphur quod dicitur minerale et quod dicitur artificiale. Cum autem acceperis minium infectum ius illud in olla cum lexivia vel urina fit plumbum. De plumbo usto. Si autem accipias sulfur et amphoram et liquefacias plumbum et proicias super ipsum pulverizatum et moveas fortiter vas habebis plumbum ustum. Et dicunt quod si accipias cerusam et ponas in ampulla vitrea lutata forasliter perfice et facias ignem et cooperias quousque resolvatur rubeus fumus tunc erit minium. Et ulterius calefacias quousque exierit fumus blavus erit azurium nobile. Et hec omnia hominibus sunt venena. De singulis ponamus medicaciones speciales. Argentum vivum accipitur interius quousque ex

tinctum · quod non extinctum. ¶ Invenitur autem acceptum interius
non extinctum · et non nocet quia ut dicit Avicenna egreditur per inferiora
egestionis cum dispositione sua prima · vivum cum infunditur in aure
alicuius tunc principaliter facit accidentia. ¶ Primo facit vehemen
tiam doloris · postmodum alienacionem mentis · deinde perducit
ad spasmum · postmodum in vehementiam doloris lateris et gra
vedinem · ad ultimum perducit ad appoplexiam vel epilensi
am · et hoc cum constringit cellam cerebri · et tunc cadit et moritur
et. ¶ Accidentia que inducit argentum vivum extinctum vel sub
limatum interius acceptum · sunt similia accidentibus que facit litargirum.
¶ Fit enim punctura et corrosio in interioribus et maxime intes
tinis · et fit gravedo lingue et stomachi · et apparet cor · et ad ul
timum retinetur urina · et prohibetur ei exitus et moritur. ¶ Et
dico quod argentum vivum non extinctum medicatur me
lius per clistere · quoniam descendit cum egestione cum dispositione sua
prima. ¶ Quod autem extinctum vel sublimatum melius educitur per
vomitum · et hoc statim postquam sumitur interius · quod si descenderit ad
intestina · quoniam excoriatur interius et oportet obviare. ¶ Post
modum autem sunt tres intentiones necessarie · prima ut solvatur
si quid fuit residuum de veneno · et hoc per medicinas resol
ventes cum · v · gr. Detur de mirra · ʒ · iii · cum vino
et · vel aqua mellis · vel de se · apii · ruta · salvia · castoreum.
decoquuntur in vino et sic detur. Secunda ut confortetur
cor · sic per dyamargariton et per ceteras medicinas cordi
ales ut in egritudine cordis dicetur. Tertia est ut si
fuerint vulnera in stomacho vel in intestinis per quod cum sit · ut consolident
sic ex pinguedine capriva vel porcina · et decoquatur cum pti
sana sic dicit ysaac. De argento infuso in aure

¶ Cum fuerit argentum vivum non extinctum in aure infusum
alicuius sic docet Avicenna · quod statim intendunt extrahere illud cum lam
ina plumbi. Dicunt enim quod cum intromittitur in aurem adheret
ei argentum vivum et exhit. Et dicit Avicenna quod hoc est error
i · experimentum fallibile · quoniam est possibile ut perfundatur ita
argentum vivum · ut non attingat plumbum. Et dico quod
melius esset ad hoc lamina auri propter illud quod argentum vi
vum sitit aurum · sicut siciens aquam · ut habetur in minerali Albertini
cus. vnde et experimento scitur quod licet aliquantulum sit di
stancia inter argentum vivum et aurum. ¶ Docet Avicenna
quod homo hic surgat super pedem unum et saliat super alium pedem
in quo infusum est argentum vivum in aure et inclinat
caput suum · quoniam possibile est ei plurimum declinare et tenendo
cum manu sua rem aliquam firmam que ex quantitate mo
tionis exhiciet argentum vivum · ad similitudinem hec
medicine similia. De anacardo

¶ De venenis terre nascentibus medicinas sumptas
et primo de anacardis que sunt fructus que per se sumpta sunt ve
nenosa. Faciunt enim medium incisionem vehementem
in gutture et in intestinis · et quoniam inflammant ita quod indu
cunt acutam egritudinem · et quoniam inficiunt · et minus
malum quod ex eis accidit est mentis alienatio. Et quoniam
ponitur in medicinis cum aliis et frangitur eius violentia
et non nocet · et quoniam comeduntur cum nucibus · et tunc parum vel
nichil nocent. ¶ Secundum dulcificare accidentia oportet ut
dulcificetur medicatio · quoniam ei facit mordicationem et ra
sionem medicine erit cum rebus unctuosis sicut oleo
amigdalarum · et sisamini et butiro · et lacte olei · et in
rebus unctuosis et lacte infrigidato cum et quiescenti.
¶ Quando autem faciunt mordicationem plurimam et in intes
tinis · conveniens est balneum quod extinguit illam eius
venenosam · et resolvit eam. Quando autem inducunt
febrem acutam oportet regere in suum regimine

acutorum · ita cum quod ultimate attenuata dieta.
Quando autem accidit alienatio mentis sompnum est provocan
dum cum se · lactuce · papaveris al · cum decoquitur in lac
te mulieris et exhibeatur fiat inunctio timporum cum po
pulo et aceto. De ellebero assumpto

¶ Et de hiis venenis terre nascentibus est elleborus duplex
est enim qui dicitur al · quod evacuat album humorem · i · fleuma.
et est niger quod evacuat melancoliam. ¶ Ex elleboro vero albo
pro sit inde superflua vomitus. Inde superfluus
fluxus ventris et singultus · et inde accidit plus quam non
expellere possit et inducit suffocationem · et hoc operatur
tur casum virtutis et perducitur ad sincopim et spas
mum · et sudorem et propter ista abstinuerunt antiqui ab usu
medicine elleborate · non post longum tempus sine operati
onis. ¶ Pulsus autem illi cui accidit nocumentum propter ellebo
rum in primis latus · rarus · valde debilis · valde tardus · et maxime
xime quando calor innatus provocatur · quod plurima in que attra
xit non expellitur. ¶ Et inde fit plus diversus mortificatur.
et hoc fit quando videtur plurimum est contrarium. ¶ Si autem redeat
pulsus ad equalitatem : incipit dispositio infirmitatis melio
rari. Quando autem perseverat in ordine et inequalitate et cum
hoc sit debilis · convertitur dispositio infirmitatis ad singultum et spas
mum · et sit pulsus frequens · tunc periculum est. Et si prima
dum fiat pulsus extinguitur calor innatus et moritur.
Quando autem propter ellim al · fit pulsus undosus fluctuans
¶ Cum ergo fit post potum illius · oportet evacuare eam cum ve
locitate cum clisteri evacuante flaticum humorem vel me
lancolicum secundum intentionem medici. ¶ Et inde oportet provocare
vomitum cum aqua calida mixta assumpta · et quoniam superfluit
vomitus · et oportet os stomachi confortare exterius apponendo
stiptica. Et epitima que fit ex cimino · menta · absinthio.
et pane asso. ¶ Et qui fluxus ventris superfluit · oportet in
balneo. Quando autem accidit spasmus oportet lac cum butiro in
terius · et tunc oportet inungere membra nervalia et spinam dorsi
cum unguentis mollificantibus calidis · sicut est arogon marciaton · et
similia · et hoc modo curantur. ¶ Alia que sunt hec genus et sim
iliter omnia similia similiter ex elleboro nigro accidunt et hoc
modo curantur. ¶ Et sicut ei cum ut detur absinthium in potu
cum vino vel cimino · vel aut · castoreum · spice ana · ʒ · ii · cum
vino da. ¶ Super inflationem ponatur pannus calidus · et
evaporetur cum oleo · et comedat mel · et caseum recentem
cum butiro et similibus unctuosis. ¶ Si solo ventris
superfluat · sedeat in aqua frigida et bibat medicinas stri
gentes. De veneno castorum

Castoreum vi · interimit et interficit statim · quod datur
lac acetosum · et fiat ut vomat. ¶ Litargirum
limatura plumbi interficiunt · similiter cerusa · ʒ · iiii · li
matura ferri · similiter calx · et arsenicum · similiter euforbi
um · ʒ · ii · similiter scamonea · ʒ · ii. ¶ Contra hoc da lac
extractum a butiro et sumat. ¶ Similiter oleander · et anacar
di et condisi · et elleborus al · et succus cucumeris asinini · et ni
gella et agaricum nigrum · et medicantur ut ex elleboro.
¶ De venenis terre nascentibus frigidis De opio

est opium · quod fit de succo papaveris nigri soli exposito
et exsiccato · et interficit interius acceptum · quia ingrossat
sanguinem · et prohibet eius cursum et congelat eius spiritum
sive ingrossat et prohibet eius motum · et spasmantur
instrumenta hanelitus De cura opii Cura erit hic primo
intendamus educere opium de corpore si sit possibile.
et hoc per vomitum · vel per clistere · per vomitum si ex recen
ti corpore fuit acceptum · s · cum decoctione salis et olei in

aq̄ detur · et postea puocet' uomit̄ · postmod' fiant clisteria forcia sic̄ benedicta et ýcre · alior' · et salib; · postmod' detege' in uino gingiui · pip · castor · ruta · et sal · et dent'. Dulcem ipsaui cū melle · allia · et nuces · et det' tyriaca cū eis ꝯsens · Allia ꝓprment' cū uino · et hec ꝯfecto · R · ase · sauine · castor · pipis · an̄ ꝯficiant' cū melle · et dent' ad q̄ntitate auell' · cū uino. Ꝉ vini forte antiquū bibitū simile in multa q̄ntitate ꝯfc̄ cū medicato op; puocare sternutacōm cū imectē pluris ꝓ uis al · nigelle · licet in eo sit piclin cū pfū datur in eis sopn̄. ¶ Op; ut teneant' capilli eor̄ et non pmittantur dormire · et inungant' frons vngis ca · sic oleo costino · nardio · et sic vnguta agrippa · apo gon · et salia ꝓ timore spasmu · nec ledant' intestina. In aq̄ sorbeat aliq̄ ꝓungla · et odoret castor' · et muscū · De cassillagine ¶ Cassillago aut̄ q̄ est · se · iqm̄ gdm al · qm̄ in · cū ine' accip' mordicat intra eor̄ · et aspidit lingua · et spumam ab ore educat · et ruborem ocloy · et uertiginem · et tenebrositatē eor̄ · et contractōm lacuelit et siccitatē · et eidem pruritiōm fac̄ · q̄ omnia accidūt p nocumnta cebri. ¶ Inedu e pouc̄ ad epilensiam · et nigrū inducit pfocacōm et strictatem extimor · et uehementem tensiōm · et destruit ymagiōm · et induc̄ spasm̄ · et sic interficit.

¶ Cura eius ut dictū est sicut pos̄ · ul' uomitu · ul' clistere · Dein ꝓprmet' uenenū · gali · et pip cū uino et castoreo cū ruta · et mtii · ꝯfitur · et bacce lauri · et recepto q̄ dixim' in p̄ · lac uaccinū · ouinum · et caprinū et medicatū · sepa allitai ꝯfo. ¶ Et se · raphani · et sinap · nastru · urtice cū vino cocte · et tyriaca sic dixim' in opio. ¶ Fiant et sternutacōes cū aceto et pluite pipis. ¶ Aliud aū dixit' sic · q̄ iqnnū albū da statim lac ouis et capre · aq̄ et mel · ul' aq̄ sepe. Cura ei' est uomitu · Da tyriaca si bibat iqnnū in · fac clistē · uomitu · sodom uenēs · et vinū purū bibat uicisci cū pipe ul' ruta · ul' castor' · ul' se · eruce · urtice · simpla uentē cū farina tritici ē uino · et · aq̄ coriandi et pslinū. fac uomitū ē oleo de lilio · Comedat uitella ouor' cū pipe et sale et misto · bibat aq̄ salsam. ¶ Cont' potū et ceruinum dat fac uomitū frequēte cū me' · ʒ · i · in aq̄ · et clisteria cū aq̄ ordi · et albumine oui · bibat lac et butirū crudū · et soluat uentrem cū oxi' et ýdomelle · et oleo ro · stillet' in vrgam balneo. Cont' sanguinē coagulatū

¶ Cont' sanguinē coagulatū in stō mirabile est lac caprinū · ipm̄ eīm statim dissoluit · ul' acetū bibat · sepe fac et uomite · ul' cū mill' et succo apii · ul' sir' acetoso. ¶ Si in uesica coagulat' · me' ad lapid' bibite i uesica · op; clisterizare · ul' exibe p incisiōm ut lapis. ¶ Si lac coagulat' in stō ꝓ coagulū bibit cū lacte sed tū · frig' cor' · pfocacō lacuelit' · abstineat a salicis q̄ faciūt caseitatē. ¶ Det' acetū cū aq̄ in potu · ul' succo calcimti · ʒ · i · q̄ resoluit ipm̄ statim · h̄ et mltū phib; lac a coagulōne. ¶ Nocumtū eīm accidit ex oleandro · et coriandri · et succo cicute · agaric · asinimi · et nigelle · et agarici · in · Curant' ut nocumta ex cucurbitil · ul' ello · De gn̄e eīm calī uenenī sūt litargir · limatura plūbi · gali · cruse · ʒ · iiij · et limature ferri · et calx · et arsenie · et euforb · ʒ · i · silr · scamonee ʒ · ij · interficiūt. ¶ Et da lac extractū a butiro et similes medicinas supior' ꝯuenientes. De uenenis exterioribus

Dicend' est de uenenis exterioribus q̄ ueniūt extra ex morsu et punctura aliquorū uenenosor · Quot' q̄ q̄dam alia p se · sic̄ serpentes et corpa anulosa et silia. ¶ Et sūt alia q̄ sunt uenenosa p accūs · sic alia canis ꝯsecutus rabiosa · sic homes · caues · et uulpes et cq. ¶ Dico q̄ i his hoib; gn̄alr q̄ sp̄s intos sūt et humores intrisic tabiores sunt illi qui inueniūt fr̄ · et p̄totas mb' · et mag̃ sūt infecta · Sed ꝓ h̄ saliua cū sit admixta plurimū i ore cū spib; et humorib; et ꝯfluentib' ad os · et sic aliq̄s ē sup fluitas nutrimti p̄toras saliua et ideo mag̃ ꝯat cū igniā corp' alis p uulnus q̄ fit p puncturam et morsū · et ꝯuertit ad silem dispōm rabiosam ul' aliam · et ꝓ h̄ morsus rabiosi · deterius est in ieiuno · q̄ u' mala saliue est fortiōr · silr · in aliis. ¶ Morsō q̄ h̄ac ē peior est punctura et citi' accelat ad morte. ¶ Cū q̄ morsus et punctura dūsa infingerint nocumnta et uenena · cqm et · cqm fria · ul' aliis mm. ¶ Calim uenenū cognoscit' loci rubore nimio · ul' citrinitate absq̄ inflatiōne et pustell' et aliis silib; dolore q̄ acuto. ¶ Frim ū albedine · ul' liuore · ul' nigredine · et stupore pris · et cuore ul' pustulis significant'.

Cura gn̄alis ¶ Ponim' medicacōnes gn̄ales · deinde signa et curas spales. Dic̄ q̄ sic auic̄. Cura gn̄al' cui uenenū est ꝯfortacō caloris nāl' · et extracō ei' ad expellend' · q̄ fit cū tyriaca · et lubricare uenenū ubicūq̄ sparsū · et ut melius extra' exeat et ꝯfortatiue ubicū · et post expelle' et destruere opones potentib; epithimatib; · humore naturalem regē · Nominare uenenu solue. ¶ Nola ꝯuenit cū scit' q̄ uenenū suptū sparsū est i corpe uene · et ū exeūt' p apposita · ul' gallinam ul' caudā ul' collum · q̄ p calore exibit' · ul' p pice in calā in uino lutū in lana et apposita · ul' score cap · ul' p ligaturam forte extremitatū · p uigilias · q̄ calor exibit' ad exterā p uentosam incisiōm · ul' sugendo. ¶ Et ꝗdam medicine exibūt uenenū p calore uehemēte · q̄dam p siliitudinem ut caro uipe · ut ipi post abcisiōne extremitatū exibit uenenū uipe · et tales me' sūt q̄ mediē inē ꝯplexiōm uenenū et ꝯplexiōm corpis · h' exibūt uenenū. Castor' cū oleo · ul' suci' porri · allium elixatū cū bu' butiro · sulph' cū vrina · calamintū silr malue · fel tauri · allium cū sale et stercore caprino ul' i cum morsu vz caly cū mill' et aceto emplastra. ¶ Valz etiam de aq̄ salsa mel supponē coctū et maxime in punctura aranee · vz sede in aq̄m. ¶ Si aū ve' coste fermina sic electore ciebochie solo uetus · s · uenaz pancipalim · h' locū et morsure ul' puncte · si pua est punctura elargetur et ū calor dūari ꝓcedit' · p' radix ꝯsolide minoris tēre mē duos lapides epithiet' · galir · radix lilii cū al · ouitrum · silr · linatria et pimpinella trita cū aq̄ ro · locus sepe cāuuoluat' et panni bine est alpsus applicet' · h' i ualiūt in antece · et carbūcolo et nolimetangē · q̄ in ē ubiq; uenenosa. ¶ In frō aūt ueneno allium cū nucib; in ag' et ficub; et sale supepithiet'. ¶ Silr pluris de aristol' ro · et gentiane aā cū succo allii et modico melle ucul;. ¶ Dic̄ q̄ tyriaca mag̃ et sr potuc̄ · et lūi scat' ponat' i mētū q̄ ē sumū medici · et singlare in ante. ¶ Preterea in morsu ul' punctura vz epithia lo · dam̄ · R · agapini · galban · amoniaci · bol' armīci · rose · mirre · mamme · gentiane · aspros · omnium an̄ ʒ · iiij · ꝯfice ē dāpinleō et succo rute et allii. ¶ In medicacōe morso si fuit ab hoie ul' ab alio · h' p'ms ō · ū applicet' ululi p anni · iuno i oleo · aū uiuig · et in oleo

multociens et abstergatur. ¶ Item fiat emplastrum cum melle et cepa super vulnus. Fabe masticate crude supposite vulneri iuvant valde. Lumbrici terrestres cocti in vino et suppositi iuvant.

¶ Unguentum nigrum ex adipe et cera et oleo et tyriaca confectum. Et si post in corrumpatur color loci exhibetur sanguis cum ventosa prope locum vulneris vel per flebotomiam. In quo non fiat flebotomia non ex vena propinqua vulneri vel possunt apponi sanguisuge.

post universales curas

¶ Post universales curationes dicendum est de curationes particulares secundum diversas species animalium et primo de morsu hominum. In homine deterior morsus est quando est vehemens a ieiunio et ab homine rabioso. ¶ Accipe cepa, sal, mel, commisceantur per continuitatem diei et noctis suppone vulneri. Postea fiat unguentum nigrum et ungatur. Et illud unguentum fit ex adipe anserina et gallinacea et cera et oleo vel tyriaca. Postea accipe [illegible] pulverizatum et commisceantur cum oleo et vino et supponatur. ¶ Item ossa vitellini adurantur donec albe fiant. Postea conficiantur cum vino et oleo et supponantur vel cum melle. ¶ Commisce sal et muria cum melle confecta cum vulnere. Fiat magis tunc oportet ut succo adusto et aspergatur super ipsum cinis caulium. Et quando fit morsus in ieiunio fit deterior et magis timorosum. Et superpone emplastrum factum ex farina fabarum temperata in aqua vel aceto. Et non quod quicumque vulneri supponitur debet esse actu calidum. Dicit enim Ypocras frigidum nocivum vulneribus de actuali frigido intelligitur. Et hec duo extrema ultimo dicta multociens permittitur.

De morsu canis non rabidi

¶ Morsus canis quandoque est rabidi quandoque non rabidi. Morsus autem non rabidi domestici curatur quiescentes cum illis que diximus in curationibus aliorum rabiosorum et cum hiis que diximus in morsu hominis. Et sunt medicine ad hoc speciales ut statim cum mordetur homo a cane non rabioso calefiat locus cum aceto et multociens ponatur. Postea super locum morsum cum aceto et remaneat hoc emplastrum tribus diebus continuis. Et est hoc emplastrum conveniens quando canis ille dispositus fuerit ad rabiem. Postea accipe cepam et sal et rutam et farinam fabarum et amigdalas amaras et hec omnia conficiantur cum melle et superponatur hoc emplastrum.

¶ Quando autem accidit ex morsu huius canis inflatio magis et vehemens tunc oportet ut curetur cum medicamento ad frigidum. Fiat ergo emplastrum ex plantagine et sale et foliis cucumeris vel loco istarum si non inveniantur accipiatur morella vel lactuca portulaca commisceantur cum aceto et supponatur calida. Vel argilla et cum aceto conficitur. ¶ Si fuerit vehemens inflatio [illegible] cum sale et melle suppositum confert in morsu canis rabidi.

Item de morsu canis rabidi

¶ Morsus canis rabidi rabiem inducendo interficit. Dicit enim Avicenna quod saliva eius est mala et maliciosa, fraudulenta venenosa. Mala quia maliciam interficiendi habet et maliciosa quia rabiem inducit et a sensu remm scienciam deicit et discretionem intrudit. Fraudulenta quia latet et quandoque post annum aut duos aut septennium manifestatur. In quibusdam enim ut quibusdam placet humoribus cerebrum [illegible] ex sua similitudine citiorem consequuntur infectionem et malicie sue effectum. Quia in humoribus simbolum faciliorem est transmutacio venenosa. Unde resolvunt virtutem et conculcant spiritus et inficiunt.

¶ [illegible] inducit quod cum canis sit [illegible] frigidus et siccus cum dominatur melancolia siccitas ultimate in ipsa malicia et corrumpitur et post [illegible] siccitate intense acquisitam super se disposicionem venenosam quam cum diffunditur inficit cerebrum et cerebrum immutat et corrumpit dispositionem. Unde obtenebratur cerebrum et [illegible] quam ymaginatur et obviare quam pretenebricate cerebri ex fumis [illegible] representantur. Unde ex [illegible] aque fugit et terretur tamquam a contrario ut ea non apprimet. Immo et ex fantasia cerebri contraria conmaginatur propter contrariam cerebri disposicionem. Inficitur enim humidum a sicco et clarum a tenebroso. Unde claritate terretur et precipue aque et forte propter resolutionem tenebrosum magis clara. Unde movetur a contrariis disposicionibus. ¶ Dicunt autem alii quod cerebrum ipsum disponitur aqua vel quod alio nomine limpha. Unde tales a quibusdam limphatici vocantur et hoc videtur quod cum humidum extra representatur anime et fit amplicatio ad consimile intus, [illegible] a toto intus a pre propter eius dominium [illegible] disposito a suo contrario et inde fit timor hoc tamen a desperatione procedit quod cum cerebrum ponitur sibi contrariis disposicionibus nec aquiescit sed [illegible] perturbatur et nulla specie statuit sed ab omni fugit ut et canis rabidus solitarie incedit. Et propter infectionem spirituum et furorem et habundanciam inflantur palpebre et rubent oculi et scintillant et ardent et retrahuntur auricule propter [illegible] siccitatem. Et cauda inter coxas firmatur ex indiscretione anime aut timore aut stulticia insultandi et occultandi maliciam. ¶ Et abiecto [illegible] ostendit propter spiritus turbatos et infectos et ad iram provocatos. Et vulgus latrare credunt [illegible] esse fantasie propter obumbrationem cerebri. Aut turbatur magis cerebrum ex tenebrositate exteriori et canes fugiunt propter contrariam nature immutationem. Et omnem familiaritatem non dominum suum cognoscit licenciet. Et forsitan propter hoc ut non ostendetur familiorem alius bestiis et fideliorem. Et hinc virtute fa[illegible]lem ultimo oportet recedere. Et quod currit furiose et impetuose non respiciens a dextris vel a sinistris est ex impetu spiritus et indiscretione. Et quod lingua ab ore dependet est aut impetu currendi et attractione aeris aut defectu virtutis memorialis aut ut ipsis aliis placet ex perturbatione radicis lingue. Unde saliva effluit et spuma ex agitatione spirituum. Sed minus nocumento ingressu super radicem lingue unde saliva et cerebrum ingressum est super [illegible] unde corruptionis [illegible] accidunt. Unde non cognoscunt [illegible] non lingua non saliva non excitatur a voce vocantis. Sed ex indiscretione et [illegible] mutatur non meminit dirigere pedes non domesticos agnoscit. Agnoscunt sed alii canes eius indiscretionem et maliciam percipientes eum fugiunt et latrant. Et quod cerebrum est infectum humore venenoso et spiritus corporis inficit. Et saliva tacta inficit et venenat. Et propter hoc panis tactus a saliva ipsius vel sanguine ipsius ab ipso infecti ab aliis canibus refutatur. Immutationem enim nature sue contrariam et inimicam naribus percipiunt. ¶ Item mica panis vel nux pistata si [illegible] per diem et noctem super vulnus et post detur galline quam si usque unam diem mortua fuerit signum est morsum canis rabidi, si non non. ¶ Primum consilium est ut non claudatur vulnus et si clausum fuerit aperiatur ut putredo et sanies effluat quod solet fieri per multa tempora. ¶ Aperiatur ergo cum flebotomo si apertum sit ut ubique supponatur ventosa vel iuxta vulnus apponantur sanguisuge. Et memento quod post aperitionem exprimatur ut effluat putredo et sanies quod solet latere per multa tempora venenum clausum. ¶ Confert cibus diebus continuis tyriaca ut dictum est in curis superioribus et coagulum catuli cum vino et que dicentur in morsu competens hic adhibeantur super morsum. ¶ Fiat emplastrum ex ficubus et nucibus et sale et allio insimul [illegible] et alia localia. Quarto die fiat flebotomia. Post flebotomiam decimo die fiat balneum et quod [illegible] usque ad [illegible] unde consilium est ut [illegible] in anno [illegible] in singulis

quindecim diebus usque ad finem anni accipiat tyri
acam maiorem ad pondus .v. d. cum vino decoctionis
genciane vel baccarum lauri vel mirre. et vulnera ten
eantur semper aperta. ¶ Deinde statim ad potandum genciana.
aristologia ro. diptanum. vel alia cum piperi. et vulneri supponatur.
sepius sanguisuge ut venenum extrahat. Deinde et acuta
medicina que vulneri apponatur. sicut allium. sinapis. puden
dum culus galline vive supponatur ut in antece. Canis et
rabidus fissus vel aliquid iniuriam ipsi vulneri apponatur. Quod
dico de serpente in morsu ipsius. ¶ Item sicut columbinum eum
placitum [illegible] que quandam speciem sunt que in [illegible] post sunt fla
ma et ignis et malleabilis est eorum natura. et operiunt
in opere ut sicut columbinum in scrofulando percussus ita ut non
vincatur a veneno. vel consumitur et alterat et vi in hoc mor
su. Detur et cinis cancrorum fluvialium. vel hoc sicut. cinis
cancrorum flu. ʒ. iii. et s. genciane ʒ. ii. terre sigillate
ʒ. v. dyabule ʒ. ii. cum aqua vel cocti sine carne. Aliud sicut.
basilici. aristologie lo. ana ʒ. vii. genciane ʒ. vii. piperis
opopanac. ana ʒ. i. mel quod sufficit. da ʒ. ii. et s. cum aqua ca
lida. Dentur nuces ad comedendum. Dicit quod aqua maris cocta
ac. lectur canis assata datur comedere dicitur iuvare.
alii aquam fabarum vel ferri extinguitur datur nescienti. ¶ Item
licium. opopanac. cepe. sal. ruta. nuces. frumentum.
ficus frondes. iunci. orobum. simplicia sunt composita cum
melle supposita valent. et morsibus humanis prosunt et
ossa [illegible] incensa et cum melle temperata et supposita.

¶ Ydrofobia est passio timentis **De ydrofobia.**
aquam procedens quandoque a morsu canis rabidi. Unde dicuntur
ydrofobici. ab ydros quod est aqua secundum grecos. et fobos quod est
timor quia timent aquam. Unde et dicuntur limfatici. quasi in quadam
arbitrantur a limpha vel lim. et crescentes in cerebro aliis
vincitur similem dispositionem eius. ¶ Fit enim ista passio ex
morsu reptilium et rabidi canis. vel fluenti aere cor
rupto et pestilencia. et ex spuma rabidi canis proiecto
in aqua. quam si aliquis bibit. statim fit ydrofobicus et
desipiscit. ¶ Cognoscitur autem ydrofobia in parte per in
dicia pacientis. et per alia signa. quod primo adest quedam indiscreta
animi desperacio. quandoque vigiliarum instancia et sompnia
turbulenta. aspectus eius terribilis. aer apparet eis quandoque cla
rus quandoque tenebrosus. quandoque viridis. Desiccatur lingua et palatum
sitis adest. frequens extenuacio corporis. stercora detenta.
Aliquando rugit et aperit os et educit linguam et clamat. rau
cescit. vox coartatur. postea sincopizant. quandoque resolvun
tur in calorem. quandoque in frigidum sudorem. adest tremor omnium
membrorum. torsio et frigus ventris. aquam et alia clara per
horrescunt. et dicunt quandam hoc esse per fantasiam quod videlicet
quos in aqua ymaginantur. ¶ Primum consilium ut offeratur
tyriaca cum vino decoctionis genciane vel baccarum
lauri vel mirre. Secunda die fiat flobotomia a cephali
ca et vena cephalica. ¶ Digeratur in cum equali mixtura
oximellis et sirupi de fumo terre et oxizacchari purgetur cum
equali mixtura yeralogodion. et catarticum impleatur. et yeram.
Tercia die fiat stupha de herbis dictis in speciebus lepre
Exeuntem a stupha offeratur tyriaca cum vino predicte de
coctionis. Secunda die apponatur una cephalica. et singulis
mensibus usque ad finem anni. et iteretur sepe predicta stupha
et apponantur cephalice alternatim. et singulis .xv. diebus of
feratur predicta opiata. ¶ Item scarificaciones fiant in an
terioribus et posterioribus tybiarum. Item apponatur in fonticu
la colli ventosa. Item singulis diebus in mane acci
piat de equali mixtura dyasene et dyantos. et sequitur vo

simplicis sirupi de fumo terre et fiat dieta ut in mor
su canis rabidi. **De morsu tyri serpentis**

Tyriace morsus mutat colorem in albedinem et ru
borem minime apparentem. et calorem fortem. et est
calor non. defectum inducit et stupefaccionem. sudorem fri
gidum. torturam ventris. angustiam. vomitum collicum.
¶ Et quia hoc venenum calidum sit. cum per calidum resolvencia
suam speciem curatur. dispositio est ita. dispergitur et calor
ipsius et venenum calidum. coagulat sanguinem cordis. Et for
san hoc est quod venenum devincit calorem cordis. unde succedit
frigus coagulans quod calore dissolvitur. unde cessat obiec
cio quod a frigido coagulatur. a calido dissolvuntur. et que a calido
coagulantur ab humido dissolvuntur. quod istud venenum calidum est.
quod sanguinem coagulat. non ergo a calido dissolvetur. et dico quod
non coagulatur a calido. nisi per resolucionem humidi. et disgregacionem
calidi. unde succedente frigidum coagulatur. quod abeunte calido
coagulatur non ergo a calore recte coagulatur nisi eius absencia
et privatione. quod directe a frigido unde a calido dissolvitur. ¶ Inci
piendum est in hoc morsu a ligaturis ut loca morsus sec
cius ligentur. ne venenum perforat ad principalia. et dicitur
quod ligatura melior est cum corrigia cervina. hoc eius oppositum
contra venenum. Deinde suggetur ventosa aliter. quod
ut suggens sit [illegible] et os eius super locum cum vino et oleo
et locus spongia calida. suffumigetur et multum scarificetur
et esset utilis abscisio. si esset in loco non multum dampnoso
ut digito. tyriaca detur. sanguinem enim coagulatum
dissolvit. omne enim venenum sanguinem cordis coagulat
sicut coagulatum lac. sicut dixi. ¶ Tyriaca autem cum confortat
sicut flamma in expulsione fumi. vel decoctum succi frondium
malorum. vel vinum decoctionis ipsius. vel aqua decocta [illegible]
asinini ʒ. i. [illegible] cum lacte pecudis. vel succi frondium
mirte. et succi [illegible]. ana lb. ss. genciane ʒ. v. cum
ʒ. i. et s. coquantur ad medietatem. et dentur ad bibendum. ¶ Deinde
cerebrum galline cum vino et se. [illegible]. comedat cepas por
ros et allia et similia. ¶ Item pullus galline fissus per
medium epithimetur. dicitur squilla in aceto cocta. Item ficus et
allia pistata supponantur. Item Recipe se. rap. piperis. ase.
opopanac. ana ʒ. i. galbani. sulphuris. ana ʒ. ii. tempera
cum vino et suppone. **De morsu serpentis et aliorum**

¶ Contra morsum serpentis. vulnus cum flobotomo. et aliorum
venenosorum animalium. aperiatur vulnus cum flobotomo. et extrahatur
sanguis et fiant incensus. postea exbibeat tyriacam
dyatessaron. vel metridatum. vel opopira. vel ad minimum
latinam aliorum. vel succum genciane. vel serpentarie
vel yperici cum lacte vel succo [illegible]. simul pulvis gen
ciane cum succo detur. similiter in aliis species venenum per os
¶ Item predicte opiate tribus continuis diebus dentur per os. et al
lium per os pistatum cum sale vulneri supponatur. et addatur
yperico et [illegible] quidam diptamum. calamentum. bacce lau.
aristol. [illegible]. tapsus bar. lac. et porcellana et agnus castus.
Quarta die fiat flobotomia. vel tercia. et sequitur balne
um ut predictum est. ¶ Item debet ligari locus morsure for
titer ut per consequens transeat [illegible] et ipso ad vulnus. et
inhibeatur accessus ad membra principalia. et hoc fit me
lius cum corrigia cervina. et dicunt quidam quod cum punctura
cum fuerit aliqua venenata ex morsu vel punctura, nisi
debet stare. et informatur pes. et de terra informata pe
dis elevetur. et colatur [illegible] super cultel
lum albi manubrii. Et alii faciunt idem posse fi
eri sine cultello dicendo per iii. sigillatim cum versa
Kyriel. xpel. et c. et et premendo hec verba. porro. po

ca. ziro. aray. zaray. pacitur. vel cum huius caro. carnice. rampinice. seray. abnaray. pacitur. emanuel. et dicetur aqua infirmo vel summo si infirmum desunt uenari.

Vel sic cum inciatum fuit et quod aliquis fuit morsus mitte in manica tua et recollige eam recte dicens. zaro. zare. zebedei. porro. potal. inmana. ssynay. in pacitur. et da bibere inde.

Contra morsuram canis rabidi scribantur hec uerba in pane ordeaceo et da ei comedere. bis. binis. dictonis. bis binis. hiscis. bis binis. etcetera. sic sanabat. minimus. sancta maria sibi cum. vel etiam rectos vel eas. circulariter scribe in circuitu panis. et ultima dictio sit in centro. et tunc morso a cane tribuatur.

Morsus De morsu scorpionis et punctura eius. Morsus scorpionis dolorem inducit maximum. in calore et modo frigus. alium angustiatur. alium uero rigorem et frigorem patiuntur in extremitatibus corporis. ad tumorem. alium sudant cum febre.

Morsus centipedis angustiam inducit maximam. animal est in partibus transmarinis longitudinis palme. xl ii. habens pedes. cornua autem capitis ad modum pilorum. sed animal est angustiosos morsus. et inflatur locus statim. et pungit et resoluit in sudorem et cito interficit.

Tarenta animal paruum est. vi. habens pedes. tres hinc. et tres inde. habens collum gracile ad modum pessi. et autem caput quasi bechia. ad longitudinem pruini digiti. sed gracilia ad modum acus. gracilia in capite et fortia ad modum tenacli. ad modum cancri habens caudam extensam in superficie. aculeum paruum acutius acus quo pungit. et sunt duo genera nigra et crocea. clara et crocea peior est. et nigra reperitur frequentius in lombardia. item circa mare et uocatur a lombardis scorpio. formatur ad modum lacte. vel pruinalis. et maior est pruniali. minor tamen magna lacta.

Tarenta pungit dolorose et acute. et predicta sincopa inducit. Centipes autem morsus facit pedem. similis est cuiusdam. detur statim tyriaca maior vel sorrigene. et in morsure ponatur aristolochia ro. ℨ. i. et s. cum uino decoctis. bacarum lauri. detur et butirum et mel. cancri fluuiales dentur cum lacte asinino et uino. ouis agarici. siler radix eius.

Confectio ualens ad morsum scorpionis et puncturam aranee. Recipe. aristolochie ℨ. vi. piperis ℨ. iii. opii ℨ. i. et s. piretri ℨ. v. tempera cum uino et da in modum fabe. aliud. Recipe. cuamini agrestis. et domestici piperis. mirre. rute. ana. tempera cum melle et da bibere. aliud Recipe. ruta. se. eruce. piretri. storacis. sulphuris ℨ. ix. castorei ℨ. iiii. fac puluerem et tempera cum sanguine testudinis et da bibere.

Et nota quod basilica. id est genciana cum spuma eius masticata et comesta ante unam horam fatigata cum aceto distemperata. postquam potata occidit quod petens et alio uimes in uentre. venenum istud frigidum est. et ideo ualent auellane. et album et castorei.

Item statim post morsum omnium reptilium. uel ambulantium scindatur gallus per medium et supponatur morsure. et totam venenositatem obibit. et uenenositatem ex eo inflatur quod repit.

Contra puncturam aranee est speciale ut ponantur duo uel tres in oleo et cum putrescant. hi olim omnis puncturas eius sanat. Dicitur et quod cancro spurius ceptatum fit suum morsum. uenenum in se colligo. vel fiat in aliis. fiat autem ex predictis carminibus unum. non autem melius. De aliis animalibus

Corpus animalium. ix. sunt genera. vi. inuenta lesis in congregatione. et ea in solitudine. id est solitarie. hoc genus sunt uespes. et apes. et formice. Et hoc quedam uiuunt ex uenatione. quedam ex depone. Quedam enim deponunt ut apes. et quedam uenantur et deponunt ut formice. quedam uenantur etiam ut aranee.

Hoc quedam habent regem. quedam non. apes regem sequuntur et si amisit alas. alie eum deferunt.

Item iste rex apes fugientes solo odoratu cognoscit et insequitur. numquam autem solus uolat. Item dum uiuit numquam fere quimtant cum masculis post autem eius mortem. omnes simul conficiant. Item cum extinguatur ut occidantur. omnes confluunt se ad suum mel. tamquam ad suum depositum et comedunt illud. componunt autem regi domum. Ipse autem rex si solus non habet aculeum in signum humilitatis regie. Alii autem habent aculeum ut ipsum et se defendant.

Cum autem pungunt uenenum habent acutum. et incessionem et dolorem minimum. et faciunt eleuationes magnas. Quibus supponatur alcanna cum farina ordei et aceto temperata. Lac ficuum. nuces pistate cum aceto. frondes basiliconis et blitis pistate supponantur. ana frondes malue. vel eius succus. et manum inde punctas defendunt. Item conterantur apes et uespe. et ponantur super puncturam. quod morsum aranee. emplastrentur musce.

Nota quod in omni morsu cum ea sit uenenum. operandum est ut in morsu tyriace. Et est ualde bona tyriaca. dyatessaron. ana scordea. et emplastrum factum ex alliis. et ruta. et sale. et sanguisuge et scarificationes. et gallus uiuus scissus per medium et busto imposito panno.

Item uentosa supposita confert. et podex galline et sanguis cum melle distemperatus. quod et cathaplasatus ut dicitur omnem dolorem aufert. et liuorem. obrumpens autem cauente post comburendi puncturam aranearum. et sub morsu scorpionis. morsus lacte viridis. et quolibet uenenum frigidum. et sub punctura apum omnium muscarum uenenosarum puncturas intellige.

Specialiter omne uenenum delet genciana et ypicon. et quod habent hanc uirtutem ab effectu et virtute conferente speciem.

Et nota quod quecumque desiccant spina. consumunt uenenum. Quedam enim ualent contra uenenum consumendo ut allium et sal. quedam specie reparando ut gallina comesta. quedam uiscositate claudendo poros. quedam frigiditate constringendo. quedam tinctum mutando ut lac. lac enim repugnat uiscositate claudendo poros. et olim exibitum ne ad cor penetret. Generaliter autem omnis ueneni medicina est per conuenientiam.

Tyriaca dyatessaron. De tyriaca dyatessaron. Tiriaca incipiens duarum medicinarum. de. iiii. confecta non a tyria ut quidam placet. hanc enim compositores fugiunt illam dyatessaron de. iiii. rebus fiebat propter antiquos. sed principi postea addiderunt cetera. propter ualet tyricatis hominibus. et morsibus canis rabidi et aliis uenenosis animalibus. Datur cum succo mirre. et super ipsum inuictum impositum uenenosa aperta. id est bonum malum et antecedente sanat cum decoctione pigami uel genciane uel emproycis. epilenticis. pyplenium. stomicis. epaticis. splenetici. difinicie. stringi. et fungos comedentibus. et cuilibet ueneno intus et extra. Recipe. mirre. aristolochie ro. genciane. baccarum lauri. excorticatarum ana ℨ. i. et ʒ. ii. mirre grana. xii. alii addunt fenugreci. nigelle. zedoarie. ana ℨ. ii. et ʒ. ii. et grana viii. granum ede. calamenti uel calamenti. ana ℨ. i. diptamni. pigami. camedrei ana ℨ. i. et ʒ. ii. esdre magne. ossis de corde cerui. mumie. antiframici. ana ℨ. i. corium cumini usti. ʒ. i. mel quod sufficit. Alii addunt piperis. iiii. sol. fenugreci. nigelle. zedoarii. in pari pondere coxae. pro alipanti. ana diptamni. camedrei. pigami. ut prius.

Climax diuinitus collecta apud cleopolim ... sol. scriptam in litteris figuris. Constat autem ex speciebus. lx. ideo climax est.

apellatur. et que graduum adiuncta .iii. usque ad .xx. ascendit.
Ita cum ut per singulos gradus quinque species oponantur. In hunc
modum pensatas. A prima quarta usque ad .xv. ascenden
tes que proficit facit ad caliginem oculorum. et uulnera aurium et
faucium. et huius que unguentum colla. uel uino mixto cum uitreo
sucio. Omnes dolores stomachi cum uino decoctionis eius. cum
semel potata curat sanguinem euomentibus. cum
optoyce. epilenticis. perducas cum ea. subuenit morbo
regio .i. yctericie. spleneticis. nefreticis. pleureticis.
cum frigida medetur. quilibet ad neutomasiam et
torsionum precordiorum et intestinorum cum ydromelle .i. aqua
mulse suscepta. a prius libere. sciaticis et podagricis cum aqua
supra auxiliatur. Ad eos qui uenena bibunt. uel aliquod cre
ue uel marino alii morsi fuerint. potata uel uulneribus
supposita cum omni celeritate succurrit. Ex cotidiano ter
ciano seu quartano typo laborantibus cum apozimate
pigami seu calamenti bibita opitulatur. In fectoribus
corrupti aeris et mali odoris. et diuersorum potacionibus
et uel rebus noxiam prestantibus omnino resistit. et fiunt.
Recipe opopanacis. castoreum. mirre. croci. omnium .iiii. ℥. sin
gulas. lazaris .i. asafetide. etc. semen balsami. euforbii
omnium .iiii. ℥ .ii. ysopi. petrosilini macedonici. semen anisi.
sinapis semen. ana ℥ .iii. piretri. aristologie longe. genciane. pe
trosilini. omnium .iiii. ℥ .iiii. centaurie. melanopiperis. ana. si
seleos. omnium .iiii. ℥ .v. camomille. yreos. camedreos.
simphiti. ana ℥ .vi. squille asse. cum fabae uel garie.
baccarum lauri. semen saxifragie. omnium .iiii. ℥ .vii. eruce se
radicis. origani. thimi. sulphuris. ana ℥ .viii. cinamomi
spice. cassie fistule. amomi. omnium .iiii. ℥ .ix. frondium
lauri. coccognidii. capotalleos. cumini. ana ℥ .x. li
targiri. aluminis scissi. balaustie. semen lini. omnium
.iiii. ℥ .xi. aluminis rotundi. amilum. apii. quinquefolie.
ana ℥ .xii. cebennine. mali cedri. succi. pigami.
maratri. omnium .iiii. ℥ .xiii. yringi. radicis pionie. ru
bi indici. et agni. omnium. eleni. agrimonie. millefolii.
arthemesie. omnium ℥ .xv. mel quod sufficit. ¶ Cauendum
est autem ne species per speciebus mutentur. aut aliquid augme
tetur uel minuatur. **Esdra magna**

Esdras magna quam esdras propheta in babylonia
positus in auxilio conposuit contra omnes cordis moles
tias facit maniacis cum sapa calida. supra mentis cum
apozimate genciane. epilenticis cum decoctione castorei.
dolori capitis cum cereuo et farina ordei mixta fronti
ponatur. Ad dolorem aurium et putredinem cum sapa li
quata instilletur. Ad lacrimas cum uino tepido datur.
et mixta cum bolo armenico. etc. et uetere farine
.a. que uolant super molas. equo ponderis. et cum succo por
tulace .i. centinodie. soluta fronti per dies .vii. sup
stringitur. dolentibus dentibus supposita prodest. Ad uuam di
missam cum aqua calida gargarizata prodest. Ad squinan
ciam cum sapa gargarizata prodest. ragadias scil
bierum sepius inuncta sanat. uel cum sapa gargari
zata prodest. anelosis et ueteri tussientibus cum ydro
melle bibita. emoptoycis. epaticis. ptisicis. cum amido ac
cepta sanat. cardiacis cum aceto etc. Dolorem et in
flacionem stomachi et epatis cum apii decoctione detergit. ictericis cum
apozimate urtice. spleneticis cum mirra. ydropicis ne
freticis. et calculosis. cum ciceribus seu uel miliolo solutum. obla
ta subuenit. dissuriam. et stranguriam. cum apii decoctione
accepta soluit. paliticis. artheticis. et tiaticis. cum uli
fagi uel calamenti apozimate bibita proficit. Ad dolorem

post partum. et decoctio parturienti cum arthemesie succo
et soluitur. et sub umbilico inuncta potius operatur. podagricis
cum uino dulci supra et cum oleo ro soluta patienti lon
ginquam medelam affert. ¶ Ad lepram albam cum uino
forti et aceti. quartanariis. et cotidianariis. cum ea. ad
morsum serpentis. uel rabidi canis uel alicuius reptilis
pillam aduinat. et morsibus imposita opem prestat. Recipe
alipte .i. gallie muscate. mirre. zucare. folii indi. apii
semen. camedreos. feniculi. ana ℥ .iiii. croci. pigami se.
lubistici. galene .i. poligonie. balaustie. ana ℥ .xlv.
cinamomi. gariofili. xilobalsami. spice. zedoarie. lacte. ro.
cassiarum. pulegii. maiorane. melanopiperis. petrosilini
dactilorum. ana ℥ .xxxvi. gallange ℥ .ii. croci. orrensis.
anacardium. lithdemon. mandragore. acori. pionie. thi
ysopi. rorismarini. storacis. basiliconis. dauci. feni.
semen. alee semen. oliuarum. nuces. opium. ana ℥ .xxxiii.
balsami. etc. orientalis. folii. galle. costi. calamni aro.
cassie fistule. mirabolani indi. celtice. xilobalsami. cordi.
corallii ana et rubei. citrice. rubei. castoreum. bdellii. galbani.
opopanacis. aspalti. ebenine. mastice. storacis. ama
nis .i. granum lentisci. spleni. et pulegii uenetis. angli. e
reupontici. asari. aristologie. simeodi. meu. yrcy. piretri.
peucedani. genciane. epatice. uiolarum. arthemisie.
chimolee .i. crete albe .i. sandarice. folii. cum lau
reole. mirre. malabathri. et pentafilon. carpobalsami. amo
ni. cimini. mirtinis. ozimi. platocinium. i. silismoptani.
semen. anetis. lapidis agapis. ossis de corde cerui. meceleri
petrosilini. ana ℥ .xviii. caphore. ambre. margaritarum perfo
ratarum et non perforatarum. blancee bisantee. sambuci. storacis. cal.
serapini. sulfuris uiui. armoniaci. arcimone. acacie. le
ronice. galbani .i. adarcis marini. ypoquistidos. licii.
maci. squinanti. sibe darice. floris oleandri. marru
bii. sucus. sulfurante. absinthii. alexandri. euforbii.
cardamomi. cardami. aneti semen. git. leuistici semen.
cicer. leucopiperis. macropiperis. nigelle. uzifur. corti
cis. mulberbatico. aqua uitis. ana ℥ .ix. litargiri. a
nuli. opopanacis. uuei radicis. calamenti equini. ana ℥
.iiii. et semel quod sufficit. Decoctio de ea ℥ .i. uel .ii. in decima est.

Vlnera fiunt sepius **De uulneribus crurium et tibiarum**
in genibus et cruribus et tibias et dislocationes et
casus. ¶ Cum autem fit uulnus in genu ne patel
la per magna pre separatur. curationem perficiam. in deos
opus adhibe. ergo si patella ex toto meatu, raro sanatur.
¶ Hoc autem dicendum est si ex consulto fiat seu patella sit lesa
sine non. telum quod patelle inherens. summa cautela est a
attendendum quod si non possit perforetur. et sic caute extrahatur.
Deinde curetur ut sepius in uulneribus accidit cruris et ti
bie. Unde dicendum est. quod uulnus sit in spacio .iiii. digitorum
a genibus inferius uel superius uel in carnositate cruris
uel musculositate. de eo periculo ualde timendum est. Unde cura
que de lacertis dicebatur adhibeatur. Sed notandum quod
si tumor nascitur cum quadam nigredine. et duricie
et multo dolore. ut ad superiora ascendit. mortale est.
quod si non ad inferiora. non mortale. ¶ Quod si non crus sit pro
uatum. precium curatur adhibeatur. quod si non uero uulneratum cum
percussioneque aliqua. resultat a scia. uel per humorem ob
decurrente. quod in minus per ossa cuiusque rumpatur. claudi
cat. per repositionem et tactum. et fomentaciones. et unctiones
meliorari potest. preterea sciendum quod si dislocetur pes. sta
tim ponatur in aqua frigidissima ad repercussionem spirituum
et sanguinis. et sic usque ad inde stupefactionem. et tunc apponi

¶ Balsamum optimum est in gutta cum custodi[illegible] amigdalarum amaro. [illegible] fola
[illegible] calefacta et in cephalicis potata. [illegible]
[illegible] ad [illegible]. In quibus [illegible]
[illegible] interius [illegible]

urina cum stupis premctis in qua solute sunt mica salis. Illo
aute non apponatur emplastrum acetum vel ueritoria. quod utile est
minuere ad oppositum. Deinde fiat emplastrum acetum ex fabis
et cumino aut pozis frenitatem mille. aut galbanum. et opopo
nac. aut apostolicon. aut ceroneum. aut oxiroceum. ¶ Si aut
crus rumpatur mox fiat ut in ruptura brachii. Si adeo quod
ad inflamationem ueniat spacium inter capita ossium relinquit
plagella ampla ad modum vi. digitorum ligetur. Sterius pre
mittendum est quod si infra spacium tum ueniat sibi genu
vel circum super in crure vel coxa si rupturam contingit
mansis signis superuenientibus que dicta sunt superius periculum
mortis indicant. ¶ Si aut pes a suo loco distingitur
modo huc modo illuc. modo versus plantam modo versus calcaneum in
gatur et intercedentibus promissis pes fortis et nodis extendet
ad propriam iuncturam reducatur et tabulis undique positis et
ligetur. quod si dislocatio in ... fiat ut iam diximus. et
stupa cannabina intincta in vino cum sale. sepe appli
cetur tota die dolorem mitigat. et tumorem dissol
uit. Deinde apponantur diaforetica. et super locum superius im
digitus vel v. emplastrum constrictum ut prohibeat fluxum. In uero
aute dissolone fiant fomentationes. et emplastra consumptiua et
exulcerativa ut ex galbano et similibus. De spasmo super-

S pasmi aliquando superueniunt uulneribus ex ueniente uulneri
punctura aut solone continuitatis nimis propter plurimum se
sum ipsius. et hoc si in parte accidat lesio. quia si omnino
abscinditur non dolet quia non transit spiritus ideo cadit sensus.
et cum leditur in parte est plurimus dolor. et confluunt humores et
spiritus et tunc fit spasmus. ¶ Idem accidit in cordis et ligamen
tis et aliis membris sensibilibus. Fiat ergo unguentum quod dicitur oleum
muscelinum. petroleum. butirum. ana ʒ. iii. ce. ʒ. i. storacis
rubee ʒ. i. calamite ʒ. ii. et s. mastic. olibani. ana
ʒ. s. gummi ede. ʒ. iiii. liquefacienda liquefiant. et tendantur
antur. et agitando cum spatula imponantur ultimo. cum
cocta sunt ad spissitudinem storax ru. ponatur. et fiant
tres ignes in ceruice et collo et spina. et hoc ualet precipue
ad spasmum de repletione. ¶ Unguentum factum ex absinthio
pulegio. baccis lauri. cumino. cum mille ... et bulliens
mirabiliter dolorem mitigat. ¶ Et non si accidat caro
mortua vel sic in uulnere. accipiatur ... ana
agrimonia. ruta. betonica. calamentum. senecio. ana bul
liant in vino. et de decoctione bibat paciens. per ix. dies
et educet carnem mortuam. expertum est. ¶ Item stercus humanum
et mel combustum. et pulverizatum. carnem mortuam in
uulneribus sine molestia corrodit. Urtica trita inflationem
uulnerum sedat. et sanguinem manantem stringit. Simplex
apostolicon quod a luce inductum et suppositum optime facit ad mi
nuendum dolorem capitis. scrophulas maturat. et rumpit
et purgat. et cicatrizat. Ut indicium cicatricis non appareat di
aforesim faciendo collectiones sine eruptione sanat. Apostema
in pectore sine impletione. aut in stomacho. aut in epate. aut in
diafragmate. vel sub costis nata. maturat et rumpit di
ficiem. et tumores splenis soluit. et reumaticos in talo
vel genu cum tumore. et dolores frontis. Desiccat et omnia
recentia uulnera. seu antiqua. et nouos precisos. et incisos
et puncturas et morsus tarenorum aliorum. vel maiorum ... me
detur. Soluit enim humores ab eis et putredines in alto
positas. et granitates ... pura carne repletur. sine su
spicione cicatricem inducit. Sagittas et calamos et
aliqua similia membris infixa sine dolo extrahit. Cancros et fistu
las exsiccando curat. Recipe. litargiri. ʒ. xviii. ce. i. uber
colofonie ambor. ʒ. vi. ... uisci ... ambor.

ana ʒ. iii. armoniaci. lapidis calaminaris. et ...
ana ʒ. ii. mastic. mirre. ana ʒ. ... et s. terbentine et
galbani. bdellii. mirre. calcecumeneos. sarcocolle.
lapidis calcis. diptami. aristol. lon. ... opopa
nac. ana ʒ. i. confice sic. armoniacum. galbanum. opopanacum.
simul in vino ... per noctem dimitte. atque in eodem super igne
liquefac. et cola per pannum. postea accipe litargirum. pulverizatum
et cum oleo tamdiu coagitando misce cum spatula donec
ad mellis spissitudinem ueniat. et ferro gutta posita ...
... coagulari. post ea eadem decoctione colofoniam liquefaci
as. quam liquefactam ... ʒ. ... vii. exagitando cum
spatula soluas. et pro ... ab igne deponatur. et dum a
... et tunc tandem gummam colatam huic decoctioni
litargirii ... addas. et ibidem misce continue sol
uas. Deinde species pulverizatas per ... pone. post ista
... magnam. post olibanum. deinde bdellium. post calcecumenon.
post lapidem calaminarem. post ... post
sarcocollam. aristol ... diptamum. et terbentinam
et aristol. huius omnibus sic actis et bene coctis et iam ad modum pil
lularum manibus ... coagulantibus in uase pleno
aque ponatur. et ad ignem malaxa manibus punctis balsamo
siue oleo laurino cum ana ... bene expresso. et ab aqua
bene exsiccato. fac magdaliones. et usui reserua. Ceroneum

¶ Ceroneum optimum ad spatularum dolorem. et pectoris et pulmo
nis. facit ad splenis et epatis inflationes yppocondria. ana
... ydropicos curat. dolores
... placat et renum et uesi
ce ... et inflationibus ... sepe suppositum ...
... et dolores ... arthriticis. sciaticis. podag
ricis medetur. ... inductum ...
et ad morsum rabidi canis. ... appositum ...
latur. Recipe. picis. ce. ana ʒ. vii. serapini ʒ. vi. armoniaci.
terbentine. colofonie. ana ʒ. iiii. aloes. ... mirre.
ana ʒ. iii. opopanacis. galbani. storacis. calamite. mastic.
aluminis. fenugreci. ana ʒ. ii. bdellii. ʒ. i. litargiri. i. ʒ. s.
confice sic. litargirum in ... puluere redactum cum
oleo sufficienti decoque. deinde picem adde. que liquefacta ...
pone. quibus liquefactis gummas colatas. armoniacum. terbentinam
serapinum. opopanacum. galbanum ... storacem calamitam. ...
et cum spatula ... cum autem bene decoctum fuerit. in aqua
... et inde magdaleones fac. usui reserua.

¶ Oxirocroceum quod optime facit. Oxirocroceum
ad omnes fracturas ossium. et ad ... tumorem et
dolorem. scrophulas et glandulas. dyaforesim faciendo
... dolorem. et tumoribus. et duriciem ... splenis
renum ... plagas. et ... morsum ... vel alia
... suppositum desiccat et purgat. et replet. et cicatrizat.
omnium aliorum rabidorum furiosos dolores mitigat. et appo
sita ... et ... inducit. maturat et rumpit. et erup
ta purgat. et cicatrizat. Recipe. ce. picis. colofonie. ce. omnium
iiii. ʒ. xii. terbentine. galbani. armoniaci. mirre. oli
bani. aloes. omnium vi. ʒ. iiii. aceti. ʒ. i. confice sic.
picem cum aceti parte in olla noua usque ad consumptionem ace
ti decoque. et sic armoniacum. et olibanum. cum reliqua parte ace
ti in mortario ... et solutum decoctioni adde. et inde
... agitando commisce. caue ne acetum de olla ...
liat. Cum autem ad aceti consumptionem decoctum fuerit. tunc
pulverem admisce. et resolutis omnibus. in mortario
funde. et fac magdaleones. usui reserua. Emplastrum petri

¶ Emplastrum petri et pauli ad plagam pectoris. epatis. et pauli
splenis. renum. lumborum. ... podagre. ... dolores et ...

corporis. Recipe aloes. mirre. mastic. olibani. auripigmenti. pulveris boli armenici. armoniaci. omnium .vii. ℥ .iii. cere. picis. utriusque lb .i. Emplastrum ad vulnera aperienda

Emplastrum ad vulnera aperienda. Recipe aspalti. calcis. ana. ℥ .i. tiriace al. g. .v. cantaridum ℥ .xv. Emplastrum ad vulnera

Emplastrum ad vulnera curanda. Recipe cere. colofonie. [illegible] adipis. bdellii. ana. ℥ .iii. picis ℥ .i. De cauteriis et se[tonibus]

27 Cauteria et sethones multa corpori prestant commoda. [illegible] exsiccant et humiditatem et ... a remotis et profundo. ita et multum humoris confluit. infrigidant autem et purgant fonticulos. In lepra super manum et mediam fit cauterium ... cum cera capitis et reponitur argenteum vivum artificialiter et ponatur a lepra. Ad oculos fiunt cauteria sub auriculis et bellum ... occipitio. et sethones in auribus. Ad inflationem et tumorem vitiose manus et bellum retro ... digitis a nodo superiori fit cauterium. vel in concavitate manus et ex alia parte in racheta manus inter digitos vel in ... digitos. Ad dolorem humeri. spatularum et dorsi ... et dolorem oculorum fit cauterium ... in fonticella bellum ... Ad asma. fiat in concavitate in gula super pectus sub epiglotto. et quam fuerint sethones super nuco in passionibus oculorum. et ad mundificationem faciei lepris. Ad dolorem stomachi fit setho sub ... prout suos stomachi. Ad virtutem ... setho fit sub ... precipue si fit ... Ab setho in ydropisi et super splene non minutum. ponitur setho super ipsum. Et quidam faciunt duo setones ita quod splen sit in medio. Ad dolorem umbilici vel femoris fiat setho retro digitis sub umbilico. Ad dolorem sub ipsum umbilicum in fonticella fiat cauterium. et setho retro locus. Ad dolorem spine inmittantur .iii. setones. unum in medio spine. alii retro digitis superiori retro digitis inferius. Ad dolorem testiculorum ... setho retro super ... Ad remedium totius corporis duo cauteria fiant in tibia retro digitis sub ... super nodum. Ad dolorem articulorum et superiorum fiat cauterium ante et retro in crure. Ad arteticam et sciaticam. fiat in concavitate sub pede. et in medio tibie retro sub musculo. Contra sciaticam fiant tria cauteria super sciam ad dolorem vel ad nodum vel fiat cauterium cum ... Cautiones dum ... ignis exeat. ... per .ix. dies. et tunc imponatur nodus de cera vel de cera arborea. vel de filo. vel de sago. et bis mundificetur in die. et supponantur recentes panni. et ... pro fetore. et ... lavetur cauterium cum decoctione edere terrestris et arboree. Debitus cauterium omne ad minus ... per .xl. dies. Aliter nichil vel parum prodest.

26 Combustio ignis et aque. De combustione ignis et aque

Curatur cum oleo de vitellis ovorum. Alii inungunt locum combustum cum sapone ad ignis exitum. et alii cum tartaro. deinde inungunt cum pinguedine lardi fluente super aquam frigidam propter inflationem addita cera et oleo. vel fit ex sagimine recenti additis vitellis ovorum. omnia misceantur ad ignem et colentur super aquam. et inde inungatur locum. Aliter. Recipe sepi arietini. olei. cimarum sambuci. ana ℥ .iii. aque quod sufficit. vel inungatur oleo et aqua simul incorporatis. Locus autem cum solus mire incensus refrigeretur. et cum cera et oleo rosarum. gummi arabici. cum al. ovi. et acacia. foliis scolopendrie. unguentum et cum unguento al. vel ace... ... gradus cum cutula ... umbilicum ... Item solatrum ana. ... pista cum axungia recenti et ...

et cola. et colature cum cera et mastice pone. multum valet. vel summe summitatum sambuci cum axungia vel cum sapone et sepe ... et ... dimittantur per .iii. dies. macerare illas coquitur. et colatum reducitur. Item unguentum parum ... quod in ... et superponitur. Item populeon cum albumine ovi crudo. aut sapo gallicus cum albumine. aut oleum de frumento. et oleum de vitellis ovorum aut cum succo arnoglosse. Item fimus ... mitigat. lac asininum vel ... et oleum cum aqua mixta valent. Quando ignis multum penetrat in profundo fiat unguentum quod recipe. litargiri. plumbi usti. ana ℥ .i. mastic. olibani. ana ℥ .s. grecie ℥ .iii. pulverizentur et bene incorporentur cum succis ... spume. ... cimarum rubi. ana ℥ .i. an. olei viol. ℥ .iii. bene incorporentur et fiat unguentum de quo parum extendatur super folium plantaginis vel caulis et superponatur. Item moveantur ℥ .iii. calcis vive cum aqua. et cum resedit. proiciatur aqua et tunc admisceatur calx cum oleo viol. vel ro. et si item laventur melius est. Sapo ... cum melle ... in prin. Sapo ... ex cinere fabarum et cinere clavellato et sepo arietino simul mixtis et bullitis. Intentio autem in combustione curanda duplex est. extinctio ignis per diaforeticam. et alteratio per frigida. deinde curanda est solo continuitatis per regem

27 Unguentia. De unguibus scabidis

Ungues scabidi removeantur cum ... et aceto fortissimo emplastrato per .iii. vel .iiii. dies quousque eradicantur. et cum fuerint eradicati. pone emplastrum de pinguedine calceo quod removetur singulis diebus. cum inceperint crescere non tangantur nec radantur. natura enim adveniet. Si autem ex frigore vel alia causa ungues ceciderint. agrimoniam sicca pulveriza et loco asperge. sic mora cessabit dolor et crescent ungues. De regimine iter agentium

28 Regimen iter agentium ordinetur sic. Autem sulcacione ... est ... Omnis enim sit repletus ut dicit ... si moveatur cito deveniet ad febrem vel ad apostema. et balneetur et bene unguatur corpus ut fortificetur ad laborem. deinde ... se ... in estate. in hyeme calidis. odoriferis. rectificationis aeris. et nebulas et aque. et quedam muniunt se de ... parte et misceat cum ... ad ... nem et cautelam. Expedit autem iter agentibus cavere ab omni replecione cibi et potus superflui. Et si autem accidat sibi ex potu. dormiat post potum per spacium noctis cuiuscumque hora accidit. In hyeme tutus a frigore. In estate tutus a calore. vel si non fuit possibile perambulet longa deambulatione paulatina. De crapula curanda

29 Hec enim faciunt ad digestionem crapule. laventur testiculi in aqua frigida vel aceto et pedes. et potetur ius caulium. aut absinthii. et fructus frigidi. Die autem eadem nichil penitus comedat. vel si forte desideraverit propter consuetudinem comedat parum valde. et laventur pedes eius postea in aqua calida et fricentur plante cum sale. Si autem accidat ei repletio in cena. dormiat sompno prolixiori nocte illa. et mane cum expergefactus fuerit a sompno. bibat aquam calidam. et si apium decoquitur in ea melius conseque[tur] ... illa enim lavat stomachum a superfluitate ... et ventrem solvit et calefacit. Caveat autem de ... consueto cibum sumat in prandio et in cena. Item estate non est bonum cum est plenus cibo ne cibus corrumpatur. et ne accidat ei desiderium bibendi. et propter potum accidat fluctuatio et gurgulo in ventre. et ne accidat ad

fumat. Imo de postponere cibum usque ad horam hospitandi. mane cum parum sumat de cibo ne per exercitia stomachum calefaciat. et attrahat de membris humiditatem. Coctus autem fumus accedentis indigestum. et excitat calorem. et hoc est si sit usque ut cum fuerit mora faciens in regione calida ut augeantur cibi in cena. et parum sumat in prandio. et nam cum magis laudabatur antiquitus quam prandium. cum quo hoc post cenam vacuus est ab operibus. cum quo nox et sompnus invitat quo duo calorem provocant ad digerendum nutrimentum. Precavendum cibus et potus cuiuscumque fuerit qualitatis in hyeme sit actu calidus. In estate actu frigidus. In itinere autem in tempore calido. oportet ut tegat caput in telam coopertura. ne tangatur a sole. ¶ Similiter oportet quod prius supponere conum inductum matutinum ad infrigidandum quod sic fit. ¶ Ligetur cum si extinguntur in succo spinae. malagree deinde cocta mitiganter fiant alba. Deinde dissolvatur in oleo roseo. ad mediocrem spissitudinem. et sic cum infrigidatum fuerit usui reducatur. ¶ Cum autem hospitatus fuerit non festinet sumere cibum donec aliquanto temporis spacio quieverit. et redierint membra in dispositionem suam naturalem. et tunc superius est cibum. ¶ Si siti estuaverit. misceat acetum cum aqua calida in mixtura quod eam bibere possit. et tunc in ea faciat offas quas comedat et bibat de illa mixtura quantum desideraverit. hoc enim est quod maxime siti frangit. ¶ Aut fiat sirupus cum succo malorum granatorum cum suo. potest autem uti et ethica in itinere. deinde sumat cibum qui sit hic panis fermentatus recens duorum vel trium dierum. Carnes sint de quadrupedibus capriolis et porcinis. et maxime pedes. et proxima pedibus quod gallice et anglice dicuntur gambuns. et quod dicuntur longes et carnes iuvencorum suis capitulis. et eduline lactentes gallinacee. et pulline et similes. ¶ De avibus omnes degentes in locis siccis. vitet degentes in locis humidis. ut anseres anates. et similes. ¶ De piscibus squamosos eligat abstineat a lacte. et omnibus a lacte factis preter quam a sero quod est quod mundificat corpus a superfluitatibus. ¶ A fructibus omnibus abstineat preter quam a malis granatis acetosis. et succum sibi bibat ieiuno stomacho. plurimum est ad infrigidandum stomachum et sitim extinguendam. ¶ Item sciendum quod carnes elixate meliores sunt carnibus assatis. ... cum agresta ... ... et pre... ... piper longum. caliditas fugiat. sic allia et cepas et his. ¶ Si mollificetur ventre ... in itinere ... pillas ... teneat sub lingua se. lactuce. portulace ... psillium ... confectionentur cum ... roseo. et consueverunt in forma magdalionis. formentur ex eo pillule que sub lingua teneantur. potest etiam addere dragaganti. ¶ Quod si tum non curatur consuetas minuciones. Minuatur prius minuat de sanguine. ¶ Si senciat repletionem in corpore et indigeat vomitu. solvatur cum decoctione mirabolanorum. non alia medicina accipiat. Sirupum faciat iste confortativum. ¶ Recipe citoniam maturam exprimite succum. primitus reside donec clarificatur. et clarum accipiatur. et addat tantam partem aceti et addito zucaro. fiat sirupus. ¶ Istud est notandum et cavendum. ne si sit repletus itineri aggrediatur. ¶ Item ne fatigatur ab itinere vel debilitatur labore. et solutus nimis cito ... minuatur. multi enim inde mortui sunt. ¶ Ad dolorem pedis itinerantium. fiat unguentum ex succo urtice. et sepo arietino. et fricentur cum sale et aceto. ¶ Item allia et sapo et oleum mixta et iuncta dolorem mitigant. Similiter sal et oleum multum valent. aut oleum cum castoreo. Laventur prius in aqua cum cinere. et si inflati fuerint. laventur in decoctione ebuli. et sambuci. et camomille et post inungantur. vel inungantur cum oleo et alcanna. vel cum sapone. et alcanna. et oleo simul cum allio.

¶ Contra fissuram manuum et pedum si sit ex calido calida. sepum hircinum liquefiat. cui addatur cera alba. et cum illo fiat ceratum. ¶ Item ad quod valet ad fissuras labiorum. fiat cocta cum nucleo nucis maioris. pinguedine inungi labium et si ... plures fissuris obviaverit se et sit calidum et fiat quod dictum sunt in fissuris labiorum. De regimine euntium per mare.

Regimen mare transeuntium principaliter in tribus consistit. In prohibitione nausee. et sedatione vomitus. In rectificatione fetoris marini. In sedatione sitis. et rectificatione aque. Prohibitio nausee completur per usum fructuum acetosorum in ieiunio ut citoniorum. malorum granatorum acetosorum et citrangulatorum. limonum. et per potationem seminum apii. vel ... decoctis in aqua. quam decoctionem bibat a ieiuno. Sedeat autem capite erecto. et teneat firmiter ad tabernam et non respiciat ... et non moveat caput nisi motu navis. sugat autem ... aut comedat semina ... post vero vomitum si acciderit. accipiat ... mala granata acida et dulcia. et fiet. et pomum. et non comedat donec stomachus sedetur. et ... quiescant. Tunc accipiat ... stomaticos. aut dyantos. aut aliud confortativum. Comedat autem cibaria digestibilia. et quod necesse est comedere salsa et leguminia comedat ea bene cocta et non cotidie. et sint salsa cocta in tribus aquis vel in quatuor. et macerentur prius in aqua dulci quam sic dicuntur quod aqua salsam saliendo exhibet. Sit autem unum bonum odoriferum. et cotidie mane accipiat electuarium boni odoris. Rectificatur autem fetor per usum electuariorum aromaticorum confortantium cor et cerebrum et stomachum. ut faciant resistenciam fetori. sic est plurimis mentem dyamtos cum succo dyamargariton. ¶ Post cibum ... masticentur gariofili. nux muscata. et teneantur in ore ... ¶ Teneat ladanum in manu. aut pomum ambre. aut aliud odoriferum. Eligatur locus a sentina remotus. et a cavitatibus quibus aque fetentes continentur. caveant in quantum possunt ab expositione ventorum ... et deambulent leviter super ... navis ... ... nocumenta a pericula ... et pediculorum. mutent vestes et renovent prius ... possunt. ut inde natura exhilaretur. ¶ Sedatio autem sitis per ... et humidi quorum confectiones satis patent superius ¶ Rectificatur autem aqua per ... et excolationem et agitationem et motum. aut per excotionem. et post permittatur residere et fex abiciatur. aut coletur per arenam lapidem recentem. Aut si non potest sublimetur per duplicia vasa. scilicet paralembicum ad nebulas. sic enim fit aqua salsa dulcis. Et dicit Avicenna quod aqua mala aceto rectificatur. ponatur ergo in aqua parum de aceto. aut limones assimantur. aut in ea mittere passe. cepe. cucumeres. mala et pira. dragaganti et cum dyadragaganto disparetur aqua. aut dyantos. Et assuescat se ... et potus masticare. destruit enim sitim. ¶ Caveat autem in itinere a calore. In nocte a frigore. cum nimia constipacione et solutione et statim nocumentis supervenientibus occurrat. Dominus autem dirigat omnia in tranquillitate.

Explicit Gilebertina.

ff. vii. litte ~~flor~~ ...
4 tres. ccc. litte florate ... ix.
4 l cens pagraf...

40

Anno dni m° cccc° lxj° primo ac [illegible] [illegible] mensa[illegible] mag[ist]ro
[illegible] et plebano s[an]c[t]i Laurencij xij flor. p[ro] [illegible] Ite[m] p[os]t hec . x . flor.
p[ro] [illegible] [illegible] Ite[m] p[os]t hec p[ro] [illegible] [illegible] iiij flor. Ite[m]
p[os]t hec p[ro] [illegible] . c . et xx flor.
[illegible]
[illegible]
[illegible]

178

dy calamita
pille constrictive empirici
dy xodon
triasandali
— Lib° 1° to ca° 28

dy cameron
poco muscata maio
rosata nouella
trocisci dyani
— Lib° 1° to ca° 30

olim tattari
philotris
vnguentu citrinu
— 29

vnguentu album micl 30
Syriaca maior 31
Lib 2^9

dya moron 2°
emplastru aureu 9
dyaltea 16

dy pemidio
dy tragantu
frim
— li° 1° — 23

sem cophonis
catarticu imperiale
— li° 1° ca 11

olim sem cophonis — 16
claretu sic fit
rusa magna
— 18

yeralogodion memphiui — 22
oximel gpositu
claretu
pill ad quartanam
— 24

emplastrum laxatiuum sup stomachu — 32 — 10 2
sapone saracenico
sapone gallico
— ca° 1

dya f̄gantu calidu
dya papauers
Syrupus iugibens
Syrupus de ysopo
pillo cinoglosse
Syrupus papauers
dya cinnamu triplex
dya yris
dya ysopi
dya pstiu
dya prea
— 25

olim insqami
olim lapdani
— ca 2°

apostolicon — 11

filonium
dya pente
Syrupus violarum — 26
Stephamina — 2A

emagogu
calagogu
flagogu
pille romoald.
pille dya castorec
— 12

pille rochie — 13

dya calamitu
dya rodon
triya sandali
— 28

dya cameron
poco muscata maio
rosata nouella
trocisci didui
— 30

Lib^s qntus

pille reg sinice
pille sin qbg ee nolo
pille auree
sal sacerdotale
sal marcellini
sal catarticu
dy boraginatu
— 18

dya trito piperon — 4
dya spermaton — 6
vomitg diuisi — 8
Andree
bartholomei
vnguenta laxatiua
trocisci canforati

clistere mollifficatiuu
clistere mortifficatiuu
— 18

dya calamitu
dya citomiten
dya citomiten frim
Gariophilatu
dya aloes
magnifficu
omorusia
Sorrugene
33° gditu
— 10

pille fetide
pille de euforbio
blanca
dy castoreu
yera abbatis de curia
poco sti pauli
paulinu
olim de serpetibg
vnguentu de citomijs
olim ruptoriu
vngt cantaridorum
— 22

stomaticu frim
stomaticu gfortatiuu citu
stomaticu laxatiuu
— 11

trocisci salnitani
trocisci arsenici
— 13

mideta
rodomel
pille stiptice
— 14

LIBER 3^9

Collíria diuisa et mediac octo — 1·2·3·4

metdatu
phuis
arrotice
— 16

pille arabice
pille sin qbg ee nolo
inirab gditu
— 4

dya maratro
poco dauid regis
electuariu dulce
— 1A

Lib 6^9

Vnguentu ruptoriu
Capitellu forte
Vnguentu viride ruptoriu
— 6

Vnguentu io damasceni — 10
pille cinoglosse — 13
unguentum moysi — 20
pomu ambre — 21
De saporibg — 23
De gditibg — 28
Vnguentu albu — 28